

بہ یاد

پیرستید حام الدین راشدی

(۱۴۰۲ھ)

سید شریف احمد شرافت نوشاہی

(۱۴۰۳ھ)

دکتر محمد بشیر حسین

(۱۴۰۳ھ)

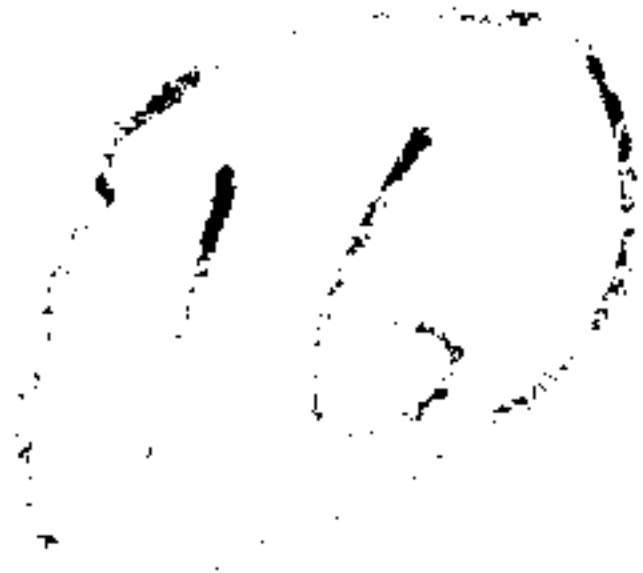
کہ ہر سہ تن زندگی را در راہ کتابشناسی بسر رسانند

فہرست نسخہ ہای خطی فارسی

موزہ ملی پاکستان کراچی

نگاشتہ

سید عارف نوشاھی

مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان

60768

انتشارات مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان

شماره ۷۱

تأسیس بر مبنای موافقتنامه مورخ آبان ماه ۱۳۵۰ ش
مصوب دولتین ایران و پاکستان

مختصات این کتاب

نام کتاب	:	فہرست نسخہ های خطی فارسی موزہ ملی پاکستان - کراچی
مؤلف	:	سید عارف نوشاہی
سخن مدیر	:	مدیر مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان
چاپ	:	مطبعة المكتبة العلمية ، ۱۵ ایک روڈ ، لاہور
ناشر	:	مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان - اسلام آباد
شماره ردیف	:	۷۱
تعداد	:	۱۰۰۰ مجلد
قطع	:	۱۷ × ۲۴ سانتی متر
کاغذ	:	۷۰ گرمی افسست سفید ساخت چارسدہ - پاکستان
خطاط	:	نفیس رقم - لاہور
تاریخ نشر	:	۱۳۶۲ . ۵ ش / ۱۴۰۴ . ۵ ق / ۱۹۸۳ م
بہا	:	۱۰۰ روپیہ پاکستانی

فهرست منابع

شماره	عنوان
۱	سخن مدبر
۱۳	مقدمه مؤلف
۲۲	تفسیر قرآن
۲۵	تجوید و قرائت قرآن
۳۷	علوم قرآنی
۵۵	ریاضی
۶۶	ستاره شناسی و اختر بینی
۷۲	طبیعیات
۱۲۶	کیمیا
۱۴۶	پزشکی
۱۴۸	چند دانشی
۱۵۸	منطق
۱۷۰	فلسفه
۲۸۸	عقاید (عقاید فرق و مذہب اسلامی)
۳۲۴	عرفان
۳۲۷	فلسفه عملی (اخلاق)
۳۵۳	اصول خط
۳۸۵	فرهنگ نامه
۴۲۵	دستور زبان
۴۵۱	مجموعه نامه ها و دستور نامه نگاری
۴۵۷	نثر های ادبی
۴۵۹	بلاغت
۴۶۶	موسیقی
۴۷۰	عروض و قافیه
	معما
	دیوان ، شرح دیوان

۵۳۹	منظومه ها و شرح منظومه ها
۶۷۱	دامتان
۶۹۱	سفر نامه
۶۹۳	جغرافیا
۶۹۹	تاریخ
۸۰۵-۷۵۳	تذکره :
۷۵۳	۱- سیر و شمایل حضرت محمد (ص)
۷۶۲	۲- زندگینامه بزرگان اسلام (اهلبیت ، ائمه ، صوفیه . . .)
۷۹۷	۳- تذکره های سرایندگان و نویسندگان
۸۰۶	حدیث
۸۱۱	فقه
۸۶۲	ادعیه و اوراد و تعویذات (مجموعه کتب در اشغال و اعمال مذهبی و عرفانی)
۸۸۸	علوم غریبه (شامل : تعبیر خواب ، جادو ، جفر ، رمل ، تفأل ، قیافه شناسی)
	هندو شناسی (شامل متون فلسفی و عرفانی و اجتماعی و اخلاقی و داستانهای
۹۰۶	هند)
۹۲۵	استدراکات و اضافات
	فهارس اعلام :
۹۲۹	۱- فهرست کتابهای معرفی شده
۹۷۳	۲- فهرست کتابها که نام آنها ضمناً در این
	فهرست یاد شده است
۹۸۷	۳- فهرست نام مؤلفین و مترجمین و شارحین
۱۰۱۵	۴- فهرست نام کاتبان
۱۰۳۳	۵- فهرست نام جای ها
۱۰۴۵	۶- فهرست کتب برحسب تاریخ و زمان تألیف
۱۰۶۹	درست نامه
۱۰۷۵	اختصارات منابع

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سخن مدیر

در هر جامعه ای وجود کتابخانه ها نموداری از پیشرفت های فرهنگی آن در گذشته است و وسیله ای برای پیشرفت های آینده . این دو هدف نیز تحقق نخواهد یافت مگر با تهیه فهرست برای کتاب ها و نسخه های هر کتابخانه . فهرستی که آثار موجود را به درستی بشناساند و اطلاعاتی دقیق و جامع به دست دهد ، درباره مؤلف و موضوع هر کتاب و تواریخ و اماکن مربوط به آن (تاریخ و جای تألیف و کتابت و چاپ و . . .) و نیز درباره ارزش محتوای آن و این که چه نوآوری ها در آن هست و در آثار بعدی چه تأثیرها نهاده و ارزش هنری نسخه آن و . . .

این گونه فهرست ها هم منابع ارزنده ای در زمینه های گوناگون تاریخ (تاریخ فلسفه ، تاریخ ادیان ، تاریخ علوم ، تاریخ ادبیات ، تاریخ حقوق ، تاریخ هنرها و صنایع ، تاریخ تحولات سیاسی و اجتماعی و . . .) به شمار می آید و هم بهترین راهنما برای کسانی است که قصد مطالعه و تحقیق و تألیف در شاخه ای از شاخه های معارف انسانی را دارند .

بنا بر علل یاد شده ، است که از دیر باز تاکنون ، هر جا کتابخانه معتبری تأسیس گردیده ، تدوین فهرست برای کتاب های آن از نخستین کارها و گم ها برای ارائه موجودیت کتابخانه و فعال کردن آن بوده است و مثلاً در جهان اسلام هر گاه نام کتابخانه ای مهم می بینیم در کنار آن سخن از فهرستی است که برای کتاب ها و نسخه های آن ترتیب داده اند و برای نمونه :

① کتابخانه چهار صد هزار جلدی مسلمانان در قرطبه (اندلس) که فهرستی در چهل و چهار جلد داشته است .

② کتابخانه عظیم مامانیان در بخارا که در خانه ای دارای حجره های بسیار بود . در هر یک صندوق ها برهم نهاده ، در یک حجره کتاب های ادب در دیگری فقه و . . . و فهرستی داشت که این مینا بخشی خاص از آن را مورد مطالعه و استناد قرار داد .

③ کتابخانه دارالعلم فاطمیان در قاهره که شمار کتاب های آن در اواخر به یک میلیون و ششصد هزار جلد می رسید و نام و نشان کتاب ها بر روی برگ های متعدد ثبت شده بود و از به هم پیوستن آن ها فهرستی بس مترک توانستند ساخت .

① کتابخانه بسیار بزرگ مأمون خلیفه عباسی که پر بود از کتاب های گوناگون به زبان های مختلف و این مسکویه از فهرست آن یاد کرده است .

② کتابخانه صاحب بن عباد شخصیت نامدار سیاسی و ادبی و مذهبی شیعی در ری که صد و هفده هزار نسخه گرانبها داشت و فهرست آن به ده جلد می رسید .

③ کتابخانه عضدالدوله بویه در شهر از که فهرست هائی مرتب داشت و خود از بس عظیم بود ، برخی از دانشمندان بزرگ آن عصر معتقد بودند که هیچ کتابی در انواع علوم تألیف نشده است مگر نسخه ای از آن در آنجا هست .

④ کتابخانه آستان قدس رضوی علیه السلام که از قرن پنجم هجری تا امروز کتابهای بسیار بر آن وقف کرده اند و بارها نیز اقدام به تهیه فهرست برای آن شده است .

⑤ کتابخانه عدل بزرگوار شیعی صید بن طاوس که خود فهرست آن را در پارهای از آثار خویش گنجانیده است .

کتاب حاضر اثری از همین دست است که نام و نشان حدود چهار هزار نسخه خطی از ۲۴۴۶ اثر در ۳۷ موضوع مختلف در آن آمده است . نسخه هائی که کثیری از آن ها به خاطر صحت یا قدمت یا منحصر به فرد بودن یا از نظر هنری ممتاز و فوق العاده گرانبها است و فارسی بودن جملگی آن ها نیز دلیلی آشکار است بر عشق نفوذ این زبان در شبه قاره که تنها در قسمتی از یک کتابخانه آن ، این همه کتاب و نسخه به زبان مزبور هست و بیشتر آن ها را نیز مردم منطقه تألیف و دست کم کتابت کرده اند .

امید است تدوین و نشر این فهرست که علاوه بر مشخصات نسخه ها ، آگاهی های بسیار در زمینه های کتابشناسی ، سرگذشت رجال و بزرگان ، مسائل مطروحه در شبه قاره و . . . در بردارد ، تدارک و تنظیم فهرست های دقیق و جامع از دیگر مخزن های نسخ خطی در پاکستان را در پی داشته باشد و بدین گونه آثار گرانبها و نفیسی که هر یک برهانی قاطع بر عظمت فرهنگ و تمدن اسلامی است از خطر فراموشی و نابودی برهد و مقدمات استفاده از آن ها فراهم آید . ومن الله التوفیق و علیه التکلان .

مدیر مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مقدمه مؤلف

فهرست حاضر به پیشنهاد مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان اسلام آباد و با موافقت اداره مرکزی باستان شناسی و موزه ها - کراچی در فاصله ذی قعدة ۱۳۹۸ هـ / اکتبر ۱۹۷۸ م - شعبان ۱۳۹۹ هـ / ژوئن ۱۹۷۹ م تهیه شده است و بعداً با مراجعه مکرر به موزه و مشخصات نسخه های تازه ای که تا آخر سال ۱۹۸۰ م خریداری شده بود (باستثنای «گنجینه پیر جهان» که هنوز در دفتر موزه ثبت نشده و شماره نخورده بود) بر این فهرست اضافه شده است. بدینگونه فهرست حاضر حاوی نام و نشان تمام نسخه های خطی فارسی می باشد که از بدو تأسیس موزه (در ۱۹۵۱ م) تا آخر سال ۱۹۸۰ م در آنجا «موجود» بوده است.

درهای بسته، مخزن نسخه های خطی موزه باهمت و نفوذ شادروان پیر میرد حسام الدین راشدی برهن گشوده شد و رنه من قابل نبودم که آن بزرگمرد با من حقیر همقدم شود و مرا به اداره های مربوطه معرفی کند و برای فهرست نویسی از مقامات عالی رتبه کسب اجازه کند. وقتی کار فهرست نویسی به راه افتاد بازهم ایشان در مورد بیشرقت کارن جوینا بودند و مرا راهنمایی و تسلیت می فرمودند. افسوس که این فهرست در موقعی انتشار می یابد که وجود آن دانشمند و محقق در میان ما نیست. چرا که او در جمادی الاخر ۱۴۰۲ هـ / اوریل ۱۹۸۲ م از این جهان جدا گشت و در شهر خاموش «مکلی» (سند) در کنار عرفاء و اولیاء و ادباء و شعراء به خاک رفت. خداوند رحمتش را شاد گرداند.

گمها شکفت و گلرخ ما زیر خاک خفت

ما را درین بهار گلی بس عجب شکفت

۱- موزه ملی پاکستان مقداری نسخه های خطی را به موزه دا کا فرستاده بود که وقتی پاکستان شرقی (در ۱۹۷۱ م) به نام «بنگلا دیش» در آمد این نسخه ها همانجا ماند. همینطور موزه بختیار نسخه ها را به موزه عمر کوت (سند) و غرفه نمایش سینما که بیاد بود کنفرانس مران اسلامی در لاهور تشکیل شد فرستاده است که نام آن ها در این فهرست نیامده است.

موزه ملی پاکستان - کراچی

این موزه که به اردو «قومی عجائب گھر پاکستان» و به انگلیسی «National Museum of Pakistan» موسوم است در ۱۹۵۱/۷۱ - ۱۳۷۰ هـ تأسیس شده (یعنی چهار سال پس از استقلال پاکستان) و هدفش گردآوری و نگهداری و معرفی آثار باستانی و ملی پاکستان است. موزه نخست در ساختمان «فریرهال» (Frere Hall) کراچی قرار داشت و بعداً به ساختمان مستقل خود واقع در «برنس گاردن» (Burns Garden) منتقل گردید.

مخزن نسخه های خطی

یکی از مهمترین شعبه های این موزه «مخزن نسخه های خطی» آن می باشد که در آن نسخه های بزرگنمایی عربی، فارسی، اردو، ترکی، سندی، پنجابی، پشتو و مانسکریت وجود دارد. تا کنون از طرف موزه آثار دقیق نسخه های خطی آن تهیه و عرضه نشده است و کیفیت و کمیت نسخه ها معلوم نیست. اما آنچه که از فهرست حاضر بر می آید این است که تا آخر سال ۱۹۸۰ م ۳۹۶۶ نسخه خطی از ۲۴۴۶ متن فارسی در موزه موجود بوده است. والله اعلم بالصواب.

وضع نسخه های خطی موزه

من که آثار خطی موزه ملی پاکستان را از نزدیک لمس کرده ام و در کنار آنها مدتی در «حبس» بوده ام توجه مسئولان رسمی و علاقه مندان و کتابدوستان را به وضع آسفاک این آثار گرانبها جلب می کنم که از گزند موزیانه و خاک و بوسیدگی و رطوبت و پراکندگی هر لحظه به نابودی نزدیک تر می شوند. این آفات طبیعی و یا اگر با انصاف و وجدان بگوئیم خود «حیوان ناطق» موجب شده است که این آثار که با خون دل و بعضاً با آب طلا نوشته شده است بدینگونه تلف شود.

امید داریم که برای نگهداری این مآثر و مفاخر تاریخ انسانی هر چه زود تر قدم های برداشته شود و جبران مافات گردد.

فهرس نسخه های خطی موزه

بیش از بنده، مرحوم محمد اشرف (فهرست نویس کتابخانه موزه سالار جنگ، حیدرآباد دکن، هند) در موزه ملی پاکستان به کار فهرست برداری اشتغال داشته اند و از تألیفات ایشان دو مجلد فهرست بزبان انگلیسی بعنوان:

“Persian Manuscripts in the National Museum of Pakistan at Karachi”

چاپ و نشر شده است . جلد اول در سال ۱۹۷۱م در ۲۱۴ صفحه چاپ شد و در این مجلد ۳۱۶ نسخه خطی فارسی در موضوعات تاریخ ، تذکره ، داستان ، جغرافیا و سفرنامه معرفی شده است . و جلد دوم در سال ۱۹۷۲م در ۲۵۸ صفحه چاپ شد و در این جلد ۳۶۲ نسخه خطی فارسی در موضوع های دستور زبان ، فرهنگنامه ، انشاء نویسی ، نثر های ادبی ، عروض و قافیه و معما فهرست شده است .

مرحوم محمد اشرف تعداد دیگری از نسخه های فارسی را نیز (بزبان انگلیسی) فهرست کرده بودند اما با در گذشتن ایشان کار فهرست برداری و چاپ بقیه مجلدات متوقف ماند .

علاوه بر دو مجلد فهرست مذکور ، موزه بعضی نسخه های خطی دواوین فارسی را (بزبان انگلیسی) فهرست کرده و آن را به صورت پلوکپی تکثیر کرده است .
 اخیراً در سال ۱۹۸۲م آقای هدایت الله صدیقی مسئول بخش نسخه های خطی موزه، فهرست نسخه های خطی قرآن مجید و بعضی تفاسیر عری و فارسی آن را (بزبان انگلیسی) تهیه و چاپ کرده است .

فهرست حاضر

«فهرست نسخه های خطی فارسی موزه ملی پاکستان» که اکنون در دست خوانندگان است ۳۹۴۶ نسخه خطی از ۲۴۴۶ اثر فارسی را معرفی می کند . بر طبق نوعی از دسته بندی که مؤلف در این فهرست معمول داشته ، تعداد کتابها و نسخهها بر حسب موضوع به قرار ذیل است :

موضوع	تعداد کتب	تعداد نسخ
تفسیر قرآن	۲۹	۶۷
تجوید و قرائت قرآن	۲۰	۲۹
علوم قرآنی	۸	۹
ریاضی	۲۵	۲۹
ستاره شناسی و اختر بینی	۵۳	۶۹
طبیعیات	۲۵	۳۲
کیمیا	۱۸	۱۹
پزشکی	۱۳۴	۲۲۰
چند دانشی	۷۳	۷۶
منطق	۴	۴ (کمترین تعداد)

۳۸	۲۷	فلسفہ
۱۳۹	۱۰۲	عقاید
۳۸۲	۲۷۹	عرفان
۱۵۰	۸۹	فلسفہ عملی (اخلاق و آداب و ...)
۹	۹	اصول خط
۱۱۶	۷۴	فرہنگنامہ
۹۷	۶۸	دستور زبان
۲۷۹	۱۵۱	مجموعہ نامہ ہا و دستور نامہ نگاری
۲۰۲	۹۳	نثرہای ادبی
۱۹	۱۷	بلاغت
۱۱	۲ (کمترین تعداد)	موسیقی
۳۵	۲۰	عروض و قافیہ
۱۱	۱۱	معما
۳۳۲	۱۷۶	دیوان و شرح دیوان
۶۳۳ (بیشترین تعداد)	۳۱۴ (بیشترین تعداد)	منظومہ ہا و شرح منظومہ ہا
۹۴	۵۵	داستان
۵	۵	سفر نامہ
۱۷	۱۶	جغرافیہ
۲۱۵	۱۲۹	تاریخ
		تذکرہ :
۴۲	۲۶	۱- سیر و شمایل حضرت محمد (ص)
۱۲۱	۷۹	۲- زندگی نامہ بزرگان اسلام
۳۵	۱۹	۳- تذکرہ سرایندگان و نویسندگان
۱۵	۸	حدیث
۱۹۳	۱۳۲	فقہ
۷۰	۵۸	ادعیہ و اوراد و تعویذات
۶۶	۵۶	علوم غریبہ
۶۶	۴۲	ہندو شناسی
۳۹۴۶	۲۴۴۶	روایہ

نسخه های ارزنده

ارزش نهادن بر یک کتاب و نسخه مشکل است . چون ذوق و سلیقه افراد تفاوت دارد و حکم پسند و ناپسند و با ارزش و بی ارزش بودن یک کتاب نیز فرق می کند . ما تنها از راه اصول کلی می توانیم یک کتاب یا نسخه را «ارزنده» بشماریم و آن اصول اینست که موضوع کتاب تازه و جالب باشد ، خط نسخه کهنه و خوش باشد یا بخرامه مؤلف باشد ، نسخه تزیین شده باشد ، مہر پادشاهی یا امیری یا دانشمندی خورده باشد . در حاشیه و در طرفین یادداشتها داشته باشد ، کمیاب باشد و . . . بنا براین اصول میتوانم چند نسخه را «ارزنده» معرفی کنم .

نسخه هایی که از نظر خط و آرایش و زیبایی ارزنده است :

شماره صفحه فهرست	نام کتاب و شماره نسخه	چگونگی
۱ (بخش تفسیر)	اعجاز موسوی N.M. 1969 - 282	به خط نسخ زیبا ، نسخه هزی است ، ۸۰ سال پس از تألیف کتابت شده و مہر کتابخانه امیر عبدالرحمن و امیر حبیب اللہ خان پادشاه افغانستان را دارد .
۸ (بخش تفسیر)	قصص الانبیاء N.M. 1961 - 1533	به خط بہار و تعلیق
۵۵ (بخش طبیعیات)	ازہار الادویہ N.M. 1957 - 908	به خط نستعلیق زیبا ، ۱۹۳ تصویر از درختان و ۲۰ تصویر از جانوران
۵۶ («)	باز نامہ N.M. 1957 - 912/6	با تصاویر پرندگان و جانوران
۲۰۸ (عرفان)	شرح التعرف لمذہب التصوف N.M. 1959 - 207	در ۲۴ سوال ۵۹۷ (۴۰ سال پس از مرگ شارح) کتابت شده است و آکرمین قرآن فاضل خطی فارسی در روزہ می باشد .
۲۵۵ («)	کلمات خواجہ عبداللہ انصاری N.M. 1959 - 194	به خط نستعلیق خیلی زیبا . بخرامه عبدالصمدی ، ہر صفحہ آن منقش .
	N.M. 1968 - 570	به خط نستعلیق خیلی زیبا ، بہ صورت مرقع ، ہر صفحہ آن منقش .
		برای مہاراجہ کسن بردباد کتابت شده و ہند صفحات آن زرین و منقش است .

با تصویر ها	شطرنج نامه	۳۰۷ (فلسفه عملی)
	N.M. 233	
با مهر «کتب خانه خلیفه محمد حسن خان بهادر وزیر اعظم ریاست پتیاله» .	منهج الفصاحة	(«) ۳۱۷
به خط نستعلیق خوش ، مذهب و بطن و منقش .	N.M. 1962 - 153	
	وصایای پادشاهان جغتائیه	(«) ۳۲۱
	N.M. 1971 - 277	
	دیوان جاسی	۴۸۲ (دیوان)
به خط نستعلیق خوش ، بخامه سلطان علی در ربع الثانی ۵۸۷۳ در هرات کتابت شده است یعنی در زبان زندگی مولانا جاسی .	M.M. 1957 - 913/2	
	کلیات جاسی	(« »)
کتابت شده است . بخط محمد بن محمد بقال	N.M. 1971-161	
	(باحلیه حمل و لوایح)	
به خط نستعلیق خوش ، بخامه محمد رضا تما	کلیات حزین لاهیجی	(«) ۴۸۹
نسخه مذهب دارای سرلوح ها و با مهر علی قلی خان واله داغستانی .	N.M. 1962 - 144	
	کلیات قاسم انوار	(«) ۵۲۰
کتابت در زبان زندگی مؤلف ، بخامه محمد محمد بقال در شوال ۵۸۷۷ .	N.M. 1971 - 161	
	بوستان	۵۴۸ (منظومه ها)
به خط نستعلیق زیبا ، منسوب به امام ویرد ایرانی ، هر صفحه آن مطلا و مذهب و منقش	N.M. 1958 - 394	
به خط نستعلیق ریز و خوش ، در ۵۸۹۶ یعنی دو سال پیش از مرگ شاعر کتابت شده است مصور و منقش .	پنج گنج جاسی	(«) ۵۵۳
	N.M. 1957 - 1048	
	ساقینامه حافظ	(«) ۵۷۸
به خط نستعلیق زیبا ، بخامه سلطان علی مشهد	N.M. 1963 - 263	
هر پنج نسخه از نظر قدمت خط و تزیین مصور بودن مهم و با ارزش است .	شاهنامه فردوسی	(«) ۵۸۸
	(۵ نسخه)	

- ۷۴۴ (تاریخ) مرآت احمدی بخامه مؤلف و با سپهر همو.
N.M. 1957 - 947/2
- ۷۷۸ (تذکره) روضه الاحباب با نسخه نگاشته مؤلف مقابله شده است.
N.M. 1969 - 283
- نسخه هائی که از نظر موضوع جالب و ارزنده است :
- ۵۵ (طبیعیات) ازهار الادویه دائره المعارف نباتات و حیوانات منطقه کشمیر است.
N.M. 1957 - 908
- ۸۸ (پزشکی) خلاصه العیش عالمشاهی در موضوع خود کتاب جامع است.
(ه نسخه)
- ۱۴۰ (چند دانشی) حصر الصفات اگرچه در اوائل قرن ۱۳ ه تألیف شده اما سکل چینی خوب از کتابهای مختلف است. من نسخه دیگر از این کتاب جای نیافته ام.
N.M. 1967 - 317
- ۳۱۵ (فلسفه عملی) مطلوب الراسی من منفعة الخاص والعاسی در تیر اندازی کتاب مفید است و مقدمه آن نکات جالب دارد.
N.M. 1960 - 62
- ۳۱۸ («) میرزا نامه در رسوم و قواعد «میرزائی» است.
N.M. 1963 - 226
- ۵۶۶ (منظومه) حیات العارفين و ممات الجاحدين مشنوی عرفانی و از کتب فرقه نور بخشیه است.
N.M. 1957 - 912/40
- ۵۷۵ («) روشنضمیر اگرچه از کتب متأخر می باشد اما از نظر اجتماعی و تاریخی مشنوی جالبی است.
N.M. 1952 - 57
- ۶۲۷ («) مشنوی صمد کشمیری - ۱ از نظر نقد های اجتماعی بر گروه های متصوفه پنجاب جالب است.
N.M. 1967 - 334
- ۶۶۱ («) وابق و عذرا از صلحی کمیاب است.
N.M. 1961 - 1337

- نتیجه الاحسان لترغیب   داستان واقعی است مبنی بر خاطرات دو
 ۶۸۸ (داستان)   الاخوان 266 - N.M. 1963   بازرگانی قهرمان داستان.
- بستان الجن   درباره جنیان تحقیقات و اطلاعات مفید دارد
 ۷۶۳ (تذکره)   N.M. 1957 - 912/19
- الهام شاه خیر   تذکره مفرد است با اطلاعات اجتماعی .
 («) ۷۶۵   N.M. 1964 - 3
- کشف الآثار   ترجمه کمیاب کتاب «بهجة الاسرار» چهار
 («) ۷۶۷   N.M. 1971 288   همدانی است .
- بهجت مالا   شامل احوال عارفان و مرتاضان هندو
 («) ۷۶۸   N.M. 1959 - 418   مسلمان است .
- تحفة الراغبین   درباره گروه قادریه و مؤسس آن و اولاد
 («) ۷۶۹   N.M. 1971 - 261   اطلاعات و نکات خوب دارد .
- شرایف الفوثیه   درباره صوفیان پنجاب سنی مهم است .
 («) ۷۸۴   N.M. 1962 - 56
- فیوضات قادریه   مؤلف فعالیت های علمی و روحانی خود
 («) ۷۸۹   N.M. 1966 - 159   تذکر داده است . اگر روی این کتاب کار
 اطلاعات تازه ای بدست خواهد آمد .
- هدایة الطالبین   چه از نظر گفتار ها و احوال شیخ حمزه کشر
 (ادعیه) ۸۸۶   N.M. 1971 - 302   تازگی دارد .
- مرآت الآداب   در آداب و رسوم مذهبی و اجتماعی هند
 (هندو شناسی) ۹۱۳   N.M. 1957 - 187
- هفت تماشا   در آداب و رسوم مذاهب مختلف هند
 («) ۹۲۳   N.M. 1958 - 202/11   مخصوصاً هندوان پنجاب .

سپاس از یاران و همکاران

در مراحل تهیه و تألیف و چاپ و نشر این فهرست کسان مختلف مرا راهنمایی و
 فرموده اند . من از همه آنان با صمیمیت و اخلاص سپاهنگزاری می کنم . از آنجمله افرادی که

به مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان بوده اند و هستند خصوصاً آقای احمد منزوی (کتابشناس و فهرست نویس ممتاز ایرانی) .

از میان کارمندان موزه کراچی آقای نظام الدین بیگ جام که معاون مسئول میزین نسخه های خطی بودند با علاقه وافری که به نسخه های خطی و ادب فارسی دارند ، باوجود کسالت و گرفتاری های اداری خود نسخه ها را بمن تحویل می دادند . همچنین از زحمات آقای نواب کاظم علی خان و دوشیزه سلمی سلطانه در تحویل نسخه ها تشکر می کنم .

در خارج از محیط مرکز و موزه دانشمندان و کتابشناسان فزونمایه مانند حضرت سید شرافت نوشاهی مرحوم ، پرفسور محمد اقبال مجددی و آقای مشفق خواجه این فهرست را قبل از چاپ و بعد از چاپ دیدند و نظرات خود را اظهار فرمودند که در تصحیح محتویات و مندرجات این فهرست بسیار مفید واقع گردیده است .

از کارگران مطبعه مکتبه علمیه لاهور بویژه آقای محمد اشرف مسئول و ناظر حروف چینی و چاپ نیز باید سپاسگزاری شود که نه تنها وظیفه خود را با امانت انجام داده اند بلکه افزودگیها و کاستی ها و تغییراتی را که از طرف من در هنگام حروف چینی رخ میداده است با کمال سعۀ صدر و گشاده رویی می پذیرفته اند .

خوب ، سخن دراز میشود اما چاره نیست که از چند نفر دیگر نیز تشکر کنم که در هنگام تهیه این فهرست به نوعی بر من منت نهاده اند و آنان اعضاء خانواده و خود جناب آقای فقیر محمد نوشاهی در کراچی هستند . وقتی من در اکتبر ۱۹۷۸ م وارد کراچی شدم یک «غریب شهر» بودم و تا ژوئن ۱۹۷۹ م «همان ناخوانده و ناشناخته» آن خانواده محترم بودم . افراد این خانواده که متصف به صدا و اخلاص و علم و هنر هستند مرا با گرمی پذیرفتند و در میان آنان هیچوقت احساس غربت و بیگانگی نکردم . اگر این احساس و آسودگی خاطر نبود نمی توانستم در مدت کوتاه هشت ماهه هزار و نه صد و چهل و شش نسخه خطی را فهرست برداری کنم .

حرف آخر

در راه نشر یک کتاب در گذشته کاتبان و نسخاخوانان ، و امروز حروف چینان کاری می کنند که بر نادانی نویسنده مهر تأیید و تصدیق می خورد . در این کتاب نیز چنین شده و عیوب و نقائص مانده است . هر چند با حیلت ها (درج کردن «استدراکات» در صفحات ۲۸-۹۲۵ و «درست نامه» در صفحات ۷۴-۱۰۶۹ این فهرست) کناره این غنلت و خطا را برداشته ام ، اما وقتی خواننده ببیند که «دستور السیاق» به شکل «التوردمسیاق» چاپ شده (صفحه ۶۹۴) برای او ناخوش خواننده بود . ثانیاً چون اهل زبان نیستم ممکن است الفاظ و اصطلاحات و شیرازه نگارش این فهرست برای اهل زبان

نامانوس باشد . اما چون این یک کتاب فنی است صاحبنظران می دانند کہ : «آتش طور کجا موعده دیدار کجا است» .

در حقیقت تالیف و چاپ این کتاب برای من تجربه ای بوده و امیدوارم این تجربه باعث شود کہ در آینده این نوع خطاها تکرار نگردد . ان شاء الله .

احقر العباد

سید عارف نوشاهی

متوطن ساہن پال شریف - گجرات

تقیم : ۳۶ - اے سیٹلائٹ ٹاؤن ،

راولپنڈی

۶ محرم الحرام ۱۴۰۴ھ

۱۴ اکتبر ۱۹۸۳م

تفسیر قرآن

احسن القصص

از معین الدین محمد بسکین فراهی (م. ۵۹۱۰ یا ۵۹۱۶/۱۵۰۵ یا ۱۵۱۰ م). تفسیر سوره یوسف است و ظاهراً قسمتی از «حدایق الحقایق» او میباشد.

آغاز: ربنا آتنا من لدنک رحمة... بعد همیگوید بنده ضعیف معین بسکین... که مدعی است مدید. (برابر با حدایق الحقایق).

بنگرید به: گنج بخش ۱: ۳، نسخه های فارسی ۱: ۲، نفیسی ۱: ۲۴۲.

N.M. 1957-920/4-1: نستعلیق، خیر الله بن شرف الدین، سده ۵۱۱، عنوانها شنگرف،

ش ۱ مجموعه ص ۴۵۶-۱.

اعجاز موسوی = تاریخ موسوی

از همو فراهی. به سال ۱۳۹۰/۹۸-۱۳۹۹ م. تفسیر آیاتی در سوانح و قصص حضرت موسی

(ع) است.

آغاز: ربنا آتنا من لدنک رحمة وھی لنا من امرنا رشد.

بنگرید به: گنج بخش ۱: ۵۳، نسخه های فارسی ۶: ۴۴۱۰.

N.M. 1969-282: نسخ زیبا، محمد مؤمن الکاتب معروف به ملازاده، ۱۱ رمضان ۱۳۸۴،

نسخه هنری است، با ممبر کتاب خاندان امیر عبدالرحمن و امیر حبیب الله خان (افغانستان)

۴۳۰ ص. (سوزه ۱: ۲۰).

N.M. 1957-920/7: نسخ خوش، سده ۵۱۱، عنوانها شنگرف، سر لوح، ۲۸۱ ص.

N.M. 1957-920/4-2: نستعلیق، (خیر الله بن شرف الدین) سده ۵۱۱، عنوانها شنگرف،

ش ۲ مجموعه، ۳۴۶ ص، (دنبال «احسن القصص»).

انس المریدین و روضة المحبین = تاج القصص

انس المریدین و شمس المجالس = شمس المجالس و انس المریدین

بحر الدرر = حقایق الحقایق

البحر المواج والسراج الوهاج

از قاضی شهاب الدین احمد حنفی دولت آبادی . (۸۴۸ م یا ۸۴۹/۴۵-۱۴۴۴م)، بروزگن سلطان ابراهیم شاه شرقی (۸۰۴-۸۴۴/۱۴۰۱-۱۴۴۰م) تالیف نمود . تفسیر همه قرآن است .
آغاز : حماد ای حمد طیب که رایحه فایحه آن .

بنگرید به : تذکره علمای هند : ۲۳۹ ، گنج بخش ۱ : ۷ .

Mian Muhammad Saeed : THE SHARQI SULTANATE OF JAUNPUR

Karachi, 1972, P181-184.

N.M. 1958-359/1-2 : نسخ ، سده ۱۰ هجری ، جدولبند ، در دو مجلد ، ۱۰۸۰ + ۷۸۶ ص

N.M. 1957-16 : نسخ ، سده ۱۰ هجری ، در آغاز یادداشتی مؤرخ ۲۸ ربیع الثانی ۱۱۲۳

متن شنگرف ، سرلوح ، جدولبند ، ۷۹۴ ص .

تاج القصص = انس المریدین و روضة المحبین

از ابو الناسم محمود بن حسن جیهانی که شاگردش ابو نصر احمد بن محمد بن احمد بن نصر البخاری در ۱۰۸۲/۵۴۷۵م تحریر کرده است . داستان حضرت یوسف (ع) و تفسیر سوره یوسف است در چهل مجلس . در آن روش تفسیر چنین است که نخست حروف و آیات میگوید و بعد به خواننده لغت و اعراب و بند حکمت می آید و سپس بتفسیر آیت می پردازد . و بعد از آن نکته و اشارت میگوید . حقایق و دقایق اهل معرفت را نیز در آن جا داده است .

آغاز : الحمد لله الذی توحد بالملکوت و تعذر بالجبروت . . . اما بعد بدانکه هیچ درجته و منزلتی (بنگرید به : «قصص الانبیاء» با همین سر آغاز) .

بنگرید به : گنج بخش ۱ : ۸ .

N.M. 1957-947/1 : نسخ ، رجب ۵۹۹۴ ، سرلوح ، جدولهای زرین و ملون ، عنوان

شنگرف ، ۹۷۶ ص . (موزه ۱ : ۹۱) .

تفسیر آیه نور = رسالة النور

تفسیر چرخى

از یعقوب بن عثمان غزنوی چرخى . (م ۱۴۴۷/۵۸۵۱) . به سال ۱۴۴۷/۵۸۵۱ م تالیف کرد . تفسیر تعوذ و بسمله و سورة فاتحه و پاره بیست و نهم و سی ام است .
آغاز : لك الحمد يا من بيده الملك وهو على كل شى قدير .

بنگرید به : ابدالیه از چرخى ، پیشگفتار محمد نذیر رانجها ، اسلام آباد ، ۱۳۹۸/۱۹۷۸ م .
ایوانف : ۴۶۶ ، ریو ۳ : ۱۰۷۸ ، آنجا بنقل «طبقات شاهجهانی» تاریخ درگذشت چرخى نادرست ۵۸۳۸ ضبط شده است ، نسخه های فارسی ۱ : ۱۹۰ آنجا این گفته مؤلف فهرست صحیح نیست که این کتاب تفسیر همه قرآن است .

N.M. 1967-371 : نستعلیق ، ابراهیم ، ۵۱۱۲۳ جدولبند ، ۳۹۶ ص .

M-6 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، سرلوح ساده ، ۳۲۶ ص ، تا سورة فلق .

N.M. 1973-241 : نستعلیق ، مصطفی بن میر سید قاسم ، شوال ۱۲۸۱ هـ ، بدون مقدمه ،

آغاز : بسم الله بنام خداوند سزاوار پرستش ، ۶۹۴ ص . اندازه جیبی .

تفسیر الزاهدین = جواهر التفسیر لتحفة الامیر

تفسیر سورة رحمان

از ناشناس .

N.M. 1958-602/2 : نستعلیق ، (محمد عارف بن محمد نقی ، ۱۱۰۷ هـ) ، ورق اول افتاده ،

آغاز : و پس . . میان عبدالله ابن مسعود رضی الله عنه گوید . . الرحمن علم القرآن یعنی خداوند تعالی بخشنده و نعمت ها است آموختن قرآن محمد . ش ۲ مجموعه ، ص ۴۹-۱۴۰ . ابن نسخه تفسیر انصاری ، رازی ، حسینی ، منہج و نسفی نیست .

تفسیر سوره های قرآن

از قوام الدین محمد بن ناصر الدین محمد معروف به ملا عصمت الله . بفراش کمال الدین خواجه حسن بن کلان که در خواب به نگارش این تفسیر المهم گرفت و سپس ملا عصمت الله بدان پرداخت . تفسیر سوره های ست که در نماز خوانده می شود ، مانند سوره های فاتحه ، یس ، قدر ، لم یکن ، زلزله ، عادیات ، قارعه ، تکوین ، عصر ، همزه ، فیل ، قریش ، باعون ، کوثر ، کافرون ،

نصر ، ابی لهب ، اخلاص ، فلق ، ناس . خطبه آن در پنج مقدمه است که از تفسیر خواجه محمد پارسا (م ۵۸۲۲ / ۱۴۱۹ م) گرفته شده و خاتمه را از تفسیر چرخى (تالیف در ۵۸۵۱ / ۱۴۴۷ م) گزیده است .
 آغاز : حمدله . . . اکمل الحمد علی . . . اما بعد باعث بر تحریر این مقال آنکه . . .
 فرمودند که در خواب دید مکه از جانب تو صحیفه مشتمل بر آیات و احادیث .
 N.M. 1975-121 : نستعلیق ، ملا عصمت الله بن آخوند ملا کوچک محمد بن ملا قاسم ،
 رجب ۱۲۳۲ هـ در بخارا ، عنوانها شنگرف ، ۱۷۲ ص .

تفسیر سوره یوسف

گزیده از «سواهب علیه» کاشفی (م ۵۹۱۰) .
 آغاز : آله در کشف الاسرار آورده که این حروف از متشابهات قرآن است .
 N.M. 1958-602/1 : نستعلیق ، محمد عارف بن محمد مقیم ، (۵۱۱۰۷) ، ش ۱ مجموعه ،
 ص ۸۸-۲ .

تفسیر سوره یوسف = احسن القصص

انس المریدین و شمس السجالس
 تحفة الاخوان (در بخش عرفان)

تفسیر عزیزى - فتح العزیز

تفسیر نساؤکم حرث لکم (بقره : ۲۲۳) = فائده جلیله (در بخش عقاید)

جواهر التفسیر لتحفة الامیر = العروس = تفسیر الزاهدین

از حسین بن علی کاشفی (م ۵۹۱۰ / ۱۵۰۰ م) . به سال ۵۸۹۰ / ۱۴۸۵ م جلد اول را
 نگاشت و در ۵۸۹۲ / ۱۴۸۷ م به جلد دوم پرداخته و بعد از تفسیر آیت هشاد و چهارم سوره نساء
 درگذشت .

آغاز : (ج ۱) زینت فاتحه هر کتاب و زیور خاتمه هر کتاب .

بنگرید به : نسخه های فارسی ۱ : ۴۲ ، نفیسی ۱ : ۲۴۵ .

N.M. 1958-934 : نستعلیق ، محمد هاشم بن محمد صالح ، قوم سندھو ، ساکن اولکھ

پرگنه حافظ آباد (پنجاب - پاکستان) ، سلخ ذی الحجہ ۱۲۵۷ هـ ، برای پسرش غلام محمد ، شامل

مقدمه و تفسیر بسمله و سوره فاتحه ، ۴۸۲ ص . کاتب در ترقیمه نادرست نام تالیف «سبع المثانی» و سولفش «سلا حسین کاشغری» نوشته است . در آخر این یادداشت جالب از کاتب را نیز میخوانیم : «چند مدت داسنگیری این کتاب بودند ، اتفاقاً از پیشاور یکی از علمای ساکن بهروکی ، بدست آمده از اوشان میان محمد یار ساکن سوزج کلار ، از خویشان این فقیر بود ، گرفت ، مرحمت فرمودند . اتفاق کتابی پسند خاطر افتاد ، شروع نمود . وقتی که دو حصه نقل نمود ، مالکان کتاب متعرض احوال میان مذکور شدند و کتاب را کشیده بردند . بعد چند مدت از لازمی (یعنی خجالت) برادری (یعنی خانوادگی) کتاب را باز فرستاد ، پس از آن بزودگی پدر و پسر گرفت ، اتمام و اختتام ساخته ، نسخه حواله مالکان نموده شد».

حدائق الحقایق = بحر الدرر

از فراهی ، که یاد او در «احسن القصص» گذشت . تفسیر مفصل سوره یوسف است .
 آغاز : ربنا آتنا من لدنک رحمة و هیئی . . . بعد همی گوید بنده ضعیف معین مسکین .
 N.M. 1962-79 : نستعلیق ، محمد حکیم بن شیخ محمد ، ساکن نواحی گجرات ، ۱۹ رجب
 ۱۰۴۸ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۴۶۰ ص .

رسالة النور

از احمد بن حسین معروف به فخر . در مقدمه می نویسد که مدتی در وجدانش سری عجیب در معنی واژه «نور» و «ظلمات» متضمن آیه قرآنی «الحمد لله الذی خلق السموات والارض وجعل الظلمات والنور» (انعام : ۱) اختلاج سینمود ، آخر شائسته دید که آن را آشکار سازد .
 آغاز : الحمد لله حق حمده والصلوه علی محمد . . . اما بعد چون مدتی بسید در حکمت لفظ جمع ظلمات و وجدان نور که در ضمن نص .

N.M-1971-31/7 : نستعلیق ، (۱۰۸۱ هـ در کابل) . ش ۷ مجموعه ، ص ۸۵-۱۹۱ ، سوریانه زنده .

رسایل ناگوری

از قاضی حمید الدین ناگوری (م ۱۲۰۵-۹/۴۶۰ هـ) . شیخ حمید الدین ناگوری (م ۱۲۸۳) سولف «اصول الطریقت» غیر از اوست . (برای احوال هر دو بنگرید به : تذکره علمای هند : ۱۶۹-۱۷۰) .

۱- مصباح العاشقین = تحفة العاشقین (فارسی)

سخنان اوست در تفسیر سوره ضحی (سوره ۹۳) . گرد آورده بهاءالدین محمود بن ابراهیم ، نیره ناگوری . (همان : گنج بخش ۱ : ۵۸) .

N.M. 1958-256/5 : نستعلیق خوش ، سده ۱۲ هـ ، جلد اول ، ۶۹۶ ص ، از وسط افتادگی دارد .

N.M. 528-180 : نستعلیق ، ۸ صفر (سال کتابت محو شده) ، ج ۲ ، ۶۶۲ ص .

N.M. 1961-447 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، متن شنگرف ، ج ۱ ، بدون مقدمه ، از تفسیر

بسمله شروع میشود ، ۳۰۰ ص .

N.M-1961-448 : نستعلیق ، میرزا احمد بیگ ولایتی ، سده ۱۳ هـ ، از تفسیر سوره بقره آغاز

میشود ، ۴۶۸ ص .

N.M. 1968-555 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ج ۲ ، ۳۶۲ + ۴۰۰ ص .

قصص الانبیاء

نام راویان در نسخه ها گوناگون آمده است . مانند : اسماعیل بن ابراهیم بخاری ،

محمد بن اسماعیل بن ابراهیم بخاری ، ابو اسحاق (و) ابرهیم بن اسماعیل بن فیروز بن شبیان ، گویا همه از قرن ۵/۱۱ م بوده اند .

آغاز : الحمد لله الذی توحد بالملکوت و تعزز بالجبروت و هو الذی لایموت الوحد . (برابر

با «تاج القصص» .

بنگرید به : نسخه های فارسی ۶ : ۱۰-۴۵۱۹ ، نفیسی ۱ : ۶۴ ، ۲ : ۷۱۸ .

N.M. 1961-1533 : بهار و تعلیق روشن ، سده ۱۱ هـ ، آغاز افتاده : پیشانی آدم علیه السلام

فرود بر که ، ۱۸۸ ص . (موزه ۱ : ۲۵۳) .

N.M. 1959-60 : نسخ خوش ، ۲۶ شعبان سده ۱۱ هـ ، بروزگار مبارک خان (مبارک خان نیازی

را میشناسیم که کارمند دستگاه جهمانگیر پادشاه (۱۰۱۴-۱۰۳۷ هـ) بود و در ۱۰۶۹ هـ (سال دوم جلوس عالمگیر) فوجدار بنگش بود . رک : سآثر الامراء ۳ : ۴۲۹) . در بیجا پور ، سر لوح ، جدولبند عنوانها شنگرف ، ۴۵۶ ص . (موزه ۱ : ۲۵۱) .

N.M. 528-179 : نستعلیق ، عبدالله بن نورنگ عرف جهدی ، ساکن کوتلی شیخ محمد امین

پرگنه ابراهیم آباد («سود هره» امروز ، در پنجاب ، پاکستان) ۲ ربیع الثانی ۱۱۲۵ هـ عنوانها شنگرف ، بروایت محمد بن اسماعیل بن ابراهیم البخاری ، آغاز : حمدله . قوله تعالی و ما ارسلناک الا رحمة العالمین ، ۶۵۲ ص . (موزه ۱ : ۲۵۲) .

قصص الانبیاء

از ناشناس ، نام وی در مقدمه نیامده است ، آنجا می نویسد : «این کتابیست از قصص انبیاء

و رسولان بر سبیل ایجاز و اختصار آنچه از کلام الله فهم شده بود ، نوشته شد» .

آغاز : حمد و ثنای نا معدود مر حضرت واهب العطايات را که بندگان را بوجود انبياء .

N.M. 1961-494 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، ۸۲ ص .

قصص الانبياء

N.M 1978-58/2 : نستعلیق ، امير بخش ، ۵۱۲۷۷ ، (تاریخ مجموعه) ، قصه های حضرت

محمد (ص) است ، آغاز : در سلوک الابرار آورده است که عبدالله و ابو طالب پسران عبدالمطلب

بودند . ش ۲ مجموعه ، ص . ۱۴۴-۵ .

قصص الانبياء = تاج القصص

کنز الملک = رسایل ناگوری ، رساله چهارم

مصباح العاشقين = رسایل ناگوری ، رساله اول

منهج الصادقين في الزام المخالفين

از ملا فتح الله بن شکر الله شريف کاشانی (م ۹۸۸ یا ۵۹۹۸/۱۵۸۰ یا ۱۵۸۹ م) . پس از

۱۵۷۵-۷۴/۵۹۸۲ تا ۱۵۸۰/۵۹۸۸ م بدان می پرداخته است . تفسیريست مفصل در پنج جلد .

آغاز : حمدی چون کلمات ربانی بیغایت شائسته لطیفست .

بنگرید به : نسخه های فارسی ۱ : ۶۰) .

N.M. 1968-224 : نستعلیق خوش ، سده ۵۱۲ ، سرلوح ، جدولبند ، از سوره توبه شروع

میشود ، آغاز : التوبه همه این سوره مدنیست و نزد بعضی آنست که ، ۱۰۹۴ ص .

خلاصه منهج الصادقين

خود کاشانی گزیده است .

آغاز : برابر با منهج الصادقين . بنگرید به : گنج بخش ۱ : ۴۲ ، نسخه های فارسی ۱ : ۴۵ .

N.M. 1961-465 : نستعلیق ، سلطان محمد بن رستم ، سلخ ذی الحجه ۳۶ . ۵۱۰ ج ۱ از سوره

فاتحه تا سوره کهم ، ۶۱۲ ص .

N.M. 1961-363 : نستعلیق ، محمد بن عبدالرحمن ، ۳ ذی الحجه ۵۰ . ۵۱ ، از سوره يس تا

سوره ناس ، آغاز : مکيست و هشتاد و سه آيتست ، از انس بن مالك روايت است که گفت ،

۷۹۰ ص .

آغاز : چون حضرت رسول (ص) دعوت آشکار کرد ، ۳۵۲ ص .

N.M. 1963-166 : نستعلیق ، جعفر علی بن محمد علی بن محمد جعفر عراقی ، ۱۱ شعبان

۵۱۲۳۸ جدولبند ، از سوره واقعه (آخرین آیات) تا سوره ناس ، آغاز : با همال و تعطیل پس حیثیت
شہ را کہ ، ۲۳۲ ص .

N.M. 1961-440 : نسخ ، سده ۵۱۳ ، متن شنگرف ، از سوره مائده تا سوره مریم .

آغاز : و بساتین خود سپردند محصل کلام آنست کہ ، ۶۱۸ ص .

تفسیر های ناشناخته

N.M. 1968-735 : نخست سبب نزول آیه را بیان میکند و سپس تفسیر کوتاه آن . تفسیر

همه قرآن است .

آغاز : الحمد لله رب العالمین سوره فاتحه نخستین سورتیست کہ در مکه نازل گشته و هفت

آیت است کہ هیچ یکی ازان نہ نسخ است و نہ منسوخ .

نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، ۴۵۵ ص (با تفسیر حسینی و چرخ و عزیزی مقایسه شد ،

هیچکدام از آنها نبود) .

N. M-1967-98 : کلمه کلمه تفسیر شده ، از تفسیر آیه ۵۱ سوره نساء «الم ترالی الذین اوتو

نصیبا من الکتب یومنون بالجبت والطاغوت ویقولون للذین کفرو اهلواء اهدی من الذین استواسیلا» ،

نسخه زیر دست از تفسیر واژه «جبت» بدینگونه شروع میشود : «دراصل حبس بوده کہ او را به تا بدل

کرده اند» . این تفسیر نزدیک به «منہج الصادقین» کاشانی است ، در آن واژه «جبت» چنین تفسیر

شده است : «گویند اصل آن حبس است بسین سهمله بمعنی مالاخیر فیه پس قلب سین آن بتا کرده اند»

(منہج الصادقین ، طبع ۱۳۱۴هـ) ، شاید خلاصه آن باشد .

نسخ ، سده ۵۱۱ ، متن شنگرف ، جدولبند ، از اول و آخر افتاده ، ۴۴ ص .

N.M-528-151 : کلمه کلمه تفسیر شده ، از آیه ۱۶۱ سوره بقره تا آخر قرآن .

آغاز : «توریت و زبور و انجیل و جزآن حسینی . . . . . ان الذین کفرو و بسبب

نزولش» . تفسیر حسینی و عزیزی و منہج نیست .

نستعلیق خوش ، سده ۵۲۱ ، ۲۹۲ ص . اندازه رحلی .

N.M. 528-281 : ورق اول آن افتاده و ظاهرا تفسیر تعوذ اداسه دارد ، بدینگونه : «و محفوظ

دار ما را از شر او . . . . . تا آخر قرآن . تفسیر چرخ و حسینی و عزیزی و منہج نیست .

نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، جدولبند .

تجوید و قرائت قرآن

تجوید ، رساله در . .

از رضی الدین محمد بن امین الحمینی التفرشی . در هشت فصل : ۱- استعاذه . ۲- مخارج حروف . ۳- صفات حروف . ۴- اقسام مد . ۵- حکم حرف راء سهمله . ۶- حکم سیم ساکن و نون ساکن و تنوین و حروف که ادغام آنها واجب است . ۷- حکم لفظ الله که جلاله گویند . ۸- وقف .

آغاز : بعد حمد ایزد و متعال و درود متواتر بر سید انام و آل چنین گوید اقل خالق الله . .
که چون کسی خواهد قرأت قرآن مجید نماید .

N.M. 1961-459/3 : نستعلیق ، (غلام مرتضی خانہ زاد نواب مختار الدولہ بہادر ، ۲۴
جادی الثانی ۱۲۵۲ھ) ، تمام متن شگرف ، ش ۳ مجموعہ ، ص ۱۵۳-۱۶۴ .

تجوید منظوم

از محمد بن محمود بن محمد شریف سمرقندی ہمدانی (نسخہ موزہ) . آقای سعید نفیسی در
ضمن نثر های قرن نهم ہجری چنین نوشته اند : «محمد بن محمود بن علی سبط ناصر الدین سمرقندی
مولف رسالہ در اختلاف ابی بکر بن عباس و حفص در قرائت و رسالہ دیگر در قرائت عاصم کہ شاعر
نیز بودہ و منظومہ ای در تجوید ساختہ است» . (نفیسی ۱ : ۲۶۱) .

آغاز : خالق اکبر خداوند معین - حمد بیحد مرورا و بر رسولش آخرین .
N.M. 1971-100 : نستعلیق ، سده ۱۳ھ ، ص ۱۰ .

تجوید منظوم = تحفة القراء

قصيدة القراء

مرغوب القاری

تحفة القراء (منظوم)

از اسحاق بن صالح . در آن آمده : آنکه نام اسحاق ابن صالح است - راجی عفو است گرچه طالع است . حمد لله ختم شد از فضل حق - تحفة القراء بدین طرز و نسق . ظاهراً این را از کتاب دیگر گزیده است ، چنانکه در آن میسرآید : منتخب کردم از این تحفه را - خاص در تجوید ای صاحب ذکا . با عنوان های سوزون : حمد ، نعت ، ستایش چهار خلیفه ، ترغیب تجوید قرآن ، معنی ترتیل و تجوید ، مخارج حروف ، صفات حروف ، ضاد منقوط ، ترقیق راء ، ادغام . . . سکنه (آخرین عنوان) . بصورت مثنوی .

آغاز : حمد گویم آن خدای پاک را - کو مکرم ساخت مشیت خاک را .

N.M. 1971-48/2 : نستعلیق خوش ، (میرزا احمد متخلص به میرزا مقبل بفرمایش میان

محمد عثمان خوشنویس) ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، محشی ، ش ۲ مجموعه ، ص ۲۰-۶۶ .

ترجمة المفید فی شرح مقدمة التجوید = ذیل مقدمة التجوید

حرز الامانی و وجهه التهانى

متن عربی از شیخ ابو محمد قاسم شاطبی الضریر (م ۵۹۰/۱۱۹۴ م) . قصیده معروف اوست

در قرائت سبعة که بنام «شاطبیه» و «شاطبیه» شهرت دارد .

آغاز : بدات بسم الله فی النظم اولاً - تبارک رحمانا و رحیما و مؤثلاً

بنگرید به : کشف الظنون ۲ : ۶۴۶ .

سکندر شاهی = شرح حرز الامانی

گزارش بوسیله یکی از شاگردان قاضی جمال خضر . شارح این قصیده را در نزد قاضی خوان

و هر چه از او شنید و در کتاب شاطبی دید به فارسی ترجمه کرد . از اسم «سکندر شاهی» گمان میبرد

که بروزگار سکندر شاه لودی (۸۹۴-۵۹۲۳/۱۴۸۹-۱۵۱۷ م) تالیف شده باشد ، چون او بسیار مرید

علم و دانش بود .

آغاز : (شرح) : بدات بسم الله فی النظم اولاً . . . بدانکه بآه اول که در بسم الله است

متعلق ببدات است .

N.M. 1962-59 : نستعلیق ، قاضی مولوی نور حسن ، شوال ۱۳۶۵ هـ ، در پشاور، جدولبند، در آغاز مقدمه افتاده : داد چشم گوش داد چرا طالب علم توحید و علم فقه و علم قرائت که ، ص ۵۱ . (همان «الزبیر» : ۴۰۹) .

حرز صاحب تلاوت

از قدرت الله . در تجوید آیاتی که اگر در ادای مخارج و توقف بر اوقاف و دیگر آداب و قوانین که از جمله واجبات است ، مواظبت نشود ، خوف زوال ایمن است .

آغاز : حمد لطفی که بکمال الطاف عمیم آفتاب هدایت به گم گشتگان وادی ضلالت از ابر خفا به شهود طالع نمود .

N.M. 1962-57/3 : نستعلیق ، محمود ولایتی سلک یوسفزئی ، برگه سوهموم ، ۲۴ صفر ۱۳۵۵ فصلی (= ۱۳۶۴ هـ) ، همو کاتب «روشنضمیر» در بخش منظومه ها ، ش ۳ مجموعه ، ص ۱۶۱-۱۷۳ ، (همان «الزبیر» : ۴۰۹) .

خلاصه النوادر

از بنتی محمد سعد الله مراد آبادی (۱۹-۱۳۹۴/۵-۱۸۷۷ م) . بخواهدش حاجی محمد حسین ، «نوادر البیان فی علوم القرآن» تالیف خودش را بدین شکل تلخیص نمود . در هفت فصل : ۱- رموز اسامی قاریان و راویان . ۲- وقوف قرآن . ۳- علامات و رموز وقف . ۴- عدد سوره ها و آیات و کلمات و حروف قرآن . ۵- مکی و مدنی بودن سوره ها و تفصیل رکوعات ، آیات ، کلمات و حروف هریک . ۶- مسایل تجوید . ۷- فضایل قرآن و آداب تلاوت .

آغاز : لالی ستلالی سپاس بیقیاس نثار بارگاه حافظ حقیقی است .

بنگرید به : تذکره علمای هند : ۱۴-۲۱۶ ، فهرست مخطوطات دیال سنگه ترست لائبریری ۳ : ۲۵-۲۹ .

N.M. 1961-456/2 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ش ۲ مجموعه ، (ص ۱۶-۲) ، از وسط و آخر افتادگی دارد .

سکندر شاهی = ذیل «حرز الامانی و وجهه التهانیه»

دره الفرید فی علم التجوید

از حافظ کلان بن بدر الدین قاری بخاری . به عبدالله بهادر خان پیشکش شده ، گمان می رود این عبدالله دوسین کس بدین نام از خاندان شیبانی باشد که در سالهای ۹۹۱-۱۰۰۶ هـ /

۸۳-۱۵۹۸ م فرمانروای سی کردہ است . (بنگرید بہ : بریگل (ف) : ۳۲۱ ، گنج بخش ۱ : ۸۹ ،
ذہبیسی ۱ : ۶۲۱) .

آغاز . بعد از حمد حضرت حق جل و علا و درود مخصوص بہ منطوق .

N.M. 1957-655-23 : نستعلیق ، میر ابراہیم خواجہ بن میر رحمت اللہ الحسینی اسیر
الکسبوی ، ساکن ولایت اندخوی ، سرکار و صوبہ بخارا ، ۵ رمضان ۱۱۴۸ھ ، در مغلیہ شاہ جہان
آباد ، جدولبند ، ۲۵۲ ص .

عنوان الايقان في ردقراء الزمان

سولف شیعہ بود و شاید محسن علی باشد کہ کاتب نسخہ حاضر است ، بتاریخ ۱
شعبان ۱۲۵۷ھ / ۱۸ ستمبر ۱۸۴۱ م تالیف نمود . در متن بعضی جاها کلمات اردو نیز بکار
برده است .

آغاز : الحمد لله الذي لا اله الا هو . . . اما بعد . . . باید دانست کہ در بیان مخارج و
صفات حروف تا تحریر حدیثی از خیر المرسلین و اہلبیت طاہرین .

N.M. 1961-467 : نستعلیق ، محسن علی ، ۲۵ شعبان ۱۲۵۷ھ ، ۴۸ ص .

قرائت سورة يس

از سعد الدین محمد حموی . در مقدمہ می نویسد . «این رسالہ ایست در بیان قرائت سورة يس
کہ بعد از استخارہ والاستجازہ مرقوم بنده ضعیف سعد الدین محمد حموی گشته تا سالکان طریق
الہی از قرائت و قواعد آن بمنتہای مرام خود واصل گردند» . در سہ اشارت تقسیم شدہ است .

آغاز : الحمد لله الواحد القهار الکریم الستار . . . اما بعد این رسالہ ایست در بیان قرائت
سورة يس کہ بعد از استخارہ .

N.M. 1969-137/7 : نستعلیق ، (محمد ترسون بن رحمت اللہ ، شوال ۱۱۵۴ھ ، در تکریم

شاہ مسافر ، اورنگ آباد) ، عنوانها شنگرف ، ش ۷ مجموعہ ، ص ۱۵۸-۱۶۰ .

منتخب قصيدة القراء

در نسخہ موزہ نام سراینده یاد نشدہ و در پایان قصیدہ چنین آمده است : بہر عبدالرؤ
کردم نظم - بعنايات حضرت مولی . اما آقای منزوی در «فہرست مشترک پاکستان» (زیر تالیف
در عنوان «تجوید منظوم» با شواہدی از نسخہ ۱۵۵۳ کتابخانہ گنج بخش ، اسلام آباد ، گم

برده اند که این قصیده گویا سروده زاهد بخارایی در سال ۵۹۰۷ (= مخارج حروف) / ۱-۲۱۵۰۲ م باشد .

آغاز: بعد حمد (و) ثنا و مدح خدا - نعت پیغمبر دلیل هدا .

(نیز بنگرید به : گنج بخش ۱ : ۹۶ «منظومه در قواعد املا (قرا)» و ص ۱۰۰ «منظومه ای در مخارج حروف» .

N.M. 1961-456/1 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ش ۱ مجموعه ، ص ۱-۲ .

قواعد ضروریة تجوید ، رساله در . .

نام نگارنده و تالیف شناخته نیست . در مقدمه مینویسد . «چون بعضی از اخوان ایشان را بجهت کثرت مشاغل ممکن نبود تحصیل جمیع قواعد تجوید به ، اختصار بآنچه لازم بود از آن نمود . گویا گزیده کتاب دیگری است . با عنوانهای باب . صفات حروف ، راه ، جلاله و لام ، مد و قصر ، ادغام ، نون ساکن و تنوین ، وقف ، هاء کنایه ، استعاذه ، تسمیه . . .

آغاز : حمدله . این مختصریست در معرفت بعضی از قواعد (فوائد) ضروریة تجوید ، چون بعضی .

N.M. 1961-458 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، آغاز افتاده : از طرف چپ آسان تریافته ، ۸۸ ص .

N.M. 1959-88/7 : نستعلیق ، سید رضا شاه ، ۱۲۵ هـ ، عنوانها شنگرف ، ش ۷ مجموعه ، ص ۱۵۵-۱۶۴ ، جزو رسایل سید محمد باقر رشتی . (بنگرید به «افادات» او در بخش عقاید) .

N.M. 1961-469 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۱۴ ص .

قواعد القرآن

از یار محمد بن خدا داد سمرقندی . پیش کش شده به ابو الغازی عبید الله بهادر خان شیپانی (۹۴۰-۸۹۴۶/۳۳-۱۵۳۹ م) . در دوازده باب .

آغاز : حمد بیحد و ثنای بیحد حضرت قادری را که قرآن مجید و فرقان حمید .

(همان : ریو ۲ : ۸۰۳ گنج بخش ۱ : ۹۶ ، نسخه های فارسی ۱ : ۹۴) .

N.M. 1967-85 : نسخ خوش ، ۲۷ صفر ۹۸۵ هـ ، عنوانها شنگرف ، از نیمه باب سوم ،

آغاز : که بعد از وی دال آید مثل ، ۱۴۱ ص ، در پایان آن وصیت نامه حضرت علی به امام حسین به عربی .

- N.M. 1973-243 : نستعلیق خوش ، مدۀ ۵۱ ، جدولبند ، عنوانها شنگرف ، ۶۲ ص .
 N.M. 1971-97 : نستعلیق ، نام کاتب محو شده ، متوطن تنهن لکوک ، ساکن هزاره کلک ،
 غره رجب ۱۸۰۱۸ عنوانها شنگرف ، ۱۲۸ ص .
 N.M. 1964-392 : نستعلیق ، سدۀ ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ۴۴ ص .
 N.M. 1964-393 : نستعلیق ، سدۀ ۵۱۳ ، عنوانها شنگرف ، ش ۱ مجموعه ، ص ۱۰۰-۲ .

کاشف الاظهریه در حل الفاظ جزریه = ذیل «مقدمة التجوید»

کنز القراء

از حاجی زبردست کاکر بن کرم خان بن جلال خان . از دانشمندان و شاعران اواخر قرن
 ۱۸/۵۱۲ م . وی در علم قرائت صاحب مطالعه بود . کتابی را بنام «روضه النعیم» نظم کرد و «ذخیره
 القراء» را به سال ۱۲۱۵/۵۱۲۰۰-۱۸۰۰۱ م منظوم تالیف داشت . (فرهنگ زبان و ادبیات پشتو
 ۲۰۰ : ۱) درسی و سه باب . (همان «گنج بخش» ۱ : ۹۹) .

آغاز : حمد متواتر و ثنای متکثر مر خدای راست که ذاتش واجب الوجود است .

N.M. 1975-120 : نستعلیق خوش ، محمد عثمان ، ۱۸ صفر ۱۲۹۳ ، در کابل ، بفرمایش
 آخوند داؤد ، عنوانها شنگرف ۲۶ ص . نسخه ای ازین کتاب با همین خامه ، مورخ ۴ صفر
 ۱۲۴۰ در کتابخانه گنج بخش ، اسلام آباد (شماره ۴۷۲۳) نیز موجود است .

مرغوب القاری (منظوم)

از عبدالله (بن احمد) بن بایزید الکلیاتی . در چند فصل ، با دیباچه نثری .

آغاز : (دیباچه) الحمد لله الذی فضل العلم فی الاعصار و اصلح عاقبه . . . (متن) نون ساکن
 هم دگر تنوین دارد حال چار - قلب و ادغام است و هم اظهار و اخفا را شمار .

همان : ایوانف : ۴۷۷ ، گنج بخش ۱ : ۱۰۱ .

N.M. 1961-459/1 : نسخ ، (غلام مرتضی خانۀ زاد نواب مختار الدوله بهادر

۲۴ جمادی الثانی ۱۲۵۲ هـ) ، ش ۱ مجموعه ، ص ۳۶-۲ .

معرفت القرائت

از حافظ عبدالرحیم سبع قاری بن حافظ یوسف بن یعقوب ، از مردم پندی لاله ، تپۀ رسول
 هیلان ، عملہ پرگنه هرات (بروزگار اکبر پادشاه هندوستان ، منطقه گجرات پاکستان را «هرات»
 گنند و این غیر از هرات واقع در خراسان بود) . بروزگار عالمگیر (۱۰۶۸-۱۱۱۸/۵۱۱۱۸-۱۷۰۷

تالیف کرد. (پسر نگارنده محمد مستقیم «ترجمة المفید فی شرح مقدمة التجويد» را بتاريخ ۷ رجب ۱۰۹۷ هـ رونویسی کرده است. بنگرید در همین بخش).

آغاز: من بغیر تونبینم در جهان - قادرا، پروردگارا جاودان... حمد و ثناء بی عدد مر حضرت رب العالمین که انعام او عام است.

(توضیح: سر آغاز و مطالب این کتاب و «مفید القراء» از نعمت الله لاهوری، که ذکرش بعداً می آید، بسیار نزدیک است).

N.M. 1971-101: نستعلیق، غلام محی الدین، برای محمد عبدالله، ۸ محرم ۱۲۶۳ هـ، عنوانها شنگرف، ۱۶ ص.

مفید القراء

از نعمت الله بن رحمت الله بن میرزا، ساکن محله نوزمین کلان، لاهور، در محرم ۱۰۸۹ هـ فوریه ۱۶۷۸ م بروزگار عالمگیر تالیف کرده است. در چهارده باب.

آغاز: من بغیر تونبینم در جهان - قادرا پروردگارا جاودان... حمد و ثناء بی عدد مر حضرت رب العالمین که انعام او عام است. بنگرید به: بریگل (ف) ۱: ۳۳۴، گنج بخش (تسمیحی) ۱: ۱۴-۱۱۷ و گنج بخش (منزوی) ۱: ۱۰۵.

N.M. 1961-459/2: نستعلیق، غلام مرتضی، خانه زاد نواب مختار الدوله بهادر، ۲۴ جمادی الثانی ۱۲۵۲ هـ، عنوانها شنگرف، ش ۲ مجموعه، ص ۳۶-۱۵۳.

مقدمة التجويد = المقدمة الجزریه

متن عربی از شیخ محمد بن محمد الجزری شافعی (م ۵۸۳۳/۱۴۲۹ م). قصیده است.

آغاز: يقول راجی عفورب سامع.

بنگرید به: کشف الظنون ۲: ۱۷۹۹.

ترجمة المفید فی شرح مقدمة التجويد

از عبدالرحمان بن برهان الدین بن عبدالله، رنگریز. بخواهش بعضی از یاران دینی خود در لاهور تالیف کرد.

آغاز: يقول راجی عفورب سامع... از تعلیل وجوب مقدار است که در ضمن علی التاری ان یعلمه است.

بنگرید به: بریگل (ف) ۱: ۳۰۷.

N.M. 1957-949/2 : نسخ ، محمد مستقیم بن حافظ عبدالرحیم (نگارنده «معرفت القرائت» ، ص ۱۸۰) بن حافظ یوسف بن یعتوب ، ساکن پندی لاله ، تپه رسولپور هیلان (بخش گجرات ، پاکستان) ، ۷ رجب ۱۰۹۷ هـ ، ش ۲ مجموعه ، گ ۸-۶۳ ، در آغاز تنها ترجمه زیر نویس این قصیده است .

کاشف الاظهریه در حل الفاظ جزریه

از یکی از شاگردان آخوند ملا قنبر علی قاری و آخوند ملا مصطفی قاری . وی در حدود ۱۰۶۰/۱۶۵۰ م در مکه معظمه در خدمت استادان مذکور قرائت راسی آموخت و سپس در ماه ربیع الآخر ۱۰۹۱/۱۶۸۰ م باضافه قواعدی که از استادان خود در خاطر داشت ، این رساله را نگاشت . درباره ملا مصطفی قاری گمان می رود که همان مصطفی بن ابراهیم تبریزی قاری (زاده پیرامون ۱۰۰۷/۱۵۹۸-۹۹ هـ ، درگذشته پیرامون ۱۰۸۰/۱۶۶۹-۷۰ م) سولف «تحفة القراء» باشد . (نسخه های فارسی ۱ : ۸۴۰) . و نیز در تتمه «تحفة الابرار» که این یکی گزیده «تحفة القراء» است ، میگوید : در رمضان سال ۱۰۶۷ هـ (ژوئن ۱۶۵۷ م) پس از برگشت از حرمین این را نگاشتم . (گنج بخش ۱ : ۸۳) .

آغاز : الحمد لله الذی انزل علی عبده . . . ای کنه تو برتر از شناسای ما-وصف تو بیرون ز حد (ثنای) ما .

N.M. 1961-471 : نسخ خوش ، عبدالفتاح خادم امام زاده عبدالعظیم ، در حیدرآباد ، با یادداشت سورخ ۱۱۵۸ هـ ، سر لوح ، جدولبند ، ۲۸۴ ص .

مقدمة الجزریه = مقدمة التجوید

مقصود القاری

از ملا نورالدین محمد قاری بنام جهانگیر پادشاه (۱۰۳۷-۱۶۰۵/۱۶۲۸-۱۶۰۵ م) در قواعد خواندن قرآن بر نهج شاطبی در یک مقدمه و شش فصل و خاتمه ای نگاشت .

آغاز : بعد الحمد والصلاه . این چند اوراق در بیان مخارج حروف تهجی و بعضی از قواعد قرآنی .

بنگرید به : بریگل (ف) ۱ : ۳۲۵ ، گنج بخش ۱ : ۱۰۷ .

N.M. 528-181 : نسخ ، سده ۱۲ هـ ، ۱۷ ص .

N.M. 528-125 : نسخ سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۳۳ ص .

N.M. 1961-718 : نستعلیق ، سده ۱۳۵۱ ، ص ۱۱ .

N.M. 1964-396 : نستعلیق ، سده ۱۳۵۱ ، عنوانها شنگرف ، ش ۲ مجموعہ ، گ ۵۱-۵۳ .

خلاصہ نوادر البیان فی علوم القرآن = خلاصہ النوادر

ناشناختہ

آغاز : حمدلہ . بدانکہ از جملہ واجبات علم بخارج حروف است و در عدد حروف تہجی خلاف است .

N.M. 1961-455 : نستعلیق ، ۱۵ شوال ۱۲۶۷ ، ص ۱۲ .

علوم قرآنی

جواهر القرآن = خواص الآيات

از عبدالعلی بن محمد بن حسین بیرجندی (م ۹۳۴ هـ) ، در سال ۱۹/۸۹۲۶-۱۵۲۰ م در فضایل قرآن و جز آن ، در سه مقدمه و چند مقصد تالیف کرد .
آغاز : الحمد لله الذی انزل الفرقان علی عبده . . . بعد از ادای شکر بتوفیق حمد و صلوه نموده
هآن : نسخه های فارسی ۱ : ۱۱۰ ، نفیسی ۲ : ۸۰۶ .
N.M. 1962-88 : نستعلیق ، ملا محمد حسین مرضمیری؟ ، غره ذی الحججه ۱۱۲۹ هـ ، عنوانها
نا نویس ، ۲۲۰ ص ، موریا نه زده ، (هآن : «الزبیر» : ۴۲۴) .
N.M. 1958-212/6 : نستعلیق ، خامه های مختلف ، سده ۱۲ هـ ، ۵۵۶ ص .

خلاصه الرسوم

از عثمان بن حافظ رحمان قلی طالقانی ، شاگرد سید صوفی ناصرالدین بخاری . در سال ۸۴/۸۱۰۸۴-۷۳ م باعانت برادر خود محمد زاهد که جانشین پدرش نیز بود ، تالیف کرد . در معتمد ترین و مشهور ترین و معمول ترین رسم الخط قرآن . در مقدمه منابع خود را یاد کرده است .
آغاز : ثنای بیحد مر خالق را که منفرد است بچود و احسان و متوحد است بمعبودیت بحق بخلق جهان .
N.M. 1968-114 : نستعلیق ، محمد شفیق بن محمد علی بن شیخ داود ، ۷ صفر ۱۱۳۷ هـ در
مدرسه نواب محمد امین خان ، شاهجهان آباد ، عنوانات سوره ها شنگرف ، جدولبند ، ۳۶ ص .

خواص الآيات = جواهر القرآن

رسم القرآن (منظوم)

نگارنده شناخته نیست . در مقدمه چهار خلیفه را ستایش کرده است و این منظومه را به سال

۱۰۷۷/۶۶-۱۶۶۷ م سروده است . در آن میگوید . سال و تاریخش اگر پرسی زمن-زو عین و غین را تو یاد کن . (ز=ص+ع=۷۰+غ=۱۰۰۰=۱۰۷۷) .

آغاز: شکر لله مر خدای ذوالمنن - کومرا بخشید عقل و هوش و تن .
(همان : گنج بخش ۱ : ۱۲۸ «متشابهات» ، آنجا نام سراینده «قاریا» بنظرم درست نیست ، بلکه این خطاب به خواننده است) .

N.M. 1971-98 : نسخ ، سده ۵۱۳ ، ص ۸ .

فتح الخیر فیما لابد من حفظه فی علم التفسیر

از شاه ولی الله دهلوی (م ۱۱۷۶/۱۷۶۲ م) . این کتاب ، باب پنجم «الفوز الکبیر فی اصول التفسیر» همو باشد . فهرست ابواب بدینگونه است . ۱- بیان علوم پنجگانه که قرآن به طریق تنقیص بر آنها دلالت فرموده . ۲- بیان وجوه خفای معانی قرآن . ۳- اسلوب بدیع قرآن . ۴- فنون تفسیر . ۵- شرح غرایب قرآن و اسباب نزول .

N.M. 1961-450 : نستعلیق ، عبدالحکیم ، ۱۵ ربیع الاول ۱۲۳۶ هـ ، آغاز افتاده : علاحدہ

وصف کند ، بحسب عادت آن اقلیم . ۹۸ ص .

فتح المثانی

از عثمان الثمانی . فرهنگ واژه های مشکل قرآن مجید است ، به ترتیب الفبای ، از لفظ «اب» تا لفظ «یونس» .

آغاز : حمد و ثنا سزاوار خالق ست که .

N.M. 1957-912/44 : نسخ ، سده ۵۱۲ ، متن عربی شنگرف ، جدولهای سطلا و آبی ،

ص ۲۰۸ ، (موزه ۲ : ۵۲) .

الفوز الکبیر فی اصول التفسیر = فتح الخیر . . .

القسطاس المستقیم و مفتاح (یا فی لغات) قرآن الکریم

از محمد علی بن شاه قلی رازی ، پیشکش شده به نواب ابراهیم خان . (بنام ترین کسی بدین اسم در هند و پاکستان «ابراهیم خان بن علی مردان خان» بوده که در ۱۰۶۳/۱۶۵۳ م از شاهجهان پادشاه لقب «خان» دریافت و به روزگار بهادر شاه اول ۱۱۱۸-۱۱۲۴/۱۷۰۷-۱۷۱۲ م در گذشت . مآثر الامراء ۱ : ۲۸۸-۳۹۴) . تاریخ تالیف ۱۰۸۲/۷۱-۱۶۷۲ م در آخر نسخه کهن

متعلق به کتابخانه آقای عباس دیوشلی ، تهران ، بخط محمد مومن در شهر پتنه هند دیده میشود ،
(فرهنگنامه ها : ۲۵-۲۲۶) . در لغات قرآن معانی که مفسرین کرده اند و قرائت اهل بیت قرائت
هفتگانه و شانزدگانه در ۲۸ باب و هر باب در ۲۸ فصل ، به ترتیب انبای .

آغاز : فصیح ترین لغتی که زبان دانان کشور معنی خطبۀ کتاب دانش .

بنگرید به : ذریعه ۱۷ : ۸۰ .

N.M. 1961-1176 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ورق اول افتاده آغاز : بر اوراق

کتاب و دفاتر گشته به هیچ گونه معرفی ، ۳۲۸ ص . ناقص الآخر . (موزه ۲ : ۵۴) .

ناشناخته ها

نسخه ها یکی نیست .

N.M. 1971-99 : با عنوانهای . معانقات قرآن ، وقف قرآن .

آغاز : بدانکه معانقه در لغت بغل گرفتن دو شخص است و دست در گردن یک دیگر نهادن ،

نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، عنوانها شنگرف ، ۱۲ ص .

N.M. 1961-457 : نستعلیق سده ۵۱۳ .

آغاز : قال رسول (ص) الا انما سنکون فتنه ، ۳۵ ص . ناسبوب .

ریاضی

اعظم دستور

از دولت رای بن صحبت رای . به سال ۱۱۸۱/۵۶۷-۱۷۶۸ م. تالیف کرد . قطعه تاریخ را چنین سروده است : گفت تاریخ هاتف غیبی-«شد اتمام در اوان سعید» . یازده دور کن ازین عددان- تا بیابی مراد گرچه بعید . بحساب جمل اعداد «شد اتمام در اوان سعید» ۱۱۹۲ میشود و با کسر کردن ۱۱ ، آن رقم ۱۱۸۱ می ماند .

در ۱۱ باب : ۱- اعداد و رقم و هندسه ، در ۹ فصل . ۲- حساب ماه قمری و شمسی و نامهای فصل ها . ۳- شناختن شمار ستارگان و کره ها و راس ها و دانستن لکهن ها و چندرمان . ۴- حساب ابعاد و شمار وزن ماشه . ۵- سیاق بیوتات بادشاهی . ۶- حساب دانه ها . ۷- ۸- حساب ضرب کوتهری . ۹- پیمایش کشت ها و خندق و چاه و مینار . ۱۰- ضوابط . . . تصدیق منصبدار . ۱۱- تمسکات و قبض الوصول .

آغاز : جهان جهان حمد و سپاس ایزد کاینات را که نهال خلقت انسانی را از کارخانه عدم .

N.M. 1961-1580 : شکسته سده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ۳۶ ص .

رساله در اوزان

از ناشناس . که رساله «وجیزه» تالیف عیسی بن محمد یحیی را از عربی بفارسی برگرداند و مطالبی از «تحفة المومنین» (تالیف در ۱۰۷۸/۵۶۷-۱۶۶۸ م) در طب و «قرا با دین کبیر» تالیف سید محمد هادی حسین خان ، بر آن افزود . رساله ایست در اوزان و مقادیر که در طب و فقه اسلامی معمول و مروج است .

آغاز : چون اطباء و اهل لغت و علمای شرع را در اوزان اختلاف بود ، عیسی ابن محمد یحیی رساله وجیزه بزبان عربی در تحقق آن بکمال نوشته ، فقیر آن رساله را بزبان فارسی ترجمه کرد .

N.M. 1964-366 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، ۲۶ ص .

بدایع الفنون

از سیدنی سل بن دهرم داس بن کلیان سل ، از قوم کائسته ، متوطن چکوه از توابع اتاوه (هند) . در ماه جمادی الاول ۱۰۷۴ هـ مطابق ۶ جلوس عالمگیری/۱۶۶۳ م تالیف کرد . در ۹ باب :
 ۱- حساب های آسان . ۲- دانستن حسابی که درین دهر آسان شکل روی می دهد . ۳- حسابی که آسان مشکل می نماید . ۴- سیاق . ۵- حسابهای مشکل که بدانستن آنها مقبول دلها گردد . ۶- حساب نقش پر نمودن . ۷- حسابهای متفرقات . ۸- دانستن تیر و تیر کش . ۹- دانستن فن نجوم چندرله .

آغاز : جهان جهان نیایش وحید القهاری .

بنگرید به : ایوانف : ۱۴۹۷ .

N.M. 1961-1579 : نستعلیق ، بالای نام کاتب کاغذ چسپیده و روی آن بخانه تازه نام

«محمد علی خان» نوشته شده ، شوال ۱۲۴۴ هـ ، جدولبند ، عنوانها شنگرف ، از آغاز یک ورق افتاده ... پذیر است . سواد دیده برنا و پیراست .

بدیع الحساب

از رجب علی بیگ بن فاضل بیگ . به سال ۱۲۵۶/۱۸۴۰ م تالیف کرد . مسایل حساب و جبر در دو مقاله که تقسیمات فرعی نیز دارد .

آغاز : حمد بیحد وعد و ثنای لا تحصی ولا تعد احدی .

بنگرید به : گنج بخش ۱ : ۱۳۹ ، نشریه «نسخه های خطی» تهران ، دفتر ۴ : ۴۴ .

M.N. 1957-655/82 : نستعلیق شکسته آمیز ، سده ۱۳ هـ ، ۶۶ ص .

ترجمه تحریر اقلیدس

متن از اقلیدس که بروزگار بطلمیوس اول (۲۸۳-۶۰۶ م) در اسکندریه می زیست . تحریر کتاب او از خواجه نصیر الدین طوسی (م ۶۷۲/۱۲۷۴ م) در پانزده مقاله . (بنگرید به : نسخه های فارسی ۱ : ۱۴۷) و این ترجمه همان تحریر خواجه طوسی است ، از ناشناس .

آغاز : زهی جناب عظمت قباب که قوایم عرش کبریایش بالا تر از هندسه خرد خرده دانست .

N.M. 1957-994/24 : نسخ ، سده ۱۱ هـ ، عنوانها شنگرف ، اشکال و دوائر ، ۷۰۸ ص .

حساب منظوم

از خاوری . در آن آمده است . که دارد خاوری خاطر پریشان - که از سقم بدن کابی زاقران .

در «فرهنگ سخنوران» : ۱۸۶ خاوری تونی و خاوری سمرقندی سرایندگان آن سوی قرن ۱۱ هـ

هستند. با عنوانهای: مراتب، تضعیف اعداد صحیح، میزان تضعیف، میزان تفریق، ضرب صحیح، میزان ضرب، میزان قسمت، جذر صحیح...

آغاز: بنام کردگار فرد بی زوج - که دایم بحر لطفش می زند موج.

همان: نسخه های فارسی ۱: ۱۶۹.

N.M. 1961-1585: نسخ، ۱۴ ربیع الاول، ۱۰۴۰ هـ، عنوانها شنگرف، ۱۸ ص.

رساله در حساب

از نند بن هیم راج، ساکن گوالیر (هند). در نشریه «نسخه های خطی» ۴: ۴۷ بنام «حساب نامه» یاد شده است. در هفت باب: ۱ - شمار، ۲ - شانزده بهاره، ۳ - جریب، ۴ - بر آوردن غله، ۵ - مکان المد، ۶ - مدت، ۷ - شمار دانه های انار.

آغاز: بعد ادای حمد و ثنای شمار حضرت آفریدگار مرفوع ضماثر منائر محاسبان اولی الابصار آنکه چون دانستن علم حساب اهل معاش را ناگزیر است.

N.M. 158-932: نستعلیق، غلام احمد بن محمد هاشم ساکن اولکھ (پنجاب)، ۱۲۸۴ هـ،

در پنجگرایا (پنجاب - پاکستان)، عنوانها شنگرف، ۶۴ ص. در ترقیمه نام تالیف «لیلاوتی» آمده است.

رساله در حساب = میزان الحساب

از قوشچی.

خلاصه الحساب

متن عربی از شیخ بهاءالدین محمد بن شیخ عزالدین حسین عادل، (م. ۱۰۳۰ هـ / ۱۶۲۱ م). در یک مقدمه و ده باب.

بنگرید به: ذریعه ۷: ۲۲۴.

ترجمه خلاصه الحساب

از روشن علی (م. ۱۲۲۵ هـ / ۱۸۱۰ م) بن عبدالرسول انصاری چونوری، استاد در فورت ویلیام کالج، کلکتہ.

آغاز: نحمدک یاسن لا یحیط بجمع نعمه عدد... سباس میکنم ترا که احاطه نمیکند.

بنگرید به: نسخه های فارسی ۱: ۱۴۸.

ترجمه خلاصه الحساب

از ناشناس . اما در نسخه های فارسی ۱ : ۱۴۹ و ۱۸۰ چند نسخه ناشناخته از ترجمه و شرح خلاصه الحساب یاد شده است . از آلمیان در صفحه ۱۸۰ «شرح خلاصه الحساب» از شیخ مسیب سبزواری که در ۲۵ شوال ۱۱۵۲/۱۷۴۰م در حیدرآباد (هند) بیابان رسانیده و سر آغاز آن تقریباً برابر با نسخه موزه است . و اما چند نسخه با همین سر آغاز نیز در دست است ، یکی با تاریخ کتابت ۱۱۰۷ (رک : شماره سلسل ۱۵۶۱ فهرست مذکور) و نسخه دیگر با تاریخ ترجمه ۱۶ رجب ۱۱۰۶/۱۶۹۵م که در قزوین بانجام رسیده است . (رک : شماره سلسل ۱۵۶۶ فهرست ناسبرده) . پیدا است که این تاریخها با تاریخ شرح سبزواری در تناقض اند .

آغاز : حمدی هیچ عدد احصای آن نکند و شکر می که هیچ محاسبی .

N.M. 1961-1573 : نستعلیق ، میر شجاعت علی ، ۲۱ شوال ۱۲۲۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۳۹۰ ص .

مرآت الحساب = شرح خلاصه الحساب

از خواجه محمد ماه ، شاگرد شمس الدین حسین ساکن چنر (هند) . در صفر مائه ثالث الف ثانی (؟؟ ۱۲ هـ) بروزگار میر نظام علی خان فرمانروای دکن (۱۱۷۵-۱۲۱۸-۱۷۶۲ هـ/۱۸۰۲م) برای نواب محمد عظیم الدین خان مظفر جنگ ، در حیدرآباد (دکن) تالیف کرد .

در ۱۲ باب و ۲۸ فصل . فهرست بابها . ۱- علم عدد صحاح . ۲- کسور . ۳- استخراج مجهولات باربعه متناسبه . ۴- بیرون آوردن و معلوم کردن مجهولات بحساب خطائین . ۵- تعاکس . ۶- دانستن مساحت . ۷- آن چیزی که تابع مساحت است . ۸- دانستن استخراج مجهولات بعمل جبر و مقابله . ۹- قواعد و فواید که دانستن آنها برای محاسب لازم است . ۱۰- مسایل متفرقه بطریق مختلفه . ۱۱- اصطلاحات اوزان هندی و جوابات و سوالات معاملات و چند قاعده برای استخراج بعضی سوالات ۱۲- در خاتمه .

آغاز : قل هو الله احد الله الصمد واحدی که در جمیع اعداد اسماء و صفات بصحایف کاینات مجهولات خود اشکال .

بنگرید به : نسخه های فارسی ۱ : ۱۹۲ .

N.M. 1961-1577 : نستعلیق ، ۲۲ رمضان ۱۲۵۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، باب اول افتاده ،

آغاز . و طریق ضرب آنست که ضرب کند . ۲۵۲ ص .

منتخب = ترجمه و خلاصه خلاصه الحساب

از لطف الله مهندس بن استاد احمد معمار لاهوری . احمد لاهوری ساختمانهای تاریخی تاج محل

در آگره و قلعه سرح در دهلی را تعمیر کرده است و در ۱۰۵۹/۱۶۴۹م درگذشت . لطف الله وابسته به شاهزاده دارا شکوه (کشته ۱۰۶۹/۱۶۵۹م) بود و «صورالکواکب» را در ۱۰۵۰/۴-۱۶۴۱م بفارسی ترجمه کرد . و کتاب حاضر در ۱۰۹۲/۱۶۸۱م ترجمه شد . (استوری) . در یک مقدمه و ده باب . (ترتیب ابواب مانند «مرآت الحساب» است) .

آغاز : حمدله . اما بعد میگوید فقیر لطف الله . . . که کتاب حساب را که تصنیف استاد استاد . . . است ، مشتمل است بر قواعد شریفه .

بنگرید به : تاریخ مشایخ چشت از خلیق احمد نظامی ، اسلام آباد ، ص ۳۶۶ ذیل احوال شاه کلیم الله جهان آبادی ، تذکره علمای هند : ۳۹۷ ذیل احوال همان کس . پاکستان مین فارسی ادب ۲ : ۷۸-۱۸۶ ، نشریه «نسخه های خطی» ۴ : ۳۳-۳۴ .

N.M. 1961-1582 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ۱۵۰ ص .

N.M. 1957-98/8 : نستعلیق ، محمد علی هزاری ، ۱۷ شوال ۱۲۷۹ هـ ، در بنگلور ، عنوانها

شنگرف ، ۱۴۲ ص .

شمس المشرقین = شرح خلاصه الحساب

متن از ناشناس .

شرح از محمد زمان بن محمد صادق دهاوی . به سال ۱۱۳۱ هـ / ۱۸-۱۷۹۰ م (= شمس المشرقین) . پیش ازین «ملاخص» معروف به «چغمینی» را بنام «حکم الریاضی» گذارش داد . سپس بعضی دوستان ازو خواهش کردند که شرحی بر «تحریر المناظر الاقلیدس» نویسد ، اما او کار حاضر را بر آن مقدم داشت . (مقدمه) .

در یک مقدمه و دو منظر و یک خاتمه : مقدمه در مقدمات . منظر اول : در مبادی . منظر دوم : در مطالب .

آغاز : وراء منتهی انظار الناظرین . . . مخفی نماند که در کیفیت رویت اختلافی است .

بنگرید به : نشریه «نسخه های خطی» ۴ : ۳۴ .

N.M. 1959-217 : نستعلیق ، (صفر ۱۲۲۵ هـ ، تازه نویسنده) ، با دوائر و اشکال ، ۸۸ ص .

خلاصه السیاق = دستور السیاق

از ناشناس که هندی بوده . نام او در متن نیامده است اما تاریخ تالیف را ماه صفر ۱۱۱۵ مطابق ۳۱ جلوس ، عالمگیری/۱۷۰۳م نوشته است . و نیز در مقدمه می نویسد . «احقر العباد اگرچه در فن سیاق چندان وقوف ندارد ، اما چون مدت العمر بملازمت ناظران ملک و مال در صحبت

نویسندگان فرخنده خصال سپری کرده ، از روی دریافت کیفیت این فن این داشت درین ولا که بعضی سیاق نامجات تالیف دانایان این پیشه بمطالعه درآمد ، در هر کدام اختلافات بسیار ظاهر گشت . طبیعت سیاق طلب منعرض گردید ، بخاطر رسید . . . برای آئین دانی و قوانین شناسی چند تن از قواعد لب لباب و انتخاب سیاق نامجات بتحریر باید در آورد .

آغاز : نظام آرای دفاتر کون و مکان و ضوابط پیرای جرائد زمین و زمان بخامه صنع ابداع .
N.M. 1966-6 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، تاریخ کتابت بدینگونه آمده است « ۲ ماه رمضان المبارک سنه ۲۲۶۶ هـ ، با مهر مورخ ۱۲۶۱ هـ ، ۱۵۶ ص . در ترقیمه نام تالیف «دستور السیاق» آمده است ، اما در متن همان «خلاصه السیاق» است .

دستور السیاق = سیاق نامه

از محمد صالح که از اولاد قاضی دنه سیوستانی بود . (برای احوال قاضی دنه رجوع شود به : حدیقه الاولیاء از عبدالقادر ، حیدر آباد ، ص ۸۳ ، مقالات الشعراء از قانع تتوی ، کراچی ۱۹۵۷ م ، ص ۲۸۳) . بروزگار اورنگزیب (۱۰۶۸-۱۱۱۸/۱۶۵۸-۱۷۰۷ م) تالیف شده است . نگارنده در تته (سندسپاکستان) آموزش و پرورش یافت . از کودکی علاقه به علم سیاق داشت و هر جا که «سیاق نامه» می دید ، از آن نقل بر میداشت و هر کجا که استاد این علم بود از او استفاده می کرد . (مقدمه) .

آغاز : بر خواطر خورشید بظاهر طالبان هنر مخفی و سر نماند که فقیر کثیر التقصیر محمد صالح را که به نسبت آباء کرام از اولاد .

بنگرید به : مقالات الشعراء ، ص ۳۶۱ آنجا احوال نگارنده درج شده است .

N.M. 1958-262-45 : نستعلیق ، نام کاتب محو شده است ، ۹ شعبان ۱۲۵۳ هـ ، ۸۶ ص . موریانه زده ، در ترقیمه نام تالیف «سیاق نامه» آمده است .

دستور السیاق = خلاصه السیاق

سلطان الحساب

از عبدالله بن شاه منصور لرسی . بروزگار محمد قلی قطب شاه پادشاه گولکنده (هند) (۹۸۸-۱۰۲۰/۱۵۸۰-۱۶۱۱ م) تالیف کرد . وی با دربار آن پادشاه وابسته بود . (رک : تاریخ ادبیات مسلمانان پاکستان و هند ۴/ (۲) : ۱۰۵) .

در یک مقدمه و پنج باب . مقدمه در ماهیت حساب و بیان موضوع آن . بابها : ۱- حساب

صباح . ۲- حساب کسور . ۳- استخراج مجهولات باربعه متناسبه . ۴- استخراج مجهولات بحساب خطائین . ۵- استخراج مجهولات بعمل بعکس .

آغاز : ثنای خداوند یوم الحساب- برون از شمار است و رسم کتاب . و درود رسالت مآب محمد مصطفی (ص) نا محمود است و اوصاف پادشاه زمان .

N.M. 1961-1583 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، ص ۵۸ .

رساله در سیاق

از کسی که ساکن پنجاب بود .

آغاز : در بیان علم سیاق که برای کار پردازان انشاء هم از ضروریات است . رقم اعداد که مدار نویسندگی بر آنست .

N.M. 1961-175/2 : نستعلیق ، (غلام حسین بن مرتضی ، پس از ۱۲۱۷ هـ) ، ش ۲ مجموعه ،

ص ۲۵ .

رساله در سیاق

از ناشناس . در سه باب : ۱- حساب (علم) و قواعد اضراب . ۲- مررشته کاغذ و ترتیب آن ، درجات در علم نجوم و تاثیرات قمر . ۳- در دوازه آئین .

آغاز : باب اول در حساب علم و قواعد اضراب . . . در بیان صورت رقم و هندسه .

N.M. 1968-192 : نستعلیق ، مفتی غلام حسن ساکن نارووال باجوه (پنجاب) ، ۱۲۶۸ هـ ،

ص ۱۱۸ .

سیاق نامه = دستور السیاق

از محمد صالح

شمس المشرقین = ذیل «خلاصه الحساب» ناشناخته

عمده الحساب

از کریم بخش . به سال ۱۲۰۴ هـ (۱۷۹۰-۸۹ م) (= انتخاب العمده) برای غلام سعید خان مخاطب به نواب مشیرالملک اعظم الامراء تالیف کرد . (مؤلف نسخه های خطی ۱ : ۱۳۷ بنقل نشریه «نسخه های خطی» ۴ : ۳۵ مینویسد «گویا ۱۲۰۴ درست نباشد ، زیرا اعظم الامراء غلام سعید خان بسال ۱۱۴۰ هـ زاده شده است» . بنظر من میان این دو تاریخ فاصله زیادی نیست و تناقض ندارد .

در «نسخه های فارسی» ۱ : ۱۸۴ «عمده الحساب» از کریم بخش نیز آمده است . بنظرم «انتخاب عمده» همان «عمده الحساب» است و ماده تاریخ تالیف بعنوان نام تالیف تلقی شده است .

در یک مقدمه و ده باب و یک خاتمه . مقدمه درباره علم حساب . بابها : ۱-حساب صحاح . ۲-حساب کسور . ۳-استخراج مجهولات باربعه متناسبه . ۴-حساب خطائین . ۵-تعاکس . ۶-مساحت . ۷-اموری که ملحقات مساحت است . ۸-استخراج مجهولات بطریق جبر و مقابله . ۹-قواعد و فوائد که دانستن آنها برای محاسب لازم است . ۱۰-استخراج مسایل متفرقه . خاتمه در ده مسئله که مجهولات آنها استخراج می شود . (ترتیب مطالب این کتاب با «مرآت الحساب» و «منتخب» یکی است) .

آغاز : حمد بی منتهی و ثنای لا تحصی مر احدی را که خورشید وجودش در هژده هزار عالم .

N.M. 1961-1575/A : نستعلیق ، (۱۲۵۲ هـ) ، در حیدر آباد ، عنوانها شنگرف ، بابهای ۳، ۴ ، ۵ ، ۶ افتاده ، ش ۱ مجموعه ، ص ۱-۲۰۸ .

قریب الفهم

از رای بده سنگه بن . . . رای بن امرت رای کائسته ، ساکن پراگنه «رهتک» (هند) . در ۲۲ سالگی به حیدر آباد (دکن) آمد و آنجا به دربار نظام علی خان (۱۱۷۵-۱۲۱۸ هـ/۱۷۶۲-۱۸۰۲ م) پیوست . (مقدمه) . تاریخ تالیف کتاب را چنین سروده است . سال تاریخش چو جستم از خرد-نسخه والا قریب الفهم» گشت . این ماده تاریخ برابر به ۱۲۲۱ هـ/ (۱۸۰۶-۱۸۰۷ م) میباشد .

در هفت باب : ۱-دانستن طریق هر ده لکه و حساب رقم هندسه و دادن میزان . . . . ۲-دانستن طریق نوشتن آدم و اسپ و فیل و شتر و ضرب هندسه و کارخانه جات پادشاهی . ۳-دانستن طریق جریب و پیمائش اراضی و نوشتن کواغذ . ۴-دانستن طریق پارچه (و) مقدار و پیمائش و قطع و خرید . ۵-دانستن حساب تنخواه و طریق زرگری و خرید جواهر و طلا و نقره . ۶-دانستن طریق غله . ۷-دانستن طریق پیمائش چوب و سنگ و دیوار گلی و بهتی چونه .

آغاز : تحفه حمد و سپاس آن قادر ذوالجلال را زبید که حساب نگارخانه کاینات را از نکته .

N.M. 1961-1574 : شکسته ، (گویا بخامنه مؤلف) ، ۲۷ رجب ۱۲۲۱ هـ ، در حیدر آباد ،

عنوانها نا نویس ، ۱۲۴ ص .

کفایة الجبر

از محمد صلاح الدین بن محمد صالح معروف به دیانت خان جهاندار شاهی بن کرم علی خان

بن عثمان خان . از واژه «جهاندار شاهی» چنان بر می آید که پدر نگارنده بروزگار جهاندار شاه مغل تیموری (۱۱۲۴-۱۱۲۵/۵-۱۲/۱۷۱۳م) می زیسته است .

در یک مقدمه و سیزده باب و یک خاتمه . مقدمه در دو فصل ، اول در علم حساب ؛ دوم در اصطلاحات جبر و مقابله . بابها : ۱- تضعیف و تنصیف و جمع و تفریق و ضرب و قسمت و جذر و غیره صغر . ۲- تضعیف و تنصیف اجناس زایده و ناقصه . ۳- جمع اجناس زایده و ناقصه . ۴- تفریق اجناس زایده و ناقصه در یکدیگر . ۵- ضرب اجناس زایده و ناقصه در یکدیگر . ۶- قسمت اجناس زایده و ناقصه . ۷- جذر . ۸- استخراج ضلع اول مضلعات بوجه تمام . ۹- مضلعات کسور . ۱۰- چیزیکه موقوف است . ۱۱- استخراج نمودن ضلع اول از مضلعات اجناس زایده و ناقصه ، نوع اول . ۱۲- همان موضوع ، نوع دوم . ۱۳- استخراج نمودن ضلع اول مضلعات زایده و ناقص کسور . خاتمه در اساسی اعداد خواص و بعضی قواعدی که محاسب را در استخراج برای سهولت گاه گاه بدان احتیاج افتد ، در ۱۴ فصل .

آغاز : المحمد لله الذی هو اسرع المحاسبین . . . اما بعد میگوید فقیر . . . که این مختصری است در استخراج ضلع اول مضلعات زاید و ناقص .

بنگرید به : نسخه های فارسی ۱ : ۱۸۹ .

N.M. 1969-121 : نستعلیق شکسته آمیز ، شاید بخاتمه خود مولف باشد چون در ترقیمه می نویسد «تمام شد رساله کفایة الجبر جامع این سطوری چند احقر العباد محمد صلاح الدین . . . است» ، سده ۱۲ هـ عنوانها شنگرف ، ۷۰ ص . معشی .

کلیدالادراک

از حشمت رای معروف به بالا رام و متخلص به جانباز بن صاحب رای بن رام کشن بن بهگونت رای بن کرشن داس کائستو . به سال ۱۲۴۵/۳۰-۱۸۲۹م برای پسرش راجیشتر رای تالیف کرد . قطعه تاریخ را چنین سروده است . طوطی خوش گوی عقلم سال تاریخ بگفت «عقل کامل ، آب حاق ، چشمه آب حیات» (= ۱۲۴۵) .

در یک مقدمه و دو مقاله . هر مقاله در چند فصل و طریق و ضابطه تقسیم شده است . ۱- مقدمه در هفت فایده . مقاله ها . ۱- در علم . ۲- در عمل .

آغاز : حمد بی حد و مدح بی عدد ، مقدری را سزد که صور مختلفه و اشکال جداگانه اعداد ممکنات را بر لوحه هستی .

N.M. 1957-912/4 : شکسته ، ۱۷ جلدی الاول ۵۱۲۵۱ ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ، اشکال و دوائر کشیده ، ۲۳۲ + ۱۵ ص (بانضمام فهرست مطالب) .

لیلاوتی

متن سانسکریت از بهاسکرا اچاریه (متولد ۱۱۱۴ م/۵۰۷-۵۰۸) .

ترجمه لیلاوتی

از ابوالفیض فیضی (م ۱۰۰۴/۱۰۹۵ م) . از عداای دربار اکبر پادشاه بود . به سال ۹۹۵ هـ / ۸۷-۱۰۸۶ م در دو بخش تالیف کرد .

آغاز : اول ز ثنای پادشاهی گویم . . . بنده کمترین درگاه فیضی که کلاه چهار ترکی .

ببگیرید به : نسخه های فارسی ۱ : ۱۵۰ ، نشریه نسخه های خطی ۴ : ۱۸ ، گنج بخش

۱ : ۱۵۲ .

N.M. 1964-383 : لتعلیق ، بهرو داس بن مادهو داس ، ۲۱ شعبان ۱۰۶۴ هـ ، در شاهجهان

آباد ، عنوانها شنگرف ، ۱۷۶ ص .

N.M. 1969-319/6 : لتعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ش ۳ در مجموعه رسایل عربی ، ۲۳۰ ص .

لیلاوتی = رساله در حساب

از نند بن هم راج .

مرآت الحساب = ذیل «خلاصة الحساب» عاملی

از خواجه محمد ساه .

معدن الحساب

از بزم راج بن نین سکه بندران ولد جگدیش داس کائسته ، ساکن بهبهوندرا .

در هفت باب . ۱- قواعد حساب های آسان . ۲- اقسام حساب های آن که مشکل می نمایند

۳- (بدایش) پارچه ، سنگ ، چوب ، زمین و کشت . ۴- سیاق و دستور تنخواه داسی و شهر عزم

و فارسی . ۵- کسور . ۶- استخراج مجهولات و حساب ها که بآن تعلق دارد . ۷- استخراج

جزر و کعب .

آغاز : حمد و ستایش افزون از شمار و شکر و نیایش بیرون از حساب و احصار شهنشاه از

بنگرید به : نسخه های فارسی ۱ : ۱۹۶ .

N.M.1961-1569 : نستعلیق شکسته آمیز ، سده ۱۲ هـ ، عنوانهای شنگرف ، آغاز برابر نمونه ،

۱ ص . ناقص الآخر .

معیار العقول

منسوب به ابو هلی مینا (۳۷۰-۴۲۸/۹۸۰-۱۰۳۷ م) .

در بیان اعمال جر ثقیل ، در ۵ باب : ۱- نام آلات جر ثقیل . ۲- شرح آلات جر ثقیل ، در

۳- آلات سه گانه را از قوت بفعل باید آورد . ۴- خاتمه کتاب و معانی پراگنده .

آغاز : الحمد لله الذی رفع مقادیر . . . بعد از حمد حضرت کردگار . . . فقیر ابو علی . . .

که این رساله ایست بی نظیر و بدیل در بیان اعمال جر ثقیل مشتمل بر .

بنگرید به : نسخه های فارسی ۱ : ۱۹۶ ، نشانی های پنج باب که آنجا آمده ، در حقیقت

نشانی های پنج فصل باب اول است . و نیز همان فهرست ۱ : ۱۵۸ «جر الاثقال» .

N.M. 1967-125 : نسخ ، در ترقیمه چنین آمده است «بتاریخ ۲۲ ربیع الاول ۱۰۷۹ هـ . . .

التفات دستگامی میان شیخ پیر محمد سامه الله تعالی جهت فقیر احمد بن سلیمان کان الله لهما نوشتند . . .

فرمودند» . دوائر و اشکال کشیده ، ۱۶ ص .

منتخب = ذیل خلاصه الحساب ، عاملی

از ،هندس لاهوری .

میزان الحساب

از علاء الدین بن محمد اوشچی (۷۵/۸۷۹-۱۴۷۴ م) .

در سه مقالت .

آغاز : حمدله . . . این کتاب مشتمل است بر سه مقالت .

بنگرید به : گنج بخش ۱ : ۱۴۳ ، نسخه های خطی ۱ : ۱۶۲ و ۱۹۹ ، نشریه «نسخه های

خطی» ۴ : ۲۴-۲۵ .

N.M. 1967-243/2 : نستعلیق ، علاء الدین محمد ، ۲۶ صفر ۱۰۹۸ هـ ، عنوانها شنگرف ،

ش ۲ مجموعه ، ص ۴۴-۸۸ .

N.M. 1961-1587 : نستعلیق ، ۱۱ ذی قعدة ۱۰۹۹ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۴۴ ص .

N.M. 1969-319/5 : نستعلیق ، ، سده ۱۲ هـ ، (با تاریخ مجموعه ۱۲۴۶ هـ) ، عنوانها

شنگرف ، ش ۵ در مجموعه رسائل عربی ، ۳۴ ص .

N.M. 1961-1570 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۲۴ ص ، ناتمام ، در مقدمه آمده

است . این کتاب مشتمل است بر دو مقاله اول در حساب اهل هندوان ، دوم ناشناخته .

ستاره شناسی و اختر بینی

ابعاد اجرام = اجسام سفلی و اوضاع اجرام علوی = مساحت سطوح اجسام

از نظام الدین عبدالعلی بن محمد حسین بیرجندی . (م ۵۹۳/۲۸-۱۵۲۷ م) . در ماه رجب ۱۵۲۴/۵۹۳ م تالیف کرد .

در یک مقدمه و دو مقاله و یک خاتمه .

آغاز : الحمد لله الذی زین سماء الدنیا بزینة الکواکب اما بعد بر ضمیر ارباب لطنت و خاطر .

بنگرید به : نسخه های فارسی ۱ : ۲۰۵ .

N.M. 1959-218 : نستعلیق ، حاجی خان قزوینی بن حاجی محمد حسین ، غره رجب ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شگرف ، ۴۷ ص .

اثمار و اشجار = ثمره و شجره

از علا منجم .

اجسام سفلی و اوضاع اجرام علوی = ابعاد اجرام

از بیرجندی .

احسن التقویم = تقویم المحسنین

از ملا کاشانی .

احکام الاحکام

از ابوالخیر قلی الدین محمد بن محمد فارسی . از نویسندگان سده دهم هجری / شانزدهم میلادی . با عنوانات «لمعه» ، «لمعه» .

آغاز : والاستعان من الله العزيز الحكيم و عنده مفاتيح الغيب .

بنگرید به : نسخه های فارسی ۱ : ۲۰۷ .

N.M. 1961-16031 : نستعلیق ، پال چند ، ۱۶ جلدی الثاني ۱۱۷۵ هـ ، در شاهجهان آباد ،

ش ۱ مجموعه ، ۴۴ ص . ۲۱۴ ورق از آغاز مجموعه افتاده و نسخه بدین کلمات شروع میشود .
«بر دانستن علم هیت و یا رساله در علم هیت بزبان فارسی نوشته ایم» .

اختر هزاری = هفت هزاری

از شیر محمد بن حسین هزاره ای . در ۱۰۵۲/۱۶۴۲ م سرود .

درباره دوازده برج .

آغاز : حمد حق را که آسمان پرداخته انجم از نور خود منور ساخت .

بنگرید به : پاکستان مین فارسی ادب ۲ : ۲۹۷ ، گنج بخش ۱ : ۱۶۵ هان «اختر قلیج

خانی» . تاریخ ادبیات مسلمانان پاکستان و هند ۴/ (۲) : ۹۲-۶۹۴ .

N.M. 1968-197 : نستعلیق ، (امام الدین بن پیر بخش) ، ۱۴ ربیع الاول ۱۲۸۶ هـ ، در

مجموعه ، ۲۱۳-۲۵۶ .

N.M. 1961-1608 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ۴۴ ص .

اختیارات

از آغا احمد بن محمد علی بن محمد باقر اصفهانی بهبهانی هائری (هنوان کتاب در متن

نیامده بلکه ما انتخاب کرده ایم) . در صفر ۱۲۲۲/۱۸۰۷ م در فیض آباد (هند) از کتابهای مختلف

گزیده است . در سعد و نحس ایام هفته و ماه .

آغاز : حمدله... بعد بدانکه توکل و اعتماد بر جناب مقدس الهی نمودن در جمیع امور

استمداد از حضرات ائمه .

N.M. 1961-728 : نسخ ، ظاهرا بخامنه مولف ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرفا ، ۲۵ ص ،

اختیارات = اختیارات ایام-۱

از محمد باقر مجلسی (م. ۱۱۱۰/۱۶۹۸ م) . در ذی الحجه ۱۰۷۸/۱۶۶۸ م تألیف کرد

در سه فصل و یک خاتمه . فصول : ۱- اختیارات ایام ماه . ۲- اختیارات ایام هفته . ۳- اموری که

دفع نحوست کند . خاتمه در احکام کسوف و خسوف .

آغاز : حمدله... اما بعد چنین گوید احقر عباد الله محمد باقر... که این رسا

ایست در بیان آنچه از احادیث معتبره . بنگرید به : نسخه های فارسی ۱ : ۲۱۸ : ویژه شماره مسلسل ۱۸۹۰ .

N.M. 1963-266/9 : نستعلیق ، علی رضا حسینی سبزواری ، ۱۲ رمضان ۱۰۸۹ هـ ، در برهان

پور (هند) ، در جنگ ، ص ۳۰۳-۳۲۱ .

N.M. 1961-741 : نستعلیق ، ۱۲۹۰ هـ ، عنوانها شنگرف ، ص ۲۳ .

اختیارات-۲

دومین رساله مجلسی است .

در چهل فصل . ۱- اختیارات ایام ماه . ۲- اختیارات ایام هفته . ۳- اختیارات ماه های دوازدهگانه . ۴- ساعات . ۵- احکام نوروز . ۶- ترجمه حدیثی مبنی بر احکام کسوف و خسوف . ۷- احکام کسوف و خسوف . ۸- فصل چهارگانه . ۹- معرفت زوال روز . ۱۰- رکود شمس . ۲۰- چشمه ها که در دنیا بقدرت الهی جاری شده اند . ۳۰- اوقاتی که جماع در آن مکروه است . ۴۰- دیدن هر ماه از شهرور اثنا عشریه .

آغاز: برابر رساله اول .

N.M. 1961-717 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، از اول یک ورق افتاده ، آغاز :

مذموم است محتاج نباشد ، ص ۲۴۲ .

اختیارات ساعات

از عبدالحکیم بن شیخ عبدالرحیم بنجم دهلوی . (مؤلف «تسویه البیوت») . در سوال ۱۱۸۰/۱۷۶۷ م سوتعی که نواب مجدالدوله عبدالاحد خان بهادر بهرام جنگ در سرهند آمده بود «جهت ملاحظه نمودن احوال تاریخ و روز موافق اقوال ائمه که در سفر بکار آید» .

آغاز: یا علی یا عظیم یا هادی ... هر روز وقت طلوع آفتاب و غروب آن این دعا را نه مرتبه باید خواند .

N.M. 1961-1611 : نستعلیق ، بخامه نگارنده ، سوال ۱۱۸۰ هـ ، با اشکال و جداول ،

ص ۲۶ .

اختیارات ماه قدیم

منسوب به دانیال پیغمبر .

در سعد و نحس روز ماه ، درسی باب .

آغاز : باب روز اول مبارک ست بر همه کارها زن خواستن و دوستی کردن .

N.M. 1961-1665/A : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، در مجموعه ، ص ۷-۲۴ .

بیست باب در اسطرلاب

از خواجه نصیر الدین طوسی (۵۶۷۲۰/۱۲۷۴ م) . از صد باب خود در بیست باب گزیده

است : ۱- معرفت القاب آلات و خطوط و دوائر اسطرلاب - ۲- صفت ستارگان .

آغاز : الحمد لله حمد الشاکرین... این مختصری ست در اسطرلاب .

بنگرید به : گنج بخش ۱ : ۱۶۸ ، نسخه های فارسی ۱ : ۲۴۳ .

N.M. 1958-357/1 : نستعلیق ، پیر محمد بن قاضی معتمد عثمانی ، بروزگار محمد شاه پادشاه

(۱۱۳۱-۱۱۶۱ هـ) ، در مقام بری جمله چکاه ، دو ورق افتاده ، آغاز : خط مشرق و مغرب خوانند

و دایره که بر پشت حجره بر طرف او باشد . ش ۱ مجموعه ، ص ۱-۹۱ .

N.M. 1961-1581 : نستعلیق ، پال چند ، سلخ جهادی الاول ۱۱۷۵ هـ ، جدولبند ، عنوانها

شنگرف ، ۷۶ ص .

N.M. 1961-655/79 : شکسته ، شوال ۱۱۹۸ هـ ، برای حکیم محمد شریف خان ، عنوانها

شنگرف ، ۳۳ ص .

N.M. 1957-858/3 : نستعلیق ، زین العابدین ، رجب ۱۲۳۶ هـ ، جدولبند ، ش ۳ مجموعه ،

ص ۲۱۴-۲۵۴ . محشی .

شرح بیست باب در اسطرلاب

مثن از طوسی . شرح از عبدالعلی بیرجندی . در سال ۵۸۸۹/۱۴۸۴ م .

آغاز : (مقدمه) : فاتحه خطاب در هر باب و خاتمه مقال در همه سپاس و ستایش حکیمی

را سزد (شرح) اما بعد این مختصر... اسطرلاب دراصل .

بنگراند به : گنج بخش ۱ : ۱۶۹ ، نسخه های فارسی ۱ : ۳۱۲ .

N.M. 1961-1568 : شکسته ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۱۰۰ ص .

هفتاد باب در اسطرلاب = تحفه حاتمیه

از عاملی

اشجار و اثمار = شجره و ثمره

از علاء منجم

برکبه پهل = چراغ طالع

از لعل چند

برهان الکفایه

از علی بن محمد بن یحیی شریف بکری . پیش از قرن هفتم هجری / سیزدهم میلادی می بوده

است . بنگرید به : نسخه های فارسی ۱ : ۲۴۲ .

منتخب برهان الکفایه

از ناشناس . در سیر ستارگان و طالع بینی .

آغاز : حمدله صلاه بدآنکه این کتابیست انتخاب کرده شده از کتاب برهان الکفایه .

بنگرید به : نسخه های فارسی ۱ : ۳۵۶ .

N.M. 1961-1609 : نستعلیق، سده ۱۱ هـ ، با یادداشت سورخ ۱۱۶۲ هـ ، عنوانها شننگرف ،

۵۱۴ ص .

بیست باب در . . . = اسطرلاب

تقویم

بیست فصل

در بیست فصل : ۱- افقاده ، ۲- آفرینش افلاک و کیفیت آن ، ۳- النماز همیشه سوسی از حق

تعالی درباره مدت دنیا . ۴- رنگ های افلاک و معاد آن . ۵- اساسی افلاک . ۶- ابعاد الافلاک عن

الارض . ۷- اجرام سبع سیارات . ۸- جرم زمین و مساحت آن . ۹- منازل قمر . ۱۰- منازل آفتاب

(خورشید) . ۲۰- ختم کتاب و مناجات .

N.M. 1958-262/48 : نستعلیق، سده ۱۲ هـ ، آغاز : و ابتدای این فصل بزبان عربی از روی

تیمن و تبرک کرده شده ، ۶۲ ص .

پونهی بسنت راج = نجوم مالا

از هندت راج

تحفة حاتمیه

از بهاء الدین عاملی . در سال ۱۰۰۴/۹۶-۱۰۹۵ م نگاشت . درباره اسطراب در
۷ باب .

آغاز : والصلاة علی خاتم الانبیاء محمد^ص و بعد چون ولای خاطر ماکوت ناظر .

بگرید به : نسخه های فارسی ۱ : ۲۵۰ .

N.M. 1967-242 : نستعلیق ، شمس الدین بن سید یاسین جونپوری ، ۲۲ محرم ۱۱۴۵ هـ ، در

اورنگ آباد متصل دولت آباد ، عنوانها شنگرف ، ۶۷ ص .

تحفة الملوک

از محمد بن حاسب الطیری .

در ۸۶ باب : ۱- مقدمات اختیارات . ۲- معالجت بیماران . ۳- مسهل خوردن .
۴- معالجه خلط . ۵- معالجه صفرا . ۶- معالجه همه مخاط ها . ۷- معالجه بلغم . ۸- . .
۹- حب خوردن . ۱۰- معالجه و علت های سرو چشم . ۲۰- در گرمابه معالجت کردن . ۳۰-
تجارت فرستادن . ۴- اوقات برای ورود به شهر . ۵- شکافتن بناها و عمارات و خرابی کردن .
۶- اوقات تماشا . ۷- ابتدای اشیاء آسوختن . ۸۰- کشتی در آب افکندن . ۸۶- تاخت کردن
و شبخون (زدن) بر دشمن .

آغاز : حمدله^ص اما بعد این کتاب که تحفة الملوک خوانند و تصنیف محمد ابن حاسب
الطیری که چون که صلاح کار مردم بر صلاح قمر و حرکت او نهاده است .

N.M. 528/6 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ عنوانها شنگرف ، ۲ ص .

بیست باب در معرفت تقویم

از عبدالعلی بیرجندی . در سال ۸۸۳/۷۹-۱۴۷۸ م تالیف کرد .

در بیست باب : ۱- معرفت حساب حمل اهل حساب نجوم . ۲- معرفت ایام سبعة .
۳- معرفت بروج و کواکب و تقاویم آنان . ۴- معرفت مسیر کواکب و رجعت و استقامت آنان .
۵- معرفت ساعات و غایت ارتفاع و ظل نصف النهار . ۶- معرفت نظر و تناظر و مجاسده .
۷- معرفت شرف و همبوط کواکب . ۸- معرفت طالع اجتماع و استقبال و جز آنان . ۹- معرفت
نطاقات و ظهور و خفا و رویت کواکب سبعة . ۱۰- معرفت انتقالات قمر . ۲۰- معرفت اصولی که
در اختیارات بکار آید .

آغاز : اما بعد این مختصریست در معرفت تقویم نام مشتمل بر بیست باب... (باب اول) در معرفت... نجوم از جهت سهولت بارقام حروف بیست و هشتگانه لغت عرب .

بنگرید به : نسخه های فارسی ۱ : ۲۴۷ .

N.M. 1958-357/2 : نستعلیق ، پیر محمد بن قاضی معظم عثمانی ، ۲۵ ذی الحجه ،

بروزگار محمد شاه (۳۱-۱۱۶۱ هـ) ، عنوانها نانویس ، ش ۲ مجموعه ، ص ۹۳-۱۰۵ .

شرح بیست باب

متن از همان بیرجندی .

شرح از ملا مظفر بن محمد قاسم گنابادی : در سال ۱۰۰۵/۹۷-۱۰۹۶ م نگاشت .

آغاز : حمد و ثنای بی ریب و ریا قدیری را سزاست که .

بنگرید به : نسخه های فارسی ۱ : ۳۱۴۰ .

N.M. 1978-9 : نستعلیق شکسته آمیز ، سده ۱۲ هـ ، ۱۷۳ ص .

معرفت تقویم

از نظام الدین عبدالقادر بن حسن رویانی (م ۱۰۱۹/۹۲۵ م) .

در یک مقدمه و دو باب و یک خاتمه .

آغاز : الحمد لله العلی والصلاه... اما بعد این مختصریست در معرفت تقویم مشتمل بر .

بنگرید به : نسخه های فارسی ۱ : ۲۶۸ ، نفیسی ۱ : ۲۷۰ .

N.M. 1957-1052/11-2 : نسخ ، سده ۱۱ هـ ، در جنگ ، گ ۳۴-۳۹ .

تقویم المحسنین = احسن التقویم

از ملا محسن فیض کاشانی (م ۱۰۹۱/۱۶۸۰ م) . در یک مقدمه و فصلی و جدولها و خاتمه

و تکمله و نصیحت .

بنگرید به : ذریعه ۴ : ۴۰۰ .

ترجمه تقویم المحسنین

از ناشناس .

آغاز : الحمد لله الذی خلقنا فی احسن تقویم... اما بعد هر گاه فقیران فقیران تقصیر دیدم که

جمعی کثیر از خواص و عوام برای ملاحظه ساعات و ایام .

بنگرید به : نسخه های فارسی ۱ : ۲۷۴ .

N.M. 1961-1610 : نستعلیق ، ۱۶ ذی الحجه ۱۲۲۹ هـ ، عنواناتها شنکرف ، ۷۶ ص .

تقویم منوری

از منور علی . تقویم سال ۸۵-۱۲۸۶ هـ / ۶۸-۱۸۷۰ م ، با تذکر سعد و نحس و تحویلات و منازل بروج .

آغاز : سال ترکان باد فرخ بر جمیع مومنان - خاصه بر ذات شریف ظل رب العالمین .

N.M. 1961-1617 : نستعلیق ، ۸۵-۱۲۸۶ هـ ، ۸ ص ، ناقص الآخر .

N.M. 1961-1617 : نستعلیق ، ۸۵-۱۲۸۶ هـ ، ۱۴ ص . نسخه مکرر در همان مجلد .

تنقیح مقاله در توضیح رساله = ذیل «هیئت قوشچی» ص ۵۳ خواهد آمد

شرح ثمره بطلمیوس

متن منسوب به بطلمیوس ، در صد بند .

شرح از خواجه نصیر الدین طوسی . (م ۵۶۷۲) .

آغاز : الحمد لله حمد الشاکرین والصلوة علی نبیه محمد . . . چنین گوید مولانا . . . کتاب ثمره بطلمیوس پارسی کرده آید .

بنگرید به : نسخه های فارسی ۱ : ۲۷۸ .

N.M. 1978-8 : نستعلیق شکسته آمیز ، سده ۱۲ هـ ، عنواناتها شنکرف ، ۵۹ ص .

ثمره و شجره = اشجار و اثمار = اثمار و اشجار

از علی شاه بن محمد بن قاسم خوارزمی بخاری معروف به علاء منجم . در سال ۵۶۹ هـ / ۱۲۹۱ م نگاشت . در تقویم و احکام طالع و قران و غیره در دو مقالات : ۱- کلیات ، ۲- جزئیات . با عنواناتهای شجره و ثمره .

آغاز : حمد و ثنای آفریدگاری را که افلاک دوائر و نجوم و سواثر بیافرید .

بنگرید به : گنج بخش ۱ : ۱۷۳ ، نسخه های فارسی ۱ : ۲۳۶ .

N.M. 1957-912/11 : نستعلیق ریز و خوش ، الحاج محمد السرائی ، ۴ صفر ۱۰۶۹ هـ ،

در قسطنطنیه ، برای عبدالباقی افندی شمپیر به علی زاده ، سر لوح ، جدولبند ، ۴ + ۲۷۵ ص .

N.M. 1957-247/1 : نستعلیق ، سده ۱۱ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۲۰۸ ص .

N.M. 1971-28 : نستعلیق ، کریم بخش ، ۱۲۵ هـ ، در موضع سهری ، عنوانها شنگرف ،

۲۸۴ ص .

جامع الفوائد

از ناشناس . در چند باب با عنوانهای : دانستن شهر قمری و خصوصیات هر ماه ، دانستن غره ماه محرم و کیفیت سال ، دانستن خاصیت هفت روز و هفت شب ، دانستن زلزله هر ماه با خواص آن ، دانستن زلزله هفته ، دانستن خصایص شب ها .

آغاز : حمدله . . . اما بعد این رساله ایست مسمی بجامع الفوائد مشتمل بر چند باب بطریق اختصار جهت قریب الفهمی مردمان صاحب مطلب .

N.M. 1971-48/3 : نستعلیق خوش ، (میرزا احد متخلص به میرزا مقبل ، بفرمایش میان محمد

عثمان خوشنویس) ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ش ۳ مجموعه ، ص ۸۲-۱۳۸ .

جدولهای نجومی

از ناشناس . به سال ۱۱۲۴/۱۷۱۱ م . در وسط متن چنین آمده است . «امروز که سنه هجری یک هزار و یک صد و بیست و چهار بود» .

با عنوانات فصل (در دانستن احوال بیست و هشت منزل قمری) ، جدول ، فائده .

N.M. 1961-1599 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، آغاز افتاده : «بازدهم یافتن

طلب و دولت اگر در هشتم نجس» . ۱۱۴ ص .

جدولهای نجومی

ناشناخته . مطالب ستاره شناسی هندی است .

N.M. 1961-1603/2 : نستعلیق ، پال چند ، ۱۱۷۵ (تاریخ مجموعه) ، ش ۲ مجموعه ،

۲۰۰ ص . در پایان آن فالنامه رمل منسوب به لقمان آمده است .

جراغ طالع = برکته پهل

از لعل چند بن صورت سنگه جهتری (جهتری) دوکل ، قانونگوی پرگنه هادی آباد .

گزیده از کتب سنسکریتی و هندی ، در پرسیدن طالع وسعد و نجس ایام ، در پنج باب و هر اب در چند فصل : ۱- تعداد پروج و نهتر و ستاره و خانه های هر سیاره . ۲- پیدا کردن لکن سال

و بیان منت ها و عمل آن . ۳-دریافتن بر کمپیش که عمل او بر سال تمام می باشد . ۴-عمل نیک و بد سیاره با قید خانه . ۵-مرت جوک و عدم مرت جوک .

آغاز : شکر بعد مر کریم کار ساز را که همگی و تمامی سرشته کاینات را بحکمت بالغه خود به اختیار نه سیاره سپرده .

N.M. 1967-126 : نستعلیق ، (کشن داس) ، ۷ مگهر ۱۹۳۱ بکرسی (۵۱۲۹۵) ، در لاهور ، عنوانها شنگرف ، ۳ ص .

رساله در حساب گهریال (ساعت) رصد و جیبی

نگارنده از مردم شبه قاره بوده و این رساله را در قرن ۱۱۳۰/۱۹ م تالیف کرده است . در دانستن حساب ساعت رصد و جیبی .

آغاز : بعد از حمد خدا و نعت مصطفی . . . تذکره ایست حساب گهریال رصد و جیبی از قواعد نجوم .

N.M. 1957-1060/12-G : نستعلیق ، ۵۱۳ ، عنوانها شنگرف ، جداول و دوائر کشیده ش ۷ مجموعه ، ص ۴۴۳-۵۲۶ .

معرفت اعمال ربع و مجیب

از نور سراج .

در یک مقدمه و نوزده باب و یک خاتمه : مقدمه در تعریف ربع مجیب ، بابها : ۱-گرفتن ارتفاع . ۲-معرفت قوس و جهت . ۳-معرفت ارتفاع آفتاب در نصف النهار . ۴-معرفت میل اول و دوم . ۵-معرفت عرض بلد . ۱-معرفت ارتفاع (از دوائر) . ۱۵-معرفت ساعات صبح .

آغاز : حمد بی نهایت علیمی را و ثنای بی غایت حکیمی را که ربع مسکون بعلم علماء و حکمت حکماء .

بنگرید به : ریو ۲ : ۸۲۷ .

N.M. 1958-212/10 : نسخ ، سده ۵۱۳ ، عنوانها شنگرف ، ۵۲ ص . از باب ۱۷ تا بعد افتادگی دارد .

رساله تامل مقاله = هیئت

از قوشچی .

زبدة النجوم

از محمد رابع معروف به محمد گدائی بن حافظ فتح محمد مخاطب به حافظ خان . نگارنده از شاگردان میر عبدالجلیل (آیا میر سید عبدالجلیل بلگرامی م ۱۱۳۸ هـ) بوده و این کتاب را بخواهش سید عبدالنبی بن میر محمود رضا حسینی صفوی در ربیع الاول ۱۱۱۹ هـ / ۱۷۷۲ م نگاشت .

در دو باب : ۱- دانستن دوائر سعد و نحس به سیارات و بروج . ۲- دانستن سعد و نحس و شناختن حکم مولود و احکام عقد و زفاف و احوال بیمار و مسافر و فصد حجامت و سویریدن و پوشیدن . آغاز : بعد از حمد خداوند عالمیان که ایجاد جان جهان در قبضه قدرت اوست .

N.M. 1958-566 : نستعلیق ، سید عبدالنبی بن میر محمود (همانکه از مواف درخواست

تالیف کرد) ۱۷ رجب ۱۱۱۹ هـ ، در حیدرآباد ، بفرمایش مولف ، عنوانها شنگرف ، ص ۶۰ .

زیج جدید محمد شاهی

از راجه جی (بجی) سنگه کچهواوه . بدستور محمد شاه (۳۱-۱۱۶۱ هـ) و با همکاری چند تن دیگر در ۱-۱۱۴۰ هـ / ۱۷۲۸ م تالیف کرد .

در سه مقاله : ۱- معرفت تواریخ ، در ۳ باب . ۲- معرفت اوقات طالع ، در ۱۹ باب . ۳- معرفت ستارگان و مواضع اینها در طول و عرض ، در یک مقدمه و ۳ باب و یک خاتمه .

آغاز : ثنای که خرد خرده بین مهندسان عقده گشا .

بنگرید به : ریو ۲ : ۱-۶۰ ، نسخه های فارسی ۱ : ۳۰۱ .

N.M. 1959-403/3 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، با جداول ، از آغاز دو

ورق افتاده : «و برای مدخل سال محمد شاهی جدولی مرقوم شده»، ش ۳ مجموعه، ص ۱۷۶-۳۶۴ .

زیج محمد شاهی هندی

از ناشناس . ظاهرا بروزگار محمد شاه (۳۱-۱۱۶۱ هـ / ۱۷۴۸-۱۹ م) تالیف شده است

آغاز : حمدله . . . مبدء تاریخ محمد شاهی روز دو شنبه غره ربیع الثانی سال یک هزار و یک صد و سی و یک هجری است . چون یکی از تاریخین معلوم باشد استخراج دیگری باین نحو است . N.M. 1959-216 : نسخ ، غلام محی الدین پیشاوری ، ۱۰ ربیع الاول ۱۱۳۲ هـ ، در کابل ،

ص ۱۰۱ .

زیج هندی = مکندی

سراج الاستخراج

از فرید نجومی دهلوی . در سال ۱۸۹۷/۵۱۰۰۶ م تالیف کرد . از اعداد حروف منقوط عنوان کتاب این تاریخ بدست سی آید . یعنی : ج = ۳ + ت = ۴۰۰ + خ = ۶۰۰ + ج = ۳ = ۱۰۰۶ . در یک مقدمه و نه باب و یک خاتمه : مقدمه در دانستن آنکه پیش از شروع این علم ، علم آن ضروری است . بابها : ۱- استخراج کواکب و میزان آن . ۲- استخراج تقویم و کواکب ، در ۳ فصل . ۳- استخراج نصف النهار و قوس النهار . ۴- استخراج روایت اهله و ظهور و خفای کواکب سیاره و ثوابت . ۵- وضع تقویم اصلی که استادان برای عمل قرار داده اند . ۶- استخراج اتصالات کلی و مزاجات قمر . ۷- استخراج میل آفتاب و غایت ارتفاع و زوال . ۸- استخراج طالع سال . ۹- استخراج خسوف و کسوف ، در ۲ فصل .

آغاز : حمد سیدعی را سزد که مهندس قدرت کامله اش در ارقام درجات مخلوقات دقیقه از دقائق .

بنگرید به : تاریخ ادبیات مسلمانان پاکستان و هند / ۴ (۲) : ۶۹۶ ، نسخه های فارسی ۱ : ۳۰۸ .

N.M. 1956-409/1 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ش ۱ مجموعه ، ۱۴۵ ص .

سی باب = کره

از طوسی .

سی فصل

از خواجه نصیرالدین طوسی . در سال ۱۲۶۰/۵۶۵۸ م تالیف کرد . در تقویم و اصطلاحات ستاره شناسی و سعد و نحس ، در ۳ فصل .

آغاز : حمدله . صلاة اما بعد این مختصریست در معرفت تقویم مشتمل برسی فصل .

بنگرید به : نسخه های فارسی ۱ : ۳۰۹ .

N.M. 397 : نسخ ، سده ۵۱۱ ، عنوانها شنگرف ، ناقص الطرفین ، از فصل ۴ تا ۲۸ ،

آغاز : که لازم ماه صفر است بعد از ، ش ۲ مجموعه ، ۹۸ ص .

N.M. 1978-10 : نستعلیق شکسته آمیز ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ۲۳ ص .

سی فصل

متن سنسکریتی از شنکر جوشی . ترجمه فارسی از خوشحال رای ، بدستور مهاراجه مکنند راؤدر ۱۷ محرم ۱۱۸۱/۱۷۶۷ م نگاشت .

در سی فصل . (همین جهت ما عنوان تالیف را «سی فصل» انتخاب کرده ایم ، عنوان مستقل این کتاب در متن دیده نشد). ۱- دریافت لکن ازدواکر دپیک و امراض آنها . ۲- خواص شصت سمجهر . ۳- دانستن قوام نچہتران . ۴- خواص تنها نچہتر . ۵- دانستن صورت و نام موکل و جسم . . هر نچہتر . ۱۰- قطعه پارچه و جامه وغیره . ۱۵- دانستن شکر یلدوز . . ۲- افتادن نچہتر کرام چکر بر مکان . ۲۵- ترجمه بہوکول . ۳- احکام اجرام سماوی .

آغاز : از بید خوانان جهان و جهانیان و شاستر دانان زمان و زمانیان چنان استماع یافته .

N.M. 1961-1600 : نستعلیق شکسته آمیز ، سده ۵۱۳ ، عنوانها شنگرف ، ۸۰ ص .

طالع نامه

از ناشناس . سعد و نحس زنان مطابق دوازده برج .

آغاز : این طالع نامه را حکمای هند ما تقدم بمشورت ہم یکدیگر گزیده اند . و آسان کردند تا مشکل ننماید . اگر خواهی که طالع کسی برآری .

N.M. 1958-967 : نسخ خوش ، ۸ شوال ۱۱۰۸ هـ ، برای میان فصیح ، در حصار بانجیار

اسلام گره عرف راهیری . عنوانها شنگرف ، جدولبند ، ۸۰ ص .

N.M. 1958-262/46-2 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، ش ۲ مجموعه ، ص ۱۰-۷۶ .

طالع نامه

از ناشناس . در چهار باب : ۱- طالع نامه زنان ، در ۱۲ فصل . ۲- طالع نامه کودک . ۳- اوراد و اشغال متفرقه . ۴- بیان الله الصمد .

آغاز : حمدله . بدانکه اسعدک الله فی الدارین کہ این طالع نامه در باب زنان است و هر چه نیک و بد باشد معلوم گردد .

N.M. 1957-1060/12-B : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، عنوانها شنگرف ، ش ۲ مجموعه ،

ص ۱۴۷-۲۱۵ .

طالع نامه

از ناشناس . در دانستن طالع مردان و زنان در دوازده برج .

آغاز : در بیان دانستن طالع مردان و زنان اگر خواهد که طالع کسی را بداند باید کہ اول .

N.M. 1961-1616 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، ص ۳۴ .

معرفت کره

از خواجه نصیر الدین طوسی . در سی باب : ۱- معرفت آلات کره . ۲- معرفت نصب کردن کره . ۳- معرفت ارتفاع گرفتن از کره . ۴- معرفت طالع از ارتفاع . ۵- معرفت ارتفاع از طالع . ۱- معرفت تقویم کواکب ثوابت . ۲- معرفت سمت از ارتفاع . ۳- معرفت امتحان کره .

آغاز : حمدله . اما بدانکه این مختصریست در معرفت کره که هر که بر این عمل واقف شود .

هان : نسخه های فارسی ۱ : ۳۰۹ .

N.M. 1961-1578 : نستعلیق ، پال چند ، ۲۰ رجب ۱۱۷۵ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۴۲ ص .

کشف المال در معرفت عمل طالع سال

از مظهرالدین محمد بن بهاء الدین علی قاری ، که «زیج مظهری» را در سال ۱۵۵۳/۸۹۶ م نگاشته بود و «التفهیم در معرفت استخراج تقویم» نیز از هان است (رک : نسخه های فارسی ۱ : ۲۶۶) .

کتاب حاضر در عمل طالع سال ، در دوازده فصل و یک خاتمه . فصول : ۱- معرفت طالع سال . ۲- طالع سال عالم در سنه طسه (۹۶۹؟) هجری بافق شیراز . ۳- معرفت عمل سهام . . .

آغاز : ای کنه تو بر تر از شناسائی ما-وصف تو برون زحد گویای ما . . . تقدیم کلام حمد العالم العینی تواند بود .

بنگرید به : نسخه های فارسی ۱ : ۳۳۹ «کشف المعانی» ظاهرا همین کتاب است .

N.M. 1961-1606 : نسخ ، سده ۱۱۲ هـ ، عنوانها نانویس ، ۳۰ ص . از فصل ۴ تا

بعد افتاده .

کفایة التعلیم فی صناعة التنجیم

از ظهیر الدین ابوالعالم محمد بن سعود بن محمد زکی غزنوی . در سالهای ۴۲-۵۴ هـ / ۱۱۴۸-۴۵ م تألیف کرد .

آغاز : سپاس از خدای را عزوجل که آفریدگار است .

بنگرید به : نسخه های فارسی ۱ : ۳۳۹ ، نفیسی ۱ : ۱۲۵ .

N.M. 1963-163 : نستعلیق خوش . سده ۱۱۱ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۳۸۴ ص .

N.M. 1961-241 : نسخ ، سده ۱۱۱ هـ ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ، ورق اول افتاده ، آغاز :

زود بعرض رسد چون بران طریق رود و سر سخن هر علمی ، ۴۴۸ ص . ناقص الآخر .

کلمات بطلمیوس = ثمره بطلمیوس

مجموعه شمسی

متن انگلیسی از ویلیام هنتر (۱۷۵۵-۱۸۱۲م/۱۱۶۸-۱۲۲۷ه). ترجمه فارسی از ابوالخیر بن مولوی غیاث الدین . بروزگار سر ژرژ هیلر و بارلو بارنت نگاشت .
 درباره اوضاع کره زمین و آسمان ، در هفت فصل .
 آغاز : بعد حمد حضرت ایزد تعالی و نعت سید الوری و آل و اصحاب سالک مسلک هدی بنده اسیدرار رحمت . . . چنین می گوید که این چند مسایل غریبه علم هیئت .
 همان : اته : ۲۹۵۳ ، گنج بخش ۱ : ۱۸۳ بدون تذکر اسم مولف .
 N.M. 1961-1576 : نستعلیق ، ۵۱۳۲۲ ، سوزیانه زده ، ۳۲ ص .
 N.M. 1957-523/B : نستعلیق ، (سید برکت علی ، ۱۲۴۱ه) ، ش ۲ مجموعه ،
 گ ۴۴-۵۹ .

مدخل منظوم

نا شناخته . در پایان آن آمده : کردم اینجا فصل رابع را تمام بر همین شد ختم مدخل والسلام .
 N.M. 397/1 : نسخ ، سده ۱۱ه ، عنوانها شنگرف ، آغاز افتاده . چون بود باد از دو عقده یک-بر . . . دان تو مده را بی شکی . ش ۱ مجموعه ، ۷۲ ص .

مساحت سطوح اجسام = ابعاد اجرام

معینیه

از خواجه نصیرالدین طوسی . در نجوم و هیئت ، در چهار مقاله .
 آغاز : سپاس و ستائش حضرت ذوالجلال را که انوار دقایق حکمت او .
 همان : نسخه های فارسی ۱ : ۳۵۱ .
 N.M. 1957-1052/7-2 : نستعلیق ، محمد امام الدین ، ۷ صفر ۱۲۵۵ه ، عنوانها شنگرف ،
 دوائر و اشکال کشیده ، ش ۲ مجموعه ، ۱۴۴ ص .

نجوم مالا

ترجمه متن هندی «پوتھی بسنت راج» . مترجم پندت راج ، بدسنور نواب امیرالدوله بهادر انتظام الملک حیدر بیگ خان نصرت جنگ ، در سال ۱۲۰۴ه/۱۷۸۹-۹۰م بانجام رساند .

در ۱ هـ «بچار» : ۱-ملماس دوازده سنسکرات . ۲-شگون ملاحظه کردن . ۳-زائیدن بچه های آدمی و چارپایان . ۴-دانستن سعد و نحس جانوران . ۵-عطسه . ۶-گریه کردن ماده . ۷-نمودن خانه مگس های عسل در حویلی (یعنی خانه بزرگ و گشاده) . ۸-سورج گرهن و چندر گرهن (یعنی کسوف و خسوف) . ۹-ملاحظه نمودن مار در ایام باران . ۱۰-خاموش نمودن چراغ . ۱۱-سعد و نحس بهدرا (یعنی روز دوم و هفتم و دوازدهم ماه قمری) . ۱۲-غسل بیمار . ۱۳-نوروز . ۱۴-تعبیر خواب .

آغاز : حمد بی حد و ثنای بی لحد مرصاعی را سزاست که خوان گیتی پر از نعمت های گوناگون آراسته اوست .

N.M. 1957-1020/6 : شکسته ، ناگرمل اگروال ، ۱۹ اوت ۱۸۵۳ م (ذی قعدة ۱۲۶۹ هـ) ،

عنوانها شنگرف ، ۲۰۳ ص .

هفت اختر (منظوم)

سراینده ناشناس ، در آغاز آن آمده . ز احکام انجم نویسم کنون-ز تاثیر طالع شوم رهنمون . که این نسخه پر کتمه دلپذیر-بصورت (صغیر و) بمعنی کبیر . در خواص هفت ستاره در منازل مختلف .

آغاز : بود هفت اختر بهر کشوری-بامر خدا ناصر و یآوری . عطارد بروم و بچین مشتری-زحل را بهند است تابش گری .

N.M. 1969-217/1 : نستعلیق ، حاکم ؟ رای ، ساکن نواحی پیشاور ، ۱۹ ، ۱۰ گه ۱۸۹۲

بکری (۱-۱۲۵۲ هـ) ، برای جیون بل ، ش ۱ مجموعه ، ص ۱-۱۵ .

رساله درباره هفت کوکب

نام نگارنده در مقدمه نیامده است . بحث مفصلی است راجع به هفت ستاره ، و سعد و نحس در ماه و ایام .

آغاز : ... ستایش خداوند بزرگ و بزرگی دهنده و توانا و توانگر و آفریدگار خلق و دهنده روزی خلق .

N.M. 1957-643 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، با ۲۱ مجلس تصویر ، ۴۴۴ ص .

هفت هزاری = اختر هزاری

از شیر محمد هزاره ای

ترجمہ ہکندی = زیچ ہندی

میرزا گل بیگ منجم ابن میرزا زین العابدین منجم نبیرہ میرزا محمد علی منجم ریاضی ، متن ہندی را بفارسی ترجمہ کرد .
 در ۵ باب : ۱- استخراج تہ و نچہتر و جوک . ۲- سنکرات میگھ . ۳- سنکرات دوازده گانہ .
 ۴- تحویل آفتاب (خورشید) منازل بست و ہشت گانہ . ۵- استخراج سبعہ سیارہ .
 آغاز : حمدلہ . اما بعد از حمد و ثنای احقر العباد مرزا گل . . . بیگوید کہ ہکندی یعنی زیچ ہندی را در زبان فارسی ترجمہ کنم کہ مردمان این فن ازان بہرہ مند شوند .

N.M. 1959-409/2 : نستعلیق ، سدہ ۱۲ھ ، عنوانہا شنکرف ، ش ۲ ، مجموعہ ، ص ۱۴۸-

۰ ۱۷۶

ہیئت

از علاء الدین علی قوشچی (۱۴۷۹ھ/۷۵-۷۶) .

در یک مقدمہ و دو مقالہ و یک خاتمہ .

آغاز : حمدلہ . حمد الشاکرین والصلوہ علی خیر خلقہ محمد .

بنگرید بہ : نسخہ های فارسی ۱ : ۳۷۰ ، نفیسی ۱ : ۲۶۹ .

N.M. 1961-1572 : نستعلیق ، عزیز اللہ ۸ شعبان ۱۰۲۷ھ ، جدولہند ، عنوانہا شنکرف ،

۰ ص ۹۲

N.M. 1967-243/1 : نستعلیق ، محمد بدیع ، ۲۲ ربیع الآخر ، سدہ ۱۱ھ ، عنوانہا شنکرف ،

ش ۱ ، مجموعہ ، ص ۲-۴ .

N.M. 1967-124 : نستعلیق ، ۸ بحرہ ۴۹ (۱۲ھ) ، عنوانہا شنکرف ، صور و اشکال

کشیدہ ، ۶۲ ص .

N.M. 1961-1571 : نستعلیق ، سدہ ۱۲ھ ، عنوانہا شنکرف ، سوریانہ زدہ ، ۷ ص .

N.M. 1957-523/A : نستعلیق ، سید برکت علی ، ۲۶ صفر ۱۲۴۷ھ ، عنوانہا شنکرف ،

ش ۱ ، مجموعہ ص ۲-۸۶ .

N.M. 1957-858/4 : نستعلیق ، سدہ ۱۳ھ ، با بہر سورخ ۱۲۴۷ھ ، جدولہند ، عنوانہا

شنکرف ، ش ۴ ، مجموعہ ، ص ۲۵۸-۳۱۷ .

تنقیح مقاله در توضیح رساله = شرح هیئت قوشچی

از هبت الله شاهمیری شیرازی حسنی (م ۱۴۹۲-۳/۵۸۹۸م).

آغاز: خوبترین هیئتی که بصور ناطقه غرایس کلام و لطائف نظام.

بناگرید به: نسخه های فارسی ۱: ۲۷۶، نفیسی ۱: ۲۶۳.

N.M. 1967-241: نسخ، سده ۱۱ هـ، عنوانها شنگرف، ورق اول افتاده، آغاز. باوجود

سنی و اظهار شریعت شریفه غرا، ص ۱-۲۱ در هاشم «کفایة التعلیم فی صناعة التنجیم».

هیئت

ناشناخته. در تشخیص جهات اربعه حقیقی و مجازی در هند.

آغاز: نائره هندی با تشخیص جهات اربعه حقیقیه و اربعه مجازیه. هر گاه بلاد هند از خط

منصف اقالیم سبعة در جانب مشرق.

N.M. 1967-127: نسخ، حسن، ۲۹ محرم ۱۲۷۱ هـ، دوائر و اشکال کشیده، ۹ ص.

ناشناخته ها

N.M. 1957-912/9: در طلسم و جادوگری و ستاره شناسی، آغاز: روایت است از حضرت

سلیمان (ع) هر که بدین طالع باشد عمل کند، دیوی سوکل دارد.

ستعلیق، سده ۱۳ هـ، عنوانها شنگرف، چند مجلس تصویر دیوها، ۲۲ ص.

N.M. 1957-1060/12-E: نگارنده از مردم شبه قاره بوده، و پس از ۱۲۳۶ هـ/۱۸۲۰ م

تالیف کرد. در چند فصل: ۲- شمرة گهری ها (ساعات)، ۳- گهری سعد و نحس. ۳- قران هفت

کوکب در برج حوت. ۴- اجماع شش کوکب در برج قوس. ۵- اجماع چهار کوکب در برج جدی.

۹- کوکب کف الخصیب. آغاز: حساب سی و دو گهری روز و شب از صبح تا شام.

ستعلیق، سده ۱۳ هـ، عنوانها شنگرف، ش ۵ مجموعه، ص ۳۶۳-۳۷۷.

N.M. 1957-1060/12-F: نگارنده از مردم شبه قاره بوده، در چند فصل: ۱- هفت صورت

که آنرا توای نجوم گویند. ۲- زلال و رعد از موضع شمس و قمر. ۳- شمرة غریدن رعد بتعداد شمسی.

۴- احکام قوس و قزح شمس بقید بروج. ۵- شمرة عطسه زدن گوح یعنی گهور پور. ۱۰- تاثیر غریدن

رعد بقید بروج. ۱۶- تاثیرات زلزله بقید ماه شمسی. آغاز: فصل اول هفت صورت که آنرا توای

نجوم گویند بقول اهل عرب.

ستعلیق، سده ۱۳ هـ، عنوانها شنگرف، دوائر کشیده، ش ۶ مجموعه، ص ۳۸۹-۴۴۳.

N.M. 1961-1602: از نظر محتویات قابل فهرست برداری نیست.

طبیعیات

رسائل در آداب شکار

رک : بخش «فلسفہ عملی» (اخلاق) .

ازہار الادویہ

از حکیم غلام علی . بدسنور سہاراجہ رنبیر سنگھ فرمائروای کشمیر (۱۸۵۷-۱۸۸۵ م) در سال ۱۲۸۶ھ/۸۰-۱۸۶۹ م تالیف کرد .

دائرة المعارف درختان و سیوہ ہا و باغات و نباتات کومستانی و بستانی و جانوران آبی و خشکی کشمیر است .

آغاز : حمد مر حکیمی را سزاوار است کہ گنبد خضرا را بی سنون و تودہ غرا را مضمہر پیدائش گوناگون ساختہ و برداختہ .

N.M. 1957-908 : نستعلیق ریز و زیبا ، تاریخ کتابت یاد نشدہ . اما ظاہرا ہمن نسخہ

است کہ برای سہاراجہ رنبیر سنگھ کتابت شدہ است ، زیرا سرلوح و جداول طلائی و ۱۹۳ تصویر درختان و ۲ تصویر جانوران دارد و ہمہ این تصاویر رنگی و زیباست . ۴۴ ص ، اندازہ رحلی .

باز نامہ

سولف نام خود را در مقدمہ لیاوردہ است .

در دو مقالہ : ۱- ادویات ، اقسام و امراض و معالجات کلال چشم و سیاہ چشم ، در ۸۴ باب . ۲- تہیہ کردن یوز و سیاہ گوش و آدو و تفنگ اندازی با ورت ، در ۲ باب .

آغاز : افتتاح ابواب سخن بنام مبدع حقیقی سزااست کہ انس و جان از نور معرفش مرعون و توفیق (جویان) وحوش و طیور در عالم احسانش منون .

N.M. 1957-912/6 : نستعلیق خوش ، ۱۸۸۵ بکرمی (۳-۱۲۴۲هـ) ، سرلوح زرین ، دو صفحه آغاز گل و بوته دار ، جدولهای زرین ، تصاویر پرندگان و جانوران ، عنوانها شنگرف ، ۳۳۶ ص ، اندازه رحلی ،

بازنامه = جوارحنامه فی قوانین الصیاد

از خدا یار خان

تحفة الفرس = ذیل «سالهوتر» ص ۶۰ خواهد آمد .

از قاضی حسن .

تذکره صیدیه = خواص الحیوان

از شیخ محمد علی حزین لاهیجی (۱۱۰۳-۱۱۸۱/۵۱۱۸۱-۱۶۹۱-۱۷۶۸م) .

در یک مقدمه دو فصلی و سه باب و یک خاتمه . بابها : ۱- درباره جانوران خشکی و آبی و خواص آنها . ۲- کیفیت حصول حیوان و حقیقت آن . ۳- قوای حیوانیه ، خاتمه : احکام شرعی صید کردن .

آغاز : سپاس بقیاس که مدارک او هام از استقصای .

بنگرید به : ریو ۲ : ۴۸۳ و ۸۷۳ .

N.M. 1961-732 : نستعلیق ، نصرت الله ، ۳ محرم ۱۱۸۳ هـ ، آغاز کتابت در شهر بنارس و انجام آن در صفی پور ، عنوانها شنگرف ، مقدمه افتاده . نه آنکه گاهی باتفاق این صفات ازوی ظاهر شود ، ۹۶ ص .

جوارحنامه امامیه فی قوانین الصیاد = صید المراد فی قوانین الصیاد

از «ابن یار محمد عرف خدا یار خان داؤد عباسی» ، در دیباچه تاریخ نگارش تصریح نشده و گوید «از آن وقت تا الی یومنا هذا که زمان سلطنت و ایام دولت حضرت اسلام پناه طغان تیمور خان... است» . (ص xviii چاپی) .

این کتاب بکوشش دی . سی . فیلت در کلکته (۱۹۰۸) چاپ شده است . در دیباچه انگلیسی آن تاریخ نگارش بروزگار طغان تیمور خان فرمانروای خراسان (۷۳۷-۷۵۳/۵۲-۱۳۳۶م) دانسته شده است . (ص ii) . که در این تردید است . و در صفحه عنوان نسخه چاپی ، نام نگارنده «خدا یار خان عباسی» آمده است و این نیز درست نیست .

با توجه به «مقالات الشعراء» قانع تنوی ، کراچی ، ص ۲۱۲-۲۱۳ و «مآثر الامراء»

۱ : ۱۲-۸۱۷ ، نگارنده از سده ۱۲هـ / ۱۸م است .

نام نگارنده داؤد و نام پدرش یار محمد ، پدر حکومت سند و لقب «خدا یار خان» داشته و در ۱۱۳۱/۱۷۱۹م درگذشته است . و لقب «خدا یار خان» پس از مرگ وی به یکی از پسرانش نور محمد داده شده است . و خود نگارنده به نوشته قانع تنوی «امیری صاحب‌دل و دست و در حکمت دست وافی و فکر شافی داشت . (ص ۲۱۲) .

از نظر سبک کتاب (که ہندی است) نہ تنہا الفاظ و اصطلاحات ہندی مانند کنکری (سنگریزہ) ، تولہ (مقدار وزن) ، گولی (قرص) ، گہری (ساعت ، دقیقہ) ، پتیلہ (ظرف) وغیرہ درین متن بکار رفتہ ، بلکہ در خاتمہ کتاب اشعار ہندی و آمیختہ ہندی و پنجابی نیز دیدہ میشود . مثلاً .

بیر بھوتی ، ناکلی ، بہت انکس اور بول

میان محبت یوں کہی ماٹا ہاتھی کھول

(ص ۳۷۶ چاپی)

و آقای فیلت نیز توجہ بہ این داشت (رک مقدمہ انگلیسی ، ص ۱) .

و دلیل دیگر کہ این کتاب پس از سده ۱۴/۵۸م تالیف شدہ ، این است کہ نگارندہ جای مینویسد «در نیم پاؤ از آثار شاہجہانی شیر گوتر کند» (ص ۱۳۷ چاپی) . یعنی «آثار» (سیر) کہ بروزگار شاہجہان پادشاہ (۳۷-۶۸۰ھ) معمول بود .

نسخہ ہای این کتاب کہ تاکنون در پاکستان بدان برخوردہ ایم (رک «فہرست مشترک پاکستان» از احمد منزوی) و نسخہ ای کہ آقای فیلت دیدہ ، و حتی نسخہ سوزہ ، ہیچیک از سده ۵۱۲ جلوتر نیست .

دکتر ظہور الدین احمد در «پاکستان مین فارسی ادب» ۳ : ۴۰-۸۴۱ ، ازین کتاب با ارجاع بہ مقالات الشعراء و چاپ فیلت یاد کردہ ولی تاریخ متناقض این دو را نشکافتنہ است . ہر چند در مجلدی آورده است کہ تاریخ ۱۱۱۹ھ-۱۲۵۹ھ را در بردارد .

این کتاب شامل یک مقدمہ در کتابشناسی «باز نامہ» و ۳۱ باب در باز داری و معالجہ امراض آنها و یک خاتمہ در معالجہ بلبل و طوطی و اسپان وغیرہ ، است .

آغاز : (دیباچہ) : حمد بیحد و ثنای بیعد مالک الملکی را سزد کہ سیمرخ وہم و شہسوار عقل (مقدمہ) : حمد بیحد ... را سزد کہ شاہباز دل المہام منزل انسان را بر دست .

N.M. 1957-804 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ عنوانها شنگرف ، جدولبند ، با تصاویر پرندگان ،

ص ۵۶۸ .

جواہر نامہ

از محمد بن منصور . بتاریخ ۲۲ جہادی الثانی ۵۸۸۶/۱۴۸۱م نکلت .

در دو فصل : ۱- جواهر . ۲- فلزات .

آغاز : سپاس و ستایش بی اندازه مرصاعی را که جواهر صنعتی بازار کاینات .

بنگرید به : نسخه های فارسی ۱ : ۴۱۰ .

N.M. 1963-245 : نستعلیق ، سده ۱۱ هـ ، با یادداشت مورخ ۱۸ محرم ۱۱۱۲ هـ ، عنوانها

شنگرف ، ۱۳۶ ص ، اندازه جیبی .

جواهر نامه

در نسخه موزه نام نگارنده نیامده است .

در ۱۲ باب : ۱- معرفت الحاس . ۲- معرفت یاقوت . ۳- معرفت لعل . ۳- تا بعد

ناتویس . (رک : نسخه های فارسی ۱ : ۴۰۹ ، «جواهر نامه» از جوهریان ، نگاشته ۲ محرم ۱۲۳۴ هـ ، در ۱۲ باب) .

آغاز : حمدله . اما بعد این رساله در علم جواهرست مشتمل بر دوازده باب .

N.M. 1961-1039 : نستعلیق چلیپا ، سده ۱۳ هـ ، ۴ ص تا باب سوم ، بقیه ناتویس .

رسایل در باره چوب چینی . در بخش «پزشکی» ص ۸۵ - ۸۶ خواهد آمد .

خواص الادویه = رسایل محمد شریف خان ، رساله ۲

خواص بقولات = رسایل محمد شریف خان ، رساله ۲

خواص الجواهر = رسایل محمد شریف خان ، رساله ۱

خواص الحیوان = تذکره صیدیه

خواص حیوانات

از ناشناس . در خواص و فضیلت جانوران از نظر طبی .

آغاز : حمدله . بدانکه این کتاب در بیان فضیلت جانوران که هر یک فضیلت دارند ، که اگر دندان گرگ زن با خود دارد ، حامله گردد .

N.M. 1957-1060/13-1 : نستعلیق ، (سیر عبدالقادر حسن ، ۱۲۵۶ هـ) عنوانها شنگرف ،

ش ۱ مجموعه ص ۱-۹ .

دانشنامه جهان

از غیاث الدین علی عمران بن غیاث الدین علی حسینی اصفهانی . در سال ۸۷۱ هـ /

۱۴۶۷-۶۶ م (نسخه ها) یا ۸۷۹/۷۴-۷۵ م (نقشی) تالیف کرد .

در علوم طبیعی در چند فصل .

آغاز : سزاوار ستائش و سپاس مبدعیست کہ باقتضای ذاتی .

بنگرید بہ : نسخہ های فارسی ۱ : ۴۳۲ ، نفیسی ۱ : ۲۶۱ .

N.M. 1969-213/2 : نستعلیق ، (شوال ۱۰۸۰ھ) ، ش ۲ مجموعہ ، ص ۵۷-۵۰ .

N.M. 1963-164 : نستعلیق شکستہ آسیر ، غلام حیدر بن شیخ محمد سقیم بن

محمد عارف ، ۲۱ ذی الحجہ ، در عمل شاہ بیدار بخت محمد جہان (۱۱۹۹ھ) ، در دولت خانہ دیوان رکھو رام متر ، متوطن ہمتی ، برگنہ حویلی شہر سانگام ، چکنہ ہوللی ، عنوانہا شنگرف ، ۱۸۶ ص .

N.M. 1971/29 : نستعلیق ، سدہ ۱۳ھ با سہر سورخ (۱۲۱۱ھ) ، عنوانہا شنگرف ،

۲۸۲ ص .

N.M. 1970-1 : نستعلیق خوش ، ۱۲۹۹ھ/۱۸۸۳م ، در لاہور ، دو صفحہ اول سلوح و

مذہب ، جدول ، عنوانہا شنگرف ، با تصاویر ، ۳۴۸ ص ، اندازہ رحلی .

N.M. 1961-1662 : نستعلیق ، سدہ ۱۳ھ ، عنوانہا شنگرف ، گزیدہ آن کتابت ، آغاز

افتادہ . عقل کل و دوم را نفس کل ناسیدہ ، ۱۱۲ ص .

ذخیرۃ الملوک

از ناشناس . بروش سوال و جواب ، در ہفتاد باب : ۱- آنچه اول آفریدہ شدہ . ۲- آفرینش

لوح و قلم . ۳- خلقت عرش و کرسی . ۴- حاملان عرش . ۵- معنی الرحمن علی العرش استوی .

۱- ہفت آسمان و گروہ ہا کہ در آنجا سکونت دارند . ۲- آفتاب (خورشید) و ماہ در کدام

آسمان باشند . ۳- باد ہا و کیفیت خلقت آن . ۴- دیوان و پریان . ۵- نشانی قیامت .

۶- قیام قیامت . ۷- ذکر .

آغاز : درین کتاب معانی و تفسیر آیات کلام اللہ و اخبار رسول اللہ و حل مشکلات بطریق

سوال و جواب و بیان علوم است .

N.M. 1958-474 : نستعلیق ، جان محمد ، ساکن محمد فاضل پور ، ۱۳ شوال ۱۳۰۷ھ

محمد شاہ (= ۱۱۳۴ھ) ص ، نام تالیف در ترقیمہ آمدہ است .

رسایل محمد شریف خان

از حکیم محمد فریف خان شاہجہان آبادی (م ۱۲۲۲ھ/۱۸۰۷م) . بن حکیم محمد اکمل

خان دہلوی .

۱- خواص الجواهر (۱۶ ص)

در خواص الماس ، زبرجد ، عقیق ، عین المہرہ ، فیروزہ ، لاجورد ، لعل ، لؤلؤ ، یاقوت ، پکھراج ، نیلم ، یشب .

آغاز: الماس ، در خواص الماس ، و الماس سرد است و در درجہ چہارم و خشک است .

ہنگرید بہ : ریو ۲ : ۸۴۲ .

۲- خواص الادویہ = خواص بقولات (۳۴ ص)

بہ ترتیب الفبای . انب ، ارہر ، ارو ، اروی ، بادنجان ، باجرہ ، توری ، ... نیل گاو .

آغاز: انب ، راقم گوید ترشی او بدنندان و حنجرہ و سینہ و اسعا نقصان دارد .

N.M. 1962-96-97 : نستعلیق ، محمد اکرم بن حکیم محمد رخش جان ، ۲ رجب ۳۵

جلوس عالم شاہی (= ۱۲۰۷ھ) ، سوریانہ زدہ . (ہمان : الزبیر ۴۲۶ و ۴۲۸) .

ترجمہ سالہوتر = تحفۃ الفرس

متن سانسکریتی را قاضی حسن بن خواجہ محمد ساکن ناکا پور ، دولت آباد ، دکن ، در سال ۱۰۶۱ھ / ۱۶۵۰م بفارسی ترجمہ کرد . (در نسخہ گنج بخش (شمارہ ۱۵۸۴) محل سکونت نگارندہ ناگور ، برگنہ انور ، دولت آباد آمدہ است . گنج بخش ۱ : ۱۹۹-۲۰۰) .

در اسب داری ، در ۱۰ باب .

آغاز: شکر معبود واجب الوجود کہ این گنبد نیلگون بی ستون برپا ساختہ .

ہنگرید بہ : تاریخ ادبیات مسلمانان پاکستان و ہند ۴/ (۲) : ۸۹۵ ، ریو ۲ : ۴۸۱

تراجم دیگر از سالہوتر .

N.M. 1961-1111 : شکستہ چلیپا ، سدہ ۵۱۲ ، ۱۶ ص .

ترجمہ سالہوتر ؟

در آغاز آن آمدہ «بیان کتاب سالہوتر» . در معالجہ امراض اسپان ، نامبوب .

آغاز: بیان کتاب سالہوتر ادویہ وغیرہ بوقت کشن دادن اسب مادیدہ از کتب سالہوتر چہ

باید داد .

N.M. 1961-1114 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ۱۴۰ ص .

شکار نامه = صیدیه

صید المراد فی قوانین الصیاد = جوارحنامه امامیه . . .

صیدیه

از سید حسین بن روح الله حسینی ملقب به صدر جهان ، زنده در ۶۷/۵۹۷۴-۶۶-۱۵۶۶ م .
در یک مقدمه در تحقیق لفظ و معنی کلمه صید و اثبات جواز و اباحت آن ، و ده باب و
یک خاتمه .

(همان : نسخه های فارسی ۱ : ۴۳۰) .

آغاز : سپاس بیقیاس و شکر معصمت اساس پادشاهی را ، نه او راست که مرغابیان
دلہای عارفان .

N.M. 1961-763 : نستعلیق ، غلام ضامن بن مرزا محمد مهدی متخاص به اقبال و
مخاطب به یاور علی خان (همو سولف «تذکره چهارده معصوم» در بخش تذکره) ، ۲۰ ذی الحجہ
۵۱۲۵۴ ، عنوانها شنگرف ، ۱۰۵ ص ، اندازہ رحلی .

N.M. 1961-752 : نستعلیق ، سید مهدی علی نقوی کرچی کار ، ۱۴ ربضان ۵۱۲۵۸ ،
برای سید سجاد علی و سید عباس علی ، عنوانها شنگرف ، ۱۸۶ ص .

N.M. 1961-749 : نستعلیق ، ۱۰ ذی قعدہ ۵۱۲۵۹ ، برای سید خورشید حسن ، در حیدر
آباد ، عنوانها شنگرف ، ۲۱۲ ص .

N.M. 1961-751 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، عنوانها شنگرف ، ۱۹۴ ص .

رساله در طبیعیات

از هموکه «زبدۃ الاسرار» را نگاشته است . سولف درین رساله به آن کتابش ارجاع داده
است . نسخه حاضر قسم دوم کتاب است ، درسه فن : ۱- چیزیکه شامل است بجمع اجسام . ۲-
فلکیات . ۳- ملائکہ .

آغاز : حمدله . قسم دوم در بیان طبیعیات است و آن مرتب است بر سه فن .

N.M. 1961-1159 : نستعلیق ، اجودہیا پرشاد کھتری ، ساکن وتالہ (لکھنو) ، ۲۸
ذی الحجہ ۵۱۲۲۹ ، عنوانها شنگرف ، ۷۴ ص .

عجائب المخلوقات = بخش جغرافیه

علاج اسپان = فرسنامه

فرسنامه

از سعادت یار خان رنگین دهاوی (۱۱۷۰-۱۲۵۱/۱۷۵۷-۱۸۳۵ م). بن محکم الدوله میرزا طهماسب بیگ خان اعتماد. در فنون سپاهگری و سواری و شناخت حسن و قبح و پزشکی آن علم یکتائی می افراشت. (روز روشن، تهران، ص ۳۱۳، و نیز بنگرید به: تاریخ ادبیات مسلمانان پاکستان و هند ۷: ۳۱۳).

بخواهش حکیم محمد اشرف خان در عیب و صواب اسپان درسه فصل نگاشت. ۱- عیب بهوری (سینکن یا سینکن). ۲- عیب رنگ. ۳- عیب جسمی.

آغاز: عیب و صواب اسپان بر سه قسم می باشد یکی از بهوری یعنی.

N.M. 1957-655/14 : نستعلیق، اختر یار خان بن سعادت یار خان (مولف)، سده ۱۳ هـ،

عنوانها شنگرف، ۱۰ ص.

فرسنامه

ناشناخته. آمیخته با مصطلحات محلی شبه قاره. باعنوانهای فصل، فصل، مثلاً فصل در شناختن زائیدن اسپ، و بقیه فصول در اقسام اسپان.

N.M. 1961-1113 : نستعلیق، معین الدین، رمضان ۱۲۰۱ هـ، در حیدر آباد، با تصاویر

اسپان، آغاز: «فصل در شناختن زائیدن اسپ اگر مادیان بچه» ۶ ص، در ترقیمه نام تالیف «علاج اسپان» آمده است.

فرسنامه

ناشناخته. در معالجه امراض اسپان. با عنوانهای ترکیب.

N.M. 1961-1112 : نستعلیق، سده ۱۳ هـ، ۱۶ ص.

فرهنگ جانوران

از ناشناس. در بیان حلال و حرام و خواص و اساسی جانوران به فارسی و ترکی و هندی و عربی، به ترتیب الفبائی.

آغاز: حمدله. در بیان جانوران حلال و حرام و خواص آن، حرف الف، ابل بفارسی

اشتر گویند.

N.M. 1961-1650/4 : نستعلیق، سده ۱۳ هـ، شیخ مجموعه، ص ۲۹-۵۰. نامم.

فیل بانی = کرسی نامہ مہاوت گری

در بخش «فلسفہ عملی» (اخلاق) خواهد آمد .

فیل نامہ

از لاشناس ، وی در آن از مجربات محمد علی دهلوی و جان محمد استفادہ کرده است .

در ۱۷ باب : ۱- سست و هوشیار کردن و دوانیدن فیل . ۲- لکنی و جلاب ، و فیل فریاد کند اگر کلخورده باشد . ۳- کزندت و سیوان بند در کجہ و یاری . ۴- دفع زہرباد . ۵- رس کهن و رس اساس رس . ۶- بسترو ... ۷- دندان ترقیدہ (ترکیدہ) شکستہ و ناخن ترقیدہ (کذا) . ۸- ناخونہ و جالہ و پھولہ و سنیدی چشم . ۹- مرعہات زخم و باغنی و ناسور . ۱۰- اساس پشت و کھول . ۱۱- ماندگی و جلاری و سینہ بند . ۱۲- یار کردن فیل را .

آغاز : حمدلہ . بدانکہ نسخہ معالجات افیال کہ از جد بزرگوار و اوستادان رسیدہ بقلم آمدہ کہ طالبان این فن را .

N.M. 1957-955/B : نستعلیق ، سدہ ۱۲ ، جدولبند ، ۱۲ تصویر ، ش ۲ مجموعہ ،

ص ۱۰۸-۱۲ .

فیل نامہ

نگارندہ از مردم شبہ قارہ بود . عنوان کتاب از محتویات و مطالب آن اخذ شدہ است .

در نہ باب و ہر باب در چند فصل : ۱- در ۷ فصل (۱-ذات فیل . ۲- سعادت و نحوست آن . ۳- کف و پا . ۴- سعادت خرطوم فیل . ۵- درازی فیل . ۶- جہوب مندل . ۷- علامات محمودہ و نحوسہ) . ۲- اسباب و علامات ، در ۲ فصل . ۳- امراض شکم فیل ، در ۴ فصل . ۴- امراض مختلف فیل ، در ۹ فصل . ۵- در ۵ فصل (۱- اودان . ۲- پیران بای . ۳- سہان بای . ۴- بیان بای . ۵- سدات بای) . ۶- در ۶ فصل (۱- بد مگس . ۲- سنیانک . ۳- گریسی کہ فیل را می شود . ۴- برگ اہک . ۵- مرکب بکار . ۶- بی خوابی فیل) . ۷- امراض فیل در ۱۵ فصل . ۸- در ۹ فصل (۱- اسہار . ۲- مایہ روگ . ۳- زاکن ارسہہ . . . ۹- ماد سوکھ روگ یعنی لاغر شدن فیل) . ۹- در ۳ فصل (۱- سوکھ دل . ۲- پیدائش فیل . ۳- فیل و بیہاران) .

آغاز : حمدلہ . (فہرست مطالب) . . . باب اول مشتمل بر ہفت فصل . . . بدانکہ افیال را چہار برن می شود .

N.M. 1957-1057/17 : نستعلیق ، ۶ شوال ۱۲۴۳ نو نویس ، (۱۲۴۳) ، سر لوح

کوچک ، جداول طلائی ، عنوانها شنگرف ، ۶ ص .

کبوتر نامه

نام مولف و تالیف در مقدمه نیامده ، نگارنده سبب تالیف را چنین بیان کرده است .
«روزی یاران هم جلس بنا بر یادگاری و ترکیب آموختن کبوتران بنا بر عشق بازان باعث شده که
چیزی ترکیب پرانیدن کبوتران و ترکیب ادویات بتفصیل بقید قلم آورده اند» .

در دو باب : ۱- ترکیب پرانیدن کبوتران . ۲- ظاهرا در اسباب بیدل شدن کبوتران ، در
هفت فصل . ضمنا معالجه امراض کبوتران و طریقه های غسل آنها نیز بیان شده است .

آغاز : حمدله . روزی یاران هم جلس . . .

N.M. 1972-35 : نستعلیق ، میر ابو القاسم ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۲۶ ص .

کشف الاسرار

از سید ابراهیم بهاری بن سید عبدالغفار حسینی سبزواری . بخواهش سید صابر علی بن سید
فیض علی چهل تن سبزواری از سخنان عارفان و دانایان روزگار گزیده است .

در یک مقدمه و چهل و هفت باب (متضمن ۲۱ فصل) و یک خاتمه . بابها : ۱- پدید آمدن
عقل کل و نفس کل . ۲- طبقات و حرکات و استدارت افلاک . ۳- ابعاد و مقدار اجرام . ۴- تقسیم عناصر .
۵- کیفیاتی که لازم عناصر اند . ۶- طبقات عناصر . ۷- استحالت عناصر . ۸- پیدایش بخار و دخان .
۹- پیدایش باد . ۱۰- پیدایش ابر . ۱۱- پیدایش ابر . ۱۲- پیدایش شمس و قمر . ۱۳- جواهر حجراتی .
۱۴- سبب اختلاف الوان . ۱۵- پیدایش فرزند آخر . خاتمه در ایراد نکات .

آغاز : سپاس بقیاس سبدهی را که باقنضای ذاتی او که با مرکن معبر گشته جوهر بسیط
سدرک بالذات و منشاء مکنونات که .

بنگنید به : نسخه های فارسی ۱ : ۴۲۲ «دانشنامه جهان» ، مطالب و سر آغاز هر دو این
کتاب نزدیک اند .

N.M. 1969-366 : نستعلیق ، شکسته آسبز ، سده ۱۱ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۱۷۰ ص ،
ناقص الآخر ، مطالب «خاتمه» ادامه دارد .

مجمع الانساب

مجمع الغرائب

در بخش «جغرافیا» خواهد آمد .

منافع جانوران

از محمد یوسف کرمانی . در مقدمه مینویسد : «این خاکسار هفتاد سال تحصیل هر یک علم نموده است» .

در خواص روحانی اعضای جانوران است ، مانند برای محبت و کشش دل ، عداوت ، موافقت زن و شوهر ، اتفاق طالب و مطلوب .

آغاز : بعد حمد ایزد پاک و نعت صاحب اولاک چنین گوید فقیر حقیر محمد یوسف کرمانی که این خاکسار تا هفتاد سال .

N.M. 1965-167 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، عنوانها شنگرف ، ۱۷ ص .

منافع حیوانات

در مقدمه آمده : «این مختصر ست در منافع حیوانات در گفتار جالینوس حکیم ، این کتاب عربی بود و امیر خراسان نصر بن احمد فرمودند فارسی کردند» . از سبک کتاب دور بنظر می آید که این نصر بن احمد همو امیر سعید ابوالحسن نصر بن احمد بن اسماعیل سامانی امیر خراسان (۸۳۳/۸۹۴ م) باشد . (حبیب السیر ۲/۴) : ۳۵۶ - تهران) .

در خواص گوشت جانوران .

آغاز : سپاس و ستایش مر خداوند را که عالم را بیافرید و اندرین چیزگونه حیوانات و از جمله حیوانات آدم را آفرید .

N.M. 1958-262/13 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، ۱۶ ص .

نزہت القلوب = در بخش و چند دانشی « خواهد آمد

کیمیا

رساله در آتش بازی

در تهیه کردن اسباب آتش بازی وغیره .
آغاز : ترکیب پختن شوره برای کویت و همه ، ، شوره یک انار و آب شیرین .
N.M. 1961-1664 : نستعلیق ، ۲۳ شعبان ۱۲۶۲ هـ ، ۶۴ ص .

اسرار قاسمی

از حسین بن علی کاشفی ، که یاد او در «سواهب علیہ» ، ص . ۱ گذشت .
در سحر و طلسمات و کیمیا ، در پنج مقصد (هر مقصد در چند فصل) و یک خاتمه .
آغاز : حضرت قاسم العطیات و عالم الخفیات له الحمد فی الغدوات .
هان : گنج بخش ۱ : ۲۳۱ .
N.M. 1961-1635 : نستعلیق ، ملا عطاء الله قادری ، ۱۱ جمادی الثانی ۱۲۳۹ هـ ، جدولبند ،
عنوانها شنگرف ، ۲۴۶ ص .
N.M. 1957-1060/4 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۷۶ ص .

تجارب شهریاری

از شهریاری بن بهمنیار هارمی . از نویسندگان سده ۵۶/۱۲ م .
تقریباً ترجمه «سرالاسرار» رازیست . در ۲ باب : ۱-تدبیر زیبق . ۲-تدبیر نوشادر .
۳-تدبیر کبریت زرنیغ . ۴-تدبیر توتیا . ۵-تدبیر شعر . ۱-تدبیر عقد . ۲-تدبیر مزاجت .
آغاز : حمدله . سپاس و ستایش مر خدای را عزوجل که پروردگار عالمیان است .
بنگرید به : تجارب شهریاری ، بکوشش محمد تقی دانش پژوه ، تهران ، ۱۳۴۳ هـ ، نسخه
های فارسی ۱ : ۶۱۵ ، نفیسی ۱ : ۳ .
N.M. 1961-1109 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۱۴ ص .

ذخیره اسکندری

نام نگارنده در نسخه موزه افتاده است اما در ده «فن» میباشد، همانکه در «گنج بخش» ۲۲۴ از محمد باقر منجم ثانی یاد شده است. آنجا در مقدمه مینویسد «همیشه در صویجات به تنسیق امور ملکی اشتغال داشته». از کلمه «صویجات» (= استانها) پیدا است که وی در شبه قاره بوده است. ظاهراً او محمد باقر خان نجم ثانی میباشد که از ایران به هندوستان آمد و در روزگار جهانگیر «صوبه دار» استانهای «اوده» و «اریسه» و در زمان شاهجهان استاندار «گجرات» و «اله آباد» بود و در ۱۰۴۷/۳۸-۱۶۳۷م در گذشت. وی در نظم و نثر و خوشنویسی مهارت داشت. (ماترا الامراء ۱: ۴۰۵-۴۰۹) کلیات و «سوغظه جهانگیری» (نگاشته ۱۰۲۱) او در کتابخانه دیوان هند موجود است. (اته: ۱۵۳۵ و ۲۲۰۵).

آغاز: آرایش دیباچه نسخه کاینات و زیب فهرست.

N.M. 1961-1110: نستعلیق، سده ۱۱، عنوانها شتگرف، ناقص الطرفین، آغاز:

بیندختند چتری از حدم حائط ظاهر نشد، ۱۸۰ ص.

رسایل احمد شاه هندی

از احمد بن حسین معروف به حکیم احمد شاه هندی.

بنگرید به: نسخه های فارسی ۱: ۶۲۷-۶۲۸.

۱- کنوز مفاتیح اسرار حکمت. گ ۲۶-۱۹۰ مطابق صفحه گذاری پیشین

آغاز (افتاده): دران رنگها... ایض و اخضر و احمر.

۲- کنوز مصابیح انوار. گ ۱۰۰-۲۳۱

در دوازده «مصباح» و هر مصباح در چند نور.

آغاز: الحمد لله الذی... اما بعد چنین گوید مصنف این رساله بزرگوار نامدار.

۳- کنوز برهان = کنوز خورشید هدایت. گ ۲۳۱-۲۵۲

در سه «برهان» و یک خاتمه.

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم- هست کلید در گنج حکیم، الحمد لله الاول قبل کل شی الاخر.

۴- کنوز همایون. گ ۲۵۲-۲۶۳

در علم اوزان، در سه «همایون».

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم - هست کلید در گنج حکیم، حمد و ستایش بقیاس مر خدای که اولش.

N.M. 1961-1108: شکسته، سده ۱۱، عنوانها شتگرف، ۵۲۶ ص.

رسن النکار

از گروه سولفان ، که از مردم شبه قاره بودند .

درباره سیاه ، در هشت فصل : ۱-سوندهر . ۲-مردن . ۳-سوجهن . ۴-اوتهاين . . .

۶-(سوریانه زده) . . . ودهن . ۷-ایمنی . ۸-دیینی .

آغاز : چنین گویند سولفان این کتاب و صاحب عرفان اولو الالباب چون مرکب ترکیب

این فن .

N.M. 1957-1060/18-3 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ش ۳ مجموعه

ص ۱۶-۲۲ .

ریاض = ریاض الصنعت

از محمد بن محمد . در مقدمه گوید «سولف این ریاض . . . محمد بن محمد» .

در عطر سازی و معطر کردن بعضی اشیاء را . در ۵ فصل و ۱۵ باب . فصول : ۱-شناختن

انواع مشک و طبیعت اصل او . ۲-شناختن انواع عنبر . ۳-شناختن انواع عود . . . ۴-شناختن

انواع کافور . . . ۵-امتحان و کیفیت نگاهداشتن و خوبی و بدی هر یک از اینها . ابواب

۱-خوشبو (دار) گردانیدن آب . ۲-خوشبو (دار) گردانیدن جامه ها . ۳-ساختن عنبر . ۴-چکانیدن

گلاب . ۵-ساختن شمع عنبر . ۱-ساختن عنبرینه . ۱۵-چکانیدن مبدو .

آغاز : حمد و سپاس مشکین نفعات و شکر و ستایش عنبرین نسیمات حضرت آفریدگار

را جلت .

N.M. 1961-1119 : نستعلیق ، سید اشرف علی غلام (یعنی مرید) خواجه میان صاحب

بفرمایش خواجه نور الدین عظمت جنگ بهادر ، ۲۹ شوال ۱۲۷۱ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۵۲ ص .

ریاض الصنعت = ریاض

از محمد بن محمد .

سمسکرت (سمکرت) . در بخش «پزشکی» ص ۵۸ خواهد آمد .

رساله در شعبده بازی

در اعمال کیمیاوی که مردم آنرا شعبده می دانند .

آغاز : لعب التسکین-دیگ که در جوش باشد فی الحال او را تسکین دهد .

N.M. 1661-1636 : نستعلیق ، سده ۵۱۴ ، ۳۲ ص .

کنوز برهان = رسایل احمد شاه هندی ، رساله ۳

- نوز خورشید هدایت = رسایل احمد شاه هندی ، رساله ۳
 نوز مصابیح انوار = رسایل احمد شاه هندی ، رساله ۴
 نوز مفاتیح اسرار حکمت = رسایل احمد شاه هندی ، رساله ۱
 نوز همایون = رسایل احمد شاه هندی ، رساله ۵
 بیای منظوم = مجموع الحکمت و نا گتانبه
 مع البحرین

از شاه خیر الله حقانی در سال ۱۱۰۹ هـ (= دایم فیض جاری) / ۱۷۴۶ م نگاشت . قطعه تاریخ چنین سروده است . چو تاریخش بیستم از سروشی - بگوشم گفت «دایم فیض جاری» .
 در ۳۳ باب ، و هر باب در چند فصل . بابها : ۱- تنقیه اجساد و ارواح و بوره و اصلاح .
 ۲- تنقیه و تصعید سیماب . ۳- حل کردن طیار با تیزاب ها . ۴- تدبیر احجار و اجساد و ارواح و قیام
 مزاج هر کدام . ۵- عمل کبریت . ۶- تدابیر ملح ها و بوره ها و نمک بر آوردن . ۷- حل و
 نظیر طیار و حدید . ۸- تدابیر احجار حیوانی و نباتی و کانی . ۹- عمل متفرقه (تحصیل ارواح
 انفس) .

آغاز : حمد و ثنای هر گونه بران حکیم مطلق بر حق را سزاوار است که حکمت بالغه .
 بنگرید به : نسخه های فارسی ۱ : ۶۴۰ .
 N.M. 1961-1106 : نستعلیق ، ۵۱۱۸۰ ، عنوانها شنگرف ، ۷۴ ص .

مجموع الحکمت (منظوم)

از شیخ اساعیل بن یعقوب دهلوی . (ترقیمه) .
 در ۹ باب : ۱- معدن زاد . ۲- آلات . ۳- علوم صنعت . ۴- تکلیس احجار و اجساد . ۵- تشمیع
 میدان . ۶- صفت و حل . ۷- هارا . ۸- تصعید اجساد و احجار . ۹- انواع آب .
 آغاز : زباب اول آرم یاد با تو - بدانی آنچه از کان زاد نیکو .
 N.M. 1976-40 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۱۰۲ ص .

مجموع الصنائع

از میر یحیی و حکیم مغربی یاد شده است .
 در هنر های کیمیائی ، در ۴۲ باب و ۱۴ فصل .

آغاز : حمد و سپاس بدیع الایاس حضرت صانعی را که مجموعه .

بنگرید به : نسخه های فارسی ۱ : ۴۵۲ .

N.M. 1961-1116 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، ورق اول افتاده ، آغاز : غلام همت آن عارف

با کرمم که یک ، ص . ۵ ، ناقص الآخر و مشوش .

مجموعه الخلیل

در هفده باب و یک خاتمه ، هر باب در چند فصل : ۱- کیفیت اقسام و الوان و صفات

سیماب در ۴ فصل . ۲- گیاه های ضروری ، در ۸ فصل . ۳- اعمال دعوت . ۴- تنقیه و تدبیرات شصت

مصالح سیماب ، در ۸ فصل . ۵- تدبیر و تنقیه هفت اجساد طلا ، در ۸ فصل . ۱۰- اعمال

مراد کشوری های نقره ، در ۷ فصل . ۱۵- رفع امراض جذام و برص ، در ۲ فصل . ۱۷- چینی

در ۴ فصل . خاتمه در بعض اسور ضروری .

N.M. 1957-1060/6 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، برگ اول افتاده ، آغاز

یابند لیل که چون سیماب را بصنعت صانع حقیقی ، ۳۱۶ ص .

رساله در کشیدن ناگتانبه (منظوم)

سراینده ناشناس . در کشیدن ناگتانبه از خراطین و خاصیت آن ، منقول از طبع

سکندری ، طب شهابی (نگاشته در ۵۷۹/۱۳۸۸م) و سرالاسرار و طب لقمانی . صدوسی خاصه

س خراطین را گفته است .

آغاز : (مقدمه منشور) : حمدله . این رساله ایست در بیان کشیدن ناگتانبه (متن منظوم)

ابتدای سخن بحمد خداست-آنکه پیدا ازوست داد و دواست .

N.M. 1957-1060/18-4 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ش ۴ مجموعه

ص ۲۳-۲۲ .

نگاریه

از احمد علی بن محمد خلیل چونپوری . در سال ۱۲۰۴ هـ / ۱۷۸۹-۹۰م نگاشت .

تراکیب رنگ کردن کاغذ و پارچه .

آغاز : سپاس بیقیاس صانعی را که عالم برنگهای گوناگون . . . ساخت .

N.M. 1961-1115 : نستعلیق ، میرزا فدا علی مشهدی ، ۱۷ ذی قعدة ۱۲۶۱ هـ ، در کابل

عنوانها شنگرف ، ۲۶ ص .

رسالة ناشناخته

زبان اصل متن شناخته نیست . ترجمه فارسی آن متن است .

آغاز : (متن) : آغا ماتره سهان تکم (ترجمه) : نام ماتره ایست ، (متن) : اشلوک

(ترجمه) : یعنی نسخه بیان آن (متن) : ایکم دویم و نکم ابرکم .

N.M. 1957-1060/19 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، متن شنگرف ، ۸ ص .

پزشکی

آداب طبابت

نگارنده ناشناس . در تعیین اوقات و بجا آوردن کار و معالجه و سعد و نحس در آن ساعت ها ، برای یک طبیب .

آغاز : بعد حمد خالق کرد گار و نعت سید الابرار بعده اظهار بر دانایان اسرار آنکه آفتاب و مهتاب تعلق به سوراخ بینی دارند .

N.M. 1957.1052/3-1 : نستعلیق خوش، (۵۱۲۶۰) ، ش ۱ مجموعه ، ص ۱-۱۳ .

اختیارات بدیعی

از زین الدین علی بن حسین انصاری شیرازی معروف به حاج زین الدین عطار (زاده ۵۷۳/۳۰-۱۳۲۹م) . در ۵۷۶۷/۶۶-۱۳۶۵م بنام عصمت الدین بدیع الجبال تألیف کرد و سپس در ۵۷۷۰/۶۹-۱۳۶۸م روایت دومی از آن انتشار داد .

در ادویة مفردة و مرکبه است .

آغاز : امداد حمد بیعدد و اعداد و سپاس بقیاس مدعی را .

بنگرید به : پزشکان نامی پارس از محمد تقی میر . شیراز ، ۱۱۸ ، گنج بخش ۱ : ۲۴۷ ، نفیسی ۱ : ۱۹۳ .

N.M. 1957-903/23 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ۴۴۴ ص . انجام افتاده .

N.M. 1961-1061/2 : نستعلیق ، ۱۴ رمضان ۱۰۱۴ هـ ، نام داروها شنگرف ، مقاله

دوم ، ۶۶۶ ص ،

N.M. 1969-219 : نستعلیق ، ۱۹ شوال ۱۰۷۷ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۶۱۶ ص ، ازین

بعد تا صفحه ۷۴۵ مطالب پراکنده پزشکی .

N.M. 1961-1061/2 : نستعلیق ، سده ۵۱۱ ، نامهای ادویة شنگرف ، آغاز افتاده : افعی

و اگر در خمر اندازند زود ترش کند ، ۶۹۴ ص .

اختیارات قاسمی = دستور الاطباء

از فرشته

ازهار الادویه

از غلام علی . رک : بخش طبیعیات ، ص ۵۵ .

ترجمه اسرار کوک

اصل متن بزبان هندی . ترجمه فارسی از جیون دلی . در سال ۱۱۵۶ هـ (= ترجمه اسرار کوک) / ۱۷۴۳ م ، بخواش دوست خود «مشر سنگھ لعل» . مترجم در مقدمه می نویسد که وی همیشه با علمای هندی و فارسی مجالس علمی داشته و از مباحث فوائد معنوی برداشته است .

در ده «صحبت» : ۱- اقسام عورات (زنان) و ماهیت ایشان . ۲- اقسام مردان و خاصیت ایشان . ۳- معرفت مجامعت و مراتب آن . ۴- انگیزتن لذت شهوت زن و ترغیب جماع و شناختن آب منی ایشان که کجا است . ۵- مقدار جوع زن و مرد و اقسام زنان باعنیار سنین عمر و دانستن علامات سهر و بی سهری زن و معلوم کردن اسرار شهوت . ۶- زنان «اگیه» یعنی متروک مباشرت و پرعیب . ۷- علامات صحبت گرفتن و نا گرفتن زن با مرد و تدبیرات صحبت انگیزی . ۸- ادویه مقوی قوه باه و برای زیبای زن ، در ده «فایده» . ۹- مسخر کردن و فریفته نمودن عورت (زن) و شیفته کردن مرد ، در دو «فائده» ، ۱۰- ترتیب بساط مباشرت در دو «فائده» .

آغاز: بعد از سپاس بیقیاس آفریننده موجودات و پیداکننده مخلوقات که گوناگون عالم و رنگا رنگ عالمیان را .

N.M. 1969-62/1 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ش ۱ مجموعه ، ص ۷۲-۱ ،

موریانه زده ، در پایان آن رساله سوسیتی بزبان هندی .

اسرار النساء

از رستم جرجانی . پزشک خان احمد پادشاه گیلان که به هند آمده و به دربار نظام شاه دکن راه یافت ، در سال ۱۱۹۶/۵۴-۱۵۵۳ م نگاشت . (رک . تاریخ روابط پزشکی : ۹۷ و ۱۱۴) . از همین نگارنده غیر از «اسرار النساء» ، رساله «حمیات مرکبه» و «ذخیره نظام شاهی» در کتابخانه سوزة سالار جنگ حیدر آباد (هند) موجود است . (تاریخ ادبیات مسلمانان پاکستان و هند ۷/۴ : ۷۱۶) .

در ده باب : ۱- منفعت مباشرت . ۲- مضرت مباشرت . ۳- معرفت هیئت و عفت و موافقت زنان و موافقت و مضرت مباشرت ایشان با مردان . ۴- معرفت وقت مباشرت . ۵- معرفت جای شهوت زنان و مکان لذت ایشان و کیفیت مباشرت و تحصیل لذت . ۶- هیئت مجامعت . ۷- معرفت بازداشتن مضرت مجامعت . ۸- معرفت باز داشتن سرعت انزال . ۹- معرفت سبب نقصان قوت شهوت و تدبیر باز آوردن آن . ۱۰- معرفت غذا های که قوت مجامعت بیافزاید .

آغاز : حمد بیحد و شکر بیعد حکیمی را که افراد انسانی را به تشریف شریف و لقد کرنا بنی آدم مشرف گردانید .

N.M-1961-43 : نستعلیق خوش ، ۱۷ ذی الحجه ۱۲۱۴ هـ ، سر لوح ، جدولبند ، عنوانها شنگرف ، ۴۰ مجلس تصویر ، ۱۶۴ ص .

اطعمة المرضى

از محمد کاظم بن حکیم محمد روشنضمیر . در سال ۱۲۰۶/۵۱۲-۹۲/۱۷۹۱ م تالیف کرده است . در مقدمه مینویسد . «میخواست که از کتب متداوله این فن اغذیه و اشربه متفرقه را جمع آورده در تحت هر مرض تسطیر سازد» . نگارنده در مقدمه از کتاب (اطعمة المرضى) نجیب الدین (ابو حامد محمد بن علی) سمرقندی نیز یاد کرده است .

درسی باب ، و هر باب در چند فصل : ۱- امراض سر در ۱۲ فصل . ۲- امراض چشم ، در ۵ فصل ، ۳- امراض اذن (گوش) ، در ۳ فصل . ۴- امراض انف (بینی) ، در ۵ فصل ، ۵- امراض وجه ، در ۲ فصل . ۶- امراض شفت ، در ۲ فصل . ۷- امراض اسنان ، در ۳ فصل . ۸- امراض فم ، در ۴ فصل . ۹- امراض حلق ، در ۴ فصل . ۱۰- امراض صدرویه ، در ۹ فصل . ۱۱- امراض کبد ، در ۹ فصل . ۱۲- امراض شانه ، در ۹ فصل . ۱۳- اغذیه حیات ، در یک مقدمه و ۱۱ فصل . ۱۴- دارو سازی .

آغاز : تغذیه تممید و تقوت قوت محمدمت منعم مطلق و شافی بر حق .

N.M. 1957-648/22 : نستعلیق خوش ، پندت سنکم لال ، ۱۲ سارس ۱۸۷۲ م (بحرم ۱۲۸۹ هـ) ، در گوجرانواله (پاکستان) ، عنوانها شنگرف ، ۱۷۰ ص .

الاعراض الطیبه والمباحث العلالیه

از میر سید اسماعیل گرگانی (۴۳۴-۵۳۱/۱۰۴۲-۱۱۳۷ م) . در سال ۱۱۱۰/۵۰۰ م «ذخیره خوارزشاهی» را نگاشته بود و سپس آن را در پنج بخش بدین شکل خلاصه نمود .

آغاز: حمد الله سبحانه ... بپاید دانست هر که به مجلس پادشاهی وسیلتی خواهد جست .

N.M. 1968-97 : نستعلیق خوش ، نام کاتب پاره شده ، . . . بادی ، ۵۱۰۶۲ ، عنوانها شنگرف ، ۶۱۶ ص .

N.M. 1961-1038 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، نسخه کامل .

افتخار الاطباء الاخيار = ناموس لباب اللغات والقاموس

از ابو سعید محمد عماد الدین خان بن مولانا نظام الدین بن مولانا عبدالصمد خان بن مولانا گل محمد (نگارنده «هدایه» که حاشیه است بر شرح ملا جامی) بن مولانا عبدالحکیم (حاشیه بر «شریفی» نگاشت) بن مولانا ظریف خان ، عربی الاصل ، خراسانی ، قندهاری ثم هندی ، متوطن مصطفی آباد (رامپور فعلی در هند) . در سال ۵۱۲۸۲ (= افتخار) / ۶۶-۱۸۶۵ نگاشت .

حل لغات طبی زبانهای عربی فارسی ، ترکی ، یونانی ، سریانی ، روحی ، عبرانی ، لاطینی انگلیسی ، سانسکریتی و هندی (اردو) . به ترتیب الفبائی . تکرارنده در مقدمه منابع خود را تذکر داده است .

آغاز: الحمد لله الواحد الاحد الذی لا اله هو الرحمن الرحیم . . . اما بعد می گوید مولف هذا الكتاب ابو سعید محمد عماد الدین (متن) : باب اول در حرف شمه . . . آبرجا نام درختی .

N.M. 1974-2 : نستعلیق ، بخامه مولف ، ۵۱۲۸۲ ، در اندور ، تابع مالوه (هند) لغات شنگرف ، جلد اول ، از «آ» تا «س» ، ۹۱۵ ص ، در هاشم اضافات شده ، اندازه رحلی .

الفاظ الادویه

از نور الدین محمد عبدالله بن حکیم عین الملک شیرازی . در سال ۵۱۰۳۸ (= الفاظ ادویه) / ۲۹-۱۶۲۸ م نگاشت . (در نسخه های فارسی ۱ : ۴۷۵ نام پدر نگارنده «عبدالله» و ماده تاریخ تالیف «الفاظ الادویه» و در گنج بخش ۱ : ۲۵۰ نام پدر نگارنده «عبدالحکیم» آمده که درست نیست) .

در یک مقدمه و چهار فائده و یک نتیجه و یک خاتمه .

آغاز: (۱) : بموجب ماشاء الله کان ولم یشاء لم یکن یکاف کن مغوض داشته (۲) : قل هو الله احد الله الصمد که پایه حقیقت بیچونش از دائره دریافت .

- N.M.1957-1058/6 : نستعلیق ، سده ۱۱ هـ ، ۴۶۶ ص ، ناتمام .
- N.M. 1961-1035/A : نستعلیق ، ۳ هـ ، ۱۱۰ ، عنوانها شنگرف ، ۹۲ ص .
- N.M. 1957-648/28 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۱۳۳ ص .
- N.M. 1961-1065 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۱۵۸ ص .
- N.M. 1957-648/1 : نستعلیق ، سده ۱۲-۱۳ هـ ، «رای . . . لعل فدوی محمد اکبر بادشاه شازی ۹۰۲ هـ» ، عنوانها شنگرف ، ۳۰۵ ص ، ناقص الآخر .
- N.M. 1976-209/2 : نستعلیق ، ۱۴ رمضان ۱۲۴۶ هـ ، ش ۲ مجموعه ، ۲۸۳ ص .

الفاظ الادویه

نگارنده شناخته نیست ، در مقدمه مینویسد : «این مختصریست . . . در معرفت اشیاء که خواص اشیاء حق برهن است بهر السنه . . . مسمی به الفاظ الادویه گشت» .

ناسهای ادویه به عربی و فارسی و هندی . در چند باب و فصل . برای هر واژه باب جداگانه ساخته است .

آغاز : سپاس و ستایش حضرت عزت ذوالجلال را که انوار دقایق حکمت او از هر ذره .

N.M. 1961-1035 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۳۴ ص .

رساله در اوزان = در بخش «ریاضی» ص ۲۵ گذشت

باه نامه

نگارنده شناخته نیست اما در آن سلطان محمد بن المعمر بن طاهر را ستایش کرده است .

در چند باب : ۱- داروها که فرج را گرم کند . ۲- . . . تا . . . افتادگی دارد . ۶- در سفوفی که دندان را جلادهد و سخت کند . ۱۰- داروها که فرج را تنگ کند . ۱۲- داروها که زن را آبستن کند . ۱۳- داروها که مانع آبستن شدن باشد .

آغاز : حمد بیحد و شکر بیحد حضرت پادشاهی را که به کمال حکمت و جلال عظمت .

N.M. 1961-1067 : نستعلیق ، شیخ احمد ، ۲ جهادی الاول ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۳۷ ص ، از وسط افتادگی دارد و اوراق جا بجا شده است .

باه نامه

نسخه سوزه از اول و آخر افتادگی دارد و شناخته نیست . با عنوانهای فصل : ۱۲- در

مضرات جاع و اوقات ناستوده برای جباع ، دشوار زادن ، کیفیت آفرینش مردم ، انقطاع حمل ، اعانت حمل . ۱۳ - احتراز از غذا های سیر و ادویه که مباشرت را زیان کند .

N.M. 1978-19 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، آغاز : اندوه و اندیشه دور کرده دارد و هر چند عورت (زن) دلخواه مباشرت با لذت ، ۷۲ ص .

باه نامه

نسخه های پراکنده طبی برای افزایش قوه جنسی .

N.M. 1958-262-14 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، آغاز . معجون مانع تقطیر بول و دفع سرعت انزال نماید ، ۱۹ ص .

N.M. 1972-99/2 : نستعلیق ، (نام کتب محو شده) . . . اکبر ، ۲۳ جمادی الثانی ۵۱۲۲۷ . آغاز : آن پیاز سفید اضافه نماید و بروغن گاو میان کند ، ۱۶ ص .

باه نامه ها

اسرار کوک ، اسرار النساء ، تعلیق السالم فی الباه ، خلاصة العیش عالمشاهی ، راحت العمر فی النکاح ، رجوع الشیخ الی صباء فی القوه علی الباه ، طرفه ، کتاب النشاط والانسیاط ، کوک شاستر ، لذت العیش ناصر شاهی ، لذت النساء (چند کتاب) ، مجربات حسینی ، منتخب الاطباء ، نافع الانسان (چند باب) .

برء الساعة

متن عربی از محمد بن زکریای رازی (۲۵۱-۵۳۱۱/۷۶۵-۹۲۳) . در معالجه امراض که بمروور ایام و شهور بهم رسیده باشد و علاج آنها بیک ساعت میسر است .
(بنگرید به : معجم المولنین : ۱ : ۶) .

ترجمه برء الساعة

از ناشناس . (بنگرید به : نسخه های فارسی ۱ : ۴۹۶ ، بویژه شماره مسلسل ۴۶۱۴ ، نسخه ملک) .

آغاز : چنین گوید حکیم . . محمد بن زکریا الرازی . که روزی در خدمت ابوالقاسم بن عبدالله که از وزراء العصر بود ، نشسته بودیم و سخن از طب .

شماره نسخہ از قام افتادہ .

نستعلیق خوش ، سده ۵۱۳ ، ۲۸ ص .

بیاض قدرت اللہ

از حکیم قدرت اللہ بدایونی .

در ۲۰ باب : ۱- امراض سر . ۲- امراض چشم . ۳- امراض گوش . ۴- امراض دهن .
۵- امراض صدر . ۶- امراض دل . ۷- امراض معده . ۸- امراض مخصوص مردان . ۹- امراض
مخصوص زنان . ۱۰- امراض جلدی . ۱۱- معالجه گزیدن جانوران .
آغاز : باب اول در امراض سر مشتمل بر پانزده فصل . اول درد سر اگرچه از
گرمی باشد .

N.M. 1957-655/13 : نستعلیق شکسته آمیز ، نام کاتب محو شدہ ، ساکن بجنور (ہند) ،

۲۷ ذی قعدہ ۱۲۴۹ فصلی ، در شاہجہان آباد ، عنوانها ، شنگرف ، ۱۳۵ ص .

بیاض ناشناختہ

N.M. 1961-1054 : نستعلیق و شکستہ ، سده ۵۱۲ ، ۲۰۴ ص .

بیاض ناشناختہ

در معالجه امراض و خواص ادویہ ، با عنوانهای باب .
آغاز : باب اندر عجائب الاسرار اول در منافع . . . یعنی دانتون (سواک) هر روز یکشنبہ
وقت طلوع آفتاب .

N.M. 1957-1060/11 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، ۹۲ ص .

بیاض ناشناختہ

نگارندہ از مردم شبہ قارہ بود و در آن چند نسخہ از حضرت مقبول علی شاہ کرنولی نقل
کردہ است . و تاریخهای ۵۱۲۱۵ ، ۵۱۲۱۸ ، ۵۱۲۵۳ ، ضبط شدہ است .

N.M. 1961-1055 : نستعلیق چلیپا ، سده ۵۱۳ ، ۳۳۲ ص .

بیاض ناشناختہ

N.M. 1961-1069 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، ۱۴۸ ص .

بیاض ناشناخته

N.M. 1958-346 : ۵۲ ص .

بیاض ناشناخته

در دارو سازی و معالجهٔ امراض مختلف .

N.M. 1958-347 : نستعلیق ، ۹۲ صفحه ، ناتمام .

تالیف شریف = مفردات

از حکیم محمد شریف خان ، که یاد او در «رسائل محمد شریف خان» در بخش طبیعیات ، ص ۵۹ گذشت . برای شاه عالم ثانی (۱۱۷۳-۱۲۲۱/۱۸۵۹-۱۸۰۶ م) ساخت .
در مفردات ادویة ہندی .

آغاز : درختان سبز در نظر ہوشیار - بہرورقی دفترست معرفتی کردگار .

بنگرید بہ : نسخہ های فارسی ۱ : ۴۸۶ .

N.M. 1961-1056 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۳ ، نام های ادویہ شنگرف ، آغاز نونویس . ۲۶۸ ص

تجربہ شاهی

از محمد باقر قادری . در رمضان المبارک ۱۰۲۷/۱۶۱۸ نگاشت .

در ۲۴ باب : ۱-علامات . ۲-دفع تب . ۳-درد نیم سر و درد سر و رعاف و مالیخولیا و صرع . ۴-دفع درد گوش . ۵-درد دندان و جنبیدن آن و جوشش دهن . ۶-دفع فی . ۷-دفع ضیق النفس . ۸-دفع زکام و نزله . ۹-علاج تاریکی و دسعه . ۱۰-دفع سرفہ . ۱۱-کشنن سیماب و فولاد و سس و قلعی . ۱۲-طبائع اشیاء .

آغاز : حمد بیحد مر حکیمی را کہ بحکمت بالغہ و قدرت کاملہ صاحبان عدم را . . . خانہ ایجاد وجود بخشیدہ .

بنگرید بہ : گنج بخش ۱ : ۲۵۹ بدون ذکر نام مولف .

N.M. 1987-947/7-3 : نستعلیق ، ۱۵ صفر ۱۱۰۸ ، در سرولی ، بخواہش میر اسماعیل ،

سرلوح ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ، ش ۳ مجموعہ ، گ ۴۴۸-۴۸۵ .

تحفہ حکیم مؤمن = تحفہ المؤمنین

از محمد مؤمن

تحفة غوثیه

از غوث بخش بن محمد بخش پنجابی .

در سه قسم : ۱- معرفت کیفیت و خواص ادویة مفردة ، به ترتیب الفبائی . ۲- مرکبات . ۳- بعضی ادویة (انگلیسی) و تدبیر .

N.M. 1957-648/45 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ورق اول افتاده ، آغاز : سرفراز گردانید و بر همه حواس ظاهری و باطنی . ۷۴۴ ص ، نا تمام و بعضی صفحات نانویس .

تحفة المجربات (منظوم)

از خواجه لقمان حکیم .

در جادو و پزشکی ، در ۴۳ باب . (همان گنج بخش ۱ : ۲۶۰) .

آغاز : (مقدمه نثری) : حمد موفور و ثنای نا محصور (متن) : هر جا که بینی سوخته باشد جهود - خاک آنجا گریباری شب و سود .

N.M. 191961-1083 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، پس از باب نوزدهم نسخه سوزه با گنج بخش اختلاف دارد و بدینگونه است . ۲- پاک شدن عورت کالم که بکر شود . ۳- تدایوی تعویذ و سحر و جادو . ۴- تدایوی زخم تیر و نیزه . ۵- ختم کتاب . ۶ ص .

N.M. 1957-982/7 : نستعلیق ، ۶ ذی قعدة ۱۲۴۹ هـ ، عنوانها شنگرف ، در پایان آمده : مفید عظمی بود این بی حساب - خلاصه بکردم این برصد کتاب ، از باب بیستم این نسخه نیز با گنج بخش تفاوت دارد ، ۲- فرزند نرینه شدن به زن عقیمه . ۳- تدایوی باد مخالف . ۴- تدایوی باد قیصر ۳- تدایوی اسپ ، بستگی شکم . آغاز : گریباری خاک را از چار راد- تلخه طاووس و از هدهد کلاه ، ۲۳ ص .

تحفة المجربات

نگارنده شناخته نیست . گزیده از طب شمسی و طب شهابی (در همین بخش) و عین الحیات (در همین بخش) و شامل نسخه ها که مجرب موافق بوده است .

در ۸۴ باب : ۱- علاج درد سر و آنچه داخل سر است . ۲- علاج مایخولیا و اخلاط دماغ . ۳- علاج خون بینی . ۴- علاج نزله و زکام . ۵- علاج درد سینه و درد دل . ۶- علاج خون شکم و هضم طعام . ۷- علاج سوختگی آتش و کرم افتادن و دفع و داغ های آب

- ۴- علاج یرقان . . . ۵- ترتیب خوردن . . . ۶- خاصیت غله ها . . . ۷- دفع بوی پیاز و سیر و شراب .
 ۸- راست کردن زهر دانه کبوتران . ۸۳-علاج بوی دهن و بغل .
 آغاز: حمد و ثنای مر خالق بی نیازی را که اول و آخر همونست و فعل حکمت او بجز
 کلید رحمتش و انگردد الرحمن والرحیم رحمت خویش را بر جمیع خلایق پدید گردانیده .
 N.M. 1958-262/49 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، عنوانها شنگرف ، ۱۴۸ ص .

تحفة المؤمنین = تحفة حکیم مؤمن

- از سید محمد مؤمن لنکابنی دیلمی . در سال ۵۱۰۷۷/هـ یا ۵۱۰۷۸/هـ تا ۱۶۶۶م نگاشت .
 در ۵ تشخیص و ۲۴ باب .
 آغاز: سبحانک اللهم یا قدوس و یا طیب النفس .
 همان : ريو ۲ : ۴۷۶ ، گنج بخش ۱ : ۲۶۱ ، نسخه های فارسی ۱ : ۴۹۱ .
 N.M. 1973-127 : نستعلیق ، غرة رجب ۵۱۱۵۸ ، ۲۸ جلوس محمد شاه ، عنوانها شنگرف ،
 نسخه کاسل .

- N.M. 1967-211 : نستعلیق ، محمد زاهد بن محمد صالح ، خادم درگاه شاه برهان غریب ،
 در محله فاضل پوره بلده اورنگ آباد (هند) ، ۲۳ شوال ۵۱۱۶۹ ، عنوانها شنگرف ، ۹۹۴ ص .
 N.M. 1961-1041 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ . جدولبند ، عنوانها شنگرف ، ۶۴۸ ص .
 N.M. 1959-89/1 : نستعلیق خوش ، (۵۱۲۲۲ تازه نویس) ، جدولهای زرین ، شنگرف ،
 آغاز: قسم اول از دستورات جامع موسوم به تحفة المؤمنین در میان اعمالی که متعلق است
 بادویه مفرده ، ش ۱ مجموعه ، گ ۱-۱۸۸ ، در هاش نیز متن آمده است .

- N.M. 1961-1037 : نستعلیق ، اصلان کرجی ، ۱۲ جمادی الاول ۵۱۲۲۹ در حیدرآباد ،
 عنوانها شنگرف ، آغاز نو نویس . تشخیص چهارم در سداوی سموم و مشتمل است بر پنج فصل ،
 نسخه کاسل .

- N.M. 1976-31 : نستعلیق ، جمادی الثاني ۵۱۲۵۵ ، عنوانها شنگرف ، آغاز: تشخیص
 چهارم در سداوی سموم و مشتمل است بر پنج فصل ، ۴۴۵ ص .
 N.M. 1970-194 : نستعلیق ، . . . الله شاه ، ۲۵ رمضان ، سده ۵۱۳ ، عنوانها شنگرف ،
 بدون دیباچه ، آغاز: قسم اول از دستورات جامع تحفة المؤمنین در بیان ، نسخه کاسل .

تحقیق الحمیات

نگارنده نام خود را در مقدمه نیاورده ، بنام عبداللطیف خان یادشاه . (ظاهرا همان که از

سلسله ازبکان ماوراءالنهر معروف به شیبانی بوده ، در سال ۱۵۴۷/۱-۱۵۴۰ م در سمرقند بتخت نشست و در ۱۵۵۲/۱۵۵۹ م درگذشت . (نقیسی ۱ : ۶۰۴). گزیده از فصول بقراط ، قانون ، معالجات رازی ، اسباب العلامات ، کابل الصناعه ، ذخیره خوارزمشاهی . بویژه از نوشته های عمادالدین مسعود معروف به امیر کلان خیلی بهره برده است .

در دو مقاله ، ۱-معرفت حمیات و انواع و اسباب و علامات و معالجات آن . ۲-معرفت بحرانات و اضافات آن .

آغاز : حمد بی غایت و ثنای لا نهایت شافی را که قلوب محمویان فراش مشقت را به نسیم روح افزای .

«تحقیق النبض والتفسره» از همین نگارنده در دست است که بعد از تالیف «تحقیق الحمیات» نگاشته بود . (کنج بخش ۱ : ۲۶۳) .

N.M. 1978-77 : نستعلیق ، نجم الدین بن کرم الدین ، ساکن گجرات ، سده ۵۱۳ ، عنوانها شنگرف ، ۱۳۶ ص .

تذکره الهند = یادگار رضائی

از حکیم رضا علی خان بن حکیم محمود خان حیدرآبادی . از روی یادداشت های پدرش در سال ۱۲۳۵/۲۰-۱۸۱۹ م نگاشت .

در سه «تذکره» و یک خاتمه . تذکره ها : ۱-اوزان و اصول بدن و غیره بر طریق هندیه . ۲-اوزان و مصالح و مضار ادویه و اغذیه و بعضی بقولات هندیان . ۳-فواید اسمای ماهیات و اسزجه و افعال و اصلاح ضرر و خواص ادویه و اغذیه هندیه . خاتمه . اسمای چند که مستعمل در ماهیات است .

آغاز : هر گیاهی که از زمین روید-وحده لاشریک له گوید . . . اما بعد می گوید اجوج الناس اضعف الاساس ابن محمود دکنی تعمده الله بغفرانه واسکنه بموجب جنانه که از حدائت . بنگرید به : نسخه های فارسی ۱ : ۶۱۱ .

N.M. 1961-1066 : نستعلیق ، حکیم میر غلام حسین منشی ، سده ۵۱۳ ، عنوانها شنگرف ، ۹۶۸ ص .

تشریح الابدان = تشریح منصورى

از منصور بن محمد بن احمد شیرازی (م ۵۸۰۹/۰۷-۱۴۰۶ م) . در سال ۵۷۹۸/۱۳۹۵-۹۶ م نگاشت .

در یک مقدمه و پنج مقاله .

آغاز : حمد و سپاس بیحد پادشاهی را سزد که .

بنگرید به : نسخه های فارسی ۱ : ۵۰۸ ، نفیسی ۱ : ۱۹۳ و ۲ : ۷۵۳ .

N.M. 1961-1087 : نستعلیق ، (۵۱۱۰۵) ، عنوانها شنگرف ، ش ۳ مجموعه ، گ ۷۵-۹۷ .

تشریح الادویه

از نور الدین محمد عبدالله . همو که «الفاظ الادویه» را در ۳۸ . ۵۱ نگاشت .

در ترجمه لغات ادویه که در کتابهای یونانی ، عربی ، ترکی ، و هندی (در رشته پزشکی) یاد

شده ، به ترتیب الفبائی .

آغاز : پس از سپاس و ستایش و درود نیایشی سراید ذره بی مقدار خادم اطبای درد عشق

مستمند نورالدین . . . که این مختصری ست مفید مسعی به تشریح الادویه در ترجمه لغات ادویه که .

N.M. 1959-89/4 : نستعلیق خوش ، (۵۱۲۲۲) ، تازه نویسی ، جدولهای زرین ، عنوانها

شنگرف ، ش ۴ مجموعه ، گ ۲۲۵-۲۵۴ ، در هاش نیز متن آمده است .

تشریح منصوریه = تشریح الابدان

از منصور .

تعلیم سلیم

از محمد سلیم . بنرمانش مولوی سید اصغر حسین نگاشت .

درباه ، در یک مقدمه و سه مقاله و یک خاتمه ، مقدمه : در حفظ صحت ، مقالات : ۱-در

ضعف باه ، در سه فایده . ۲-آتشک ، در سه باب . ۳-سوزاک .

آغاز : سبحانک لاعلم لنا الا ما علمتنا انک انت العلیم الحکیم چونکه هر کاری را

کارکن شائسته .

N.M. 1961-1034 : نستعلیق خوش ، ظهور الحسن ، ۲۲ ذی قعدة ۱۳۱۸/۴ مارس .

۱۹۰۰ م ، عنوانها جلی ، ۹۶ ص .

تعلیم الصبیان

از خواجه عبدالله تمکین معروف به سید عبدالفتاح حکیم (دهلوی) .

در معالجه بیماری ها .

آغاز : حمدله . . . بعد این رساله ایست مسمی بتعلیم الصبیان . . . علامات گریزی تشنگی است و گریزی بدن .

بنگرید به : گنج بخش ۱ : ۲۸۷ ، نسخه های فارسی ۱ : ۵۱۰ .
N.M. 1976-39 : نستعلیق ، ابن اسحاق ، سده ۵۱۳ ، در مجموعه ، ۹ ص .

تفریح الجنان فی علم الابدان

از سید محمد مشرف معروف به سید لطف رسول بن سید غلام غوث ، از اولاد مخدوم سید علاءالدین واسطی که بدستور خواجه نصیرالدین چراغ دهلی (م ۵۷۵/۱۳۵۶م) در سندیله (هند) توطن گزیده بود . در سال ۱۲۱۴/۱۷۹۹-۱۸۰۰م نگاشت .

در مقدمه می نویسد «مفرح القلوب شرح قانونچه تالیف حکیم محمد ارزانی را کتاب مفید یافت ، هر چند عبارتش فارسی بود اما فارسی خوانان را که از علوم عربی بهره نصیب شان نگشته ، ادراک حقائق و غوامض معانی مشکل و محال می نمود . آنجا که شارح (ارزانی) بتطویل و تفصیل زیاده از مطلوب پرداخته و مختصر و مجمل ساخت و آنجا که باختصار واجمال مطالب ساخته بود ، تشریحا و توضیحا پرداخت» .

در مقاله : ۱- امور طبعی . ۲- تشریح اعضاء . ۳- احوال بدن انسان و اسباب و نشانهها . ۴- نبض و قاروره . ۵- تدبیر تندرستان و معالجه بیماران .

آغاز : حمد و ثنای متوافر و شکر و سپاس متکثر شائسته ستایش و سزاوار نیایش ذات اقدس تقدس صفات .

N.M. 1961-1057 : شکسته ، کرپا دیال عرف کنور سین ، ۲۵ جمادی الثانی ۱۲۱۶ هـ ، از روی نسخه مؤلف ، عنوانها شنگرف ، ۲۸۴ ص .

N.M. 1962-156 : نستعلیق ، کریم بخش بن قادر بخش ، ساکن فرخ آباد ، ۱۸۴۹م / (۱۲۶۵ هـ) ، در کول ، بخش علی گره (هند) ، عنوانها شنگرف ، ۱۷۰ ص ، اندازه رحلی .

رساله در تقابل صحت و مرض

از نصرالله بن ثنا الله خان . بخواش حکیم میر اشرف علی حنفی قادری ساکن کیتهل (هند) تالیف کرد .

در مقدمه می نویسد «چند سطور در تسهیل تقابل صحت و مرض و تشریح نسبت بین الششین برای آسانی تفهیم بعضی دوستان فارسی خوانان که در صدد خواندن کتاب مفرح القلوب تالیف حکیم شاه ارزانی بودند . . . در سلک تحریر در آورد شد» .

آغاز: نحمدک یا من یسر لنا کل صعوب و عسر و نصلی علی جیبک . . . اما بعد سی گوید
عباد الله الرحمن نصر الله . . . که چند سطور در تسمیل .

N.M. 1058-262/51 : نستعلیق ، ۲۵ جمادی الثانی ۱۲۵۳ هـ ، ص ۱۰ ، در ترقیمه نام
کتاب «رساله التقابل و التضاد» درج شده است .

جامع الدستورات

نگارنده نام خود را در مقدمه نیاورده ، اما او پیرو سلسله قادریه بود . در سال ۱۱۷۵/۲۶-
۱۷۶۱ م از تحفة الموسنین (در همین بخش ، ص ۸۱) و کتب دیگر گزید .

درباره ادویه مفرده و مرکبه در ۵ تشخیص و ۳ دستور . **تشخیصات** : ۱- سبب اختلاف
اقوال اطباء در ساهیت و قوت ادویه . ۲- صفات و افعال ادویه . ۳- ساهیت و خواص و کیفیت ادویه
مفرده و اغذیه . ۴- مداوای سموم . ۵- اوزان . **دستورات** : ۱- اعمال ادویه مفرده . ۲- اعمال
ادویه مرکبه . ۳- معالجات با رعایت .

آغاز: حمد خداوند سرایم نخست - تا شود این نامه بنامش درست . . . حمد متکثره بیحد
و ثنای متوافره بیحد مر واجب الوجودی را که .

N.M. 1971-23 : نستعلیق ، اشرف علی بن فضل علی بن شیخ نور علی ، ستوطن لادر
خاص ، پرگنه میرته (هند) ، ۶ ذی قعدة . ۱۲۵۰ هـ ، عنوانها شنگرف ، ص ۴۵ ، در ترقیمه عنوان
«کتاب جامع الدستورات فی الاشیاء» آمده است .

جامع الفواید = طب اکبر

از ارزانی .

جامع الفواید = ذیل «علاج الامراض» یوسفی خواهد آمد .

و نیز در رسایل یوسفی (۳) / ۱ ص ۹۵-۹۶

چوب جینی

از فخر الدین . بخواهش حکیم اسحاق که از وی چنین ستائش شده است : آنکس که سر همه
آفاق است - در شیوه حکمت از همه طاق است . در آگره و لاهور ندارد ثانی - جالینوس زبان حکیم
اسحاق است . در سال ۱۱۷۸/۷۱-۱۵۷۰ م نگاشت . در مقدمه نیشته است «امروز که نهصد و هفتاد
و هشت است این بیخ در میان اهل اسلام شهرت یافته» . فخر الدین و حکیم اسحاق از پزشکان دربار
اکبر پادشاه بوده اند . (اطبای عهد مغلیه از حکیم کوثر چاند پوری ، کراچی ، ص ۴۸ و ۱۵۸) .

در هشت باب . (شش باب اول مانند «گنج بخش» ۱ : ۲۶۸) . ۷- سفوف چوب چینی .
۸- عرق کشیدن آن ، تراکیب چوب چینی .

آغاز : الحمد لله الکریم الجلیل الذی . . . اما بعد چنین گوید که این فخر الدین .

N.M. 195-1060/17 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ص ۵ ، در شروع و آخر
مطالب پراکنده در طب .

چوب چینی

از ناشناس . در سال ۱۱۳۰/۱۸-۱۷۱۷ م . در مقدمه مینویسد : «در سن ۴۰۰ هجری
استعمال این (چوب چینی) شروع شده . . . و این وقت که سن هجری یک هزار و یک صد و سی
رسیده ، تناول وی از جمیع اماکن معتبر و شائع است و رساله های کثیر در باب وی ترقیم شده ،
چنانچه بیان اختلاف آن ذکر یابد و این فائده باین تنبیه بیان کرده شود» .

در نه تنبیه . (مطالب پنج تنبیه اول مانند «گنج بخش» ۱ : ۲۶۹ ، شماره مسلسل ۳۱۶) .
۶- تدابیر که حین استعمال آن بکار برند . ۷- تدابیر بعد از فراغ تناول آن . ۸- استعمال آن حسب
مزاج . ۹- طریق استعمال (در ۹ وضع) .

آغاز : بعد حمد و ثنای خالق نور . . . و نعت سید ابرار احمد مختار (گنج بخش) .

N.M. 528/89 : نستعلیق ، ۲۰ رجب ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، آغاز : در طریق
استعمال چوب چینی و هر چه بدان تعلق دارد ، ۴۷ ص در ترقیم آمده «رساله چوب چینی و رساله
عشبه مغربی» .

رساله در خواص چوب چینی و قهوه و چای

از میرزا قاضی بن حکیم کاشف الدین . بنام شاه عباس دوم (۱۰۵۲-۱۰۷۷/۴۲-۱۶۶۷ م)
در سه باب .

آغاز : حمدله . صلاه . اما بعد چون بتوجه خاطر آفتاب شاه عباس صفوی .

همان : گنج بخش ۱ : ۲۶۹ ، نسخه های فارسی ۱ : ۴۱۴ .

N.M. 1971-440/3 : نستعلیق (محمد یوسف واله ، ۱۰۷۳ هـ ، در قریه مراد آباد ، ری ،

طهران) عنوانها شنگرف ، ش ۳ مجموعه ، ص ۵-۷۴ .

حفظ الصحت (منظوم)

از یوسفی هروی (م. ۱۰۵۴۳/۸۹۰) . در سال ۱۰۳۰/۸۹۳۷ م سرود .

قصیده ایست در بهداشت . (همان: گنج بخش ۱ : ۲۷۱) .

آغاز : بعد از حمد حکیم دانا و تحیت زبده رسل و انبیاء . . . ای که خواهی تندرستی از در حکمت در-تا بعلت های گوناگون نگردی مبتلا .

برای نسخه ها بنگرید به : «رسائل یوسفی (۴)/۶» در همین بخش ، ص ۹۵-۹۷ .

رساله در حمیات

از ناشناس . در ۶۱ باب . ۱-تب چیست . ۲-اسباب حمی یوم . ۳-تبهای عفونت . ۴-غلب خالص تب . ۵-غلب غیر خالص . ۱-تب . ۲-اوقات مرضها . ۳-عقد . ۴-خوردن تبوعات . ۵-گزیدن کرن . ۶-گزیدن سگ دیوانه .

آغاز : باب اول اندر آنکه تب چیست و چگونه پدید آید .

N.M. 1961-1070 : نستعلیق ، جوهر قرمز و سفید و سیاه ، سده ۵۱۲ ، ص ۷۶ .

رساله در حمیات

از ناشناس . در جد اول ، بیماری و اسباب و علائم و معالجه را گفته است .

آغاز : حمی یوم . گرم شدن روح است خواه حیوانی باشد یا طبیعی .

N.M. 1961-1049 : نستعلیق ، شکسته آمیز ، سده ۵۱۳ ، ص ۱۶ .

خفی علانی

از اسماعیل گرگانی از «ذخیره خوارزمشاهی» خود گزیده است .

در دو مقاله : ۱-حفظ الصحة ، در ۱۶ باب . ۲-مقدمة المعرفة .

آغاز : حمدله . چون سید انام از جمیع کتاب خوارزم شاهی .

بنگرید به : نسخه های فارسی ۱ : ۵۲۶ .

N.M. 1961-1088 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ص ۱۷۲ .

خلاصه بینائی

از حکیم عبدالکریم معروف به حکیم بینا بن حکیم شیخ حسن پانی بقی طیب و جراح دربار اکبر پادشاه (۹۶۳هـ-۱۰۱۴هـ) بود . (رک : مآثر الامراء ۳ : ۳۲۱ ضمن احوال مقرب خان که پسر او بوده) .

در ۷۸ فصل : ۱-اشیاء . ۲-ادویة استفراغ . ۳-داروهای اسهال . ۴-داروهای اماس و

انواع دنبیل . ۵-داروهای تب . ۱-دفع کرم شکم . ۲-مرض استسقا . ۳-مرض برنام .

۴-افزونی چربی . ۵-زحمت بهکندر . ۶-زحمت های دهن . ۷-زحمت های استان .

۷۸-ستفرقات .

آغاز: سپاس فراوان دانای را که بحکم خویش انواع حکمت باریک پاک در دل تاریک نهاد .

N.M. 1961-1040 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، ۴۳۴ ص .

خلاصه التجارب

از شاه بهاء الدوله ترشتی رازی (۸۹۲۶م/۱۵۲۰م) . در سال ۷۹۰/۱۵۰۱-۲ م نگاشت .
در یک مقدمه و بیست و چهار باب .

آغاز: حمد بلا احصا حکیمی را که بکمال حکمت .

همان: نسخه های فارسی ۱: ۵۲۷ .

N.M. 1973-259 : نستعلیق ، سده ۱۱ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۴۶ ص ، ناقص الآخر ، با سپهر

« کتابخانه مبارکه دولت خداداد افغانستان . ۱۳۱ » .

خلاصه الطب

از احمد الله ملقب به حکیم سید الزمان خان مشتهر به امام بخش ، ستوطن کیرت پور (شاهجهان آباد) . وی از حاذق الملک محمد اسحاق خان بهره های علمی برده بود . و این کتاب را بدستور راجه (نکبت) رای در سال ۱۱۷۷/۱۷۶۱م در لکهنو نگاشت .

در یک مقدمه و دو باب: مقدمه در حفظ صحت بدن . باب ۱- اسباب سته ضروریه ،
در ۷ فصل . ۲- حفظ صحت اعضای رئیسه و مروسه از سر تا پا ، در ۱۷ فصل . ضمیمه در آشپزی ،
در ۷ فصل .

N.M. 1965-15 : نستعلیق ، بخامه بولف ، ۲ ذی الحجه ۱۱۷۷ هـ ، عنوانها شنگرف ، از

اول یک ورق افتاده ، آغاز: ملک العلام براهیست و اولاد و اجداد او که ، ۱۷۲ ص .

خلاصه العیش عالمشاهی

از مظفر (بن) مظفر روشن الدوله رستم جنگ ظفر خان . در سال ۱۱۷۳ هـ جلوس شاه عالم ثانی (۱۱۷۳-۱۲۲۱ هـ) مطابق ۱۱۷۷/۶۴-۱۷۶۳م نگاشت .

در طب جنسی در دو «مطلب» و ۶۴ باب . مطلب اول مربوط به مردان مبنی بر احوال و صفات آرائش و حسن معاشرت و مباشرت آنان با زنان و بیان تقویات باهییه از ادویه و اغذیه .

مطلب دوم مخصوص برای زنان در مداوی ترمیم اعضای آنان ، صنات زیب و پیرایه ، حسن معاشرت و سباحت و آداب و اوصاف خلوت ، اسرار و حرکات و سکنتات و آنان که باعث تحریک شهوت مردان باشد . باب بیستم مطلب دوم در موسیقی هندی است .

منابع ندرنده «رجوع الشيخ الى الصبا في تقوية الباه» ، «تحنة الوند» ، و «مقدمات هندی» بوده است .

آغاز : حمد بقیاس و ستایش با سپاس آفرید گاری را سزد که خلقت انسان را .

بنگرید به : اته : ۳۰۵۱ .

N.M. 1961-1033 : نستعلیق ، میر هدایت الله ، ۲۱ ربیع الثانی ۱۲۵۲ ، ۲۹۳ + ۴ ص ،

با تقریظ بهگوان سهای وکیل .

N.M. 1958-243/11 : نستعلیق ، هدایت خان ، ۲۷ ربیع الثانی ۱۲۶۰ مطابق ۷ جاوس

بهادر شاه ، عنوانها شنگرف ، جای تصاویر خالی مانده ۴۵۳ ص .

N.M. 1961-45 : نستعلیق ، سده ۱۳ ، عنوانها شنگرف . ۵۶ ص ، چند ورق از باب بیستم

مطلب دوم افتاده .

N.M. 1961-1102 : نستعلیق ، سده ۱۳ ، عنوانها شنگرف ، ۱۳۵ ص ، تنبها

مطلب اول .

N.M-1961-1063 : نستعلیق ، غلام حسین ، بفرمائش شیخ فیض علی ، سده ۱۴ ،

۶۳ ص ، ناتمام ، در دیباچه نام نگارنده «غلام علی خان بن بهکیاری خان روشن الدوله رستم جنگ بن نواب ظفر خان روشن الدوله رستم هندی» و نام عموی مولف «مظفر خان بهادر» آمده است .

خلاصه قوانین العلاج = مطب علوی خان

خواص ادویه

از خلیفه مدعو به سید میرزا لکهنوی ، زنده در ۱۲۷۳/۵۷-۱۵۸ م .

در خواص ادویه ، با عنوانات «نافع» و «افعال» و «خواص» . دران از کتابهای «الفاظ الادویه» و «مخزن الادویه» بهره برده است .

آغاز : احمدک یا من یقبل الیسیر . . . . . الآبار بمد الف و فتح بای سوحده و سکون الف

و رای مهمله اسم عربیست .

N.M. 1961-1036 : نستعلیق ، سده ۱۳ ، ۱۳۸ ص .

خواص ادویه

از ناشناس . در خواص ادویة منطقة شبه قاره ، به ترتیب الفبائی .
 آغاز : اروسا . دوائی هندی ست گرم و نیز گویند سرد و دافع تب .
 N.M. 1961-1084 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، با سهر سورخ ۵۱۲۹۴ ، ۱۳ ص .

خواص الاشیاء

از ناشناس . در خاصیت ادویة شبه قاره . به ترتیب الفبائی .
 آغاز : باب الالف . اتیس یعنی پتیس دو نوع است ، یکی سیاه ، دوم سفید ، هر دو نوع .
 N.M. 1957-655/21 : نستعلیق ، (۵۱۲۲۵) ، نام های ادویه شنگرف ، ۹۵ ص .

خیر التجارب

از محمد کاظم (تبریزی ؟) . در سال ۱۱۲۳/۱۷۱۱ م . تألیف کرد .
 در ۲۳ باب و هر باب در چند فصل .
 آغاز : خیر التجارب و احسن المآرب حمد حکیم رحیم و شکر شافی هر علی
 و سقیم است .

بنگریه به : گنج بخش ۱ : ۲۷۵ ، نسخه های فارسی ۱ : ۵۳۲ .

N.M. 1957-999/1 : نستعلیق ، . . . خان ، ۵۱۱۳ ، عنوانها شنگرف ، ۲۵۶ ص .

N.M. 1961-1053 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ۲۹۰ ص .

N.M. 1958-944/2 : نستعلیق ، حافظ گل محمد بن فتح محمد ، ساکن متهه توانه (پنجاب

پاکستان) ، ۲ ذی الحجه ۱۲۴۶ هـ ، عنوانها شنگرف ، ش ۲ مجموعه ۲۰۲ ص .

N.M. 1957-655/22 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، عنوانها شنگرف ، ناقص الطرفین ، آغاز

فصل پنجم در ذات البریه فصل ششم در سل . ۳۵۵ ص .

N.M. 1961-1089 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، عنوانها شنگرف ، مقدمه افتاده ، ۵۵ ص .

دافع الامراض (۱)

نام نگارنده در مقدمه نیاسده است . از کتب معتبر گزیده است و نیز نسخه های مجرب خو
 را درج کرده است .

در ۱۹ باب و هر باب در چند فصل . بابها : شناختن نبض و اختلاط و لون کمر

مزه فم . ۲-امراض سر . ۳-امراض چشم . ۴-امراض گوش . ۵-خون رفتن از بینی . ۱۰-امراض شکم . ۱۵-در بند و کشاد بول و سوزاک و سلسل . ۱۹-جلاب دادن .
 آغاز : حمدله . این نسخه علم طب از کتابان معتبران چند فوائد انتخاب نموده و اکثر ادویه در تجربه خود آورده .
 N.M. 1959-50/2 : نستعلیق ، (۵۱۲۵۰) ، عنوانها شنگرف ، ۱۳۸ ص .

دافع الامراض (۲)

با همان مقدمه و سر آغاز «دافع الامراض» ۱۹ بابی . اما نسخه حاضر در . ۵ فصل است . ظاهرا نگارنده همان کتاب را مفصل تر کرده است . عنوانات فصول : ۱-شناختن نبض . ۱-کفنه (داغ چهره) . ۲-سرخ باد . ۳-علاج حمل گرفتن . ۴-جلاب دادن . ۵-مستفرقات .
 N.M. 1958-50/3-2 : نستعلیق ، سده ۵۱۴ ، عنوانها شنگرف ، مجموعه ، ص ۶۳-۲۹۰ .

دستور الاطبا = اختیارات قاسمی

از حکیم محمد قاسم هندو شاه استرابادی معروف به فرشته . زنده در ۱۰۳۳/۵۱۰۴-۲۴/۱۶۲۳ م . در یک مقدمه و سه مقالت و یک خاتمه .

آغاز : حمد خدای را که بر حکیم وما ارسناک الراحمة للعالمین . . . . . سود این اوراق .
 بنگرید به : گنج بخش ۱ : ۲۷۶ . نسخه های فارسی ۱ : ۵۳۴ .

N.M. 1961-1076 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، ۲۹۰ ص .

N.M. 1962-146/2 : نستعلیق ، (حافظ محمد قاسم بن محمد اسین الدین ، ۵۱۲۸) ، عنوانها

شنگرف ، ش ۲ مجموعه ، ص ۱۶۱-۱۲۲ .

N.M. 1958-253/3 : نستعلیق ، نظام الدین ، ۲۱ جهادی الثاني ۵۱۲۹۸ ، عنوانها شنگرف ،

آغاز نانویس : چون کتاب تالیف نموده محمد قاسم فرشته نام حکیمی که در ، ۴۹۲ ص .

N.M. 1971-155 : نستعلیق ، غلام محی الدین ، مرید شاه نصیرالدین ، مقیم یلغرب از سرکار

ناندیر (هند) ، وی مدتی در جکتیال اقامت داشته ، بدستور غلام محمد خان کتابت کرد . کاتب احوال خود را در ترفیحه درج کرده است . عنوانها شنگرف ، ۴۰ ص .

دستور العلاج

از سلطان علی طبیب خراسانی . در سال ۱۵۲۴/۵۹۳ م یا ۱۵۲۷/۵۹۳ م نگاشت .

در یک مقدمه و دو مقاله .

آغاز : (مقدمه) : جواهر حمد و ثنا خدای را عزوجل که حکیم صادق و ستایش (مقاله اول) : سپاس و ستایش حضرت علیمی را که نسخه بی سقیم الذی انزل الدواء .

بنگرید به : ریو ۲ : ۴۷۳ ، گنج بخش ۱ : ۲۷۸ .

N.M. 1972-102/2 : نستعلیق ، یار محمد بن میان احمد ، ۴ رجب (۱۱۳۴هـ) ، سر لوح ، عنوانها شنگرف ، ش ۲ مجموعه ، ۴۵۸ ص .

N.M. 1972-102/1 : نستعلیق ، رحمت خان بن شیخ خان خویشگی ، ۴ ذی الحجہ ۱۱۳۴هـ ، سر لوح ساده ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ، ش ۱ مجموعه ، ۱۱۱ ص .

N.M. 1961-1058 : نستعلیق ، میر فرخنده علی ، ساکن شکوه آباد ، هند (۱۲۳۹هـ) ، عنوانها شنگرف ، آغاز نونویس ، ش ۱ مجموعه ، ۱۰ ص + ص ۲-۵۴۸ .

N.M. 1959-73 : نستعلیق ، ۲۲ شوال (۳۹) ۱۲۲هـ ، جدولبند ، ۸۴ ص ، تنها مقدمه است ، (بنگرید به ریو ۲ : ۴۷۳) .

دستور الفصد

از محمد بیگ . که «خواص الاشیاء» را در سال ۱۵۳۷/۵۹۴۴م نگاشت ، رک : اطبای عهد مغلیه از کوثر چاند پوری ، ص ۱۷۵ . رساله حاضرگزیده از «ذخیره خوارشاهی» و رسایل دیگر است در شش باب .

آغاز : سپاس بیکران و ستائش بی پایان مر حکیمی را سزد که وجود بشر را .

بنگرید به : گنج بخش ۱ : ۲۸۱ .

N.M. 528-93 : نستعلیق خوش ، سده ۱۲هـ ، عنوانها شنگرف ، ناقص الطرفین ، آغاز : دید ترتیب داده و آن را قسمی به دستور الفصد ساخته ، ۱۹۸ ص .

N.M. 1957-916/2-2 : نستعلیق ، (ولی محمد) ، ساکن شیر گره ، پنجاب-پاکستان ، (۱۲۷۷هـ) ، عنوانها شنگرف ، ش ۲ مجموعه ، ۳ ص .

N.M. 1961-1080 : نستعلیق ، سده ۱۳هـ ، بعضی عناوین نانویس ، آغاز . فصل اول بدانکه دانستن علامت بسیاری خون ، ۵۴ ص .

دلایل البول

از یوسفی هروی ، در سال ۱۵۳۵-۳۶/۵۹۴۲م در هفت «نوع» نگاشت .

(رک : گنج بخش ۱ : ۲۸۱) .

برای نسخه ها بنگرید به : رسایل یوسفی (۱/۳) ، (۳/۳) ، (۴/۳) ، ص ۹۵-۹۷ .

دلایل النبض

از یوسفی هروی ، در سال ۸۹۴۲/۳۶-۱۵۳۵ م در ده «جنس» نگاشت .

(رک : گنج بخش ۱ : ۲۸۲) .

برای نسخه ها بنگرید به : رسایل یوسفی (۳/۲) ، (۴/۲) ، ص ۹۵-۹۷ .

ذخائر التركيب = قرابا دین کبیر

از محمد حسین خان

ذخیره خوارزمشاهی

از سید اسماعیل گرگانی . در سال ۵۰۴/۱-۱۱۱۰ م در ده مجلد نگاشت .

آغاز : حمدله . میگوید چون تقدیر ایزد تعالی چنان بود که .

بنگرید به : ریو ۲ : ۴۶۶ ، گنج بخش ۱ : ۲۸۴ .

N.M. 1967-348 : نسخ ، شعبان ، سنه کتابت در اثر وصالی نحو شده ، سده ۵۹ ، عنوانها

شنگرف ، کتاب ۲ و ۳ ، آغاز : که طبیب بدان کتاب از کتابهای دیگر مستغنی گردد . ۴۱۲ ص .

N.M. 1957-655/11-A-B : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ، سر لوح ،

از کتاب اول تا هفتم ، در دو مجلد ، ۵۴۴ + ۸۹۲ ص .

N.M. 1957-864 : نستعلیق ، غلام رسول (ویک خامه دیگر) ، سده ۵۱۲ ، عنوانها

شنگرف ، کتاب ۶ و ۷ ، آغاز : و صحبت طعام از قعر معده به قم معده ، ۶۱۲ ص ، در پایان برگ

های پراکنده در مطالب پزشکی .

منتخب ذخیره = خفی علائی ، دستور الفصد

ذهبیه = طب الرضا

متن عربی منسوب به امام علی رضا (م ۸۱۸/۵۲۰۳ م) . گویا برای خلیفه ماسون عباسی

(۱۹۸-۵۲۱۸) . در حفظ صحت ساخت .

ترجمة الذهبیه

از ناشناس .

آغاز: حمدله . صلاه . اما بعد این رساله ایست مشتمل بر صحت بدن و حفظ مزاج و شناختن علت .

بنگرید به : نسخه های فارسی ۱ : ۴۹۹ .

N.M. 1972-182 : نستعلیق ، سده ۵۱ ، آغاز برابر نمونه ، ۲۰ ص .

N.M. 1961-1048 : نستعلیق خوش ، ذی الحجّه ۳۸ جلوس عالمگیری مطابق ۱۱۰۵ هـ ،

۱۱ ص .

راحت العمر فی النکاح

از محمد جمفر بن حاجی عنایت الله متخاص به مرقدی .

در باه و طب جنسی ، در یک مقدمه و سه باب . مقدمه در سه درجه . ۱- حل رموز مشجره و کم صلا و هندسه . ۲- معرفت نقصان باه و ضعف و علاج آن . ۳- سخنان چند که شهوت پرستان را بکار آید . ابواب . ۱- طبائع بعضی ادویه مفرده که مقوی باه اند . ۲- تراکیب چند کثیر المنافع که در قوه باه بی غایت بی نظیر اند . ۳- مخنیات حکماء و نوادر .

آغاز: ستائش و نیایش مر حکیم قادر مطلق را که امراض و علل خلقت ضعیف با سهل ترین

دوای فضل شفا فرموده .

بنگرید به : تاریخ روابط پزشکی : ۱۰۷ .

N.M. 528/103 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، ۱۳۶ ص ، ازین بیعد تا ص ۱۵۹ رساله در

ادویه مفرده ، به ترتیب الفبائی .

رجوع الشیخ الی صباه فی القوه علی الباه

متن عربی از احمد بن یوسف شریف .

در دو بخش و هر یک درسی فصل . بخش یکم ، مربوط به مردان . فصل ها . ۱- مزاج و منفعت قضیب . ۲- مزاج خصیتین . ۳- ضرر افراط جماع . ۴- تدارک مضرت جماع . ۵- در آنچه استعمال آن بعد از جماع لازم است . ۱- ادویه مرکبه مقوی باه . ۲- ساختن لبان ها که قوه را بافزاید . ۳- اقسام شهوت مردان . بخش دوم ، مربوط به زنان . فصل ها . ۱- اوصاف زنان . ۲- علامات که بآن استدلال بر احوال زنان توان نمود . ۳- ادویه که رنگ چهره را صاف کند و سرخ و سفید گرداند . ۴- درباره موهای زنان . ۵- ادویه برای جلای دندان و خوشبوی دهن . ۱- ادویه که مانع میل نمودن رحم است بطرف راست یا چپ و ادویه که رحم را محکم سازد . ۲-

حکایتی که شنیدن آنها موجب تحریک شهوت و نعوظ می شود . ۳- ادویه که زنان را سکر و بیهوشی آورد .

ترجمه رجوع الشیخ الی صباه . . .

از ملا محمد سعید بن محمد صادق اصفهانی . بدستور حسین جابری انجام داد .

آغاز : الحمد لله الذی خلق الانسان من ماء .

بنگرید به : ریو ۲ : ۴۷۱ ، نسخه های فارسی ۱ : ۵۰۱ .

N.M. 1958-262/51 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ۲۲۲ ص ، ناقص الآخر ،

تا باب ۲۳ بخش دوم .

N.M. 1961-1683 : نستعلیق ، غلام زکریا ، ۱۲ شعبان ۱۳۳۱ هـ ، عنوانها شنگرف ،

۱۰۷ ص .

سایل طبی

فرمانروای احمد نگر (هند) گرد آورده است .

۱- قرآبادین (ص ۱-۴۰) .

در آغاز مینویسد . «از روی کتاب بهت ، ست سرلوکی ، جوگ ست ، جوگ رتناگر ، رس رتناگر ، بهیند ، بهارت گرفته شد» .

۲- رساله در طب (ص ۴۰-۱۵۳) .

گزیده از دستور الاطباء (اختیارات قاسمی) ، بهاگ بهت ، چرک ، جانون کرن ، ست سرلوکی ، رس رتناگر ، جوگ رتناگر و جز آن .

آغاز : انتخاب من الکتاب دستور الاطباء .

N.M. 1973-156 : نستعلیق ، ۳ جادی الاول ۱۳۳۷ هـ ، در جوناگره (هند) ، هنکامیکه

در لشکر کابیتان بارنوویل ، نماینده سیاسی انگلستان در کاتھیا وار (هند) بود ، عنوانها نانویس ،

۱۵۴ ص .

رسایل یوسفی (۱)

از یوسف بن محمد بن یوسف ، یوسفی هروی (م ۵۹۵/۱۱۵۴۳ م) .

انوار حکمت (ص ۲۹-۳۱) .

رک : بخش «فلسفہ عملی»

۲- علاج الامراض . (ص ۴۰-۱۱۶) .

۳- دلائل البول (ص ۱۱۷-۱۲۲ ، در صحافی پس و پیش شدہ)

آغاز : (افتادہ) : در نادى است اصل دوم از اصول لون احمر است .

N.M. 1961-1077-79 : نسخ ، سدہ ۱۰ ، عنوانها شنگرف آبی ، ۱۲۲ ص .

رسایل یوسفی (۲)

۱- ستہ ضروریہ . (ص ۴۳-۱) .

۲- فواید انخيار . (ص ۷۹-۴۳) .

۳- مأکول و مشروب . (ص ۹۱-۷۹) .

N.M. 1958-415 : نستعلیق ، سرب دیال ، ۱۷ رجب ۱۲۲۱ھ ، عنوانها شنگرف .

رسایل یوسفی (۳)

۱- جامع الفوائد . (گ ۴۷-۱) .

۲- دلائل النبض . (گ ۵۲-۳۷) .

۳- دلائل البول . (گ ۵۹-۵۲) .

۴- مأکول و مشروب . (گ ۶۲-۵۹) .

۵- فوائد انخيار . (گ ۷۳-۶۲) .

N.M. 1957-655/16-20 : نستعلیق ، ۱۴ ربیع الآخر ۱۲۲۵ھ ، در لاهور ، ۱۴۶ ص .

رسایل یوسفی (۴)

۱- ستہ ضروریہ (ص ۱۷-۲) .

۲- دلائل النبض (ص ۴۲-۲۲) .

۳- دلائل البول (ص ۷۱-۵۴) .

- ۴- ماکول و مشروب (ص ۸۰-۹۱) .
- ۵- فرهنگ یوسفی (ص ۹۸-۱۰۳) .
- ۶- حفظ صحت (ص ۱۰۶-۱۱۲) .
- ۷- فواید الاخیار (ص ۱۱۴-۱۵۸) .

N.M-1970-257 : نستعلیق ، احمد بخش یکدل چشتی بن مولوی غلام حسین چشتی ، برای محمد علی چشتی و مولوی نور احمد چشتی (سولف «تحقیقات چشتی») ، از سلخ شوال ۱۲۶۸ تا ۷ ذی قعدہ ۱۲۶۸ ، ۱۵۸ ص .

ریاض مناظر

از محمد رضا طبیب بن ابو الفضل سلیمان شیرازی ، در سال ۱۰۹۳/۱۰۸۲ م . تاریخ تالیف بتعمیه سروده است : سه گل از ریاض دوم گریبونی - «ختمنا» ، تاریخ اتمام بینی ، یعنی ختمنا = ۱۰۹۶ - ۳ = ۱۰۹۳ .

جلد دوم «ریاض عالمگیری» اوست ، در ۱۲ منظر : ۱- منتضیات ترکیب ادویه . ۲- دانستن سبب اختلاف اوزان مفردات . ۳- استکمال ترکیب . ۴- متعلقات استکمال ترکیب . ۵- تعیین درجات و بیان تقدیر شربات . ۶- بسائط و مرکبات مستعمله در عضو اول در اعضای سبعة .

آغاز : اللهم لا یضر غیرک فی کل الارادات . باید دانست کہ کمال صانع هر صنعت در آن است .

بنگرید به : نسخه های فارسی ۱ : ۵۴۵ .

N.M-1975-70 : نستعلیق خوش ، غره شعبان ۱۰۱۴ ، سرلوح ، جدولی ، ۵۳۲ ص ، پس از منظر ششم ، شوش است .

زاد غریب

از حکیم صادق علی خان (م ۱۲۶۴/۱۸۴۸ م) بن حکیم محمد شریف خان (، ولف تالیف شریفی) . در سال ۱۲۲۴ (= زاد غریب) / ۱۸۰۹ م بروزگار اکبر شاه دوم (۱۲۲۱-۱۲۵۳) تالیف کرد . (رک : اطباء عهد مغلیه از کوثر چاند پوری ، ص ۱۱۶) .

در تدابیر حفظ صحت و معالجه دوران سفر . در دو «رفیق» ، ۱- در تدبیر مسافران ببری . ۲- در تدبیر مسافران بحری .

آغاز: الحمد لله و صلوة على رسوله محمد و آله و اصحابه اجمعين اما بعد چنین گوید
 واصی پر معاصی صادق علی خان... چون ماکول و ملبوس و سائر حوائج ضروریه انسان
 صنایع است.

N.M. 1958-262/50 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۱۵۴ ص ، آب رسیده .

ترجمه ساشیه = لذت النساء

سته ضروریه

از یوسفی هروی . در سال ۱۵۳۷-۳۸/۵۹۴۴ م .

در یک مقدمه و شش فصل . (رک : گنج بخش ۱ : ۲۹۷) .

آغاز: الحمد لله المنعم حیات النفوس و صحت الاجسام .

برای نسخه ها بنگرید به : رسایل یوسفی (۲) ، (۴) ، ص ۹۵-۹۷ .

ترجمه سمسکرت (یا سمکرت)

اصل متن به هندی ، ترجمه فارسی بدستور نواب تفضل علی خان ، در ماه ذی الحجه
 ۱۲۵۶/۵۱۸۴۱ انجم گرفت .

در کشته سازی ، شامل نسخه های معرب حکیم شیخ حیدر که ملازم نواب مذکور بود .

آغاز: اللهم صلی علی سیدنا... روزی خداوند نعمت ارسطو فطرت... نسخه چند مصری
 از روی سمسکرت معتمدی هندی .

N.M. 1957-1060/7 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۳۴ ص ، انجم افتاده .

ترجمه شرح الاسباب و العلامات = طب اکبر

شفاء السقیم

از محمد تقی دیدهانی (منسوب به شیخ دیده) نتوی قادری . وی از دوستان محمد محسن

نتوی (۱۱۲۱-۱۱۶۳ هـ) بود و قطعه تاریخ تولد پسر میر اسد الله شیرازی را نیز سروده است که در

۱۱۶۲/۵۱۷۴۹ م زاده بود . نگارنده در حین تالیف تذکره «مقالات الشعراء» (در ۱۱۷۴ هـ) نیز زنده

بود ، (رک : مقالات الشعراء ، کراچی ، ص ۱۳۳) .

در ده فصل آمیختند با نظم : ۱- شناختن رنگ قاروره و بول و دریافتن تحریک نبض و

ادراک خلط ها . ۲- جلاب گرفتن . ۳- معاین برای قوه باه . ۴- دفع آتشک . ۵- نداوی زهر

ها . ۶- علاج عقمیه و امقاط حمل . ۷- علاج تب محرقه و لرزه . ۸- تراکیب اصلی و عملی .
۱- زخم ناسور و جراحت آن . ۱۰- قی . ۱۵- دفع گزیدن سگ و شغال . ۱۶- طاسبات .

آغاز : بود حمد بیحد بایزد خلیل . - که بستان کند نار را به خلیل . . . بعد از ادای ثنای
ایزدی همت جل و علی و درود نا محدود احمد مجتبی .

N.M-1958-50/3-1 : نستعلیق ، سده ۵۱۴ ، عنوانها شنگرف ، ش ، مجموعه ،

ص ۱-۶۲ .

شفاء العلیل

از عبداالله (عبید الله) بن یوسف علی . بدستور ابو الفتح محمد درویش فرمانروای ترکستان
نگاشت .

در یک مقدمه در طب و اغراض طب و (بیست) مقاله و هر مقاله در چند باب . در
اسباب و علامات و معالجات امراض از سر تا پا . پس از خاتمه رساله ای مستقل در ادویده مفرده و
مرکبه بعنوان «تکمله» جزو آن کتاب قرار داده است .

بنگرید به : نسخه های فارسی ۱ : ۵۵۴ .

نستعلیق ، محمد عارف خوانی ستوسل میر سهدی اسیر بلخ ، ۱۱۰۰ ،

ص ۴ ، (خود نسخه در سوزه بدستم نرسیده ، اطلاعات مستقول از «الزیر» : ۱۰۴) .

شفاء المریض = طب شهبانی (منظوم)

از شهاب الدین بن عبدالکریم ناگوری . در سال ۵۷۹/۱۳۸۸ م تالیف کرد .

در یک مقدمه و شصت باب .

آغاز : نخستین کلمه نوک خامه روان - به توحید پروردگار جهان .

همان : گنج بخش ۱ : ۳۰۰ .

N.M-1961-1100 : نستعلیق ، سده ۵۱۱ ، عنوانها شنگرف ، از باب ۱۲ شروع میشود .

آغاز : شود دفع از فضل باری زکام - عالی گرز سردی بود لا کلام ، ۲۴۸ ص .

N.M-1958-50/1 : نستعلیق ، کاتب خادم مسجد بوده ، ۲۴ ربیع الاول ، ۵۱۲۵ ،

عنوانها شنگرف ، ۱۶۶ ص .

N.M-1957-648/52 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، عنوانها شنگرف ، از باب ۷ تا ۶۱ ، آغاز :

که ناگه مفاجات آید نبوم ، ۲۱۰ ص .

صدیقی = طب صدیقی (منظوم)

از ناشناس کہ از مردم شبہ قارہ بودہ و در مقدمہ خلفای اربعہ (رض) را ستائش کردہ است . در سال ۱۶۱۵/۵۱۰۲۴ م سرود : ز صدق و صوابست داروی این - کہ صدیقیش نام کردم یقین . نوشتم دواها بہندی زبان - کہ حاجت بفرہنگ نبود دران . از ہجرت تواریخ سال این کتاب - ہزار است و عشرین و چار از حساب .

در ۱۲۲ باب : ۱- توحید . ۲- نعت پیامبر . ۳- ستائش چہار یار . ۴- دانستن امراض کہ در کدام ماہ کدام مرض حادث شود . ۵- شناختن مزہ دہن کہ کدام مرض حادث شدہ است . ۶- رفع درد شقیقہ . ۷- دفع سرسام . ۸- دفع جرع . ۹- دفع دوران سرکہ . ۱۰- دفع فالج . ۱۱- دفع اخشم . ۱۲- دفع کائہ . ۱۳- دفع سیرز و جگر و سرفہ . ۱۴- دفع پرسیو ہر جنس معجون فرافلی . ۱۵- ترتیب پختن اہلیت برای بیماری های شکم . ۱۶- ترکیب دست و پا . ۱۷- دفع زہر و ہاتورہ و دفع عدل افسوز . ۱۸- دفع تب و لرزہ . ۱۹- تدبیر ستردن (دوہای) عورت کہ تولد نشود . ۲۰- فراہم آمدن شکف کہ بوقت ولادت ہر دورہ یک شوند . ۲۱- دفع خشکی زبان عورت کہ بعد از تولد پیدا شود . ۲۲- علاج بچہ های شیر خوار .

آغاز : کشایم زبان را بنام حکیم - کہ اوست خلاق عرش عظیم . ز تحت الثری تا بعرش مجید - ہمہ چیز از حرف کن آفرید .

بہ نگرید بہ : نسخہ های فارسی ۱ : ۵۵۶ ، در تاریخ ادبیات مسلمانان پاکستان و ہند ۴/ (۲) : ۷۱۰ اسم ابوبکر صدیق ناگوری آمدہ کہ از اطباء روزگار جہانگیر (۱۰۱۴-۱۰۳۷ھ) بودہ ، امکان دارد نگارندہ ہمین کتاب باشد .

N.M-1959-102 : نستعلیق خوش ، عبدالنہی مودودی ، ۸ رجب ۲۹ جلوس (ظاہرا عالمگیری ، مطابق ۱۰۹۶ھ) در اجمیر ، عنوانہا شنگرف ، ۱۰۶ ص ، در آغاز فہرست مطالب .

N.M-1971-294 : نستعلیق ، ۵۱۲۳ ، عنوانہا شنگرف ، نسخہ کامل ، اوزاق بہم چسپیدہ ، سوریانہ زدہ .

N.M-1973-157 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۳ ، ۱۰۶ ص ، در شروع و پایان یادداشت های طبی و فالنامہ .

رسالہ در طب

از امین الدولہ . بدستور ارغوان خان پادشاہ (دیباچہ) . آیا او امین الدین طیبیپ معالج

ارغوان خان پادشاه خراسان (۶۸۳-۵۶۹/۸۴-۱۲۹۱م) است؟ (حبیب السیر ۳/۱) .
۳-۱۳۳، تهران) .

در ۳۴ باب : ۱- شناختن اخلاط اربعه و رنج ها . ۲- دفع بلغم و صفرا و خون و سودا . ۳- شناختن رنج که بر آدسی پیدا شود . ۴- نشان مرگ . ۵- شناختن نشان سلامت . ۱- شناختن درد گوش و دندان . ۲- علاج کرم شکم . ۳- منفعت موسیائی . ۴- تعویذ و افسون .

آغاز : چنین گوید کمترین بندگان خدایتعالی امین الدوله که چون حکم یرلیغ پادشاه روی زمین ارغوان خان خلد الله .

N.M-1957-1060/15 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ۴ ص ، در اول و آخر

این رساله اوراق متفرق در مطالب طبی .

طب اکبر = جامع الفوائد

از محمد اکبر معروف به محمد ارزانی (۱۱۳۰/۱۷۱۸م) بن میر حاجی مقیم قاضی ،
در سال ۱۱۱۲/۱۷۰۰ نگاشت . (برای احوالش بنگرید به : اطبای عمده سفلیه از کوثر
چاند پوری . ص ۵۱-۵۴) .

در دو جلد .

آغاز : (ج ۱) . صحیح ترین کلاسی که شام ناطقه و دانش آیین را .

همان : ربو ۲ : ۴۷۸ ، گنج بخش ۱ : ۳۰۳ ، نسخه های فارسی ۱ : ۵۵۸ .

N.M-1959-72 : نستعلیق خوش ، سده ۵۱۱ ، دو سراج ، در دو صفحه آغاز زر زشی

شده ، جدولبند ، با فهرست مطالب ، ۸ + ۵۶۴ ص ، اندازه رحلی .

N.M-528/288 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ناقص الطرفین ، آغاز : این مفاصد

ژرف و نگارنده این مطالب ، ۱۲ ص .

N.M-1976-27 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ۷۱۵ ص .

N.M-1976-212 : نستعلیق ، کهنیم کرن از قوم (کدیستنه) ، ۲۵ رجب ۱۲۴۸ ، عنوانها

شنگرف ، ۸۸۸ ص .

N.M-1961-1060 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، عنوانها شنگرف ، ۴۸۴ ص ، ناقص الآخر .

طب اورنگ شاهی

از حکیم درویش محمد ایمن آبادی (گوجرانواله ، پاکستان) . بنام اورنگ زیب (۱۰۶۸-

۱۱۱۱/۵) نگاشت ، از همین نگارنده «پران سکہ» در طب ، در دست است کہ این یکی را در سال ۱۰۶۶/۵۶-۱۶۵۵م تالیف کردہ بود .

در ہفت باب .

آغاز : حمد و سپاس مر حضرت حکیمی را کہ بہ حکمت بالغہ و قدرت کاملہ .

بنا کرد بہ : پاکستان میں فارسی ادب ۲ : ۳۰۶ ، گنج بخش ۱ : ۳۰۵ .

N.M-1958-262/52 : نستعلیق ، عطا محمد بن میان نظام الدین بن میان سلطان محمد بن

محمد علی ، قوم سنی ، ساکن نارووال (سیالکوٹ - پاکستان) ، برای محمد بخش ، ۱۳ بہگن ۱۹۲۷ بکرمی (۱۲۸۷ھ) ، عنوانها سنگرف ، ۵۵۶ ص .

طب داؤدی

م تجربیات داؤد خان بن خدا یار خان عباسی است کہ یاد او در «جوارحنامہ اماسیہ» در بخش طبیعیات ، ص ۵۶ گذشت . این کتاب بہ حکیم میر عبدالرزاق شرب (م ۱۱۲۷ھ/۱۷۱۵م) نیز نسبت داده می شود . ممکن است وی این تجربیات را گرد آورده باشد . چون در «مقالات الشعراء» ص ۲۱۲ در ضمن احوال داؤد خان چنین آمده است . «حکیم میر عبدالرزاق شرب تخلص . . . و دیگر صاحب کپلان پیش او (داؤد) بمراتب ارجمند بسر می بردند» . در همان کتاب ، ص ۶۰-۷۶۱ مستقل احوال حکیم شرب درج شدہ است ، آنجا نیز مینویسد . «نزد میان داؤد خان . . . بہزت تمام گذرانیدہ» . (نیز بنگرید بہ : تاریخ ادبیات مسلمانان پاکستان و ہند / ۴ : ۷۳۲) .

در معالجتہ امراض در ۳۱ باب : ۱- دماغ . ۲- چشم . ۳- گوش . ۴- بینی . ۵- دہان و لب . . . ۱۰- معده و دل . ۱۵- پشت . . ۲۰- آنشک . ۲۵- دفع زہر جانوران . ۳۱- درد سر و دماغ .

آغاز : فہرست نسخہ تجرب از تجربیات رضوان مرتبت فردوس منزلت .

N.M-1976-39/2 : نستعلیق ، سادہ ۱۳ھ ، عنوانها سنگرف ، ش ۲ مجموعہ ، ص

۱۰۶-۳۵۲ .

طب الرضا = ذہبیہ

طب شہابی = شفاء المریض

از شہاب الدین

طب صدیقی = صدیقی طب النبوی = معالجات نبوی

از غلام امام .

طب های منظوم = تحفة المجربات ، حفظ الصحت ، شفاء المرض ، صدیقی ، علاج الامراض ، فرهنگ یوسفی ، فواید الاخيار ، فواید الانسان ، کشف الامراض ، کدوک شاستر ، ما کول و مشروب ، مفتاح حکمت .

طرفه

از ناشناس . بتائید حق چون نمودم تمام - مسمی به «طرفه» شده والسلام .

در اوراد و مطالب طبی ، در . ۴ . باب : ۱ - دعای حاجات و سمیات و آداب دعا . ۲ - دعای چهارشنبه . ۳ - آداب روز عاشورا . ۳ - ادویه برای دفع عذاب قبر و آداب زیارت قبور . ۴ - دعاها برای دیدن رسول الله در رویا . ۱ - ذکر دفع شر دشمن . (از باب ۱۶ مطالب طبی شروع میشود) .
۱۶ - علاج درد سر . ۲ - شناختن حمل دختر یا پسر . ۲۵ - علاج فرج زنان . ۳ - ادویه مقوی باه و اسماک . ۳۵ - رفع احتلام . ۴ - متفرقات .

N.M. 1964-363/3 : نستعلیق ، شهاب الدین ، ۳ شعبان ، ۱۰۱۵ هـ ، در سرای موهن سرکار محمد آباد (بنارس) ، استان اله آباد ، در هنگام وصول تنخواه (حقوق) از شاه . عنوانها شذرف ، ۱۱۲ ص ، در جنگ .

علاج الاطفال

از سید فضل علی مخاطب به شفائی خان . شاگرد سلک الحکماء احمدانته خان علوی خان (نگارنده «شفاء الجدور») . در سال ۱۲۵۲/۵۱۳۶-۳۷ م بنام راجه چندو لعن سهاراجه تالیف کرد . در مقدمه مینویسد . «اکثر دوستان خصوصاً حکیم میر محمد علی خان . . . مینمودند که در بلده حیدر آباد اکثر نسوان بعد تولد و نیز اطباء متوجه به اطفال باشد . بنده حسب الطلب این صاحبان از قانون شیخ و مفرح القلوب و خلاصه التجارب . . . بر آورد» .

در ۷ فصل . ۱ - تدبیر حاسله . ۲ - (دانستن مزاج اطفال) . ۳ - ریح الصبیان و اما الصبیان . ۴ - عطاس . ۱ - گریه اطفال . ۳ - سعال . ۴ - هیضه . ۵ - خروج مفعد . ۷ - معالجه یک مرض جلدی .

آغاز : حمد بیحد و ثنای بیحد واجب الوجودی را سزد که انسان را از کتم بیرون آورد .
بنگرید به : قوت لایموت ، در همین بخش ، ص ۱۱۲ .

N.M. 1961-1062 : نستعلیق ، محمد عبدالله ، بخواہش حکیم ادیس حسن ، ۳۰ رمضان
۱۲۸۷ھ ، عنوانها شنگرف ، ۲۹۴ ص .

علاج الامراض

از محمد شریف خان دهلوی ، که در سال ۱۱۷۷/۵۱۱۷۷-۶۴/۱۷۶۳ م نگاشته است .
در یک مقدمه و بیست مقاله و یک خاتمه .

آغاز : در فیض است سنشین از گشایش نا اسید اینجا . . . مفرحی که باعث تفریح قلوب
سودا زددن عرصه بی منتها .

همان : گنج بخش ۱ : ۳۱۶ .

N.M. 1957-648/46 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، آغاز افتاده : سفید . .
خضمی گل سرخ از . . . ص ۷ .

علاج الامراض (منظوم)

از یوسفی هروری . در سال ۱۱۹۴/۵۹۱۴-۹/۱۵۰۸ م .

رباعیات است ، (همان : گنج بخش ۱ : ۳۱۷) .

آغاز : ای درد تو آمد علاج دل ما عشق تو موافق مزاج دل ما .
برای نسخه هایش بنگرید به : رسایل یوسفی / ۱ (۲) .

جامع الفوائد - شرح علاج الامراض

متن و شرح از یوسفی . گذارش ۲۸۹ رباعی در علائم و درمان که در «علاج الامراض»
آمده است .

آغاز : حمد نامحدود حکیمی را که قانون حکمت و کامل .

بنگرید به : ربو ۲ : ۴۷۵ ، گنج بخش ۱ : ۲۶۵ .

N.M-1058-243/3 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ۱۲۶ ص .

N.M-1957-938-3 : نستعلیق ، منشی محمد بخش بن شیخ قلندر بخش صدیقی ، متوطن

زاهون ، ۱۴ صفر ۱۲۲۷ھ ، در دیوان خانه سید حیا (ت) شاه بخاری . عنوانها شنگرف ، ۹۴ ص .

N.M-1963-287 : نستعلیق ، نورالهی ، برای میان رحمت ، ۱۹۰۹ بکرمی (۶۹-۱۲۶۸ھ) ،

عنوانها شنگرف ، ۹ ص ، موربانه زده .

علاج النساء والاطفال

از محمد یار بن محمد علی خان ، از تیره ککیانی ، که در شاهجهانپور متولد شده ، در سال ۱۸۲۹/۵۱۲۴۴ م بروزگار نواب ناصر الدوله دکن (۴۴-۵۱۲۷۳) نگاشته است .

در معالجه زنان و بچه ها بوسیله طب و اوراد و ادعیه در چهار باب و هر باب در چند فصل . بابها : ۱- دریافتن خواص زنان (هندی ، روسی و کشمیری و جز آن) ، در ۹ فصل . ۲- عقر حقیقی و مجازی از طرف رجال و نساء ، در ۱۳ فصل . ۳- مستحاضه و احتباس حیض ، در ۵ فصل . ۴- قلت شیر زنان ، در ۱ فصل و ۳ قسم .

آغاز : حمد بی قیاس آن ثنا بخش بیماران که معالج امراض من الاشیاء .

N.M-1957-1060/12-A : نسعلیق ، سده ۵۱۳ ، عنوانها شنگرف ، ش ۱ مجموعه ،

ص ۱-۱۴۶ .

علمی المیزان = میزان علمی

از نور احمد بن شیخ احمد (دانشمند و پزشک) بن شیخ عبدالمومن ، از تیره «قارر» ، از مردم «پندی بهتیان» (بنجاب- پاکستان) . ظاهرار از نویسندگان سده ۵۱۳/۵۱۹ . درین کتاب از «میزان الطب» ارزانی (نگاشته ۱۱۱۲ هـ) بهره برده است . بخواهش آقای عالم که شاگرد او بوده ، تالیف کرده است .

در یک مقدمه و چهار باب و یک خاتمه . مقدمه در تعریف و موضوع و غرض طب . بابها : ۱- اسباب مادی صحت . ۲- اسباب صوری صحت . ۳- اسباب فاعلی صحت . ۴- اسباب غایی صحت ، یعنی احوال و اعراض . خاتمه : در قوانین و حفظ صحت و قوانین علاج کلی . هر باب در چند فصل .

آغاز : حمد و ثنای مر خالق را که موء مزاج کثر و ضلالت بنوش اسلام ما را شفا کس بخشید و صلوة و سلام نامیات مر رسول را که بمنفرح ارشاد احکام شرعیه وجود ما را از اسقام .

N.M. 1958-262/9 : نستعلیق ، نظام الدین ، ۱۲ بهاکن ۱۹۱۷ بکری (۷۷-۵۱۲۷۶) ،

عنوانها شنگرف ، در مجموعه ، ص ۱۲۲-۱۴۵ ، در ترقیمه نام تالیف «میزان علمی» و در متن «علمی المیزان» آمده است .

عین الحیات

نسخه سوزه از اول و آخر افتادگی دارد . اما به گمان غالب این کتاب «عین الحیات» است . در «تاریخ روابط پزشکی» ص ۱۰۶ و ۱۱۶ نام سولاف مبارک مجید و حکیم مبارک از روز در عالمگیر

(۱۰۶۸-۱۱۱۸/۵-۱۶۵۸-۱۷۰۷م) در ۸۵ باب و در «نسخه های فارسی» ۱ : ۵۷ نام مولف محمد مجیر ، در ۹۰ باب ، آمده و نسخه ای با تاریخ کتابت ۱۰۵۷ هـ ، نشان داده است .

فهرست مطالب ، آنچه در نسخه موجود است . باب ۳-علاج خون . ۴-علاج چشم . ۵-علاج گوش . ۶-علاج دندان ۹-علاج تبها . ۱۰-علاج راندن شکم . ۳-علاج بادها و دردها . ۵-علاج زخم تیر . ۶-علاج کوتاه شدن پستان و کوتاه و دراز شدن قزیب . ۷-علاج خضاب (و کف) ، تا باب ۸۹ .

N.M. 1963-159 : شکسته ، سده ۱۲ هـ ، آغاز : مگس را در روغن آجوشاند و آن روغن ،

۴۶ ص .

فرسنامه = در بخش طبیعیات گذشت

فرهنگ یوسفی (منظوم)

از یوسفی هروی . در سال ۱۱۷۹ هـ / ۱۵۱۱ م سروده است . در اسمای اجناس ادویه . (همان : نسخه های فارسی ۱ : ۵۷۳) .

آغاز : گرکنی گوش سویم از دل و جان-شکلات ترا کنم آسان . برای نسخه هایش بنگرید به : رسایل یوسفی ۴ / (۵) در همین بخش ، ص ۹۵-۹۷ .

فواید الاخیار (منظوم)

از یوسفی هروی . در سال ۱۱۳۵ هـ (فواید الاخیار) / ۸-۱۰۷۰ م سروده است .

آغاز : بدان چونکه گفتمی سپاس و درود-که در فن طب است این قطعه ها .

همان : گنج بخش ۱ : ۳۳۳ ، نسخه های فارسی ۱ : ۵۷۵ .

N.M. 157-916/3 : نستعلیق ، سنگین علی بن خواجه علی بیگ خندانی ، ۵۹۵ هـ ، عنوانها

شنگرف ، ۳۲ ص . در اول نسخه ، آخرین ورق «ریاض الادویه» و در پایان نسخه اولین ورق «ماکول و شروب» یوسفی ، با همان خامه موجود است . گویا این نسخه از رسایل یوسفی جدا شده است .

N.M. 1971-293/2 : نستعلیق ، عنایت الله (۱۲۱۹ هـ) عنوانها شنگرف ، ش ۳ مجموعه ،

ص ۵۷-۸۹ .

N.M. 1958-262/54 : نستعلیق ، (عظیم بخش بن غلام محمد) ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها

شنگرف ، ۲۶ ص .

نیز بنگرید به : رسایل یوسفی ۲ / (۲) ، ۳ / (۵) ، ۴ / (۷) . در همین بخش ، ص ۹۵-۹۷ .

فوائد الانسان (منظوم)

از حکیم دوانی گیلانی شیرازی (م ۱۰۰۴/۱۰۹۵ م). در سال ۱۰۰۴ هـ، بنام اکبر پادشاه سروده است. در منافع و خواص اشیاء. در آن صنعت توشیح بکار برده است.

آغاز (مقدمه): الله اکبر این چه حکمت سیمون و چه نعمت گوناگون است (متن): نامه از بعد ذکر اله - شد موشح به اسم اکبر شاه.

بنگرید به: تاریخ ادبیات مسلمانان پاکستان و هند ۴/ (۲): ۷۲۰، گنج بخش ۱: ۳۲۴، نسخه های فارسی ۱: ۵۷۷.

N.M. 1959-419: نستعلیق خوش، صوبه شاه نوشاهی، ساکن رسول نگر (گوجرانواله، پاکستان)، ۲۲ مارس ۱۹۰۱ م / (۱ ذی الحجه ۱۳۱۸ هـ)، جدول بند، عنوانها شنگرف، ۲۶۴ ص.

فوائد طبی

از ناشناس، که از مردم شبه قاره بوده. با عنوانهای «فایده»، ۱- هفت دهات (ارکان بدن).
 ۲- شرح علامات و علاج کمبود هفت دهات. ۳- چیزهای که حبس آن مدموم است. ۴- اوقات استعمال ادویه و کیفیت آن. ۵- شرائط دهگانه که بر طبیب واجب است. ۶- بعضی چیزهای ضروری. ۷- تفصیل عناصر. ۸- تشریح رس خام و پخته و تفصیل امراض که از آن پیدا شود. ۹- ربیع سکون.

آغاز: فایده اول، بدانکه حکمای هند هفت دهات و سه دوک قرار داده اند.
 N.M. 1957-1060/16: نستعلیق، سده ۱۳ هـ، عنوانها شنگرف ۷۳ ص.

قانون العلاج

از ولی محمد. در ۵ جمادی الاول ۱۱۶۹/۱۷۵۶ م نگاشته است. (ترقیمه نسخه M.N. 1961-1059)

در سه باب: ۱- طریق استخراج درجه مرکب. ۲- طریق ترکیب بر وجهی که مفید درجه مطلوب یا اعتدال باشد، در ۲ فصل. ۳- طریق استخراج شربت هر مرکب، در ۲ فصل.

آغاز: الحمد لله رفیع الدرجات خالق الارکان و جاعلها ملزوم الکینیات والثناء لرسوله.

N.M. 1961-1059: نستعلیق، (میر فرخنده علی، ساکن شکوه آباد، هند)، ۱۷ رجب ۱۲۳۹ هـ عنوانها شنگرف، ۶۳ ص.

N.M. 1976-214 : نستعلیق ، میر اصغر علی ، غره محرم ۱۲۶۲ هـ ، در اسیر گنج ، عنوانها

شنگرف ، ۹۲ ص .

قانونچه

ستن عربی از محمود چغمینی (م ۵۷۴۵ / ۴۵ - ۱۳۴۴ م) . در ده مقاله .

بنگرید به : کشف الضنون ۲ : ۱۳۱۱

مفرح المملوب = شرح قانونچه

از محمد اکبر ارزانی ، در خاتمه مینویسد : «در آخر سلطنت عالمگیر (۱۰۶۸-۱۱۱۸ هـ) شروع در آن شد . . . و در اول جلوس . . . محمد فرخ سیر (۱۱۲۵/۱۷۱۳ م) . . . با تمام رسانید» .

آغاز : حمدله . صلاة . اما بعد فقیر جانی محمد اکبر عرف محمد ارزانی . . پس از تالیف طب اکبر و حدود الامراض .

بنگرید به : گنج بخش ۱ : ۳۵۰ .

N.M. 1961-1044 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۳۲۴ ص ، انجام افتاده .

N.M. 1957-960/7 : شکسته ، غره محرم ۱۲۱۴ هـ ، سر لوح ، جدولبند ، عنوانها شنگرف ،

۳۷۶ ص ، اندازه رحلی .

N.M. 1976-211 : نستعلیق شکسته آئیز ، سید عبدالرزاق عرف سید مکن ، خلف سید احمد

گیلانی ، ۱۱ ربیع الاول ۱۲۱۴ هـ ، در ناگپور ، عنوانها شنگرف ، ۳۱۶ ص .

N.M. 1961-1042 : نستعلیق ، ۹ جمادی الاول ۱۲۶۴ هـ ، عنوانها شنگرف ، نسخه کامل .

وافیه = شرح قانونچه

از ناشناس ، در مقدمه وقائع خونین ماه محرم ۱۴۰۲/۵۸۰۵ م روزگار سلطان شاهرخ (خراسان)

را بیان کرده است . در ده مقاله .

آغاز : حمد بی غایت و ثنای بی نهایت حضرت خداوندی را که ای حبیب قدرت او مدرک

اوهام انس و جان .

همان : گنج بخش ۱ : ۳۵۶ .

N.M. 1965-217 : نستعلیق ، ۱۴ ربیع الاول ۹۹ جلوس ؟ (شاید عالمگیری) ، سده ۱۲ هـ
عنوانها شنگرف ، ۱۴۶ ص .

N.M. 528/90 : نستعلیق خوش ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۲۶۸ ص ، در آخر چند
ورق افتاده .

N.M. 1957-648/32 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ناقص الطرفین از وسط مقاله دوم تا مقاله
هشتم موجود است ، آغاز : با عضای دیگر ، هشتم معتدل عضوی ، ۸۶ ص .

قربا دین = رسایل طبی
از فرمانروای احمد نگر .

قربا دین

از سید حسن علی بن سید شاه قاسم علی قادری ، شاگرد حکیم سید زین العابدین . در سال
۱۲۷۴/۵۸-۱۸۵۷ م نگاشته است .

در کیفیت و کمیت و مضرت و مقدار ادویة مفردة و ترکیب آنها .

آغاز : حکیمی بجمد نامحدود است که حکیم تشخیص محکمش موالید ثلثه را ز ترکیب ارکان
بسیطة اربعه آفریده .

N.M. 1965-151 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، نام های ادویة شنگرف ، ۱۱۰ ص ، ناقص
الآخر ، تا واژه «مصطگی» را دارد .

قربا دین سکندری

گرد آوری از سکندر . در مقدمه مینویسد : «بنده . . . کتاب هذا مسمی قربا دین جمع کرده
و فراهم آورده از نسخه های مجربه و آزموده . . . حکیم رحیم الله مرحوم دریده و جریده
از اول ناقص ، اتفاقا از دوستی بدستم رسید ، چون گوش زد . . . محمد جلال الدین خان والی مموت
گردید فوراً به نقل آن حکم . . . معرفت مولوی خوشی محمد اخوند صاحب زاده . . . محمد نظام الدین
خان . . . بنام این سستهم شرف صدور . . . فرسود . چار و ناچار بجا آوری حکم ولی نعمی خود را از
فرائض و واجبات پنداشته هزار کار گذاشته ورق اولش را از طبع نارسا و فهم بی ذکای خود املا
کرده نقل برداشتن نمود .»

آغاز : حمد وافر و ثنای متکثر حکیم مطلق و طبیب برحق را که معجون بوقلمون موجودات
و جوارش گوناگون .

N.M. 1968-195 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ، ۶۷۶ ص .

قرا بادین (شریف خانی)

از محمد شریف خان شاہجہان آبادی . (م ۱۲۲۲ھ/۱۸۰۷ م) -

آغاز : الحمد لله الذی یطعمنی و یسقنی و اذا مرضت فهو . . . باب الالف اطرینفل کشمیری
درد سر و چشم و گوش کہ از بخاری عارض شود .

N.M. 1964-365 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۲ ، جدولبند ، ۲۱۸ ص .

قرا با دین شفائی

از مظفر بن محمد حسین شفائی اصفہانی . معاصر شاہ عباس اول (۹۹۵-۱۰۳۷ھ/۱۵۸۷-)

(۱۶۲۸-۲۷ م) . برای احوال او رک : اطباء عہد مغلیہ از کوثر چاند پوری ، ص ۱۱۰-۱۱۱ .

در یک مقدمہ و بابہا بہ ترتیب الفبائی .

آغاز : الحمد لله العلیم . . . اما بعد پوشیدہ نماند کہ فقیر حقیر .

همان : ربو ۲ : ۴۷۳ ، گنج بخش ۱ : ۳۲۸ .

N.M. 1957-916/2-3 : نستعلیق ، ولی محمد ، ساکن شیرگرہ (پنجاب ، پاکستان)

۲۶ ربیع الثانی ، ۵۱۲۲۷ ، عنوانہا شنگرف ، ش ۳ مجموعہ ، ۲۴۶ ص .

N.M. 1958-260/11 : نستعلیق ، سلخ شعبان ۵۱۲۶۱ ، عنوانہا شنگرف ، ۳۲۸ ص .

N.M. 1974-85 : نستعلیق شکستہ آمیز ، باہر سل ، جہادی الثانی ، سدہ ۵۱۳ ، در لاهور ،

از روی نسخہ حکیم محمد جعفر ، عنوانہا شنگرف ، نسخہ کامل .

قرا با دین قادری

از محمد اکبر معروف بہ محمد ارزانی . در سال ۵۱۱۲۶ھ، ۱۷۱۴ م در ۲۲ باب تالیف

کرده است .

آغاز : ثنائی کہ شایان جناب دستطاب حضرت الہی است .

همان : ربو ۲ : ۴۸۰ ، گنج بخش ۱ : ۳۲۹ ، نسخہ های فارسی ۱ : ۵۸۱ .

N.M. 1958-262/12 : نستعلیق ، قادر بخش بن حافظ نجیب الله بن قاضی عبد الرسول

کلانوری ، ۵۱۲۰۶ ، عنوانہا شنگرف ، ۴۰۲ ص ، در ہاش آن توضیحات .

N.M. 1958-949 : نستعلیق ، غلام رسول بن میان شکر الله ، ساکن موضع گورالہ ، پرگنہ

گجرات حضرت شاہ دولی (پنجاب ، پاکستان) صفر ۵۱۲۳۲ ، عنوانہا شنگرف ، جدولبند ، ۶۵۴ ص

N.M. 1957-909/25 : نستعلیق ، ۵۱۲۵۳ ، عنوانها شنگرف ، ۳۲۴ ص ، در هاشم نیز متن آمده است .

N.M. 1961-1046 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، ۹۶ ص ، انجام افتاده .

قربابا دین کبیر = ذخائر التریب

از سید محمد حسین خان طبیب شیرازی ، معاصر میرزا نصیر حکیم (م ۱۷۷۷/۵۱۱۹۱ م) طبیب کریم خان زند .

جلد سوم «مجمع الجوامع» اوست ، در مرکبات .

آغاز : الحمد لله الذی تتحیر دون ادراک کنه ذاته المقدسه . . . اما بعد بعرض برادران ایمانی و خلان روحانی .

بنگرید به : پزشکان نامی پارس ، ص ۷۱-۷۸ .

N.M. 1972-178 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، آغاز مقدمه افتاده : که مثانه افعال کلیه آن است ، عنوانها شنگرف ، در حدود ۱۲۰۰ ص ، بهم چسبیده ، سوریانه زده .

قربابا دین معصومی

از معصوم بن کریم الدین طبیب شوشتری شیرازی ، در سال ۱۰۵۹/۱۶۴۹ م تالیف کرده است .

در یک مقدمه و هفت مقاله و یک خاتمه .

آغاز : اما بعد ، بر صواب نمای خردمندان خورده (خرده) و هوشمندان دانش گزین محبوب و مستور نخواهد ماند .

بنگرید به : تاریخ ادبیات مسلمانان پاکستان و هند ۴ : ۷۲۶ ، پزشکان نامی پارس : ۲۱۳ ، نسخه های فارسی ۱ : ۵۸۲ .

N.M. 1957-909/24 : نستعلیق ، محمد محسن بن محمد حیات سیالکوتی ، ۲ محرم ۲۳ جلوس محمد شاهی (= ۱۱۵۴ هـ) ، عنوانها شنگرف ، ش ۱ مجموعه ، ص ۳۳۰-۲ .

قربابا دین ناشناخته

با عنوانهای «دستور» و «صفت» .

آغاز : دستور مطبوع سنا ، سسهل بلغم صفرا و سودا سوخته است .

N.M. 1961-1052 : نستعلیق شکسته آمیز ، سده ۵۱۲ ، ۱۳۴ ص .

قوت لایموت

از سید فضل علی مخاطب بہ شفائی خان . (نگارندہ «علاج الاطفال» در ۵۱۲۵۲ ، در ہمین بخش ، ص ۱۰۲) بنام راجہ چندو لعل سہاراچہ نگاشته است .

در ۷ فصل : ۱ - سزاج و خواص فواکہ . ۲ - حبوب . ۳ - لعوق . ۴ - لحوم . ۵ - البان . ۶ - ؟ . ۷ - اغذیہ مرکبہ .

آغاز : الحمد لله الذی هو یطعمنی . . . انا بعد . . . اکثری از دوستان مکلف میشوند کہ اغذیہ شہورہ و غیر شہورہ ، مروجہ و غیر مروجہ .

بنگرید بہ : نسخہ های فارسی ۱ : ۵۸۳ .

N.M. 1961-1064 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۲ ، عنوانہا شنگرف ، ۱۸۰ ص ، محشی .

N.M. 1964-6 : نستعلیق ، محمد باقر ، ۱۴ ربیع الثانی ۵۱۲۵۶ ، عنوانہا شنگرف ، ورق

اول افتادہ ، آغاز : مراحمبا باوجود قلت بضاعت و قصور ، ۱۶۶ ص .

کاشف الامراض (منظوم)

از سید حشمت اللہ متخلص بہ نگاہ و کامل نگاہ بن سید حبیب اللہ شاہ حسنی حسینی قادری مرتضوی ، از مردم کانت و تلہر (ہند) . در سال ۱۲۲۸/۱۸۱۳ م سرودہ است .

در تشخیص امراض ، د ۱۵ باب ، با مقدمہ نثری . بابہا : ۱ - علامات اخلاط . ۲ - اسباب امراض . ۳ - مقامات نبض ، در ۱۷ فصل . ۴ - نفس . ۵ - بول ، در ۹ فصل . ۷ - براز ، در ۷ فصل . ۷ - نفث ، در ۴ فصل . ۸ - عرق ، در ۵ فصل . ۹ - بجران ، در ۵ فصل . ۱۰ - دلائل . ۱۱ - انتقال امراض با عراض . ۱۲ - علامات . ۱۳ - نکس . ۱۴ - علامات طول مرض . ۱۵ - متفرقات .

آغاز (مقدمہ) : حمدلہ . انا بعد فقیر حقیر اسید حشمت علی . . . عرض میدارد غرضش بر رای حذاقت پیرای فراست گرای (متن) : بنام خدائی کہ هست او قدیم - رحیم و کریم (و) علیم و حکیم .

بنگرید بہ : مجلہ «بصائر» کراچی ، ژوئیہ ۱۹۶۳ م ، ص ۳۵۹ ، مقالہ حکیم محمود احمد برکانی بعنوان «کاشف الامراض» .

N.M. 1973-223 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۳ ، عنوانہا شنگرف ، ۱۶۵ ص .

ترجمہ کامت = لذت النساء

از محمد امین .

کتاب النشاط و الانبساط

نام نگارنده در مقدمه نیامده است . در چند فصل : ۱ - ادویة مقوی دل و دماغ و معده .
۲ - حلوای مقویه . ۳ - ادویة جهت تصفیة بول . ۴ - تدبیر و ادویة فربه نمودن اعضاء . ۵ -
تدبیر و اعمال در دفع سرعت انزال . ۶ - ادویة مانع (حمل) . ۷ - ادویة برای تسهیل ولادت .
آغاز : اما بعد حمد خدا و نعت و صلوات انبیاء . . . تحریر سی نماید که چون اکثر
اوقات اهل .

N.M. 1961-1085 : شکسته ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، از وسط و آخر افتاده ،

گ ۱-۳۱ .

کفایة منصورى = کفایة مجاهدیه

از منصور بن محمد بن احمد شیرازی ، در حدود ۵۷۸/۷۹-۱۳۷۸ م تالیف کرده است .
در دو فن ، نظری و عملی ، در ادویة مفرد و مرکبه .

آغاز : شکر و سپاس مر خالقی که در خلقت انسان دقایق حکمت اوی بی پایان است .

بنگرید به : پزشکان ناسی پارس : ۱۵۴ ، ریو ۲ : ۴۷۰ ، گنج بخش ۱ : ۳۳۲ .

N.M. 1977-212 : نسخ ، ۱۷ جلدی الثانی ، سده ۵۱۰ ، در قریة نو فرسب ، از دیهات

بخارا ، عنوانها شنگرف ، ۵۳۵ ص .

N.M. 1970-46 : نستعلیق ، صفی قلی بن میکائل سفره کش ، شعبان ۵۱۰۷۱ ، ۱۳۸ ص .

N.M. 1958-262/58 : نستعلیق ، غلام غوث قادری بن شیخ محمد عظیم بن شیخ یار محمد

ساکن چک علی ، سیرو وال (بخش شیخوپوره ، پاکستان) : برای نظام الدین بن غلام رسول ،

۵ جلدی الثانی ۵۱۱۶۲ ، عنوانها شنگرف ، ۵۲۸ ص .

N.M. 1957-909/22 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ۵۴۰ ص .

N.M. 1970-196 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، (تاریخ کتابت محو شده) ، نسخه کمال ، اوراق

۴۴ چسبیده ، سوریانه زده .

N.M. 1961-1101 : شکسته ، با یادداشت ۱۰ محرم ۵۱۲۰۷ ، عنوانها شنگرف ،

ناقص الطرفین ، آغاز : و در اصل او . . . لحم غدوی هست ، ۳۲۰ ص .

N.M. 1958-948 : نستعلیق خوش ، الهی بخش بن محمد محسن ، ساکن بیگو واله

(سیالکوٹ ، پاکستان) ، برای پسرش فیض احمد ، ۷ رجب ۱۲۷۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۳۲۴ ص ، در آخر نسخه های متفرق برای معالجه امراض اطفال .

ترجمه کوک شاستر (منظوم)

از هندی بنارسی ترجمه شده است . تخلص سراینده «جامی» بوده : پس از گفتن حمد پروردگار - بخوان جامیا مدحت شهر یار . در روزگار سلطان عبد الله قطب شاه گلگنده (۱۰۳۵-۱۰۸۳ هـ / ۷۲-۱۶۲۵ م) سروده است : بلند مرتبه شاه عالم پناه - جهاندار سلطان عبد الله شاه . ریو (۲ : ۶۸۰) نام کابل مترجم محمد قلی جامی و تاریخ سرودن آن را ۱۶۲۶-۲۸/۵۱۰۳۶ م نوشته است . اما سید شمس الله قادری در «تاریخ زبان اردو» ، لکهنو ، چاپ دوم ، ص ۶۶-۶۷ ، نام سراینده را «شاه محمد جامی» از درباریان سلطان محمد قلی قطب شاه (۵۹۸۹ - ۱۰۲۰ هـ) گفته است و در تاریخ گفته ریو نیز تردید دارد .

مسائل آمیزش جنسی ست در ۱۶ باب ، در چهار ذات و خصلت زن ، خلوت باهر چهار ، مست شدن زن ، جای بوسه و ناخن زدن ، تاریخ های دنی و شهوت ، ادویه مقوی باه و جز آن .
آغاز : کم ابتدا من بنام خدا - که پیدا ست از قدرتش دوسرا .

N.M. 1961-1072 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها نانویس ، ۷ ص ، ناقص الآخر .

N.M. 1961-1072 : نستعلیق ، سید زین الدین پیشکار ایالت لسبیلہ (بلوچستان ، پاکستان) ،

۱۷ مه - ۱۹۰۱ م (۱۳۱۹ هـ) در دهلی ، آغاز نانویس ، و ازینجا شروع میشود : ندیمان او نیز صاحب هنر - سبق برده در حلم از یک دگر ، ۳۲ ص ، از وسط افتاده ، در ترقیمه نام تالیف «لذت النساء» درج شده است .

کوک شاستر - لذت النساء

لذت العیش ناصر شاهی

در نسخه موزه نام نگانده «ناصر» آمده است . در ۱ فصل (مطابق نسخه های فارسی ۱ : ۵۹ ، انا آنجا نام نگارنده محمد طبیب و نام مهدالیه ابوالمظفر سلطان عبد القادر شاه خلجی یاد شده است) .

آغاز : حمد مرصاعی را سزد که از امشاج بدن آبی صافی که ازو جسمی . (این سر آغاز با «نسخه ها» اختلاف دارد) .

N.M. 1961-1032 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، صفحه آغاز نو نویس ،

۹۲ ص .

لذت النساء

چند کتاب در دست داریم که مایه همه آنها هندی است . و تقریباً ترجمه کتاب «کوکا پندت» ، هر چند در تعداد ابواب و فصول آن اختلاف است ، اما مطالب یکی است .

لذت النساء

از ضیاء الدین نخشی (م ۱۳۵۰/۵۷۵۱ م) . اما پروفیسور خلیق احمد نظامی درین تردید دارد .

در ۱ باب : ۱ - هیئت زنان . ۲ - خاصیت زنان . ۳ - معرفت منی و شناختن انزال آن . ۴ - معرفت هیئات مجامعت . ۵ - کیفیت رحم و شناختن اوقات حمل . ۶ - اغذیه موافق . ۷ - ادویه (بقوی) باه . ۸ - هیجان شهوت . ۹ - فواید متفرقه . ۱۰ - ساعات شهوت . خاتمه در حکایات شهوت انگیز .

آغاز : محرر این تحریر و مصور این تصویر ضیاء الله (نه الدین) نخشی ... چنین گوید ، مرد دانا کسی است که او را .

N.M. 1966-22 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، عنوانها شنگرف ، ۳۸ مجلس تصویر ، ۱۱۶ ص .

N.M. 528/52 : نستعلیق شکسته آمیز سده ۵۱۳ ، ده بابی ، اما در ترتیب ابواب با نمونه کمی تفاوت دارد ، از آغاز یک ورق افتاده : که در ادای حرکات و دلایل شناخت عورات و در نشاط مباشرت ، ۲۴ ص .

N.M. 1978-44 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، ناقص الطرفین ، اوراق جا بجا شده ، آغاز : و یا در شیر زمایش دهد ، ۴۲ ص .

لذت النساء

ترجمه فارسی (ستن کوکا پندت) از فقیر الله بن محمد عزیز . بخواهش بعضی دوستان ، در روزگار عالمگیر (۱۰۶۸-۱۱۱۱۸/۱۶۵۸-۱۷۰۷ م) انجام داده است .

در ده باب : ۱ - معرفت زن . ۲ - دانستن وقت مباشرت با زن . ۳ - دانستن شهوت زن . ۴ - معرفت طبایع زن هر ولایت . ۵ - آلت مرد و عمق اندام نهانی زن . ۶ - در برگرفتن زن ، در ۴ فصل . ۷ - انزال کنائیدن زن . ۹ - فریبتن زن . ۹ - فهمیدن اوصاف حمیده و ذمیمه زن . در ۴ فصل . ۱۰ - اسساک ، در ۲ فصل .

آغاز : بعد از حمد و ثنای قادری که . . . روحانی در قالب انسانی و حیوانی کرامت فرمود .

N.M. 1958-243/14 : نستعلیق شکسته آمیز ، سده ۱۲-۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۴۴ ص .

لذت النساء

ترجمه رساله «کوک شاستر» ، از محمود علی خان . (نگارنده «تلخیص العقاقیر») بن حکیم حضرت الله ، از نویسندگان سده ۱۳/۱۹ م . خواهش بعضی امراء که مدام از باده عشرت سرمست بودند . در ترجمه افزودگی ها دارد .

در ۸ باب : ۱ - شناختن قسم زنان . ۲ - شناختن آب منی زن . ۳ - دانستن طول آلت مرد و عدق اندام نهانی زن . ۴ - انگیزتن شهوت زن و مباشرت کردن ، در ۴ فصل . ۵ - انزال کناییدن و فرینته کردن زنان . ۶ - اسساک و لذات و قوت باه ، در ۳ فصل . ۷ - داروها ، در ۱۸ فصل . ۸ - ادویه متفرقه .

آغاز : الحمد لله الذی خلق الانسان من . . . اما بعد . . . که بعضی از امراء که مدام از جام نشاط مست و از باده عشرت سرمست .

N.M. 1961-1091 : نستعلیق شکسته آمیز ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۴۴ ص .

لذت النساء

اصل متن «کاست» از کوکا پندت ، ترجمه فارسی از محمد امین . «فقیر الحقیق محمد امین کتاب مذکور را بزبان فارسی آراسته و ترتیب داده» .

در ۱۰ باب : ۱ - معرفت عورت (زن) . ۲ - دانستن مباشرت عورت . ۳ - محبت کردن با هر یکی . ۴ - دانستن محل شهوت عورت . ۵ - دانستن مزاج عورت هفت اقلیم . ۶ - طول آلت مرد و عمق اندام نهانی عورت . ۷ - رام کردن عورت ، در ۴ فصل . ۸ - انزال کناییدن عورت را در وقت مباشرت . ۹ - فریفتن و خوش کردن عورت را در وقت مباشرت . ۱۰ - صفت خصال عورات حمیده و ذمیمه ، مطلقا کردن ادویه و درازی قضیب و اسساک و لذت کردن وقت مباشرت . ، در ۲۶ فصل .

آغاز : حمدله . . . بدانکه حاکی ابن حکایت و راوی ابن روایت ضیاء نخشبی اصلح الله شانه .

N.M. 1967-47 : نستعلیق ، محمد باقر ، ۱۴ شوال ۱۲۶۶ هـ ، عنوانها شنگرف ،

۱۱۸ ص .

لذت النساء

اصل متن هندی بنام «ساشیه» از کوکا پندت . نام مترجم فارسی در مقدمه نیامده ، اما در بعضی قطعات شعر نام «نخشبی» دیده میشود .

در ۱۳ باب و هر باب در چند فصل . بابها : ۱ - معرفت زنان ، در ۴ فصل . ۲ - معرفت کیفیت زنان و شناختن اوقات ، خاصیت جال و احوال ایشان که چگونه است . ۳ - شناختن زن زیبا ، در ۳ فصل . ۴ - آداب و لذت یافتن جماع . در ۱۱ فصل . ۵ - دانستن و خوش کردن زن . ۶ - دانستن چند زن که با آنان مجامعت نباید کرد و در نکاح خود نباید آورد . ۷ - دانستن زندهای نیک خصال . ۸ - دانستن طوالت آلت مرد و عمق اندام نهانی زن و علامت آنها . ۹ - آوردن زن را نزد خود ، در ۱۰ فصل . ۱۰ - شناختن آلت مرد . ۱۱ - دانستن زنان اقالیم مختلف ، در ۱ فصل . ۱۲ - دانستن شهوت زن که هر روز کجا می باشد . ۱۳ - ادویة مقوی بقاء و پیرامون این .

آغاز : حمدله . بدانکه این کتابی است که بجهت آمر جلیل القدر پادشاه . . . عادل نام یک هزار و همنصد حرم داشت .

N.M. 1957-896 : نستعلیق خوش ، سده ۱۲ هـ ، سر لوح ، جدولبند ، عنوانها سنگرف ، ۴۴ مجلس تصویر ، ۱۵۶ ص .

لذت النساء

از ناشناس که کتاب کوکا پندت را از هندی به فارسی ترجمه کرد و به «لذت النساء» مسمی گردانید .

در ۷ باب : ۱ - شناختن زنان و مردان که خلقت هر یک بر چهار قسم است . ۲ - آرایش مرد و زن ، شاهد پرست . ۳ - ادای مباشرت . ۴ - احوال منی کدام ماه (و تاریخ) در کدام عضو می باشد . ۵ - آداب و مقدمه مجامعت و طریق مقاربت زن . ۶ - حیلله (جلسه) های مباشرت در ۳۶ طریقه . ۷ - ادویة مرکبه باعیه و اسساکیه .

آغاز : نام پاک پروردگار بر زبان می رانم که انسان را بکمال خونی از پرده بطون بظهور آورده و در آفرینش و ظهور .

N.M. 1973-109 : نستعلیق روان ، سده ۱۳ هـ ، با مهر مورخ ۱۲۶۸ هـ ، ۳۵ ص ، موریانه زده .

لذت النساء

از ناشناس . در مقدمه داستان «مدن بهیرم» پادشاه و وزیرش کوکا پندت را آورده است .

در ۱. باب : ۱ - معرفت زنان . ۲ - معرفت خاصیت زنان . ۳ - محل شهوت و کیفیت انزال زنان . ۴ - دانستن مزاج زن . ۵ - صفت آلت مرد و عمق اندام نهانی زن . ۶ - رام کردن زن ، در ۴ فصل . ۷ - به انزال کشانیدن زن . ۸ - فریفتن زن . ۹ - خصال حمیده و ذمیمه زن در ۴ فصل . ۱۰ - دارو های اسماک ، در ۲ فصل .

آغاز : آورده اند که در مملکت پادشاهی مشهور حشم و خادم بسیار داشت و در زبان او .

N.M. 1961-1081 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ۴۱ ص .

لذت النساء (منظوم) = کوک شاستر

از جاسی .

لغات ادویه

از ناشناس . فرهنگ ادویه هندی و یونانی به فارسی ست ، به ترتیب الفبائی .

آغاز : اذار راقیس . . مرقوم یونانی است . اذراقی مرقوم یونانی است .

N.M. 1957-655/16 : نستعلیق ، هدایت الله ، سده ۱۲ هـ ، بفرومائش حکیم محمد اشرف

خان ، نام های ادویه سنگرف ، ۱۴۴ ص .

لغات ادویه

از ناشناس . فرهنگ ادویه هندی به فارسی . از «اپراخیا» نا «پیروح» .

آغاز : اپراخیا درختش بقدر نیم درعه کم و بیش مثل درخت کنگنی .

N.M. 1976-209/1 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ش ۱ مجموعه ، ص ۲-۱۶۱ .

ماء الحیات

از ناشناس . در ۳۲ باب متضمن ۱۶۶ فصل . بابها : ۱ - سوازه خوردن و آشامیدن

و احتراز فرسودن و نبض و عرق و پارچه و مزه دهن . ۲ - معالجت خستگی دماغ و صداع

و شقیقه و درد سر و سرسام و بالیخولیا و جز آن . ۳ - زکام . ۴ - معالجه امراض چشم .

۵ - صفای بشره . ۶ - معالجه درد گوش . ۷ - علاج دهن و دندان و زبان و حلق و لب و لقوه .

۸ - معالجه درد کلو و اساس و غیره . ۹ - معالجه سرطان و غیره . ۱۰ - معالجه درد سینه و جگر و

دل و گرده و غیره . ۲۰ - گرسنگی و هاضمه . ۳۰ - خضاب سوی ریزها . ۳۲ - ادعیه و افسون

و طلسم .

آغاز: انه علی کل شی قدیر . . . این کتاب برسی و دو باب و صد و شصت فصل مرتب گردانیده شد بعون الله تعالی .

N.M. 1958-411 : نستعلیق شکسته آمیز ، قاضی غیاز (غیاث) الدین ، ۲۷ ذی قعدة ۱۲۴۹ هـ که آنرا ۱۱۴۹ هـ ساخته اند . عنوانها شنگرف ، ۴۶ ص .

منتخب ماء الحیات

از ناشناس . در چند فصل . پاک ها و تب ناگها ، پختگی قضیب و آماس آلت و علاج آن . معالجه خون رفتن ، معالجه سنگ و ریگ مثانه ، سوزاک ، اندک اندک بول کردن ، گشادن بول بسته . . .

N.M. 1958-257/5-3 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف . آغاز: فصل پنجم در بیان پاک ها و تب ناگها ، پاک کلان بیارد تج و پترج ، ش ۳ مجموعه ، ص ۱۰۵-۱۲۷ .

مأکول و مشروب (منظوم)

از یوسفی هروی (م . ۵۹۵) . در خواص خوراکیها و نوشیدنی ها .
آغاز: زبان را چون در اول این کلام - ز حمد و تحیت رساندی به کام .
همان : گنج بخش ۱ : ۳۳۶ .

N.M. 1958-262/55 : نستعلیق ، عظیم بخش بن غلام محمد ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۸ ص .

برای نسخه های دیگر بنگرید به : رسایل یوسفی ۲/ (۱) ، ۳/ (۴) ، ۴/ (۴) . در ص ۹۵-۹۷ .

مجربات اکبری

از محمد ارزانی (م . ۱۱۳۰ هـ) ، نکرانده «طب اکبری» .
مجربات اوست در یک مقدمه و چند فصل و باب .
آغاز: الحمد لله الذی هدانا الى الصراط المستقیم . . . اما بعد احقر العباد . . . معروض میدارد که ترکیبی چند از اهل تجربه .

همان : ریو ۲ : ۴۸۰ ، گنج بخش ۱ : ۳۳۸ .

N.M. 1957-1053/5 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۲۸ ص ، ناتمام .

N.M. 1958-953 : نستعلیق خوش ، الهی بخش ، برای فیض احمد ، ۱۱ رجب ۱۲۵۴ هـ ،

عنوانها شنگرف ، ۱۷۸ ص .

N.M. 1962-146/1 : نستعلیق ، حافظ محمد قاسم بن محمد امین الدین ، و شعبان
۵۱۲۸۰ ، عنوانها شنگرف ، ش ۱ مجموعه ، ص ۲-۱۱۳ .

N.M. 1961-1050 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، عنوانها شنگرف ، ص ۳۱۴ ، انجام افتاده .

N.M. 1961-1075 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، ص ۳۲ ، انجام افتاده .

مجربات حسینی

(از حسین یا حسینی) . در مسایل جنسی ، با عنوانهای باب و فصل : اسقاط کردن حمل
و جنین ، انزال کنالیدن ، زنان ، سرعت انزال ، معالجه مرض آتشک و باد فرنگ ، دانستن اقسام
زنان و علاج بیماری های آنان ، انقطاع شهوت زنان ، دانستن مزاج شهوت و کیفیت شهوت و
کیفیت جع و لذت مباشرت و قوه باه و اسماک ، لذت مباشرت با زنان . . .

N.M. 1958-243/12 : نستعلیق ، شیخ حامد علی بن منشی امیر محمد ، ۳ ذی الحججه
۵۱۲۶۵ ، عنوانها شنگرف ، آغاز افتاده : براید زبان . . . مر این مرض را جمله مردمان ،
ص ۱۳۶ .

مجمع الجوامع ، جلد سوم = قرابا دین کبیر مطب علوی خان

از حکیم علوی خان شیرازی ، (م ۱۱۶۲/۵۱۱۶۲ م) .
در ۱۷ باب : ۱ - امراض سر . ۲ - چشم . ۳ - اذن . ۴ - انف . ۵ - فم و حلق .
۱۰ - کبیه و مثانه و صفاق . ۱۵ - اورام و ثبور و امراض جلدی . ۱۷ - طرد هوام .

آغاز : (ستن) در ذکر خلاصه قوانین علاج و امراض بدن .

هن : گنج بخش ۱ : ۲۷۳ «خلاصه قوانین العلاج» .

N.M. 1976-207 : نستعلیق ، شیخ (حلیم) الدین بن شیخ امین الدین ساکن بجنور (هند)
۹ رجب ۵۱۲۴۸ ، عنوانها شنگرف ، آغاز افتاده : لطافت و کثافت اگر فاعلش جار بود ، ص ۶۲۳ .
N.M. 1957-655/12 : نستعلیق ، ۲۴ ذی الحججه ۵۱۲۵۱ ، عنوانها شنگرف ، ص ۶۷ .

معالجات نبوی

از غلام امام . (آیا نگارنده «علاج الغرباء» ؟ تاریخ روابط پزشکی : ۱۲۸) .
در علم ابدان و خواص ادویه ، بر مبنای احادیث نبوی .
آغاز : زبزه تممید سزاوار حکیم مطلق که در ادراک قانون حکمتش جواهر عقول آهنگ

نرسائی .

- N.M. 1958-369 : نستعلیق ، سده ۱۱ هـ ، ورق اول افتاده ، آغاز : جمع نمایم چرا که . . .
صلی الله علیه و آله وسلم فرموده اند من حنظ اربعین حدیثا ، ۳۰۶ ص .
- N.M. 1972-25 : نستعلیق ، ۲۹ محرم ۱۲۵۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۴۴ ص .

معین الشفاء سکندر شاهی

- از بیوه خان بن خواص خان . در سال ۱۵۱۲/۵۹۱۸ م بنام سکندر شاه لودهی ، پادشاه هندوستان (۸۹۴-۹۲۳/۱۵۱۷ م) .
در یک مقدمه و سه باب .

آغاز : حمد مر خدای را که به حکمت بالغه و قدرت کامله صاحبان بستر عدم و فنا را .
هان : ریو ۲ : ۴۷۱ ، گنج بخش ۱ : ۳۴۷ .

- N.M. 1973-140/1-2 : نستعلیق ، سده ۱۱ هـ ، عنوانها شنگرف ، هفت ورق از آغاز افتاده :
فراهم شود باندک عارضه و ، ۱۲۱۴ ص .

مفتاح حکمت (منظوم)

- از حکیم درویش محمد ایمن آبادی . در حدود ۱۶۵۱/۵۱۰۶۱ م سروده است .
در علامات و معالجات امراض در ۷۲ باب . دیباچه نثری نیز دارد .
آغاز (دیباچه) : حمد نا محدود و منت نا معدود مر حکیمی را که بقانون حکمت (متن) :
طیبی خردمند روشن ضمیر - اگر در طبابت بود بی نظیر .
هان : گنج بخش ۱ : ۳۴۸ .

- N.M. 528/52-A : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، در ۸۰ فصل ، ۴۲ ص ،
در هاشم مطالب پراکنده طبی .

- N.M. 1971-293/1 : نستعلیق ، (عنایت الله) ، ۱۲۱۹ هـ ، عنوانها شنگرف ، ش ۱ مجموعه ،
ص ۵۸-۲ .

- N.M. 1971-120/1 : نستعلیق ، سکندر شاه بن رحیم شاه (از مریدان سلسله نوشاهیه ،
«فرهنگ واژه های پزشکی» شماره ۲۳ و «قرابا دین شنائی» شماره ۸۳۸ ، از همین کاتب در کتابخانه
گنج بخش اسلام آباد موجود است . رک : گنج بخش (تسبیحی) ۱ : ۳۹۰-۸۹ و ۳۴۶-۴۴ ، گنج بخش
(سنزوی) ۱ : ۳۲۲ و ۳۲۸) . ش ۱ مجموعه ص ۲۷-۲ ، موریانه زده ، با رساله «پران سکه»
از همین مولف ، به اردو ، با تاریخ کتابت ۲۹ جیتو (مه) ۱۲۶۵ هـ .

N.M. 1958-262/53 : نستعلیق ، ۷ مانگه ۱۹۱۷ بکرمی (= ۱۲۷۷ هـ) ، عنوانها شنگرف ،

در ۷۲ باب ، ۲۶ ص .

مفرح القلوب = ذیل ، قانونچه

از ارزانی .

مفردات ہندی = تالیف شریف

از محمد شریف خان .

خلاصہ منتخب الاطباء

از ناشناس . در مسایل جنسی ، در چند باب : معالجات برای لذت ، معالجات گیری ؟ معالجات قوت باہ و اسساک وغیرہ ، معالجات بند کشادن و تنگ کردن فرج .

N.M. 1961-1074 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، آغاز : باب چہاردم در معالجات لذت . . .

سر گنجشک ، ۲۸ ص .

منہاج المبتدین

از محمد ابراہیم حسینی . در ۴۲ باب و یک خاتمہ .

آغاز : منہاج ادویہ شفا حمد مسبب الاسباب ست کہ بعلامات مختصر .

ہمان : نسخہ های فارسی ۱ : ۶۰۴ .

N.M. 1961-1051 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ عنوانها شنگرف ، ۱۵ ص ، انجام افتادہ .

میزان الطب

از محمد ارزانی . در سال ۱۱۱۲/۱-۱۷۰۰ م در سہ مقالہ .

آغاز : حمدلہ . صلاہ . اما بعد ، العبد الجانی محمد ارزانی المسمی بہ محمد اکبر ، میگوید کہ چون اطفال فقیر و دیگر اعزہ .

ہمان : ریو ۲ : ۴۷۹ ، گنج بخش ۱ : ۳۵۲ .

N.M. 528/92 : نستعلیق ، برای عبدالشکور ، جہادی الاول ، ۱۲۳۹ هـ ، عنوانها شنگرف ،

۲۵۲ ص .

N.M. 1971-280 : نستعلیق ، جوالا سہای عرف کاکرہ ، ۱ ساون (ژوئیہ) ۱۸۹۰ بکرمی

(= ۱۲۵۰ هـ) عنوانها شنگرف ، آغاز افتادہ : کدہ ہدایت و ارشاد را بیاراستہ و گروہی بعمارتخانہ ،

۲۲۰ ص .

N.M. 1971-177 : نستعلیق ، ۱۷ شعبان ، ۵۱۲۵ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۲۹۲ ص .

N.M. 1961-1068 : نستعلیق ، شکسته آمیز ، سده ۵۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۲۱۴ ص .

N.M. 1957-648/4 : نستعلیق ، دلشاد ، برای شهاب الدین بن میان خدا یار ، سده ۵۱۳ هـ ،

عنوانها شنگرف ، ۳۲۰ ص .

میزان علمی = علمی المیزان

از نور احمد .

میزان المزاج

از سید فصل علی شفائی خان ؛ (نگارنده «علاج الاطفال») ، در دیباچه شاه سکندر ثانی (نواب سکندر جاه دکن ۱۲۱۸-۱۲۴۴/۱۲۹-۱۸۰۲ م) را ستایش کرده است .

در ۷ فصل : ۵ - استخراج مزاج مرکب . ۶ - مزاج و قدر شربت ادویه مشرده . ۷ - اوزان ، خاتمه در پیرامون ترکیبات .

آغاز : الحمد لله الذی ابدع مواد الکائنات و افوض . . . اما بعد و صلوة و دعا از یازده عمر و دولت شاه جمجاه گیتی .

N.M. 1961-1045 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۹۴ ص ، از وسط افتاده .

نافع الانسان

از مصطفی علی بن محمد علی ، از مردم شبه قاره . در سالهای ۱۰۷۸-۱۰۸۳ هـ / ۱۶۶۷-۱۶۷۳ م نگاشته است .

در ۸۱ باب : ۱- شناختن نبض و بول . ۲- دریافتن احوال مریض . ۳- علاج تب لرزه . ۴- دفع درد چشم و شب کوری و پروال و باد خواره . ۵- دفع درد سر و نیم سر . ۶- دفع درد گوش و آماس گوش و علاج زخم . ۷- دفع درد دندان و دل و شکم . ۸- دفع سرفه و زکام و حرارت و قی و بوی دهن و بغل . ۹- دفع نارو و دنبل و ناسور . ۱۰- دفع کردن رکت بستی و سرخباده و درد ساق و جگر و لقوه . ۱۱- تداوی زهر مار و کژدم و سگ دیوانه . ۱۲- خرد و سخت کردن پستان زن و خرد کردن شکم کلان شده را و بستن مرد و زن و گشادن مونت و مذکر . ۱۳- آداب مجامعت و لذت یافتن بوقت جماع و در هنگام دخول . ۱۴- صفت دهنوره سیاه و در آراستن جفرا و در ترکیب روغن افیون . ۱۵- راست کردن حلوه های سفید . ۱۶- دشمن سیماب و فولاد و زنگار . ۱۷- عمارت بنا کردن و در گذر آب حرم . ۱۸- افسون حضرت غوث الاعظم . ۱۹- چطور در آب

غرق نشود و گرفتن دزد و بر آوردن نام سارق . ۸۱- فرهنگ طب نافع الانسان و وزن ادویه یاد شده درین کتاب .

آغاز : حمد بی حد و سپاس بی قیاس مر خالق احدی را که انسان را از پرده عدم در جلوه نورانی پدید آورده .

N.M. 271 : نستعلیق ، شیخ عبدالصمد ، ۲۱ جمادی الثانی ۱۲۴۱ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۲۳۹ ص .

ناموس لباب اللغات والقاموس = افتخار الاطباء الاخیار

از عماد الدین خان .

نورالعیون

از ابوروح محمد (محمد ربیع) بن منصور گرگانی یمانی در سال ۱۰۸۷/۵۴۸ م . در معالجات امراض چشم ، در ده مقاله .

آغاز : حمدله . اما بعد چنین گوید ابوالروح . . که واجب چنان کند که مردمان همه بدانند .

همان : نسخه های فارسی ۱ : ۶۰۷ .

N.M. 1957-910/5 : نستعلیق خوش ، سده ۱۰ هـ ، سرلوح ، عنوانها شنگرف ، ۵۴۹ ص .

منتخب واجب الحفظ

از حکیم جلیل ، شاگرد محمد اکبر محمد ارزانی (م. ۱۱۳۰ هـ) . عنوان باب شا نهم در «فصد و حجامت» دیده میشود .

آغاز : در بیان قاروره ، باید دانست که دریافتن علل از بول .

N.M. 1961-1043 : نستعلیق شکسته آسیر ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۳۴ ص ، نام

نگارنده و عنوان تالیف بخامه تازه آمده است .

یادگار رضائی = تذکرة الیهند

از رضا علی خان .

ینابیع الطب

از ناشناس . در سه مقاله : ۱- الفاظی که به علوم کلی طب تعلق دارند . ۲- اسماء ، علل و

امراض از سر تا پا . ۳- در فهرست مطالب در مقدمه عنوان این مقاله «چیزها که تعلق به عمل مباشرت دارند» آمده ، اما در متن بجای آن «عمل و معالجات» است . خاتمه در بعضی از اقسام امور کلی . هر مقاله در چند فصل .

آغاز: حمدله . بزرگترین حقی که واجب است بر مردم از روی شرع و عقل ، آن حق نعمت است و واجب ترین خدمتی بر بنده شکر منعم .

N.M 1959-89/3 : نستعلیق خوش ، ۱۲۲۲ هـ (تازه نویسی) ، جدولهای زرین ، عنوانها شنگرف ، ش ۳ مجموعه ، ص ۴۰۲-۴۴۹ ، در هاشم نیز متن آمده است .

ناشناخته ها

۱- ترجمه از هندی . در ۴ . باب : ۱- پیدایش تب ها . ۲- معالجه سیزده . . . و نام اظهار کردن آنها . ۳- معالجه نزدوکهبه . ۴- ساختن کوکل و جوک راج . ۵- علاج بواسیر و بهکندر : ۱۹- علاج تشنگی حلق . ۳۰- باد و نارو . . . و ناسور . ۴- افزایش بیجه و زائیدن بیجه عقیمه .

N.M. 1961-1047 : نستعلیق شکسته آمیز ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ناقص الطرفین ، آغاز : اگر دختر هفت یا هشت ساله در راه اول ملاقی شود ، ۲۰۸ ص ، در صحافی جا بجا شده .

۲- در معالجات ، در ۲۷ باب . ۹- آتشک . ۱۰- جذام . ۱۵- لذات شهوات . ۲۰- ادوکی . ۲۵- هضم و دفع قبض شکم . ۲۸- سنگ مثانه .

N.M. 1961-1073 : نستعلیق ، دیوان مداری مل ، به همراهی نواب اسد الدوله ممتازالدک نجابت علی خان بهادر . در قصبه نارنول ، هند ، (نویسنده) ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، آغاز افتاده : بیارد سنگ بصری بوزن هم ، ۵۲ ص .

۳- در معالجات امراض ، در ۱۲ فصل : ۱- داروهای آتشک . ۲- جلاب . ۳- بند نمودن حیض زنان . ۴- بواسیر خونی . ۴- ورم . ۱۰- سرفه . ۱۲- ادویه مقوی باه .

آغاز : فصل اول در باب ادویات آتشک مع جلاب .

N.M. 1961-1083 : نستعلیق ، با ورق مورخ ۱۲۲۲ هـ ، ۹۷ ص .

چند دانشی

شرف نامه

از ناشناس که ندیم میر علاء الدوله مخاطب به اشرف علی خان بود . در روزگار محمد شاه پادشاه (۳۱-۵۱۱۶۱/۱۹-۱۷۴۸م) تالیف کرده است .
روزی بیاضی بدست آورد که دارای اشعار شعرای متقدمین و متأخرین بود . نگارنده آن اشعار را بر حسب موضوعات به ترتیب الفبائی تدوین کرد . مثلاً زیر حرف الف اشعاری درباره آرزو . آغوش ، آئینه ، ابر باران ، اسب ، انتظار و غیره آورده است . در پایان اشعار متفرق است .
آغاز : افتتاح کلام اشرف انتظام بنام ترکیب بند مجموعه روزگاریست که قصائد طول زمانی و افراد شیون معانی .

N.M. 1961-1692/1 : نستعلیق ، (نور الدین علی ، ۲۱ رمضان ۱۱۶۶ هـ ، در شاهجهان آباد) ، ۵۸ ص ، انجام افتاده .

امهات مسائل علوم ثلاثه

از میر سید شریف گرگانی (۷۴۰-۵۸۱۶/۱۳۳۹-۱۴۱۳م) .
در سه باب : ۱- کلام . ۲- اصول دین . ۳- فقه و فروع دین .
آغاز : بر بصائر وقاده و قرائح نقاده اولوالایدی والابصار پوشیده نیست .
بنگرید به : نسخه های فارسی ۱ : ۶۴۷ ، نفیسی ۲ : ۷۵۳ .
N.M. 1971-31/6 : نستعلیق ، (۱۴ ربیع الثانی ۱۰۸۱ هـ ، در کابل) ، عنوانها سنگرف ، ش ۶ مجموعه ، ص ۷۲-۸۳ ، سوریانه زده ، با رساله «صنوع و صنایع» از همو .

بیاض ها

در مورد بیاض ها ما اصولاً کاتب نسخه را مولف و مرتب و تاریخ کتابت را تاریخ تالیف تلقی کرده ایم . اینجا این بیاضها به ترتیب تاریخی آورده میشود .

بیاض

در سال ۱۶۶۷-۶۸/۵۱.۷۸ م گرد آمده است. در آن قصاید در وصف حضرت علی (ع) از لطف الله نیشاپوری و ملا کاشی و جز آن، ترجیع بند در ستایش امام حسین (ع)، از خواجوی کرمانی، ابیات مثنوی در منقبت حضرت علی از ناصر خسرو، قصیده شیخ آذری و محتشم و غیره (گ ۵۸-۲)، اشعار در وصف اشیای گوناگون (گ ۷۵-۵۸). دیده میشود.

N.M. 1962-185/13 : نستعلیق، (۵۱.۷۸)، ۱۵۰ ص، در هاشم فرخنامه.

بیاض

از میر علی رضا حسینی سبزواری بن سیرمرآضی با همکاری جعفر سیاح در سال های ۱۰۸۷ هـ و ۱۰۸۹ هـ/۱۶۷۶ م و ۱۶۷۸ م در برهانپور (هند) نگاشته است.

دارای: رقعۀ سیرزا معزالدین محمد فطرت به حکیم محمد کاظم مشرق، نثر میرزا محمد رفیع باذل، فالنامه تعویذات، رقعۀ با حروف قاف، اشعار ملا دو پیازه، وصیت نامه میرزا قاضی شیخ الاسلام به فرزندان، خمسۀ ضروریۀ ملا طغرا، وصیت نامه عبید زاکانی، حکایات ظرافت آمیز، فالنامه خواجه طوسی، اختلاجات اعضاء، قصائد عظیمای نیشاپوری و ناظم هروی و محتشم و نظام اتر آبادی و ظهوری. مثنویات کوتاه طالب کلیم، حکایات منظوم، قصائد و ترجیع بند و ترکیب بابا فغانی، ترجیح بند جاسی، ترجیح بند حسینی نالان، غزلیات فیاض، حکیم محمد سعید، میر محمد باقر اترآبادی، داعی مشهدی، نظیری، میرزا محمد جعفر مذهب (این یکی از دوستان کاتب بوده)، صایب، جعفر سیاح و جز آن.

رسایل مستقل که درین بیاض بوده، جداگانه فهرست شده است.

N.M. 1963-266 : نستعلیق، میر علی رضا حسینی سبزواری و جعفر سیاح، ۱۰۸۷ هـ

و ۱۰۸۹ هـ، ۶۵۲ ص.

بیاض

از محمد رضا. در تاریخ ۲ ربیع الاول ۱۰۸۹ هـ/۱۶۷۸ م برای محمد امین نگاشت.

دارای: سر مشق های خوشنویسی، اشعار زین النساء بیگم و عطار و یک غزل غیر منقوط از خود نگارنده.

N.M. 1966-131 : نستعلیق شکسته، محمد رضا، برای محمد امین، ۲ ربیع الاول

۱۰۸۹ هـ، ۹۴ ص.

بیاض

مجموعۀ اشعار سعدی، خاقانی، کمال الدین اسماعیل، سنائی، حسن دهلوی، خان خانان،

مسعود بک، جاسی، قاسم انوار، حافظ، عطار، صرفی، مغربی، جلالی، سودائی، گدائی و جز آن .
 آغاز: دل من پیر تعلیم ست، من طفل زبان دانش - دم تسلیم سر عشر و سر زانو دبستانش .
 N.M. 1957-1050/4 : نسخ چلیپا، سده ۵۱۱، با یادداشت مورخ ۱۸ ربیع الثانی
 ۵۱۷۹، ۵۱۸ ص .

بیاض

دارای مطالب نثری، دیباچه بیاض موسویخان و چند رقعات .
 آغاز: سبحان الله هر چند که قلم را از مکحلته دوات .
 N.M. 1957-912/48 : شکسته چلیپا، سده ۵۱۱، ۲۰ ص . اندازه جیبی .

بیاض

دارای: اشعار سعدی، خاقانی، فردوسی، کمال اسماعیل، ظهیر فاریابی، سراج الدین
 قمری، اثر اومانی، جمال الدین عبدالرزاق، رشید وطواط، ادیب صابر وغیره، مثنوی «سوز و گداز»
 از نوعی خبوشانی . در آغاز فهرست نامهای سرایندگان .
 آغاز: اول دفتر بنام ایزد دانا - صانع پروردگار وحی توانا .
 N.M. 1957-1050/7 : نستعلیق خوش و شکسته، سده ۵۱۱، ۵۶۴ ص .

بیاض

دارای: سخمسات، مسدسات، مثنیات، مفردات، قصائد، مکتوبات، غزلیات، رساله معما
 و رساله تقویم (این دو رساله جداگانه فهرست شده) و مطالب فقهی و عرفانی .
 N.M. 1957-1052/11 : نسخ، سده ۵۱۱، ۱۵۰ ص .

بیاض

از تاج الدین ملتانی . در سده ۵۱۱/۱۷ م .
 دارای: تعریف ملذک از شیخ محمد حسن برهانپوری و رقعات او، اطلاعات جغرافیائی
 استانهای دکن، اله آباد، بهار، بنگال، اورپسه، مالوه، اوده، بلخ، بدخشان، قندهار، تنه،
 دیباچه ها، از آنجمله: دیباچه مرقع، دیباچه جنگ میرزا نظام، خطبه الخطب، دیباچه
 شجره مبارک، دیباچه لعل قطبی، دیباچه حلل مطرز، دیباچه شرح دیوان انوری که نصیرا از زبان

میر ابو الحسن فراهانی نوشته ، دیباچه بیاض های مختلف ، دیباچه رشیدا بر بیاض نوری ، دیباچه دیوان انوری ، دیباچه مکاتیب شیخ محمد جرجانی ، حقیقت جلال اعلی ، رقعات مختلف در طلب اشیاء ، خاتمه دیوان نصیرا .

N.M. 1970-24/2 : نستعلیق خوش، تاج الدین ملتانی ، سده ۱۱۰۵ ، جدولبند ، ش ۲ مجموعه ،

ص ۳۸۶-۳۱۵ .

بیاض

از شهاب الدین . در ماه های رجب و شعبان . ۱۱۰۵/۱۶۸۹ م در سرای موهن ، محمد آباد (بنارس) ، استان اله آباد (هند) .

دارای : مطالب طبی ، ستاره شناسی ، ادبی و اوراد به فارسی و اردو .

N.M. 1964-363 : نستعلیق ، شهاب الدین ، رجب - شعبان . ۱۱۰۵ ، اوراق پراکنده .

بیاض

از چهجمل . در سالهای ۱۱۰۵-۱۱۱۵/۱۶۹۹-۱۷۰۴ .

دارای : ابیات اردو و فارسی از صائب ، محمد رضا لاهوری ، عطار و نظامی و غیره .

N.M. 1957-1052/15 : نستعلیق ، چهجمل ، ۱۱۰۵-۱۱۱۱ ، اوراق پراکنده .

بیاض

محمد امین . بفرمایش میرزا ابو طالب در ۱۱۱۷/۱۷۰۵ م .

دارای : اشعار جامی ، سعدی ، صائب ، آصفی ، غنورا ، قدسی ، شوکت ، محمد قاسم تونی ،

خادم نظیری ، نواب مخلص خان ، مہری ، طاہر وحید ، بہاء الدین محمد ، ابن حسام ، طالب آذنی ،

نظقی ، سبحانی ، و یادداشت های تاریخی و حکایات عرفانی ، منشور نامہ درویش بہاری و رقعات

میر محمد محسن .

N.M. 1969/370 : نستعلیق ، محمد امین ، بفرمایش میرزا ابو طالب ، ۱۱۱۷ .

بیاض

در ۱۱۴۹/۳۷-۱۷۳۶ م گرد آمده است .

دارای مطالب منشور و منظوم . قسمت نثر : رقعات میر علی شیر ، قاضی نور اللہ ، حکیم

ابو الفتح ، فیضی ، میر محمد حسین تفرشی ، جامی ، مناظرہ روز و شب از میر لاهوری ، دیباچہ

های نصیرا ہمدانی بر کتب مختلف ، خطبہ رسالہ عروض نصیرای ہمدانی ، تعریف حرف باء از لفظ باقر علیہ السلام از میرزا قاسم تونی ، سواد نامہ نعمت خان . در قسمت نظم «محمود نامہ» از ایس شاملو قابل تذکر است .

N.M. 528/212 : شکستہ و نستعلیق ، ۱۱۴۹ھ ، ۲۲۴ ص .

بیاض

از محمد نواز گویاموی . (ہند) . در ۱۱۵۴ھ / ۱۷۴۱م گرد آورده است .

دارای : اشعار زیب النساء (رباعیات) ، نورجہان بیگم ، ناصر علی سرہندی (مفردات و رباعیات و غزلیات) ، صایب (غزلیات و مفردات) ، مرشد قلی خان مخمور ، بو علی قلندر ، خسرو دہلوی ، میر عبدالجلیل بلگراسی ، میرزا بیدل ، عمر خیام ، موسوی خان ، میر عظمت اللہ بیخبر بلگراسی ، سید غلام مصطفی بلگراسی ، دارا شکوہ ، میرزا ہاشم ، اسد اللہ ، عاقل خان ، سلطان محمود ، عالمگیر ، فرخ سیر ، برہمن ، اسانی ، خان خازان .

N.M. 1969-369/3 : نستعلیق ، محمد نواز گویاموی ، ۱۱۵۴ھ ، ص ۱۹۲-۳۱۸ .

بیاض

در پایان این یادداشت آمده : «این تحفہ نفیس کہ برادر شفیق حضرت میر غلام علی آزاد بلگراسی بہ بندہ فرستادند ، خیلی خوشوقت شدم ، خدا سلامت دارد . محمد یوسف بلگراسی ، چہاردم شعبان المعظم سنہ ثمان و خمسین و مایہ بعد الالف» . (۱۴ شعبان ۱۱۵۸ھ / ۱۷۴۵م) . برای احوال آزاد بلگراسی (م ۱۲۰۰ھ) و میر محمد یوسف بلگراسی ، رجوع شود بہ : مآثر الکرام ، لاہور ، ص ۱۴۲ و ۲۸۴ .

دارای اشعار سراینندگان ایرانی و ہندی کہ فہرست نامہای آنان در آغاز نسخہ موجود است .

آغاز : تا بطبع تو ہود با او بزن بر سنگ سیم - در بدل گردد مزاجش ہست او زر عیار .

N.M. 1961-1239 : نستعلیق چاپی ، (محمد یوسف بلگراسی ، ۱۴ شعبان ۱۱۵۸ھ) ،

۷۶ ص .

بیاض

از محمد الور ، با تاریخ ۲۰ رمضان ۱۱۶۲ھ / ۱۷۴۹م (ورق ۱۵۴) .

دارای : رقعات ، حکایات ، قصائد انوری و عرفی ، مخمسات صایب ، رافع ، ابراہیم ادہم ، غزلیات سرخوش ، ناصر علی سرہندی ، عاشق ، قانع ، زیب النساء وغیرہ ، رباعیات میرزا دانش ، میر سادات ، طالب آملی ، مراد بخش وغیرہ ، مفردات ، مفردات در ستایش اعضاء و سراپای محبوب ،

قطعات تاریخ ، چیستان ها ، معیات ، شانزده بند خواجه نثاری ، مطالب طبی و کیمیایی ، مکتوبات شیخ عبدالقادر جیلانی و رساله های مستقل که جداگانه فهرست شده است .

N.M. 1958-202/18-1 : شکسته چلیپا ، محمد انور ، ۲ . رمضان ۱۱۶۲ ، ۴۳۸ ص .

بیاض (۱)

از محمد جعفر بن میرزا محمد باقر . در سال ۱۱۶۵/۵۲-۱۷۵۱م گرد آورده است .
دارای : ال نامه (نظم) ، ایات از خسرو ، حیرتی ، شمس تبریز ، میر جعفر زتلی ، بو اسحاق و جز آن .

آغاز : ال الله خوان یغما - ال رسول خیر خواه دشمنان .

N.M. 1976-107 : نستعلیق شکسته آسیر ، محمد جعفر بن محمد باقر ، ۱۱۶۵ ، ۲۵۶ ص .

بیاض (۲)

از همان محمد جعفر . در سال ۱۱۶۵ .

دارای : اشعار فارسی و اردو از شاعران دکن (هند) ، مانند : عارف الدین عاجز ، ولی اورنگ آبادی ، خیالی ، محمد شاه پادشاه ، رحمان ، شاه سراج ، رسا ، قاسم ، یقین ، الله یار بیگ ، خواجه محمد یوسف و جز آن .

آغاز : عرق جب اوس پری کی چهره پر نور سی تپکی .

N.M. 1976-108 : نستعلیق شکسته آسیر ، ۱۱۶۵ ، در گیسو ارم ، ۱۴۰ ص .

بیاض

دارای : تحفة الملوک ، . بابی (جداگانه فهرست شده) ، مطالب درباره تراشیدن قلم و انشاء نگاری ، نامهای طائفه داران ، خویشاوندان ، اعضای انسان و جانوران ، میوه ها و غلات ، تمسکات ، رقعات ، اشعار در ستائش سراپای معشوق ، صنائع و بدائع شعری و جز آن .

آغاز : (تحفة الملوک) . بعده این رساله ایست مشتمل بر آنکه حکماء از کتب .

N.M. 485 : نستعلیق ، سده ۱۱۲ ، ۵۵۶ ص . در دفتر ثبت موزه این نسخه بنام

«تحفة الملوک» درج شده ، که فقط شش صفحه اول از آن کتاب دارد . و بقیه . ۵۵ صفحه در مطالب فوق الذکر است .

بیاض

از سید قادر علی .

مجموعہ ۲۳۷ غزل ہم ردیف از مرآینادگان مختلف ، بہ روش دیوان گردآوری شدہ است .

آغاز : مگر نسیم سحر بوی زلف یار منست - کہ راحت دل رنجور بیقرار منست .

N.M. 1958-260*20 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۲ ، در حدود . . . ص .

بیاض

دارای : غزلیات و رباعیات و مفردات از سعدی ، ابن یمین ، حافظ ، حسن دہلوی ، سلمان ، عصمت بخاری ، صائب ، آصفی ، طاہری ، شاہی ، احمد اصفہانی ، کمال خجندی ، خسرو دہلوی ، جاسی محبی ، فغانی و جز آن .

N.M. 1958-267/4 : نستعلیق چلیپا ، سدہ ۵۱۲ ، سرلوح ، جدولہای زرین ، ۱۳۲ ص ،

در پایان یک مجلس تصویر کہ در آن شبیہ کمال ، احمد اصفہانی ، سعدی ، عصمت بخاری ، طالب آملی ، حافظ ، حسن دہلوی ، حکیم ، صاحب (صایب) ایرانی ، کاتبی و مولوی صوفی ، نقاشی شدہ است .

بیاض

دارای : اشعار شوکت ، غنی ، جرأت ، اسیر ، سروش ، فغنور ، منعم ، وحشی ، فطرت ، سخوش و جز آن .

آغاز : نقاش زحمت خط و خال آنقدر نکش - باید کشید خاطر او را بسوی من .

N.M. 1961-1307 : نستعلیق چلیپا ، سدہ ۵۱۲ ، ۱۲ ص .

بیاض

دارای : اشعار سجابی ، شیخ سیف الدین ، انتخاب سلسلہ الذهب جاسی ، چیستانہا ، معنیات ، و حکایات نثری .

N.M. 1961-1308 : شکستہ ، سدہ ۵۱۲ ، ۳۸ ص .

بیاض

دارای : اشعار و رقعات فارسی و اردو از آرزو ، بیدل ، واقم ، خالص ، غنی ، قدسی ، حزین ، قراری ، میر سنجر ، عالی ، سالک ، صایب ، امیر شاہی . در آغاز نسخہ فہرست مطالب آمدہ است .

آغاز: ناف گرداب بود چشمه سیماب شکم - هست بیتاب درو کشتی دلها نگرید .
N.M. 1961-1403 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، ۸۴ ص .

بیاض

دارای: دیباچه کلیلہ و دسنہ ، اشعار منتخب مظہر جان جازان ، موسوی خان جرأت ،
محمد قلی ساجم ، نور محمد عاصی ، بیدل و «ناظرہ بادہ و بنگ» از منشی راجہ جی سنگھ .
آغاز: حضرت حکیم علی الاطلاق جلت حکمة کہ وظائف .
N.M. 1961-1660 : نستعلیق و شکستہ ، سده ۵۱۲ ، ۶۴ ص .

بیاض

دارای: اشعار عراقی ، سولوی ، عطار ، احمد جام ، فخر رازی ، سید اخون ملا طیب ،
حزین ، جاسی (رباعیات) ، میران محیی الدین ، سرمد ، صایب ، قاسم انوار ، حق نما (سید حسین) ،
ملا شاہ ، میان عبدالباق منشی ، قصیدہ منسوب بہ شاہ نعمت اللہ ولی کرمانی در پیش بینی ہا .
N.M. 1961-1702/1 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، در صنجات مختلف .

بیاض

دارای: غزلیات ہم ردیف و قافیہ و قطعات و مفردات و مخمسات فارسی و ترکی از سرایندگان
مختلف از آنجمله: روسی ، فضل ، جاسی ، شاہ مشرب ، غازی ، سین ، نسیمی ، فرافی ، کاتبی ، اصیبی ،
صبوری ، حالی ، ضیای ، فخری ، سہادی ، سندسی و جز آن .
N.M. 1962-40 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، ۶۴۶ ص .

بیاض

شامل اوراد و ادعیہ و مطالب طبی .
N.M. 1962-206 : نستعلیق و شکستہ ، سده ۵۱۲ ، مورخانہ زدہ ، برای احتراز از آسیب
بیشتر ، صفحہ شماری نشدہ .

بیاض

اشعار فارسی سرایندگان ایرانی و ہندی بہ ترتیب ذیل تنظیم شدہ است . ۱- قصاید (ص ۲-۲۰۲)
۲- مقطعات (ص ۲۰۲-۲۴۹) ، ۳- مفردات (ص ۲۵۰-۴۴۹) ، ۴- رباعیات (ص ۴۵۰-۵۲۸)
۵- رباعیات بابا طاہر عریان (ص ۵۲۹-۵۳۲) ، ۶- ترجیع بند ہائیک (ص ۵۳۲-۵۳۸)

۷ مثنویات (ص ۵۳۸-۷۳۲ ، جداگانه فهرست شده) ، ۸- دوازده بند محتشم در رثای امام حسین (ص ۵۶۷-۵۷۴) ، ۹- چهارده بند صباحی در رثای امام حسین (ص ۵۷۴-۵۸۳) .
N.M. 1961-104 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، با مهر مورخ ۵۱۲۴۶ ، جدولبند .

بیاض

دارای : غزلیات و ابیات فارسی از شعرای گوناگون ، به ترتیب ردیف وقافیه تنظیم شده است .
آغاز : بهر طرف که بود جلوه دلستان مرا - نثار آن سر کوساز نقد جان مرا
N.M. 1968-732/1 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، جدولبند ، ش ۱ مجموعه ، ۴۹۲ ص .

بیاض

مجموعه رباعیات فارسی از سرایندهگان مختلف ، به ترتیب ردیف تنظیم شده است .
آغاز : دنیا جم را و قیصر و خاقان را - تسبیح فرشته و صفا رضوان را - دوزخ بد را ،
بهشت مر نیکان را - جانان ما را و جان ما جانان را .
N.M. 1969-301 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، ۸۰ ص .

بیاض

شامل احادیث نبوی و سیرت حضرت پیامبر (ص) و مطالب عرفانی .
N.M. 1969-346 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، آغاز افتاده : رضی الله عنه منقولست ذکر یحیی
بن زکریا نکرده باشند ، ۳۳۲ ص .

بیاض

دارای : غزلیات فارسی از شعرای مختلف ، به روش دیوان تنظیم شده ، از ردیف الف تا یاء ،
رباعیات ، مثلثات ، ترکیب بندها ، مناجات عبدالله انصاری ، مطایبات و وهزلیات ، قصه دزد و
قاضی ، رقعہ محمد محتشم خان بنام ابو القاسم خان صوفی ، بحر طویل خواجه حافظ شیرازی .
آغاز : الا یا ایها الساقی ادرکاسا و ناولها .
N.M. 1970-17 : نستعلیق خوش چلیپا ، سده ۵۱۲ ، سر لوح های زرین ، جدول ها و
حاشیه های ماون و گل و بوته دار ، ۸۲۲ ص .

بیاض

مجموعه اشعار عظیمای نیشابوری ، حسن واهب ، محمد صوفی ، جامی ، زلالی خوانساری ،

هاتفی ، فیاض ، سلطان علی بیگ ، کمال اسمعیل ، محمد شرفی یزدی ، ابوالفرج سیستانی ، طاهر دکنی ، قاسم گونابادی و جز آن .

آغاز : ریزد بکاسه شیرۀ فی خنک کپکشان .

N.M. 1974-139 : نستعلیق چلیپا ، سده ۵۱۲ ، ۱۰۸ ص .

بیاض

دارای : عرشداشت های سید محمد مهدی . فرمان جهانگیر پادشاه به شاهجهان ، نامه نواب آصف جاه ، فراسین شاهجهان ، فراسین اکبر ، حکمنامه سیواجی و اشعار پراکنده .

آغاز : عرضداشت ، کمترین غلامان جانفشان ابدی محمد مهدی غبار آستان ملائک آشیان را توتیای چشم .

N.M. 1975-95 : شکسته چلیپا ، سده ۵۱۲ ، ۱۴۲ ص .

بیاض

با دیباجه ، اما نام دیباجه نگار یاد نشده . در آن قطعه تاریخ برای سال ۱۰۸۸ / (۱۶۷۷ م) چنین درج شده است : جعد سنبل بدست شانہ کسی - «آستین را بعنبر آلی» .

دارای : غزلیات ، قصائد ، معنیات ، ترجیع بندها ، قطعات ، رباعیات از کاتبی ، شاهی ، آصفی ، نثاری ، لسانی ، شریف ، طاهری ، غیرتی و جز آن .

آغاز : بعد از حمد و سپاس بی حصر و قیاس خداوندی که طبع شعر شناس و خرد قوافی اساس را .

N.M. 1976-14 : نستعلیق خوش ، سده ۵۱۱ ، با مبرهای مورخ ۵۱۲۹۱ ، سر لوح ، جدولبندی ، عنوانها شنگرف ، ۳۵۶ ص .

بیاض

در آن گردآورنده (کاتب) نام رونق علی خان را با واژه «سدظه» آورده است و ازین بدست می آید که وی همزمان رونق علی بوده ، و این رونق علی خان در روزگار نواب یحیی الدوله سعادت علی خان فرمانروای اوده (۱۷۹۸-۱۸۱۴ م) سمت «امین الانشاء» را بر عهده داشت .

مجموعه اشعار فارسی ست به ترتیب الفبائی تخلص سراینندگان ، از الف تا شین .

آغاز : زبان غیب چون دو حرف سر کرد - عدم خود جامه هستی پیر کرد .

N.M. 1961-1264 : نستعلیق ، سده ۵۱۳-۱۲ ، ۱۰۶ ص .

بیاض

دارای رقعات بہ نوابان ، ارقام نویسی در فارسی ، اشعار حافظ ، آزاد کشمیری ، سید عظیم الدین میر کرم علی خان ، ولی محمد ، عیسی خان .

N.M. 1976-42 : نستعلیق و شکستہ ، سدہ ۱۲-۱۳ھ ، عنوانها شنگرف ، ۱۹۸ ص .

بیاض

از شاه عظمت الله قادری ، زندہ در ۱۲۰۹ھ / ۱۷۹۴م (ترقیمہ) .

مجموعہ اشعار اردو ، تعویذات ، نسخہ های طبی و مناقب شیخ عبدالقادر جیلانی بہ فارسی .

N.M. 1961-1625 : نستعلیق ، غلام احمد ، ۲۹ جمادی الاول ۱۲۰۹ھ ، ۲۲۲ ص .

بیاض

از چند تن و یکی از آنها حقداد درانی بارکزائی . در تاریخ ۲ ذی الحجہ ۱۲۱۲ھ / ۱۷۹۸م در پشاور .

مجموعہ اشعار رستم علی ، میرزا سعد الدین ، میرزا محمد رفیع ، میر مرتضی ، رشیدی زرگر ، غنیمت کنجاسی ، ذوق اردستانی ، افضل سرخوش و جز آن .

N.M. 1957-928/15 : نستعلیق ، چند خامہ و یکی از آنها حقداد درانی بارکزائی ، ۲ ذی الحجہ

۱۲۱۲ھ ، در پشاور ، ۷۴ ص .

بیاض

از پندت کلیان سنگھ . در ماہ ذی قعدہ ۱۲۴۴ھ / ۱۸۲۹م و شعبان ۱۲۴۹ھ / ۱۸۳۳م .

دارای : رقعات میر صفی ، لچھمن سنگھ غیوری دهلوی ، سنجہر خان ، ملا ظہوری ، شیخ فیضی ، آصف جاہ نظام الملک ، نصیحت نامہ میرزا ہادی لاری بہ منشی شاہ ولی خان ، خطبہ قصائد حزین ، رقعات لچھمی رام ، میرزا قتیل ، شیخ حزین .

N.M. 1969-293/5 : شکستہ و نستعلیق ، پندت کلیان سنگھ ، ذی قعدہ ۱۲۴۴ھ و ۲۴

شعبان ۱۲۴۹ھ ، ص ۲۷۹-۳۹۲ .

بیاض

از محمد حسن معروف بہ زھگیری کشمیری . در سال ۱۲۴۹ھ / ۱۸۳۳-۳۴م نگاشته است .

مجموعه اشعار شعرای ایران و شبه قاره و خود نگارنده ، از : حمد ، نعت ، مناقب ، غزل ، سراپا نامه ، مخمس ، واسوخت ، دشمن ، مستزاد ، معما ، رباعی ، قصیده ، مطایبه و جز آن .

N.M. 1963-250 : نستعلیق ، محمد حسن زهگیری کشمیری ، ۵۱۲۴۹ ، ۵۹۶ ص .

بیاض

از محمد علی تائب بن سید فرحت علی . در ۵۱۲۵۱/۳۶-۱۸۳۵ م نگاشته است .

اشعار تائب و شعرای دیگر در وصف سراپای محبوب و جز آن .

آغاز : ای آنکه همیشه بیکسان را تو کسی - هر کسی بکسی نازد و ما را تو کسی .

N.M. 1958-243/1-2 : نستعلیق خوش ، محمد علی تائب ، ۵۱۲۵۱ ، ش ۲ مجموعه ،

۸۴ ص .

بیاض

در ۵۱۲۶۵/۴۹-۱۸۴۸ م گرد آمده است .

مجموعه اشعار پراکنده از ۱۳ شاعر که فهرست نامهای آنان در آغاز نسخه درج شده است .

آغاز : ای در کمال رویت ، حیران بمانده جانها - از کار رفته کلی ، در وصف تو زبانها .

N.M. 1158-22/1 : نستعلیق ، ۵۱۲۶۵ ، جدولبند ، بعضی صفحات منقش ، ۱۰۳ ص .

بیاض

از مولانا محمد احسن نانوتوی (۵۱۳۱۲/۵-۱۸۶۵ م) استاد زبان عربی و فارسی در دانشکده

های بنارس و بریلی (هند) . چندین کتاب از او در دست است . (رک : تذکره علمای هند : ۱۷۸-۱۷۹ حاشیه) .

یادداشتهای علمی و طبی و ، صارف عموسی نگارنده ، میان مدت ۶۷-۱۸۶۱/۵-۱۸۷۷ م .

N.M. 1967-205 : شکسته ، محمد احسن نانوتوی ، ۶۷-۱۸۶۱ م ، ۶۴ ص .

بیاض

از میان محمد حنفی . در سال ۵۱۲۸۱/۶۵-۱۸۶۴ م .

دارای : قصیده شاه نعمت الله ولی ، رباعیات ابو سعید ابو الخیر ، قصه سلطان جمجمه ،

اوراد ، غزلیات احمد جامی ، بیدل ، ظهیر ، صابر ، و مفردات از سراینندگان مختلف .

N.M. : 1971-290/1 : نستعلیق ، محمد حنفی ، ۵۱۲۸۱ ، ۷۹۴ ص .

بیاض

قبل از ۱۲۸۶/۷۰-۱۸۶۹ م نگاشته شده است .
یادداشت های طبی و دینی و تاریخی ست .
N.M. 1958-18/2 : نستعلیق و شکسته ، قبل از ۱۲۸۶ هـ .

بیاض

از محمد اسماعیل . در تاریخ ۲۴ رمضان ۱۲۹۰/۱۸۷۳ م نگاشته است .
دارای : غزلیات و قطعات و رباعیات فارسی از جامی ، نظامی ، سعدی ، خسرو ، ظهوری ،
حافظ ، صفرا ، پشوتن ، شاعری ، صفا ، مناظره شب و روز از اسد طوسی ، مناظره گل و سل از
النسی ، اشعار در صنعت تجاهل العارف ، غزلی های اردو از شیدا ، نظیر ، اعظم علی ، خان اسید .
آغاز : دوا گر بود جمله آب حیات - وفا کی کند چون در آید نجات .
N.M. 1958-44/5 : نستعلیق ، محمد اسماعیل ، ۲۴ رمضان ۱۲۹۰ هـ ، ۲۳۲ ص ، در
پایان یادداشت های دینی بخامه تازه تر .

بیاض

دارای اشعار فارسی ، اردو و عربی .
آغاز : دید مجنون را یکی صحرا نورد - در میان بادیه بنشسته زرد .
N.M. 528/283 : نستعلیق چلیپا ، سده ۱۳ هـ ، ۴ ص .

بیاض

دارای : رباعیات خیام ، ترجیع بند بیدل ، غزلیات مولوی ، محتشم ، هلالی ، اشعار اردو ،
مکتبه ستر لیک افسر انگلیسی با سپاراجه رنجیت سنگھ .
N.M. 1958-322 : شکسته ، سده ۱۳ هـ ، ۲۱۴ ص .

بیاض

شامل مطالب طبی و اشعار و نسب نامه ها .
N.M. 1961-1071 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ۱۰۶ ص .

بیاض

شامل مطالب طبی ، ستاره شناسی ، کیمیائی ، تعبیر خوابها .
N.M. 1961-1117 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ۸۰ ص .

بیاض

از میرزا مغل متخلص به غافل . در سده ۱۳/۱۹ م .

دارای اشعار فارسی و اردو از میرزا بهجو حکیم ، میرزا طوفان ، نظیری ، حزین ، خسرو ، عطار ، فخرالدین احمد خان بهادر ، شیر علی ، هاتف علی و خود نگارنده . همراه مثنوی «اعجاز عشق» (اردو) از میر تقی میر .

N.M. 1961-1324 : نستعلیق و شکسته ، میرزا مغل غافل ، سده ۱۳ ، ص ۳۴ .

بیاض

از همت سنگھ ، در سده ۱۳/۱۹ م .

دارای : اشعار فارسی نیازی ، صایب ، خاقانی ، حافظ ، اوحدی ، سرمد ، خود نگارنده ، رقعات شاهجهان و عالمگیر و شیخ حسن محمد و اشعار ہندی .

N.M. 1961-1325 : نستعلیق و شکسته ، همت سنگھ ، سده ۱۳ ، ص ۲۵۸ .

بیاض

از علی بخش (ورق ۴۷) . در سده ۱۳/۱۹ م .

دارای اشعار فارسی و اردو .

N.M. 1967-261 : نستعلیق ، علی بخش ، سده ۱۳ ، ص ۳۲۰ .

بیاض

مجموعه غزلیات فارسی از شعرای مختلف ، به ترتیب ردیف و قافیہ .

آغاز : دلم با راست کیشان کمانش الفتی دارد - ازان پیوسته یار از تیر می جوید نشانہ را .

N.M. 1968-733 : نستعلیق چلیپا ، سده ۱۳ ، ص ۳۷۶ .

بیاض

از مولانا غلام قادر گرامی جالندھری (۱۸۵۶-۱۹۲۷ م) . سراینده بنام قرن حاضر . (رک :

فارسی گویان پاکستان از سبط حسن رضوی ، اسلام آباد ، ۱ : ۶۳ ، فرهنگ سخنوران : ۴۹۵) .

دارای . رباعیات ، مفردات و متفرقات . در آن درباره اقبال لاهوری و پسرش جاوید اقبال نیز

مطالبی درج شده است .

آغاز : حرفی ست خوش زحمد خدا بر زبان ما - گردد بگرد خویش زبان در دهان ما .
N.M. 1972-190 : نستعلیق ، گراسی جالندهری ، سده ۵۱۴ ، ۱۴۴ ص .

بیاض

مجموعه اشعار صایب ، جاسی ، بیدل ، صرفی ، کلیم ، طالب ، حافظ ، خسرو ، هاشمی ، آصفی ،
ابیات مصروع و داستانهای ادبی به نشر .

N.M. 1962-176/4 : نستعلیق ، سده ۵۱۴ ، در متن ، ص ۸۱۱-۱۰۰۸

تذکره المذکرین = زاد المذکرین

از سوانوی جان محمد . نسخه سوزه نیمه دوم آن کتاب است ، در قصص و تفسیر چند سوره
قرآن ، فضایل شهور و ایام اسلامی و وقایع تاریخی در آن ماه ها .
(در «حدیقه الاولیاء» از لاهوری چاپ آقای مجددی ص ۲۱۹ ، احوال مولانا جان محمد فاضل
لاهوری (م ۱۲۶۸/۵۲-۱۸۵۱ م) درج شده است . هزاران دانشجو نزد او درس میخواندند) .

N.M. 1973-133 : نستعلیق ، ۱۳ جمادی الثانی ۱۳۰۳ . آغاز : پس ساقی چو . . و نزد
سیدمان علیه السلام رفت و سلیمان علیه السلام او را بایمان خواند ، ۳۴۴ ص .

جنگ = بیاض

حصر الصفات

از شیو نرائن . در ماه شعبان ۱۲۳۴/۵۱۸۱۹ م نگاشته است . تاریخ تالیف را چنین سروده :
مصرعه تاریخ سالش گفت دل - «یادگار ماند آن حصرالصفات» . و ازین مصرعه ۱۲۸۲ بدست می آید
کته به عنوان تاریخ تالیف درست نیست . اول اینکه نگارنده تاریخ شعبان ۱۲۳۴ را در متن آورده
است ، ثانیاً تاریخ کتابت نسخه ، ۲۸ شعبان ۱۲۴۶/۵۱۸۲ با ۱۲۸۲ در تناقض است .

در ستایش اشیاء و موارد مختلف ، در سه «حصار» : ۱ - حصار ۱ - در ۳۴ صفت ، ۱ - حمد . ۲ -
نعت و مناقب . ۳ - انسان . ۴ - شب . ۵ - سخن . ۱۰ - استدعای نسبت و عدم اقبال آن . ۲۰ -
آتشبازی و روشنی چراغان . ۳۰ - مبارک باد فتح . ۳۴ - ماه محرم و عاشورا و وعظ . حصار ۲ - در
۱۶ صفت ، ۱ - تمهید و مقدمه کتب . ۳ - کلمات دعائیه که در آغاز و انجام نامه ها نوشته میشود .
۴ - القاب پادشاهان . ۵ - القاب شاهزادگان و علماء و فضلاء و اولیاء . ۱۰ - نثر اساتذہ متقدمین
و متاخرین . ۱۶ - مدح اسیران و مذمت تمسک و هزلیات . حصار ۳ - در ۱۵ صفت . ۱ - محاسن
و مکارم بادشاه و وزیر و دیگر هنرمندان و کارگران . ۲ - پرندگان . ۳ - جانوران . ۴ - عمارات .
۵ - عطرها و گوهرها . ۱۰ - عتل و شجاعت . ۱۵ - تعزیت و تهنیت .

نگارنده درین کتاب از «ثواقب المناقب» (نگاشته ۱۱۲۷هـ) از محمد ساه صداقت کنجاهی (۱۱۴۸م) نیز استفاده کرده است .

آغاز : حصر صفات عالم السر والخبیات و احصای اتصاف خالق کاینات که جامع جمیع فنون و شیون و دریابنده کماهی ظهیر و بطون .

N.M. 1967-317 : نستعلیق ، ۲۸ شعبان ۱۳۴۶هـ ، عنوانها شنگرف ، ۶۲۶ ص ، درین نسخه تنها حصار اول است .

دائرة المعارف

عنوان تألیف صراحتاً معلوم نشد . گویا از فاضل ، چون در آن اشعار بی این تخلص دیده میشوند . برای پسر خود کمال الدین محمد قاسم نگاشته است . جای زیر عنوان «تاریخ ولادت مصنف» قطعه ای آمده است : زمانه آمد و از زلف . . . بر رفت - در آن زمان که خبر از ولادت شنقت . سرش سال تولد بگوش چون گفت - «گلی ز گبن امید بود ، شگفت» = ۱۰۳۶ .

در مقدمه می نویسد : «این چند جزویست در تشریح ترکیب بعضی از علوم و تصریح ترتیب آداب صلاحیت ازوه و فنون نثر و مشق املاء و شیون نظم و حرفیت انشاء و غیر همه» . رویهمرفته این کتاب در فن تیر اندازی ، عروض و قافیه ، انشاء نگاری ، ستاره شناسی ، کیمیا ، صنایع و بدائع ادبی و ده ها مطالب دیگر است .

با نشانی های مذکور این کتاب نمی تواند «جواهر العلوم همایونی» باشد که آن نیز دائرة المعارفی ست از محمد فاضل سمرقندی که در سال ۵۹۳۴ نگاشته است . (گنج بخش ۱ : ۴۰۰) .

N.M. 1961-1657 : نستعلیق ، سده ۱۲هـ ، عنوانها شنگرف ، از اول و آخر افتاده ، آغاز : گر آیند و نیست و نمی باشد وی را غیری و یاری ، ۳۱۶ ص .

ریاض شاداب = مجمع الفوائد و منبع القواعد

از میرزا محمد هادی .

شمع محفل . در بخش منظومه ها خواهد آمد .

از میر حیات

عشر تکده آفاق

از سهاراجه چندو لعل شادان . وزیر اعظم دولت آصفیه در دکن (۱۱۷۹-۱۲۶۱/۱۷۶۵)

۱۸۴۵-م) . (بنگرید بہ : محبوب الزمن تذکرہ شعرای دکن ۱ : ۳۵-۵۵۴ و فصل اول «عشر تکدہ آفاق») .

در سہ فصل : ۱ - احوال خاندان آئینیہ و نبذی از احوال آبا و اجداد نگارندہ . ۲ - غزلیات و رباعیات و مثنویات کہ بی شہیت و فکر سرزد خامہ شوق ختامہ گردیدہ . ۳ - حکایات عجیبہ و نکات غریبہ .

آغاز : حمد و ثنا مر او را رواست کہ قرص خورشید را سنور گردانیدہ .

N.M. 1965-144 : نستعلیق ، الہ دین ، ۲۷ جمادی الثانی ۱۲۳۷ھ ، ۳۳۸ ص ، (سوزہ ۱ : ۲۹۱) .

علم الہدی

از ناشناس . گزیدہ از کتب اہل تسنن ، در سہ باب : ۱ - علم کلام . ۲ - علم فقہ . ۳ - علم سلوک .

آغاز : حمدلہ . بدانکہ علم ہا کہ دانستن آن فریضہ است مہ است .

ہمان : گنج بخش ۱ : ۴۲۵ .

N.M. 1964-363/2 : نستعلیق ، پیر محمد و سید محمد داہم شمس آبادی ، ۱ شوال ۱۰۹۴ھ ، عنوانہا سنگرف ، آغاز افتادہ : نیست و آنکہ گویند پیش خدا گواہی خواہم داد ، در بیاض ، ۳۰ ص .

N.M. 1959-426 : نستعلیق ، سدہ ۱۱ھ ، در مجموعہ رسایل عربی ، ص ۴۲-۸۱ .

فرخ نامہ = فرح نامہ

از ابوبکر (بن) المطہر بن محمد ابو القاسم جمالی یزدی . در سال ۸۵۸/۸۵-۱۱۸۴م . در ۱۶ مقالہ . (بنگرید بہ : فرخ نامہ ، بکوشش ایرج افشار ، تہران ۱۳۴۶خ) .

آغاز : شکر و سپاس بقیاس پروردگاری را کہ مظہر اشیاء و معالم اسماء .

ہان : نسخہ های فارسی ۱ : ۶۷۶ .

N.M. 1962-185/2 : نستعلیق ، ۲۴ شوال ۱۰۷۷ھ ، سر لوح ، آغاز : حمدلہ . اما بعد مصنف این رسالہ و مولف این مقالہ ابوبکر بن مطہر بن محمد بن ابو القاسم . . . کہ چون مدتی در گفتن و خواندن اشعار ، ۲۰۰ ص .

کشکول بهائی

متن عربی از بهاء الدین عاملی (م. ۱۰۳۰/۵۱۶۲۱ م).

بنگرید به : ذریعه ۴ : ۱۳۰ .

ترجمه کشکول بهائی

از شیخ احمد عاملی . برای سلطان عبداللہ قطب شاہ گولگندہ (۱۰۳۵-۱۰۹۸/۵۱۶۷۲-۱۶۷۲ م).

(۱۶۸۶ م).

بنگرید به : ذریعه ۴ : ۱۳۰ .

N.M. 1961-1692/2 : نستعلیق ، نور الدین علی ، ۲۱ رمضان ۱۱۶۶ هـ ، در شاعران آبداد ،

ورق اول افتاده : قیصر و خاقان ملک السلطنه والیخلافه معدن الوجود والاحسان ، ۲۳۲ ص .

کشکول قلندری

در ربیع الاول ۱۰۲۳/۵۱۶۱۴ م نگاشته شده است .

دارای : لوائح جاسی ، انوار حکمت ، اشعار میر علی ، مطالب مشهور بعنوان « نشان

کتابداری » ، به صورت مرقعات (نمونه های خوشنویسی) به نام « کشکول قلندری » گرد آمده است .

N.M. 528-83 : نستعلیق و شکسته خوش ، ربیع الاول ۱۰۲۳ هـ ، ۴ ص .

مجمع الغرائب . در بخش جغرافیا خواهد آمد .

مجمع الفنون = مطمح العلوم و مجمع الفنون

مجمع الفوائد و منبع القواعد = ریاض شاداب

از عزیز معروف به میرزا محمد هادی . در سال ۱۳۱۹/۵۱۹۰۱-۲ م نگاشته است . «ریاض

شاداب» ماده تاریخ تالیف است .

دارای : مطالب درباره حروف تهجی ، احوال شاعران (از آنجمله : مولوی غلام سناخص به

فایق بن مولوی غلام حسین ساکن اسیتپی ، (هند) ، حکیم اسدی طوسی) ، رقعات نعمت خان عالی ،

قطعات تاریخ از نگارنده به اردو و فارسی .

آغاز : غزنوی از بازار می گذشت ، طبیی را دید که دارو می فروشد ، گفت ای طبیب داروی

گناه هم داری ؟

N.M. 1968-22/7 : نستعلیق ، بجامة نگارنده عنوانها شنگرف ، ۱۰۰ ص .

مجموعه دانش

از راجیش راف برهمن . چون ورق اول نسخه سوزة افتاده است ، نام تالیف دانسته نشد ، اما در مقدمه سینویسد : «نخست فهرست آنچه درین مجموعه دانش سمت ظمهور خواهد یافت» .
در یک مقدمه و ده مقصد و یک خاتمه . مقدمه در شرف و فضل علم . مقاصد . ۱ - اخلاق
در ۳ باب . ۲ - طب ، در ۳ مقاله . ۳ - طبیعیات ، در ۳ مطالب . ۴ - هیئت ، در ۳ سبخت ،
۵ - ربع مسکون و طول و عرض عالم . ۶ - عجائب و نوادر خلقت در اطراف عالم . ۷ - نوادر
حکایات و لطایف و مستطایبات . ۸ - تصوف . ۹ - قواعد علم حساب . ۱۰ - عروض و قافیه
و قواعد مضاحف و بلاغت . خاتمه در پند و نصائح و کلمات حکمت آمیز حکماء و علماء و اولیاء .

N.M. 1973-106 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، آغاز : و بعد نیاز مند درگاه قادر ذوالمنن راجیش

راف برهمن . ۱۶۰ ص ، تنها مقدمه موجود است .

مطلع العلوم و مجمع الفنون

از (حکیم) واجد علی (خان) ، ساکن هوگی (هند) . در تاریخ . ۲ ذی قعدة ۱۲۶۱/۱۸۴۵ م .
در مقدمه کتاب مشروحا احوال نگارنده و پدرش آمده است ، از آن بر می آید که پدر نگارنده
۲۵ سال در ملازمت نواب جهان خان بوده و خدمات دارالانشاء را بجا می آورد و پس از مرگ نواب ،
او به انگلیسیان (در هند) پیوست و در کلکته مشنوی فارسی در ستایش آقای سمت ، افسر انگلیسی ، سرود
و انعام دریافت کرد .

کتاب زیر دست در دو دفتر است : ۱ - بنام «مطلع العلوم» در ۳۸ باب در علوم متداول
آن روزگار . ۲ - بنام «مجمع الفنون» ، در ۴ باب ، در فنون رایج آن زمان . باب اول این دفتر در
۲۹ فصل ، دوم در ۵۵ فصل ، سوم در ۴۲ فصل و چهارم در ۱۰ فن تقسیم شده است .
آغاز : حمدی که شان خداوندی را شاید از زبان مخلوق ضعیف البنیان چه آید و شکر و سپاس
که نعمای منعم حقیقی را .

N.M. 1961-1642/1 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ش ۱ مجموعه ۱۵۶ ص .

مقالات سعید نفیسی

از استاد سعید نفیسی . (۱۲۷۴-۱۳۴۵ هـ . ش) از محققان معاصر ایران . (بنگرید به : سواد
و بیاض از ایرج افشار ۲ : ۵۱۸) .

مجموعه سخنرانی های استاد است که در پاکستان ایراد شده است. بدین ترتیب : ۱ - تصوف ایران و پاکستان ، در دانشگاه پنجاب ، لاهور ، ۴ مارس ۱۹۵۶ م . ۲ - روابط ادبی ایران و پاکستان ، در دانشکده دواتی کوئته ، ۱ آوریل ۱۹۵۶ م . ۳ - اقبال در ادبیات ایران ، در دانشگاه کراچی ، کراچی . ۱۰ مارس ۱۹۵۶ م . ۴ - تصوف در آثار اقبال ، بعنوان رئیس جلسه ، روز اقبال ۲۱ آوریل ۱۹۵۶ م در کراچی . ۵ - مجموعه اشعاری که آقای نفیسی در دوران اقامت در پاکستان در سال ۱۹۵۶ م سروده اند .

N.M. 1967-134/1-5 : نستعلیق ایرانی ، جز اشعار همه مقالات بخانه خود سعید نفیسی ، ۱۹۵۶ م / (۵۱۳۷۵) ، ۱۵ + ۶ + ۹ + ۹ + ۹ گ (۹۸ ص) .

زهد القلوب

از حمد الله مستوفی . (۶۸۰-۵۷۵/۱۲۸۱-۱۳۴۹ م) . در ۵۷۴۵/۴۵-۱۳۴۴ م به تالیف آن مشغول بوده است .

در طبیعیات و جغرافیا و عجایب بلدان ، در یک فاتحه و دیباچه و سه مقاله و یک خاتمه .

آغاز : چون واهب مواهب بی علت ، علت کلمته که مبدع مخترعات .

بنگرید به : گنج بخش ۱ : ۴۲۹ ، نفیسی ۱ : ۱۴۴ .

N.M. 1957-994/3 : نسخ خوش ، سده ۵۱۰ ، عنوانها شنگرف ، ۵۰۲ ص .

نفایس الفنون فی عرایس العیون

از شمس الدین محمد بن محمود آملی . در مدت ۴۲-۵۷۳۶/۴۲-۱۳۳۵ م تالیف کرده است .

نگارنده از علمای شیعی و با علمای تسنن در معارضه بود (نفیسی ۱ : ۱۸۳) .

در دو بخش : ۱ - علوم اوایل . ۲ - علوم اواخر . با تقسیمات فرعی .

آغاز : حمد و ثنا و شکر بی انتها حضرت پادشاهی را که افکار .

همان : گنج بخش ۱ : ۴۳۰ ، نسخه های فارسی ۱ : ۶۹۱ ، در ابن فهارس ، نگارنده کتاب

مذهبا حنفی شناخته شده است .

N.M. 1961-1659 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ۳۳۸ ص ،

N.M. 1957-960/1 : نستعلیق ، رمضان ۵۱۲۴۹ ، عنوانها شنگرف ، ۷۰۴ ص .

N.M. 1959-417 : نستعلیق خوش ، ۳ بهادون ۱۹۲۳ بکرسی / (۵۱۲۸۳) . بدستور گویند

مها ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ، ۱۱۷۲ ص .

منطق

تهذیب المنطق والكلام

متن عربی از سعد الدین سعود تفتازانی (م ۵۷۹۲/۱۳۸۹ م) . در سال ۵۷۸۹/۱۳۸۷ م در دو قسمت نگاشته است : ۱ - در منطق . ۲ - در کلام .
بنگرید به : کشف الظنون ۱ : ۵۱۵ .

شرح تهذیب المنطق

از عبدالله بن شهاب الدین یزدی شاه آبادی . (م ۵۹۸۱/۷۳-۱۰۷۳ م) - (یادداشت نسخه موزه) .

آغاز : الحمد ، حمد در لغت و صفت بی‌عیب و اختیار بی‌بیت تعظیم . [شرح های عنایت الله هندی و جمال الدین محمد شهرستانی (سده ۵۱۰ هـ) هدین سر آغاز را دارند . بنگرید به : نسخه های فارسی ۲/ (۲) : ۱۴۹۹] .

N.M. 1961-1162 : نسخ ، سده ۵۱۰ هـ ، عنوانها شیگرف ، ۱۸۴ ص .

رسایل گرگانی

از میر. سید شریف گرگانی (م ۵۸۱۶ هـ) . دارای :

۱ - صغری

آغاز : بدانکه هر چه در ذهن در آید ، اگر خالی از حکم باشد ، آنرا تصور خوانند .

۲ - کبری

آغاز : بدانکه آدمی را قوتیست دراکه منقش میگردد .

بنگرید به : گنج بخش ۲ : ۴۴۳ .

N.M. 1961-1161 : نستعایق ، ساخ محرم ۵۱۱۲۶ یا ۵۱۱۷۶ ، دردکن (صغری) ،
۲۸ ذی الحجہ ۵۱۲۱۵ (کبری) ، عنوانها شنگرف ، ۵ + ۲۳ ص . محشی .

صغری = رسایل گرگانی ، ۱

کبری = رسایل گرگانی ، ۲

موجز

منسوب به خواجه نصیر الدین طوسی . (۵۶۷۲م) .

در باره حد ، قضایا ، جهات قضایا ، تناقض ، قیاس .

آغاز : دانستن چیزها از دو نوع خالی نبود یا دانستن چیزی بود بی آنکه برو حکم
کرده باشد .

N.M. 1968-183/11 : نسخ ، سده ۹-۱۰ هـ ، عنوانها شنگرف ، ش ۱۱ مجموعه ،

ص ۱۰۹-۱۰۲ .

فلسفه

آئینه گیتی نما

از ملا محمد شریف (گنج بخش ۲ : ۴۵۰) .

در پنج باب و یک خاتمه .

آغاز : الحمد لله علی . . . اما بعد این رساله ایست مسمی به گیتی نما . . . خاصیت آئینه این

است که .

N.M. 1971-31/1 : نستعلیق ، سده ۱۱ هـ ، عنوانها شنگرف ، ش ۱ مجموعه ، ص ۱-۱۸ ،

به شدت سوریانه زده و آسیب دیده .

ارشاد السالکین

در ترقیمه نسخه N.M. 1965-210/15 آمده است : «رساله عقاید صوفیه من تصانیف شیخ

فضل الله نایب رسول الله چشتی برهان پوری» . (م ۱۰۰۵/۹۷-۱۰۹۶ م ، تذکره علمای هند :

۳۷۸) . و در هاشم چنین اضافه شده است : «این رساله بنام فتح محمد محدث برهانپوری مشهور

است» (برای احوال او بنگرید به : تذکره علمای هند : ۳۷۴ آنجا رساله تحقیق وحدت الوجود بدو

منسوب است) .

در وحدت وجود است .

آغاز : حمد لله . بدان ای عزیز ارشدک الله تعالی صوفیان که قائلین اند بوحدت الوجود به

ذوق و وجدان چنین یافته اند .

بنگرید به : نسخه های فارسی ۲ / (۱) : ۱۰۲۲ . «ارشاد السالکین» از شیخ محمد بن

فضل الله عارف ، همان نگارنده «تحفة المرسله» (در همین بخش ، ص ۱۴۹) .

N.M. 1961-910 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، با مهر مورخ ۱۲۲۸ هـ ، ص ۱۴ .

N.M. 210-15 : نستعلیق ، (میر ابو القاسم طباطبائی ، ۱۲۵۹ھ) ، ش ۵ مجموعہ ،

ص ۲۵۲-۲۶۴ .

N.M. 1961-950/2 : نستعلیق ، عصمت اللہ جعفری ، سده ۵۱۳ ، ش ۲ مجموعہ ص ۲۲-

۲۹ ، نام نگارنده همان شاه فضل الله برهانپوری آمده است ،

N.M.1961-972 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، ش ۱ مجموعہ ، ص ۲-۷ .

اسکندریہ

میر اسکندر بن عمر شیخ بن امیر تیمور گورگان در سال ۵۸۱۵/۱۴۱۲م از سپاهان ، چند سوال در مباحث کلاسی و فلسفی برای میر سید شریف گرگانی (۷۴۰-۵۸۱۶) فرستاد .

۱- تمہید معذرت جهت قصور ادراک . ۲- مقصود آفرینش . ۳- آفریدہ اول . ۴- چگونگی ترکیب روح با جسد . ۵- ثواب و عذاب . ۶- نسبت کار خیر بہ خدا و کار شر بہ شیطان . ۷- صراط و سوال و میزان . ۸- معراج حضرت محمد (ص) . ۹- احکام شریعت .

آغاز : بسم الله تیمنا بذکرہ . بر مقتضای فرمان بندگی حضرت سلطانی خلد الله . . . اقوال اصحاب ظاهر و تاویل بران وجه کہ سموع .

بنگرید بہ : نسخہ های فارسی ۲ / (۱) : ۷۳۲ ، نفیسی ۱ : ۱۹۰ و ۲ : ۷۵۳ .

N.M. 1971-31/4 : نستعلیق ، (۵۱۰۸۱ ، در کابل) ش ۲ مجموعہ ، ص ۴۱-۶۶ در رسایل

جرجانی ، سوریانہ زدہ .

رسالہ دربارهٔ بدا

از محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (۱۰۳۷-۱۱۱۰/۱۶۲۸-۱۶۹۸م) .

آغاز : الحمد لله و سلام علی عبادہ الذین . . . و بعد چون در سألہ بدا نزاع عظیم میان .

بنگرید بہ : نسخہ های فارسی ۲ / (۱) : ۷۴۴ .

N.M. 1961-823 : نسخ ، سید حسین ، ۲۸ ربیع الاول ۱۲۶۴ھ ، در مجموعہ ، گ ۷-۱۲ .

التحفة المرسلہ الی النبی

از مولوی سید محمد (زادہ در حدود ۵۹۵۲/۱۵۴۵م) بن شاه فضل الله نائب رسول الله برهانپوری (م ۱۰۰۵ھ) . گویا اصل متن بہ زبان عربی بودہ (کنج بخش ۲ : ۵۷۶) و ترجمہ فارسی از عبدالغفور در سال ۵۹۹۹/۹۱-۱۰۹۰م .

در ابتدا مراتب هفتگانه بیان شده است : ۱- مرتبه لاتین والاطلاق والذات . ۲- علمه تعالی لذاته و صفاته ولجميع الموجودات علی وجه الاجمال . ۳- علمه تعالی لذاته و صفاته ولجميع الموجودات علی طریق التفصیل ۴- ارواح . ۵- عالم المثال - عالم الاجساد . ۷- مرتبه الجامعة لجميع المراتب مذکوره .

آغاز : اعلموا اخوانی اسعدکم الله تعالی وایانا ان الحق سبحانه و تعالی هو الوجود وان ذلك الوجود .

برای احوال نگارنده بنگرید به : تذکره علمای هند : ۲۲۸ ، رود کوثر از شیخ محمد اکرام : ۳۹۵ چاپ پنجم لاهور . و برای کتاب بنگرید به : گنج بخش ۲ : ۵۷۶ «ترجمه تحفه مرسله» ، آنجا نسبت نگارنده به بلخ درست نیست . ۲ : ۷۹۲ «رساله در مراتب» .

N.M. 1965-210/9 : نستعلیق ، (ابو القاسم طباطبائی ، ۱۲۵۹ هـ) ، عنوانها شنگرف ، ش ۹ مجموعه ، ص ۱۱۳-۱۳۹ ، در ترقیمه نام نگارنده «شیخ فضل الله» آمده است .

رساله در توحید

از عبدالعلی محمد بحرالعالم (۱۱۴۴-۱۲۲۵ هـ/۱۷۳۱-۱۸۱۰ م) بن نظام الدین محمد سهالوی . نگارنده از علمای برجسته سنی و مروجان علوم نقلی و عقلی در شبه قاره بوده است .

آغاز : سبحان الله الذی تنزه عن کل . بدانکه ذات واجب سبحانه و تعالی عبارت است از وجود .

بنگرید به : تذکره علمای هند : ۳۰۴ ، تذکره مصنفین درس نظامی از اختر راهی : ۱۴۶ لاهور ، چاپ دوم ، نسخه های فارسی ۳ / (۱) : ۷۶۴ «رساله وحدت وجود» .
N.M. 1961-931 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ص ۷۸ ، سوریانه زده .

رساله در توحید

از حبیب الله (۱۲۱۳-۱۲۶۳ هـ/۱۷۹۸-۱۸۴۷ م) بن فیض الله قندهاری . وی کتب زیادی در موضوعات دینی و علمی و ادبی بزبانهای عربی و فارسی و پشتو دارد . (مجله «آریانا» کابل ، دوره ۲۵ شماره ۱ ، مقاله عبدالحی حبیبی بعنوان «محقق قندهاری») .

رساله حاضر در پاسخ بعضی سوالات حاجی سعدالله است و پس از تألیف «مغتنم الحصول فی علم الاصول» (در ۱۲۵۷ هـ ، بنگرید در همین بخش ، ص ۱۵۵) نگاشته شده است .

آغاز : اما بعد الحمد والصلوة . . فقیر حقیر . . بخدست مستندان و مستفیدان . . بعرض میرساند که از آنزمان که صحیفه شریفه و رساله لطیفه .

N.M. 1957-863 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ص ۱۶۰ .

تہلیلہ = کلمۃ التوحید

از جلال الدین محمد دوانی (۸۳۰-۸۹۰ھ/۱۴۲۷-۱۵۰۲م) .

در تفسیر لا الہ الا اللہ ، در دو مقام و در دو موقف .

آغاز : آفتاب جمال قدم از آن متعالی ست کہ خفا .

همان : نسخہ های فارسی ۱ : ۳۶ .

N.M. 528-133 : نستعلیق چلیپا ، (۵۱۲۵۹ ، در لکھنؤ) ، عنوانها شنگرف ، ش ۳

مجموعہ گ ۱۵-۲۴ .

جاودان نامہ = چاوید نامہ

از افضل الدین محمد بن حسن مرقی ، معروف بہ بابا افضل کاشانی (۴۶۰ھ/۸۰۷-۱۲۰۷م) .

در چہار باب و ہر باب در چند فصل .

آغاز : این نامہ ایست از مازی برادرانی کہ اندرون ایشان انگیختہ شود .

همان : نسخہ های فارسی ۲ (۱) : ۷۶۸ ، نفیسی ۱ : ۱۴۵ و ۲ : ۷۳۲ .

N.M. 1970-193 : نستعلیق ، ۱۸ ربیع الاول ۵۱۰ھ ، در بیجاپور (ہند) ، عنوانها

شنگرف ، آغاز افتادہ (فصل سوم باب اول) : و خوی نیکوست و اصلاح آن ، ۸۴ ص .

N.M. 1971-440/8 : نستعلیق خوش ، محمد یوسف واثہ ، ۱۹ رمضان ۵۱۰ھ در طہران

عنوانها شنگرف ، در مجموعہ ص ۲۴-۲۶۴ .

جاوید نامہ = جاویدان نامہ

از بابا افضل .

جبر و اختیار = قضا و قدر

از خواجہ نصیر الدین طوسی (۵۶۷۲ھ) . در دہ فصل .

آغاز : الحمد للہ رب الارباب و مسبب الاسباب ... بحکم آنکہ بعضی برادران دینی بر سبیل

حسن ظن .

بنگرید بہ : گنج بخش ۲ : ۴۵۳ ، نسخہ های فارسی ۲ / (۱) : ۷۷۲ .

N.M. 1971-31/11 : نستعلیق ، شوال ۵۱۰ھ ، در کابل ، عنوانها شنگرف ، ش ۱۱ مجموعہ ،

ص ۲۰۵-۲۳۲ ، سوریانہ زدہ .

N.M. 1961-1648 : نستعلیق ، ۲۹ رجب ۱۲۸۸ هـ ، عنوانها شنگرف ، ش ۱ مجموعه ،

ص ۲-۲۳ .

جبر و تفویض

از ملا محمد باقر (ترقیمه) .

آغاز : حمدله . اما بعد شیخ صدوق و محمد بن بابویه در کتاب توحید و کتاب
عیون الاخبار الرضا .

N.M. 1961-825 : نسخ ، سید حسین ، ۲ ربیع الثانی ۱۲۶۵ هـ ، در مجموعه ، ص ۱۱۸-۱۲۲

چمنیه = هشت بهشت

از یوسف قراباغی .

رساله در ذات و صفات خدا

از ناشناس .

آغاز : الحمد لله الذی اظهر اسماء بظهوره . . . فیض اقدس حصول استعداد مستعد را از .

N.M. 1958-22/2-11 : نستعلیق ، محرم ۱۲۵۰ هـ ، بخواش ملا ابراعیم هروی ، ش ۱۱

مجموعه گ . . ۱۵۰-۱۶۰ .

شرح رباعیات دوانی

متن و شرح هر دو از جلال الدین محمد دوانی (م ۸۰۸/۵۹۰۲ م) . این شرح را بنام سلطان
ایلدرم بایزید (۸۸۶-۸۹۱۸/۵۹۱۸-۱۴۸۱ م) نگاشته است .

آغاز : حمدا لاله غمر الخلق آلاه . . . در سوائف ایام که عنفوان جوانی .

بنگرید به : نسخه های فارسی ۲ / (۱) : ۸۱۰ ، نفیسی ۱ : ۲۶۵ .

N.M. 1962-183/3 : نسخ ، سده ۱۰ هـ ، عنوانها شنگرف ، ش ۳ مجموعه ، ش ۱۷-۳۸ .

شرح رباعیات در وحدت وجود

متن و شرح هر دو از عبدالرحمان جامی . در تاریخ ۱ رجب ۸۷۶/۱۴۷۱ م نگاشته است .

در اثبات وحدت وجود و بیان تنزلات . (همان : نسخه های فارسی ۲ / (۱) : ۸۰۸) .

آغاز : حمدا لا اله هو بالحمد حقیق - در بحر نوالش همه ذرات غریق . . . اما بعد نموده بی

شود که پیش از انشای این نامه نامی و افشای این صحیفه گرامی رباعی چند در اثبات وحدت وجود .

N.M. 1969-213/3 : نستعلیق ، (۱۰۸۰ هـ) ، ش ۳ مجموعه ، ص ۵۸-۱۲۹ .

N.M. 1958-212/8-2 : نسخ ، ۱۲۶۶ هـ ، ش ۲ مجموعه ، ص ۵۸ .

رساله در معرفت صنع و صانع

منسوب به میر میر شریف گرگانی (م ۸۱۶ هـ) .

در حکمت و کلام و سباحث وجود و عدم و روح و عقل و فرشته و شیطان .

آغاز: بسمله . . . بدان ارشادک الله للصدوق والصبواب ، که بعضی از طالبان راه یقین در باب

معرفت صانع و صنع .

بنگرید به : نسخه های فارسی ۲ / (۱) : ۸۱۶ .

N.M. 1971.31/5 : نستعلیق ، (۱۴ ربیع الثانی ۱۰۸۱ هـ ، در کابل) ، ش ۵ مجموعه ، ص

۶۷-۷۲ ، با رساله «اسمات مسائل علوم ثلاثه» گرگانی .

فوائد منصوریه

از ناشناس . بنام «منصور» نگاشته است .

در ۱۴ «فایده» : ۱- بدیعی و نظری . ۲- حصر تقسیم مفهوم به واجب و ممکن و متمنع .

۳- نفس طبیعی و نباتی و حیوانی و انسانی و قوه های خادسان آنها . ۴- صدور موجودات و مخلوق .

۵- اختلاف ناس در حقیقت روح و نفس . ۶- اختلاف ناس در حقیقت انا . ۷- حقیقت ملک و جن و

شیاطین . ۸- تناسخ . ۹- حسن و قبح که عقلی اند یا شرعی . ۱۰- افعال عباد که صدور آن بپس یا

بتنویض یا باختیار . ۱۴- معاد .

N.M. 1961-810 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ورق اول افتاده ، آغاز : و چون

باعث جمع و تألیف این رساله انیقه نام نامی ، ۷۸ ص .

قضا و قدر = جبر و اختیار

از طوسی .

کلمة التوحید = تمایلیه

از دوانی .

مبدء جهان

از شیخ عبدالغنی صوفی ، مرید شیخ بهاء الدین زکریا ملتانی (۵۶۶-۵۶۶ هـ) .

در آفرینش جهان از نظر افکار مسلمانان و هنود ، در چهار فصل .

آغاز : قل اللهم مالک المک . . . حمد و سپاس مر حضرت پادشاهی را که بیچون و هیچگونه است .

همان : گنج بخش ۲ : ۴۶۲ .

N.M. 528/109 : نسخ ، سده ۵۱۲ ، عنوانها سنگرف ، ۳۸ ص ،

مدارج کمال

از بابا افضل کاشانی (م . ۵۶۰ . ۴) .

در قوه های روانی مردم ، در هشت «در» با عنوان «گشایش در» .

آغاز : بنام خدای که جز او خدای نیست - آغاز هر چیز ، و او بی آغاز .

بنگرید به : نسخه های فارسی ۲ / (۱) : ۸۴۰ .

N.M. 1971-440/1 : نستعلیق ، محمد یوسف ، روز عید فطر (۱ شوال) ۵۱۰۷۳ ، در

قصبه طیبه طهران ، سر لوح ، عنوانها سنگرف ، ش ۱ مجموعه ص ۲-۲۰۲ .

مرآت المحققین

از سعید الدین محمود شبستری (م . ۵۷۲ . / ۱۳۲۰ م) .

در معرفت نفس و خدا ، در هفت باب .

آغاز : حمد بیحد و ثنای بیحد حضرت ذو الجلال را که آثار قدرت او .

بنگرید به : نسخه های فارسی ۲ (۱) : ۸۴۲ .

N.M. 1996-213/4 : نستعلیق ، (۵۱۰۸۰) ، ص ۱۳۸-۱۸۰ .

N.M. 1971-31/10 : نستعلیق ، (۵۱۰۸۱) ، در کابل) ، ش ۱ . مجموعه ، ص ۱۷۱-۲۰۴ ،

موریانه زده .

N.M. 1691-1165 : نستعلیق ، ۱۵ جلوس عالمگیری (= ۵۱۰۸۲) ، در دهاکه (بانگلادش) ،

ص ۳۶ .

N.M. 1961-1163 : نستعلیق ، ۸ جمادی الثانی ۵۱۰۸۶ ، عنوانها سنگرف ، ۸۱ ص .

N.M. 1961-1164 : شکسته ، ۱۴ ربیع الاول ۵۱۱۴۸ ، آغاز افتاده : که خلق خلقی را ،

ص ۲۶ .

N.M. 1969-542/1 : شکسته ، نسیم الدین ، ۱۲ رمضان ، سنه احد جلوس (؟) ، سده

۵۱۳ ، ش ۱ مجموعه ، ص ۱۹-۲ .

مظهر خیرات

از سید محمد معین الدین معروف به سید خیر الدین ثانی . در سال ۱۲۵۷/۱۸۴۱ م .

با دیباچه غلام محیی الدین بن حافظ محمد ، یکی از معتقدان نگارنده .

درباره وجود و ذات باری تعالی در یک «مظهر» و هفت «خیر» و یک «خاتمه» .

آغاز : (دیباچه غلام محیی الدین) : حمد بیحد و ثنای بیعد سزای ذات مطلق که بشؤونات

ذاتی و تعینات علمی (متن) : الحمد لله الذی خلق آدم علی صورته ای باتم تجلیاته و اکمل صفاته وهو افضل الموجودات .

N.M. 1970-266 : نستعلیق خوش ، ظاهراً بخانه دیباچه نگار ، سده ۵۱۳ ، عنوانها شنگرف ،

ص ۳۸ .

مغتم الحصول فی علم الاصول

از حبیب الله قندهاری : (م ۱۲۶۳ هـ) . در سال ۱۲۵۷/۱۸۴۱ م نگاشته است . (رک :

رساله در توحید از قندهاری ، در همین بخش) ، ص ۱۵۰ .

N.M. 1958-212/8-1 : نستعلیق ، (۱۲۶۶ هـ) ، ش ۱ مجموعه ، ص ۱-۴۴ .

رساله در اقسام موجودات

از خواجه نصیر الدین طوسی (م ۵۶۷۲ هـ) .

در قسمت موجودات (محدث و قدیم) .

آغاز : قال مولانا سلطان الحکما نصیر الملة والدین . . . اندر قسمت موجودات و اقسام آن

نزدیک علماء از دو گونه بود .

N.M. 1962-183/4 : نسخ ، سده ۹-۵۱۰ هـ ، ش ۴ مجموعه ، ص ۳۸-۴۷ .

رساله در وحدت وجود

از محمد شریف (ترقیمه) . همراه رساله «روایح فی حل کلمات اللوایح» نگارش محمد شریف

بن نظام الدین هروی . از همجواری این دو رساله و همناسی نگارنده گمان می رود که رساله «وحدت

وجود» نیز تألیف محمد شریف هروی باشد .

نگارنده در این رساله ذات حضرت محمد (ص) را مرکز و نقطه مباحث خود قرار داده ، چنین سروده است : محمد را خدا دانی خدائیس - دوبین را از دویینی ها جدائیس . محمد را بخود گفت و شنید است - محمد را کسی دیگر ندید است . دلایلش ماسوای غیر الله - چگویم لا اله الا الله . . . محمد عیسوی و موسوی شد - محمد مرتضی و معنوی شد . محمد جوگی و سنیاسی آمد - محمد کشن متھرا باسی آمد . محمد رام و برسما و سہیش است - نمودار سہادیو و گنیش است . محمد دت و کورک نام کرده - نمو را با الک پیغام کرده . . . محمد شد شریف اندر ہزاری - تو سال ہستیش را چون شہاری .

آغاز : این اشرف کلام کلام شریف هست - این نطق سروری ہمگی بی حریف هست - انی انا الله گفتار وحدت است نور ذات شریف بوده و ذات .

N.M. 1968-229/1 : نستعلیق ، ۲۰ جادی الثانی ۱۲۱۶ ھ ، ش ۱ مجموعہ ص ۲-۱۶ .

رسالہ در وحدت وجود

از ناشناس کہ بہ دربار ابو الفتح ناصر الدین محمد شاہ پادشاہ (۳۱-۱۱۶۱ھ/۱۹-۱۷۴۸ م) وابستہ بود .

در مقدمہ سینویسد : «ہر گہ حرف وحدت وجود مذکور می شد ، اعتراض علماء این بود کہ اگر بوحدت وجود قایل شویم تجربہ در ذات لازم می آید و گاہی کہ گستگی صفات در بیان میآید می گفتند کہ اگر صفات را عین ذات گوئیم کثرت در ذات وحدت لازم می آید و اگر غیر گوئیم تعدد قدماء شبہ فرمای خاطر می گردد» .

نگارندہ مباحث مذکورہ را ہمہ جانبہ پیش می کشد و نظر خود را توضیح می دہد .

آغاز : حمد بیحد قادری کہ دین سبب محمد اورنگ زیب ملک وجود را عالمگیر ساخت .

N.M. 1958-22/2-2 : نسخ ، سده ۱۲ ھ ، ش ۲ مجموعہ ، گ ۳۱-۴۴ .

رسالہ در وحدت وجود

از ناشناس .

آغاز : الحمد لله هو الاول والآخر والظاهر والباطن . . . ای پاک پروردگار عالم گنہ کار بفضل و کرم و بخش ہمہ را .

N.M. 1961-889 : نستعلیق ، سید قیام الدین حسینی ، ۱۷ شعبان ۱۲۷۵ ھ ، در حیدرآباد ،

ش ۱ مجموعہ ، ص ۲-۳۱ .

رساله در وحدت وجود

از ناشناس . در آن از تالیفات ابن عربی بهره مند شده است .

آغاز : مسئله وحدة الوجود ، باید دانست آنچه از مصنفات شیخ اکبر .

N.M. 1961-891/A : نستعلیق ، سید قیام الدین حسینی (۵۱۲۷۵ ، در حیدرآباد) و

ص ۲۵-۳۳ در هاشم .

هشت بهشت = چمنیه

از یوسف (بن محمد خان) قرا (قره) باغی محمد شاهی : (ستوفی در هزار و سی و اندی هجری).

از وی «حاشیه بر عقاید عضدیه» نیز در دست است که در حدود ۵۱۰۰ نگاشته است . (کشف الظنون ۲ : ۱۱۴۴) . وی مدتی در بخارا بوده و بخدست خواجه عبد الرحیم خواجه سعد میرفت . خواجه از نگارنده سوالات می کرد روزی پرسید که کیفیت دیدن خوابها چیست و آنچه دیده میشود از آینده و گذشته در کجا میشود و در کجا وجود دارد ؟ آنگاه مولف مینویسد . «اگرچه غرض از آن پرسیدن محض عنایت بود ، نه آنکه از ما خبری دانند . ماچه میتوانیم که دیگران از ما دانند . خاطر باوجود موانعی رسمی و مشغولی ها و چند پریشانی رساله ترتیب داد» .

در هفت «جنان» و هر «جنان» در چند «چمن» . جنان ها : ۱ - حقیقت انسانی و نسبت میان نفس ناطقه و بدن ، در چهار چمن . ۲ - در اقسام خواب و وجه دیدن و کیفیت دیدن که در کجا دیده میشود و دیده شده در کجا است و موطنش کدام است ، در شش چمن . ۳ - در دو چمن (۱ - خوابهای انفسی . ۲ - مراتب نفس) . ۴ - کیفیت وحی و الهام که در بیداری میشود ، در دو چمن . ۵ - حواس ظاهری ، در هشت چمن . ۶ - قوای باطنی ، در هشت چمن . ۷ - قوای باقی ، در هشت چمن .

آغاز : الله اکبر هست بحق از توره مستقیم . . . الهی اگر حمد و ثنای تو گویم ترسم که نتوانم و اگر هیچ نگویم هم ترسم .

همان : گنج بخش ۲ : ۴۶۴ ، نسخه های فارسی ۲/ (۱) : ۸۶۶ .

N.M. 1971-31/9 : نستعلیق ، ۲۳ شعبان ۱۰۸۱ (در کابل) ، عنوانها شنگرف ، ش ۹

مجموعه ، ص ۱۱۱-۱۷۰ ، موریانه زده .

عقاید

عقاید فرق و مذاهب اسلامی

شرح آمنت بالله

از حضرت برهان الدین ملقب به راز الہی : (ترقیمہ نسخہ موزہ) . در شرح عرفانی کلمات «آمنت بالله و ملائکتہ و کتبہ و رسلہ والیوم الآخر والقدر خیرہ و شرہ من اللہ تعالیٰ والبعث بعد الموت» .

آغاز : الحمد لله هو الاول والآخر . . . کہ در شان اوست طہ و جلوہ . (متن) : آمنت بالله یعنی ایمان آوردم بخدای کہ بیچون و بیچگونست .

ہمان : گنج بخش ۱ : ۳۹ .

N.M. 1965-8/3 : نستعلیق ، محمد اشرف بن حاجی محمد ، ۱۸ شوال ۱۱۵۶ھ ، متن شنگرف ، ش ۳ در مجموعہ ، ص ۲۸۸-۱۹۲ ، نسخہ ۳۲۵ گنج بخش از روی همین نسخہ موزہ نقل شدہ است .

N.M. 1969-184 : نستعلیق ، محمد قدرت اللہ ، ۴ رمضان ۱۲۰۱ھ ، در حیدرآباد (ہند) ، برای جعفر خان ، آغاز مقدمہ : ای پاک پروردگار ، عالم ہمہ گنہ کار ، ۱۶ ص .

N.M. 1961-989/A : نستعلیق ، حسن الدین عرف غلام نبی ، ۱۷ ربیع الاول ۱۲۳۰ھ ، متن شنگرف ، ش ۳ در مجموعہ ، ص ۲۸-۲۱ .

N.M. 1965-210/17 : نستعلیق ، میر ابو القاسم طباطبائی ، (۱۲۵۹ھ) ، متن شنگرف ، ش ۱۷ در مجموعہ ، ص ۲۷۵-۳۰۹ .

ابصار مستبصرین

از عبد الوہاب بن عبدالرحمان دہلوی (نسخہ موزہ) . در ذریعہ ۱ : ۶۵ نسبت مکانی

نگارنده «شیرازی» و «دیپلی» آمده و سال تالیف ۱۰۴۲/۳۳-۱۶۳۲ م استنباط شده است . نگارنده حنفی المذهب بوده و سپس به مذهب شیعه پیوست . کتاب حاضر مناظره دینی است .

آغاز : الحمد لله الذی اتم حججه علی الثقلین . . . جدید الایمان عبد الوهاب بن .

هان : نسخه های فارسی ۱/۲ : ۸۷۰ .

N.M. 1961-811 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، ورق اول افتاده ، آغاز : الفکر والفجور الذین

عصمهم ، ۱۶۶ ص .

الاتفاق فی بیان سبب الافتراق

از شاه عبد العزیز محدث دهلوی ، (م ۱۲۳۹ هـ) . در رد عقاید شیعی و پاسخ کتاب مولوی

دلدار علی لکهنوی (م ۱۲۳۵ هـ) .

آغاز : اما بعد باید دانست که درین زمان پر شورش و طغیان .

N.M. 1957-655/25 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ش ۱ در مجموعه ، گ ۱-۶۸ .

اثبات ایمان

از شاه درویش محمد قادری .

آغاز : الحمد لله الذی هدانا . . . که آن طریقه خاصه محمدی باشد . . . اما بعد ازین

میگوید . . . که روزی جای درمیان جامعه مسلمانین سخن به مسئله ایمان افتاد یعنی ایمان چیست .

N.M. 1968-164/1 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، نشانه شنگرف ، ش ۱ در مجموعه ،

ص ۱-۳۵ .

اخبار الآخرة

از ناشناس ، نام کتاب در ترقیمه آمده است . نگارنده از تفسیر زاهدی ، تفسیر کشاف و

اخبار الآخرة استفاده کرده است . مطالب با عنوانهای : علامت قیامت ، دابة الارض ، دجال و خروج

او ، نزول عیسی ، خروج یاجوج و ماجوج ، وفات عیسی . . .

آغاز : بسمه سبحان تعالی ذکر سوال گور و مقام ارواح ، در مصابیح و مشارق و صحیحین

مسطور است ، چون مرده را در گور دفن میکنند .

N.M. 1971-444 : نستعلیق ، ۸ جلدی الاول ۱۲۱۵ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۱۱۴ ص ،

موریانه زده .

اخبار المعاد (منظوم)

سروده علم الله یا علیم احمد . در سال ۱۲۰۶ هـ (= نور اخبار المعاد) / ۱۷۹۱-۹۲ م . ظاهراً «زبدة الاخبار» را بنظم آورده است . چنانکه در آن میگوید : درینجا هر چه از اسرار گفتم - تمام از زبدة الاخبار گفتم . بنظم آورده ام بپیر خلاصی - که هستم من علم الله عاصی . چه روشن نام تاریخ مراد است - بگویا «نور اخبار المعاد» است . علیم احمدی را ای خداوند - بخاصان رسالت دار پیوند .

شرح احادیث نبوی درباره معاد است .

آغاز : بنام آنکه ناسش را اثرهاست - بدرد عشق او خون در جگرهاست . بمهر او دل عشاق روشن - بداغ سینه ها خوشتر زگلشن .

N.M. 1968-182 : نستعلیق ، میان فضل الهی بن میان حافظ عبد الرحمان ساکن چوپاله ، بخش گجرات (پاکستان) ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، جدولبندی ، ۱۳۱ ص .

رسالة اختصار

از محب علی معروف به صاحب جان ، در ۱۰ ربیع الثانی ۱۱۸۱ هـ / دسامبر ۱۷۵۷ م . نگارنده شاگرد حاجی داود قلی مولف رساله نماز ، بود (رک : در بخش فقه ، همین فهرست) . در اصول عقاید شیعی است .

آغاز : حمدله . . . اما بعد چنین گوید بنده بی بضاعت . . . که بر مکلف واجب است که از اصول دین و فروع دین خبر داشتن .

N.M. 1961-815 : نستعلیق ، بخامه مولف ، ۱۰ ربیع الاول ۱۱۷۱ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۱۷ ص .

ارشاد المسلمین = ذیل عقاید نسفی

از برهان مسکین .

ازاحة الغی فی رد عبد الحی

از سید علی بن حسن عسکری معروف به مشرف علی ، در ۱۲۳۶ هـ / ۲۱-۱۸۲۰ م زنده بود و در یکمزار و دو صد و چهل و اندی هجری در گذشته است . رساله حاضر در پاسخ و رد رساله «صراط مستقیم» تالیف (و ترجمه) مشترک مولوی عبد الحی دهلوی (م ۱۲۴۳ هـ) و مولوی محمد اسماعیل دهلوی (م ۱۲۴۶ هـ) است . نگارندگان «صراط مستقیم» از نزدیکان شاه عبد العزیز دهلوی (م ۱۲۳۹ هـ) و مرید سید احمد بریلوی (م ۱۲۴۶ هـ) بودند . نگارنده «ازاحة الغی» مینویسد که مؤلفان «صراط مستقیم»

در آن رساله «فضایل مجعوله و محاسن مصنوعه» سید احمد بریلوی نوشته بودند . و ضمناً فتوای شکستن و اهانت تعزیه و نقل ضرایح امام حسین (رض) داده از گریه و بکا منع کرده بودند .

کتاب مشرف علی در یک مقدمه و چهار فصل است . مقدسه در اینکه رساله «صراط مستقیم» را عبد الحی و محمد اسماعیل نگاشته است . و حقیقت کشف و کرامات و خرق عادات سید احمد بریاری . فصول : ۱ - احوال اخراج سید احمد بریلوی از ملک صاحبان انگلیس (یعنی هندوستان) و سوختن تعزیه امام حسین (رض) در شهر سهارنپور (هند) . ۲ - احادیث ادل تسنن در ثواب گریه و بکا . ۳ - گزارش سوال و جواب نگارنده و مولوی عبد الحی درباره بدعت بودن نقل ضرایح (که قبل از نگارش این رساله رخ داده بود) .

آغاز: الحمد لله الذی یتم نوره و لو کره لمشکون . . . اما بعد پوشیده نماند که از عجایب امور و غرایب دهور که درین زمان .

هان : ذریعه ۱ : ۲۸-۵۲۸ .

N.M. 1961-33 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، عنوانها شنگرف ، ۹۶ ص .

اساس الایمان

از ناشناس : برای پسر خود میر علی ضیاء الحسینی نگاشته است . در پنج اصل مذهب شیعه را در پنج «مقصد» گفته است .

N.M. 1961-830 : نستعلیق ، ۷ ذیحجه ۱۲۵۱ هـ ، عنوانها شنگرف ، آغاز افتاده :

عترته الظاهرین و علی بن اتبع . . . اما بعد این مختصریست در بیان اصول دین ، ۱۸۰ ص .

اشکلات دینی = سوال و جواب اصول دین

از محمد بن عبد العزیز . بخواهش دوستان خود تالیف کرده است . درباره توحید و صفات خداوندی در ۱۳ فصل است .

آغاز: . . . بیجد و قیاس که عقول و اوهام و خواطر . . . و اوایل و نهایت این نتوان .

N.M. 1971-31/2 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، ش ۲ در مجموعه ، ص ۱۹-۳۰ به شدت

آسیب دیده و موریاند زده .

رساله ها در اصول دین

رسایل زیر در اصول مذهب شیعی هستند اما شناخته نیستند .

اصول دین

نگارنده در آن از تالیفات دیگرش مانند جامع الاسرار ، نهایت التوحید ، رسالة التوحید و رسالة المعاد فی العباد (عربی) نام برده است .

در مباحث گوناگون مذهبی ، و برای هر بحث ابواب و فصول باز شده ، اول درباره ضوابط انبیاء و سپس باب اصول خمسة مذهب شیعی را در پنج فصل تقسیم کرده است . بعد از آن فروع پنجگانه (نماز ، روزه ، زکاة ، حج و جهاد) را توضیح داده است .

N.M. 1961-936 : نستعلیق ، سده ۱۱۱۵ ، ناتص الطرفین ، آغاز : کانک تراه و ان لم . . . و اگر احسان را بمعنی ایقان ، ۲۸۴ ص .

اصول دین

آغاز : حمدله . . . اما بدانکه ای مکلف اصول دین واجب است بر هر عاقلی و بالغی بدلیل عقل هر کسی که نداند کافر و مستحق دوزخ است .

M.N1961-712 : نستعلیق ، میر جمال علی ، ۱۵ محرم ۱۲۴۷ هـ ، در خانه میر کاظم علی ، عنوانها شنگرف ، ۱۶ ص .

اصول دین

N.M. 1961-817 : نستعلیق ، میر حسین علی ، ۲۵ شعبان ۱۲۲۵ هـ ، عنوانها شنگرف ، آغاز افتاده : معاش و عقل معاد ، چهارم بازگشت ، ۳۱ ص . شاید ترجمه «الباب الحادی عشر» حلی باشد (یادداشت فروشنده) .

اصول دین

آغاز : حمد نا محدود و ثنای غیر محدود واجب الوجود راسد که از شیرینی جلو طائوس ایجاد .
N.M. 1961-746/7 : نستعلیق ، (حاجی محمد ، ۱۲۴۷ هـ) ، عنوانها شنگرف ، ش ۷ در مجموعه ، ص ۳۴۶-۳۷۴ .

N.M. 1959-88/3 : نستعلیق ، سید رضاشاه ، ۱۲ ذیقعد ۱۲۵۵ هـ ، برای مصطفی شاه ، ش ۳ در مجموعه گ ۷۸-۹۹ ، با «سوال و جواب میرزا حسن بن امان الله دهلوی» .

اصول دین

در آغاز نام «محمد حسین» گونه ای آمده که نمیتوانیم او را نگارنده تلقی کنیم .
آغاز : چون جناب علامی فهامی . . . محمد حسین سلمه الله این رساله ایست مختصر در بیان اصول دین و فروع الدین انتخاب نموده .

N.M. 1961-726 : نسخ ، ۴ ربیع الثانی ۱۲۵۷ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۴۴ ص .

اصول دین

آغاز : بدانکه اصول دین پنج است . اول توحید ، دوم عدل ، سوم نبوت ، چهارم امامت پنجم معاد .

N. M. 1961-730 : نسخ ، علی اکبر بن محمد . . . ، ۱۵ محرم ۱۲۸۳ هـ ، ۱۴ ص .

اصول دین

آغاز : قل هو الله احد . لفظ الله دلالت می کند بر ذات واجب الوجود .

N.M. 1961-731 : نسخ ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۴۸ ص ، ناقص الآخر .

ترجمه اصول السماع

متن عربی از فقیر الدین زرادی دهلوی (م ۵۷۴۸ هـ) . از وی چند رساله در جواز سماع در دست است . ۱- کشف القناع عن وجوه السماع . ۲- اصول السماع . ۳- اباحت سماع ، در دغلی چاپ شده است . (رک : تذکره علمای هند : ۳۷۴ ، معجم المؤلفین ۸ : ۵۵) .

ترجمه فارسی از ظمیر الدین ، که سرید ریاض (یا فیاض) علی فاطمی دهلوی بود .

N.M. 1967-82 : نستعلیق ، نیاز احمد بن حافظ خیر الدین چشتی نظامی حنفی ، ۲۸ محرم

۱۲۷۳ هـ ، آغاز افتاده : نوحه را که برای تمسخر و لهو است و غنا را که ، ۱۳ ص ، در مجموعه رسایل عربی .

ترجمه اعتقادات صدوق

متن عربی از شیخ صدوق ابی جعفر محمد (م ۵۳۸۱ هـ) بن علی . . . بن بابویه قمی . در سال ۵۳۶۸ در عقاید فرقه ناجیه نگاشته است . (ذریعه ۲ : ۲۲۶) .

ترجمه فارسی از سید محمد مهدی رضوی . بنام شاه طهماسب صفوی (۹۳۰-۹۸۴ هـ) . صاحب ذریعه (۱۳ : ۱۰۲) آنرا بنام شاه عباس صفوی (م ۱۰۷۸ هـ) میداند .

آغاز : شرایف حمدی آنها پادشاهی را سزد که مبادی ابادی نعمای کرامت فرای نامتناهی او که منطوق کریمه .

N.M. 1962-189 : نستعلیق ، ۱۵ رجب ۱۱۵۰ هـ ، ۲۱۲ ص ،

حل العقاید = شرح اعتقادات صدوق

شرح از محمد بن شمس الدین محمد اصطهباناتی . در ۲۴ باب : ۱- توحید . ۲- صفات و

ذات وصفات . ۳- تکلیف . ۴- افعال عباد . ۵- نفی جبر و تقویض . ۱- بداء . ۲- حوض . ۳- جنت و نار . ۴- علویه . ۴- اختلاف احادیث و شرح این ابواب .

آغاز : ورد زبان حال و مقال ذرات حمد مبدعیست که عقل کل پرده دار حرم سرای .

N.M. 1961-829 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، ۱۴۸ ص .

اعتقاد نامه (منظوم)

از عبدالرحمان جامی (۵۸۹۸م) . مثنوی دینی درباره عقیده به خدا و رسول و کتب سماوی ، بروش مذهب اهل سنت و جماعت است . قسمتی از پایان دفتر اول «سلسله الذهب» جامی است .

آغاز : بعد حمد خدا و نعت رسول - شنو این نکته را بسمع قبول .

بنگرید به : جامی از حکمت : ۱۳۵ ، اعتقاد نامه ، با مقدمه محمد عبدالله ، چاپ اداره

اسلامیه ، بهکر (سند) ، ۵۱۳۹۱ .

N.M. 1957-653/4-A : نستعلیق ، (محمد امانت بن اخوند عمر ، ۵۱۱۱۸) ، عنوانها

شنگرف ، ش ۲ در مجموعه ، گ ۲۱-۲۹ ، ناقص الآخر .

خلاصه العقاید = شرح اعتقاد نامه جامی

از مولانا عبدالنق محمد مخدوم دستگیر ساوی . (نگارنده میزان التوحید ، مدار المحققین ، غنیمت الوقت و بزم توحید ، یادداشت صفحه عنوان) .

آغاز (مقدمه) : حمدله . . شکر بسیار و ستایش بیشمار مرحق سبحانه تعالی را . (شرح) :

بعد حمد خدا . . نکته سخن بار یک را گویند .

N.M. 1961-78 : نستعلیق ، سده ۵۱۴ ، ۲۷۸ ص ، محشی .

اعلام الهدی = ذیل «حافظیه»

اعمال المبتدی

از ناشناس . مباحث عقاید شیعی و سنی میان دو کس با نام های مستعار اظهر علی (شیعه) و غلام فاروق (سنی) . در آن از عقاید شیعی دفاع شده است .

آغاز : در اثنا طریق کعبه دو طالب علم یکجا جمع شده وارد شدند ، یکی بمذهب امامیه .

N.M. 1961-820 : نستعلیق ، سید علم علی جلالوی ، بخوازش میرزا دولت علی بیگ ،

۲۱ صغر ۵۱۲۵۳ ، ۳۷۲ ص .

افادات محمد باقر رشتی

از محمد باقر رشتی ، مجتهد عراق ، زنده در ۱۰ محرم ۱۲۳۶/۵۱۸۲۰ . (شاهد همان سید

محمد باقر بن نقی رشتی ۱۱۷۵-۵۱۲۶۰) .

در دفتر موزه بعنوان دو رساله جداگانه ثبت شده است ۱- در مسایل روزه ۲- در مسایل گوناگون . هر دو بروش سوال و جواب .

آغاز (رساله ۱) : کتاب الصوم . سوال زن در ایام صوم میتواند در آب رود . (رساله ۲) : سوال ادخال حشفه در فرج زن با عدم انزال منشا وجوب غسل بر طرفین میباشد یا نه ؟ .

N.M. 1959-88/4-6 : نستعلیق ، (سید رضا شاه ، ۱۲۵۵ هـ) ، وسط این دو رساله ، فتوای شیخ محمد تقی اصفهانی است ، در مجموعه ، گ . ۱۰-۱۵۴ .

امامت

از علاءالدین عبدالخالق قاضی زاد گرهرودی . همروزگار شاه عباس اول (۹۹۵-۱۰۳۷ هـ) بود . درباره امامت وائمه از نظر شیعی .

آغاز : کس نامه انوار جلی ننویسد - تا بر سر او هوالعلی ننویسد . . . و بعد چون جامع مجموعه ایجاد و مرتب صحیفه منادی . (برابر با نسخه سلک ، تهران ، نسخه های فارسی ۲ / (۱) : ۸۹۲ ، شماره مسلسل ۸۲۹۵) .

N.M. 1971-221 : نسخ ، ۵۱۱ ، عنوانها شنگرف ، ۲۴۲ ص ، در دفتر موزه نادرست بنام «کشف الغطاء» ثبت شده است .

رساله در معرفت ایمان و اسلام

از ناشناس . در چهار فصل .

آغاز : بدان اسعدک الله تعالی فی الدارین این کتاب را در بیان معرفت ایمان و اسلام . . . بر چهار فصل بنا نهاده .

N.M. 1971-152/2 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ش ۲ در مجموعه ، ص ۵۹-۶۴ .

رد بارقه ضیغمیه = شوکت عمریه

بحرالکلام فی شرح عقاید الاسلام = ذیل شروح «عقاید نسفی»

از منعم خان .

برق خاطف و رعد قاصف

از سید محمد (۱۱۹۹-۱۲۸۴ هـ / ۱۷۸۵-۱۸۶۷ م) بن سید دلدار علی نقوی لکهنوی .

در نقض عقاید اهل سنت و جماعت که آنان با تفسیر آیات افک نسبت به حضرت عایشه همسر پیغمبر اکرم (ص) دارند . در سه فایده : ۱- کیفیت نزول آیه افک . ۲- تفسیر آیه الخبیثات للخبیثین و الخبیثون للخبیثات والطیبات للطیبین . . . و رزق کریم (سوره نور : ۲۶) . ۳- ثانویس . آغاز : الحمد لله الذی هدانا لهذا صراط المستقیم . . . چون درین زمان بعضی از نصاب و ارباب عدوان در باب فضیلت و حسن و عاقبت .

بنگرید به : ذریعه ۳ : ۸۶ .

N.M. 1961-837 : نستعلیق ، سید نیاز حسین بن سید کریم الدین حسین واسطی بلگرامی ،

۱۲ شعبان ۱۲۷۵ هـ ، ۱۶۹ ص ،

برهان السامعین

از ناشناس که هندی بوده . در اثبات سماع صوفیان و رد منکران آن . در آن بیشتر از کتب متصوفه استدلال کرده است .

آغاز حمدله . بعد هذا این رساله ایست مسمی به برهان السامعین در رد عقاید منکرین بدان اسعدک الله فی الدارین هیچ شی نیست که .

N.M. 1970-249/2 : نستعلیق ، (رستم علی خان ، ۲۵ ذیقعد ۱۲۴۹ هـ ، در حیدر آباد) ،

ش ۲ در مجموعه ، ص ۶۳-۱۴۲ .

ترجمه بوارق الالماع فی تکفیر من یحرم السماع

متن عربی از ابوالفتوح احمد بن محمد غزالی طوسی شافعی (م ۵۰۲) . در اثبات سماع و فواید و شروط آن ، باستناد قرآن و حدیث و افعال اصحابه . (رک : معجم الموائین ۲ : ۱۴۷) .

ترجمه فارسی از عبدالله شطار قادری ، مرید حضرت شاه رضا قادری شطاری لاهوری (م ۱۱۱۸ هـ) .

آغاز : . . . (حمد) خاص الله تعالی را ، چنین الله تعالی که شنواید بندگان را در روز میثاق در خطاب اول الست بر بکم برای کامل شدن رتبه شناختن .

N.M. 1971-146 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، ص ۷۰ .

البوراق المحمدیه لرجم الشیاطین النجدیه

از مولوی فضل رسول بدایونی . (۱۲۱۳-۱۲۸۹ هـ / ۱۷۹۸-۱۸۷۲ م) بن شاه عبدالحمید .

در ۱۲۶۵ هـ / ۱۸۴۸-۴۹ م نگاشته است . در رد عقاید وهابیان .

آغاز: به نستعین و صلاة . . . این رساله ایست در شرح حال نجدیه و بیان اصول و فروع مذهب .

بنگرید به : تذکره علمای هند : ۳۸۰ ، گنج بخش ۲ : ۵۰۹ «رد و هابیان» همین رساله است .

N.M. 1957-909/31 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، آغاز افتاده : ذکر در زیارت قبور صلحا و اتقیا ، ش ۲ در مجموعه ، ۱۹۸ ص .

بیان فی قباحة الدخان

از سولانا جان محمد بن محمد غوث بن ولی الله سیالکوٹی ثم لاهوری (م ۱۸۵۱-۵۲/۵۱۲۶۸م) .
د ال ۱۲۲۶/۵۱۱۱م در اباحت و قباحة دود کشی نگاشته است .

آغاز: الحمد لله الذی اذهب عنا دخان الجهل بنور العلم . . . پس میگوید فقیر حقیر هیچمدان خاک پای عالمان جان محمد . . . که باعث بر جمع این رساله سسمی به .

بنگرید به : تذکره علمای هند : ۱۴۴ ، تذکره علمای اهل سنت و جماعت لاهور از اقبال احمد فاروقی : ۱۴۹ ، لاهور .

N.M. 1958-572/1 : نستعلیق ، شهاب الدین ، ساکن هیرانواله ، (۵۱۲۸۳) ، از روی نسخه فتح الدین ساکن حاجی واله نقل نموده ، ش ۱ در مجموعه ، ص ۲-۴ ، محشی .

تحفة ابراهیم شاهی

از شهاب الدین دولت آبادی (م ۵۸۴۹) .

N.M. 528/62 : نستعلیق خوش ، سده ۵۱۱ ، عنوانها شنگرف ، ص ۵۳۲ .

تحفة اثنی عشریه

از شاه عبدالعزیز محدث دهلوی . (۱۱۰۹-۱۲۳۹هـ) . پس از ۵۱۲۰۰/۸۶-۱۸۸۵م انتشار داده است . در رد عقاید شیعی و دفاع از عقاید اهل سنت و جماعت ، در ۱۲ باب است .

آغاز: الحمد لله وکنی والسلام علی عباده الذین اصطنی خصوصا صاحب قاب قوسین .

بنگرید به : تذکره علمای هند : ۳۰۲ ، رود کوئر از شیخ محمد اکرام : ۵۹۱ ، لاهور ، ۱۹۷۰م ، گنج بخش ۲ : ۴۸۹ .

N.M. 1958-44/10 : نستعلیق خوش ، ۱۶ ربیع الثانی ۵۱۲۱۳ عنوانها شنگرف ،

ص ۸۱۶ .

N.M. 1961-797 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، با مهر مورخ ۵۱۲۵۴ ، عنوانها شنگرف ، بدون مقدمه ، آغاز : باب اول شناخت قباحت ، ۱۴۴ ص .

N.M. 412 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، ۳۵۲ ص ، ناقص الآخر ، تا «کید» دهم .

ردود تحفه اثنی عشریه

۱ - کشف الشبه عن حکم المتعه در ص ۱۸۵ . ۲ - النزهته الاثنی عشریه . در ص ۱۹۱ در همین بخش .

تحفه خانی

از فیض الله بن محمد بن علی . (نسخه موزه) . در چهار باب . ۱ - ایمان . ۲ - کفر . ۳ - منہیات . ۴ - متفرقات .

آغاز : حمد بیحد و ثنای بیحد مر موجودی را که .

همان : گنج بخش ۲ : ۴۹۰ .

N.M. 1973-230/4 : نستعلیق ، (میان داد بن میان صالح محمد خوجه ، ۵۱۱۴۳) ،

عنوانها شنگرف ، ش ۴ در مجموعه ، ص ۳۶۱-۴۸۱ .

N.M. 528/37 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ورق اول افتاده ، آغاز : عاصمی

که عصمت همه پیغامبران بعصمت اوست ، ۱۱۸ ص .

تحفه عباسی

از محمد طاهر شیرازی قمی . برای شاه عباس دوم صفوی (۷۷-۵۲ هـ) . اصول عقاید شیعی را بروش سوال و جواب نگاشته است .

آغاز : حمدله . . . اما بعد . . . ای عزیز من بدان و آگاه باش که دنیا محل فراغت و موضع

راحت نیست .

همان : نسخه های فارسی ۲/ (۱) : ۹۱۰ .

N.M. 528/41-B : نستعلیق خوش ، ۸ ربیع الثانی ۵۱۲۴۸ ، سرلوح ، عنوانها شنگرف .

جدولبند ، ش ۲ در مجموعه ، گ ۳-۱۵۱ ، کاتب نام کتاب را «سراج الاصغر» نوشته ، اما در متن همان «تحفه عباسی» آمده است .

تحفه الکلام

از محمود طاهری سجزی . (نسخه موزه) . نسخه موزه در هشت باب است ، اما نسخه گنج بخش ،

شماره ۱۰۸ در ده باب است . نسخه ما دو باب آخر را ندارد .

آغاز: حمدله... صلاه... تسایم کثیرا کثیرا، روایت چنین آورده اند.

همان: گنج بخش ۲: ۴۹۱.

N.M. 1961-491: نستعلیق، نام کاتب بدینگونه آمده «فقیر شاه گدا سلطان حسینی»

۱۱۲۰ هـ، ورق اول افتاده، آغاز: نیک نام رویم با کردار نیکو و اعمال صالح، ۱۹ ص.

تعلیم الصبیان

از محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (م. ۱۱۱۰ هـ). این اسم در نسخه سوزه آمده است اما در

ذریعه ازین کتاب مجلسی نام برده نشده است. در عقاید شیعی، بروش اگر ترا پرسند و بگو. برای آموزش کودکان در ۱۴ «تعلیم» نگاشته است.

آغاز: حمد بیغایت ثابت ذات ارحم الراحمین که فضل و کرم خود را نسبت به بنده.

N.M. 1961-821: نسخ، محمد عون علی بن نواب فیاض علی خان، ۱۲ ربیع الثانی

۱۲۵۴ هـ، بخواش نواب سرفراز علی خان، عنوانها شنگرف، ۳۲ ص.

تقویة الایمان

اصل متن بزبان اردو از مولوی محمد اسماعیل دهلوی (۱۱۹۳-۱۲۴۶ هـ). درباره شرک.

بنگرید به: تذکره علمای هند: ۵۱۲.

رفع اشکال تقویة الایمان

از ناشناس. در پاسخ پرسش مولانا محمد اعظم که از نگارنده درباره حل بعضی اشکالات

«تقویة الایمان» کرده بود. این پاسخ در ده «مشکل» و یک «خاتمه» است. مشکلات: ۱ - فرق میان

شرق اعلی و ادنی. ۲ - فرق میان شرک بدعی و سایر معاصی. ۳ - شرک ادنی مانند شرک ادنی

که قابل عفو نیست. ۴ - هیچ عبادت مشرک در ماده اشتراک قبول نیست. ۵ - شرک در عادت

و حکم آن. ۱ - شرک در عبادت و حکم آن. خاتمه در چند احادیث. (بنگرید به: سوال و جواب،

شماره 3-27-1957-994/N.M. ص ۱۷۸ در همین بخش).

آغاز: الحمد لله و کنی والصلوه... اما بعد الحمد والصلوة و تبلیغ الدعوات واضح رای

عطوفت آرای مخادیم کرام و اهالی عز احترام.

N.M. 1957-994/27-4: نستعلیق، سده ۱۳ هـ، ش ۴ در مجموعه، ۵۶ ص.

تکمیل الایمان و تقویة الایقان

از شیخ عبدالحق محدث دهلوی (م. ۱۰۵۲ هـ). در کلام، بروش اعلست و جاعت است.

آغاز : حمدله . . . صلاة . . . اما بعد میگوید فقیر حقیر . . . این رساله ای است سسمی بتکمیل الایمان و تقویة الایقان در بیان عقاید اسلام .

N.M. 1962-190 : نستعلیق خوش ، شیخ عبدالقادر بن شیخ عبد (العلی ؟) ، ۲۷ ذیقعدہ ۱۱۸۲ هـ ، ۱۹۴ ص ، در آغاز نسخه مختصراً احوال نگارنده آمده است .

N.M. 1961-680 : نستعلیق ، محمد معین الدین ، ۲۱ ربیع الثانی ۱۲۵۲ هـ ، (این تاریخ را محو کرده ۱۱۵۲ هـ ساخته اند) ، ۱۳۶ ص .

N.M. 1967-251/1 : نستعلیق ، (فتح علی) ، شوال ۱۲۵۶ هـ ، ش ۱ در مجموعه ، گ ۱-۱۰۲ .

N.M. 1958-345 : نستعلیق ، ۲۶ ذیحجه ۱۲۵۷ هـ جدولبند ، ۲۱۸ ص .

N.M. 1965-153 : نستعلیق ، دو خامه ، سده ۱۲-۱۳ هـ ، نسخه کامل .

تنبيه الغفول في اثبات اسلام آباء الرسول

از قاضی القضاة ابر علی محمد ارتضا علی خان بهادر صفوی گوباموی (۱۱۹۸-۱۲۷۰ هـ / ۱۷۸۳-۸۴-۳۶-۳۷ م). در اثبات نبوت و مسلمان بودن نیاکان حضرت محمد (ص)، با استناد احادیث نبوی . نگارنده ایرادها و خردهها در این موضوع را نیز پاسخ داده است .

آغاز : جائیکه تاجدار لولاک و شهریار ارائک افلاک زبان فصاحت بیان بکلمه لا احصی گشاید از دست و زبان بر آید .

بنگرید به : تذکره علمای هند : ۱۰۸ ، مقاله خانم حافظه بیگم در احوال و آثار نگارنده مندرج در مجله «بصائر» ، کراچی ، آوریل ۱۹۶۷ م ، ص ۹۷ .

N.M. 1971-175 : نستعلیق خوش ، محمد سعد الدین سعد بن محمد صبغة الله ، ۱۳۱۹ هـ ، در مدراس ، ۴۶ ص .

رد جواز استمداد من اهل القبور و اثبات سماعهم والشعور = رساله در رد سماع موتی و استمداد

از محمد خوشابی .

حافظیه

از سراینده ای با تخلص حافظلی . شاید حافظلی حکاک کرمانی ، زنده در ۱۵۲۱-۲۲/۵۹۲۸ م ، سراینده «تحفه طهباسبیه» در اصول مذهب شیعی و مسایل نماز باشد .

آغاز: دل اول بگو تو بسم الله کن ادا شکر نعمت الله .

بنگرید به: نسخه های فارسی ۲/ (۱): ۹۰۸ «مخفۀ طمہاسیہ» و در ص ۹۹۸ «منظومہ کلاسی و فقهی»، فرهنگ سخنوران: ۱۴۹ .

اعلام الہدی = شرح حافظیہ

از ناشناس .

آغاز: (مقدمہ) : الحمد لله على ما هدانا و نور قلوبنا . . . مخفی نماند کند رسالہ حافظیہ در بیان اصول دین و مسایل لابدیہ نماز چون از (شرح) : ای دل . . . اهل اسلام بمنطوق حدیث نبوی .

N.M. 1961-814 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۲ ، ۲۸۲ ص .

حجج القاہرہ

متن عربی از سید ابو سعید حنظلہ بن محمد سعید الجسینی رضوی . در حدود ۵۱۲۵۷/۱۸۴۱ م تالیف کردہ است . در اثبات عقاید اثنی عشریہ . بنگرید بہ : ذریعہ ۶ : ۲۶۴ .

فایدہ جلیلہ = ترجمہ حجج القاہرہ

یکی از شاگردان ابو سعید (نکارندہ) آنرا بنارسی ترجمہ کردہ و گزیدہ و بر آن افزودہ است . در تفسیر آیہ «نسا وکم حرث لکم (بقرہ : ۲۲۳) و مسایل اعتقادی پیرامون آن آیہ .

آغاز: الحمد لله والصلوة والسلام رسولہ . . . اما بعد این رسالہ ایست در بیان تفسیر قولہ تعالی نساکم حرث لکم . . . کہ نقل کردہ ام در آن .

N.M.1961-466 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۳ ، ۳۷ ص ، ناتمام .

حرز النجات فی نظم الواجبات (منظوم)

از حسن بن سلیمان سلیمی تونی . (م ۴۸۵/۱۴۵۰ م) . مشہور در اصول و فروع مذہب شیعہ است . دیباچہ بہ نثر دارد .

آغاز: (مقدمہ) : حمدلہ . جمعی از دوستان کہ طالبان . (متن) : تبارک ایزد بیچون تعالی ربنا الاعلی - حکیم و عادل و عالم ، قدیم و فرد بی ہمتا .

ہمان : نسخه های فارسی ۴ : ۲۷۶۹ .

N.M. 1961-744 : نستعلیق شکستہ آمیز ، چلیپا ، (شیخ محمد صادق ، ۴ . ۱۱۰۵) ، بدون

دیباچہ ، ۱۶ ص .

ترجمه حسنیه

متن عربی از ابوالفتح رازی . (سده ۵۶/۱۲ م) . در مسایل امامت از نظر شیعی . (بنگرید به: نفیسی ۱ : ۱۲۶) . درباره مترجم فارسی آن اختلاف است و از همه دقیق تر ابراهیم بن ولی الله استرا آبادی میباشد . در ۵۹۵۸/۱۵۵۱ م ترجمه کرده است .

آغاز : (ترجمه) : الحمد لله علينا به معرفة الانبياء والائمة المعصومين بالدلائل .

همان : گنج بخش ۲ : ۵۰۰ ، نسخه های فارسی ۲/ (۱) : ۹۳۶ .

N.M. 1961-818 : نستعلیق ، محمد حسن بن حاجی محمد خان ، ۱۱ شعبان ۱۱۷۳ هـ ، در حیدرآباد ، ۱۸۸ ص ، در متن این نسخه نام مترجم «ابراهیم جرجانی» یاد شده است .

N.M. 1961-816 : نستعلیق ، واصل خان ، ۱۵ شوال ، سده ۵۱۲ هـ ، جدولبند ، ۱۸۰ ص ، در نسخه نام مترجم «ابراهیم بن ولی استرا آبادی» آمده است .

N.M. 1957-971/1 : نستعلیق ، ۱۵ شعبان ۱۷ (۵۱۲ هـ) ، جدولبند ، در آغاز تصویر (گویا تکارنده) کشیده شده ، ۱۴۶ ص ، در مقدمه نام مترجم همان «استرا آبادی» آمده است .

N.M. 1966-149 : نستعلیق ، نام کاتب محو شده ، ۱۸ ذیقعدہ ۱۲۵۶ هـ ، در اسلام نگر ، ۳۳۶ ص ، نام مترجم همان «استرا آبادی» آمده است .

الحسنیه فی اصول الدین و الفروع العبادیه

از عزالدین بن جعفر بن شمس الدین آملی . در سال ۵۹۴۴/۳۸-۱۵۳۷ م در کلام و فقه شیعی در یک مقدمه و دو باب نگاشته است .

آغاز : حمد بیحد و ثنای بیحد مر واجب الوجودی را که نظام اصول از فیض جود اوست .

همان : ذریعه ۷ : ۲۰ ، نسخه های فارسی ۲/ (۱) : ۹۳۵ .

N.M. 528/66 : نسخ ، سده ۵۱۲ هـ ، ۲۶۴ ص .

N.M. 1961-747 : نستعلیق ، (غلام موسوی) ، ۲۳ محرم ، سال نانویس اما با مهر مورخ ۱۲۳۰ هـ ، در منزل میر نوازش علی ، ۱۳۶ ص .

N.M. 1959-88/1 : نستعلیق ، (سید رضا شاه ، شعبان ۱۲۵۰ هـ) ، عنوانها شنگرف ، ش ۱

در مجموعه ، ص ۱-۲ ، و ازین بیحد تا صفحه ۱۳۸ مسایل فقه شیعی .

N.M. 1961-819 : نسخ ، سده ۵۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، در آغاز چند سطر نا نویس مانده ،

آغاز : و زین اند اما بعد بدانکه این رساله ایست مسمی برسالة حسینیة ، ۸۸ ص ، ناقص الآخر .

حق البقین

از محمد باقر مجلسی . در شعبان ۱۱۰۹/۵۱۱۰۹م در اصول مذهب شیعی نگاشته است .
 آغاز : الحمد لله الواحد الاحد الفرد الصمد العليم القدیر . . . اما بعد خامه شکسته .
 هان : گنج بخش ۲ : ۵۰۰ ، نسخه های فارسی ۲/ (۱) : ۹۳۷ .
 N.M. 528/26 : شکسته خوش ، سده ۱۲ هـ عنوانها شنگرف ، ۷۸۰ ص .
 N.M. 1961-۲06 : نستعلیق ، محرم ۱۲۲۶ هـ ، جدوا بند ، آغاز افتاده : گفت که ایشان را
 تیر باران کنید ، ۷۶۶ ص .
 N.M. 1961-828 : نستعلیق ، غره جمادی الثانی ۱۲۷۶ هـ ، ۶۶ ص .

حل العقاید = ذیل «اعتقادات صدوق»

از اصطهباناتی .

خلاصه العقاید = ذیل «اعتقاد نامه جامی»

از ساوی .

رساله در خلافت

از ناشناس . حق خلافت سه خلیفه اول را باطل و خلافت حضرت علی (رض) را اثبات
 کرده است .

آغاز : الحمد لله و سلام علی عباده . . . اما این رساله است در مذمت اصحاب ثلثه .
 N.M. 1961-826 : نسخ ، (سید حسین ، ۱۲۶۵ هـ) ، در مجموعه ص ۹۱۹-۱۲۴ .

رساله در خمس و زکاة

از محمد حسین طهرانی که با مشورت آقا سید علی در مسایل خمس و زکاة از دیدگاه
 شیعی نگاشته است .

آغاز : حمدله . اما بعد این مختصریست در باب زکات و خمس که این عاصی مرا پای تفصیر .
 N.M. 1961-748/A : نستعلیق ، غلام محمد موسوی ، ۲۷ جمادی الاول با سپهر کاتب
 مورخ . ۱۲۳۰ هـ ، ۲۴ ص .

دافع الملحدين

از ابراهیم بن فضل الله . وی در هند وارد شده ، آنجا می بیند که : «بعضی مردم ،

مسلمانان ضعیف عقل را در راه باطل دعوت می کنند و ابن دعوت شیطانی را ارشاد می خوانند و بعضی خلق سست عقیده بر ایشان اقتدا می سازند ، بالفاظ باطل در این ولایت (هند) حدود شریعت را خراب می نمایند بر آن الفاظ چند برای رد مذهب زنادقه خدایم الله تعالی از کتب جمع کرده . . . «دافع الملاحدین» نام نهاده شد . (مقدمه) .

آغاز : سپاس بقیاس مر حضرت صمدیت را که فرستاد قرآن مجید را بر محمد .

همان : گنج بخش ۲ : ۵۰۳ ، آنجا باستناد نسخه گنج بخش ، شماره ۳۳۷۲ نا درست ورود نگارنده بجای «هند» در «سند» نوشته شده است .

N.M. 1959-83/3 : نستعلیق خوش ، ۵۱۲۶۵ (تاریخ مجموعه) ، در ابتداء چند مطر نانویس ،

آغاز : ای بسا خرقه که بهر رشته او زاریست ، ش ۳ در مجموعه ، ص ۱۷۴-۲۰۵ .

N.M. 1976-44 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، عنوانها شنگرف ، ۲۵۰ ص .

دبستان المذاهب

درباره مولف نظر های گوناگون است ، اما بیشتر نویسندگان و فهرست نویسان این کتاب را از محمد محسن فانی کشمیری (م ۱۰۸۲/۵۱۰۷۲-۱۶۷۱م) دانسته اند که در سال ۱۰۶۳/۵۱۶۰۳م در عقاید دوازده گروه دینی نگاشته است .

آغاز : ای نام تو دفتر اطفال دبستان . . . درود نا محدود بر والا موجود حضرت .

بنگرید به : ایوانف : ۱۱۳۴ ، تذکره شعرای کشمیر ۳ : ۱۰۶۵ ، پاکستان مین فارسی

ادب ۲ : ۳۳۷ ، گنج بخش ۲ : ۴۷۱ ، نسخه های فارسی ۲ / (۲) : ۱۷۲۶ .

N.M. 1957-912/7-A,B : نستعلیق خوش ، ۱۲ جمادی الاول ، ۵۱۲۳۷ ، سرلوح ،

عنوانها شنگرف ، ۳۲۴ ص .

N.M. 1957-980/6 : نستعلیق ، پندت سدا سکه ، ۲۵ رجب ۵۱۲۳۸ ، برای لاله مهتاب

رای و لاله بهولا ناتھ و لاله بدری ناتھ و لاله چندر بهان و لاله جیون مل ، در ناگپور (هند) ، عنوانها

شنگرف ، ۵۱۲ ص .

در غیب

از صبغت الله عثمانی . وی شاگرد مولوی محمد حسن و مولانا باب الله جونپوری و مولانا

عبد العلی و حیدر علی بود . در سال ۱۲۱۶ھ (= در غیب) / ۱۸۰۱-۲م بنام نواب سعادت علی خان

بهادر مبارز جنگ نگاشته است : کین گهر کردم زفضلش منظم - نام و تاریخش بیآمد «در غیب» .

در اثبات خلافت خلفای اربعه است .

آغاز : بناسی که او جان و دل آفرید - تن آدم از آب و گل آفرید . . . (پس از حمد و نعت سرمایه سعادت ازل و ابد . . . نطق حمد سرای خالقی است که زبان شکر طراز از هر بن موابم .
N.M. 1968-111 : نستعلیق خوش ، سده ۱۳ هـ ، سرلوح ، مجدول ، عنوانها شنگرف ، ص ۶۱۶ ، نا تمام .

در مخزون

از سیرزا هدایت الله بن میرزا محمد حسین آشتیانی ملقب به وزیر دفتر (م. ۱۳۱۰/۹۲-
۱۸۹۳ م). مسایل نبوت را از دید شیعی نگاشته است .
آغاز : الحمد لله الباعث الوارث المبرأ واحدا . . . اما بعد بارها گفته ام .
N.M. 1961-528 نسخ ، سده ۱۳ هـ ، ۱۴۹ ص .

رباعیات

از آگه . در آن میسراید : این چند رباعی که رقمزد آگه - در معتقدات شیعه آمده دلخواه
(در فرهنگ سخنوران : ۱۰ ده تن سراینده بدین تخلص یاد شده است) .
آغاز : الحمد لواجب الوجود المنطق - خلاق انام و فعل ایشان بالحق .
N.M. 1961-769 : نستعلیق ، سده ۱۴ هـ ، ۴ ص .

رد اهل تشیع

از شیخ احمد سرهندی (م ۱۰۳۴ هـ) .
آغاز : الحمد لله حمدا کثیرا طیبا . . . اما بعد میگوید بنده کمترین . . . احمد بن .
همان : رود کوثر : ۴۴-۲۴۳ ، چاپ پنجم ، گنج بخش ۲ : ۵۰۶ .
N.M. 1976-35/6 : نستعلیق ، ۶ ذیقعد ۱۲۴۱ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۴۸ ص .

رد عقاید مجدد الف ثانی

از شیخ عبدالحق محدث دهلوی . (یادداشت صحنه عنوان) . در رد بعضی کلمات و مقالات
که در مکتوبات حضرت شیخ احمد سرهندی مجدد الف ثانی (م ۱۰۳۴ هـ) آمده است . (برای اختلافات
نظری میان دهلوی و سرهندی رجوع شود به : رود کوثر : ۷۹-۶۶۱) .
آغاز : حمده . . . درد دل دارم بسی از خوی آن زیبا نگار - فرصتی یا رب که پیش وی دلی
خالی کنم . . . که بعضی از کلمات و مقالات که در مکتوبات شریف مذکور است .
N.M. 1962-148 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، ۲۴ ص ، آسیب دیده و موربانه زده .

ترجمه زبده الاخبار = اخبار المعاد

زکاة - خمس

سراج الاصغر = تحفة عباسی

سراج المنیر در حرمت سماع و مزامیر

شاید از ابو المکارم . در اواخر ماه صفر ۸۹۸/۱۰۷۶ م نگاشته است . در حرمت استماع سرود و مزامیر ، با عنوانهای فصل : حرمت سرود و تغنی از قرآن ، در شریعت مقرر شده است که مجرد سرود و لهو و لعب حرام است ، روایات مذاهب ائمه ثلثه در تحریم سرود و مزامیر ، فتوی در هدر دم آنکس که سرود و مزامیر را مباح گوید ، رد اقوال صوفیان ، استدلال مبتدعه بر اباحت سرود و مزامیر ، حرمت خواندن قرآن بالحن و سرود ، حرمت رقص .

آغاز : حمدله . اما بعد بدانکه استماع سرود و مزامیر بر همه مکلفان حرام است و درین باب ائمه دین ثلثه و علمای مسلمین را اتفاق است .

N.M. 1958-267/2-2 : نسخ ، ملا عبدالحمید کابلی ، در حدود ۱۲۹۵ هـ ، عنوانهای فصل شنگرف ، بر هاشم ، ص ۲-۱ ، در آخر آن دو رساله عربی در همین موضوع .

سفینه النجات فی طوفان المهلکات

از محمد سعید سلمی شافعی مدرسی (م ۱۲۷۲/۵۶-۱۸۵۵ م) . (بنگرید به : تذکره علمای هند : ۱۱۰) .

تعلیقات زرینه فی الشرح السفینه

از خود اسلمی مدرسی . در سال ۱۲۵۶/۵۱۸۴ م نگاشته است .

آغاز : (مقدمه) : تبارک الذی بیده لملک الملکوت وله العزه والکبریا والجبروت . . . اما بعد بر اهل بصائر واولی الالباب پوشیده نماید (متن) : قوله شایسته هر حمد و سپاس و بایسته آن الی آخره باید دانست که در انواع اعیان و سعانی اصناف و افراد متفاوت .

N.M. 1968-204 : نستعلیق ، محمد عبدالجبار خان آصفی (نگارنده «محبوب الزمن» و غیر آن) ، سده ۱۳ هـ ، متن شنگرف ، ص ۶-۳ .

اثبات سماع موتی

ظاهراً از افادات مولوی محمد حیدر بن مولانا محمد معین بن مولانا محب الله

فرنگی محلی . وی در ۱۸۲۴/۲۵ - ۱۸۲۴ م زنده بود . در نظر اهل تسنن در اثبات اینکه مردگان میشوند .

آغاز : بدانکه جمهور علمای اهل سنت و جماعت اتفاق دارند بر سماع موتی .

بنگرید به : تذکره علمای هند : ۴۲۶ .

N.M. 1961-789 : نستعلیق ، ظهور علی معروف به محمد غوث ، سده ۱۳ هـ ، ص ۶۰ .

رد سماع موتی و استمداد

از محمد بن غلام اکبر بن حافظ قاری خوشابی (خوشاب در استان پنجاب ، پاکستان) رساله «جواز استمداد من اهل القبور و اثبات سماعهم والشعور» تالیف مولانا غلام محی الدین قصوری (م. ۱۲۷۰ هـ) را پاسخ گفته و عقیده سماع مردگان و مدد جستن از آنان را رد کرده است .

آغاز : الحمد لله الذی شرفنا بمتابعة سيد المرسلين . . . عن ارتكاب المبتدعين في الدين والصلوة والسلام على من قمع بنیان الضلالة .

N.M. 1968-148 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ص ۳۴ .

سوال و جواب

در نسخه موزه آمده که میرزا حسن بن اسان الله دهلوی (مرگ در حدود ۱۲۶۰ هـ) و دیگران از سید محمد باقر رشتی مجتهد عراقی (زنده در ۱۲۳۶ هـ) پرسشها کرده اند . اما در ذریعه ۲ : ۸۰ «رساله الاسئله الدهلویه» لمیرزا حسن بن اسان الله بن الدهلوی . . . سالها من استاده السید کظیم بن قسم الحسینی الرشتی الحائری المتوفی سنه ۱۲۵۹ . . .» یاد شده است . در عقاید و مسایل دینی است .

آغاز : حمدله . و بعد ذکر سوال چند است احقر العباد حسن بن اسان الله الدهلوی و دیگران از جناب . . . سوال : تبعیض در تقلید جائز است یا نه .

N.M. 1959-188/9 : نستعلیق ، (سید رضا شاه ، ۱۲۵۵ هـ) ، ش ۹ در مجموعه ، ک ۱۶۷ -

۱۷۰ ، ناقص الآخر .

سوال و جواب

شاه عبدالعزیز دهلوی (م. ۱۲۳۹ هـ) ده پرسش پادشاه بخارا را پاسخ داده است . (ترقیمه نسخه N.M. 1957-980/9-2) .

آغاز: حمدله . سوال اول : فرقه اسمیه که فی زمانه مذهب ایشان مروج است .

N.M. 1957-655/27 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ش ۳ در مجموعه ، گ ۸۳-۸۹ .

N.M. 1957-980/9-2 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ش ۳ در مجموعه ، گ ۷۲-۸۱ .

سوال و جواب

از ناشناس (که نام خود را نیاورده است) پرسش های دینی ملا محمد اعظم را پاسخ داده است . در هشت مشکل : ۱- فرق میان بدعت حسنه و سئیه . ۲- حکم اشاره به سبحة در تشهد . ۳- حلق راس و ترک آن و حکم او . ۴- اهلیت مشیخت و شروط آن . ۵- کتابها که وثوق عمل باحکام آن توان نمود . ۶- ماسوم تعقیب امام کند یا موافقت . ۷- حکم عاری از عام عربیت که قرآن و حدیث میخواند . ۸- حکم جهاد اکبر و اصغر . (رک : رفع اشکال تقویه الایمان ، ص ۱۶۹ در همین بخش ، آن کتاب نیز در جواب سوالات همین محمد اعظم است) .

آغاز : الحمد لله وكفی . . . معروض آرای ثاقبه و افکار صائبه اصحاب فطنت و قاده و فکرت نقاده بیدارد .

N.M. 1957-994/27-3 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ش ۳ در مجموعه ، گ ۳۷ ص .

سیف المبتدین فی قتل المغرورین

از مولانا عبد النبی بن قاضی عبدالرسول عثمانی احمد نگری گجراتی . وی مرید و شاگرد شاه وجیه الدین علوی احمد آبادی (م ۹۷۸ هـ) بود و در ۱۱۴۴/۳۲-۱۷۳۱ م «منبع الفيوض» (شرح فارسی کافیه) را نگاشته بود . در رساله حاضر مینویسد : «هذا معین البحث والتکرار و مخزن الذکر والاذکار» . درباره بسمله و حمدله و صلوة چند سوال و جواب که پراکنده بود ، جمع آورده است .

آغاز : الحمد لله الذی فضل الفضلاء و کرم العلماء . . . بعض از سوالات و جوابات بسم الله و حمد الله و صلوة که متفرق بودند در سلک ضبط آورد میشود .

بنگرید به : تذکره علمای هند : ۳۲۸ .

N.M. 1961 - 677 : نستعلیق ، خدا بخش ، ۹ محرم ۱۳۵۸ هـ ، گ ۳۲ ص .

سیف النضال فی رد اهل الضلال

شاید از حاجی مید محمد پیشاوری . ایرادات نصاری بر اسلام را در یک مقدمه و چهارده باب و یک خاتمه پاسخ گفته است ، بابها : ۱ - رد هشت ایراد متفرقه . ۲ - رد ده ایراد بر قرآن . ۳ - رد شش ایراد بر احادیث نبوی . ۴ - رد ده ایراد بر ذات محمد مصطفی (ص) . ۵ - بیست و سه دلیل در اثبات نبوت محمدی از کتب انبیای سابق . ۶ - استعمال مجاز بکثرت در کتب انبیای

سابق ، ۷ - اثبات توحید از کتب انبیای سابق . ۸ - عدم جواز در عبادت غیر خدا . ۹ - اطلاق لفظ خدا و خداوند و قادر مطلق و حاکم تمام جهان و رب و اله و قدوس و برهیزگار بر کسان دیگر هم و هم بمعنی دیگر نیز آمده بلکه در حق شیطان مستعمل گشته . ۱۰ - ده معجزه قرآن .
88 - 1975 N.M. : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف و بعضی نا نویس ، ورق اول افتاده : وکنار را ذلت و گاهی دین یکی را رواجی ، ۳۹ ص .

شرف السادات = مناقب السادات

از دولت آبادی .

شریفیه

از شریف گرگانی (م ۸۱۶ هـ) . مباحث میان معتزلیان و اهل تسنن را بروش سوال و جواب نقل کرده و در آن از اهل تسنن دفاع شده است .
آغاز : بدان ارشدک الله فی الدارین که از اهم مهمات . . . بیان مخالفت فلاسفه در حدوث عالم و در حشر اجساد و در شبه انسان .

بنگرید به : نسخه های فارسی ۲/ (۲) : ۹۶۶ ، نفیسی ۱ : ۱۹۰ و ۲ : ۷۵۳ .
31/3 - 1971 M.N. : نستعلیق خوش ، ۱۴ ربیع الثانی ۱۰۸۱ هـ ، در کابل ، ص ۳۲ - ۴۰ ، موریا نه زده و آسیب دیده .

شمس الهدایه و قالع الضلاله

از شمس الدین محمد الحسینی الموسوی الرضوی بن سید عبدالرحیم مفتی هرات . در سال ۱۲۲۹/۱۸۱۴ م نگاشته است . عتاید شیعی را در یک مقدمه و چهار فصل و یک خاتمه رد کرده است . مقدمه در ذکر فرق اهل تشیع و عقاید آنها . فصول : ۱ - عتاید طایفه امامیه و اثنی عشریه . ۲ - آوردن دلایل اهل تشیع که بزعم خود دال بر خلافت و فضیلت حضرت علی (رض) میدانند با رد نمودن آنها . ۳ - تعریف صحابه و فضیلت اصحاب پیامبر و اثبات خلافت خلفاء بنصوص قرآنی و احادیث نبوی و براهین عقلی . ۴ - بعضی از مطاعن و مسایل مردوده اهل تشیع .
آغاز : حمد بیحد مرخالی را سزاست که از پشت افلاک تا روی تخته خاک خپروی از اقطار مملکت اوست .

همان : نسخه های فارسی ۲/ (۱) : ۹۶۷ .

157 - 1972 N.M. : نستعلیق ، خدا بخش ، بدستور عبدالله خان کتابت کرد . در روز های که قاجاریان هرات را محاصره کرده بودند . (این محاصره در سال ۱۲۵۳ هـ بدست محمد شاه قاجار (۶۴ - ۱۲۵۰ هـ) رخ داد و تا نه ماه ادامه داشت .) ، عنوانها شنگرف ، جد ولبند ، ۱۹۸ ص .

رد شوکت عمریه = ضربة الحیدریه

رد صراط مستقیم = ازاحتہ الفی فی رد عبدالحی

صفات ذات و صفات فعل

از مجلسی دوم (م ۱۱۱۰ هـ) . در صفات سابی و ثبوتی خدا .

آغاز: الحمد لله و سلام علی عباده . . . اما بعد باید دانست که صفات .

همان : نسخه های فارسی ۲/ (۱) : ۸۱۶ .

822 - 1961 N.M. : نسخ ، سید حسین ، ۱۴ ربیع الاول ۱۲۶۴ هـ ، عنوانها شنگرف ،

در مجموعه ، ص ۲ - ۱۲ .

صمصام قاطع و برق لامع

از سید محمد مجتهد العصر (م ۱۸۶۷ م) بن دلدار علی لکهنوی . در رد عقاید اهل

تسنن .

260/18 - 1958 N.M. : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، آغاز افتاده : در قتل نفوس قدسیه اهل بیت

رسالت داشتند ، ۱۶۸ ص ، در آخر چند ورق دیگر در همین مسایل .

ضربة الحیدریه لكسر الشوكة العمریه

از سید حمید الدین مدعوبه سید باقر علی شاه نقوی بخاری . در سال ۱۲۳۸/۳۳-۱۸۲۲ م

نگاشته است .

عقیده متعه را از نظر شیعی اثبات و دفاع کرده است . این رساله در پاسخ رساله

«شوکت عمریه» تالیف مولانا رشید الدین خان دهلوی (م ۱۲۴۹ یا ۱۲۴۳ هـ) نگاشته شده و خود

«شوکت عمریه» در جواب رساله «بارقه ضیغمیه» تالیف سید محمد مقلب به سلطان العلماء

(م ۱۲۸۴ هـ) است .

آغاز: الحمد لله الذی هدانا . . . اما بعد . . . بر صفایح قلوب ارباب توقد و فطانت

و اصحاب . . . عدالت منطبع و مرتسم میگرداند که در اواسط سنه یکم هزار و دو صد و سی و هشت.

1020/1 - 1957 N.M. : نستعلیق ، کاظم علی گیم پوش ، بفرمایش سید حسن معروف به

سید میرن ، ۳ جمادی . . . بروزگار واجد علیشاه ، فرمانروای اوده (۷۲-۱۲۶۳ هـ) ، عنوانها

شنگرف ، ۸۵۰ ص .

رد طعن الرماح = نقض الرماح ...
عقاید توریشتی = المعتمد فی المعتقد
عقاید مرادات

از شیخ محمد مراد نقشبندی کشمیری (۱۰۵۷-۱۱۳۱/۵۱۱۳۱-۱۶۴۶-۱۷۱۸ م). کتاب «التمهید فی بیان التوحید» تالیف ابی شکور محمد سالمی حنفی را خلاصه (و ترجمه) کرده است. در ده «باب» و هر باب در چند «مراد» بایها: ۱ - عقل در ۱۰ مراد. ۲ - محسوس و معلوم در ۷ مراد. ۳ - اثبات صانع در ۶ مراد. ۴ - اثبات صفات در ۹ مراد. ۵ - اسماء در ۵ مراد. ۶ - اثبات وحی در ۲۰ مراد. ۷ - معرفت ایمان در ۱۰ مراد. ۸ - شرایط ایمان در ۱۹ باب. ۹ - شرایع در ۹ مراد. ۱۰ - خلافت و امامت در ۸ مراد. در پایان ضبط اوقات روز و شب و ادعیه ماثوره اضافه شده است.

آغاز: لله الحمد والثناء وله الكبریا... اما بعد میگوید... که این رساله ایست متضمن عقاید اسلامی که اهل سنت و جماعت برآیند.

بنگرید به: محمد اقبال مجددی: مقاله «شیخ محمد مراد کشمیری» مندرج در مجله «نور اسلام» شرقپور، اولیای نقشبند نمبر ۲، ۸۰ - ۸۱.

N.M. - 1957 - 960/16-2: نستعلیق خوش، (۱۰۸۵ هـ)، عنوانها شنگرف، ناقص الآخر، تا باب دهم، مراد هشتم، ۶۶ ص.

عقاید (منظوم)

در مقدمه سیراید: بشنواز لطف نیکو فرجام - در بیان نکات خسرو جام. هم زتقریر مولوی باقر - پاک تر باطن و صفا ظاهر. بی تعصب نگر کلام من - تا شود حق و باطلت روشن - آنچه گفت باقر آگاه - مورد رحمت جزیل اله. گویا نام سراینده «لطف» بوده و درین منظومه از سخنان مولوی محمد باقر آگاه شافعی مدرسی (۱۱۵۸-۱۲۲۰ هـ) بهره برده است. با عنوانهای قال و اقول.

آغاز: بعد حمد خدای عز و جل - نعت سردار معشر مرسل - صلوات خدا بر آل او - هم بر اصحاب با کمال او.

N.M. 1957 - 980/9-3: نستعلیق، سده ۵۱۳، ش ۳ در مجموعه، گ ۱۰۴ - ۱۰۹.

عقاید منظوم = اخبار المعاد، اعتقاد نامه، رباعیات آگاه

عقاید نسفی

متن عربی از نجم الدین ابوحنص عمر بن محمد نسفی (م ۵۳۷هـ). در عقاید اهل سنت و جماعت. (بنگرید به: کشف الظنون ۱: ۱۱۴۵).

ارشاد المسلمین = شرح عقاید نسفی

از برهان سبکین. در سال ۹۱۴/۵۹۱-۱۰۸۰م در هرات نگاشته است.

آغاز: (بقدمه): الحمد لله الذی جعل المنته... (شرح): بدانکه ایراد بسم الله در اول هر کاری مشروع سنت و مورد خیر و برکت است.

همان: گنج بخش ۲: ۴۸۰، نفیسی ۲: ۷۸۲.

N.M. 1972 - 166: نستعلیق، محمد علی بن محمد اشرف سهرندی ۲۴ شوال

۱۰۹۹، ۱۰۶ ص.

N.M. 1957 - 1058/9: نستعلیق، سده ۵۱۲، از اول یک ورق افتاده، آغاز: وفی

روایت... اجر الف شهید یعنی هرگاه که امتان من، ۲۵۰ ص.

بحر الکلام فی شرح عقاید الاسلام = شرح عقاید نسفی

از عبدالوهاب قدوائی مدعوبه منعم خان. در ۱۱۲۴/۱۷۱۲م نگاشته است.

آغاز: (بقدمه): حمدی که فوایح روائح باغ بلاغتش نسیم تنسیم. (شرح): بسمله بدانکه ایراد این کلمه در اول هر کار مشروع سنت مورد خیر و برکت است و ترک آن بدعت و موجب حرمان برکت. (برابر با «ارشاد المسلمین» پیشگفته).

N.M. 1968 - 100: نستعلیق، سده ۵۱۲، جدولبند، ۴۲۶ ص، ناقص الآخر.

علامات مهدی

از علی بن حسام الدین، معروف به علی منقی برهانپوری (۸۸۵ - ۱/۵۹۷۵ - ۱۴۸۰ - ۱۵۶۴م). در علامات مهدی موعود و قیامت، در ۴ فصل: ۱- احوال امام مهدی آخر الزمان (ع). ۲- علامات دجال. ۳- یاجوج و ماجوج. ۴- دابة الارض و هول قیامت.

آغاز: حمدله. اما بعد چنین گوید فقیر حقیر علی بن حسام الدین المشهور بمنقی رحمة الله علیه که نسخه سوجز در بیان.

بنگرید به: تذکره علمای هند: ۳۴۸، گنج بخش ۲: ۶۴۴، معجم المؤلفین

۵۹: ۷

492 - 1971 N.M. : نستعلیق ، لاله تیکا رام ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ۴ ص .

فایده جلیله = ذیل «حجج القاهره»

فتح السبل (السبیل)

از حزین لاهیجی . قبل از ۱۱۵۳/۱۷۴۰ م در لاهور نگاشته است . در مقدمه مینویسد :
«یکی از اعظام دوستان روحانی در هنگامیکه سوال نموده بود از طرق معرفت ، اشعاب فرق و اختلاف ناس در سلوک و بیان حقیقت مسلک» . در کلام شیعی است در یک مقدمه و سه فاتحه و توضیح .
مقدمه در شرف انسانی . فاتحه ها : ۱ - اختلاف علماء و حقیقت علم کلام و حکمت . ۲ - سبب پیدا شدن فن کلام و جدال و حدوث اشعریت و اعتزال و ذکر فن کلاسی که بر نهج صواب است و فرق آن با حکمت و تحقیقاتی که متفرع باین مقام است . ۳ - طریقه باطن .

آغاز : نحمدک یا مفتح الابوات افتح لنا . . . اما بعد این رساله ایست از خادم علوم دینیہ ابوطالب محمد الشہیر بعلی الجیلانی اعلی اللہ مقامها یکی از .

بنگرید به : ذریعه ۱۶ : ۱۰۶ ، ابرار احمد : «شیخ علی حزین ، احوال و آثار» ، رساله دکتراہی از طرف دانشگاه لکنو ، هند (۱۹۷۳ م) .

142 - 1956 N.M. : نستعلیق ، شیخ بشارت علی ، ذیقعدہ ۱۲۷۲ ، در کورده ،

از روی نسخه مکتوبہ محمد فتح مورخ ۱۱۷۰ ، عنوانها شنگرف ، ۳۱۰ ص .

فراید شاه عبدالعزیز دہلوی

از شاه عبدالعزیز دہلوی (م ۱۲۳۹ھ) .

آغاز : چه سیرمایند علمای اہلسنت . . . در باب تعزیرہ داری .

N.M. 528/139 : نستعلیق ، (۱۲۵۹ھ ، در لکنو) ، ش ۸ در مجموعہ ، گ ۵۴ - ۷۹ ،

از برگ ۸۰ تا ۸۴ رساله عرفانی ناشناختہ با شماره مستقل N.M. 528/140 .

قصیدہ امالی

متن عربی از امام سراج الدین علی بن عثمان اوشی حنفی (م ۵۷۵ھ) . در سال ۵۶۹ھ در توحید و عقاید سرود . بنگرید به : کشف الظنون . ۲ : ۱۳۴۹ .

آغاز : ملیک مالک سولی الموالی - له وصف التکبر واتعالی - یقول العبد فی بدہ الامالی

- لتوحید بنظم کالالی - .

شرح قصیده امالی

- از آخوند درویزه ننگرھاری (م ۱۰۴۸ هـ) . رک : پاکستان بین فارسی ادب ۲ : ۵۷۹ .
- آغاز : (دیباچه) : حمد بیحد و ثنای بیحد مر خداوندی را که سزاوار حمد و ثناست .
(شرح) : سلیک . . . یعنی آن خدائیکه بادشاه بادشاهان است و خداوند خداوندان مر ورا سزد صفت بزرگی .
- N.M. 1961 - 1217 : نستعلیق ، محمد داؤد ساکن ملکند ، ۳ ربيع الثاني ۱۲۰۶ هجری
فصلی . ۸۸ ص .
- N.M. 1973 - 230/2 : نستعلیق ، (سیان داد بن سیان محمد صالح خوجه ، ۵۱۱۴۳ ،
ش ۲ در مجموعه ، ص ۱۸ - ۷۹ .
- N.M. 1968 - 165/2 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، ش ۲ در مجموعه ، ص ۵۴ - ۱۰۲ .
- در نسخه های فارسی ۵ : ۳۴۸۱ نسخه ای که با گذارش شیخ محمد هاشم یاد شده ،
دراصل از همین ننگرھاری ست .

قیامت نامه

- از شاه رفیع الدین دهلوی (۱۱۶۳-۱۲۳۳/۱۷۴۹-۱۸۱۷ م) . در آثار و علائم قیامت است
و این در حقیقت سخنرانی وی در حضور اولاد امیر تیمور بوده که بعدا بجوایش همانان بصورت
رساله نگاشته است .
- آغاز : حمد و شکر رب العزت را که گوناگون نعم ظاهری و باطنی دینی و دنیوی
که افضل .
- بنگرید به : تذکره علمای هند : ۱۹۶ .
- N.M. 1964-10/2 : نستعلیق ، (نور محمد ، ۵۱۲۴۳) ، ۶۴ ص ، ناقص الآخر .
- N.M. 1967-210 : نستعلیق ، ۲۹ رمضان ۵۱۲۴۵ ، بفرمایش حاجی میرزا محمد
مقیم ، ۵۲ ص .
- N.M. 1961-1546/1 : نستعلیق ، (۵۱۲۵۰) ، در جنگ ، ص ۱۱-۲۳ .

رساله در احوال گروه ها در روز قیامت

- از ناشناس . در احوال بیست گروه از است محمدی که بنا بر حدیث حضرت پیامبر (ص) نوزده
گروه از آنمیان گنه کار و یکی رستگار باشد . سپس عقوبت ها که به آن نوزده گروه و سعادت ها به گروه
بیستم در روز قیامت میرسد ، گفته شده است .

آغاز : قال الله تعالى تبارك و تعالی يوم ینفخ فی الصور فتالون افواجا . معاذ بن جبل گفت پرسیدم از رسول .

N.M. 1958-257/8-4 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، ش ۴ در مجموعه ، گ ۱۲۶-۱۳۰ .

کشف الایمان

از ناشناس . در توضیح ارکان پنجگانه اسلام . ۱ - توحید . ۲ - نماز . ۳ - روزه . ۴ - زکات . ۵ - حج .

آغاز : حمد و سپاس مر پروردگار عالم را بنده را بگفتن یکبار کلمه طیبه لا اله الا الله محمد رسول الله از دایره شرک بر آورده .

N.M. 1965-6 : نستعلیق شکسته مایل ، ۲۵ صفر ۱۲۳۵ هـ ، در مدراس ، عنوانها شنگرف ،

نام تالیف در ترقیمه آمده است ، ۱۵۸ ص .

کشف الشبه عن حکم المتعه

از آغا احمد بن محمد علی بهبهانی عظیم آبادی . بخواهش بعضی از برادران دینی برای سید کاظم علی خان بهادر خاف نواب سید نقی علی خان بهادر ظفر جنگ طباطبای نگاشته است . در جواب دلایل و براهین که شاه عبدالعزیز دهلوی در «تخفه اثنا عشریه» در حرمت متعه نوشته بود .

آغاز : الحمد لله الذی ارسل محمد الارشاد الامة . . . چنین گوید بنده مندوب جانی احمد . . . که درین زمان مولوی شاه عبدالعزیز دهلوی از علمای اهل سنت و جماعت .

بنگرید به : ذریعه ۱۸ : ۳۹ .

N.M. 1970-172 : نستعلیق ، ۱۵ رجب ۱۲۲۷ هـ ، در محله دیر پوره ، حیدر آباد (هند) ،

۶۶ ص .

کشف الغین

از ابو علی حسینی . (آیا همان سید جعفر معروف به ابی علی خان بن سید جعفر حسینی بناری دهلوی که شاگرد میرزا محمد کاسل متوفی ۵۱۲۳۵ بوده و «برهان الصادقین» (ذریعه ۳ : ۹۷) و «کشف الرین فی اثبات عزاء الحسین» (ذریعه ۱۸ : ۳۷) و «سهجة البرهان» (ذریعه ۲۳ : ۲۸۸) را نگاشته است ؟) .

در مقدمه مینویسد : «سابقا رساله «کشف الغمام عن تعزیه الامام» در جواب مولوی عبدالجی نگاشته بودم و چون مولوی رشید الدین خان صاحب (م ۵۱۲۴۹ ، تذکره علمای هند : ۱۹۱) رد آن نوشتند ، من رساله «کشف الغین عن تعزیه الحسین» در جواب او شان نوشتم و بعده چون باز

سولوی خان صاحب موصوف رساله «نقض نسج العناكب» در جوابش نوشته فرستادند، باز این هیچمدان ابو علی الحسینی کتاب «کشف السحاب» در جواب اوشان رقم نمود و در این ولا چنان بخاطر رسیده که بنا بر اختصار رد و قدح و مقدمات خارجیہ را کہ خان صاحب داخل کردند، متروک نمود، رساله بنویسم تا مطالعه کنندگان بی دماغی نمایند و هر که اراده دیدن رد و قدح اوشان کند رجوع به کتاب «کشف السحاب» آورد و این رساله را همان «کشف الغین» نامیدم.

در یک مقدمه و نه مقاله. مقدمه در اخبار امامیه در اینکه ماتم من الله موعود بود. مقالات:
 ۱ - تجویز تجدید این ماتم هر سال در عاشورا. ۲ - بکاء. ۳ - صلق (بلند گریستن). ۴ - تجویز نوحه در ماتم. ۵ - شق العجوب و ضرب العود (سینه کوبی و رخساره زنی و چاک کردن گریبان).
 ۶ - تجویز سوز مرثیه. ۷ - تجویز ساختن نقل تربت حسنین. ۸ - حداد (سوگ). ۹ - جواب بعضی روایات و مقالاتی که رشید الدین خان صاحب جوابش مشکل فهمیده و جواب آن طلب نموده اند.

آغاز: نعمدک با سن کشف الغین عن تعزیه الحسین و هو الذی جرت... سابقا رساله.

N.M. 1962-143/1 : نستعلیق، سده ۵۱۳، ص ۳۲.

کشف القناع

در مسایل مرگ و برزخ و پیرامون آن. در یک مقدمه و چهار فصل و یک خاتمه. مقدمه در بیان تحقیق معنی موت و اقسام حیات و فوت. فصول: ۱ - نزع و کیفیت انزهاق روح از بدن و جز آن. ۲ - آنچه بر میت طاری میشود پیش از دفن. ۳ - دفن و سوال منکر و نکیر و جز آن. ۴ - حکایات سلف و مناجات صالحه ایشان. خاتمه در زیارت قبور.

N.M. 1957-648/8 : نستعلیق، سده ۵۱۲، عنوانها شنگرف، جدولبند، ورق اول

افتاده که نام ندرنده در همان قسمت بوده، آغاز: صمدانی محمد الغزالی قدس الله روحه و افاض علینا، ۲۱۸ ص.

مایة المسایل فی تحصیل الفضایل بالادلہ العشریہ و ترک الامور المنہیہ

از سولانا محمد اسحاق دهلوی. (۱۲۶۲م/۵۱۲-۴۶-۱۸۴۵م) نوه شاه عبدالعزیز دهلوی. احمد الله بن دلیل الله صدیقی آنرا در ۱۲۴۵/۳۰-۱۸۲۹م گرد آورده است. در پاسخ نود سوال اختلافی که نوادگان امیر تیمور گورگان در هند به محمد اسحاق مطرح کرده بودند و بعدا احمد الله نیز ده سوال به او (اسحاق) مطرح کرد و ازو پاسخ دریافت. بدین ترتیب صد مسئله را جمع کرده است.

آغاز: حمد بیحد واحد حقیقی را سزد که ضد... او نیست و هزار شکر بر انواع نعم دارین

که عظیم ترین.

بنگرید به : تذکره علمای هند : ۴۰۹ .

N.M. 1968-90 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، نشانیها شنگرف ، ۸۰ ص .

مبدا و معاد

رک : در بخش «عرفان» .

مختار الاختیار علی المذهب المختار

رک : بخش «فلسفه عملی» .

مسالك الهدی ؟

از کتب شیعی است با عنوانهای «سسلک» . سسلک چهارم در ذکر اساسی و کنیت والقباب حضرت محمد (ص) . سسلک پنجم در فرستادن صلوات بر آنحضرت (ص) .

N.M. 1961-813 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ناقص الطرفین ، آغاز : و سسلک

نیز قرائت کرده اند ، ۵۲۴ ص .

مسائل اعتقاد

از نا شناس . که مینویسد : «این مجموعه را نام کردم مسایل اعتقاد» . وی در مقدمه شیخ نصیرالدین محمود چراغ دهلی (م ۵۷۵۷) و محمود خان سلطان را بعنوان فرمانروای عصر ستایش آورد ، است . آیا این سلطان محمود خان فرمانروای بهکر (سند) متوفی ۵۹۸۲ است . که در دربار خود دانشمندی بنام ملا محمد اسحاق استاد میرزا غازی بیگ وقاری (م ۱۰۲۱ هـ) را داشته است . (رک . تذکره علمای هند : ۵۶۱ ، تحفة الکرام از قانع تتوی : ۳۹۵ ، حیدر آباد) .

نگارنده این کتاب را از عقیده حافظیه ، شرح تمبیه ، دنز الدقایق ، حاشیه ضریری ، کافی ، مصابیح ملوک و جز آن گزیده است و در دو قسم تقسیم کرده است . ۱ - مسایل اعتقاد . ۲ - احکام شریعت . آغاز : حما . بیحد و ثنای بیعد مر آفرید گاری را بصنع قدیم و حکمت مستقیم خویش سذف آسمان را .

N.M. 1961-672 : نستعلیق ، شیخ عزت الله ، ۱۶ ربیع الاول ۱۰۹۶ هـ ، در قصبه بهل ،

صوبه خاندیس (هند) ، ۳۴۰ ص .

مسائل الکلامیه فی الرسالة الاسلامیه

از نا شناس . در پایان نسخه موزه چنین آمده است : «هذا ما اردنا ایراده من المسائل الکلامیه

فی الرسالة الاسلامیه» . در چهار فصل : ۱ - شناختن باری تعالی . ۲ - صفات باری تعالی . ۳ - اسماى باری تعالی . ۴ - تحقیق ایمان و احوال آخرت . بروش سوال و جواب . (بنگرید به : ذریعه . ۲۰ : ۳۶۴ ، آنجا چندین کتاب باسم «سائل الکلامیه» یاد شده است) .

آغاز : حمد بیحد و ثنای بیحد مر خداوندی را که موصوف است بصفات کمال و منزّه است از عیب .

N.M. 1961-794 : نستعلیق ، سهر مورخ ، ۵۱۱۰۰ ، عنوانها شنگرف ، ۲۲۰ ص .

مصقله زنگ

از ناشناس . رویداد مناظره و مکالمه میان حافظ نور الله و مصر سوامی برهنه معروف به «شکل» است . شکل در گجرات تبلیغ مذهب هنود میکرد و روزی در مجلس هندوان داستان «پوران» را میگفت . حافظ نور الله فقیه شهر گجرات بود و همواره عقاید هنود را تردید و تکذیب مینمود ، بر آن داستان مواخذه کرد . بعدا میان هر دو کس سوال و جواب رد و بدل شد . رویهمرفته این کتاب در ابطال عقیده های هندوان است .

آغاز : بعد حمد محمودی که بشر را بر سائر مخلوقات شرف داده به تعمیل او امر محمود و اعمال مسعود ماسور فرمود .

N.M. 1970-163/B : نستعلیق ، ماده ۵۱۳ ، ش ۲ در مجموعه ، ص ۱۵۶-۲۲۸ ،

انجام افتاده .

مظهر الحق

از وزیر محمد بن نور محمد . در فضایل دوستی با اصحاب و اولاد حضرت رسول اکرم (ص) . از کتب اهل تسنن گزیده است . در چهار فصل : ۱ - مودت اصحاب و اولاد رسول الله (ص) . ۲ - بشارت محبان اولاد رسول الله (ص) . ۳ - . . . . ۴ - بزرگی و رعایت علماء .

آغاز : حمد است مر خدای را که بزرگی داد انسان را بر جمیع مخلوقات از فضل عمیم خود و معطر ساخت .

N.M. 1969-353 : نستعلیق ، ۱۱ ربیع الاول ۱۲۴۳ ، ۲۲ ص .

المعتمد فی المعتقد = عقاید تور پستی

از شهاب الدین ابو عبدالله فضل الله . بن تاج الدین ابو سعید بن حسین بن یوسف توران پستی (م ۵۶۶ / ۶۳ - ۱۲۶۲ م) . شافعی المذهب . در سه باب : ۱ - ایمان بخدا . ۲ - ایمان

به فرشتگان و کتابها و پیغمبران . ۳ - مسایل اعتقادی بموجب کتاب و سنت و اجماع است . هر باب در ده فصل است .

آغاز : حمد و ثنا خداوندی را که حمد جز او را نسزد و ثنا جز او را نزیبد . حمد و ثنا او در خور او هم او تواند گفت .

بنگرید به : نفیسی ۱ : ۱۵۳ .

N.M. 1969-324 : نستعلیق خوش ، عبدالرحمان ، ربیع الثانی ۱۱۰۲ هـ ، جدولبند ، عنوانها

شنگرف ، ۳۸۲ ص .

N.M. 1968-591 : نستعلیق ، محمد حسین بن محمد حبیب الله ، ۱۲۰۴ هـ ، در عمل سید

عبد القادر ، عنوانها شنگرف ، ۳۱۶ ص .

معرفت المذاهب

از محمود طاهر غزالی معروف به نظام مدرس مدرسه جلالی . از نویسندگان قرن ۵۸/۱۴ م . درباره ۷۳ گروه مسلمانان و عقاید آنان در دو باب و هفت فصل .

آغاز : الحمد لله الم محمود الطاهر . . . میگوید جامع این جواهر و لالی بنده .

همان : گنج بخش ۲ : ۴۷۴ ، نسخه های فارسی ۲/ (۲) : ۱۷۳۰ ، نفیسی ۲ : ۷۵۵ .

N.M. 1961-1520 : نستعلیق ، جوهر خان بن شهباز خان ، ۹ محرم ۱۱۳۹ هـ ، در کبری ،

۲۰ ص .

N.M. 1968-181/8 : نستعلیق ، کریم بخش بن محمد سنیر (یا امیر) ، ۱۵ جمادی الاول

۱۲۸۷ هـ ، ستوطن چماله ، بخش گوجرانواله ، عنوانها شنگرف ، در مجموعه ، ص ۵۴-۶۰ .

مکتوب خواجه معین الدین چشتی

نامه خواجه معین الدین چشتی (۵۶۳۲ م) به مریدش خواجه قطب الدین بختیار کاک (۵۶۳۴ م) . درباره توحید ، رسالت ، نماز ، روزه و زکات اظهار نظر شده است .

آغاز : دوست همراز اهل یقین برادرم خواجه قطب الدین ارشدک الله تعالی رب العالمین از فقیر عاشق ضمیر خواجه معین الدین بعد از ادای دعا چند نکته و رزها و هدایت .

N.M. 1958-262/6 : نستعلیق ، نظام الدین ، ۴ بهاگن ۱۹۱۷ بکرسی (۱۲۷۷ هـ) . عنوانها

شنگرف ، در مجموعه ، ص ۵۸-۶۷ .

N.M. 1965-210/11 : نستعلیق ، (میر ابو القاسم طباطبائی ، ۱۲۵۹ھ) ، آغاز : مکتوب بجانب خواجہ قطب الدین دہلی . . . معلوم باد کہ روزی حضرت رسالت پناہ (ص) در صحن مسجد نشسته بودند ، ش ۱۰ در مجموعہ ، ص ۲۰۳-۲۱۳ .

N.M. 1968-181/3 : نستعلیق ، کریم بخش متوطن چہانہ ، بخش گوجرانوالہ ، (۱۲۸۷ھ) ، ش ۳ در مجموعہ ، ص ۳۳-۳۴ .

N.M. 1971-265/2 : نستعلیق ، مشتاق احمد کیرانوی ، ۱۵ صفر ۱۳۵۳ھ ، برای حافظ محمد یس ، ش ۲ در مجموعہ ، ص ۱۲-۲۶ ، در ترقیمہ عنوان این مکتوب «اسرار نامہ» آمدہ است .

مکتوبات محمد حسین

از محمد حسین . در ۱۴۱۱/۵۸۱۴م زندہ بود . نام مراد وی قطب عالم بود . گویا همان سید برہان الدین معروف بہ قطب عالم (م ۵۸۵۷ھ ، اخبار الاخیار : ۱۶۷۰) . مجموعہ نامہ ہا بہ ملک شیخن است . (شاید مولانا شیخن سائک پوری مرید قطب عالم ، اخبار الاخیار : ۱۸۵) . درین مجموعہ نامہ دوم دربارہ نماز ، نامہ سوم دربارہ زکات و روزہ و حج و نامہ چہارم در معرفت است .

آغاز : آن خدای کہ انگبین شیرین نوش را از فوارہ تلخ نیش زنبور . (بنگرید بہ : «بحرالمعانی» ص ۲۰۴ ، در بخش عرفان ، با ہمین سر آغاز) .

N.M. 1961-971 : نسخ ، سدہ ۱۱ھ ، عنوانها شنگرف ، ص ۳۶ ، از وسط و آخر افتادگی دارد .

مناقب السادات = شرف السادات

از قاضی شہاب الدین دولت آبادی (۵۸۴۹ھ) . در فضایل و محامد اہلبیت و سادات ، در ۱۰ باب : ۱ - مودت اثبات وجود اولاد رسول اللہ . ۲ - بشارت محبان اولاد رسول اللہ . ۳ - رعایت اولاد رسول اللہ . ۴ - فضیلت اولاد رسول اللہ . ۵ - ثبوت نسب حضرت فاطمہ . ۶ - وسیلت شناختن با رسول اللہ بقرائتی با سادات . ۷ - اسناد القاب سادات . ۸ - سادات بہ اصرار کفر نمیرند . ۹ - منشور سادات . ۱۰ - جواز لعنت بر یزید .

آغاز : حمدلہ . اما عرض میدارد بندہ درگاہ نبوی و خادم بارگاہ مصطفوی .

ہمان : گنج بخش ۲ : ۵۳۸ .

N.M. 1958-922 : نستعلیق ، ۱۲ جمادی الثانی ۱۲۵۴ھ ، عنوانها شنگرف ، ص ۱۴۴ ، در ترقیمہ نام کتاب «شرف السادات» آمدہ است .

منهاج الاحباب فی معرفت الآل والاصحاب

از ناشناس . در فضایل حضرت محمد (ص) و اهل بیت ، در سه باب و هر باب چندین تقسیم دارد : ۱ - فضل حضرت محمد . ۲ - طریق محبت آنحضرت و سودت اهل بیت . ۳ - بشارت . ۴ - مذمت بغض و طعن مغضبان سادات . ۵ - آنچه مرویست از ارباب عقول در مناظرت اهل بیت و اصحاب رسول .

آغاز : الحمد لله الملك المعبود والصدد الواجب الوجود واحمداه احمد الحمد حمد من احمد علی ما خلقنی امه نبی امه احمد .

N.M. 1963-118 : نستعلیق خوش ، فتح الدین ملتانی ، سده ۱۱۱۰ هـ ، عنوانها شنگرف ، در آغاز تفصیلاً فهرست مطالب آمده است ، ۷۲۸ ص .

رساله در احوال و عقاید مهدیویان

در مقدمه آمده «در بیان معرفت مهدی و اصحاب وی چند کلمات درین اوراق آورده شد ، از برای آنکه بعضی مردمان از احوال یاران سید محمد غافل بودند و مجرب اند و ایشان را بصفت های ناسزا نسبت می کنند و گمان های بد می برند و اعتقاد فاسد و حکم باطل بر ایشان می کنند» . در دفاع عقاید فرقه مهدیویه نگاشته شده . بنیانگذار این گروه سید محمد جونپوری (۸۴۷-۸۹۱) بود که در ۱۴۹۵-۹۶/۵۹۰ م خود را «مهدی موعود» معرفی کرد . نهضت مهدیویت پس از مرگ او نیز در هند نفوذ داشته و خلیفه ششم مهدیویان امیر اله داد چند رساله در دفاع این گروه نوشته است . (رک : تذکره علمای هند : ۴۴۴ ، رود کوثر : ۲۴) .

آغاز : الحمد لله الذی بیده الملك یوتیه من یشاء . . . اما بعد در بیان معرفت مهدی .

N.M. 1958-260/10 : نستعلیق ، سده ۱۳۰۰ هـ ، ۵ ص .

التره الاثنی عشریه

از میرزا محمد متخلص به کامل بن عنایت احمد خان کشمیری دهلوی . (۱۲۳۵۸/۲۰-۱۸۱۹ م) . در دفاع عقاید شیعی «تحفه اثنی عشریه» دهلوی را در دوازده مجلد پاسخ گفته است .

آغاز : (ج ۱) : بهترین کلامی که تجلیه مرآت قلوب اصحاب ایمان از زنگار شبهات اهل عدوان .

همان : ذریعه ۲۴ : ۹-۱۰۸ .

N.M. 1961-807/1 : نستعلیق ، محمد مشرف خان ، ۹ شعبان ۱۲۴۸ هـ ، جدول اول ،

۹۴ ص .

N.M. 1961-808 : نستعلیق ، سده ۱۳ھ ، (شاید کتابت آن در اول محرم ۱۲۵۶ھ شروع شده باشد) ، ۵۸۸ ص .

N.M. 1961-807/2 : نستعلیق ، (محمد مشرف خان ، ۱۲۴۸ھ) ، جلد چهارم ، آغاز : الحمد لله الذی جعل ، ۵۶ ص .

N.M. 1961-807/3 : نستعلیق ، سده ۱۳ھ ، عنوانها شنگرف ، جلد نهم ، آغاز : الحمد لله الذی فقمنا فی الدین ، ۶۶ ص .

نسیم صبا

رک : بخش داستانهای نثری .

نصرت الحسنیه فی اباحت الضرایح المحکبه

از سید علی (۱۲۰۰-۱۲۵۹ھ/۸۶-۱۷۸۵-۱۸۴۳م) بن سید دلدار علی لکهنوی . در جواز و دفاع ضریح سازی و تعظیم و احترام گزاری آن . در عقاید شیعی .

آغاز : الحمد لله الذی هدانا للطریق المستقیم . . . اما بعد احقر بندگان جناب باری . . . بسمع اقدس صاحبان بصیرت و ذکا و ارباب خبرت .

همان : گنج بخش ۲ : ۵۴۰ ، رود کوثر : ۶۳۶ ، آنجا تاریخ مرگ نگارنده ۱۷۴۱م (۱۲۵۷ھ) یاد شده است .

N.M. 1961-827 : نستعلیق ، سده ۱۳ھ ، ۷۲ ص .

نقض الرماح فی کبد النباج

از حافظ محمد (ابو) اسماعیل ہندی . در رد عقاید شیعی ، کتاب «طعن الرماح» تالیف سید محمد سلطان العلماء لکهنوی (۱۲۸۴ھ) را پاسخ گفته است . بنگرید بہ : نسخہ های فارسی (۱)/۲ (۱۰۰۳۰) .

N.M. 1961-795 : نستعلیق ، سده ۱۳ھ ، عنوانها شنگرف ، ناقص الطرفین ، آغاز : بظہور بیوست در . . . امام غیبت مثل یہود اشقیا ، ۱۰۶ ص .

رسالہ در مسایل نکاح

از غلام (غوث) صمدانی متخلص بہ صمد بن میر جہال الدین بن شیخ عبد النبی حسنی حسینی قادری حنفی جعفری ، ساکن بالدی ، بخش مظفر آباد ، کشمیر . از «قصاید صمد» (رک : بخش

منظومه ها ، در همین فهرست) چنین بر سی آید که وی از نوادگان سید میر میرک کشمیری بوده و در پیشاور متولد شد و سپس در مظفر آباد اقامت گزید ، پدر سراینده در ۱۷ محرم ۱۲۳۶ هـ و مادر سراینده در ۱۲۷۳ هـ در گذشته است. این رساله در ۲۶ جمادی الثانی ۱۲۸۹/۱۸۷۲ م بر مبنای قرآن و احادیث نگاشته شده است .

آغاز : الحمد لله الذی جعل النکاح فارقا بین الحلال و الحرام . . . اما بعد بنده حقیق غربی و رطه پریشانی میر غلام صمدانی معروض میدارد که این رساله در بیان نکاح مجرمه موجب استدعای .
N.M. 1967-340 : نستعلیق ، بخامه نگارنده ، ۲۶ جمادی الثانی ۱۲۸۹ هـ ، ص ۵۶ .

وسيلة النجات

از شاه عبدالعزیز دهلوی . (م ۱۲۳۹ هـ) . در دلایل حق بودن فرقه ناجیه ، بروش سوال و جواب .

آغاز : حمدله . این رساله مختصره آنکه شخصی از آشنایان که بمذهب تشیع الفت داشت .
همان : گنج بخش ۲ : ۵۴۲ .

N.M. 1967-251/3 : نستعلیق ، فتح علی ، ۱۴ جمادی الثانی ۱۲۵۸ هـ ، ش ۳ در مجموعه ،

گ ۱۳۵-۱۵۰ .

N.M. 1957-655/26 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ش ۲ در مجموعه ، گ ۶۸-۸۲ .

نا شناخته

شرح متن شیعی است ، با عنوانهای «اصل» . نسخه موزه از باب ۱ و «در اصلاح بین الناس» شروع میشود .

آغاز : باب نود و یکم ، اصل باب الاصلاح بین الناس . شرح این باب بیان فضیلت . . . فساد میان مردم است درین باب هفت حدیث است .

N.M. 1973-107 : نسخ ، سده ۱۳ هـ ، موریا نه زده و آسیب دیده ، اوراق بهم چسبیده .

نا شناخته

ظاهرادر سده ۱۳ هـ/۱۹ م تالیف شده است . نگارنده در آن از شاه ولی الله دهلوی (م ۱۱۷۶ هـ) نامبرده است . با عنوانهای قال ، اقول .

آغاز : قال المجیب اجتهاد و مستقل بعد مجتهدین اربعه قبل ظهور . . . عیسی اگرچه جایز است .

N.M. 1961-667 . نستعلیق ، ابی علی محمد ارتضا گوپاسوی صنوی (رک : تنبیه العتول

از همان ، در همین بخش ، ص ۱۷ ، بعید نیست که نسخه حاضر تالیف همان باشد) ، ص ۴۸ .

عرفان

آداب السالکین = رسایل کاسانی ، ۲

آداب صوفیاء = اصطلاحات صوفیاء = خرقة

از شیخ نجم الدین کبری (م ۵۶۱۸/۱۲۲۱ م) . در هفت باب .

آغاز : صنف هذا آداب الشيخ الكبير . . . علی سبعة ابواب ، الباب الاول فی لبس الخرقة ، هر کرا ارادت این راه بدید آید .

بنگرید به : محمد تقی دانش پژوه : خرقة هزار میخی (شموله Wisdom of Persia) ،
سنو چهر محسنی : نجم الدین کبری اویسی ، تهران ، ۱۳۴۶ خ ، نسخه های فارسی ۲/ (۱) : ۱۰۱۲ .
N.M. 1958 - 22/2-7 : نستعلیق ، (۵۱۰۵) ، بخواش ملا ابراهیم هروی) ، ش ۷
مجموعه ، گ ۱۰۳ - ۱۱۳ .

آداب المریدین

متن عربی از شیخ ابوالنجیب عبدالقاهر بن عبد الله سهروردی (م ۵۶۳/۱۱۶۸ م) . در
تصوف و اخلاق است .

بنگرید به : معجم المؤلفین ۵ : ۳۱۱ ، نسخه های فارسی ۲/ (۱) : ۱۰۱۳ ، نفیسی
۲ : ۷۲۵ .

خاتمه = تکمله آداب المریدین

از خواجه سید محمد گیسو دراز (م ۵۸۲۵/۱۴۲۲ م) . او بر «آداب المریدین» شرح های
مختلف به عربی و فارسی نگاشته و سپس به سال ۵۸۰۷/۱۴۰۴ - ۱۴۰۵ م ، بنام «خاتمه» تکمله
ای بر آن شروح افزوده ، که این یکی حیثیت مستقل و جداگانه دارد . (رک : «خاتمه» بکوشش حافظ
سید عطا حسین ، میدر آباد دکن ، فقره ۱۹۴ ص ۱۳۳) . در آداب عبادات و معمولات برای سالک .

201 - N.M. 1962 : نستعلیق ، ۱۶ شوال ۱۲۲۲ هـ ، آغاز افتاده : از رسوم مستمره و عادات ملتزمه دوام وضو است . ۱۳۸ ص ، محشی .

شرح آداب المریدین

از مولانا نور الدین ابوالحسن علی بن سلطان محمد قاری هروی ، معروف به ملا علی قاری (م ۱۰۱۴/۱۶۰۵ - ۱۶۰۶ م) . بنگرید به : نفیسی ۱ : ۳۹۴ .

آغاز : (مقدمه) : الحمد لله الذی ادبنا و احسن تادینا بتعلیم کتابه (شرح) : الحمد لله رب العالمین اقتداء بکتاب الله المجید و اقتفا بحديث النبی الحمید حیث قال امرؤی بال لم . N.M. 1965-2 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، جد ولبند ، عنوانها شنگرف ، ۵۸۹ ص .

شرح آمنت بالله

از برهان الدین . در بخش «عقاید» گذشت .

آه سرد = رسایل درد ، رساله ۱

اربع منازل = منازل اربع

ارشاد السالکین

از خیر الدین نقشبندی قادری حنفی سورتی (هندی) مدنی (م ۱۲۰۶/۹۱ - ۱۷۹۲ م) . بخواهش بعضی یاران و برای راهنمای به سریدان سلسله قادریه و نقشبندیه در (دو) باب و یک خاتمه نگاشته است . باب اول : بیان ارشاد طریقه قادریه . باب دوم : (ارشاد طریقه نقشبندیه) . شخص نیست .

آغاز : الحمد لله الذی جعل انبیاء . . . اما بعد می گوید تراب اقدام المحدثین . . . بعضی از یاران باعث بودند که رساله در باب ارشاد سالکان .

بنگرید به : نزهة الخواطر ۷ : ۶۱ - ۱۶۲ .

N.M. 1958 - 44/13/1 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ش ۱ مجموعه ،

ص ۲ - ۱۱ .

ارشاد السالکین

از شیخ شرف الدین احمد بنیری (م ۱۳۸۰/۷۸۲ م) . درباره توحید است .

آغاز : حمدلہ . کہ موجود نیست مگر وی و درود بر رسول کہ مقصود نیست مگر وی .
بنگرید بہ : «بزم صوفیہ» ۳۸۱ ، تذکرہ علمای ہند . ۲۳۱ .

N.M. 1961 - 950/1 : نستعلیق ، عصمت اللہ جعفری ، سدہ ۵۱۳ ، ش ۱ مجموعہ ۵ ،

ص ۱۸ - ۲۱ .

ارشاد الطالبین

از آخوند درویشہ ننگرہاری (م ۱۰۴۸/۳۸ - ۱۶۳۹ م) . در عقاید و مسایل شریعت و
طریقت ، در چہار باب است .

آغاز : حمد بیحد و ثنای بیعد سزای ذاتی را بہ تقلب وحدت از عالم .

بنگرید بہ : پاکستان میں فارسی ادب ۲ : ۵۷۶ ، فرهنگ زبان و ادبیات پشتو ۱ : ۱۷۲ ،

گنج بخش ۲ : ۵۴۹ .

N.M. 1969 - 240 : نستعلیق ، نام کاتب محو شدہ ، ۱۵ رمضان ۵۱۳۲۲ ، عنوانها

شنگرف ، ۵۷۸ ص .

ارشاد الطالبین

از جلال الدین بن قاضی محمد (یا محمود) تھانیسری (م ۱۵۸۱/۵۹۸۹ م در دہلی) .
در اخلاق صوفیانہ و اعمال و افکار آن ، در ۳۵ باب (یا فصل) .

آغاز : الحمد لله الذي اعطى الطالبين سوق لقائه و المشتاقين ذوق رضائه .

بنگرید بہ : تذکرہ علمای ہند : ۱۴۶ ، گنج بخش ۲ : ۵۵۰ .

N.M. 1971-35/3 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۴ . ش ۳ مجموعہ ، ص ۲۹-۵۵ ، در ۳۶ فصل ،

ارشاد المریدین

از آخوند درویشہ ننگرہاری . پسرش مولانا عبدالکریم پشاوری (م ۱۰۸۲/۶۱ - ۱۶۶۲ م) .
بتصحیح آن پرداختہ است . در یک مقدمہ و چند نکتہ و یک خاتمہ .

آغاز : حمدلہ . صلاة و على علماء الاتقيا العرفاء الى يوم الدين . . . اما بعد یکی از

خریدیمان کمینہ .

بنگرید بہ : پاکستان میں فارسی ادب ۲ : ۷۳ - ۵۷۷ (نقدی بر «ارشاد الطالبین») ، و

ص ۵۸۰ (احوال مصحح) ، گنج بخش ۲ : ۵۵۱ .

N.M. 1971 - 263 : نستعلیق ، ۲۷ صفر ۵۱۰۵۷ ، عنوانها شنگرف ، ۱۰۲ ص .

شرح ارشاد نامه

اصل متن بزبان دکهنی بوده ، شارح نام خود را در مقدمه نیاورده است اما کار خود را مرهون فیض میر ابو صالح سرمست حسینی چشتی می داند . در اذکار است .
آغاز : معمار ازل نقشبند کارخانه اربع عناصر که بید قدرت خویش نه بطون وجود انسان را .

N.M. 1961-979/3 : نستعلیق ، (عبدالحمید خان ، ۱۹۲۰ هـ) ، ش ۳ مجموعه ، ص ۲۵-۶۵ .

اسرار الاولیاء

سخنان عرفانی که نادرست به شیخ فرید الدین مسعود گنج شکر (م میان سالهای ۶۶۰ هـ - ۷۶۹/۱۲۶۲ - ۱۲۹۱ م) نسبت داده میشود . (رک :

(K.A. Nizami : The Life and Times of Sh. Faridud Din Ganj-i-Shakar, Aligarh, 1955

گرد آوری از بدر الدین اسحاق دهلوی . در ۲۲ فصل .

آغاز : الحمد لله الذی نور القلوب العارفين بنور معرفته و فضل احوال . . . حمد بیحد و ثنای بیعد مر حضرت صمدیت را که بفیض فضل او .

بنگرید به : بزم صوفیه : ۱۴۲ ، آنجا نام تالیف نادرست «سیر الاولیاء» آمده است . تذکره علمای هند : ۱۲۸ ، سیر العارفين از جمالی دهلوی ، ترجمه اردو از محمد ایوب قادری ، لاهور ، ص ۴۲ - ۷۸ بویژه ص ۷۴ ، گنج بخش ۲ : ۵۵۲ .

N.M. 1969 - 188 : نستعلیق ، ذی قعدة ، سنه ۹۸ (۱۱۹۸ هـ) ، عنوانها شنگرف ،

ص ۱۸۰ .

N.M. 1965 - 86/2 : نستعلیق ، فریدالدین ساکن اندرون قلعه بدایون ، بدستور سواوی

حسن علی ، ۲۹ صفر ۱۲۱۰ هـ . عنوانها شنگرف ، ش ۲ مجموعه ، ۱۸۲ ص .

اسرار الصلاة

از ابو محمد صابن الدین علی ترکیه ، بتاریخ ۲۱ جمادی الاول ۸۲۱/۱۴۱۸ م تالیف کرد . در یک مقدمه و دو باب . مقدمه در اینکه هر چه در عالم آمیزش و آرایش صورت میگیرد . باب ۱ : معنی طهارت و تحقیق ارکان معنوی آن ، در دو «صحیفه» . باب ۲ : تحقیق معنی نماز در یک «مقدمه» و پنج «صحیفه» . بروش عرفانی .

آغاز : شکر و سپاس پروردگاری را که شاه را بندگی بارگاه جلالش .

بنگرید به . نسخه های فارسی ۲/ (۱) : ۱۰۲۹ ، نفیسی ۲ : ۷۷۹ .

N.M. 1957 - 912/40-24 . نستعلیق ریز ، قبل از ۵۹۸۴ ، عنوانها شنگرف ، ش ۲۴

مجموعه ، ص ۵۲۸ - ۵۷۴ .

اسرار طریقت

از شاه محمد غوث قادری پشاور لاهوری (م ۱۷۳۹/۱۱۵۲ هـ) . وی دوازده سال برای کسب فیض و سلوک بخدمت سید عصمت الله نوشاهی (م ۱۷۲۵/۱۱۳۷ هـ) از نبائر نوشه گنج بخش (م ۱۰۶۴ هـ) از پیشاور به ساهن پال (بخش گجرات) می رفته است .
این رساله شامل گزارشهای ملاقات نگارنده با صوفیان شبه قاره است که برای کسب سلوک کرده بود .

آغاز : حمد نامتناهی مر حضرت واهب العطایات را که عطای او را پایان نیست .

بنگرید به : پاکستان مین فارسی ادب ۳ : ۶۴ - ۸۷۳ ، شریف التواریخ : ۳ / (۳) :

ذیل ماده «مجد غوث» ، گنج بخش ۲ : ۶۳۳ . حدیقة الاولیا از لاهوری ، چاپ مجددی : ۶۵-۶۸ .

N.M. 1978 - 47 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، ۱۵۲ ص .

اسرار العاشقین

سخنان حضرت سید احمد شیخ الهند گیلانی قادری (م ۱۷۲۳ - ۲۴/۱۱۳۶ هـ) . او از عربستان به هندوستان آمد و اینجا در نواحی «وزیر آباد» (پنجاب) سکونت گزید .

در این رساله سخنان او از زبان هندی به فارسی ترجمه شده است و آنها را با آیات و احادیث و اقوال عرفاء تطبیق داده اند .

آغاز : (پس از مقدمه) آبی ترور آبی پات . . . عزیزی فرماید چو بجمالش صد هزاران پرده داشت .

بنگرید به : خزینة الاصفیاء ۱ : ۱۹۵ .

N.M. 1978 - 3/2 : نستعلیق ، (مسلم) ، سده ۱۲ هـ ، ش ۲ مجموعه ، ص ۲۶۸ - ۲۸۱ .

اسرار النکاح = رسایل کاسانی ، رساله ۱ .

اسرار الوحی

نگارنده نام خود را در مقدمه یاد نکرده است اما بعضی فهرست نگاران آنرا از میر علی

همدانی (۷۱۳ - ۵۷۸۶) و عزیز نسفی (م میان ۲۸۰ - ۵۷۰۰) میدانند - (از آنجمله : گنج بخش ۲ : ۵۵۶) .

نگارنده در دیباچه مینویسد : «این بیان اسرار است که در شب اسرای صدر انبیاء محمد مصطفی بواسطه جبرائیل از رب جلیل جل و عز شنود و جواهریست که در آستین کرم از مائده رحمت مراست را تحفه آورد» .

مجموعه 'احادیث قدسی ست با خطاب «یا احمد» و متضمن حکایات عارفان .

آغاز : عن امام جعفر بن امام محمد صادق . . . روایت می کند مفخر سادات و منبع سعادت دریای نبوت . (گنج بخش) .

کشف الاسرار = شرح اسرار الوحی

در مقدمه چنین درج شده است : «میگوید مولف اسرار الوحی که سسمی بکشف الاسرار است . چون پیغمبر (ص) در شب معراج . . . رسید ، از پروردگار خود پرسید و جواب از او شنید ، آنچه شنید . آنرا در دل گرفت و بعضی از آن مولانا برهان الدین بختیار بخاری روایت کرده است . . . این کتاب اسرار الوحی ذکر کرده است که در حدیث وارد است ، چنانچه ریاحین الاخبار و یاقوت الحمراء فی فضل العاشورا و غیر ذلک و این کتاب اسرار الوحی بغایت معتبر و مقبول علماء و مشایخ بخاری و اخبار غزنین است و آنکه در معانی بعضی کتب وی طعن کرده اند ، از تعصب است . . . وی یگانه عصر خود بود و لقبش محدث الشرق و خطابش ثقه خراسان بود» .

آغاز : الحمد لله الذی اودع الاسرار . . . میگوید مولف شرح اسرار الوحی که سسمی .

N.M. 1968 - 168 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، ۲۱۴ ص .

N.M. 1959 - 83/2 : نستعلیق ، ۵۱۲۶۵ ، ش ۲ مجموعه ، ص ۳۰ - ۱۷۱ .

اشارات حامدیه

در نسخه موزه نام نگارنده بدینگونه آمده است «حامد الفقیر ابن اکمل البرهان حامد» . و این امر باید تحقیق شود که آیا او شیخ حامد قاری سهروردی (۵۱۰۷۱ - ۵۱۱۶۶/۱۶۶۱ - ۱۷۵۳ م) می باشد . (حدیقه الاولیاء از لاهوری ، چاپ مجددی : ۲۶۶) .

مطالب عرفانی ست در «بیان کمال انسان» . با عنوانهای «اشاره» که نگارنده به دوستان و مریدان خود کرده است . نام هر مشارالیه یاد شده است . در ۱۵۵ اشاره .

آغاز : شکر خدای را که هر وجود واجب الوجود است و در هر وجود انا الوجود .

943 - N.M. 1961 : نستعلیق ، ملا عمر چشتی خادم آستانه میر غلام حسین احمد میرزا
۱۱، ۰۰۰ شعبان ۱۲۱۷ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۴۶ ص .

اشارات فریدی = مقایس المجالس

سخنان خواجه غلام فرید چشتی (۱۲۶۱ - ۱۸۴۵/۵۱۳۱۹ - ۱۹۰۱ م) . وی
سراینده معروف زبان «سرائیکی» (پنجابی) بود . سخنان حاضر را مولانا رکن الدین پرهارسونگی در
پنج جلد گرد آورده است . نسخه با آخرین جلد است ، در ۷۹ «مقبوس» ، در آن سخنان از
تاریخ ۲۲ ربیع الثانی ۱۳۱۸ تا ۶ ربیع الثانی ۱۳۱۹ درج شده است .

آغاز : الحمد من الازل الى الابد . . . بعد از حمد و صلاة پس میگوید بنده رکن الدین
پرهارسونگی . . . که از اینجا جلد و حصه پنجم از کتاب .

بنگرید به : «خواجه غلام فرید» تالیف سعود حسن شهاب ، بهاولپور ، ۱۹۶۳ م .

80 - N.M. 1968 : نستعلیق ، بناهو ، ساکن چاچران شریف (محل سکونت صاحب
ملفوظات) ، سده ۱۴ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۵۲۲ ص .

اشعة اللمعات = ذیل «لمعات»

اصطلاحات صوفیان

از کمال الدین عبدالرزاق کاشانی (م ۳۵/۵۷۳۶ - ۱۳۳۶ م) . در دو بخش .

آغاز : تصرف تصنیف قلوب است از کدورت قالب .

بنگرید به : نسخه های فارسی : ۲/ (۱) : ۱۰۳۵ ، نفیسی ۲ : ۷۵۸ .

210/24 - N.M. 1965 : نستعلیق ، (میر ابوالقاسم طباطبائی ، تاریخ مجموعه ۲۸ صفر
۱۲۵۹ هـ) ، اصطلاحات شنگرف ، ش ۲۴ مجموعه ، ص ۴۵۸ - ۴۶۶ .

اصطلاحات صوفیان

از میر سید علی همدانی (م ۵۷۸۶/۱۳۸۴ م) . بدون دیباچه .

آغاز : بدانک میخانه و بتکده و شراب خانه باطن عارف کامل را گویند .

40-912/1957 - N.M. : نستعلیق ریز ، قبل از ۵۹۸۴ هـ ، ش ۶ مجموعه ، ص ۷۶-۷۷ .

اصطلاحات صوفیان

افتاده کنایی که فصل نهم آن در بیان اصطلاحات صوفیان است .

N.M. 1961-921 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، آغاز : فصل نهم در بیان اصطلاحات اهل صوفیه

وحدت و غیره ، تصوف عبارت از تصفیه قلب است ، ۱۶ ص .

اصطلاحات صوفیه = آداب صوفیه

از نجم الدین کبری .

اصول حافظیه

از ناشناس . نام او در مقدمه نیامده است . در اصول و مصطلحات صوفیان است که بخواهش

برادر دینی نگاشته است . در آن از ابن عربی ، محمود شبستری ، شیخ عبدالرشید جونپوری (م ۸۴۰ هـ /

۳-۱۶۷۲ م تذکره علمای هند : ۲۹۷) استناد کرده و نام برده است .

آغاز : الحمد لله الذی هو الاول والآخر و هو الذی هو الباطن والظاهر . . . اما بعد این

رساله ایست .

N.M. 1978-43 : نستعلیق ، سده ۱۱ هـ ، عنوانها شنگرف ، ش ۲ مجموعه ، ۱۵۴ ص .

اطوار ثلاثه

از صابن الدین علی ترکه اصفهانی (م ۸۳۰ یا ۸۳۵ هـ / ۲۶-۱۴۲۸ یا ۳۲-۱۴۳۱ م) در یک

مقدمه و سه اصل .

آغاز : الحمد علی دقایق کماله و دقایق جمال . . . اما بعد دی زمانی در کنج زاویه .

همان : نسخه های فارسی ۲ / (۱) : ۱۰۴۴ ، نفیسی ۱ : ۲۷۴ .

N.M. 1957-912/40-26 : نستعلیق ریز ، قبل از ۵۹۷۴ هـ ، عنوانها شنگرف ، ش ۲۶

مجموعه ، ص ۶۰۲-۶۱۵

ترجمه الهامات غوثیه = رساله غوثیه

مجموعه سخنانی که به غوث الاعظم شیخ عبدالقادر گیلانی (م ۵۶۱ هـ / ۱۱۶۶ م) الهام شده

است . و بعضی الهامات در رساله «نور ربانی در مدح محبوب سبحانی» تألیف غلام قادر بنیروی

لاهوری (م ۱۳۲۶ هـ / ۱۹۰۸ م) بنام «الهامات غوثیه» درج شده است . گذارش فارسی این الهامات بنام

«حقایق الدقایق» نیز در دست است . (بنگرید به : شریف التوازیخ ۱ : ۶۸۴ ، کنج بخش ۲ : ۷۳۹) .

آغاز : . . . درین شرح خواهد پیوست - از زبان قاصر ما چه آید که از عهده شکرش

بدر آید .

N.M. 1971-381 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، در حدود ۱۵ ص ، چسبیده و موربانه زده .

شرح ام الاسماء = رسایل بیخود ام الصحایف فی عین المعارف

از مسعود بک ، احمد بن محمد نخشی بخاری هندی (کشته . . ۵۸۰/۹۸-۱۳۹۷ م ، نفیسی).
در مقدمه مینویسد : «بدانکه این مجموعه بالتماس یاری چند که طلب کشف حقایق علوم الهی و دقایق
رسوز نامتناهی داشته اند ، نبشته شد و ام الصحایف فی عین المعارف نام نهاده اند تا سالکان صراط
مستقیم را رفیقی باشد» .

با عنوانهای «تمهیدات» ، نخست مقدمه تمهیدات و سپس حقیقت اسم الكتاب ، حقیقت
المحبت ، حقیقت العشق ، حقیقت انسان (ضمنا حروف تهجی را از نظر عرفانی توجیه کرده است) ،
مطالبی درباره حدیث نبوی «انا مدینه العلم و علی بابها» ، کلاه و مقراض مشایخ ، مراتب ساوک ،
ذکر خفی ، کثر حقیقی ، مراتب ایمان حقیقی ، . . . آبیخته با منظومه های نگارنده .

همین نگارنده کتابی بنام «تمهیدات» نیز دارد . (اخبار الاخیار : ۱۷۴ چاپ دیوبند ، تذکره
علمای هند : ۴۹۴ ، نفیسی ۲ : ۷۷۲) .

آغاز : الحمد لله الذی بصر عیون العارفين بنور الجمال و نور قلوب المحبین . . . بدانکه
این مجموعه بالتماس .

N.M. 1970-6 : نستعلیق خوش ، رفیع الدین خان ، خاک آستانه میرزا سردار بیگ (رح)
۲۴ ربیع الثانی ۱۳۲۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۳۷۲ ص .

الجمام = تصوف و حروف از ترکیه .

الانسان الكامل فی معرفت الاواخر والاول

متن عربی از عبدالکریم بن ابراهیم الجیلی قادری : (۷۶۷-۵۸۳۲/۱۳۶۵-۱۴۲۹ م) .
در شصت و چند باب .

بنگرید به : کشف الظنون ۱ : ۱۸۱ ، معجم المؤلفین ۵ : ۳۱۳ .

ترجمه الانسان الكامل

از جمال الدین قادری مرید شیخ عبدالنبی قادری . بخواهش محمد باقر شاه در ۱۱ شوال
۱۲۰۹/۱۷۹۵ م ترجمه کرده است . به گمان پروفیسور محمد اقبال مجددی این ترجمه ارتباط به
خانواده ابوالمعالی لاهوری (م ۱۰۲۴ هـ) دارد .

آغاز: (مقدمه عربی): الحمد لله الواحد الاحد المك القدوس الفرد الصمد الذی لم (متن):
بسمله . . آغاز میکنم برای انجام این کتاب نیکو فرجام . . الحمد لمن . . ثنا و ستایش از ارواح
و اجرام و اجساد که دال اند بر آن حروف حمد از ابتدا تا انتهاء .

N.M. 1967-176 : نسخ (متن) ، نستعلیق (ترجمه) ، محمد حسن نوشهروی ، سده ۱۳۰۵ ،
جدولبند ، متن سنگرف ، ۱۱۵ ص .

انیس الغرباء

ایوانف نام نگارنده را نورالدین و تاریخ تالیف را بزودی پس از ۱۳۵۶/۵۷۵۷ م نوشته است
و استعجاب میکند چرا «اته» آنرا از عبدالصمد بن افضل محمد ، گرد آورنده مکاتبات علامی (در ۱۰۱۵ هـ)
دانسته است ؟ (ایوانف : ۱۲۱۲) . دکتر بشیر حسین این کتاب را (ظاهراً از روی نسخه چاپی) از
نور قطب عالم (همان نورالدین معروف به نور قطب عالم) متوفی ۵۸۱۸ هـ میداند (فهرست مخطوطات
شیرانی ۲ : ۱۱۰۷) . در «اخبار الاخیار» : ۱۵۸ احوال شیخ نور الحق والدین معروف به شیخ نور
قطب عالم فرزند و مرید علاء الحق درج شده است . آنجا در ضمن تالیفات شیخ به «مکتوبات» او
اشاره شده است . در نسخه سوزه نام نگارنده دیده نشد اما در مقدمه او از شیخ حسام الدین مطالبی
نقل کرده است .

این کتاب در شرح احادیث نبوی (ص) درباره غربت غریبان و وحشت حبس مجبوسان است .
مولف مینویسد : «چند معانی که درین احادیث بدل کباب خود یافتیم نه در کتاب شارحان دیده ام و از
از السنه اساتذہ شنیده ام ، در قلم آورده ام ، نامش رساله انیس الغرباء داشتم» .

آغاز: حمد و ثنا مر مفضلی را که فضل داد سہاجران را بر قاعده بعلو درجه و سمو مرتبت .
همان : گنج بخش ۳ : ۱۲۵۵ .

N.M. 1961-935 : نستعلیق ، سده ۱۳۱۲ . سرلوح ، جدولبند ، ۱۳۸ ص .

انیس المحبین

از عبداللطیف بن محمد هدایت الله . بدستور مراد خود شیخ محمد علی قادری احمد آبادی
دهلوی نگاشته است .

در درجات و مراتب عشق و محبت ، در یک مقدمه در تحقیق محبت و اقسام محبت و
چهار باب در چهار قسم محبت .

آغاز: سبحان الله زهی خدای مشعال عالی ز تصور و مبرا ز خیال از نور لطافتش ضمایر
مشحون و ز سر سرایش جهان مالا مال .

N.M. 1958-279 : نستعلیق ، ۲۰ شوال ۱۱۵۸ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۲۳۰ ص .

اوصاف الاشراف

از خواجہ نصیر الدین طوسی (م ۵۶۷۲ هـ) . گویا در شش باب و هر باب در شش فصل .
آغاز : سپاس بی قیاس بار خدای را که به سبب آن که هیچ عقل را قوت اطلاع بر حقیقت
او نیست .

همان : گنج بخش ۲ : ۵۶۹ ، نسخه های فارسی ۲/ (۱) : ۱۰۵۷ .
N.M. 1957-1052/13 : نستعلیق خوش ، محمد کاظم بن محمد کریم اصفهانی ، پنجشنبه ،
رجب ۱۱۱۶ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۶۶ ص .

N.M. 1961-1649 : نستعلیق ، ۷ ذی الحجہ ۱۲۵۸ هـ ، عنوانها شنگرف ، ص ۲۴-۶۲ .

N.M. 1970-7/2 : نستعلیق خوش ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ش ۲ مجموعه ،
ص ۵۶-۱۵۰ ، جا بجا شده .

بابریہ = رسایل کاسانی ، ۱۸

بازار عاشقان = رسایل سید محمد بلخی سمرقندی

بحر المعانی = مکتوبات محمد بن جعفر

از محمد بن جعفر (یا محمد بن نصیر الدین جعفر) مکی حسینی (م ۱۴۸۶/۵۸۹۱ م) مرید
و خلیفہ شیخ نصیر الدین محمود چراغ دہلی . در سالہای ۲۵-۵۸۲۴/۲۲-۱۴۲۱ م تالیف کرده
است . مجموعه ۳۶ نامہ عرفانی نگارندہ است .

آغاز : آن خدای کہ انگین شیرین نوش از فوارہ تلخ زنبور . (بنگرید بہ : مکتوبات
محمد حسین ، ص ۱۹ ، در بخش عقاید ، با ہمین سر آغاز) .

بنگرید بہ : اخبارالاخیار : ۱۴۲ دیوبند ، گنج بخش ۲ : ۵۷۱ ، نفیسی ۱ : ۲۴۳ و ۲۶۴ .

N.M. 1961-951 : نستعلیق ، محمد حسین بن شہاب الدین محمد قریشی ، ۲۰ شوال
۱۰۳۵ هـ ، جدولبند ، ۷۱۳ ص .

N.M. 1962-194 : نستعلیق ، محمد نظام الدین ، ۲ جمادی الاول ۱۲۶۳ هـ ، در مزار
نواب مختار الامراء ، حیدر آباد (ہند) ، ۳۴۲ ص .

بدرقه السالکین

از غلام رسول نقشبندی . مرید حضرت محمد شہر یار . بخوادش حافظ شیخ محمد وارث نقشبندی تالیف کرده است . «رفیق السالکین» از همو نیز در دست است و بہ گمان دکتر بیشتر حسین وی «شجرة الانساب» در سیرت را قبل از ۱۷۷۸/۵۱۱۹۲ م نگاشته است . (فہرست مخطوطات شیرانی ۲ : ۱۲۴۹) . نگارنده در آغاز قول شیخ عبدالنبی سیامی را نقل کرده است .
در منازل سلوک است .

آغاز : الحمد لله الغنی الذی اوصل العباد والعباد المحبین . . . اما بعد می گوید ہچمدان بوالفضول فقیر غلام رسول المتوسل بالطریقہ الاحسنیہ الافضالیہ فی الطریقہ النقشبندیہ .

همان : فہرست مخطوطات شیرانی ۲ : ۱۱۱۷ .

N.M. 1971-35/4 : نستعلیق ، سده ۵۱۴ ، ش ۴ مجموعہ ، ص ۷۵-۵۰ .

بکائتہ = رسایل کاسانی ، ۳

شرح بیت خسرو

بیت معروف خسرو دہلوی : ز دریای شہادت چون نہنگ لا بر آرد سر-تیمم فرض گردد نوح را عین طوفانش ، را جامی (م ۵۸۹۸) شرح کرده است .

آغاز : یا من لا رب ولا الہ سواہ - وقتنا فی القول والعمل بما تجبہ و ترضاه . . . این کلمہ چند است کہ بحسب اشارت .

همان : نسخہ های فارسی ۲/ (۱) : ۱۲۱۹ .

N.M. 1978-43 : نستعلیق ، سده ۵۱۱ ، ش ۱۰ در مجموعہ ، ۴ ص .

N.M. 528/138 : نستعلیق ، (۵۱۲۵۸ ، در لکھنؤ) ، ش ۶ در مجموعہ ، گ ۴۳-۴۵ .

پاس انفاس = سرشتہ طریقہ خواجگان

از جامی .

پیم کہانی

از خواجہ محمد ولا معروف بہ محمد صالح . دوبیتی های ہندی (اردوی قدیم) را بفارسی شرح کرده است (بنگرید بہ : «جنونیہ» در ہمین بخش .

آغاز : . . . ای دوستان بباید بشنوید کہ برای جست و جوی دوست رفتہ بودم .

بنگرید به : مخطوطات انجمن (انجمن ترقی اردو ، کراچی) از افسر صدیقی ۴ : ۲۱۶ ، متن اردو از «معانی» مرید محمد عیسی یاد شده است .

N.M. 1961-986 : نستعلیق ، عبدالقادر ، سده ۵۱۲ ، ۸۰ ص .

تبصرة البمتدی و تذكرة المنتهی

از صدر الدین محمد بن اسحاق قونوی (م ۶۷۱ یا ۵۶۷۳/۷۳-۱۲۷۲م یا ۷۵-۱۲۷۴م) .

در یک مقدمه و سه مصباح و خاتمه ، مصباح ها : ۱- معرفت ذات . ۲- احکام طور و ولایت و نبوت . ۳- معرفت دنیا و آخرت .

آغاز : سزاواری حمد و ثنا حضرت جلالت احدیت راست .

بنگرید به : کشف الظنون ۱ : ۳۳۷ ، نفیسی ۱ : ۱۵۰ .

N.M. 1971-180 : نستعلیق خوش ، سده ۵۱۳ ، ۷۸ ص ، اندازه رحلی .

تجلیات رحمانی

از سید علی محمد بن سید عبدالرحمان بن سید محمد الحسینی القادری الصبغة اللمبی . در

بیست و هشت «تجلی» : ۱- وحدت . ۲- الوهیت . ۳- روح . ۴- قلب . ۵- انسان . ۶- انسان کامل . ۷- خطرات . ۸- مشاهده . ۹- مراقبه . ۱۰- مکاشفه . ۱۱- بیعت . ۱۲- شغل و طریق شغل نفی و اثبات . ۱۳- ولایت . در متن جا بجا احوال پدر نگارنده و مراد او درج شده است . (برای احوال نگارنده بنگرید به : محبوب المنن تذکره اولیای دکن از عبدالجبار ملکاپوری) .

آغاز : حمد بیغایت مرخازن کنز وحدت را که بخواهش اظهار حسب ذاتی در خزانه غیب برای آراستگی ظهور مجلس سرو سامان صفاتی را بنظر اجمال دید .

N.M. 1965-152 : نستعلیق ، ۱۰ ذی قعدة ، ۵۱۲۱۰ ، عنوانها شنگرف ، ۲۷۲ ص .

N.M. 1969-135 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، عنوانها شنگرف ، ۲۶۰ ص .

تجلی خداوند بر کوه طور

نگارنده در مقدمه مینویسد : «روزی در محفل باجمعی از طالبان . . اتفاق صحبتی روداد . یکی از ایشان درخواست نمود که مدتی گذشت که سوال علمای هند از علمای ولایت مبنی بر آنکه هر گاه تجلی در طور سینا که را ریگ روان کرد چرا موسی را که بر آن کوه بود هیچ آسیب نرسید تا حال

معرض تعویق است و کسی جواب نداده ، اگر در این باب تقریری شود تمنای دیرینه جلوه خواهد نمود». و این رساله در پاسخ همین پرسش نوشته شده است .

آغاز : الحمد لله الذی لیس لوجه . . . بر خواطر فیض مظاهر پوشیده نماند که روزی .
بنگرید به : نسخه های فارسی ۲ : ۷۷۶ «جذوات» از میر داماد و ۲ : ۱۰۷۳ «تجلی خداوند بر کوه طور» از نواب سپاهانی که هر دو در این زمینه هستند .

N.M. 1958-22/2-4 : نسخ ، بخواش ملا ابراهیم هروی ، ۵۱۲۵۰ ، گ ۶۰-۶۵ .

تحفة احمدیه = رسایل احمد کشمیری

تحفة الاخوان

در ترقیمه نسخه موزه نادرست به شیخ شهاب الدین سهروردی (۱۲۳۴-۳۵/۵۶۳۲ م) منسوب شده است .

درباره عقل و حسن و عشق و غم ، نظر عرفانی به داستان عشقی یوسف و زلیخا .
آغاز : وبه نستعین نحن و نقص عليك احسن القصص . . . گر عشق نبودی و غم عشق
نبودی .

N.M. 1958-22/2-10 : نستعلیق ، (۵۱۲۵۰ ، بخواش ملا ابراهیم هروی) ، ش ۱۰ ،
مجموعه ، گ ۱۲۴ .

تحفة السلوک

از خواجه محمد نقشبند (۱۰۳۴-۱۱۱۵/۵۱۱۱۵-۱۶۲۵-۴-۱۷۰۳ م مدفون در سرهند) بن خواجه
محمد معصوم بن شیخ احمد سرهندی .

آغاز : الحمد لله الذی هدینا لهذا . . . بدان ایدک الله تعالی بجنوده و جعلک من شهوده
این رساله ایست . . . بعضی نکات مخفی و اسرار دقیق در عالم باطنی .

بنگرید به : تذکره مشایخ نقشبندیه از نور بخش توکلی : ۷۱-۲۷۰ ، لاهور ۱۹۷۶ م .

N.M. 1975-109/2 : نستعلیق چلیپا ، (جمادی الثانی ۵۱۳۰۰) ، ش ۲ مجموعه ، ص ۱۲-۱۷ .

تصوف و حروف ، مقصود از علم . . . .

از صابن الدین علی ترکه صفهانی . در یک مقدمه و یک خاتمه ، مقدمه در امتیاز آدمی ، اصل

بیان عام و تصوف و تحقیق غرض و غایت آن . اصل دوم در بیان علم حروف و غرض و غایت آن . خاتمه در چند حکایات و اخبار .

از همین نگارنده رساله جداگانه در «حروف» نیز در همین بخش درج شده است .
 آغاز : بعد از حمد بیحد خدایی را که در سرحد بدایت بحکم آفرید گاری هر ذره ای از ذرات .
 بنگرید به : نسخه های فارسی ۲/ (۱) : ۱۰۹۲ .

N.M. 1957-912/40-22 : نستعلیق ریز ، قبل از ۵۹۸۴ . عنوانها شنگرف ، ش ۲۲
 مجموعه ، ص ۴۸۸-۴۹۸ ، در ترقیمه نام رساله «انجام» آمده است .

التعرف لمذهب التصرف

متن عربی از شیخ ابی بکر محمد بن ابراهیم بخاری کلابادی (م ۹۹۰/۵۳۸۰ م) .
 بنگرید به : کشف الظنون ۱ : ۴۱۹ .

شرح التعرف لمذهب التصرف

از ابو ابراهیم اسماعیل بن محمد بن عبدالله مستملی (م ۱۰۴۱-۴۲/۵۴۳۴ م) .
 آغاز : قولهم فی الایمان . . . الایمان عندالجمهور منهم قول وعمل . . . و این بهر
 دو معنی است .

همان : گنج بخش ۲ : ۵۸۱ ، نسخه های فارسی ۲/ (۱) : ۱۲۲۶ .
 N.M. 1959-207 : نسخ ، ۲۴ شوال ۵۴۷۳ ، (کهن ترین نسخه خطی فارسی در سوزة ملی
 پاکستان ، کراچی است) ، آغاز افتاده : واجمعون ان الانبیاء علیهم السلام افضل البشر ،
 ص ۱۰۵ .

تقاریر

مجموعه دو تقریر عرفانی : ۱- از عبدالکریم پیشاوری (م ۱۰۷۲/۶۲-۱۶۶۱ م) ، ۲- از
 آخوند درویزه ننگرهاری (م ۱۰۴۸/۳۹-۱۶۳۸ م) .
 آغاز : منادی سی زند هر لحظه زنار سرزلفش-کزی ایمان بمیرد هر که ایمان را نگاه دارد .
 N.M. 1971-262 : نستعلیق ، عبدالمالک ، (۱۰۵۷ هـ) ، ص ۱۰۰ .

تلاوت الوجود

نگارنده ناشناخته . بحث راجع به ۲۸ مرتبه وجود .

آغاز: حمدله. ای درویش اخوی در میان آنکه اگر کسی همه علم را نداند او جاهل است.

N.M. 1965-210/3 : نستعلیق ، (میر ابو القاسم طباطبائی ، ۱۲۵۹ هـ) ، ش ۳ مجموعه ،

ص ۶۵-۷۹ ، عنوان کتاب در ترقیمه آمده است .

تنبيه الغافلین و ایقاظ للنائمین

نگارنده ناشناخته ، از سده ۱۲/۵۱۸ م . در رفع اشتباهات که بعضی مردم از سخنان و

نوشته های شیخ احمد سرهندی مجدد الف ثانی (م ۱۰۳۴ هـ) اخذ و استنباط کرده اند .

در یک مقدمه و چند باب و یک خاتمه . مقدمه در اینکه چطور شنوندگان را اشتباه

و مغالطه می افند . باب اول در تنبیه ، اولاً بر خطای شا کین که غفلت از تعریف سکر است ، ثانیاً

بر عدم اطلاع مدارج و مراتب سکر ، در چهار فصل . باب دوم در حل این کلام که شیخ احمد

سرهندی عرضی در مبادی احوال خود بحضرت خواجه (نقشبند) نوشته اند ، در چهار فصل . باب

سوم در بیان اشتباهات عروج ثلثه ، در سه فصل .

آغاز: حمدله . چون اکثر مغالطات در هر فن بناء بر عدم اطلاع و مهارت بر اصحاب

آن فن راه می یابد .

N.M. 1957-1056/3 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف و بعد از باب سوم نانویس ،

مطالب را پراکنده نوشته است ، ۳۶۲ ص .

رساله در توبه و ذکر

در ترقیمه نام نگارنده خواجه خورد آمده است . وی شاید خواجه محمد عبدالله معروف به

خواجه خورد (خرد) متوفی ۱۵۶۷/۸۹۷۵ م پسر دوم خواجه محمد باقی بالله باشد . (برای احوال

او بنگرید به : زبدة المقامات از محمد هاشم کشمی : ۶۴ ، لاهور ، مآثر الکرام از آزاد بلگرامی : ۹۲ ،

لاهور) . نگارنده سبب تالیف را چنین نوشته است : «بعضی جای که رسیده می شد ، بعضی نامرادان

داعیه این نسبت عالیه می کردند و مشرف می شدند ، اما خیلی توقف می افتاد بسبب ضروریات . . .

ایشان نمی توانستند که روند و تنتیش این معنی نمایند ، بنقیر آنچه از آستان بوسی ابن طایفه عالیه

رسیده بود ، نوشت» .

درباره توبه و استغفار و ذکر کلمه توحید .

آغاز: شکر و سپاس مر خالقی را که هژده ، هزار عالم را بیافرید و ازین میان آدم را برگزید

و از روح خود در دسید .

N.M. 1971-30/2 : نستعلیق خوش ، ۱۲ مجرم ۵۱۰۳۰ ، ش ۲ مجموعه ، ص ۲۷۰-

۰۲۸۸

رساله در توبه و ذکر

از ناشناس . در آن از سخنان منصور حلاج ، میر عبدالله شطار (م ۱۶۰۱-۲/۵۱۰۱۰) و خواجه حسن بصری استناد شده است . و کلمات هندی نیز بکار رفته است .
در باره توبه و ذکر و «الله» .

آغاز : ای سالک مقام اول مقام توبه است ، دوم تلقین است ، سوم ارادت است .
بنگرید به : گنج بخش ۲ : ۶۷۸ رساله «شطاریه» .

N.M. 1965-210/16 : نستعلیق ، (میر ابوالقاسم طباطبائی ، ۵۱۲۵۹) ش ۱۶ مجموعه ، ص ۲۶۴-۲۷۴ ، در پایان نام رساله «وجودیه» و نام نگارنده میر عبدالله شطار درج شده است ، اما در این رساله درباره «وجود» هیچ مطلبی مذکور نیست و جای تنها از سخنان و مشرب میر عبدالله شطار است استناد شده است .

رساله در توحید

در ترقیمه نادرست به نظام الدین اولیاء (۶۳۴-۵۷۲۵) منسوب شده است . پروفیسور خلیق احمد نظامی در کتاب «بابا فرید» (بزبان انگلیسی) درباره کتب منسوب و تقلبی سلسله چشمتیه اطلاعات مفید درج کرده است .

آغاز : حمدله . کنت کنزاً مخفياً . . چون سلطان عشق خواست که پرده از جمال روی خود بردارد .

N.M. 1961-950/4 : نستعلیق ، (عصمت الله جعفری گوپاموی) ، سده ۵۱۳ ، ش ۴ مجموعه ، ص ۴۳-۴۴ ، ناقص الآخر .

سوال و جواب درباره توحید

جوابات از شاه عبدالعزیز دهاوی (م ۱۸۲۴/۵۱۲۳۹) .

آغاز : سوال در مقدمه وحدت وجود که مسلک صوفیه صافیة است ، علمای متکلمین را انکار است .

N.M. 528,138-a : نستعلیق ، (۵۱۲۵۸ در لکهنو) ، ش ۷ مجموعه ، گ ۴۶-۵۳ .

رساله در توحید

ناشناخته .

N.M. 528-160 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، دوائر کشیده ، ناقص الطرفین ، آغاز : و مقامه

فکان قاب قوسین . . . یعنی کمال قرب نبی آیین برزخ است ، ص ۵۶ .

جام جهان نما

از محمد شیرین مغربی (۷۴۹-۵۸۰۹/۱۳۴۸-۶-۱۴۰۷ م) .

در توحید ، در دو «دائرة» .

آغاز : حمد بیحد و شکر بیحد سزای ذاتی که وحدتش منشاء احدیت .

بنگرید به : گنج بخش ۲ : ۵۸۸ ، نسخه های فارسی ۲/ (۱) : ۱۱۰۷ ، نفیسی ۱ : ۲۰۹

. ۷۶۳ : ۲۹

N.M. 1962-183/5 : نسخ ، سده ۹-۱۰ هـ ، آغاز : دیربست تا بحکم وجوب حق اخوت

در شرع فتوت و دین مروت ، ش ۵ در مجموعه ، ص ۴۷-۵۴ .

N.M. 1975-119 : نستعلیق شکسته آمیز ، فضل الله ۱۵ رجب ۱۱۷۶ هـ ، (همین کتب

پیش از این در ۱۱۶۵ هـ این کتاب را از نسخه کتابخانه سیدنا و مولانا حضرت جیو ؟ در شکار پور ،

تعلقه سرکار بهکر ، ولایت سندھ نقل کرده بود و نسخه حاضر نقل دوم آنست) ، عنوانها شنکرف ،

. ۲ ص ، در پایان آن مراقبات سلسله قادریه .

N.M. 1965-210/1 : نستعلیق ، (میر ابو القاسم طباطبائی ، ۱۲۵۹ هـ) ، عنوانها شنکرف ،

ش ۱ مجموعه ، ص ۴۲-۱ .

شرح جام جهان نما

از شیخ وجیهه الدین علوی گجراتی (۹۱۱-۸۹۷۸/۱۵۰۰-۱۵۷۰ م) . چندین شروح

و حواشی بر کتب مختلف از وی در دست است .

آغاز : حمد بیحد و شکر بیحد . . . یعنی وحدت که اصل قابلیان جمیع اشیاء است .

بنگرید به : تذکره علمای هند : ۳۹-۵۴۰ ، گنج بخش ۲ : ۵۸۹ .

N.M. 1958-262/242 : شکسته ، شیخ عزت الله انصاری ، ۲۷ ماه ؟ ۱۱۹۹ هـ ، در بران

پهن ، ص ۵۱ .

جانب الغربی فی حل مشکلات شیخ محی الدین ابن العربی

از ابو الفتح محمد بن مظفر الدین محمد بن حمید الدین ابن عبداللہ صدیقی معروف بہ شیخ مکی (م ۱۵۲۰/۵۹۲۶ م) بنام سایم خان بن بایزید خان بن محمد عثمانی (۹۱۸-۵۹۲۶) در شوال ۱۵۱۸/۵۹۲۴ م نگاشته است .

در خاتمہ سینویسد: «این فقیر سی و ہفت سال است کہ خدمت کلام خجستہ فرجام و فرخندہ انجام حضرت شیخ اکبر سی نماید» .

در دو باب و یک خاتمہ : باب ۱- اشکالاتی و اعتراضاتی کہ علمای قشری و مشایخ مفسری کردہ اند و بسبب آن او را از مکروہات شمرده اند . ۲- پاسخ آن اعتراضات بلسان عقل و شرع . خاتمہ : در احوال نگارندہ و مناقب شیخ اکبر و سلسلہ او .

آغاز : ربنا اتمم لنا نورنا واغفر لنا . . . سپاس ببقیاس توحید اساس بی التباس .

ہمان : نسخہ های فارسی ۲/ (۱) : ۱۱۱۱ .

N.M. 1969-134 : نستعلیق ، ۲ رجب ، سادہ ۵۱۱ ، جدولبند ، ۳۴۸ ص .

جنونیه

از محمد وفا (ہمان نگارندہ «بیم کہانی») . بخوادش سید عبدالحمید ضرب الامثال و محاورات ہندی (اردو) را از نظر عرفانی توضیح و شرح داده است . مانند : بات کی بات خرافات کی خرافات ، دو سوکھی ایک میں پانی نہیں .

آغاز : حدلہ . میگوید پا بستہ حرص و ہوا ، گرفتار ما سوا محمد وفا کہ روزی این فقیر .

N.M. 1961-988 : نستعلیق ، (حسن الدین عرف) غلام نبی ، ۱۹ شوال ۱۲۲۹ھ ، عنوانها

شنگرف ، ش ۱ مجموعہ ، ص ۱-۹ .

N.M. 1961-1650/3 : نستعلیق ، سادہ ۵۱۳ ، ش ۳ مجموعہ ، ص ۳۰-۳۸ .

جوامع الکلم

سخنان سید صدر الدین ابو الفتح محمد بن یوسف حسینی معروف بہ سید محمد گیسو دراز (۷۲۰-۵۸۲۵/۱۳۲۰-۲-۱۴۲۱ م) . از ۱۸ رجب ۵۸۰۲ تا ۲۳ ربیع الثانی ۵۸۰۳/۱۴۰۰ م ارشاد کردہ است . گردآوری از محمد اکبر حسینی خلیفہ گیسو دراز .

آغاز : الحمد لله الذی خصص عامہ نوع الانسان بخاصہ .

بنگرید به : بزم صوفیه : ۵۱۱ ، تذکره علمای هند : ۲۲۷ ، نسخه های فارسی ۲/ (۱) :

۰۱۱۱۵

N.M. 1961-984 : شکسته خوش ، سده ۵۱۳ ، بعضی کلمات شنگرف ، ۱۶ ص ، ناتمام .

جواهر ثمینه - در بخش «فلسفه عملی» خواهد آمد .

جواهر جهان نما = جواهر مبعده

در ترقیمه نام نگارنده «شیخ محمد غوث» درج شده است .

در هفت جوهر : ۱- توحید احدیت . ۲- نعت مظهر تجلی وحدت سلطنت عشق احدیت .

۳- نعت حسن صورت و احدیت عشق احدیت . ۴- ظهور مرتبه مومن عشق احدیت . ۵- نظافت

و لطافت معرفت دل و نفس عشق احدیت . ۶- معرفت اسرار و انوار عالم ارواح عشق احدیت .

۷- معرفت منازل اسرار انسانیت عشق احدیت .

آغاز : دعا گوی کافه برایا و خاک قدم مدرسه علماء و جاروب ده خانقاه فقراء ، خواسته که

دسته ریجان خوشبوی بر حسب حال و قدر استعداد فهم و علم خود .

N.M. 1974-107 : نستعلیق ، ۱۹ جمادی الثانی سده ۵۱۱ (ظاهرا با همان خامه «فقرات»

۱۰۸-۱۹۷۴ سن . م ، مورخ ۵۱۰۹۰) عنوانها شنگرف ، ۹ ص .

جواهر خمسه

از خواجه ابوالمؤید محمد بن خطیر الدین معروف به شیخ محمد غوث گوالیاری (م. ۵۹۷/

۱۰۶۲م) در سال ۵۹۵۶/۱۴۴۹م نگاشته است .

در ادعیه و اذکار سلسله شطاریه و دیگر مطالب عرفانی ، در پنج «جوهر» .

آغاز : الحمد لله الاحد الصمد الذی لم یلد ولم یولد . . . حمدا لا بدایت و ثنای بینهایت

مالک الماکی .

بنگرید به : تذکره علمای هند : ۴۵۶ ، گنج بخش ۲ : ۵۹۲ .

N.M. 1967-175 : نستعلیق ، سده ۵۱۱ ، عنوانها شنگرف ، ۳۴۳ ص .

N.M. 1968-623 : نستعلیق خوش ، محمد عالم بن محمد پناه ، ۱۶ رجب ۱۱۸۳ هـ ، عنوانها

شنگرف ، سرلوح ، جدولبند ، ۱۸۶ ص .

N.M. 1957-1060/10 : نستعلیق و نسخ ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، آغاز افتاده :

توفیق مرید شود ، دعا معظم و مکرم است ، ۲۴۰ ص .

N.M. 1973-207 : نستعلیق ، محمد حسین راقم (از نگاشته های وی «خزینة الفوائد» در همین بخش و «میزان الاشعار» در بخش عروض و قافیه یاد شده است) ، ۱۴ شعبان ۱۲۹۴ هـ ، در چنچل کوثره حیدرآباد دکن ، بتصحیح و تحشیه از افضل ابن راقم در تاریخ ۶ جمادی الاول ۱۳۲۳ هـ از روی نسخه نوشته ۲۰ شوال ۱۱۲۱ هـ ، ۳۷۳ ص .

جواهر سبعة = جواهر جهان نما

چهار پیر و چهارده خانواده

ناشناخته .

آغاز : حضرت موسی (ع) بوقت (روانه) شدن بطور سینا مجمع بنی اسرائیل .
N.M. 1965-210/27 : نستعلیق ، (سیر ابوالقاسم طباطبائی ، ۴-۱۲۵۷ هـ) ، عنوانها شنگرف ، ش ۲۷ مجموعه ، ص ۵۲۱-۵۵۱ .

چهار پیر و چهارده خانواده

ناشناخته .

آغاز : باتفاق اکبر عرفاء و کمل مشایخان حقیقت چهار پیر و چهارده اصل بطریق اجمال بدینگونه است .

N.M. 1961-1702/6 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، در جنگ ، ص ۱۴۶-۱۵۸ .

چهار پیر و چهارده خانواده

رسایل کوتاه در یک مجلد .

N.M. 1961-968 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ص ۱۳-۲۰ .

چهار کلمه = رسایل کاسانی ، رساله ۱۵

شرح حدیث الولد سراپیه = رسایل کاسانی ، رساله ۱۴

رساله در حروف

از ترکیه اصفهانی . گفتار عرفانیست در حروف ، در یک مقدمه و سه اصل .

آغاز : سپاس و ستایش پروردگاری را که ظروف حروف و کلمات مستقر .

بنگرید به : نسخه های فارسی ۲/ (۱) : ۱۱۲۴ .

N.M. 1957-912/40-17 : نستعلیق ریز ، پیش از ۵۹۸۴ ، عنوانها شنگرف ، ش ۱۷ مجموعه ،

ص ۳۸۸-۳۸۲ .

N.M. 1968-185/12 : نسخ ، سده ۹-۵۱ ، ش ۱۲ مجموعه ، ص ۱۰۹-۱۱۵ .

رساله در حروف

ناشناخته . در فضیلت و ستایش و تخصیص حروف تهجی از نظر عرفانی .

آغاز : الف ، اول بجز است از حروف . . . و مراتب عالم همه مرتب و سایه حروف بدو

محتاج داد .

N.M.1957-655/43 : نستعلیق خوش ، سده ۱۱ ، ۵۱۱ ، ص ۱۷ .

حسنات العارفين

از شاهزاده محمد دارا شکوه قادری . (۱۰۲۴-۱۰۶۹/۵۱۰۶۹-۱۶۱۵-۱۶۵۹ م) . در سال ۱۰۶۲ هـ/

۱۶۵۲ م نگاشته است . در شطحیات و متشابهات عارفان .

آغاز : احدی راست حمد بیجد که حمد و حامد محمود اوست .

بنگرید به : حسنات العارفين ، بکوشش سید مخدوم رهین ، تهران ۱۳۵۲ خ .

N.M. 1973-210 : نستعلیق شکسته آبی ، ۲۰ جلدی الاول ۵۱۲۳۹ ، در کلاه ، عنوانها

شنگرف ، ۸۴ ص .

N.M. 1958-262/5 : نستعلیق ، نظام الدین ، ۴ پهاگن ۱۹۱۷ بکرسی (= ۵۱۲۷۷) ،

عنوانها شنگرف ، جدولبند ، در مجموعه ، ص ۲-۵۷ .

حقایق الاسرار = شرح فصوص الحکم

از محمد پارسا نشیندی .

حق نما

از محمد دارا شکوه قادری . در سالهای ۵۶-۵۵/۵۱۰۵۵-۴۶-۴۵ م نگاشته است .

در مسایل عرفانی در چهار فصل (در بعضی نسخه ها شش فصل) .

آغاز : هو الاول والآخر والظاهر والباطن . حمد ذاتی را که اوست موجود مطلق ، نعت نبی

را که اوست مظهر کل .

بنگرید به : حق نما ، بکوشش سید محمد رضا جلالی نائینی ، تهران ، ۱۹۵۷ م ، گنج بخش
۲ : ۵۹۹ .

N.M. 1958-252/7 : نستعلیق ، نظام الدین ، ۱۹۱۷ ب/ (۵۱۲۷۷) ، عنوانها شنگرف ،
در مجموعه ، ص ۶۸-۸۸ ، همراه «حسنات العارین» .

N.M. 1961-965 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ص ۴ ، در آغاز رساله ناقص در بیان خاص
و مقام اصل اختصاص .

حق الیقین فی معرفت رب العالمین

از محمود شبستری . (۶۸۷-۵۷۲۰/۱۲۸۸-۱۳۲۰ م) . در هشت باب .

آغاز : ای پیدا تر از هر پیدایی و ای آشکار تر از هر هویدایی .

همان : گنج بخش ۲ : ۶۰۱ ، نسخه های فارسی ۲/ (۱) : ۱۱۲۹ .

N.M. 1957-912/40-12 : نستعلیق ریز ، قبل از ۵۹۸ هـ ، عنوانها شنگرف ، ش ۱۲ مجموعه ،

ص ۲۰۲-۲۲۱ .

N.M. 1962-183/6 : نسخ ، سده ۹-۱۰ هـ ، از وسط افتادگی دارد ، تنها ورق اول و آخر

باقی مانده است ، ص ۵۴-۵۵ .

حقایق اللمعات = اشعة اللمعات

حلال و حرام

از ناشناس . وی در آغاز از حضرت شیخ حاجی علی سولی درباره حلال و حرام اهل سلوک
نقل کرده است و خودش پاسخ داده است . سپس مباحث عرفانی دارد .

آغاز : الحمد لله علی نعمایه . . . اما بعد . . . شیخ حاجی علی . . . پرسید که چون در
حلال و حرام اقوایل علمای اسلام و از عموم .

N.M. 1958-22/2-11 : نستعلیق ، (۵۱۲۵۰) ، بخواهش ملا ابراهیم هروی ، ش ۱۱

مجموعه ص ۲۷۰-۲۸۸ ، در آخر نسخه عنوان رساله «عقل و عشق» درج شده است .

خاتمه = ذیل «آداب المریدین»

از گیسو دراز .

خرقه = آداب صوفیه

از نجم الدین کبری .

خزینة الفوائد

از محمد حسین قادری مستخلص به راقم . در تاریخ ۱۹ ربیع الاول ۱۳۹۶/۵۱۸۷۹ م .
(هدایان کاتب «جواهر خمس» نسخه ۲۰۷-۱۹۷۳ ن - م ، که آنرا در چنچل کوڑه حیدر آباد ، هند
کتابت کرده است) .

گزیده از شواهد النبوه ، نفعات الانس و بهارستان جامی ، تذکرة الاولیاء از عطار و فواید
معدیه از محمد ارتضا صفوی گویاسوی . با عنوانهای فایده : کلمات مشایخ علم و عمل ، چهار مجتهد ،
توبه ، یقین ، توحید ، محبت ، عشق ، آمدن و آوردن ، زهد ، ورع ، فضایل قیام شب ، فضایل صوم ،
ریاضت . . . علامت قیامت .

آغاز : الحمد لله الذی ارسل النور لهدایه . . . اما بعد این فوایدی است وافق طالبان را
کافی منتخب از تذکرة الاولیاء مصنفه جناب شیخ فرید الدین عطار و شواهد النبوة و نفعات الانس
و بهارستان .

N.M. 1973-208 : نستعلیق ، بخامه نگارنده ، ۱۹ ربیع الاول ۱۳۹۶ ، ۸۶ ص ، در هاشم
اضافات شده است .

خلاصة الرقم

از حقایق بن احمد . در دیباچه مینویسد : «این رساله ایست مسجع و مرقع بفقرات غریبه و تحفه
ایست مرتب و مرکب برقعات عجیبه» .

آغاز : اللهم ارنا الاشیاء کما هی . . . اما بعد چنین گوید درویش الهی بصد لجاجت
و عذر خواهی .

N.M. 1958-202/18-14 : شکسته ، (محمد انور ، ۱۱۶۲ هـ) ، در جنگ ، گ . ۲۱۰ پ-۲۱۴ .

خمسة اللطایف

مکتوب شیخ احمد سرهندی (م ۱۰۳۴ هـ) . در پنج «لطیفه» عرفانی : ۱- ذکر اسم ذات .
۲- ذکر نفی و اثبات . ۳- وقوف قلبی . ۴- مراقبه . ۵- رابطه . (نیز بنگرید به : «لطایف خمسه»
از عبد الاحد سرهندی در همین بخش ، ص ۲۵۹) .

آغاز : الحمد لله . . . بدانکه شغل باطنی در طریقه ما اقسام است .

N.M. 1976-35/4 : نستعلیق ، ۵۱۲۴۱ (تاریخ مجموعه) ، عنوانها شنگرف ، ۳ ص .

درجات معرفت = رسایل همدانی ، ۱۰

رساله در درویشی

از ناشناس .

آغاز : حمدله . اما بعد این ذکری ست در بیان درویشی از روی استفاده ، سوال کرد که یونس در بطن ماهی چهل روز متمکن شدن .

N.M. 1957-912/40-27 : نستعلیق ، ۵۹۸۴ ، ش ۲۷ مجموعه ، ص ۶۱۶-۶۱۹ .

درویشیه

از میر سید علی همدانی . در شناساندن درویشان باصفا و بی بند و بار .

آغاز : الحمد لله حق حمده والصلاة علی خیر خلقه ، اما بعد قال الله تعالی یا ایها الناس قد جائتکم .

بنگرید به : نسخه های فارسی ۲/ (۱) : ۱۱۴۴ و «رسایل همدانی» در همین بخش ، ص ۲۲۹ .

N.M. 1957-912/40-5 : نستعلیق ریز ، قبل از ۵۹۸۴ ، عنوانها شنگرف ، ش ۵ مجموعه ،

ص ۷۶-۶۶ .

N.M. 1958-22/2-9 : نستعلیق ، (۵۱۲۵۰) ، بخواش ملا ابراهیم هروی) ، ش ۹ مجموعه ،

گ ۱۱۴-۱۲۴ .

دستور العمل سالکان

از شیخ نجم الدین احمد بن عمر خیوقی خوارزمی معروف به طامة الکبری (۵۶۱۸م/۱۲۲۱م) . در مقدمه مینویسد : «این چند لفظ را بر چند فصل ترتیب داده بنحریر آورد تا برای سالکان دستورالعمل باشد» ، اما فصول آن بدون عنوان است .

آغاز : حمدله . اما بعد معروض میگردداند بنده . . . این ضعیف مدتی مدیر عمر عزیز را صرف مدارس کرده و جمیع علوم عقلی و نقلی را .

N.M. 1977-213/3 : نستعلیق ، ۵۱۱۲۸ ، (تاریخ مجموعه) ، ش ۳ مجموعه ، ۲۰ ص .

دقایق

از شاه عیسی جند الله برهانپوری . (م ۱۰۳۱/۲-۱۶۲۱م) . باعناوین «دقیقه» و «فایده» .
 آغاز: فایده خلق بعد از ارتفاع کثرت عین حق است ، اگر لام جمال عبارت از ظهور
 کثرت است .

بنگرید به : تذکره علمای هند : ۳۶۰ .

N.M. 1965-210/12 : نستعلیق ، (میر ابو القاسم طباطبائی ، ۱۲۵۹ هـ) ، عنوانها شنگرف ،
 ش ۱۲ مجموعه ، ص ۲۱۵-۲۲۴ ، نام نگارنده در ترقیمه درج شده است .

ده قاعده=رسایل همدانی ، ۶

رساله در ذکر

از ناشناس . درباره ذکر الله ، با تفسیر آیات قرآنی .

آغاز: روی فی الاخبار عن النبی المختار (ص) قال ان الله تعالی . . . بدستی و راستی که
 خدای تعالی هر آینه نگاه میدارد از بنده خویش .

N.M. 1966-150 : نستعلیق ، محمد اکرم بن قاضی محمد مکرم ، ۱۲۱۶ هـ ، ۶۴ ص .

ذکر=ملفوظ هاشم علوی

ذکر و توبه=توبه و ذکر

ذکر به=رسایل همدانی ، ۷

ذوق الشهود فی دائرة الوجود

از ناشناس .

آغاز: حامدا و مصایبا و مسلما ، اما بعد فهذا ذوق الشهود فی دائرة الوجود باید دانست
 که حضرت اول سبحانه واحد حقیقی است .

N.M. 1957-1056/4-3 : نسخ ، سده ۱۳ هـ ، ش ۳ مجموعه ، ص ۱۰۸-۱۰۱ .

شرح رباعیات عبید الله خان=رسایل کاسانی ، ۱۳

شرح رباعی=رسایل کاسانی ، ۲۰

شرح رباعیات خواجه باقی بالله

متن از خواجه محمد باقی ملقب به باقی بالله نقشبندی . (۹۷۱-۱۰۱۲/۵۱۰۱۲-۱۰۶۳/۵۱۰۱۲-۱۰۶۳/۵۱۰۱۲) .
شرح از شیخ احمد سرہندی . (م ۱۰۳۴ھ) . نام شارح در متن نیامده است .
آغاز : حمدلہ . . . اما بعد نموده می آید کہ ابن مسودہ ایست در شرح بعضی از رباعیات
مشروحه . . . (متن) : قوله ، سبحان اللہ زہی خدای متعال . . . این رباعی جامع تنزیہہ و
تشبیہہ است .

بنگرید بہ : گنج بخش ۳ : ۱۶۲۸ .

N.M. 1957-1056/4-2 : نستعلیق ، (عبدالکریم ، ۱۳۰۳ھ) ، ش ۲ مجموعہ ، ۸۱-۱۰۰ .

رسالہ دربارهٔ رجال الغیب

از ناشناس . ظاہرا قسمتی از یک متن دیگر است ، در احوال و احکام از اہل اللہ کہ بہ
«رجال الغیب» موسوم و ملقب اند .

آغاز : بر ضمائر زاکیہ ارباب معرفت و دانش و خواطر صافیہ اصحاب فہم و بینش ظاہر
باشد کہ اصحاب مکاشفات .

M.N. 1959-91/4 : نستعلیق ، (محمد ابراہیم پیشاوری ، ۱۲۵۷ھ و ۱۲۹۱ھ ، در بخارا)
جدولبند ، ش ۴ مجموعہ ، ص ۱۸۶-۱۹۳ .

رسالة الرسايل = مکتوبات عبدالاحد

نامہ های عرفانی شیخ عبد الاحد است .

آغاز : الحمد لله والسلام على عباده الذين اصطفى اما بعد احقر الناس بخدمت . . . شیخ
محمد رضا . . . میرساند کہ این اجوج الانام .

N.M. 1978.43 : نستعلیق ، سدہ ۱۱ھ ، ش ۷ مجموعہ ، ص ۴۶ .

رسايل احمد قندهاری

از مولوی احمد بن اسماعیلی ابدالی قندهاری نقشبندی مجددی .

بنگرید بہ : د افغانستان نومیالی از عبدالروف بېنوا ، کابل ۳ : ۳۲۴

۱- کاشفہ ، ص ۲-۱۰۰ .

در سال ۱۲۳۲ھ/۷-۱۸۱۶م) نگاشته است . در مقدمہ مینویسد : «در بیان العبادات وجودیت کہ

آنها در ارکان اسلام پوشیده داشته اند و بعبارات اسلامیة تعلیم و تعلم می نمایند و در بیان رد آن تا طالبان طریقه اهل حق متنبه و آگاه شوند و ازان الحادات اجتناب نمایند تا از طریقه اهل سنت و جماعت بیرون نروند» .

در سه فصل : ۱- اذکار و اشغال و اعمال و جودیت و رد آن . ۲- سائر اقوال و جودیت که آنها باطن قرآن و شریعت میدانند و رد آن . ۳- مسایل فقهی در الفاظ کفر که از جودیت و غیرهم صادر میگردد .

آغاز : حمدله ، اما بعد . . . میگوید فقیر بر تقصیر احمد . . . که این رساله کاشفه است در بیان .

۲- فاروقه ص ۲۶-۱۰۱ .

در سال ۱۲۳۳/۸-۱۸۱۷ م نگاشته است . در باره توحید و جودی و شهودی ، با مقدمه عربی .

آغاز : سبحان من تنزه عن شیونات الصور والاشکال و تقدس عن .

N.M. 1957-949/18 نستعلیق ، رمضان المبارک ۱۲۶۳ هـ ، ۱۷۸ ص ، وسط آن یک

رساله عربی . تعداد صفحات آن رساله در رقم ۱۷۸ ص شامل نیست»

رسایل احمد کشمیری

از شیخ احمد کشمیری (م ۱۲۷۸/۵-۱۸۶۲ م) . مذهبا حنفی بود اما از مکتب های عرفانی قادریه ، کبرویه ، سهروردیه و نقشبندیه استفاده کرده بود . (حدیقه الاویاء لاهوری ، چاپ مجددی : ۲۲۱)

۱- افضل الطریق ، ص ۲-۱۸۱

در سال ۱۲۱۶/۲-۱۸۰۱ م نگاشته است . قطعه تاریخ را چنین سروده است : صد شکر یافت اتمام این اشرف الطریق - چون نام و سال ختمش از «افضل الطریق» (= ۱۲۱۶) .

در آموزشهای عرفانی شیخ بابا محمد اشرف معروف به اشه بابا بن خواجه بابا محمد رضا .

آغاز : قال الشيخ الاجل الاعظم . . . شیخ احمد کشمیری . . . پوشیده نماید که شیخنا . . . محمد اشرف . . . در وقت خود در خدا پرستی و ورع و تقوی و زهد و مجاهده و ریاضت بی نظیر بودند .

۲- تحفه احمدیه ، ص ۱۸۲-۲۰۸

در باره مراقبه عالم ، کسب وحدت و کسب نظر . نامبوب است .

آغاز افتاده : چون مدار و مرجوع ارباب این طریق بر مشاهده .

۳۔ مکتوبات احمد کشمیری ، ص ۲۴۱-۲۵۹

گرد آوری از ابو محسن شعری قادری بن خواجہ صدر الدین معروف بہ بیچ کشمیری .
نامہ های شیخ احمد بہ یکی از مریدان او .

آغاز : بعد حمد بیحد و سپاس بیقیاس بدرگاہ کبریا و درود نا معدود بہارگاہ حضرت

احمد مجتبی .

N.M. 1958-955 . نستعلیق خوش ، بابا خلیل اللہ ، ۲۴ رجب - ذی قعدہ ۱۲۸۰ھ ، در

امرتسر (ہند) ، عنوانہا شنگرف .

رسایل بیخود

از منشی سیتل سنگھ بیخود .

۱۔ نکات بیخود ، گ ۱-۱۰

آغاز : نکتہ عالمی گوید کہ حق معقول است و خلق محسوس .

۲۔ شرح بعضی اشعار فصوص الحکم ، گ ۱۱-۲۹

آغاز : فص نوحی ، فان قلت بالتنزیہ کنت مقیدا ، درینجا مقید اسم فاعل است .

۳۔ شرح ام الاسماء ، گ ۳۰-۳۲

آغاز : واضع باد کہ اختلاف آثار تابع اختلاف صور باشد .

۴۔ رموز العارفین ، گ ۳۳-۳۷

آغاز : رموز العارفین من قول اقداما - رقت لانبساط قلوب ندما - هر کہ شرک دارد از سر

توحید محروم ست .

۵۔ مستزادات بیخود ، گ ۳۳-۳۷

آغاز : ای بیخود و مست بادہ نخوت و ناز غفلت تاکی .

N.M. 1958-260/8 : نستعلیق خوش ، سدہ ۱۳ھ ، بفرمایش مہاراجہ اننت رام ، جدولبند .

۷۴ ص .

رسایل درد

از خواجہ میر درد دہلوی، سراینده معروف زبان اردو . (۱۱۳۳-۱۱۹۹ھ/۱۷۲۱-۱۷۸۴م) .

۱- آہ سرد ، ص ۲-۱۴۰

آغاز : حمدی کہ شایان جناب اقدس الوہیت باشد .

۲- نالہ درد ، ص ۱۴۱-۳۰۴

آغاز : حمد الہی کجا از دست من بیدستگاہ کما هو حقہ سر انجام خواہد یافت .

N.M. 1958-44/9 : نستعلیق خوش ، سدہ ۵۱۲ عنوانہا شنگرف ، ص ۳۰۴ .

رسایل عبدالحق دہلوی

از شیخ عبدالحق محدث دہلوی (۹۵۸-۱۰۵۲ھ / ۱۵۵۱-۱۶۴۲م) .

۱- مرج البحرین فی الجمع بین الطریقین ، ص ۱-۱۰۷

آغاز : حمدلہ . . . اما بعد می گوید فقیر حقیر عبدالحق . . . این رسالہ ایست مسمی بمرج البحرین و جامع الطریقین جامع طریقہ فقہ .

ہمان : گنج بخش ۲ : ۷۹۴ .

۲- مطلب الاعلیٰ فی شرح الاسماء الحسنی و صفاتہ العلیٰ ، ص ۱۰۹-۲۲۵

در شرح اسمای خدا و خواص اسمای مشایخ دربارہ علم اسماء و ودعوت کشفا و سماعا . گزیدہ از «اشعۃ اللمعات فی شرح المشکات» تالیف خود دہلوی .

آغاز : سبحان اللہ تنزه ذاته و تقدست اسماء و صفاتہ والحمد للہ جل جلالہ و عم نوالہ .

N.M. 1967-344/1-2 : نستعلیق ، محمد امین ، ۲۷ ربیع الاول ، ۱۱۱۴ھ ، ص ۲۲۵ .

رسایل عرفانی

چند اوراق دربارہ معرفت نفس و مقام ذات و توحید و اذکار . در دفتر ثبت موزہ بعنوان چہار رسالہ مستقل درج شدہ است .

M.N. 1961-981/1-4 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۳ ، ص ۳۰ .

رسایل کاسانی

از سید احمد بن سید جلال الدین کاسانی نقشبندی : معروف بہ خواجگی احمد و مخدوم اعظم . (۱۰۴۲ھ / ۱۵۴۲م) . عبیداللہ خان شیبانی (۹۴۰-۹۹۶ھ) از ارادتمندان وی بودہ است .

بنگرید به : گنج بخش ۲ : ۲۶-۶۷۵ ، نفیسی ۱ : ۷ و ۴۰۰ .

۱- وجودیه ، ص ۲-۸۲

همان : گنج بخش ۲ : ۶۶۴ و ۸۵۱ ، نسخه های فارسی ۲ / (۱) : ۸۶۱ نسخه ناشناخته فرهاد معتمد .

آغاز : الحمد لله اعطی الانسان وجودا و رتبه . . . بدان ای درویش صادق که وجود بر دو نوع است .

۲- آداب السالکین ، ص ۳۰-۸۷

همان : گنج بخش ۲ : ۵۴۵ و ۶۶۴ .

آغاز : الحمد لله الذی خلق الانسان لمعرفة النفس والخالق . . . جهده کن که خود را بشناسی بیقین : . . . که بغیر از تو درین دار ندیدم دیار .

۳- بکائیه ، ص ۹۰-۱۱۵

در آه و بکا و گریه وزاری و سوز و گداز و توبه برای عفو و آرزوش از گناهان . (همان : گنج بخش ۲ : ۶۶۶) .

آغاز : الحمد لله الذی غفر الذنوب والاثام . . . بدان ای طالب صادق که حضرت حق سبحانه و تعالی آدم را خلق کرد .

۴- نصیحت السالکین ، ص ۱۴۲-۱۴۷

نصایح درباره نگه داشتن درد خواست حق و محبت با خدا در دل . (همان : گنج بخش ۲ : ۶۶۶) .
آغاز : حمد بیحد و ثنای بیحد خدای را جل جلاله که از کمال فضل و عنایت مشیت خاک را .

۵- مرشد السالکین ، ص ۱۴۲-۱۴۷

همان : گنج بخش ۲ : ۶۷۱ ، نسخه های فارسی ۲ / (۱) : ۱۳۷۹ نسخه ناشناخته .

آغاز : حمدله . . . بدان ای طالب صادق که حضرت شیخ مرتعش (قدس سره) چنین میفرماید که صوی آن بود .

۶- شیبیه ، ص ۱۴۹-۱۵۶

درباره پیری . در مقدمه مینویسد : «در عالم کون و فساد درجه است خوردی (خردی) و جوانی و پیری ، درجه اول در کمال ضعیف و نقصان تحصیل لذات و کسب کمالات جسمی و روحی دران از قبیل محالات عادی ست» .

آغاز : الحمد لله الذی خلق . . . من ضعف ثم جعل من بعد ضعف . . . آدهی زاد را بعد از طی ادوار و اطوار خلق بظنی .

۷- ناشناخته ، ص ۱۹۰-۱۹۸

درباره راه های طالبان حق به جناب بار احدیت ، در سه «قسم» و ده «قاعده» . اقسام : ۱- راه ارباب معاملات . ۲- راه اصحاب مجاهدات . ۳- راه سایرین حضرت صمدیت ، قواعد : ۱- توبه . ۲- زهد . ۳- توکل . ۴- قناعت . ۵- عزلت . ۶- ذکر . ۷- توجه . ۸- صبر . ۹- مراقبه . ۱۰- رضا .
آغاز : حمد و ثنای نا متناهی پروردگاری را که استحکام قواعد اسلام را منجاء طالبان سعادات ملکوتی گردانید .

۸- ناشناخته ، ص ۱۹۸-۲۰۲

در تربیت مرید . در آن از امام یوسف همدانی این چهار رکن را نقل کرده است . ۱- باید که مرید این راه را خوردن و پوشیدن و خفتن بمقدار حاجت بود . ۲- باید که خرجه خود را ولقمه خود را از وجه حلال سازد و از حرام اجتناب کند . ۳- مجاهدت کردن با دشمنان باطن . ۴- ذکر .
آغاز : الحمد لله الذی تاهت . . . اما بعد از حمد خدای و درود رسول (ص) ببايد دانست که مرید راه طریقت را لازم و لابد است .

۹- سرشته طریقه خواجگان از جاسی ، ص ۲۲۳-۲۲۸

۱۰- اسرار النکاح ، ص ۲۴۸-۲۷۴

سبب تالیف را چنین می نگارد : «در مردمان دیدم اکثر مردم از سر جهل و بی معرفتی در امر شریف کدخدای مسلمانان را عیب و سلامت بی نهایت مینمایند و خود را زیان زده می سازند . این ضعیف خواست که آنچه از خاک بوسی آستانه این طایفه علیه باو رسیده است شمه از اسرار آن نوشته شود تا بعد از دیدن نسخه هیچکس هیچ مسلمانی را علی الخصوص این طایفه را ملامت نکند» .
(همان : گنج بخش ۲ : ۶۶۳) .

آغاز: الحمد لله الذي جعل النكاح سنة الانام و جعله . . . اما بعد سبب تالیف این نسخه آن بود که .

۱۱- سماعیه ، ص ۲۷۵-۳۲۰

در دفاع از سماع صوفیان و ایراد بر علمای دین در این مسئله . (همان: گنج بخش ۲: ۶۶۴) .
آغاز: الحمد لله الذي خلق الانسان من حصال . . . اما بعد سبب تالیف این نسخه آن بود که علماء .

۱۲- گل و نوروز ، ص ۳۲۱-۳۴۱

همان: گنج بخش ۲: ۶۷۱ ، آنجا نام تالیف نادرست «گل نوروزی» آمده است .
آغاز: حمد بسیار و ثنای بیشمار مر خداوندی را که هژده هزار عالم را برای مشاهده جمال و جلال خود آفرید .

۱۳- رباعیات عبیدالله خان ، شرح . . . ص ۳۴۱-۳۵۸

همان: گنج بخش ۲: ۶۶۸ .
آغاز: الحمد لله الذي طهر قلوب الطالبین . . . بدان ای طالب صادق که هر مولود هست از اولاد آدم بر طهارت اصلی خود است .

۱۴- شرح حدیث الولد سرابیه ، ص ۳۶۳-۳۵۸

مولف میگوید: «مراد ازین سر حقیقت آدمی است که عبارت از روح است» .
همان: گنج بخش ۲: ۶۶۷ .

۱۵- شرح چهار کلمه ، ص ۳۶۵-۳۷۰

همان: گنج بخش ۲: ۶۶۹ .
آغاز: بدان ای طالب صادق که حضرت خواجگان این چهار کلمه را در طریقت اصلی و رکنی ساخته اند .

۱۶- عدالت سلاطین ، ص ۳۷۷-۳۷۰

درباره عدالت پادشاهان و اخلاص آنان نسبت به طریقه نقشبندیه .
بنگرید به: گنج بخش ۲: ۶۶۷ «تنبيه السلاطين» .

آغاز: و اذ قال ربك للملائك . . . بدان ای طالب صادق که حضرت حق سبحانه و تعالی آدم را خلیفه و پادشاه فرزندان او ساخت»

۱۷- رساله در سلسله نقشبندیه ، ص ۳۷۸-۳۸۸

همان : گنج بخش ۲ : ۶۶۸ .

آغاز: الحمد لله الذی خلق الانسان من صلیصال . . . اما بعد سبب تالیف این نسخه آن بود که حضرت سلطان .

۱۸- بابریه ، ص ۳۹۰-۴۲۶

همان : گنج بخش ۲ : ۶۷۲ .

آغاز: حمد بسیار و ثنای بیشمار مرخدای را جات عظمت که حضرت آدم را از جمله مخلوقات برگزید .

۱۹- شرح مصرعه ، ص ۴۲۲-۴۲۶

در شرح مصرع : در ا بمملکت عشق پادشاهی کن .

آغاز: در ا بمملکت عشق پادشاهی کن . . . غالباً این اشارت و امر است بدخول طالبان در طریق عزیزان بارادت و اجازت مرشد کامل .

۲۰- شرح رباعی ، ص ۴۲۶-۴۳۶

در گذارش این رباعی که از مرشد نگارنده صادر شده بود : احول نیم ای دوست یکی دو نیم - هر چیز که بینم همه با او بینم . مستغرق هو چندان شدم در همه حال - هو گویم ، هر شرف و هر نعم .

همان : گنج بخش ۲ : ۶۷۳ «بابریه ، ۲»

آغاز: حمدله . بعد از حمد خداوند و درود رسول مجتبی جناب جنت مآب سعادت آفتاب حضرت پادشاهان .

N.M. 1969-137 : نستعلیق ، محمد ترسون بن ملا رحمت الله بلخی ، ۱ شوال ۱۰۲۰ - ذی الحججه

۱۱۵۴ هـ ، در اورنگ آباد در تکیه شاه مسافر ، در زمان سجاده نشینی شاه محمود .

رسایل محمد بلخی سمرقندی

از سید محمد بن خواجه شاه بن عباد الله بلخی سمرقندی. زنده در . . . ۱۰۹۱/۵۱۰۹۱ . (که تاریخ

نگارش «بازار عاشقان» اوست) . نگارنده درباره خود چنین می سراید : «گفته سید محمد می شنود در نه

بشودی بزنی بر دل غرو . والدی را نام پرسی خواجه شاه - گنتمت لیکن تعقل رو براه . جد ما باشد عباد الله دان - چونکه گنتم میروود جز این بخوان . و درباره محل خود گفته است : «گر به پرسی جای ما ای پارسا - بلخ می دان سمرقند است جا» (بازار عاشقان) .

۱- شرح رباعی خواجه بهاء الدین نقشبند ، ص ۲-۱۶

نگارنده بوسیله استخاره بی برد که این رباعی از خواجه نقشبند است . رباعی اینست : مشکک اند و قوی به یقین - قوم دگری فتاده اندر ره دین . ناگاه منادی برآمد ز کمین - گاهی بیخبران راه آنست نه این .

آغاز : حمدله . قوی مشکک . . . جناب مخدومی و سیدی مولانا الاعظم خواجه بی بدل خواجه سید محمد روح الله . . . میفرمودند که باوجود پیری ماسور شدیم .

۲- بازار عاشقان ، ص ۲۰-۱۴۴

بدستور محمد دوست سلطان در سال ۱۰۰۰/۵۱-۲/۹۱ م نگاشته است . گر تو تاریخ پرسی از زود - گویمت آن هزار سالی بود .

مطالب عرفانی آسبخته با نظم : «هر چه از غیب آمد نوشت و بچون و چرا مقید نشد چرا که اصل کار بی حجتی ست» .

آغاز : حمدله . اما بعد آن دوست خدای سلطان السلاطین و سلطان العارفين یعنی آن توفیق یافته راه دین و محبت و محب الصالحین و آن یابنده راه دین و یقین .
N.M. 1969-237/1 : نستعلیق خوش ، سده ۱۱ هـ ، دو سر لوح ، جدولبند ، محشی .

رسایل نقشبندیه

مجموعه رسایل سلسله نقشبندیه است . بعضی اوراق نانویس ، چند رساله بدون سر آغاز و مجهول المؤلف . در آغاز نسخه فهرست رسایل درج شده است . بدینگونه :

- ۱- مسطر طریقت .
- ۲- شرح رباعیات خواجه باقی نقشبندی .
- ۳- ذوق الشهود فی دائرة الوجود (سه رساله مذکور جدا گانه فهرست شده است) .
- ۴- مقاله در معارف حضرت مجدد .
- ۵- دوائر نقشبندی .
- ۶- شرح حدیث تجدید و اثبات تجدید حضرت مجدد .
- ۷- شرح اسم ذات از حضرت مجدد .
- ۸- مکاتیب حضرت مجدد زائد بر مکتوبات مجددیه .
- ۹- باب الجمل .
- ۱۰- اسمای مکرره مشتبیه صحیحین .
- ۱۱- شرح کلمه طیبه .
- ۱۲- تحقیق معنی نبوت دینی و معجزه از حضرت مجدد .
- ۱۳- لطایف عشره (جدا گانه فهرست شده است) .
- ۱۴- قوس دائره ولایت کبری .
- ۱۵- مکتوبات میرزا جان جانان .
- ۱۶- میزان المحبت .
- ۱۷- اسباب المحبت .

N.M. 1957-1056/4 : نستعلیق و شکسته ، عبدالکریم ، ۳۰۳ ، ۵۱۳ ، ۵۲۶ ص .

رسائل همدانی

از میر سید علی همدانی (۷۱۳-۷۸۶/۱۳-۱۳۸۴ م) .

بنگرید به : گنج بخش ۲ : ۴۶-۶۶۲ ، نشریه دانشکده ادبیات و علوم انسانی ، تبریز ، شماره مسلسل ۱۲۳ ، پاییز ۲۵۳۶ ، مقاله آقای سید محمود انواری ، بعنوان «سیر سید علی همدانی و تحلیل آثار او» .

۱- القدسیه فی اسرار النقطه (عربی) ، ص ۲-۲۸

۲- طالقانیه (عربی) ، ص ۳۰-۴۱

۳- واردات ، ص ۴۴-۵۴

آغاز : رب اشرح لی صدری و سیرلی . . . ای مرهم جراحات هر دل ریشی .

۴- عقابیه ، ص ۵۶-۷۳

آغاز : حمد و ثنای نامتناهی آن فاطر حکیم را .

۵- درویشیه ، ص ۷۶-۸۸

آغاز : الحمد لله حتى حمد والصلاة . . . . قال الله تعالى يا ايها الناس قد جائتكم موعظه من ربكم .

۶- ده قاعده ، ص ۹۰-۹۶

آغاز : حمد و ثنای نامتناهی پروردگاری را که استحکام .

۷- ذکریه ، ص ۹۷-۱۱۵

آغاز : حمد و سپاس پروردگاری را که حقایق اثمار ارواح قدسی را .

۸- عقبات ، ص ۱۱۶-۱۲۶

آغاز : نقاشان کارگاه قضا را از خمخانه تقدیر .

۹- فتوت نامه ، ص ۱۲۶-۱۴۶

آغاز : شکر و سپاس آن صانعی که هدایتی ریاض موجودات را از بیداء ظلمت .

۱۰- مشکل حل و حل مشکل = درجات معرفت ، ص ۱۴۸-۱۵۲

آغاز : ای مشکل حل و حل مشکل - ای عزیز بدانکہ غرض جمیع حکماء .

N.M. 1973-240 : نستعلیق ، ساخ محرم ۱۲۶۴ھ (درویشیہ).

رموز العارفین = رسایل بیخود

رموزات

از شیخ عبدالجلیل چشتی لکھنوی . (م ۱۰۴۳/۴-۱۶۳۳م) .

دربارہٴ چہار منزل ، شریعت ، طریقت ، حقیقت و معرفت . در ۱۰۲ «رمز» .

آغاز : الحمد لله الذی علی صانع القدرۃ والتحمیات علی رافع العزت . . . آغاز چہار منزل

شریعت و طریقت .

بنگریہ بہ : خزینۃ الاصفیاء : ۴۶۹ ، گنج بخش ۲ : ۵۹۶ «چہار منزل» ، نسخہ های فارسی

/۲ (۱) : ۱۱۷۹ . در این فہارس تذکرندہ رموزات دقیقاً شناختہ شدہ است .

N.M. 1977-213/4 : نستعلیق ، ربیع الاول ۱۱۲۸ھ ، عنوانہا شنگرف ، ص ۳۸ .

N.M. 1961-945 : نستعلیق ، سادہ ۱۱۲ھ ، عنوانہا شنگرف ، ص ۳۴ ، ناقص الآخر ،

تا رمز ۸۲ .

N.M. 1957-655/85 : نستعلیق ، میرزا ولی بیگ قادری ، ساکن پہاری ، ۲ جہدی الاول

۵۱۲۱۵ ، ص ۶۴ ، در ترقیمہ نام رسالہ «غوثیہ» و «چہار موزہ آمدہ است . و نسخہ حاضر در

۹۵ رمز است .

روایح

از شیخ یعقوب صوفی کشمیری . (۹۷۸-۱۰۰۳/۴-۱۰۷۰م) .

در پیروی «لوایح» جامی نگاشتنہ است .

آغاز : لك الحمد كالذی تقول و خیرا نما نقول . . . پاكا خداوندا اگرچه جنس حمد و ثنا .

بنگریہ بہ : تذکرہ شعرای کشمیر ۲ : ۱۷-۶۵۳ ، تذکرہ علمای ہند : ۵۵۰ .

N.M. 1977-213/2 : نستعلیق ، ۱۱۲۸ھ (تاریخ مجموعہ) ، ش ۲ مجموعہ ، ص ۱۱۲ .

روایح الانفاس

ملفوظات شاه برهان الدین ملقب به راز الهی . گردآوری از شیخ ابراهیم گذر الهی ، در سال ۱۰۸۷ هـ (= جوشش های اسرار) / ۷۷-۱۶۷۸ م . پس از مرگ گردآورنده ، عبدالحی حسینی آثرا بنام «روایح الانفاس» جمع کرده و بر آن مقدمه نگاشته است .
در ۳۲۲ «رایحه» .

آغاز : لفظی که از زبان فیض افشان نخلبندان بهارستان معنی .

همان : گنج بخش ۲ : ۷۰۲ ، نیز بنگرید به : برهان پور کی سندھی علماء از محمد مطیع الله راشدی ، کراچی ۱۹۵۷ م .

N.M. 1965-8/1 : نستعلیق ، محمد اشرف بن حاجی محمد ، ۱۲ شوال ۱۱۵۶ هـ ، متصل قلعه بکاور ، تعلقه زمینداری سری رنگ پتن ، در فوج آصف جاه . عنوانها شنگرف ، ش ۱ مجموعه ، گ ۱-۱۳۵ . نسخه گنج بخش (۳۲۵) از روی همین نسخه موزه نقل برداری شده است .

روایح فی حل کلمات اللوایح = ذیل «لوایح» جامی

روضه العاشقین

از ناشناس . برای دوست خود نگاشته است نام او به تعمیمه برده است : اگر خواهی که دانی نام این یار - بنه تو ماهی (را) بر سنگ تنسان . و در حاشیه نام او را «رمضان» نوشته اند .
در باره عشق است .

آغاز : حمد بیحد و ثنای بیحد و حصر پادشاهی را که منشی اندیشه را امثال داد .

همان : نسخه های فارسی ۲/ (۱) : ۱۱۸۳ .

N.M. 1961-930 : نسخ ، سده ۱۰ هـ ، تنها ۷ ص . سپس «نزهة الارواح» با همان خامه و به همان شیوه . بادی النظار چنان معلوم میشود که از اول تا آخر «روضه العاشقین» است .

روضات

در ترقیمه از شیخ عبدالمتقی محدث دهلوی . (م ۱۰۵۲ هـ) دانسته شده است .

نگارنده در مقدمه مینویسد : «این رساله ایست مشتمل بر دقرته چند منی بر ارشاد طالبان بر طریق صواب و اعلام ایشان بر موجبات بعدد حجاب و بیان فرق میان اقسام اولیاء و اخراج عقاید ملاحظه از عقاید عرفاء و اتحاد شریعت با طریقت و دقیقه چند در وصف وحدت» .

موضوع و مطالب این رساله با «مرج البحرین» دهلوی نزدیکی دارد .
 آغاز : حمد دوام و سنت تمام خداوند ذی الافضال والاکرام را که در روز ازل در انعام
 بر مثنی بی سر انجام بگشود .

N.M. 1967-208 : نستعلیق ، عبد (الجلیل) سہسوانی مودودی ، ۱۹ ربیع الثانی ۱۳۵۷ھ ،
 ۴۸ ص . همان نسخه شخصی دکتر محمد ایوب قادری کہ در تذکرہ علما ہند : ۲۷۷ و الزبیر : ۳۱۹
 معرفی شدہ است .

رویت الحق

از شیخ محمود . در این کتاب وی خود را پروردہ خانوادہ شاہ برہان الدین (جام) متوفی . ۵۹۹ھ
 و شاہ میران (جی) شمس العشاق (م ۵۹۰۲ھ) و در «مجمع الاشیاء» (در ہمین بخش) مرید حضرت شاہ
 سیف اللہ حسینی قادری خواندہ است .

دربارہ رویت حق ، باستناد آیات قرآنی و احادیث نبوی و اقوال بزرگان دینی .
 آغاز : الحمد لله علی کریمہ ورحمۃ ولطفہ . . . کریمی کہ کرم و لطف او بی حدود و
 بیشمار ، نتوان کردن آمد در شمار .

N.M. 1961-916 : نستعلیق ، سدہ ۱۳۵۱ھ ، ۲۴ ص .

سبع سنابل

از عبدالواحد بن ابراہیم شاہمی بلگرامی . (م ۱۷۰۱۷/۹-۱۶۰۸م) . در سال ۱۹۶۹ھ
 ۱۰۶۱-۲م در ہنت «سنبلہ» نگاشته است .

آغاز : عنوان جمع حمد خداوندی را کہ زندہ گردانید اراضی قلوب بہاران عنایت .

بنگرید بہ : تذکرہ علما ہند ، ۳۲۹ ، همان : گنج بخش ۲ : ۷۰۷ .

N.M. 1961-966 : نستعلیق ، چند صفحات نونویس ، بخامہ روشن علی بن شیخ . . .
 قانونگو ، ساکن بخارہ ، ۵ شوال (۱۲۰۴ھ) ۱۸۴۶/ بکرمی ، در آغاز یک ورق افتادہ : از خرمن
 های ، ۲۸۴ ص .

سخنان حلاج

سخنان عرفانی حسین بن منصور حلاج . (حدود ۲۴۴-۳۰۹/۸۵۸-۹۲۲م) .

آغاز : المتجلی عن کل شیء لہا یشاء السلام علیک یا ولد . . . یعنی بنام فرجام حضرت ذات
 گنجینہ صفات رحمت عامہ واسعہ و خاصہ .

بنگرید به : «قوس زندگی حلاج» از لویی ماسینیون ، تهران .
N.M. 1978-43 : نستعلیق ، سده ۱۱ هـ ، ش ۹ مجموعه ، ص ۹ .

سر رشته طریقه خواجگان

از عبدالرحمان جاسی . (۵۸۹۸م) . در سیر و سلوک طریقه نقشبندیه .

آغاز : سر رشته دولت ای برادر بکف آروین عمرگراسی بخسارت مگذار . . . بدان افناک الله
عنک و ابقاک .

بنگرید به : سر رشته طریقه خواجگان ، بکوشش عبدالحی جیبی ، کابل ۱۳۴۳ خ .

N.M. 1969-137/13 : نستعلیق ، (محمد ترسون بن رحمت الله ، ۱۱۵۴ هـ در تکیه شاه

مسافر ، اورنگ آباد) ، ش ۱۳ مجموعه ، ص ۲۲۳-۲۲۸ .

N.M. 1961-950/3 : نستعلیق ، عصمت الله جعفری گویاسوی ، سده ۱۳ هـ ، ش ۳ مجموعه ،

ص ۳۵-۳۹ ، در حاشیه مطالب گزیده رساله «والدیه» آمده است .

سلسله نقشبندیه = رسایل کاسانی ، ۱۷

سلک السلوک

از ضیاء الدین نخشی (۵۷۵۱م) . در درویشی و سلوک در ۱۵۱ «سلک» .

آغاز : حمدیکه از عطر رواج و ارواح اولیاء معطر گردد .

هآن : گنج بخش ۲ : ۷۱۱ ، بزم صوفیه : ۳۰۴ .

N.M. 1969-306/2 : نستعلیق ، رجب ۱۰۸۳ هـ ؟ عنوانها شنگرف ، ش ۲ مجموعه ،

گ ۸۸-۱۷۲ ، محشی .

N.M. 1961-955 : نستعلیق ، سده ۱۱ هـ ، با مهر سورخ ۱۰۹۴ هـ ، عنوانها شنگرف ،

ص ۳۳۲ .

N.M. 1961-960 : نستعلیق شکسته آمیز ، سده ۱۱ هـ ، عنوانها شنگرف . آغاز افتاده :

گفت قلب سلیم (سلک ۱۲) ، ص ۱۶۸ ، ناتمام .

N.M. 1968-589 : نستعلیق ، دو خانه مختلف ، نصف دوم بخانه غلام دستگیر الهی بخش .

۱۰ محرم ۱۲۵۹ هـ ، عنوانها شنگرف ، ص ۱۵۶ .

سلوک چشتیه

از محمد رفیع الدین بن محمد شمس الدین قندهاری . بخواهش سید شاه محمد ادریس نگاشته است .
 از همین نگارنده رساله در آداب طریقه رفاعیه (نگاشته ۱۲۱۳/۹-۱۷۹۸م) نیز در دست است .
 آغاز : الحمد لله الذی علم الانسان ما لم یعلم وصلى على . . . معروض میدارد درین ایام
 از خجالت قصور عمل دل از قیل و قال بسیار پر ملال است .
 N.M. 1961-982 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، ص ۱۵ .

سلوک الطریق اذا فقد الرفیق

از شیخ علی متقی (م ۵۹۷۵) . در پذیرا شدن «مرگ اختیاری» .
 آغاز : حمدله . بدانکه این رساله است که نام این سلوک الطریق اذا فقد رفیق است ، مقدمه
 بدانکه اتفاق اهل حق است .
 بنگرید به : نفیسی ۱ : ۴۰۲ .
 N.M. 1958-257/5-5 : نستعلیق ، جوهر خان ، ۵۱۱۳۴ ، در کبری ، در مجموعه ، ص ۱۴ .

سماعیه = رسایل کاسانی ، ۱۱

سوال المملوک

از صابن الدین علی ترکیه . در ۷ رجب ۵۸۲۹/۱۴۲۸م نگاشته است .
 در یک مقدمه و دو وصل و یک خاتمه : مقدمه در معنی حروف و دلیل بر اثبات و خواص
 و حقایق آن . وصل اول : خواص حروف و چگونگی انتفاع از جواهر کریمه آن ، در سه باب .
 وصل دوم : قسم نظری علم حروف و تحقیق آنکه چگونه انواع علوم و معارف ازان ظاهر می گردد
 و فهم میشود . خاتمه : حقایق اشیاء چگونه از حروف بیرون می آید ، در چند اصل و وصل .
 آغاز : حمد بینهایت حضرت باری را که عین بصیرت آدمی جهت دریافتن کمال خاتمی .
 هان : نسخه های فارسی ۲/ (۱) : ۱۲۰۱ .
 N.M. 1957-912/40-21 : نستعلیق ریز ، قبل از ۵۹۸۴ ، عنوانها شنگرف ، ش ۲۱ در
 مجموعه ، ص ۴۴۶-۴۸۸ .

سوال و جواب حسین و سیف الله

گردآورنده حسین بن حسن . پرسش های عرفانی او از مرشد خود شاه سیف الله حسینی
 (بنگنید به : مجمع الاشیاء ، در هدین بخش ، ص ۲۶۵) .

آغاز : حمدله . اما بعد این بنده کمترین . . . چند سوال کرد از روی عاطفت و مکرست
جواب فرمودند .

• N.M. 1961-906/3 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ش ۳ مجموعه ، ص ۱۱-۱۸ .

سوال و جواب دارا شکوه و احمد صوفی شطاری

مجموعه دوازده پرسش عرفانی از شاهزاده محمد دارا شکوه (م ۱۰۶۹ هـ) و پاسخ از شیخ احمد
صوفی شطاری . (ترقیمه) .

آغاز : سوال . اندرین راه بدایت کار و نهایت کار چیست .

• N.M. 1965-210/21 : نستعلیق ، (سیر ابو القاسم طباطبائی ، ۱۲۵۹ هـ) ، ش ۲۱ مجموعه ،

ص ۳۸۲-۳۸۰ .

سوال و جواب دارا شکوه و لال داس بیراگی

مکالمه عرفانی ست میان شاهزاده محمد دارا شکوه و بابا لال داس بیراگی معروف به لال دریائی
که در مہرپالہ چتھہ نزد رسول نگر (گوجرانوالہ-پاکستان) زندگی میکرد و نگارنده «دبستان المذہب»
او را در ۱۰۵۰/۱-۱۶۴۰ م در گجرات (پاکستان) دیدہ بود . میگویند وی از نوشته گنج بخش
(م ۱۰۶۴ هـ) نیز استفادہ روحانی میکرد . (تذکرہ نوشہ گنج از سید شرافت نوشاہی : ۱۰۴ ، لاہور ،
تذکرہ مشایخ قادریہ از محمد دین کلیم : ۱۷۵ ، لاہور) .

آغاز : حمد و ثنای ایزد بی ہمتا را سزد کہ عالم را بیک امر کن فیکون بشہور آورده .

• N.M. 416 : نستعلیق ، آتما رام لندن ، ۲۴ کاتک ، سده ۵۱۲ ، عنوانہا سنگرف ،

ص ۱۶۸ .

سوال و جواب عرفانی

• از قاسم انوار (م ۵۸۳۷/۴-۱۴۳۳ م) .

آغاز : اول نصیحتی کہ سلامت دین و گشادہ راہ بدان منوطست در ابتدای این مکتوب افتادہ .

• بنگرید بہ : کلیات قاسم انوار ، بتصیح سعید نفیسی ، تہران ، ص ۳۸۷-۳۹۲ .

• N.M. 1971-161/1 : نستعلیق خوش ، محمد بن محمد بقال ، سوال ۵۸۷۷ ، در کلیات قاسم ،

ص ۴۹۱-۴۹۷ ، در آغاز متن شجرہ نسب نگارندہ درج شدہ است .

سوانح فی العشق والعاشق والمعشوق

• از شیخ احمد غزالی طوسی . (حدود ۴۵۳-۵۲۰/۱۰۶۱-۱۱۲۶ م) .

درباره عشق در ۶۷ فصل .

آغاز: قال الشيخ احمد . . . چند فصل اثبات افتاده و تعلق بهیچ جانب ندارد .

بنگرید به : مجموعه آثار فارسی احمد غزالی ، باهتنام احمد مجاهد ، تهران ، ۱۳۹۹ هـ .

N.M. 1961-975 : نسخ ، سده ۵۱۰ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۳۲ ص .

سیرو سلوک = شوقیه

از میر سید شریف گرگانی (م ۸۱۶ هـ) . بخواهش زاهد صادق در نه فصل نگاشته است .

۱- رد و قبول از آن درگاه بی علت و غایت است . ۲- شقاوت . ۳- قرب و وصال آن درگاه بی جد و جهد صورت نه بندد . ۴- مکاشفات مجذوب سالک بر مجاهدات وی مقدم باشد . ۵- رغبت مطلوب حقیقی . ۶- ترک دنیا . ۷- درجات یقین . . . ۹- ریاضت سالک .

آغاز: حمدله . اما بعد این کلام چند شوق انگیز صفا آمیز در چند فصل جهت رعایت التماس زاهد . صادق سلمه الله . . . مکتوب شد .

همان : نسخه های فارسی ۲ / (۱) : ۱۲۰۸ .

N.M. 1971-31/8 : نستعلیق ، (۵۱۰۸۱ ، در کابل) ، عنوانها شنگرف ، ش ۸ در مجموعه ،

ص ۹۵-۱۰۵ ، همراه «شرفیه» . موریانه زده و آسیب دیده .

سیف الذاهدین = سیف المجاهدین

سیف المجاهدین = سیف الزاهدین

از احمد بن یوسف . شاید همان نگارنده «مرآت العلماء» . در آن کتاب ، نام او احمد بن محمد یوسف بن صوفی حق داد از مردم دیهه دادی (بلخ) و تاریخ نگارش ۱۷ محرم - ۱۲ رمضان ۵۱۲۰ هـ آمده است . [گنج بخش ۲ : ۴۹۷ (تسبیحی) و ۲ : ۷۸۹ (سنزوی)] . و نسخه ای از «سیف المجاهدین» مورخ ۵۱۱۸۷ هـ در کتابخانه بگویه ، بهیره (پاکستان) نیز در دست است (فهرست مشترک پاکستان از احمد سنزوی) .

نگارنده در «سیف المجاهدین» از «ارشاد الطالبین» و «مدركة السالکین» استفاده کرده است . کتاب حاضر در بیان اذکار اهل دین و مردان راه یقین است . و مولف در مقدمه مینویسد : «برای طالبان الله و مبارزان راه فواید چند در راه سلوک جمع باید کرد و چرا که مردمان دعوی کذب بفریب نفس کرده اند و میکنند و مدعای خود را بدلائل ساطعه بانصرام نمی رسانند . پس ازین طایفه اهل ضرور دور می باید بود» .

آغاز: حمدله . احمد بن يوسف . . . که از برای طالبان الله و مبارزان راه فواید چند در راه سلوک جمع باید کرد .

N.M. 1969-298 : نستعلیق ، نور احمد تلوکری ، سده ۱۳ هـ ، ۷۶ ص ، در ترقیمه عنوان تالیف «سیف الزاهدین» درج شده است .

شق القمر

از ترکیه اصفهانی . گفتاری درباره شق القمر .

آغاز: الحمد لله ولیه والصلاه علی نبیه . روزی از روزها که بیاری دولت و اقبال .

همان : نسخه های فارسی ۲ / (۱) : ۱۲۶۱ .

N.M. 1957-912/40-15 : نستعلیق ریز ، قبل از ۸۹۸ هـ ، عنوانها شنگرف ، ش ۱۵ مجموعه ،

ص ۳۶۰-۳۷۲ .

N.M. 1961-183/8 : نسخ ، سده ۹-۱۰ هـ ، عنوانها شنگرف ، ش ۸ مجموعه ، ص ۶۷-۷۰ .

شمس العارفین

از سلطان باهو بن بازید قادری . (۱۰۳۹-۱۱۰۲/۵۱۱-۱۶۹۱ م) ، در هفت باب .

آغاز: الحمد لله الذی نور قلب العارفین بالهدایه والعرفان و شرح صدور الصادقین .

بنگنرید به : اردو دائره معارف اسلامیه ۱۱ : ۱۶۶ ، لاهور ، حدیقه الاولیاء از غلام سرور

لاهوری چاپ مجددی : ۲۵۲ ، گنج بخش ۲ : ۷۲۴ آنجا نام نگارنده صراحتاً یاد نشده است .

N.M. 1958-367 : نستعلیق ، سده ۱۴ هـ ، ۳۳۲ ص ، ناقص الآخر .

شوق نامه

از محمد صالح کوریجه . وی این را از قول حضرت احمد نقشبندی نقل کرده است .

آغاز: الحمد لله تحیر غیره فی کنه عظمة . . . میگوید بنده راجی الله . . . که این رساله

است شوق نامه .

N.M. 1976-41 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، در مجموعه ، ۲ ص ، ناقص الآخر .

شوقیه = سیر و سلوک

از کرکافی .

شیبہ = رسایل کاسانی ، ۶

ضوء اللہجات = ذیل «لہجات»

طرب المجالس

از حسین بن عالم حسینی ہروی کہ یاد او در «زاد المسافرین» در بخش منظومہ ہا خواهد آمد . در اخلاقی صوفیانہ ، در ۵ قسم .

آغاز : حمد و ثنای مر خدای را عز و جل جلالہ و عم نوالہ آن صانعی کہ ذرہ خاک از .

ہمان : گنج بخش ۲ : ۷۲۶ ، نسخہ های فارسی ۲ : ۱۲۷۵ ، نفیسی ۱ : ۱۶۹ .

N.M. 1967-363 : نستعلیق ، حاجی میرزا حق نظر قراول بیگی حصاری ، ۱۸ جمادی الثانی

۵۱۳۳۴ ، عنوانہا شنگرف ، جدولبند ، ۱۹ + ۱۹۶ ص .

طریق السالکین

از ناشناس . در بیان خرقہ پوشیدن و ماہیت آن ، بروش «اگر ترا پرسند» و بگو .

آغاز : این رسالہ طریق السالکین در بیان طریقہ خرقہ پوشیدن و بیان ماہیت آن . . .

طالب صادق خرقہ در شب معراج .

N.M. 1961-879 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۳ ، ۱۵ ص .

طریق آخرت

از شیخ المشایخ . . . بہاء الحق والشرع والدین (ترقیمہ) .

آغاز : الحمد لله الذی ابداع الخلاق بدلالة . . آنچه التماس افتاد در بیان طریقت آخرت

آن کاری بزرگ .

N.M. 1957-912/38-1 : نستعلیق خوش ، سدہ ۵۱۱ ، سر لوح ، جدولبند ، ش ۱ ، مجموعہ ،

ص ۱۶-۲ .

عدالت سلاطین = رسایل کاسانی ، ۱۶

عروس عرفان

از قاضی محمود بھری (م ۱۱۳۰ھ/۸-۱۷۱۷م) بن بحرالدین معروف بہ قاضی دریا ، متوطن

گوگی ، متصل قلعہ نصرت آباد معروف بہ سگر ، مضاف بیجا پور (ہند) . نگارندہ مرید شیخ محمد

باقر قادری بوده و مثنوی «من لکن» را بزبان ہندی (اردو) در سال ۱۱۱۲ھ سروده و سپس بشرمايش مریدان مطالب همان مثنوی را در سال ۱۱۱۷ھ (= کاتب عروس عرفان شو) / ۶-۱۷۰۵ م بنام «عروس عرفان» بفارسی برگردانیده ، باعنوانهای «زیور» دربارهٔ : نصیحت ، اثر وقت ، تنزیہ ، مستی ، ذات ، گنج مخفی ، نور ، روح ، نظر ، بیخودی ، شاهد ، دل ، عقل کل ، وصال ، خلقت ، تجلی ، معرفت ، نفس و روح و نور ، وجودات ، ساکوت ، حقیقت انسان ، نبوت و ولایت و جز آن .

آغاز : ای از تو بلند و پست پیدا - خود بین و خدا پرست پیدا . . . خدایا از خودم خلاصی بخش و از مقام بیخودی آشنایی ده .

بنگرید به : ادبیات مسلمانان پاکستان و ہند ۶ : ۲۱۷ ، تاریخ زبان اردو از قادری : ۹۷ لکھنو ، ایوانف : ۱۲۸۳ .

Richard .M. Eaton : Sufis of Bijapur, Princeton, (U.S.A) 1978, P 256-64.

N.M. 1965-140 : نستعلیق ، قادر بن احمد حسین بن قادر محی الدین ، ۴ ربیع الاول ۱۲۷۴ھ ، (ترقیمہ منلوم) ، عنوانها شنگرف ، در آغاز معرفی کتاب ، ۴۸۶ ص .

N.M. 1962-167 : نستعلیق ، محمد حبیب الدین عثمانی ، غره رجب ۱۳۰۱ھ ، در حیدر آباد دکن ، ورق اول افتاده ، آغاز : هر نقش که در نگارستان عالم جلوہ گر می گردد ، ۳۵۹ ص .

رسالہ در عشق

از شیخ نظام الدین . (ترقیمہ) .

آغاز : الحمد لله الذی هدانا و هوالمحبت الطريق والعشق . . . بدانکہ ازین عشق درد همه در همه کسی متکن است .

N.M. 1965-210/23 : نستعلیق ، (میر ابو القاسم طباطبائی ، ۲۸ صفر ۱۲۵۹ھ) ، ش ۲۳ مجموعہ ، ص ۴۴۹-۴۵۸ .

عشقیہ

از شیخ حمید الدین ناگوری (م ۱۲۰۵/۹-۱۲۰۸ھ) .

آغاز : این وجود عین یافت است هر کہ درین یافت نیافت هرگز نیافت .

بنگرید به : گنج بخش ۲ : ۷۳۲ .

N.M. 1978-43 : نستعلیق ، سده ۱۱ھ ، ش ۱۱ مجموعہ ، ۱۰ ص .

عشقیه

از خواجه عثمان انصاری نقشبندی جالندری (م ۵۰۰/۷-۱۵۹۶م). وی نخست اراده بیعت طریقت با شیخ جلال قادری داشت اما باشارت خواجه نقشبند و غوث الاعظم در سلسله نقشبندیه از خواجه اسحاق و پیر ولی کوهی و خواجه باقی بالله (م ۱۲۰۵) کسب فیض کرد. (مقدمه) در چهار فصل و هر فصل در چهار باب.

آغاز: صلوات الله من الازل الى الابد علی... محمد که تجلی نخستین اول با خلق الله نوری. بنگرید به: ایوانف: ۱۲۶۴، گنج بخش ۲: ۷۳۳.

N.M. 1962-66: نستعلیق، سده ۵۱۳، روی کاغذ ساخت ۱۸۶۱م، عنوانها شنگرف، ۴۸۶ ص، ناتمام. (همان الزبیر: ۴۱۳).

عشقیه = وجود العاشقین

از گیسو دراز.

عقبات = رسایل همدانی، ۸

عقل و عشق

از سعدی شیرازی (م ۵۶۹۱). در جواب منظومه سعد الدین نطنزی.

آغاز: قال رسول الله (ص) اول ما خلق الله العقل.

همان: نسخه های فارسی ۲: ۱۲۸۷.

N.M. 1967-1050/2: نسخ خوش، بایزید بن ابراهیم تبریزی، نیمه محرم ۵۸۴۵، در

کلیات سعدی. برای نسخ دیگر بنگرید به: دیوان سعدی.

عقل و عشق

ناشناخته.

آغاز: قال الله تعالی قل الروح من امر ربی... روح جسم لطیف است و نفس جسم کثیف.

N.M. 1958-22/2-8: نستعلیق، (۵۱۲۵)، بخواش ملا ابراهیم هروی، ش ۸ مجموعه،

گ ۱۱۳-۱۱۶، در آغاز نسخه آمده «رساله قدسیه در عقل و عشق».

عقل و عشق = حلال و حرام

ناشناخته .

عقل و عشق = مناظرات خمس

از ترکیه اصفهانی

عقلیه = رسایل همدنی ، ۴

عمائیه

از عبد الرحمان جامی (۵۸۹۸م) . شرح حدیث عما مروی از ابی ذر : «كأن ربنا قبل ان لخلق الخاق قال كان في عما ما فوقه هوا و ماتحته هوا» .

آغاز : ای پاک ز قیود و مبرا ز مکان - خالی ز توئی درون و بیرون جهان .

همان : گنج بخش ۲ : ۵۹۷ .

N.M. 528-137 : نستعلیق ، ۲۲ محرم ۵۱۲۵۸ ، در لکهنو ، ش ۵ مجموعه ، گ ۴۱-۴۲ .

عبار الایمان

از ناشناس . در شرح بیت : بیزارم ازان کمینه خدائی که تو داری - هر لحظه مرا تازه خدائی

دگری است .

آغاز : بیزارم . . . یعنی تو خدا را بصفتی پنداری که از عوام یا علم ظاهر بتو رسیده است

و صورت آن صفت در دل تو کمینه گردیده .

بنگرید به : گنج بخش ۲ : ۵۷۳ «بیزاریه» از الله بخش بن سید صدر الدین بیگری ، تذکرش

۵۱۰۲۵ در شرح همچنین بیت .

N.M. 1978-43 : نستعلیق ، سده ۵۱۱ ، ش ۸ مجموعه ، ۱۶ ص .

عوارف المعارف

از شهاب الدین سهروردی (م ۵۶۳۲) .

بنگرید به : نسخه های فارسی ۲ : ۱۰۸۶ ، نفیسی ۱ : ۱۴۱ .

ترجمه عوارف المعارف

از ناشناس .

N.M. 1968-585 : نستعلیق ، ملا سعید بن محمد انعام دار ، بنده درگه حضرت سید خوند
میر بخاری خطیب معامله مرتضی آباد ، ساکن منکسولی . ، ۱۰ رمضان ۱۰۱۹ هـ ، عنوانها شنگرف ،
از باب ۳۲ تا باب ۶۳ ، آغاز : الباب الثانی والثلاثون فی آداب الحضرت الالهیه لاهل القرب کل
الآداب ، ۷۳۶ ص .

عینیه

نامه های شیخ احمد غزالی (م ۵۵۲۰) به عین القضاة همدانی (م ۵۵۲۵) .

آغاز : قال الشيخ لله تعالى ان هذا تذکره فدن شاء . . این تصدیق ندادی .

همان : نسخه های فارسی ۲ : ۱۲۸۹ .

N.M. 1977-213/1 : نستعلیق ، ۱۲۲۸ هـ (تاریخ مجموعه) ، ش ۱ مجموعه ، ۲۸ ص .

غنیة الطالبین

متن عربی از شیخ عبدالقادر گیلانی (م ۵۵۶۱) . در مسایل طریقت و شریعت و بررسی
عقاید گوناگون فرق اسلامی .

ترجمه غنیة الطالبین

از مولانا عبدالحکیم سیالکوٹی (م ۱۰۶۷/۷-۱۶۵۶ م) . بخواهش شاه بلاول قادری لاهوری
(م ۱۰۴۶) ترجمه کرده ، مولانا عبدالله لیبب پسر مترجم در آغاز کتاب چگونگی ترجمه را درج
کرد است .

آغاز : بسمله . آغاز میکنم کتاب را بنام خدای که روزی دهنده تمام خلق است . . .
الهم عونک و لطفک بار خدایا اعتماد من بر یاری تو . . . الحمد لله الذی بتحمیده . . همه سپاس و
ستایش مر خدای راست .

بنگرید به : پاکستان بین فارسی ادب ۲ : ۲۹۳ ، شریف التواریخ ۳ / (۱) : ۲۷۱-۳۲۰ .

N.M. 1959-48 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، ۹۸۶ ص ، در آغاز سبب ترجمه کتاب از عبدالله لیبب
و سپس آغاز متن : باب تبداء فیقول الذی علی من . . . ابتدا میکنم پس میگویم آنچه واجب است .

N.M. 1959-53 : نسخ ، سید امین الدین احمد ، سده ۱۲ هـ ، نیمه اول ، ۷۵۴ ص ، در
آخر سبب ترجمه درج شده است .

غوثیه

از ساوک شاه صدیقی قادری چرتهاولی . شرح مکالمات شیخ عبدالقادر گیلانی است .

آغاز: الحمد لله كاشف الغمه . . . حمدبيحد و ثنای بيعد مر حضرتش را كه حقيقت انسان .
همان : گنج بخش ۲ : ۸۱۴ .

N.M. 528/45 : نستعليق شكسته آميز ، سيد اسعد الله بن سيد احمد بن مير صدرالدين بن
مير عماد الدين ، ۲۲ جمادى الاول ، ۱۱۱۸ هـ ، بعضی كلمات عربی شنگرف ، ۲۸۴ ص .
N.M. 1961-688/1 : نستعليق ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ش ۱ مجموعه ، ش ۲-۷۵ .

شرح غوثيه

مانفوقات شيخ عبد القادر گيلانى . شرح از عبدالرزاق .
آغاز : نحمده و نصلى و به نستعين بخدمت نكنه بردازان حقيقت و راز دانان معرفت بنده
عبدالرزاق بعد اسلام شفيع الانام معروض ميدارد .
N.M. 1961-913 : نستعليق ، ۱۱۹۹ هـ ، ۴۰ ص .

شرح غوثيه

مكالمات والمهمات شيخ عبدالقادر گيلانى . شرح از ناشناس .
آغاز : لبيك اى پروردگار غوث گنت ، خدای تعالى كه هر نوعی كه هست .
N.M. 1966-160/3 : نستعليق ، محمد شفيع ، ساكن قصبه دهوراجى ؟ ، ۵ شوال ۱۲۰۲ هـ ،
برای نواب دلبر خان لودهى فوجدار بلاول ، ش ۳ مجموعه ، ص ۶۶-۱۵۸ .

شرح غوثيه = نشاط العشق

غوثيه = المهمات غوثيه

فارقه = رسايل احمد قندهارى ، ۲

فتح الباب فى معرفت رب الارباب

از شاه جلال الدين قادري . در اوائل سده ۱۲ هـ / ۱۷-۱۸ م نگاشته است .
در مسايل و وسايل خدا شناسی .

آغاز : نحمده لله الذى مثل العارف . . . اين رساله . . . كه برای طريقه در اول صد دوازدهم
بعد از هجرت مقدسه تاليف كرده شده است بايد كه محسوسات را وسيله فهم معنويات و مكشوفات كنند .

N.M. 1977-214 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۷۹ ص . ازین ببعده تا صفحه

۹۹ گزیده های عرفانی .

فتوت نامه

از میر سید علی همدانی .

آغاز : شکرو سپاس صانعی را که حدایق ریاض .

همان : نسخه های فارسی ۲ / (۱) : ۱۲۹۴ .

N.M. 1957-912/40/7 : نستعلیق ریز ، قبل از ۸۴ هـ ، عنوانها شنگرف ، ش ۷ مجموعه .

ص ۷۸-۹۵ .

نیز بنگرید به : رسایل همدانی ، ۹ .

فتوح الغیب

متن عربی از شیخ عبدالقادر گیلانی . گرد آوری از شیخ ابو عبدالرحمان شرف الدین عیسی

(م ۵۷۳) پسر نگارنده .

بنگرید به : شریف التواریخ ۱ : ۶۸۳

مفتاح الفتوح = شرح فتوح الغیب

از شیخ عبدالرحمن محدث دهلوی . در سال ۱۰۲۳ هـ / ۱۶۱۴ م نگاشته است .

آغاز : هذا کتاب مفتاح الفتوح . حمدله همه ستایش ها ثابت است مر خدای را عزوجل

که پروردگار همه عالم است .

همان : گنج بخش ۲ : ۷۴۱ .

N.M. 1969-303 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، با مهر مورخ ۱۲۷۹ هـ ، نسخه کامل .

فصوص الحکم

متن عربی از شیخ محی الدین ابی عبدالله محمد بن علی معروف به ابن عربی (م ۱۲۴۰/۵۶۳۷ م) .

بنگرید به : کشف الظنون ۲ : ۱۲۶۱ .

شرح فصوص الحکم

از قاضی محمد بن ابی باری (م ۱۱۱۹ هـ / ۱۷۰۷ م) . در شوال ۱۰۴۱ هـ / ۱۶۳۲ م نگاشته است .

آغاز: الحمد لله الولی والصلاة علی النبی الاهی . . . کلمه بیه متعلق .
 بنگرید به: تذکره علمای هند: ۴۰۵، نسخه های فارسی ۲: ۱۲۴۱.
 N.M. 1958-44/11: نستعلیق خوش، سده ۵۱۲، در آغاز یادداشت سورخ جمادی الاول
 ۴۸ (۵۱۱۴۸)، ۷۵۲ ص.

N.M. 1961-1681: نستعلیق خوش، سده ۵۱۲، ۵۱۴ ص.

N.M. 1961-938: نستعلیق، باقر علی ساکن یاقوت پوره، تکیه ابن الیقین متصل چونگی
 چاند صاحب، ۱۵ جمادی الاول ۵۱۲۱۳، جدولبند، ۷۹۲ ص.

N.M. 1969-329: نستعلیق خوش، عبداللطیف از بندگان ابو العلاء، متوطن فیروز پور
 جهر تعلقه شاهجهان آباد، ۲۵ ذی قعدة ۵۱۳۰۶، در حیدر آباد، متن شنگرف، ۸۶۴ ص،
 اندازه رحلی.

شرح فصوص الحکم

از خواجه محمد پارسا نقشبندی بخارایی . (۷۵۶-۵۸۲۲/۱۲۵۵-۱۴۱۹ م) گزارش کوتاه و
 مفید است .

آغاز: حمد بیغایت آن فاطر حکیم را که آثر انوار صبح وجود را از قعر چاه ظلمت .
 بنگرید به: مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه فردوسی مشهد، شماره مسلسل
 ۳۹، سال ۱۳۵۳ خ، ص ۴۶۷-۵۰۲. مقاله محمد اختر چیمه بعنوان «شخصیت عرفانی و علمی خواجه
 محمد پارسای نقشبندی بخاری». ترجمه اردوی همین مقاله از سید عارف نوشاهی در مجله «نور اسلام»
 شرقپور، ویژه نامه اولیای نقشبندیه، جلد اول، سال ۵۱۳۹۹، ص ۴۳۹-۴۶۸، نسخه های فارسی
 ۲: ۱۲۴۱ با همان سر آغاز اصطلاحات صوفیه (شرح فصوص) از علی همدانی (نسخه ها ۲: ۱۰۳۸).

N.M. 1961-919: نستعلیق، سر مست ملتب به وحید بن محمد خان لوهستانی، سلخ رجب
 ۵۱۱۱۹، ۹۲ ص، در ترقیمه نادرست به شاه نعمت (الله) ولی منسوب شده است .

N.M. 1958-22/2-6: نستعلیق، (۵۱۲۵۰، بخواش ملا ابراهیم هروی)، ش ۶ مجموعه
 گ ۹۲-۹۹، بنام «حتایق الاسرار» .

شرح فصوص الحکم

از ناشناس .

N.M. 1961-1861 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، آغاز : نص ابراهیمی اولتخلل الحق وجود . . .
این عطف است برلتخلله یعنی تسمیه ابراهیم ، ص ۵۰ ، ناتمام .

شرح بعضی اشعار فصوص المحکم = رسایل بیخود ، ۲ فقرات

از خواجه عبید الله احرار نقشبندی (۸۰۶-۸۹۵/۳-۱۴۹۰ م) .

مطالب عرفانی آمیخته با منظومه ها و حکایات ، با عنوانهای «فقره» .

آغاز : خداوند بعزت آنکه بفردانیت ذات متفردی و بوحدانیت صفات ذات . . . استحقاق
عبادت و عبودیت جز تو کس را ثابت .

بنگرید به : گنج بخش ۲ : ۷۴۷ ، نسخه های فارسی ۲ : ۱۳۰۱ ، نفیسی ۲ : ۷۷۸ .

N.M. 1974-108 : نستعلیق ، ۱۲ ربیع الآخر ۱۰۹۰ هـ ، بنظر من این تاریخ نونویس است ،

ترقیمه دراصل چنین بوده است . «تمام شد این رساله بعون الله تعالی روز پنجشنبه بتاریخ . . . شهر
ربیع الآخر سنه . . .» ، و بعدا جاهای خالی مذکور را علی الترتیب با عدد ۱۲ و ۱۰۹۰ پر کرده
اند . در ۱۲۷ «فقره» ، ۲۴۴ ص .

شرح الفقر سوادالوجه فی الدارین

ظاهرا از شاه درویش محمد قادری که بخواست میان تاج محمود شرح این حدیث را نگاشته
است .

آغاز : محب یک رنگ آینه بیرنگ میان تاج محمود که بدرویش قادری لطیفه معنی
حدیث درخواست نموده بود یعنی الفقر سواد الوجه فی الدارین چه معنی دارد .

N.M. 1968-164/2 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ش ۲ مجموعه ، ص ۳۶-۴۴ .

فقر نامه

از میر غلام صمدانی قادری کشمیری (بنگرید: به رساله «نکاح» در بخش عقاید ، ص ۱۹۲)
در تاریخ ۱ ذیقعد ۱۲۶۸/۱۸۵۲ م نگاشته است .

مطالب انتقادی درباره عرفان و سلاسل متصوفه مانند مجددیه (که نگارنده آنرا «سرهندیه»
مینویسد) ، لال شهبازی ، نوشاهی ، جلالیه ، مداریه و سلسله های فرعی شاه لطیفه ، شاه زمانیه و شاه
چن چراغیه (در پنجاب شمالی) است . مولف در آن اختلافات مجددیان با قادریان را نیز مطرح کرده است

و در تمام این مباحث وی از سلسله بتالیه (فاضلیه-قادریه) منسوب به ابوالفرح محمد فاضل الدین بتالوی (۱۰۷۰-۱۱۵۱ هـ) دفاع و ستایش کرده است. گویا وی وابستگی روحانی بآن سلسله داشته است.

آغاز: الحمد لله الحمید الغنی والصلوة والسلام... پوشیده نماند که این سطور سیست چند و اوراق سیست اند در بیان فقر که چیست و چگونه باشد.

N.M. 1967-323/1 : نستعلیق ، بخامه نگارنده ، ۲۱ ذی قعدة ۱۲۶۸ هـ ، عنوانها شنگرف ،

ش ۱ مجموعه ، ص ۱-۵۸ .

فقر نامه ها

متونی که با عنوان «فقر نامه» در دست است شناخته نیستند. اما به صوفیان بزرگ نسبت داده میشوند. نسخه ها از نظر متن از یکدیگر جدائی دارند اما محتویات آنها در آداب درویشان است.

بنگرید به : گنج بخش ۲ : ۶۳-۹۵۶ .

فقر نامه

منسوب به ابوالحسن خرقانی (م ۴۲۵/۳۴۰ هـ م) . در آداب و مسایل ساوک ، بروش سوال و جواب .

در نه باب : ۱- ارادت آوردن . ۲- توبه دادن . ۳- مقراض راندن . ۴- کلاه پوشیدن . ۵- خرقة پوشیدن . ۶- میان بستن . ۷- قندیل و زنبیل و علم و سجاده . ۸- جاروب و کچکول گردانیدن و تکبیر گفتن . ۹- چهل و چهار مقام فقر دانستن .

آغاز : حمدله . بدانکه اسعدک الله تعالی فی الدارین که این تصنیف شیخ المشایخ ابوالحسن خرقانی که این رساله در بیان توبه دادن .

بنگرید به : گنج بخش ۲ : ۹۵۲ .

N.M. 1958-262/38 : نستعلیق ، ۱۶ ذیقعدة ۱۱۱۱ هـ ، ۱۹ ص ، در نه باب .

N.M. 1965-210/28 : نستعلیق ، (میر ابوالقاسم طباطبائی) ۵ صفر ۱۲۵۷ هـ ، در حیدرآباد ،

عنوانها شنگرف ، ش ۲۸ مجدوعه ، ص ۵۵۳-۵۷۶ . در نه باب .

فقر نامه (۱)

منسوب به امام جعفر صادق (ع) (م ۷۶۵/۸۱۴۸ هـ م) . در چگونگی توبه و غسل و سر تراشیدن در گروه درویشان .

آغاز: حمدله . این رساله تصنیف حضرت امام جعفر صادق . . اگر ترا پرسند که در بیان توبه دادن اهل طریقت چیست .

N.M. 1965-210/29 : نستعلیق ، (میر ابو القاسم طباطبائی) ، ۵۱۲۵۷ ، در حیدرآباد ، ش ۲۹ مجموعه ، ص ۶۰۱-۵۹۳ .

فقر نامه (۲)

منسوب به امام جعفر صادق . در ادعیه .

آغاز: حمدله . بدانکه قال البنی (ص) الفقر فخری و الفقر منی ، این رساله ایست من تصنیف حضرت امام جعفر صادق در بیان طریقت مسمی به فقر نامه خواند .

N.M. 1957-916/2-1 : نستعلیق ، (ولی محمد ، ساکن شیرگره ، ۵۱۲۲۷) ، ش ۱ مجموعه ، ص ۹-۱ .

فقر نامه

از محمد یار خان ککیانی که «علاج النساء والاطفال» (ص ۱۰۵ همین فهرست) را در سال ۵۱۲۴۴ نگاشته بود .

در ۴ باب : ۱- چهار پیرو چهارده خانواده ، در ۵ فصل . ۲- قوس ظاهری و باطنی قمر و شمس ، در ۱ فصل . ۳- آیات در مرتبه فقراء و کلمه ، در ۱۲ فصل . ۴- نیت وضو و غسل شریعت و طریقت .

آغاز: الحمد لله الذی نورالقلوب المومنین . . . بعد حمد و نعت تذکره ایست در بیان چهار پیرو چهارده خانواده و بیعت کردن .

N.M. 1957-1060/12-C : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، عنوانها شنگرف ، ش ۳ مجموعه ، ص ۳۲۶-۲۳۶ .

فقر نامه

از ناشناس . در آن روایت امام جعفر صادق را درج کرده است . در مقدمه مینویسد: «مقصود ترین راه ها راه معرفت است بنا برآن کلمه چند بطریق ایجاز درین اوراق انشا انداختم» . در آداب و ادعیه عرفان و فقراء .

آغاز: الحمد لله نور قلوب العارفين بنور معرفة . . اما بعد پوشیده نماند بر ارباب دین که مقصود ترین از راه ها .

N.M. 1971-30/4 : نستعلیق ، محمد عیوض بن عبدالرسول ، سده ۵۱۲ ، ش ۴ ، مجموعه ،

ص ۳۶۹-۳۴۰ .

فقر نامه

منسوب به خواجه حسن بصری (۲۱-۵۱۱۱/۶۴۲-۷۲۹م) . در چهارده خانواده و چهار کلمه و چهار مقام ، ارکان شریعت و طریقت و معرفت ، بروش اگر ترا پرسند و بگو .

آغاز: حمدله . بدانکه این رساله از حضرت خواجه حسن بصری فرموده اند که . . چهارده خانواده از کجا ظهور شده است .

N.M. 1929-422 : نستعلیق ، غلام حیدر قاضی بن میان عنایت الله قاضی ، ساکن شاه

جیونه ، سده ۵۱۳ ، ۴۶ ص .

فقر نامه

ناشناخته .

آغاز: حضرت رسول خدا (ص) فرمودند که فقر گنجی است از گنج های خدای تعالی کلید آن گنج دل درویشان است .

N.M. 1961-1702/5 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، در جنگ ، ص ۱۴۰-۱۴۶ .

فقر نامه

ناشناخته . بروش اگر ترا پرسند و بگو .

آغاز: حمدله . قال رسول (ص) من لم . . هر درویش که آن چهار کلمه و چهار مقام خبر ندارد .

همان : گنج بخش ۲ : ۶۹۴ «رساله عرفانی» شماره سلسل ۸۵۶ .

N.M. 528/284 : نسخ ، سده ۵۱۳ ، ۴ ص .

N.M. 1961-968/1 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، ۱۴ ص .

مراتب فنا

از میر ابو العلا احراری اکبر آبادی . (م ۱۰۶۱/۵۱۶۵۱ م) . در مراتب فنا و وصول
الی اللہ .

آغاز : بعد حمد واجب الوجودی کہ بچندین ہزار صور و اشکال ظاہر شدہ .

ہاں : گنج بخش ۲ : ۷۴۹ .

N.M. 1965-210/8 : نستعلیق ، (میر ابو القاسم طباطبائی ، ۵۱۲۵۹) ، ش ۸ مجموعہ ،

ص ۱۰۸-۱۱۲ .

N.M. 1971-265/1 : نستعلیق ، مشتاق احمد کیرانوی ، برای حافظ محمد یاسین ، ۱۱ محرم

۵۱۳۵۳ ، در مظہر نگر ، عنوانها شنگرف ، ش ۱ مجموعہ ، ص ۱۰-۲ .

فواتح

مقدمہ شرح دیوان حضرت علی است .

بنگرید بہ : شرح دیوان حضرت علی ، در بخش «دیوان» .

فواید رکنی

از شیخ شرف الہدین احمد منیری . (م ۱۳۸۰/۵۷۸۲ م) برای مریدش رکن الدین کہ بہ
سفر حج میرفت ، نگاشتنہ است .

در مقدمہ آمدہ : «حاجی رکن الدین بمحضرت شیخ شرف الدین احمد یحیی منیری التماس نمود
برای این درویش چند فواید از مکتوبات بنویسد تا مرا در سفر و حضر سونس روزگار گردد» .

آغاز : حمد و ثنا مر خالقی را کہ وجود انسان را بشرف تشریف یحییم و یحبونہ مشرف
گردانید .

بنگرید بہ : بزم صوفیہ : ۳۸۰ .

N.M. 1972-33 : نستعلیق خوش ، غلام دستگیر عباسی ، ۱ رمضان ۱۳۲۶ ، در حیدر آباد ،

بدستور سید محمد حسینی بادشاہ قادری سجادہ نشین درگاہ قصبہ تیکمال ، ۹ ص ، اندازہ رحلی .

فیض اعظم

از سید محمد موسوی . باشارت نواب محمد الف خان نگاشتنہ است . (در متأثر الامراء ۱ : ۱۹۳

یاد امان بیگ مخاطب بہ الف خان م ۱۰۶۳ ۵۱۰۶۳ رفتہ است) .

در هفت مرتبه تنزلات : ۱- احدیت و حقیقت حق . ۲- وحدت . ۳- مرتبه علم ذات و اسماء و جمیع ممکنات . ۴- عالم ارواح . ۵- عالم مثال . ۶- وجود . ۷- مظهر جامع حضرت انسان .
آغاز : سپاس بقیاس و حمد تنزه اساس از زبان تشبیه بیان سزای مطلق که بلباس مقیدات ظاهر و هویدا ست .

N.M. 1971-150 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ۲۴ ص .

فیض نبوت

از غلام احمد بن شاه غلام نبی صدیقی قادری کنبل پوش . در سال ۱۲۹۱/۵۱۲۹۱ (=خاطر را نگهدار)/۱۸۷۴م نگاشته است . فرو رفتم بفکر آن کجا فکر - شد الهامی که «خاطر را نگهدار» .
نگارنده در مقدمه مینویسد : «استفاضه از دودمان نبوت و ولایت محمدی بدین دو طریق مخصوص بوده است و آن سہاعت و بصارت است . سہاعت متعلق بہ فیضان نبوت است و بصارت منور اعیان جان ولایت آمده . . . تعلیم و ارشاد این دو طریق ما را جداگانه بنظر سی آید ، اگر باید رساله در راز بصارت جداگانه باید و ما بحکم ضرورت بتحریر راز سہاعت اکتفا میکنیم» .

در دو «صدا» و یک «نتیجه» . صدای اول : در ذکر نزول وحی بر انبیاء و حضرت محمد و اقسام وحی . صدای دوم : در اکتساب و تعلیم راز سہاعت و ذکر آنچه متعلق و مناسب آن است .
نتیجه : در وقوع مکالمه با متکلم بلا حجاب باستدلال و احوال و افوال بزرگان دین .

آغاز : سمع الله لمن حمده من ای لسان سرا وعلانیة لانه سمیع ، . . سگ بارگاه غوث الصمد غلام احمد . . . گوش گزار سامعان نبوش میگرداند .

N.M. 1965-156 : نستعلیق ریز ، خواجه محبوب منشی بن نظام الدین ، ۲۱ ربیع الثانی ۱۲۹۵ ، عنوانها شنگرف ، ۴۴ ص . در آخر نام نگارنده احمد علی قاضی درج شده است .

قابلیت

از ترکیه اصفهانی . در مقدمه مینویسد : «اشارت چنین رسید که در بیان معنی قابلیت و مصدر تحقیق آن بزبان تحقیق ترجمان . . . می باید نوشت» .

آغاز : بعد از سپاس بیحد و قیاس پروردگاری را که بیرنگ آمادگی .

همان : نسخه های فارسی ۲ : ۱۳۰۷ .

N.M. 1957-912/40-19 : نستعلیق ریز ، قبل از ۵۹۸۴ ، عنوانها شنگرف ، ش ۱۹ در

مجموعه ، ص ۴۲۸-۴۳۲ .

قدسیه

از خواجه محمد پارما نقشبندی . شامل سخنان عرفانی خواجه بهاء الدین نقشبند .

آغاز : حمد و ثنای بیحد و منتهی و شکر و سپاس بی اندازه و قیاس .

بنگرید به : پیشگفتار «قدسیه» چاپ عراق ، تهران و چاپ اقبال ملک ، اسلام آباد .

N.M. 1964-368/B : نستعلیق خوش ، (ملا محمد حیات عرف افغانی) ، سده ۱۱ هـ ،

جدولبند ، ۳۶ ص ، با کشف المحجوب هجویری .

کاشفه = رسایل احمد قندهاری ، ۱

کچکول وارث علی

از محمد وارث علی . در مقدمه مینویسد : «اکثر در سیر کتب صوفیه بامید مداوا بسر

می نمایم لهذا در اوقات سیر کتب مذکور مطالبی که در فهم ناقص عاصی در آمده آنرا درین اوراق که همچو کچکول است جمع نمایم . چون مضامین متفرق و منضبط اند و عاصی نیز همچنین پریشان لهذا فصلی و بابی را در این احتیاج نیست» .

دارای مطالب عرفانی گزیده از رساله جوانمردی ، تقریر مولانا عبدالعزیز ، سیر الاولیاء ،

اخبار الاخیار ، رساله التمهید و ادلة التوحید ، فوائد الفواد ، سلک السلوک ، حقایق الدقایق و جز آن .

آغاز : شکر بدرگاه قادری که در این خانه اسکن خداوند خانه اوست .

N.M. 1957-652 : نستعلیق خوش ، سده ۱۳ هـ ، با یادداشت : «سیرزا ناظم بخت گورگانی

۱۴ ذی قعدة ۱۲۰۴ هـ» ، عنوانها شنگرف ، ۱۶۸ ص .

کشف الاسرار = ذیل «اسرار الوحی»

کشف الحقایق

از عزیز الدین بن محمد نسفی (متوفی میان ۶۸۰-۷۰۰/۱۲۸۱-۱۳۰۱ م) . در سال ۸۶۸/

۱۲۸۱ م نگاشته است .

در یک دیباچه و فاتحه و ده رساله .

آغاز : حمد و سپاس بی نهایت خدای را که پدید آورنده موجودات است .

بنگرید به : کشف الحقایق بکوشش دکتر مهدوی ، ایران ۱۳۴۴ خ ، نسخه های فارسی

۲ : ۱۳۱۸ .

N.M. 1959-362 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، عنوانها نانویس ، ناقص الطرفین ، آغاز : در

سخن اهل حکمت در بیان آنکه عالم بچه طریق پیدا آمد (رساله دوم) ، ۱۲۴ ص .

کشف الحقایق الوجود = وجودیه

از حضرت شاه منتخب الدین قادری سروری اکبر آبادی . درباره وجود .

آغاز : ای درویش در بیان آنکه اگر کسی همه علم داند و خود را نداند او جاهل است و

اگر کسی هیچ علم را نداند و خود را شناسد او عالم است .

N.M. 1971-265/3 : نستعلیق ، مشتاق احمد کیرانوی ، برای حافظ محمد یس ، ۱۹ محرم

۵۱۳۵۳ ، در امروده ، ش ۳ مجموعه ، ص ۲۷-۴۲ .

کشف الغین فی شرح الرباعیتین

از شاه ولی الله محدث دهلوی (م ۱۱۷۶ هـ) . در مقدمه مینویسد : «عزیزی را با معنی رباعیتین

از شرح رباعیات . . . خواجه محمد باقی . . . کار افتاد و چون در فهم آن توقنش واقع شد بشرح . . .

شیخ احمد سرهندی . . . رجوع کرد ، بجز زیاده اشکال ثمره بدستش نیامد . . . چون ابن فقیر برین

حال اطلاع یافت . . . بخاطر فاطر مقرر شد . . . که کلمه چند درین باب در سمت تحریر کشد . . .

نخست آن عبارت بنویسم ، آنگاه بعض مواضع اشکال تعین کنم ، بعد ازان هر جمله را علاحده شرح نمایم» .

در گذارش دو رباعی خواجه باقی بالله نقشبندی (م ۱۰۱۲ هـ) .

آغاز : الحمد لله الكرام علم بالقلم علم الانسان . . . اما بعد سی گوید فقیر ولی الله عنی عنه .

N.M. 1968-108/3 : نستعلیق ، محمد هاشم بن شیخ محمود تتوی ، ۲۵ صفر ۱۱۱۵ هـ ،

منقول از روی نسخه مؤلف ، ش ۳ مجموعه ، ص ۹۶-۱۳۷ ، با رسایل عربی شاه ولی الله در یکجلد .

کشف المحجوب

از ابوالحسن علی بن عثمان جلابی غزنوی لاهوری ، معروف به داتا گنج بخش (م ۵۴۶۵ هـ)

۳-۱۰۷۲ (م) .

در سیر و سلوک و آداب صوفیان ، در . ۴ باب .

آغاز : ربنا اتنا من لدنک رحمة وهب لنا امرنا رشدنا .

بنگرید به : مقدمه حکیم محمد موسی امرتسری برکشف المحجوب ، ترجمه اردو از ابوالحسنات قادری ، لاهور .

N.M. 1965-5 : نسخ خوش ، سده ۵۱ ، سرلوح ، جدوابند ، عنوانها شنگرف ، ۴۲ ص .

N.M. 1957-994/15 : نستعلیق خوش ، سلخ ذی تعده ۵۱.۷۳ ، در قریه طیبه مبارکه

زیارتگاه در بلده هرات ، عنوانها شنگرف ، ۴۸۹ ص .

N.M. 1964-367 : نستعلیق خوش ، ملا محمد حیات عرف افغان ، سده ۵۱ ، سرلوح ،

جدوابند ، عنوانها شنگرف ، یار محمد نسخه را مقایسه کرده و اختلافات را در هاشم نوشته است ، ۵۱ ص .

کشف المحققین و اسرار موحدین = کشف المحققین فی سلوک العارفین

از شاه ریز الدین قادری مشهدی دیربندی . برای مرید خود حکیم حاجی محمد سلیمان چشتی قادری دهلوی که در ۱۳۵۴/۶-۱۹۳۵ م زنده بود ، نگاشته است .

آغاز : حمد الهی که انسان کامل جلوه نمای جمال اوست ، صلات بجمدیکه انا احمد بلا میم

کمال او ، اما بعد این رساله ایست مسمی به کشف المحققین و اسرار موحدین که می نویسم .

N.M. 1971-266 : نستعلیق ، خواجه غلام حسین شاه چشتی صابری حیدر آبادی ،

۱ جمادی الاول ۱۳۵۴ هـ ، در سیرته ، ۴۱ ص ، در آغاز نام تالیف «کشف المحققین فی سلوک العارفین» درج شده است .

کشکول کلیمی

از شاه کلیم الله شاهجهان آبادی . (۱۰۶۰-۱۱۴۲/۵-۱۶۵۰-۱۷۱۹ م) . در ذی قعد

۱۱۰۱/۵-۱۶۹۰ م در یک مقدمه و دو وصل و یک خاتمه با عنوانهای «لقمه» نگاشته است .

آغاز : الحمد لله به علیه والصلوة من لیده و الیه اما بعد کشکولی که لقمه هایش لطیفه ربانی .

بنگرید به : «تاریخ مشایخ چشت» از نظامی : ۳۹۲ ، گنج بخش ۲ : ۷۶۰ .

N.M. 1961-870 : نستعلیق چایپا ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ۶۰ ص .

جواب سوال درباره کلمه طیبه

از درویش محمد قادری . در تحلیل و تجزیه عرفانی کلمه «لا اله الا الله» .

آغاز : الحمد لله الذی الالف اللام والمیم که الرحمن والرحیم خاص الخاص صفت اوست اما

بعد آنکه سائلی سوال نمود که .

N.M. 1968-163/2 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ش ۲ مجموعه ، ص ۹-۲۶ .

کلمات = مناجات

از خواجه عبدالله انصاری (م ۵۴۷۱ هـ) .

آغاز (۱) : ای زدرت بیدلان را بوی درمان آمده . (۲) : باسمک القدوس . . . الهی این چه فضل است که با دوستان خود کردی . (۳) : الحمد لله الذی نور مصابیح القلوب العارفين . . . الهی بعزت آنها که رخس همت در ساحت بیدان قناعت تافته اند . (۴) : این کلمه چند است از سخنان ندیم حضرت باری عبدالله انصاری .

بنگرید به : نسخه های فارسی ۲ : ۱۳۲۲ .

N.M. 1964-382/2 : نستعلیق ، ۲۷ رمضان ۱۰۰۲ هـ ، آغاز برابر نمونه ۱ ، ص ۱۶ . در آخر تذکرة الشعراى سمرقندی .

N.M. 1959-194 : نستعلیق خیلی زیبا ، عماد الحسینی (اگر وی میر عماد حسینی باشد او در ۱۰۷۱ هـ زنده بود) ، هر صفحه نسخه منقش و دیدنی است ، آغاز برابر نمونه ۲ ، ص ۳۶ .

N.M. 1958-212/2-3 : نستعلیق خوش ، (۱۲۴۵ هـ) ، عنوانها شنگرف ، آغاز برابر نمونه ۳ ش ۳ در مجموعه ، ص ۲۳۷-۲۵۳ ، با عنوانهای «کلمة الاخری» .

N.M. 1957-648/9-A : نستعلیق ، رمضان ۱۲۷۳ هـ ، جدولبند ، عنوانها شنگرف ، آغاز برابر نمونه ۴ ، ش ۱ مجموعه ، ص ۷۲ .

N.M. 1968-570 : نستعلیق خیلی زیبا ، به صورت مرقع ، محمد شریف مظفر رقم ، ۱۳۲۴ هـ ، برای مهاراجه کشن پرشاد ، با یک مجلس تصویر جهانگیر پادشاه ، همه صفحات زرین و منقش ، نسخه هنری ست و از نظر خوشنویسی بسیار ارزش دارد ، آغاز برابر نمونه ۴ ، ص ۲۴ .

کلمات جامع

از شاه ابوالحسن قادری . که گفتار های مراد خود را جمع کرده است .

در ۲۹ باب : ۱- ذکر مفید . ۲- ذکر مطلق . ۳- وجود خالق و خالق . ۴- نسبت های خلق با خالق . ۵- رازشی کابل و ذکر معراج نبوی . ۶- نسبت لب و عبد . ۷- شرح بعضی مسائل عرفانی . ۸- به حقیقت هر شی رسیدن . ۹- اقسام علم لدنی . ۱۰- مراتب داخلی شی بالفعل . ۱۱- بیان ان الله لغنی عن العالمین . ۱۲- درباره خلق و خالق . ۱۳- شرح مقاله اربعون از فتوح الغیب .

آغاز : حمدی که صادر از حق و قائم بحق سزاوار مر او راست که بهر جا که بنگرند .
N.M. 1958-33/9 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۲۰۹ ص .

کلمات طیبات

مکتوبات سید نجم الدین . گرد آوری از شیخ جان محمد ملقب به صدیق بن ابوسعید انصاری که پس از تحصیلات رسمی در حدود سی سال در جست و جوی مردی «جامع بین العلم والمعرفت» بوده و بالآخر بخدمت سید نجم الدین رسید و هفده سال از او آموزش های روحانی دید و پس از درگذشت نجم الدین ، وی برای اطمینان خود و مریدان نامه های سید را گرد آورده است .
در دو قسم : ۱- نامه های نجم الدین به شیخ جان محمد ، در ۲ فصل (۱- نامه ها که قبل از مرگ صاحبزاده قیام الدین احمد (ظاهرا پسر نجم الدین) صادر شدند . ۲- نامه ها که پس از مرگ او صادر شدند) ۲- نامه های نجم الدین به دیگران ، در سه فصل (یا فصل) ، (۱- ؟ ۲۰- چهار نامه به مسعود کلان . ۳- بیست و شش نامه به شیخ عبداللطیف) .

آغاز : حامد الله رب العالمین . . . اما بعد میگوید بیقدر ، بيمقدار . . . که بعد تحصیل علوم رسمیه در اثنای تدریس علوم عقلیه .

N.M. 1957-909/29 : نستعلیق ، غلام نقشبند بن علیم الله (شاید نگارنده رساله مصاد ، در بخش دستور زبان) ، ۲۹ رمضان ۱۱۸۴ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۱۹۲ ص .

الكلمات المولفه في المقاصد المختلفه

از محمد یحیی معروف به شاه خوب الله اله آبادی (م ۱۱۴۴/۱۷۳۱م) .

آغاز : حمدی که بدایت او ازلی است و نهایت او ابدی سزاوار معبودی است .

N.M. 1965-86/1 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، آغاز افتاده : از آثار صحابه کرام او رضی الله عنهم
می باید بودن ، ۳۹۲ ص .

کلید التوحید

از سلطان باهو قادری .

آغاز : حمدله . اما بعد میگوید مصنف تصنیف . . . این کتاب را نام کلید التوحید نهاده .

همان : گنج بخش ۲ : ۷۶۴ .

N.M. 1978-58/1 : نستعلیق ، امیر بخش ، ۱۲۷۷ هـ ، ش ۱ مجموعه ، ص ۲-۷ .

کنز الہدایات فی کشف البدایات والنہایات

از محمد باقر بن شرف الدین عباسی لاہوری . در ۹ ذی قعدہ ۱۰۸۰ھ / ۱۶۷۰م نگاشته است .
انتخاب مکتوبات شیخ احمد سرہندی (م ۱۰۳۴ھ) و خواجہ محمد معصوم نقشبندی
(م ۱۰۵۱ھ) است ، در ۲۰ «ہدایہ» .

آغاز : حمد بیحد و سپاس بیقیاس منعمی را کہ سنت سنہ محمدیہ طریقہ انیقہ احمدیہ .

بنگرید بہ : پاکستان میں فارسی ادب ۲ : ۲۸۹ ، گنج بخش ۲ : ۷۶۸ .

N.M. 1971-310 : نستعلیق ، محمد نور الحق بن مولانا محمد عبدالکریم قاضی ، شاہ پور ،

۱ شوال ۱۱۳۷ھ ، (بنظر آقای محمد اقبال مجددی این تاریخ باید ۱۲۳۷ھ یا ۱۳۳۷ھ باشد) ، در
خانقاہ عثمانیہ در ناحیہ سون (پاکستان) ، ۱۶۰ ص ، در پایان مطالب عرفانی .

N.M. 1976-35/3 : نستعلیق ، ۵ ذی الحجہ ۱۲۴۱ھ ، عنوانها شنگرف ، ش ۳ مجموعہ ،

۸۲ ص .

گلشن = مناظرات خمس

از ترکہ .

گل و نوروز = رسایل کاسانی ، ۱۲

گنج اسرار

نسب بہ فرید الدین مسعود گنج شکر . (متوفی میان ۶۶۰-۶۶۹ھ) .

در معرفت دل و ماہیت آن .

آغاز : حمدلہ . بعد میگوید شیخ مسعود اجودہنی . . . کہ رسالہ فارسی در بیان شرح معرفت

دل و ماہیت آن در قلم آورده .

N.M. 1961-946 : نستعلیق ، بہاء الدین ، ۶ ربیع الاول ۱۲۵۷ھ ، ۲۰ ص .

گنج مخفی

از ناشناس . عنوان تالیف در متن نیامدہ بلکہ ازین کلمات مقدمہ استنباط شدہ

است . «الحمد لله على قدرته فرمود کنت کنزاً مخفی یعنی بودم من در گنج مخفی» . در آن از آثار شیخ

خوب محمد چشتی (م ۱۰۲۳ھ) و سید گیسو دراز (م ۸۲۵ھ) و شاہ راجو قتال (م ۸۲۷ھ) استفادہ

شده است .

آغاز : الحمد لله على قدرته فرمود کنت کنزا مخفی .

بنگرید به : نسخه های فارسی ۲ : ۱۲۲۴ ، «مخزن السالکین» در همین بخش ، ص ۲۶۶ .

N.M. 1965-210/35 : نستعلیق ، (سیر ابو القاسم طباطبائی ، ۵۱۲۵۷ ، در حیدر آباد) ،

ش ۳۵ مجموعه ، ص ۶۷۵-۶۹۶ .

گنج نامه

از خواجه عبدالله انصاری (م ۵۴۸۱) . سخنان عارفانه است که در آن جعل والحق شده

است و اشعار جامی (م ۵۸۹۸) نیز دیده میشود .

آغاز : حمد ییحد الهی را و درود بیعد پادشاهی را که برداشت . (برابر با «کنز السالکین» او) .

بنگرید به : نسخه های فارسی ۲ : ۱۳۴۰ .

N.M. 1972-112 : نستعلیق ، یحیی گزرگامی (هرات) ، ۵ صفر ۵۱۲۸۰ ، ۴۶۴ ص .

شرح لا اله الا الله

از ناشناس .

آغاز : کل کلمه را گوش کن مرتبه لا را بیان کنم و شرح شرایط وی را عیان نمایم .

N.M. 1961-853 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، ۷ ص .

شرح لا اله الا الله

از ناشناس .

آغاز : حمدله . اما بعد بدانکه ای طالب حق ، معنی کلمه . . بر چهار نوع است .

N.M. 1961-906/1 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، ۳ ص .

شرح لا اله الا الله = کلمه طیبه

لذت المعرفة

از شاه درویش محمد قادری (ترقیمه) . در شناخت نفس . در آن آمده است : «این نسخه

اسرار الرحمانی است و لذت المعرفة نام نهاده شده است» .

آغاز : الحمد لله الذی زین البقا بالفناء و زین الفنا . . پس جمله زینت از ازل تا ابد ثابت است

مر باقی را بنور محمد .

N.M. 1968-162/2 : نستعلیق ، سده ۱۳ھ ، ش ۲ مجموعہ ، ص ۱۶-۶۲ .

لطایف اشرفی = لفظ المفلوظ

سخنان سید اشرف الدین جہانگیر سمنانی (م ۱۴۰۵/۸۰۸ھ) . گرد آوری از نظام الدین یمنی
ملقب بہ نظام حاجی الیمنی ، مرید سمنانی ، در سال ۱۳۸۵/۵۷۸۷ھ . در ۶۰ «لطیفہ» .

بنگرید بہ : بزم صوفیہ : ۴۶۹ ، نفیسی ۲ : ۷۵۶ ، «لطایف اشرفی» رسالہ دکترائی دکتر
وحید اشرف از طرف دانشگاہ اسلامی ، علی گڑھ (ہند) .

N.M. 1973-247 : نستعلیق ، سید رحیم اللہ ، خطیب و مؤذن مسجد جامع قصبہ یکدلہ ،
عملہ پرگنہ راری ، سرکار کرا ، مضاف الہ آباد ، بدستور نور علی خان امین فوجدار پرگنہ مذکور ،
۹ ربیع الاول ۱۱۵۰ھ ، عنوانہا شنگرف ، آغاز افتادہ : بزودی پیدا شد و بعضی کشتہ اند کہ
(لطیفہ ۱۶) ، ۵۶۹ ص .

لطایف خمسہ

در نسخہ موزہ بہ شیخ عبد الاحد سرہندی (م ۱۱۲۷ھ/۱۷۱۵م) بن خواجہ محمد سعید بن
شیخ احمد سرہندی نسبت شدہ دادہ است .

آغاز : الحمد لله و سلام علی عبدہ الذی اصطفی ابا بعد چون سالک از حجاب ہستی و
خود پرستی بیرون آید .

بنگرید بہ : تذکرہ مشایخ نقشبندیہ از توکلی : ۲۴۵ ، «خمس اللطایف» در ہمین بخش ،
ص ۱۲۷ .

N.M. 1958-44/13-2 : نستعلیق ، سده ۱۳ھ ، ش ۲ مجموعہ ، ص ۱۲-۱۷ .

لطایف عشرہ

خواجہ غلام نبی للہی احمدی مظہری نقشبندی (۱۲۳۴-۱۳۰۶ھ/۱۸۰۹-۱۸۸۸م) .
«فقیر غلام نبی احمدی مظہری معروض میدارد کہ مولوی قمرالدین صاحب سلمہ ربہ جواب سوالی
چند بایمانی حضرت شاہ غلام علی صاحب افاض اللہ علینا من برکاتہ نوشتہ» (تحریر ہامش) .

بروش سوال و جواب نگاشتہ شدہ است .

آغاز : الحمد لله الذی ہدانا لہذا وما كنا . . . سائلی سوال کرد کہ ترکیب انسان از لطایف
بر طبق معرفت .

بنگرید بہ : محمد صادق قصوری : تکملہ بر «تذکرہ مشایخ نقشبندیہ» توکلی : ۵۳۰ .

N.M. 1957-1056/4-5 : نستعلیق ، (عبدالکریم ، ۵۱۳۰۳) ، در مجموعہ ، ۱۴ ص .

لطایف غوثیہ

از محمد بن غلام غوث قادری بتالوی . (نگارندہ «شرایف غوثیہ» در بخش تذکرہ) . در سال ۱۷۸۸-۹/۵۱۲۰۳ م نکاشته است . نگارندہ از معتقدان محمد فاضل الدین بتالوی و غلام قادر شاہ بتالوی بودہ است .

در دو فصل ، با عنوانهای «لطیفہ» . فصل اول در سباحث عرفانی ، فصل دوم در اذکار ، در ذیل عنوان لطیفہ مطالبی درباره ذکر اسم جہر ، ذکر درود ، ذکر جہر ، ذکر ہو و ذکر سه ضربہ وغیرہ درج شدہ است :

آغاز : الحمد لله الذی لا اله الا هو الحی القيوم والصلوة والسلام علی مرکز دائرۃ النبوة و قطب فلک الرسالہ محمد حبیبہ و نبیہ المعصوم . . . لطیفہ اعلام اسعدک الله انه تعالی متصف بالبطون و الظہور و قبلہ فی الاطلاق .

N.M. 1959-75 : نستعلیق خوش ، سدہ ۵۱۳ ، عنوانها شنگرف ، ۹۴ ص .

لفظ المافوظ = لطایف اشرفی

از سمنانی .

لمعات

از فخرالدین ابراہیم عراقی (م ۱۲۸۹/۵۶۸۸ م) . در مراتب عشق ، در ۲۸ «لمعہ» .
آغاز : الحمد لله الذی نور وجہ حبیبہ بتجلیات . . . اما بعد این کلمہ چند است در مراتب عشق .

بنگرید بہ : بزم صوفیہ : ۱۵۳ ، گنج بخش ۲ : ۷۷۲ ، نسخہ های فارسی ۱ : ۱۶۳ و ۲ : ۷۴۱ .

N.M. 1977-213/3 : نستعلیق ، ۵۱۱۲۸ (تاریخ مجموعہ) ، عنوانها شنگرف ، ۵۴ ص .

N.M. 1961-871 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ناقص الطرفین ، آغاز : عشق چنانم کہ اگر یک جرعه ، ۱۸ ص ،

N.N. 1965-210/22 : نستعلیق ، (میر ابو القاسم طباطبائی) ، ۲۸ صفر ۵۱۲۵۹ ، عنوانها

شنگرف ش ۲۲ مجموعہ ، ص ۳۸۵-۴۴۲ .

N.M. 1970-7/1 : نستعلیق خوش ، سده ۵۱۳ ، عنوانها شنگرف ، ش ۲-۵۵ ، در صحافی
پس و پیش شده است .

N.M. 1969-334 : نستعلیق خوش ، سده ۵۱۴ ، ۱۱۴ ص .

اشعة اللمعات ، حقایق اللمعات = شرح لمعات

از عبد الرحمان جاسی . در سال ۱۴۸۱/۵۸۸۶ م نگاشته است .

آغاز : لولا لمعات برق نور القدم - من نجو حی الجود وحی الکریم .

بنگرید به : «جاسی» از حکمت : ۱۸۱ ، ریزو ۲ : ۵۹۴ .

N.M. 1969-335 : نستعلیق ، شیخ حبیب الله بن شیخ ابراهیم دهلوی ، ۲۵ جمادی الاول

۱۸۸ ، ۵۱۱۷۱ ص .

شرح لمعات

از درویش علی بن یوسف کرکهری (این نسبت چند گونه آمده است) همانکه «زبدة الطریق
الی الله» را در سال ۱۴۰۲-۳/۵۸۰۵ م نگاشته بود .

آغاز : حمد بیحد و شکر بیحد ذات واجب الوجودی . . قولہ بسم . . الحمد لله الذی نور
وجه حبیبہ بتجلیات . بدان ای موحد حقتک الله تعالی .

بنگرید به : نسخه های فارسی ۲ : ۱۲۵۳ ، نفیسی ۱ : ۲۸۴ .

N.M. 1963-155 : نستعلیق شکسته آسبز ، مومن کشمیری بدستور عبدالرحمان بن مقب بد

دیو اسلام آبادی ، صفر ۱۱۱۸ ، در احمد آباد (هند) ، عنوانها شنگرف ، ۲۰۲ ص .

ضوء اللمعات = شرح لمعات

از ترکه اصفهانی . در سال ۱۴۱۱-۳/۵۸۱۵ م نگاشته است . (نفیسی ۱ : ۴۵۱) .

آغاز : (مقدمه) : شاهراه کمال آفرینش و جویندگان گوهر دانش و بینش هر یک از انجام
خویش . (متن) : الحمد لله الذی . . یعنی سپاس خدای را که روشن گردانید ذات و حقیقت دوست
خود را . (این سر آغاز با آغاز مذکور در «نسخه های فارسی ۲ : ۱۲۷۳» اختلاف دارد) .

N.M. 1968-183/10 : نسخ ، سده ۹-۵۱ ، نشانها شنگرف ، ش ۱ . مجموعه ص ۹۳-۱۰۲ .

N.M. 1957-912/40-23 : نستعلیق ریز ، پیش از ۵۹۸۴ ، عنوانها شنگرف ، چند سطر در

آغاز نا نویس مانده و ازینجا شروع میشود . و جویندگان گوهر دانش و بینش هر یک از انجام ، ش ۲۳ در مجموعه ، ص ۵۰۰-۵۲۵ ، در یک دیباچه و ۲۸ لمعه .

لوايح

از عبد الرحمان جامی . در حدود ۱۵۸۷-۶/۱۴۶۵ م نگاشته است .

درباره جسم و لطافت روح و خدا و جز آن ، در چند «لایحه» .

آغاز : لا احصى ثنا عليك ، كيف و كل ثناء . . . خداوندا سپاس تو بر زبان نمی آریم .

بنگرید به : «جامی» از حکمت : ۱۷۰-۱۷۱ ، نسخه های فارسی ۲ : ۱۳۵۰ .

N.M. 1971-161/2 : نستعلیق خوش ، محمد بن معروف به بقال ، شوال ۵۸۷۷ هـ ، بر هاشم

«دیوان جامی» ، ص ۵۴۶-۵۵۹ .

N.M. 1959-257/5-2 : نستعلیق خوش ، قبل از ۵۹۹۱ هـ ، جدولبند ، عنوانها زرین و

و شنگرف ، ناقص الطرفین ، آغاز : ای در همه شان ذات تو پاک از همه شئین ، ش ۲ مجموعه ، ص

۸۰-۳۵ .

N.M. 528-83 : نستعلیق خوش ، ربیع الاول ۵۱۰۲۳ هـ ، در کشکول قاندری (بنگرید در

بخش چند دانشی ، ص ۱۴۳) .

N.M. 1969-213/1 : نستعلیق ، ۱۷ شوال ۵۱۰۸۰ هـ ، عنوانها ، شنگرف ، ش ۱ مجموعه ،

ص ۵۰-۲ .

N.M. 1968-87/1 : نستعلیق خوش ، کاظم ، رمضان ۵۱۰۸۶ هـ ، عنوانها شنگرف ، آغاز

افتاده : چون عجلت تفرقه است اسباب جهان (لایحه دوم) ، ۴۶ ص .

N.M. 1961-880 : نستعلیق ، سده ۵۱۱ هـ ، کلمات عربی شنگرف ، جدولبند ، ۱۳ ص .

N.M. 1976-41/8 : نستعلیق ، سده ۵۱۱ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۳ ص ، پس و پیش شده است .

N.M. 1961-973 : نستعلیق ، ساخ محرم ۵۱۱۸۷ هـ ، عنوانها شنگرف ، ش ۱ مجموعه ،

ص ۱۹-۱ .

N.M. 1957-1035/3 : نسخ ، سده ۵۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۴۲ ص .

N.M. 1970-249/1 : نستعلیق ، رستم علی خان ، بفرمایش حکیم قدرت نبی ، ۲۵ ذی قعدة

۵۱۲۶۹ هـ ، در حیدر آباد ، عنوانها شنگرف ، ش ۱ مجموعه ، ص ۱-۶۱ ، محشی .

N.M. 1971-384 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۶۶ ص .

روایح فی حل کلمات اللوایح = شرح لوایح

از محمد شریف بن نظام الدین علوی هروی .

آغاز : اللهم نعوذبک بعفوک من عقابک و نعوذ برضاک . . لا احصى ثناء عابک یظہر منی ثناء ذاتک والحال . . جل عالی و متعالی است عن ثنای از ثنای من کہ از مقام فرق .

N.M. 1968-229/3 : نستعلیق ، (۱۲۱۶ھ) ، عنوانها شنگرف ، ش ۳ مجموعہ ، گ ۱۸-۹۵ .

لوایح = ملفوظات عبدالقادر گیلانی

سخنان عرفانی شیخ عبدالقادر گیلانی (م ۵۶۱ھ) . از عربی بفارسی ترجمہ شدہ است . با عنوانهای «لایحہ» آمیخته با نظم .

آغاز : قال قطب الاقطاب . . . فرمودہ است قطب قطبان . . . من رای محب اللہ ہرکہ دید دوستی از دوستان خدا را فقدری اللہ پس تحقیق وی دید .

N.M. 1961-688/2 : نستعلیق ، سدہ ۱۲ھ ، عنوانها شنگرف ، ش ۲ مجموعہ ، ص ۷۶-۸۹ .

مبداء و معاد

از شیخ احمد سرہندی (م ۱۰۳۴ھ) . مطالب عرفانی کہ در بیاضهای شیخ پراکنده بود ، خلیفہ وی خواجہ محمد صدیق بدخشی در سال (۱۰۱۹/۱۶۱۰م) برگزیدہ و گردآورده است .

آغاز : الحمد لله المبداء والمعاد . . درویشی را ہوس این راہ پیدا شد .

بنگرید بہ : رود کوثر : ۲۵۷ چاپ پنجم لاہور ، ہان : گنج بخش ۲ : ۷۸۰ .

N.M. 1976-35/2 : نستعلیق ، ۲۶ شوال ۱۲۴۱ھ ، عنوانها شنگرف ، ش ۲ مجموعہ ، ص ۷۶ .

N.M. 1959-83/5 : نستعلیق ، ۵۱۲۶۵ (تاریخ مجموعہ) ، ش ۵ در مجموعہ ، ص ۲۲۰-۲۹۰ .

مبداء و معاد

از ترکیہ اصفہانی . در سال ۱۴۲۸-۹/۵۸۳۲م نگاشته است . (پس سال مرگ او ۵۸۳۵ ہجری . ۵۸۳۰ درست تر بنظر میرسد) .

دریک مقدمہ و دو باب .

آغاز : سپاس و شکر خدای را کہ پیدا کرد جہان نمایش را و هویدا ساخت .

بنگرید بہ : نسخہ های فارسی ۲ : ۱۳۵۷ .

N.M. 1962-183/7 : نسخہ ، سدہ ۹-۱۰ ، نشانہا شنگرف ، ش ۷ مجموعہ ، ص ۵۵-۶۷ .

N.M. 1957-912/40-18 : نستعلیق ریز ، قبل از ۵۹۸۴ ، عنوانہا شنگرف ، ش ۱۸ مجموعہ ،

ص ۳۹۰-۴۲۷ .

مبدأ و معاد

از عبدالرزاق کاشانی (م ۵۷۳۶) . در مقدمہ می نویسد : «دوستی کہ دست توفیق گریبان دل او را سوی تحقیق می کشید و پای ارادتش را طالب سعادت می برید ، درخواست کرد کہ فصلی مختصر بہت او در بیان مبدأ و معاد مسطور گردد و سلوک طریق معاد او را بتائید الہی مقدور والا نویسنده در اجابت ملتزم معذور» .

آغاز : الحمد لله الذی ابد الخلق و در الامر کما اراد . . . بعد ما دوستی کہ دست توفیق گریبان دل او را سوی .

N.M. 1968-159/2 : نسخہ ، ۲ رمضان ۱۰۰۵ھ ، برای خلف قاضی میرزا علی ہاشمی ،

ش ۲ مجموعہ ، ص ۲۸-۳۱ .

مبدأ معاد = در بخش «عقاید»

مثال و خیال = منامیہ

از ہمدانی .

مجمع الاسرار

از سید بہادر شاہ قادری بہاکری (م ۱۲۷۴ھ/۸-۱۸۵۷م) بن سید میر شاہ حسینی . در سال ۱۲۲۹ھ/۴-۱۸۱۳م نگاشته است : مجمع اسرار پر انوار را - ختم کردم در ثنائی محی الدین . از سنہ ۱۲۲۹ھ گذشتہ یک ہزار - دو صد و نہ بیست خوان از سریقین .

در چند فصل : طریقہ پیران قادری ، تلقین نمودن سالک باسم ذات ، پاس انفاس ، شجرہ های پیران قادری و چشتی و نقشبندی ، نسب نامہ پدری نگارندہ ، اذکار و اشغال و وظایف بزرگان شطاری و قادری ، معمولات بزرگان قادری ، طریق حبس . . . (در آن قول نوشہ گنج بخش متوفی ۱۰۶۴ھ نقل شدہ و از سلسلہ نوشاہی سخن رفتہ است) .

آغاز : الحمد لله الذی خلق السموات والارض . . . بر ضمیر روشن دلان پوشیدہ نماید کہ این مسکین خوشہ چین صاحب دلان است .

N.M. 1968-167 : نستعلیق ، کریم بخش بن محمد منیر مجددی نقشبندی ، متوطن چمبالید ، گوجرانواله ، ۹ ذی الحجہ ۱۳۱۷ھ ، عنوانها شنگرف ، ۱۸۷ص ، در پایان قطعات تاریخ مرگ نگارنده از غلام قادر بن شیخ احمد رسولنگری و میان بدرالدین ساکن چک بهادہ .

مجمع الاشیاء

از شیخ محمود ، مرید شاه سیف الله حسینی قادری . (بنگرید به : «رویت الحق» در همین بخش ، ص ۲۳۲) . مطالب پراکنده عرفانی بروش اگر کسی گوید و بگو .

آغاز : بلند نشینان چون صفای لاسکان خاصه حضرت تحقیق آنزمان مصاحب ذوق و وجدان ، N.M. 1961-979/1 : نستعلیق ، عبدالحمید خان ، شوال ۱۱۹۲ھ ، ش ۱ مجموعه ، ص

۱۸-۱ .

مجمع البحرین

از محمد دارا شکوه . در سال ۱۰۶۵ھ / ۱۶۵۴م در تطابق اندیشه های عرفان اسلامی و هندو نگاشته است .

آغاز : بنام آنکه او نامی ندارد . . حمد موفور نگاری را که دو زلف کفر و اسلام را . N.M. 1961-941 : نستعلیق ، ملا عمر چشتی ، خادم آستانه میر غلام حسین احمد عرف میرزا ، ۱۶۰۰ ، ۵۱۲ ، ۲۸ ص .

N.M. 1961-929 : نستعلیق ، سده ۱۳ھ ، ۵۸ ص .

N.M. 415 : نستعلیق ، سید حبیب رضا ، ۸ ربیع الآخر ۱۳۰۰ھ ، ۲۸ ص .

مجمع الدقایق

از ناشناس .

آغاز : خلق بعد از ارتفاع کثرت عین حق است .

N.M. 1978-43 : نستعلیق ، سده ۱۱ھ ، ش ۶ مجموعه ، ۸ ص .

محرم اسرار

از شیخ عبدالکریم بن شیخ فرید انصاری . وی از خانواده شیخ عبدالقادر گیلانی و از ارادتمندان شیخ احمد قادری لکهنوی بوده و این کتاب را در سال ۱۰۱۸ھ / ۱۶۰۹م نگاشته است .

در تفسیر اینکه همه ذلهورهای موجود با وجود حضرت محمد (ص) است .

آغاز : قل هو الله احد بنام آن احدی که از ذات هستی بروی تعلیقات در آیه قدرت دید .

همان : نسخه های فارسی ۲ : ۱۳۶۶ .
N.M. 1961-915 : نستعلیق ، سده ۱۳ ، ۵۱۳ ، ۶۸ ص .

مخزن السالکین

در نسخه موزه نام نگارنده موجود نیست اما در نسخه کتابخانه انجمن ترقی اردو - کراچی با شماره ۲ ق ۱۶ نام نگارنده شاه برهان الدین چشتی و عنوان تالیف «مخزن السالکین و مقصد العارفین» آمده است . نیز بنگرید به : فهرست مخطوطات دیال سنگھ ترست لائبریری ، لاهور ۳ : ۹۲ .
در توحید و تفسیر «کنت کنزا مخفی» و غیره .
آغاز : حمد متواتر و ثنای متکثر عز و جل که از نور تجلی محبوب ابتداء کمال صورت جمال همه مثال انگشت .

N.M. 1966-210/36 : نستعلیق ، (میر ابوالقاسم طباطبائی ، ۵۱۲۵۷ ، در حیدر آباد) ،
ش ۳۶ در مجموعه ، ص ۶۹۷-۷۲۲ .

مرآت التائبین

از میر سید علی همدانی . در توبه در ۴ باب .
همان : نسخه های فارسی ۲ : ۱۳۷۰ ، در مطالب باب سوم اضافه شود : «شرایط توبه و کیفیت تکبیر گناهان و تدارک آن» .
آغاز : حمد و ثنای نامتناهی حکیمی را که حقایق آثار تریاق .
N.M. 1957-912/40-2 : نستعلیق ریز ، قبل از ۵۹۸۴ ، عنوانها شنگرف ، ش ۲ مجموعه
ص ۵-۵۲ .

مرآت العارفین

از مسعود بک (م ۸۰۰ هـ) . باعنوانهای «کشف» و «نکته» .
آغاز : الحمد لله الذی خلق آدم علی صورته ... اما بعد بدانکه لسان وقت ناطق است و عین غیب مشاهد .
همان : گنج بخش ۲ : ۷۸۸ ، دیوان مسعود بک را دکتر عبدالشکور قادری شاه تصحیح کرده از طرف دانشگاه ناگپور ، هند ، درجه دکترائی دریافت کرده است .
N.M. 1961-954 : نستعلیق ، سید محمد عبدالله بن سید عبدالقادر قادری ، ۵۱۱۷۳ ، عنوانها
شنگرف ، ۲۲۸ ص .

N.M. 1965-158 : نستعلیق، شاه عنایت، بدستور حضرت شاه عتیق الله ، ۱۰ رجب ۱۱۷۴ھ،

عنوانها شنگرف ، ۲۳۰ ص ، محشی .

مراتب سته

مطالب آن از مقدمه و هفت فصل اول «نقد النصوص فی شرح الفصوص» تالیف جاسی با تصرف خلاصه شده است .

در وحدت وجود در شش مرتبه . (همان : گنج بخش ۲ : ۷۹۲ ، نسخه گنج بخش با رساله «عمائیه» جاسی در یکجلد و با یک خامه است) .

آغاز: هو الموجود وما فی الموجود الا عین واحد، هی عین حقیقت الحق و وجوده و هو الموجود .

N.M. 1967-82 : نستعلیق ، نیاز احمد بن حافظ خیرالدین ، ۲۱ جمادی الثانی ۱۲۷۲ھ،

در مجموعه رسائل عربی ، ۶ ص .

مراتب معرفت = مشکل حل و حل مشکل

از همدانی .

رساله در مراقبه

N.M. 1961-917 : ۸ ص ، قابل فهرست برداری نیست .

مرج البحرین فی جمیع بین الطریقین

از شیخ عبدالحق محدث دهلوی . (م ۱۰۵۲ھ) .

آغاز: حمدله . . . . اما بعد میگوید فقیر حقیر عبدالحق بن سیف الدین دهلوی . . . . این رساله ای .

همان : گنج بخش ۲ : ۷۹۴ .

N.M. 1974-102 : نستعلیق، قادر بخش بن غلام محمد ، ۵ ذی قعدة ۱۲۸۸ھ ، در وزیر آباد،

عنوانها شنگرف ، ۹۴ ص ، محشی .

نیز بنگرید به : رسائل عبد الحق دهلوی ، در هدین بخش . ، ص ۲۲۳ .

مرشد السالکین = رسائل کاسانی ، ۵

مرصاد العباد من المبدء الى المعاد

از نجم الدین دایه رازی (م ۵۶۵۴/۱۲۵۶م). در ۱ رجب ۵۶۲۰/۱۲۲۳م در پنج باب و چهل فصل نگاشته است.

آغاز: حمدله. صلاة. حمد بیحد و ثنای بیعد پادشاهی را که وجود هر موجود نتیجه جود اوست.

همان: گنج بخش ۲: ۷۹۴، نفیسی ۱: ۱۴۰.

N.M. 1968-132: نسخ، سده ۵۱، عنوانها شنگرف، ۵۹۶ ص، ناتص الآخر.

مسایل حقایق

از ناشناس. در آن چند جا از رساله «تحقیق» نگاشته میان سید محمد نام برده شده است. در اوراق و مسایل عرفانی، بروش سوال و جواب.

آغاز: الحمد لله رب العالمین الذی علم آدم الاسماء... اما بعد اسناد دعای کبیر نوشته سی آید.

N.M. 528-118: نستعلیق، محمد واصل، بکدک واجد علی و محمد عظیم و غلام محی الدین،

۱۵ رجب ۱۱۹۲، در محله مماناز نگر، تاج گنج، اکبر آباد، ۳۱ ص. عنوان تالیف در ترقیمه آمده است.

مستزادات بیخود = رسایل بیخود

مسطر طریقت

غلام نبی لاهی نقشبندی (م ۱۳۰۶ه). از کتابهای سلسله مجددیه گزیده است.

در یک مقدمه و دو مقاله و یک خاتمه. مقدمه در حقیقت معرفت، مقاله اول در هفت باب...

آغاز: حمدله... بر ضمائر ارباب بصائر مخفی نماند که فقیر بی سرمایه برخی معارف از آنچه از کتب حضرات اکابر مجددیه.

N.M. 1957-1056/4-1: شکسته، (عبدالکریم، ۱۳۰۳ه) ش ۱ مجموعه، ص ۸۰-۱،

اوراق پس و پیش شده است.

مسلك العارفين

از محمد بن احمد بن اسعد بخارایی نقشبندی . مجموعه وصایای خواجه عبدالخالق غجدوانی (م ۵۶۷۱/۱۲۲۰م) در ۲۳ باب است .

آغاز : سپاس و ستایش مر خدای را که ظاهر مومنان را بآداب خدمت خود بیاراست .
همان : گنج بخش ۲ : ۷۹۷ .

N.M. 1958-212/2-2 : نستعلیق خوش ، ۵۱۲۴۵ ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ، ش ۲
مجموعه ، ص ۸-۲۳۶ .

رساله در مشاهده = رسایل کاسانی ، ۹

مشکل حل و حل مشکل = مراتب معرفت

از میر سید علی همدانی . درباره معرفت است و آن را در سه درجه قرار داده است : ۱-درجه ادنی ، و آن اینست که بداند او را خداوندی ست . ۲- معرفت استدلالی . ۳- معرفت شهودی .

آغاز : ای مشکل حل و حل مشکل - ای عزیز بدانکه غرض حکماء و علماء از تصانیف را اوضاع علوم معرفت کتاب و سنت است .

همان : نسخه های فارسی ۲ : ۱۳۷۸ «مشکل حل» .

N.M. 1957-912/40-1 : نستعلیق ریز ، قبل از ۵۹۸۴ ، عنوانها شنگرف ، ش ۱ مجموعه ، ص ۲-۵ .

N.M. 1957-912/40-9 : نستعلیق ریز ، قبل از ۵۹۸۴ ، ش ۹ مجموعه ، ص ۱۰۸-۱۱۰ .
نیز بنگرید به : رسایل همدانی ، ۱۰ .

رساله درباره مصافحه

از کسی که با ابو عبدالله حسام الدین حسن بن حیدر اصفهانی و در روز چهارم شنبه ماه رجب ۵۸۷۹ با شیخ شهاب الدین عبدالغفار مصافحه کرده بود .

مجموعه احادیث در اهمیت مصافحه و مقام آن در عرفان اسلامی .

آغاز : افتتاح سخن به بسم الله - به بود نزد عارف آگاه . . . بدانکه مشایخ و علماء را قدست اسرارهم بحضرت سید کاینات . . . دو نوع نسبت است .

N.M. 1957-655/33 : نستعلیق ، مده ۵۱۱ ، ش ۱ مجموعه ، ص ۴-۱۴ .

مصباح الهدی

از ناشناس . در مقدمه مینویسد : «بدانکه این رساله ایست مسمی به مصباح الهدی درحقیقت کشف وحدت الوجود که در عالم غیب و مشهود جز او موجود نیست» . آسپخته با نظم .
آغاز : حمد موفوره و ستایش نامحصوره مر ذات پاکی را که اصل همه اشیاء است و ذات همه اشیاء ازو پیداست .

N.M.-1972-99/1 : نستعلیق ، بخامه تازه نام کاتب «قاضی ملا سید زمان معروف به قاضی میر بدل خان» درج شده است . ۱۷۰ رجب ۱۲۲۶ هـ ، ۱۶۸ ص .

شرح مصرعه = رسایل کاهانی ، ۱۹

مطلب الاعلی فی شرح اسماء الحسنی = رسایل عبدالحق دهلوی
معارف لدنیه

از شیخ احمد سرهندی (م ۱۰۳۴ هـ) . در معرفت حق و مطابقت شریعت و طریقت .

آغاز : الحمد لله وسلام علی عباده الذین اصطفی . . . علی نبیه المجتبی و رسوله المصطفی .
معرفت لفظ مبارک الله مرکب از الف و لام است که از جمله .

بنگرید به : رود کوثر : ۲۵۷ ، ۵۱۸ : گنج بخش ۲ : ۸۰۵ .

N.M. 1976-35/1 : نستعلیق ، ۶ شوال ۱۲۴۱ هـ ، عنوانها شنگرف ، ش ۱ مجموعه ، ۶۴ ص .

N.M. 1957-1056/4-4 : نستعلیق ، (عبدالکریم ، ۱۳۰۳ هـ) ، در مجموعه ، ۵۹ ص .

معدن الاسرار

از محمد صفی الله فاروقی سرهندی (م ۱۲۱۲/۸-۱۷۹۷ م) . درسال ۱۱۷۶/۳-۱۷۶۲ م دریک مقصد و در یازده فصل نگاشته است فصول : ۱ - مداحی طریقه نقشبندیه . ۲ - تعریف مجدد الف ثانی و علامات و آثار آن . ۳ - دانستن مرشدان طریق تعلیم مریدان . ۴ - لطایف عالم امر و عالم خلق و فنا و بقا . ۵ - مرتبه ولایت صغری . ۶ - فنای نفس . ۱۰ - مرتبه مقدسه معبودیت صرف . ۱۱ - مراتب نزول .

آغاز : الحمد لله العلی الاعلی . . . پوشیده نباشد که نسبت و ارادت این فقیر .

بنگرید به : عمدة المقامات از فضل الله : ۴۷۹ ، چاپ ۱۳۵۹ هـ .

N.M. 1976-41/4 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ش ۴ مجموعه ، ۲۷ ص .

N.M. 1976-43 : نستعلیق ، خدا بخش ، ۲۱ رمضان ۱۳۸۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ش ۱ ،
مجموعه ، ص ۱-۵۰ .

معرفت الدنيا

از شیخ علی متقی برهانپوری (م ۱۵۶۷/۸۹۷۵ م). در مقدمه مینویسد : «این چند کلمه است
در حقیقت دنیا و معنی آن و اقسام طالبان دنیا و علاج ترک حب الدنيا» .

آغاز : الحمد لله الذي جعل الدنيا فطر الآخرة و مجازها والصلوة والسلام على سيدنا محمد . . .
همی گوید احقر عباد الله على . . . این چند کلمه .

بنگرید به : تذکره علمای هند : ۳۴۸-۹ ، نفیسی ۱ : ۴۰۲ .

N.M. 1959-423 : نسخ ، سده ۱۱ ، ۱۵ ص .

معرفت ذات و صفات خدا

متسوب به شیخ شرف الدین بو علی قلندر پانی پتی (۶۰۵-۸۷۲۴ هـ) . بروش سوال و جواب .

آغاز : ای برادر بدانید که مسلمان را کلمه طیب بس است .

N.M. 1961-942 : نستعلیق ، ملا عمر چشتی ، (۱۳۲۶ هـ) ، ۶ ص .

معرفت نفس

از ناشناس .

آغاز : معرفت نفس بر سه قسم است ، عام و خاص و خاص الخواص .

N.M. 1961-981/1 : نستعلیق ، سده ۱۳ ، ۸ ص .

معرفت نفس و خدا

از ناشناس .

آغاز : الحمد لله الذي انزل على عبده . . . بدانکه این مختصری است در بیان معرفت نفس
و خدا شناسی ، چون بمقتضای اینکه جناب نبوی می فرمایند .

N.M. 1958-22/2-3 : نسخ ، (۱۳۵۰ هـ ، بخواش ملا ابراهیم هروی) ، ش ۳ مجموعه ،

ک ۴۴-۶۰ .

معرفت نفس و رب

از ناشناس .

آغاز : حمدله . پس این کتاب در بیان معرفت النفس و معرفت رب است ، قال النبی (ص) من عرفه نفسه فقد عرف ربه .

N.M. 1961-906/2 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، ش ۲ مجموعه ، ص ۳-۱۰ .

معنی کلمات

از ناشناس . بخواست شیخ الیاس در تفسیر سلوک نقشبندیہ و کلمات «سفر در وطن» ، «خلوت در انجمن» ، «نظر بر قدم» و «هوش در دم» ، وقوف قلبی ، وقوف عددی ، توحید نگاشته است .
آغاز : حمدله . . . اما بعد چون صلاح آثار شیخ الیاس ازین فقیر درخواست که بعضی از کلمات که در .

N.M. 1976-35/5 : نستعلیق ، ۹ ذی الحجہ ۱۲۴۱ ، عنوانها شنگرف ، ش ۵ مجموعه ،

۶ ص .

مفتاح الفتوح = ذیل «فتوح الغیب»

مفرح القلوب — در بخش «هندو شناسی» خواهد آمد .

مقابیس المجالس = اشارات فریدی

مقصد الاقصی

از عزیز نسفی ، زنده در ۵۶۸۰/۲-۱۲۸۱ م . در معرفت ذات و صفات خداوند و ولایت و نبوت انسان در یک مقدمه هشت فصلی و متن در هشت باب .

آغاز : حمدله . صلاة . اما بعد چنین گوید اضعف الضعفاء . . . که جماعتی از درویشان .

بنگرید به : نفیسی ۱ : ۱۱۱ و ۲ : ۷۲۲ ، ریو ۲ : ۸۳۴ .

N.N. 1958-44/3 نستعلیق ریز و خوش ، سده ۵۱۰ ، جدولبند ، ۴۴ ص .

N.M. 1961-969 نستعلیق : ۷ جهادی الآخر ۱۰۵۹ ، عنوانها شنگرف ، آغاز افتاده : در

آداب مبالغه ثنای که در چند موضع نمی شاید ، ۶۸ ص .

N.M. 1969-137/12 : نستعلیق ، (محمد ترسون بن رحمت الله ، در اورنگ آباد ، تکیه شاه مسافر) ، عنوانها شنگرف ، ص ۲۰۳-۲۲۲ .

N.M. 1971-178 : نستعلیق خوش ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ص ۱۳۴ .

مقصود الطالبین

از ناشناس . (متن حاضر غیر از «مقصود الطالبین» تالیف سلا عبدالرشید جونپوری متوفی ۵۱۰۸۳ ، در اوراد است) .

مجموعه اسرار و رموز عرفانی که نگارنده از مشایخ شنیده بود ، بشرح آن پرداخته است . با عنوانهای وصل : روح آدمی ، عالم ناسوت ، عالم ملکوت ، عالم جبروت ، عالم لاهوت ، هویت .

آغاز: الحمد لله الذی لاخیر الا هو . . . اما بعد این مسکین خوشه چین چین می گوید که بعضی رموز اسرار و مکشفات انوار .

N.M. 1958-243/6-3 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، ش ۳ مجموعه ، گ ۵۱-۷۴ ، عنوان تالیف در ترقیمه درج شده است .

مقصود العاشقین = ملفوظ هاشم علوی

مقصود المراد = ملفوظ هاشم علوی

مقصود المومنین و ذوق العارفین

از ناشناس . سباحث و نصایح عرفانی است با عنوانهای «ای عزیز ، ای عزیز» . (همان : گنج بخش ۲ : ۸۱۳) .

آغاز : بدان ای عزیز ، اسعدک الله تعالی فی الدارین که در این کتاب قواید مقصود بسیار است .

N.M. 1966-160/1 : نستعلیق ، (محمد علی بن محمد شفیع) ، ۷ شوال ۵۱۲۰۲ ، ش ۱ مجموعه ، ص ۲-۳۵ .

مکتوبات احمد غزالی = عینیه

مکتوبات امام ربانی

از شیخ احمد سرهندی معروف به امام ربانی (م ۵۱۰۳۴) . نامه های عرفانی اوست در سه دفتر .

آغاز : (دقتر ۱) : حمدله . اصناف ما حمده جميع خلقه كما يحب ربنا . (۲) : الحمد لله حمدا كثيرا طيبا مباركا عليه و كما يحب ربنا . (۳) : حمدله . اما بعد اين کلمات طيبات و حروف عاليات که هر نقطه از آن مرکز پرکار .

هـان : گنج بخش ۲ : ۸۲۰ ، رود کوثر : ۳۲۵ ، چاپ پنجم لاهور .

N.M. 1957-1056/5 نستعلیق ، درسال ۱۰۶۵ هـ توسط نور محمد بن شيخ پير محمد عباسی سلطان پوری مقابله و مقایسه شده است ، عنوانها شنگرف ، دقتر دوم ، ۲۴۸ ص .

N.M. 457 : نستعلیق خوش ، سده ۵۱۲ ، مهر مورخ ۵۱۱۵۵ (یا ۵۱۱۸۵) ، عنوانها شنگرف ، دقتر اول ، در آغاز فهرست نامه ها دارد ، ۸۱۲ ص .

N.M. 1958-606 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، عنوانها شنگرف ، دقتر اول ، ۱۸۸ ص ، ناتمام ، دارای ۲۶ نامه .

N.M. 1976-41/10 : نستعلیق ، فیض محمد بن عبدالحکیم ، ساکن حویلی . . . ، سده ۵۱۳ ، عنوانها شنگرف ، دقتر سوم ، آغاز : الحمد لله و سلام علی عباده الذین اصطفی صحیفه شریفه وصول یافت ، ۳۳۲ ص .

شرح مکتوبات امام ربانی

از میر عرب شاه . در سال ۱۱۷۲/۹-۱۸۵۸ م گذشته است . شرح مکتوب هشتاد و هفتم از دقتر سوم (مکتوب به مولانا صالح کولابی ، در اسرار مرادی و مریدی حضرت ایشان ، در چاپ امرتسر ۱۳۳۴ هـ) .

آغاز : الحمد لله العلی الاعلی . . اما بعد این نسخه ایست در شرح مکتوب هشتاد (و) هفتم که از جلد ثالث که بعدد سوره قرآنی اختتام یافته .

N.M. 1975-109/1 : نستعلیق چلیبا ، ۷ جادی الثانی ۱۳۰۰ هـ ، ۱۱ ص .

مکتوبات درویش محمد قادری

ظاهرا از شاه درویش محمد قادری ، چون نسخه موزه همراه با «لذت المعرفة» از هموست . آغاز : ای عزیز قلبی سلیم باید تا برموز فاعتبروا یا اولی الابصار اطلاع یابد و عقلی کامل شاید که دقایق اسرار .

N.M. 1968-162/1 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، ش ۱ مجموعه ، ص ۱-۱۵ .

مکتوبات خواجه شریف صراف

نامه های عرفانی خواجه شریف صراف به آخوند ملا شریف ، عوض محمد نقاش ، ارسلان میرزا ترکان ، میرزا نصرالله معشوق (یکی از دوستان نگارنده که سیر مشہد کرده بود) و میرزا عصمت الله .

آغاز: عرضداشت مختص اخلاق ردیف محمد شریف که از اخلاصش خالص است معروض میدارد .

N.M. 1969-137/9 : نستعلیق ، (محمد ترسون بن رحمت الله ، ۱۱۵۴ هـ ، در اورنگ آباد)

عنوانها شنگرف ، ش ۹ مجمرعه ، ص ۱۸۰-۱۸۹ .

مکتوبات عبد الاحد = رسالة الرسایل

مکتوبات محمد بن جعفر = بحر المعانی

مکتوبات منیری

از شرف الدین احمد بن یحیی منیری (۵۷۸۲م) ، نامه های عرفانی اوست درسه مجموعه .

آغاز: (مکتوبات صدی) : سپاس بی پایان و ستایش فراوان . (مکتوبات دو صدی) : الحمد لله الذی وقف للمشاہخ ما یجوز من الاکرام . (مجموعه بیست و هشت مکتوب) : حمدله . اما بعد این چند مکتوب مرغوب که بتحریر پیوست قصه آنست .

N.M. 1958-267/1 : نستعلیق ، ۷ محرم ۱۰۵۷ هـ ، جدولبند ، مکتوبات صدی ، ص ۵۹ .

N.M. 1957-1058/2 : نستعلیق ، ۱۷ ذی الحجه ۱۰۸۱ هـ ، عنوانها شنگرف ، مکتوبات صدی ،

ص ۷۳ .

N.M. 1958-924 : نستعلیق خوش ، شیخ محمد صدیق ، ۲۰ ربیع الاول ۱۱۱۱ هـ ، عنوانها

شنگرف ، ۱۶۵ مکتوب از «مکتوبات دو صدی» ، ص ۶۰۴ .

N.M. 1965-210/10 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۲۵ نامه از مجموعه سوم

مکتوبات او ، ش ۱۰ مجموعه ، ص ۱۴۱-۲۰۲ .

مکتوبات نجم الدین = کلمات طیبات

ملفوظ هاشم علوی = مقصود المراد - مقصود العاشقین

از سید شاه هاشم علوی بیجاپوری (۱۰۵۹م/۱۶۴۹م) پسر شیخ برهان الدین و برادر زاده

شیخ وجیهه الدین گجراتی (۵۹۷۸م). شاه مراد بن شاه جلال ، اذکار و اشغال و ابیات ہندی علوی را گرد آورده است . نسخه موزه قسمتی از آن مجموعه است ، درباره ذکر . (مطالب این نسخه برابر با صفحه ۱۴ نسخه گنج بخش ، شماره ۴۲۵۲ است ، گنج بخش ۲ : ۸۱۲) .

آغاز : فرمودند کہ ذکرها بسیار است ، طالب را باید کہ آن ذکر بسیار کند کہ در آن ذوق بسیار باید .

بنگرید بہ : تاریخ زبان اردو از قادری : ۲۵ چاپ لکھنؤ، آنجا این مجموعه بنام «مقصود العاشقین» یاد شدہ است .

N.M. 1965-210/13 : نستعلیق ، (میر ابوالقاسم طباطبائی ، ۱۲۵۹ھ) ، ش ۱۳ مجموعه ، ص ۲۲۶-۲۲۴ ، در ترقیمہ بنام «نسخہ فواید» یاد شدہ است .

ملفوظات برهان الدین = روائح الانفاس

ملفوظات عبدالقادر گیلانی = لوائح

ملفوظات فقیر اللہ شکارپوری

سخنان شاه فقیر اللہ علوی شکارپوری (۱۱۰۰-۱۱۹۵ھ/۱۶۸۹-۱۷۸۱م) . جمع آوری از شاگرد او محمد فاضل . (بنگرید بہ : پاکستان میں فارسی ادب ۳ : ۷۹۱) .

N.M. 1958-212/4 : نستعلیق ، سدہ ۱۲ھ ، ناقص الطرفین ، آغاز : است شامل است مرہر چیزی را کہ بود .

ملفوظات وجیهہ الدین علوی

سخنان شاه وجیهہ الدین علوی (۵۹۷۸م/۱-۱۵۷۰م) . با عنوانهای لفظ ، لفظ . آغاز : این چند کلمہ از ملفوظات . . . لفظ صوفی از خدام درگاہ ذوی الاحترام التماس شغل مبداء .

N.M. 1965-210/26 : نستعلیق ، (میر ابوالقاسم طباطبائی) ، ۲۶ محرم ۱۲۵۷ھ ، عنوانها شنگرف ، ش ۲۶ مجموعه ، ص ۴۹۳-۵۲۰ .

مناجات = کلمات

از انصاری .

منازل اربع

از محمد . بخواهش مرید خود شاه دولت در دهه اول ربیع الاول ۱۰۶۷/۱۶۵۶ م بدان آغاز کرده و در ۱۱ ربیع الآخر ۱۰۶۷/۱۶۵۷ م در لکهنو پایان رسانیده است . (نسخه موزه) . این نگارنده همان شیخ پیر محمد لکهنوی (م ۱۰۸۰/۱۶۶۹ م) است که احوال او در خزینة الاصفیاء ۱ : ۴۸۲ و تذکره علمای هند : ۱۳۵ درج شده است . در خزینة الاصفیاء عنوان این کتاب «اربع منازل» در سلوک یاد شده است .

چهار منزل آن به قرار زیر است : ۱- ابتدای ترتیب طالب ، در ۹ مقام . ۲- احکام شریعت که مراحل تجرید با لایب است ، در ۱۳ مقام . ۳- احکام طریقت که صاحب تفرید را لایق است ، در ۵ مقام . ۴- احکام حقیقت ، در ۱ مقام .

آغاز : حمد بی نهایت و شکر بی غایت مرذاتی را که نفعت فیه من روحی را بر اثبات توحید دلیل واضح ساخت .

همان : ایوانف : ۱۲۷۲ .

N.M. 1961-934 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، عنوانها شنگرف ، محشی ، ۱۳۶ ص ، ناتمام .

مناظرات خمس = عقل و عشق = گلشن

از ترکه اصفهانی . در محرم ۱۰۸۰/۱۴۰۵ م نگاشته است . مناظره میان عقل و عشق ، وهم و عقل و خیال ، سمع و بصر ، عاشق و معشوق است .

آغاز : الحمد لله الذی رتب نظام البریة العام بخلافة آدم . . . دوش هنگام آنکه مبشر فائق الاصباح .

همان : نسخه های فارسی ۲ : ۱۴۲۱ .

N.M. 1957-912/40-14 : نستعلیق ریز ، قبل از ۱۰۸۴ هـ ، عنوانها شنگرف ، ش ۱۴ مجموعه ،

ص ۳۰۴-۳۶۰ .

N.M. 1962-183/9 : نسخ ، سده ۱۰۹۰ هـ ، عنوانها شنگرف ، ش ۹ مجموعه ، ص ۷-۹۳ .

N.M. 1971-440/7 : نستعلیق خوش ، محمد یوسف واله ، ۵ رمضان ۱۰۷۳ هـ ، در طهران ،

جدولبند ، عنوانها شنگرف ، در مجموعه ، ص ۱۸۶-۲۳۹ .

مناظره رزم و بزم

از ترکیه اصفهانی . از «مناظرات خمس» کوتاه تر است .

آغاز : حمد بیحد پادشاهی را پرتو تیغ قهر جلالش که .

همان : نسخه های فارسی ۲ : ۱۴۲۲ .

N.M. 1957-912/40-20 : نستعلیق ریز ، قبل از ۵۹۸۴ ، عنوانها شنگرف ، ش ۲ . در

مجموعه ۴۳۲-۴۴۴ .

منامیه = مثال و خیال

از میر علی همدانی (م ۷۸۶) . درباره مثال ، خیال ، مطلق و مقید ، کیفیت مراتب منامات

و رویا . . .

آغاز : الحمد لله حق حمده والصلوة . . . اما بعد این عجاله ایست که موجب التماس عزیزی

از اخوان الصفا .

همان : نسخه های فارسی ۲ : ۱۴۲۴ ، نشریه دانشکده ادبیات و علوم انسانی تبریز ، سال

۲۵۳۶ ، شماره مسلسل ۱۲۳ ، صفحه ۳۱۷ .

N.M. 1957-912/40-14 : نستعلیق ریز ، قبل از ۵۹۸۴ ، عنوانها شنگرف ، ش ۴ در

مجموعه ، ص ۵۷-۶۵ .

N.M. 1962-183/1 : شکسته ، سده ۱۰ هجری ، عنوانها شنگرف ، ش ۱ در مجموعه ، ص ۱۱-۳ .

منهاج العابدین

منسوب به امام غزالی طوسی (م ۵۰۰/۱۱۱۲م) . در هفت «عقبه» .

آغاز : حمد مر خدایی را که او ملک حکیم است و جواد و کریم است .

بنگرید به : غزالی نامه از جلال همایی ، گنج بخش ۲ : ۸۳۲ .

N.M. 1961-952 : نستعلیق ، صالح محمد عرف خلیفه طاووس شاهجهان پوری ، ۱۰ رمضان

۳ جلوس بهادر شاه (= ۱۱۲۰ه) عنوانها شنگرف ، ۴ + ۲۹۲ ص .

N.M. 1973-230/3 : نستعلیق ، بیان داد صالح محمد خوجه ، ۶ رمضان ۱۱۴۳ هجری ، عنوانها

شنگرف ، ش ۳ در مجموعه ، ص ۹۴-۳۱۰ .

N.M. 1969-561 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، آغاز افتاده : عارض چهارم سختی ها و مصیبت ها است و کفایت آن بر صبر ایست (عقبه سوم) ، ۲۲ ص ، ناتمام .

ناله درد = رسائل درد

نزہة الارواح

از امیر حسینی هروی . در سال ۱۱۷۱/۶-۱۵۰۰ م نگاشته است .

در سلوک در ۲۸ فصل .

آغاز : بتوفیقش چو روشن دیدم آواز - سخن را هم به نامش کردم آغاز . . . سپاس بیقیاس و منتهای .

همان : ربو ۱ : ۴۰ ، گنج بخش ۲ : ۸۳۶ .

N.M. 1961-930/A : نسخ ، سده ۱۰ هـ ، عنوانها شنگرف ، از فصل ۲۳ تا آخر ، آغاز : هر کرا با درد عشق آرام نیست ، ۴۲ ص ، در آخر روضة العاشقین .

N.M. 1961-933 : نستعلیق ریز و خوش ، سده ۱۰ هـ ، عنوانها شنگرف ، جدولهای زرین ، ورق اول نونویس ، ۲۴۰ ص .

N.M. 1961-932 : نستعلیق ، ربیع الاول ۱۰۵۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۲۰۸ ص .

N.M. 1973-2 : نستعلیق ، پیر محمد بن حافظ ، ۱۰۷۹ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۲۸۷ ص .

N.M. 1968-85 : نستعلیق ، نام کاتب پاره شده ، ساکن اکبر آباد ، ۲۵ شعبان ۱۰۹۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، جدوایند ، اوراق بهم چسپیده ، نسخه کامل .

N.M. 1957-994/8 : نستعلیق ، سده ۱۱ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۲۰۴ ص .

N.M. 1961-888 : نستعلیق چلیپا ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ناقص الطرفین ، آغاز : عجب کاری است ، چون خود محرم نبودم در غم او ، ۱۶ ص .

N.M. 1970-263 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، سر لوح ، جدول زرین ، عنوانها شنگرف ، ۳۲۴ ص ، یک سوم نسخه محشی است .

N.M. 1957-890/2 : نستعلیق ، شیخ سعد الله بن شیخ عزیز الله بن شیخ عظمت الله ، ستوطن لاهور ، در نوکری نکاراند سنگه ، ۱۸ رمضان ۱۲۳۴ هـ ، عنوانها شنگرف ، آغاز افتاده : علیها السلام روزی بر کره بادی نشسته (فصل ۱۷) ، ش ۲ مجموعه ، ص ۲۳-۹۴ .

- N.M. 1975-107 : نستعلیق شکسته آمیز ، محمد صالح ، ۵۱۲۹۲ ، عنوانها شنگرف ،
 آغاز : شهباز بلند پرواز انا سید ولد آدم ، گ ۱۵-۲۷ ، در هاشم دیوان غنی کشمیری .
 N.M. 1968-103 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۱۵۸ ص ، آخرین ورق افتاده .
 N.M. 1974-138 : نستعلیق ، محمد رضا ، برای ملا محمد شرف الدین ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها
 شنگرف ، ۱۷۴ ص .

شرح نزهة الارواح

- شاید از شیخ حسن محمد . در ترقیمه نسخه موزه چنین آمده است : «تمت هذا الشرح بید
 فضیلت دثار شیخ حسن محمد ۲۰ رجب ۱۱۰۸ هـ» .
 آغاز : (متن) بتوفیقش چو روشن دیدم آواز . . . سپاس بقیاس و منتهای بی منتها مرسلکی را .
 N.M. 1974-131 : نستعلیق ، شیخ حسن محمد ، ۲۰ رجب ۱۱۰۸ هـ ، عنوانها شنگرف ،
 ۳۰۵ ص .

نشاط العشق = شرح رساله غوثیه

- متن عربی «غوثیه» از شیخ عبدالقادر جیلانی (م ۵۶۱ هـ) . شرح فارسی از عبدالله بن حسین بن
 علی حسینی مکی .
 آغاز : (مقدمه) : سپاس و ستایش مر آن واجب الوجودی را که احدیت را در وحدت منزوی
 گردانید . (متن) : قال الغوث الاعظم عن المتوحش عن غیر الله . . . فرسود غوث الاعظم که از غیر
 خدا وحشت کرده است .

- همان : ایوانف : ۱۷۷۱ ، گنج بخش ۲ : ۸۴۰ .
 N.M. 1969-275/2 : نستعلیق ، (رشید محمد بن دوست محمد ، ۵۱۰۵۲ هـ) ، ۶ ص .
 N.M. 1972-14 : نسخ ، محمد بن سلام الله قادری معروف به شهر لار ، ذی قعدہ
 ۵۱۱۰۶ هـ ، متن شنگرف ، ۲۷۴ ص .

نصیحت السالکین = رسایل کاسانی ، ۴

نفس رحمانی

بعضی از مریدان سید عبدالرحمان چشتی قادری در خدمت سید علی محمد فرزند عبدالرحمان

مذکور درخواست کردند که حضرت سید عبدالرحمان بر ایشان رساله در علم ساوک تالیف فرمایند و آنحضرت التماس را پذیرفتند و به شیخ موسی بن شیخ داؤد دستور دادند که «کاغذ و قامدان بیارید و هر چه از باطنم به تنفس ظهور آید آنرا تحریر نمایند» ، بعدا شیخ موسی بر آن مقدمه نگاشته است .

درباره الوهیت و تجلی ، مرتبه حدوث ، تعریف روح محمد ، قلب ، روح جمادی و غیره .
 آغاز : (مقدمه) : حمدیکه بر کرسی های السنه کاینات بمضمون وان منی شی الا یسبح بحمده جلوه گر گردد - (متن) : بدان ذات من حیث هی ذات هستی محض است .

همان : نسخه های فارسی ۲ : ۱۴۶۴ .

N.M. 1958-33/5 : نستعلیق ، ابوالشرف سید عیسی مهدوی معروف به حاجی میان ، ۲۴-۲۱ ذی الحجه ۱۳۳۵ هـ ، درخانه ابو حامد سید محمد سردار میان مهدوی محله سکندر آباد ۸۳ ص ، بدون مقدمه شیخ موسی .

نفسیه

از عرفی شیرازی (م ۱۵۹۱/۵۹۹۹ م) . با عنوانهای «ای نفس ، ای نفس» .

آغاز : حمدی که از نهایت شائستگی منزله از شائبه تعین و تخصیص آمده .

همان : نسخه های فارسی ۲ : ۱۴۶۴ .

N.M. 1957-1050/5 : نستعلیق ، ۲۲ صفر ۱۳۵۶ هـ ، اولین کتاب در کلیات او ، برای آگاهی بیشتر راجع به این نسخه رجوع شود به مقاله آقای نظام الدین جام بعنوان «عرفی شیرازی کی ایک نایاب کلیات» مندرج در مجموعه مقالات بنام «پیوند های فرهنگی ایران و پاکستان» نشریه مرکز تحقیقات فارسی اسلام آباد ، ۱۹۷۷ ، ص ۴۰۹ .

N.M. 1957-912/23-4 : نستعلیق شکسته آسیر ، چلیپا ، (محمد شفیع تبریزی ، ۱۱۷۸ هـ) ، سرلوح جدولهای زرین ، ش ۴ در مجموعه ، ص ۷۳-۵۰ .

نقطه

از ترکیه اصفهانی . در شرح و تاویل قول «انا نقطه تحت الباء» .

آغاز : الحمد لله مفیض الحکم والصلاة علی محمد ... دی چاپک ناآگاه از عراق وفاق و سرحد .

N.M. 1957-912/40-16 : نستعلیق ریز ، قبل از ۱۳۸۴ هـ ، عنوانها شنگرف ، ش ۱۶ در مجموعه ،

ص ۳۷۲-۳۸۱ .

نکات بیخود = رسایل بیخود

نیاز عاشقین

از شرف الدین حسین . توضیحات عرفانی اقوال صوفیاء و آیات قرآنی است با عنوان های «یا هادی» . آمیخته با نظم .

آغاز : حمد بی حد و ثنای بیعد مر خالق را سزد که جمع موجودات و مصنوعات از کم عدم در دائره هستی بوجود آورد .

N.M. 1972-118 : نستعلیق ، (محمد عبدالقادر) غره رمضان المبارک ۱۳۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۵۸ ص ، در ترقیمه چنین آمده است «نسخه نیاز عاشقین از ارشاد حضرت شاه شرف بو علی قلندر» .

واردات

از میر علی همدانی . بروش مناجات و خطاب احوال منازل و آداب سلوک ، با عنوانهای ای عزیز ، ای عزیز .

آغاز : رب اشرح لی صدی . . ای مرهم جراحت هر دل ریش .

همان : نسخه های فارسی ۲ : ۱۴۷۷ .

N.M. 1957-912/40-8 : نستعلیق ریز ، قبل از ۱۳۹۴ هـ ، ۸ در مجموعه ، ص ۹۸-۱۰۸

نیز بنگرید به : رسایل همدانی ، ۳ .

والدیه

از خواجه عبیدالله احرار نقشبندی (م ۱۴۹۰-۸۹/۵۸۹۵ م) . بخواهش والدین خود در سیرو سلوک نگاشته است .

آغاز : الحمد لله الا حد بذاة و کبریایه . . اما بعد سبب تالیف این مختصر آن بود که والدین فقیر .

همان : نسخه های فارسی ۲ : ۱۳۹۷ «معرفت» .

N.M. 1964-368/A : نستعلیق خوش ، (بلا محمد حیات عرف افغان) ، سده ۱۱ هـ ، سرلوح

جدولبند ، ۱۳ ص ، با کشف المحجوب .

N.M. 1978-43 : نستعلیق ، سده ۱۱ هـ ، ش ۵ در مجموعه ، ۱۲ ص .

وجود العاشقین = عشقیه

از سید محمد گیسو دراز حسنی دهلوی (م ۸۲۵ هـ) .
 آغاز: سپاس بیکد و ستایش بیعدد مرقد مطلق و حاکم برحق و جانان عاشقان و صاحب
 جمله جهان .

بنگرید به : اته : ۱۸۶-۵۸ ، بزم صوفیه : ۴۷۳ ، تذکره علمای هند : ۲۲۷ .

N.M. 1966-160/2 : نستعلیق ، (محمد علی بن محمد شفیع) ، ۱۰ شوال ۱۲۰۲ هـ ، برای

خان دلیر خان لودی زاده ، ش ۲ در مجموعه ، ص ۳۶-۵۳ .

N.M. 1964-210/7 : نستعلیق ، (میر ابوالقاسم طباطبائی ، ۱۲۵۹ هـ) ، بخشی است درباره

عشق از گیسو دراز. شاید قسمتی از «وجود العاشقین» او باشد ، آغاز: عشق مرغ... است اینجا مسافران
 آمده است ، ش ۷ در مجموعه ، ص ۱۰۵-۱۰۸ .

N.M. 1965-210/19 : نستعلیق ، (میر ابوالقاسم طباطبائی ، ۱۲۵۹ هـ) ، عنوانها شنگرف

ش ۱۹ در مجموعه ، ص ۳۵۳-۳۶۷ .

N.M. 1961-854 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ۱۴ ص .

N.M. 1971-182 : نستعلیق خوش ، محمد اقبال علی معروف به محمد بدر جهان ، ۲ رمضان

۱۳۳۱ هـ ، ۱۸ ص و ازین ببعده تا ص ۲۴ اشعار از فارسی گیسو دراز .

وجودیه

از شیخ فرید الحق . (نسخه سوزه) .

آغاز: حمدله . . که این رساله وجودیه از گفتار شیخ فرید الحق . . بدانکه طالب سن عرف

نفسه فقد عرف ربه .

N.M. 1958-44/13-4 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، ش ۴ در مجموعه ، ص ۲۷-۳۱ .

وجودیه

در مجموعه رسایل میر سید علی همدانی است . درباره ترکیب جسمانی از نظر عرفانی .

آغاز: آفتاب عنایت از فلک ولایت و برج هدایت بر اراضی قلوب مستعدان قبول فیاض حکمت .

N.M. 1957-912/40-3 : نستعلیق ریز ، قبل از ۹۸۴ هـ ، ش ۳ در مجموعه ، ص ۵۲-۵۶ .

وجودیه

منسوب به خواجه معین الدین چشتی (م ۶۳۲ هـ) . در دو باب : ۱-رگ ها در وجود آدمی .

۲-کیفیت دم .

آغاز : این رساله ایست از گفتار . . معین الدین . . باب اول در بیان رگ های که میان وجود آدمی اند بدین تفصیل .

بنگرید به : بزم صوفیه : ۵۳ ، گنج بخش ۲ : ۷۰۱ «رساله معین الدین سجزی» .

N.M. 1965-210/4 : نستعلیق ، (میر ابوالقاسم طباطبائی ، ۵۱۲۵۹ ، عنوانها شنگرف، ش ۴

در مجموعه ، ص ۸۱-۹۰ .

وجودیه = رسایل کاسانی ، ۱

وجودیه = کشف الحقایق الوجود

از منتخب الدین قادری .

هدایت الاعمی

از محمد حسین خباز کشمیری (۱۶۴۲/۵۱۰۵۲م) . بیشتر در مبحث اصولی مسایل در شریعت و طریقت است . در ۱۸ باب .

آغاز : الحمد لله الذی خلق السماوات والارض و جعل الظلمات والنور . . اما بعد بدان ای طالب حق و سالک را مطلق که میگوید .

بنگرید به : پاکستان مین فارسی ادب ۲ : ۴۵۷ ، تذکره شعراى کشمیر ۱ : ۲۱۱ ، همان گنج بخش ۲ : ۸۵۲ .

N.M. 1669-306/1 : نستعلیق ، رجب ۸۳ . ۵۱۰۸۳ ؟ ، عنوانها شنگرف ، ورق اول افتاده ، آغاز : و حقیقت و حقیقه الحقیقت است ، ش ۱ مجموعه ، گ ۱-۸۷ .

N.M. 1975-114 : نستعلیق ، ۲ ربیع الاول ۲ جلوس احمد شاه (۵۱۱۶۲) ، عنوانها شنگرف ، ص ۵۳۶ .

N.M. 1978-17 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ص ۵۱۴ .

هدایت الطالبین

از شاه ابو سعید مجددی (۱۱۹۶-۱۲۵۰ه) بن شاه صفی القدر .

در سلوک نقشبندیه در ۸ فصل . (بنگرید به : تذکره علمای هند : ۷۵ ، مقدمه محمد اقبال مجددی بر «ملفوظات شریفه» ص ۲۲) .

آغاز: بعد از حمد و صلاة ، کمینه درویشان بلک ننگ عار ایشان ابو سعید مجددی .

ہان : گنج بخش ۲: ۸۵۹ ، نسخہ های فارسی ۲: ۱۴۸۷ .

N.M. 1959-58/1 : نستعلیق ، غلام الدین لوتیگر ، ۲۳ ربیع الاول ، سده ۱۲ھ ، عنوانها

شنگرف ، ش ۱ در مجموعه ، ص ۹-۸۱ ، در اول و آخر آن مطالب پراکنده در عرفان نقشبندی .

هدایت المضلین و سلاح المومنین

از الله بخش معروف به احمد بخش بن حافظ محمد حفیظ قادری پشاوری . در سال ۱۲۹۱ھ

(= این تالیف شریف عمدہ) / ۱۸۷۴م نگاشته است و به شیخ عبدالغفور معروف به آخوند صاحب سوات

(۱۲۰۹-۱۲۹۵ھ) پیشکش کرده است .

مطالب عرفانی را عینا از نصاب الاحتساب ، تحفة الصالحاء ، اغاثة اللہفان وغیره اقتباس کرده

است .

آغاز: بعد از تحمید فراوان و تمجید بیکران خالق زمین و آسمان و آنچه در آنها است از انس

و جان که بجهت هدایت ثقلین کتب سہاویہ .

N.M 1958 - 267/2-1 : نسخ ، ملا عبدالحمید کابلی (از ص ۱ تا ۱۴۴) و میان غلام محمد

پشاورى ، با یادداشت محمد بخش پسر مولف بر صفحه عنوان مورخ ۹ جمادی الاول ۱۲۹۵ھ ، سر لوح ،

جدولبند ، ۲۳۰ ص ، با تقاریظ .

همدانیه

از میر علی ہمدانی . در توجیہہ کلمہ «ہمدان» (ہمہ دان) از نظر عرفانی .

آغاز: شاه راه شریعت محمدی و مسالک طریقت احمدی بر سالکان طریقت .

ہان : نسخہ های فارسی ۲ : ۱۴۸۸ ، نشریہ دانشکدہ ادبیات علوم انسانی ، تبریز ، سال

۲۵۳۶ ، شماره مسلسل ۱۲۳ ، ص ۳۴۲ .

N.M. 1962-183/2 : نسخ ، سده ۹-۱۰ھ ، عنوانها شنگرف ، ش ۲ در مجموعه ، ص ۱۵-۱۷ .

رسالہ های عرفانی - ناشناخته

۱- نگارنده آنرا از الہامات میداند . با عنوانهای «ہیہات ، ہیہات» . (بنگرید بہ : گنج بخش ۲ :

۶۹۹ ، رسالہ عرفانی ناشناخته ، شماره نسخہ ۷۵۱۷ در حقیقت محمدی) .

آغاز : الله لا اله الا هو - درود بیحد بر آن ظهور که شهود ذات و مقصود صفات بر آل و اصحاب و بر پیروان وی باد .

N.M. 1058-37/3 : نستعلیق ، ۲۷ شوال ۱۰۹۱ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۱۴۰ ص .

N.M. 1958-257/5-4 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ناقص الطرفین ، آغاز : یاقوت و لعل در نظر کوهکن کم است ، در مجموعه ، ۷۰ ص .

۲- آمیخته با نظم .

آغاز : اللهم قونی فی . . . که مقصود از خلقت عالم و آدم معرفت حق است .

N.M. 1957-912/3^v-2 : نستعلیق خوش ، سده ۱۱ هـ ، سر لوح ، جدولبند ، ش ۲ در مجموعه ، ص ۱۸ - ۴۰ . در آخر رساله طریقت آخرت از شیخ بهاء الدین .

۳- با عنوانهای فصل ، درباره وجود ، انسان ، روح و نفس .

آغاز : حمد متکثره و ثنای متواتره الله تعالی ذات پاک بی مانند را که ثنای خود در سوره اخلاص فرسوده .

N.M. 1958-243/6-1 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، ش ۱ در مجموعه ، ص ۲-۲۴ .

۴- مطالب عرفانی بر اساس آیات قرآنی و احادیث نبوی ، آمیخته با حکایات . در آن از آثار مهید عبدالوهاب خان دای پوری (بنگرید به : تذکره علمای هند : ۳۳۵) و اشعار شاه شکر الله استفاده شده است .

آغاز : ارل چیزی که بر سالک طریق عشق و عاشقی واجب است ترک خود بینی و خودنمایی است .

N.M. 1968-140 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۷۳۴ ص ، در صحافی پس و پیش شده است .

۵- آغاز : الحمد لله . . . اما بعد چون سالک از حجاب هستی و خویش پرستی بیرون آید .

N.M. 1976-41/3 : نستعلیق ، با یادداشت مورخ ۱۲۲۸ هـ ، ش ۳ در مجموعه ، ۸ ص .

۶- با عنوانهای فصل : ۳- آفاق و نفس (انفس) . ۴- مبداء وجود آدمی . ۵- صراط و میزان

۶- بهشت و دوزخ .

N.M. 1958-22/2-5 : نستعلیق ، (۱۲۵۰ هـ ، بخواش ملا ابراهیم هروی) عنوانها شنگرف ،

آغاز افتاده : . . . دویم ، وہم سیم ، خیال چہارم ، فکر پنجم ، حفظ ششم ، ش ہ در مجموعہ ، گ
۷۱ - ۹۱ .

۷- مسایل عرفانی و اوراد ، بروش اگر ترا پرسند و بگو .

آغاز : حمدلہ . بدانکہ درویش چون مرید شود باید در شناختن علم شریعت و طریقت .

N.M. 528/209 : نستعلیق ، ۱۰ رمضان ۱۹۰۸ بکرمی (۱۲۶۷ هـ) ، ۲۳ ص .

۸- بروش سوال و جواب . (بنگرید بہ : فقر نامہ ہا ، در ہمین بخش ، ص ۲۴۷) .

آغاز : حمدلہ . اما بعد معلوم رای و مفہوم خاطر منور طالب حق باد کہ دو مقام و چہار
راہ و چہار منزل و چہار فرشتہ .

N.M.1960-910/A : نستعلیق ، سدہ ۱۳ ہ ، از روی نسخہ مملوکہ جعفر علی نقل شدہ ،

۱۳ ص .

فلسفهٔ عملی (اخلاق)

آب و آتش

بنگرید در بخش منظومه ها .

آداب آشپزی = خوان نعمت

نقود و گنججور

مثنوی در آداب تیر اندازی

از مهتاب رای که سی سال شاگردی محمد متقی را کرده است . در سال ۱۸۲۸ م / ۴-۱۲۴۳ هـ بخواهدش پسر خود سروده است : زسی سال تا این زمان بی گمان - نه بردم گهی نام تیروکمان . کنون چون عزیز جگر مند من - چو دل با جگر سخت پیوند من . . . بدل کرد آهنگ تیروکمان - . . . دادش من ازین فن نشان .

در دو «خانه» : خانهٔ اول در شش گوشه و گوشهٔ اول در هفت «طاق» ، طاقی ها : ۱- اقسام کمان . ۲- طریق ساختن کمان . ۳- شناختن حسن و قبح کمان . ۴- درازی و کوتاهی کمان . ۵- حاق کردن حلقهٔ کمان . . . گوشهٔ چهارم در هشت طاق . ۱- . . . ۲- درستی اعضاء که مشروط تیر اندازی است . ۳- قبضهٔ کمان . ۴- حال برد و آرنج . ۵- حال برد و با دشتالک و باشنه . ۶- اقسام کشید و گذار و کند . ۷- محل گذار . ۸- دستهای گذار . گوشهٔ پنجم : در . . . توده که بکدام قصور چه عیب آرد . گوشهٔ ششم . در اقسام تیر اندازی .

خانهٔ دوم در نکات و فواید تیر و کمان . (گوشه و طاق ندارد) .

آغاز : گشایم پی حمد آن بی نشان - خدنگ سخن از کمان بیان . زهی قادر انداز تیر قضا - زشست قدر ناوکش بی خطا .

N.M. 528-289 : نستعلیق ، بنامهٔ سراینده ، ۱۸۲۸ م ، عنوانها شنگرف ، از وسط افتادگی

دارد ، ۲ ص ، در متن و هامش .

آداب تیر اندازی

از ناشناس . در ترقیمہ نوشتہ است : «از کتاب محمد اصلح نقل شد» . در تیر انداختن و قبضہ گرفتن .

آغاز : حمدلہ . اما بعد رسالہ ایست در بیان تیر انداختن و قبضہ گرفتن ، قال النبی (ص) من ترک الرمی بعد ما علم .

N.M. 1958-202/18-10 : شکستہ ، سدہ ۵۱۲ ، در جنگ ، گ ۱۹۷-۱۹۸ .

آداب تیر اندازی

از ناشناس . در فضیلت تیروکمان و آداب تیراندازی از نظر دینی .

آغاز : حمد و ستایش مر حضرت جل و علی را کہ زبان از گفتگوی ثنائی قاصر و عاجز است و ہزاران درود بر آن عاقبت محمود کہ قرآن مجید .

N.M. 1958-604/2 : نستعلیق ، سعداللہ بن میان شیخ محمد ، ۵۱۲۱۴ ، در شرق پور (پنجاب-

پاکستان) ، ش ۲ مجموعہ ، گ ۹۴-۹۸ .

آداب تیر اندازی = مطلوب الرامی . . .

آداب دلاکی

منسوب بہ امام ابو عبداللہ جعفر صادق (ع) (م ۵۱۴۸). درباره سنگ و تیغ و دلاکی ، بروش سوال و جواب .

آغاز : حمدلہ . بدانکہ این رسالہ دلاکی از تصنیف حضرت امام صادق جعفر رضی اللہ عنہ بدانکہ باب اول در پیدا شدن حضرت آدم و سنگ و تیغ و دلاکی و آغاز و انجام .

N.M. 1958-267/7 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۳ ، ص ۳۲

آداب سقہ گیری = سقہ نامہ

آداب فیلبانی = کرسی نامہ مہاوت گیری

آداب نکاح

از «ذخیرة الملوك» ہمدانی اقتباس شدہ است . در آداب نکاح و حقوق زوجین .

N.M. 1961-1012 : نسخ ، سده ۵۱۲ ، آغاز : فصل در آداب نکاح و حقوق زوج بر زوجه و حکم زوجه بر زوج (ص ۶) ، ۲۴ ص .

آداب الولاية = سلوک ولاية العدل

از محمد باقر مجلسی (م. ۱۱۱۰/۱۶۹۸ م). در ربیع الاول ۱۰۹۵/۱۶۸۴ م نگاشته است. در دو فصل : ۱- ترجمه وصیتی که حضرت علی (رض) برای مالک بن الحریث اشتر نوشتند . ۲- ترجمه احادیث و نامه ها درباره کشور داری .

آغاز : الحمد لله و سلام علی عباده الذین . . . اما بعد این رساله ایست در ترجمه بعضی از احادیث .

همان : نسخه های فارسی ۲ : ۱۵۱۶ .

N.M. 1961-515 : نستعلیق ، ضمیر الحسن بلگرامی ، برای سید وزیر علی ، ۱۰ رمضان ۱۲۷۵ در کمن پور نزد حیدر آباد (هند) ، ۱۹۴ ص .

N.M. 1958-912/20-2 : نستعلیق خوش ، ابوالقاسم موسوی شیرازی ، ۲۸ ربیع الثانی ۱۳۰۵ ، بشرمایش نواب محبوب یار جنگ ، جدولبند ، عنوانها شنگرف ، ش ۲ در مجموعه ، ص ۱۰-۶۴ .

ابواب الجنان

از میرزا رفیع الدین محمد وافظ قزوینی (م. ۱۰۸۹/۱۶۷۸ م) . دو جلد اول را خودش و جلد سوم را پسرش محمد شفیع نگاشته است .

آغاز : (ج ۱) . بهترین زلال مغالی که از سرخیل کاروان فنون . (ج ۲) . زلال مغالی که از سر چشمه . (ج ۳) . گل و ریحان صبر و رضا در بوستان خاطر ارباب .

همان : گنج بخش ۲ : ۸۸۰ ، نسخه های فارسی ۲ : ۱۵۱۸ .

N.M. 1961-518 : نستعلیق ، محمد جعفر ، ۲۵ ذی قعدة ۱۱۶۰ هـ ، در جالنده پور ، نسخه کامل .

N.M. 1957-994/9 : نسخ ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، آغاز : مطلب چهارم در ذکر یک از فصول و اوقات عمر ، ۲۹۲ ص .

N.M. 1973-250 : نستعلیق ، علی اکبر ، ۳ رجب ۱۳۳۹ هـ ، سرلوح ، عنوانها شنگرف ،

۸۷۶ ص .

احادیث نبوی

بترتیب موضوعی محبوب شده است : خلق آدم ، ملائکه ، خالق مرگ ، ملک الموت ، روح شیطان ، قبر ، ندای روح پس از خروج ، نوحه برسیت .

آغاز : الحمد لله رب العالمین . . . ترجمه جمیع سپاس و ستایش مر ذات مستجمع جمیع صفات کمالی را سزد .

N.M. 1961-493 : نستعلیق خوش ، ۲۱ جلدی الثانی ۵۱۲۵۵ ، عنوانها شنگرف ، ۲۱۶ ص .

احادیث نبوی

متن عربی آمیخته با فارسی و پشتو . در اشعار پشتو نام «بابو جان» دیده میشود . وی یکی از علمای دینی و شعرای پشتو زبان است و معاصر کریم داد (م ۱۰۷۲/۵۱-۲/۱۶۶۱م) بن آخوند درویزه بوده است . (فرهنگ زبان و ادبیات پشتو ۱: ۶۳ ، کابل) .

در موضوع سخاوت ، علم و جهل ، حرص و توکل ، . . . حق غلام . . . ادب قاضی . . .
آغاز : روی عن عوارق ابن مالک (رض) عن النبی (ص) قال رسول الله (ص) لا یخرج المؤمن فی طلب العلم .

N.M. 1972-94 : نسخ پشتو ، سده ۵۱۳ ، ۱۲۴ ص .

احسن الاخبار

مطالب اخلاقی از دید گاه شیعی است . در «فصول» و «مجالس» . فصل سوم در چهارده مجلس است و مجلس اول آن در مذمت حب و جاه میباشد .
وی نسخه عنوان «احسن الاخبار» از طرف موزه یادداشت شده است .

N.M. 1961-511 : نستعلیق ، سده ۵۱۱ ، جدولبند ، عنوانها شنگرف ، ناقص الطرفین ،

آغاز : نوشد و این قسم نیز از اقسام طلب دنیا ، ۷۷۶ ص .

احسن التبیین فی آداب المتعلمین

از مولوی باقر آگاه (گویا هان مولوی محمد باقر آگاه مدرسی ۱۱۵۸-۱۸۴۵/۵۱۲۲۰-۱۸۰۶م ، تذکره علمای هند : ۴۲۹) .

در آموزش و پرورش در دو فصل : ۱- کیفیت تربیت فرزند و تحصیل علم ارجمند و جمع کتب . . . واستخاره و استنساخ آن ، در ۱۱ «ادب» . ۲- آداب متعلق به متعلم ، در ۱۶ «ادب» .

آغاز . الحمد لله علم بالقلم . . . بعد ازین از آگه هیچمدان معلوم ناظران باد که درین ولایتی از خلصا و احبا .

N.M. 1957-980/9-4 نستعلیق : ، سده ۱۳ هـ ، بعضی عنوانات شنگرف و بعضی نانویس ، ش ۴ در مجموعه ، گ ۱۱۰-۱۳۹ .

اخلاق جلالی = لوامع الاشراف . . .

اخلاق شفائی

از مظفر شفائی بن محمد حسینی اصفهانی . همان نگارنده «قرابا دین شفائی» .
در یک مقدمه و دو مقاله و یک خاتمه .

آغاز : حمد بیحد سزاوار پادشاهی است که از خزانه جود .

همان : نسخه های فارسی ۲ : ۱۵۳۱ .

N.M. 1969-297 : نستعلیق ، محمد اسحاق ، ۲۵ رمضان ۴۴ جلوس عالمگیری (۱۱۱۱ هـ) ،
عنوانها شنگرف ، ۱۶۰ ص .

اخلاق محسنی یا اخلاق المحسنین = جواهر الاسرار

از کشفی .

اخلاق ناصری

از خواجه نصیرالدین طوسی . در سال ۵۶۳۳/۶-۱۲۳۵ م در سه مقالت نگاشته است .

آغاز : حمد بیحد و مدح بیحد لایق حضرت مالک الملکی باشد .

همان : ریو ۲ : ۴۴۱ ، گنج بخش ۲ : ۸۹۰ .

N.M. 1961-1000 : نستعلیق ، سید جلال بن سید علی بخاری ، ۲۲ محرم ۱۰۳۷ هـ ، عنوانها
شنگرف ، جدولبند ، ۲۰۶ ص .

N.M. 528-206 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ناقص الطرفین ، آغاز : مفرط

هم بعین باشد ، ۲۲ ص .

N.M. 1961-998 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ، ۵۵۶ ص ، ناقص الآخر .

N.M. 528/107 : نستعلیق ، سدہ ۱۲ھ ، با مسہر «مفتی علی الدین ۱۲۵۱ھ» ، عنوانہا شنگرف ، آغاز افتادہ : و آنجا کہ فرمودہ است وازلنا ومنہم ، ۲۲۴ ص .

انوار حکمت

از یوسفی ہروی . در ربیع الاول ۱۳۹۱ھ/۱۵۱۳م نگاشته است .

دستور های اخلاقی است با عنوانہای «کلمہ» و «کلمہ آخری» .

آغاز : الحمد لله نور مصابیح القلوب بہ انوار حکمۃ و زین بساتین الارواح .

ہمان : گنج بخش ۲ : ۸۹۳ .

N.M. 1959-421 : نستعلیق ، سدہ ۱۱ھ ، با مسہر سورخ ۱۰۷۸ھ ، ۲۰ ص .

N.M. 1965-210/25 : نستعلیق ، (میر ابو القاسم طباطبائی) ، ۲۳ محرم ۱۲۷۵ھ ، عنوانہا

شنگرف ، ش ۲۵ در مجموعہ ، ص ۴۶۷-۴۹۱ .

نیز بنگرید بہ : رسایل یوسفی در بخش پزشکی .

انیس الواعظین

در نسخہ چاپ مطبع مجتبیائی لاهور، ۱۳۱۴ھ نام نگارندہ ابوبکر رکن الدین مذکر قریشی منادھی یاد شدہ است . (ص ۳۳۱) .

در مسایل فقہی و مواعظ است . گزیدہ از کتب تفسیر و حدیث و فتاوی، در دو جلد . جلد اول از مجلس یکم تا چہلم . جلد دوم از مجلس چہل و یکم تا صد و دہم . ۱- فضیلت تسمیہ . ۲- ایمان ، روزہ ، نماز . ۳- زکوٰۃ . ۴- بکا و قیام اللیل . ۵- حساب روز قیامت . ۶- شکر . ۷- کبر . ۸- حج . ۹- عدل . ۱۰- عذاب قبر . ۱۱- فضیلت ماہ رمضان . ۱۲- فضیلت کلمہ تہلیل . ۱۳- مذمت بخل . ۱۴- تواضع . ۱۵- فضیلت مہمان و ضیافت . ۱۶- توکل . ۱۷- قصر اہل . ۱۸- حق والدین . ۱۹- صفت جنت . ۲۰- قیام الساعت .

آغاز : (ج ۱) . الحمد لله الجنان المنان ذی الفضل والاحسان والکرام والامتنان مبین البیان .

ہمان : گنج بخش ۲ : ۸۹۴ .

N.M. 1958-950 : نستعلیق ، جلد اول بخامہ محمد ہاشم بن محمد صلاح قوم سندھو ، ساکن اولکھ (پنجاب) ، برای پسر خود غلام احمد و پسر او علی اکبر ، ۲۰ صفر ۱۲۶۴ھ ، جلد دوم

بخامه غلام احمد . ۲ ذی قعدة (۵۱۲۶۵؟) ، آغاز جلد دوم افتاده ، ۷۴۸ ص ، در ترقیمه جلد اول این مطلب تاریخی یادداشت شده است : «بدانک العزیز در نوشتن این کتاب دو سه ماه به آزار گرفتار ماند ، بعده بهزار شدت و تکالیف بانجام رسانیده ، وقتیکه در ملک تبه باری (کاری) شده و در ملک کسی رئیس نمانده و فرنگیان (در) دارا لسلطنة لاهور نشسته اند و در ملک این چنین ویرانی شده که ده چوبینه گندم مبلغ (. . .) بدست می آمده و همه خلق در کندیدن خزی (خزه ، یک نوع گیاه است) اوقات گذاری می ساختند» .

برهان العارفین

از ناشناس . منسوب به ابو الحسن خرقانی (م ۵۴۲۵). در تذکیر و وعظ و حکایت و حدیث و سخنان علماء و مشایخ در ۲۱ (یا ۲۳) باب .

آغاز : حمدله . بدانکه درین نسخه مختصر در علم تذکیر و وعظ و حکایت و حدیث صحیح از محمد مصطفی و سخنان علمای و مشایخ جمع کرده ام .

همان : گنج بخش ۲ : ۸۹۷ .

N.M. 1978-22/2 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، ش ۲ در مجموعه ، ص ۳۷۴-۳۵۵ ، در ۲۱ باب .

N.M. 1966-3 : نستعلیق ، غلام حیدر بن مولوی سکندر ، ساکن احمد پور ، ۲۷ محرم ۵۱۲۰۹ ، ص ۷۹-۳ .

N.M. 1968-165/1 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، عنوانها نالویس ، ش ۱ در مجموعه ، ص ۵۳-۲ .

پند نامه

از سعد الدین قادری ستاری امن آبادی . وی این نصایح را از عبدالمومن معروف به ملا دو پیازه شنیده بود .

مجموعه پندهای اخلاقی و کوتاه است .

آغاز : الحمد لذات الذی . . . این چند پند سود مند مداح النبی (ص) سعد الدین قادری امن آبادی که از عبد المومن معروف ملا دو پیازه بیادگاری در عرصه وجود مرقوم می نماید .

N.M. 1968-127 : نستعلیق چلیپا ، خدا بخش ، ۲۱ بهادون ۱۸۸۹ بکرمی (۵۱۲۴۸) ، در لاهور ، ۲۲ ص .

پند نامه لقمان = صد پند لقمان

رساله در تجارت—در بخش «فقه» خواهد آمد

تحفة الملوك

از ناشناس . در مقدمه از چهل تن دانشمند معروف پند و اندرز نقل شده ، ازان بعد «فراست نامه» (درخواص شکل و شمایل انسانی) درج شده ، و بعدا مطالب کتاب در ۲۲ باب تقسیم شده است .
 ۱- آفرینش موت . ۲- ملک الموت . ۳- روح . ۴- اعضاء . ۵- شیطان و کیفیت سلب ایمان .
 ۶- خروج روح از بدن . ۷- مصیبت روح بعد از خروج . ۸- فرشتگان وقت بر آمدن روح از بدن .
 ۹- میت فرشته بیشتر از منکر و نکیر می آیند . ۱۰- منکر و نکیر . ۲۰- زیارت قبر و جنازه .
 ۲۲- صبر بر مصیبت .

آغاز : سپاس و ستایش آفریده کار هر دو جهان را بقدر شمار ریگ بیابان و قطره باران و برگ درختان .

N.M. 1972-119/1 : نستعلیق ، (محمد خلیل بن عبد رسول صحاف اندجانی ، ۱۲۴۸ هـ) ،
 عنوانها شنگرف ، ش ۱ در مجموعه ، ص ۶۸-۲ .

تحفة الملوك = تحفة الوزراء

از ناشناس . در چهل باب و هر باب در چهار بند .

آغاز : حمدله . صلاة این رساله مشتمل بر آنکه حکماء از کتب قدما اختیار کرده اند .

همان : گنج بخش ۲ : ۹۰۲ ، نیز بنگرید به ترقیمه نسخه موزه N.M. 1961-1650/1 .

N.M. 1958-202/18-12 : شکسنه چلیپا ، سده ۵۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، گ ۲۰۵-۲۰۶ .

N.M. 485 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ هـ ، در بیاض ، ۶ ص .

N.M. 1961-1650/1 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ هـ ، ش ۱ در مجموعه ، ص ۱۰-۲ ، در ترقیمه

آمده : «این نسخه تحفة الوزراء در بلده دارالفتح ظفر آباد قلمی شد . چون نسخه مذکور از تصنیف بزرگوار است فی التاريخ ۱۷ محرم الحرام ۱۰۷۷ هجری تحریر است» .

تحفة الوزراء = تحفة الملوك

تنبيه الغافلین

از جهاء الدین محمد بن ابراهیم ترمذی .

در یک مقدمه و نه باب و یک خاتمه . مقدمه در طالب علم . بابها : ۱- فضیلت علم و علماء . ۲- فضیلت نماز و عقاب تارک او . ۳- زکوة و فضیلت دادن آن . ۴- عذاب خمر خوارگان . ۵- بهشت و دوزخ و اهل آنها . ۶- چیزهای که خدا امر کرده بعضی قوی و بعضی فعلی . ۷- چیزهای که خدا نهی کرده قولا و فعلا . ۸- آداب عالم و متعلم . ۹- اکرام ضعیف و جار و ثواب و عقاب و صدقه و فضیلت سخاوت و ذم اهل بخل . خاتمه در معاصی اندام و دل پاک و عمل خالص .
آغاز : الحمد لله الذی امرنا بالعلم . . . چنین گوید . . . که عزیزی از برادران دینی و فرزندی از فرزندان طریقی .

همان : نسخه های فارسی ۲ : ۱۵۸۵ .

N.M. 1974-136 : نستعلیق ریز ، ۱۴ جمادی الثانی (۱۰۸۳ هـ) برای مولانا مراتب (یا هدایت) الله ، عنوانها شنگرف ، ۱۳۴ ص .

N.M. 1961-771 : نستعلیق ، ۱۰ رمضان ۱۲۹۹ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۱۰۱ ص .

رساله درباره توپخانه

از امام احمد رمجی . در پایان نسخه آمده که نخست ابن رساله پیش نظام رومی بوده ، بعدا جان بلاکی فرنگی ملازم شاهجهان پادشاه (۶۸-۳۷ هـ) آن رساله را از بغداد به هند آورده و سپس شیخ بهاء الدین بن شیخ عنایت از آن نسخه نقل نموده است .

سوال و جواب دینی است درباره توپ و تفنگ و دارو .

آغاز : حمدله . این رساله از امام احمد رمجی درباب توپ خانه که باشد ازین حکم دارد .

N.M. 1957-1058/15-C : نستعلیق ، سید عالم بن محمد نواز ، سده ۱۳ هـ ، در مجموعه اوراد ، ۲۲ ص .

توزک تیموری

در آداب کشور داری و سپاهگری .

بنگرید در بخش «تاریخ» .

توقیعات کسری = دستور نامه کسروی

ترجمه از جلال الدین محمد طباطبائی . در سال ۱۰۶۲ هـ (= دستور نامه کسروی) / ۱۶۵۲ م برای شاهزاده مراد بخش (۱۰۳۳-۱۰۷۲ هـ) پسر شاهجهان نگاشته است .

در آداب و رسوم کشور داری .

- آغاز : الحمد لله الذی ربط سلسله نظام العالم ۰۰ و بعد شبانگهی سعادت افروز که از .
 هان : گنج بخش ۲: ۹۰۷ ، آنجا سال مرگ نگارنده نادرست ۵۹۹۵ یاد شده است .
- N.M. 1961-1376 : نستعلیق خوش ، ۵ ربیع الاول ۱۱۴۳ هـ ، آغاز : سپس از سپاس
 پروردگار جسم (وجان) و ستایش آفریدگار ، ۱۵۶ ص . (موزه ۲ : ۱۶۲) .
- N.M. 1964-404 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ هـ ، با عنوانهای توقیع و مرقع ، آغاز افتاده : یک
 چند نظر بند و چندین گاه در بند ، در مجموعه ، گ . ۱۰۹-۵۰ .
- N.M. 1971-24/8 : شکسته ، (بندان پندت سپرو ، ۱۲۲۱ هـ) ، جدولبند ، ش ۸ در مجموعه ،
 ص ۴۹۴-۳۳۴ .
- N.M. 1957-523/C : نستعلیق ، (سید برکت علی ، ۱۲۴۱ هـ) ، ش ۳ در مجموعه ، گ
 ۱۰۱-۶۰ .
- N.M. 1961-1004 : نستعلیق ، ۱۲ ذی قعدة ۱۲۶۲ هـ ، ۱۵۲ ص .
- N.M. 528-101 : شفیعیای خوش ، ۲۸ جیتھ ۱۹۲۰ ب (۱۲۷۹ هـ) ، ۱۷۰ ص . (موزه
 ۲ : ۱۶۱) .

تهذیب الاخلاق

از ناشناس . در یک مقدمه و سه باب و یک خاتمه . مقدمه در سه بحث : ۱- شرف علم اخلاق
 ۲- کمال انسانی . ۳- معنی خیر و سعادت . بابها : ۱- تهذیب اخلاق ، در ۷ فصل . ۲- حکمت
 منزل ، در ۵ فصل . ۳- حکمت مدن ، در ۴ فصل خاتمه . : مواعظ و نصایح که حکمای بزرگ بر آن
 وصیت کرده اند .

(هان : نسخه های فارسی ۲ : ۱۵۷۸ و نیز ۲ : ۱۵۷۰ «ترجمه تهذیب الاخلاق» ، ظاهراً
 نسخه ما غیر از آن ترجمه است . در ترقیمه نسخه موزه نام نگارنده خواجه نصیر الدین طوسی یاد شده
 است . «اخلاق ناصری» طوسی با این کتاب بسیار نزدیکی دارد . نسخه ای از «تهذیب الاخلاق» در کتابخانه
 اداره تحقیقات اسلامی ، اسلام آباد ، شماره ۱۰۷ ، مورخ رمضان ۱۰۲۳ هـ موجود است) .

آغاز : اخلاق سهدبه . . . کمال که لایق اتباع و انتخاب تواند بود .

- N.M. 1961-977 : نستعلیق ، ۴ ربیع الاول ۱۱۹۶ هـ ، عنوانها شنگرف ، آغاز افتاده : اجتماع
 با بنی نوع وجود نمی کرد (باب دوم) ، ۱۱۸ ص .

جنت الفردوس

از نصیرالدین محمد بن راجه سلطان . بخواهش حاجی محمد بن اسماعیل ترک سلطان کمال الدین در فضایل نماز و دعا در ۳۱ فصل نگاشته است .

آغاز : شکر و ثنا خداوند را که همه چیزی ها را از بی چیزی بتوانای خود به وجود آورد .
همان : گنج بخش ۲ : ۹۰۷ .

N.M. 1957-648/9-B : نستعلیق ، شنبه ۵۱۲۷۴ ، جدولبند ، آغاز : والمومنین والمومنات
کمترین دوستان دینی و محبوبان یقینی ، ش ۲ در مجموعه ، ص ۶۰ .

N.M. 1976-39/1 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، عنوانها شنگرف ، آغاز افتاده : در فضیلت خواندن
سوره فجر در شهر ذی الحجّه ، فصل پانزدهم در فضیلت خواندن دعای بعد از نماز بامداد ، ش ۱
مجموعه ، ص ۹-۹۵ .

جوامع الکلم

بنگرید به : «جوامع الحکایات» در بخش «افسانه ها» .

جواهر الاسرار = اخلاق محسنی

از حسین بن علی کاشفی . در سال ۵۹۰ . (= اخلاق محسنی) / ۵-۱۴۹۴ م نگاشته است .
در اخلاق و کشورداری و تدبیر منزل ، در چهل باب .
آغاز : حضرت پادشاهی علی الاطلاق عزت کامة و جات عظمة .
همان : نسخه های فارسی ۲ : ۱۵۹۱ .

N.M. 1961-995 : نسخ ، سده ۵۱۰ ، عنوانها شنگرف ، آغاز نونوویس ، ۱۹۶ ص ،
ناقص الآخر .

N.M. 1958-919 : نستعلیق ، شیخ اعظم بن آخوند بهار خان ، ۱۶ رمضان (۵۱۰۰۵؟) ،
عنوانها شنگرف ، ۵۲۴ ص .

N.M. 1961-994 : نستعلیق ریز و خوش ، سده ۵۱۱ ، دو صفحه آغاز زرین ، جدولبند ،
عنوانها شنگرف و زرین ، ۳۱۸ ص ، ناقص الآخر .

N.M. 1964-404 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ناقص الطرفین ، آغاز : آش کرم
از دستش بر سر مبارک در مجموعه ، گ ۱۱۵-۱۷۹ .

جواهر ثمینه

از علی بن حسام الدین معروف به شیخ متقی (م ۹۷۵هـ). پس از تالیف «جوامع الکلم فی المواعظ و الحکم» باین پرداخته است .

از کلمات عبدالله انصاری و سید حسین ، نزهة الأرواح ، مرآت العارفین از مسعود بک و گستان سعدی چیده و جمع کرده است . مطالب را به ترتیب حروف تهجی نوشته است . مثلاً در ردیف الف دربارهٔ اخلاص ، اسرار قلب مومن ، اتحاد و انصاف و استقامت نوشته است .

آغاز : حمد له . همی گوید احقر عباد الله علی . . . چون این فقیر تالیفی کرد که نام وی جوامع الکلم فی المواعظ و الحکم است و آن تالیف مشتمل است .

هآن : نسخه های فارسی ۲ : ۱۱۱۸ .

N.M. 1957-914/3-2 : نستعلیق ، محمد خضر ، بخواهش میان حسام الدین ، ۱۸ ذی الحجہ ۱۱۹۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ش ۲ در مجموعه ، ۴۲ ص .

ترجمهٔ جهاد الاکبر . . . = ظلم نامهٔ اکبر

چهار گلشن

از بشن داس . بنام مختار الملک میر تراب علی خان بهادر سالار جنگ (م ۱۳۰۰هـ) نخست وزیر دکن نگاشته است .

در چهار گلشن : ۱- شان و شوکت . ۲- شجاعت و مردانگی . ۳- حسن و جمال . ۴- خلق و اشفاق .

آغاز : آبیاری قلم بر تحریر ثنای بهار آرائیست که .

N.M. 1957-912/18 : نستعلیق خوش ، سدهٔ ۱۳ هـ ، سرلوح ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ۳ ص . (سوزه ۲ : ۲۸۰) .

حلیة المتقین

از محمد باقر مجلسی (م ۱۱۱۰هـ) . در ۱۰۷۹/۹-۱۶۶۰م (ریو ۱ : ۲۰) یا در ۱۰۸۱/۱-۱۶۷۰م (ذریعه ۷ : ۸۲) نگاشته است .

در آداب کارهای روزانهٔ زندگی ، در ۱۴ باب .

آغاز : الحمد لله الذی علی انبیائه المرسلین باحسن حلیة المتقین . . . چنین گوید تراب اقدام .

همان : نسخه های فارسی ۲ : ۱۵۹۹ .

N.M. 1957-1058/16 : نسخ ، سده ۱۱ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۵۶۲ ص ، ناقص الآخر .

N.M. 1961-513 : نستعلیق ، محمد صالح بن محمد تقی دشت بیاضی ، بخواش میرزا محمد حسین ، ۱۱ شوال ۱۱۰۴ هـ ، در نصر آباد ، عنوانها شنگرف ، نسخه کامل .

N.M. 1962-210/9-B : نسخ ، محمد طالب بن میرزا محمد هاشم تبریزی معروف به نمکی ، ۱۴ جمادی الاول ۱ جلوس بهادر شاه (= ۱۱۱۸ هـ) ، عنوانها شنگرف ، ۶۲۲ ص .

N.M. 1961-527 : نستعلیق شکسته آمیز ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ، آغاز : باب اول در بیان آداب جامه و کنش پوشیدن ، ۱۵۴ ص .

خلاصه الانشاء

از سجان سنگه دهر بتالوی . در سالهای ۱۱۰۲-۱۱۰۵/۱۶۹۰-۱۶۹۴ م نگاشته است .

از کتب انشاء مطالب اخلاق را گزیده است ، در ۱۰ باب : ۱- حمد و مناجات و نیاز بدرگاه باری تعالی . ۲- القاب و دستور نوشتن دعا و شوق در جواب روز نامه جات . ۳- تعریف درویشان صاحب حال . ۴- تعریف آیین و خصوصیات پادشاهان . ۵- جلوس پادشاهان و تعریف جنگ فیلان و جانوران . ۶- آیین متصدیان پادشاهی . ۷- مذمت احق و حاسدان ظالم و مدبر . ۸- تدبیر جنگ و تادیب مخالفان . ۹- بیوفای دنیا و مذمت زمانه ، اظهار رضا و تسام و غیره . ۱۰- تعریف اشتهار و امصار ممالک محروسه و قلعه جات پادشاهی و محال و اسکنه زیارتگاه هندوستان . (بنگرید به : پاکستان مین فارسی ادب ۲ : ۲۶۵) .

آغاز : منت ایزد که از راه کرم . . . از آنجا که مقیدان سلاسل تعلقات و محبوسان غلایل دنیای .

همان : نسخه های فارسی ۳ : ۲۰۹۹ ، آنجا نام نگارنده دقیقاً شناخته نشده است .

N.M. 1978-29 : نستعلیق شکسته آمیز ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ورق اول افتاده : بالجمله هر کس از ارباب تعلق بشغلی مشغول ، ۴۱۸ ص .

خوان نعمت

از ناشناس . در چند باب : پختن نان ، پختن بعضی اقسام قلیه و پیاز ، پختن سبزی ها و انواع برنج . . .

آغاز : منتخب بعضی ترکیب از کتاب خوان نعمت تحریر نموده شد . باب ترکیب نان خطائی .

N.M. 1958-349 : نستعلیق ، مدہ ۱۲۵ ، عنوانها شنگرف و نانویس ، ۴۶ ص .

خوان نعمت

از ناشناس . در ۹۵ باب . (فہرست ابواب در آغاز نسخہ موجود است) .

آغاز : باب اول در اقسام نان و کچھ و خمیر مایہ نان و نان خطائی .

N.M. 1971-441 : نستعلیق ، میرزا فضل علی ، ۱۶ ربیع الثانی ۱۲۵۶ھ ، عنوانها شنگرف ،

۱۸۸ ص .

منتخب خوان نعمت

در فہرست موزہ ۲ : ۳۸ نام نگارندہ محمد حسین و تاریخ تالیف ۱۲۳۴ھ/۱۹-۱۸۱۸م
درج شدہ است کہ بنظر من درست نیست .
در آشپزی است .

آغاز : منتخب بعضی ترکیب از خوان نعمت تحریر نمودہ شد .

N.M. 1957-655/62 : نستعلیق ، محمد ہاشم ، برای غلام احمد ، ۱۲۳۴ھ ، ش ۳ در

مجموعہ ، گ ۶۰-۸۳ . (موزہ ۲ : ۳۸) .

در المجالس

از سیف ظفر نوبہاری . (بن برہان ، نسخہ کتابخانہ دواتی بایر ، آلمان-بنگرید بہ : بیاض سفر
از ایرج افشار : ۳۸۴ ، تہران) در گذشتہ قرن ۱۷ھ (مجلہ کتابخانہ خدا بخش ، پتنہ ، شمارہ ۲ ، سال
۱۹۷۷ ، ص ۷۱ قسمت انگلیسی) . در نسخہ های موزہ نام نگارندہ چندگونہ آمدہ است .

در داستان های اخلاقی پیامبران و عارفان ، در ۳۳ باب .

آغاز : حمدی کہ از غایت عنایت الہی بر زبان عارفان رود .

ہمان : ریو ۱ : ۴۴ ، گنج بخش ۲ : ۹۱۸ .

N.M. 1962-187 : نستعلیق ، شیخ ابراہیم ، ۱۷ جمادی الاول ۱۰۹۸ھ ، در قصبہ نذر آباد؟

(دکن) ، عنوانها شنگرف ، ۳۸۸ ص ، نام نگارندہ «سیف المظہر» آمدہ است .

N.M. 1961-1005 : نستعلیق ، اسد اللہ بیگ روزبہانی ، صفر ۱۱۱۵ھ ، عنوانها و کلمات

عربی شنگرف ، ۲۷۴ ص ، نام نگارندہ «سیف ظفر نوبہاری» یاد شدہ است .

N.M. 1969-367 : نستعلیق ، فقیر . . . اللہ بن عطا اللہ ، ۱۵ رجب ۱۱۵۵ھ ، عنوانها

شنگرف ، ۱۶۶ ص ، نام نگارندہ «سیف ظفر نوبہاری» درج شدہ است .

N.M. 1962-78 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۲ ، سر لوح ، عنوانها شنگرف ، ۳۳۸ ص ، نام نگارندہ «سیوفی ظفر بوشہاری» درج شدہ است . (همان الزبیر : ۴۲۱) .

N.M. 1971-33 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، موربانہ زدہ ، اوراق بہم پیوستہ و قابل شمار نیست ، ناقص الآخر .

N.M. 1972-24 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ۳۷۰ ص ، نام نگارندہ «سیف المظہر» آمدہ است ، ناقص الآخر .

N.M. 1978-22/1 : نستعلیق ، ۷ صفر ، سدہ ۵۱۲ ، برای عبدالعزیز ، عنوانها شنگرف ، ش ۱ در مجموعہ ، ص ۲-۲۶۹ ، در مقدمہ نام نگارندہ «سیف الدین قراخہ نوبہاری» آمدہ است .

دستور العمل

بکمک نواب ویس ، رئیس اجلاس کونسل تالیف شدہ است .

گزیدہ قوانین حکومت انگلیسیہ در ہند است . مخصوصا قوانین پروندہہا تا مبلغ پنج ہزار روپیہ است . برای استفادہ دادگاہ های نو تاسیس کہ بہت قاضیان و صدر الصدور آن معین است . در چہار باب : ۱- دربارہ منصف ، در ۳۸ قاعدہ . ۲ دربارہ صدر امین ، در ۵۸ قاعدہ . ۳- دربارہ صدر امین اعلیٰ ، در ۲ قاعدہ . ۴- دربارہ وکیل ، در ۱۴ قاعدہ .

آغاز : (اشتہار) . از ترتیب این نسخہ مقصود اینست کہ جمیع قواعد و احکامیکہ بمقدمات تا بہ مبلغ پنج ہزار روپیہ تعلق دارد .

N.M. 1967-206 : نستعلیق ، از روی چاپ مطبع سری ، رامپور ۱۸۳۲ م نقل شدہ است ،

۴۶ ص .

دستور العمل تیپو سلطان

آمار بودجہ و مصارف تیپو سلطان (۱۱۶۳ھ-۱۲۱۳ھ/۱۷۵۰-۱۷۹۹م) والی میسور (ہند) .

N.M. 1961-1523 : شکستہ ، احمد حسن بن منشی خدا یار خان بن محمد روشن خان ،

۹ ربیع الآخر ۱۲۹۶ھ ، از روی نسخہ اصلی نقل شدہ ، آغاز : حکمنامہ . . . متعلقہ کچہری سوم بنکاور آنکہ ، ۴۸ ص ، آسیب دیدہ .

دستور العمل عثمانیان

محمد خیرالدین خان . بدستور دولت از ترکی بفارسی ترجمہ کردہ است . در پایان دو تاریخ

دیدہ میشود ، ۱۲ جمادی الآخر ۱۲۸۲ھ/۱۸۶۵م و ۳ ذی الحجہ ۱۲۹۰ھ/۱۸۷۴م .

در قوانین و نظامات مجلس مالی و ملکی و نظامی دولت عثمانی استانبول .
 آغاز : (پس از فهرست) . در مقدمات امور عامه ، دایما برای جاری داشتن امری حکم سنیه
 پادشاهی که صادر میشود .

N.M. 1965-7 : نستعلیق ، ظاهرا بخانه مترجم ، تاریخهای ۱۲ جمادی الثانی ۱۲۸۲ هـ و
 ۳ ذی الحجه ۱۲۹۰ هـ ، ص ۵۳۶ .

دستور العمل منصفان عدالت دیوانی

از محمد کرامت علی دهلوی . بفرمایش نواب سراج الدوله سراج الملک بهادر در تاریخ
 ۲۳ جمادی الثانی ۱۲۶۳/۱۸۴۷ م نگاشته است .

در ۳۳ قاعده برای دادگاههای دیوانی حیدرآباد (دکن) . ۱- تعیین منصف . ۲- پرونده های
 که داوران اختیار سماعت و تجویز آن دارند . ۳- پرونده های که منصفان از سماعت آن ممنوع اند .
 ۴- مقرر نمودن ميعاد تجویز پرونده ها . ۵- تقرر قیمت اشیای متنازعہ . ۱- سزای رشوه گرفتن و امر
 قبیح . ۱۵- ضمانت . ۲- انکار آوردن به دادگاه . ۲۵- احکام متفرقه داوران . ۳- اشیای قابل قرق .
 ۳۳- گرفتاری (دستگیری) باقیداران .

آغاز : (پس از فهرست قواعد) . قاعده اول در باب تعیین ساختن منصف ، منصف متوطن
 این دیار باشد یا غیر این ، لیکن مسلمان باشد و فقه دانسته باشد .

N.M. 1963-269/2 : نستعلیق ، محمود خان ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، نیمه مطالب
 فهرست افتاده ، ش ۲ در مجموعه ، ص ۶۹-۱۰۸ .

N.M. 1963-269/1 : نستعلیق ، محمد امیر حسن خان ماسٹر ، سده ۱۴ هـ ، ش ۱ در مجموعه ،
 ص ۶۸-۲ .

دستور العمل و ضمیمه = رسایل فدا علی

دستور نامه کسروی = توفیعات کسری

از طباطبایی .

ذخیره الملوک

از میر سید علی همدانی . در کشور داری و اخلاق ، در ده باب .

آغاز : حمد بسیار و دزدید بیشمار حضرت ملکی را که اسباب معاش مکان .

همان : ریو ۲ : ۴۴۷ ، نسخه های فارسی ۲ : ۱۶۱۰ ، نشریه دانشکده ادبیات و علوم انسانی تبریز ، شماره ۱۲۳ ، مقاله سید محمود انواری .

N.M. 1969-239 : نستعلیق ، امان الله بن شیخ فاضل محمد بن قاضی مبارک ، ساکن کیکهری ، سرکار کول (هند) ، ۵ رجب ۱۰۵۴ هـ در شیخوپور کلان ، سرکار لاهور ، عنوانها شنگرف ، ۴۷۴ ص ، آسیب دیده .

N.M. 1972-41 : نستعلیق ، محمود ، ۱۶ ذی قعدة ۱۰۸۱ هـ (در ترقیمه این رقم چنین آمده : «۸۱۰۱» ، در بلده بتن ، سر لوح ، ۳۴ ص ،

N.M. 1968-594 : نستعلیق ، خلیل الله ، ۲ شعبان ۱۰۸۸ هـ ، در پیشاور ، عنوانها شنگرف ، ۳۷۲ ص .

راحت القلوب

از مبارک بن فیض الله منامی . در سال ۱۰۸۵/۱۴۴۶ م نگاشته است .

در اخلاق و حکایات دینی در بیست باب . (نسخه موزه N.M. 1972-119/2 برخلاف نسخه های دیگر در صد مسئله فقهی است) .

آغاز : حمدله . میگوید بنده ضعیف . . . که هیچ کاری مهم تر از ایمان نیست .

همان : گنج بخش ۲ : ۹۲۷ .

N.M. 1961-926 : نستعلیق ، غلام محی الدین ، شوال ۱۱۱۹ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۱۳۲ ص .

N.M. 1961-887 : نسخ و شکسته ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ناقص الطرفین ، آغاز : باب هفتم در بیان گذاردن نماز و دادن زکوة ، ۹ ص .

N.M. 1972-119/2 : نستعلیق ، (محمد خلیل بن عبد رسول صحاف اندجانی ، ۱۲۴۸ هـ) ش ۲ در مجموعه ، ص ۶۸-۱۳۶ . در صد مسئله فقهی ، با تاریخ تالیف ۱۰۸۵ هـ .

N.M. 1966-4 : نستعلیق ، از آغاز تا ۱۴۸ بخامه غلام حیدر بن مولوی سکندر (که برهان العارفین را در ۲۷ محرم ۱۲۰۹ هـ کتابت کرده بود) ، از صفحه ۱۴۹ الی آخر بخامه سلطان محمود بن مولوی نور احمد ، ۸ صفر ۱۲۹۵ هـ ، ص ۸۰-۱۶۵ .

N.M. 1961-925 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۱۰ ص .

رسایل فدا علی

از میر فدا علی عظیم آبادی بن میر احمد علی بن حافظ میر عتیق الله میران پوری . اجداد

نگارنده از محمد شاه پادشاه (۱۱۳۱-۱۱۶۱ هـ) جاگیر و انعام و خطاب دریافتی بودند و در عظیم آباد (پتنه کنونی، هند) اقامت داشتند. اما نگارنده در موقع نگارش دستورالعمل (در ۱۲۷۴/۵۸-۱۸۵۷ م) چهل و پنج ساله بوده و به حیدرآباد (دکن) رفت و آنجا به دربار پیوست. وی بروزگار نواب ناصر الدوله (۱۲۴۴-۱۲۷۳ هـ) جاگیر و خطاب های «خان» و «بهادر» را دریافت و بخدمات تعلقداری و ضلعداری و قلعه داری و عدالت و وکالت مامور شد. (ملخصاً از دیباچه).

۱ - دستور العمل ، گ ۱-۱۴۰

در سال ۱۲۷۴/۵۸-۱۸۵۷ م نگاشته است. در قانون تعلقه داری منطقه های برار و تلنگانه، در چهارده فصل و یک خاتمه، فصلها: ۱ - دانستن زبان دهقان. ۲ - شناختن اقسام زمین. ۳ - اهل کاران تعلقه که از قدیم الایام در وجه معاش آن زمین انعام و رسوم مقرر است. ۴ - مقطع داران. ۵ - انضباط عمله تعلقه. ۶ - انضباط و انتظام کچهری (دادگاه محلی). ۷ - گرد آوری (بیمایش) دیهات. ۸ - فیصله فصل (محصول) خریف. ۹ - فیصله فصل آبی. ۱۰ - فیصله فصل ربیع. ۱۴ - انضباط جمعیت تعیناتی تعلقه و تنخواه داران و یومیه داران. خاتمه در اعمال تعلقه داران.

آغاز: حمد بیحد خالق ارض و سما را سزاوار است که زمین خشک افتاده را از اقطار ابطار رحمت نامنتهای آماده کشت زار.

۲ - ضمیمه دستور العمل ، گ ۱۰۵ - ۱۵۳

در سال ۱۲۸۱/۶۵-۱۸۶۴ م برای نواب مختار الملک در دو مقاله نگاشته است: ۱ - فن تعلقداری، ۲ - قانون کوتوالی.

آغاز: در کتاب دستور العمل تصنیف عاصی مجلا همه مقدمات تعلقات مندرج است، الحال چند قلم.

N.M. 1967 315/1-2: نستعلیق، سده ۱۳، ۵۱۳، ۳۰۶ ص.

زاد اللیب فی سفر الحبیب

در نسخه موزه نام نگارنده نیامده، اما این نگاشته مولانا عبدالله لبیب (م ۱۰۹۳/۵۱-۱۶۸۲ م). بن مولانا عبدالحکیم سیالکوٹی است. (عده ای این را از عبدالحکیم سیالکوٹی میدانند. پاکستان مین فارسی ادب ۲: ۲۹۱). گرد آوری از محمد شاه (یا محمد شاهد) بن محمد صالح بن تاج الدین بن شمس الدین سیالکوٹی.

در یک مقدمه و یک مقصد و خاتمه ای . مقدمه در فضیلت مرض و حکم عیادت و توبه
و غیره ، مقصد در احوال مرگ و زیارت قبور ، خاتمه در احوال خاتم النبیین (ص) از بیماری تا وفات
و احوال آبای آنحضرت و مباحث در حقیقت روح و ملک الموت و غیره .

آغاز : الحمد لله على تعايه والصلوة على انبيائه .

بنگرید به : پنجاب یونیورسٹی لائبریری کے نادر عربی مخطوطات کی فہرست مفصل از قاضی
عبدالنبی کوکب ۱ : ۲۱۵ ، آنجا این کتاب جزو متون عربی فہرست شدہ است .

N.M. 1972-136 : نستعلیق . . . داد بن علی ، ۳ ربیع الثانی ۱۱۲۷ھ ، نسخہ کامل ، اما
در نتیجہ سوریانہ زدگی اوراق آن بہم پیوستہ و ناقابل شمار است .

زبدۃ الوعظ

از محمد والی مخاطب بہ میر بدرالدین علی خان . در سال ۱۱۴۱ھ (= مجموعہ وعظ) /
۱۷۲۸-۲۹م نگاشته است . چو این تالیف احسن یافت انجام - مسمی شد باسم زبدۃ الوعظ . پس آنکہ
سال تاریخش بیستم - خود گفتا بگو «مجموعہ وعظ» .

نگارندہ در مجالس سخنرانی سلطان الواعظین حضرت محمد علی واعظ گجراتی شرکت میکرده و
آنچہ کہ از آنجا کسب کردہ ، باضافہ مطالب گزیدہ از کتابہای سہم کہ نام ہر یکی در جای خود مذکور
است ، بدستور حضرت ابوالمعالی گرد آورده است .

درسی باب : فضیلت بسم اللہ و آیت الکرسی و سورہ یس . ۲ - فضیلت لا الہ الا اللہ . ۳ -
فضیلت درود . ۴ - فضیلت تلاوت قرآن . ۵ - فضیلت نماز و ترتیبات وضو . ۶ - ادای زکوٰۃ و عشر
دادن . ۷ - فضیلت روزہ ماہ رمضان و مسایل آن . ۸ - حج مکہ و مسایل آن . ۹ - مذمت دنیای
دون . ۱۰ - خوف روزہ قیامت و احوال آن . ۱۱ - سخاوت و بخل و حق زن و شوہر . ۱۲ - تصوف
و پند چند و خاتمہ کتاب .

N.M. 1968-130 : نستعلیق ، بخامہ نگارندہ ، ۱۷ شعبان ۱۱۴۴ھ ، در شاہجہان آباد ، ورق
اول افتادہ : الی رحمۃ الباری والسمفتقر الی لطف المعالی احقر العباد محمد والی ، عنوانها شنگرف
۶۱۶ ص .

سخنان کوتاہ حضرت علی (رض)

ترجمہ از ناشناس . مجموعہ صد کلمہ ، ہر کلمہ نخست بہ نثر و سپس در یک بیت فارسی
شرح دادہ شدہ است .

آغاز: قال امیر المؤمنین علی . . . ایمان المریر عرف بایمانہ - ایمان مرد شناخته میشود بامانت داری او .

N.M. 1965-210 : نستعلیق ، (میر ابوالقاسم طباطبائی ، ۱۲۵۷ هـ) در حیدر آباد ، ش ۲ در مجموعه ، ص ۴۵-۶۴ .

نیز بنگرید به بخش منظومه ها .

سقه نامه

منسوبه امام جعفر صادق (ع) . درباره سقه گیری ، از نظر دینی بروش «اگر ترا پرستند» و «جواب بگو» .

آغاز: حمدله . ثنای و ستایش مر خدای را عزوجل که آفریننده جمله آدمیان است .

N.M. 1957-1058/15-B : نستعلیق ، سید عالم بن محمد نواز ، سده ۱۳ هـ در مجموعه اوراد ، ص ۴۸ .

سقه نامه

در دیباجه آمده: «این رساله سقه نامه از بهشت سدره المنتها برای سقایان نوشته اند» . درباره سقه گیری از نظر دینی . در ادبیات پنجابی نیز این نوع رسایل دیده میشود ، مانند: کسب نامه نعل دوزان ، کسب نامه بافندگان . . .

آغاز: حمدله . بدانکه این رساله سقه نامه از بهشت سدره المنتها .

N.M. 1957-10581/5-A : نستعلیق ، سید عالم بن محمد نواز ، سده ۱۳ هـ ، در مجموعه اوراد ، ص ۷ .

سلوک ولایة العدل = آداب الولاية

از مجلسی .

شطرنج نامه

از ناشناس . در قواعد و دستورهای شطرنج بازی .

آغاز: حمدله . بدانکه در بیان بعضی از قواعد شطرنج که در باختن آن بکار آید ، بدانکه شطرنج باز را باید که پیاده را پیش کرده .

N.M. 233 : نستعلیق ، دو شنبه ، ۱۱ ربیع الاول ۱۲۶۵ هـ ، با نقشه ها ، ص ۵۶ .

شطرنج نامه

از ناشناس .

N.M. 1965-157/5 : نستعلیق ، میر غلام حسین ، ۱۰ شعبان ۱۱۲۶ هـ ، آغاز افتاده : بر پنج نوع اختتام پذیرد ، مات و برد و قایم و پوچ و زیچ ، ش ۵ در مجموعه ، ص ۱۲۱-۱۲۹ .

شطرنج نامه = عجایبات تعبیه شطرنج

صد پند لقمان

پندهای مفید که حضرت لقمان به پسرش توصیه کرده بودند .

آغاز : حمدله . اما بعد این صد پند دلپسند و سودمند است که لقمان حکیم پسر خود را وصیت کرده ، اول آنکه ای پسر خدای عزوجل را بشناس .

بنگرید به : گنج بخش ۲ : ۹۴۲ .

N.M. 1961-1022 : نستعلیق ، سده ۱۱۳ هـ ، ص ۱۰ .

N.M. 1964-333 : نستعلیق خوش و جلی ، سده ۱۱۲ هـ ، تمام نسخه مذہب ، ص ۳۸ ،

موریانه زده .

N.M. 1965-210/31 : نستعلیق ، (میر ابوالقاسم طباطبائی ، ۱۱۲۵۹ هـ ، در حیدرآباد)

آغاز : آورده اند که لقمان حکیم پسر خود را میبخت که این سخن را یاد بگیر ، ش ۳۱ در مجموعه ، ص ۶۰۵-۶۰۸ .

N.M. 1958-38/1 : نستعلیق خوش ، سده ۱۱۳ هـ ، سرلوح ، با ترجمه های گورمکھی و هندی

و سانسکریت ، در رسم الخط همان زبانها ، ص ۹۶ .

N.M. 1958-262/46-I : نستعلیق ، سده ۱۱۳ هـ ، ش ۱ در مجموعه ، ص ۶-۱۰ .

ضوابط دربار آصف جاه = قانونچه

از منسا رام ، پیشکار صدارت استانهای دکن ، در روزگار نظام الملک آصفجاه دکن

(۱۱۳۲-۱۱۶۱ هـ) در سال ۱۱۷۵/۶۲-۱۷۶۱ م نگاشته است . در مقدمه مینویسد : «این کس را درین

سنوات چندی اتفاق خانه نشینی رو داد و یاد آن مجلس (که با آصف جاه داشته) اکثر اوقات دل را می

برد و بجهت مشغله تنهایی تسوید این اوراق نمودم». این متن بنام «رساله دربار آصفیه» از حیدرآباد دکن

چاپ شده است .

مطالب تاریخی و اجتماعی و فرهنگی دربارهٔ دربار آصف جاه است ، با عنوانهای «ضابطه» .
 آغاز : قانون نواز بارگه اضعف زمان- در پردهٔ مجاز حقیقت کند بیان . بنام ایزد دانا عز شانه
 چند ضوابط سرکار نواب .

N.M. 1957-1053/1 : نستعلیق ، منو لعل عرف منی لعل ، جمعه ، غره جهادی الثاني
 ۵۱۲۸۰ ، در حیدر آباد دکن ، بفرمایش محمد یار خان محی الدوله بهادر ، عنوانها شنگرف ، ۱۳۶ ص .

ضوابط مدرسهٔ دارالعلوم سرکاری

از عبدالعلیم نصرالله خان خویشگی بن محمد عمر . (۱۲۲۶-۱۲۹۹/۵۱۲۹۹-۱۸۸۱-۱۸۸۲ م)
 در ربیع الاول ۱۲۸۵ هـ با مدرسهٔ دارالعلوم سرکاری (دولتی) حیدر آباد ، دکن پیوسته و
 برای اصلاح بی نظمی آن مدرسه ۲۳ ضابطه را نگاشته و به نواب شجاع الدوله سید تراب علی خان
 پیشکش کرده است .

آغاز : الحمد لله العلیم . . . پس عبدالعلیم نصرالله خان ائیم بموقف عرض قدر دان اهل
 علوم و مرتبه شناس مفهوم مشیر با تدبیر .

بنگرید به : تذکرهٔ علای هند : ۵۱۶ .

N.M. 1958-257/7 : نستعلیق ، سدهٔ ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۳ ص .

ظفر نامه

متن پهلوی منسوب به بزرجمهر . ترجمهٔ فارسی از ابن سینا که بدستور نوح ساسانی
 (۳۶۶-۵۳۸۷ هـ) نگاشته است [بنگرید به : نسخه های فارسی ۲ : ۱۶۴۵ ، نفیسی ۱ : ۳۱ ، مینویسد که
 این کتاب از آثار جوانی ابن سینا (م ۴۲۸ هـ) است و ترجمهٔ فارسی پنجاهای انوشیروان است ، در نسخهٔ
 موزه نیز همینگونه آمده است] .

آغاز : حمدله . اما بعد چنین آورده اند که نوشیروان را هیچ چیز عزیز تر از حکمت نبود .

N.M. 1965-210/30 : نستعلیق چلیپا ، (میر ابوالقاسم طباطبائی ، ۷-۱۲۵۹ هـ در حیدر آباد ،

ش ۳۰ در مجموعه ، ص ۶۰۲-۶۰۵ .

ظلم نامهٔ اکبر = ترجمهٔ جهاد الاکبر

در نسخهٔ موزه متن عربی «جهاد الاکبر» به امام غزالی (م ۵۰۵ هـ) منسوب شده است ،

اما در فهرست مصنفات مندرج در «غزالی نامه» از هابی و «کشف الظنون» نام این کتاب ندیدم. ترجمه از ناشناس که در مقدمه مینویسد: «این رساله بعبارات عربی المسمى بالجهاد الاکبر من امام ابی محمد حامد بن محمد غزالی را بود، ترجمه آن فارسی روی نمود و ظلم نامه اکبر نام نهاد تا بمطالعه آن لوراق دلیری در دل مبارز آن بیفزاید».

آغاز: سپاس و ستایش مر قادری را که راه راست نمود مر مجاهدان طاهر و باطن و بقدرت خویش.

N.M. 1958-44/13-3 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ش ۳ در مجموعه ، ص ۱۸-۲۷ .

عجایبات تعبیه شطرنج = شطرنج نامه

از رای صاحب . در سال ۱۱۵۱ هـ (= نسخه آداب دانش) / ۳۹-۱۷۲۸ م نگاشته است . نیز در مقدمه مینویسد : «عجایبات تعبیه شطرنج که هم سال تاریخ است (?) موسوم ساخته» . با دیباجه از ناشناس که داران چنین مینویسد : «خطبه آن به این بی بضاعت دانش فرمودند ، حسب الامر مرقوم شکسته رقم گردید ، هذا تالیف رای صاحب سلمه ربه» .

درباره شطرنج بازی در سه شعبه : ۱- استخراج تعبیه شطرنج و تشخیص معنی آن . ۲- استخراج قوانین بازی شطرنج که حریف غالب نتواند آید . ۳- گردانیدن اسپ در رفعات بساط شطرنج از هر خانه که خواسته باشد و نصب منصوبه های دور از فهم و قریب الوقوع .

آغاز : ستایش و نیایش بیکران جناب کبریای را سزد که بساط مملکت را بشاه معدلت پیشه مهر فروغ آگین نمود .

N.M. 1957-928/9 : نستعلیق ، نام کاتب سجو شده ، ساکن لاهور ، ۱۲۴۸ هـ . جدولبند ، عنوانها شنگرف ، ۶۸ ص ، در ترقیمه نام کتاب «شطرنج نامه» درج شده است .

عمدة الواعظین

از ابوبکر احمد بن محمد بن علی قریشی ملقب به پدر . در وعظ و نصیحت ، در ۳۵ مجلس . آغاز: الحمد لله الذی اشرف العلوم . . سی گوید . . بحکم اشارات موجب البشارت بعضی دوستان دینی و برادران راه یقینی چند مجلس درباب وعظ و نصیحت تحریر افتاد .

N.M. 1972-165 : نستعلیق ، غلام رسول بن شیر محمد عرف بهته ، ساکن جور ، برای گل محمد و خدا یار و احمد یار ، دو شنبه ، ربیع الثانی ۱۱۹۴ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۳۱۶ ص .

عهد نامه مالک اشتر = آداب الولاية

از مجلسی .

عین الحیات

از محمد باقر مجلسی . در اواخر جمادی الثانی ۱۰۷۳/۵۱۰۶۳ م نگاشته است .

آغاز : لالی حمد و جواهر ثنا و تحفه بارگاه جلال کبریا حکیمی که .

هنا : نسخه های فارسی ۳ : ۱۶۴۹ .

N.M. 1057-1053/12 : نستعلیق ریز و خوش ، سده ۱۱۱۰ ، در هاشم توضیحات دارد .

۸۱۰ ص .

N.M. 1961-520 : نستعلیق شکسته آمیز ، سده ۱۱۲۰ ، ۱۰۰۶ ص .

فواید الاخلاق

از ناشناس که از کودکی به کتب حکمت و اخلاق علاقه داشته و جزوی از کلیات مقالات حکماء که کتابهای بسبوط بر آن مترجم است ، با بعضی اطلاعات شخصی در سال ۱۱۱۳/۵۱۱۳ (= دفتر دانش کمال) ۱۷۰۸ م جمع آورده است . چون به تسطیر این صحیفه فیض - قلم جمله در حکمت سنت . سال تاریخ از خرد جستم - «دفتر دانش کمال» بگفت .

در ۴ فصل : ۱ - سیر ملوک . ۲ - آداب خدمت ملوک . ۳ - تهذیب اخلاق . ۴ - سیر ملوک ، مقالات حکماء . آبیخته با نظم .

آغاز : سبحان الله جل شانہ و عز برهانه ادای حمد و نعت عجب امریست ماورای مقدر ملایک و انسان و خارج از اندازه دریافت اهل توحید و عرفان .

بنگرید به : فهرست مخطوطات شیرازی ۲ : ۱۳۱۸ .

N.M. 1957-655/41 : نستعلیق خوش ، تنها کر پرشاد ، ۱۰ جمادی الثانی . ۱۱۲۴ ، عنوانها

شنگرف ، جدولبند ، ۱۳۵ ص .

قانونچه = ضوابط دربار آصفجاء

از منسا رام .

کارنامه آگهی = وصایای پادشاهان جغتائیه

کرسی نامه مهاوت گری

نام نگارنده چنین آمده است : سید احمد کبیر بن محمود بن نوح پیغمبر .
در تاریخ کوتاه مهاوت گری (فیابانی) و اطلاعات دیگر درباره فیل . بروش «اگر ترا پرسند» و
«جواب بگو» .

آغاز : رساله کرسی نامه مهاوت گری ز سید احمد کبیر است ، سوال اگر ترا پرسند که اول
مهاوت گری کدام کس کرده است .

N.M. 1957-955/A : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، جدولبند ، مجلس تصویر ، ش ۱ در مجموعه ،

ص ۱-۱۱ .

کلمات طیبه = وصایای پادشاهان جغتایه

کلید دانش

از سید عبدالفتاح گلشن آبادی مدعو به سید اشرف علی بن سید عبدالله حسینی نقوی . استاد
زبان عربی و فارسی در الفنستون کالج (هند) . در ۸-۱۳۰۵/۸۷-۱۹۸۱ م (هنگام تالیف تذکره
علمای هند از رحمان علی) زنده بود . برای محمد علی نگاشته است .
در پند و نصیحت ، بروش سوال و جواب .

آغاز : حمدله . اما بعد فقیر حقیر خادم السادات و العلماء عبدالفتاح ... برای دانش پژوهان
خود اندیش واضح و لایح سی گرداند که از مدت مدید آرزوی آن داشت که .

بنگرید به : تذکره علمای هند : ۳۱۱ .

N.M. 1958-930 : نستعلیق ، غلام احمد بن محمد هاشم ، ساکن اولکه ، ۱۹ اسوج

۱۲۹۴ ب (۱۲۸۵ هـ) ، ۴۴ ص .

کنز العاشقین

از محی الدین طوسی (م ۸۳۰/۲۷-۱۴۲۶ م) . در ده مجلس .

آغاز : حمدله . صلاه . سپاس و ستایش فراوان بعدد ستاره آسمان و ریگ بیابان و قطره باران .

همان : ایوانف : ۱۲۳۸ ، گنج بخش ۲ : ۹۶۰ .

N.M. 1971-30/1 : نستعلیق ، ۷ صفر (۱۰۳۰ هـ) ، عنوانها شنگرف ، ش ۱ در مجموعه ،

ص ۱-۲۶۸ .

N.M. 1971-308 : نستعلیق ، مرزا خدا رضا بن میرزا عباس ، قوم برلوج ، ۵۱۲۵۴ ، در
قریه مند راؤ ، ۶۰۸ ص ، موریانه زده .

کنز الملوک

از ناشناس . در مقدمه آمده : «این کتاب در نصیحت پادشاهان و سخنیهای دانایان و وعظهای
مشایخان ماضی ، هر که بخواند و بشنود و نصیحت آن بجا آرد ، سعادت مند گردد . نام این کتاب
کنز الملوک نهاده» .

آغاز : حمدله . بدانکه این کتاب در نصیحت .

M.N. 1961-1620/B : نستعلیق ، شمس الدین منبهلی ، سده ۵۱۳ ، در مجموعه ، ص

۱۳۰-۹۴ .

کیمیای سعادت

از حجة الاسلام ابو حامد محمد غزالی طوسی (۴۵۰-۵۰۵) . میان سالهای ۴۹۰-۵۰۰ /
۱۰۹۷-۱۱۰۷ م در یک مقدمه و چهار رکن نگاشته است . (برای احوال غزالی بنگرید به : سرگذشت
غزالی ، ترجمه محمد حنیف ندوی ، لاهور ۱۹۵۹ م ، الغزالی از شبلی نعمانی ، اعظم گره ۱۹۲۸ م ،
غزالی نامه از جلال الدین همایی ، تهران ۱۳۴۲ خ) .

آغاز : شکر و سپاس فراوان بعدد ستاره آسمان و قطره های باران و برگ درختان .

همان : گنج بخش ۲ : ۹۶۰ .

N.M. 1961-937 : نستعلیق ، فتح محمد بن قطب الدین ، ۴ رمضان ۵۱۰۶۹ ، سرلوح ،
عنوانها شنگرف ، جدولبند ، نسخه کامل .

N.M. 1961-882 : نستعلیق خوش ، عبدالکریم بن حاجی یوسف ، ۶ رمضان ، بروزگار عالمگیر
(۱۰۶۸-۱۱۱۸ هـ) ، در کلکته ، سرلوح ها ، جدولبند ، عنوانها شنگرف ، نسخه کامل .

N.M. 1961-1017 : شکسته ، ۵۱۱۲۰ ، عنوانها شنگرف ، رکن اول ، ۴ + ۱۹۴ ص .

N.M. 1968-95 : نستعلیق خوش ، سده ۵۱۲ ، با مهر مورخ ۵۱۱۶۵ ، رکن اول ، جدولبند ،
عنوانها شنگرف ، ۲۳۲ ص .

N.M. 1971-269 : نستعلیق ، فضل الدین بن محکم الدین بن عبدالرسول ، ۱۶ ذی قعدة
۵۱۲۶۸ ، عنوانها شنگرف ، چهار رکن ، ۶۸۶ ص .

N.M. 1961-928 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، جدولبند ، تنها فهرست مطالب را دارد ، آغاز :
تمهید در بیان فضایل حج و درجات حاج ، ۴۸ ص .

اباب الاخبار

متن عربی از احمد بن عبدالله (ایوانف : ۹۸۷). ترجمه شرح از محمد بن محمود بن محمد (ستونی).

احکام و اخلاق اسلامی در چهل باب . (همان : گنج بخش ۲ : ۹۰۸ «چهل باب» و ۹۶۵ . آغاز (۱) : حمد بیحد و مدح بیعد خدای را جل جلاله وعم نواله که علم علماء بر افراشت . (۲) : حمدله . اما بعد فان اضعف عباد الله ... يقول الی اردت ان اجمع کتابها من الاحادیث . N.M. 1961-488/89-2 : نستعلیق خوش ، محمد فاضل بن حاجی محمد صلاح لاهوری ، سلخ صفر ۵۹ . ۵۹ ، جدولیند ، عنوانها شنگرف ، آغاز برابر نمونه ۱ ، ش ۲ در مجموعه ، ص ۱۴-۷۴ .

N.M. 1957-1072 : نستعلیق ، گل محمد بن محمد جمال قادری ، برای میان حبیب الله بن میان نور شاه بن رحمان قلی ، ۲۹ ربیع الثانی ۱۱۶۶ هـ ، عنوانها شنگرف ، آغاز برابر نمونه ۱ ، ص ۱۳۰ .

N.M. 1957-655/86 : نستعلیق خوش ، سده ۵۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، آغاز برابر نمونه ۲ ، ص ۱۳۲ .

N.M. 1958-262/36 : نستعلیق و نسخ ، سده ۵۱۲ هـ ، آغاز برابر نمونه ۱ ، ص ۱۵۶ ، تا باب ۳۶ ، در آن نام مترجم محمد بن محمود بن محمد درج شده است .

N.M. 1972-179 : نستعلیق ، ۳ رمضان ، سده ۵۱۲ هـ ، آغاز برابر نمونه ۱ ، ص ۱۹۲ .

لوامع الاشراف فی مکارم الاخلاق = اخلاق جلالی

از جلال الدین محمد دوانی (م ۵۹۰۸/۱۵۰۲م) . درسه «لامع» و هر لامع در چند «لمعه» . آغاز : افتتاح کلام بنام واجب الاعظام سلطانی را سزد که به امر نافذ ازلی .

همان : گنج بخش ۲ : ۹۶۷ ، نفیسی ۱ : ۲۶۷ .

N.M. 1961-996 : نستعلیق ، محمد بن مظفر بن علی ، سده ۵۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، نسخه کابل ، در آغاز نسخه قطعه تاریخ خرید نسخه در ۱۱۲۲ هـ از عالی (شاید نعمت خان عالی م ۱۱۲۱ هـ) .

مختار الاختیار علی المذهب المختار

از اختیار الدین حسن بن غیاث الدین حسینی معروف به قاضی اختیار، قاضی هرات، (م ۵۹۲۸/۲۲-۱۵۲۱ م).

در مراسم و آداب حکام و قضات، درسه «مبحث» و یک «مقطع». هر مبحث در چند مجلس، و هر مجلس در چند قضیه و حکم. فهرست مبحث‌ها. ۱ - آداب و رسوم قضاة و حکام آنچه بدان احتیاج است از قیود و دقایق از توابع آن است از شرایط و احکام. ۲ - شروط از حجج و وثایق آنچه بدان احتیاج است از قیود و دقایق. ۳ - محاضر و سجلات وما يتعلق بها من النفی والاثبات. مقطع در ملحقات و متفرقات.

آغاز: بسمله. خطبة حمد لکتاب کریم... و هر حمد عظیم اظهر دقایق العلام بارقام اقلام العلما الاعلام و شکر گویم از هر حدایق الفضل بنفایس انفس عباده.

بنگرید به: نفیسی ۱: ۲۷۸.

N.M. 1966-20: نستعلیق، سید عبدالواسع ستوطن جالندهر (هند)، ۵ ربیع الثانی ۱۱۱۵ هـ، در مدینه منوره، عنوانها شنگرف، ۲-۳ ص، در آغاز فهرست مطالب و تقریظ از احمد بن یحیی بن محمد بن سعد التفتازانی.

مصایح القلوب

از خواجه ابو سعید حسن بن حسین شیعی لیبهی سبزواری که «راحت الارواح و مواس الاشیخ» را در سال ۵۷۵۷/۱۳۵۶ م بنام سلطان نظام الدین یحیی کرانی (م ۷۵۹ هـ) نگاشته بود. کتاب زیر دست در شرح ۵۳ حدیث نبوی در وعظ و تذکیر است در ۳ فصل. آغاز: شکر و ثنا و حمد بی منتها خدای را که سنزه است از ادراک و اوهام. همان: گنج بخش ۲: ۹۷۷، ذریعه ۲۱: ۹۰.

N.M. 1961-508: نستعلیق، ابو اسحاق بن اثیر الدین علی طالبی، شوال ۵۹۷۱ هـ، عنوانها شنگرف، آغاز افتاده: که دوستان دوستان را دوست بیداریم، ۵۷۸ ص.

N.M. 1967-266: نسخ، محمد صالح بن نجف قلی، ۵۱۱۳۴ هـ، کلمات عربی شنگرف، نسخه کامل.

مطلوب الرامی من منفعة المخاص و العامی

از نظام جمال مدعو به شیخ کاتب. در فن تیر اندازی است. نثارنده در مقدمه مینویسد که پیش

ازین مولانا سعدالدین کنجه (کنجه) و مولانا فخرالدین کنجه و مولانا احمد حداد و مولانا رشیدالدین حداد این فن را تدریس میکردند، اما در این ایام این علم مطموس و مندرس گشته ، لذا بخواهش بعضی دوستان ، وی (نگارنده) سه سال فکر و تامل در این علم گماشت و از افادات خواهرزاده ملک تاج الدین ، مولانا جمال الدین محتسب و غیره استفاده کرد و نیز آنچه که مشاهده کرده . و در کتب خوانده بود ، بصورت کتاب در آورده است .

در ۱۴ فایده : ۱ - افضلیت تیر انداختن . ۲ - تاریخ کوتاه خلق تیر و کمان . ۳ - زه کردن کمان و دانستن رخ کمان و تیر . ۴ - اصول تیر اندازی . ۵ - انواع و اوصاف و مقدار . . . کمان و حدکشش کمان . ۶ - دانستن مقدار تیر و یاریکی و انواع برگیری و حد در آوردن آن و اساسی آن . . . ۷ - دانستن زد دوران و طریقه بافتن و بستن . ۸ - انواع نشانه و حدود آن . ۹ - حدود آوردن محل شصت . ۱۰ - دانستن محل شصت . ۱۴ - منافع و فواید متفرقه .

آغاز : حمدله . بدان اسعدک الله فی الدارین که علم تیر اندازی علمی ست شریف و هنری ست لطیف مستنون النبء و معمول اولیاء و محبوب علماء و صلحاء .

N.M. 1960-62/3 : نستعلیق ، سده ۱۱۱ هـ ، ش ۳ در مجموعه ، ص ۹۹-۱۴۵ ، ناقص الآخر ،

سوریانه زده .

معدن الجواهر

از دولت خان طرزی گوالیاری . در سال ۱۶۱۶/۱۰۲۵ هـ بنام جهانگیر پادشاه (۳۷-۱۴۰۱ هـ) نگاشته است .

در تذکره روز روشن در احوال «طرزی» آمده که بدستور شاهجهان (۶۸-۴۷۰ هـ) تالیف کرده است .

در افکار و مسایل اخلاق در ۱۷ باب .

آغاز : جهان جهان نیایش جهاننداری را سزد که رایات جهانگیری فرمان رویان والا شکوه .

همان : نسخه های فارسی ۲ : ۱۶۸۸ .

N.M. 1967-256 : نستعلیق شکسته آسبز ، موهن داس بن کپاسی رام ، قوم کایسته سکسینه ،

ربیع الاول ۱۱۱۹-۲۰ هـ ، عنوانها شنگرف ، بعضی نانویس ، ۲۰۲ ص .

مفتاح الجنان

نام نگارنده چند گونه آمده است . در نسخه های موزه و گنج بخش «محمد بن مجیر بن وجیه بن

ادیب» و در نسخه موزه بریطانیه «محمد مجیر وجیه ادیب» و در کشف الظنون «وجیه الدین» درج شده است. ظاهراً نگارنده از مردم شبه قار بوده است و در قرن ۷-۵۸/۱۳-۱۴ م زندگی میکرده است. در اوارد و اخلاق اسلامی است در ۲۵ باب.

آغاز: حمد بیحد و ثنای بیحد مر خالق واحد و رازق صمد را که برگزید.

بنگرید به: ریو ۱: ۴۰، کشف الظنون ۲: ۱۷۶۰، گنج بخش ۲: ۹۸۳.

N.M. 1967-202/1: نسخ و نستعلیق، ابو طالب کنبو، ۵ شوال ۵۹۹۵، جدولبند،

عنوانها شنگرف، آغاز افتاده: او را بدهند که دو هزار آیت بخواند، ش ۱ در مجموعه، گ ۱۴-۲۴۴ (ر).

N.M. 1957-898: نسخ، سده ۵۱۰، عنوانها شنگرف، ۵۰۲ ص، ناقص الآخر.

N.M. 1957-914/4: نستعلیق، سده ۵۱۱، جدولبند، عنوانها شنگرف، ۴۸۸ ص.

N.M. 1971-377: نسخ، ربیع الاول، سده ۵۱۱، عنوانها شنگرف، ۸۱۸ ص.

N.M. 1958-212/9: نستعلیق، فتح محمد کاکری، ۲۴ شوال ۵۱۲۸، عنوانها شنگرف،

۴۵۳ ص.

مقاله مرضیه فی النصیحة والوصیة = وصیت نامه

از شاه ولی الله دهلوی. نصاب و وصایای او به فرزندان و دوستان خود. درباره اینکد به قرآن و سنت نبوی پیوندند.

آغاز: الحمد لله ملهم الحکیم. . . اما بعد میگوید. . . این کلمات چند است که اولاد و احباب خود را به آن وصیت میکنم.

بنگرید به: مجموعه وصایای اربعه، گردآورده محمد ایوب قادری، حیدرآباد (پاکستان)،

۵۱۳۸۳.

N.M. 1971-171/2: نستعلیق، شمس الدین، ۱۱ رمضان ۵۱۲۴۱، ش ۲ در مجموعه،

گ ۲۶-۳۲. (موزه ۱: ۳۰).

منهج الفصاحت = ذیل «منهج البلاغت» مواظ

از ناشناس (در صفحه عنوان نسخه موزه نام نگارنده شیخ جعفر آمده است) که شیعه بود و مدق در نجف اقامت داشته است.

در مقدمه شرایط موعظه را نوشته که اول باید واعظ خود را موعظه کند و باید خود متعظ باشد تا موعظه آن تأثیر کند. سپس میگوید که درین ایام از موعظه مایوس شده ام ازین بابت که آن تأثیر ندارد.

این مجموعه شامل مواعظ در مسایل حج و وقایع کربلا میباشد.

آغاز: الحمد لله الذی توحده... اصیل واعظیت از صفات خداوند عالم است، واعظ خداوند عالم است، خداوند در قرآن می فرماید.

بنگرید به: ذریعه ۲۳: ۲۲۶ «مواعظ الحاج شیخ جعفر».

N.M. 1962-153: نسخ، سده ۵۱۳، ۱۷۸ ص، ناتمام. با سهر «کتب خانه خلیفه محمد

حسن خان بهادر وزیر اعظم ریاست پتیاله ۱۲۵۶هـ».

می باید شنید

از محمد علی رفعت بن عتیق الله خان حسینی واسطی.

مجموعه پندها که نگارنده به فرزندش توصیه کرده است.

آغاز: حمدله. اما بعد دانه چین خرمن درویشان و بنده کمترین ایشان محمد رفعت.

بنگرید به: روز روشن: ۳۰۲، تهران.

N.M. 1961-1021: نستعلیق، سده ۵۱۳، ۲۱ ص، ناقص الآخر.

میرزا نامه

از میرزا کامران. در ۱۰۴۵/۱۶۳۶م بعد از سیر کشمیر به طرف لاهور می آمد، که دید

بعضی مردم خود را به «میرزائی» متصف می کنند، اما از روایات «میرزائی» انحراف می ورزند. «چون بنده را استحقاق این امر بود، غیرتم بر نتافت که این چنین انقلابی در رسوم قواعد میرزائی واقع شود، بخاطر رسید که رساله در باب این امر خطیر باید نوشت که دستور العمل ادل روزگار گشته، احدی بغیر استحقاق داعیه این چنین مطالب عظیمی نکند».

آغاز: حمد و سپاس بی قیاس مر خدای را که ذات پاکش از تعریف مخلوق مستغنی است و

درود بی نهایت بر مرقد منور مطهر.

N.M. 1963-226/8: نستعلیق، (میر علی رضا حسینی سبزواری) ۵۰ جلوس عالمگیری

(= ۱۱۱۲هـ)، در جنگ، ص ۲۴۴-۲۵۶.

رساله در نصایح

از ناشناس . در مقدمه می نویسد : «چند سطر پر از نصایح که بسبب عزت در دنیا و نجات آخرت باشند ، بتحریر می آید» .

آغاز : عالم عدم است جمله موجود الله الله الله - این پرده زروی خویش بگو الله الله .
N.M. 1958-260/5-1 : نستعلیق ، سید حسن علی عرف شاه جیو (شاید همین کاتب نگارنده کتاب نیز باشد) ، ساکن دیره غازی خان (پاکستان) ، ۲ صفر ۱۲۲۷ هـ ، در مصطفی آباد ، ش ۱ در مجموعه ، ص ۱-۱۰ .

نصایح ملوک و مواظظ اهل سلوک

از شیخ الاسلام فرید الحق والدین (نسخه موزه) . در ۳ فصل و هر فصل در چهار چیز . مانند «تحفة الملوک» (ص ۲۹۵) است .

آغاز : اسعدک الله تعالی فی الدارین که حکماء با کفایت و بلغاء با رحمت (زحمت) بسیار و بیشمار اصول کلمات در تصانیف و مولفات پیش مکتوب جمع کرده اند .
N.M. 1968-163/1 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ش ۱ در مجموعه ، ص ۲-۷ .

نصیحت الملوک

از سعدی شیرازی (م ۵۶۹۱) . پندها و نصایح به پادشاهان .

آغاز : الحمد الکافی حسب الخلائق وحده . . . بعد از ثنا خداوند عالم و ذکر بهترین فرزند آدم .

بنگرید به : نسخه های فارسی ۲ : ۱۷۰۴ «نصایح الملوک» .

N.M. 1957-1050/2 : نسخ خوش ، بایزید بن ابراهیم تبریزی ، در وسط محرم ۸۴۵ هـ ، در کلیات سعدی .

N.M. 1977-137/8 : نستعلیق ، (محمد ترسون بن رحمت الله . ۱۱۰۴ هـ ، در تکیه مسافر شاه ، اورنگ آباد) ، عنوانها شنگرف ، ش ۸ در مجموعه ، ص ۱۶۴-۱۷۶ .
برای نسخه های دیگر بنگرید به : دیوان سعدی در همین فهرست .

نقائس الانفاس

از محمد قاسم معروف به میرزا صاحب بن شیخ عبد القادر صبغت اللهی معروف به میران صاحب ، ساکن بیجاپور (هند) .

وی همروزگار پادشاهان دکن بوده است .

در ۱۲ باب : ۱ - مدح اهل توحید و قدح اهل تقلید . ۲ - بوتۀ توبه گداختن و مس وجود را در دهی ساختن . ۳ - اعتصام بجهل متین دین سبین و ستایش اهل یقین . ۴ - ستایش تواضع و نکوهش ترفع . ۵ - مثالب دنیا و مناقب عقبی . ۶ - شکر و توکل و تسلیم و تحمل . ۷ - انخلاع از اخذ نفس خداع . ۸ - تقرب با نیکی و نیکان و نفرت از بدی و بدان . ۹ - عبرت از بی اعتباری زمان و تنبیه بحال اخوان . ۱۰ - احوال و احوال موت . ۱۲ - سودای عشق .

آغاز : شناس سپاس و سپاس شناس من عالم من عام از قیاس قیاس من عام .

N.M. 1957-912/24 : نستعلیق خوش ، سده ۱۱۲ هـ ، سر لوح ، جدولبند ، متن شنگرف و

سیاه ، ۱۹۴ ص .

نقود و گنججور

از ناشناس . با عنوانهای « گنججور » و هر « گنججور » بر « نقد » تقسیم شده است .

اول تراکیب عطر سازی و سپس در پختن غذاها و مزورات (گنججور سوم ، نقد دوم) . بعضی مطالب از « آیین اکبری » گزیده شده است .

N.M. 1961-1118 : نستعلیق ، سده ۱۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، آغاز افتاده : که بغایت نفیس

خوشبو برآمد و ممکن است ، ۶ ص ، ناتمام .

منهج البلاغت

خطبات منسوب به حضرت علی مرتضی (رض) (ش . ۵۴۰/۶۶۱ م) .

بنگرید به : کشف الظنون ۲ : ۱۹۹۱ ، ذریعه ۲۴ : ۴۱۲ .

منهج الفصاحت فی شرح نهج البلاغت

از کمال الدین حسین بن خواجه شرف الدین عبدالرحمن اردبیلی (م . ۵۴۳/۸۹۰ م) . در سال

۱۴۹۹/۸۹۰ م نگاشته است .

آغاز : بهترین خطبها که سخنوران معارف و ما ینطق عن الهوی در معرکه نهج البلاغت و

منهج الفصاحت اعلام حقایق انجام آن بر افراشته اند .

بنگرید به : ذریعه ۲۳ : ۱۹۵ .

N.M. 1971-227 : نستعلیق خوش ، سده ۱۱۳ هـ ، ۷۷۸ ص ، ناقص الآخر .

وصایای پادشاهان جغتائیه

مجموعه نصاب و وصایای پادشاهان تیموری هند است ، بدین ترتیب :

۱ - کارنامه آگهی

وصایای اکبر پادشاه (۹۶۳-۱۰۱۴ هـ) است .

آغاز : پادشاهی که پادشاهان را - پادشاهی بفر دولت اوست .

۲ - وصایای جهانگیر

مجموعه وصایای جهانگیر پادشاه (۱۰۱۴/۱۰۳۷ هـ) است .

آغاز : باید که فرزندان کسگر و مریدان اخلاص شعار دستور العمل روزگار خود ساخته سرمایه

سعادت و نیکی جاوید خود بدانند .

۳ - وصایای شاهجهان

وصایای شاهجهان پادشاه (۱۰۳۷ - ۱۰۶۸ هـ) است .

آغاز : ای عزیز رو ندادن بمردم بد نشان نیک بختی است .

۴ - کلمات طیبه

وصایای عالمگیر پادشاه (۱۰۶۸-۱۱۱۸ هـ) است .

آغاز : ای عزیز قدر و قیمت هر چیز ؛ ادسی داند قدر و قیمت آدمی را که داند .

N.M.1971-277 : نستعلیق خوش ، ۱۸۸۲/م/۱۲۹۹/۵۱۳۹۹/ب ، در آغاز هر وصیت نامه

س اوج مطال و زیبا و دو صفحه آغاز هر متن سذهب و منقش ، شاید نسخه شاهی بوده ، ۱۹۴ ص .

وصیت نامه پیغمبر

و صایای اخلاقی حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم به حضرت علی رضی الله عنه است .

آغاز : حمدله . حضرت پیغمبر علیه السلام حضرت امیر المؤمنین علی را وصیت کردند که

یا علی تعجیل مکن در طاعات حضرت باری تعالی .

3-119-1972-N.M. : نستعلیق ، (محمد خلیل بن عبد رسول صحاف اندجانی ، ۱۲۴۸ هـ) ،
ش ۳ در مجموعه ، ص ۱۳۶-۱۴۹ ، ازین ببعده تا صفحه ۱۸۷ نسب نامه ائمه اربعه و مطالب دینی
در اوراد و ادعیه .

وصیت نامه پیغمبر

گرد آورنده عبدالرحمان بن قاسم بن عبدالله سعد بن محمد بن احمد که در ۱ محرم ۵۷۴۹/
۱۳۴۸ م در روای حضرت پیامبر (ص) را دید که به او فرمودند «یا عبدالرحمن ساعت (ساعتی) اینجانباش
و وصیت نامه مرا بر استان من ببر» .

آغاز : چنین گوید بنده ضعیف . . . (متن وصیت نامه) قال رسول علیه السلام علی
امة المسلمین . . . یعنی سلام ما بر استان نیکوکاران .
N.M. 528/208 : نسخ ، سده ۵۱۱ ، ص ۱۰ .

وصیت نامه راز الهی

از شاه برهان الدین ملقب به راز الهی ، در دو وصیت و سه اصل : ۱- محبت دنیا و مذمت
آن . ۲- طالب عقبی . ۳- صفت طالبان حق . ضمناً روش اشغال و اذکار را نیز گفته است .
آغاز : حمدله . . . نام این رساله وصیت نامه است ، وصیت اول آنست که یکی بیند و یکی
داند و یکی گوید و یکی جوید .

همان : گنج بخش ۲ : ۹۹۰ .

N.M.1978-43 : نستعلیق ، سده ۵۱۱ ، ش ۴ در مجموعه ، ص ۲۶ .

N.M.1965-8/2 : نستعلیق ، محمد اشرف بن حاجی محمد ، ۱۵ شوال ۱۱۵۶ هـ ، عنوانها
شنگرف ، ش ۲ در مجموعه ص ۲۷۲-۲۸۵ ، نسخه گنج بخش شماره ۳۲۵ از روی همین نسخه موزه
نقل برداری شده است .

N.M.1958-202/18-13 : شکسته چلیپا ، سده ۵۱۲ ، در جنگ ، ص ۴۱۲-۴۲۰ .

N.M.1965-210/18 : نستعلیق ، (میر ابو القاسم طباطبائی ، ۱۲۵۹ هـ) ، عنوانها شنگرف ،
ش ۱۸ در مجموعه ، ص ۳۱۱-۳۴۸ .

وصیت نامه غجدوانی

وصایای خواجه عبدالخالق بن عبدالجمیل غجدوانی . (م ۱۲۲۰/۵۶۱۷ م) به مریدان مخلص

خود در مصالح دین و دنیا. (برای احوال او بنگرید به : رشحات عین الحیات از کاشفی، چاپ معینیان ۲ : ۳۴-۵۱ ، تهران) .

آغاز: الحمد لله الذی نور القلوب . . . بدان ای سالک طریق آخرت که این کتابیست از عین تحقیق شریعت و طریقت صادر شده است .

N.M.1958-212/2-1 : نستعلیق خوش ، ۵۱۲۴۵ ، ش ۱ در مجموعه ، ص ۲-۸ .

وصیت نامه گیسو دراز

وصیت های مخدوم سید محمد حسینی گیسو دراز (م ۵۸۲۵) برای طالبان .

آغاز: کسی که طالب حق باشد ، آن را در دین و دنیا سرفراز و ممتاز می سازد .

N.M.1961-979/2 : نستعلیق ، عبدالحمید خان ، شوال ۵۱۱۹۲ ، ش ۲ در مجموعه ،

ص ۲۰-۲۴ .

وصیت نامه ولی الله دهلوی = مقاله مرضیه . . .

هشت خلد

از بشنداس متخلص به کوکب (در فهرست موزه ۲ : ۲۸۲ نام نگارنده میرزا مهدی خان متخلص به کوکب آمده است). در ستایش اوصاف نواب مکرم الدوله بهادر (م ۵۱۲۳۳/۵۱۹۰۵) وزیر مایات نظام حیدرآباد (دکن)، در هشت خلد تقسیم شده است. ۱- سخاوت نواب . ۲- شجاعت و مردانگی او . ۳- عدالت . ۴- معرفت حسن و جمال . ۵- شان و شوکت نواب . ۶- اخلاق پسندیده . ۷- علم و کمال .

آغاز: سر مہزی بہشت سخن برضوان حمد مکرمی ست کہ بایاری ابر آزی و بہار پیرای نسیم بہاری .

N.M.1957-1053/18 : نستعلیق خوش ، سده ۵۱۳ ، سرلوح ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ،

ص ۲۲ . (موزه ۲ : ۲۸۲) .

اصول خط

آداب المشق

از بابا شاه اصفهانی متخلص به حالی (۵۹۹۶م یا ۱۰۱۲/۵۱۸۸ یا ۴-۳۰۳م). نسخه های خطی این متن موجود در کتابخانه شاهنشاهی، تهران شامل یک مقدمه و دو باب است، اما نسخه ما در شش فصل میباشد: ۱- کاتب را از صفات ذمیمه احتراز باید کرد. ۲- اجزای خط. ۳- تعریف مشق و آداب آن. ۴- تراشیدن قلم. ۵- آداب مرکب ساختن. ۶- تربیت کردن کاغذ. (توجه باینکه عنوانهای فوق الذکر مانند مطالب «آداب المشق» از سیر عماد است).

آغاز: ذکر و سپاس خداوندی را که مفردات و مرکبات عالم آفرید.

بنگرید به: اطلس خط از فضایی: ۴۹۲ اصفهان، خوش نویسان ۱: ۸۵، نسخه های

فارسی ۳: ۱۹۰۳.

N.M. 1958-38/6-1: نستعلیق، ۶ مه ۷۳ (شاید ۱۸۷۳/م ۱۲۹۰ه)، در مردان (استان

سرحد شمالی پاکستان)، منقول از روی نسخه شاهدزاده جمشید درانی، ش ۱ در مجموعه، ص ۱-۲۲.

آداب المشق = قلمیه

از خواجه عبدالله صیرفی بن محمود تبریزی: نسخه ای از قرآن مجید بخط او با تاریخ

۵۷۴۷/۱۳۴۶م در سوزة اسلامی ترکی موجود است. (اطلس خط: ۳۲۱).

در یک مقدمه و دو باب و یک خاتمه.

آغاز: شکر و سپاس فروان و ثنا و ستایش بی پایان کاملی را.

همان: نسخه های فارسی ۳: ۱۹۰۳.

N.M.1957-994/10-B: نستعلیق، سده ۱۱ه، عنوانها شنگرف، ش ۲ مجموعه، گ ۲۹-۴۲،

ناقص الآخر.

آداب مشق

از سیر عماد بن ابراهیم حسنی (نه حسینی) سیفی قزوینی (کشته در ۱۰۲۴/۵۱۱۵م). در

شش فصل: ۱- کاتب باید از صفات ذمیمه دوری جوید. ۲- بیان اجزای خط. ۳- تعریف مشق و آداب

آن . ۴- چگونگی قلم و تراشیدن آن . ۵- مرکب ساختن . ۶- تربیت کردن کاغذ و اقسام آن و شیوه رنگ آمیزی و آهار سهره کردن . (عنوانهای این فصول مانند فصول «آداب المشق» از حالی است) .

آغاز : صبا بعطر آمیزی رقم مشکین بسم الله که سر دفتر ارقام مشک قام .

بنگرید به : اطلس خط : ۵۲۲-۵۳۲ ، خوش نویسان ۲ : ۵۱۸-۵۳۸ ، نسخه های

فارسی ۳ : ۱۹۰۴ .

N.M. 1961-1677: نستعلیق خوش (نقطه گذاری نشده) ، مرتضی الموسوی اللاری ، رمضان

۱۳۸۶ هـ ، از روی خط استاد میرزا علی محمد ، عنوانها شنگرف ، ۴ ص .

ارکان الخطوط = رسایل فیروز الدین صاحبزاده قادری

در بخش «نامه نگاری» .

رساله در اصول خط

ناشناخته . در سرمشق خوشنویسی حروف تهجی .

آغاز : ا ب ت ث ج ح .

N.M.1956-405 : نستعلیق خوش ، (۵۱۳۳۸) ، ۱۲ ص .

رساله در اصول خط

از ناشناس که بروایت میر علی تبریزی (م. ۵۸۵/۱۴۴۶ م) مختصر خط نستعلیق ، چند اصول و قواعد برای خوشنویسی حروف مفرد در خط نستعلیق و صفت اسباب و لوازم کتابت را نوشته است .

آغاز : ای فرزندان روزگار و ای هوشمندان دوار ، بدانند که استاد سلف . . . میر علی . . .

چنین فرماید .

N.M.528/157-2 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ش ۲ در مجموعه ، گ ۱۴-۱۹ .

رساله در اصول خط (منظوم)

از ناشناس .

آغاز : حرکت از الف سه می باید - گرچه او از قلم همی آید .

N.M.528/157-3 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، ش ۳ در مجموعه ، گ ۲۳-۲۴ ، در پایان آن

منظومد ایست در اینکه در چه روزها باید پارچه نو پوشید و بمسافرت رفت و جز آن .

رساله در اصول خط (منظوم)

ناشناخته . در اصول خوشنویسی حروف مفرد در رسم الخط های محقق ، ثلث و تویع .
 آغاز : در بیان حرف الف . الف را در محقق ای خردمند - محقق هشت نقطه می دهد بند .
 ولی در خط ثلث ای نیک بنیاد - رقم بر هفت نقطه کرد استاد .
 N.M.1973-219 : نستعلیق ، با مهر مورخ ۱۳۳۱ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۱۸ ص .

رساله در اصول خط (منظوم)

از استاد میر علی (شاید میر علی هروی متوفی ۱۵۹۵/۱۰۴۴ م) . در اصول خوشنویسی
 حروف تهجی .
 آغاز : بالای الف سه نقطه باید - اما بهمان قلم که آید .
 N.M.1969-293/6 : نستعلیق ، (پندت کلیان سنگه ، ۱۳۴۴ و ۱۳۴۹ هـ) ، در جنگ ،
 ص ۳۲۵-۳۳۰ .

قلمیه = آداب المشق

از صیرفی .

معرفت الاقلام

از ناشناس . در رسم الخط های قدیم ، مانند: قبطی ، بربری ، والیسر ، سرایر السیر النطق ،
 اسرار سبحانی ، غبار ، . . . سریانی ، سامری ، یونانی ، عبرانی ، مومنی ، کاشفی . همه خط های
 فوق الذکر با خط نسخ عربی تطبیق داده شده است .
 آغاز : ا ، ب ، ت ، ث .

N.M.1958-37/5 : نسخ ، در آغاز یادداشت مورخ ۳ جمادی الثانی ۱۳۴۸ هـ ، عنوانها
 شنگرف ، ۸۶ ص .

فرهنگ نامه

آداب الصبیان (منظوم)

از جواهر مل اکبر آبادی .

آغاز: زبان را نطق از نام تو پیدا - سخن را زینت از حمدت هویدا .
N.M.1957-655/46-49 : نستعلیق ، محمد مصلح الدین ، تاریخ مجموعه ۱۳۲۵ هـ ، در
مجموعه ، گ ۳۳-۴۷ . (موزه ۲ : ۳۲۹) .

آداب الفضلاء

از قاضی خان بدر محمد دهلوی معروف به دهاروال . در ۱۴۱۹/۵۸۳۲ م نگاشته است (نسخه
موزه) . در دو قسم : ۱- لغات فارسی . ۲- مرکبات و اصطلاحات شعراء .

آغاز: حمد و ثنا به اقصی الحدود الغایات و ماوراء الوصف و العبادات مصوری را که .
همان: ریو ۲ : ۴۹۱ ، نسخه های فارسی ۳ : ۱۹۱۹ .

N.M.1967-107 : نسخ ، سده ۵۱ ، عنوانها شنگرف ، ۲۱۸ ص . (موزه ۲ : ۶۲) .

الله واحد = فارسی نامه

از عبدالرحمن قصوری .

انتخاب رحیمی = ذیل «فرهنگ رشیدی»

بدایع العجایب

از شیخ نظام الدین چشتی . فرهنگ واژه های عربی به فارسی است .

آغاز: بعد از ادای حمد حمدی و صلوات و سلام احمدی .

N.M.1958-262/67-1 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، ش ۱ در مجموعه ، گ ۱-۷ ، (موزه ۲ : ۵۷) .

برهان قاطع

از محمد حسین برهان بن خلف التبریزی. در سال ۱۰۶۲/۱۶۵۲ م نگاشته است. فرهنگ فارسی به فارسی است.

آغاز: ای راهنما بهر زبان در افواه.

همان: ریو ۲: ۵۰۰، گنج بخش ۳: ۱۰۲۳.

N.M-1961-1177: نستعلیق، ۲۸ ذی الحجه ۱۱۲۴ هـ، جدولبند، ۸۰۰ ص، (موزه ۲: ۸۰)

البلغة المترجم فی اللغة

از کهن ترین فرهنگهای تازی به پارسی است که در ۴۷/۵۴۳۸-۱۰۴۶ م تالیف شده، اما سوف آن شناخته نیست.

(بنگرید به: فرهنگنامه های عربی بفارسی از علی نقی منزوی: ۳، تهران).

آغاز: هو الله الذی لا اله الا هو اوست. که نیست خدا مگر او، باب فی الاسماء الحسنی و صفتاته العلی الاحد یکی است بخدائی.

همان: نسخه های فارسی ۳: ۱۹۶۴.

N.M.1976-15: نستعلیق، سده ۱۱ و ۱۳ هـ، آغاز برابر نمونه، ۲۹۲ ص، در صفحه

عنوان نام کتاب «کشف اللغات» درج شده است.

بهار عجم

از رای تیک چند بهار (م. ۱۱۸۰/۶۷-۱۷۶۶ م) در ۱۱۵۲/۴۰-۱۷۳۹ م نگاشته است. در فرهنگ اصطلاحات سرایندگان متقدم و معاصر فارسی.

آغاز: ۱- بهار آفرین که گلبرگ زبان انسان را. ۲- سپاس و ستایش ایزد متعال.

بنگرید به: فارسی ادبیات سین هندوون کا حصه: ۱۶۲.

N.M.1957-960/2: نستعلیق، بهادر سنگه، ۱۵ ذی قعدة ۱۲۵۳ هـ، در شاهجهان آباد،

جدولبند، ۱۴۳۶ ص. (موزه ۲: ۸۵).

تحفة الاحباب

از مقصود انکوئی. فرهنگ واژه های مشکل فارسی است، به ترتیب الفبائی. نگارنده برای توضیح مطالب از اشعار استناد کرده است.

- این کتاب با «تحفة الاحباب» تالیف حافظ اوبه‌بی (در ۹۳۶ هـ) کاملاً جدایی دارد .
 آغاز : حمد سپاس بی حد و ستایش بقیاس و عدد مبدعی را که .
 همان : نسخه های فارسی ۳ : ۱۹۲۵ «تحفة الابواب» .
 N.M.1969-149 : نستعلیق ، سده ۱۱ هـ ، ۵۸ ص ، (سوزه ۲ : ۸۸) .

جواهر اللغات

- از ناشناس . فرهنگنامه عربی به فارسی است ، به ترتیب الفبائی .
 N.M.1958-281 : نستعلیق ، تهور علی و اظهر علی پسران اسداده علی حنفی قادری چشتی
 سهروردی ، ۲۲ ربیع الاول ۱۰ . جاوس شاه عالم دوم (= ۱۱۸۳ هـ) ، از اول و وسط و آخر افتاده ،
 آغاز : داشتن طعام برای کسی ، اریجا بوزن مسیحا نام دیمی است ، ۱۳۳۲ ص ، (سوزه ۲ : ۵۳) .

چراغ هدایت

- از سراج الدین علی خان آرزو شاهجهان آبادی (۱۱۰۱-۱۱۶۹/۱۶۹۰-۱۷۵۵ م) . در
 ۱۷۳۴-۳۵/۱۱۴۷ م نگاشته است .
 این کتاب دفتر دوم «سراج اللغت» اوست ، از واژه «اب» تا «یال» .
 آغاز : اما بعد حمد واضح جمیع لغات و صلوة افضل موجودات میگوید فقیر .
 همان : ربو ۲ : ۵۰۱ .
 N.M.1958-416 : نستعلیق ، ۱۱۷۳ هـ ، ۳۱۲ ص ، (سوزه ۲ : ۸۳) .

خالق باری (منظوم)

- در پایان نسخه N.M. 1959-400 این بیت آمده است : خالق باری بهی تمام - دو جگ
 میں رهيو خسرو کا نام .
 این بیت با شکل های متفاوت در نسخه های دیگر «خالق باری» دیده میشود . و چون در
 آن واژه «خسرو» موجود است ، این کتاب را به امیر خسرو دهلوی (۷۲۷ م) نسبت میدهند .
 اما حافظ محمود شیرانی (۱۸۸۰-۱۹۴۶ م) این منظومه را از نظر تاریخی و اسانی بررسی و تحلیل
 کرده است و به این نتیجه رسیده است که این کتاب از خسرو دهلوی نیست بلکه اس از ۹۲۵ هـ/

۱۵۱۹ م در قرن ۱۱/۱۷ م ضیاء الدین خسرو سرود، است . (پنجاب میں اردو : ۱۴۸-۱۶۱ ، لاهور ۱۹۷۲ م) .

واژه نامه عربی و ہندی است .

آغاز : خالق باری سرجن ہار - واحد ایک بدان کرتار .

N.M.1959-400 : نستعلیق خوش ، ۷ جمادی الاول ۱۶ جلوس اکبر ثانی (= ۱۲۳۸ھ) ، ص ۲۰ . (موزہ ۲ : ۹۸) .

N.M.528/30 : نستعلیق ، تاج الدین ، ساکن قلعه دیدار سنگھ (گوجرانوالہ ، پاکستان) ، برای لالہ گورو . . . سنگھ ساکن سوهلن وال ، ۲۵ پوہ ۱۹۱۱ ب/۱۸۵۴ م (۱۲۷۱ھ) ، در موضع مراکی . آغاز افتادہ : چہاننی غربال ، چکی اسما . . . ، ش ۱ در مجموعہ ، گ ۱-۶ .

رازق باری (منظوم)

از ناشناس . فرهنگنامہ فارسی و اردو است .

آغاز : رازق باری حق ہی جان - اوس کا نور نبی پچھان . آل اولاد ، یار اصحاب - قرآن بھیجا حق نی کتاب .

N.M.1961-1193 : نستعلیق ، علی شاہ چشتی ، خادم شاہ غلام محمد چشتی ، ۱۵ جمادی الاول ۱۲۳۳ھ ، ص ۲۶ .

رسایل کریم بخش

از کریم بخش باغبانپوری .

۱- فارسی نامہ ، گ ۵-۱۰

واژه نامه منظوم فارسی بہ اردو است .

آغاز : الہی رب من ، باپان نون ابا - واحد ایک ، دوستان مردان احبا .

۲- نظم اللغات ، گ ۱۱-۴۲

نصاب منظوم عربی بفارسی است .

آغاز : الہ و ایزد و اللہ و ابا - امین و احمد و امی احبا .

N.M.1958-951 . نستعلیق بد خط ، ۲۱ رمضان ۱۳۸۶ھ .

سراج اللغت = چراغ ہدایت

از آرزو .

صادق باری (منظوم)

از شناس . واژه نامہ عربی و فارسی و اردو است .

آغاز : صادق باری حق سی پوچ - رحل مسافر ، رحلت کوچ .

N.M.1958-245/25 : نستعلیق ، سدہ ۱۳ھ ، ش ۲ در مجموعہ ، گ ۱۴-۲۱ ، (سوزہ

۲ : ۳۵) .

ترجمہ صحاح اللغت = الصراح من الصحاح

الصراح من الصحاح

ترجمہ و گزیدہ «صحاح اللغت» جوہری است از جمال الدین ابوالفضل محمد قرشی کہ در سال

۱۲۸۲-۸۳/۵۶۸۱م انجام دادہ است . فرهنگ عربی بہ فارسی است .

آغاز : قال الفقير الى مولاه الغني . . . احمد لله و هو المحمود بكل اللغات .

همان : ريو : ۲ : ۵۰۷ ، نسخہ های فارسی ۳ : ۱۹۹۹ .

N.M.1958-33/4 : نسخ ، سدہ ۵۹ھ ، از باب الغین تا باب الیاء ، آغاز : عین ایباغ بالضم

موضع بین الکوفہ والرقہ ، ۷۳۸ص .

N.M.1975-124 : نسخ ، حافظ محمد حسن بن حافظ زکریا ، ۱۴ ربیع الاول . ۱۰۱ھ ، در بلدہ

جوناگر ، عنوانها سنگرف ، آغاز افتادہ : افعله بادی بدو و بادی بدی ای اول (از فصل جیم مع الف

تا آخر) ، ۱۱۳۶ص .

N.M. 1973-138 : نسخ ، عبدالرزاق تاج محمد گجراتی ، ۲۷ ربیع الآخر ۱۰۱۵ھ ، آغاز

افتادہ ، (از واژه «ع» شروع میشود) : بر سوی وی مہتر قوم و سوی تمام و شاخ ، ۶۱۹ص ، بہم

چسپیدہ ، موریانہ زدہ .

N.M.1961-1169 : نستعلیق ، سدہ ۱۳ھ ، ناقص الطرفین ، آغاز : لغت منہ قراء مرد پارسا ،

۸۲۰ص ، (سوزہ ۲ : ۴۹) .

صمد باری (منظوم)

از عبدالواسع ہانسوی (فہرست مخطوطات شیرانی ۳ : ۲۷۴۱ «حمد باری»).

واژه نامہ عربی - فارسی - ہندی است .

آغاز : صمد پاک نرنجن جان - نبی پیغمبر بسیتھ پپھان .

ہمان : گنج بخش ۳ : ۱۰۳۳ «فارسی نامہ» و ۳ : ۱۰۷۱ «نصاب صمد باری» .

N.M.1957-1053/13 : تعلیق ، ۲ ربیع الثانی ۱۲۸۹ھ ، جدولبند ، ۲۴ ص . (سوزہ

۲ : ۹۹) .

ضروری اللغات

از ناشناس . واژه نامہ فارسی - اردو است .

N.M. 1961-1186 : تعلیق ، محمد حسین ، ۱۲۱۰ھ ، آغاز افتادہ : ب جیسا کہ بصحرا

طرف جنگل کی مانند جیسا کہ ، ۲۴۲ ص . (سوزہ ۲ : ۱۰۰) .

ضیاء الاذہان (منظوم)

از ناشناس . واژه ہا و مترادفات فارسی است .

آغاز : میر آب و ہم کدور نخلبند و باغبان - آنکہ باشد آبیاری خیابان را ضمان .

N.M. 1961-1188 : نستعلیق ، سدہ ۱۳ھ ، ۸ ص ، (سوزہ ۲ : ۹۴) .

غرایب اللغات

از عبدالواسع ہانسوی . فرهنگ نامہ ہندی بفارسی است .

آغاز : سبحانک رب العزت عما یعصفون .

N.M. 1957-945/3 : نستعلیق ، ۱۲۳۸ھ ، در مجموعہ ، گ ۳۳-۶۵ ، (سوزہ ۲ : ۵۹) .

غیاث اللغات

از محمد غیاث الدین بن جلال الدین بن شرف الدین مصطفی آبادی (راسپوری) . در سال

۱۲۴۲ھ/۲۷-۱۸۲۶م نگاشته است .

فرہنگ الفاظ و اصطلاحات عربی و فارسی و ترکی بہ فارسی است .

آغاز: صراح لالی بیان و صحاح جواهر تبیان حمد محمودیست کہ در یکتای قاموس اسم سامیش تاج اساسی ارباب فرهنگ است .

N.M. 1961-1189 : تعلیق ، بخامہ عده ای از دانشجویان دبیرستان اکبر آباد ، ۱۲ شوال ۱۳۵۰ ، آغاز افتادہ : زدن مصطلحات سلیم برسنگ زدن کنایہ از جماع ، ۶۳۲ ص . (دوڑہ ۲ : ۹۱) .

فارسی نامہ = اللہ واحد (منظوم)

از عبدالرحمان بن محمد قامم قصوری . برای فرزند خود میان محمد سرودہ است .

نصاب فارسی - پنجابی است در ۱۳ باب .

آغاز : اللہ واحد ایک خدا - جس پیدا کیتا ارض سما .

N.M. 1978-62 : نستعلیق ، ۲۱ بحرم ۱۳۸۱ ، ۳۰ ص .

N.M. 1971-113 : نستعلیق ، محبوب شاہ بن فرید بخش قریشی ، ساکن موکل ، سدہ

۱۳ ، ۲۸ ص .

N.M. 1978-12 : نستعلیق ، سدہ ۱۳ ، در موضع چوپالہ (گجرات - پاکستان) ، ش ۴ در

مجموعہ ، ص ۴۳-۶۴ .

فارسی نامہ (منظوم)

سرودہ عبدالرحمان خلدی ، مدفون در ودالہ سندھوان ، بخش سیالکوٹ (پاکستان) ، از سرایندگان نیمہ اول قرن ۱۳/۱۹ م .

واژه نامہ فارسی - پنجابی است .

آغاز : بعد حمد و ثنای ایزد پاک - کہ مرتب ازوست ارض و سما ک .

بنگرید بہ : پنجاب میں اردو : ۳۴ و ۳۹۴ .

N.M. 1978-63 : نستعلیق ، ۸ ساون ۱۹۲۱ ب (۱۳۸۱) ، عنوانہا شنہگرف . ۸۲ ص .

فارسی نامہ = رسایل کریم بخش

فتح المثنائی

لغات قرآن است . در ص ۲۳ گذشت .

فرحت الصبیان (منظوم)

سرودہ حکیم سعادت علی فرحت . در سال ۱۸۷۲ م (= فرحت الصبیان) ۱۲۸۹ھ . ختم کر بس کتاب کو فرحت - طول سے مبتدی کو ہے دقت . ختم فرحت نے جب کلام کیا - دل نے تاریخ و نام کو پوچھا . از سر شوق و صدق و صاف و صفا - کہا ہاتف نے «فرحت الصبیان» .
فرہنگنامہ عربی و فارسی و اردو است .

N.M.1961-1190 : نستعلیق ، سدہ ۱۲ھ ، آغاز افتادہ : مبتدیوں کی خاطر سے جو مین نے لکھا ہے اس کو سنو ، ۲۲ ص ، در آخر تقریظ منظوم از نورالدین احمد لکھنوی .

فرہنگ اردو بہ فارسی

ناشناختہ .

N.M. 1969-48/A-B : نستعلیق خوش ، سدہ ۱۳ھ ، ناقص الطرفین ، از واژہ «تھوکتنا» تا

«خوشبوئی» . آغاز : تھکنا بعد لغت تھکانا یعنی اول تھکانا باید نوشت و بعد ازان تھکنا ، در دو قسمت صحافی شدہ است ، ۲۹۴ + ۲۲ ص ، اندازہ رحلی .

فرہنگ اصطلاحات و لغات

از شاہ جمال الدین حسینی . فرہنگ اصطلاحات شعرای فارسی و لغات مرکبہ فارسی و عربی است بہ فارسی . باعنوانهای «جلوہ» .

آغاز : لغات مصطلحات ، جلوہ الف - آب و آتش و آب آتش زای و آب آتش نما و آب آذر آسا .

N.M.1957-247/31-A : نستعلیق ، سید قمر علی ، ۱۲ رجب ۱۲۳۸ھ ، متن شنگرف ، ش ۱

در مجموعہ ، ص ۱-۱۷۵ .

فرہنگ اظفری = معروف اللغات

فرہنگ ترکی بہ فارسی (منظوم)

سرودہ شکر اللہ بن دولت خان ، از قوم بہتی . فرہنگنامہ ترکی بہ فارسی است .

آغاز : بود تنکری نام پروردگار - سما کوک یلد و ستارہ شمار .

1-N.M. 1958-253/4 : تعلیق ، احمد دین ، ۵۱۲۵۷ ، ش ۱ در مجموعه ، گ ۱-۳ .

(موزه ۲ : ۶۱) .

فرهنگ ترکی به فارسی

از فضل الله خان ، پسر عموی سیف خان . (سیف خان در روزگار عالمگیر ، استاندار دہلی و کشمیر بوده و در ۱۶۸۴/۵۱۰۹۵ م در گذشته است . رک : سائر الامراء ۲ : ۴۸۳) .

آغاز : سبحان الله هر گاه افصح عرب و عجم .

همان : ربو ۲ : ۵۱۱ .

332-1969-N.M. : نستعلیق خوش ، سده ۵۱۲ ، جدولبند ، برگ اول افتاده ، آغاز : خدا

قدردان رسول است و بس ، ۳۷۴ ص ، ازین بعد تا ص ۳۹۴ اضافات دارد ، و از برگ ۱۹۸ تا ۲۰۵ رساله عربی از محمد رفیع الدین ، (موزه ۲ : ۹۶) .

فرهنگ جهانگیری

از میر جمال الدین حسین انجو شیرازی . در سالهای ۱۰۰۵-۱۰۱۷/۵۱۰۹۷-۱۶۰۸ م نگاشته و در سال ۱۰۳۲/۵۱۰۳۲-۲۳ م به جهانگیر پادشاه پیشکش کرده است .

فرهنگ عربی و فارسی به فارسی است .

آغاز : آنکه بر لوح زبانها حرف اول نام اوست . . . حمد بیحد و سپاس بیقیاس مرصاعی را سزاست .

همان : ربو ۲ : ۴۹۶ ، گنج بخش ۳ : ۱۰۳۳ ، فرهنگ جهانگیری ، ویراسته رحیم عقیقی ، چاپ مشهد ۱۳۵۱ خ .

1-1965-N.M. : نستعلیق ، محمد صالح کنبوه ، ۵ ربیع الثانی ۱۰۵۵ ، در لاهور ، (نگارنده

«عمل صالح» نیز محمد صالح کنبوه لاهوری نام دارد) ، ۶+۷ ص . (موزه ۲ : ۷۷) .

1168-1961-N.M. : نستعلیق ، محمد اسمعیل گزرونی ، ۵۱۰۶۶ ، ۸۱۲ ص . (موزه

۲ : ۷۳) .

137-1968-N.M. : نسخ ، ۱ محرم ۱۰۷۹ ، جدولبند ، واژه ها شنگرف ، تنها خاتمه

فرهنگ است ، ۳۸۸ ص ، (موزه ۲ : ۷۹) .

N.M. 1965-119 : نستعلیق ، ۱۱۴ (۵۱۱۰۴ / ۹۳ - ۱۶۹۲ م) ، سرلوح ، عنواناتہ شنگرف ، جدولبند ، ۹۹۴ ص ، (سوزہ ۲ : ۷۶) .

N.M. 1957-655/1 : نستعلیق ، صادق محمد ، ۲۷ محرم ۱۲۱۲ھ ، در جہانسی ، ۹۰۰ ص ، (سوزہ ۲ : ۷۴) .

N.M. 528/28 : نستعلیق ، محمد اسلم بنارسی ، ۱ جمادی الاول ۱۲۴۴ھ ، ۶۵ ص ، (سوزہ ۲ : ۷۵) .

مقدمہ فرهنگ جہانگیری

در بخش دستور زبان ، ص ۳۷۰ خواهد آمد .

فرہنگ رشیدی

از سلا عبدالرشید بن عبدالغفور حسینی مدنی تہ-وی (۵۱۰۷۷م / ۶۷ - ۱۶۶۶ م) . در سال ۱۶۵۳-۵۴ / ۵۱۰۶۴ م نگاشته است . فرهنگ فارسی بہ فارسی است . (بنگرید بہ : پاکستان میں فارسی ادب ۲ : ۵۴۲) .

آغاز : ستایشی کہ آرایش سرنامہ سخن و پیرایش دیباچہ ہر نو و کہن .

ہمان : گنج بخش ۳ : ۱۰۳۵ .

N.M. 1966-79 نسخ ، حافظ سید اللہ بخش ، ۲۷ رمضان ۱۱۰۱ھ ، سرلوح ، جدولہا ، ۸۷۸ ص ، (سوزہ ۲ : ۸۱) .

منتخب فرہنگ رشیدی = انتخاب رحیمی

از محمد رحیم بن محمد مقیم .

آغاز : بعد سپاس بقیاس مر حضرت الہی .

N.M. 1957-975/3-1 : نستعلیق ، ۵۱۲۳۸ھ ، ش ۱ در مجموعہ ، گ ۱-۳۲ : (سوزہ ۲ : ۹۵) .

فرہنگ سروری = مجمع الفرس

از محمد قاسم .

فرہنگ شیرخانی = منتخب زبده القواعد

از شیر خان سور . فرہنگ آن واژه‌ها ومصطلحات عربی و فارسی بہ فارسی است کہ سرایندگان

فارسی بویژه حافظ شیرازی بکار برده است . این گزیده «زبدة الفوائد» «کار خودش است که درسالهای ۱۵۴۸-۵۲/۵۹۵۵-۵۹ م نگاشته بود و «زبدة القواعد» نیز خلاصه «فوائد الصنایع» اوست . (بنگرید به : ایوانف : ۱۴۲۰) .

آغاز : حمد بی غایت و ثنای بی نهایت مر خالق را .

N.M. 1970-262 : نستعلیق ، ۵۱۲۶۷ ، ۲۲۶ ص . (سوزه ۲ : ۷۱) .

رهنگ عربی به فارسی

ناشناخته .

N. M. 1961-1171 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، ناقص الطرفین ، از واژه «زعم» تا «نکس» ،

آغاز : زعم التزعیم بالراء و الزاء التغضب مع کلام و تزعم ، ۳۵۰ ص ، (سوزه ۲ : ۹۳) .

رهنگ عربی به فارسی و ترکی

ناشناخته . نگارنده روش کار خود را چنین توضیح داده است « . . . بلسان فارس قید کردم و آن قید فارسی را که دانستن او مشکل بود بزبان ترکی مقید ساختم تا هرکس که از فارسی بهره مند شود از آن قید ترکی معنای لغات عربی را معلوم کند و نیز زبان فارسی از ترکی معلوم شود و از فارسی بعضی لغت‌های مشکلات با لغات عربی مشابه باشد و کس نداند که او عربی است یا فارسی است ، جا بجا نوشته ام ، بر بالای آن برخی حروف ، حرف «س» نهادم تا معلوم میشود که آن لغت عربی است ، تازی نیست . در کناره کتاب بعضی لغات را بلسان عربی تعریف نوشتم و برای استشهاد آیات و احادیث و اخبار و کلمات اخبار سی آوردم» .

آغاز : (ستن) : الباب الاول فی الالف ، الف استفهام ، آ - گیاهیست ساقدار، گویند که بریان

در سایه او گرد آیند .

N.M. 1972-117 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، ورق اول افتاده ، ۸۲۲ ص .

فرهنگ فارسی به انگلیسی

از مید اولاد حسین شادان بلگراسی (۲۹ ربیع الثانی ۱۲۸۷ - ۱۵ ربیع الاول ۱۳۶۷/۱۸۷۰-۱۹۴۸ م) . استاد زبان فارسی در دانشکده خاور شناسی ، دانشگاه پنجاب لاهور . در ۲۹ آوریل ۱۹۳۸ م/۵۱۳۵۶ بدان پرداخته و در ۸ ژوئیه ۱۹۳۸ م/۵۱۳۵۷ پایان رسانیده است .

فرهنگ اصطلاحات فارسی به انگلیسی است .

آغاز : آکادمی - دارالعلوم ، انجمن دانش ، مدرسه متوسط Academy ، مربوط بشورای علمی

Academic or academical ، محل دارالفنون ، طرفدار حکمت و فلسفۀ افلاطون - (ترتیب واژه ها از نظر فنی درست نیست و پس و پیش شده است) .

N. M. 1959-97 : نستعلیق ، بخامۀ نگارنده ، با مقدمه ای در احوال مولف از سید اصغر علی شادانی ، ۲۰ + ۱۱۸ ص . (سوزۀ ۲ : ۱۰۱)

فرهنگ فارسی به فارسی

از ناشناس ، در نیمۀ اول قرن ۱۲/۱۸ م نگاشته است ، در زیر لفظ «جان» از میرزا مظہر جان جانان (م ۱۱۹۵ هـ) یاد رفته است .

N. M. 1976-16 : نستعلیق ، سدۀ ۱۳ هـ ، ناقص الطرفین ، از واژہ «بیافت» تا «دل نمودن» آغاز: بیای مجهول بوزن دستہ انگشتان دست و نوعی از گل ، ۱۶۸ ص ، اندازہ رحلی .

فرهنگ فارسی به عربی

ناشناخته . ظاهرا فرهنگ واژه های یکی از متون درسی است .

N. M. 1967-91/2 : نستعلیق ، سدۀ ۱۳ هـ ، ناقص الطرفین ، آغاز: پیشانی جبہہ سیما ، ناصیہ نواحی ، صدمہ ، لطمہ ، آسیب ، تہلکہ ، تزلزل ، آشوب ، خلل ، ش ۲ در مجموعہ ، ص ۱۷-۳۱ ، در آخر گستان . و شاید فرهنگ همان کتاب باشد .

فرهنگ قواس

از فخرالدین مبارک شاه قواس غزنوی . از گویندگان بزرگ دورہ علاءالدین خلجی (۶۹۵-۷۱۶ هـ/ ۱۲۹۶-۱۳۱۶ م) پادشاه ہندوستان است . این فرهنگ در اواخر قرن ہفتم یا در اوائل قرن ہشتم ہجری در شبہ قارہ تالیف شدہ ، پس از فرهنگ اسدی ، قدیمترین فرهنگ فارسی بشمار میرود . (بنگرید بہ مقدمہ فرهنگ قواس . باہتمام نذیر احمد ، تہران ۱۳۵۳ خ) .

در پنج بخش و ہر بخش در چند «گونہ» و «بہرہ»

آغاز: سپاس و ستایش و نیاز نیایش مر پدید آرندہ گیتی و سپہر و دارندہ ماہ و مہر .

N. M. 1972-104 : نسخ ، سدۀ ۱۱ هـ ، عنوانها شنگرف ، در دو مجلد . از ص ۲-۳۵۸ ص ۴۰۶-۵۹۸ ، از وسط افتادگی دارد .

فرهنگ = لغت

فرهنگنامه های منظوم (در این فهرست) :

آداب الصبیان ، خالق باری ، رازق باری ، صادق باری ، صمد باری ، ضیاء الازهان ، فارسی نامه خلدی ، فارسی نامه قصوری ، فارسی نامه کریم بخش ، فرحت الصبیان ، فرهنگ ترکی به فارسی ، قادر باری ، قنیه الفتیان ، گلشن خرد ، مثلثات بدیعی ، ناصر باری ، نصاب تجنیس الالفاظ ، نصاب تجنیس اللغات ، نصاب الصبیان ، نصاب عربی بفارسی ، نصاب فارسی به اردو ، نصاب فارسی به پنجابی ، نصف النصاب ، نصیب اخوان ، واحد باری .

قادر باری (منظوم)

از مظفر فاروقی . در سال ۱۳۰۳/۵۱۲-۸۹/۱۷۸۸ م سروده است : آکھ مظفر رب دا نام - تا سب هووی تیرا کام . باران سی تری شمار - سنه هجری دا بجه شمار .

نیاکان سراینده از «پاندوکی» (نزد علی پور چتھه، گوجرانواله) بوده اند و خود سراینده در «سنجر چتھه» (دو کلومتر در غرب پاندوکی) زاده شد و سپس در کوت نوان (نزد فیض پور، کنار رود راوی) اقامت گرفت . از خانواده فاروقی بمقیم در «سنجر» دو شخصیت علمی بنام محمد اشرف فاروقی (م ۱۳۲۵) و پسرش قل احمد (م ۱۳۵۱) از مریدان سلسله نوشاهیه را میشناسیم .

کتاب حاضر واژه نامه فارسی - عربی - پنجابی است .

آغاز : قادر باری کرنی هار - جو کچه کری نه لاوی بار .

N. M. 1971-279 : نستعلیق، سده ۱۳ هـ، برای گدا سنگه، در موضع گالانواله (بخش گوجرانواله)،

ص ۱۶ ، آسیب دیده .

قنیه الفتیان (منظوم)

سروده صدر بدر (در متن) . و در حاشیه نسخه کتابخانه سپهسالار ، تهران، او را صدر الدین

بن بدر الدین نام داده اند .

فرهنگنامه عربی بفارسی است در بحر رمل در قاقیه نون .

آغاز : حمد ایزد را که داده بنده را طبع روان - تا که در ساک بیان آورد نظم در نشان .

بنگرید به : فرهنگنامه های عربی بفارسی : ۲۲۸ ، گنج بخش ۳ : ۱۰۳۰ .

N.M. 1967-329/6 : نستعلیق، (سیر جمال الدین قادری، ۱۳۱۳ هـ)، ش ۶ در مجموعه، ص ۱۴ .

کشف اللغات و الاصطلاحات

از شیخ عبدالرحیم بن احمد سور بہاری ہندی . در حدود ۱۰۴۳/۵۹۰ م فرهنگ واژه های دشوار را نگاشته است .

آغاز : حمدلہ . صلاۃ . اما بعد حمد و صلوات می گوید اضعف . کہ این فقیر اگرچہ قابلیت و استعداد .

ہمان : ریو ۲ : ۴۹۵ ، گنج بخش ۳ : ۱۰۴۹ .

N.M. 1978-2 : نستعلیق ، شیخ برہان الدین و غلام محمد فرزندان شیخ سلیم بن شیخ داوود . (در صفحہ عنوان تاریخ مرگ شیخ سلیم «صفر ۹۹ . ۵۱» یادداشت شدہ است) ، سدہ ۱۱۱ ، عنوانہا شنگرف ، نسخہ کامل ، اندازہ رحلی .

N. M. 1972-156 : نستعلیق شکستہ آسیر ، سدہ ۱۱۱ ، واژہا شنگرف ، ورق اول افتادہ ، آغاز : بچہ و ترسا بچہ و کافر بچہ و ، ۵۵۴ ص ، تا حرف «ش» .

N. M. 1967-313 : نستعلیق ، یازدہ تن کاتب این نسخہ را کتابت کردہ اند بدین نامہا
۱- نواب میر کلان قلیچ جنگ . ۲- خواجہ نعمت اللہ خان . ۳- میر ابو القاسم ، داماد خواہر نواب مذکورہ . ۴- میرن (میرزا) صاحب . ۵- ... . ۶- شاہ . ۷- میرزا بخش بیگ . ۷- حکیم جمشید پارسوی . ۸- اسحاق خان . ۹- بہرام خان . ۱۰- شیخ غلام حسین منشی نعمت اللہ خان . ۱۱- ... . بخش ، در قلعہ بدکل ، استان بیجا پور (ہند) ، ۷ جمادی الثانی ۱۱۷۴ھ ، ۱۳۱۲ + ۶ ص . (موزہ ۲ : ۶۶ ، آنجا شمارہ نسخہ نادرست N.M. 1962-313 چاپ شدہ است) .

N. M. 1968-226 : نستعلیق ، سدہ ۱۱۲ ، با مہر سید ولایت علی خان بہادر ، ۶۳۲ ص ، ناتص الآخر ، (موزہ ۲ : ۸۰) .

N. M. 1971-20-22 : نستعلیق ، نور محمد ، سدہ ۱۱۳ ، در سہ مجلد ، ۵۵۴ + ۵۷ + ۱۸۱۲ = ۵۸۸ ص . (موزہ ۲ : ۶۷ ، ۶۸ ، ۶۹) .

کنز اللغات

از محمد بن عبدالخالق بن معروف . بنام سلطان کارکیا (۵۱-۵۸۷۳/۵۰-۱۳۸۱ م) نگاشته است . فرهنگ عربی بفارسی است .

آغاز : جواہر کنوز لغات حمد و ستایش نثار بارگاہ حضرت متکلمی کہ .

همان : ریو ۲ : ۵۰۷ ، گنج بخش ۳ : ۱۰۴۹ .

N. M. 1961-1184 : نستعلیق ، سده ۱۰ هـ ، ۳۶۴ ص ، ناقص الآخر .

گلشن خرد (منظوم)

از سیرزا واجہ شنکر ناتھ متخلص بہ نادر کشمیری . در سال ۱۲۰۴ هـ (= گلشن خرد) ۱۷۹۸-۹۰ م سروده است . نگارنده زبان فارسی و ترکی و اردو را نزد میرباقر علی خان یاد گرفته بود و خوشنویسی خط نستعلیق و شفیعا را از غلام محمد ہفت قلمی و خط شکستہ را از حیات علی آموخته بود و در خوشنویسی این خطوط استاد بود .

واژه نامہ ترکی - فارسی - اردو است .

بنگرید بہ : تذکرہ شعرای کشمیر ۳ : ۱۵۷۹ .

N. M. 1961-1173 : نستعلیق ، خوشحال چند ، ۲۳ ذی قعدہ ، ۳۲ جلوس شاہ عالم

ثانی (= ۱۲۰۴ هـ) ، ورق اول افتادہ ، آغاز : ہمہ ہا را لازم است پنج گردان . پایان : تلقان کہتی ہین ترک ترکی سین - سنو کہتی ہین فرس ہندی سین (ورق ۱۴) ، ۵۱ ورق مجموعہ ، (موزہ ۲ : ۹۷) .

لسان الشعراء و بیان الفضلاء

در دیباچہ بہ نام نگارندہ بر نخورده ام . اما او در مقدمہ می نویسد کہ پیش ازین اسیر اسدی (اسدی طوسی نگارندہ «لغت فرس») و مولانا کمنگر [ظاہرا فخر الدین قواس (= کمان گر) نگارندہ «فرہنگ قواس»] فرہنگ نامہ ہا نوشتہ اند اما کار شان ناسبوب بودہ و او (نگارندہ) کتاب خود را مسبوب ساختہ است .

در دیباچہ فرہنگنامہ ہای سوید الفضلاء ، تحفۃ السعادت اسکندری ، ادات الفضلاء و مدارالافاضل ، بدون ذکر نام مولف از «لسان الشعراء و بیان الفضلاء» اسم بردہ شدہ است .

این کتاب در فرہنگ الفاظ و اصطلاحات دشوار دو اوبین است با توضیح اوزان و حرکات اعراب .

آغاز : حمدی کہ زبان شعراء و فصحاء از تقریر آن آراستگی گیرد و مدحی کہ بیان فضلاء و بلغاء از تحریر آن خجستگی پذیرد .

N.M. 1972-104 : نسخ ، سده ۱۱ هـ ، عنوانها شنگرف ، ش ۴ در مجموعہ ، ص ۷۷۴-۵۹۸ ،

در آخر «فرہنگ قواس» .

لطیف اللغات

از لطیفہ بیگم دختر محمد باقر . (یاد اودر «جنگ لطیفہ» خواهد آمد) .

واژه نامہ عربی و فارسی است . بہ ترتیب الفبائی .

آغاز : بن اعتصم باللہ . ہرکس کہ چنگل سیزند بطرف اللہ .

N.M. 1961-1172 : نستعلیق ، سدہ ۱۳ھ ، با توضیحات بین السطور ، ۵۸ ص . (موزہ ۲ : ۵۵)

لغت ابراہیم شاہی

از ناشناس . از نسبت «ابراہیم شاہی» گمان می‌رود کہ این کتاب بنام ابراہیم شاہ شرقی

(۳۰۸-۸۴۴ھ) بادشاہ جونپور (ہند) تالیف شدہ باشد .

فرہنگ فارسی بفارسی است ، بہ ترتیب الفبائی و بارعایت آخرین واژہ . در آن مکرر از اشعار

حافظ ، نظامی ، سعدی ، انوری و خاقانی استناد شدہ است .

N.M. 1974-25 : نستعلیق ، پیارہ بن بہوانی داس انول ، ساکن چند نوت ، ۷ شوال ۱۰۰۴ھ ،

برگ اول افتادہ ، آغاز : فنون یعنی و فضل را مستجاب زیادت فواید و مستکمل ، ۳۶۸ ص ، در صحافی

پس و پیش شدہ .

لغت = فرہنگ

لمع ظہیری

از ملا ظہیرای تفرشی بن ملا مراد . از منشیان قرن ۱۱ھ / ۱۷م . «باغ و بہار» (شبیم شاداب)

از او نیز در دست است .

نسخہ ای از آن کتاب با تاریخ ۱۰۹۶ھ در کتابخانہ دانشگاہ تہران موجود است (رک : نسخہ

ہای فارسی ۵ : ۳۵۳۱) . در فہرست موزہ ۲ : ۹۲ عنوان کتاب ، تاریخی تلقی شدہ و از آن ۱۲۶۵ھ

استخراج شدہ است . این تاریخ با تاریخ فوق الذکر تناقض دارد .

واژہ نامہ فارسی است .

آغاز : بعد فراوان حمد و ہزاران صلوات این فرہنگی است .

برای منابع احوال ظہیرا بنگرید بہ : فرہنگ سخنوران : ۳۶۳ .

N.M. 1957-655/4 : نستعلیق ، سدہ ۱۳ھ ، ۶۴ ص ، ناقص الآخر ، (موزہ ۲ : ۹۲) .

مثلثات = نصاب مثلث (منظوم)

- سروده بدیعی : این چنین نظم بدیعی را بدیعی نظم کرد - تا بود در روزگار از وی همین نام و نشان . شاید وی حکیم بدیعی تبریزی سراینده قرن ۱۶/۵۱ م باشد (بنگرید به : نفیسی ۱ : ۵۲۵ ، فرهنگ سخنوران : ۸۲ بدیعی تبریزی) .
- آغاز : حمد ایزد را که داده بنده را طبع روان - تا که در سلک بیان آورد نظم ترجمان .
وز پس حمد خداوندی زمین و آسمان - کرده ام نظم مثلث چون لالی عمان .
همان : نسخه های فارسی ۳ : ۲۰۲۲ .
- N.M. 1961-1181/2 : نستعلیق ، غلام مهدی بن حیدر علی ، ۲۲ رجب ۱۱۷۷ هـ ، ش ۲ در مجموعه ، گ ۸۳-۹۳ . (موزه ۲ : ۵۸) .
- N.M. 1967-329/4 : نستعلیق ، (امیر جمال الدین قادری ، ۱۳۱۳ هـ) ، ش ۴ در مجموعه ، ص ۶ .
- N. M. 1963-271/2 : نستعلیق ، خوب لعل ، ۱۱ شوال ۱۸۳۱ م / (۱۲۴۶ هـ) ، آغاز : از پس حمد خداوند . . . ، ش ۲ در مجموعه ، ص ۱۳-۲۰ .
- N. M. 1958-253/4-4 : نستعلیق ، احمد دین ۱۲۵۷ هـ ، آغاز : از پس حمد خداوند . . . ، ش ۴ در مجموعه ، گ ۲۱-۲۹ . (موزه ۲ : ۶۱) .
- N.M. 1961-1178/1 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ش ۱ در مجموعه ، گ ۱-۶ ، (موزه ۲ : ۶۰) .

مجمع الفرس = فرهنگ سروری

- از محمد قاسم سروری کاشانی . در سال ۱۰۰۸/۱۵۹۹-۱۶۰۰ م نگاشته است .
فرهنگ فارسی بفارسی است .
- آغاز : ابتدای کلام هر دانشمند سخنور و انتهای سخن هر خردمند هنر پرور .
همان : نسخه های فارسی ۳ : ۱۹۵۳ ، ریو ۲ : ۴۹۸ .
- N.M. 1957-1053/15 : نستعلیق ، عبدالوهاب بن عبدالکریم ، ۲ ربیع الثانی ۱۰۲۷ هـ ،
واژه ها شنگرف ، ۴۵۸ ص . (موزه ۲ : ۷۲) .

مدارالافاضل

- از الله داد فیض بن علی شیر سرهندی . در سال ۱۰۰۱/۹۳-۱۵۹۲ م لغات الفاظ عربی و فارسی و ترکی را بفارسی نگاشته است .

- آغاز: ای نام تو ورد هر زبانی دگر است . . . مدار افاضل روزگار و مختار اخیار نکته گذار
بنگرید به: مدار الافاضل، باہتمام دکتر محمد باقر، لاہور ۱۳۳۷خ.
- N.M. 1978-79: نستعلیق، سده ۱۱، با یادداشت سورخ ۱۰۳۷، ص ۴۳. ناقص الآخر، تا واژه «روان».
- N.M. 1976-34: نستعلیق، جان محمد، سده ۱۲، ش ۱ در مجموعه، ص ۱-۹۴۵.
- N.M. 1978-35: نستعلیق، سده ۱۲، واژه‌ها شنگرف، ورق اول افتاده: اما بعد می گوید فقیر حقیر ۱۲۶۲ ص، تا واژه «یراغ».

مرآت الاصطلاح

- از اندام مخلص (م ۱۱۶۴/۱۷۵۱م). از مردم سودهره (سیالکوت - پاکستان) بوده. در
۱۷۴۵/۱۱۵۸م فرهنگ اصطلاحات و استعارات ادبی فارسی را نگاشته است.
- آغاز: ربنا در مقاسی که کروبیان ملاء اعلا باوجود سرودن زبنة حمد.
- بنگرید به: پاکستان میں فارسی ادب ۳: ۱۹۰، ادبیات فارسی میں ہندوون کا حصہ: ۱۳۱.
- N.M. 1968-191: نستعلیق، سده ۱۲، بدون مقدمه، آغاز: اسلم خطایی، یک قسم
نقشی است اکثرش بر سر لوح کتب میکشند و آن، ۲۹۴ ص، (سوزہ ۲: ۸۴).

مصطلحات الشعراء

- از سیالکوتی سل وارسته (م ۱۱۸۱/۱۷۶۷-۶۸م). در سال ۱۱۸۰/۱۷۶۶-۶۷ بدان آغاز
کرده است. در معانی و لغات الفاظ و اصطلاحات دشوار فارسی به فارسی است.
- آغاز: بسم الله مجریها میخوانیم و سفینه کاغذی در بحر سخن میرانم.
- بنگرید به: ادبیات فارسی میں ہندوون کا حصہ: ۱۳۹، پاکستان میں فارسی ادب ۳: ۵۰.
- N.M. 1961-1185: نستعلیق، سراب سنگھ، سده ۱۳، ۶۰۴ ص. (سوزہ ۲: ۸۷).

مصطلحات فارسی

- از سید قادر بخش لاہوری. فرهنگ اصطلاحات شعری است با گواهی اشعار سراینندگان معروف
به ترتیب الفبائی.
- آغاز: آب کنایه از باران، صایب: دمی شد چہرہ آن ماہ عالمتاب روشن تر - چراغ آسمانی
میشود (از) آب روشن تر.

N.M. 1969-331 : نستعلیق خوش، فقیر اللہ جوایا بن سلطان محمد کندھریہ، ۱۵ ربیع الاول ۱۲۳۱ھ، در چک سادہ (گجرات - پاکستان)، ۱۸۴ ص، (موزہ ۲ : ۹۰) .

معروف اللغات = فرهنگ اظفری

باید از اظفر لکھنوی باشد کہ «نصاب اظفری» را در سال ۱۲۰۸ھ/۹۴-۱۷۹۳م نگاشته بود.

در دو قسم : ۱- فرهنگ فارسی بہ ترکی . ۲- فرهنگ ترکی بہ فارسی .

آغاز : قسم اول کہ الفاظ فارسی اول است و آخرش لغات ترکی ، باب الالف انشاء اللہ تعالیٰ

تینکری ایستاسہ اقربا با غیر ساق و قارینداس . وقار داش .

M.M. 1964-358 : نستعلیق ، ۱۲۷۵ھ ، واژہ ہا شنگرف ، ۴۳۲ ص .

معین الالفاظ

از محمد سلیم بن محمد قایم صدیقی حنفی . بدستور کپتان جارج جرویس در سال ۱۲۴۰ھ/

۱۸۲۴م نگاشته است .

فرہنگنامہ واژہہای گلستان و بوستان سعدی ، اسکندر نامہ نظامی و یوسف و زلیخای جاسی

است ، بہ ترتیب الفبائی بہ اردو .

آغاز : حمد و سپاس اس خالق حقیقی کو سزاوار . (بتن) . آب پانی ، آبا باپ ، آبادی بستی .

N.M. 1961-1164 : نستعلیق، سده ۱۳ھ ، ترجمہ شنگرف، ۱۵ ص ، ناتمام ، تا حرف «ر» .

منتخب اللغات شاہجہانی

از عبدالرشید بن عبدالغفور حسینی مدنی تتوی در سال ۱۰۴۶ھ/۳۷-۱۶۳۶م نگاشته است .

فرہنگ عربی بہ فارسی است .

آغاز : ستایش و سپاس مالک الملکی را کہ تذکار آلائی بی احصا .

بنگرید بہ : اتہ : ۲۳۹۸ ، پاکستان میں فارسی ادب ۲ : ۵۴۳ ، نسخہ های فارسی ۳ : ۲۰۳۳ .

N.M. 1976-32 : نستعلیق، سده ۱۱ھ ، ناقص الطرفین، از واژہ «اعقاب» تا «ہریر» ، آغاز :

اعقاب بالکسر پاداش دادن و ازین در آوردن و بالفتح فرزندان کہ از پی پدر باشند ، ۷۷۲ ص .

N.M. 1973-191 : نستعلیق، لعل بیگ بن علم بیگ جہان آبادی، ۲۹ ذی الحجہ ۱۱۰۳ھ،

نسخہ کامل ، اما در اثر کرم خوردگی اوراق آن بہم پیوست شدہ و ناقابل شمار است .

N.M. 1966-80 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، چند صفحات آخر بخامه تازه ، عنوانها شنگرف .
ص ۸۳۴ . (موزه ۲ : ۵۱)

N.M. 1976-30 : نستعلیق ، حاجی موسی بن میان عبدالله ، متوطن دیپه سادات امینانی ،
۱۳ شعبان ۱۲۵۰ هـ ، ۷۴۱ ص .

موید الفضلاء

از محمد بن شیخ لاد دهلوی . در سال ۱۵۱۹/۵۹۲۵ م نگاشته است .

در فرهنگ لغات و اصطلاحات شادناما، فردوسی و خمسۀ نظامی و اشعار شعرای دیگر است.
مطالب کتاب در چند «کتاب» و «باب» و «فصل» تقسیم شده است .

آغاز : محمد متوافره و مدایح متکثره مر دادار دانا و تونگری توانا را که .

همان : ریو ۲ : ۴۹۴ ، گنج بخش ۳ : ۱۰۵۹ .

N.M. 1961-1170 : نسخ ، سید برهان الدین ، محرم ۱۰۲۸ هـ ، ۹۷۰ ص . (موزه ۲ : ۶۳)

N.M. 1965-122 : نستعلیق ، ۱۲ شعبان ۱۰۵۲ هـ ، جدولبند ، از اول و وسط و آخر
افتاده ، ۶۸۸ ص ، (موزه ۲ : ۶۴) .

N.M. 1961-1182 : نستعلیق ، سده ۱۱ هـ ، لغات شنگرف ، ناقص الطرفین ، از واژه «بوبک»

تا «سنو چهر» آغاز : در لسان الشعراء بوبک با بای فارسی ، ۶۴۶ ص . (موزه ۲ : ۶۵) .

ناصر باری (منظوم)

از شمس الدین مفتی نقشبندی . در سال ۱۲۰۸ هـ / ۹۴-۱۷۹۳ م سروده است .

واژه نامه عربی-فارسی - پنجابی است .

آغاز : هست ناصر باری ای مردی بدان - در زبان فارسی باری کنان . اسم الله هست نام
کردگار - رب بدان در فارسی پروردگار .

N.M. 1978-51 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ۱۴ ص .

نصاب تجنیس الالفاظ

منسوب به امیر خسرو دهلوی (۵۷۲۵ هـ) . فرهنگ منظوم عربی بفارسی است .

آغاز : مصر ، شهر و ماه و ماء آب و خوف ، سهم سهم - تیر واجنحه بال باشد ، بال جان .

همان : گنج بخش ۳ : ۱۰۶۱ ، نسخه های فارسی ۳ : ۲۰۳۷ .

N.M. 1962-271/3 : نستعلیق، (خوب لعل، ۱۱ شوال ۱۸۳۱/م۱۲۴۶)۔ عنوانها شنگرف،

ش ۳ در مجموعه، ص ۲۱-۳۱ .

N.M. 1958-253/4-2 : نستعلیق، احمد دین، ۵۱۲۵۷، ش ۲ در مجموعه، گ ۳-۱۴ .

(موزه ۲ : ۶۱)

N.M. 1961-1178/3 : نستعلیق، سده ۵۱۳، ۳ در مجموعه، گ ۷-۱۳ . (موزه ۲ : ۶۰)

نصاب تجنیس اللغات (منظوم)

سروده عبدالرحمان . نصاب عربی به فارسی است .

آغاز : بعد توحید صفات خالق شام و سحر - وز پس نعت و ثنای خواجه خیرالبشر .

همان : گنج بخش ۳ : ۱۰۶۳ .

N.M. 1967-329/3 : نستعلیق، (میر جمال الدین قادری، ۵۱۲۱۳) عنوانها شنگرف، ش ۳

در مجموعه، ص ۸ .

N.M. 1958-253/4-5 : نستعلیق، احمد دین، ۵۱۲۵۷، ش ۵ در مجموعه، گ ۳۳-۴۰ .

(موزه ۲ : ۶۱) .

نصاب الصبیان (منظوم)

از ابو نصر بدرالدین محمود فراہی (م ۵۶۴/۱۲۴۲م) . «جامع الصغیر» شیبانی را کہ در

نثر بوده، در ۵۶۱۲/۱۲۱۵م (یا ۵۶۱۷/۱۲۲۰م، ریزو ۲ : ۵۰۴) منظوم کرده است .

فرهنگ عربی بفارسی است .

آغاز : بعون نصرت و فتح الہی - ہمی گوید ابو نصر فراہی .

بنگرید بہ : کشف الظنون ۲ : ۱۹۵۴، نسخہ های فارسی ۳ : ۲۰۳۹، نثیری ۱ : ۹۰ .

N.M. 1959-67/2 : نستعلیق خوش، عبدالمجید خوشنویس ترکان دہلوی، ۷ ربیع الاول

۵۱۰۷۵، سرلوح، جدو لبند، ۱۰۲ ص . (موزه ۲ : ۴۱) .

N.M. 1965-165-1 : نستعلیق، لال بیگ، ۳ محرم ۵۱۰۸۰، در اتک (پاکستان)، ش ۱

در مجموعه، گ ۱-۲۹، (موزه ۲ : ۵۹) .

N.M. 1961-1811/1 : نستعلیق، غلام سہدی بن حیدر علی، ۲۲ رجب ۵۱۱۷۷،

جدولبند، عنوانها شنگرف، ش ۱ در مجموعه، گ ۱-۸۲، (موزه ۲ : ۵۸) .

N.M. 1961-1174 : نستعلیق خوش، محمد، بدستور لاله نراین داس، ۲۱ ربیع الثانی ۱۱۸۶ هـ،
در حیدرآباد (ذکن)، ۴، ۱ ص، (سوزہ ۲ : ۴۲) .

N.M. 1967-329/2 : نستعلیق، میر جمال الدین قادری، برای محمد حسن، ۱۱ شعبان
۱۲۱۳ هـ، عنوانها شنگرف، ش ۲ در مجموعہ، ۵۴ ص .

N.M. 1961-1180 : نستعلیق، ۸ ربیع الثانی ۱۲۱۸ هـ، ۳۸ ص، (سوزہ ۲ : ۴۳) .

N.M. 1957-655/61 : نستعلیق، محمد ہاشم ساکن اولکھ، ۱۲ ربیع الاول ۱۲۳۴ هـ برای
غلام محمد، ش ۲ در مجموعہ، گ ۴۲-۵۹ . (سوزہ ۲ : ۳۸) .

N.M. 1957-892 : نستعلیق، خان محمد، ۲۵ رمضان، سدہ ۱۳ هـ، ۶۰ ص . (سوزہ ۲ : ۴۵) .

N.M. 1958-245/34-2 : نستعلیق بد، سدہ ۱۳ هـ، ش ۲ در مجموعہ، گ ۶-۱۸، ناقص الآخر،
(سوزہ ۲ : ۳۲۵) .

N.M. 1961-1178/3 : نستعلیق، سدہ ۱۳ هـ ش ۳ در مجموعہ، گ ۱۳-۳۳، (سوزہ ۲ : ۶۰)

N.M. 1962-173 : نستعلیق خوش، مرتضی الموسوی، بفرمایش آقای علی خان از روی
خط استاد آقا میرزا علی محمد نقل کردہ، سدہ ۱۳ هـ، سرلوح، جدولبند، ۹۸ ص .

N.M. 1968-92 : نستعلیق، سدہ ۱۳ هـ، جدولہا و عنوانہا شنگرف، آغاز: زبند حمد توحید
المہی - ہمی گوید ابو نصر فراہی، ۸۶ ص، (سوزہ ۲ : ۴۴) .

N.M. 1978-30/3 : نستعلیق، تاریخ کتابت نحو شدہ، سدہ ۱۳ هـ، عنوانہا شنگرف، ۸۴ ص .

شرح نصاب الصبیان

از حاجی محمد بن فصیح محمد مدعو بہ کریم الدین دشت بیاضی (ہمان : نسخہ های فارسی
۳ : ۱۹۹۴، آنجا کہن ترین نسخہ ازین شرح مورخ ۱۰۱۰ هـ نشان دادہ شدہ است) .

آغاز: (مقدسہ) حمد و ثنای نا محدود و شکر و سپاس نا معدود حضرت حلیم . (متن) . ہمی
گوید . . حمد نگذت بچہت تضمن نسیمہ حمد را .

ہمان : گنج بخش ۳ : ۱۰۷۰ .

N.M. 1957-655/61-A - نستعلیق، (محمد ہاشم، ۱۲۳۴ هـ) درین نسخہ شرح از قطعہ ۴۱
شروع میشود . آغاز: نوع های لغت زمین بشنو - اول اصلی است همچو عماد - درین قطعہ از انواع
عرب دہ نوع مذکور است، ش ۳ در مجموعہ، ۱۱ ص .

شرح نصاب الصبیان

ناشناخته . نشانی شرح قطعۀ هشتم : بیت مجلی مصلی و قالی . . . بدانکه عرب کلمۀ اسب را برای دوانیدن بصحرا .
 در فهرست موزه ۲ : ۴۶ از دشت بیاضی دانسته شده ، اما نشانی فوق الذکر با مطالب شرح دشت بیاضی چاپ کانپور مطابقت ندارد .
 N.M. 1961-1187 : نسخ ، سده ۱۱ هـ ، ناقص الطرفین ، آغاز : آنرا صلصال گوید و چون موسی ، ۷۸ ص .

شرح نصاب الصبیان

از عبدالصمد بن کمال بن امیر حاج . برای محمد ضیا بن مولانا سلطان محمد استر آبادی نگاشته است .
 آغاز : (مقدمه) : حمد بی غایت و ثنای نهایت سخن آفرینی راست که لغت عرب را بجملیه تفصیل آراست (متن) : قوله همی گوید ابو نصر فراهمی اقوله بدانکه شیخ . . . بنظام ساخته زیرا که اصحاب تصنیف .
 همان : نسخه های فارسی ۳ : ۱۹۹۳ .
 N.M. 1969-148 : نستعلیق ، ۱۲ شوال ، ۱۰۹۰ هـ ، ۹۲ ص ، (موزه ۲ : ۴۷) .

نصاب المتعلم = شرح نصاب الصبیان

از ناشناس . گویا در قرن ۱۶/۵۱ م میزیسته است .
 آغاز : سپاس و ستایش و شکر بقیاس مر خدایراست که .
 همان : نسخه های فارسی ۳ : ۲۰۴۳ .
 N.M. 1965-165/2 : نستعلیق ، لال بیگ ، ۳ محرم ، ۱۰۸۰ هـ ، ش ۲ در مجموعه ، گ ۳-۱۱۲ ، (موزه ۲ : ۵۹) .

نصاب طفلان

از محمد سعید . در سال ۱۱۱۹ هـ (= بی لغوک آمده) / ۱۷۰۷ م نگاشته است . چون لغوکی درین چمنستان تازه نیست - تاریخ اوبگوی که «بی لغوک آمده» .
 آغاز : سپاس بسیار و ستایش بیشمار لایق حضرت کردگار که .

N.M. 1961-1178/4 : نستعلیق ، ش ۴ در مجموعہ ، گ ۳۴-۶۱ ، (موزہ ۶ : ۶۰) .

نصاب عربی بفارسی - ۱ (منظوم)

ناشناختہ . بہ ترتیب الفبائی .

آغاز : الہ است اللہ یعنی خدا - احد واحد است و یکی رہنما .

N.M. 1958-253/4-3 : نستعلیق ، احمد دین ۵۱۲۵۷ ، ش ۳ در مجموعہ ، گ ۱۴-۲۱ .

نصاب عربی بفارسی - ۲ (منظوم)

ناشناختہ .

آغاز : هست اللہ و خدا ہم رب بود پروردگار - سہربان رحمان رحیم و کار ساز و کردگار .

N.M. 1969-300/1 : نستعلیق ، سدہ ۱۳ ہ ، ش ۱ در مجموعہ ، ص ۱-۶ .

نصاب فارسی بہ اردو (منظوم)

ناشناختہ .

آغاز : فرقان مصحف رحمان خدای - نبی پیغمبر قربان فدای . سراب دھوکہ بہتان دھانسه
نوحہ ماتم روئین کانسہ .

N.M. 1957-1053/9-3 : نستعلیق ، (شیخ اعتصام الدین بن شیخ تاج الدین ساکن بنگال ،
۱۱۸۰ھ) . ش ۳ در مجموعہ ، گ ۲۶-۳۶ .

نصاب فارسی بہ پنجابی (منظوم)

ناشناختہ .

آغاز : اللہ نام واحد جان - نیاز بندگی نازگان .

ہاں : گنج بخش ۳ : ۱۰۳۲ .

N.M. 1978-12 : نستعلیق ، سدہ ۱۳ ہ ، ش ۳ در مجموعہ ، ص ۳۷-۴۳ .

نصاب فارسی و اردو

ناشناختہ . در لغات و اصطلاحات سراپا ، چہار عنصر ، کارگران ، میوہ ہا ، لباس ، اسپان ،
جانوران ، پرندگان ، اسباب سلطنت و سلاح .

آغاز : از سے آیا کیا ، اکنون اب ، اگر جو شرطیہ ، است ہے .

N.M. 1961-1191 : نستعلیق ، سده ۱۳ ، ۵ ، ۳۲ ص .

نصاب مثلث = مثلثات

از بدیعی .

نصف النصاب (منظوم)

از ناشناخته . نصاب عربی و فارسی است ، در چند قطعات منظوم .

آغاز : نحمد الله علی نواله و نصلی علی محمد وآله . اوان و حین میقات است هنگام - فاق صبح و عشیہ است و عشا شام .

N.M. 1967-329/5 : نستعلیق ، (اسیر جمال الدین قادری ، ۱۳۱۳ھ) ، ش ۵ در مجموعہ ،

۹ ص .

نصیب اخوان (منظوم)

از مطہر . سال بر غوث بود کین نامہ - کز مطہر چو ماہ گشت عیان . در سال ۵۷۷۶ھ

۱۳۷۴-۵۷ م سرودہ است . در مقالات محمد شفیع ۳ : ۱۷۰ بہ «مطہر کژہ» منسوب شدہ است .

نصاب عربی بفارسی است ، در ردیف نون .

آغاز : نام بر نام کردگار جہان - کوست الله و راحم رحان .

بنگرید بہ : فرہنگنامہ های عربی بفارسی : ۱۶۵ ، ۵۱۲ ، ۱۰۷۹ : ۳ .

N.M. 1971-445/1 : نستعلیق ، سده ۱۲ ، ناقص الاول ، آغاز : ہاویہ دوزخ است خلد

بہشت - خازن ہر در مالک و رضوان ، ش ۱ در مجموعہ ، ص ۲ - ۱۸ ، موریانہ زدہ . در پایان آن

منظومہ ای در فن عروض و قافیہ ، با سر آغاز : نحمدہ علی نوالہ - ونصلی علی محمد و آلہ . زہی

شوق جہالت برد آرام - زخون دل لباب میخورم جام .

N.M. 1967-329/7 : نستعلیق ، (میر جمال الدین قادری ، ۱۳۱۳ھ) ، ش ۷ در مجموعہ ،

۱۱ ص .

نظم اللغات = رسایل کریم بخش

واحد باری (منظوم)

گویا از عبدالرحمان قصوری . در سال ۱۶۷۹ بکرمی (زہ ۱۸۷۹ ب ، آنچنانکہ در

گنج بخش ۳ : ۱۰۷۸ (آمدہ) سرودہ امت . بنگرید بہ : مجلہ «صحیفہ» لاہور، ژوئیہ ۱۹۶۸، ص ۱۴۲-
۱۶۰ مقالہ رانا م - ن - احسان الہی بعنوان «واحد باری» .

نصاب فارسی بہ پنجابی است ،

آغاز : واحد باری ، ایکو سائین - ایک نام سنہسین نائین .

N.M. 1971-114 : نستعلیق ، شیخ سردار محمد بن شیخ احمد بن شیخ گسیتہ شاہ ، ساکن
چک بہاء الدین ، برای کاکو بن نور محمد بن سلطانو ، ساکن منہ روریان ، ۱۹ اموج ۱۹۳۵ ب
(=۱۲۹۶ھ) ، ۸ ص .

N.M. 1978-12 : نستعلیق ، سدہ ۱۳ھ ، در چوپالہ (گجرات-پاکستان) ، ش ۲ در مجموعہ،
ص ۲۰-۳۷ .

وضوح النصابین

از شیخ بن مولانا کلان بن مخدوم الصبیان شیخ احمد . در لغات و افعال عربی بفارسی ،
بہ ترتیب الفبائی . از چہار کتاب نصاب گزیدہ است .

آغاز : سپاس بیقیاس مرکریمی را کہ بکرم عمیم خویش .

بنگرید بہ : فرهنگنامہ های عربی بفارسی : ۲۰۷ .

N.M. 1971-16 : نستعلیق ، ۱۴ ربیع الثانی ۱۲۴۶ھ ، جدولبند ، ۴۲ ص . (موزہ ۲ : ۵۶) .

دستور زبان

آمد نامه

از مفتی عبدالحکیم ملتانی . برای مولوی سعدالدین نگاشته ست . بعدا مسیح الزمان آنرا گرد آوری کرده است . دستور زبان فارسی است .
آغاز : بدانکه نیک بخت و دانا گرداند .

N.M. 1958 262/74 : نستعلیق ، بخامه برادر زاده نگارنده ، سده ۱۳ هـ ، ۱۴ ص ، (سوزه ۲ :

۳۱ ، آنجا شماره نسخه نادرست N.M. 1957-262/284 چاپ شده است) .

آمد نامه (۱)

از ناشناس . در صرف افعال فارسی در زمان های گذشته و حال و آینده .

آغاز : آمدن آمد ، آمدند ، آمدی ، آمدید ، آمدم ، آمدیم .

N.M. 1959-404 : نستعلیق خوش ، ۲ محرم ۱۳۳۸ هـ ، ۲۲ ص .

آمد نامه (۲)

ناشناخته .

آغاز : آمدن ، آمده ، آمده است ، آمده بود ، خواهد آمد ، می آید .

N.M. 1978-5 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ۱۹ ص .

آمدن نامه

ناشناخته .

آغاز : آمدن ، نیامدن ، آمد ، نیامد ، آمده است ، نیامده است .

N.M. 1967-94 (A-B) : نستعلیق بد ، سده ۱۳ هـ ، جدولبند ، از وسط و آخر افتاده ، . ۵ ص .

(سوزه ۲ : ۳۰) .

ارمغان قاسمی - رسایل قاسمی ، ۲

الف کثرت (منظوم)

از ناشناس . منظومه ایست درباره حروف تهجی و مصرف آنها در دستور زبان .

عنوان کتاب را از سر آغاز متن اخذ کرده ام .

آغاز : الف کثرت فاعل مصدر قسم - اتصال و عطف تحسین کام .

همان : فهرست مخطوطات شیرانی ۳ : ۲۸۶۳ .

N.M. 1957-655/46-49 : نستعلیق ، محمد مصباح الدین ، جادی الثاني ۵۱۲۲۵ ، در

مجموعه ، گ ۳۰-۲۱ . (موزه ۲ : ۳۲۹) .

N.M. 528-154 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، ص ۱ ، ناتمام . (موزه ۲ : ۲۹) .

بدیع الصرف

از سید محمد حسین مستخلص به تمنا . در پایان قطعه تاریخ چاپ (۵۱۲۶۶ = انتخاب القواعد)

را سروده است : سن طبع آنرا بیستم ز هاتف - بفرمود گو «انتخاب القواعد» .

برای آموزش محمد عبدالحفیظ نوّه محمد حفیظ الله خان بهادر یار جنگ نگاشته است .

در یک مقدمه و یازده باب و خاتمه ای . مقدمه در تعریف صرف و موضوع و اشتقاق افعال

و اسمای صفات . باب های یازده گانه در اقسام مضارع و صورت اشتقاق آن .

آغاز : حمد ببعده سزاوار خالق که صرف احوال بندگان و ایجاد افعال ایشان در دست .

N.M. 1961 - 1477/1 : نستعلیق ، حشمت علی خان ، (۵۱۳۱۲) عنوانها آبی ، ۲۴۰ ص .

پنج گنج

از ناشناس . در صرف افعال عربی ، در پنج باب ، و هر باب در پنج فصل .

آغاز : الحمد لله با خلق الانسان . . . . بدانکه این کتابیست مبوب و مفصل در تصریف

سخن عرب که جمله وی .

همان : گنج بخش ۳ : ۱۰۹۰ .

N.M. 1961-1436/3 : نستعلیق سده ۵۱۳ ، ش ۳ در مجموعه ، گ ۳۲-۲۴ .

تحفه = ذیل «صرف میر»

تشریح الحروف

از حفظ الله . در دستور زبان فارسی و حروف آن .

آغاز : بسم الله در اصل باسم الله بود ، همزه وصل بدخول بافتاد .

N.M. 1958-262/68 : نستعلیق ، سکند لعل ، ۷ محرم ۱۲۶۱ هـ ، از روی چاپ لکهنو

۵۱۲۰۹ ، ۳۴ ص ، (موزه ۲ : ۲۲) .

تصریف زنجانی = العزی

تفتیح المصادر

کارمندان مطبع محمدیه (هند) در سال ۱۲۶۴ هـ (= تفتیح المصادر) ۱۸۴۸ م گرد آورده اند .

در مصادر و تصریفات ، در چند باب به ترتیب حروف تهجی .

آغاز : آمده که بر زبان قلم رود به از شکر منعمی نخواهد بود .

N.M. 1957-648/26 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، ۳۲ ص . (موزه ۲ : ۲۰) .

جامع الفوائد

از نوازش علی خان شیدا (مرگ پس از ۱۲۱۲/۵۱۸۹۸ م) . وی در دربار میر نظام علی خان

آصف جاه دوم (۱۱۷۵-۱۲۱۸ هـ) منصب «میر سامان» را داشته است و سراینده مثنویهای «اعجاز

احمدی» ، «روضه لاطهر» و «گلشن ایمان» است . «جامع الفوائد» را در ۱۴ ربیع الثانی ۱۱۸۵/۵۱۷۷۱ م

در یک مقدمه و پنج فایده و سه قانون و یک خاتمه نگاشته است .

آغاز : آبداری لالی سخن سنجان و رنگ افروزی جواهر معنی .

هان . نسخه های فارسی ۳ : ۲۰۵۱ .

N.M. 1961-1473 : نستعلیق ، در ترقیمه چنین آمده است : «بدستور عاصی برمعاصی میر تراب

علی خان بهادر ولد میر وزیر علی خان غفرله ذنبها بنا بر تعلیم برخوردار نور چشم میر فیاض علی ترقیم

یافت» ، ۲۴ صفر ۱۲۶۸ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۱۱۲ ص ، (موزه ۲ : ۹) .

N.M. 1958-245/34-2 : نستعلیق بد ، سده ۵۱۳ ، ش ۱ در مجموعه ، ک ۱-۵ ، (موزه ۲ : ۳۲۵) .

جداول صرف

از ناشناس . در صرف افعال و علل آن ، بصورت جداول .

آغاز : حمدله . بدانکه اسعدک الله تعالى فی الدارین این کتاب است در بیان صرف افعال و علل آن .

N.M. 1961-1435/4 : نستعلیق ، عبدالمنعم بن محمد مدار ، ذی قعدہ ۱۲۴۸ هـ ، عنوانها شنگرف ، ش ۴ در مجموعه ، گ ۷۸-۱۱۹ .

جواهر الحروف

از منشی تیک چند بہار (م ۱۱۸۰/۶۷-۱۷۶۶ م). پس از تالیف «بہار عجم» (در ۱۱۵۲ هـ) باین برداختہ است .

در حروف فارسی ، در یک مقدمہ و دو باب و یک خاتمہ ، مقدمہ در حروف تمجی فارسی ، باب ۱ - در حروف مفردہ . ۲ - حروف صلہ . خاتمہ در حذف رابطہ .

آغاز : این رسالہ ایست در بیان حروف فارسی مسمی بہ جواهر الحروف کہ فقیر حقیرہ چمدان بنگرید بہ : ادبیات فارسی مین ہندوون کا حصہ : ۱۶۲ .

N.M. 1958-262/72 : نستعلیق ، مکند لعل ، ۱۵ ذیحجہ ۱۲۲۶ هـ ، ۱۱۲ ص . (موزہ ۲ : ۳۳۷) .

N.M. 1969-215 : نستعلیق ، سدہ ۱۳ هـ ، عنوانها نانویس ، ۹۶ ص ، نائص الآخر .

جوہر التریب (منظوم)

از منشی سیوا رام جوہر . در ۱۲۳۵/۲۰-۱۸۱۹ م سرودہ است .

آغاز : بعد حمد و نعت و مدح سبحان کریم - خوان ز جوہر این قصیدہ جوہر التریب نام . بنگرید بہ : گنج بخش ۳ : ۱۰۹۳ .

شرح جوہر التریب

از شیخ حیدر علی بن شجاع الدین . در سال ۱۲۳۶/۲۱ - ۱۸۲۰ م نگاشتنہ است .

آغاز : حمدله . این شرح ضروریست بر اکثر مقامات قصیدہ جوہر التریب .

N.M. 1957-247/8 : نستعلیق خوش ، بنارسی داس ، ۲۰ رمضان ۱۲۵۹ هـ ، ۱۳۰ ص .

موزہ ۲ : ۲۱ .

چراغ = ذیل «فوائد الضیائیه»

چهار گلزار

از (مولوی نثار علی) نثاری. بدستور Mr. Crossly (شاید Frederkk Salmon Growse) (م ۱۸۹۳ م). در هزار و دوست واندی نگاشته است.

در چهار «گلزار».

آغاز: بعد حمد بیحد ایزد صمد لم یلد ولم یلد.

همان: نسخه های فارسی ۳: ۲۰۵۲، آنجا نام نگارنده محمد عبدالرحمان بن محمد روشن یاد شده است. این شخص «چهار گلزار» را در ۱۲۷۵ هـ در چاپخانه خود بیچاپ رسانده بود.

N.M. 1957-655/45: نستعلیق، سده ۱۳ هـ، ۱۸۸ ص، (سوزه ۲: ۳۴۳، آنجا نام مولف نادرست «سید امجد» یاد شده است).

حجت الصرف

از ناشناس. بروش سوال و جواب.

آغاز: چه لفظ است قولین ای نامور - سرونی لنیا و الم ذکر. سوال: قولین چه لفظ است.

N.M. 1961-1435/5: نستعلیق، عبدالمنعم عرف پادشاه بن محمد مدار، ۷ محرم ۱۲۴۹ هـ،

ش ۵ در مجموعه، گ ۱۲۰-۱۲۶.

حل ذیل شافیہ - «شافیہ»

دریای لطافت

از انشاء الله خان انشاء (م ۱۲۳۳/۱۸۱۷ م). با همکاری میرزا محمد حسن قتیل (م ۱۲۳۳ هـ).

دستور زبان اردو است بفارسی، در یک «صدف» و پنج «دردانه» و هفت «جزیره» و سپس در چند «شهر» و «سلطنت» و «بلده».

آغاز: ثنای بی اندازه داوری را سزاوار است که.

N.M. 1970-223: نستعلیق، نکبت رای، ۱۷ شعبان ۱۲۵۴ هـ، ۴۷۰ ص، (سوزه ۲: ۱۸).

رساله دستور زبان فارسی

از ملا صفت الله.

آغاز : چشم روشن سازان خانه باغ نظم و دیده متجلی کنان روایای .

M.N. 1962-130/3 : نستعلیق ، شیخ بهاگو ، ۱۲ ذیحجه ، سده ۵۱۲ ، با مهر مورخ

۵۱۱۴۸ ، در مجموعه ، ص ۳۱۸-۳۳۰ .

رساله در دستور زبان فارسی

از ناشناس . در پنج باب ، و هر باب در چند فصل . باب اول در چهار فصل ، در تراشیدن

قلم و صورت نویسی و معنی حروف تهجی و تشریح افعال . (بقیه مطالب از نسخه موزه افتاده است) .

آغاز : سبحان الله که رنگ و بوی گلدسته سخن بهار چار چمن گیتی است .

N.M. 1962-130/1 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، ش ۱ در مجموعه ، گ ۱-۲۲ .

رساله در دستور فارسی زبان

ناشناخته .

آغاز : حمدله . بدانکه الف بر چند قسم است ، یکی آنکه .

N.M. 1957-909/26-3 : نستعلیق ، جهانیان ، (۵۱۲۴۷) ، ش ۳ در مجموعه ، گ ۲۹ -

۳۵ . (سوزه ۲ : ۴۰) .

دستور زبان (کتب منظوم درین بخش)

الف کثرت ، سراجی ، عوامل از ابن حسام ، عوامل از سهیلی .

دستور العمل = قواعد فارسی

از هانسوی .

دستور المبتدی

از صفی الدین بن نصیرالدین بن نظام الدین ردولوی (م ۸۱۹/۱۴۱۶م) .

در تصریف و قواعد اعلام و تخفیف و ادغام و همزه .

آغاز : الحمد لله الذی بصره الاحوال و یخفف الاثقال .

بنگرید به : تذکره علمای هند : ۲۵۱ ، همان : گنج بخش ۳ : ۱۰۹۵ .

- N.M. 1957-655/60 : نستعلیق ، محمد ہاشم برای غلام احمد ، ۱۲ ربیع الاول ۱۳۳۴ھ ، ش ۱ در مجموعه ، گ ۱-۴۱ ، (موزہ ۲ : ۳۸) .
- N.M. 1961-1432 : نستعلیق ، (بختاور سنگھ ، ۱۳۴۸ھ) ، ۲۴ ص . ناتمام .
- N.M. 1961-1441 : نستعلیق ، ۲۵ شعبان ۱۳۵۱ھ ، جدولبند ، ۶۴ ص .
- N.M. 1961-1442 : نستعلیق ، محمد عبدالرحمان بن محمد فاضل بن فتح محمد ، ۱۲ جمادی الاول ۱۳۸۹ھ ، عنوانها شنگرف ، ۵۶ ص .

رسایل قاسمی

از سید قاسم نوحی بالکندی (نسخہ موزہ) . شاید نسبت مکانی نگارنده «ہالہ کندی» باشد . ما دو تن را با این نام و نسبت میشناسیم . ۱ - محمد قاسم بن نعمت اللہ قریشی ہالہ کندی (۱۳۲۱ - ۱۳۹۸ھ) سراینده زبان فارسی و اردو . ۲ - محمد قاسم بن محمود ساونی ہالہ کندی ، کہ پنجاه سال پیشتر از محمد قاسم فوق الذکر زنده بود . او نیز شاعر زبان فارسی بوده و در دیوان او ستایش مخدوم نوح ہالہ کندی (م ۱۹۹۸ھ) و وصف شہر ہالہ کندی (در سند) دیدہ میشود . (بنگرید بہ : تکملہ مقالات الشعراء از تتوی ، ص ۴۶۶-۴۸۰ ، کراچی) .

۱- قواعد قاسمی ، ص ۱ - ۶۰

دستور زبان فارسی ، بزبان اردو است .

آغاز : شکر اللہ جل شانہ کا اور احسان کہ انسان کو .

۲- ارمغان قاسمی ، ص ۶۰ - ۷۲

دربارہ مضارع در زبان فارسی است .

آغاز : حمدلہ . اما بعد این رسالہ مضارع را کہ سید قاسم نوحی بالکندی چگونگی بدال و تحذیف ابواب و تزیید حروف .

N.M. 1965-145 : نستعلیق ، محمد اسماعیل ، ساکن کرنول (حیدر آباد) ، ۱۱-۱۴ ربیع الثانی

۱۳۹۰ھ ، عنوانها شنگرف ، ۷۲ ص .

زبدۃ الصرف

از ظہیر بن محمود بن مسعود عاوی . گویا در قرن نهم ہجری زنده بوده است .

آغاز: الحمد لله الموصوف بالتصريف . . . جمله اسماء افعال بر چهار گونه است ، صحيح و مهموز و معتل و مضاعف .

N.M. 1968-8436/4 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، ش ۴ در مجموعه ، گ ۳۳-۴۶ ، محشی .

زرادی = عثمانیه

از فخرالدین زرادی (م ۱۲۵۳/۵۶۵۱ م). بنام شاگرد خود سراج الدین عثمان نگاشته است . با عنوانهای «قانون» .

آغاز: حمدله . صلاة . بدان اسعدک الله تعالى فی الدارین که جمله افعال متصرفه و اسماء متمکنه .

بنگرید به : تذکره مصنفین درس نظامی : ۱۸۵ ، لاهور ۱۹۷۸ م ، همان گنج بخش ۳ : ۱۱۱۲ .

N.M. 528/146 : نستعلیق ، نور حسین بن محبوب عالم ، ساکن دهودهی ، سده ۵۱۳ ، آغاز افتاده : آن وای باشد و الف همیشه ساکن ، ۳۸ ص ، (موزه ۲ : ۵) .

زنجانی = العزی

نغزک = شرح زرادی

از محمد سعود بن محمد یعقوب . در سال ۵۱۰۷۷ (= نغزک) / ۱۶۶۶-۶۸ م. بخواهش دوستان تالیف کرده به حضرت رسول اکرم (ص) پیشکش کرده است .

آغاز: ثنای بی انتهای و محامد خارج از احصای مر حضرت کارسازی را که تصریف احوال در ماضی و استقبال وابسته .

همان : گنج بخش ۳ : ۱۱۱۴ .

N.M. 528/146/A : نستعلیق ، نور حسین بن میان محبوب عالم ، ۵۱۲۶۵ ، ۱۹۶ ص .

سراجی (منظوم)

سروده قاضی سراج الدین . در دستور زبان .

(این کتاب با رساله معروف بنام «سراجی» که در علم فرائض است جدایی دارد) .

آغاز: (ظاهرا افتاده) . واو ساکن قبل او مکسور باشد هرکجا - یا بکر در غیر مدغم گر بود در کل حال .

N.M. 1971-451/2 : نسخ ، سید میان ، ۶ ذیقعدہ ۱۳۷۳ھ ، ش ۲ در مجموعہ ، گ ۴۷-
۵۶ . (سوزہ ۲ : ۳۶) .

شرح سراجی

شرح منظومہ فوق الذکر است از فضل اللہ بن یاسین قطبی رضوی .

آغاز : سپاس بیقیاس مرصانعی را سزد کہ .

N.M. 1971-451/3 : نسخ بد ، سدہ ۱۳ھ ، ش ۳ در مجموعہ ، گ ۵۹-۱۴۰ . (سوزہ
۲ : ۳۶) .

سوال و جواب

در آغاز آن آمدہ : «تحریر محمد شرف الدین» . دستور زبان عربی ست ، بروش سوال و جواب
میان عبدالرحیم و مولانا فضل حق خیرآبادی (م ۱۲۷۸/۱۸۶۱م) .

آغاز : تحریر منشی محمد شرف الدین . سوال در اختیار والتقد صیغہ مجهول از باب افعال .
برای کارهای علمی خیر آبادی بنگرید بہ : تذکرہ مصنفین درس نظامی : ۱۹۵ چاپ دوم .

N.M. 1957-648/43 : نستعلیق ، سدہ ۱۳ھ ، ۲۲ ص . (سوزہ ۲ : ۳۳) .

شافیہ

متن عربی از ابی عمر و عثمان بن عمر معروف بہ ابن حاجب (م ۵۶۴ھ) . در صرف عربی .
بنگرید بہ : کشف الخانون ۲ : ۱۰۲۰ .

حل شافیہ

از محمد ابو تراب بن سید احمد نقوی رضوی . بخواہش بعضی دوستان در سال ۱۲۲۶ھ /
۱۸۱۱م نگاشته است .

آغاز : (مقدمہ) : بعد حمد خدای عز و جل و نعت نبی مرسل (ص) مخفی نمااند کہ چون
بعضی اعزہ کہ پاس خاطر (متن) : الحمد لله حقیقت حمد و ثنا یا هر فردش از هر جامد کہ باشد .

N.M. 1961-1439 : نستعلیق ، سدہ ۱۲ھ ، با مہر مورخ ۱۱۹۸ھ ، متن شنگرف ، ۲۲۸ ص .

شرح کتاب در دستور زبان

ناشناختہ . با عنوانهای جوهر ، صرف ، نحو ، نکات و لغت .

N.M. 19657-866 : نستعلیق، سده ۱۳ھ، عنوانها شنگرف، آغاز : اللغة التذکیر و آوردن

الجار همسایه . . ۴۸۰ ص .

صرف پارسی

از محمد سخاوم .

آغاز : بعد حمد آفریدار و درود رسول مختار .

N.M. 1958-262/65 : نستعلیق ، سده ۱۳ھ ، از روی چاپ مطبع مسیح لکهنو ، ۲۰ ص ،

(سوزہ ۲ : ۲۷) .

صرف میر

از میرصید شریف گرگانی . دستور زبان عربی است .

آغاز : حمد . . . بدان اسعدک الله تعالی که کلمات لغت عرب برسه گونه است .

همان : ایوانف : ۱۴۵۳ ، گنج بخش ۳ : ۱۱۰۷ .

N.M. 1959-81 : نستعلیق، سده ۱۱ھ، جدولبند، عنوانها شنگرف، در مجموعه رسایل عربی،

۳۸ ص .

N.M. 1961-1437/2 : نستعلیق شکسته آمیز، عبدالمجید بن محمد سلیم خان ، ۱۷

جمادی الاول ۱۲۴۸ھ ، عنوانها شنگرف ، ۷۰ ص .

N.M. 1961-1433 : نستعلیق ، بختاور سنگھ ، ربیع الاول ۱۲۴۸ھ ، ۶۸ ص .

N.M. 1961-1435/3 : نستعلیق، (عبدالمنعم بن محمد مدار ، ۱۲۴۸ھ) ، عنوانها شنگرف،

ش ۳ در مجموعه ، گ ۳۲-۷۷ .

N.M. 1961-1431 : نستعلیق خوش، ۳ جمادی الثانی ۱۲۶۸ھ، عنوانها شنگرف ، جدولبند،

محتشی ، ۷۲ ص .

N.M. 1961-1437 : نستعلیق خوش، ۳ جمادی الثانی ۱۲۶۸ھ، عنوانها شنگرف ، جدولبند،

۶۲ ص .

تحفه = شرح صرف میر

از نور محمد مدقق لاهوری بن شیخ محمد فیروز . بنام عالمگیر پادشاه (۱۰۶۸ - ۱۱۱۸ھ)

نکاشته است .

- آغاز : (مقدمه) : نحمدک یا من بیده الصحة والسقام (متن) : ابتدا کرد مصنف کتاب خود را به بسمله برای تبرک و متابعت قرآن و کتب سلف .
- بنگرید به : دائره المعارف اسلامیه ۱۲ : ۹۷۷ ذیل ماده «عبدی لاهوری» مقاله محمد اقبال مجددی ، لاهور .
- N.M. 528/122 : نستعلیق ، شیخ احمد بن عبدالرحمان ، ۱۵ رجب ۲۲ جلوس محمد شاهی (= ۱۱۵۳ هـ) ، متن شنگرف ، آغاز افتاده : الامر منه بع لتبع لیبغ ۴۲ ص . (سوزہ ۲ : ۴) .
- N.M. 1967-75 : نستعلیق ، غلام حسین ، سده ۱۲ هـ ، ۸۴ ص . (سوزہ ۲ : ۳ ، آنجا شماره نسخه نادرست N.M. 1967-78 : یاد شده است) .

رساله در صرف

- از حمایت علی بن محمد کاظم بن محمد کائف علوی لکهنوی کاکوری .
- آغاز : الحمد لله الذی صرفنا علی الغوایة . . . و امال قلوبنا عن الکفر والشک .
- N.M. 1961-1440 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۸۴ ص . ناتمام .

صرف عربی

- ناشناخته .
- آغاز : بدان اسعدک الله تعالی فی الدارین که صرف صغیر فعل ثلاثی مجرد صحیح .
- N.M. 528/230 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۱۶ ص .

رساله در صرف

- ناشناخته .
- N.M. 1957-909/26-5 : نستعلیق ، جهانیان (۱۳۴۷ هـ) ، ش ۵ در مجموعه ، گ ۴۳-۴۵ .
- (سوزہ ۲ : ۴۰) .

شرح رساله در صرف

- N.M. 1965-262/73 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ناقص الطرفین ، آغاز : از باب مخرج و اصلش ، ۲۸ ص . (سوزہ ۲ : ۳۲) .

صفوة المصادر (۱)

- از محمد مصطفی خان بن حاجی روشن خان . یکی از ناشران کتب فارسی در شبه قاره در

قرن ۵۱۳/۲۰ م. در مقدمه مینویسد: «چند مصادر مشهوره مع معانی متعارفه و صرف صغیر ضروری هر یک بترتیب حروف تهجی . . . جمع نموده، صفوة المصادر نام نهادم و صرف کبیر یک مصدر لازم و دیگری متعدی هم بطریق نمونه بیان کردم».

آغاز: سبحانک لا علم لنا . . . بعد حمد ایزد غفار و صلوات و سلام بر سید الابرار.

N.M. 1958-245/24 : نستعلیق، سده ۵۱۳، ش ۱ در مجموعه، گ ۱-۱۳. (سوزه ۲ : ۳۵).

صفوة المصادر (۲)

از عبدالله . در صرف افعال .

آغاز: محیط هست علم ملک بر بسوط . . . بیا، آورد، آمرزید، آسود.

N.M. 1958-951/1 : نستعلیق بد، ۲۱ رمضان ۵۱۲۸۶، ش ۱ در مجموعه، گ ۱-۴،

(سوزه ۲ : ۳۹).

عثمانیه = زرادی

العزی = تصریف زنجانی

متن عربی از عزالدین ابی الفضائل ابراهیم بن عبدالوهاب زنجانی (م پس از ۵۶۵۵).

بنگرید به: کشف الظنون ۲ : ۱۱۳۸ .

شرح العزی

از محمد قاسم بن محمد یوسف حسینی . زنده در قرن ۱۰۶/۵۱ م .

آغاز: بک یا ذوالجلال والاکرام افتاح الکلام والاتمام .

همان : گنج بخش ۳ : ۱۱۱۶ .

N.M. 1971-74 : نستعلیق، محمد تقی الحسینی، ۱۲ رجب ۱۰۸۱ هـ، در اکبر آباد، عنوانها

شنکرف، ورق اول افتاده، آغاز: ادغام نبوده حرف اول را در دوم ادغام کرد، ۱۰۶ ص .

عوامل (منظوم)

از ابن حسام، کمال الدین بن جمال الدین بن حسام . بنام معزالدین والی هرات (۷۳۲-

۵۷۷۱/۱۳۳۲-۱۳۷۰ م) سروده است . در نحو است .

آغاز : بعد تحمید خداوند و درود مصطفی - نعت آل پاک پیغمبر رسول سبحی .

همان : گنج بخش ۳ : ۱۱۱۷ .

N.M. 1961-1437-3 : نستعلیق شکسته آئیز، عبدالمجید بن محمد سلیم خان، ۳ ربیع الثانی

۵۱۲۴۹، ص ۳ .

N.M. 1964-430/1 : نستعلیق ، (محمد کامل، ۵۱۲۵۳)، ش ۱ در مجموعه ، ص ۲-۳ .

عوامل (منظوم)

سروده سهیلی : بر سیاور دگر سهیلی دم - سخن اینجا تمام شد فافهم .

در ۱۳ نوع : ۱- حروف جبار . ۲- حروف تنصیب الاسم و ترفع الخبر . ۳- حرفان ترزمان الاسم و تنصیب الخبر . ۴- حروف تنصیب الاسم فقط . ۵- حروف تنصیب النعل المضارع . ۱۰- افعال الناقصه . ۱۳- افعال الشک والیقین .

آغاز : وصف ذاتی چنان که بیچون است و زیان و حدیث بیرون است .

N. M. 1965-165/3 : نستعلیق، لال بیگ، ۳ محرم ۱۰۸۰ هـ، ش ۳ در مجموعه، گ ۱۱۴-

۱۲۰، (سوزہ ۲ : ۵۹) .

فرهنگ اعظم = مفید المبتدی

از مجد اعظم .

فصول اکبری

از اکبر علی یا علی اکبر اله آبادی (م ۱۰۹۱/۵۱۶۸۰ م) . در صرف افعال عربی .

آغاز : حمدله . صلات . بدان علمک الله تعالی که کلمات عرب بر سه قسم بود .

همان : ربو ۲ : ۵۲۲، گنج بخش ۳ : ۱۱۲۰ .

شرح فصول اکبری

از ناشناس . شرح ملا علاء الدین فرنگی محلی (م ۱۲۴۲/۵۱۸۲۶-۷ م) در دست است . (تذکره

علمای هند : ۳۴۰) .

آغاز : بسم الله الرحمن الرحیم . آغاز میکنم این کتاب را بنام خداوند نیک که .

N.M. 1957-655/90 : نستعلیق خوش، ۴ رجب ۱۲۶۶ هـ، بدستور باقر علی خان لکهنوی ،

ص ۴۵۲ . (سوزہ ۲ : ۷) .

. N.M. 1957-655/33 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۳ ، ص ۲۳۰ ، ناقص الآخر ، (سوزہ ۲ : ۸) .

فوائد الضیائیه

از عبدالرحمان جامی . شرحی ست بر «کافیہ» ابن حاجب ، کہ در سال ۵۸۹۷ نگاشته بود .
 آغاز : الحمد لولیه والصلوة علی نبیه وعلی آلہ واصحابہ المتادین بآدابہ .
 بنگرید بہ : «جامی» از حکمت : ۲۱۲ .

چراغ = کشف المواضع الخفیہ من فوائد الضیائیه

از مستمد گل بن شیخ امام محمد رضا زکوری نقشبندی مجددی . (برای احوال او بنگرید بہ :
 روضۃ الاولیاء ، نسخہ خطی در کتابخانہ گنج بخش ، اسلام آباد) .
 در رفع بعضی اشکال «فوائد الضیائیه» بروش سوال و جواب .

آغاز : اما بعد حمد لله علی نوالہ . . . بسم الله الرحمن الرحيم ابتدا کرد بہ بسم الله .
 N.M. 1975-118 : نستعلیق ، نجم الدین بن ملا رسول اخند ، سدہ ۵۱۳ ، ص ۱۰۶ .

شرح فوائد الضیائیه

از ناشناس .

آغاز : بسمله . یعنی بنام خدای بخشنده و مہربان ابتدا می کنم این کتاب را .
 N.M. 1962-60 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۲ ، ص ۶۹۴ . (سوزہ ۲ : ۲ ، الزبیر : ۴۰۹) .

فیوض الصرف

از محمد ابو تراب رضوی . کہ حل شافیہ را در ۵۱۲۲۶ نگاشته بود (بنگرید در ہمین بخش ،
 ص ۳۶۱) .

شرح بر یک متن منظوم است ، در یک مقدمہ و پنج مقصد و یک خاتمہ .

آغاز : الحمد للمتصرف الذی تصریف احوالنا دلیل . . . اما بعد بر ضمیر منیر صافی برادران
 حق جو مکشوف .

همان : گنج بخش ۳ : ۱۱۲۲ .

N.M. 1961-1437/1 : نستعلیق شکستہ آمیز ، عبدالمجید خان بن محمد سلیم خان ، ساکن

شاهجہان پور ، ۵ مجرم ۵۱۲۴۷ ، عنوانها شنگرف ، ۷۸ ص .

قواعد فارسی

از روشن علی انصاری جونپوری . قبل از ۱۱۹۵ھ/۱۷۸۰م نگاشته است .
در یک مقدمه و یازده باب و خاتمه .

آغاز : بعد حمد حضرت آفریدگار و نعت جناب رسول مختار .

همان : ریو ۲ : ۸۵۷ ، گنج بخش ۳ : ۱۱۲۴ .

N.M. 528/193 : نستعلیق ، ذیقعدہ ۱۱۹۵ھ (یعنی در حین زندگی نگاشته) ، ۶۴ ص . (سوزہ

۲ : ۱۳) .

N.M. 1961-1465 : نستعلیق ، ۲۵ رجب ۱۲۳۹ھ ، ۸۴ ص . (سوزہ ۲ : ۱۴) .

N.M. 1961-1467 : نستعلیق ، محمد تقی بن مولوی سعادت علی نانوانوی ، ۲۶ صفر ۱۲۶۱ھ ،

عنوانها جلی ، ۴ ص . (سوزہ ۲ : ۱۵) .

N.M. 1961-1466 : نستعلیق ، ۱۴ جمادی الثانی ۱۲۷۰ھ در قلعه رائجور . آغاز : سخنی

نماند که این رساله ایست موسوم بقواعد فارسی ، ۳۸ + ۶ ص ، (سوزہ ۲ : ۱۶) .

N.M. 1958-262/66 : نستعلیق ، سده ۱۲ھ ، از وسط و آخر افتاده ، ۳۸ ص . (سوزہ

۲ : ۱۷) .

قواعد فارسی = دستور العمل

از عبدالواسع هانسوی . در یک مقدمه و سه باب و یک خاتمه .

آغاز : رب اغفر وارحم . . . این رساله چند ورقی ست معدود و مشتمل بر قواعد و ضوابط .

همان : گنج بخش ۳ : ۱۱۲۴ .

N.M. 1963-272 : نستعلیق ، ۲۰ آوریل ۱۸۳۱م/۱۲۴۶ھ عنوانها شنگرف ، ۷۸ ص .

N.M. 1961-1474/2 : نستعلیق ، (رجب ۱۲۴۸ھ) ، عنوانها شنگرف ، ش ۲ در مجموعه ،

ک ۳۷-۴۹ . (سوزہ ۲ : ۳۴) .

N.N. 1957-655/59 : نستعلیق ، غلام احمد بن محمد هاشم عرف سندهو ، ساکن اولکھ ،

۱ ربیع الثانی ۱۲۶۷ھ ، ۱۱۰ ص . (سوزہ ۲ : ۲۳) .

N.M. 1961-1471 : نستعلیق شکسته آمیز ، سده ۱۳ھ ، ۱۰۰ ص ، (سوزہ ۲ : ۲۵) .

قواعد قاسمی = رسایل قاسمی

قوانین فارسی

از میر محمد حسین لندنی . (م ۱۲۰۵/۹۱-۱۷۹۰م) بن عبدالعظیم حسینی اصفهانی .
نکارنده نسبت «لندنی» را از این جهت اختیار کرده بود که وی به لندن رفته بود، وگرنه اصلاً از هند
بوده ، او در اوده متولد شده و در بنارس در گذشته است .
در سه باب : ۱- اسم . ۲- فعل . ۳- حروف .

آغاز : بعد حمد و سپاس حکیم سخن آفرین و درود بر بنده های گزیده او .

بنگرید به : مجله «العلم» ، کراچی ، ژانویه - مارس ۱۹۷۵ ، مقاله محمود احمد برکتی بعنوان
«میر محمد حسین برکتی» .

N.M. 1967-73 : نستعلیق ، ۱۸۹۳ ب (۱۲۵۱-۵۲ هـ) آغاز افتاده : فرح نشاط طرب شادی
شادمان خوشی خوشنودی ، ۱۴۰ ص . (موزه ۲ : ۲۶) .

N.M. 1957-648/35 : نستعلیق ، الهی بخش ، برای میان فیض احمد ، ۱۷ شعبان ۱۲۷۲ هـ ،
آغاز : در صنعت ترک الف ، حد شکر که شد دولت وصل تو میسر ، ۲۷ ص .

قوانین فارسی

از میر ولایت علی خان . برای دوست خود لال خان نگاشته است .
درباره قوانین حروف تهجی است .

آغاز : ثنای که گردن و گوش ناطقه را بیاراید سزاوار بارگاه کریمی که .

N.M. 1961-1468/1 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ش ۱ در مجموعه ، گ ۱-۸ . (موزه ۲ : ۳۷) .

کافیه

متن عربی از ابن حاجب . در نحو است . (بنگرید به : کشف الظنون ۲ : ۱۳۷۰) .

شرح کافیه

از عبدالماجد ابراهیم .

آغاز : الحمد لله الذي كلمه كافية الامور و صافية الصدور .

انجام : خورده یک باده از کف ساقی - آنچه باقی ست کرده در باقی .

N.M. 528/219-A : نستعلیق ، ۲۴ شعبان ۱۳۰۲ هـ ، در بدایون ، ۲۲ ص . (موزه ۲ : ۱۰) .

شرح کافیه

از برهان الدین عبدالله بن شهاب الدین جامی .

آغاز : حمدله . چنین گوید محرر این مقاله . . برهان الدین . . چون کتاب کافیه .

N.M. 1961-1463 : نستعلیق ، سید خادم علی تهانوی ، ۲۸ ربیع الثانی ۱۲۴۳ هـ ، عنوانها

شنگرف ، ۳۵۸ ص .

کشف المواضع الخفیه من الفوائد الضیائیه = ذیل «فوائد الضیائیه»

کثر الفوائد

از ظهور علی بن حکیم عنایت علی سردهنی . دستور زبان فارسی بزبان اردو است .

آغاز : بعد از حمد فاعلی که تصاریف خلائق .

همان : گنج بخش ۳ : ۱۱۲۸ بنام «کثر الفوائد» .

N.M. 1958-262/67-2 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ش ۲ در مجموعه ، گ ۷-۸ ، ناقص الآخر ،

(سوزه ۲ : ۵۷) .

رساله در مصادر

از غلام نقشبند بن علیم الله جالندهری . ظاهرا همان کتب «کلمات طیبات» مورخ ۲۹ رمضان

۱۱۸۴ هـ (در بخش عرفان ، ص ۲۵۶) . در مقدمه مینویسد «برای آسانی متعلمان و سهولت صبیان حرفی چند از هیئت فارسی و مصادرش بترتیب ماضی و مضارع و امر و نهی بر نهج حروف تهجی ترتیب داده» .

آغاز : آغاز میکنم دیباچه کتاب بهره اول را بنام خداوندی که مبتدیان مکتب موجودات .

N.M. 1957-909/26-4 : نستعلیق ، جهانیان ، (۱۲۴۷ هـ) ، ش ۴ در مجموعه ، گ ۳۷-۳۶

، ۴۰ (سوزه ۲ : ۴۰) .

مصدر فیوض

از نذیرالدین حسن شایق قریشی هاشمی بن شاه غلام محی الدین اویسی بریلوی . در سال

۱۲۲۱ هـ (= مصدر فیوض) / ۱۸۰۶ م در بریلی (هند) برای متعلمان فارسی نگاشته است . هنگامیکه در رفاقت و ملازمت نواب احمد یار خان بهادر خان ذوالنقار خان بود . از همین نگارنده «دو بیکر» (نکارش

در ۱۲۲۰ هـ) نیز در دست است . (فهرست کتابخانه مرعشی - قم ۳ : ۲۲۹) .

مصدر فیوض در یک مقدمه و سه باب و یک خاتمه است . مقدمه در اعراب . بابها : ۱-
معنی فعل . ۲- ترکیب و مرکب . ۳- معانی حروف مفرد و مرکب .

آغاز : حمد وافر و سپاس متکثر مر دبستان آرای عام را که جمله مبتدی منتهی را از
اسم پاکش .

N.M. 1957-655/51 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۱۴۶ ص ، ناقص الآخر ،
(موزه ۲ : ۱۲ ، آنجا آمده که چاوا لعل کایسته برای نواب احمد یار خان تجدید نظر کرده است .

مفید المبتدی

از گل محمد بن غلام محمد . در صرف افعال عربی در هفت باب . (همان : گنج بخش
۳ : ۱۱۳۱) .

آغاز : سپاس بیقیاس مر خالق الخلاق مرا که تصرف احوال و تصحیح .

N.M. 1968-193 : نستعلیق ، غلام حسین ساکن گلانواله ، بخش گجرات (پاکستان) ،
سده ۱۳ هـ ، ۸۶ ص .

مفید المبتدی = فرهنگ اعظم

از محمد اعظم مهاجر معروف به بلوکهری . دستور زبان برای مبتدیان است .

آغاز : حمدله . اما بعد محمد اعظم مهاجر عرف بلوکهری .

N.M. 1961-1470 : شفیعا ، رام پرشاد ، ۲۴ جمادی الثانی ۱۲۳۲ هـ ، در حیدر آباد دکن ،
۱۱ ص ، (موزه ۲ : ۱۹) .

مقدمه فرهنگ جهانگیری

از جمال الدین حسین شیرازی . همان نگارنده فرهنگ جهانگیری . در این مقدمه دوازده آیین
درباره زبان و دستور زبان فارسی را نگاشته است .

آغاز : مقدمه مشتمل است بر دوازده آیین، آیین اول. تعداد زبان فارسی و فضیلت آن بر دیگر.
همان : گنج بخش ۳ : ۱۰۹۶ .

N.M. 1957-909/26-1 : نستعلیق ، جهانیان ، (۱۲۴۷ هـ) ، ش ۱ در مجموعه ، گ ۱-۲۴ ،
(موزه ۲ : ۴۰ ، بنام «آیین زبان فارسی») .

منتخب النحو

از امیر حیدر حسینی بلگرامی . در سال ۱۷۹۹/۵۱۲۱۴-۱۸۰۰ م نگاشته است.

درباره اسم و فعل در یک مقدمه و دو باب .

آغاز : حمد فاعل اشیاء حق جل و علا را که بکدام نحویان جویم که .

N.M. 1961-1468/2 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، ش ۲ در مجموعه ، گ ۹-۳۰ ،

(بوزه ۲ : ۳۷) .

منشعب

از ناشناس . در صرف . (همان : گنج بخش ۲ : ۱۱۳۲ ، آنجا باستناد «جایزه مدارس عربیه

در پاکستان غربی» نام نگارنده «سراج الدین لودهی» درج شده است) .

آغاز : (۱) : حمدله . بدانکه اسعدک الله تعالی فی الدارین که جمله افعال متصرفه بر دو گونه

است . (۲) : حمدله . بدانکه اسعدک الله تعالی فی الدارین که جمله افعال متصرفه و اسما و متمکنه

از روی ترکیب حروف اصلی بر دو گونه است .

N.M. 1957-1053/9-2 : نستعلیق ، شیخ اعتصام الدین بن شیخ تاج الدین بنگالی ، ۵۱۱۸۰ ،

عنوانها شنگرف ، آغاز برابر نمونه ۱ ، ش ۱ در مجموعه ، گ ۱۰-۲۲ .

N.M. 1961-1435/2 : نستعلیق ، عبدالمنعم بن محمد مدار ، ۶ شعبان ۵۱۲۴۸ ، عنوانها

شنگرف ، آغاز برابر نمونه ۱ ، ش ۲ در مجموعه ، گ ۲۱-۳۰ .

N.M. 1961-1436/2 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، آغاز برابر نمونه ۲ ، ش ۲ در مجموعه ،

گ ۱۳-۲۳ .

میزان (۱)

از ناشناس . در صرف .

آغاز : بدانکه هر چه جز اسم مصدر صیغهها است کائرا فعل گویند .

N.M. 1957-909/26-2 : نستعلیق ، جهانیان ، (۵۱۲۴۷) ، ش ۲ در مجموعه ، گ ۲۵-۲۹ ،

(بوزه ۲ : ۴۰) .

میزان (۲)

از ناشناس . در صرف است ، یا عنوانهای : فعل و زمان آن ، تصریف زمان ماضی معروف

فعل اثبات ، تصریف زبان ماضی مجهول اثبات فعل ، تصریف زبان ماضی معروف فعل نفی ، تصریف زبان ماضی مجهول فعل نفی و جز آن .

آغاز : الحمد لله العلی الاعلم والصلوة . . . بیان فعل و زمان آن ای عزیز اسعدک الله تعالی فی الدارین قانون هر کاری که از کسی .

N.M. 1961-1435/1 : نستعلیق ، عبدالمنعم بن محمد مدار ، ۷ رجب ۱۲۴۸ هـ ، عنوانها شنگرف ، ش ۱ در مجموعه ، گ ۱-۲ ، عنوان تالیف در ترقیمه آمده است .

میزان الصرف

از ناشناس . (گویا همان : گنج بخش ۳ : ۱۱۳۳) .

آغاز : حمدله . بدانکه اسعدک الله تعالی فی الدارین که جمله افعال متصرفه بر چهار گونه است .

N.M. 1957-1053/9-1 : نستعلیق ، شیخ اعتصام الدین بن شیخ تاج الدین بن شهاب الدین ساکن پاجنور ، سرکار سلیم آباد ، بنگال ، ۱۵ جمادی الثانی ۱۱۱۸ هـ ، بفرمایش کپتان ارچبالد . . . عنوانها شنگرف ، ش ۱ در مجموعه ، گ ۱-۱۴ .

N.M. 1957-655/46-49 : نستعلیق ، محمد مصلح الدین ، تاریخ مجموعه ۱۲۲۵ هـ ، گ ۴۹-۵۶ .

N.M. 1961-1434 : نستعلیق ، بختاور سنگه ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۴۸ ص .

N.M. 1961-1436/1 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ش ۱ در مجموعه ، گ ۱-۱۲ . ناقص الآخر .

نحو میر

منسوب به میر شریف گرگانی . در چند باب و فصل .

آغاز : حمدله . اما بعد بدان ارشدک الله تعالی که این مختصریست مضبوط در علم نحو .

همان : گنج بخش ۳ : ۱۱۳۶ .

N.M. 1964-430/5 : نستعلیق ، محمد کابل ، ۳ جمادی الثانی ، با تاریخهای ۱۲۵۴ هـ و

۱۲۶۲ هـ در مجموعه ، عنوانها شنگرف ، ش ۵ در مجموعه ، ص ۲۶-۵۴ .

N.M. 1961-1464 : نستعلیق ، ۲ ربیع الاول ۱۲۵۵ هـ ؟ ، عنوانها شنگرف ، ۲۶ ص ، در

هاش نام آن «نقید النحو» درج شده است .

نحو ناشناخته

N.M. 1957-909/26-6 ؛ نستعلیق ، جهانیان ، (۵۱۲۴۷) ، باین کلمات بیابان میرسد :
المنیان والمنیون و همچنین المنین المنین ، ش ۶ در مجموعه ، گ ۴۵-۴۸ ، (سوزه ۲ : ۴۰) .

نغزک = ذیل «زادی»

نوادر المصادر

از تیک چند بهار. در سال ۱۷۵۳/۵۱۱۶۶ م نگاشته است. مجموعه افعال فارسی است، به ترتیب
الفبایی و با توضیحات ابیات شعرای متقدم و متأخر .

آغاز : بعد ستایش خداوند خرد آفرین دانش آموزگار تعالی شانه عرض میدارد .

N.M. 1969-330 ؛ نستعلیق، ظاهرا بخامه نگارنده، با یادداشت دهرم چند سورخ اربع الاول
۵۱۲۷۶ ، ۹۴ ص ، (سوزه ۲ : ۸۶) .

نور المبتدی

از محمد سعید (بن) ملا عبدالخالق . در مقدمه سینویسد : «هر گاه برادر زاده این ، نورالدین
محمد ذاکر از تعلیم بعضی قواعد لابدی از علم فارغ شد ، خواستم که نسخه فارسی در علم نحو تعلیمش
کنم . . . از جهت مناسبت اسم متعلم مذکور ، نامش «نور المبتدی» گذاشتم» .

با عنوانهای فصل : عامل ، حروف جر ، حروف مشبیه ، هفت حرف که اسم را نصب می
کنند ، عوامل سماعی حروف که فعل مضارع را نصب کننده ، و غیره .

آغاز : الحمد لله سبحان الذی عم نواله والصلوة . . . اما بعد این نسخه ایست فارسی در نحو
مولف .

N.M. 1961-1462 ؛ نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ۲۲ ص ، محشی .

هدایت الصرف

از عبدالله . (نام نگارنده و عنوان تالیف در صفحه عنوان آمده است) . برای فرزند خود شیخ
ابو الفرح عبدالاعلی نگاشته است .

با عنوانهای فصل : تقسیم لفظ عربی ، ماضی ، اسم فاعل و منعول ، اسم ظرف ، اسم آله ،
مصدر ، تعبیر ثلاثی . . .

آغاز: حمدله . اما بعد این فصولیست چند در میان قواعد عام صرف که معرفت آن مزید بصیرت است .

N.M. 1961-1430 : نستعلیق ، ۳ جمادی الاول ۱۲۶۸ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۷۴ ص .

هدایت الصرف

از محمد ولی الله بن غلام محمد . در صرف عربی ، در یک مقدمه و پنج باب و یک خاتمه .

آغاز: الحمد لله الذی صرف الخلاق . . . اما بعد میگوید فقیر حقیر محمد ولی الله .

N.M. 1971-451/1 : نسخ ، سده ۱۳ هـ ، ش ۱ در مجموعه ، گ ۱-۴۶ ، (سوزه ۲ : ۳۶) .

مجموعه نامه ها و دستور نامه نگاری

آداب عالمگیری

مسودات از منشی الممالک شیخ ابو الفتح مخاطب به قابل خان . (م ۵۱۰۷۲ یا ۵۱۰۷۳ / ۶۳-۱۶۶۲ م) بعدا محمد صادق مطلبی انبالوی (م ۱۷۱۷/۵۱۱۲۹ م) در سال ۱۱۱۵/۴-۳-۱۷۰۳ م آنرا تنظیم داده است . مجموعه نامه های عالمگیر پادشاه است که او به شاهجهان و اعضای دولت ارسال کرده بود .

آغاز : خداوند علیم حکیم خرد بخش سخن آفرین را بکدام مرتبه سخنوری ستایش کنم .
همان : آداب عالمگیری ، بتصحیح عبدالغفور چوهدری ، لاهور ۱۹۷۱ م ، ریزو ۱ : ۳۹۹ .
N.M. 462/1-2 : شکسته تعلیق آمیز ، ۲ محرم محمد شاهی ، ۵۱۱۴۵ ، ۶۷۸ ص .
(سوزه ۲ : ۲۰۴ - ۲۰۵) .

N.M. 1967-48 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، از وسط افتاده ، ۲۳۸ ص ، (سوزه ۲ : ۲۰۶) .
N.M. 1957-655/77 : شکسته ، سده ۵۱۳ ، ۱۰۰ ص ، ناقص الآخر . (سوزه ۲ : ۲۰۷) .
N.M. 1967-49 : نستعلیق ، ۹ ربیع الاول ۱۳۴۵ هـ ، درین مجلد دو نسخه از آن کتاب است ، یکی از ورق ۴۲-۱ و دومی از ورق ۴۳-۱۰۳ ، با مقدمه اردو ، سپس از ورق ۱۰۵-۱۰۹ مکاتبات شاه عباس صفوی (۷۷-۱۰۵۲ هـ) و عالمگیر درج شده است . (سوزه ۲ : ۲۰۸) .

آداب المترسلین

از عبدالجلیل بن عبدالرحمان . در هفت «سلک» و آخرین «سلک» در هفت «سمط» و یک خاتمه در پنج «فایده» .

آغاز : بعد از ترخیص و تاسیس اساس حمد لا احمی .
همان : گنج بخش ۳ : ۱۱۴۱ ، سوزه ۱ : ۲۷۴ .
N.M. 1971-25 : نستعلیق ، ۱۴ ربیع الثانی ۱۲۶۹ هـ ، ۲۲۸ ص . (سوزه ۲ : ۲۷۴) .

ارشاد الطالبین = ازشای هرکرن

از هرکرن بن متھرا داس کنبوه ماتانی . میان سالهای ۳۴-۴۰/۵۱۰۴۰-۲۵/۱۶۳۱ م در هفت باب نگاشته است .

آغاز: بعد از حمد و ثنای مر حضرت ایزد متعال ذوالجلال .

همان: پاکستان مین فارسی ادب ۲: ۵۳۸، ریو ۲: ۵۳۰، گنج بخش ۳: ۱۱۴۱ .

N.M. 1957-975/2: نستعلیق، سده ۵۱۲، عنوانها شنگرف، جدولبند، یک مجلس

تصویر، ۹۰ ص، (سوزه ۲: ۲۹۰، آنجا نادرست نام نگارنده «ستهر» داس کنبوه ملتانی» آمده است).

N.M.1957-994/12-1: نستعلیق، سده ۱۲۵، ش ۱ در مجموعه، گ ۱-۳۶ (سوزه

۲: ۳۲۸).

N.M.1957/665/75: نستعلیق، شیخ احمد بن میان غلام رسول، سده ۱۲۵ (تاریخ

مجموعه ۵۱۲۲۶، خامه های مختلف)، در مجموعه، (سوزه ۲: ۳۲۷).

N.M. 1957-57/1: نستعلیق، مول چند، ۱۸ شوال ۱۲۵۳، ۷۰ ص. (سوزه ۲:

۱۰۰).

N.M. 528/111: نستعلیق، سده ۵۱۳، ورق اول افتاده، آغاز: بخواندن آن حاصل

نمایند، ۸۶ ص، ناقص الآخر.

N.M. 1978-60: نستعلیق، سده ۵۱۳، بعضی عنوانها شنگرف و بقیه نانویس، ورق اول

افتاده، آغاز: بصحبت یاران نشسته بودم، ۹۶ ص، ناقص الآخر.

اعجاز خسروی = رسایل الاعجاز

از امیر خسرو دهلوی. در سال ۱۳۱۹/۵۷۱۹ م در پنج رساله نگاشته است.

آغاز: بسمله. هذالکتاب بفضل الله ذی الکریم... حمدی که در سواد آن ابداء.

همان: ریو ۲: ۵۲۹، گنج بخش ۳: ۱۱۸۱ .

N.M. 1966-87: نستعلیق خوش، سده ۵۱۲، جدولبند، ۷۴۶ ص، (سوزه ۲: ۱۰۳).

N.M.1957-247/9: نستعلیق خوش، ۹ شعبان ۱۲۴۷، در آغاز هر رساله سر لوح،

عنوانها شنگرف، جدولبند، در پنج رساله، ۵۵۸ ص، اندازه رحلی، (سوزه ۲: ۱۰۲).

امیر الانشاء

از عظمت الله. برای وزیرالدوله امیرالملک محمد وزیر خان بهادر نصرت جنگ

(م ۱۲۸۱/۶۵-۱۸۶۴ م) بن امیرالدوله محمد امیر خان شمشیر جنگ نواب تونک (م ۱۲۵۰)

نگاشته است.

در یک «تنبیه» شامل پنج رقم در مضامین نامه‌ها و یک «مقدمه» در الفاظ مترادف برای هر طبقه و سه «قسم» : ۱- در عرایض به طبقه اعلیٰ . ۲- به طبقه مساوی یعنی همسران و آشنایان و برادران . ۳- به طبقه ادنی یعنی فرزندان و شاگردان و نوکران و غیره ، «خاتمه» در منشورات متفرقه و ماده تاریخهای متنوعه .

آغاز : حمد بیحد نذر حضرت اعلیٰ آمدی که شاهان نامدار بگدایی آستانش نازانند .

N.M. 1968-239/1 : شکسته خوش ، بشن سنگه ، ساکن پلول ، فعلا در شاهجهان آباد ،

۲۶ شوال ۱۲۵۴ هـ ، برای کشوری لال ، جدولبند ، ۱۷۲ ص . (سوزه ۲ : ۲۶۹) .

N.M. 1968-170 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ۱۹۸ ص . (سوزه ۲ : ۲۷۰) .

انشای ابری

از ابراهیم بن نصرالله سیوستانی متخلص به ابری . در سال ۱۲۰۴ هـ / ۱۷۸۹-۹۰ م در پنج

فصل نگاشته است .

آغاز : حمد وافر و سپاس متکثر مر خالق هژده هزار عالم .

بنگرید به : رسایل ابری در گنج بخش ۳ : ۱۱۷۹ .

N.M. 1979-60/B : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ۸۰ ص .

انشای بدیع

از رشید خان ملقب به بدیع الزمان مهابت خانی (م ۱۱۰۷ هـ / ۱۶۹۵-۹۶ م) . مجموعه

نامه‌ها در چهار قسم : ۱- عرایض به حضرت اعلیٰ شاهنشاه عالم پناه (عالمگیر ۱۰۶۸-۱۱۱۸ هـ) و

وزرای ممالک و امراء ۲- رقایمی به خوانین و اخوان و احباء . ۳- پروانه‌جات احکام به کار پردازان

سهامات ملک و مال . ۴- نگارشات خود نگارنده .

آغاز : انشای حمد و ثنا ذات والا صفات معنی صحیفه روزگار .

N.M. 470 : نستعلیق ، روپ مل بن لاله صاحب ، ۱۳ بیساکه ۱۸۷۹ م (۱۲۳۷ هـ) ،

۲۵۸ ص ، (سوزه ۲ : ۲۰۰) .

انشای چهار گلشن = انشای دلگشا

از منشی پیران ناتھ ملتانی .

انشای خادمی (۱)

از حافظ نظام الدین متخلص به خادمی ، ساکن کوت بهوانی داس . نگاشته در ۱۲۲۶ هـ /

۱۸۱۱ م . (در فهرست موزه سالار جنگ ۲ : ۱۷۴ تاریخ تالیف نادرست ۵۱۲۵۶ درج شده است) .
 آغاز: بعد از ستایش آفریننده زمین و زمان و فرازنده خیم آسمان .
 همان : گنج بخش ۳ : ۱۱۴۷ .

N.M. 1957-928/1 : نستعلیق ، (حیدر علی بن محمد علی همدانی) ، با مهر «بود نور چشم محمد حسین ۱۱۹۷ هـ» و این تاریخ با سال نگارش در تناقض است ، عنوانها شنگرف ، ۱۸۸ ص .
 (موزه ۲ : ۶۶۰) .

انشای خادمی (۲)

از همان خادمی . بخواهش پسر خود غلام محمد و عزیزان دیگر کاهن سنگه و ارجن داس و جوگی داس پس از تالیف «انشای خادمی (۱)» نگاشت ، در مقدمه مینویسد که وی پیش از این گلزار فته ، مثنوی گل شکر ، شرح یوسف و زلیخا ، شرح درود مستغاث ، تجهیز ، مطلع خادمی ، یوسف نامه ، وام حق ، مهدی نامه ، انشای خادمی ، و بهارنامه را نگاشته بود ،

N.M. 1957-974/2 : نستعلیق ، محمد مختار بن محمد بن عاصم ، ۷ ربیع الاول ۵۱۲۵۶ ،
 آغاز افتاده : نیست صلاحی ز معاش و سعادت کان ، ۱۸۰ ص ، (موزه ۲ : ۲۶۱) ، آنجا هر دو انشایی محسوب شده است) .

انشای خجسته

از همان خادمی . در ۷۵ سالگی نگاشته است .

مجموعه نامه های رسمی و غیر رسمی است .

آغاز : طغرای این انشاء بنام خداوندی که باغبان ارادتش .

N.M. 1968-177 : نستعلیق ، بخامه های مختلف ، نیمه دوم بخامه غلام محمد عربی بن احمد یار است ، در ۵۱۳۱۳ ، ۱۶۶ ص . (موزه ۲ : ۲۶۳) .

انشای خلیفه = جامع القوانین

از قنوجی .

انشای دلگشا = انشای چهار گلشن

از پیران ناتھ ملتانی . وی از سهنته کتومل ، وفاراد خان و سهنته نند لعل زرگر ملتانی استفاده های علمی می کرد .

مجموعه نامه هاست که نگارنده دوران ملازمت مهتبه پنجاب رای نگاشته بود، در چهارگاشن:
 ۱- تحریر عرایض انکسار. ۲- تسطیر پروا نجات سرکار نایب صوبه جات، به جانب عمال. ۳-
 ارقام اسناد خدمات و دستگاه هات راهداری، در آن چند نامه مربوط به روزگار محمد شاه (۱۱۳۱-
 ۱۱۳۱ هـ) است و نامه ای به تاریخ ۱۰۹۰ هـ اشاره میکند.

آغاز: (۱) الف سپاس و ستایش بسیار و اصناف حد و نیایش (۲) حمد بیعد و سپاس
 بیحد مرذات مقدس حضرت بیچون را.

بنگرید به: پاکستان مین فارسی ادب ۳: ۴۸۴.

N.M. 1957-883/2: نستعلیق، محمد اعظم، ۱۹۱۴ بکرسی (۷۴-۱۲۷۳ هـ)، آغاز
 افتاده: صواب نیست این دوری مهجوری، ش ۲ در مجموعه، گ ۹-۴۶، (موزه ۲: ۳۲۳، بنام
 «انشای دلکشا»).

N.M. 1968-179: نستعلیق، سده ۱۳ هـ، عنوانها شنگرف، ۶۲ ص. (موزه ۲: ۲۹۵،
 بنام «انشای دلکشا»).

N.M. 1969-341/2: نستعلیق، سده ۱۳ هـ، ش ۲ در مجموعه، گ ۸۱-۱۳۴، (موزه
 ۲: ۳۶۲).

انشای سخاوت حسین

از سخاوت حسین. نام وی در صنعت توشیح آمده است.

مجموعه نامه‌ها و مرثیه هاست که شیعیان در تسلیت گفتن و رثای سید محمد مولوی بن
 سید کاتب حسین (م ۱۲۸۴/۱۸۶۷ م) به مولوی سید بنده حسین ارسال کرده بودند. مرحوم از
 علمای شیعی بود.

متن کتاب در سه دفتر و یک کتاب تقسیم شده است. دفترها ۱- در نامه‌ها که در تعزیت
 سید محمد مولوی از اطراف و اکناف بلاد بنام سید بنده حسین آمده، در دو «طلبی» (۱- نامه‌های
 عربی. ۲- نامه‌های فارسی). ۲- نوشته‌ها که علاوه از تقریب تعزیت از بلاد متفرقه رسیده و آن
 نیز در دو «طلبی» (۱- عربی. ۲- فارسی). ۳- ظاهرا نوشته‌ها که سید بنده حسین در جواب تسلیت
 نامه‌ها نگاشته، در دو «طلبی» (۱- عربی. ۲- فارسی). کتاب: قطعات تاریخی عربی و فارسی وارد.
 N.M. 1962-138: نستعلیق، سده ۱۳ هـ، عنوانها شنگرف، ورق اول افتاده، آغاز:
 است قدرت ادراک که نورانی کرده تواند، ۱۸۰ ص، پس و پیش شده.

انشای شاه محمد = کارنامه

انشای صبیان

از مهدی . نامش در رباعی مصنوع به صنعت توشیح آمده است . در آن بعضی نامه ها مربوط به سالهای ۱۱۸۰-۱۲۰۰ هـ است . (ایوانف : ۴ . ۴) .

در سه دفتر و هر دفتر در دوازده باب است . ابواب دفتر اول ۱- مکتوبات مروج خانگی . ۲- رقعہ های شیرینی و میوه های مرغوب صبیان . ۳- رقععات شامل بجمیع ابواب . ۴- رقععات در تنبیه کردن بحروف و الفاظی که ناخواندگان در آن لغزش واقع میشود . ۵- کتاب های شوقیه . ۶- مکتوبات تمهیتی . ۷- رقععات تعزیتی . ۸- حفظ مراتب و القاب و سرنامه . ۹- ترتیب مکاتبت بخدست بزرگان و رعایت آن تا به اختتام . ۱۰- ترقیم مکالمات . ۱۱- رقایم نامزد خردگان . ۱۲- عرض داشت و التماس ها .

آغاز : حمد بیحد خدای را که منشی عقل دان در تحریر .

N.M. 1961-1369 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ۴۴ ص ، ناقص الآخر ، (موزه ۲ : ۲۴۸) .

انشای طاهر وحید

از میرزا محمد طاهر وحید قزوینی (م ۱۱۱۲/۱۷۰۰ م) . مجموعه نامه ها است که نگارنده از طرف شاه عباس صنوی دوم (۷۷-۱۰۵۲ هـ) به شاهجهان (۶۸-۱۰۳۷ هـ) و پسران او و سلاطین گجرات و دکن فرستاده بود .

آغاز : اناسل تقدیم محمدت قدیمی مفتاح گنجینه مقال .

بنگریده به : ریو ۱ : ۳۹۵ .

N.M. 1957-655/67 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ۶۴ ص ، (موزه ۲ : ۲۰۲) .

N.M. 451 : نستعلیق ، محمد شریف ، ۱۷ مجرم ۱۲۴۵ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۲۴۱ ص ،

(موزه ۳ : ۲۰۱) .

انشای عبدالسلام

از عبدالسلام . در القاب ، بر حسب مراتب .

آغاز : برخوردار کامگار نورالابصار قره العین محمد حسین طال عمره بعد از ادعیه .

N.M. 528-231 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ۶ ص ، ناقص الآخر . (موزه ۲ : ۲۹۳) .

انشای عجیب

از محمد جعفر بن شیخ محمد فاضل بجنوری . در سال ۱۱۱۸ هـ (= نسخه والای دلگشا) /
۱۷۰۶ م در سه نوع نگاشته است . (همان : گنج بخش ۳ : ۱۱۵۳) .
آغاز : منتهای بی انتها و ستایش های لا انتها مر خالق را رواست .

N.M. 1967-63 : نستعلیق ، گوردیال بن مادهورام ، سده ۵۱۳ ، ص ۸۲ ، (سوزه
۲ : ۲۸۸) .

انشای فایق = دستور الانشاء

انشای فراست

از محب علی لادوری . در سال ۱۰۹۳ هـ (= انشا فراست) / ۱۶۸۲ م نگاشته است . مجموعه
رقعات است .

آغاز : آرایش عرایس ستایش و نیایش معبود ارباب مساجد و . . . حضرت کبریا که از کبر و
ریا سبراست .

همان : گنج بخش ۳ : ۱۱۵۵ .

N.M. 1967-56 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، برای شاه محمد و حیات محمد ، عنوانها شنگرف ،
ص ۳۵۲ ، (سوزه ۲ : ۱۸۷) .

انشای گیان چند

از منشی گیان چند . مجموعه نامه ها مربوط به خانواده سلطنتی تالپور در سند (۱۱۹۹ -
۵۱۲۵۹ هـ) .

آغاز : گلشن دولت و اقبال حدیقه عظمت و اجلال .

N.M. 1971-220 : نستعلیق خوش ، محمد صالح بن اخوند گل محمد ، ۲۱ ربیع الاول
۵۱۲۷۶ ، ص ۲۲۰ ، (سوزه ۲ : ۲۷۸) .

انشای لچهمی نرائن

از منشی لچهمی نرائن کوهتری کنجاهی . (کنجاه از توابع گجرات ، پاکستان است) . او کتب
متداوله فارسی را نزد مولانا شیخ محمد ماه صداقت کنجاهی (م ۱۱۴۸ هـ) برادرزاده غنیمت کنجاهی
خوانده بود . گرد آوری این انشاء از محمد فیض بخش بن غلام سرور کاکوری ، در سال ۱۲۰۵ هـ /
۱۷۹۰-۹۱ م) .

مجموعه نامه هاست و بعضی از آنها به اوضاع تاریخی و اجتماعی «اوتاه» بروزگار شجاع الدوله (۸۸-۱۱۶۷هـ) و آصف الدوله (۱۱۷۸-۱۲۱۲هـ) اشاره میکنند.

آغاز: هر چند طوطی شکرستان مقال خامه را در برابر آینه بیان می گزارم.

بنگرید به: مقدمه انشای اچهمی نرائن.

N.M. 1971-192: نستعلیق، دل سکو، ۱۵ صفر ۱۲۶۶هـ، بروزگار واجد علی شاه،

عنوانها شنگرف، ۱۴۶ ص، (موزه ۲: ۲۴۹).

N.M. 473: نستعلیق، ملکی لال، بفرمایش دوات رای، سده ۱۳هـ، عنوانها شنگرف،

۲۰۲ ص، (موزه ۲: ۲۵۰).

انشای مادهو رام

از منشی مادهو رام. در سال ۱۱۱۲هـ (= زهی منشیات مادهو رام) / ۱۷۰۸ م نگاشته است.

در دو فصل: ۱- عرایض و احکام و اوامر و خطوط که از زبان نواب لطف الله خان و

نواب کوکلتاش خان بر نگاشته. ۲- مکاتیب که خود به اعزه و احباء بقلم آورده. (بنگرید به:

مقدمه انشای مادهو رام).

آغاز: (بعد از توحید واحد مطلق و نعت سرور کاینات بر حق) بردبیران دقیقه رس و روشن

ضمیران صبح نفس پوشیده نماند.

همان: ایوانف (کرزن): ۱۵۰ و ۷۹۱، گنج بخش ۳: ۱۱۵۸.

N.M. 1967-69: نستعلیق شکسته آمیز، سده ۱۲هـ، جدولبند، عنوانها شنگرف، ورق

اول افتاده، آغاز: و است کمال این گرامی فن در سزاوار، ۲۴۰ ص.

N.M. 472: نستعلیق، میرحیدر علی قنوجی، ۲۳ شوال ۱۲۵۳هـ، ۲۱۶ ص، (موزه

۲: ۲۲۱).

N.M. 1959-399: نستعلیق، ۶ مارس ۱۸۴۶م (۸ جمادی الثانی ۱۲۷۲هـ)، عنوانها

نانویس، ۲۳۸ ص. (موزه ۲: ۲۲۰، بنام «انشاء لطف الله»).

N.M. 1958-262/61: نستعلیق، سده ۱۳هـ، جدولها، آغاز افتاده: نواب مستطاب منادی

آداب والا خطاب خداوند، ۱۲۸ ص، ناقص الآخر. (موزه ۲: ۲۳۳).

N.M. 1961-1500: نستعلیق، سده ۱۳هـ، عنوانها شنگرف، ۲۱۶ ص.

N.M. 1961-1501: نستعلیق، سده ۱۳هـ، عنوانها شنگرف، ۳۶ ص، ناتمام.

N.M. 1967-69 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ناقص الطرفین ، آغاز : واستکمال این گراسی فن
در سر افتاد ، ۲۴۸ ص . (موزه ۲ : ۲۲۲) .

حل لغات انشای مادهو رام

از ناشناس .

آغاز : انقراض ، بالكسر بریدن و بیا رسیدن و تمام شدن .

N.M. 1958-260/6-3 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، ش ۳ در مجموعه ، ص ۱۸-۳۱ .

انشای مرغوب

از غلام غوث بن محمد جمیل . اصلش از هوشیار پور (هند) بود ، بعدا در جمون (کشمیر)
اقامت گرفت .

مجموعه نامه هاست مربوط به دوره حکومت دو گره در جمون و کشمیر (۱۸۴۶-۱۹۴۷ م) .

آغاز : بنام خدا دو جهان آفرین - همه مور و انس را جان آفرین . و عندالحاجات بکار آید .

N.M. 1968-178 : بد خط ، کریم الدین ، ۱۱ محرم ۱۲۹۵ هـ در جمون ، ۴ ص ،

(موزه ۲ : ۲۷۹) .

انشای ممتاز

از سید محتاز علی بن سید سرفراز علی (متولد ۱۲۳۶/۵-۱۸۲۰ م ، تذکره علمای هند :
۲۱۰) بن محفوظ علی بن محمد صالح بن حمایت الله از اولاد مولانا حافظ سراج الدین عربی اصفهانی ،
از فرزندان امام موسی کاظم که در سندیله (هند) سکونت داشت . برای حافظ سید محمد اسحاق بن
سید وارث علی (آیا مولوی وارث علی مندیلوی ۱۲۰۴ - ۱۲۴۷ هـ ، تذکره علمای هند : ۵۳۹)
که شوهر خاله او بوده ، نگاشته است . در دو باب : ۱- مکاتبات در صنعت ترک حروف ۲- رقعات در
صنایع و بدایع .

آغاز : ادای تحمید حضرت وهاب بوجه تصنیع گوناگون لازم هر شیخ و شاب است و لوازم
شکر به رب ارباب .

N.M. 1970-12 : نستعلیق ، علی حسین ، بشرایش خلیفه غلام حیدر ، ۱۴ ربیع الثانی

، ۵۱۲۸۵ ، ۴۷ ص ،

انشای منظومه (منظوم)

از بدر الدین که ظاهراً از مردم لاهور بوده و در سال ۱۱۲۴۷/۳۲-۱۸۳۱ م در نزد سردار عطا محمد خان فرمانروای کشمیر (۱۸۰۲-۱۸۱۳ م) اظهار آرزوی گردش و سیاحت کشمیر کرده بود و قصه چهار درویش نابینا را همانجا (کشمیر) سروده بود. و در همین سال کتاب حاضر را تالیف کرده است.

در مقدمه کتاب حاضر وی از چهار خلیفه و شیخ عبدالقادر جیلانی ستایش کرده است و این مجموعه رقعات ویست که بخواهش دوستان نگاشته بود و سپس بدرخواست همانان گردآوری کرد: چو زین گونه مجموع و مرقوم شد - بانشای منظومه موسوم شد.

نامهای چند مکتوب الیه: مراد شاه، ملا شرف الدین، بهادر خان، میرزا شکور، انندی رام، چیرام داس، ملا کسون، تارا چند. . . همه این اساسی در صنعت توشیح آمده و بعضی رقعات نیز مصنوع است.

آغاز: بنام دبیری جهان بی مثال - که شد دفتر دهر زو حسب حال.

همان: ایوانف (کرزن): ۷۲۲.

N.M. 1962-77: نستعلیق، سده ۱۳ هـ، سر لوح، عنوانها شنگرف، ۲۵۲ ص، (همان

الزبیر: ۴۲۱).

انشای منیر لاهوری

از ابو البرکات منیر لاهوری (۱۰۱۹-۱۰۶۴ هـ). در ۱۹ ذی قعدة ۱۱۰۵/۱۶۴۱ م نگاشته است.

دو مجموعه انشای او در دست است: ۱- مجموعه ۶. نامه که از جانب سیف خان استاندار بنگال (م ۱۰۴۹ هـ) نگاشته بود. ۲- مجموعه ۴ نامه و دیباجه های منیر بر کتب مختلف، مناظره روز و شب و مناظره تیغ و قلم و اربحه عناصر و غیره.

آغاز (۱): بعد از حمد ایزد جل و علی. (۲): آغاز سخن بنام سخن آفرینی که.

بنگرید به: پاکستان مین فارسی ادب ۲: ۶۴.

N.M. 458: نستعلیق، مجموعه هر دو انشاء ۱- بخامه جگن ناتھ سنگھ، برای میان

ناصر علی، ۸ کاتک ۱۲۳۲ فصلی، ۲- ناشناس، سده ۱۳ هـ، ۱۹۲ ص.

N.M. 1967-59: شکسته، سیتل پرشاد، ساکن شاه آباد دلیر خانی، ۳ صفر ۱۲۲۹ هـ،

آغاز برابر نمونه ۲، ۱۱۰ ص، (موزه ۲: ۱۵۸).

- N.M. 1976-54/1 : نستعلیق ، ۵۱۲۶۳ (تاریخ مجموعه) ، آغاز : بر راز شناسان سخن نهفته نماید که مکاتبی که از زبان ، ش ۱ در مجموعه ، ۱۰۳ ص .
- N.M. 1957-883/1 : نستعلیق ، محمد اعظم ، ۱۹۱۴ ب (۵۱۲۷۳-۷۴) ، ش ۱ در مجموعه گ ۷-۱ ، ناقص الآخر ، (موزه ۲ : ۳۲۳) .
- N.M. 1965-138 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، ۶۰ ص ، ناقص الآخر ، شامل ۱۷ نامه . (موزه ۲ : ۱۰۹) .

انشای مهدی

- از حاجی محمد مهدی . مجموعه نامه ها به دوستان است .
- آغاز : پس از حمد طرازی منشی که
- N.M. 1957-1010/4 : نستعلیق ، محمد عبدالعلی امروهوی ، ۲۱ رمضان ۵۱۲۶۸ ، عنوانها شنگرف ، ۲۹۲ ص . (موزه ۲ : ۲۷۳) .

انشای نذر محمد

- از نذر محمد . مجموعه نامه ها ست به دوستان .
- آغاز : اخوت و عطوفت پناه شفقت و مرحمت دستگاه .
- N.M. 528-262 : شکسته ، سده ۵۱۳ ، ۱۴ ص . (موزه ۲ : ۲۹۱) .

انشای نعمتی

- از نعمت الله بنی اسرائیلی . (اته : ۱۷۶۸ و ۲۱۲۶ از نسبت «بنی اسرائیلی» نگارنده را یهودی تلقی کرده است اما آقای عبدالحلیم اثر ، نویسندگان که خود را «بنی اسرائیلی» مینویسند از نسل افغانان میداند . رک : مجله المعارف لاهور ، دسامبر ۱۹۷۰م مقاله راجع به شیخ سعد الله بنی اسرائیلی لاهوری) .
- باید قبل از ۱۷۷۲/۵۱۱۸۶م تالیف شده باشد ، چون نسخه کوزن در آن سال کتابت شده است . [ایوانف (کوزن) : ۷۱۷] .
- در نمونه نامه نگاری است .
- آغاز : حمدله . . . بنده درگاه بلا اشتباه نعمت الله بنی اسرائیلی عرض ضمیر منیر خورشید نظیر می گرداند .

همان : گنج بخش ۳ : ۱۱۶۵ .

N.M. 1970-176 : شکسته ، سده ۱۳ هـ ، ص ۲۴ ، ناقص الآخر . (موزه ۲ : ۲۸۹) .

انشای نوازش خان

از نوازش خان . وابسته به دستگاه عالمگیر (۱۰۶۸-۱۱۱۸ هـ) . مجموعه نامه ها و عرایض که نگارنده به عالمگیر و دیگر کارمندان دولت ارسال کرده بود .

آغاز : ایزد جل و علا آن نور حدقه میادت و اصطفای نور حدیقه نبوت و ارتضا .

N.M. 1971-24/10 : شکسته ، (بندان بندت سپرو) محرم ۱۲۲۲ هـ ، جدول ، عنوانها

شنگرف ، ش ۱۰ در مجموعه ، ص ۵۴۸-۶۵۴ .

انشای هرکرن = ارشاد الطالبین

انشای یوسفی = بدایع الانشاء

انشاء = «رقعات» و «منشآت»

اول نامه = دستور مناشیر

از ناشناس . در دستور نامه نگاری و باب دوم آن در مکاتبات شریعت است .

N.M. 1961-1389 : نستعلیق ، محمد فاضل ، ۵ محرم ۱۲۰۲ هـ ، آغاز افتاده : خلافت و

و کامرانی حدیقه سلطنت و جهانبانی ، ۲۲ ص . (موزه ۲ : ۲۹۶) .

بدایع الانشاء = انشای یوسفی

از یوسف بن محمد ، یوسفی هروی . در سال ۵۹۴/۳۴-۱۰۳۳ م نگاشته است .

آغاز : زینت عنوان هرنامه ناسی و زیور دیباجه در هر صحیفه گرامی .

همان : ریو ۲ : ۵۲۹ ، گنج بخش ۳ : ۱۱۶۷ .

N.M. 1957-1000/3 : نستعلیق ، پیر محمد بن فاضل محمد ابو الخیر عباسی هاشمی ، ۲۶

جمادی الثانی ۱۰۷۰ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۲۵۶ ص . (موزه ۲ : ۱۱۱) .

N.M. 1961-1375 : نستعلیق ، علم الله کمال ، ۸۷ هـ ، در برهان پور ، ۲۵۰ ص (موزه

۲ : ۱۱۲) .

- N.M. 1957-893 : نستعلیق ، ۹ جادی الثانی ۱۰۸۸ هـ ، آغاز افتاده : خطابی و جوابی که جهت فرزند عزیز ، ۲۷۸ ص ، (سوزه ۲ : ۱۱۶) .
- N.M. 1961-1382 : نستعلیق خوش ، سده ۱۱ هـ ، ۲۲۸ ص ، (سوزه ۲ : ۱۱۳) .
- N.M. 1957-669 : ۲۳ رمضان ۲۲ جلوس (شاه عالم ثانی = ۱۲۱۵ هـ) ، عنوانها شنگرف ، ۲۰۴ ص . (سوزه ۲ : ۱۱۴) .
- N.M. 1969-339 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ۱۷۰ ص ، (سوزه ۲ : ۱۱۵) .

بهار سخن

از محمد صالح کنبوه ماتانی (م ۱۶۷۴/۱۰۸۵ هـ) . در سالهای ۷۴-۶۵/۱۰۶۵-۶۴/۱۶۵۰ م نگاشته است .

مجموعه نامه های رسمی و غیر رسمی ست در یک مقدمه و چهار چمن و یک خاتمه .

آغاز : ایزد سخن آفرین را سپاس که چراغ گفتار از تاب خرد روشن گردید .

همان : گنج بخش ۳ : ۱۱۷ .

N.M. 460 : شکسته نستعلیق آمیز ، فیض الله (بن) شیخ محمد هاشم انصاری ، ۲۱ ذیحجه

۱۱۰۶ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۲۲۴ ص ، (سوزه ۲ : ۱۷۲) .

N.M. 1964-403 : نستعلیق ، الله بخش بن شیخ سعد الله ، ۲۳ رجب ۱۲۵۶ هـ ، ۶۴۴ ص ،

(سوزه ۲ : ۱۷۳) .

بهار عجم

از سید امانت علی بن سید عباد الله ، زنده در ۱۲۲۶/۱۸۱۱ م .

مجموعه ۱۲۱ رقعته فارسی است که در آن الفاظ عربی بکار برده نشده است .

آغاز : بعد از حمد خدا و نعت سید الانبیاء . . . میگوید سید امانت علی .

N.M. 1961-1384 : نستعلیق ، ۱۲۶۸ هـ ، ۷۰ ص ، (سوزه ۲ : ۲۵۹) .

پنج آهنگ

از مرزا اسد الله خان غالب دهلوی (م ۱۸۴۹/۱۲۸۵ هـ) . در ۱۸۶۸ م بیابان رسانیده .

دیباچه و کرد آوری از میرزا علی بخش رنجور .

در ۵ آهنگ : ۱- القاب و آداب و ما يتعلق بها . ۲- مصادر و اصطلاحات و لغات ، در چهار زبانه . ۳- اشعار غالب که در مکاتبات بکار آید . ۴- خطب کتب و تقاریر و عبارات متفرقه . ۵- نامه های پراکنده .

آغاز : (دیباچه) . بعد تقدیم نیایش داور جهان آفرین (آهنگ اول) . حمد ایزدی را که برتر از اندازه توانایی .

بنگرید به : پنج آهنگ ، بتصحیح سید وزیرالحسن عابدی ، لاهور ۱۹۶۹ م .

N.M. 1973-213 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، عنوانها شنگرف ، تنها آهنگ چهارم و پنجم را دارد ، ناقص الطرفین ، آغاز : مطاع آدم و عالم محمد عربی و کیل مطلق و دستور حضرت باری ، ۴۰۰ ص .

پنجرقعه ظهوری = رقعات ظهوری

تحفة الطلبة = رسایل فیروز الدین

تحفة مفید

از عبداللطیف بن مولانا یوسف حافظ ابراهیم ، ساکن ممدوت ، در روزگار شاهجهان (۶۸-۳۷ هـ) تالیف کرده است . در آن مینویسد «مکاتبه چند از انشای پیشینیان اقتباس نموده» .

آغاز : بعد از تحمید رب الارباب و ثنای قادر علی الاطلاق که از یک قطره آب .

N.M. 1978-13 : نستعلیق ، ۵۱۲۰۶ ، عنوانها شنگرف ، ۸۰ ص .

جامع القوانین = انشای خلیفه

از خلیفه شاه محمد قنوجی که مشنوی مولوی را نزد میر سید خیر الله بلگراسی (م ۱۱۱۴ هـ) خوانده بود . (مآثر الکرام از آزاد بلگراسی : ۲۳۴ ، لاهور) و در بلگرام شاگردی مولوی شیخ عبدالغفور نیز میکرد و در آن هنگام در خانه میر سید اسماعیل بلگراسی (م ۱۰۸۸ هـ) اقامت داشت . (مآثر الکرام : ۲۱-۲۲۲) .

این انشاء را در ۵۱۰۸۵ / (= مجموعه فضایل) / ۱۶۷۵ م در یک مقدمه و چهار فصل و یک خاتمه نگاشته است .

آغاز : ستایش و نیایش مراحدی را که کاتب فصاحت بیان .

همان : ربو ۱ : ۴۱۴ ، گنج بخش ۳ : ۱۱۴۹ .

- N.M. 1957-994/12-2 : نستعلیق ، مالی رای ، ۱۱ ذیقعدہ ۱۲۹ھ ، آغاز افتادہ : بد لگشای چون چہرہ پری رویان بہوش ، ش ۲ در مجموعہ ، گ ۳۷-۸۸ ، (سوزہ ۲ : ۳۲۸) .
- N.M. 1957-116 : نستعلیق ، سدہ ۱۲ھ ، عنوانہا نانویس ، ۲۸ ص ، ناقص الآخر .
- N.M. 528-91 : نستعلیق ، سدہ ۱۲ھ ، عنوانہا شنگرف ، ناقص الطرفین ، آغاز : برادرم بحکم آن کہ تا این کس ، ۶۶ ص ، (سوزہ ۲ : ۳۰۸) .
- N. M. 1958-604/1 : نستعلیق ، سعد اللہ بن میان شیخ محمد ، ۱۴۱۴ھ ، در شرقپور (پاکستان) ، عنوانہا شنگرف ، ش ۱ در مجموعہ ، گ ۱-۹۳ .
- N. M. 1958-260/3 : نستعلیق خوش ، میر زین العابدین ، ۹ رجب ۱۲۳۱ھ ، برای میرزا ہا بیگ بن داراب بیگ ، ۱۴۸ + ۴ ص ، (سوزہ ۲ : ۱۷۵) .
- N.M. 1967-61/1 : نستعلیق ، ۸ شعبان ۱۲۳۲ھ ، در حیدرآباد ، ۹ ص ، (سوزہ ۲ : ۱۷۶) .
- N. M. 1957-655/74 : نستعلیق ، محمد ہاشم ، ۸ ربیع الاول ۱۲۲۶ھ ، ش ۲ در مجموعہ ، گ ۲۱-۶۷ ، (سوزہ ۲ : ۳۲۷) .
- N.M. 1961-1378 : نستعلیق ، ۳ جہادی الاول ۱۲۴۶ھ ، ۱۱ ص ، در پایان مکتوبات دیال داس فانی در ۶ صفحہ ، (سوزہ ۲ : ۱۷۷) .
- N.M. 1961-1387 : نستعلیق ، ۲ جہادی الاول ۱۲۵۱ھ ، ۱۰ ص ، (سوزہ ۲ : ۱۷۸) .
- N.M. 528/235 : شکستہ ، بالا پرشاد ، ۱۸ ربیع الثانی ۱۲۵۳ھ ، در جہلم (پاکستان) ، ۲۲ ص ، از وسط افتادہ ، (سوزہ ۲ : ۱۷۹) .
- N.M. 1957-980/5 : نستعلیق ، ۶ محرم ۱۲۶۰ھ ، عنوانہا شنگرف ، ۱۰۴ ص ، (سوزہ ۲ : ۱۸۰) .
- N.M. 1967-68 : بد خط ، ۱۵ رجب ۱۳۶۳ھ ، آغاز افتادہ : کہ در ہنگام التیام عنایت لامہ ہدایت ، ۲۴۴ ص ، (سوزہ ۲ : ۱۸۳) .
- N.M. 1958-243/10 : نستعلیق ، کنجہاری لعل ، ۲ شعبان ۱۲۶۷ھ ، ۷۶ ص ، (سوزہ ۲ : ۱۸۱) .
- N.M. 1961-1386 : نستعلیق شکستہ آمیز ، آغاز کتابت در ۲۸ شوال ۱۲۷۳ھ ، عنوانہا شنگرف ، ۱۰۸ ص .
- N.M. 1957-974/3-2 : نستعلیق ، سدہ ۱۳ھ ، عنوانہا شنگرف ، ش ۲ در مجموعہ ، ۸۴ ص .

N.M. 1961-1388 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۳ ، ص ۱۱۰ ، (سوزہ ۲ : ۲۸۲) .

N. M. 1961-1391 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۳ ، ناقص الطرفین ، آغاز : از خلل آفات کردش ،

ص ۱۰۴ ، (سوزہ ۲ : ۱۸۴ ، آنجا شمارہ نسخہ نادرست N.M. 1961-1591 چاپ شدہ است) .

N. M. 1967-67 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۳ ، ناقص الطرفین ، آغاز : حینیکہ نہضت رایات

فلک فرسا از ، ص ۶۴ ، (سوزہ ۲ : ۱۸۵) .

جواهر المناثرہ

از خیالی رام خیالی بن شنکر لعل سکسینہ ، شاگرد احسان اللہ ممتاز کانپوری . خیالی با دربار

واجد علی شاہ ، فرمائروای اودہ (۷۲-۱۲۶۳ھ/۶۶-۱۸۴۷ م) وابستہ بود .

آغاز : خیالی از استعداد خالی بر ضمائر اہالی بعد از حمد و نعت حالی میسازد کہ .

بنگرید بہ : ایوانف (ضمیمہ اول) : ۹۶۵ «تصانیف خیالی رام» .

N.M. 1961-1930 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۳ ، ص ۱۸ ، ناقص الآخر ، (سوزہ ۲ : ۲۶۸) .

چهار باغ

از حکیم ابو الفتح گیلانی (م ۵۹۹۷) . مجموعہ رقعاتی کہ میان سالہای ۹۷-۵۹۸۳ / ۸۹-

۱۵۷۵ م بہ دوستان نگاشتنہ بود .

آغاز : چهار باغ عالم حضرت آفریدگار سبحانہ و تعالی چنانکہ شاید .

ہمان ایوانف : ۳۵۱ ، نیز بنگرید بہ : رقعات حکیم ابوالفتح گیلانی ، مقدمہ محمد بشیر

حسین ، ص ۲۲ ، لاہور .

N.M. 1965-207 : نستعلیق خوش ، غلام حسین ، ۱۲۴۵ ، جدولبند ، ص ۱۳۰ ، (سوزہ

۲ : ۱۱۷) .

چهار چمن

از منشی چندر بہان برہمن لاہوری . در حدود ۱۰۲۳ھ/۱۶۱۴ م زادہ شد و میان ۱۰۶۸ھ/

۱۶۵۸ م و ۱۰۷۳ھ/۱۶۶۳ م در گذشتہ است . و این کتاب را پس از ۱۰۶۶ھ/۱۶۵۶ م نگاشتنہ

است .

انشای تاریخی ست دربارہ دربار شاہجہان پادشاہ . در چهار چمن : ۱- معمولات روزانہ

دربار . ۲- احوال ۱۷ استان آن دولت . ۳- احوال خود نوشت و نامہ های نگارندہ . ۴- مطالب و

افکار عرفانی و اخلاق .

- آغاز : چون ادای شکر نعمت حضرت صمدیت و اظهار علو مدارج .
- بنگرید به : احوال و آثار چندر بهان برهمن و دیوان پارسی بتصحیح محمد عبدالحمید فاروق، احمد آباد ، ۱۳۸۷ هـ ، پاکستان مین فارسی ادب ۲ : ۱۱۹ ، ریو ۲ : ۸۳۸ .
- N.M. 1967-248 : نستعلیق خوش ، سده ۱۲ هـ ، ناقص الطرفین ، آغاز : خجسته آیین به ملک تقدس شتافت ، ۸۲ ص ، (سوزه ۲ : ۱۶۵) .
- N.M. 1973-134 : نستعلیق ، ۱۰ بیساکه ۱۸۹۲ ب (۱۲۵۰ هـ) ، جدولبند ، بدون مقدمه ، آغاز (چمن اول) : اگرچه در عهد سعادت آیین و زمان ، ۱۱۶ ص .
- N.M. 348 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۲۲۶ ص ، سوزه ۲ : ۶۱۴) .

حفظ القوانین

از محمد حفظ الله بن محمد معین فرنگی محلی لکهنوی . در سال ۱۲۵۱/۱۸۳۵ در دستور نامه نگاری در چهار «فیض» نگاشته است .

آغاز : خوش رقم برقم ثنای صاحب قلمی است که .

- N.M. 1958-243/1 : نستعلیق خوش ، محمد علی تائب بن فرحت علی رضوی عظیم آبادی ، ۴ ربیع الاول ۱۲۵۱ هـ ، در لکهنو ، سرلوح ، جدولهای مطلا و سلون ، عنوانها شنگرف ، ۲۹۶ ص ، (سوزه ۲ : ۲۶۶) .

خاص الانشاء

از شیخ معین الدین ستخاص به جامعی (م ۱۰۹۱/۱۶۸۰ م) . با شاهزاده دارا شکوه و اسلام خان (م ۱۰۸۷ هـ) و پسر او همت خان (م ۱۰۰۲ هـ) وابسته بود . پسر نگارنده در سال ۱۰۷۴ هـ (= خاص الانشاء) / ۶۴-۱۶۶۳ م گرد آوری کرده است .

مجموعه نامه های روزگار شاهجهان و عالمگیر است .

آغاز : حمد خداست ، چون ناسیه مخصوص بصد نشو و نما ست . . تیغ زبان انشاء ارایان را بجواهر آفتاب تاب معنی اراست .

بنگرید به : تفصیلی فهرست مخطوطات فارسیه ، پنجاب پبلک لائبریری لاهور ، ضمیمه اول :

• ۱۶۴

- N.M. 1967-108 : نستعلیق ، شیو پرشاد بن سوهن لال بن رای لچهن لکهنوی ، سده ۱۳ هـ ، ۱۵۰ ص ، (سوزه ۲ : ۱۸۶) ، بنام «مجموعه مکتوبات» .

خاص المنشآت

از محمد خان ثار . در سال ۱۱۷۲ هـ (= بینظیر) / ۱۷۵۸-۵۹ م نگاشته است . بهر کتاب من که ندارد نظیر خود - از غیب گفت هاتف تاریخ «بی نظیر» . نگارنده پیش از این «گشن فیض» و «دستور الانشاء» را نگاشته بود .

در چهار فصل : ۱. مکتوبات و رقعات . ۲. عرایض و مراسلات . ۳. نامه های مبارک باد و تسلیت . ۴. منشآت و مناجات .

آغاز : این نامه که یافت از ثنایش برکات - هر سطر از و ست موج آب ظلمات . . . سبحان الله چه نیایشی که اگر منشی تفکر به پیروی اش یک کوچه راه .

N.M. 1961-1499 : نستعلیق ، سده ۱۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۱۳۸ ص ، ناتمام .

خلاصه الانشاء

از سجان سنگه دھیر

رک : بخش فلسفه عملی ، ص ۳۰۰ .

خیالات امیر خسرو

از یکدل که مثنوی «مایه یکدلی» را در سال ۱۰۶۵/۱۶۵۵ م سروده بود و دیباجه آن مثنوی را بنام «انتظام السلوک» نگاشت . (فهرست مخطوطات شیرانی ۳ : ۳۰۴۲) .

مجموعه نامه ها ست در مطالب گوناگون ، با این عنوانها : عجیب و غریب نامه که خود قاصد شده اظهار حال عاشق بمعشوق نموده ، پاسخ از زبان معشوق شنیده ، انیقه مشتمل بر حدیقه . . مکتوب در استدعای مطلوب ، مکتوب بهار و خزان در فراق جانجانان .

بنا بر گفته دکتر بشیر حسین ، این کتاب ترجمه مشهور مثنوی «دولرانی و خضر خان» خسرو است (فهرست مخطوطات شیرانی ۳ : ۳۱۱۱) .

آغاز : عنوان نامه خیالات از مثنوی صاحب کلمات صوری و معنوی امیر خسرو دهلوی بیاراست . . سزد نامه بنام آن خداوند - که دلها را بخوبان داد پیوند (هان بیت سرآغاز مثنوی دولرانی و خضر خان) .

N.M. 1957-1052/1 : نستعلیق ، هدایت الله ، ۱۱۲۸ هـ ، جدولبند ، از وسط افتاده ، ۱۲۸

ص ، (موزه ۲ : ۱۰۴ ، بنام «انشای خسرو» و «عنوان نامه خیالات» از امیر خسرو) .

- N.M. 1965-146 : شکسته خوش ، تلوک چند ، ۱۲ ربیع الاول ۱۱۵۰ هـ ، برای لاله خوشحال چند ، ۲۱۲ ص ، (موزه ۲ : ۱۰۰) .
- N. M. 1961-1496/A : نستعلیق ، یوسف حسین قادری ، ۱۲۲۵ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۴۲ ص .
- N. M. 1961-1502 : نستعلیق ، ۲ جمادی الثانی ۱۲۴۷ هـ ، بخواهش رای منو لعل ، ۱۷۸ ص .
- N.M. 1959-87 : نستعلیق ، بهوانی پرشاد ، ۳ صفر ۱۲۵۷ هـ ، ۱۶۴ ص ، موزه ۲ : ۱۰۶ ص .
- N. M. 1969-342 : نستعلیق ، خواجه محبوب بن نظام الدین ، ۲ صفر ۱۲۹۵ هـ ، در حیدر آباد (دکن) ، ۱۸۶ ص . (موزه ۲ : ۱۰۷) .

دستور القاب و آداب

از ناشناس .

آغاز : کریمما به بخشای بر حال ما - که هستم اسیر کمند هوا .

- N.M. 1961-1385 : شکسته ، مولی دهر ، ۱۰ ذیحجه ، بروزگار اکبر ثانی (۱۲۲۱-۵۳ هـ) ، برای زور سنگه ، ۱۰ ص . (موزه ۲ : ۲۶۷) .

دستور الانشاء = انشای فایق

از محمد فایق بن غلام حسین لکهنوی (م ۱۲۴۱/۲۶-۱۸۲۵ م) برای پسران نواب قاسم علی خان بهادر قیام جنگ بنگال (م بزودی پس از ۱۱۹۱ هـ) در پنج فصل نگاشته است .

آغاز : سپاس بیقیاس قدیمی را که قلم قدرت او رقوم هستی .

همان : گنج بخش : ۳ : ۱۱۷۵ .

- N.M. 1961-1388 : شکسته ، میر فخر الدین ، ۷ جمادی الثانی ۱۲۶۴ هـ ، عنوانها شنگرف ، باضمیمه منشی غلام حسین که طبع کلکتہ ۱۲۴۳ هـ نیز این ضمیمه را دارد ، سر آغاز ضمیمه : حمد بیعدد و ثنای بیحد مرصاعی را که ، ۶۶ + ۱۸ ص ، (موزه ۲ : ۲۵۲) .

- N.M. 1965-148 : نستعلیق ، ۲۵ شعبان ۱۲۳۲ هـ ، بفرمایش افتخار الدین علیخان متخلص به شهره ، ۱۰۰ ص ، (موزه ۲ : ۲۵۳) .

دستور شنگرف

از بهویت رای . در سال ۱۲۷۰ هـ (= دستور شگرف) / ۵۴-۱۸۵۳ م نگاشته است . چون کاتب عقل سال اتماش خواست - برداشت قلم نگاشت «دستور شنگرف» .

در دستور نامه نگاری ست .

آغاز : ای از تو بر اهل صنعت آمد توفیق .

همان : ایوانف : ۴۰۶ ، ریو ۳ : ۱۰۴۳ .

N.M. 1957-1020/5 : نستعلیق ، رام کشن ، ۱۸۸۱ ب (۴۰-۱۲۳۹ هـ) ، ۱۰۶ ص ، (موزه

۲ : ۲۷۵) .

N.M. 1961-1222 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، آغاز نا نویس ، ۹۴ ص ، ناتمام ، (موزه ۲ :

۲۷۷) .

دستور نامه آگهی

نامه های رسمی عالمگیر پادشاه (۱۰۶۸-۱۱۱۸ هـ) . آگهی ظاهرا تخلص گردآورنده

است . (ریو ۱ : ۴۰۲) .

آغاز : بر ضمیر صرفیان سخن جوهر شناسان این فن .

N.M. 1961-1518 : نستعلیق شکسته آمیز ، کهمپ اند ، ۱۶ ربیع الاول ۱۲۱۲ هـ ، عنوانها

شنگرف ، ۹۲ ص .

N. M. 465 : شکسته خوش ، غلام علی ، ۷ ربیع الاول ۱۲۱۴ هـ ، ۶۸ ص ، (موزه ۲ :

۲۱۳) .

N.M 1961-1496 : نستعلیق ، یوسف حسین قادری ، جمعه ، ۵۱۲۲۵ هـ ، عنوانها شنگرف ،

۱۸۴ ص .

N. M. 1957-655/78 : نستعلیق ، ۱ محرم ۱۲۲۷ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۸۸ ص . (موزه

۲ : ۲۱۴) .

N.M. 1968-129 : نستعلیق ، ۱۰ شوال ۱۲۶۱ هـ ، ۱۱۲ ص ، (موزه ۲ : ۲۱۵) .

N.M. 1958-260/2 : نستعلیق ، ۲۲ شعبان ۱۲۸۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۹۴ ص ، (موزه

۲ : ۲۱۶) .

N.M. 464 : شکسته نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ۶۴ ص (موزه ۲ : ۲۱۸) .

N.M. 1965-128 : نستعلیق ، سرفراز علی ، سده ۱۳ هـ ، آغاز افتاده : عقیدت بعرض اقدس

میرساند که ، ۱۰۶ ص (سوزه ۲ : ۲۱۷) .

دستور مناشیر = اول نامه

رسایل الاعجاز - اعجاز خسروی

رسایل فیروز الدین صاحبزاده

از فیروز الدین صاحبزاده قادری ، ساکن رضا خیل بالا، تحصیل نوشهره ، بخش پیشاور . وی

در مدرسه اسلامیة زبان فارسی تدریس میکرد .

۱- تحفة الطلاب (ص ۲-۱۲)

در ۱۳۳۰/۱۲-۱۹۱۱ م، قبل از تالیف «مجموع النوادر»، برای شاگردش قیصر شاه ، ساکن

چمدیر (مردان) در نمونه انشاء نگاری نگاشته است .

آغاز : ثنای پیکران مر خداوند بیچون .

۲- مجموع النوادر (ص ۱۳-۱۱۰)

در ۱ جمادی الاول ۱۳۳۰ هـ ، برای همان قیصر شاه ، در دستور نامه نگاری نگاشته است .

آغاز : ستایش بیحد و نیایش بیعد مر سوجد را ایجاد گوناگون و خالق تخیلی بو قلمون .

۳- ارکان الخطوط (ص ۱۱۱-۱۴۲)

در رسم الخطهای مختلف است که از «ارژنگ چین» نقل شده است و شاید جزو «مجموع

النوادر» او باشد .

N.M. 1972-93 : نستعلیق ، بخامه مولف ، ۲۷ ذیقعدہ ۱۳۳۰ هـ ، برای ملا کابل ،

۱۴۲ ص .

رقایم کرایم

نامه های عالمگیر پادشاه به امیر خان سندی (م ۱۱۳۱/۱۷۱۹ م). گرد آوری از سید اشرف

خان میر محمد الحسینی فرزند امیر خان مذکور . در سال ۱۱۳۱/۱۹-۱۷۱۸ م) جمع آوری کرده

است . این سوین مجموعه نامه های شخصی عالمگیر است .

آغاز : سخن جان است و دیگر گفتگوی جانان زمن بشنو .

ہان : ایوانف : ۳۸۳ ، ریو ۱ : ۴۰۰ .

N.M. 1958-262/9 : نستعلیق ، نظام الدین ، ۱۱ بہاگن ۱۹۱۷ ب (۵۱۲۷۶) ، عنوانہا
شنگرف ، در مجموعہ ، ص ۹۲-۱۲۰ .

N.M. 1958-260/19 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۳ ، عنوانہا شنگرف ۱۸ ص (سوزہ ۲ : ۲۱۱) .

رقعات افضل سیوستانی

از سلا محمد افضل سیوستانی (سیوستان در منطقہ سند) . بخواہش مولوی محمد نگاشته است .
مجموعہ رقعات تمہیتی و تسلیتی است . در مقالات الشعراء : ۹۹ (کراچی) در احوال محمد افضل سندی
آمدہ کہ او منشآت دارد .

N.M. 1976-34 : نستعلیق ، جان محمد ، سدہ ۵۱۲ ، عنوانہا شنگرف ، ش ۲ در مجموعہ ،
ص ۹۷۱-۹۴۷ .

رقعات امانی

از امان اللہ حسینی ملقب بہ خان زمان بہادر خان زاد خان فیروز جنگ متخلص بہ امانی
(م ۱۰۴۷/۳۸-۱۶۳۷ م) .

مجموعہ نامہ ہا کہ نگارندہ بہ علماء و اکابر و اقارب ارسال کردہ بود .
آغاز : حمد وافر خدای را کہ باقوت ناطقہ .

ہان : سوزہ ۲ : ۱۵۱ .

N.M. 1976-154 : نستعلیق ، شکستہ آمیز ، نام کاتب محو شدہ و جای آن «احمد حسن»
نوشته است ، ۱۲ جہادی الاول ۱۷۲۶ م/ (۵۱۱۳۹) ، عنوانہا شنگرف ، ۶۸ ص .

N.M. 1971-156/2 : نستعلیق خوش ، سدہ ۵۱۲ ، ش ۲ در مجموعہ ، گ ۲۱-۴۴ ،
ناقص الآخر ، (سوزہ ۲ : ۳۲۲) .

N.M. 1971-378 : نستعلیق شکستہ آمیز ، سدہ ۵۱۲ ، نشانہا شنگرف ، ۶۲ ص ، (سوزہ
۲ : ۱۵۳) .

N.M. 474-B : نستعلیق ، شکر سہای ، ۲۵ ژانویہ ۱۸۴۰ م/ ۳۰ ذیحجہ ۱۲۵۵ ، ش ۲
در مجموعہ ، گ ۳۷-۶۵ ، (سوزہ ۲ : ۳۲۴) .

N.M. 1959-282/1 : نستعلیق ، نور دین ، ۲۷ ربیع الاول ۱۲۷۴ ، در جلال پور جتان
(گجرات) ، ۴۶ ص (سوزہ ۲ : ۱۵۱) .

N.M. 1961-1367 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، سرلوح ، جدولهای سیاه ، عنوانها شنگرف ، با توضیحات و حواشی بین السطور ، ۶۸ ص ، (موزه ۲ : ۱۵۲) .

رقعات بشارت

از بشارت علی . در ۱۸۳۳/۵۱۲۴۹ م برای مبتدیان نگاشته است . مجموعه پنجاه نامه و وثیقه است .

آغاز : بعد از صفت الله تعالی و رسول خدا صلی الله تعالی علیه وسلم آنکه .

بنگرید به : گنج بخش ۳ : ۱۸۹۴ ، آنجا مجموعه منشآت بنام «بهار خیز» از شیخ بشارت علی بن شیخ ابو محمد قریشی صدیقی معرفی شده است که مورخ ۵۱۲۴۴ هـ است و ظاهراً غیر از کتاب ما است .

N.M. 1957-806 : شکسته ، ۹ محرم ۵۱۲۸۲ هـ ، ملوح ، جدول و عنوانها شنگرف ، ۲۴ ص (موزه ۲ : ۲۶۵) .

رقعات بهاگ چند

از منشی بهاگ چند . در سال ۱۷۲۱-۲۲/۵۱۱۳۴ م گرد آورده است . نامه ها به عالمگیر و شاهزاده محمد معظم و دوستان و اقارب است .

آغاز : از ذره بخورشید اظهار نیازی و از مور به سلیمان آداب عجز طرازی .

N.M.-471 : نستعلیق ، ۱۲ ذیحجه ۳ محمد شاهی (= ۵۱۱۳۳ هـ) ، عنوانها شنگرف ، ۱۵۴ ص ، (موزه ۲ : ۲۳۸) .

رقعات بیدل

از میرزا عبدالقادر بیدل عظیم آبادی (م ۱۷۲۰/۵۱۱۳۳ م) . مجموعه ۲۸۴ نامه مولف به شکر الله خان و پسران او عاقل خان و شاکر خان است .

آغاز : عجز مراتب حمد و ثنا تسلیم بارگاه صمدی که .

همان : ریو ۲ : ۱۱ .

N.M. 1961-1383 : شفیعی خوش ، ۲ رجب ۵۱۱۵۹ هـ ، ۲۲۸ ص ، (موزه ۲ : ۲۲۹) .

N.M. 1964-399 : نستعلیق ، میرزا امیر بیگ بن کریم بیگ ، ۲ جمادی الاول ۵۱۲۲۵ هـ ،

۲۳۴ ص ، (موزه ۲ : ۲۲۶) .

N.M. 1961-1373 : نستعلیق ۲۰ رجب ۱۲۴۵ هـ ، ۲۷۰ ص ، (سوزہ ۲ : ۲۲۷) .

N.M. 1957-655/69 : نستعلیق ، علاءالدین بن نظام الدین ، ۱۰ محرم ۱۲۵۳ فصلی ،

۲۲۷ ص .

N.M. 1957-1052/9 : شکستہ ، سدہ ۱۳ هـ ، ۱۲۸ ص . (سوزہ ۲ : ۲۳۰) .

N.M. 1971-136 : نستعلیق ، ۹ شوال ، سدہ ۱۳ هـ ، جدولبند ، ۱۵۶ ص . در ترقیمہ نام

تالیف «ریزہ جواہر» آمدہ است . (سوزہ ۲ : ۲۲۸) .

رقعات پرسوتم داس

از سنشی پرسوتم (پرسوتم) داس . مجموعہ رقعات تاریخی است .

آغاز : صفحات مراد ملازمان سلالہ دودمان مصطفوی خلاصہ خاندان مرتضوی اقبال و

اجلال پناہ شوکت و حشمت دستگاہ . . . پیوستہ بطراز تالطات سبحانی بنظر روا داشته باد .

N.M. 1969-542/4 : شکستہ ، (نسیم الدین) ، سدہ ۱۳ هـ ، ش ۴ در مجموعہ ، ص ۹-۱۰۰ .

رقعات جامی

از عبدالرحمان جامی (م ۸۹۸ هـ) .

آغاز : بعد از انشای صحایف ثنا و محمدت لله الذی انزل علی عبده الكتاب .

همان : ایوانف : ۲۸/۶۱۲ ، جامی از حکمت : ۲۰۵ .

N.M. 1962-209 : نستعلیق ، لرنجن داس بن سہا چند ، ۷ ذیحجہ ۱۰۶۹ هـ ، ۲۲۸ ص

(سوزہ ۲ : ۱۰۸) .

N.M. 1974-33 : نستعلیق خوش ، سدہ ۱۱ هـ ، عنوانہا شنگرف ، جدولبند ، آغاز افتادہ :

مودتی کہ وی را در سابق ایام باجداد ، ۷۲ ص ، ناقص الآخر .

N.M. 1971-255 : نستعلیق ، سدہ ۱۳ هـ ، با حواشی و توضیحات بین السطور ، ۲۲۴ ص

(سوزہ ۲ : ۱۰۹) .

رقعات جويا کشمیری

جويا کشمیری (بنگرید بہ : دیوان جويا کشمیری ، در ہمین فہرست) . در کلیات او از لاهور

چاپ شدہ است .

N.M. 1965-3 : شکستہ ، سدہ ۱۲ هـ ، در دیوان او .

رقعات چنا لعل و سدهاری لعل

از رای چنا لعل و منشی سدهاری لعل . مجموعه رقعات به دوستان و خویشاوندان و بعضی اکابر حیدر آباد (دکن) است .

آغاز : دیروز از علم قدس چنان نمودند که .

N.M. 1958-202/19 : نستعلیق آمیز ، خوش ، هری پرشاد ، ۱۴ صفر ۱۲۳۹ هـ ، در حیدر آباد ، ۳۰۴ ص ، (موزه ۲ : ۲۶۴) .

رقعات حسینی = رقعات امانی

رقعات حمید الدین خان

از حمید الدین خان بهادر عالمگیر شاهی بن مردار خان کوتوال . در دستگاه عالمگیری خدمات مختلف انجام داد و تا زمان محمد شاه (۶۱-۱۹۳۱ هـ) وابسته به دربار مغولان هند بوده است . مجموعه رقعات تاریخی آن زمان است که در آن وقایع جنگ پانی پت (در ۱۱۶۴/۱۷۵۱ م) شکست مرهته ها در آن جنگ نیز یاد شده است .

آغاز : گفتار در بیت نهضت شاهزاده کامگار . . . . چون محمد عادل خان از باده نخوت و غرور .

N.M. 467 : نستعلیق سده ۱۳ ، جدولبند ، عنوانها شنگرف ، ۳۰۶ ص ، (موزه ۲ : ۲۴۴) .

رقعات دیا رام

از منشی دیا رام . مجموعه نامه ها به دوستان و اقارب است .

N.M. 1957-994/12-3 : شفیعا ، ۱۵ رجب ۳۸ جلوس (ظاهرآ جلوس شاه عالم دوم = ۱۲۱ هـ) ، آغاز : درین هنگام فرحت انجام که ، ش ۳ در مجموعه ، گ ۸۹-۱۲۱ ، (موزه ۲ : ۳۲۸) .

رقعات سدهاری لعل = رقعات چنا لعل و سدهاری لعل

رقعات الصدر

از فایز دهلوی . بنگرید به : دیوان فایز دهلوی ، در همین فهرست .

N.M. 1958-478/80

رقعات ظهوری = پنجرقه ظهوری

از ظهوری ترشیزی (م ۵۱۰۲۴ یا ۵۱۰۲۵ یا ۵۱۰۲۶/۱۷-۱۶۱۵ م.) در پنج رقعہ کہ جنبہ ادبی و عشقی دارد . در بعضی چاپ های پاکستان و هند این رقعات، به ارادت خان واضع (م ۱۱۲۸ هـ) نسبت داده شده است .

آغاز : شهید تبسم دیت عشوه خونبها مقتول رنگین .

همان : گنج بخش ۳ : ۱۱۷۰ .

N.M. 528/46-A : نستعلیق ، فرحت حسین ، ۱۳ ذیقعدہ ۱۲۳۴ فصلی ، عنوانها شنگرف ،

ظاہرا علاوه از پنجرقه اوست ، آغاز : درمانده دوری ظهوری بتوفیق، گ ۱-۱۰ ، (موزه ۲ : ۱۴۱) .

N.M. 528/46-B : نستعلیق ، فرحت حسین ، ۱۳ ذیقعدہ ، ۱۲۳۴ فصلی ، گ ۱۰-۵۴

• (موزه ۲ : ۱۴۱) .

N.M. 1971-24/9 : شکسته ، (بندان پندت سپرو ۱۲۲۱ هـ) مجدول ، ش ۹ در مجموعه

ص ۵۴۶-۴۹۸ .

N.M. 1951-257/8-5 : نستعلیق ، شیو کون بن سبد مل قوم دھوسر ، ساکن کالوند

غره شعبان ۵۱۳۳۵ ، عنوانها شنگرف ، ش ۵ در مجموعه ، گ ۱۳۴-۱۵۴ .

N.M. 1961-1351 : نستعلیق خوش ، محمد باقر شاگرد نادر قلم خان ، ۱۱ ذیقعدہ

۵۱۲۲۸ ، در حیدر آباد دکن ، گ ۶-۷۶ . (موزه ۲ : ۱۴۰) .

N.M. 1958-260/16 : نستعلیق ، ۲۳ ربیع الاول ۵۱۲۴۰ ، گ ۳۶-۴۷ ، (موزه ۲ : ۱۴۲) .

N.M. 1958-202/10-3 : نستعلیق ، سید میرزا خان ، ۲۶ جمادی الثانی ۵۱۲۴۵ ، برای

میر غلام حسین خان بہادر خان ، عنوانها و جدولها شنگرف ، ش ۳ در مجموعه ، گ ۳۸-۴۳

• (موزه ۲ : ۱۴۳) .

N.M. 1967-84/4 : نستعلیق ، رحیم بخش ، ۹ رجب ۵۱۲۳۵ ، گ ۲۴-۴۱ ، (موزه ۲ : ۱۴۴) .

N.M. 1957-247/28-A : نستعلیق خوش ، محمد بخش ، سده ۵۱۳ ، برای شرف الدین

مجدول ش ۱ در مجموعه ، ۸۶ ص .

N.M. 528-78 : نستعلیق خوش ، سده ۵۱۳ ، سر لوح ، جدولبند ، ش ۲ در مجموعہ

گ ۸۰-۱۲۷ ، (موزه ۲ : ۱۴۸) .

رقعات عالمگیری

چهارمین مجموعه نامه‌های عالمگیر پادشاه (۱۰۶۸-۱۱۱۸) به پسران و نوادگان و اکابر . در آغاز مقدمه کوتاه دارد .

آغاز: تمهید نگارش کلام تسوید گزارش تحمید واحد .

بنگرید به: گنج بخش ۳ : ۱۱۸۵ .

N.M.1957-1059/1 : نستعلیق ، کشن چند بن ندر دهن راج کوهلی ، ۱۸ ربیع الاول ،

۳ (ظاهرا ۳۰ ج اوس محمد شامی = ۱۱۶۱ هـ) ، جدول بند ، ۱۲۰ ص . (سوزه ۲ : ۲۱۲) .

N.M. 1958-239/4 : نستعلیق ، کریم خان ، ۲۹ ربیع الاول ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ،

آغاز: فرزند سعادت توام شاه عالم بهادر حفظ الله سلم باوجود ، ۹۱ ص .

رقعات عالی = هجو حکماء

از نعمت خان عالی (م ۱۱۲۱ هـ) . مجموعه پنجرقه و یک قطعه تمهیتی عروسی کامگار خان

است و نگارنده در آن اصطلاحات پزشکی را تمخسر کرده است .

آغاز: حکیم علی الاطلاق از دارالشفای رحمت و نسخه کامل البضاعت قدرت خلق بکل .

همان: گنج بخش ۳ : ۱۲۵۶ «انشای طبی» .

N.M. 1971-24 : شکسته ، (بندان پندت سپرو ، ۱۲۲۱ هـ) ۱۹ ص .

رقعات فتح چند

شاید از فتح چند کایسته بلگرامی که قصه گوئی را در سال ۱۱۱۸/۶۷-۶۶ م نگاشته

بود . (ریو ۲ : ۸۲۷) .

آغاز: ثنای بی منتهای لا تحصی بجناب جهان آفرینی .

N.M. 1958-262/64 : نستعلیق بد ، سده ۱۳ هـ ، ۳۲ ص . (سوزه ۲ : ۲۹۴) .

رقعات فیض بخش

از فیض بخش فیض آبادی نکرنده تاریخ فیض آباد بنام «فرح بخش» . وی ظاهرا خزانه دار

جوهر علی خان (۱۲۱۴/۱۷۹۹-۱۸۰۰ م) در اوده (هند) برده است .

مجموعه نامه‌های نگارنده به دوستان است .

N.M. 1957-994/12-4 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، آغاز افتاده : رسانند سرنامه این عریضه بخدست والده مشخته ، ش ۴ در مجموعه ، گ ۱۲۲-۱۲۹ ، ناقص الآخر ، (سوزہ ۲ : ۳۲۷) .

رقعات قتیل

(از قتیل لاهوری . م ۱۲۳۳ هـ) .

N.M. 1969-293/1 : نستعلیق ، (۱۲۲۴ هـ) ، آغاز : دیروز که روز طرب عید النظر بود ، سیدیدم که بری رویان بلباس رنگا رنگ که شرح آن ، ش ۱ در مجموعه ، ص ۶-۲۵ .

رقعات قمرالدوله = رقعات قیام الدوله و قمرالدوله

رقعات قیام الدوله و قمرالدوله

از قیام الدوله و قمرالدوله . از اخلاف نواب سیف الدوله بودند . درین رقعات تاریخ های ۱۲۴۹/۳۴-۱۸۳۳ م و ۱۲۵۵/۱۸۳۹ دیده میشود . رقعات تاریخی افسران انگلیسی در هند است . N.M- 1966-10 : نستعلیق و شکسته ، سده ۱۳ هـ ، صاحب شفق شفیق قدر دان توجه و نوازش فرمای نیازسندان . . . ، ۱۵۴ ص .

رقعات مانی نگار

از سلطانی مل جرات ملتانی . در سال ۱۱۴۳ (= رقعات مانی نگار) / ۳۱-۱۷۳ م نگاشته است . آغاز : حمد و ثنای بی ریائی انشا پرداز کاینات را سزد که . بنگرید به : فهرست مخطوطات شفیع : ۲۲ ، آنجا تخلص نگارنده «حبرت» و تاریخ تالیف ۱۲۱۳ = رقعات معانی نگار ، آمده است .

N.M. 1969-341/3 : نستعلیق ، ۲۵ صفر ۱۲۴۶ هـ ، ش ۳ در مجموعه ، ۱۳۵-۱۵۶ . (سوزہ ۲ : ۳۲۶) .

رقعات مترسین

از مترسین بن سدسودن داس کایسته ، ساکن اوتاوه (هند) . وی از مظہر الحق سید فاضل احمد الحسینی و عبدالله لاهوری بهره سی برد و منشی شاهزاده محمد معظم شاه عالم بہادر شاه اول (۱۱۲۹-۲۴ هـ) و سلطان محمود بود .

در سه فصل : ۱- نامہ های عالمگیر بہ آصف خان و عریض خوانین بہ عالمگیر . ۲- نامہ های پادشاه (عالمگیر) بہ اهل خدمت و سایر پیشہ داران . ۳- مراسلات و مکاتبات بہ عزیزان و اقارب .

آغاز : لله الحمد که مقصود دلم حاصل شد - نقد امید من از حاصل آن واصل شد ، خامه نیاز را در چشمه مدار طهارت داده و بر صفحه .

N.M. 1968-171 : نستعلیق خوش ، ملا محمد فاضل (شاید این همان کس باشد که در دارالانشای عالمگیری کتابت میکرد) ، ۱۱ محرم ۱۱۰۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۱۷۷ ص . (سوزه ۲ : ۱۷۴) .

رقعات محرم

از محمد بن فتح محمد . در سال ۱۰۹۰/۱۶۷۹ م نگاشته است . مجموعه نامه ها است که به دوستان و اکابر روزگار عالمگیر نوشته بود .

آغاز : الحمد لله الذی انزل علی عبده الكتاب این نحیف پاره چند صدف .

N.M. 1957-655/73 : نستعلیق ، سده ۱۱۳ هـ ، ش ۱ در مجموعه ، گ ۱-۲ ، (سوزه ۲ : ۳۲۷) .

رقعات منیر = انشای منیر

رقعات ناشناخته

مجموعه نامه ها و رقعات است که شناخته نشده . نسخه ها یکی نیستند .

N.M. 1970-189 : رقعات مخزن از شاهجهان ، عالمگیر ، محمد یوسف عثمانی و جلال خان کاکر .

نستعلیق خوش ، سده ۱۱۲ هـ ، آغاز : فرمان شاه جهان پادشاه غازی که به علی مردان خان قلمی شد ، ... ۲ ص .

N.M. 1971-156/1 : نستعلیق خوش ، سده ۱۱۲ هـ ، آغاز افناده : خود هم معاتبم و هم معاتب و درین ، ش ۱ در مجموعه ، گ ۱-۲ (سوزه ۲ : ۳۲۲) .

N.M. 476 : در دستور نامه نگاری است .

شکسته ، چند خامه ، از آنجمله دیپ چند ، ۵ جمادی الاول ۱۲۵۵ هـ .

آغاز : حضرت ظل سبحانی خلیفة الرحمانی خلد الله ماکه فدوی جان نثار ، ۱۹۸ ص ، (سوزه ۲ : ۳۰۰) .

- N.M. 475 : دو مجموعه است ، ۱- از ورق ۴-۷۷ ، ۲- از ورق ۴۸-۶۴ ، نامه ها به افراد مختلف و درباریان عالمگیر .
- شکسته خوش و شفیعا ، چند خاسه ، سده ۵۱۳ ، آغاز : هوالغنی . . . مکتوب مولانا زین الدین ابوبکر ، ۱۲۸ ص ، ناتمام ، سوزہ ۲ : (۳۰۵) .
- N.M. 528-111 : نستعلیق بد ، سده ۵۱۳ ، ناقص الطرفین ، آغاز : بخواندن آن بر . . . حاصل نمایند ، ۸۶ ص . (سوزہ ۲ : ۲۹۹) .
- N.M. 528-272 : نگارنده آن پشتون بنظر می آید چون بیشتر نام های کسان در آن مانند نامهای افغانان است ، مثلاً عمر خان ، سردار اسد خان ، شهباز خان ، شمشیر خان ، شیر خان ، عبدالله خان ، عیسی خان .
- نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، آغاز : در حین مسرت قرین چهره وصول افروخت ، ۱۶ ص ، (سوزہ - : ۳۲۵) .
- N.M. 1957-648/41 : شکسته ، سده ۵۱۳ ، آغاز : بجناب فیض مآب ارشاد نصاب حضرت قبله حقیقی ، ۱۲ ص ، ناقص الآخر ، (سوزہ ۲ : ۳۱۶) .
- N.M. 1958-245/33 : شکسته ، چند خاسه ، سده ۵۱۳ ، آغاز : بابای من بهادر من ، ۴ ص ، (سوزہ ۲ : ۳۱۸) .
- N.M. 1958-257/8-2 : شاید یکی از مجموعه رقعات عالمگیری باشد .
- نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، آغاز : مکتوبی که مصحوب کلب علی سلطان به خواندگار روم نوشته شد ، ش ۲ در مجموعه ، گ . ۱۱۳-۵۰ .
- N.M. 1961-1374 : شکسته ، سده ۵۱۳ ، ناقص الطرفین ، آغاز : افضال میخواست که بهر طور خود را تا حضور رساند ، ۱۲۴ ص ، (سوزہ ۲ : ۳۱۳) .
- N.M. 1961-1379 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، ناقص الطرفین ، آغاز : مخلص حقیقی و معتمد تحقیقی ، ۶ ص . (سوزہ ۲ : ۳۱۷) .
- N.M. 1961-1380 : دستور نامه نگاری میان زنان است .
- شفیعیای خوب ، سده ۵۱۳ ، ناقص الطرفین ، آغاز : انشای زنانه حجله نشین حریم حرمت و مهر سپهر ملاحه ، ۲۴ ص . (سوزہ ۲ : ۳۱۴) .
- N.M. 1961-1381 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، ناقص الطرفین ، آغاز : بدستگیری آن حرز جان کشور عاقبت ، ۱۴۸ ص . (سوزہ ۲ : ۳۰۷) .

N.M. 1964-373 : نامه های رسمی به افسران شرکت هند شرقی و فرمانروایان سکه در

پنجاب است .

آغاز افتاده : مدت است که مرسله .

نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ص ۵۲ ، (سوزه ۲ : ۳۰۴) .

N.M. 1966-130 : نقل نامه ها و اسناد فرمانروایان گجرات و کاتیاوار (هند) است .

شکسته نستعلیق آمیز ، سده ۱۳ هـ ، آغاز : نقل خط از طرف نواب صاحب و قبله نواب بهادر

خان بهادر بابی ، ص ۲۰۰ ، (سوزه ۲ : ۳۰۳) .

N.M. 1966-158/2 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ناقص الطرفین ، آغاز : مجاری احوال این

محل مقرون بشکر ایزد متعال ، ص ۶۲ ، (سوزه ۲ : ۳۱۰) .

N.M. 1967-53 : نامه های رسمی و شخصی است .

نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، آغاز : گردانید که از بطن دیگرانند ، ص ۴۳ ، ناقص الطرفین ،

(سوزه ۲ : ۳۰۹) .

N.M. 1967-54 : نامه های رسمی و شخصی از روزگار شاهجهان و عالمگیر است .

نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، آغاز : بفرزند زاده ما حافظه قرآن قدیم عظیم عریضه کنید ، ص ۲۷۴ ،

(سوزه ۲ : ۴۰۱) ، آنجا شماره نسخه نادرست N.M. 1967-541 ثبت شده است) .

N.M. 1967-55 : نامه های رسمی و شخصی است و شاید «دستور العمل آگهی» باشد .

در آن یک عنوان چنین آمده «شاهزاده محمد عظیم به عم خود کتخدایی و فرستادن

پیش کش» .

نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ناقص الطرفین ، آغاز : چون بموجب حکم جهان مطاع عالم مطیع ،

ص ۲۶۸ ، (سوزه ۲ : ۳۱۲) .

N.M. 1967-64 : نامه های رسمی و غیر رسمی است .

نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، آغاز : رضا جوئی اشتعال دارد و ارسال رسایل ، ص ۸۸ ، (سوزه

۲ : ۳۰۶) .

N.M. 1967-66 : نامه های رسمی و شخصی است ، فصل سوم آن در عرایض و مکاتیب

از طرف خود به بخشی الملک .

نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، ناقص الطرفین ، آغاز : گلهای تازه زیاده از شمار و اندازه از آب و

گل ، ص ۱۸۴ ، (سوزه ۲ : ۳۱۱) .

N.M.1 972-188 : دستور نوشتن اقرار نامه ، عرضداشت و رقعات در سبک هندی است .
 نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، آغاز : اقرار معتبری صحیحی شرعی نمود ، ۴۲ ص .
 N.M. 1979-60/A : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، ناقص الطرفین ، آغاز : در حال نزد باهوساسته
 شناخته است ، رسائید ، ۵۸ ص .

N.M. 1959-415 : نامه ها و ترجمه منظوم تنبیه نادر شاه افشار به محمد شاه .

نستعلیق ، سده ۱۴ هـ ، ناقص الطرفین ، ۶۲ ص ، (سوزه ۲ : ۳۲۰) .

N.M. 1966-158/1 : مجموعه نامه ها .

نستعلیق بد ، سده ۱۴ هـ ، ناقص الطرفین ، آغاز : صاحب قدردان و قدرداران فیض بخش و
 فیض رسان ، ۸۲ ص ، (سوزه ۲ : ۳۲۱) .

N.M. 1961-1493 : عرضداشت شیوا جی و تعزیت نامه غلام حسین جوهر ، ۱۲ ص .

رقعات نصیرای همدانی

از خواجه نصیر الدین نصیرای همدانی . در زمان اکبر (۹۶۳-۱۰۱۴) به شبه قاره آمد و
 سپس بدربار محمد قلی قطب شاه گولکنده (۹۸۹ هـ-۱۰۲۰/۱۵۸۱-۱۶۱۱ م) راه یافت . (نفسی
 ۱ : ۵۳۲) .

آغاز : سبدهی که سبع معلقات هفت آسمان نمونه از بدایع انشاء و لطایف ابداع اوست .

N.M. 1961-1364 : شکسته ، سده ۱۳ هـ ، ۸۶ ص .

رقعات نظام الدین علی

از سید نظام الدین علی خان . منشی محمد شاه بادشاه بود . در ۱۱۳۸/۱۸۲۶ م برای
 پسران خود جیش علی و محمد علی نگاشته است . مجموعه ۶۱ نامه است .

آغاز : الحمد لله که این رقعہ چند بعبارت واضح در شهر رجب سنه یکہزار و یک صد و سی
 و ہشت ہجری .

N.M. 1957-665/68 : نستعلیق ، عبدالغفور ، ۱ رجب ۱۲۶۰ هـ ، ۳۴ ص ، از روی

نسخه چاپ مطبع مصطفائی لکهنو . (سوزه ۲ : ۲۲۹) .

رقعات نظامی

از نظام الدین خادسی ، نگارنده انشای خادسی . مجموعه نامه های رسمی است که پس از
 تالیف «انشای خادسی» گرد آورده است .

آغاز: عنوان این صحیفه بنام انشاء پردازی . . . عزتش سبیل چشم .
N.M. 1968-176 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، صفحه اول بخامه تازه ، ۸۸ ص . (سوزه

۲ : ۲۶۲) .

رقعات نظیر

از میان نظیر . مجموعه رقعات نگارنده به دوستان خود که هندو و مسلمان بودند .

آغاز: بنام بردار (برادر) بد نامی شور بردار نمک حرامی .

N.M.-477 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، ۲۷۶ ص ، (سوزه ۲ : ۲۹۲) ، نسخه در کتابخانه

سوزه کراچی نیست بلکه در موزه عمر کوت ، سند است) .

رقعات نعمت خان عالی = مجمع الفوائد و منبع القواعد در بخش چند دانشی ، ص ۱۴۳

رقعات = انشاء و منشآت

زاد المعاش

از ناشناس . (در فهرست کتابخانه عمومی پنجاب لاهور (بخش فارسی) : ۶۳۷ نام نگارنده

منشی هیرا چند آمده است) . در ۵۱۲۰۷/۰۳-۱۷۹۲ م برای پسر خود سیوا رام که آن موقع ده ساله بود ، نگاشته است .

آغاز: ستایش بسیار و نیایش بیشمار من منشی را سزد که .

N.M. 1957-655/64 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، ۴۲ ص ، نانام . (سوزه ۲ : ۲۹۸) .

سواد بهاری

از شاه محمد قادری گهرتلی سیالکوٹی . نسخه سوزه ناص اول است و مطالب زیر را دارد .

فصل دوم در مصدر های فارسی ، اسباب خانه و زندگی ، بازی های کودکان ، نام های اعضاء ، مترادفات عربی و فارسی ، اصطلاحات (به ترتیب حروف تمجی ، و هر حرف زیر عنوان «جلوه» درج شده است) . ظاهرا این مطالب از مقدمه کتاب است . باب اول : در رقعات ، در یک مقدمه و دو فصل . باب سوم (که باید دوم باشد) : در نامه های شرعی ، خاتمه : در بند و نصاب اهل کمال .

N.M. 1959-414 : نستعلیق ، غلام غوث ، ۲ رمضان ۱۲۵۷ ، برای بهوپ چند عرف

سود . عنوانها شنگرف ، ناص اول ، آغاز : چنانچه در سوختن سی سوزد و بسوزد و سوزنده و سوزیده ، ۱۸۵ ص .

سه چمن

از خوب چند ذکا (م ۱۲۶۲/۵۱۸۴۶) بن بهوانی چند .

در سه چمن : ۱- ۳۴ نامه به اکابر. ۲- ۱۰ نامه در هنر شاعری. ۳- ۱۰ نامه به دوستان.
آغاز : بعد از حمد سنشی دیوان جلالت که حروف کواکب را .

N.M. 1957-665/65 : شکسته ، صبغت الله ، جمادی الاول ۱۲۶۸ هـ ، برای بشیر الله و نصرت الله ، عنوانها شنگرف ، ۷۲ ص . (موزه ۲ : ۲۷۲) .

صادق زامه

از محمد علی خان ، نواب ایالت تونک (هند) بن امیر خان . در ۱۲۵۰/۵۱۸۳۴ م بجای پدرش نشست و در ۱۲۸۴/۵۱۸۶۷ م عزل شد .

مجموعه نامه ها است که بیشتر جنبه عرفانی دارد .

آغاز : بعد ادای مراتب نغمه پردازی حمد و سپاس ایزد جهان آفرین که .

N.M. 1958-239/3 : نستعلیق ، ۴ جمادی الاول ۱۲۳۸ هـ ، ۷۴ ص ، (موزه ۲ : ۲۷۱) .

صحیفه زرین

نامه های عالمگیر (۱۰۶۸-۱۱۱۸ هـ) به سلطان محمد معظم و دیگران . مجموعه ۶ نامه است .

آغاز : فرزند سعادت توام شاه عالم بهادر حفظ الله .

بنگرید به : اته : ۳۸۳ .

N.M. 1958-239/4 : نستعلیق ، کرم خان ، ۲۹ ربیع الاول ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ،

۹۲ ص ، (موزه ۲ : ۲۱۹) .

صحیفه شاهی

از حسین واعظ کاشفی (م ۹۱۰ هـ) . در جمادی الآخر ۱۵۰۱/۵۹۰۷ م نگاشته است . دستور نامه نگاری در جداول است و در یک «عنوان» و سه «صحیفه» و یک «خاتمه» تقسیم شده است .

آغاز : ای بنامت صحیفه شاهی شده مشهور ماه تا ماهی .

همان : نسخه های فارسی ۳ : ۲۱۱۱ .

N.M. 1958-601 : نستعلیق خفی و خوش ، رمضان ۱۰۹۹ هـ ، مجدول ، ۵۵ ص .

(موزه ۲ : ۱۱۰) .

ضابطه خطوط نویسی

از سید علی نقی خان بن حشمت علی ، از مردم ساندی (هند) . در هفت ضابطه (دستور) نامه نگاری است .

آغاز : حمدله . اما بعد چنین گوید احقر العباد سید علی نقی خان .

N.M. 1957-655/46-49 : نستعلیق ، محمد مصباح الدین ، تاریخ مجموعه ۱۲۲۵ هـ ، گ ۵-

۱۰ . (سوزه ۲ : ۳۲۹) .

عرایض

از محمد جمال الدین خان نخست وزیر بهوپال (هند) و دیگران .

شامل دو عریضه اصلی وزیر مذکور به نواب سکندر بیگم بهوپال (۸۴-۱۲۷۵/۵۱۲۷۵-۶۸-

۱۸۵۹م) و نامه های تاریخی بزبان اردو . (سوزه ۲ : ۲۷۷) .

آغاز : غریب پرور فیاض زمان جناب سکندر بیگم صاحبه دام اقبالها .

N.M. 1971-191 : نستعلیق ، بیخامه نگارنده ، ۱۲۷۵ هـ ، ۲۴ ص ، (سوزه ۲ : ۲۷۷ ،

نسخه را در سوزه نیافتم) .

فیض رسان = حفظ القوانین

از حفظ الله .

قانونچه انشاء

از سید محمد واله موسوی ، که «دستور نظم» را در سال ۱۱۱۴/۲۸-۱۷۲۷ هـ نگاشته بود .

در دو فصل ۱- تحریر القاب . ۲- نمونه نامه ها و عرایض و مکاتبات .

N.M. 1972-21 : نستعلیق ، گنگایش ؟ ، ۶ شوال ۱۲۵۱ هـ ، در اورنگ آباد ، عنوانها

شگرف ، ورق اول افناده ، آغاز : مبتدیان صاحب هوش فرستاده بتامل و غور مطالعه نمایند ، ۶۶ ص .

قانونچه بهره بخش

از رای امر سنگه بن بدیه سنگه بن رای دیبی داس . نگارنده نخست «دیوان» سعد الله خان

بود سپس مستوفی نظام الملک آصف جاه اول (۱۱۳۲-۱۱۶۱ هـ) شد . وی از لاهور به حیدر آباد

(هند) رفت و به سفارش حنیف الدین خان در دستگاه ناصر جنگ (۶۴-۱۱۵۱ هـ) منصبی دریافت و

دوازده سال خدمت کرد .

مجموعه حاضر شامل نثرهای معروف در نامه نزاری است که در ۱۷۴۷/۵۱۱۶ برای مبتدیان نگاشته است .

آغاز: آغاز میکنم تو رسانی به انتها - طرح فکنده را بعنایت تمام کن .
همان : فهرست موزه سالار جنگ ۳ : ۱۵۰ .
N.M. 1961-1370 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، ۵۸ ص ، (موزه ۲ : ۲۴۳) .

قوانین الانشاء = محاورات علی

از منشی نور علی . در آن تاریخ ۱۷۹۳-۹۴/۵۱۲۰۸ م دیده میشود .
در شش باب : ۱- (نامه) بیکدیگر نوشتن ، در ۴ فصل . ۲ تا ۶ عنوانها نانویس .
آغاز: القابی که شایسته ثنای عظیم الشان جناب تقدس مآب حضرت احدیت .
N.M. 1961-1377 : شکسته تعلیق آمیز ، سده ۵۱۳ ، ۳۰ ص ، (موزه ۲ : ۲۵۸) .

کارنامه

از شاه محمد گهرتلی . پس از تالیف «سواد بهاری» نگاشته است. درباره نام آن چنین سروده است : چو کردی نامه را مرقوم خامه خرد بنهاد نامش «کارنامه» .
مجموعه رقعات و نامه ها است .

آغاز: بنده خاکی . . . شاه محمد گهرتلی بعد از حمد صانع بی الست و نعمت صدر نشین بزم رسالت معروض می دارد .

N.M. 1958-550 : نستعلیق ، (غلام احمد بن محمد هاشم ، ساکن اولکوه) ، برای فضل الهی ، ۱۶ کاتب ۱۹۲۶ ب (۵۱۲۸۷) ، ۴۲ ص .

کلمات طیبات

نامه های عالمگیر پادشاه است . گرد آوری از عنایت الله خان (م ۱۷۲۶-۲۷/۵۱۱۳۹ م) بن میرزا شکر الله . ریزو ۱ : ۴۰۱ تاریخ تالیف را ۵۱۱۳۱ نوشته است ، اما نسخه موزه مورخ ۵۱۱۲۷ میباشد . نگارنده در دستار عالمگیری منصب های مختلف بر عهده داشته است . (بنگرید به : مآثر الامراء ۲ : ۲۴-۸۲۱) .

آغاز: الهی از قلم شکسته و زبان خسته چه آید که سپاس و ستایش جناب کبریا را شاید بفضلت رقبه عبودیت .

N.M. 1973-147 : نستعلیق خوش ، جمادی الثانی ، ۳ جاوس فرخ سیر (۵۱۱۲۷) ،
عنوانها شنگرف ، ۲۳۶ ص .

انتخاب کلمات طبیات

از محمد صلاح جعفری باسطی .

آغاز : تسوید مراتب کلام و تشدید معارج مرام تحمید خالق ذوالجلال والا کرام .

N.M. 1967-61/1 : نستعلیق ، نوروز علی ، ساکن بلول ، ۱۹ ذیحجه ، سده ۵۱۲ ،
عنوانها شنگرف ، ۱۲۴ ص .

N.M. 1957-655/76 : شکسته نستعلیق آمیز ، رام نعل ، جیت ۱۸۹۳ ب (۵۱۲۵۲) ،
ص ۸۶ ، (سوزه ۲ : ۲۰۹) .

N.M. 466 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ناقص الآخر ، ۹۴ ص ، (سوزه ۲ : ۲۱۰) .

گلدسته قوانین

از غلام قادر قادری (بن محمد اعظم گهورقی ؟ ، فهرست مخطوطات شیرازی ۳ : ۲۷۷۵) .
برای پسران خود محمد بخش و محمد وارت در ۱۱ باب نکاسته است . ۱- تشریح چند قوانین منقدهین
و حروف مفرد . ۲- تبدیل حروف . ۳- تعریف انشاء . ۴- ترقیم عبارات بطریق تواتر و توالی و
القاب . ۵- رقعدهای روزمره . ۶- صنایع و بدایع انشاء . ۷- تویعات . ۸- سیاق . ۹- قوافی .
۱۰- عروض . ۱۱- خاتمه .

آغاز : گوناگون ستایش مر قادریت که و هوکل شی قدیر صفتیت از جمله صفات او .

N.M. 1978-34 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۱۰۴ ص .

گلدسته معانی

از محمد امین . در سه قسم : ۱- رقعات در جواب منشیان . ۲- مراسلات به یاران و دوستان .
۳- رقایم متفرقه و نصایح و مواعظ .

آغاز : حمد بیعد و سپاس بیعد صانعی را سزاوارست که .

N.M. 1958-262/63 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، در کربال پاندوک ، ۸۱ ص . (سوزه ۲ : ۲۲۴) .

گلشن سعادت

از محمد امین بنی اسرائیلی ، وابسته با دستگاه سعادت خان استاندار کرناٹک (۱۱۴۵هـ) . در سال ۱۷۱۸/۱۱۳۱م نگاشته است .

مجموعه نامه های رسمی به اکابر دکن است ، در چهار فصل : ۱- نامه های سعادت خان به افارب خود . ۲- نامه های رای دکھنی رام (نگارنده در خدمت او بوده است) به دوستان خود . ۳- نامه های فضل الله خان به درباریان . ۴- نامه های شخصی نگارنده به بزرگان و دوستان .
آغاز: حمد و ثنا سزای انشای پردازیت که .

همان : فهرست سالار جنگ ۳ : ۱۴۱ .

N.M. 1961-1495 نستعلیق شکسته آمیز ، سده ۱۲هـ با تاریخ ۱۱۸۰هـ ، که نونویس بنظر میرسد ، عنوانها شنگرف و نونویس ، ۱۲۶ ص .

N.M. 1958-262/52 : نستعلیق ، سده ۱۴هـ از وسط افتاده ، ۱۸۰ ص . (سوزه ۲ : ۲۴۱) .

مجمع الانشاء

از محمد امین بنی اسرائیلی ، نگارنده «گلشن سعادت» . بخواهش رای بدھ چند در ۱۱۳۸هـ (سلک جید جواهر سنثور) / ۲۶-۱۷۲۵م نگاشته است .

در ۳ فصل : ۱- تمجید توحید قادر وحید . ۲- مناجات . ۳- نعت . ۴- رقایم نصایح شایم . ۵- خطوط فرامین و سلاطین . ۶- مراسم تهنیت . ۷- شکر عطا بوجوه شتی . ۸- گزارش سفارش . ۹- استدعای اشیای متنوعه . ۱۰- سپاس وصول رسایل . ۲- اجوبه سوجه . ۳- نقول معقول .
آغاز : سنشای نشو و نمای نهال انشاء انشای ثنای انشاء طراز بی همتایست که .

N.M. 1961-1368 : نستعلیق ، سده ۱۲هـ ، عنوانها شنگرف ، ۲۲ + ۶۷۸ = ۷۰۰ ص ، (سوزه ۲ : ۲۴۲) .

مجموع النوادر = رسایل فیروز الدین

محاورات علی = قوانین الانشاء

مرصع کار

از شیخ قاسم علی بن طالع مند کلانوری . در ۱۷ پهاگن ۱۹۰۰ ب (۱۸۴۴/۱۲۶۰م) نگاشته است ، در دو باب : ۱- خطوط اهل هنر از خاص و عام . ۲- وقایع در سفر و رقعات تمام .

آغاز : انشای رنگا رنگ و املاي هوش و فرهنگ نثار توحيد ذات .

N.M. 1957-938/2 : نستعليق، بيخامه نگارنده ۱۸ بها گن ۱۹۰۰ ب (۵۱۲۶۰) ، سرلوح، جدولبند ، عنوانها شنگرف ، ۲۰۲ ص ، (موزه ۲ : ۲۸۵) .

N.M. 1958-931 : نستعليق ، (غلام احمد بن محمد هاشم ، ساکن اولکچي) ، ۱۹۲۴ ب (۵۱۲۸۴) ، عنوانها شنگرف ، ۸۴ ص .

مربع بی حروف

از دید مل بن مہتہ چتعل چہتری سرہندی . در ۱۱۰۸ھ (= دید مل رنگین سخن) / ۱۷۱۶ھ برای پسر خود بخت مل نگاشته . چه خوش جسته من ہجری سخنگو - لفظ و دید مل رنگین سخن جو . در مقدمہ مینویسد : «فقیر . . . عزم کرده بود کہ شرح ہر حروف (۳۳ حرف تجہی) در ہر رقعہ و فقرہ روشن نویسد لیکن در دل رسید کہ مدح موصوف بدہن کثیف گنتن و صورت ہر حروف شریفش تصنیف نمودن بدون خطری پر حذر نیست» .

مجموعه نامه ہاست کہ در ہر نامہ یک حرف را ترک کردہ است . مثلاً در نامہ سلاطین بہ سلاطین حرف «باء» را ترک گنتہ است . این مجموعہ از حرف «باء» شروع شدہ بہ حرف «یاء» پایان رسیدہ است . بعد از این نامہ های مصنوع در صنعت غیر منقوط ، تجنیس و مقابوب مستوی است . در مقدمہ سبب ترک حرف «الف» را چنین بیان کردہ است «شرح لفظ مقدم بہ تمثیل حروف دیگر نیست . بدین سبب در رقعہ علیحدہ نوشت» ،

آغاز : وصف بیحد و صنعت بیحد مر مصنوعی سزد کہ بچندین صنعت محلی سی و سہ حروف معروف مجلی کرد .

N.M. 1974-105 : نستعليق و شکستہ ، محمد عثمان ، ۱۲۵۶ھ ، برای پسرش غلام محمد ، عنوانها شنگرف ، ۱۲۶ ص .

مصطلحات منشیان

از ناشناس . نمونہ های القاب و آغاز و انجام نامہ ہا است .

N.M. 1957-655/46-49 : نستعليق ، محمد مصباح الدین ، تاریخ مجموعہ ۱۲۲۵ھ . آغاز :

و نیز الحاق بعض از مصطلحات منشیانہ کہ ، در مجموعہ گ ۱۵-۱۸ . (موزه ۲ : ۳۲۹) .

مطلع السعدین

از سیالکوٹی مل وارستہ . در سال ۱۱۶۸ھ/۵۵-۱۷۵۴م در «بাহیت نظم و نثر اسوری کہ لازم حال منشی و شاعر است» نگاشته است.

آغاز : سجده نیاز خدای را سزاوار است کہ کخ سر بفاک، کشیده سخن را بنقش و نگار استعمارات و تشبہات برداختہ .

بنگرید بہ : ادبیات فارسی مین ہندوون کا حصہ : ۱۴۴ .

N.M. 1962-234 : شکستہ ، سنہ ۱۲۱۲ھ ، ص ۱۲۴ . از وسط افتادہ .

مطلوب المنشی

از ناشناس . در ۱۲۳۳ھ/۱۸۱۸م در چہار «چمن» نگاشته است .

آغاز : حمد و سپاس بیحد و بیقیاس منشی حقیقی را کہ دنت افلاک رقعہ ایست .

ہمان : گنج بخش ۳ : ۱۲۰۱

N.M. 1978-25/2 : حسن شاہ ، ۱۲۶۸ھ ، در دہیری شاہ فتح خان ، محلہ مہرا شاہ ولی

شاہ والہ ، از وسط افتادگی دارد ، ش ۲ ، در مجموعہ ، ص ۴۲-۱۲۱ .

مفید الانشاء

از ہندت لچومی رام دہلوی (م ۱۲۳۰ھ/۱۸۱۵م) . یکی از شاگردان او در ۱۲۲۴ھ (= زہی

زیبا ریاض معانی) / ۱۸۰۹م گرد آورده است .

مجموعہ نامہ ہا در چہار فصل و یک خاتمہ است .

آغاز : مناد انشای دلگشا بنیض افادہ حمد منشی مستفیدان معنی .

ہمان : گنج بخش ۳ : ۱۲۰۲ .

N.M. 1967-65 : شکستہ ، ۹ ژوئن ۱۸۲۶م/۳ ذیقعدہ ۱۲۴۱ھ ، آغاز افتادہ : از اکبر

آباد (خریدہ) مصحوب معتدلی فرستاد ، ۱۶ ص (موزہ ۲ : ۲۵۷) .

N.M. 1957-655/66 : شکستہ خوش ، شیخ حیدر علی ، شاگرد منشی بہاری لعل ، ۱

مفر ۱۲۵۲ھ ، عنوانہا شنگرف ، ۱۱۰ ص . (موزہ ۲ : ۲۵۶) .

مکاتبات جی سنگھ

از راجہ جی سنگھ کچھواہہ ، نگارندہ «زیر جلد محمد شاہی» در ہمین فہرست ص ۴۷

مجموعه نامه های رسمی او در چند «انجمن» است : ۲- نامه ها که در سفر تته و بهکر به عالمگیر نگاشته است . ۳ و ۴- نامه ها که از دیار دکن به عالمگیر فرستاد . ۵- نامه ها که به ملوک قطب شاهیه و عادل شاهیه ، امرای بیجا پور و گولکنده و به پسر خود نگاشته است .

N.M. 1975-97 : نستعلیق ، دیوراج سیتھ ، ۲۶ ژوئیه ۱۹۴۳ م / ۵۱۳۶۲ ، عنوانها شنگرف ، آغاز افتاده : (انجمن دوم) . عرضداشت . . غلام بکرنگ جی سنگھ روایت عبودیت و بندگی ، ۲۰۷ ص .

مکاتبات علامی = انشای ابوالفضل

از ابو الفضل بن مبارک ، معروف به علامی (م ۱۱۰۱ / ۱۶۰۲ م) . گرد آوری از عبدالصمد بن افضل محمد . در سال ۱۱۰۵ / ۱۶۰۶ م . درسه دفتر است .

آغاز : (دفتر اول) : گوناگون نیایش مرادوری را سزد . (دفتر ۲) : عرضداشت کمتران بنده ها شیخ ابوالفضل بتوجه شاهنشاهی . (دفتر ۳) : یا فاتح ابواب علوم و حکم - یا رافع اعلام ایام تو نعم .

همان : ایوانف : ۵۳۲ ، ریو ۱ : ۳۹۶ ، گنج بخش ۳ : ۱۲۰۲ .

N.M. 1964-362/A-B : نستعلیق ، محمد صادق بن ابو سعید ، ۱۹ ذی الحجه ۱۱۰۴ ، عنوانها شنگرف ، ۵۸۶ ص .

N.M. 1965-163 : نستعلیق ، ۱ ربیع الاول ۱۱۰۷ ، آغاز افتاده : که مردم در گفتن حق بغایت عاجزاند و جمعی که ، ۳۰۰ ص ، (سوزه ۲ : ۱۳۵) .

N. M. 1961-1365/A : نستعلیق ، حمزه حسینی ، ۳ رجب ۱۱۰۸ ، دفتر سوم ، ۲۸۴ ص .

N.M. 1961-1503 : نستعلیق ، ۱۱۰۰ ، سر لوح ، جدولبند ، عنوانها شنگرف ، سه دفتر ، ۳۹۰ ص .

N.M. 1967-90/2 : سده ۱۱۲ ، باسهر سورخ ، ۱۱۱۴ ، عنوانها شنگرف ، آغاز افتاده . سعادت اند . . یک یک را قرار و مدار شود ، ش ۲ در مجموعه ، گ ۱۲-۳۴ .

N.M. 528-36 : نستعلیق شکسته آسیر ، ۱ محرم ۱۱۰۱ ، عنوانها شنگرف ، دفتر ۱ و ۲ ، ش ۱ در مجموعه ، گ ۱-۱۱ ، و ازین بعد تا ورق ۱۲۴ تصاید فارسی است .

N.M. 528-11 : نستعلیق ، سده ۱۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ناقص الطرفین ، دارای ۶ نامه ، آغاز : توقع دارد که در شبانروز ، ۸ ص * (سوزه ۲ : ۱۲۹) .

- N.M. 1957-865 : نستعلیق خوش ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ناقص الطرفین ، آغاز : انبیاء و رسل علی نبینا و علیهم الصلوٰه والسلام اند و در وحدت ، ۵۴ ص .
- N.M. 528-15 : نستعلیق ، بدن چند بن جنگ رای ، ۲۱ رمضان ۱۲۰۷ هـ ، ۱۹۴ ص ، (سوزه ۲ : ۱۲۴) .
- N.M. 1966-84 : نستعلیق سده ۱۳ هـ ، با سپهر مؤرخ ۱۲۲۹ هـ ، دفتر ۱ و ۲ ، ۳۹۸ ص ، (سوزه ۲ : ۱۲۰) .
- N.M. 528-76 : نستعلیق ، معنای علی بن انرف شاه ۱۱ صفر ۱۲۳۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۲۴۴ ص ، (سوزه ۲ : ۱۲۲) .
- N.M. 1957-648/3 : شکسته ، دیوی چند کھتری ، بیگن ۱۸۸۳ ب (۱۲۴۱ هـ) ، عنوانها شنگرف ، دفتر ۲ ، ۵۴ ص . (سوزه ۲ : ۱۳۲) .
- N.M. 1961-1372 : نستعلیق ، ضمیر الحسن بن سید خیرات . . . بلگراسی ، ۵ رجب ۱۲۶۱ هـ ، در مقام ابلی پورس ، توابع صوبه برار ، عنوانها شنگرف ، ۱۴۲ ص . (سوزه ۲ : ۱۲۳) .
- N.M-456 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ۱۳۰ ص ، (سوزه ۲ : ۱۲۶) .
- N.M. 528/9 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۲۸۰ ص ، ناقص الآخر ، (سوزه ۲ : ۱۲۸) .
- N.M. 528-46 : شکسته ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۱۲۸ ص ، (سوزه ۲ : ۱۲۵) .
- N.M. 1957-648/6A : نستعلیق ، وش دیو پندت ، سده ۱۳ هـ ، با حواشی و توضیحات بین السطور ، ۱۶۸ ص ، ناقص الآخر ، (سوزه ۲ : ۱۲۷) .
- N.M. 1958-245/35 : شکسته ، سده ۱۳ هـ ، ۱۳۲ ص ، (سوزه ۲ : ۱۳۳) .
- N.M. 1958-260/15 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، دفتر اول ، آغاز افتاده : بو قلمونی روزگار و نیرنگی زمانه ناهنجار ، ۷۲ ص ، (سوزه ۲ : ۱۳۰) .
- N.M. 1958-264 : شنیعا ، سده ۱۳ هـ ، دفتر ۱ (؟) ، مجموعه چهل نامه به شاهزادگان و صوفیان آن روزگار است ، آغاز : بعد از حمد بسیار مرحبا واحد القہاری را تمام روی زمین ، ۳۵۴ ص ، (سوزه ۲ : ۱۳۶) .
- N.M. 1958-935 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، دفتر ۱ و ۲ ، ۳۵۸ ص ، (سوزه ۲ : ۱۲۱) ، نسخه در سوزہ عمر کوت (سند) است .
- N.M. 1964-369 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، سرلوح ، عنوانها شنگرف ، ۳۳۴ ص ، (سوزه ۲ : ۱۱۸) .

N.M.1968-742 : نستعلیق سده ۱۳ هـ ، مه دفتر ، ناقص الطرفین ، آغاز : ضمیمه اسباب یگانگی و یکجبهتی ساخت والحق که ، ۲۹۴ ص ، (موزه ۲ : ۱۱۹) .

شرح مکاتبات علامی

از ناشناس .

N.M. 528/269-B : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ناقص الطرفین ، آغاز : شیخ قطره را بجای قطره زر استعمال کرد ، ۱۲۶ ص .

شرح مکاتبات علامی

از ناشناس .

آغاز : (دفتر دوم) : آغاز دفتر دوم ، عرضداشت اول که بشاه مرقوم شده باید دانست که .
N.M. 1961-1360 : نستعلیق ، اقبال بیگ ، رجب ۱۲۶۶ هـ ، در بهوپال ، تنها گزارش دفتر دوم است . ۱۴۲ ص ، (موزه ۲ : ۱۳۷) ، آنجا نادرست شماره نسخه N.M. 1961-1388 . درج شده است) .

مکتوبات عالیہ = تذکره منشیان سلف

از ناشناس . مجموعه نامه هاست از اکابر روزگار مغولان هند ، با احوال سراینده گان فارسی از خاقانی تا روزگار عالمگیر .

آغاز : حمد با تو نسبتی درست-بر در هر که رفت بر در تست .

N.M. 1958-239/2 : نستعلیق بد ، ۲۶ صفر ۱۲۹۲ هـ ، ۸ + ۲۹۶ ص ، (موزه ۲ : ۲۹۷) .

مکتوبات هریج رای

از لاله هریج رای . مجموعه نامه های نگارنده است به دوستان و بعضی عمال شاه عالم دوم (۱۱۷۳-۱۲۲۱ هـ) . در آن از اوضاع جمون (کشمیر) و لاهور نیز سخن رفته است .

آغاز : ملاذ مهربان اشفاق سلمهم ربهم .

N.M. 1957-648/30 : شکسته نستعلیق آمیز ، سده ۱۳ هـ ، ۱۸۰ ص ، افتاده ، (موزه

۲ : ۲۰۰) .

منتخب والا

از علی اکبر بن محمد امین مخاطب به اکابر خان . در سال ۱۱۳۰ هـ (=منتخب والا) / ۱۷۱۸ م نگاشته است . زین نسخه که جامعش در دانش سنت-باغ دل منشیان جوش طبع شگفت-از احسن اتفاق نام و سالش-پیر خردم «منتخب والا» گنت .

در مقدمه مینویسد «ایات مکتوبی از دواوین شعرای مشهور و فقرات انشاء از منشآت . . . فراهم آورده . . . تا گلچینان این گشن مرغوب و طالبان ابن فن مخترع مطالب بجای زیر مشق بوقت ترمیم مکتب . . . زیر دست داشته در هر باب شعری یا مصرعی یا نثری که مقتضای مقام داند بی جست وجو . . . قلمی نمایند» .

در . ۴ عنوان و هر عنوان در . ۴ بیت است : ۱- اظهار محبت پیش از ملاقات . ۲- اشتیاق . ۳- فراق . ۴- عرض اخلاص . ۵- مقابله احسان در اظهار عجز از جواب . ۶- تمسک بر عنایت مکتوب الیه . ۷- شفاعت . ۸- سنارش در باب حاجات . ۹- طیب وفا بمواعید در عنوان ناده . ۱۰- مجموع ارکان مخاطبات . ۲۰- در اعتذار بکرم مکتوب الیه . ۳۰- جدای . (در نسخه موزه بقیه عنوانها نانویس است) .

آغاز : انتخاب هر کتاب مستطاب حمد صانعی تواند بود که شاه بیت آفتاب و حسن مطلع ماه و ایات کواکب .

N.M. 1961-1326 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۸۰ ص .

منشآت آقا حسین خوانساری

دیباچه بیاضی از منشآت آقا حسین خوانساری است . و باید همان آقا حسین بن جمال الدین محمد خوانساری م ۱۰۹۸/۱۶۸۷ م باشد . (ذریعه ۲۳ : ۲۳) .

آغاز : سبحان الله این چه گوهر گرانماید و اختر بلند بایه است که آشنایان زبان وحی والهام به سخنش موسوم کرده اند .

N.M. 1963-266/2 : نستعلیق ، علی رضا حسینی سبزواری ، ۱۰۹۶ هـ ، در جنگ ، ص ۲۴-۳۲ .

منشآت اعظم

از محمد اعظم گهرتلی . از مریدان محمد غوث گوالیاری (م ۱۰۶۲/۱۵۹۷) بود . در انشاء نگاری رسمی و غیر رسمی است ، در پنج باب و یک خاتمه . آغاز : اعظم ترین صفت و ثنای حمد خالق است که .

N.M. 1968-175 : شکسته نستعلیق آمیز ، غلام حسین بن مرتضی ، پس از ۱۲۱۷ هـ ،

ص ۲۳۴ . (سوزه ۲ : ۱۰۴) .

- N.M. 528-44 : نستعلیق ، سید الف شاه بن سکندر شاه لاهوری ، ۹ صفر ۵۱۲۵۴ ، از اول یک برگ افتاده ، آغاز : در مدح پیر دستگیر ، ۴۲۰ ص ، (سوزه ۲ : ۱۵۵) .
- N.M. 1970-261 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، عنوانها شنگرف ، ۲۳۶ ص ، ناقص الآخر ، (سوزه ۲ : ۱۵۶) .

منشآت اقدس

از سید رضی بن نور الدین موسوی شوشتری متخلص به اقدس . پسر نگارنده که میر عالم (م ۱۱۹۴/۱۷۸۰م) نام داشت ، نخست وزیر آصف جاه دوم حیدر آباد ، بود . مجموعه نامه های زکریه که از طرف آصف جاه به سلطان محمود پادشاه ترکیه ، آزاد بلگراسی و دیگران نوشته است . آغاز : حمدله . این کلمه چند است شکسته و بسته .

- همان : فهرست سوزه سالار جنگ ۳ : ۱۵۶ ، فرهنگ سخنوران : ۵۱ «اقدس» .
- N.M. 1958-202/24 : نستعلیق خوش ، سده ۵۱۴ ، عنوانها شنگرف ، ۳۱۴ ص ، (سوزه ۲ : ۲۴۸) .

منشآت برهمن

از چندر بهان برهمن ، نگارنده «چهار چمن» .

- مجموعه ۱۲۱ نامه و نگاشته های مولف است در پنج بخش .
- آغاز : چون در عنفوان شباب این برهمن عقیدت کیش را میل و رغبت بدریافت .
- همان : پاکستان میں فارسی ادب ۲ : ۱۱۵ ، گنج بخش ۳ : ۱۲۱ .
- N.M. 1968-173 : نستعلیق ، محمد باقر ۲۷ شعبان (۵۱۱۶۷) ، عنوانها نانویس ، ۱۵۶ ص ، (سوزه ۲ : ۱۶۶) .

- N.M. 1961-1492 : شکسته ، ۶ محرم ۵۱۲۱۵ ، عنوانها نانویس ، ۱۱۲ ص .
- N.M. 1968-174 : شکسته تعلیق آمیز ، سده ۵۱۳ . عنوانها نانویس ، آغاز : عرضداشت کمترین بندگان عقیدت کیش و دعاگویان چندر بهان که ، ۱۰۲ ص ، (سوزه ۲ : ۱۶۷) .

منشآت تفرشی = شبینم و شاداب

- از ظهیر تفرشی ، ظهیر بن ملا مراد . از انشاء پردازان قرن ۱۱/۱۷۷۷ م بوده است .
- آغاز : شبینم شاداب هر گونه ستایش و ثنای که .

بنگرید به : فرهنگ سخنوران : ۳۶۳ «ظهیرا تفرشی» .

N.M. 1994-386 : نستعلیق ، سواپا رام ، ۷ کاتک ۱۹۰۶ ب (۱۲۶۶ هـ) ، مجدول ۳۴ ص ، (موزه ۲ : ۲۸۷) .

منشآت سعد الله خان

از سعد الله خان (م ۱۰۶۶/۵۷-۱۶۵۵ م) نخست وزیر شاهجهان پادشاه .

مجموعه نامه های رسمی و تاریخی است .

آغاز : حمد بیحد مر خدای را که حبیب خود را بفتوحات غیبیه خاص نمود .

بنگرید به : مکتوبات سعد الله خان ، بتصحیح دکتر ناظر حسین زیدی ، لاهور ۱۹۶۸ م .

N.M. 1957-912/15 : نستعلیق خوش ، سده ۱۲ هـ ، سرلوح ، جدولهای مظل و ملون

۱۸۸ ص ، (موزه ۲ : ۱۶۳) ، در چاپ زیدی همین نسخه مورد تصحیح بوده است .

منشآت غیوری

از منشی لجهمن سنگه غیوری دهلوی (م ۱۲۲۴ هـ) . داری خطبه های کتب و نامه ها .

آغاز : حمدی که عارض صنحه را بخال مشکین نقط و عنبرین خط بیاراید و مسلسل زلفا دلکش سطور بطرف سیمین عذار .

N.M. 1969-293/3 : نستعلیق ، (رمضان ۱۲۲۴ هـ) ، ش ۳ در مجموعه ، ص ۱۷۲-۲۶۹

منشآت منشی

از گنیش داس بدیهیره قانونگوی گجرات (پاکستان) . در ۱۸۴۹/۵۱۲۶۵ م زنده بود . برام

رتن لعل در چهار فصل و خاتمه ای نگاشته است . ۱- عرض عرایض . ۲- رقم توقیعات . ۳- مکاتیب محاورات . ۴- تشریح وثایق . خاتمه در انشاء .

آغاز : حمد و سپاس بیقیاس مر حضرت قادر بیچون را که گوناگون خلاق .

N.M. 1967-58 : نستعلیق ، ۲۲ چیت ۱۸۹۳ ب (۱۲۵۳ هـ) ، جدولبند ، عنوانها شنگرف

آغاز افتاده : نواب و سرداران و غیره مقربان بارگاه پادشاه ، ۱۹۸ ص ، (موزه ۲ : ۲۸۴) .

N.M. 1965-164 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، جدولبند ، ۲۵۶ ص ، (موزه ۲ : ۲۸۳) .

منشآت موسوی خان فطرت

از میر معز الدین محمد متخلص به فطرت موسوی (۱۰۵۶-۱۱۰۱/۱۶۴۶-۱۶۹۰ م). در ۵۱۰۸۲ به هند آمد و به دربار عالمگیر پیوست. در سال ۳۲ جلوس عالمگیری (۱۰۹۹-۱۱۰۰ هـ) خطاب «سوسیخان» دریافت. (مآثر الامراء ۳ : ۲۶-۵۲۴).

مجموعه دیباجه بیاض، نامه‌ها به دوستان و اقوال حضرت علی (ع) است. (سوزه ۲ : ۱۹۸).
آغاز : سبحان الله هر چند این قلم را از مکحلته دوات .

نیز بنگرید به : ستین احمد صبا : «احوال و آثار موسویخان معز فطرت» رساله دکتری از طرف دانشگاه بمبئی .

N.M. 1957-912/48 : شفیعا ، سده ۵۱۲ ، زر افشان ، مجدول ، ۱۴ ص ، (سوزه ۲ : ۱۹۸ ، من در سوزه این نسخه را ندیدم) .

نشآت یوسف

از محمد یوسف . مجموعه نامه های رسمی و شخصی است . اولین نامه بمناسبت جلوس عالمگیری (در ۱۰۶۸ هـ) ارسال شده است .

آغاز : منت و سپاس نوادر الاساس که قوت مدرکه عالی فطرتان .

N.M. 1961-1371 : نستعلیق و نسخ ، جمادی الاول ۱۲۶۴ هـ ، ۱۴۰ ص ، (سوزه ۲ : ۱۹۹) .

نشآت = انشا ، رقعات ، مکتوبات

نشی نامه

از جیون بن شیخ عبدالرحیم . در ۱۱۸۰/۶۷-۱۷۶۶ م در دستور نامه نگاری نگاشته است .
ر آغاز مدایح خوانین پنجاب از آنجمله ابراهیم خان ، جمال خان ، محمد خان ، و غیره آورده است .

آغاز : حمد و ثنای مر صانع را سزد که بنا بر انقطاع و انهدام .

N.M. 8969-341/1 : نستعلیق ، ۱۱ اکتبر ۱۸۷۲ م / ۲۸ رجب ۱۲۸۹ هـ ، جدولبند ، ش ۱
ر مجموعه گ ۱-۷۸ ، (سوزه ۲ : ۳۲۶) .

سخنه عالمگیری = مجموعه خرد

مجموعه نامه های عالمگیر پادشاه است ، در شش مقاله . (همان : فهرست سوزه سالار جنگ : ۱۲۷ بنام «مجموعه خرد» . از ماده «سخنه عالمگیری» رقم ۱۰۹۶ بدست سی آید که مصادف بیست و چهارمین سال جلوس عالمگیر است . شاید همین تاریخ تالیف باشد .

در سوزہ ۲ : ۲۰۳ نام نگارنده منشی الممالک ابوالفتح مائب به قابل خان درج شده است
«آداب عالمگیری» قابل خان در دست است که مطالب آن کتاب با «مجموعه عالمگیری» کتاب
جدایی دارد .

شش مقاله : ۱- نامه های عالمگیر به شاهجهان . ۲- نامه های بیگم صاحبه . ۳- نامه های
سلطان محمد به امراء . ۴- نامه های قابل خان به سلطان محمد . ۵- «قول نامه» که برای محمد مراد
بخش نوشته شد . ۶- در نسخه سوزہ افتاده .

آغاز : دانایان بارگاہ تکوین و ایجاد از لوحه .

N.M. 1938-256/3 : نستعلیق ، سده ۱۷ ، در آخر مقاله ششم افتاده ، ۳۴۴ ص

(سوزہ ۲ : ۲۰۳) .

نگار نامه منشی

از لعل چند منشی معروف به ملکزاده . در سال ۱۰۹۵/۱۶۸۴ م نگاشته است . وی شاگرد
جمال الدین ملتانی بود و در دستگاه های لشکر خان (م ۱۰۸۱) و شاهزاده محمد معظم (شاه عالم)
و شاهزاده معز الدین (جهاندار شاه) خدماتی انجام داده است .

مجموعه نامه ها و فراسین است در دو دفتر .

آغاز : منشی حکمت کامله ایزد چون به ارادت ازلی .

همان : گنج بخش ۳ : ۱۲۱۵ ، سوزہ ۲ : ۱۸۸ ، نسخه های فارسی ۳ : ۱۲۱۵ .

N.M. 1957-890/3 : نستعلیق ، سده ۱۲ ، با مهر مورخ ۱۱۹۴ ، ۲۹۴ ص ، (سوزہ

۲ : ۱۹۳) .

N.M. 1957-975/4 : نستعلیق ، محمد علی ، در بدوکی (بخش گوجرانواله) ، سده ۱۲

عنوانها شنگرف ، آغاز افتاده : که از آن جمله تا یک هفته رسد ، ۵۸۶ ص .

N.M. 1959-411 : نستعلیق خوش ، رام دیال برای لاله بهولا ناتھ ، ۲ صفر ، ۳۶ جلوس

شاه عالم دوم (۱۲۰۹) ، عنوانها شنگرف ، ۴۶۶ ص . (سوزہ ۲ : ۱۸۸) .

N.M. 1962-101 : شکسته نستعلیق آمیز ، ۱۵ کتک ۱۸۹۶ ب (۱۲۵۵) ، عنوانها

شنگرف ، ۳۶۸ ص . (سوزہ ۲ : ۱۹۰ ، الزبیر : ۴۲۶) .

N.M. 1967-50 : نستعلیق ، شهر یار ، ساکن کوت لدها ، عماد پرگنه حافظ آباد (بخش

گوجرانواله) ، ۱ هاژ ۱۸۹۷ ب (۱۲۵۶) ، ۴۹۴ ص ، (سوزہ ۲ : ۱۹۱) .

- N.M. 1968-172 : نستعلیق ، رکن الدین بن سیان رحمت الله بتالیه ، ۵۱۲۶۲ ، ص ۳۹۸ .
(سوزه ۲ : ۱۸۹) .
- N.M. 1958-643 : شکسته ، بخامه های گوناگون ، سده ۵۱۳ ، جدولها و عنوانها شنگرف ،
ص ۳۷ ، (سوزه ۲ : ۱۹۲) .
- N.M. 1961-1498 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، عنوانها شنگرف ، ناقص الطرفین ، آغاز . بعد
از آنکه اولاد اسجاش کسوت ایجاد پوشیده ، ص ۳۳۴ .
- N.M. 1966-7 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، ص ۳۵۸ ، ناتمام . (سوزه ۲ : ۱۹۴) .
- N.M. 1967-51 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، از اول و آخر افتاده ، آغاز : حضرت والا پناهی
را بر سفارح جمع ، ص ۳۶۴ .
- N.M. 1967-52 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، ناقص الطرفین ، آغاز : سلیمان نکمته عدل پرور ،
ص ۷۴۸ ، (سوزه ۲ : ۱۹۵) .
- N.M. 1967-52 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، ناقص الطرفین ، آغاز : نباید پرداخت و از کمات
حکمت سمات ، ص ۲۸۸ ، (سوزه ۲ : ۱۹۷) .

نیاز نامه

- از سبجان رای ، از مردم پنهنده . (عند) بود . بخواش لاله جوالا سهای نگشته است .
در سه قسم : ۱- عرایض . ۲- رقایم . ۳- نثرهای مشرق . درین کتاب بعضی مطالب
مربوط به دوره آصف الدوله نواب اوده (۱۱۸۸-۱۲۱۳ هـ) میباشد .
آغاز : حمد بیحد بحضرت منشاء یعنی که منشی فطرت در انشاء ستایش سیر گریبان .
- N.M. 528/63 : نستعلیق ، سید قطب شاه ، ساکن راهوکی ، ۵۱۲۳۶ ، عنوانها شنگرف ،
ص ۲۸۲ . (سوزه ۲ : ۲۵۴) .

رساله در وثقیه نویسی

- N.M. 1967-121 : ص ، ناقص الطرفین ، قابل فهرست نیست .

هماون بر سرود

- از محمد نجفی هلی خان (م ۱۲۹۹/۵-۱۸۸۱ م) بن محمد عظیم الدین ناضی چنچر (عند) .
نگارنده از نویسندگان و شارحان بزرگ عصر خود و سلازم محمد علیخان بهادر صوات جنگ فرمانروای
محمد آباد ، تونک بود . و مدتی در دانه کله کلکته «بچاکری داوران» بوده است .

مجموعه ۲۲ نامه و یک پایان نامه ، بنام نواب محمد وزیر خان تالیف کرده . نام تالیف چنین آمده است : گزیده نامه ای انجام کردم-همایون بر سرودش نام کردم. ویژگی این نگارش اینست که در آن هیچ واژه تازی بکار برده نشده است . و نگارنده زبان متن را «دری وا گوید که دیرینه بر سرود ایران کشور است» خوانده است . (همان : فهرست مخطوطات فارسیه پنجاب پبلک لائبریری ، لاهور ۱ : ۵۷۵) .

آغاز : ستایش یزدانی مزگاہ باندازه همادی در یابش نخستین خرد که بفراهمی مرزبودیان فردغسته روان در زنجیره .

N.M. 1976-103 : نستعلیق خوش ، محمد عنایت الله احمدی ، ۲۲ ذی الحجہ ۱۳۷۶ھ ، در تونک ، عنوانها شنگرف ، ۱۶ ص ، اندازه رحلی .

همایون نامه

از محمد بن علی بن جمال الاسلام ملقب به شهاب المنشی . بنام خواجه احمد ، وزیر تالیف کرده است . در مقدمه می نویسد . «این کمینه . . . از جانب جمعی بخادیم . . . ماسور شد که ترسلی مشتمل بر فنون مکتوبات و مناشیر و احکام و غیر هما . . . که در عصر متداول باشد، تالیف کند».

در ده باب و هر باب در چند فصل . ۱- خطاب سلاطین و اعلی ، در ۷ فصل . ۲- تنهائی، در ۷ فصل . ۳- تعازی ، در ۶ فصل : ۴- مکتوبات در معانی و مطالب متفرقه ، در ۵ فصل . ۷- عذر خواهی ، در ۲ فصل . ۸- مناشیر ، در ۲ فصل . ۹- احکام و پروانه جات ، در ۲ فصل . ۱۰- سوگند نامه ها و عهود و سوائیق ، در ۲ فصل .

آغاز : حمدی که اشعه انوار صدق آن اقطار و آفاق ارباب دولت و اقبال را منور ساخت .

N.M. 1957-994/10-C : نسخ ، احصار الدین بن جبرانگیر ، سده ۱۱ھ ، عنوانها شنگرف ، ش ۳ در مجموعه ، گ ۳-۴ . ۱۱ ، ناقص الآخر ، در صحافی جا بجا شده است .

نثرهای ادبی

آشوب نامه = رسایل طغرا ۲۶/۱

آهنگ بلبل = رسایل طغرا ۱۳/۳، ۲۱/۱

اشاراتیه = رسایل طغرا ۱۰/۱، ۱۶/۳

شرح اشاراتیه = شرح رسایل طغرا ۱۷

اصطلاحات

از ناشناس . در وصف دست ، آه معشوق ، عناصر و طبایع قاصد ، دشت و صحرا ، کوهسار ، هوا ، گل ، طیور و وحوش است .

آغاز : در صفت دست - دست گستاخ از دست رفتن بمعنی بیخود شدن .

N.M. 1957-247/31-B : نستعلیق ، (سید قمر علی ، ۱۲۳۸ هـ) ، عنوانها شنگرف ، ش ۲ در

مجموعه ، ۱۷ ص .

اعلامیه = رسایل طغرا ۹/۱

الهامیه = رسایل طغرا ۱/۲۲، ۲/۳، ۴/۴، ۵/۴

شرح الهامیه = شرح رسایل طغرا ۳

انوار المشارق = رسایل طغرا ۱/۱۵، ۲/۴

شرح انوار المشارق = شرح رسایل طغرا ۱۱

انیس العشاق

از شرف الدین حسن بن محمد راسی (م ۵۷۹۵/۱۳۹۳ م) . بنام ابوالفتح شیخ اویس بهادر خان ایبازی (۷۵۷-۵۷۷۶) نگاشته است .

در اوصاف اعضاء و اندام معشوق در ۱۹ باب است .

آغاز : حمد بیحد و ثنای بیعدد مر خالقی را سزد جات کامة که در مبداء خلقت .

همان : ریو ۲ : ۸۱۴ . گنج بخش ۳ : ۱۲۵۵ ، نفیسی ۱ : ۱۸۷ .

N.M. 1976-41/9 : نستعلیق شکسته آریز ، بابو رای . . . ، ۲۷ جمادی الاول ۱۱۱۵ هـ ،

عنوانها شنگرف ، ش ۹ ، در مجموعه ، ۶۴ ص .

N.M. 1958-262/59 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ۴۸ ص (موزه ۲ : ۳۵۷) .

N.M. 1961-1224 : نستعلیق ، حیات علی خان بهادر ، ۲۷ ربیع الاول ۱۲۳۳ هـ ، از

آغاز یک ورق افتاده : بسیار عذر خوانان گنند ، ۶۲ ص . (موزه ۲ : ۳۵۸) .

بهارستان = روضة الاخيار

از عبدالرحمن جامی . در سال ۱۴۷۸/۵۸۹۲ م در بیروی گنستان سعدی نگاشته است . در

هشت «روضه» و هر روضه در هشت «آیین» .

آغاز : چون مرغ امری بال ز آغاز .

بنگرید به : «جامی» از حکمت : ۲۰۳ ، گنج بخش ۳ : ۱۲۵۶ .

N.M. 1961-1546 : نستعلیق ، ترقیمه منظوم : هست سید محمد ابن جلیل - مالک و کاتبش

بلا تاویل . ۲۴ ذیقعد ، بروزگار فرخ سیر ، در سنه کتابت دستبرده شده و آنرا ۱۱۲۶ هـ ساخته اند ،

هر چند این سال هم از روزگار فرخ سیر است ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ، ۱۲۸ ص .

N.M. 1959-150 : نستعلیق ، رادها کرشن بن منشی کانبهیی داس بن رای کشن لال بن رام

پرشاد کایسته ستمرال چهار چهلویه ، ۱۹ محرم ۱۲۸۷ هـ ، در حیدر آباد ، عنوانها شنگرف ، ۱۹۸ ص .

بیروی بهارستان = شکرستان از عرشی

پریخانه = رسایل طغرا ۱/۱۳، ۲/۱۱

تاج المدایح = رسایل طغرا ۱/۲۴، ۲/۳، ۳/۴، ۴/۵، ۵/۲

شرح تاج المدایح = شرح رسایل طغرا ۲

- تجلیات = رسایل طغرا ۱/۶، ۲/۶، ۳/۶
- شرح تجلیات = شرح رسایل طغرا ۶
- تحقیقات = رسایل طغرا ۱/۴، ۳/۵
- شرح تحقیقات = شرح رسایل طغرا ۱۳
- تذکره الاتقیاء = رسایل طغرا ۱/۸
- تذکره الاحباء = رسایل طغرا ۱/۸، ۲/۹، ۳/۱۱
- شرح تذکره الاحباء = شرح رسایل طغرا ۱۰
- شرح تسویلات = شرح رسایل طغرا ۱۲
- تعداد النوادر = رسایل طغرا ۱/۵، ۲/۸، ۳/۸
- شرح تعداد النوادر = شرح رسایل طغرا ۹
- ثمره طبی = رسایل طغرا ۱/۱۷
- جزئیات و کلیات = چهل ناموس = ناموس اکبر

از ضیاء الدین نخشبی . در سال ۱۳۳۹-۳۰/۵۷۳ م بنام قطب الدین مبارک شاه خلجی (۷۱۷-۵۷۲۱) نگاشته است .

مطالب منظوم و منثور دربارهٔ اعضای انسان که اشرف المخلوقات گفته میشود، درجهیل ناموس .

آغاز: تحمید حمد احد کوی قل هو الله احد الله الصمد خلدیه احدیت و صمدیت اوست .

همان : ریو ۲ : ۷۴۰ .

N.M. 1964-363 : شکسته ریز و خوش ، سده ۱۱ هـ ، جدارل زرین ، عنوانها شنکرف ،

برگ اول افتاده : درگردنم افکندی ، صفحات ناقابل شمار .

N.M. 1972-173 : نستعلیق ، سده ۱۱ هـ ، عنوانها شنکرف ، ۳۶ ص ، سوریانه زده .

N.M. 1957-909/27 : نستعلیق ، کیشو رای کاتبه ، ۵ رمضان ۱۱۴۷ هـ ، در شاهجهان

آباد ، ۳۷۰ ص ، (سوزه ۲ : ۳۳۱) .

N.M. 1965-213 : نستعلیق ، نند لعل ، برای سکه رای ، ۱ رمضان ۲۱ محمد شاهی (۵۱۱۵۲) ، در شاهجهان آباد ، ۲۳۶ ص . (سوزه ۲ : ۳۳۲) .

جلوسیه = رسایل طغرا ۱۶/۱

شرح جاوسیه = شرح رسایل طغرا ۱۸

جوش بلبل = رسایل طغرا ۲۱/۱

چشمه فیض = شرح رسایل طغرا ۱۶/۲، ۱۲/۱

شرح چشمه فیض = شرح رسایل طغرا ۲۰

چمنستان

از اند رام مخلص . در سال ۱۷۴۶/۵۱۱۵۹ م نگاشته است .

مجموعه نثر مرصع و نکات ادبی است در چهار «چمن» و هر «چمن» در دو «گلدسته» .

آغاز: بعد از رنگا رنگ آرایش چمنستان حمد و ستایش او تعالی .

بنگرید به : ادبیات فارسی بین هندوون کا حصه : ۱۱۶ ، دکتر جیمز : اند رام مخلص ، رساله دکتری از طرف دانشگاه دهلی (هند) .

N.M. 474/A : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ش ۱ ، در مجموعه ، ص ۱-۳۶ ، ناقص الآخر . (سوزه ۲ : ۳۲۴ ، الزبیر : ۴۷۲) .

چهار صد ایراد بر کلام آزاد

از محمد باقر آگاه مدرسی (۱۱۵۸-۱۲۲۰ هـ) . در ۱۱۹۹ هـ (= عشرت آزادیه) / ۸۵-۱۷۸۴ م بدستور غلام محمد غوث خان نگاشته است .

نگارنده در چهار صد مورد ، انتقاد و ایراد بر تالیفات و اشعار آزاد باگراسی (م ۱۲۰۰ هـ) گرفته است .

آغاز: ریاحین مضامین رنگین و ازاهیر تراکیم دلنشین نثار حمد منتقم محمود العدلی که سرو آزاد .

بنگرید به : فضل الرحمن ندوی : «چهار صد ایراد بر کلام آزاد» مقاله مندرج در مجله علوم اسلامیة علی گره ، دسامبر ۱۹۶۱ م ، ص ۹۳-۱۲۰ .

N.M. 1958-44/2 : نستعلیق خوش، ۱۲۵۵ هـ، عنوانها شنگرف، ۲۰۰ ص، (موزه ۲: ۲۵۱).

چهار عنصر

از میرزا عبد القادر بیدل (۱۰۵۴-۱۱۳۳ هـ). در سال ۱۱۱۶/۵-۱۷۰۴ م نگاشته است. در احوال خود و آن کسانی که از آنان استفاده علمی و روحانی کرده بود، در چهار «عنصر» آغاز: خداوند زبان معذور بی صرفه سرایی است.

بنگرید به: عباد الله اختر: بیدل، لاهور، ۱۹۶۱ م، ص ۸۵-۶.

N.M. 1963-259 : نستعلیق خوش، گل محمد هانسوی، ۲۲ ذیقعده ۱۱۲۱ هـ، سرلوح، ملون و مطلا، عنوانها شنگرف، ۴۱۴ ص (موزه ۲: ۲۳۳).

N.M. 1973-190 : نستعلیق، ۳ رجب ۱۱۹۰ هـ، عنوانها شنگرف، به شدت موربانه زده و آسیب دیده، صفحات ناقابل شمار.

N.M. 1957-960/15 : نستعلیق شکسته آسیر، سده ۱۲ هـ، عنوانها شنگرف، ۴۸۷ ص، (موزه ۲: ۲۳۶).

N.M. 528-23 : نستعلیق خوش، سده ۱۲ هـ، سرلوح، مجدول، ۲۵۰ ص (موزه ۲: ۲۳۷).

N.M. 1957-247/27 : نستعلیق خوش، ۱۷ جمادی الاول ۱۲۰۱ هـ (عنصر اول)، عنوانها شنگرف، ۴۲۶ ص، (موزه ۲: ۲۳۴).

N.M. 1962-178 : شفیعی خوش، سید عبدالحسن الحسینی، ۲۱ شعبان ۱۲۲۶ هـ، ۶۹۰ ص (موزه ۲: ۲۳۵).

چهل ناموس = جزئیات و کلیات

از نخشی.

حسن و عشق = تزویج العشق والحسن

از میرزا نورالدین محمد معروف به نعمت خان عالی (م ۱۱۲۱ هـ). درباره حسن و عشق است.

آغاز: حدیث عشق شد زیب بیانم - چو شمع افتاد آتش در زبانم . . . عرایس افکار معانی را.

N.M. 1958-202/18-11 : نستعلیق خوش، محمد انور، ۱۱۶۲ هـ، در جنگ، گ ۱۹۹-۲۰۳.

N.M. 1957-655/72 : نستعلیق خوش، ۷ صفر، سده ۱۲ هـ، عنوانها شنگرف، ۳۴ ص.

N.M. 1969-732/2 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، جدولبند ، ش ۲ در مجموعه ، گ ۲۴۷-۲۵۵ ، ناقص الآخر .

N.M. 1971-24/3 : شکسته ، (بندان پندت سپرو ، ۱۲۲۱ هـ) ، جدول ، ش ۳ در مجموعه ، ص ۱۹-۵۹ .

N.M. 1958-41/2-2 : نستعلیق خوش ، ۲۵ رمضان ۱۲۶۵ هـ ، ش ۲ در مجموعه ، ۴ ص .

N.M. 1970-198/2 : نستعلیق خوش ، سده ۱۳ هـ ، در مجموعه رسایل عالی ، ص ۱۸۶-۲۳۲ .

شرح حسن و عشق

از امام بخش صهبائی دهقاری (م ۱۲۷۳ هـ) . در ۱۲۵۰ هـ بدان آغاز کرده و در ۳ شعبان ۱۲۵۱/۱۸۳۵ م بدان رسانیده است . تاریخ شروع تالیف از مصرعه «یاد بادا شرح وصل حسن و عشق» و از ماده «آغاز امر» بدست می آید .

آغاز : (مقدمه) از آنجا که گذارش مضامین حمد الهمی امریست محال و ادای مراتب نعت حضرت (متن) : حدیث عشق شد . . . حدیث در منتخب جزو خبر نو .

N. M. 1961-1362 : نستعلیق ، ۱۲۵۵ هـ ، ۲۹۵ ص .

N. M. 1961-1363 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ۹۸ ص ، ناقص الآخر .

رساله در حمد

از ناشناس که دیباچه های کتب مختلف را یکجا کرده ، در آن دیباچه ها حمد و ثنای خدا بیان شده است .

آغاز : الحمد لله المحمود بكل لسان . . ای صفات تو دلیل آمده بر وحدت ذات .

N. M. 1957-994/27-6 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ش ۶ در مجموعه ، ۳۶ ص .

رساله در حمد و نعت

ظاهرا مقدمه کتابی است .

آغاز : ثنای بی قیاس خالق را سزد که بامرکن طبقات سعوات بوقلمون را بی معاونت بیستون بر افراشته .

N. M. 1957-912/23-1 : نستعلیق خوش ، محمد شفیع تبریزی ، ۱۱۷۸ هـ ، سرلوح ، دو

صفحه آغاز منقش ، جدولبند ، ش ۱ در مجموعه ، ص ۱۱-۲ .

خمسه ضروریه = رسایل طغرا ۱۸/۱ ، ۱۴/۳
 شرح خمسه ضروریه = شرح رسایل طغرا ۱۵
 خوان خلیل ، دیباجه . . .

از ظهوری ترشیزی . در ستایش ابراهیم عادلشاه (۹۸۸-۱۰۳۷ هـ) و بعضی از رجال بزرگ آن عصر .

آغاز : ای از تو بر اهل تفت و اکلیل سپیل .

همان : نسخه های فارسی ۵ : ۳۵۵۸ .

N. M. 1965-4 : نستعلیق خوش ، عنایت الله ، ۷ رجب ۱۱۰۶ هـ ، در کتابات اور .

N. M. 1971-24/7 : شکسته ، (بندها بندهت سیرو) ، ۱۳ شوال ۱۲۲۱ هـ ، جدول ، ش ۷

در مجموعه ، ص ۲۷۸-۳۳۲ .

N. M. 1961-1351 : نستعلیق خوش ، محمد باقر شاگرد نادر فلم خان ، ۱۱ ذیقعده ۱۲۲۸ هـ ،

در حیدر آباد دکن ، گ ۲۷-۵۹ ، (سوزه ۲ : ۱۴۰) .

N. M-1958-202/10-2 : نستعلیق ، سید میرزا خان برای نواب میر غلام حسین خان بهادر ،

۲۶ جادی الثانی ۱۲۴۵ هـ ، عنوانها شنگرف ، ش ۲ در مجموعه ، گ ۹-۲۷ ، (سوزه ۲ : ۱۴۳) .

N.M. 1967-84/2 : نستعلیق ، رحیم بخش ، ۹ رجب ۱۲۴۵ هـ ، گ ۸-۹ ، (سوزه ۲ : ۱۴۴) .

N.M. 528-58/A : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، گ ۱۷-۳۰ ، (سوزه ۲ : ۱۴۶) .

N. M. 1957-648-B : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، گ ۲۷-۴۵ ، (سوزه ۲ : ۱۴۷) .

N. M. 1961-1356/3 : نستعلیق بد ، سده ۱۳ هـ ، گ ۲۰-۳۶ ، (سوزه ۲ : ۱۴۹) .

خوان نعمت

از نعمت خان عالی . در داستانها و لطایف و نکات علمی و اشعار .

آغاز : عیار افزای نقد سخن اکسیری ست که چون بر فلزات .

همان : فهرست مخطوطات شیرانی ۳ : ۳۰۹۸ .

N.M. 1957-655/89 : نستعلیق خوش ، سده ۱۲ هـ ، در هاشم توضیحات دارد ، ۲۴ ص .

دیباچه = رسایل طغرا ۱۹/۱

دیباچهٔ مثنویات قدسی

از ناشناس .

آغاز : چهره گشای تصور سپاس بهار پیرای که گلبن هزار دهان .

N. M. 1964-404/2 : شکسته ، سدهٔ ۱۲ هـ ، (در مجموعه ای با یادداشت مورخ . ۲ ذیحجه .

۵۱۱۸۱) ، ش ۲ در مجموعه ، گ ۶-۱۴ .

دیباچهٔ معیار الادراک = رسایل طغرا ۱/۲۱

رسایل طغرا - ۱

از ملا طغرای مشهدی (م بعد از ۱۰۶۸ هـ و قبل از ۱۰۷۸ هـ/۱۶۵۷-۱۶۶۸ م) . بنگرید به

گنج بخش ۳ : ۱۲۷۳ .

دارای :

۱- ضیافت معنوی ، (ص ۲ - ۸)

آغاز : این مجموعه طبقه های کاغذین است که جلدش را سفره میخوانند . . . بد کن سال غم .

۲- رقعات (ص ۸ - ۷۷)

آغاز : بوقت رفتن دربار شاه گردون فر - نوشته شد ز تجرد بمیرزا سنجر . فرمان ده کشور

طریقه . یا آغاز : قلمی بهر مقیما شده عبرت نامه - که شود رو سبه آن دزد سخن چون خامه .

۳- وجدیه ، (ص ۷۷ - ۹۶)

آغاز : این نامه که آوازه در انشا دارد - صد شعبه معرفت در املا دارد . . . نغمه دلنشین

بترجم حمد سازنده مقام پذیرد .

۴- تحقیقات ، (ص ۹۶ - ۹۸)

آغاز : چون بآسمان نازکی خیال راه نیافت - تدقیقاتش چرا بر زمین رنگین مقال نیارد شتافت .

از بس غلط .

۵- تعداد النوادر ، (ص ۹۸ - ۱۰۱)

آغاز : در تیره زمین هند دیگر شدم .

۶- تجلیات (ص ۱۰۱ - ۱۰۷)

آغاز: جای موسی خالیست .

۷- مجمع الغرایب ، (ص ۱۰۷ - ۱۰۹)

آغاز: چه نویسد از وسعت دریا .

۸- تذکرة الانقیاء = تذکرة الاحباء (۱۰۹ - ۱۲۲)

آغاز: طغرا تاکی تیغ زبان کنی . . اول پیر بقعه پاک طینتی .

۹- کاشف العیوب = اعلامیه = مرآت العیوب (ص ۱۱۲ - ۱۱۴)

آغاز: مخاطب این خطاب انتساب یواجی خان پسر آقا خان موسی تاب - یواجی همه وقت پاده عنابی نیست .

۱۰- اشاراتیه ، (ص ۱۱۴-۱۱۶)

آغاز: خطاب بسپه سالار عرصه خبری کوز بهادر یواجی خان تبریزی چون رعایت مضمون تکلم الناس علی القدر عقوالم لازم است .

۱۱- رقعہ بنام قاضی قندهار (میرزا محمد) ، (ص ۱۱۶-۱۱۷)

آغاز: دیباجہ کستان دانای تقریر - خاتمہ بوستان شناسای تحریر .

۱۲- چشمه فیض ، (ص ۱۱۷-۱۴۹)

آغاز: این تازه مقال است که از تری لفظ . . . ای ملک وجود بر درت مادائی .

۱۳- پریخانه ، (ص ۱۴۹-۱۵۸)

آغاز: چون بنام خدیو ایران در زمین تازگی رقم بنا گردید . . ای راقم فرد رزق چه صبح و چه شام .

۱۴- گریه قلم ، (ص ۱۵۹-۱۶۳)

آغاز: خطاب این رقم دردناک طغراست که از ماتم افروزی باعث نوحه شاه و گداست . جوید ز تن نشان .

۱۵- انوارالمشارق ، (ص ۱۶۳-۱۷۶)

آغاز : اگر بآسمان فصاحت ضیا نمیداد در خاور زمین انشا از صبح بلاغت پرتو نمی افتاد -
ای جوش دل صراحی و جام ز تو .

۱۶- جلوسیه ، (ص ۱۷۶-۱۸۹)

آغاز : جلوسیه طغرا عبارتست ازین رقم که چون بدعوی آسمان . . . یافت ای کواکب فروغ
بپای سریر .

۱۷- ثمره طبی ، (ص ۱۸۹-۲۰۶)

آغاز : اگر این تازه سیوه کاغذین سبد است . . . ای درد تو بهتر از دوی دگری .

۱۸- خمسه ضروریه ، (ص ۲۰۶-۲۰۷)

آغاز : آزرده ام از دیدن بیدردی چند . . . اول سرخیل دیوان .

۱۹- دیباجه ، (ص ۲۰۷-۲۲۲)

آغاز : کج نشد یک سوی بر ابروی آن زرین نقاب - باوجود آنکه می بیچد کمان آفتاب .

۲۰- معراج الفصاحت ، (ص ۲۲۲-۲۲۶)

آغاز : از حق سخن معجزه آیین خواهم - نظمی که کند رسول تحسین خواهم .

۲۱- آهنگ بلبل = دیباجه معیار الادراک = جوشش بلبل ، (ص ۲۲۶-۲۲۹)

آغاز : بشرو ساز سخن ترانه حمد و صانعیت که .

۲۲- المہامیہ ، (ص ۲۲۹-۲۳۹)

آغاز : لله الحمد که نقش مرادم در پوست .

۲۳- فردوسیه ؛ (ص ۲۳۹ - ۲۵۶)

آغاز : ثنای بهار پیرای که .

۲۴- تاج المدایح ، (ص ۲۵۶ - ۲۷۸)

آغاز : سرخروی قلم نگارش .

۲۵ - مرتفعات ، (ص ۲۷۸ - ۲۸۳)

آغاز : عاشق و معشوق را با هم .

۲۶ - آشوب نامه ، (ص ۲۸۳ - ۲۹۷)

آغاز : ز نظم و نثر پر شور میشود انشاء - خطاب بافت آشوب نامه طغرا . این نامه را
چو خاسه طغرا تمام کرد - آشوب نامه اش زره شوق نام کرد .

۲۷ - مشابهات ربیعی ، (ص ۲۹۷ - ۳۰۰)

آغاز : هنگامی که دارا عند سبز بروری .

۲۸ - مرآت الفتوح ، (ص ۳۰۰ - ۳۱۰)

آغاز : یکه تازان میدان تقریر بدولت ستایش ناصری .

۲۹ - کنزالمعانی = کنزالمدایح ، (ص ۳۱۰ - ۳۱۴)

آغاز : نفایس مخزن دهان جواهر حمد مکریمت که .

N. M. 1970-24/1 : نستعلیق خوش ، تاج الدین سلطانی ، سده ۵۱۱ ، سرلوح ، عنوانها

شنگرف ، جدولهای زرین ، محشی .

رسایل طغرا - ۲

- دارای : ۱ - فردوسیہ (گ ۱) ، ۲ - تاج المدایح (گ ۱۷) ، ۳ - المہامیہ (گ ۲۵) ،
۴ - مرآت الفتوح (گ ۳۵) ، ۵ - کنزالمعانی (گ ۴۴) ، ۶ - تجلیات (گ ۴۷) ، ۷ - مشابهات
ربیعی (گ ۵۳) ، ۸ - تعداد لنوادر (گ ۵۶) ، ۹ - تذکرۃ الاحباء (گ ۶۲) ، ۱۰ - مجمع الغرایب
(گ ۶۸) ، ۱۱ - پر بنجانہ (گ ۷۰) ، ۱۲ - معراج النصاحت (گ ۷۹) ، ۱۳ - وجدیہ (گ ۸۳) ،
۱۴ - انوارالمشارك (گ ۱۰۰) ، ۱۵ - نمونہ انشاء - آغاز : سیمین روی زیاسیم دادند ، (گ ۱۱۲) ،
۱۶ - چشمہ فیض (گ ۱۱۷) .

آغاز : برابر با رسایل طغرا - ۱ ، در آغاز مقدمہ کوتاہ دارد .

N. M. 1967-81 : شکستہ نستعلیق آمیز ، ۵۱۲۲۳ ، ۸ + ۲۴۰ ص . (موز : ۲ : ۱۶۹) .

رسایل طغرا - ۳

- دارای : ۱ - فردوسیہ (گ ۱) ، ۲ - تاج المدایح (گ ۱۶) ، ۳ - مرآت الفتوح (گ ۳۵) ،
 ۴ - کنز المعانی (گ ۴۳) ، ۵ - تحقیقات (گ ۴۷) ، ۶ - تجلیات (گ ۵۰) ، ۷ - مشابہات ربیعی
 (گ ۵۶) ، ۸ - تعداد النوادر (گ ۵۹) ، ۹ - مجمع الغرایب (گ ۶۲) ، ۱۰ - مرتفعات (گ ۶۵) ،
 ۱۱ - تذکرۃ الانتقاء (گ ۶۸) ، ۱۲ - رقعات (گ ۷۱) ، ۱۳ - آغنگ بابل (گ ۷۲) ،
 ۱۴ - خمسۃ ضروریہ (گ ۸۸) ، ۱۵ - مرآت العیوب ، (گ ۸۹) ، ۱۶ - اشاراتیہ (گ ۹۱) .

آغاز : برابر با نسخہ N. M. 1970-24/1 .

N. M. 1958-980 : نستعلیق خوش ، عبداتہ بن نورالدین بن سید علی القادری ، ساکن بندر
 سورت ، ۶ جلدی الاول ۱۸۶ ، ۵۱۲۵۳ ص ، (م سوزہ ۲ : ۱۶۸) .

رسایل طغرا - ۴

- دارای : فردوسیہ (گ ۱) ، ۲ - تاج المدایح (گ ۱۹) ، ۳ - مرآت الفتوح ، (۳۱) ،
 ۴ - المہامیہ (گ ۴۰) ، ۵ - مشابہات ربیعی (گ ۵۲) ، ۶ - مجمع الغرایب (گ ۵۷) ، ۷ - کنز المعانی
 (گ ۶۱) .

N. M. 1964-361 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۳ ، ۱۳۰ ص ، (سوزہ ۲ : ۱۸۰) .

رسایل طغرا - ۵

- دارای : ۱ - فردوسیہ . ۲ - تاج المدایح . ۳ - مرآت الفتوح . ۴ - المہامیہ . ۵ -
 مشابہات ربیعی . ۶ - مجمع الغرایب . ۷ - کنز المعانی .

N. M. 1964-361 : نستعلیق خوش ، سدہ ۵۱۳ ، عنوانہا شنگرف ، ۱۳۰ ص .

شرح رسایل طغرا

از فضل اللہ . گردآوری از شاگرد او غلام محی الدین بن محمد بن حافظ عبدالرحمن .

شرح رسایل زیر است :

- ۱ - فردوسیہ (گ ۲) ، ۲ - تاج المدایح (گ ۱۶) ، ۳ - المہامیہ (گ ۲۴) ، ۴ - مرآت الفتوح
 (گ ۳۶) ، ۵ - کنز المعانی (گ ۴۳) ، ۶ - تجلیات (گ ۴۶) ، ۷ - مرتفعات (گ ۵۴) ، ۸ - مشابہات
 ربیعی (گ ۵۶) ، ۹ - تعداد النوادر (گ ۵۹) ، ۱۰ - تذکرۃ الاحباء (گ ۶۰) ، ۱۱ - انوارالمشارق
 (گ ۶۲) ، ۱۲ - تسویلات (گ ۶۷) ، ۱۳ - تحقیقات (گ ۷۲) ، ۱۴ - رقعات (گ ۷۳) ، ۱۵ - خمسۃ
 ضروریہ (گ ۷۹) ، ۱۶ - کشف العیوب (گ ۹۰) ، ۱۷ - اشاراتیہ (گ ۹۳) ، ۱۸ - جاوسیہ
 (گ ۹۵) ، ۱۹ - وجدیہ (گ ۱۰۸) ، ۲۰ - چشمۃ فیض (گ ۱۲۳) .

آغاز : قالوا سبحانک لاعلم لنا . . . آنکه الملتجی بلطف الله .

N. M. 1968-597 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، با مهر سورخ . ۵۱۲۴۰ ، ۲۷۸ ص ، (سوزه

۲ : ۱۷۱) .

رسایل منیر لاهوری

از ابو البرکات منیر لاهوری (۱۰۱۹-۱۰۵۴ هـ) .

بنگرید به : پاکستان میں فارسی ادب ۲ : ۵۵ .

دارای :

۱- مناظره چهار عنصر (ص ۱۲۸-۱۶۳)

مباحث میان آتش و باد و آب و خاک است .

آغاز : آغاز سخن بنام جهان آفرینی که عالم کون و فساد را از چهار عنصر انضمام بخشید .

۲- مناظره تیغ و قلم (ص ۱۶۴-۱۸۱)

آغاز : روزی تیغ و قلم را باهم گفت و گو رو داد و تیغ دسبدم تند میشد و قلم ساعت ساعت تیز میگشت .

۳- مناظره روز و شب (ص ۱۸۱-۱۸۶)

همان : گنج بخش ۳ : ۱۳۰۳ «ناشناخته» .

آغاز : بعد از سپاس ایزدی که چهره روز را از برنو مهر افروخته فطرت شب را غایبه سابی آموخته .

۴- مناظره قلم و سخن (ص ۱۸۶-۱۹۲)

آغاز : دیباچه سخن سپاس ایزدی است که گویای بخش زبان و صاحب .

N. M. 458 : نستعلیق ، (جگن ناتو ، ۱۲۳۲ فصلی) .

رقعات ادبی

رجوع شود به بخش ناسه نگاری .

رقعات طغرا = رسایل طغرا ۲/۱ ، ۱۲/۳

شرح رقعات = شرح رسایل طغرا ۱۴

رقعۀ طغرا بنام قاضی قندهار = رسایل طغرا ۱۱/۱

روضۀ الاخیار = بهارستان

از جاسی .

سراپای بہار

رجوع شود بہ بخش منظومہ ہا .

سراپای معشوق

از ناشناس . مجموعہ اصطلاحات است در وصف سراپای معشوق ، بدون مقدمہ ، در ۲۶ فصل : ۱- اسہای معشوق ، ۲- سو ، ۳- زلف ، ۴- جبین ، ۵- ابرو ، ۶- چشم ، ۷- مژگان ، ۸- نکلہ ، ۹- رو ، ۱۰- خط ، ۱۱- انگشت ، ۱۲- ساق ، ۱۳- وجود .

آغاز : فصل اول در اصطلاح اسہای معشوق ، چنانچہ معشوق و محبوب و مرغوب منظور و و شاهد و حبیب .

N. M. 1958-260/6-2 : نستعلیق ، سدہ ۱۲ھ ، ش ۲ در مجموعہ (ص ۸-۱۸) .

سہ نثر زمہری

از ہد جعفر زمہری خیر آبادی (م ۱۳۴۸ھ/۱۹۳۰م) . در سال ۱۳۰۱ھ/۸۴-۱۸۸۳م نکلستہ است .

در آغاز قصیدہ ای ست و سپس سہ نثر ادبی ست در پیروی سہ نثر ظہوری .

آغاز: حمد خدا ، یہ دہ ہر شمیم . . . یاد خدا نرہت موج نسیم . . . ژندہ بازان چمن اسکان .
بنگرید بہ : نادم سینتاہوری : «زمہری خیر آبادی» ، مقالہ سندرچ در مجلہ «صحیفہ» ، اکتوبر ۱۹۶۸م ، لاہور .

N. M. 1957-912/37 : نستعلیق خوش ، بخامہ نگارندہ ، ۲۴ محرم ۱۳۰۵ھ ، ۸+۸۴ ص ،

از پایان چند سطر افتادگی دارد . (سوزہ ۲ : ۲۸۱) .

سہ نثر ظہوری

۱- نورس . ۲- گزار ابراہیم . ۳- خوان خلیل .

هر یک جای خود معرفی شده است .

شادی نامه

از محمد اسلم خان متخاص به شایان. در ستایش و رویداد مراسم عروسی عبدالقادر خان است. آبیخته با نظم ، به شیوه ادبی .

آغاز : رباعی. گلی کرده بهار ارغوانی بسپهر - گلگوننه بمالید شفق بر رخ منور . . . سبحان الله زعی نضارت و تازگی انعقاد سیمنت بنیاد جشن شادی .

N.M. 1958-202/20-5 : نستعلیق ، سده ۱۳ ، ش ۵ در مجموعه ، گ ۱۳۵ پ - ۱۴۸ .

شکرستان

از میر محمد مومن عرشی اکبرآبادی (م ۱۳۰۹ / ۱۲۸۰ م) ابن میر عبدالله مشکین رقم حسینی تبریزی . شیخ فیض الله چشتی که مراد نگارنده بود ، درباره ای این بیت را سروده : بسان سعدی شیراز درجهان سخن - قبول و لطف معانی خدا بعرشی داد . (بنگرید به : دیوان عرشی اکبرآبادی ، در بخش دواوین) .

مجموعه حکایات اخلاقی مت در پیروی گلستان سعدی و بهارستان جاسی و نان و حاوای بهائی ، در شش باب : ۱- حکایات ائمه . ۲- حکایات مرشدان و پیشوایان دین . ۳- سیرت پادشاهان و وزیران . ۴- آداب صحبت . ۵- عارفان حق و عاشقان شاهد مطلق . ۶- لطایف و ظرایف و خاتمه .

آغاز : بنام آنکه ناس بر زبان است - بوصف نام او شیرین بیان است . . . . حمد قدسی اساس و سپاس بقیاس سزاوار ذات مقدسی است .

N.M. 1969-273 : نستعلیق شکسته آمیز ، بهوانی شکر ، ۲۶ رجب ۱۲۵۶ ، در بریلی ، عنوانها شنکرف ، ۱۴۴ ص .

شکرستان

از میر قمر الدین منت دهاوی (م ۱۲۰۸ / ۱۷۹۳-۹۴ م) در سال ۱۱۹۷ / ۱۷۸۳ م در پیروی گلستان سعدی نگاشته است . در هفت «نقل» .

آغاز : منت قادری را جلت قدرته که طاعتش بتوفیقش منوط است .

همان : نسخه های فارسی ۵ : ۳۵۸۲ . فرهنگ سخنوران : ۵۶۵ «منت ستمهدی» .

N.M. 1958-256/1 : نستعلیق خوش ، جمادی الثانی ۱۲۳۶ ، در شاهجهان آباد ، سراوح ، یک مجلس تصویر ، جدولبند ، عنوانها شنکرف ، ۲۹ ص .

شنگرف نامه = هزل نامه

از ناشناس . نثر فارسی آمیخته با هندی . در هزل است . شباهت با نثرهای جعفر زتلی (م ۱۱۲۰ هـ) دارد .

آغاز : الحمد لله الذی هو قدیر کل قادر . . . تازی بورد نارعاین نارعاین در آرام هندی بگفتن رام راما رما هو الراسی رام .

N.M. 476 : نستعلیق شکسته آمیز (دیپ چند) ، جمادی الاول ۱۲۰۰ هـ در میان پراکنده های انشاء است ، ۱۰ ص .

صبح صادق

از ملک الشعراء قاضی محمد صادق اختر، زاده هو گلی (بنگاله)، متوفی ۱۸۵۸ م / ۷۵-۱۲۷۴ هـ در مقدمه مینویسد : «از آنجا که خاطر فاترش از وضع زبان و زمانیان و طریقه جهان و جهانیان . . . خیلی آزرده داشت بجز ترقیم حقیقت روزگار و اهل روزگار آنچه بیان واقع و نفس الامر باشد چیز دیگر نه پسندید و بتسوید آن نه از راستی کم کرد و نه دروغ افزود و غلو و تعصب را نوعی کار نفرمود» .

آمیخته با نظم و حکایات . (همان : نسخه های فارسی ۵ : ۳۵۸۴) .

آغاز : شکر و سپاس که حضرت آفریدگار دانای نهان و آشکار را سزد که از زبان این .

N.M. 1961-1011 : نستعلیق ، نام کاتب محو شده ، اصل او از شوستر بود و در لکهنو

اقامت داشت ، سلخ جمادی الاول ۱۲۶۷ هـ ، ۳۹ ص .

ضیافت معنوی = رسایل طغرا ۱/۱

غبار خاطر

از میرعظمت الله بیخبر بلگرامی (م ۱۱۴۲ هـ / ۳۰-۱۷۲۹ م) . رساله ایست در اظهار تأسف بر سقوط و گروه بندی مسلمانان .

آغاز : پیرس تا چه نوشت است کلک قاصر ما - خط غبار من است و هم غبار خاطر ما . ستایش حضرت حق سبحانه بالاتر ازین نیست .

بنگرید به : آزاد بلگرامی : مآثر الکرام : ۱۰۴ ، لاهور . تحفة الکرام از قانع تتوی ۲ : ۹۵

دهلی . مقاله آقای محمد اقبال مجددی مندرج در مجله معارف ، اعظم گره ، جون ۱۹۶۸ م .

N.M. 1961-1009: نستعلیق، حسن علی ابن سید عبدالرحیم، ۲۹ ربیع الاول ۱۱۶۶ هـ، ص ۷.

غزل سرای من

از صادق سرمد بن سید محمد علی. (۱۲۷۶ هـش-۱۳۳۹ هـش)، سراینده ملی ایران بوده است.
مقاله ویست در دیوان او.

بنگرید به: دیوان صادق سرمد، در همین فهرست.

فردوسیہ = رسایل طغرا ۱/۲۳/۳، ۱/۴/۱/۵

شرح فردوسیہ = شرح رسایل طغرا ۱

کاشف العیوب = رسایل طغرا ۹/۱

شرح کاشف العیوب = شرح رسایل طغرا ۱۶

کنز المدایح = رسایل طغرا ۲۹/۱

کنز المعانی = رسایل طغرا ۱/۲۹، ۳/۴، ۴/۴

شرح کنز المعانی = شرح رسایل طغرا ۵

گریه قلم = رسایل طغرا ۱/۱۴

گنزار ابراهیم

از ظهوری ترشیزی. در ستایش ابراهیم عادلشاه (۹۸۸-۱۰۳۷ هـ).

آغاز: خرسی سخن بطراوت حمد بهار بپیرای است.

N.M. 1965-4: نستعلیق خوش، عنایت الله، ۷ رجب ۱۱۰۶ هـ، در کلیات او.

N.M. 1961-1357: شکسته، دوله رای، ۱ ربیع الاول سنه ۷۱؟ (۱۳۱۷ هـ)، در

برهانپور، گ ۱-۶، (موزه ۲: ۱۳۹).

N.M. 1961-1357: همان خاصه و در همان مجموعه، گ ۱۶-۶ (موزه ۲: ۱۳۹). نسخه

را ندیده ایم، باید «خوان خلیل» باشد.

N.M. 1971-24/5: شکسته، بندان پندت سپرو (۱۲۲۱ هـ)، مجدول، ش ۵ در مجموعه،

ص ۲۲۴-۲۵۲.

- N.M. 196-1351 : نستعلیق خوش ، محمد باقر شاگرد نادر قلم خان ، ۱۱ ذی قعد ۱۲۲۸ هـ
در حیدر آباد دکن ، گ ۱۴-۲۶ (موزه ۲ : ۱۴۰) .
- N.M. 528/46-B : نستعلیق ، فرحت حسین ، ۱۳ ذی قعد ۱۲۳۴ فصلی ، گ ۷۵-۵۴ ،
(موزه ۲ : ۱۴۱) .
- N.M. 1958-260/16 : نستعلیق ، ۲۳ ربیع الاول ۱۲۴۰ هـ ، گ ۱۸-۱۰ ، (موزه ۲ : ۱۴۲) .
- N.M. 1958-202/10-1 : نستعلیق ، سید سیرزا خان ، برای نواب غلام حسین خان بهادر ،
۲۶ جمادی الثانی ۱۲۴۵ هـ ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ، ش ۱ مجموعه ، گ ۸-۱ ، (موزه ۲ : ۱۴۳) .
- N.M. 528-58/A : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، گ ۱۶-۱۰ ، (موزه ۲ : ۱۴۶) .
- N.M. 1961-1356/2 : نستعلیق بد ، سده ۱۳ هـ ، گ ۱۹-۱۰ ، (موزه ۲ : ۱۴۹) .

گاستان

از سعدی شیرازی : . در سال ۱۲۵۸/۵۶۰۶ م نگاشته است .

داستانهای پند آسبز در هشت باب است .

آغاز: سنت خدای را عز و جل که طاعتش موجب قربت است .

N.M. 1957-1050//2 : نسخ خورش ، عنوانها ثلث ، بایزید بن ابراهیم تبریزی ، محرم ۵۸۴۵ هـ
در کلیات سعدی .

N.M. 1958-903 : نستعلیق خوش ، فخر الدین احمد ، ۲ ذی قعد ۵۸۸۲ هـ ، دو صفحه اول
مذهب و منقش ، جدولهای زرین ، سه مجاس تصویر ، ۱۸۲ ص .

N.M. -1961-3 : نستعلیق ریز و خوش ، سده ۱۰ هـ ، سراوح ، جدولبند ، کتاب هفتم در
کلیات او .

N.M. 1961-1019 : نستعلیق ، سده ۱۰ هـ ، همه صفحات منقش و جدول در کلیات او .

N.M. 1958-917 : نستعلیق ریز و خوش ، برهان ۲۲ ذیحجه ۵۱۰۲۲ هـ ، سراوح ، جدولبند
عنوانها شنگرف ، ۴۱ ص ، اندازه جیبی ، در ترقیمه آمده «در کتابخانه شریفه ظل الهی» . گویا
نسخه شاهی بوده است .

N.M. 1958-576 : نستعلیق خوش ، ایزد بخش بن امام بخش ، ۲۰ رمضان ۵۱۰۴۵ هـ ،
عنوانها شنگرف ، نسخه هنری ، تمام صفحات مطلا ، دو صفحه آغاز سراوح ها دارد ، با ۲۸ مجاس
تصویر . ۲۵۴ ص .

- N.M. 1958-907 : شکسته ، محمد جعفر مخاطب به کنایت خان ، ۲ محرم ۱۰۸۶ هـ ،
در شاهجهان آباد ، مجدول ، عنوانها شنگرف ، ۱۱۶ ص .
- N.M. 1971-27/2 : نستعلیق ، غره ربيع الثاني ۱۰۹۶ هـ ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ،
۲۱۰ ص .
- N.M. 1965-131 : نسخ ، ابراهیم شیرازی (که خود را «الغریب بارض الہند» خوانده
است) ، ۳ صفر ۱۰۹۷ هـ ، در سولاپور ، عنوانها شنگرف ، ۲۷۴ ص .
- N.M. 1967-129 : نستعلیق ، سده ۱۱ هـ ، در کلیات دیوان او .
- N.M. 1957-655/36 : نستعلیق ، شیخ محمد پناه بن شیخ عطیق (عقیق) الله بن شیخ
عبدالعزیز ، ساکن لاور ، عملہ پرگنہ میرتنہ (ہند) ، ۱۱ شوال ۳ جلوس احمد شاہی (۱۱۶۳ هـ) ،
عنوانها شنگرف ، ۱۸۸ ص .
- N.M. 1967-91/1 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۱۶ ص ، ناتص الآخر .
- N.M. 1968-89 : نستعلیق ، نام کاتب یا همان خامہ متن چنین آمده است «کاتبہ اسنادنا
حاجی عبدالرحمن سلمہ ربہ» ، سده ۱۲ هـ ، سرلوح ، عنوانها شنگرف ، ۲۴۰ ص .
- N.M. 1978-23 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، نسخہ کامل .
- N.M. 1971-253/1 : شکسته ، لہور؟ لعل ، برای لالہ سنگل سین ، غره رجب ۱۰۱۶ هـ ،
عنوانها شنگرف ، دو برگ اول افتادہ : کعبہ جلالش بتتصیر عبارت معترف کہ ، ش ۱ مجموعہ ،
گ ۱-۱۴۰ .
- N.M. 1965-209/A : نستعلیق ، (۱۰۲۱۶ هـ) ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ، ۳۹ ص .
- N.M. 1961-1006 : نستعلیق ، ۱۴ جمادی الاول ۱۲۴۶ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۱۳۲ ص .
- N.M. 1958-266/3 : شکسته خوش ، ۱۰ ذیحجہ ۱۲۵۳ هـ ، ملوح و نقش ، در کلیات او .
- N.M. 1978-25/1 : نستعلیق ، میان ابراهیم ، ساکن موضع کانت : تاج خان ، ۷ جمادی الاول
۱۲۵۹ هـ ، عنوانها شنگرف ، آغاز افتادہ : و مرض اگرچہ ہایل بود دلالت کلی بر ہلاکت ،
ش ۱ در مجموعہ ، ص ۱-۳۶ .
- N.M. 1970-256 : نستعلیق خوش ، احمد بخش یکدل چشتی (پدر سولوی نور احمد
چشتی نگارندہ «تحقیقات چشتی») ، ۳ شعبان ۱۲۷۹ هـ ، برای پسرش حامد علی چشتی ، عنوانها شنگرف ،
۱۷۰ ص ، ترقیمہ این نسخہ و یادداشت های اول و آخر درین نسخہ از نظر تاریخی ہما اہمیت دارد .

N.M. 1957-655/35 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۲۱۲ ص ، چند برگ در آخر ندارد .

N.M. 1971-26 : نستعلیق خوش ، حافظ اسام الدین بن حافظ عبدالباقی ، ۲۴ جمادی الثانی ، سده ۱۳ هـ ، برای شیخ لطف الله ، سرلوح ، مجدول ، عنوانها شنگرف ، ۲۳۶ ص .

N.M. 1958-936 : نستعلیق خوش ، نظام الدین ، ساکن چک سادی ، سلخ رمضان المبارک ، ۱۳۰۶ هـ ، کاتب این نسخه که سراینده و انشاء نویس فارسی بنظر می آید ، در ترقیمه مفصلا کتاب گلستان را وصف کرده است و تاریخ کتابت را به نظم آورده است ، جدولبند ، عنوانها شنگرف ، ۲۴۰ ص .

N.M. 1971-372 : نستعلیق خوش ، خط معکوس (یعنی از پشت ورق خوانده میشود که در نوع خود بینظیر است) ، سده ۱۴ هـ ، ۴۹۶ ص .

حل مشکلات گلستان

از جنید بن عبدالله موسوی . (کهن ترین نسخه ازین کتاب در کتابخانه دانشگاه تهران ، شماره ۲/۵۰۵ ، مورخ ۱۴ شوال سال ۱۹ جلوس همایون است . اگر منظور از جلوس همایون ، جلوس نصیر الدین همایون پادشاه هند باشد ، آن سال مصادف با ۵۹۵۵ میشود . با توضیح اینکه همایون در سال ۵۹۳۷ جلوس کرد و در ۵۹۴۷ از هند تبعید شد و در ۵۹۶۱ دربار بر تخت نشست) . در سه قسم است .

آغاز : ۱- حمدله علی نعمایه قال المنقر . . . جون دیدم که طبایع بعض مردم ، ۲- جوامع سعادت و ثنا جماع ستایش بی ریا که بلغاء در بوستان .

همان : فهرست نسخه های خطی ۳ : ۱۹۲۹ .

N.M. 1978-30/5 : نستعلیق ، ۲ شوال ۱۰۸۴ هـ (خط آن زمان بنظر نمی رسد) ، آغاز برابر نمونه ۲ ، ۶۴ ص .

N.M. 1958-933 : نستعلیق ، (غلام محمد بن محمد هاشم ، ساکن اولکھ) ، ۱۵ اسوج ۱۹۱۷ بکرمی (۱۲۷۸ هـ) ، عنوانها شنگرف ، آغاز برابر نمونه ۱ ، ۶۲ ص ، محشی .

N.M. 1967-72/3 : نستعلیق ، محمد محسن ، سده ۱۳ هـ ، آغاز برابر نمونه ۲ ، ش ۳ در مجموعه ص ۴۵-۸۸ .

شرح گلستان

از محمد اکرم بن عبدالرزاق ملتانی . در سال ۱۱۵۵/۱۷۴۲ م نگاشته است .

آغاز : منت خدایرا که نصارت بهار نامش بر ورق زبان شرح گلستان نموده .

همان : گنج بخش ۳ : ۱۲۹۱ .

N.M. 1965-209/B : نستعلیق ، ۲۸ ذیقعدہ ۱۲۱۶ هـ ، متن شنگرف ، ۳۹ ص ، در

هامش گلستان .

N.M. 1969-220 : نستعلیق ، قاضی ملا محمد بن قاضی محمد امین ، ۱۲ ربیع الآخر

۱۲۷۵ هـ ، ۴۹۲ ص .

شرح گلستان

ظاهرا از ریاض علی بن قنبر علی بن سید محمد اشرف که در این کتاب از شرح گلستان عربی ، شرح سروری و متن گلستان تهیه کرده سواوی اله داد استناد کرده و برای تصحیح لغات فارسی و عربی از فرهنگنامه های صراح ، منتخب اللغات ، کشف اللغات ، برهان قاطع ، فرهنگ ملا سعد تنوی و مدارالافاضل کمک گرفته است . (پایان شرح) .

بنگربید به : نسخه های فارسی ۵ : ۳۴۹۰ .

N.M. 1957-648/44 : نستعلیق ، رحیم بخش ، ۱ جیتھ ۱۹۳۰ ب (سده ۱۳ هـ) ، برای امام

الدین . آغاز افتاده . باضافت بیانی عبارت از همان خورشید ، ۲۹۲ ص .

شرح گلستان

از نور محمد . در پنج فصل : ۱- شرح آیات در گلستان . ۲- شرح احادیث . ۳- شرح اقوال مشایخ . ۴- اشعار عربی . ۵- شرح لغات نامت .

آغاز : لله المعبود که . . . و ما خلقت الجن والانس ليعبدواک بر بندگان . . . صدور فرموده .

N.M. 528-129 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۴۶ ص ، ناتص الآخر .

شرح گلستان

از ناشناس .

آغاز : منت بالکسر شکر و بضم قوت و بفتح نعمتدان و نیز بالکسر ستودن و به فتح منت نهادن .

N.M. 1965-204 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، ۲۸۲ ص .

فرهنگ گلستان

از ناشناس . در شش قسم : ۱- فرهنگ آیات ربانی . ۲- فرهنگ احادیث . ۳- فرهنگ اقوال . ۴- فرهنگ ادعیه . ۵- فرهنگ اشعار . ۶- لغات مفردات .
N.M. 1971-27/1 : نستعلیق ، (غره ربيع الثاني ۱۰۹۶ هـ) ، ش ۱ در مجموعه ، ص ۱-۳۴ .

فرهنگ گلستان

از ناشناس . در چهار «شماره» : ۱- فرهنگ کلام الهی . ۲- فرهنگ احادیث نبوی . ۳- فرهنگ اشعار عربیه . ۴- اقوال بزرگان .
آغاز : جلوه نمایان لاله زار معنی با ششام روایح الناس قدسیه چمن بهر ایه گلستان که به عبارت فارسی چهره کشا آمده است .
N.M. 1967-72/1 : نستعلیق ، (محمد محسن) ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ش ۱ در مجموعه ، ص ۱۹-۲ .

فرهنگ گلستان به اردو

بنگرید به : «معین الالفاظ» در بخش فرهنگنامه ها .

مجمع الغرایب = رسایل طغرا ۷/۱ ، ۱۰/۲ ، ۹/۳ ، ۶/۴ ، ۶/۵

مرآت العیوب = رسایل طغرا ۹/۱ ، ۱۵/۳

مرآت الفتوح = رسایل طغرا ۲۸/۱ ، ۴/۲ ، ۳/۳ ، ۳/۴ ، ۳/۵

شرح مرآت الفتوح = شرح رسایل طغرا ۴

مرتفعات = رسایل طغرا ۲۵/۱ ، ۱۰/۳

شرح مرتفعات = شرح رسایل طغرا ۷

مشابهات ربیعی = رسایل طغرا ۲۷/۱ ، ۷/۲ ، ۷/۳ ، ۵/۴

شرح مشابهات ربیعی = شرح رسایل طغرا ۸

معراج الفصاحت = رسایل طغرا ۲۰/۱ ، ۱۲/۲

مناظره تبغ و قلم = رسایل منیر لاهوری ۲

مناظره چهار عنصر = رسایل منیر لاهوری ۱

مناظره روز و شب = رسایل منیر لاهوری ۳

نیز بنگرید به : بیاض N.M. 528-212 ، در بخش چند دانشی ص ۱۳۰-۱۲۹

مناظره قلم و سخن = رسایل منیر لاهوری ۴

منشآت جعفر زتلی-۱

از جعفر زتلی (م ۱۱۲۵هـ) که یاد اور «دیوان جعفر زتلی» خواهد آمد .

نگاشته های هزل آمیز فارسی است . آمیخته به زبان هندی .

آغاز : سبحان الله حال دنیا چه بر کشتین (دشوار) است و خلق جهان چه پر غلط است .

N.M. 1963-207 : نستعلیق ، سده ۱۳هـ ، در کبیات دیوان او .

منشآت جعفر زتلی-۲

از هجو . نثرهای هزل آمیز است .

آغاز : اساس گوش هوش منتهمیان خود بجهان و خداوند .

N.M. 1958-33/3 : شکسته ، سده ۱۳هـ ، در دیوان اوست .

مینا بازار

از ظهیری توشیزی . بمناسبت قصد دیدار ابراهیم عادلشاه پادشاه بیجاپور (۹۸-۳۷هـ) از

«مینا بازار» (بازار ویژه خانمها که اکنون هم در پاکستان مرسوم است) نگاشته است .

در بعضی چاپهای هند (مانند چاپ مطبع نظامی باحواشی شمس الدین محمد) ابن رساله به ارادت خان واضح (م ۱۱۲۸هـ) نسبت داده شده است .

آغاز : عصمتیان رپوش و حیا پرور و خلوتیان عفت کوش پاک نظر را .

همان : گنج بخش ۳ : ۱۳۰۴ .

N.M. 1967-84/3 : نستعلیق ، رحیم بخش ، ۹ رجب ۱۳۴۵هـ ، گ ۱۰-۲۳ (موزه : ۱۴۴) .

- N.M. 1967-57/2 : نستعلیق ، لاله مولاچند ، ۱۲ رمضان ۱۲۵۴ هـ ، برای خواجه بخش خان ، ۶۴ ص ، (موزه ۲ : ۱۴۵) .
- N.M. 528/78 : نستعلیق خوش ، سده ۱۳ هـ ، سرلوح ، جدولبند ، عنوانها سنگرف ، ش ۱ در مجموعه ، ک ۱-۷۹ ، (موزه ۲ : ۱۴۸) .
- N.M. 1958-202/20-2 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ش ۲ در مجموعه گ ۷۲-۹۰ ، محشی .

شرح مینا بازار

- از امام بخش صهبابی دهلوی (م ۱۲۷۳/۱۸۵۷ م) .
- آغاز : از بنده خصوع و التجا می زبید - بخشایش بنده از خدا می زبید (متن) . عصمتیان .
- عصمت بالکسر باز داشتن و نگاهداشتن از گناه و خوف کسی .
- N.M. 1976-63 : نستعلیق ، سده ۱۴ هـ ، عنوانها سنگرف ، ۶۴ ص ، محشی .

ناموس اکبر = جزئیات و کلیات

از نخشی .

نکات بیدل

- از میرزا عبدالقادر بیدل عظیم آبادی (م ۱۱۳۳ هـ) .
- نگارنده پیش ازین «چهار عنصر» را نگاشته بود ، سپس مطالب مشکل و دقیق آن کتاب را با کمک غزلیات و قطعات و رباعیات و ابیات مثنویهای خود «عرفان» و «طلسم حیرت» و «طور معرفت» در ۷۵ «نکته» حل و شرح کرده است .
- آغاز : اگر منکر نبوت نه ای با خطرات جز به تعظیم پیش میا .
- بنگرید به : مقدمه عارف نوشاهی بر کلیات بیدل ، ص ۱۹ ، نشریه مرکز تحقیقات فارسی اسلام آباد .

- N.M. 1958-260/1 : شکسته خوش ، محرم الحرام ۱۱۹۰ هـ ، عنوانها سنگرف ، ۱۶۴ ص ، (موزه ۲ : ۲۳۱) .
- N.M. 1971-295 : نستعلیق ، میرزا فضل احمد پیشاوری ، ۶ صفر ۱۲۷۱ هـ ، در لاهور جدولبند ، ۱۸۰ + ۱۲ ص ، (موزه ۲ : ۲۳۲) .

نگارستان

از معین الدین اسفراینی جوینی . در سال ۵۷۳۵ در پیروی گلستان سعدی نگاشته است .
در هفت باب .
آغاز : حمد و سپاس مرخدایی را که از لیتش از سمت بدایت منزه است .
همان : نسخه های فارسی ۵ : ۳۶۴۴ ، نفیسی ۱ : ۱۸۳ .
N.M. 1961-1547 : نستعلیق ، سده ۵۱۱ ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ، از آغاز ظاهرا یک
برگ افتاده : گواهم-دگر گویم حدیث نا بسامان ، ۳۲ ص ، ناقص الآخر .
نمونه انشا = رسایل طغرا ۱۵/۲
نوباوه

از منیر لاهوری . در ۱۶۴۱-۴۲/۵۱.۵۱ م در جونپور نگاشته است .
مجموعه نامه ها و رقعات ، مناظره شمع و چراغ ، اشعار منتخب و نمونه های نثری است .
آغاز : این منتخب از بخت نکو فرجاش-افتاده چو آغاز نکو انباش .
بنگرید به : پاکستان بین فارسی ادب ۲ : ۶۶ .
N.M. 1958-604/3 : نستعلیق ، سعدالله (بن میان شیخ محمد شرقپوری) ، ۵۱۲۱۲ ، عنوانها
شنگرف ، ش ۳ در مجموعه ، گ ۱۴۵۰۹۹ .
N.M. 459 : شکسته خویش ، کبیرک سین ، ۱۴ رمضان ۹۹۹ جالس والا (شاه عالم تازی)
مصادف با ۵۱۲۱۹ ، ۱۶۸ ص ، (سوزه ۲ : ۱۶۰) .

دیباچه نوری

از ظهیری . در بخش «سویقی» ص ۴۵۷ خواهد آمد .

وجدیه - رسایل طغرا ۱۳/۲۶۳/۱

هزلنامه - شگرف نامه

هشت خلد

این کتاب پس از طی کردن چند مرحله بدین شکل آمده است . نخست سید ضیاء الدین عبرت
چند اشعار را گردآورد . سپس آقایان محمد کبیر خان تسلیم ، کواست علی ، شجاع علی ، عزیز شاه
خان آشفته ، حکیم عطاء الله غمین و همت خان همت بدستور نواب غلام مصطفی خان معروف به

نجم خان افغان راسپوری (م ۱۲۱۰هـ) اشعاری بر آن افزودند. پس از آن ابواب سنو خان در ۱۲۱۰/۹۶-۱۷۹۵م آنرا پایان رسانید. از آن بعد محمد غلام جیلانی متخلص به رفعت بر آن دیباجه افزوده و در آن رویداد جمع آوری این «بیاض» و وقایع تاریخی رام پور را نگاشته است و در ذکر نامهای سرایندگان که ذکر آنان در متن آمده است صنعت براعت الاستهلال بکار برده است.

در هشت «خلد» : ۱- سراپای معشوق . ۲- صفت آرایش . ۳- اشعار عشقیه و شوقیه . ۴- احوال عاشق . ۵- سلوک طریقت . ۶- فصول گوناگون . ۷- اشعار متفرق . ۸- رباعیات .

آغاز : فاتحه کلام معجز نظام حمد صانعی که .

N.M. 1969-340 : نستعلیق ، ذوقی رام حسرت، ۹ ربیع الاول ۱۲۵۲هـ، جدولبند ، ۸۶ ص

(سوزۀ ۲ : ۳۳۹) .

بلاغت

تحفة العجم

از سید حسین شاه حقیقت بن عرب شاه . سراینده و نویسنده زبان اردو . در ۲۷ سوال
۱۷۹۸/۵۱۲۱۳ م بدان آغاز کرده و در سلخ محرم ۱۲۱۳/۵۱۷۹۸ م به پایان رسانیده است . اما از
ماده تاریخ آن (تحفة عجم دو جهان بهره یاب شو) ۱۲۰۶ استخراج میشود : تاریخ را بطرز دعا داده
ام طراز کز «تحفة عجم دو جهان بهره یاب شو» .

برای احوال نگارنده بنگرید به : خدیخانه جاوید تالیف لاله سری رام (دهلی) ۲: ۴۹۰-۴۹۲ .

در یک «پیشکش» و پنج «تحفه» و یک خاتمه . پیشکش در چگونگی زبان پارسی و فضیلت
آن بعد عربی بر السنه دیگر و بیان اطلاق اسم پارسی بر ملک ایران و ایراد اینکه در زمان قدیم از
کجا تا کجا را پارسی نامیده اند ، مع بغداد زبان پارسی چند است . تحفه ها : ۱- در بیان چگونگی این
زبان و مایه‌تعلق بها . ۲- در بیان حرف که یکی از سه قسم کلمه مذکور است ، در ۱۶ «مقدمه» -
در بیان اسم ، در ۱۱ «ارمغان» . ۳- در علم صرف و بحث افعال ، شامل بر ۱ . . . ؟ و ۱ . تصدیق
و ۱ مقاله . ۴- در علم نحو ، در یک مقدمه و سه جمله و خاتمه در اختتام کتاب و عجز مؤلف و
تاریخ اختتام .

آغاز : آراستگی سخن بحمد سخن آفرین است که رعنا نکر ناطقه معاشر انسان را بملیه السنه
مختلفه آراسته .

N.M. 1951-1469 : نستعلیق ، حافظ حسن علی ، ۱۶ رمضان ۱۲۵۷ ، ۳۷۴ ص ، (سوزه ۲: ۱۰) .

حدایق بلاغت = حدیقه البلاغه

از شمس الدین فقیر دهلوی (۱۱۱۵-۱۱۸۳ هـ) در سال ۱۱۶۸/۵۱۱۶۸-۵۵/۱۷۵۴ م نگاشته است .
در پنج حدیقه و یک خاتمه : ۱- بیان . ۲- بدیع . ۳- عروض . ۴- قوافی . ۵- معما . خاتمه
در دزدی های شعری .

آغاز : حمدی که رخسار شاهد بیان را غازه پیرایی نماید .

همان : نسخه های فارسی ۳ : ۲۱۳۲ .

N.M. 1973-203 : نستعلیق ، (غلام دستگیر) ۵۱۲۵۵ ، نسخه کامل ، اما در اثر کرم

خوردگی اوراق آن بهم چسبیده و ناقابل شمار است .

N.M. 1958-33/1 : نستعلیق خوش ، اسد علی خان نظامی ، ۲۹ جمادی الثانی ۱۲۸۶ هـ ،

در اورنگ آباد ، ۲۰۰ ص . (موزه ۲ : ۳۳۸) .

حدیقه البلاغه = حدایق البلاغت

از فقیر دهلوی .

رساله در حروف ابجد

N.M. 528/268 : یک ورق ، قابل فهرست نیست (موزه ۲ : ۳۱۹) .

خلاصه البدایع

از شمس الدین فقیر دهلوی . در صنایع و محسنات شعر است. گزیده از مفتاح سکاکی و مطول تفتازانی .

در یک مقدمه و دو فصل و یک خاتمه. مقدمه در تعریف مجمل از فصاحت و بلاغت . فصل

اول : در صنایع معنوی . فصل دوم : در صنایع لفظی . خاتمه در سرقات شعری .

آغاز : سبحان الله من ناقص را که عمر بنی مثال بصیغه هیچمدانی صرف ملازمت جهل نموده ام

N.M. 1978-75 : نستعلیق ، ۵۱۲۶۶ (تاریخ مجموعه) ، عنوانها شنگرف ، ش ۳ در مجموعه

ص ۷۱-۳۱ ، در صحافی جایجا شده است .

دافع الاغلاط = شاه نظم

از امان الله .

دقایق الانشاء

از راجه پور داس بن رنجیت رای جونپوری . در سالهای ۴۶-۴۵/۱۱۴۵-۳۴/۱۷۳۲ م در معاد

و بیان نگاشته است .

در یک مقدمه و هشت دقیقه . مقدمه در انشاء و اقسام آن . دقیقه اول در سه فصل .

حد حرف . ۲- اعداد حروف تهجی و اختصاص آن در لغت عرب و عجم و شرح اعراب و اقسام آن

۳- اقسام پارسی . دقیقه دوم در ده فصل : ۱- کمیت حروف تهجی و کیفیت آن در تداول محاوره .
 ۲: شرح کلیات خمس . ۳- نسبت کلیات . ۴- کلمه . ۵- حروف یعنی ادات . ۱- لفظ مرکب یعنی کلام . دقیقه سوم در دو فصل ۱- تعبیر کلام نظم . ۲- تحریر کلام نثر: دقیقه چهارم در دو فصل :
 ۱- اسقام ذاتی کلام . ۲- اسقام عارضی کلام . دقیقه پنجم در دو فصل ۱- حسن ذاتی کلام . ۲- حسن عارضی کلام . دقیقه ششم در دو فصل ۱- قواعد سلفوظی . ۲- قواعد مکتوبی . دقیقه هفتم در سه فصل : ۱- آداب سخن گفتن . ۲- آداب مناظره . ۳- شرح آداب نوکری . دقیقه هشتم در اصطلاحات و کفایات در بیست و یک فصل .

آغاز : حمد وافر و ثنای متکثر نثار بارگاہ صانعی راست .

بنگرید به : نسخه های فارسی ۳ : ۲۱۰۵ ، ادبیات فارسی مین هندوون کا حصه : ۱۱۱ .

N.M. 1969-344 : نستعلیق ، شیخ امام بخش ، ۱۳۱۳ھ ، در دانا پور در مضاف استان

عظیم آباد (هند) ، عنوانها شنگرف ، در آغاز مقدمه افتاده : ملاء اعلی باوج معرفتش چون مرغ تصویر ، ص ۵۵۲ . (سوزہ ۲ : ۲۴۰) .

شاه نظم = دافع الاغلاط

از امان الله . در سال ۱۱۲۰ھ / ۱۷۰۸م در هفتصد بیت سروده است . در تصحیح ۷۰ لغت که مردم نادرست تلفظ میکنند . لغات به ترتیب حروف تهجی آمده است .

آغاز : بعد حمد و نعت چندی از نعت کرده بیان - ذره کمتر امان الله بهر طالبان .

N.M. 1969-300/2 : نستعلیق ، سده ۱۲ھ ، ش ۲ در مجموعه ، ص ۸-۴۱ ، (سوزہ ۲ : ۸۲) .

شجرة الامانی

از قتیل لاهوری . در ۱۲۰۶ھ / ۱۷۹۱-۹۲م بنام سید امان الله در شش «فرع» و چند «شماره» نگاشته است .

آغاز : فصیح ترین کلاسی که جوش صنایع گوهر شاهوار و لولسو آبدار را در عرق خجالت نشانده .

N.M. 1961-1231 : نستعلیق ، سده ۱۳ھ ، ص ۳۴ ، (سوزہ ۲ : ۳۴۱) .

شرح الشغراء = مزار ضوابط

از امینتوری .

رساله در مدح و اوصاف شعر و شاعری

از شیخ سعد الدین احمد (۱۱۴۰-۱۲۲۵/۱۷۲۷-۱۸۱۰م) بن عبد الغفار بن عبد العزیز انصاری کاتبی . نگارنده از عارفان و نویسندگان افغانستان بوده و از او ۳۱ تالیف در دست است (برای زندگینامه او بنگرید به : نشأت القدس (فارسی) تالیف مصطفی بن محمد ابراهیم هروی (تالیف در ۱۲۲۳ هـ) نسخه خطی دایخانه گنج بخش ، راولپنڈی ، شماره نسخه ۴۰۴ ، «یک مرد بزرگ» تالیف محمد ابراهیم خلیل ، چاپ کابل ۱۳۳۵ ش) .

در مقدمه کتاب حاضر مینویسد : «این چند کلمه را در بیان مدح اوصاف شعر و شاعری و فصیحای شعراء و دلایل و حجج ایشان که مدوح است و استماع آن و تحقیق اصل سماع و وجد و اهتزاز و ذکر کسانی که شعر و قوافی موزون و مسجع بیان نموده اند» .

آغاز : حمدله . ای عزیز باید دانست که حضرت ایزد جل و علا نوع گروه انسان را از باقی مخلوقات .

بنگرید به : فهرست نسخه خطی فارسی ، اردو ، عربی دانشگاه پنجاب لاهور (انگلیسی) از دکتر عبدالله ۲/۱ : ۴۰۳ .

N.M. 1975-113 : نستعلیق ، ۲۳ جمادی الاول ۱۲۹۳ هـ ، در آخر «دیوان شور عشق» او ،

ص ۷۶۸-۷۹۹ .

رساله در صنایع ادبی

از ناشناس . درباره اقسام صنایع ادبی : ترصیع ، ترصیع مع الجنس ، اسجاع ، مقلوب ، ردالعجز علی الصدر ، اعتاب ، لزوم و سایلزم ، تضمین المزدوج ، نظم و نثر ، ذوالقافین ، جامع الحروف ، الترافیق ، عکس .

آغاز : بدانکه ترصیع در لغت نشانیدن جواهر است در چیزی و در اصطلاح ببناء عبارت است از آنکه .

N.M. 1965-157/1 : نستعلیق ، میر غلام حسین ، ۵ شعبان ۱۲۵۰ هـ ، عنوانها شنگرف ،

ش ۱ در مجموعه ، ص ۲-۴ . (موزه ۲ : ۳۵۶) .

رساله در کلام

از ناشناس . در اقسام نظم و نثر .

آغاز : بدانکه کلام یا منظوم است یا منثور ، اما منثور سه قسم است .

N.M. 1965-157/2 : نستعلیق ، میر غلام حسین ، ۵ شعبان ۱۲۶۰ هـ ، عنوانها شنگرف ،

ش ۲ در مجموعه ، ص ۴۲-۵۲ (موزه ۲ : ۳۵۶) .

مجاورات فارسی

از ناشناس . مجاورات متداول فارسی را به ترتیب الفبایی جمع کرده است .
 آغاز : بدانکه مجاورات تمام تر متاخرین است اما قدری که اکثر متداول دیده شد طریق
 انتخاب نوشته میشود .

N.M. 1958-260/6-1 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، ش ۱ در مجموعه ، ص ۱-۷ .

مجمع الامثال

از میرزا محمد علی حبله وردی (در نسخه موزه «سبله وردی» آمده است) . در ۱۰۵۴/۱۶۴۴ م نگاشته است .

ضرب المثل های فارسی در ۲۸ باب بر حسب حروف تمجی گرد آورده است .
 آغاز : سپاس ییجد و ستایش ییعد ییمثلی را سزد که بایمای دلگشای .

همان : نسخه های فارسی ۵ : ۳۵۴۹ «جامع التمثیل» .

N.M. 1957-655/56 : نستعلیق ، شوال ۱۷۷ هـ ، ش ۲ در مجموعه ، ص ۴۴ .

مجمع الصنایع

از نظام الدین احمد بن محمد صالح صدیقی . در سال ۱۰۶۰ هـ / ۱۶۵۰ م در بدایع و صنایع در
 چهار فصل نگاشته است .

آغاز : الحمد لله الذی انعم علینا و هدنا الی الاسلام و سیزنا عن طبقات الانام .

همان : گنج بخش ۳ : ۱۰۲۵ ، نسخه های فارسی ۳ : ۲۱۴۸ .

N.M. 1976-64 : نستعلیق ، عبد الله ، متوطن شهباز پور ، عمله پرگنه گجرات (پاکستان) ،

۵ رجب ۴۶ جلوس عالمگیری (۱۱۱۴ هـ) ، در کبوی پور ، عمله پرگنه سکندر آباد ، عنوانها شنگرف ،

۲۰۰ ص .

N.M. 1969-343/2 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، گزیده آن کتاب است . آغاز : فصل اول در

تقسیم کلام بدانکه کلام منظوم است یا منثور ، ش ۲ در مجموعه گ ۴-۱۷ . (موزه ۳ : ۳۵۰) .

منار ضوابط = شرح الشعراء

از عبدالباسط بن محمد صالح اسیتھوی . مطالب گوناگون درباره بلاغت و شعر فارسی است

در ۱۷ باب .

آغاز: عشق مجنون حسن اوصاف لبلی افروزیست که دایم دلمهای تمنای نیازندان عشق .
N.M. 1972-120 : نستعلیق ، بنارسی داس ، غره ذیحجه ۱۱۶۸ هـ ، در اله آباد ، ۳۱۶ ص.

منتخب الاعداد

از نوازش علی خان شیدا . در سال ۱۲۱۲/۹۸-۱۷۹۷ م در ماده های تاریخ نگاشته است .
آغاز: حمدی که محاسب فکر از لوازم حساب او سرگردان .
بنگرید به : فهرست موزه سالار جنگ ۳ : ۱۶۰ .
N.M. 1968-196 : نستعلیق ، ۱۲۳۷ هـ ، جدولبند ، ۲۵۸ ص ، (موزه ۲ : ۳۴۰) .

میزان تاریخ

از موهن لال جایی کایسته . در دستکده واجد علی شاه فرمانروای لکنو منشی بوده . در
۱۲۶۱/۱۸۴۵ م نداشتته است .
مجموعه ماده های تاریخ است از عدد ۱ تا ۱۰۰۰ .
آغاز: حمد ایزد پاک که شمس و قمر آفریده . . . و نعت صاحب لولاک .
N.M. 1971-193 : نستعلیق ، نبی بخش ، ۱۲۶۸ هـ در لکنو ، ۱۴۰ ص ، (موزه ۲ : ۳۴۲) .

نهر الفصاحت

از قتیلی لاهوری . در سال ۱۲۱۴/۱۷۹۹-۱۸۰۰ م نگاشته است .
در دستور زبان و انشاء و عروض و صنایع در ده «سوج» است .
آغاز: ترانه سنجی عندلیب قلم در بهارستان صنحه سر شاخ تمنای گل .
N.M. 1961-1474/1 : نستعلیق ، نام کاتب را موریاانه خورده است ، ۶ رجب ۱۲۴۸ هـ
عنوانها شنگرف ، ش ۱ در مجموعه ، ۷۰ ص . (موزه ۲ : ۳۴) .

موسیقی

رساله در موسیقی

از ناشر . در آن میسراید : فرمان خدیو تخت و افسر-چراغ آفرینش شاه اکبر . گویا بروزگار اکبر پادشاه (۹۶۳-۱۰۱۴ هـ) نگاشته شده است . در مقدمه مینویسد : «این رساله ایست در علم موسیقی در معرفت مقامات فارسی و راگ های هندی و استخراج و وجه تسمیه آن». در دو مقاله : ۱- دانستن مقامات . ۲- برد های ولایت .

آغاز : حمله . اما بعد بدانکه این رساله ایست در علم موسیقی در معرفت مقامات .

N.M-249 : نستعلیق خوش ، سده ۱۲ ، سرلوح ، همه صفحات آن منتش و مذمب است ،

با ۴۴ مجلس تصویر موسیقی ، ۱۰۸ ص ، ناقص الآخر .

مطالب درباره موسیقی = خلاصه العیش عالمشاهی ، باب بیستم

در بخش پزشکی ، ص ۸۸-۸۹ . گذشت .

دیباچه نوری

از ظهیری توشیزی . درباره موسیقی هندی .

آغاز : سرود سرایان عشرتکده قال که به نوری سرایستان حال کرد نام .

بنگرید به : نسخه های فارسی ۵ : ۳۶۴۷ .

N.M.1965-4 نستعلیق خوش ، عنایت آله ، ۷ رجب ۱۱۰۶ هـ . در کلمات او .

N.M. 1961-1357 : شکسته ، دوله رای ، ۱ ربیع الاول ۱۲۱۷ هـ ، در برهان نوری ، ک

۱۷-۲۱ (موزه ۲ : ۱۳۹) .

N.M. 1971-24/6 : شکسته ، (بندان بندت سپرو ، ۱۲۲۱ هـ) ، مجدول ، ش ۶ در مجموعه ،

ص ۲۷۷-۲۵۳ .

N.M. 1961-1351 : نستعلیق ، محمد باقر شاکر نادر قایم خان ، ۱۱ ذیحجه ۱۲۲۸ هـ ،

در حیدرآباد دکن ، عنوانها شنکرف ، ک ۱-۱۳ ، (موزه ۲ : ۱۴۰) .

- . N.M. 1958-260/16 : نستعلیق ، ربیع الاول . ۱۲۴۰ هـ . گ ۱-۹ ، (سوزه ۲ : ۱۴۲) .
- . N.M. 1967-84/1 : نستعلیق ، رحیم بخش ، ۹ رجب ۱۲۴۵ هـ ، گ ۱-۸ ، (سوزه ۲ : ۱۴۴) ،
- . N.M. 528-58/A : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، گ ۱-۹ (سوزه ۲ : ۱۴۷) .
- . N.M. 1957-648/6-(B) : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، گ ۱۵-۲۶ (سوزه ۲ : ۱۴۷) .
- . N.M. 1957-648/6-B : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، گ ۱-۱۲ (سوزه ۲ : ۱۴۷) .
- . N.M. 1961-1356/1 : نستعلیق بد ، سده ۱۳ هـ ، (سوزه ۲ : ۱۴۹) .

عروض و قافیه

اصطلاحات

از ناشناس . مجموعه اصطلاحات هموزن است .

آغاز : از سقف عرش تا سطح فرش ، جز حیرت سیلی و غیر از عجز دلیلی .

• N.M. 1961-1225 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ص ۱۴ ، (سوزه ۲ : ۳۴۹) .

رساله در بحور

از ناشناس .

آغاز : بدانکه یازده بحر میان عرب و عجم مشترک .

• N.M. 1961-1223 نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، ص ۱۶ ، (سوزه ۲ : ۳۴۸) .

چهار گلزار

در بخش دستور زبان ص ۳۵۷ گذشت .

خلاصه القوافی (منثور)

از سید عبدالقادر (هندی) . در نیک «مطلع» و پنج «بیت» و یک «مقطع» . مطلع در بیان

واقع و موضع و تعریف و غرض . بیت اول : تحقیق قافیه . بیت دوم : تحقیق ردیف . بیت سوم :

حروف هتکانه قافیه . بیت چهارم : حرکات قوافی . بیت پنجم : القاب قافیه . مقطع در عیوب قافیه .

آغاز : بعد تاسیس سپاس بقیاس معانی که بنظم مصنوعات بی دخیل پرداخته .

• N.M. 1957-655/57 : نستعلیق ، (۱۱۷۷ هـ) ، عنوانها شکرگرف ، ص ۳۱ .

رساله وافی در قواعد علم قوافی = قافیه

از مشهدی .

رسالة الوافیہ فی علم المقافیہ = مختصر وافی در علم قوافی

از جاسی .

رسایل عروض

دارای :

۱- رسالہ ناشناختہ ، گ ۱-۸

با عنوانہای : اجزای میزان ، ارکان ادلی و عارضی بحور ، رکن سالم و غیر سالم ، بحور
مثال های آن ، بحر رباعی مشتمل سالم ، بحر مثنوی .
آغاز : در بیان حاجت تعلیم عروض و واضح و وجه تسمیہ آن .

رسالہ منظوم ، گ ۸-۱۰

با عنوانہای : ترحیف اصول خمسہ ، زحافات و فروع اصول خمسہ ، سباب بست و چہار رباعی .
آغاز : جملہ ارکان کزوہر مصرعی تالیف یانت - وز دو مصراع ادلی طبع ابیات را ترتیب
ساخت .

N.M. 262/70 : نستعلیق ، ۲۱ محرم ۱۲۶۱ھ ، (سوزہ ۲ : ۳۵۵) .

عروض = عروض سیفی = میزان الاشعار

از سیفی عروضی بخارایی (م ۵۹۰۹/۴-۱۵۰۳م) . در ۵۸۹۶/۹۱-۱۴۹۰م نگاشته است .
آغاز : الحمد لله الذی جعل علم العروض میزان الاشعار . . . اما بعد بدانکہ باعث بر این .
میان : ریزو ۲ : ۵۲۵ ، نسخہ های فارسی ۳ : ۲۱۶۲ .
N.M. 1961-1226 : نستعلیق شکستہ آبیژ ، غره ماہ شوال ۱۲۵۳ھ ، عنوانہا شنگرف ،
۱-۸ ص ، (سوزہ ۲ : ۳۳۶) .
N.M. 4958-267/5-2 : نستعلیق ، صاحب شاہ بن عالم شاہ ، ۱۲۶۸ھ ، عنوانہا شنگرف ،
ش ۲ در مجموعہ ، ص ۳۳-۸۴ ، (سوزہ ۲ : ۳۵۱) .
N.M. 1967-19/3 : نستعلیق ، ۱۵ جمادی الثانی ۱۲۸۵ھ ، ش ۳ در مجموعہ ، گ ۱-۴ -
۱۴۷ . (سوزہ ۲ : ۳۵۳) .
N.M. 1965-216/1 : نستعلیق ، سدہ ۱۳ھ ، ش ۱ در مجموعہ ، گ ۱-۴۱ . (سوزہ
۲ : ۳۵۴) .

عروض سیفی = عروض

غزلان الہند

از آزاد بلگرامی . در ۱۱۷۸/۶۵-۱۷۶۴ م در دو «مقصد» نگاشته است .

آغاز : سر آمد مستنات کلام ستایش صانعی کہ .

ہن : نسخہ های فارسی ۳ : ۲۱۴۳ .

N. M. 1968-131/2 : نستعلیق ، میر غلام حسین ، ۱۵ محرم ۱۳۳۲ھ ، عنوانها شنگرف ،

ش ۲ در مجموعہ ، ص ۱۵-۱۲۹ ، (سوزہ ۲ : ۳۵۲) .

رسالہ در قافیہ-۱

از مولانا قاسم کاهی (ترقیمہ) . ہن میدہ نجم الدین ابوالقاسم محمد میانکلی معروف بہ

سلا قاسم کاهی کابلی (م ۱۵۸۰/۵۹۸۸) .

در حرکت و عیوب و انواع قافیہ است با عنوانهای فصل ، فصل .

آغاز : قافیہ سنجان کہ بہ بیت اللہ - از فن این نظم بدیع آگہ اند . . بدانکہ شعر در لغت

دانستن است و در اصطلاح کلاسی ست موزون .

بنگرید بہ : نفیسی ۱ : ۴۱۵ ، ۲ : ۸۱۹ ، آثبا احوال متراف آمده است اما در فہرست

تالیفات او نام این نوع رسایل نیست .

N. M. 1968-131/1 : نستعلیق ، میر غلام حسین ، ۲۷ محرم ۱۳۴۲ھ ، عنوانها شنگرف ،

ش ۱ در مجموعہ ، ص ۲-۱۴ ، (سوزہ ۲ : ۳۵۲) .

رسالہ در قافیہ-۲

از سلا قاسم قافی (گویا قاسم کاهی) . در این رسالہ وی از اشعار جامی استناد کردہ است .

در تعریف قافیہ و عیوب قافیہ است .

آغاز : بسم اللہ الرحمن الرحیم - مطلع دیباچہ نظم قدیم . . بدانکہ شعر در لغت دانستن

است و در اصطلاح شعرا کلاسی ست .

N. M. 1961-1477/2 : نستعلیق ، (حشمت علی خان کثیر) ، ۷ رجب ۱۳۱۲ھ ، عنوانها

آبی ، ۱۶ ص .

رسالہ قافیہ = رسالہ وافی در قواعد علم قوافی = مقطع و تکمیل الصنایع ، منتخب

از امیر سید برهان الدین عطاء الله بن محمود دشمردی (۵۹۲۹م) . در سال ۵۸۹۲/۱۴۸۷م
تکلیف است .

آغاز : سپاس بقیاس صانعی را که تاسیس بدایع مصنوعات و نظام سلسله موجودات .

بناگردد به : نسخه های فارسی ۳ : ۲۱۶۸ ، مقاله مسعود حسن رضوی بعنوان «رسالة قافیه
تالیف عطاء الله بن محمود الحسنی اور فارسی الفاظ بین یای مجهول اور واو مجهول» مندرج در «نذر
عرشی» ص ۵۲-۲۴۳ ، دهلی ۱۹۶۵م .

N. M. 1958-267/5-1 : نستعلیق ، صاحب شاه بن عالم شاه ، ۱۱ بزرگن (۵۱۲۶۸) ، ش ۱
در مجموعه ، ص ۳۲-۳۰ ، (موزه ۲ : ۳۵۱) .

N. M. 1967-19/2 : نستعلیق ، ۱۵ جهادی الثانی ۵۱۲۸۵ ، ش ۲ در مجموعه ، گ ۸۰-
۹۹ ، (موزه ۲ : ۳۵۳) .

N. M. 1965-216/4 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ش ۴ در مجموعه ، گ ۸۳-۶۵ ، (موزه
۲ : ۳۵۴) .

مجمع الاوزان

از جاسی (۵۸۹۸م) . اما در متن نسخه ها نام او دیده نمی شود .

در اصول وزن شعر در چند فصل : تالیف کلام ، زحافات ، تقطیع شعر . . .

آغاز : سپاس وافر قادری را که حرکت دوایر افلاک را سبب ازدواج وصول و استزاج گردانید.
همان : نسخه های فارسی ۳ : ۲۱۶۱ و ۲۱۵۹ بنام «عارف الطایف» .

N. M. 1978-75/1 : نستعلیق ، ۵۱۲۶۶ ، عنوانها شنکرف ، ش ۱ در مجموعه ، ص ۲-
۱۴ ، بنام «مجمع الاوزان» ، با مختصر وافی جاسی .

N. M. 1965-216/3 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ش ۳ در مجموعه ، گ ۶۴-۴۸ ، (موزه ۲ :
۳۵۴ بی نام) .

مختصر وافی در علم قوافی = رسالة الوافیه فی علم القافیه

از عبدالرحمن جاسی . در یک مقدمه و پنج فصل و یک خاتمه .

آغاز : بعد از تبیین بموزون ترین کلاسی که قافیه سنجان فصاحت بدان تکام کنند .

همان : «جاسی» از حکمت : ۱۶۸ ، نسخه های فارسی ۳ : ۲۱۷۳ .

- N. M. 1957-655/42 : نستعلیق ، سده ۵۱۱ ، ص ۱۲ ، (روزه ۲ : ۳۳۵) .
- N. M. 1958-262/69 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، ص ۸ ، (روزه ۲ : ۳۳۳) .
- N. M. 1961-1365/B : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ص ۱۰ ، (روزه ۲ : ۳۳۴) .
- N. M. 1963-271/1 : نستعلیق ، خوب لعل ، ۱۱ شوال ۱۸۳۱/م ۵۱۲۴۶ ، عنوانها شنگرف ش ۱ در مجموعه ، ص ۱-۱۱ .
- N. M. 1978-75/2 : نستعلیق ، ۵۱۲۶۶ (تاریخ مجموعه) ، عنوانها شنگرف ، ش ۲ در مجموعه ، ص ۲۴-۳۱ .
- N. M. 1965-216/2 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، ش ۲ در مجموعه ، گ ۴۳-۴۷ ، (روزه ۲ : ۳۵۴) .
- N. M. 1969-343/1 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، ش ۱ در مجموعه گ ۱-۳ ، (روزه ۲ : ۳۵۰) .
- N. M. 1961-1477/3 : نستعلیق ، حشمت علی خان کثیر ، ۵۱۳۱۲ ، عنوانها آبی ، ص ۱۰ .
- N. M. 1973-211 : نستعلیق شکسته آمیز ، سید علی قاری بهار ، ۵ شوال ۱۳۱۳ ، ص ۱۴ .

المعجم فی معایر اشعار العجم

از شمس الدین محمد بن قیس رازی . در ۵۶۱۴/۱۲۱۷ م بتالیف آن پرداخته و در حدود ۵۶۳۰/۱۲۳۳ م پایان رسانیده است .

در دو بخش ۱-عروض . ۲-قافیه .

آغاز : الحمد لله المنعوت الجلال الموصوف بصنات الکمال .

هـان : گنج بخش ۳ : ۱۲۲۷ ، نیسی ۱ : ۱۲۹ .

N. M. 1961-1227 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، ص ۱۵۴ ، ناقص الآخر . (روزه ۲ : ۳۳۰) .

مقطع تکمیل الصنایع ، منتخب = رساله قافیه

از مشهدی .

میزان الاشعار = عروض

از سیفی .

معیار الاشعار

از کاشفی شاکرد عبدالحفیظ ، با عنوانهای «صنایع» و «صنح» . صنایع اول . درباره زبان فارسی .
 صنایع دوم . در هفت «صنح» . ۱ تا ۷ افتاده . ۵ - حسن شعر . ۶ - تمثیلات . ۷ - عدل نقشیه شعر .
 صنایع سوم . در عمل عروض . صنایع چهارم . در حروف مفرد و مرکب .
 حسین کاشفی (م . ۱۳۹۱) کتابی در همین موضوع بنام «بدایع الافکار فی صنایع الاشعار» دارد .
 (درک : نسخه های فارسی ۳ : ۲۱۲۶) .

N. M. 528-96 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، آغاز افتاده : مکاف کن ورد را
 دانه کن - فریو از دهلیز را شانه کن . ۹ ص ناتمام . (موزه ۲ : ۳۳۴) .

معیار الاشعار

از خواجه نصیر الدین طوسی . در سال ۵۶۴۹/۱۲۵۱ م نگاشته است .
 در یک مقدمه و دو فن نگاشته است و هر فن در چند فصل است .
 آغاز : حمدله . و بعد ابن مخنصریست در علم عروض و قوافی شعر .
 همان : نسخه های فارسی ۳ : ۲۱۷۵ .

N.M. 1967-19/1 : نستعلیق ، ۱۵ جمادی الثانی ۱۲۸۵ هـ ، جدولبند ، ش ۱ در مجموعه ،
 گ ۱-۷۹ ، (موزه ۲ : ۳۵۳) .

المنتخب فی علوم العروض و القوافی

از ناشناس . دو رساله است .

رساله یکم در عروض

آغاز : اصول که ارکان ازو مرکب اند منحصر است بر سه نوع .

رساله دوم در قوافی

آغاز : قافیه دراصل یک حرف است و هشت آنرا تبع .

N.M. 1958-262/71 : نستعلیق ، ۲ ذیحجه ۱۲۶۰ هـ ، ۱۲ ص (موزه ۲ : ۳۴۵) ، آنجا

یک رساله محسوب شده است) .

میزان الاشعار

از محمد حسین راقم (حیدر آبادی) . در ۱۲۶۰ هـ (= نذر امیر هند) / ۱۸۴۴ م بنام نواب

محمد غوث خان متخاص بہ اعظم نگاشته است : زد جوش نوبهار چو این گاشن عروض - نخل مراد را
 ثمر مدعا رسید . بی روی انتظار یکایک سنش بمن - «نذر امیر هند» بگوشم ندا رسید . اگر کامه
 «بی روی انتظار» را تعمیه قیاس کنیم و عدد الف (۱) انتظار را از ۱۲۶۰ کسر کنیم تاریخ تالیف
 ۱۲۵۹/۱۸۴۳ باقی میماند . همین نگارنده پیش ازین در ۱۲۵۷ هـ «عروض سیفی» را گزیده بود .

رساله حاضر با عنوانهای زیر است : حروف ملفوظ غیر مکتوبه ، حروف مکتوبه غیر ملفوظ ،
 نون ساکن ، اجزای میزان بیت ، وجه تسمیه ، ارکان بحور ، عدد بحور ، معنی بحور ، رکن سالم ،
 رکن غیر سالم ، اقسام زحافات . . .
 آغاز : بحر بسیط حمد و ثنا به پیمانه قلم پیمودن محال و گوهر کردن مایه وصف کبریا بمیزان
 زبان سنجیدن .

N.M. 1973-209 : نستعلیق ، ظاهراً بخامه نگارنده (بنگرید به نسخه جواهر خمس N.M.
 1973-207 : در بخش عرفان ص ۲۱۴ ، عنوانها شنگرف ، ۳۸ ص ، در نایان قطعات تاریخ تالیف کتاب
 از سراینندگان مختلف معاصر نگارنده .

میزان العروض

از ناشناس . با نمونه های نویسندگان و شاعران معروف .

آغاز : شکر صد شکر که تویق رفیق من شد - تازین نو گل دانش دل من گشن شد .

N.M. 1957-655/50 : نستعلیق ، ۲۱ ربیع الثانی ۱۲۶۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۳۱۲ ص ،
 (سوزه ۲ : ۳۴۶) .

ناشناخته ها

N.M. 1961-1229 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، آغاز افتاده : مرو برو جستجو آرو ، ۲۰ ص .
 (سوزه ۲ : ۳۴۷) .

N.M. 19۵5-157/3 : نستعلیق : میر غلام حسین ، ۱۰ شعبان ۱۲۶۰ هـ ، آغاز : بدانکه
 قافیه گویند که از بی اجزای شعر ، ص ۵۴-۷۴ .

معما

حلیة الحلیل

از عبدالرحمن جامی . در سال ۵۸۵۶/۱۴۵۲ م در بک «افسر» و سه «عقد» و چند «سخط» نگاشته است .

آغاز : بعد از گشایش مقال بستایش خجسته سأل دانایی که معمای حقیقت .

همان : «جامی» از حکمت : ۶۷-۱۶۶ ، نسخه های فارسی ۳ : ۲۱۸۳ .

N.M. 1971-161/2 : نستعلیق خوش ، محمد بن محمد معروف به بقال ، شوال ۵۸۷۷ ،

در دیوان جامی ، ص ۵۰۰-۵۰۹ .

دستور معما

از سیر حسین بن محمد حسینی نیشابوری (م ۵۹۰۴/۹۹-۱۴۹۸ م) . در چهار قسمت : تسمیلی ، تحصیلی ، تکمیلی ، تزییلی نگاشته است .

آغاز : بنام آنکه از تالیف و ترکیب - معمای جهان را داد ترتیب . . . اما بعد معروض آنکه این حقیر فقیر .

همان : نسخه های فارسی ۳ : ۲۱۸۶ .

N.M. 1969-345 : نستعلیق ، قانع الدین بن رحمان قلی ، ذیقعه ۵۱۱۱۶ ، ۱۰۴ ص ،

در آغاز ، منظومه ایست در معمای اسماء الحسنی بدین سر آغاز : نیست حد خامه از نامه اله - دم

زدن باید زبان دارد نگاه . (موزه ۲ : ۳۶۱) .

شرح دستور معما

ستن از همان نیشابوری . شرح از صادق رکنی عاشق ، شاگرد نگارنده .

آغاز : بنام آنکه از تالیف و ترکیب . . . اما بعد معروض آنکه حقیر صادق رکنی عاشق

میگوید در زمان جوانی .

همان : نسخه های فارسی ۳ : ۲۱۹۳ .

N.M. 1961-1228/1 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، ش ۱ در مجموعه ، ص ۲-۱۱ (سوزه ۲: ۳۶۲).

دستور معما = رساله متوسط

از جاسی (م ۵۸۹۸) . سوسن رساله او در این موضوع است .

آغاز : بنام آنکه ذات او اسماء . . . اما بعد این مختصر است در بیان قواعد معما .

N.M. 1961-1468/3 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ش ۳ در مجموعه ، گ ۳۶-۴۳ (سوزه ۲: ۳۷).

دستور معما = مفردات

از حقیری .

شرح دستور معما = نظام المعما

متن و شرح هر دو از شهاب الدین احمد حقیر دروی (م ۵۹۲۳/۱۷۱۵ م) .

آغاز : ای وجود تو اصل ذات همه - نام تو حل مشکلات همه . . . اما بعد بر سرای عقده

گشای .

همان : نسخه های فارسی ۳ : ۲۱۹۳ .

N.M. 1961-1230 : نستعلیق ، ۱۱ رجب ۱۲۱۵ هـ ، دستور لانه جوالا نراین ، ۱۹۸ ص ،

(سوزه ۲ : ۳۵۹ «نظام المعما»).

معمای اصغر (منظوم)

از جاسی . در سال ۵۸۹۰ (= فیض) / ۲۴۸۵ م در اعمال سه گونه معما سروده است .

آغاز : چو از حمد و تحیت یافتی کام - بدان ای در معما طالب نام .

همان : نسخه های فارسی ۳ : ۲۱۸۵ .

N.M. 1961-1228/2 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، ش ۲ در مجموعه ، ص ۱۱-۱۴ (سوزه ۲: ۳۶۲).

آنجا نام سراینده نا درست «اصغر» یاد شده است .

معنیات

از نقی کمره ای (م ۱۶۲۱-۲۲/۵۱۰۳۱ م) .

بنگرید به : نسخه های فارسی ۳ : ۲۲۰۱ .

N.M. 1958-262-19 : نستعلیق ، سده ۱۲ ، در کلیات او .

معنیات

از وجه الدین خان معنی دکنی . وی پسریکی از درباریان آصف جاه سوم (۱۲۱۸-۱۲۴۴هـ) بود و نزد شاه محمد حسن محو ، صوفی طریقه عبداللہی آموزش دیده بود . خود معنی نیز سراینده عارف بود و غالب دهلوی (۱۲۸۵هـ) اشعار او را دوست میداشت . دیوان او در دست است .

در این رساله معماها و حل آنها را از «گلدسته نزاکت» تالیف قاضی اسمعیل مہری و «جواهر منظوم» سروده صہبایی دهلوی انتخاب کرده است .

آغاز : آن رو کہ بیافت از محمد تنویر-تابدید رو این عکس دلپذیر .

N.M. 1961-1232 : نستعلیق ، سده ۱۴ ، عنوانها شنگرف ، ۱۶ ص ، (موزه ۲ : ۳۶۰) .

مفتاح الاسامی

از ناشناس . در یک مقدمه و شانزده اصل و خاتمه ای .

آغاز : حمد بیحد و ثنای بیحد پادشاهی را کہ دیدہ روز دیدہ .

همان : نسخه های فارسی ۳ : ۲۲۰۴ .

N.M. 1978-75/4 : نستعلیق ، ۱۲۶۶هـ ، (تاریخ مجموعه) ، عنوانها شنگرف ، ش ۴ در

مجموعه ، ص ۷۲-۸۴ .

مفردات = دستور معما

از حقیری هروی .

آغاز : بسم الله الرحمن الرحيم-نامه فتح است زحی قدیم . و بعد چنین معروض میدارد کہ درین زبان لطیف .

همان : نسخه های فارسی ۳ : ۲۱۸۸ .

N.M. 1957-1052/11-1 : نسخ ، سده ۱۱ ، در جنگ ، گ ۱۹-۲۶ .

نظام المعما = شرح دستور معمای حقیری

ناشناخته

در اقسام و اعمال معما (تحصیلی ، تکمیلی و معماهای عام) با نمونه ها .
آغاز : بدانکه معما کلاسیست موزون که دلالت کند بر اسمی بطریق رمز و ایما دلالتی
که سلامت .

N.M. 1965-157/4 : نستعلیق ، غلام حسین ، ۱۵ شعبان ۱۳۶۰ هـ ش ۴ در مجموعه

ص ۷۶-۱۱۹ .

دیوان ، شرح دیوان

بحر فراسة اللافظ فی شرح دیوان خواجه حافظ = ذیل دیوان حافظ
از قصوری .

خیالات پارسی = دیوان تسنیم

دیوان آزاد بلگرامی

از آزاد بلگرامی (م. ۱۲۰۰ هـ).

N.M. 1951-1256 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، دارای غزلیات ردیف ۱-۵ ، آغاز : بر آراز
مد بسم الله تیغ خوش مقالی را بسخر کن سواد اعظم نازک خیالی را ، ۶ ص ، ناتمام .

دیوان آزاد لاهوری

از فقیر سید عزیز الدین بخاری لاهوری متخلص به آزاد و رضا (۱۱۹۱-۱۲۶۲/۱۷۷۷-
۱۷۴۶ م). پسر اول فقیر سید غلام محی الدین لاهوری. سراینده در طریقه نوشاهی با فقیر فضل الدین
بر قندازی (زنده در ۱۲۵۵ هـ) بیت داشت . این دیوان را در ۱۲۶۱ هـ (= نسخه دیوان آزاد است)
۱۸۴۵ م گرد آورده است .

آغاز : (تقریظ) : سوزونی طبایع سلیم کلیم کلامان بزم سخندانی در حمد خالقی است .
(متن) : نوید شادمانی میرسد پیوسته در دلها زفیض شاه محی الدین شد آسان منزلها .

بنگرید به : شریف التواریخ ۳/ (۵) : ۸۱-۹۶ .

N.M. 1957-928/8 : نستعلیق ، حافظ نور احمد خوشنویس بن سید احمد خوشنویس جواهر
رقم ، جمعه ، شوال ۱۳۰۶ هـ ، شامل غزلیات و رباعیات . در آغاز تقریظ از دیوان امر ناتھ بن راجه
دینا ناتھ وزیر مالیات حکومت مهاراجه رنجیت سنگھ ، ۱۱۵ ص .

N.M. 1967-174 : نستعلیق عادی ، سده ۱۴ هـ ، با تقریظ امر ناتھ ، ۱۶ ص ، در
پایان نعت سروده آزاد در سال ۱۲۶۲ هـ ، بدین مطلع . گویم چه وصف حسن کمال محمدی-کس
نیست در جهان بمثال محمدی .

دیوان آصفی رامپوری

از مولوی عبدالعبار خان آصفی رامپوری (م ۱۳۳۷/۱۹-۱۹۱۸ م). نگارنده محبوب الوطن تذکره سلاطین دکن ، محبوب الزمن تذکره شعرای دکن ، محبوب ذی المنن تذکره اولیای دکن . در آن آمده است . درون آصفی در سینه از غم تیرگی دارد- فروغی ده بشمع داغ خود این محفل ما را . آصفی در دشت اسکان هستم آواره وطن- گرد باد آسا سراغ وحشت آبادم سپرس . آغاز : الهمی برتو شمع تجلی ده دل ما را- برنگ طور کن از جلوه خود منزل ما را . بنگرید به : فرهنگ سخنوران : ۷ «آصف رامپوری»، نسخه های فارسی ۳ : ۲۲۰۹ . N.M. 1961-1235 : نستعلیق خوش ، سده ۱۳ هـ ، شامل غزلیات و تخمیس بر غزل محمد جان عباسی ، ۴۲۶ ص ، ناقص الآخر .

دیوان آصفی قهستانی

از آصفی قهستانی (م ۹۲۰ یا ۵۹۲۳ یا ۵۹۲۶) بن خواجه نعمت الله هروی . همان : نسخه های فارسی ۳ : ۲۲۰۹ . N.M. 1958-260/17 : نستعلیق ، نام کاتب معوض شده ، ۲ جمادی الثانی ۱۲۳۲ هـ ، شامل غزلیات و قطعات ، آغاز افتاده : زآب کند سیر شکم سپرس هاسون را- که ساخت منزل فرهاد جای معنون راه . N.M. 1968-262/16 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، جدولبند ، شامل غزلیات و رباعیات . آغاز : ساز آباد خدایا دل ویرانی را- یا سده سپهر بتان هیچ مسلمانانی را ، ۱۷۲ ص .

دیوان آفتاب

از علی گوهر ملقب به شاه عالم ثانی و متخلص به آفتاب (تولد ۱۱۱۴/۲۸-۱۷۲۷ م ، جلوس ۱۷۵۹/۵۱؛ ۷۳ م ، مرگ ۱۲۲۱/۱۸۰۶) . وی پسر عالمگیر دوم پادشاه هندوستان بود . در آن میسراید : از فضل خودم ساخته گر شه عالم- فرمان بر حکم بنما تاجوران را . زفضل خویش کردی آفتاب اوج اقبال- تو روشن دار تا روز قیامت این چراغم را . بنگرید به : دیو ۲ : ۷۲۰ .

N.M. 1970-254 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، جدولبند ، شامل قصاید در مدح حضرت علی و ایمه ، غزلیات و رباعیات ، سلوح ، آغاز قصاید : ای جمالت هر در عالم را مصفا ساخته- در دل

هر آئینه روی تو ماوا ساخته آغاز غزلیات : خداوندا بر افروزان بنور خود چراغم را-البالب از شراب معرفت گردان ایاشم را-۳۵۸ ص.

دیوان آفرین لاهوری

از فقیر الله آفرین لاهوری (م ۱۱۵۴/۴۲-۱۷۴۱م).

بنگرید به : پاکستان مین فارسی ادب ۳ : ۱۰۶ ، کلیات آفرین لاهوری باهتمام غلام ربانی عزیز ، جلد اول ، لاهور ۱۹۴۷ م ، فرهنگ سخنوران : ۸ .

N.M. 1963-262 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، شامل غزلیات ، مخمسات ، ترجیع بند ، مثنویات . آغاز غزلیات : خداوندا نگین کن دور بزم قدس ناسم راچو سطر آه عاشق سوز مضمون ده کلام را . ۴۸۰ ص .

دیوان ابراهیم ادهم

از میرزا ابراهیم ادهم . (کاتب نسخه موزه سراینده را با کلمه «سلمه الله تعالی» یاد کرده است ، گویا وی در سال ۱۰۸۹ ه که تاریخ کتابت نسخه است ، زنده بود) .

آقای سعید نفیسی در تاریخ نظم و نثر در ایران ۱ : ۴۴۷ احوال میرزا ابراهیم ادهم کاشانی کشته ۵۹۶۹ در تبریز را درج کرده است .

N.M. 1963-266/12 : نستعلیق ، (علی رضا حسینی سبزواری ، رمضان ۱۰۸۹ ه ، در برهان پور ، هند) ، گزیده غزلیات و مثنوی «رفیق السالکین» و یک مثنوی دیگر اوست ، همراه رباعیات ، در جنگ ، ص ۳۵۲-۳۷۵ .

دیوان ابوالخیر

از ابوالخیر . در آن چنین میسراید : خوردن باده ابوالخیر حرامست حرام - تاآن وقت که نوبت بخمارم نرسد . وی ظاهرا در روزگار عالمگیر (۱۰۶۸-۱۱۱۸ ه) میزیسته و در دیوان او قطعات تاریخ تعمیر ساختمانهای آنزمان دیده میشود . مثلا تاریخ بنای مدرسه عالمگیر در ۱۰۷۳ ه : تاریخ مدرسه پیدا چو کرده شد پیدا-«بنای مدرسه پیدا ز شاه عالمگیر» . همچنین تاریخ بنای باغ روشن آرا بیگم دختر شاهجهان (م ۱۰۸۱ ه) در ۱۰۷۶ ه : بدور شاه عالمگیر عادل-که داد پادشاهی در جهان داد . بنای ساخت روشن رای بیگم-که شد اهل زمین و آسمان شاد . چو جستم از خرد تاریخ گفتا- که «روشن رای بیگم کرده آباد» .

آغاز : ساقیا وقت گل و موسم جامست اینجا-بجز از باده همه چیز حرامست اینجا .

N.M. 1968-87/2 : نستعلیق خوش ، کاظم ، ۲۱ جلوس عالمگیری ، ۲۱ جمادی الثانی ۱۰۸۹ھ ، در مغل پوره محلہ شاہجہان آباد ، عنوانها شنگرف ، شامل غزلیات و مقطعات و قطعات تاریخ ، ہجو میر نسیم و قاضی ، رباعیات ، تعریف گلہار و مسجد جامع و باغ روشن آرا بیگم و جز آن . . ۱۴ ص ، از وسط افتادہ .

دیوان اثر لاهوری

از شفیعای اثر کہ اصلش از شیراز بودہ در ۱۱۱۳ھ/۱۷۰۱-۲ یا ۱۱۱۲ھ/۱۷۰۸ م در لاهور در گذشت . در آن آمدہ : اثر زنالہ و افغان نمی شود خاموش-گرفته است بکوی تو شیون خود را-باوجود تیرہ روزی تازہ رو باشم اثر-در ریاض آفرینش چون گل نیلوفر م .

همان : فرهنگ سخنوران : ۲۵ «اثر شیرازی» ، نسخہ های فارسی ۳ : ۲۲۱۷ «دیوان اثر لاری» .

N.M. 1975-96 : نستعلیق ، سدہ ۱۲ھ ، سرلوح ، جدولبند ، شامل غزلیات و رباعیات ، در ہامش و متن ، آغاز : بکش بوادی افتادگی تن خود را-چوزر بیخاک نہان ساز دشمن خود را ، ۵۶ ص .

دیوان احمد جامی

از شیخ الاسلام ابو نصر احمد معروف بہ احمد زندہ پیل و احمد جام (۱۱۴۱-۱۰۴۹ م) .

بنگرید بہ : فرهنگ سخنوران : ۲۵۰ «زندہ پیل جامی» .

N.M. 1963-156 : نستعلیق ، سدہ ۱۲ھ ، با مہر مورخ ۱۱۶۸ھ ، سرلوح ، جدولبند ، داوای غزلیات و رباعیات ، آغاز : فریاد ازین خبر کہ مہ آسمان برفت-۲۲۸ ص ، در صحافی جا جا شدہ است .

دیوان اسلم

از اسلم کہ از مردم شبہ قارہ بود . در آن میسراید : نام جانان بر زبان بس دارد اسلم دل چو گنت-نیست آرامم ازین شکر چو طوطی در قفس . کرد کلام علم اسلم رود- سر ہمہ آورد دل در دذر (از غزل غیر منقوط) .

مہ سراینده با تخلص «اسلم» میثنامیم . ۱- اسلم بلکراسی و ۲- اسلم تنوی (فرہنگ سخنوران : ۴۰۰) ۳- اسلم پسروری (پاکستان میں فارسی ادب ۳ : ۳۲-۴۳۱) .

N. M. 1957-924/21 : نستعلیق ، سده ۱۳-۱۴ هـ ، شامل غزلیات و مخمس . آغاز : المہبی
مجموع معشوق ده شمع بیستم را - کلید قفل وحدت نہ بعرقان در زبائیم را ، ۱۱۵ ص .

دیوان اسیر اصفہانی

از اسیر اصفہانی ، میرزا جلال بن میرزا بومین . (م ۱۰۴۹/۵۱۰-۴۰/۱۶۳۹ م) .
بناکرید بہ : فرهنگ سخنوران : ۴۱ «اسیر اصفہانی» .

N. M. 1964-284/A : نستعلیق خوش ، مجلس رای کبور ، ستون چند نوت ، ربع الثانی
۱۱۱۸ هـ ، در پشاور ، جدولبند ، آغاز : ای گشن از بہار خیال توسینہ ہا - برگ گل از طراوت نامت
سینہ ہا ، با دیوان صائب خاطر شدہ و رویمہرفتنہ ۲۲۲ ص دارد .

N. M. 305 : نستعلیق ، بدستور میرزا محمد شریف در جہادی الثانی ۱۱۲۶ ہ نوشته شد ،
مجدول ، شامل غزلیات ، قصاید ، مثنویات ، آغاز : ای گشن از . . . ص ۶۹۸ ، در ہامش و ستن .

N. M. 1973-206 : نستعلیق ، ۱۹ جہادی الاول ۱۲۵۸ ہ ، جدولبند ، شامل غزلیات ،
رباعیات ، آغاز : ای گشن از بہار . . . ص ۲۵۴ .

N. M. 1961-1301 : نستعلیق ، سده ۱۲ ہ ، شامل غزلیات و رباعیات ، آغاز : ای گشن . .
ص ۲۵۶ ، در صحافی چاپیا شدہ است .

N. M. 1957-928/3 : نستعلیق چلیبیا ، ۲ ربع الاول ، سده ۱۲ ہ ، در لاہور ، شامل
غزلیات ، آغاز : ای داند تسبیح خیالت دل دانا - سرخلنہ مستان رخت دیدہ بیما (رک) . نسخہ گنج
بخش (۸۶۵) ، ۱۴۳ ص .

دیوان اسیر

از اسیر ، در آن آمدہ . نتی دانی چہا بیگانہ ہای - اسیر ہی نوا دیوانہ کیست ، چون اسیر
خا کنار از جام عشرت سر خوشم - شکر ہا دارم کہ صیدم قدر استخفاف نیست . (با دیوان اسیر
اصفہانی نسخہ خطی گنج بخش ۸۶۵ مقایسہ شد ، اشعار فوق الذکر در آن دیدہ نمی شود) .

N. M. 1961-1300 : نستعلیق چلیبیا ، سده ۱۱ ہ ، شامل غزلیات ردیف الف تا الراء .
ناقص الطرفین ، اوراق براکنادہ ، آغاز : دیوانہ آن نزاکت خوی - شد زلف پری سلاسل ما ، ۲۸ ص .

دیوان اصغر قادری = دیوان فایض البیان

از سید امجد علی قادری جعفری متخلص بہ اصغر . زندہ در ۱۲۲۰/۵۱۸۰۵ م . در آن آمدہ .
از ہمہ ادل جہانی اصغر ای امجد علی - این نخاص خوب زیندہ است در عالم ترا .

N. M. 1957-928/4 : نستعلیق ، سید حیدر علی قادری بن سید امجد علی قادری مدظله ، ۱۷ ربیع الاول ۱۲۲۰ هـ ، در اکبر آباد ، (ہند) ، شامل غزلیات و رباعیات ، در دو بخش کہ بخش اول را مقدمہ خواندہ است ، آغاز بخش یکم . (افنادہ) : ہم خوش دعا کنی بزاری - وز تست صدای فاستجبنا ، بخش دوم : خدایا نشہ عرفان کرامت کن دماغم را - بموج بادہ بیرنگ دریا کن ایانم را ، ۱۷۰ ص .

دیوان افضل کاشانی

از بابا افضل کاشانی . یاد او در «جاودان نامہ» در بخش فلسفہ ص ۱۵۱ گذشت .

N. M. 1971-440/4 : نستعلیق ، (نہد یوسف وائلہ ، شوال ۱۰۷۳ هـ ، در قریہ مراد آباد ، ری ، طهران) ، شامل رباعیات ، آغاز : ز قضا بر حذر مینداری - و زحادثہا بیخبرم مینداری ، ش ۴ مجموعہ ، ص ۱۲۲-۱۲۹ .

دیوان اکبری

از دیوان امر ناتھ اکبری (۱۸۲۱-۱۸۶۷ م / ۱۲۳۸-۱۲۳۸-۳۷ / ۱۲۳۸-۱۲۳۸-۳۷) بن دیوان دینا ناتھ ، نگارندہ ظفر نامہ رفیعت سنگھ .

بنگرید بہ : مقدمہ ظفر نامہ ، از سیتا رام کوهلی ، لاہور ۱۹۲۸ م .

N. M. 1970-259 : نستعلیق ، سدہ ۱۳ هـ ، دارای قطعات تاریخی ، فصاحت و غزلیات فارسی و اردو ، ۱۲۰ ص ، جابجا شدہ اندازہ رحلی .

دیوان املا

از املا : بگو املا بدستوری کہ حافظ کنت با ساقی - املا یا ایہا النساء ادر ، و ناولہا .

ہمان : گنج بخش ۳ : ۱۴۱۳ .

N. M. 1972-90/2 : نستعلیق ، سدہ ۱۲ هـ دارای غزلیات ، آغاز : ببحر عشق شواہس

بکن منشین ساحلہا - ز درس عشق شاید حل شود قفل در دلہا . ش ۲ در مجموعہ ، ص ۲۲۶-۲۲۷ ناقص الآخر ، تا ردیف المہاء .

دیوان امید ہمدانی

از قزلباش خان ہمدانی ، متخلص بہ امید . نام اصلی او میرزا نہد رضا بود و از ایران بہ ہند

آمد و بہ دربار پیوست و در ۱۱۵۹/۱۷۴۶ م در شاہجہان آباد در گذشت . (سرو آزاد : ۳۰۹ چاپ ۱۹۱۳ م) .

N. M. 1961-1234 : نستعلیق ، محمود شاه اردستانی ، ۱۴ ربیع الاول ۱۲ جلوس محمد شاهی (۱۱۴۳ هـ) ، گزیده دیوان است ، آغاز : سمت بودم ز گرم جوشی ها - یاد ایام باد نوشی ها ، ۲۴ ص ، در متن و هاشم .

دیوان انوری ابیوردی

از اوحد الدین علی انوری ابیوردی (م ۱۱۸۹/۵۰۸۵ م) .

بنگرید به : دیوان انوری ، باهتنام محمد تقی مدرس رضوی ، تهران ۱۳۳۷ ش ، نفیس ۱ : ۸۰ ، فرهنگ سخنوران : ۶۷ .

N. M. 1961-1698 : نستعلیق ، سده ۵۱ ، جدولبند ، شامل قصاید ، غزلیات ، رباعیات ، آغاز : گر دل و دست بجز و کن باشد - دل و دست خدا یگان باشد ، ۵۳۵ ص .

N. M. 1968-628/1 : نستعلیق ، یوسف یعقوب ، ۲ شعبان ۱۰۴۶ هـ ، در ماهان سن اعمال کرمان (ایران) ، جدولبند ، عنوانها شنگرف ، دارای قصاید و غزلیات و هجویات و مطایبات و رباعیات ، آغاز : باز این چه جوانی و جمال ست جهان را - وین حال که نو گشت زمین را و زمان را ، ش ۱ در مجموعه ، گ ۱-۱۹۴ ، در سه ستون .

N. M. 1969-236 : نستعلیق شکسته آمیز ، محمد بقیم ، روز عید الفطر (۱ شوال) ، ۱۱۰۶ هـ ، در بهرائج (هند) ، با مقدمه نثری ، شامل قصاید ، غزلیات ، رباعیات ، آغاز (مقدمه) : حمد خداوندی ست که وهم از درک وصف او حیران ماند ، ۵۳۲ ص .

N. M. 1957-655/3 : نستعلیق ، محمد غوث صدیقی قادری ، سده ۱۲ هـ ، شامل قصاید ، آغاز : مقدری نه بآلت بقدرت مطلق - کند بشکل بخاری چو گنبد ازرق ، ش ۱ در مجموعه ، ۲۳۹ ص .

شرح دیوان انوری ابیوردی

از ابوالحسن حسین فراهانی (م ۱۰۳۹/۳۰-۱۶۲۹ م) .

در دو قسمت : ۱- شرح ابیات مشکله ، شارح نخست تصمیم داشته که تمام دیوان انوری را شرح کند اما سپس فقط اشعار دشوار را شرح کرده است . ص ۲۸۸-۳۱۰ .

آغاز : (مقدمه) سپاس که از روی گواهی خرد بر ذمه خانه داده امکان لازم است (متن) باز این چه جوانی . . . جمره بنا بر مشهور بخاری ست که در آخر زمستان از زمین بر آید .

قسمت ۲- شرح مقطعات انوری با مقدمه درباره اقسام شعر (ص ۳۱۲-۳۳۷) .

آغاز : ای نام تو قالب عبارت را روح - در راه تو پای عقل و دانش مجروح . . . تعالی الله

چه قادری ست متعال که بستون (متن): آنچنان محمود سیرت مهتر مسعود طالع . . . یعنی اسران خود را محمود را .

همان : نسخه های فارسی ۵ : ۳۴۵۹ ، فرهنگ سخنوران : ۱۷ «ابوالحسن فراهانی» .

N. M. 1968-628/2-3 : شکسته ، (بهادر) علی حسن حسین جعفری دیباجی ، ربیع الاول

۵۱۰۹۸ ، جدولبند ، متن شنگرف ، ص ۲۸۸-۳۳۷ .

دیوان اوحدی پنجابی

از خواجه محمد غلام فخر الدین متخلص به اوحدی (۱۲۳۴-۵۱۲۸۸/۷۱-۱۸۱۹ م) بن خواجه خدا بخش . تاریخ مرگ پدرش را چنین سروده است . چو کردم فکر تاریخ وصالش - ندا آمد جوار «خاله خله» = ۵۱۲۶۹ .

در آن آمده : ز خون اشک بن ای اوحدی خاک درش گل شد - بروید لاله خوبی کفن تا حشر زین گامها .

آغاز : اوحدی آنکه گشت محو بذات - از جهات و قیود یافت نجات .

این دیوان اخیرا بکوشش اسد نظامی از بخش ملتان چاپ شده است . نیز بنگرید به : لطف الله بدوی : مقاله «دیوان اوحدی» مندرج در مجله «الرحیم» حیدرآباد - سند - جلد ۴ - شماره ۱ - ص ۳۷-۴۷ .

N. M. 1965-73 : نستعلیق ، برخوردار ، سده ۱۳ هـ بعضی الفاظ آبی و شنگرف ، داری

حمد و مناجات و سلام و غزلیات ، آغاز برابر نمونه ، ۴۴ ص .

دیوان اهلی شیرازی

از مولانا محمد اهلی شیرازی (م ۵۹۴۲/۲۶-۱۵۳۰ م) .

بنگرید به : نفیسی ۱ : ۴۴۰ ، فرهنگ سخنوران : ۶۹ .

N. M. 1963-265 : نستعلیق ، ۲۴ جلدی الاول ۵۱۰۸۱ ، در ملک سید اسد الله بن سید

ماه ساکن رای بریلی (هند) بوده است ، شامل غزلیات ، مخمس ، رباعیات ، آغاز (نونویس) : ای حیرت صفات تو پند امان ما - انگشت حیرت است زبان در دهان ما ، ۱۰۲ ص ، در صحافی جا بجا شده است .

دیوان بدر چاچی (شاشی)

از بدر الدین چاچی ، شاعر دربار غیاث الدین محمد بن تغلق شاه (۷۲۵-۷۵۲ هـ) بود .

منظومه شاهنامه را در سال ۵۷۴۰/۴۵-۱۳۴۴ م بنام الغ خان سرود. (در نسخه های فارسی ۳: ۲۲۴۷ فهرست این تاریخ برای گرد آوری دیوان او یاد شده است).

بنگرید به : ریو ۳ : ۱۰۳۱ ، فرهنگ سخنوران : ۸۰ ، نفیسی ۱ : ۲۰۳ ، صباح الدین عبدالرحمن : مقاله «تصایید بدر چاچ برایک نظر» مندرج در ماهنامه «معارف» اعظم گره (هند) ، دسامبر ۱۹۳۵ م .

N. M. 1971-256 : نستعلیق ، سده ۱۱ هجری قصاید ، آغاز : چو پادشاه جهانگیر عالم بالا - بشرد بخاند سرود وزیر شد تنها ، (تصایید در فتح قلعه نگر کوت) ، ۲۰۰ ص ، محشی .

دیوان برکت دهاوی

از تپه برکت الله خان برکت دهلوی ، برادر زاده اسد یار خان و شاگرد میرزا محمد ربیع انجب . سراینده معاصر شاه عالم ثانی (۱۱۷۳-۱۲۲۱/۱۷۵۹-۱۸۰۶ م) بود و قطعه ای برای تبریک جشن پادشاهی او نیز سروده است ، میگوید : برکت نمکین لب معشوق و بگردن - ناکام ازو رفتن و کمی نگر رفتن . در آغاز دیباچه دارد که سراینده در آن از مشنومیای دیگر خود «سرخوش خیال» و «شعبده نظام» و «مفتاح المراد» نام برده است . (نیز بنگرید به : روز روشن از صبا : ۱۰۵ ، تهران) .

آغاز : (مقدمه) . خطبه که بر سر عرش توان خواند و خطی که بر... توان نشاند حمد حق گزار است که نفس ناطقه استحقاق آن یافته (متن) . خداوندا بداغ عشق روشن کن شب ما را - نما پروانه شمع محبت کوکب ما را .

N. M. 1959-209 : شکسته خوش ، سده ۱۲ هجری ، دو سرلوح ، جدولبند ، با مقدمه و غزلیات و هجویات (دولت رام و قاضی شمس الدین را هجو کرده است) و تصایید و قطعات و رباعیات ، ۲۷۲ ص .

دیوان برهمن لاهوری

از چندر بهان برهمن لاهوری

بنگرید به : احوال و آثار چندر بهان برهمن و دیوان پارسی ، بتصبیح محمد عبدالحمید فاروق ، ۱۳۸۷ هجری ، احمد آباد .

N. M. 1978-74 : نستعلیق ، سده ۱۳ هجری ، جدولبند ، شامل غزلیات و رباعیات ، ناقص الطرفین ، آغاز : رسد بر اوج فلک آه سر کشیده ما - صلا بموج دهد اشک خون چکیده ما ، ۱۶۴ ص .

دیوان بقا (بقایی)

از سراینده ای با تخلص بقا و بقائی . چنانکه در آن آمده است . ز آتش دوری دلدار چنان

سوخت دلم - که بقا راه نفس بسته شده از دود مرا - کردی بغمزه سوی بقایی نگه تیز - بردی ز دست وی دل نا مستقیم را . در آغاز نسخه موزه ابن سراینده «سیر ابوالبقا» معاصر سلطان میرزا بایقرا (۸۷۳-۸۹۱ هـ) نقلی شده است . (نیز بنگرید به : فرهنگ سخنوران : ۸۷ ، آغا ۲۱ تن سراینده بدین تخلص یاد شده است) .

N. M. 1961-1304 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، شامل مخمسات و غزلیات ردیف الف تا الخاء ،

ناقص الطرفین ، آغاز : در کوی تو هست بقایی - صد سوخته دل ترا چه غم اگر .

دیوان بهاول

از شاه بهاول (ظاهرا پیش از ۵۹۷/۶۳-۱۵۶۲ م در گذشته است . ربو ۲ : ۶۵۹) . در آن

آمده است : جرم گر بسیار باشد بهاول بخشیده است او - چون شمع باست آخر سید لولاک ما .

N. M. 1972-115 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ آغاز . شبمی از بحر و دشت عشق گز شد خاک

ما - مخزن اسرار شد خاک گل غمناک ما ، ۱۶۰ ص ، موریانه زده .

N. M. 1972-106 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ناقص الطرفین ، آغاز : هر دم نماز عالم

علوی . . . کند - بگذر ز خاکدان پیام فلک برا ، ۱۶۴ ص .

دیوان بیخود = خیال بیخود

از منشی سیتل سنگه بیخوده . (رک : رسایل بیخود ، ص ۲۳۲) . گرد آوری از خاکی .

در سال ۱۲۶۳ هـ (= خیال بیخود) / ۱۸۴۷ م . بترتیبش بکوشیدم و گفتم - «خیال بیخود»ی تاریخ و نام است .

آغاز : آتش عشق سوخت جانم را - کرد خاکستر استخوانم را .

N. M. 1958-260/8 : نستعلیق خوش ، سده ۱۳ هـ ، با همان خامه رسایل بیخود ،

جدولبند ، شامل غزلیات ، رباعیات ، مفردات ، مقطعات ، ۸۰ ص .

دیوان بیدل عظیم آبادی

از میرزا عبدالقادر بیدل عظیم آبادی (۱۰۵۴-۱۱۳۳ هـ) .

آغاز : باوج کبریا کز پهلوی عجز است راه آنجا - سرموئی گر اینجا خم شوی بشکن کلاه آنجا .

بنگرید به : عارف نوشاهی : مقدمه بر کلیات بیدل ، چاپ مرکز تحقیقات فارسی اسلام آباد ۱۳۹۸ هـ .

N. M. 1961-1312 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، دارای غزلیات ردیف الف - تا ، ناقص الطرفین ،

آغاز : نه از عیش است که چون شیشه می قلقل آهنگم - شکست دل صلا میزند رنگ تماشا را .

- N. M. 1972-110/A-B : نستعلیق ، موربانه زده و آسیب دیده ، ۵۱۲۰۱ (یادداشت صفحه عنوان) ، شامل غزلیات و شتویهای طور معرفت ، محیط اعظم ، طاسم حیرت ، حیرت افسون ، و قصاید و ترجیع بند ها ، در حدود ۱۹۰۰ ص .
- N. M. 1972-109 : نستعلیق ، ۵۱۲۰۳ ، (درین تاریخ با مهارت دستبرده شده است) ، رباعیات ، آغاز : باوج کبریا ، . . . ، ۳۸۲ ص .
- N. M. 1972-111 : نستعلیق ، محمد . . . بن ملا محمد امین ، رمضان ۵۱۲۷۳ ، غزلیات و آغاز : باوج کبریا ، . . . ، ۳۵۲ ص .
- N. M. 1957-928/19 : نستعلیق ، ذبیحہ ۵۱۲۸۴ شامل غزلیات و رباعیات ، ۳۹۷ ص .
- N. M. 1972-183 : شکسته ، ملا تور گل بن ملا میر افغان ، ۱۲ رجب ۵۱۳۰۵ (که آنرا ۵۱۲۰۵ ساخته اند) ، در قریه سیمنه ، شامل غزلیات و رباعیات ، آغاز برابر نمونه ، ۳۵۸ ص .

دیوان تایب کابلی

از میرزا فرمان علی تایب کابلی مرید اخند زاده شیخ فیض محمد قادری ساکن موسی لهوگرد . از شاعران معاصر افغانستان است و در ۲۵ شوال ۱۳۳۳/۱۹۰۵ م زنده بود (ترقیمه) .

N. M. 1971-290/2 : نستعلیق ، بخامه سراینده ، ۲۵ شوال ۱۳۲۳ ، بخواش ملا غلام محمد لنگی فروش ، دارای ساقی نامه ، شجره نامه طریقت ، غزلیات منتخب ، مخمسات ، در جنگ ، ۲۲ ص .

دیوان تسنیم = خیالات پارسی

از محی الدین حسین متخلص به تسنیم . در ۱۳۱۵ (= خیالات پارسی) / ۱۸۹۷-۹۸ م گرد آورد . این شعر ازوست : سواد هند جلای بصر دهد تسنیم - زمیل خامه ما سرمه صفاهان کش .

N. M. 1961-1309 : نستعلیق ، در حدود ۱۳۱۵ ، اما در آن یک قطعه تاریخ ۱۳۱۶ دیده میشود دارای غزلیات ، قطعات تاریخ ، قصاید نوایان دکن ، آغاز : ای آفتاب مهر تو طالع ز سینه ها - وای مطلع قمر ز حدیث سینه ها ، ۲۸ ص .

دیوان ثابت اله آبادی

از میر محمد افضل ثابت اله آبادی (م ۱۱۵۰-۱۱۵۰/۳۸-۱۸۳۷ م) .

بنگرید به : فرهنگ سخنوران : ۱۲۰ .

N.M. 1969-304 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، دارای قصاید ، غزلیات ، قطعات تاریخ ، مخمس .

آغاز : ای کہ وابستہ حرف تو بود نظم بیان-حجت ناطق دعوی کلام تو زبان ، ۲۹۲ ص.
 N.M. 1961-1243 : نستعلیق ، سده ۱۲ھ ، جدولبند ، دارای غزلیات ، رباعیات ، مشرقات
 و مخمسات ، آغاز : کشد چو صبح وصال تو شمع جان مرا بپر بمشہد پروانہ استخوان مرا ، ۹۸ ص .

دیوان ثاقب

از میر ثاقب . (بنگرید بہ : فرهنگ سخنوران : ۱۲۱ آنجا ثاقب بخارایی و ثاقب سرخندی
 سرایندگان قرن ۱۱ھ یاد شدہ اند) .

N.M. 1957-960/8 : نستعلیق ، محمد اشرف شاگرد میر مشرب ، ۱۴ رجب ۱۱۳۱ھ ،
 برای شیخ عبدالغنی ، در آن آمدہ است . امروز ماقی من شیراز ثاقب است-مطرب بگو کہ جہان شدہ
 بکام ما ؟ . ثاقب از نظم تو صایب مگر این نغمہ سراسر-باغبان در نگشود است گستان ترا ، شامل
 غزلیات و رباعیات ، آغاز افتادہ : ای بلا را با جہان در دور حسنت کارہا-فتنہ را گرم از نگاہ گرم تو
 بازارها ، ۱۸۵ ص .

دیوان ثنایی مشہدی

از خواجہ حسین ثنایی (م ۱۵۸۸/۹۹۶م) بن غیاث الدین محمد مشہدی . از سرایندگان
 دربار اکبر بادشاہ (۹۶۳-۱۰۱۴ھ) بود .

بنگرید بہ : طبقات اکبری از نظام الدین احمد ۲ : ۴۸۹ کلکتہ ، نفیسی ۱ : ۴۱۶ ،
 فرهنگ سخنوران : ۱۲۳ ، «ثنایی مشہدی» رسالہ دکترای دکتر نصیر احمد صدیقی از طرف دانشگاه
 اسلامی علی گڑھ .

N.M. 1961-1348 : نستعلیق ، سده ۱۲ھ ، دارای قصاید و غزلیات ، ناقص الطرفین .
 آغاز : در جوف آب باد عناب اگر کند-گردد بسان پنجه خور شعلہ بار دست ، ۱۳۶ ص ،
 (همان : الزبیر : ۴۱۲) .

N.M. 1962-63 : نستعلیق ، ۱۳۰۶ھ ، شامل قصاید ، غزلیات ، رباعیات ، اسکندرنامہ ،
 آغاز نسخہ : کار فرما کہ زینکاری غنات برہم-کہ ترقی ہنر بتغانل نکند ، ۱۵۸ ص .

دیوان جابر حیدر آبادی

از جابر حیدر آبادی معروف بہ جابر ثانی . ترک علی شاہ قلندر (زندہ در ۱۳۳۲/۱۹۱۴م)
 او را دیدہ بود و در تذکرہ خود «سخنوران چشم دیدہ» : ۱۳۳ احوال او را نوشتہ است . در
 دیوان او آمدہ : جابرا نادان کجا باور کند قول حکیم-زنکہ در تدبیر حق بی عقل نادان میشود .

N.M. 1964-397 : شکرته ، سده ۱۲ هـ ، دارای غزلیات و حکایت منظوم ، آغاز : الا احباب میگویم شما را ز اسرار نهار این نکته ها را که آن . . . را پارید وزان خاک فرح بخش صفا را ، ۶۴ ص .

دیوان جامی

از نور الدین عبدالرحمن جامی (م ۸۹۱ هـ) . سه بار ، در سالهای ۵۸۸۴/۱۴۷۹ م ، ۵۸۸۵/۱۴۸۰ م و ۵۸۹۶/۱۴۹۱ م به گرد آوری آن پرداخته است .

بنگرید به : «جامی» از حکمت : ۲۰۷ ، فرهنگ سخنوران : ۱۲۴ .

N.M. 1957-913/2 : نستعلیق خوش ، سلطان علی ، ربیع الثانی ۸۷۳ هـ ، در هرات ، ترفیحه بدینگونه است : «تمت الکتاب بعون الملک الورداب فی التاریخ شهر ربیع الثانی سنه ثلث و سبعین و ثمانمائه فی بلدة فاخره هرات صانها الله عن الآفات علی یدی العبد الفقیر سلطان علی اصاح الله شانه» ، با سراج ، جدولهای زرین ، دارای : غزلیات ، ترجیع بند ، مرثیه ، مقطعات ، معنیات ، آغاز (مقدمه) : سوزن ترین کلامی که غزل سرایان النجدن الس و محبت ، ۴۲۸ ص .

N.M. 1971-161/2 : نستعلیق خوش ، محمد بن محمد معروف به بقال ، شوال ۸۷۷ هـ ، ترفیحه : «در تاریخ شهر شوال ختم بالخیر والاقبال سنه سبع و سبعین و ثمانمائه العبد محمد بن محمد المشهور به بقال» . (برای آثار دیگر این کاتب بنگرید به : خوش نویسان ۳ : ۶۶۲) ، نسخه حاضر سلوح و جدول است و مطالب ذیل را دارد . غزلیات و رباعیات ، برهاس دیوان قاسم انوار ص ۱-۵۴۵ ، ۲-حلیة الحلال ، در معما ، ص . . . ۵۰۹-۵۰۶ ، لوائح ص ۵۴۶-۵۵۹ برهاس ، آغاز نسخه افتاده است .

N.M. 1962-235 : نستعلیق ریز و خوش ، غیب الله امامی ، اواخر شعبان ۹۰۶ هـ ، در رشت (ایران) ، سراج ، مذهب ، بر صفحه عنوان در وسط یک دایره منقش و زیبا این سهر خوانده میشود «برسم کتب خانه شهر یار ابوالفتح بهرام جم اقتدار» . شامل غزلیات و رباعیات ، آغاز : بسم الله الرحمن الرحیم - اعظم اسماء علیم حکیم ، ۶۰۰ ص .

N.M. 528-116 : نستعلیق ریز و خوش . شرف الدین قاسم خلیل ، ۹۲۸ هـ (ثمان و عشرون و تسعمایه) ، شامل غزلیات (از ردیف نون-یاء) و رباعیات ، آغاز : هزار چشم برون در . . . رهست-بدان امید که یکدم نمهی قدم بیرون ، ۷۴ ص در متن و هاشم .

N.M. 528/226 : نستعلیق ریز ، سده ۱۰ هـ ، ناقص الطرفین ، چند غزل از ردیف دال مانده است . آغاز : همچو جامی سرمه چشم جهان بن ساختم ، ۴ ص .

N.M. 1961-41 : نستعلیق خوش ، سده ۱۰ هـ ، جدولهای زرین و ملون با گل و بوته ، در آغاز مقدمه نثری افتاده : صد و بیست بیت بخواندم و باوجود آن که بقتل مشکل ، ۲۷۸ ص ، تا ردیف دال .

N.M. 1961-1242 : نستعلیق ، طالب بن گدا ، سده ۱۰ هـ ، در پایان با خط الحاقی کلمه «تسعمایه» آمده ، جدولبند ، سرلوح ، با مقدمه نثری ، شامل قصاید و غزلیات و رباعیات ، آغاز : موزون ترین کلامی که غزل سرایان ، ۳۸۶ ص .

N.M. 1978-66 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، جدولبند ، شامل غزلیات و رباعیات ، آغاز افتاده : در لشکر عشق . . . همه کردند . . . آتش دلمهاست در آن کرد علمها ، ۱۷۶ ص ، تا اقصی آخر .

N.M. 1962-176/1 : نستعلیق خوش چلیبا ، ۱۲۳۳ هـ ، جدولهای زرین ، سرلوح ، آغاز : با من جمالک . . . ، شامل غزلیات و رباعیات ، گ ۱-۳۷۵ .

N.M. 1969-277 : نستعلیق ، ملا عطاء الله قادری ، ۲۷ ص ۱۲۵۷ هـ ، دارای قصاید ، غزلیات ، قطعات ، رباعیات ، نسخه ملوح و جدول ، آغاز : بسم الله الرحمن الرحیم - هست صلاهی سر خوان کریم . . . پاکی پروردگاری که زبان سخن ، ۶۹۶ ص .

دیوان جامی = دیوان مادح

دیوان غیر منقوط که نا درست به جامی منسوب شده است .

دیوان جعفر زتلی

از میر جعفر زتلی (۱۰۶۸-۱۱۲۵/۵۸-۱۶۵۷-۱۷۱۳ م) بن سید عباس نارتولی (هند) . وی سراینده مزاج و هزل گو بوده و تراکیب فارسی را با هندی می آمیخت .

بنگرید به : روز روشن : ۱۶۸ تهران .

N.M. 1963-207 : نستعلیق سده ۱۳ هـ ، دارای : منشآت ، فالنامه منظوم برای زنان فالنامه منظوم برای لوطیان و بدکاران ، فالنامه منظوم برای مردان ، منظومات مشرق ، غزلیات ، فالنامه ادویه ، قصیده در مدح اورنگزیب ، نکاح نامه ، مدح کوتوال ، تضمین بر کربلاء ، مفردات ، اختلافات وقت ، آغاز : سبحان الله حال دنیا (منشآت) ، ۱۴۸ ص .

دیوان جويا کشمیری

از میرزا داراب بیگ جويا کشمیری (۱۷۰۶/۱۱۱۸ م) . نیاکان او از تبریز بوده اند اما خودش در کشمیر متولد شد .

بنگرید به : تذکره شعرائ کشمیر ۱ : ۱۸۱-۲۰۶ ، کلیات جويا تبریزی ، باهتمام محمد باقر ، لاهور ۱۹۵۹ م .

N.M. 1965-3 : شکسته ، سده ۵۱۲ ، دارای غزلیات ، قصاید ، قطعات ، مثنوی عالی ، رقعات ، منجات در صحافی پس و پیش شده است ، آغاز : (مقدمه) . در کنش تا کند نقی شریک ذات رب العالمین ، ۳۲۴ ص ، در متن و هاشم .

دیوان حافظ شیرازی

از خواجه شمس الدین محمد حافظ شیرازی (۵۷۹۱۵/۵۱۳۸۹) . جمع آوری و دیباجه از مجدد کندانم (یا گل ازنم) که از دوستان حافظ بود . (اخیرا آقای سعود فرزند در «حافظ ، صحت کلمات و اصالت غزلیات» ۱ : ۱۴ این اسم را ساختگی گفته است) .

دارای غزلیات و قطعات و رباعیات و ساقی نامه و مثنویات دیگر .

آغاز : (مقدمه) : حمد بیچند و ثنای بیعد و سپاس بیقیاس مر حضرت خداوندی را که جمع (متن) : الایا ابها الساقی ادرکنا و ناولمها - که عشق آسان نمود اول ولی افتاد مشکل ها .

بنگرید به : فرهنگ سخنوران : ۱۴۷ .

N.M. 1967-132 : نستعلیق خوش ، ۱ . ذیحجه ۵۹۴۳ ، سرلوح ، جدولبند ، شامل غزلیات ، ساقی نامه ، مقطعات و رباعیات ، ۳۷۸ ص .

N.M. 1961-1244 : نستعلیق خوش ، ۵۹۴۵ ، نام کاتب محو شده ، دو صفحه اول ملوح ، جدولبند ، شامل غزلیات ، قصاید ، ساقی نامه ، مقطعات ، رباعیات ، آغاز : الایا . . . ، ۴۰۲ ص .

N.M. 1957-894 : نستعلیق خوش ، غلام علی ، ۱۸ ربیع الاول ۱۰۴۰ هـ ، تاریخ کتابت را در شعر گفته است . هژدهم ماه ، ربیع الاول اندر چاشت گه - بدسه شنبه روز هجرت روی ضاد و لام (اعداد ر + ی + ص + ل = ۱۰۴۰ هـ) ، شامل غزلیات و مثنوی و رباعیات ، ۲۶۸ ص .

N.M. 1967-379 : نستعلیق ، عظمت خان بن احمد خان ملتانی ، ۴ ربیع الثانی ، ۱۰۸۶ هـ ، سرلوح ، جدولبند ، آغاز : الایا . . . ، ۴۴۸ ص .

N.M. 1957-789 : نستعلیق خوش ، سده ۱۱ هـ ، صفحات زرین ، شامل غزلیات ، آغاز : الایا . . . ، ۳۳۴ ص .

N.M. 1961-1267 : نستعلیق ریز ، سده ۱۱ هـ ، جدولبند ، آغاز نونویس برابر نمونه ، ۴۰۲ ص ، چند ورق از آخر افتاده .

- N.M. 1961-1268 : نستعلیق ، سده ۱۱۱۰ هـ ، جدولبند ، سرلوح ساده ، آغاز برابر نمونه ، ۴۵۴ ص .
- N.M. 1961-1271 : نستعلیق شکسته آسبز ، سده ۱۱۱۰ هـ . شامل غزلیات ، ناقص الطرفین ، (ردیف الفیاء) ، آغاز : دل میرود زدستم صاحب دلان خدا را ، ۲۵۸ ص .
- N.M. 1970-22 : نستعلیق جلی خوش ، نام کاتب و تاریخ کتابت معروض شده ، سده ۱۱۱۰ هـ ، دو سرلوح ، چند صفحه مذهب ، جدولهای زرین ، با مقدمه منثور ، آغاز برابر نمونه ، ۶۲۲ ص .
- N.M. 1961-1270 : نستعلیق ، با خامه تازه عبدالحمید لاهوری ، جمادی الاول ۱۱۱۰ هـ ، جدولبند ، سرلوح ساده ، آغاز برابر نمونه ، ۳۳۶ ص .
- N.M. 1965-150 : نستعلیق ، شیخ عیسی ، ساکن بهوندی ، جلوس فرخ سیر (۱۱۲۸ هـ) ، برای شیخ علاء الدین بن شیخ محمود ، دارای غزلیات و رباعیات و مثنوی ، آغاز : الایا . . . ، ۳۷۸ ص .
- N.M. 1966-85 : نستعلیق ، عطاء الله ، غره شوال ۱۱۶۴ هـ ، در اکبر آباد ، آغاز افتاده : که ای بلند نظر شاهباز صد ره نشین-نشیم تونه ابن جای محنت آباد ست ، ۳۵۸ ص .
- N.M. 1963-192 : نستعلیق جلی و خوش ، حافظ محمد علی ، غره ربیع الثانی ۱۱۱۹ هـ ، بدستور نواب مجد الدوله بهادر بهرام جنگ و برای همان کتابت کرد ، سرلوح ، دو صفحه اول و آخر مذهب ، جدولهای زرین ، دارای غزلیات ، مثنویات ، رباعیات ، قطعات ، ۶۱۴ ص ، ورق ترقیمه نادرست در ابتداء صحافی شده است .
- N.M. 528/217 : نستعلیق ، سده ۱۱۲۰ هـ ، جدولبند ، ناقص الطرفین (ردیف الفیاء) آغاز : حافظ بخود نپوشد این خرقة سی آلود-ای شیخ پاک دامن معذور دار ما را ، ۳۲۶ ص .
- N.M. 1958-938 : نستعلیق ، ۱۸ ربیع الآخر ، سده ۱۱۲۰ هـ ، سرلوح ، جدولبند ، شامل دیباچه ، غزلیات ، فالنامه ، ساتی نامه ، رباعیات ، مضمومات ، آغاز برابر نمونه ، ۴۷۴ ص .
- N.M. 1973-102 : نستعلیق خوش ، ۱ رمضان ، سده ۱۱۲۰ هـ ، برگ ترقیمه افتاده ، جدولبند ، دارای مقدمه ، غزلیات ، مقطعات ، مثنویات ، رباعیات ، تواریخ ، مضمومات .
- N.M. 1978-71 : نستعلیق ، سده ۱۱۲۰ هـ ، جدولبند ، حواشی از مولوی فتح علی دهلوی ، شامل غزلیات ، مثنوی ، رباعیات ، ۶۴ ص . ناقص الآخر .
- N.M. 1978-78 : نستعلیق ، سده ۱۱۲۰ هـ ، سرلوح ، جدولبند ، شامل غزلیات ، رباعیات و قطعات ، ۵۴۸ ص ، ناقص الآخر .

- N.M. 1961-1272 : نستعلیق ، ۲ ربیع الاول ۱۲۴۲ھ ، ۴۵۲ ص .
- N.M. 1961-1273 : نستعلیق ، راجہ بہادر عرف راجیشہ رای بن منشی حشمت رای ، متوطن اینچہور ، در مضاف برار ، ماہانگہات ، (ہند) ، ۱۵ جمادی الثانی ۱۲۵۳ھ ، ۳۳۸ ص .
- N.M. 1961-1269 : نستعلیق ، محمد علی ، ۳ محرم ۱۲۶۴ھ ، ہنگامیکہ برای تجارت کتابہای چابی چاپخانہ حسنی از لکھنؤ بہ کلکتہ آمدہ بود و در منزل منشی دادار بخش خان وکیل در محلہ تاملہ اقامت داشت ، برای حیدر حسین ، جدولبند . با مقدمہ ، آغاز برابر نمونہ ، ۵۳۴ ص .
- N.M. 1958-913 : نستعلیق ، نظام الدین ، ۱۲ بہاگن ۱۹۱۲ ب (۱۲۷۲ھ) ، از روی نسخہ نوشتہ میان محمد حسین ساکن گاجر گولہ (بخش گوجرانوالہ-پاکستان) ، در آغاز ۴۴ ص در شرح مصطلحات حافظ است و در آن از رسالہ «اصولہ حل چند بیت از ابیات مشکلہ» تالیف شیخ عبدالواحد بنگراسی نام بردہ است ، ۵۳۴ ص .
- N.M. 528, 232 : نستعلیق ، سده ۱۳ھ ، ناقص الطرفین ، غزلیات ردیف الفزاء ، آغاز : مرغ دل را صید جمعیت بدم افتادہ بود-زلف بکشادی ز دست ما شد نخچیر ما ، ۱۸۲ ص .
- N.M. 1957-648/39 : نستعلیق ، سده ۱۳ھ ، جدولبند ، ناقص الطرفین ، غزلیات ردیف باء- دال ، آغاز : شاہ عالم بخش در دور طرب الہام گوی-حافظ شیرین کلام بذلہ گو حاضر جواب ، ۹۴ ص .
- N. M. 1958-562 : نستعلیق ، سده ۱۳ھ ، سرلوح ، جدولبند ، یک مجاس تصویر ، ۴۰۸ ص .

شرح مستقل دیوان حافظ

بحر فراسۃ الالفاظ فی شرح دیوان خواجہ حافظ

از عبد اللہ عبدی خویشگی قصوری (زادہ ۱۰۴۳/۵۱-۳۴-۱۶۳۳- زندہ ۱۱۰۶/۵۱-۹۵-۱۶۹۴ م) . غزلیات را بترتیب حروف تہجی در دو بخش شرح کردہ است . بخش اول شامل غزلیات ردیف الف- شین ، در ۲۳ سالگی (در ۱۰۶۶ھ) نگاشته بخش دوم شامل غزلیات ردیف شین تا یاء در ۱۰۷۷ھ نگاشته است .

آغاز : سہاس عظمت اساس واحدی را رسد کہ محمود است بہ جلال ذات .

بنگرید بہ : محمد اقبال مجددی : احوال و آثار عبد اللہ خویشگی قصوری : ۶۳-۶۶ لاهور ،

پاکستان میں فارسی ادب ، ۳ : ۳۱۲-۳۵۶ .

N. M. 1961-1686 : نستعلیق ، محمد شفیق ، ۱۲۴۱ھ ، در ہشاور ، برای پسر خود

عبداللطیف شاہ ، ۶۲۲ ص .

N. M. 1962-47/1-2 : نستعلیق ، معین الدین بن ملا مزین الدین مرید شیخ رحمتکار (م ۱۰۶۳) ج ۱ را در ۱۱ ص ۱۲۶ و جلد ۲ را در ۴ جلدی الثانی ۱۲۶۰ کتابت کرده ، در آغاز نسخه فهرست غزلیات ، ۱۲ + ۴۸۰ + ۲۰ + ۴۵۰ ص .

روضه الشعراء = شرح دیوان حافظ

از میر محمد شیرازی بن فخر الدین عبدالرحیم معین .

آغاز . (مقدمه) : حمدله ، ستوده تر عنوان نامه نامی و عبارت و ... بیان غلامی حمد حافظ حقیقی است (متن) : الا یا ایها الساقی . . . بر خرد صواب گزین و عقل حقیقت آیین مبصران عالم بینای و مستبشران بشارت .

N. M. 1957-920/3 : نستعلیق ، حبیب الله (حسب الله) بن محمد حنیف ، سده ۱۳ ، کلمه متن و غزل شنگرف ، ۳۹۸ ص .

شرح طور معانی = شرح دیوان حافظ

از زین العابدین ابراهیم آبادی . در ۱ شوال ۱ جلوس شاه عالم بهادر شاه اول (= ۱۱۱۸) / ۱۷۰۷ م نگاشته است .

در حل استعارات و عبارات و مرکبات و تنصیلات و معانی ابیات مشکل و اصطلاحات دیوان حافظ . شارح در مقدمه مینویسد که وی حافظ را در خواب دید که از لطف و عنایت ، معانی یک بیت را بنوعی منکشف گردانید که تمام اسرار دیوان بر او (ساز) متحقق گشت .

آغاز : بعد حمد و ثنای ذات سبحانی که از ادراک فهم بشر در بحر صفات خویش .

هذه : نسخه های فارسی ۴ : ۳۰۰ ص .

N. M. 1978-45 : نستعلیق ، شیخ محمد بن مولانا تاج الدین سهام ، شرح شعرا و جلوس فرخ سیر (= ۱۱۲۸) ، عنوانها شنگرف ، ۲۰۶ ص .

شرح غیر مستقل

شروح بیت حافظ شیرازی

شرح از جلال الدین بهاء دوانی . در سال ۱۳۹۰-۹۵/۱۴۹۴ م بیت زیر را آفرین داده است :
پیر ما کنت خطا بر قلم صنع نرفت - آفرین بر نظر پاک خطا پوشش باد .

آغاز : لک الحمد انهم ملهم الصواب و علی نبيک . . . و بعد نامه ای چند در .

همان : نسخه های فارسی ۱/۲ : ۱۲۱۸ .

N. M. 528/135 : نستعلیق شکسته آمیز ، ۹ محرم ۱۲۵۹ ، در لکهنو ، ش ۴ در

مجموعه ، ک ۲۹-۳۶ .

شرح دیوان حافظ

از ناشناس .

آغاز : الا یا ایها الساقی . . . یعنی آگه باش ای ساقی بگردان جام شراب را در حلقه سی
پرستان و بخوران مرا آن جام .

N. M. 1969-296 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، ۱۱۲ ص ، از ردیف الف تا التاء .

شرح غزل حافظ

از سلا دوانی مذکور . شرح غزلی بدین مطلع : در همه دیر مغان نیست چو من شیدایی -
خرقه جایی گروباده و دنتر جایی .

آغاز : دیر نیست تا بحکم و جوب اداء حق اخوت در شرح فتوت .

همان : نسخه های فارسی ۱/۲ : ۱۲۴۰ .

N. M. 1968-159/1 : نسخ ، در ترقیمه آمده . «نقل کرده شد این رساله از خط حضرت

فنیب الانظاب السید محمود بن حسن بن محمود الحسین المشهر به راعی الله الاملی ، در تاریخ دوم ماه
رمضان سنه خمس والف من الهجره الحمد لله اولاً و آخراً» ، متن شنگرف ، ش ۱ در مجموعه ، ص ۲-۲۷ .

شرح غزل حافظ

شارح نا شناس . شرح غزل بدین مطلع : اگرچه عرض هنر پیش یار بی ادبی ست - زبان
خموش ولیکن دهان پر از عربی ست .

N. M. 1961-906/4-8 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ناقص الطرفین ، آغاز . که خالقه و رباط

حیرت از شانه و صاحب صدوری . ش ۵ در مجموعه ، ص ۲۱-۴۴ .

شرح مصطلحات دیوان حافظ

از ناشناس . نشانی : افیون داروی که بیهوشی سی آرد ، برای زیاد شدن بیهوشی در شراب
انداخته میشود .

N. M. 1966-158/3 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، واژه‌ها شنگرف ، ناقص الطرفین ، آغاز :

می شود در جای که بعد از کلمه متصل .

فرهنگ دیوان حافظ

از نا شناس . فرهنگ فارسی بفراسی بعضی اصطلاحات و کلمات دیوان حافظ است .

آغاز : الا دانا آگاه باش ، ایها ای ، الساقی هر کداسی ، ادر و بگردان ، کاسا پیاله .

N. M. 1978-30/6 : نستعلیق ، ۳ رجب ۱۰۸۹ هـ ، (خط آن قرن بنظر نمی آید) ، ۱۲ ص .

مخمس دیوان حافظ

از علی : چو علی داشت هوای تب مه رو حافظ - زان بکن ساخت چو عتاق . . . گو

حافظ . تخمیس بر غزلیات دیوان حافظ از ردیف ای است .

آغاز : نمودم در ره عشقش بچست و جوی سزولها - بماندم در نخستین گام پای عقل در آنها .

بهر راهی که رو کردم ندیدم غیر بسماها - الا یا ایها الساقی ادرکاسا و ناولها - که عشق آسان نمود اول ولی افتاد مشکها .

N. M. 1957-655/10 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، ۹۴ ص .

دیوان حزین لاهیجی

از شیخ تپه علی حزین لاهیجی (۱۱۰۳-۱۱۸۱/۵۱۶۹۱-۱۱۷۶۸ م) .

بنگرید به : فرهنگ سخنوران : ۱۰۰ .

N. M. 1962-144/1 : نستعلیق خوش ، محمد رضا (برای احوال او بنگرید به : خوارزمشاهیان

۳ : ۷۲۳ ، شماره مسلسل ۱۰۳۶) ، دارای : مثنوی «چمن و انبمن» ، ص ۳-۲ ، قصاید ، ص ۶-۲-

۷۳ ، غزلیات ، ص ۷۴-۳۰۹ ، رباعیات ، ص ۳۰۹-۳۲۳ ، ازین بیعد تا صفحه ۳۶۰ اشعار برآوردند ،

این نسخه چند خصوصیات دارد : ۱- تمام نسخه مذهب و ملوح است . ۲- «علی قلی خان والد

داغستانی» (نگارنده ریاض الشعراء) ، مورخ ۱۷ جلوس محمد شاهی : ۱۱۴۷ هـ را دارد . و در اول و آخر

نیز یادداشتهای والد است . ۳- بنا بر همین ویژگیها ، عکس این نسخه با مقدمه آذنی نسر محسن از

کراچی در ۱۹۷۱ م چاپ شده است .

N. M. 1976-109 : شکسته ، سید زین الدین علی خان رضوی ، مشهدی ، ۱۱۶۶ هـ ، شامل

قصاید ، مقطعات ، مثنویات ، مناقب ، نثرها ، آغاز افتاده : گوش بکنم تویم مر دربان ایستاد ۱۶۶ ص .

- N. M. 1976-110 : نستعلیق، میرزا زین الدین علی خان رضوی مشہدی، ۲۲ صفر ۱۱۶۶ھ، شامل غزلیات و رباعیات، آغاز افتاده : رشک ریاض خلد شد دیدہ ز فیض عارضت - یاد قد تو کردہ ام سرو کنار جوی را، ۳۷۶ ص .
- N. M. 1976-111 : نستعلیق شکستہ آمیز، زین الدین علی رضوی مشہدی، ۲۱ ربیع الاول ۱۱۶۶ھ، و ذیحجہ ۱۱۷۲ھ، دیوان پنجم اوست، شامل غزلیات، رباعیات و قصاید، آغاز: ہلاک جاوہ ام قد قیامت دستگاہانرا - خراب شیوہ ام شمشاد این محشر پناہانرا، ۵ ص .
- N. M. 1957-247/10 : شکستہ، محبوب علی، ۱۱ رخصان ۱۱۷۹ھ، در شادچمن آباد، شامل غزلیات و رباعیات، آغاز افتاده : مزاج عشق ز یک بود و تار بافته است - حریر بپوشن یوسف و تلاش مرا، ۲۹۰ ص .
- N. M. 1976-112 : نستعلیق شکستہ آمیز و خوش، احمد علی عرف بخل، ۱۸ جمادی الاول ۱۱۸۴ھ، در فیض آباد، بدستور نواب میرزا احمد علیخان، شامل غزلیات و رباعیات، آغاز : سخن صراحی سرائیم عشق پنهان را - بخون دیدہ طرازیم لوح دیوان را، ۳۷۷ ص .
- N. M. 1976-13 : شکستہ خوش، شیخ محمد معظم، ۵ ربیع الثانی؟؟ ۱۱۱ (سده ۱۲ھ)، کزینہ دیوان است، آغاز : بعد از ستایش آموزگار سخن پروردگار جان و تن، ۱۳۴ ص .
- N. M. 528-256/4 : شکستہ، سده ۱۲ھ، ناقص الطرفین، آغاز : ز شراب سرگرانی تو را هست کاسرانی - زحزین . . . دل مگر خد را؟، شامل غزلیات ردین الف، ش ع در مجموعہ، ۱۰ ص .
- N.M.161-1310 نستعلیق چلیپا، سده ۱۲ھ، دارای قصاید، ۱۶ ص .

دیوان حسرت

از حسرت . (بنگرید بہ : فرهنگ سخنوران : ۱۵۷، آنجا حسرت دہلوی و حسرت سندیلوی و حسرت مشہدی از سراینندگان قرن ۱۲ھ یاد شدہ اند) .

N. M. 1962-144/2 : نستعلیق چلیپا، محمد حسین حافظ، (۱۱۷۵ھ)، مخمسات حسرت بر غزلہای نظیری ناطق، صایب، کلیم، عصمت، رضایی، حافظ، طالب آملی، آغاز : گہی در بزم دل آہین وصل یار سی بستم - گہی کلدستہ از داغ دل خونبار سی بستم، در آخر دیوان حزین لاهیجی، ص ۳۲۴-۳۳۷، عکس این مخمسات ہمراہ با دیوان حزین از کراچی چاپ شدہ است .

دیوان حسن سجزی دہلوی

از امیر حسن علاء سجزی دہلوی (۶۵۳-۵۷۳۸/۱۲۵۰-۳۸-۱۳۳۷م) .

بنگرید به : دیوان حسن سجزی دهلوی ، باہتمام مسعود علی محوی ، حیدر آباد (ہند) ، «حسن سجزی - احوال و آثار» رسالہ دکترای شکیل احمد صدیقی از طرف دانشگاه لکھنؤ (ہند) در ۱۹۶۷ م ، فرهنگ سخنوران : ۱۵۹ .

N. M. 1977-209 : نستعلیق ، سده ۱۲ھ ، ناٹص الطرفین ، غزلہای ردیف الف تا یاء ، آغاز . گر نیم شبی تا کہ طالع نشوی چون مہ - بگذر چو نسیم گل وقت سحری بر ما ، ۳۱ ص .

دیوان حسن کاشی = ہفت بند

در بخش منظومہ ہا خراغہ آمد .

دیوان حسن

از حسن . در آن آمدہ است . حسن از عجزی کہ در خود یافتہ میدانم استغنا - آئہ ہنظف حق کند سر داستاںہا داستاںم را . وی معاصر شاہجہان (۱۰۳۷-۱۰۶۸ھ) و عالمگیر (۱۰۶۸-۱۱۱۱ھ) بودہ است ، چنانکہ رباعی زیر را بعنوان «بحکم شاہجہان پادشاہ هنگام مہم قندہار بہ سعادتہ خان مرقوم شد» سرودہ است . با طالع سعد و بخت مسعود بیا - دربار کہ سایہ معبود بیا . دیربست کند ما چشم براہت داریم - با فتح و ظفر زود بیازود بیا . ہمینگونہ رباعی ذیل را بعنوان «مبارک باد وزن پادشاہ عالمگیر» گفتہ است: در کفہ چو شاہ ما زر افشان آید - درویش و توانگر عمد یکمان آید . در پلہ شب و روز برابر گردد - ہر گاہ کہ خورشید بمیزان آید .

N. M. 1961-1322 : نستعلیق ، سده ۱۲ھ ، جدولبند ، عنوانہا شنکرف ، غزلہا و رباعی ہا

گزیدہ ، آغاز : کند از برگ گل ہم پاک تر ناست زباںم را - ز کوعر چون صاف حمد تو برسازد دہانم را ، ۹۶۶ ص .

دیوان حیدر فرخ آبادی

از محمد ولی حیدر حسینی فرخ آبادی . در ۱۲۹۸/۱۸۸۱ م زناہ بود .

N.M. 1958-262/17 : نسخ ، بنامہ خود سراینده ، ۱۱ ربیع الثانی ۱۲۹۸ھ ، مکتبہ

و تضمینات ، آغاز افتادہ: یا نبی اللہ شفیعم شو طلیل آل خود - جہا حسنین است ذات تو منکریم الرسول .

دیوان حیران

از ارشاد علی حیران . تن فنا کردہ رسیدم بدر دل حیران - ہمچو تیری ز لہان جستم و از دستم .

N. M. 1957-928/13 : نستعلیق ، سده ۱۳ھ ، غزلیات و رباعیات مستحجب او ، آغاز :

سفید مو شدی و رو بسوی طاعت نیست - هنوز خاک تو سائستہ زراعت نیست ، ۱ ص .

دیوان خاقانی شروانی

از افضل الدین بدیل خاقانی شروانی (۵۲۰-۵۹۵/۱۱۲۶-۱۱۹۸-۹۹ م).

بناکرید به . دیوان خاقانی شروانی ، بکوشش ضیاءالدین سجادی ، تهران ، فرهنگ سخنوران :

• ۱۸۱

M-10 : نستعلیق ، ۱۵ ربیع الاول ۵۹۶۳ ، در ابتدای هر قصید ، و غزل سرلوح کوچک دارد ، جدولبند ، شامل قصاید ، غزلیات ، رباعیات ، آغاز : نثار انک من هر شب گمهر ریزست پنهانی - آده همت را زنا شوئیست با زانو و پشانی ، ۷۸۶ ص .

N.M. 1961-1281 : نستعلیق خوش ، سده ۱۰ هـ ، شامل قصاید ، غزلیات ، رباعیات ، جدول دارد ، عنوانها شکرگرف ، آغاز : (قصیده نکوهش اقران و حاسدان : آری بآب نایژه خو کرده اند از آنک - مستقیمان لجه بحر عدن نیند ، ۶۵۲ ص .

N.M. 1957-655/4 : نستعلیق ، محمد غوث صدیقی قادری ، سده ۱۲ هـ ، شامل قصاید ، آغاز : دل من زهر تعلیم است و سن طامل زبانداش - دم تسلیم سر عشر سرزانی دبستانش ، ش ۲ در مجموعه ، ۴۷۳ ص .

N.M. 1961-1280 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، دارای قصاید ، غزلیات ، قطعات ، ناقص الطرفین ، آغاز (قصیده در موعظه و حکمت و معراج حضرت ختمی مرتبت) : . . . غیبت دوست به که جواربت آشنا ، (در نسخه چاپی تهران این مصرعه بدینگونه آمده است . عیسیت دوست به که حواربت آشنا) .

دیوان خاکی

از خاکی . به عشق از مشکلی آید بگو حائض صنت خاکی - الا یا ایها الناس ادرکسا و ناولها ، طالب کردم ز جانان وصل نرودستن خاکی ست خاکی حایل ما .

آغاز : زهی از عشق رخسار تو حیران لاله و گداز سودای تو در گشن غزل خوانند بلبلها .

N.M. 1967-110 : نستعلیق ، عبدالله کلاله ، ۱۷ رمضان ۱۲۹۵ هـ ، برای شیخ مصطفی بن شیخ عبدالرحمن ، دارای غزلیات و ترجیع بند و مخمس ، ۹۶ ص . در یاد داشت صفحه عنوان این دیوان به «سیرزا خاکی» و در دفتر ثبت سوزۀ به «بابا داود خاکی کشمیری» (م ۹۹۴ هـ) منسوب شده است .

دیوان خسرو دهلوی

از امیر خسرو دهلوی (م ۷۲۵ هـ) .

بنگرید به : مقدمه اقبال صلاح الدین بر «کلیات غزلیات خسرو لاهور ۱۹۷۲ م ، فرهنگ سخنوران : ۱۹۰ .

N.M. 1968-627 : نستعلیق خوش ، سده ۵۹ ، یادداشتی مورخ ۹ ربیع الثانی ۱۰۰۱ هـ را دارد . دارای : ۱- تحفة الصغر . ۲- وسط الحیات . ۳- غره الكمال . ۴- بقیه نقیه . ۵- انهایة الكمال . آغاز : غره کمال انسانی از دیباجه ، ۶۰۲ ص .

N.M. 1962-1 : نستعلیق خوش ، سده ۵۱ ، همه نسخه مذهب ، چند ورق در ابتداء و انتهای افتاده ، آغاز : دلبرم بیوفا ست چه توان کرد - میل او با جناست چه توان کرد ، ۳ ص ، نقل «تحفة الصغر» را دارد .

N.M. 1958-212/3 : نستعلیق ریز و خوش ، سده ۵۱ ، سرلوح کوچک دارد ، جدولبند ، شامل غزلیات و رباعیات ، آغاز : زهی بریخته بر لاله مشک سارا را - شکسته رونق خورشید گوهر آرا را - ۷۲۴ ص ، ناقص الآخر .

N.M. 1961-1266 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، شامل قصاید ، ناقص الطرفین ، آغاز : همچنان پیراسته پیرایه تدبیر او - زلف و عارض را که گویی . . . کافر است ، ۱۵۸ ص .

N.M. 1959-1/A-B : نستعلیق خوش ، محمد وارث قریشی ، ۱۴ ذیحجه ۱۲۲۱ هـ ، بدستور میر غلام علی خان ، جدولبند ، عنوانها زرین ، شامل غزلیات ، رباعیات ، ۸۳۲ ص .

دیوان خلدی = خلدی نامه

از عبدالرحمن خلدی . دیوان غزلیات او در پیروی «مجموعه نامه» است .

آغاز : ای غیرت عذار تو خون کرده لاله را - وی خبر کرده چشم تو مشکین غزاله را .

N.M. 1958-571/3 : نستعلیق ، محمد جلال الدین بن رحیم بخش ، ساکن هیرانواله کلان

(بخش گوجرانواله) ، (۱۴ شوال ۱۳۰۸ هـ) ، ش ۳ در مجموعه ، ص ۵۱-۸۴ .

دیوان (رباعیات) خیام

از ابوالفتح (یا ابو حفص) عمر بن ابراهیم خیام نیشابوری (زاده در میان سالهای ۴۱۷-۴۱۷

۵۴۴ هـ) ، متوفی در حوالی ۵۱۷ هـ) . در حدود ۱۵۰۰ رباعی بنام وی معروف شده که از آن میان آنچه متعلق باوست شاید از سیصد تجاوز نکند (نقیسی ۱ : ۶۰-۶۱) .

بنگرید به : عبدالباری آسی لکهنوی : رباعیات خیام ، مقاله مندرج در «هنت مقاله»

ذد آورده حسام الدین راشدی، کراچی ۱۳۴۶ ش، حسن دانشفر : «در باره رباعیات عمر خیام» تهران، حسین نرژانی : خیام شناخت ، تهران ۱۳۵۳ ش .

N.M. 1969-369/5 : نستعلیق، محمد نواز گوپاسوی، ۱۵ جلوس محمد شاه (= ۱۱۴۶ھ)، با مقدمه نوری در احوال خیام ، آغاز : در تاریخ قدسای مسطور است کہ وفات ملک الحکماء مولانای عمر خیام ، (متن) . ای سوخته سوخته سوختنی-وی آتش دوزخ از تو افروختنی ، در جنگ ، ص ۳۸۱-۳۶۴ .

N.M. 1967-152 : نستعلیق خوش ، سده ۱۲ھ ، با مقدمه ، آغاز برابر به نسخہ پیشین ، ص ۱۱۳ .

دیوان دارا شکوه = دیوان قادری

دیوان دانش مشہدی

از میر رضی دانش بن میر ابو تراب مشہدی، (م ۱۰۷۶ھ/۶۶-۶۵م) . بروز گار شاہجہان با پدر خود بہ ہندوستان آمد و در ۱۰۶۵ھ از او انعام دریافت . سپس با دارا شکوه و شاہ شجاع روابط برقرار کرد .

بنگرید بہ : فرهنگ سخنوران : ۲۰۴ .

N.M. 1961-1261 : نستعلیق ، افتادہ از کثابی نگاشتنہ محمد اکرم بن شیخ محمد تقی چرتیانولی ، سده ۱۳ھ ، دارای غزلیات و رباعیات بدون رعایت قافیہ ، در آن آمدہ : راز پوشیدن نباید دانش از بیتاب عشق - در میان انجمن پروانہ خاکستر شود ، آغاز : نومہار آمد کہ ابر تر چمن پرور شود - نکہت گل مایہ شور جنون در سر شود ، ۴۴ ص .

دیوان ذرہ اصفہانی

از میرزا عبد اللہ ذرہ اصفہانی (م ۱۱۳۷ھ/۲۵-۲۴م) بن ملا محمد باقر مجلسی . ازوست : از فیض درد عشق نصیبی نمی برد - ذرہ بخاطری کہ خیال دوا رود .

بنگرید بہ : فرهنگ سخنوران : ۲۱۶ .

N.M. 1961-1315 : نستعلیق ، نام کاتب محو شدہ ، ۲۹ شعبان ۱۲۴۴ھ (= ۱۲۴۴ھ) ، دارای غزلیات و رباعیات ، آغاز افتادہ : ای زاهدان خشک چہ لطف است گر . . . تر دامنی ذرہ پسندد کریم ما ، ۹۸ ص .

دیوان ذوق دہلوی

از شیخ محمد ابراهیم ذوق دہلوی . (۵۱۲۰۴ - ۵۱۲۷۱/۹۰-۱۷۸۹-۱۸۵۴ م) شاعر و قصیدہ سرا، معروف زبان اردو بوده و بہمین جهت او را «خاقانی ہند» میگویند . از ویست . ز ذوق خستہ دل ای بیوفا اکنون چہ می پرسی - شدہ دیوانہ و بکرفت راہ آکوہ سعرا را . مدحبت مصحفی ای ذوق چہ کردت تاثیر - کہ بہ ہندی شعرا «ثانی سودا» شدہ ای .

بنگرید بہ : عبداللہی : گل رعنا : ۲۸۷ ، علیگرہ . ۵۱۳۷ .

N.M. 1962-142 : نستعلیق ، سدہ ۱۳ ، دارای غزلیات ، آغاز : ابوی کہ بر ہوا شدہ ہما ز آہ ما - بارہ بجای آب ، شرر بر گاہ ما ، ۲۹۲ ص .

دیوان راجا دہلوی

از سید یوسف حسینی دہلوی معروف بہ سید راجا (و راجو قتال) (م ۱۳۷۰-۷۳/۵۷۷۴ م) پدر سید محمد گیسو دراز (م ۸۲۵ هـ) . از ویست : راجا بگشت ہردم ہژدہ ہزار عالمیک بارگہ نامیم بی تو چہ کار آید . از وی «تجنۃ النصایح» (رک : بخش منظومہ ۵۱) نیز در دست است .

آقای ویلیام بیل در «اورینتال بیوگرافیکل دیکشنری : ۳۲۶» از عرفیت سراینندہ «راجو قتال» دچار اشتباہ گردیدہ و آنجا «تجنۃ النصایح» را بجای سید یوسف حسینی معروف بہ راجو قتال بہ سید سعد الدین (درست «سید صدرالدین») است ، رک : مسعود حسن شہاب : خطہ پاک اوج : ۲۳۸ ، بہاولپور) معروف بہ راجو قتال کہ برادر مخدوم جہانگشاہ (م ۱۷۸۵ هـ) بودہ، نسبت دادہ است . آغاز : روی کہ من بدیدم اندر عیان نگنجد - لذت جمال آن رو اندر بیان نگنجد .

N.M. 1961-1260 : نستعلیق ، سدہ ۱۳ ، غزلیات ، ۳ ص ، در آغاز نسخہ متن دہلوی ناشناختہ و ناقص الاول .

دیوان زلالی خوانساری

از محمد حسن زلالی خوانساری (م ۱۰۱۶ یا ۱۰۳۱ هـ) .

بنگرید بہ : نسخہ های فارسی ۳ : ۱۸۵۹ «کلیات زلالی» ، فرهنگ سخنوران : ۲۴۸ .

N.M. 1969-270 : نستعلیق ، شریف ، ۲۹ ربیع الاول ۱۰۸۱ هـ ، بدستور آقا محمد سوبن تویسرکانی ، در پتہ بہار - ہند (ترقیمہ محمود و ایاز) ، سراج ہا ، جدولبند ، عنوانہا شنگرف ، در سہ ستون ، دارای ۱ - محمود و ایاز ، گ ۱-۹۴ ، ۲ - قصاید ، گ ۹۵-۱۱۰ ، ۳ - حسن کڈو سوز ، گ ۱۱۱-۱۲۵ ، ۴ - شعلہ دیدار ، گ ۱۲۶-۱۳۷ ، ۵ - میخانہ ، گ ۱۳۸-۱۵۰ ، ۶ - ذرہ و خورشید ، گ ۱۵۰-۱۵۷ ، ۷ - آذر و سمندر ، گ ۱۵۷-۱۶۷ ر ، ۸ - سلیمان نامہ ، گ ۱۶۷-۱۷۹ .

دیوان زہگیری کشمیری

- از محمد حسین زہگیری کشمیری ، زند . در ۵۱۲۴۹/۱۸۳۳ م .
 بنگرید بہ : بیاض زہگیری در بخش چند دانشی ص ۱۳۶-۱۳۷ .

دیوان زیب دیوان مخفی

دیوان سایل کشمیری

- از محمد سعید شیرازی متخلص بہ سایی معروف بہ آقا جانی . (۵۱۲۲۵/۱۸۱۰ م) . در
 نسخہ موزہ ہمہ جا «سایل» آبدہ است .

- بنگرید بہ : فرهنگ سخنوران ؛ ۲۵۹ «سایی قبری» ، نسخہ های فارسی ۲ : ۲۳۴۴
 «دیوان سایی شیرازی» .

- N.M. 1968-630 : نستعلیق پاکیزہ ، محمد صادق ، ۲۳ جمادی الاول ۱۲۵۳ھ ، در
 سنک آقا علی بابا بن تقی سلطان بیات بودہ ، با دو سرلوح و جدول های سیمین ، دارای قصاید ،
 غزلیات ، رباعیات ، قطعات تاریخ ، ترجیع بند ، آغاز : آمد بہار و وقت آن شد بازگر فیض ہوا
 همچون دم عیسی شود باد بہاری جانفزا ، ۳۲۶ ص .

دیوان سبقت لکهنوی

- از لالہ سکھراج سبقت لکهنوی ، شاگرد میرزا بیدل . در ۵۱۱۳۸/۲۶-۱۷۲۵ م با اراجہ گردہر
 بہادر ناگر گجراتی صحبت کناب گرم داشت و بر سر طاب برخاش بہم رسید و کار بہ تیر و تفنگ
 کشید . سبقت زخم تیر خورد و بر زمین افتاد ، رمقی از حیات باقی داشت کہ راجد گردہر او را زیر
 پای فیل گذاشت (بندرا بن داس خوشگو : سفینہ خوشگو : ۳ : ۱۶۰ پتہ) .

نیز بنگرید بہ : فرهنگ سخنوران : ۲۶۰ .

- N.M. 1961-1318 : نستعلیق شکستہ آمیز خوش ، سدہ ۱۱۳ھ ، با مہر مورخ ۱۲۳۰ھ ،
 جدول بند ، سرلوح ، عکس سراینده ، دارای غزلیات ، مرثیہ ، قصاید ، دویتی ها ، مثنوی فریاد عشق ،
 قطعات تاریخ ، رباعیات ، آغاز : الہی عاشق خود کن دل بی کینہ ما را - پردازی زعکس مہر غیر
 آیینہ ما را ، ۴۱۶ ص .

دیوان سحابی استر آبادی-۱

- از مولانا سحابی استر آبادی نجفی (م ۱۰۱۰ھ یا ۱۰۱۶ھ/۲-۱۶۰۱-۱۶۰۷ م) .

بنگرید به : نفیسی ۱ : ۴۱۲ و ۲ : ۸۱۹ ، فرهنگ سخنوران : ۲۶۲ .
N.M. 1972-169 : نستعلیق خوش ، غره محرم الحرام (۵۱۰۰) در کشمیر ، شامل غزلیات ،
رباعیات و مثنوی ، با دیباجه مشور ناقص الاول ، ۴۴۴ ص ، در متن و هاشم .

دیوان (رباعیات) سحابی-۲

از همان : مجموعه رباعیات محبوب است ، بدین عنوانها : در شوق و آرزومندی عاشق بر
معشوق ، فدا کردن و جان پاشیدن عاشقان خویشتن را بر عشق معشوق ، محبت دنیا و ضیاع ،
معانی پرهیزگاری و درجات و مقامات متقیان . . . احسان لقمه حرام و طلب اگل حلال کردن
(آخرین باب) .

N.M. 1969-255 : نستعلیق خوش ، سده ۱۲ هـ ، جدولبند ، آغاز افتاده : ظالم چو کباب از
دل درویش خورد - چون در نگری زپهلوی خویش خورد . دنیا عسل است هر که ازو بیش خورد -
خون انگیزد تب آورد نیش خورد ، ۱۸۶ ص .

N.M. 1969-369/4 : نستعلیق شکسته آمیز ، چلیپا ، محمد نواز گویاسوی ، ۱۱۸۲ هـ ، در
جنگ ، ص ۳۲۷-۳۶۲ .

N.M. 1969-255 : نستعلیق خوش ، سده ۱۲ هـ ، جدولبند ، آغاز افتاده . ظالم چو کباب
..... ۱۸۶ ص .

دیوان سرمد

از سعید سرمد که از یهودیت به مسلمانی گرایید . و در سال ۵۱۰۷ / ۶۰۹-۱۶۰۹ به اتهام
کفر و بی برابری از شریعت اسلامی کشته شد .

بنگرید به : ابو الکلام آزاد : سرمد شهید ، لاهور ۱۹۷۳ م .

N.M. 1958-324/9 : نستعلیق ، تاریخ مجموعه ۵۱۲۹۳ ، شامل رباعیات ، ش ۹ در
مجموعه ، ص ۱۹۸-۲۰۰ .

دیوان سعد الدین احمد = دیوان شور عشق

دیوان سعدی شیرازی

از سعدی شیرازی (م ۵۶۹۱ هـ) .

بنگرید به : فرهنگ سخنوران : ۲۶۹ .

N.M. 1957-1050/2 : نسخ خوش ، عنوانها به ثاب ، با یزید بن ابراهیم تبریزی ، وسط محرم ۵۸۴۰ هـ ، شامل : تقریر دیباچه ، مجالس پنجگانه ، رساله ملک شمس الدین (سوال و جواب) ، عقل و عشق ، نصیحت الملوک ، رساله ملک اباقا ، رساله ملک انکیانو ، رساله ملک شمس الدین تازی گو ، داستان ، بوستان ، قصاید عربی ، قصاید فارسی ، مراثی ، ترجیعات ، طبیات ، صاحبیه ، مقطعات ، رباعیات ، مفردات ، خبثیات ، هزلیات ، در آغاز هر رساله سرلوح کوچک دارد ، مجدول ، ۸۹۲ ص .

N.M. 528-211 : نستعلیق ریز و خوش ، سده ۵۱۰ هـ ، سرلوح های کوچک ، عنوانها زرین ، جدولبند ، شامل سامعات ، قصاید ، مراثی ، ناقص الطرفین ، آغاز : گرچه نتوان گشت عمرم در قراق روی تو - زاد حبک ما فوادی بیس معص ما حبیب ، ۸ ص ، در سه ستون .

N.M. 1957-188 : نستعلیق خوش ، سده ۵۱۰ هـ ، سرلوح ، جدولبند ، شامل هزلیات و غزلیات و قصاید و رباعیات ، آغاز : المجلس الثالث فی المہزل المجلس الاول ، العین الشیطان والنشتم ، ۴۰۱ ص ، بس و پیش شده .

N.M. 1961-3 : نستعلیق ریز و خوش ، سده ۵۱۰ هـ ، سرلوح های زیبا ، جدولهای بلون ، دارای : تقریر دیباچه علی بن احمد ، مجالس پنجگانه ، سوال صاحب دیوان ، عقل و عشق ، نصیحت الملوک ، رساله ثلاثه ، گلستان ، بوستان ، قصاید ، طبیات ، بدایع ، قصاید (مکرر) ، غزلیات قدیم ، صاحبیه ، مقطعات ، هزلیات ، مجلس ، مضحکات ، رباعیات ، مفردات ، ۷۲۴ ص .

N.M. 1961-1019 : نستعلیق ، سده ۵۱۰ هـ ، هر صفحه منقش و مجدول ، دارای : قصاید عربی ، رسایل ششگانه ، ترجیعات ، طبیات ، بوستان ، گلستان ، بدایع ، خواتیم ، غزلیات قدیم ، قطعات ، مطایبات ، مضحکات ، رباعیات ، ناقص الطرفین ، آغاز : یکی از یاران گفت اگر این فهرست که بر حروف ، ۳۲۶ ص .

N.M. 1962-237 : نستعلیق خوش ، سده ۵۱۰ هـ ، سرلوح های زیبا ، جدولهای زرین ، دارای : دیباچه ، مجالس پنجگانه ، قصاید فارسی ، ترجیعات ، طبیات ، غزلیات قدیم ، صاحبیه ، رباعیات ، مفردات ، مقطعات ، بدایع ، ۳۹۴ ص ، در متن و هامش .

N.M. 1962-171 : نستعلیق خوش ، اواخر جمادی الثانی ، سده ۵۱۱ هـ ، جدولبند ، در آغاز هر غزل سرلوح دارد ، منتخب «بدایع» اوست ، آغاز : کمان سخت که داد آن لطیف بازو را - که تیر غمزه تمانست صید آغو را ، ۲ ص .

N.M. 1967-129 : نستعلیق ، سده ۵۱۱ هـ ، سرلوح ، جدولبند ، عنوانها شنگرف ، دارای :

رسایل ششگانه ، گستان ، بوستان ، صاحبیه ، قصاید عربی ، قصاید فارسی ، مسمعات ، ترجیع بند ، طیبات ، غزلیات ، مفردات ، رباعیات ، مطایبات ، ۶۰ ص ، در هاشم و متن ، صفحات جا بجا شده است .
N.M. 1962-129 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، سرلوح ، جدولبند ، دارای : غزلیات ، (طیبات) ، رباعیات ، مفردات ، حکایات منظوم ، ترجیع بند ، آغاز : اول دفتر بنام ایزد دانا - صانع و پروردگار وحی و توانا ، ۳۵۲ ص .

N.M. 1972-172 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، دارای : قصاید ، غزلیات (طیبات) ، رباعیات ، قطعات ، آغاز افتاده : هر که نداند سپاس نعمتش امروز - حیف خورد بر نصیب نعمت فردا ، ۶۶ ص ، موریانه زده .

N.M. 1958-266/3 : شکسته خوش ، ۱ ذیحجه ۱۲۵۳ هـ (گستان) ، دو صفحه اول گستان و غزلیات و طیبات و بوستان مملوح و منقش و بسیار زیبا است ، جدول ، دارای : گستان ، غزلیات با این سر آغاز : شکر و سپاس و نعمت و منت خدای را - پروردگار خلق و خداوند کبریا (برابر با «منتخب رام نراین» ، نسخه های فارسی ۴ : ۳۲۳۵) ، مرثی ، ترجیعات ، طیبات ، بوستان ، مسمعات ، ۲۷۲ ص .

دیوان سعید نفیسی

از استاد سعید نفیسی ، که یاد او در «مقالات سعید نفیسی» در بخش چند دانشی ص ۱۴۴ ، گذشت .

N.M. 1967-134/1-5 : نستعلیق ایرانی ، ۱۹۵۶ م / ۱۳۷۵ هـ ، مجموعه اشعار است که استاد در هنگام سفر و اقامت در پاکستان در سال ۱۹۵۶ م سروده بود .

دیوان سلطان فشار

از محمد جعفر مهورزا بن ظهیر السلطنة کاظم . در ۱۲۲۲ هـ / ۱۸۰۷ م از مشهد به حیدرآباد (دکن - هند) رفت .

همان : نسخه های فارسی ۳ : ۲۳۵۵ .

N.M. 1958-202/16 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، شامل غزلیات ، قصاید ، (در مدح ائمه دوازدهگانه) قطعات تاریخ ، غزلیات ، آغاز : دل آرامی که برد آرام ما را - که سویس سپرد پیغام ما را ، ۳۸۶ ص .

دیوان سلمان ساوجی

از جمال الدین سلمان ساوجی (۱۳۷۶-۷۷/۵۷۷۸ م) .

بنگرید به : دیوان سلمان ساوجی ، باهتمام منصور مشفق ، تهران ، ۱۳۳۶ ش . فرهنگ سخنوران : ۲۷۴ .

N.M. 1966-81 : نستعلیق، سده ۱۰ هـ ، جدولبند، دارای : جمشید و خورشید ، فراق نامه، غزلیات ، مقطعات ، آغاز : هر دل که در آن جمالش مجال یافت- عنقهای همتش دو جهان زیر بال یافت ، ۳۳۶ ص .

N.M. 1964-360 : نستعلیق خوش ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، شامل قصاید ، غزلیات ، رباعیات ، آغاز : هر دل . . . ، ۵۲ ص ، ناقص الآخر .

دیوان سلیم تهرانی

از محمد قلی سلیم تهرانی که در ۱۰۵۷/۵۱۶۴۷ م در کشمیر در گذشت .

بنگرید به : تذکره شعرای کشمیر ۱ : ۳۷۸ فرهنگ سخنوران : ۲۷۵ ، خواجه فضل اسام : «سلیم تهرانی ، احوال و آثار»، رساله دکترایی از طرف دانشگاه پتنه (هند) .

N.M. 1958-37/4 : نستعلیق ، محمد مقیم ابن حاجی کمال اصفهانی ، ۱۴ رجب ۱۱۰۵ هـ ، آغاز : هر که که لشکر تو جنبد از جا - در بادیه معموره شود شهر روان، ش ۴ در مجموعه، گ ۶-۴-۵۱۹ ، (موزه ۱ : ۲۳۵) .

دیوان سودا دهلوی

از محمد رفیع سودا دهلوی (۱۱۲۵ - ۱۱۹۶/۵۱۷۱۳-۱۷۸۲ م) . بیشتر شهرت او از اشعار اردو است .

بنگرید به : محمد حسین آزاد : آب حیات : ۱۳۹ ، لاهور ، چاپ هیجدهم .

N.M. 1958-262/20 : نستعلیق ، ۲۶ ذیقعدہ ، سده ۱۳ هـ ، شامل غزلیات ، آغاز افتاده : شاکی تنگدستی خود در جهان نایم - سودا نصیب شهره باشد فراغ ما ، ۲۶ ص .

دیوان شادان

از سهاراجه چندو لال شادان . از مسرت چو گل خنده نماید شادان - گر پذیرا تو کنی مطلع دیوانی را . وی نخست وزیر مملکت آصفیه در حیدرآباد ، دکن بوده و این دیوان را در سال ۱۲۳۸ (= تصنیف خوب) / ۲۳-۱۸۲۲ م گرد آورد . چون ظهورش یافت خالی از عیوب - زد رقم تاریخ آن «تصنیف خوب»، (قطعه تاریخ از عابد بیگ خان ظهیر) .

بنگرید به : محبوب الزمن تذکره شعرای دکن از عبدالجبار ملکاپوری : ۵۳۵ .

N.M. 1968-183 : نستعلیق ، سده ۱۳ ، در حین زندگی سراینده کتابت شده ، دارای : قصاید (در حمد باری تعالی) ، غزلیات ، مخمسات ، ترجیع بند ها ، رباعیات و مطالع ، آغاز افناده : عمید چون کردی کنون شرط وفا بایدت - این قدر ای جان من دیر نمودن چرا ، ۲۳۷ ص .

دیوان شاپور

از شاپور : شه پور چسان وصف دهان تو بگوید - یعنی زعدم راه میان نیست زمان را ، شاه پور اندر هوای گشن رخسار او - میطپد در سینه چون بلبل دل نالان ما .

نمونه اشعار شاپور تهرانی مندرج در «تذکره نتایج الافکار» در نسخه سوزه دیده نمیشود .

N.M. 1957-928/2 : نستعلیق ، سده ۱۲ ، ناقص انطرفین ، دارای غزلیات ، آغاز : هر قدر آه شود زور کند طوفان اشک - میشود سبزه بامید شرر دانه ما ، ۲۳۲ ص .

دیوان شاهد نیشابوری

از شاهد نیشابوری که یاد او در مثنوی «بحر طویل» خواهد آمد . ازوست : هر چه بر صفحه امکان رقم هستی داشت - دل شاهد بتمنای تو انگارش کرد .

N.M. 1957-912/32-2 : نستعلیق خوش ، (سجده شفیق تبریزی ، ۱۰۷۸) ، چند غزل اوست .

دیوان شاهی

از شاهی . شاهی طرز دیگر کن سخن زین گفتگو بگذرد - که این گفتار کبر آمیز فقرت را زبان دارد . با دیوان شاهی سبزواری ، نسخه خطی کتابخانه گنج بخش ، شماره ۶۱۴۱ مقایسه شد ، آن نیست .

N.M. 1957-668/9-C : نستعلیق ، سده ۱۲ ، غزلیات و قصاید ، آغاز : در روش حسن و ناز هست بسی خوشنما - غمزه بطرز ستم عشوه برنگ جفا (غزلیهای ردیف الف تا دال را دارد) ، ش ۳ در مجموعه ، ص ۱۲۰-۵۴ .

دیوان شاهی بدخشی

از شاهی بدخشی که معاصر شاهجهان پادشاه (۱۰۳۷-۶۸) بود . ازوست : یا رب ز جرم شاهی بگذر که روز حشر - در پیش قدمیان نکشد انفعال را . درین هر سنگریزه هست لعل شاه وار - شاهی از کوه بدخشان است اصل کان ما .

N.M. 1965-27 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، دارای : حمد و نعت و غزلیات ، آغاز : حمد و سپاس آن ملک لایزال را - کز نطق ساخت چوب بسان اهل قال را ، ۲۲۶ ص .

دیوان شاهی سبزواری

از امیر آق ملک شاهی سبزواری بن جمال الدین فیروز کوهی . (م ۱۴۵۳/۵۸۵۷م) .

بنگرید به : نفیسی ۱ : ۳۰۱ ، فرهنگ سخنوران : ۲۹۱ .

N.M. 1957-913/4 : نستعلیق خوش ، میر علی ، صفر ۳۷ هـ ، تمام صفحات منقش ، سرلوح ، جدولبند ، دارای غزلیات و رباعیات ، آغاز : ای نقش بسته نام خطت با سرشت ما - این حرف شد ز روز ازل سرنوشت ما ، ۹۲ ص .

N.M. 1962-174 : نستعلیق خوش ، محمود بن اسحق ، ربیع الآخر ، سده ۱۰ هـ ، سرلوح ، جدولبند ، دارای : غزلیات ، رباعیات ، در آغاز مقدمه کوتاه در وصف کتاب دارد ، آغاز متن برابر با نسخه پیشین ، ۷۲ ص .

N.N. 1957-982/1 : نستعلیق ریز ، سده ۱۱ هـ ، جدولبند ، دارای غزلیات ، آغاز : یا رب بسوز سینه زندان پاکباز - یا رب بآب دیده مستان . . . ، ۱۰۴ ص .

N.M. 1958-52 : نستعلیق زیبا ، سده ۱۲ هـ ، غزلهای ردیف الف تا یاء ، آغاز : بسوخت آتش عشق تو بی گناه مرا - بدوخت ناوک چشمت بیک نگه مرا ، ۲ مجاس تصویر ، جدولهای زرین ، ۶۶ ص .

دیوان شجاع کابلی

از شاه شجاع الملک کابلی (۱۱۹۸-۱۲۵۸/۱۷۸۴-۱۸۴۲م) فرزند هفتم تیمور شاه درانی . مدتی در پشاور حکومت داشته است .

بنگرید به : فرهنگ زبان و ادبیات پشتو : ۲۵۱ ، کابل .

N.M. 1960-17 : نستعلیق ، عبدالکریم ، ۳ مجرم ۱۲۸۱ هـ ، دارای : غزلیات ، ساقی نامه ، مغنی نامه ، مخمسات ، ترجیع بندها ، مثنوی ، رباعیات ، آغاز : الهی بلبل توحید خود گردان زبانم را - بلند آوازه چون مستان نما شور و فغانم را ، ۵۱۶ ص .

دیوان شفایسی اصفهانی

از حکیم شرف الدین حسن شفایسی اصفهانی (م ۱۶۲۷-۲۸/۵۱۰۳۷م) .

بنگرید به : نسخه های فارسی ۲ : ۲۳۸۱ .

N.M. 528/264 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، جدولبند ، شامل غزلیات ردیف تاء ، ناقص الطرفین ،

آغاز : شکر فروش مرا زان بجا ست چشمه نوش - که طوطی هوس او بر انگبین نشست ، ۳۴ ص .

دیوان شمس تبریزی = دیوان مولوی

از جلال الدین محمد معروف به مولوی بن ابی الدین محمد ، (۶۰۴-۶۷۲ هـ/۸-۱۲۰۷-۱۲۷۳ م) .

غزلیات خود را بنام مرشد خود شمس الدین تبریزی سروده است .

بنگرید به : فرهنگ سخنوران : ۱۳۱ «جلال بلخی» ، کتابنامه مولوی از ماندانا صدیقی

بهزادی ، تهران ۱۳۵۱ خ ، نفیسی ۱ : ۱۵۸ .

N.M. 1961-42 : نستعلیق خوش ، سده ۱۱ هـ ، دو صفحه اول ملوح ، جدولهای زرین ،

آغاز : ای بگفته بر دلم اسرارها - وی برای بند بخته کارها ، ۵۲۶ ص .

N.M. 1969-212 : نستعلیق ، ۵ رمضان المبارک ۱۱۷۹ هـ ، در کابل ، دارای غزلیات و

رباعیات ، آغاز : خورشید رخت چو گشت پیدا - ذرات دو کون شد هویدا ، ۲۷۰ ص .

N.M. 1958-925 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، جدولبند ، آغاز : چه باشد گر نگاریم بگردد

دوش یا فردا - ز روزن سر برون آرد چو قرص ماه خوش سیمای ، ۲۲۰ ص ، در متن و هاشم .

N.M. 1966-88 : نستعلیق شکسته آسیر ، سده ۱۲ هـ ، آغاز : آمد بت میخانه تا خانه پر ما

را - بنمود بهار نو تازه آند ما را ، ۴۷۴ ص .

دیوان شور عشق کابلی = دیوان سعد الدین احمد

از مولانا شیخ سعد الدین احمد کابلی متخصص به شور عشق (۱۲۲۵ هـ/۱۸۱۰ م) . از دست :

شور عشق شیخ سعد الدین کدورت از نه فلک - قدسیان زین شور گم کردند خواب و خرد را .

شراب وصل که در کام شور عشق بر ریخت - حیات شوق احد گشته است بیمارم .

آغاز : (مقدمه) . حمدی که دران نهایت و حد نبود یعنی که جز او نبود و مانند نبود ،

(متن) : اول بنام آنکه بهر ذره نام داد - سرمایه وجود بهر خامس و عام داد .

بنگرید به : مصطفی بن محمد ابراهیم هروی : نشات القدس : ۱۰۹ نسخه خطی کتابخانه

گنج بخش شماره ۴۰۴ ، این دیوان در سال ۱۳۰۹ هـ از حیدرآباد (دکن) چاپ شده است .

N.M. 1975-113 : نستعلیق خوش ، ۲۳ جمادی الاول ۱۲۹۳ هـ ، شامل مقدمه ، غزلیات ،

معجزه حضرت پیامبر در قصه بی بی غایشه ، شمس ، رباعی ، حکایات منظوم ، ترجیع بند ،

مثنویات لوتاه ، ش ۱ در مجموعه ، ص ۷۶۸-۱ ، این نسخه یاد داشتی دارد که در آن نام از «نساب

القدس» (در احوال شیخ دلیلی) برده شده است .

دیوان شوکت بخارایی

از محمد اسحاق شوکت بخارایی (م ۵۱۱۰۷ یا ۵۱۱۱۱/۹۶-۱۶۹۵ م یا ۱۶۹۹-۱۷۰۰ م).

بنگرید به : فرهنگ سخنوران : ۳۱۶ .

N. M. 528/259 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، ناتص الطرفین ، شامل غزلیات ، ردیف الف ،

آغاز : گوشه سیخانه ام گرداب مستی کرده است - همچو خم کیفیت دیگر بود جوش مرا ، ۶۶ ص .

N. M. 1961-1316 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، تخلص شنگرف ، دارای قصاید و دو دیوان

غزلیات ، آغاز دیوان اول افتاده : که نیشکر نه شود بند در قلمرو ما ، آغاز دیوان دوم : خدایا رنگ تاثیر کن فغانم را - بموج اشک بلبل آب ده تیغ زبانم را ، ۴۰۸ ص .

N.M. 1961-1248 : نستعلیق ، ۱۵ رمضان ، سده ۵۱۳ ، دارای غزلیات و رباعیات ،

آغاز افتاده : بود بکعبه و بتخانه چشم ما شوکت - که چرخ قالب خشت لحد بود ما را ، ۲۲۲ ص .

N. M. 1961-1323 : نستعلیق شکسته آمیز ، (شنیعا) ، سده ۵۱۳ ، دارای غزلیات و قصاید ،

آغاز : خدایا رنگ تاثیر ... ۴۱۲ ص .

دیوان شهاب ، شهاب الدین ، شهابی

با سه تخلص فوق الذکر . ازوست : یافته لعل شهابی در دل - کن ها لعل بدخشان چه

کنم ، خسته مسکین شهاب الدین گوید - عشق ازلی ز مصطنی جوید .

N.M. 1958-202/1 : نستعلیق ، ابوالخیر قریشی هاشمی ، ۲ ربیع الاول ، سنه ۱ جلوس؟ ،

سده ۵۱۳ ، شامل : مثنوی ناشناخته (ناقص الاول) : شدند مبتلا در محبت خدا - چو مردان کشیدند

پا از بلا ، و غزلیات ، با سر آغاز : بسم الله الرحمن الرحیم - حمد ثنا گویم خالق کریم ، ۱۴۰ ص ،

در ترقیمه نام سراینده شهاب الدین بخاری آمده است .

دیوان صابر ، صابری

از سراینده ای که صابر و صابری تخلص داشته است . ازوست . چنین که مشرب رندان صابری

دارد - بطور مردم اهل زمانه ساخته است . سخن زنازکی غنچه دهانان گفتند - کس نگفتست ز صابر

سخنی نازکتر . وی ادیب صابر ترمذی نیست . چنانکه با دیوان او مقایسه شده است .

بنگرید به : فرهنگ سخنوران : ۳۲ . آنجا چند تن باین تخلص یاد شده است .

N. M. 1958-202/2-1 : نستعلیق خوش ، سده ۵۱ ، جدولبند ، شامل غزلیات ، آغاز

افتاده : آنکه بی درد و غمت نیست زبانی دل ماست - غم و درد توانیس دل بیحاصل ماست؟ ، ش ۱
در مجموعه ، ص ۱-۴۴ .

دیوان صادق سرمد

از صادق سرمد (م. ۱۶۰۹۹) . شاعر ملی ایران بوده است .

بنگرید به : محمد هدایت : گلزار جاوید ان ۲ : ۷۷۷ تهران .

N. M. 1967-135 : نستعلیق، بخامنه سراینده ، ۱۳۳۷ ش ، در مقدمه آن مینویسد : «قسمت

دوم از قصاید و غزلیات و قطعاتی که بعد از چاپ مجموعه «درای کاروان» در زیننه روابط فرهنگی ایران و پاکستان در طی مسافرتهاى دوم و سوم یا بمناسبت مراسم روز اقبال و روز قائد اعظم در تهران سروده شده ، بضمیمه غزلیاتی چند بنا بخواش جناب آقای دکتر عبدالحمید عرفانی وابسته مطبوعاتی دولت جمهوری پاکستان در ایران که خدسات صمیمانه و ذیقیمتی در بسط روابط فرهنگی دو کشور و ترویج ادبیات و زبان فارسی نموده اند درین دفتر ثبت و برسم یادگار تقدیم ایشان میگردد ، تهران ، هشتم مهر ماه ، ۱۳۳۷-صادق سرمد» ، آغاز قصاید : «حقگذار» : مردان حقگذار که عالم گرفته اند - از فضل حق مقام مقدم گرفته اند ، ۲۷۴ ص ، در پایان قصاید مقاله ده صفحه ای از صادق سرمد است بعنوان «غزلسرای من» .

دیوان صامت

از صامت . ازوست . میشود صامت به پیری ها جوانی های سرو - سرو نازی را شبی گرتی در بر میکشد . هر کس بعقیق جگر الماس فرستاد - صامت نه مرا عاشقی از کام بر آورد . گویا وی محمد صادق صامت اصفهانی (م. ۱۱۰۰/۵۸۹-۱۶۸۸م) است .

بنگرید به : فرهنگ سخنوران : ۳۲۸ ، مخزن الغرایب از سندیاوی ۳ : ۱۸۷ «صادق صافهانی صامت» و ۳ : ۲۰۹ «صامت کشمیری» .

N. M. 1957-915/3 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، نام کاتب و تاریخ کتابت مجهول شده ، دارای

قصاید و غزلیات ، آغاز : بر افشان کرد تن از چهره تا رخسار جان بینی - بپوش از خود نظر تا هر چه میخواهی همان بینی ، ۳۸۸ ص .

دیوان صایب تبریزی

از محمد علی صایب تبریزی (م. ۱۰۸۱/۵۷۱-۱۶۷۰م) .

آغاز : اگر نه مد بسم الله بودی تاج عنوانها - نگشتی تا قیامت تر خط شیرازه دیوانها .

بنگرید به : تذکره شعرای کشمیر ۲ : ۵۱۸-۶۰۷ ، فرهنگ سخنوران : ۳۲۸ ، نسخه

های فارسی ۳ : ۲۳۹۱ .

N.M. 1961-1320 : نستعلیق ، ۲۵ ذیتعد ۱۴۰۱ هـ ، درین تاریخ دستبرده شده است ، سرلوح ، جدولبند ، دارای غزلیات و رباعیات ، ۹۶ ص .

N.M. 1959-266/2 : نستعلیق خوش ، سده ۱۱ هـ ، با یادداشت مورخ ۱۲۰۸ هـ ، سرلوح ، جدولبند ، ۷۱ ص ، در هاش و متن ، برای معرفی بیشتر و خصوصیات این نسخه به مقاله انگلیسی آقای نظام الدین جام ، بعنوان DIWAN OF SAIB مندرج در کتاب «پیوند های فرهنگی ایران و پاکستان» نشریه مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان ، اسلام آباد، ص ۴۰۱-۴۰۷ رجوع شود . عکس همین نسخه بعنوان «دیوان صایب با اضافه غزلیات» به خط و مهر صایب» با مقدمه ممتاز حسن در کراچی در ۱۹۷۱ م چاپ شده است .

M.1958-266/1 : شکسته در آغاز آمده «کلیات صایب بخط میرزا صائب» و در پایان متن و دیوان نیز امضای صایب دیده میشود ، سده ۱۱ هـ ، با مهر «میر جعفر فدوی محمد شاه بادشاه غازی ۱۱۴۲ هـ» ، سرلوح ، جدولهای زرین ، شامل غزلیات و رباعیات ، آغاز برابر نمونه ، ۹۹ ص ، عکس این نسخه نیز بعنوان «دیوان صایب بخط میرزا صایب» با مقدمه ممتاز حسن در کراچی در ۱۹۷۱ م چاپ شده است .

N.M. 1957-648/14 : نستعلیق خوش ، سده ۱۱ هـ ، جدولبند ، ۲ مجاس تصویر ، شامل غزلیات ردیف الف تا قاء ، آغاز افتاده : کار فرمانی بمن از حبرت ، ۵۸ ص .

N. M. 1969-233/1 : نستعلیق ، ۸ شول ۱۱۱۰ هـ ، در قلعه مرتضی آباد ، جدولبند ، شامل غزلیات ردیف م-ی ، و چند رباعی ، آغاز افتاده : زان پیش کفتاب حوادث . . . - خود را زخم بسایه کوه و کمر کشیم ، ش ۱ در مجموعه ، ص ۱-۳۸ .

N.M. 1961-1519 : نستعلیق ، میر عبد الستار ، ۱۱۱۱ هـ ، سرلوح ، جدولبند ، زرین تقریبا همه اوراق منتش است ، ۳۳ ص .

N.M. 1964-384/B : نستعلیق خوش ، مجلس رای کپور متوطن چند نرت ، ربیع الثانی ۱۱۱۸ هـ ، در پیشاور ، جدولبند ، گزیده دیوان است ، با دیوان اسیر اصفهانی خلط شده و جمعا ۲۲۲ ص دارد .

N.N. M. 1961-1284 : نستعلیق ، غلام مصطفی عبدالله بن سید کرم الله باگرامی ، ۲۶ ربیع الثانی ۱۱۱۸ هـ ، در عالمگیر پور ، دارای : غزلیات ، آغاز افتاده : اگرچه بحر رحمت بی نیاز است از حباب ما - بیاد آستین مشکین دل پیمانه ما را ، ۳۲ ص .

N. M. 528-256/2 : نستعلیق چاربا ، سده ۱۲ هـ ، ناص الطرفین ، آغاز : اگرچه سپوه جنت دل از جانی بود صایب - ولی سب زانندان بتان جای دگر دارند ، ۱۴ ص .

- N. M. 1961-1283 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، شامل غزلیات و رباعیات ، ۱۸۰ ص .
- N. M. 1961-1285 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، دارای غزلیات و رباعیات ، آغاز : ای خار و خس بحر ثنای تو سخن ها - گنجینه گوهر زمذیح تو دهن ها ، ۱۸ ص .
- N.M. 1968-731/1 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، دارای غزلیات ، آغاز افناده : میگزارد گل ز شبنم در کنار آینه را ، ش ۱ در مجموعه ، گ ۱-۸۴ ، اندازه جیبی .
- N.M. 1969-299 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، دارای غزلیات ، آغاز : خدایا در پذیر این نعره مستانه ما را - بکن نومید از حسن قبول افسانه ما را ، ۱۳۴۴ ص .
- M-7 : نستعلیق ، سبو راج سنگه ، صفر ۹ ، ۵۱۲ ، برای صاحبزاده اکبر شاه بن شفقت شاه ، سرلوح ، جدولبند ، شامل غزلیات ، ۲۶۲ ص .
- N. M. 1961-1306 : نستعلیق چلیبا ، سده ۵۱۳ ، ناقص الطرفین ، آغاز : گردن کشی به سرو سرفراز میرسد - آزاده را بعالمیان ناز میرسد ، ۴۴ ص .
- N. M. 1963-154 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، دارای غزلیات ، آغاز : زهی بغمزه جان سوز برق مذهب ها - بخنده شکرین نوبهار مشرب ها ، ۱۳۴ ص ، ردیف الف-جیم .
- N.M. 1965-91 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، ناقص الطرفین ، دارای غزلیات ، ردیف الف تا یاء ، آغاز : نقد دو جهان غنچه صفت در گره تست - نا چند بگردی چو زبان گرد دهن ها ، ۲۴۶ ص ، در صحافی جا بجا شده است .

دیوان صایب = میخانه صایب

در بخش منظومه ها خواهد آمد .

دیوان صبا

از صبا . ازوست . خوش آنکه صبا خود خبر خویش بگیرم - زان پیش آید گبراند رفیقان خبرم را . این بیت در دیوان صبا کاشانی ، چاپ تهران دیده نمی شود .

بنگردید به : فرهنگ سخنوران : ۳۲۹ ، آنجا هفت تن سراینده این بیتان یاد شده است .

N.M. 1958-260/13 : نستعلیق خوش ، سده ۵۱۲ ، شامل غزلیات ، آغاز (۱) : شهباز

سوز سینه چو افغان بر آورم - آتش ز جان برق دوخشان بر آورم . (۲) : بل ایسان ده ای خدا عاشق بقرار را - یا بنهایتی رسان شرح فراق یار را ، ۱۶۶ ص .

دیوان طالب آملی

از محمد طالب آملی (۱۰۳۵ یا ۵۱۰۳۶/۲۷-۲۶۲۶م).

بنگرید بہ : فرهنگ سخنوران : ۳۵ ، سید نبی ہادی : «طالب آملی - احوال و آثار»،
رسالہ دکترایی از طرف دانشکدہ اسلامی علیگڑھ ، ہند ، خانم آصفیہ زمان :

“A critical edition of Diwan-i-Ghazal of Talib-i-Amali”

رسالہ دکترایی از طرف دانشکدہ لکھنؤ ، ہند ، ۱۹۷۳ م .

N.M. 1961-1240 : نستعلیق ، ۲۱ ذیقعد ۵۱۰۹۱ ، دارای قصاید و غزلیات و رباعیات ،
آغازافنادہ : در زیر خاک گر بمثل خوانمش مدیح - ساید کلاہ نطتم ازان سر بر آسمان ، ۴۹۶ ص .
محشی .

N.M. 1971-305 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۲ ، تاریخ نو نویس ۵۱۱۲۵ ، شامل قصاید ،
غزلیات ، آغاز : رسید مژدہ کہ اینک جہان چاہ رسید - طراز کشور و آرایش سپاہ رسید ، ۲۹۰ ص .

N.M. 1962-176/5 : نستعلیق شکستہ آسیر ، (۱۲۳۳م) ، دارای غزلیات و رباعیات گزیدہ ،
آغاز : از باد بر فروز رخ شاهدانہ را - یوسف نگار کن در و دیوار خانہ را ، ص ۱۷-۳۶۷ در ہاش
دیوان جامی .

N.M. 1965-13/B : نستعلیق ، سدہ ۵۱۳ ، با یادداشت مورخ ۵۱۲۳۷ ، دارای غزلیات
گزیدہ ، آغاز : بایمانکتہ می سجد نمیدانم زبانش را - خدایا فیض الہامی کہ دریاہم بیانش را ، ش ۲
در مجموعہ ، ص ۱۶۶-۳۳۴ .

دیوان ظہوری

از ظہوری ترمیزی . بنگرید بہ : فرهنگ سخنوران : ۳۶۲ .

N.M. 1965-4 : نستعلیق خوش ، عنایت اللہ ، ۷ رجب ۵۱۱۰۶ ، (ساقینامہ) ، جدولبند ،
دارای : ۱- مثنوی با این سر آغاز : ای پناہ ہا ہمہ نہادہ تو - ہر کرا ہر چہ ہست دادہ تو ،
۲- نوریس . ۳- گلزار ابراہیم . ۴- خوان خلیل . ۵- تراکیب و ترجیع بند ہا . ۶- قصاید .
۷- غزلیات . ۸- ساقینامہ . ۹- رباعیات ، ۱۱۱۶ ص :

N.M. 1968-184 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۱ ، با یادداشت مورخ ۵۱۱۶۲ ، دارای غزلیات و
رباعیات ، آغاز : آنکہ خواہد داشت فردا رحمتش دیوان ما - گشتہ و صفتش آفتاب مطاع دیوان ما ،
۸۲۲ ص .

دیوان ظهیر، ظهیری

ازوست : ای ظهیری دام بر چین کن همای اوج حسن - کی فرود آرد سر همت بآب و دانه ام . منت آب حیات از خضرم نیست ظهیر - چون شد از خون جگر کاسه چشم لبراز . وی ظهیر فاریابی نیست .

بنگرید به : فرهنگ سخنوران : ۶۲-۳۶۴ آنجا چند سراینده باین تخلص یاد شده است .

N.M. 1961-1262 : نستعلیق خوش ، چلیبا، بعضی جاها «لمحرره» آمده ، گویا بخاصه خود

شاعر است، سده ۱۱ هـ، جدولبند، ناقص الطرفین : چشم حیرت زده شرمنده درسان نشود - خانه بردوش خجل از رخ سہمان نشود ، ۱۲ ص .

دیوان عاشق

از عاشق . این شعر ازوست . سبند عاشق دل خود را بدنیا - که خواهش های دنیا هست بیجاء وی عاشق اصمہانی (م ۱۱۸۱ هـ) نیست ، چنانکه با دیوان وی مقایسه شده است .

بنگرید به : فرهنگ سخنوران : ۷۰-۳۶۹ آنجا، ۲۸ تن سراینده باین تخلص یاد شده است .

N.M. 1978-76 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، با مہر مورخ ۱۱۷۸ هـ ، شامل مخمسات ،

مثنویات (مثنوی یکم : ثنا بر خدای است از عیب پاک - که شد از ید قدرتش سبز تاک ، مثنوی دوم : ای خدا دارد دل من آرزو - تا کنم وصف گل رخسار او . مثنوی سوم موسوم به بہارستان عاشق : المہی تازه کن از عشق داغم - بخندان نوگی در صحن باغم) ، آغاز : نسیخه ای ثنایت گدہ در قرآن خدای انس و جان - هست بر طغرای نامت . . . نشان ، ۱۷ ص .

دیوان عاصی = قافنامه

از مولوی غلام سرور متخلص به عاصی . وی سنی است . این اشعار ازوست : آرزو دارد عاصی از کرمت - کہ به بخشی گناه او خلاق . روی عاصی غلام سرور را - روز محشر خدا کنی تو براق . ۳۲ غزل در ردیف «ق» به ترتیب حروف تہجی سروده است . آغاز : ای چہان آفرین یگنہ و طاق - از ہمہ قید ہا علی الاطلاق .

N.M. 528-64/3 : نستعلیق ، لچہمن داس (ساکن اکال گڑھ ، بخش گوجرانوالہ) ، رمضان

المبارک ۱۲۶۶ هـ ، ش ۳ در مجموعہ ، گ ۱۴۴-۱۵۱ .

N.M. 1958-571/5 : نستعلیق ، محمد جلال الدین بن رحیم بخش ، از تیرہ راجپوت کھوکھر،

ساکن ہیرانوالہ کلان (بخش گوجرانوالہ) ، ۱۴ شوال ۱۳۰۸ هـ (تاریخ مجموعہ) ، ش ۵ در مجموعہ ،

ص ۱۰۵-۱۲۰ .

دیوان عترت

از عبدالمنان عترت . ظاهراً در ۲۱ ربیع الثانی ۱۱۷۵/۱۷۶۱ م (تاریخ کتابت) زنده بود . در دیوان خود شیخ عبدالقادر گیلانی (م ۵۶۱ هـ) را ستایش کرده است . این شعر ازوست . ششم زلوح دل خط هر جوهری آکه بود - عترت بد آب آینه ها میخورم قسم .

N.M. 1963-247 : نستعلیق خوش ، محمد صدرالدین بن محمد بدرالدین ، ۲۱ ربیع الثانی ۱۱۷۵ ، سرلوح ، جدولبند ، دارای غزلیات ، ۲۲۴ ص ، کاتب دنبال نام سراینده این کلمات را نوشته است . «اعطیه الله تعالی لقایه و زید عمره و بقایه» .

دیوان عرشی اکبر آبادی

از میر محمد مؤمن عرشی (م ۱۰۹۱/۱۶۸۰ م) بن میر عبدالله مشکین رقم اکبر آبادی . ازوست . تا بوصول او رسی عرشی بدل بیتاب باش - میرساند شوق تا او بیقراری بیشتر .
بنگرید به : خورش نویسان ۳ : ۸۴۲ ، فرهنگ سخنوران : ۳۸۶ .

N.M. 1958-202/9 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، شامل غزلیات و رباعیات و مثنوی با سر آغاز : بنام مسیحائی تاک آفرین - وجود لطافت بخاک آفرین ، آغاز غزلیات : اگر فراگیرد بهار جلوه اثر بهستان ما - تن نهالی گردد و دل غنچه و گل جان ما ، ۱۰۴ ص .

دیوان عرفی شیرازی

از جمال الدین محمد عرفی شیرازی (م ۹۹۹/۱۵۹۱ م) .
بنگرید به : فرهنگ سخنوران : ۳۸۷ .

N.M. 1961-1241 : نستعلیق ، ۱۱۰ هـ (مشکوک) ، سرلوح ، جدولبند ، شامل غزلیات و قصاید ، آغاز : ای نه فلک زخوشر وضع تو دانهی - وز قصر کبریای تو عرش آشیانهی ، ۲۹ ص .
N.M. 1957-655/5 : نستعلیق ، صفر ، ۵ جلوس اکبر شاه (اگر منظور ازین جلوس جلال الدین اکبر پادشاه باشد این سال مصادف با ۱۰۱۳ هـ میشود ، اما خط آن متاخر تر بنظر میرسد) ، عنوانهای قصاید شنگرف ، آغاز : ای متاع درد در بازار جان انداخته - . . . ، ۲۳۲ ص .

N.M. 1957-1050/5 : نستعلیق ، ۲۲ صفر ۱۰۷۶ هـ ، کلیات اوست ، شامل : نفسیه ، مثنوی مجمع الابرار ، مثنوی خسرو و شیرین ، ساقینامه ، ترجیع بند ، قصاید ، ترکیب بند ، غزلیات ، مقلعات ، ترجیع بند ، مفردات ، رباعیات ، با مقدمه عبدالباقی نهاوندی ، توسط محمد قاسم سراجا بن خواجه محمد علی اصفهانی در ۱۰۲۶ هـ گردآوری شده با سرلوح های زیبا ، آغاز : (مقدمه) :

حمدی که نخستین پایه اش معراج دانشمندان سزد ، ۹۵۴ ص . برای آگهی بیشتر رجوع شود به :
نظام الدین جام : عرفی شیرازی کی ایک نایاب کلیات ، مقاله مندرج در «پیوند های فرهنگی ایران و
پاکستان» از نشریات مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان ، اسلام آباد ، ۱۹۷۷ م ، ص ۴۰۹-۴۲۴ .
N.M. 1965-82 : نستعلیق ، ۲ ذیقعد ۱۱۹۶ هـ ، برای کمان سنگو ، دارای قصاید و غزلیات
و رباعیات . آغاز : ای متاع درد . . . ، ۳۳۸ ص .

N.M. 1961-1276 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، جدولبند ، دارای قصاید و غزلیات و رباعیات
و قطعات ، ناقص الطرفین ، ۴۲۲ ص .

N.M. 1969-185 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، بخوانش میرزا محمد علی بیگ ، دارای قصاید ،
آغاز : ای متاع . . . ، ۱۷۶ ص .

N.M. 1957-247/28-C : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، شامل قصاید ، آغاز : ای متاع . . . ،
ش ۳ در مجموعه ، گ ۱۰۷-۱۸۵ .

N.M. 1961-1278 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، شامل قصاید ، آغاز : ای متاع ، ۲۶۸ ص .

شرح دیوان عرفی شیرازی

از میرزا احمد بن عبدالرحیم صفی پوری . در نسخه کتابخانه مرعشی ، قم ، شماره ۱۹۳۰ .
تاریخ شرح غره رجب ۱۲۵۴/۱۸۳۸ م درج شده است . (فهرست نسخه های خطی کتابخانه
. . . مرعشی قم تألیف سید احمد حسینی ۵ : ۳۰۶) .

آغاز : سپاس بیغایت و ثنای بینهایت مر سلطانی را سزد که .

N.M. 1961-1354 : نستعلیق ، سید محمود ، سده ۱۳ هـ ، جدولبند ۱۲۸ ص .

شرح دیوان عرفی

از مولانا قطب الدین اسرائیل دهلوی (یادداشت صفحه عنوان) . گزارش قصاید عرفی است .
آغاز : ای متاع درد در بازار جان انداخته . . . خطاب بجوهری رسته وحدت میکند که
متاع درد را به دکان جان نمایش داده .

N.M. 1966-21 : نستعلیق و شکسته ، سده ۱۲ هـ ، ۱۳۴ ص .

دیوان عزلت

از عزلت . از اشعار او پیدا است که وی پس از صایب (۱۰۷۷ م یا ۱۰۸۰ هـ) بوده است .

مثلاً : عزلت کلام ماچه کم از شعر صایب است - جان رسیده جسم گردان را چه میکند. نیز ازوست . عزلت دو چند سرور وضع جهان شدیم - نادیده ایم گردش چشم حیات را .

بنگرید به : فرهنگ سخنوران : ۳۸۹ «عزلت بهکری» (م. ۱۱۶۰هـ) و «عزلت سورتی» (م. ۱۱۸۹هـ) .

N.M. 1976-127 : نستعلیق ، اشرف (?) ، ۱۴ رمضان ۱۲۵۹هـ ، ناقص الاول ، آغاز : مشکل توان رسید معانی بجز صور - جانان زروی خویش میفکن نقاب را ، تنها غزلیات است ، ش ۱ در مجموعه ، ص ۱۱۰-۱ .

دیوان عزیز لکهنوی

از خواجه عزیز الدین عزیز لکهنوی (۱۲۴۸-۱۳۳۳/۱۸۳۲-۱۹۱۵ م) بن خواجه زین الدین . مدتی رئیس بخش فارسی دانشکده کینک ، لکهنو (هند) بوده است . کلیات او با مقدمه نواب حبیب الرحمن شیروانی چاپ شده است .

بنگرید به : تذکره شعرای کشمیر ۲ : ۸۳۸ .

N.M. 1961-31 : نستعلیق ، ۱۹۳۰م/۴۹-۵۱۳۴۸هـ ، دارای غزلیات ، آغاز : الهی شوخی پروانه ده شمع زبانم را - منور کن ز نور معرفت بزم بیانم را ، ص ۵۶ .

N.M. 1961-29 : نستعلیق ، سده ۱۴هـ ، دارای غزلیات ، مفردات ، مثنوی در خاتمه سفرنامه محمد حسین اله آبادی ، گزیده مثنوی «ارمغان لاجواد» در وصف کشمیر ، قصاید ، قطعات تاریخ ، مثنوی «هدیه الثقلین» ، ترکیب بندها ، مثنوی در سفر بیگم رئیسده بهوپال ، رباعیات ، مرثی ، رقعات منظوم ، ص ۳۹۴ .

دیوان عشق

از حکیم عبدالباسط متخلص به عشقی و مخاطب به کلیم الممالک خان بهادر بن مولوی محمد مهدی واصف - ازوست . بداد دل نرسد گریه ام اگر ای عشق - که تخم توبه کند سبز سر زمین مرا .

N.M. 1961-1246 : نستعلیق ، سده ۱۴هـ ، دارای غزلیات ردیف الف تا شین ، آغاز : ز جهل و شرک مه رسید شرع و دین مرا - کنم نه سجده بجز عقل آفرین مرا ، ص ۸۱ ، ناتمام .

دیوان عقیل

از عقیل . ظاهراً سراینده قرن ۱۴هـ/۲۰م است . ازوست . درد سر باشد بکوشیدن علاجش

ای عقیل - کی بجز دیدار گل باشد دواى عندلیب . منم اسیر قفس هم قفس بدوش کسی - عقیل بر سر صیاد آشیان من است .

N.M. 1961-1259 : نستعلیق ، ظاهراً بخامه سراینده ، ۵۱۴ ، دارای رباعیات ، غزلیات ، آغاز : ای دل تاکی برنگ مستان باشی - تا چند غلام می پرستان باشی ، ۵۰ ص .

دیوان علی (ع)

دیوان اشعار عربی حضرت (ع) .

ترجمه دیوان علی (ع)

از ناشناس .

آغاز : الناس فی جهة التمثال اکفا . . . آدسی از ره تمثال بهم می .
N.M. 1961-1209 : نسخ (متن) ، نستعلیق (ترجمه) ، ۱۸ رمضان ۱۲۴۹ هـ ، مجدول ، ترجمه شنگرف ، ۲۵۲ ص .

شرح دیوان علی (ع)

از عبدالعلی محمد بحر العلوم نگارنده «تذکره مصنفین درس نظامی» ازین شرح نام برده است .

آغاز : قدح نسب ظنی و مدح عام دینی الناس من جهة التمثال اکفا . . . افراد و انسان از روی صورت یکسان اند .

N.M. 1961-1210 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ترجمه در بین السطور و شرح در حاشیه است ، ۵۶ ص ، در پایان قطعات تاریخ فارسی دارد .

شرح دیوان علی (ع)

از قاضی کمال الدین میر حسن میبیدی (م ۱۲۰۵-۰۶/۵۹۱۱ م) . با مقدمه ای بنام «فواتح» در هنت «فاتحه» .

آغاز (مقدمه) : سپاس و سعادت اساس و شکر عبادت لباس را سزاست (شرح) : الناس من جهة التمثال اکفا . . . مفهوم تعریف اشارت است بتعین و تمیز معنی در زمین سامع .

بنه‌گرید به : ریو ۱ : ۱۹ ، نسخه های فارسی ۲ : ۱۳۰۳ .

N.M. 1976-60 : نسخ و شکسته ، ۲ جمادی الثانی ۱۱۰۳ هـ ، ۳۶۰ ص ، تنها مقدمه (فواتح) است .

N.M. 1957-910 : نستعلیق خوش و زیبا ، محمد اسمعیل حسینی شیرازی ، جمادی الاول ۱۲۵۵ هـ ، در حیدر آباد دکن ، جدولها و عنوانها زرین ، فواتح از ص ۱۰۲-۲ و شرح از ص ۱۰۴-۳۶۷ .

دیوان علی سرهندی

از ناصر علی سرهندی (در حدود ۱۰۴۸-۱۱۰۸/۱۶۳۸-۹۷-۱۶۹۶ م).

بنگرید به : ریو ۲ : ۶۹۹ ، شعر العجم فی الہند از اکرام الحق ، ص ۳۹ ، ملتان ۱۹۶۱ م .
آغاز : (غزلیات) محبت جاده ای دارد نمان در خلوت دلها - چو تار سبجه گم گردید
ره زیر منزلها .

N.M. 1957-912/33-1 : نستعلیق ، جواهر سنگھ بن سکھ رای ، ۱۱۳۲ هـ ، سرلوح ، شامل غزلیات ، ش ۱ در مجموعه ، ۱۷۶ ص .

N.M. 528/260 : نستعلیق خوش ، سده ۱۲ هـ ، شامل غزلیات ردیف های مختلف ، ناقص الطرفین ، آغاز : سن و طفلی کہ هایل سوز باشد برق دیدارش - نگه بیروم برگردد ز شوخی های رفتارش ، ۲۲ ص .

N.M. 1957-668/9-B : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، شامل غزلیات ردیف الف ، آغاز : ندارد
حیرت دل تاب حسن بی حجابش را - کہ باشد صافی آیینہ شبیم آفتابش را ، ش ۲ مجموعه ، ص ۲۲-۵۲ ، ناقص الآخر .

N.M. 1957-247/28-B : نستعلیق ، محمد بخش ، ۱۴ جلوس محمد اکبر پادشاه (ظاہرا
جلوس اکبر شاه ثانی = ۱۲۳۵ هـ) ، شامل قصاید و غزلیات و رباعیات ، ش ۲ در مجموعه ،
ک ۲۳-۱۰۵ .

N.M. 1962-168 : نستعلیق ، ۶ جمادی الثانی ۱۲۹۵ هـ ، دارای غزلیات و رباعیات ، ۱۰۰ ص .

شرح دیوان علی سرهندی

از بہلول کول برکی جالندری بن بہرزا جان . در سال ۱۱۲۴/۱۷۱۲ م با کمک روحانی
حضرت سید بہیک سیوانی (مراد نگارنده) نگاشته است .

آغاز : سبحان الله الذی فتح المثلی سمعیات کلام تلامذہ الذین فی الرتبہ العظیم (متن) :
جوهر فطرت من هیچ محقق نشناخت . . . بفتح نایافت عقل اول و عقل کل .

بنگرید به : پاکستان میں فارسی ادب ۳ : ۳۷۸ .

N.M. 1957-247/29 : نستعلیق خوش ، نور محمد بن محمد حسن بن حافظ احمد ،

۵۱۲۰۹ ، شرح قصیدہ سیمیه و غزلیات است ، ۱۸۴ ص .

شرح دیوان علی سرہندی

از ناشناس .

آغاز : محبت جادہ ای دارد نہان در خلوت دلہا . . . بر ادا فہمان نزاکت سخن پوشیدہ
نماند کہ این شعر تشبیہی است .

N.M. 1961-1358 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۳ ، متن شنگرف ، ۱۱۶ ص .

دیوان غافل

از میرزا مغل غافل . اشعار پراکنده اوست .

بنگرید به : بیاض . N.M. 1961-1324 : در بخش چند دانشی ، ص ۱۳۹ .

دیوان غنی کشمیری

از ملا محمد طاہر غنی کشمیری (۱۶۶۹-۶۷/۵۱۰۷۹م) . نخست محمد علی ماهر دیوان
او را جمع آوری کردہ کہ اکنون نسخہ آن موجود نیست . نسخہ ہا کہ در دست است و چاپ ہم شدہ ،
در ۱۰۷۹ توسط محمد مسلم صنعی با ہمکاری لالہ ملک شہید گرد آوری شدہ است - گرد آورندہ بر
آن دیباچہ ای نیز افزودہ است .

آغاز : (مقدمہ) : ای ذات تو سر دفتر افراد وجود - هر بود و نبود را زبود تو نمود . . .
قادری کہ گلہای رنگین معانی در زمین سخن سبز کردہ ، (غزلیات) : جنونی کہ کہ از قید خرد بیرون
کشد ما را - کنم زنجیر پای خویشتن دامن صحرا را .

بنگرید به : تذکرہ شعرای کشمیر ۲ : ۹۶۸ ، ریو ۲ : ۶۹۲ ، شعر العجم فی الہند : ۶۹ .

N.M. 528-256/3 : شکستہ ، سدہ ۵۱۲ ، شامل غزلیات ردیف الف تا دال ، ش ۳ در

مجموعہ ، ۵۸ ص ، ناتمام .

N.M. 1975-107 : نستعلیق شکسته آمیز ، محمد صالح ۱۲۹۲ هـ ، با مقدمه مسالم ، آغاز غزلیات افتاده : بود از شعله آواز قلقل بزم من روشن - سرت کردم مکن خاموش ساقی بزم (شمع) مینا را ، شامل غزلیات و رباعیات و اشعار مشرق از نوع تواریخ و تعریفات و هجویات ، در پایان شرح احوال نگارنده منقول از «مجمع النفایس» تالیف آرزو دارد ، ۱۴۴ ص ،

N.M. 1962-165 : نستعلیق ، ۲۵ ربیع الاول ۱۲۹۴ هـ ، دارای غزلیات و رباعیات ، ۱۱۸ ص .

N.M. 1958-262/18 : شکسته چلیبا ، سده ۱۳ هـ ، غزلیات ، ۶ ص .

N.M. 1961-1286 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، از روی نسخه چاپی مطبع مصطفایی ۱۲۶۱ هـ ،

نقل شده ، با مقدمه مسالم و توضیحات در هامش ، ۱۴۴ ص .

دیوان غیائی بخاری

از شاه غیاث الدین غیائی بخارایی ، مرید شاه معصوم ولی احراری بود . از ارباب کشف و شهود و از پیران سلسله نقشبندیه احراریه قاضی محمد صادق خان اختر است (روز روشن : ۵۹۱ تهران ، همان : گنج بخش ۳ : ۱۴۶۷) .

N.M. 1972-90/1 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، دارای غزلیات و رباعیات و مثنوی با سر آغاز :

پیشتر زانکه دو عالم نبود - نام (و) نشان هیچ ز آدم نبود ، ش ۱ در مجموعه ، ص ۸۳-۱ .

دیوان (کلیات) فائز دهلوی

از نواب صدر الدین خان فائز بن نواب زبردست خان بن نواب ابراهیم خان . تاریخ دقیقی تولد و مرگ او در دست نیست اما از آثار او میتوان استنباط کرد که وی در حدود ۱۱۰۰/۹۹-۱۶۹۸ م زاده شد و در ۱۱۴۲/۳۹-۱۷۳۰ م کلیات خود را جمع کرد و تا ۱۱۵۱/۳۹-۱۷۳۸ م هنوز زنده بود . وی به اردو و فارسی شعر میسرود و آثار متعدد از وی در دست است . (بنگرید به : تاریخ ادبیات مسلمانان پاکستان و هند : ۱ : ۱۹۶ و ۲ : ۷۷ ، دیوان فائز ، باهتمام مسعود حسن رضوی ، چاپ انجمن ترقی اردو ، هند) .

N M. 1958-478 ، 479 ، 480 : نستعلیق خوش ، با مهر مواف و مهر دیگر با تاریخ

۱۲۶۶ هـ ، کلیات اوست ۱- خطبه کلیات ، در مباحث شعر و صنایع شعری (ص ۲-۴۵) در آن مینویسد که وی در یکروز ۱۲ بیت میسراید و ضمنا بر شاهنامه فردوسی ، خسرو و شیرین و لیلی و مجنون و خردنامه اسکندری و یوسف و زلیخای جامی و نل و دن فیضی بشدت ایراد گرفته است . ۲- خطبه کلیات ، بتکرار (ص ۴۸-۹۵) ، آغاز : الحمد لمن ابتدع نوع الانسان و کمله واحسن خلقه و انطق

لسانه . ۳- رقعات المصدر ، به نثر ، در نکات معنوی و مناسبات لفظی و صنایع که بدوستان مرقوم نموده ، (ص ۹۶-۱۶۲) ، آغاز : حمدله . . . اما بعد این رقعاتی چند است که احقر انام . . . برای جمعی از احباب مرقوم نموده .

N.M. 1958-476 : نستعلیق خوش ، با سهر مورخ ۵۱۲۴۶ ، در آغاز نسخه نام کاتب احمد علی آمده است ، اصل کلیات شامل ۲۸ جزو و مطالب است . ۱- خطبه (که نسخه حاضر ندارد) ، بقیه اجزاء و مطالب در این نسخه بدین ترتیب آمده است . ۲- قصاید ، ۳- قطعات ، ۴- غزلیات ، ۵- رباعیات ، ۶- مستزاد و چیستان ، ۷- مخمبات ، ۷- مربع تراکیمب ، ۹- ترکیبات ، ۱۰- ترجیعات ، ۱۱- تسمیط ، ۱۲- مفردات ، ۱۳- بحر طویل ، ۱۴- مرائی ، ۱۵- مثنویات در بحر مثنوی مولوی و سراج الخیال ، [بدین ترتیب : ۱- نوری خیال (ص ۲۶۲-۲۶۸) آغاز : ابتدای نام از نام خداست - بر زبانم نام او جل و علاست ، ۲- مثنوی دوم در سخن گفتن شمع و پروانه باهم ، آغاز : گفت با شمع شبی پروانه ای - عاشق از خویشتن بیگانه ای (ص ۲۶۸-۲۷۳) ، ۳- رقعده ، ۴- مثنوی در زبزی احتیاج و خوبی اقبال] ، ۱۶- مثنویات در بحر شاهنامه و مکندر نامه ، [بدین ترتیب : ۱- مفرح القلوب (ص ۲۸۲-۲۸۸) آغاز : بیا بشنو از من سخنی چند - باشد برایت همه سود مند ، ۲- مثنوی در تعریف اسپ عراقی بسمی به میرزا واهب ، ۳- مثنوی در تعریف جامع مسجد لاهور ، ۴- رزیه ، ۵- تعریف حمام ، ۶- تعریف مجلس سالگره (سالگرد) ، ۷- تعریف عمارت باغ پیشاور ، ۸- تعریف پان ، ۹- تعریف شهر لاهور ، ۱۰- رقعده برای مطلوب ، ۱۱- شکایت احوال ، ۱۲- تعریف شاهجهان آباد] ، ۱۷- مثنویات در بحر خسرو و شیرین نظامی و زلالی ، [بدین ترتیب : ۱- قضا و قدر (ص ۳۲۰-۳۳۷) آغاز : شنیدم این حکایت از جوانی - چو گل رنگین کلاسی خوش بیانی ، ۲- تعریف باغ ابراهیم آباد (سودهره کنونی در بخش سیالکوٹ) ، ۳- شکوه از فلک ، ۴- رقعده ، ۵- بدیع الخیال ، ۶- مناظره سوز و مگس ، ۷- تعریف اسپ ، ۸- مذمت اسپ ، ۹- تعریف مکتوب ، ۱۰- تعریف عمارت و حمام دهلی] ، ۱۸- مثنویات در بحر لیلی و مجنون نظامی و جامی و نل و دمن فیض ، [بدین ترتیب : ۱- تعریف دهلی ، ۲- ریاض الجنان (ص ۳۷۴-۳۸۴) آغاز : این نامه نو که برزبانست - بر نام خدای انس و جانست ، ۳- رقعده ، ۴- احوال گیتی] ، ۱۹- مثنویات در بحر حدیقه الحقیقه سنائی و هفت پیکر نظامی ، [بدین ترتیب : ۱- نزهة الارواح (ص ۳۸۸-۳۹۲) درباره جشن نوروز ، آغاز : یافت ترتیب روز نوروزی - خانه ام مجلس دل افروزی ، ۲- رقعده ، ۳- تعریف تیره ، ۴- رقعده ، ۵- شکوه از فلک ، ۶- تعریف آینه خانه ، ۷- حکایت عقرب و سنگ پشت (لاک پشت)] ، ۲۰- مثنویات در بحر مخزن الاسرار نظامی و نقش بدیع غزالی ، [بدین ترتیب : ۱- حمد و توحید ، ۲- خلاصه الافکار ، ۳- رقعده ، ۴- حسرت و افسوس و ناسازگاری چرخ کج رفتار ، ۵- وصف بهار ، ۶- مکالمه گل و بلبل] ، ۲۱- مثنویات در بحر سبحة الابرار جامی و بدن نمای

مهری [بدین ترتیب : ۱- بدن نما در تعریف یار ماه سیما (ص ۳۲۶-۴۳۱) آغاز : بشنو از من سخن ای صاحب هوش - شو مرا پا همه تن چو گل گوش ، ۲- تمهیت عید فطر ، ۳- وصف گامهای هندوستان ، ۴- سنکار برن (یعنی آرایش و زیبایش بشیوه هندی) ، ۲۲- مشنویات در بحر های غیر مشهور (سویا هنت بحر مشهور) ، ۲۳ و ۲۴- لطائف و غزلیات [بدین ترتیب : ۱- ساقینامه (ص ۴۵۲-۴۶۶) آغاز : بهار است و دل بی شکیب و قرار - بیاد می و ساقی گل عذار ، ۲- افترا نامه ، ۳- عاملی نامه ، ۴- آتش نامه ، ۵- بارش نامه (باران نامه) ، ۶- حویلی نامه (حویلی بمعنی خانه بزرگ) ، ۷- درگاه نامه ، ۸- نهان نامه ، (در رد هنود) ، ۹- عروسی نامه ، ۱۰- فصول نامه ، ۱۱- خرابات نامه ، ۱۲- قناعت نامه ، ۱۳- شکایت نامه ، ۱۴- قحط نامه (قصه قحط در پنجاب) ، ۱۵- تلاح نامه] . ۲۵- غزلیات ریخته (اردو) ، ۲۶- مشنویات ریخته (اردو) ، ۲۷- سلیمات ، ۲۸- خاتمه در مواعظ و نصایح ، ۵۸۴ ص .

دیوان فایض البیان = دیوان اصغر

دیوان فدایی

از فدایی. ازوست : می نوش و شاد باش فدایی که درازل- گردید غم نصیب تو از کردگار ما. ای فدایی دوست گر داری وصال دوست را - نه بهجرش ناله کش نه ز جورش داد کن ، سراینده در آن ناصرالدین را چنین ستایش کرده است . ناصرالدین خسرو اقلیم گیر ملک بخش - آنکه آمد در جهان تاج شرف فخر تبار .

بنگرید به : فرهنگ سخنوران : ۴۳۶ .

N.M. 1961-1265 : نستعلیق شکسته آسبز ، سده ۱۳ هـ ، دارای قصاید و غزلیات ، آغاز : در توبه یاقی نیستم پیش آر صمبا ساقیا - خواهی که بینی کیستم پرکن قدح را ساقیا ، ۶ ص ، جا بجا شده است .

دیوان فطرت

از میرزا معزالدین سلقب به موسوی خان که اول «فطرت» تخلص داشت و بعدا «موسوی» قرار داد ، یاد او «در منشآت موسویخان» در ص ۲۰ گذشت . نیز بنگرید به : فرهنگ سخنوران : ۵۷۶ «موسوی مشمهدی» .

N.M. 1961-1263 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، دارای غزلیات ، مفردات ، رباعیات ، آغاز : جنونم کوس شهرت زد بدامن چون کشم ما را-پیشانی ناله عشقم خبر کن کوه و صحرا را ، ۱۷۶ ص .

دیوان فغانی شیرازی

از بابا فغانی شیرازی . (م ۱۵۱۹/۸۹۲۵) .

بنگرید به : فرهنگ سخنوران : ۴۵۱ ، دیوان اشعار بابا فغانی شیرازی ، بتصحیح احمد سهیلی خوانساری ، تهران . ۱۳۴۰ ش .

N.M-1969-254 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، مجدول ، دارای غزلیات ، ناقص الطرفین ، از رویف الف تا هاء ، آغاز : ای بر دلم ز وعده جام تو داغ ها - شب ها در انتظار تو سوزم چراغ ها ، ۱۹۲ ص .

دیوان فیضی دکنی

از شیخ ابوالفیض فیضی دکنی . (م ۱۵۹۵/۸۱۰۰۴) .

بنگرید به : احوال و آثار ملک الشعرا ابوالفیض فیضی . تالیف حسام الدین راشدی ، کراچی ، کلیات فیضی ، بکوشش ای دی ارشد ، لاهور ۱۹۶۷ م ، محمد قاضی : « فیضی - احوال و آثار » تز دکترایی از طرف دانشگاه بمبئی (هند) .

N.M-1961-1314 : نستعلیق ، ذیحجه ۱۱۲۱ هـ ، مجدول ، دارای قصاید ، غزلیات ، منظومه ای در عربی ، قطعات ، رباعیات ، آغاز : یا ازلی الظهور یا ابدی الخفا - تورک فوق النظر ، حسنک فوق الشاء ، ۳۵۴ ص ، سوریانه زده .

دیوان قآنی شیرازی

از سیرزا حبیب الله قآنی شیرازی (م ۱۸۵۳-۵۴/۸۱۲۷۰) .

بنگرید به : فرهنگ سخنوران : ۴۶۰

N.M-1961-1249 : نستعلیق ، سده ۵۱۴ ، دارای قصاید ، آغاز : دوشم ندا رسید ز درگاه کبریا - کی بنده کبر بهتر ازین عجزا با ریا ، ۲۳۳ ص .

دیوان قادر

از نواب قادر یار جنگ . او در دیوانش آصف جاه دکن (۱۱۳۲-۱۱۶۱) را ستوده است . ازوست : قادر سخن چون شکر ساخته برقند - کام و لب و دندان و چاک و چانه ما را . N.M-1972-187 : نستعلیق ، ۵۱۳۲۵ ، دارای غزلیات ، رباعیات ، قطعات ، قطعات تاریخ وفات امرای دکن ، منویات کوتاه ، مدایح حضرت رسول اکرم و مناقب نبوت الاحقاف و الهه ، آغاز غزلیات : ای تاری ز لطف تو باغ نعیم را - پر گل ز فیض خلق دو نامن نسیم را ، ۹۰۳ ص .

دیوان قادری

از شاهزاده داراشکوه متخلص به قادری. (رک : حسنات العارفین، در بخش عرفان، ص ۲۱۵).

بنگرید به : فرهنگ سخنوران : ۴۶۱ «قادری هندوستانی» .

N.M-480 : نستعلیق شکسته آمیز ، سده ۱۲ هـ ، دارای ۱۴۹ غزل ، آغاز : همه موجود در

وجود ما - گنج مخفی است این نمود ما ، ۱۹ ص ، موریانه زده .

دیوان قاسم ، قاسمی

در مناطق هر دو تخلص آمده است : بیا و از کف قاسم پیاله گیر و پیرس - خمار روز ندارد
سی شبانه ما . بجان خرید وصال تو قاسمی ترسم - هوس کنند ز هر سو متاع ارزان را . در آغاز نسخه
موزه نام سراینده «شیخ ابوالقاسم» درج شده است .

پس از بررسی معلوم شده که این دیوان از قاسم انوار یا قاسم دیوانه نیست .

N.M-1961-1233 : نستعلیق ریز ، سلخ ذیحجه . ۴۰ هـ ، سرلوح ها ، جدولبند ، شامل

قصائد ، مقطعات ، غزلیات ، رباعیات ، مثنوی ، آغاز : ای مرا از تو ورد جان الله - حافظت باد
جاودان الله ، ۱۶۴ ص .

دیوان قاسم انوار

از سید سعید الدین علی معروف به قاسم انوار و متخلص به قاسم و قاسمی . (۷۵۷-۵۸۳۷/

۱۳۵۶-۱۴۳۳ م) .

بنگرید به : کلیات قاسم انوار ، بتصحیح سعید نفیسی ، تهران ۱۳۷۴ ش ، فرهنگ سخنوران :

۴۶۲ «قاسم تبریزی» .

N.M-1971-161/1 : نستعلیق خوش ، محمد بن محمد مشهور به بقال ، شوال ۵۸۷۷ هـ ،

نقل ترقیمه : در تاریخ شهر شوال ختم بالخیر والاقبال سنه سبع و سبعین و ثمانماید ، العید محمد بن

محمد المشهور به بقال . (برای احوال او بنگرید به : خوشنویسان ۳ : ۶۶۲) ، مذهب و ملوح ،

دارای ، غزلیات (ص ۱-۳۷۳) ، ترجیع بندها (ص ۳۷۴-۳۸۳) ، قصاید (ص ۳۸۳-۳۹۱) ، رباعیات

(ص ۳۹۱-۴۰۱) ، متفرقات (ص ۴۰۱-۴۱۰) ، انیس العارفین (ص ۴۱۰-۴۵۶) ، رساله عدد مقامات :

مقامات العارفین (ص ۴۵۶-۴۶۰) ، رساله در بیان واقعه آمدن تیمور (ص ۴۶۰-۴۶۵) ،

انیس العاشقین (ص ۴۶۶-۴۹۰) ، رساله سوال و جواب (ص ۴۹۱-۴۹۷) ، مرثی (ص ۴۹۸-۴۹۹) ،

آغاز نسخه افتاده .

- N.M-1974-137 : نستعلیق ، محمد فاضل بن میر سید علی حسینی ، شعبان ۱۰۶۰ھ ، شامل مثنویات (انیس العارفین) ، غزلیات ، قصائد ، رباعیات ، ۷۶ص ، اندازہ جیبی .
- N.M-1961-1236 : نستعلیق ، محمد . . . ، سده ۱۲ھ ، دارای غزلیات ، قصائد ، رباعیات ، مثنوی ، آغاز : من بیچاره سودا زده سرگردانم - که باوصاف خداوند سخن چون رانم ، ۴۴۸ص .
- N.M. 1961-1237 : نستعلیق ، سده ۱۳ھ ، جدولبند ، دارای غزلیات و رباعیات ، آغاز افتاده : محمد را بمهمان برکنار خوان باحسان بر - شراب از جام احسان برکه سبحان الذی اسراء ، ۲۶ص .
- N-M. 1970-5 : نستعلیق ، ۷ جمادی الاول ۱۳۲۵ھ . آغاز : من بیچاره سودا ... ۸۳ص ، اندازہ رحلی .

دیوان قاسم دیوانه

از محمد قاسم دیوانه مشہدی ، سراینده قرن ۱۱/۱۷م و شاگرد صایب تبریزی .
بنگرید به : فرهنگ سخنوران : ۶۴ «قاسم مشہدی» .

- N.M. 528/47 : نستعلیق خوش ، سید قطب الدین حسنی ، ساکن تصور ، جمادی الاول ۱۱۰۷ھ ، برای خان میان حسن خان بن میان عنایتی خویشگی ، شامل غزلیات و رباعیات : آغاز : بس که افتاده از غمت آشتگی در کار ما - برسر ما خود بخود وای شود دستار ما ، ۲۸۲ص .

دیوان قاصر

ازوست ، نیم شاعر ولی قاصر غزل سنج عشقم - چه فیض از قرب المہام است طبع نکته دائم را . چه میرانی به تجویص رقیبان - چو قاصر عاشق بی دست و پا را .
بنگرید به : فرهنگ سخنوران : ۶۵ .

- N.M-1975-85 : نستعلیق ، شیخ احمد علی ، ۱۳۳۴ فصلی ، شامل غزلیات ، رباعیات ، آغاز : المہی سہربان کن بر دل من دلستانم را - کہ سپہر . . . بینایی دل ساخت جانم را ، ۲۶ص .

دیوان قتیل لاهوری

از محمد حسن قتیل لاهوری (م ۱۲۳۲ یا ۱۲۳۳ھ) .
بنگرید به : فرهنگ سخنوران : ۶۸ .

- N.M. 1969-307 : نستعلیق ، سده ۱۳ھ ، دارای غزلیات ، قطعات تاریخ ، مخمس ، ترجیع بند ، آغاز : گہ پیری گہ آدمی گاہی ملک خوانم ترا - پایکہ برتر از ان داری کہ میدانم ترا ، ۵۰ص .

دیوان قدسی مشہدی

از حاجی جان محمد قدسی مشہدی (۵۱۰۵۶/۱۶۴۶م) .

ہنگرید بہ : تذکرہ شعرای کشمیر ۳ : ۱۲۲۷ ، خانم زہرا حسنین : «قدسی مشہدی»، رسالہ^۱ دکترایی از طرف دانشگاه اسلامی علیگڑھ (ہند) .

N.M-1967-79/C : نستعلیق ، سوہن چند بن تیک چند ، (۵۱۱۱۹) ، در شاہجہان آباد ، جدول ، آغاز : من آنم کہ کنم سرکشی ز تیغ جفا - چو شمع زندہ سر خویش دیدہ ام دریا ، ش ۳ در مجموعہ ، ص ۶۶-۱۴۱ .

دیوان قصاب سورتی

ازوست : بندہ عشق تو ہر رفت غم ہمدم است - زان سبب قصاب میگوید کہ عاشق مرد نیست . نمی گیرم زاعلش بوسہ قصاب نادانی - گیاه خشکم و از آتش رخسار میترسم .

N.M-1957-655/9 : نستعلیق ، ۷ ذیحجہ ۵۱۱۲۲ ، شامل ۳۳ غزل و یک مخمس ، آغاز افتادہ : اشجار باغ را بنظر چون در آوری - نرگس بجای لالہ بروید زخار ہا ، ۳۸۸ ص .

دیوان قوی

ازوست : قوت روحم نغمہ از نای ونی باشد قوی - جرعه از می بود ہم من و ہم سلوی مرا . راز در بردہ بیوشم قوی چون حافظ - ورنہ در محفل رندان خبری نیست کہ نیست .

ہنگرید بہ : فرهنگ سخنوران : ۳۷۷ «قوی فاروقی سندی» .

N.M-1961-1303 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۳ ، دارای غزلیات ، ردیف الف و تاء ، آغاز : ست کن یا رب مدام از نشہ صہبیا مرا - جلوہ ساقی بدہ ز آیینہ مینا مرا ، ۳۲ ص ، ناقص الآخر ، در ہامش توضیحات .

دیوان کلیم کاشانی

از ابو طالب کلیم کاشانی (م ۱۰۶۱ یا ۵۱۰۶۲/۵۲-۱۶۵۱م) .

ہنگرید بہ : تذکرہ شعرای کشمیر ۳ : ۱۳۴۳ ، فرهنگ سخنوران : ۴۸۷ ، دیوان کلیم کاشانی بتصحیح پرتو بیضایی ، تہران ۱۳۳۶ ش ، خانم شرف النساء انصاری :

“A critical study of the life and works of Abu Talib Kalim”

رسالہ^۱ دکترایی از طرف دانشگاہ حیدر آباد (ہند) ، ثروت علی :

"Abu Talib , his life and works"

رسالهٔ دکترانی از طرف دانشگاه لکهنو (هند) ، ۱۹۶۵ م .

N.M. 1968-133 : نستعلیق ، محمد طالب بن محمد زسان گیلانی سید اشرفی ، ۲۰ رمضان

۱۰۵۹ ، جدولبند ، دارای قصاید ، قطعات تاریخ ، تعریفات ، غزلیات ، رباعیات ، آغاز : دست ازان
ماست گردست فلک بالا تراست - گرچه خاکستر بود برتر بنامم اخگر است ، ۳۴ ص .

N.M. 1962-175 : نستعلیق خوش ، غرهٔ رجب ۷۱ . ۵۱ ، جدولها طلایی ، شامل غزلیات ،

رباعیات ، آغاز: بدل کردم بمستی عاقبت زهد ریائی را - رسانیدم بآب از یمن سی بنیاد تقوی را ، ۳۰ ص .

N.M. 1974-117 : نستعلیق ، ۹ شوال ۱۱۱۴ هـ ، شامل غزلیات ، رباعیات و شنوی ،

آغاز: بدل کردم . . . ، ۳۵۸ ص .

N.M. 1958-37/4 : تعلیق خوش ، محمد متیم بن حاجی کمال اصفهانی ، ۱۴ رجب

۱۱۵۷ هـ ، در شاهجهان آباد ، زرین ، آغاز: شوق هر کس را که در راه طاب سر میدهد - کرد آرد

اول از «با آخرش برسد» ؟ ، ش ۳ در مجموعه ، گ ۱ - ۳۳۷ در هاش ، و از گ ۵۲۰ - ۵۲۲
در هاش و متن ، (موزه ۱ : ۲۳۵) .

N.M. 1958-246/1 : نستعلیق شکسته آمیز ، چلیبا ، ۹ ذیقعده ۱۱۷۸ هـ ، در شاهجهان آباد

آغاز: بدل کردم بمستی . . . ، ۱۸۴ ص .

N.M. 1961-1255 : نستعلیق ، سدهٔ ۱۳ هـ ، دارای غزلیات ، آغاز: بدل کردم . . . ،

۲۶ ص .

دیوان کمال اسماعیل اصفهانی

از ابوالفضل کمال الدین اسماعیل اصفهانی (در حدود ۵۶۸ - ۵۶۳/۱۱۷۲ - ۳۸ -

۱۲۳۷ م) .

بنگنید به : دیوان ابوالفضل کمال الدین اسماعیل ، با اهتمام حسین بحر العلوسی ، تهران

۱۳۴۸ ش ، فرهنگ سخنوران : ۴۸۷ .

N.M. 1961-6 : نستعلیق خوش ، سدهٔ ۱۱ هـ ، سرلوح ، جدولبند دارای قصاید ، قطعات ،

غزلیات ، آغاز قصاید : ای صنات تو بیانها را زبان انداخته - عزت ذات یقین را در کمان انداخته ،

۵۳۲ ص ، نائص الآخر .

دیوان گرامی کشمیری

از میرزا گرامی کشمیری (م ۱۱۵۶ هـ) بن میرزا عبدالغنی .

بنکرید بہ : آرزو شاہجہان آبادی : مجمع النفایس ، ورق ۳۰۰ ، نسخہ خطی موزہ کراچی
شمارہ 1967-244 : N.M. ، فرهنگ سخنوران : ۴۹۵ .

N.M. 1969-264 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، دارای : شنوی در وقایع جنگ نواب اصغر با
اورنگ (زیب) ص ۲ - ۱۴ ، و شزایات با سر آغاز : زندگی بخش است ما را دیدہ گریان ما - چشم
تر چون شمع باشد چشمہ حیوان ما (ص ۱۶ - ۹۸) .

دیوان لطفی = کاغذ نامہ

از شیخ لطف اللہ لطفی . ازوست : طریق وصل طلب می کنیم زبی ادبی - چو بخت لطفی
گوهر نگار شد کاغذ ، مجموعہ ۲۸ غزل است بمناسبت ۲۸ حرف تہجی ، در ردیف «کاغذ» .

آغاز : ای کہ از حسن تو مرقرم شدہ ہر کاغذ - این چہ شو ریست کہ شد ہدچو سنور کاغذ .
N.M. 1959-406 : نستعلیق خوش ، ۵۱۲۳۸ ، جدولبند ، ۱۴ ص .

دیوان ماح

از ماح . ازوست . مدح احمد دوام گو ماح - گو دوا داد درد ہمدم را . در نعت و مدح
حضرت محمد (ص) . ہمین دیوان را شرتت شیخ الہی بخش و محمد جلال الدین لاهور در ۵۱۳۳۷
بعنوان «دیوان بی نقاط جامی» چاپ کردہ است اما حافظ محمد اسلم جیراج پوری در «حیات جامی» ،
ص ۵۹ (چاپ دہلی) شعر ذیل را از آن دیوان نقل میکنند : در سال دہ صد دو و سہ ہر دو رسالہ را -
ماح کہ کرد در سر مدح رسول را . و سینویسند کہ این دیوان از جامی نیست بلکہ از کسی است کہ
بیشتر از یکصد سال بعد از جامی بودہ و از سبک شعر نیز معلوم میشود کہ این دیوان از جامی نیست .
(بیت فوق الذکر در چاپ لاهور ۵۱۳۳۷ دیدہ نمیشود) . قانع تتوی در «مقالات الشعراء» : ۶۹۶ چاپ
کراچی ۱۹۵۷ م ، ملا داود لکعلوی متخلص بہ ماح را یاد کردہ است . اما بیٹی کہ ازو نقل شدہ ،
منقوط است .

آغاز : حمد لا حد الہ عالم را - کو روا کردہ کام آدم را .

N.M. 1957-808 : نستعلیق خوش ، ۷ رجب ۵۱۲۶۰ ، سرلوح ، جدولبند ، ۱۵۲ ص .

دیوان مجذوب تبریزی

از میرزا محمد مجذوب تبریزی (زندہ در ۵۱۰۸۸/۱۶۷۷م) بن میرزا محمد رضا . در ۵۱۰۶۳/
۱۶۵۳م دیوان خود را جمع آوری کردہ است .

بنکرید بہ : فرهنگ سخنوران : ۵۱۰ .

N.M. 1957-252 : شکسته ، سده ۱۲ هـ ، سرلوح ، جدولبند ، در آن آمده است : مجذوب بکن وصف شراب و لب ساقی - تا آب بآتش ندهد تیغ زبان را ، دارای قصاید ، غزلیات ، مخمس ، ترجیع بند ، مثنوی (آغاز : . . . بسته داشت طفلی بدست - ربود از کف و در کمینش نشست) ، مناجات قطعات ، رباعیات ، آغاز نسخه : زور بازوی ترا . . . اکبر شاهد است - کو دل خصم تو منکر باش خیبر شاهد است . ۲۸۸ ص .

دیوان محتشم کاشانی

از مولانا محتشم کاشانی . (م ۹۹۹ یا ۱۰۰۰/۹۲ - ۱۰۹۱ م) .
بنگرید به : نسخه های فارسی ۳ : ۱۸۹۲ «کلیات محتشم کاشانی» .
N.M. 1961-1245 : نستعلیق ، ۵۹۹۴ ، دارای دو دیوان است . آغاز دیوان اول (افتاده) : آنچه آن تشنه و صلم که کسی باشد اگر - . . . (پاره شده) ، . . . را ، دیوان دوم «شبییه» است ، ۳۹۴ ص .

دیوان محزون قندهاری

از عبدالله محزون پوپلزبی قندهاری . (۱۲۶۰ - ۱۳۳۳/۱۸۴۴ - ۱۹۱۵ م) . ازوست : چه گوید عبدالله محزون بیع ناتمام خود - ز دریا قطره را هرگز نکردم خود نمایان را .
بنگرید به : فرهنگ زبان و ادبیات پشتو : ۲۵ ، کابل .

N.M. 1957-994/46 : نستعلیق ، ظاهراً بخامنه سراینده ، زترا مینویسد : «وقت (وقتی) گفته که در سفر مکه معظمه در فرنیطن پور بندر بودم» ، سده ۱۳ هـ ، شامل غزلیات ، قصاید ، مخمسات ، آغاز : درد محزون را چه چاره کنی - مرهمش دانسته کن کز کن است ، ۴ - ۳ ص ، دیوان آغاز مثنوی او نیز همراه است .

دیوان محمود (هندی)

از محمود ، مرید شیخ عیسی چند الله برهانپوری (۹۶۲ - ۱۰۳۱ هـ ، تذکره علمای هند : ۳۶۰) . سراینده در آن شیخ عیسی را بعنوان مرید خود و شیخ اشکر محمد عارف بالله را بعنوان مرید شیخ عیسی ستوده است . ازوست : ازین نماز حذر کن بقنبت ای محمود - نماز خالق جهان در من و شماست نماز .

N.M. 1968-185 : نستعلیق ، ملا عمر غزالی ، نزیل حیدر آباد دکن ، ۲۲ ذیقعد ، سال کتابت تحریف شده و ۱۴۱۴ هـ بنظر می آید ، دارای مثنوی (آغاز : ترا دوستی دگر کار ناید -

کہ از دوستی دگر یار ناید) - قصاید غزلیات (همہ غزلہا عرفانی است و عنوان دارند) ، ترجیع بند ، رباعیات ، مستزاد ، ساقینامہ (آغاز : بیا ساقی آن سی کہ اندر جهان - نہ بیند دو چشم مگر جان جان) ، چیستان ، ۳۳۸ ص .

دیوان محمود لاهوری - محمود نامہ

از مولانا محمد محمود لاهوری . (نہ نیشا پوری) کہ در حدود ۳۱/۵۹۳۷ - ۱۵۳۰ م متولد شد و تا اواخر ۱۰۰۸/۱۵۹۹ - ۱۶۰۰ م (سال سرودن «ہفت کشور») زندہ بود .

دیوان محمود لاهوری بہ «محمود نامہ» مشہرت دارد . مجموعہ غزلیات اوست برای بیت بازی و این غزلیات را در ۱۰۰/۵۹۸ - ۱۵۷۴ م سرودہ بود .

بنگرید بہ : مثنویات محمود (عاشق و معشوق ، ہفت کشور) ، بامقدمہ دکتہ محمد بشیر حسین ، لاهور ، ۱۳۹۹ھ ، نسخہ های فارسی ۴ : ۳۱۷۵ .

آغاز : ای داغ بر دل از غم خال تو لالہ را - شرمندہ ساخت آہوی چشمت غزالہ را .

N.M. 1961-1288 : نستعلیق ، جی سنگھ (?) رای ، ۱۹ ذیحجہ ۱۱۰۰ھ ، ۲۴ ص .

N.M. 1959-402 : نستعلیق خوش ، ۲۷ جمادی الثانی ۱۲۳۸ھ ، جدولبند ، ۲۰ ص .

N.M. 1978-46 : نستعلیق ، امیر الدین بن محمد عظیم ، ۱۵ ذیقعدہ ۱۲۶۷ھ ، جدولبند ،

۲۰ ص .

N.M. 1978-946/2 : نستعلیق جلی ، الہی بخش ساکن گوجرانوالہ ، ۲۰ رمضان ۱۲۸۵ھ ،

جدولبند ، ش ۲ در مجموعہ ، ص ۲۴ - ۵۴ .

N.M. 1958-597/2 : نستعلیق ، سدہ ۱۱۳ھ ، ناقص الطرفین ، آغاز : چون مثل او نخواند

کسی این رسالہ را ، ۱۴ ص ، بر ہاشم کریم از سعدی .

N.M. 1961-1287 : نستعلیق ، سدہ ۱۱۳ھ ، ۱۸ ص .

N.M. 1961-1289 : نستعلیق شکستہ آمیز ، سدہ ۱۱۳ھ ، ۲۰ ص .

N.M. 1967-36/2 : نستعلیق ، دو خامہ ، یکی از آنها محمد شاہ بن سید علی شاہ بن سید

ضامن شاہ بن سید معین الدین شاہ ، سدہ ۱۱۳ھ ، ش ۲ در مجموعہ ، ص ۱۸ - ۳۲ .

N.M. 1967-130 : نستعلیق ، سدہ ۱۱۳ھ ، سرلوح ، جدولبند ، ۶۴ ص .

N.M. 1969-227 : نستعلیق ، سدہ ۱۱۳ھ ، ۳۲ ص ، ناقص الآخر ، تا ردیف «ک» .

N.M. 1958-571/4 : نستعلیق ، محمد جلال الدین بن رحیم بخش راجپوت کھوکھر ، ساکن ہیرانوالہ کلان (بخش گوجرانوالہ ، پاکستان) ، (۱۴ شوال ۱۳۰۸ھ) ، ش ۴ در مجموعہ ، ص ۸۵ - ۱۰۴ .

دیوان محی

از محی . (بنگرید بہ : فرهنگ سخنوران : ۵۲۸ ، آنجا پنج تن سراینده باین تخلص یاد شدہ است) .

N.M. 1961-1254 : نستعلیق شکستہ آمیز ، سدہ ۱۲ھ ، در آن آسده : وآنکہ در درد عشق کشتہ شد - محی آن نامدار کی باشد . محی اگر بکعبہ رسم روی در نماز - شرم شود کہ روی دیگر سوی نوکنم ، شامل غزلیات ، آغاز افتادہ : گریہ خاکم بگذری یا بگذرد در خاطر م - این دعا میکن کہ یا رب گور او پر نور باد ، ش ۴ در مجموعہ ، ص ۳۷ - ۱۱۶ ، در ترقیمہ این دیوان بہ شیخ محی الدین عبدالقادر گیلانی (م ۵۶۱ھ) منسوب شدہ است و بہمینگونہ در دیوان محی ، چاپ شیخ الہی بخش ، لاہور ۱۳۴۷ھ درج شدہ است .

دیوان مخفی

منسوب بہ زیب النساء بیگم . (۱۰۴۸ - ۱۱۱۳ یا ۱۱۱۴/۱۶۳۸ - ۰۳ - ۱۷۰۲ م) دختر اورنگ زیب . خواجہ عبدالرشید در «تذکرہ شعرای پنجاب» چنین مینویسد : آنچه مشہور است کہ مخفی تخلص او (زیب النساء) ست ، بقول میر آزاد بلگرامی در «ید بیضا» و قاضی اختر در «آفتاب عالمتاب» و دیگر محققین ، غلط است و گفتہ اند کہ مخفی تخلص شاعری بود نوکر بیگم مدوحہ ، دیوان مخفی رشتی مصاحب امام قلی خان حاکم فارسی بود . . . شاعراتی کہ مخفی تخلص داشتند زیاد اند و یکی از آنها زیب النساء مخفی بود کہ غیر از زیب النساء (دختر اورنگ زیب) میباشد و تاریخ وفات او از قطعہ زیر بدست میآید - آہ زیب النساء بیگم تظاہر ناگمان از نگاہ مخفی شد . . . سال تاریخ از خرد جستم - گنت ہانت کہ «ماء مخفی شدہ» = ۱۱۰۵ھ ، ولی آنطوریکہ گفتہ شد زیب النساء در سال ۱۱۱۳ھ در گذشت و نہ در ۱۱۰۵ھ ، ازین قطعہ بدون تردید استنباط میشود کہ این قطعہ تاریخ زیب وفات النساء زیب نیست و اینکہ تخلص او «زیب» بودنہ «مخفی» (ص ۶۹-۱۶۸) .

آغاز : (از نسخہ متداول و چاپی) : ای زایر رحمت خرم گل بسال ما - گنگوی حرف عشقت مطلع دیوان ما .

نیز بنگرید بہ : افضل امام بہاؤاری : «زیب النساء اور دیوان مخفی» مقالہ مندرج در مجلہ سہر نیمروز ، کراچی ، آوریل ۱۹۵۸ م ، ریو ۲ : ۷۰۲ ، شعر العجم فی الہند : ۳۵ : فرهنگ سخنوران : ۵۲۹ ، علی اکبر مشیر سلیمی : زنان سخنور ۲ : ۱۵۷ .

N.M. 1958-262/4 : نستعلیق ، ۱۱ مانگہ ۱۹۰۲ ب (۵۱۲۶۲) ، شامل غزلیات ، ترجیع بندھا ، مقطعات ، آغاز برابر نمونہ ، ۲۸۸ ص .

N.M. 1961-1302 : نستعلیق شکستہ آسیر ، سدہ ۵۱۲ ، شامل غزلیات ، باتخاص مخفی ، ناتص الطرفین ، آغاز : ز ہمرہان ہمدہ مانده مخفی - بروزگر نباشد بیای سست ما ، ۲۲۴ ص ، سوریانہ زدہ :

N.M. 1962-143/2 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۳ . منتخب غزلیات است با تخاص مخفی ، آغاز : دل من بلبل عشق است و باغ غم گستاخش - فنا دیوان آن باغ و بقا حد خیابانش ، این بیت در دیوان مخفی (زب النساء) با مقدمہ عبدالمباری آسی ، چاپ لکنہو ۱۹۲۹ م دیدہ نمی شود ، ۱۶ ص ،

دیوان مشتاق اصفہانی

از میر سید علی مشتاق اصفہانی . (م ۱۱۷۱ یا ۱۱۷۰ یا ۱۱۶۹/۵۸ - ۱۷۵۶ م) .

بنگرید بہ : فرہنگ سخنوران : ۵۴۱ .

N.M. 1961-1321 : نستعلیق خوش ، نور محمد ، ۵۱۲۱۴ ، جدول بند ، سرلوح ہا ، عناوین سنگرف ، شامل قصاید ، قطعات تاریخ ، غزلیات ، رباعیات ، آغاز : محفل افروز جهان باز در ایوان حمل - علم شمشادہ افراخت چو زرین مشعل ، ۲۶۸ ص .

دیوان مصحفی

از غلام ہمدانی مصحفی : (۱۱۶۴ - ۱۷۵۱/۵۱۲۴۰ - ۱۸۲۴ م) بن شیخ ولی محمد . وی شاعر معروف زبان اردو است و در فارسی نیز چہار دیوان شعر دارد . ۱ - در جواب نظیری نیشا پوری . ۲ - در تقلید ناصر علی سرہندی . ۳ - در استقبال جلال اسیر . ۴ - در سبک خود . دومین و سومین دیوان او دزدینہ شد و نسخہ حاضر دیوان یکم اوست کہ در شاہجہان آباد سرودن بدیا آن را آغاز کردہ و تا حرف «باء» سرودہ و سپس ۱۵ سال این کار متوقف ماندہ و بعدا بخواہش پندت بدیا دہر فصیح (شاگرد مصحفی) در سال ۱۲۱۱/۵۱۲۱۱ - ۹۷ - ۱۷۹۶ م آنرا بیایان رساندہ است . این دیوان دو مقدمہ دارد یکی از خود مصحفی و دومی از شاگرد او فصیح .

آغاز : (مقدمہ مصحفی) : الحمد لله الذی خلق الانسان و جعلہ مرات . . . اما بعد بر ناقدان نقود معانی و صیرفان بازار سخندان (آغاز غزلیات) : . . . الصبح سر بخدا وقل منی لمن اھوا . . . کہ من بسیار از غرفہ رخ . . .

بنگرید بہ : عبدالحی : گل رعنا : ۲۲۲ ، علیگزہ ، ۵۱۳۷ ، قدرت اللہ : مجموعہ 'نغز ۲: ۱۸۸' ، لاہور، ۱۹۳۳ م ، نظیر لدھیانوی : مختصر تاریخ ادب اردو : ۹۴ ، لاہور، ۱۹۵۳ م .

N.M. 1971-189 : نستعلیق، سده ۱۳ هـ ، جمعا ۲۲ ص . و از آئینان ۴ ص خالی است.

دیوان مطلع اکبر آبادی

از میر محمد علی مطلع اکبر آبادی . بندرا بن داس خوشگو او را دیده بود . [سفینه خوشگو (تالیف در ۱۱۴۷/۱۷۳۵ م) ۳ : ۸۹ پتله ، ۱۳۷۸ هـ] .

N.M. 1958-202/15 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، در آن آمده است : مستانه هر کجا که فتادم

کنار اوست - مطلع بیزم باده نداند وصال را . بوعظ مطلع شیداگر اعتقادات هست - شبی که باده نباشد سحر نباید کرد ، شامل غزلیات ، آغاز افتاده : ای کل ز جلوه ات بگریبان خیال را - آئینه وار گشته خیالم جمال را ، ۹۴ ص .

دیوان مظهر دهلوی

از میرزا جان جانان متخلص به مظهر . (۱۱۱۰ - ۱۱۹۵/۹۹ - ۱۶۹۸ - ۱۷۸۰ م) بن میرزا جان . وی از شاعران و صوفیان معروف شبه قاره پاک و هند است .

آغاز : (مقدمه سراینده) : بعد حمد و صلوه فقیر جانجانان متخلص به مظهر پسر میرزا جان جانی تخلص که علوی نسب . (غزلیات) : آبی نزد بروی گران خواب بخت ما - با آنکه گریه داد بسیلاب رخت ما .

بنگرید به : عبدالحی : گل رعنا : ۱۲۴ ، غلام سرور لاهوری : حدیقه الاولیاء : ۱۳۱ چاپ محمد اقبال مجددی ، فرهنگ سخنوران : ۵۵ «مظهر دهلوی» .

N.M. 1961-1299 : نستعلیق ، شکسته آئیز ، سید حامد (تازه نویس بنظر میرسد) ، ۱۲۴۸ هـ ،

در بخارا ، شامل غزلیات ، رباعیات و اشعار مثنوی کوتاه (آغاز : سرت کردم ای قاصد کوی بار - زمن سجده بر در آن نگار ، ۱۱۶ ص .

N.M. 1962-169 : نستعلیق ، میر ذوالفقار علی حسینی عرف ذوالفقو میان متخلص به مظهر ،

۱۶ شوال ۱۲۹۲ هـ ، دارای غزلیات و رباعیات ، دیباجه در آخر آمده ، ۸۸ ص .

N.M. 1957-947/9 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، جدولبند ، شامل غزلیات ، رباعیات ،

مخمس و مثنوی ، ۹۵ ص .

N.M. 1958-260/7 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، جدولبند ، با مقدمه ، ۷۶ ص .

دیوان مغربی

از محمد شیرین مغربی (م ۱۴۰۷ - ۰۶/۸۰۹ م) .

بنگرید به : فرهنگ سخنوران : ۲۵۶ ، ريو ۲ : ۶۳۳ .

N.M. 1961-1702/2 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، دارای غزلیات ، آغاز : تو تنها نیستی بیمار

چشم آن دلبر - که چشمش . . . در هر گوشه بیماری دگر دارد ، در جنگ ص ۱-۲۷ .

N.M. 1961-1294 : نستعلیق ۲۵ ذیقعد ۱۲۷۱ هـ ، دارای مقدمه نثری ، قصاید عربی و

فارسی ، غزلیات ، رباعیات ، آغاز : الحمد لله الذی انشاء عروض الکون ، ۲۰۸ ص .

دیوان مقیم

از نواب محمد مقیم خان بهادر متخاص به مقیم ، از اولاد رحمت خان فرمائروایی روئیل کهند

(هند) بود . در ۱۲۶۹/۵۳-۱۸۵۲ م گرد آوری شده است . در تذکره خمخانه جاوید ۲ : ۲۸۶ ،

لاهور ، ۱۹۱۱ هـ ، احوال نواب احمد حسن خان جوش پسر مقیم درج شده است .

N.M. 1958-262/22 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، در آن آمده است . باهم الت سخت تر باشد

ز فرقت ای مقیم - میشود بیوند محکم رشته بگسسته را ، شامل غزلیات منتخب ، آغاز : جسم مانع

کی شود روح ز تن وارسته را - ضبط گبن کی تواند بوی از گل چسته را ، ۱۲ ص .

دیوان منور لاهوری

از فقیر سید نور الدین محمد بخاری لاهوری متخاص به منور (۱۲۰۵-۱۲۶۸/۵۱۲۶۸-۱۷۹۱-)

(۱۸۵۲-۵۱) پسر سوم فقیر سید غلام محی الدین لاهوری . سراینده در سلسله نوشاهیه با فضل الدین

برقندازی (زنده در ۱۲۵۵ هـ) بیعت طریقت داشته است .

بنگرید به : شریف التواریخ ۶/۳ : ۲۵۱-۲۶۶ ، دیوان منور ، بکوشش عبداللطیف ، لاهور .

N.M. 1957-928/20 : نستعلیق خوش ، غلام نبی ، ساکن لدهیانہ ، ۲۷ ذیحجه ۱۲۹۵ هـ ،

شامل اشعار فارسی و اردو ، غزلیات ، ترجیع بندها ، مخمسات ، مثلثات ، مثنویات ، رباعیات ،

مفردات ، آغاز : نام نامی خداست سرنامہ ما - طره بندگیش زینت عمائمہ ما .

N.M. 1970-255 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، اشعار فارسی و اردو را دارد ، شامل غزلیات ،

مخمسات ، مثنوی در مناقب حضرت علی ، رباعیات ، آغاز : کجا آید زمن حمدت لها

خالقا شاهها - خدایا پادشاهها سائر العیبهما شم شاهها ، ۴۵ ص ، اندازه رحلی ، در هاشم نیز اضافات

شده است .

دیوان موسوی = دیوان فطرت

دیوان مولوی رومی = دیوان شمس تبریزی

دیوان نادر = نادر نامہ

از میان شیخ احمد متیخاص بہ نادر ، مدفون در میترانوالی ، بخش گوجرانوالہ ، پاکستان (نسخہ سوزہ) . در پیروی «محمود نامہ» سروده است .

آغاز : ای داغ بر جگر زده لعل تو لاله را - چشم تو بر گرفته بآندو غزالہ را .

N.M. 1958-571/2 : نستعلیق ، محمد جلال الدین بن میان رحیم بخش راجپوت کھوکھر ،

ساکن ہیرانوالہ کلان ، بخش گوجرانوالہ ، (۱۴ شوال ۱۳۰۸ھ) ، ش ۲ در مجموعہ ، ص ۲۵-۵۰ .

دیوان ناسخ لکھنوی

از شیخ امام بخش ناسخ لکھنوی (۱۸۳۸/۵۱۲۵۴م) . شاعر معروف زبان اردو .

بنگرید بہ : نظیر ادھیانوی : مختصر تاریخ ادب اردو : ۱۳۰ ، لاہور .

N.M. 1966-154 : نستعلیق خوش ، سدہ ۱۳ھ ، دو سرلوح زیبا دارد ، جدولبند ، کلیات

اشعار فارسی و اردوی ناسخ است ، آغاز : بلبل ہوں بوستان جناب امیرکا - روح القیس ہے نام مرے ہم صفیرکا ، ۸۵۲ ص .

دیوان ناصر علی سرھندی = دیوان علی سرھندی

دیوان ناصر قبادیانی

از حمید الدین ابو معین ناصر (۳۹۴-۵۴۸۱/۱۰۰۴-۸۸-۱۰۸۹م) بن خسرو قبادیانی

مروزی .

بنگرید بہ : دیوان اشعار حکیم ابو معین حمید الدین ناصر قبادیانی ، بکوشش مہدی سہیلی ،

تہران ۱۳۳۵ش ، فرهنگ سخنوران : ۵۸۷ ، نفیسی ۱ : ۵۸ .

N.M. 1962-39 : نستعلیق خوش ، سدہ ۱۱ھ ، سرلوح ، جدولبند ، دارای قصاید و

رباعیات ، آغاز : نکوہش مکن چرخ نیلوفری را - برون کن ز سر باد خیرہ سری را ، ۱۰۲ ص .

دیوان ناظم

از ناظم . ازوست . ناظم بیاد آن گل خندان دلبری - فال نظر بروی گلستانم آرزوست .

بنگرید بہ : فرهنگ سخنوران : ۵۹۰ ، آنجا ۱۵ تن سراینده باین تیخاص یاد شدہ است و

معروفترین از آئمیان ناظم ہروی متوفی ۱۰۸۱ھ میباشد .

N.M. 528-266 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، غزلیهای ردیفهای مختلف ، آغاز : مرضم را دگر
دوائی نیست - جز دوائی تو یا رسول الله ، ۱ ص .

دیوان نجات اصفهانی قمی

از میر عبدالعالی بن میر محمد مؤمن حسینی . وی در حدود ۱۱۴۰/۲۸-۱۷۲۷ م
در گذشته است .

بنگرید به : فرهنگ سخنوران : ۵۹۴ .

N.M. 1969-265 : نستعلیق ، سید عبدالوهاب ، ۱۵ رمضان ۱۱۵۱ هـ . دارای مثنوی گل
کشتی و غزلیات ، ۱۹۸ ص .

دیوان نجات

از نجات . ازوست . شمع سوزانیم بر محراب داغ دل نجات - گریه خونین بود تسبیح استغفار
ما . ما از آن گل جگرت داغ و کبابست نجات - نفس سوخته لاله بآرام تو نیست .

N.M. 528-259/1 : شکسته ، سده ۱۲ هـ ، شامل غزلیات ردیف تا تاء ، آغاز : گرفته مهر
خاموشی ز لب . . . میخندان را - زدم بر سر گل طغرای بسم الله . . . را ، ۴۴ ص ، ناتمام .

دیوان نظام

از نظام . بخوانش حافظ غلام نبی خان گرد آوری شده . ازوست : علاجی کن که میخواهد
نظام از بهر دیدرت - مصفا از غبار خیرگی چشم تماشا را - نظام از مستی حسن در خود دیر می آیم -
بلی بر دیده ها خواب سحر گاهی گران باشد .

N.M. 1968-629 : نستعلیق خوش ، سده ۱۳ هـ ، چندبند ، کبابات اوست ، شامل قصاید ،
غزلیات ، ترجیع بند ها ، مخمسات ، مسنعات ، مثنوی اعجاز عشق ، مثنوی دیگر ، آغاز کبابات با
مقدمه نثری میشود . آتشکده عشقم را الهی شرری ده - درمانده ام از کر مرا بال و بری ده . . .
صنایع بدایع کیفیات عز شانه نسیم انفاس را در گشن ابدان ، ۸۰۶ ص .

دیوان نظام ، نظامی

با دو تخلص : نظام و نظامی . ازوست : نظامی تا توانی یار سا باش - که نو پارسائی شمع
دلباست . هر لحظه نظام گنجه مسکین - از سار غم تو میخورد نیش . در صفحه عنوان نسخه موزه
این سراینده نظام میرزا (۱۰۳۹۸) یاد شده است . برای منابع احوال او بنگرید به : فرهنگ
سخنوران : ۶۰۸ نظام شیرازی ، میر نظام دست غیبی م ۵۱۰۲۹ یا ۵۱۰۳۹ .

N.M. 1970-165 : نستعلیق ، سده ۱۴ هـ ، دارای قصاید و غزلیات ، آغاز : هر که از روی خرد روی به یزدان آرد - لطف یزدانش (یزدان) همی تحفه غفران آرد ، ۸۲ ص ، اندازه رحلی .

دیوان نظیری نیشابوری

از محمد حسین نظیری نیشابوری (م میان ۲۳-۲۰/۱۰۲۰ هـ/۱۴-۱۱۱۱ م ، و از همه معتبر تر ۲۳/۱۰۲۰ هـ/۱۶۱۴ م میباشد) .

بنگرید به : فرهنگ سخنوران : ۶۱۱ ، دیوان نظیری نیشابوری ، بکوشش سظاهر مصنا ، تهران ، ۱۳۴۰ ش .

N.M. 1965-13/A : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، با یادداشت مورخ ۱۲۳۷ هـ ، دارای غزلیات منتخب ، آغاز : اذا ما شئت ان تحیی حیوة حلوة المحیا - بر سوابی بر آور سر ز مستوری برون نه پا ، ش ۱ در مجموعه ، ص ۲-۱۶۴ .

N.M. 1958-256/7 : نستعلیق ، ۱۲۴۴ نو نویس ، جدولبند ، شامل غزلیات و قصاید ، آغاز : اذا ما شئت . . . ، ص ۳۰ .

دیوان نقی کمره ای

از زین الدین علی نقی کمره ای (م ۳۱/۱۰۳۱ هـ/۲۲-۱۶۲۱ م) .

بنگرید به : نسخه های فارسی ۳ : ۲۵۸۴ ، فرهنگ سخنوران : ۶۱۴ .

N. M. 1958-262/19 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، شامل : قصاید ، غزلیات ، قطعات تاریخ ، معنیات مشور ، رباعیات ، آغاز : خراب کرد . . . ساخت خان و مانش را - پر صبوری قلم تو ناصبوری طور ، ص ۳۱۰ .

دیوان نویدی

از نویدی . ازوست . در نظام نویدی نبود هیچ فصوری - بشکست زدر سخنش قیمت گوهر . دیوان غزلیات او در صنعت ترک الحروف است . همانکه در مطبع نواکشور در لکهنو بسال ۱۸۸۰ م چاپ شده است .

N.M. 528-64/2 : نستعلیق ، (لچهمن داس ، ساکن ادال گزه (علی پور چننه کنونی ، در بخش گوجرانواله) ، ۱۲۶۶ هـ ، شامل غزلیات و رباعیات ، آغاز : صد تکرانه صد دوات وصل نو میسر - گردید ز خورشید زخت دیده سنور ، ش ۲ در مجموعه ، ک ۱۳۶-۱۴۴ .

دیوان نیاز کشمیری

از خواجه شاه نیاز کشمیری متخلص به نیاز (م ۱۲۴۲/۵۱۲۷-۲۷/۱۸۲۶م) بن خواجه عبدالرحیم نقشبند تاشکندی ازوست . بغیر از خنده لعل لب جانان نیاز اکنون - علاجی نیست این درد دل دیرینه ما را .

بنگرید به : نسخه های فارسی ۳ : ۲۵۹۱ .

N.M. 1951-928/17-1 : نستعلیق خوش ، سده ۱۳ هـ ، دارای غزلیات ، مخمسات ، رباعیات ، آغاز : الهمی کن ز مهر خود سنور سینۀ ما را - بنور معرفت صیقل نما آیینۀ ما را ، ش ۱ در مجموعه ، ۱۹۰ ص .

دیوان نیازی

از نیازی . ازوست : بر بام عرش عشق نیازی اگر روی - از دیده و دل تو سیه است زینها . نیازی از لفسم بوی درد می آید - شگفته نو گل داغی مگر بیباغ دلم .

N.M. 1971-228 : نستعلیق ، سید واعظ علی عرف محمد حسین ، ساکن تالی گنج نارجیل باغ ، ۸ ژوئیه ۱۸۵۵م/۵۱۲۷۱ ، دارای : قصاید در حمد باری تعالی و نعت حضرت پیامبر ، منقبت امام حسن مسمی به «ریاض حسن» ، غزلیات ، رباعیات ، آغاز قصاید : گر سایه سهرت بسروزه ؟ نیغند - هرگز ز وجودش اثری نیست هویدا ، آغاز غزلیات : ای رشک خاور از گل مهر تو سینها - بحر عدن ز کوهر حمدت سفینها ، ۱۹۶ ص .

دیوان وارد شاهجهان آبادی

از محمد شفیع وارد شاهجهان آبادی (متولد ۱۰۸۷/۵۱۶۷۶م) بن محمد شریف طهرانی (م ۱۱۱۸/۵۱۸۰۵-۶م) . محمد شریف همراه سلیم طهرانی از ایران به هندوستان آمد و به دربار مغول پیوست . آثار ذیل وارد در دست است . ۱- گلستان نیرنگ در پاسخ خسرو و شیرین نظامی . ۲- مرآت فرخی بر وزن شاهنامه . ۳- چمن دینار بر وزن نغز اسرار نظامی ، ساقنیامه . (یادداشت محقق افغانی آقای عبدالجی حبیبی ، روی نسخه موزه) .

نیز بنگرید به : فرهنگ سخنوران : ۶۳۸ .

N.M. 1957-790 : نستعلیق خوش ، سده ۱۳ هـ ، ازوست : حدیث آن دهان تنگ وارد - نلجند سچہ ہا را در دهن ہا ، سن اسیر حلقہ زلف تو چون وارد شدم - گر بریزی خون من در سایہ

شمشاد ریز : شامل غزلیات و رباعیات ، آغاز : کلام من بود از سوز معنی شمع محفل ها - بود چون بیت ابرو شعر من ... (پاره شده) ، ۶۳۰ ص .

دیوان واصل بدایونی

از محمد واصل ، واصل بدایونی . از خانواده عباسیان راسپور بود و در راسپور (هند) خدمت نوابان راسپور میکرد . و با قدرت الله شوق راسپوری (ز ۱۱۹۹ھ) صاحب «طبقات الشعراء» قرابت داشت . ازوست : از نگاه زهر آلود کسی واصل مرا - هر چه سپرسی بپرس از تلخی کامم بپرس . گریه اندک غبار از خاطر واصل نه شست - کی رسد نفعی ز بارانی که عالمگیر نیست .

N.M. 1967-405 : نستعلیق ، سده ۱۳ھ ، دارای غزلیات ، مقطعات ، فردیات ، قطعات تاریخ (آنجا قطعه تاریخ مرگ حضرت خورم شاه مجذوب دکنی بدایونی ، متوفی ۱۱۹۱ھ را مروده است) ، قصاید ، شنوی ، آغاز غزلیات : کشم از سد آه خویش بسم الله دیوان را - کنم رنگین بخون دیده خود لوح عنوان را ، ۲۰۶ ص ، از وسط افتادگی دارد .

دیوان واعظ قزوینی

از واعظ قزوینی (م ۱۰۸۹/۱۶۷۸م) .

بنگرید به : فرهنگ سخنوران : ۶۴۰ .

N.M. 1969-233/2 : نستعلیق ، شوال ۱۱۱۰ھ ، در قلعه مرتضی آباد ، جدوایند ، گزیده آنست ، آغاز : تا کعبه با وصال تو همدوش رفته ام - این راه را تمام باغوش رفته ام ، ش ۲ در مجموعه ، ص ۳۹-۴۲ .

دیوان واقف بتالوی لاهوری

از تائب بیگ متخلص به واقف ، معروف به بیگما و ملقب به نورالعین (۱۱۰۰-۱۲۰۳ یا ۱۱۹۵/۸۹-۱۷۸۸ یا ۱۷۸۱م) .

بنگرید به : دیوان واقف ، باهتمام غلام ربانی عزیز ، لاهور ۱۹۶۰م ، پاکستان سین فارسی ادب ۳ : ۷۹ ، تذکره شعرای کشمیر ۴ : ۱۶۵۵ .

آغاز : (غزلیات) : ای بیزم شوق تو نالان بهر سو سازها - رفته در هر گوشه ای زان سازها آوازها .

N.M. 1964-9 : نستعلیق ، قلمبر الدین ، چمائن الاول ، سده ۱۳ھ ، دارای غزلیات و ترجیع بند ، ۷۳۲ ص .

N.M. 1968-738 : نستعلیق ، ۲۱ محرم ۱۲۵۶ هـ ، جدولبند ، دارای مثنوی میرزا و صاحبہ (ک ۱-۱۴) ، غزلیات (گ ۱۵-۱۲۱) ، ترجیع بند (گ ۱۲۱ پ - ۱۳۳) ، آغاز مثنوی افتاده : سیالی دختران هم سال او چند - نهمال دوستی را شاخ و پیوند .

N.M. 1966-156 : نستعلیق ، میرزا ، ۵۱۲۶۵ هـ ، سرلوح ، جدولبند ، دارای غزلیات و ترجیع بند ، ۳۶۸ ص .

دیوان والا

از والا . در دیوان خود شیخ حمید الدین را ستایش کرده است . این بیت ازوست : ای بصرای هویت پا بگل - والا خسته چاکر هندوی تو .

بنگرید به : فرهنگ سخنوران : ۶۴۱ .

N.M. 1958-262/15 : نستعلیق ، سده ۱۴ هـ ، شامل غزلیات و تضمینات بر غزلهای مولوی و جاسی ، آغاز : در رضای تست استمتاع ما - رونسازی . . . استشفاع ما ، ۸۹ ص .

دیوان والہ داغستانی

از علیقلی خان والہ داغستانی (۱۱۲۴-۱۱۷۰/۵۷-۱۷۱۲م) نگارنده «ریاض الشعراء» . وی مدتی در لاهور بوده است .

بنگرید به : عبدالغفار انصاری : احوال آثار والہ داغستانی ، رساله دکترایی از طرف دانشگاه بنها دہور (ہند) . فرهنگ سخنوران : ۶۴۲ ، تاریخ تذکرہ های فارسی ۱ : ۶۵۰ .

N.M. 1962-144/4 : نستعلیق ، بیخامہ سراینده با کلیات حزین کہ در آخر آن یادداشت والہ مورخ ۲۳ شوال ۱۱۵۴ هـ آمده است ، تنہا سه قصیدہ اوست ، در مدح حضرت علی و شیخ الاعظم ؟ ، ص ۳۵۵-۳۶۲ .

دیوان وامق بلگرامی

از نواز محی الدین وامق بلگرامی . وی در شعر از میر نوازش علی بلگرامی (۵۱۱۶۷م) استفادہ میکرد و تا ۱۲۰۱/۸۷-۱۸۸۶م زندہ بود . پدر وامق شیخ غلام محی الدین فاروقی در دستگاہ نواب سبازالملک سر بلند خان تونی عہدہ «تن بخشی» را داشت . (سرو آزاد : ۲۵۰) . این چند بیت از وامق است : نکہت نسربین و گل وامق نباشد این چنین - از کہ سی آرد بگو این بوی جان پرور صبا . چون تونگر کہ زر خویش شمارد وامق - داغش از غیر نمان دارم و تعداد کنم .

نیز بنگرید به : فرهنگ سخنوران : ۶۴۳ .

N.M. 1976-105 : نستعلیق خوش ، سده ۱۳ هـ ، شامل غزلیات ، رباعیات ، قطعات تاریخ ، آغاز : گشت تا شهبازی چشم او در چار آئینه را - یک خیابانست نرگس در کنار آئینه را ، ۲۳ ص .

دیوان وفا طباطبایی

از میر غلام حسین خان وفا طباطبایی (۱۱۴۰-۱۲۰۸/۲۸-۱۷۲۷-۶۴-۱۷۹۳ م) .
نگارنده «سیر المتأخرین» . ازوست : پیرو حافظ شیرازی وفا باش و بین - در خرابات مغان نور خدا می بینم .

N.M. 1973-148 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، دارای . غزلیات (ص ۲-۵۸) ، رباعیات ، (ص ۵۸-۶۴) ، مثنوی عرفانی با سر آغاز : حمد دادار دو عالم آرای - چون کند خامه چسان مدح سرای (ص ۶۶-۸۶) .

دیوان ولی دشت بیاضی

از ولی دشت بیاضی (کشته ۹۹۹ یا ۱۰۰۱ یا ۱۰۰۵/۵۱۰۰۵ یا ۱۵۹۱ یا ۱۵۹۳ یا ۱۶۰۶ م) .
بنگرید به : فرهنگ سخنوران : ۶۵۳ .

N.M. 1971-229 : نستعلیق ، سید وعض علی عرف محمد حسین ، ساکن تالی گنج ، ۱۵ شوال ۱۲۷۲ هـ ، دارای غزلیات و رباعیات ، آغاز : شب نوید قرب دارد بنده درگاه را - خوش اثرها بود . . . ناله جانکه را ، ۱۱۴ ص .

دیوان هارون افغانی

از هارون که ظاهراً از مردم افغانستان بوده است . ازوست : بی فغانم چو بلبل تصویر - گرچه هارون ز نسل افغانم ، بلبلی همچو منی را صیاد - در قفس بندی کابل داری .

N.M. 1957-994/22 : نستعلیق خوش ، سده ۱۳ هـ ، چندولیند ، سرلوح . شامل غزلیات و رباعیات ، آغاز : صبر بخشای الهی دل نادانی را - آشکارا نکند تا غم پنهانی را ، ۳ ص ، ناقص الآخر .

دیوان هلالی چغتایی

از نور الدین چغتایی (کشته ۵۹۳۹/۳۳-۲۲-۱۵۳۲ م) .

بنگرید به : ریم : ۲ : ۶۵۶ ، فرهنگ سخنوران : ۶۳۱ ، نفیسی ۱ : ۴۰۹ .
آغاز : ای نور نظر در نظر از روی تو ما را - بگذار نه در روی تو بینم خدا را .

- N.M. 1969-235 : نستعلیق ، سدہ ۱۲ھ ، دارای غزلیات ، ناقص الطرفین ، در صحافی جا بجا شدہ ، آغاز : والله لہ نژاد مادر دہر - مانند تو نازنین پسر شوخ ، ۹۲ ص .
- N.M. 1962-176/6 : نستعلیق شکستہ آمیز ، (۱۲۳۳ھ) دارای غزلیات ، در ہامش دیوان جامی ، ص ۳۶۹-۴۰۵ ، ناقص الآخر .
- N.M. 1973-151 : نستعلیق ، ۲ شوال ؟؟ ۱۲ھ ، در جوناگرہ (ہند) ، دارای غزلیات و رباعیات ، ۱۳۲ ص ، موریانہ زدہ .

دیوان ہمت سنگھ

رک : بیاض ہمت سنگھ N.M. 1961-1325 در بخش چند دانشی ص .

روضۃ الشعرا

شرح طور معانی

ہر دو ذیل شروح دیوان حافظ ص ۸۷ یاد شدہ است .

قافنامہ = دیوان عاصی

کاغذ نامہ = دیوان لطفی

محمود نامہ = دیوان محمود لاہوری

نادر نامہ = دیوان نادر

منظومه‌ها و شرح منظومه‌ها

آب و آتش = ریاض

از میر محمد حسین خان متخلص به فاضل . در دکن (هند) زمینهای نواب مکرماندوله را نظارت میکرد (و به اصطلاح محلی وی «ستمد» جاگیرهای نواب مذکور بوده). به خواهش میر صادق علی در سال ۱۳۴۳/۲۵ - ۱۹۲۴ م سروده است .

مثنوی اخلاقی است با عناوین : حمد و نعت ، صنعت خلقت انسان و توکل بر خدا ، مذمت افترا بر دین خدا ، مذمت سوال و اظهار احتیاج از صاحب‌دلان مال ، مکرمت خلاق عالمیان ، شرافت انسان ، صدق و صفای نفس . . .

آغاز : بنام خدای علیم و حکیم - سمیع و بصیر و غفور و رحیم .

N.M. 1958-46/3 : نستعلیق ، سده ۱۴ ، عنواناتها شنگرف ، جدولبند ، ۱۵۳ ص ، در پایان تقاریظ از حیدر یار جنگ ، نواب اختر جنگ و میرزا سهرابی خاں کوکب سورخ ۲ ذیحجه ۱۳۴۳ .

مثنوی در آداب تیر اندازی

در بخش فلسفه عملی ص ۲۸۸ گذشت .

آداب الصبیان

در بخش فرهنگ نامه ها ص ۳۲۷ گذشت .

آذر و سمندر

از زلالی خوانساری . همان : نسخه های فارسی ۴ : ۲۶۱۸ .

آغاز : (دیباچه از طغرا) : آه از آیه ' دلسوز اثر در جگر کدازی فهرست آذر و سمندر . (سین) : ناسخ عشق است و حسن دفتر - آتش ماقیست آذر سمندر .

N.M. 1969-270 : نستعلیق : شریف ، ۲۹ ربیع الاول ۱۰۸۱ هـ ، در بته ، بهار ، (هند) ،
سرلوح ، جدولبند ، در کلیات اوست ، ص ۳۱۴ - ۳۳۳ .

آصف نامه

در بخش تاریخ خواهد آمد .

آئینه اسکندری

از امیر خسرو دهاوی . در سال ۵۶۹۹ / ۱۲۹۹ - ۱۳۰۰ م سروده است . چهارمین مثنوی
خمسۀ اوست .

ستن انتقادی آن به تصحیح و مقدمه میر جمال سیدوف در مسکو در ۱۹۷۷ م بچاپ رسیده است .
آغاز : خدایا جهان پادشاهی تراست - زما خدمت آید خدایی تراست . یا مصرعه دوم چنین
است : ازل تا ابد پادشاهی تراست .

(شماره از قلم افزاده) : نستعلیق خوش و ریز ، ۹۳-۵۸۹۲ ، ملوح ، پنجمین نسخه در خمسۀ او .
N.M. 1958-267/3 : نستعلیق ریز و خوش ، ۵۹۸۸ ، جدولبند ، سرلوح ، یک مجلس
تصویر ، ۱۰۶ ص .

N.M. 1958-911 : نستعلیق خوش ، مدۀ ۵۱ ، قبل از ۱۰۸۸ هـ ، جدولهای زرین ، عنوانها
شنگرف ، در خمسۀ خسرو ، گ ۲۶۵ - ۳۵۰ ، آغاز افزاده .

N.M. 1961-1685 : نستعلیق خوش ، مدۀ ۵۱ ، سوپین نسخه در خمسۀ او ، عنوانها
شنگرف .

آئینه بدن نما = سراپا

از سهری .

آئینه سکندری ، ذیل شروح شرفنامه و شروح مخزن الاسرار نظامی خواهد آمد

اخبار المعاد

رک : بخش عقاید ص ۱۶۰ .

اختر هزاری

رک : بخش ستاره شناسی ص ۳۸ .

اختلاجات اعضاء

در بخش علوم غریبه خواهد آمد .

ارشاد نامه = قصیده عطار

ارمغان لاجواب = گلگشت کشمیر

از عزیز لکهنوی . در ۱۳۲۳/۵۱۳۰۵ م سروده است . مثنویست در وصف منظره ها و مناطق کشمیر با تذکر تاریخ کوتاه آنها .

بنگرید به : تذکره شعرای کشمیر ۲ : ۸۳۸ ، آنجا متن این مثنوی چاپ شده است .

آغاز (۱) : بنام آنکه راهش سنگلاخ است - ولی بیرون ازین پیروزه کاخ است . (۲) : بنام

آنکه در راه وی از دور - نماید کرم شب تاب آتش طور (تذکره شعرای کشمیر ۲ : ۸۴۱) .

N.M. 1961-30 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، آغاز برابر نمونه ۱ ، ۶۱ ص .

N.M. 1961-29 : نستعلیق ، سده ۵۱۴ ، گزیده آنست ، در کلیات او .

اساس الاسلام

در بخش فقه خواهد آمد .

اسرار نامه

از عطار نیشابوری (م ۵۶۱۸) . مثنوی عرفانی ست .

بنگرید به : سعید نفیسی : جستجو در احوال و آثار . . . عطار نیشابوری : ۱۰۴ : نسخه

های فارسی ۴ : ۲۶۲۸ .

آغاز : بنام آنکه جانرا نور دین داد - خرد را در خدا دانی یقین داد .

N.M. 400 : نستعلیق ریز و خوش افانل بیگ برلاس ، ۱۹۱۹ ، دستور نواب تاج خان

سرلوح ، جدولبند ها ، عنوانها شنگرف ، در چهار ستون ، ش ۳ در مجمه ده ، گ ۱۷۷ - ۲۱۶ .

اسکندر نامه

از ثنابی مشهدی . همان : نسخه های فارسی ۴ : ۲۶۳۲ .

آغاز : بنام جهان بخش سلک آفرین - سرا برده افراز چرخ برین .

N.M. 1962-63 : نستعلیق ، ۵۱۳۰۶ ، در دیوان او .

اسکندر نامہ = شرفنامہ = اقبالنامہ

از نظام الدین الیاس نظامی گنجدوی. (در حدود ۵۴-۵۵۹۸/۵۶-۱۱۴۵-۰۲-۱۲۰۱ م).
 پنجمین مثنوی خمسہ اوست در داستان حماسی اسکندر مقدونی ، در دو بخش : ۱ - شرفنامہ ۲ -
 اقبالنامہ . در این فہرست ہر دو بخش در جای خود آمدہ است .

پیروی از اسکندر نامہ = گل بوستان

شروع اسکندر نامہ = شروع شرفنامہ

فرہنگ اسکندر نامہ بہ اردو = معین الالفاظ

در بخش «فرہنگ نامہ ہا» ص ۳۴۵ .

شرح اسماء الحسنی

در بخش اوراد خواہد آمد .

اشعار آموزشی

مجموعہ اشعار برای آموزش ناسہای نباتات و سایر اشیاء بہ بچہ ہا . این نسخہ از کتب
 درسی نیست .

آغاز : ای کہ از سر بسر خبرداری - در کف دست خویش زرداری .

N.M. 1958-38/5 : نستعلیق ، ربع الثانی ۱۲۸۱ھ ، برای علی اکبر و کرم الہی و

فضل الہی ، ۹ ص .

اشعار گزیدہ عطار نیشابوری

N.M. 1961-974 : قابل فہرست نیست .

اشعار مذہبی

N.M. 528/263 : نستعلیق ، سدہ ۱۳ھ ، آغاز : ملکا زگر تو گویم کہ تو پاکی و خدایی -

نروم من بجز آن راہ کہ توان راہ نمائی ، ۱ ص ، اوراق براکنده .

داستان اصحاب کہف

از عارف . در تاریخ ۲۷ رجب ۱۱۳۹ھ/۱۷۲۷ م ، هنگامیکہ در مکہ معظمہ اقامت داشتہ ،

سروده است : بشهر رجب سنهٔ هجری هزار - صد و سه و نه بود زاید شمار . بروز جمعه بود وقت ضحی - که از عارف آمد بیان قصه را .

آغاز : بنام خداوند ارض و سما - تبارک تعالی بدیع الورا .

N.M. 1958-38/3-3 : نستعلیق ، سلام محمد عربی ، ۵۱۲۹۹ ، در چهار ستون ، جدولبند ،

ش ۳ در مجموعه ، ص ۸۳ - ۱۱۶ .

اعتقاد نامه

از جامی . رک : بخش عقاید ، ص ۱۶۴ .

اعتقادیه

از میرزا مهد رفیق باذل مشهدی . (م ۱۱۲۳ یا ۵۱۱۲۴/۱۲ - ۱۷۱۱م) . مجموعهٔ ۱۵ بند در حمد و نعت است .

با توجه به این نکته که تاریخ کتابت نسخهٔ موزه با تاریخ مرگ سراینده در تناقض است . اما کاتب این منظومه را از همان باذل دانسته است .

آغاز : ای بهار صنع تو خورشید لاله ای - وزحین قدرتت شب مشکین غزاله ای -

N.M. 1963-266/17 : نستعلیق ، (میر علی رضا حسینی سبزواری) ، ۲۸ ذیحجه ۱۰۸۷ ،

در برهان پور ، در جنگ ، ص ۴۹۳-۴۹۸ .

اعجاز عشق

از نظام که یاد او در «دیوان نظام» ص ۳۲ گذشت ، مثنویست در نعت حضرت رسول اکرم (ص) . چون از عشق رسول الله شد انجام - سزد اعجاز عشق این نامه را نام . در آغاز دیباجهٔ نثری دارد .

آغاز : (دیباجه) : همگی حسن سخن گوهر یک دانه نعت است ، (مثنوی) : پس از تحریر حمد رب اکبر - رقم پردازی نعت پیمبر .

N.M. 1968-629 : نستعلیق ، سدهٔ ۱۳ هـ ، در کلیات دیوان او ، گ ۳۸۲-۳۹۱ .

اقبالنامه = اسکندر نامه = خرد نامه

از نظامی گنجوی . بتصحیح وحید دستگردی در تهران چاپ شده است .

آغاز: خرد هر کجا گنجی آرد پدید - ز نام خدا سازد آن را کلید.

N.M. 1959-67/1 : نستعلیق ، عبد الحمید ترکان دهلوی ، ۷ صفر ۱۰۷۵ هـ ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ، ش ۱ در مجموعه ، گ ۱-۱۳۵ .

N.M. 528/53 : نستعلیق ، هارون بن الیاس عرف پتی ، ساکن عبدالله پور عمان ، ۱۷ شوال ۱۰۹۴ هـ ، عنوانها شنگرف ، ش ۱ در مجموعه ، گ ۱-۱۰۲ .

N.M. 1957-907 : نستعلیق خوش ، ۷ بیت ۰۰۹۸ . بکرمی ، سده ۱۲ هـ ، بنرمایش لاله گنیش داس ، با چهار مجلس تصویب ، سرلوح ، جدولبند ، در چهار ستون ، اندازه رحلی ، ششمین مثنوی در سبعة او .

اکبر نامه

از حمید کشمیری . در بخش تاریخ خواهد آمد .

الف کثرت

رک : بخش دستور زبان ، ص ۳۵۴ .

ال نامه

از ناشناس . منظومه ایست طنز آمیز که هر مصرعه آن با کلمه «ال» آغاز میشود . «النامه» منشور از ملا دوبیازه دهلوی در دست است (رک : روز روشن : ۶۷-۲۶۳ ، چاپ تهران) .

آغاز : ال الله خوان بقدا - ال رسول خیر خواه دشمنان .

N.M. 1976-107 : نستعلیق شکسته آمیز ، محمد جعفر بن میرزا محمد باقر ، ۱۱۶۵ هـ ، در بیاض .

المهی نامه

از عطار نیشابوری . مثنوی عرفانیست در ۲۱ مقاله .

بنگرید به : سعید نفیسی ، جستجو در احوال . . . عطار : ۱۰۵ ، نسخه های فارسی ۴ : ۲۶۴۷ .

آغاز : المهی نامه را آغاز کردم - بنامت نامه ای را باز کردم .

N.M. 400 : نستعلیق ریز و خوش ، (فاضل بیگ برلاس ، بدستور نواب تاج خان ، شوال ۱۰۱۹ هـ) ، سرلوح ، جدولها ، عنوانها شنگرف ، در چهار ستون ، ش ۱ در مجموعه ، گ ۱-۸۵ .

الهی نامه = حدیقة الحقیقة

از سنایی .

امیر نامه

از کرم علی شایق بن حضرت مولوی شیخ محمد که در «چیمه چتهه» (بخش گوجرانواله ، پاکستان) مدرسه را اداره میکرد و مرابنده نیز در همان مدرسه تحصیلات کرد و پس از مرگ پدرش مسئولیت اداری آن مدرسه را بر عهده خود گرفت . شایق بعد از مدتی از ده خود به ده «نوکههر» و ده «چک مرالی» (هر دو در استان پنجاب) و ملتان رو نهاد و مدتی در آن دیهات ماند . سپس در ده «چک ساکر» رحل اقامت افکند و از آنجا به «سنچر» (بخش گوجرانواله) آمد و آنجا آقایان نور محمد و فتح محمد ، اعیان آن ده ، او (شایق) را به تدریس طنلان گماشتند . سراییده پس از چند سال به «سعید نگر» آمد و آنجا از آقای فیض علی استفاده کرد . سپس به ده «وریام پور» رفت و آنجا با آقایان جان محمد و ولی محمد ملاقات کرد و بخواهش همان ولی محمد این مثنوی را بروزگار احمد شاه درانی (۱۱۶۰-۱۱۶۸/۱۷۴۷-۱۷۵۱ م) در سال ۱۱۶۵/۵۲-۱۷۵۱ م بنام غلام مصطفی که شاگردش بود ، سرود . قطعه تاریخ تالیف را در تعمیمه گفته است : الا ای رشید مبارک لقا - تو هستی غلام مصطفی (سکته دارد) - اگر خواهی از سن هجری شمار - ز اسم خود اعداد کنی بر آر . نباید ملال دلت چون با سم - بیفکن که تا یابی از عیش قسم . پس از حذف آن هر چه بینی بقا - همان باشد از هجرت مصطفی - «غلام مصطفی» = ۱۲۰۰ ، و چون از این رقم اعداد «ملال دل» = ۱۳۵ کسر شود ، ۱۱۶۵ باقی می ماند . (ملخص از مقدمه) . داستان اسیر حمزه در سه دفتر است .

آغاز (دفتر ۱) : جهان بادشاهها خدائی ترا ست - خبر از سفید و سیاهی ترا ست . پدید آور
هوش و مستی توئی - تو هستی و خلاق هستی توئی .

N.M. 1967-249 : نستعلیق خوش ، نام کاتب در اثر وصالی شدن اوراق خوانا نیست ،
بفرمایش لاله کنهیا لال متخلص به هندی ، ۲۰ صفر ۱۲۸۴ هـ ، عنوانها شنگرف ، تنها دفتر اول
است ، ۹۶۴ ص .

ترجمه انجیل

از مولوی نجف علی جمهری . در آن میسرایید . ز انجیل سنی فروهیده زاد - یکی بای چم سخت
دادم بیاد . که تازی زبان خواندش ترجمه - خردمند میدانندش ترجمه . همه بر سرودم با ایران زبان -
بسی رنج بردم بهر داستان . بهفتاد و سه سال از عیسوی - پس از هژده حد یافت نامه نوی - ز هجرت
به هنگام این بر سرود - هزار و دو صد هفت و هفتاد بود . در تاریخهای پیشگفته تمادض است ،

چون بنا بر گفته سراینده ۱۸۷۳ م مصادف با ۱۲۷۷ هـ نمیباشد بلکه برابر با ۱۲۹۰ هـ است و بر عکس این ۱۲۷۷ هـ مصادف با ۱۸۶۰-۶۱ م میشود. (رک : تقویم تاریخی از عبدالقدوس هاشمی ، کراچی ، ۱۹۶۵ م) . در ۲۸ باب است .

N.M. 1968-122 : نستعلیق ، محمد عزیزالرحمن ، سده ۱۴ هـ ، عنوانها شنگرف ، آغاز افتاده : چو یوسف که مردی همه بود راست - بتشہیر رسوائی زن نخواست ، ۲۸۰ ص .

انشای منظومه

از بدر الدین لاهوری . رک : بخش نامه نگاری ، ص ۳۸۳ .

انیس العارفين

از سید قاسم انوار (م ۸۳۷ هـ) . مثنوی عرفانی در ماهیت نفس و روح و قلب و عقل و عشق . همان : نسخه های فارسی ۴ : ۲۶۵۲ ، کلیات قاسم انوار بتصحیح سعید نفیسی ص ۳۵۹-۳۸۶ ، تهران .

آغاز (مقدمه) : منت خدایرا جلت عظمة و علت کلمة . (متن) : یا مغیث المذنبین معطی السئوال - یا انیس العارفين یا ذوالجلال .

N.M. 1971-161/1 : نستعلیق خوش ، محمد بن محمد بقال ، شوال ۱۲۷۷ هـ ، در کلیات او ، ص ۴۱۰-۴۵۶ .

N.M. 1974 - 137 : نستعلیق ، مجد فاضل بن میر سید علی حسینی ، شعبان ۱۲۶۰ هـ ، اولین نسخه در کلیات او .

انیس العاشقین

از قاسم انوار (م ۸۳۷ هـ) . مثنوی عرفانی است . در کلیات قاسم انوار بتصحیح سعید نفیسی این مثنوی چاپ نشده است .

بنگرید به : نفیسی ۱ : ۲۹۲ .

N.M. 1971 - 161/1 : نستعلیق خوش ، محمد بن محمد بقال ، شوال ۱۲۷۷ هـ ، در کلیات او ، ص ۴۶۶ - ۴۹۰ .

باغ ارم = بهرام و بهروز = بهروز و بهرام

از کمال الدین شیر هلی بنایی هروی (م ۹۱۸/۱۰۱۲ م) . در داستان بهرام و بهروز است .

این مثنوی نادرست به سنایی غزنوی نسبت داده شده است . سعید نفیسی مینویسد : یک مثنوی دیگر بنام بهروز و بهرام نیز بوی (سنایی) نسبت داده اند ، اما آنچه بنام سنایی انتشار دارد قسمتیست از مثنوی بهرام و بهروز یا باغ ارم از کمال الدین شیر علی هروی شاعر قرن نهم (هجری) که نخست حالی تخلص میکرده است و بهمناسبت شباهت تخلص وی با تخلص سنایی بسنایی منسوب شده است . (نفیسی ۱ : ۷۶ ، و نیز بنگرید به : نسخه های فارسی ۴ : ۲۶۷۱) .

آغاز : ای وجود تو اصل کل وجود - هستی و بوده ای و خواهی بود .

N.M. 1971 - 440/5 : نستعلیق خوش ، (محمد یوسف واله ، ۱۳۰۷ هـ ، در فریة مراد آباد ، طهران ری) ، عنوانها سنگرف ، آغاز : این چنین گنت راوی همه دن - آکه بعهد قدیم در همانان ، ص ۱۳۶ - ۱۴۰ .

بحر طویل

از ابراهیم بن صالح شاهی نیشا بوری (زاده در حدود ۷۱/۴۸۷۵ - ۱۴۷۰ م ، ۱۴۹۵ هـ) . اما او درین منظومه شاه عباس (اول ۹۹۶ - ۱۰۳۸ هـ و دوم ۱۰۵۲ - ۱۰۷۷ هـ) را ستایش کرده است . باعنوانهای «عقد» در جمعا در ۱۲ «عقد» ۱ تا ۴ در حمد خدا . ۵ و ۶ در نعمت حضرت پیامبر (ص) . ۷ و ۸ در منقبت حضرت علی (رض) . ۹ تا ۱۲ در مدح شاه عباس حسینی .

آغاز : بسم الله الرحمن الرحيم - ماهی سرچشمه بحر قدیم . منشاء نشاء صهبای سخن نام کریمی ست که در بزم کرم چیده بساط طرب از شیشه ابرو خم گردون .

2 - 912/23 - N.M. 1957 : نستعلیق خوش ، (محمد شفیع تبریزی ، ۱۳۷۸ هـ) ، سرلوح ، جدولبند ، ش ۲ در مجموعه ، ص ۱۸ - ۳۲ ، با چند غزل دیگر او .

N.M. 1962 - 185/5 : نستعلیق ، (۱۳۷۸ هـ) . ص ۲۰۲ - ۲۰۸ .

بدن نما

از فایز دهلوی . رک : دیوان فایز دهلوی 476 - N.M. 1958 . ص ۵۱۶ در همین فهرست .

بوستان = سعدی نامه

از سعدی شیرازی . در سال ۱۲۵۷/۵۶۵۵ م در ده باب مروده است .

آغاز : بنام خداوند جان آفرین - حکیم سخن در زبان آفرین .

N.M. 1957 - 1050/2 : نسخ خوش ، عنوانها بخط ثلث ، پاییزید بن ابراهیم تبریزی ، در وسط محرم ۵۸۴۵ هـ ، در کلیات او .

- 1075 - N.M. 1957 : نستعلیق ریز و خوش ، سده ۵۱ ، جدولبند ، عنوانها زرین ، با یک تصویر سعدی ، ناقص الطرفین ، آغاز : شبانگه یکی بردرش لقمه جست - ز سختی کشیدن قدمهاش مست ۱۶ ص .
- 3 - N.M. 1961 : نستعلیق ، ریز و خوش ، سده ۵۱ ، سرلوح ، هشتمین نسخه در کلیات او .
- 1019 - N.M. 1961 : نستعلیق ، سده ۵۱ ، هر صفحه نسخه منقش و جدول است ، در کلیات او .
- 175 - N.M. 1972 : نستعلیق خوش ، فیض علی ، ۲۵ شوال ۱۰۲۶ هـ ، دو صفحه اول منقش و سذهب ، سرلوح های کوچک و زرین ، جدولبند ، ۳۹۲ ص .
- 204 - N.M. 1962 : نستعلیق ، ۱۸ ذیقعده ۱۰۲۸ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۲۶۲ ص .
- 576 - N.M. 1958 : نستعلیق خوش ، ایزد بخش بن امام بخش ، ۱۷ رمضان ۱۰۴۵ هـ ، همه صفحات آن زرین ، عنوانها شنگرف ، برهامش گلستان ، ۲۵۴ ص .
- 321 - N.M. 1958 : نستعلیق خوش ، سده ۵۱ (یا شاید در ۵۱۰۹۷ هـ کتابت شده باشد) . برگ اول افتاده : چوسی گسترانید فرش تراب - چو سجاده نیک روان بر آب ، ۳۱۶ ص ، برگ آخر افتاده .
- 129 - N.M. 1967 : نستعلیق ، سده ۵۱۱ ، سرلوح ، در کلیات او .
- 27 - N.M. 1978 : نستعلیق ، محمد صلاح ، ۳ ربیع الاول ، سده ۵۱۱ ، در مدرسه دیوان چکی بخارا ؟ ، عنوانها شنگرف ، نسخه کسل .
- 528/234 - N.M. : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ، آغاز افتاده : امام رسل پیشوای سبیل - امین خدا مهبط جبرئیل ، ۲۷۸ ص ، ناقص الآخر .
- 199 - N.M. 1962 : نستعلیق خوش ، محمد جمیل الدین قریشی ، ۱۲ ذیحجه ۱۰۲۰۰ هـ ، جدولبند ، سرلوح ، عنوانها شنگرف ، ۳۲۲ ص .
- 266/3 - N.M. 1958 : نستعلیق خوش ، ۱۰ ذیحجه ۱۰۲۵۳ هـ ، سرلوح منقش ، در کلیات او .
- 394 - N.M. 1958 : نستعلیق زیبا ، سده ۵۱۳ ، هر صفحه آن مطلا و مذهب و منقش ، آغاز : باب سیوم ، خوشا وقت شوریدگان غمش ، تنها باب سوم و چهارم است ، ۸۶ ص ، اندازه رحلی ، در آغاز نسخه بزبان اردو یادداشت شده که این نسخه را امام ویردی ایرانی در ۱۲۵۵ هـ کتابت کرده بود و خانواده ای که این نسخه را در تحویل خود داشت چون اسوال خود را تقسیم کرد

این نسخه را نیز در اجزای مختلف تقسیم کرد ، اصولاً ترقیمه و تاریخ کتابت در آخر نسخه بوده که فعلاً در دست نیست اما در صفحه ۴ بیخامه تازه چنین نوشته است. «از امام ویردی (ایرانی)، ۱۲۱۰ هـ».

N.M. 1959 - 284 : نستعلیق ، ۱۱ ربیع الثانی ۱۲۵۸ هـ ، سرلوح ، جدولبند ، عنوانها شنگرف . ۲۳۸ ص .

N.M. 1978 - 15 : نستعلیق خوش ، عبدالرزاق ، ۱۲ جمادی الاول ۱۲۶۴ هـ ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ، ۲۸۹ ص .

N.M. 1958 - 568 : نستعلیق جلی و خوش ، سید احمد ایمن آبادی (خطاط معروف) ، ۱۸۷۴ م / (۱۲۹۱ هـ) ، عنوانها شنگرف ، ۲۹۳ ص .

N.M. 528/187 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها نانویس ، نسخه کامل .

N.M. 1971 - 253/2 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، در مجموعه ، گ ۱۴۲-۱۵۵ ، ناقص الآخر .

پیروی از بوستان = گل بوستان

شرح بوستان

از عبدالرسول بن شهاب الدین بن عبدالله بن طاهر بن حسن القرشی . در سال ۱۰۷۳ هـ / ۶۳ - ۱۶۶۲ م نگاشته است . استاد وی شاه میر نورالله مسودات شرح را بررسی کرده است .

آغاز (مقدمه) : حمد بیحد خالق را که بقطرات مطرات و انزلنا من المعصرات (شرح) : بنام خداوند . . . جهان بمعنی روزگار بکسر صحیح است از خدمت .

همان : ربو ۲ : ۶۰۴ .

N.M. 1961 - 1275 : نستعلیق ، سلطان سنجر میرزا ، شوال ۱۲۹۲ هـ ، عنوانها شنگرف ،

۱۴۸ ص .

شرح بوستان

از عبدالواسع هانسوی ، معاصر عالمگیر پادشاه (۱۰۶۸ - ۱۱۱۸ هـ) بوده است .

آغاز . (مقدمه) : ربنا لا توخذنا ان . . . میگوید بعجز و نادانی در فهم الفاظ و درک معانی (شرح) : بنام جهاندار جان آفرین . . . مضمون این ، قایم مقام ترجمه بسم الله الرحمن الرحیم است .

N.M. 528/10 : نستعلیق ، سده ۱۱ هـ ، عنوانها شنگرف ، آغاز مقدمه افتاده : غلط شده بود

دویدن و شنیدن آن ، ۲۱۶ ص ، ناقص الآخر ، باب پنجم ادامه دارد .

186 - N.M. 1968 : نستعلیق ، چهارشنبه ، ۵۱۲۶۵ ، ۸۲ ص .

655/58 - N.M. 1957 : نستعلیق ، غلام احمد بن محمد هاشم (ساکن اولکھ) ، ۵۱۲۶۶ ،

۲۰۶ ص .

21/2 - N.M. 1976 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، آغاز افتاده : بروایت ولاهله مباح قوله چو

مرد سماع ست شهوت پرست - باواز خوش خفته خیزد ند مست ، مرد سماع بمعنی قابل سماع ، ش ۲ در مجموعه ، ص ۱۱۱ - ۲۸۳ ، در صحافی جا بجا شده است .

شرح بوستان

از محمد معروف به محمد گهروی بن غلام محمد . وی خلیفه شیخ نور حمد ثانی چشتی ناروواله (م ۹۰/۵۱۳۰۴ - ۱۷۸۹م) بود و در تہتہ گہلوان ، تحصیل شجاع آباد ، بخش ملتان اقامت داشت . (رک : تذکرہ علمای پنجاب از اختر راہی ۱ : ۱۶۷ حاشیہ) .

آغاز . (مقدمہ) : حمدلہ . . . اما بعد بعرض میرساند راجی الی اللہ . . . کہ فرمایش بعضی اہراب مودت (شرح) : بنام جہاندار . . . پس مضمون این بیت با بیت لاحق ہم مودی حمد است وہم قائم مقام بسم اللہ الرحمن الرحیم .

260 - N.M. 1971 : نستعلیق خوش ، میان محمد زمان ، ساکن بستالہ ، پرگنہ پوتھوار

(منطقہ شمال پنجاب) ، رمضان ۵۱۳۰۲ ، ۴۴۴ ص .

شرح بوستان

از ناشناس . درآن از فرهنگ جہانگیری ، برہان قاطع و فرهنگ رشیدی استفادہ شدہ است .

آغاز : بنام جہاندار . . . بای مفتوحہ بنام برای اتفاق است کہ در فارسی بمعنی از می آید

با برای استعانت .

187 - N.M. 1968 : نستعلیق ، فضل الہی بن حافظ عبدالرحمن از قوم علماء ، سده ۵۱۳ .

عنوانها شنگرف ، ۴۱۲ ص .

فرہنگ بوستان

از ناشناس . الفاظ مشکل عربی و فارسی بوستان ، بہ ترتیب الفبائی بہ فارسی شرح دادہ شدہ است .

آغاز : باب الالف ، الادانا و آگاہ باش ، املا - نوشتن .

72/2 - N.M. 1967 : نستعلیق ، محمد محسن ، سده ۵۱۳ ، عنوانها شنگرف ، ش ۲ در

مجموعہ ، ص ۲۰ - ۴۳ .

فرهنگ بوستان به اردو = معین الالفاظ

رک : بخش فرهنگ نامه ص ۳۴۵ .

واژه نامه بوستان

از ناشناس . مجموعه الفاظ بوستان بر حسب حرف آخر کلمه ، به ترتیب الفبائی . برای هر حرف باب جداگانه دارد .

آغاز : الا - املا - اسجیا - بادیا - بابا .

30/4 - N.M. 1978 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، تاریخ کتابت محو شده ، ۱۲۲ ص .

بهارستان عاشق

از عاشق . یاد او در «دیوان عاشق» ص ۹ . گذشت .

آغاز : الهی تازه کن از عشق داغم - بخندان نوگلی در صحن باغم .

76 - N.M. 1978 : نستعلیق ، ۱۱۷۸ هـ ، در کلیات او .

بهاریه

از ظهیری کرشیزی . دارای قصاید ، تمهیت نامه ها ، قطعات تاریخ .

آغاز : شوق هر کس را که در راه طلب سر میدهد - گر در آید اول از پا آخرش سر میدهد .

همان : نسخه های فارسی ۴ : ۲۶۷۰ .

116 - N.M. 1974 : نستعلیق ، با همان خامه دیوان کاتب 117 - N.M. 1974 مورخ

۹ شوال ۱۱۱۴ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۲۶۶ ص ، ناقص الآخر .

بهاریه = پیر و جوان

از طبیب اصفهانی .

بهاریات

قصیده دالیه در وصف باغ و بهار است . در پایان آن آمده است : روح سعدی بشود گر این بهاریات را - گوید الهای همیشه نطق او گویا بود .

آغاز : تا فروغ قرص خور بر گنبد خضرا بود - مسکن طوبی طبعم عرصه صجرا بود .

185/6 - N.M. 1962 : نستعلیق ، (۱۰۷۸ هـ) ، در مجموعه ، ص ۲۰۹ - ۲۱۶ .

بهاگوت = شرح محبت

در : بخش هندو شناسی خواهد آمد .

بهرام و بهروز = باغ ارم

از بنایی هروی .

بهرروز و بهرام = باغ ارم

از بنایی هروی .

بیسر زامه - ۱

از فرید الدین عطار تونی ، سراینده قرن نهم هجری/پانزدهم میلادی . ابن مثنوی نا درست به عطار نیشابوری (م ۵۶۱۸) نسبت داده میشود .
مثنوی عرفانی است .

آغاز : (۱) : من بغیر تو نبینم در جهان - قادرا پروردگارا جاودان (۲) : ابتدا کردم بی سر نامه را - مشک بوکردیم نوک خامه را .

بنگرید به : سعید نفیسی : جستجو در احوال . . . عطار نیشابوری : ۱۰۷ و ۱۶۷ .

N.M. 1957 - 890/1 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، جدولبند ، ش ۱ در مجموعه ، ص ۱-۲۲ .

N.M. 1961 - 1702/3 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، آغاز : من خدایم من خدایم من خدا -

فارغیم از کبر و کینه از هوا . و پس از یک بیت ، همان بیت نمونه ۱ را دارد ، در جنگ ، ص ۵۸-۷۰ .

N.M. 1958 - 324/7 : نستعلیق ، ۱ شعبان ۵۱۲۹۲ ، آغاز برابر با نمونه ۲ ،

ص ۱۷۶ - ۱۸۱ .

بیسر زامه - ۲

داستان عیسی و سلطان جمجمه است .

آغاز : ناگهان روزی ز تقدیر قضا - کاره از صانع ارض و سما .

N.M. 1960 - 600/4 : نستعلیق چلیپا ، سده ۵۱۳ ، جدولبند ، در مجموعه ص ۳۲۴-۳۲۶ .

بیمار و طبیب

از شریف . سخت سودای من و یار بهم خورده شریف - من گران جانم و ابروی کجش
سخت کمان .

آغاز : سوی ویرانه ام آمد سحری جلوه کنان - بهر پرسیدن بیمار خود آن سرو روان .

همان : نسخه های فارسی ۴ : ۲۶۷۵ .

176/3 - N.M. 1962 : نستعلیق خوش چلیبا ، (۵۱۲۳۳) ، جدول زرین ، در مجموعه ،

ص ۷۹۶ - ۸۰۸ .

250/1 - N.M. 1963 : نستعلیق ، محمد حسن عرف زنگیری کشمیری ، ۵۱۲۴۹ ، در

جنگ ، ص ۹۲ - ۹۶ .

پسر نامه = پند نامه

از عطار .

پنج گنج جامی

از عبدالرحمان جامی (م ۸۹۸هـ) . شامل مثنویات : ۱- تحفة الاحرار - ۲- سبحة الابرار .

۳- یوسف و زلیخا . ۴- لیلی و مجنون . ۵- خرد نامه اسکندری . آگاهی بیشتر این مثنویها و نسخه ها در جای خود آمده است . اینجا فقط شماره نسخه ها ضبط میشود .

(۱) N.M. 1957 - 1048 ، (۲) N.M. 1973 - 2371 .

پنج گنج حسن

از حسن بن سید فتح الله . درباره خانواده خود چنین میسراید : چون اسم مادرم امه السلامت
مرا امید در دارالسلام است . پدر او را حسن ابن پیارا - بروحش جنت آمد جلوه آراء . شهاب الدین و
پدر الدین دیگر - علاء الدین شهاب الدین بشمر . مجد ابن حضرت میر خسرو - سلام حق بهر یک
باد نونو . (پایان مثنوی دوم) . وی مرید شیخ الاسلام شیخ محمد بن فضل الله بخاری بود که از
مدینه سنوره به هندوستان آمده بود . (ریو باستاند مثنوی پنجم) .

حسن درین پنج مثنوی از اسیر خسرو دهاوی (م ۵۷۲۵هـ) پیروی کرده است . تتبع میر خسرو
را نمودم - ازو فیض سخن خوش می ربودم (پایان مثنوی دوم) ، همه این مثنویات در نعت حضرت
رسول اکرم (ص) است . بمدح سید الکونین گفتم - بنعتش در معنی باز سفتیم . مرا با خسرو و شیرین
چه کار است - مجوسی را ستودن بلکه عار است . مجوسی بوده است والله برویز - دل او سوی دین

نمود انگیز (پایان مثنوی دوم). این مثنویات ظاهرا موسوم به «تحفه» اند. مرا پنج تحفه عنایت نمود. بهر تحفه اش گنج غایت نمود. بهن از کرم پنج اکرام کرد. درین خمسه انعام خود عام کرد (مثنوی پنجم).

همان : ریو ۲ : ۶۸۰ .

۱- مثنوی (یکم) ، ص ۳۲ - ۳۳۶ .

در نیمه ماه صفر ۱۰۳۶/۵۱۰۳۶ م در ۲۷ بیت سروده است .

آغاز : ای حبیب خدا و اصل وجود - نور تو در جمیع شی موجود .

۲- مثنوی دوم ، ص ۳۳۸ - ۴۴۱ .

در ربیع الاول ۱۰۳۷/۵۱۰۳۷ م در ۵۲۱۹ بیت سروده است .

آغاز : خدایا سوی احمد راه بنمای - بحب اشرفش دل باز بکشای .

۳- مثنوی سوم ، ص ۴۴۴ - ۵۶۲ .

در جمادی الآخر (۱۰۳۷/۵۱۰۳۷ م) در ۵۳۰۴ بیت سروده است .

آغاز : نور نبوی نمود آغاز - زان کرد خدا وجود آغاز .

۴- مثنوی چهارم ، ص ۵۶۴ - ۵۷۰ ناقص الآخر .

آغاز : الهی همه کبریای تراست - بهر دو جهان کدخدای تراست .

۵- مثنوی پنجم ، ص ۱ - ۳۰ .

در ۲۹ رمضان ۱۰۳۷/۵۱۰۳۷ م در حدود ۸۰۰۰ بیت سروده است .

آغاز : (ظاهرا) : بسم الله الرحمن الرحیم - کرد خدا رحمت خود را عمیم .

پایان : حسن ختم کن بر صلوات و سلام - بنام محمد حبیب الانام .

78 - 1967 N.M. : نستعلیق خوش ، تاریخهای مختلف ، ۲۱ جمادی الاول ۱۰۹۴ هـ

(مثنوی سوم) ، ۱۶ شعبان ۱۰۹۵ هـ (مثنوی پنجم) و در آخر مثنوی اول آمده : «تمت بالخیر بتاريخ

۵ صفر برای طوطی گلزار کمال خواجه نهال» ، جدولبند ، عنوانها نا نویس ، در چهار ستون ، اوراق

آن در صحافی پس و پیش شده است .

پنج گنج خسرو دهلوی

از امیر خسرو دهلوی (م ۵۷۲۵). شامل پنج مثنوی: ۱- مطلع الانوار ۲- خسرو و شیرین ۳- مجنون و لیلی ۴- آیینة اسکندری ۵- هشت بهشت. هر مثنوی در جای خود معرفی شده است. شماره نسخه ها:

(۱) از قلم افتاده (۲) N.M. 1958 - 911 (۳) N.M. 1961 - 1685

پنج گنج نظامی گنجوی

از نظامی گنجوی. (م ۶۱۹ یا ۵۶۱۴). دارای پنج مثنوی: ۱- مخزن اسرار، ۲- خسرو و شیرین، ۳- لیلی و مجنون، ۴- هفت پیکر، ۵- اسکندر ناسه. هر مثنوی در جای خود معرفی شده است. شماره نسخه ها:

(۱) N.M. 1957 - 860/6 (۲) N.M. 1957 - 907 (۳) N.M. 1965 - 143 (۴)

. N.M. 1970 - 19

خلاصه الخمسه = گزیده پنج گنج نظامی

از ناشناس. ابیات را به ترتیب موضوعی در چند باب گزیده و ترتیب داده است.

آغاز: ای همه هستی ز تو پیدا شد - خاک ضعیف از تو توانا شد.

همان: نسخه های فارسی ۴: ۲۷۹۷.

N.M. 1958 - 602/6: نستعلیق، سده ۱۲هـ، بعضی عنوانها شنگرف و بعضی نانوئیس،

ش ۶ در مجموعه، ص ۲۳۴ - ۳۱۲.

پند نامه = پسر نامه = ولد نامه

از عطار نیشابوری.

آغاز: (۱) حمد بیحد آن خدای پاک را - آن که ایمان داد مشیت خاک را، (۲) ابتدا

کردم بنام کردگار - خالق خاق از صفار و کبار.

بنگرید به: سعید نفیسی: جستجو در احوال... عطار: ۱۰۸.

N.M. 1961 - 1002: نستعلیق، سده ۱۳هـ، با مهر مورخ ۱۲۱۲هـ، عنوانها شنگرف،

ص ۵۰.

159/4 - N.M. 1972 : نستعلیق ، میر مستقیم بلخی مزاری ، شوال ۱۲۴۵ هـ ، در مدرسه
ملا نور محمد دیوان ، بفرمایش سید ابوالمنصور خان ، آغاز برابر با نمونه ۱ ، ش ۴ در مجموعه ، ۹۴ ص.

شرح پند نامه

از ناشناس . (شرح محمد گمپوی نیست) .

528/275 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ناقص الطرفین ، با عنوانهای قاعده ،
سوال و جواب ، آغاز (شرح حمد) : الدعای بلسان العربیه اسرع بالاجابت بس تیز ازین لغت ، ۳۶ ص.

پیر و جوان = بهاریه

از میرزا محمد نصیر طبیب اصفهانی (م ۱۱۹۱/۱۷۷۷ م) .

همان : نسخه های فارسی ۴ : ۲۷۰۰ ، فرهنگ سخنوران : ۳۵۵ .

آغاز : شبی با نوجوانی گنت پیری - کهن دردی کشی صافی ضمیری .

104 - N.M. 1968 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، با مهر مورخ ۱۲۴۶ هـ ، جدولبند ، عنوانها
شنگرف ، در جنگ ، ۵۵۳ - ۵۶۷ .

پیم کهنانی

رک : بخش عرفان ص ۲۰۵ .

تجوید منظوم

رک : بخش تجوید ص ۱۳ - ۱۴ .

تحفه

در احوال خواجه مودود چشتی . در : بخش تذکره خواهد آمد .

تحفة الاحرار

از جامی . در سال ۸۸۶/۱۴۸۱ م در بیست مقاله سروده است . مثنوی عرفانی و اخلاقی است .

آغاز : (مقدمه) : حامدا لمن جعل جنان کل عارف مخزن (متن) : بسم الله الرحمن الرحيم -
هست صلاى سر خوان کریم .

بنگرید : به «جامی» از حکمت . ۹۵ - ۱۹۳ .

1048 - N.M. 1957 : نستعلیق ریز و خوش ، درویش محمد بن امیر سرخ بن امیر شیخ محمد ، ۲۷ ربیع الثانی ۵۸۹۶ ، با ۵ تصویر ، عناوین شنگرف و آبی و زرین ، جدولبند ، در چهار ستون ، اولین مثنوی در نسخهٔ خمسۀ جامی .

2 - 237/1 - N.M. 1973 : نستعلیق ، شوال ، سدهٔ ۵۱۰ (در ۴۰۰ هـ مقابله شده) ، عنوانها شنگرف ، چهارمین مثنوی در خمسۀ جامی .

189/2 - N.M. 528 : نستعلیق خوش ، سدهٔ ۵۱۰ ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ، آغاز افتاده : ای که پس پرده تن پرد کیست - دست خویش زندگی و مرد کیست ، ش ۲ در مجموعه ، گ ۲۸ - ۴۵ ، در چهار ستون .

13/1 - N.M. 1971 : نستعلیق ، (سعود بن سید فتح الله ۱۵ ذیحجه ۱۰۲۹ یا ۱۱۲۹ هـ) ، جدولبند ، عنوانها شنگرف ، ش ۱ در مجموعه ، گ ۱ - ۶۹ .

978 - N.M. 1961 : نستعلیق ، محمد افضل صدیقی ، ذیقعه ۵۱۰۰۴ ، عنوانها شنگرف ، ۴۴ ص .

396 - N.M. : نستعلیق ، سدهٔ ۵۱۱ ، عنوانها شنگرف ، ش ۲ در مجموعه ، ۱۴ ص .

1978-24 - N.M. : نستعلیق ، عبدالحمید عرف اوان ، ۵۱۱۱۴ ، عنوانها شنگرف ، نسخهٔ کابل .

325 - N.M. 1967 : نستعلیق ، سدهٔ ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ۷۸ ص ،

355/5 - N.M. 1969 : نستعلیق ، (محمد رضا بن محمد ثابت صادق) ، سدهٔ ۵۱۲ ، عنوانها نانویس ، ش ۵ در مجموعه ، ص ۹۶ - ۱۱۳ ، گزیدهٔ تحفة الاحرار است .

528/156 - N.M. : نستعلیق ، سدهٔ ۵۱۳ ، عنوانها شنگرف ، ورق اول افتاده ، آغاز : اما بعد این صدف پاره ، ۲۲ ص ، ناقص الآخر .

944 - N.M. 1961 : نستعلیق ، سدهٔ ۵۱۴ ، جدولبند ، عنوانها شنگرف ، آغاز افتاده : صد گره از رشتهٔ پرتاب و پیچ - گربکشایند در آن نیست هیچ ، ۱۶۲ ص .

هدیهٔ انخیار = شرح تحفة الاحرار

از محمد رضا بن محمد اکرم ملتانی قادری . در سال ۱۱۷۲/۵۹ - ۱۷۵۸ م نگاشته است .

آغاز (مقدسه) : الحمد لله على الاثمه والصلوه على محمد وآله بدانکه چون عات غایبی ایجاد (متن) : قوله حامدا لمن . . . حامدا حال از فاعل ابتدا که محذوف .

258 - N.M. 1971 : نستعلیق ، سید محمد شاه بن اسیر شاه . ساکن مرید ، سده ۵۱۳ ،

۲۷۸ ص .

18 - N.M. 1971 : نستعلیق ، عبدالرحمن ، جمعه ، ماه ربیع الاول ، سده ۵۱۳ ، مقدمه

افتاده ، ۲۴۶ ص .

تحفة الحبيب

از سلطان محمد فخری هروی (زاده در حدود ۹۸/۵۹۰۳ - ۱۴۹۷ م و تا ۱۵۶۲-۶۳/۵۹۷ م

زنده بود) . در سال ۲۳/۵۹۲۹ - ۱۵۲۲ م بنام خواجه کریم الدین حبیب الله ساوجی گردآورده است
مجموعه غزلیات سرایندگان مختلف است که در استقبالی یکدیگر سروده اند . و فخری آنها را به
ترتیب قوافی (از الف تا یاء) گردآورده است . حاجی خلیفه در کشف الظنون ۱ : ۳۶۵ نادرست
نوشته که این کتاب در چهار مجلس تقسیم شده است .

در پیروی این کتاب تنها در سند کتبهای ذیل تالیف شده است . ۱- محک کمال از محسن

تتوی . ۲- محک قانع از قانع تتوی . ۳- محک خسروی از سیر علی خان تالپور . ۴- محک مرتضایی
از غلام مرتضی شاه مرتضای تتوی .

بنگرید به : تاریخ تذکره های فارسی ۱ : ۴۱۹ ، تذکره روضة السلاطین و جواهر العجایب

از فخری با مقدمه سید حسام الدین راشدی : ۴۲ ، حیدرآباد ۱۹۶۸ م .

852 - N.M. 1958 : نستعلیق ، بروزگار جلال الدین محمد اکبر پادشاه (۹۶۳ - ۱۰۱۴ هـ) ،

در دهلی ، جدولبند ، ورق اول افتاده . آغاز : پوشیده نماند که این فقیر حقیر فخری بن محمد امیری
غفرالله ذنوبها ، ۵۸۲ ص .

تحفة الخواطر و زبدة الضمایر = تحفة العراقین

از خاقانی .

تحفة رسولیه

از قصوری : در : بخش سیرت پیامبر (ص) خواهد آمد .

تحفة العراقین = تحفة الخواطر و زبدة الضمایر

از خاقانی شروانی . رویداد سفر خود از شروان تا مکه مکرمه در سال ۵۲ - ۵۷/۵۵۱

۱۱۵۶ م ، رادر شش مقاله سروده است .

آغاز : (مقدمه) : خير ما اعتصم المرء بحباله كلمه العجز . (متن) : مائيم نظارگان غمناک - زین حقّه سبز و سهره خاک .

بنگرید به : تحفة العراقین ، باهتمام يحيى قریب ، تهران ۱۳۳۳ ش ، نسخه های فارسی ۴ : ۲۷۱۴ ، نفیسی ۱ : ۱۰۴ .

N.M. 1959 - 122/2 : نستعلیق خوش ، محمد نصیر بن سلطان بن عبداللطیف قریشی سفیانی (ظاهرا همان شارح اسکندر نامه نظامی) ، ۱۹ ربیع الاول ۱۰۹۷ هـ در ۲۱ سالگی ، در هاشم از دو شرح تحفة العراقین توضیحات نقل کرده ، با دیباچه نثری ، ش ۲ در مجموعه ، گ . ۱۳ - ۲۳۱ .

N.M. 1961 - 1282 . نستعلیق ، سید حسیب الله بن سید شریف ، ۲ ربیع الاول ۱۱۰۰ هـ ، در دولت آباد ، عنوانها نانویس ، ۲۱۰ ص .

N.M. 1961 - 1342 : نستعلیق ، شیخ تاج محمد بن شیخ بایزید ، ساکن کاسنه ، ۴۹ جلوس عالمگیری (= ۱۱۱۶ هـ) ، عنوانها شنگرف ، موریانه زده ، ۱۹۲ ص .

N.M. 1961 - 121 : نستعلیق ، غلام حسین بن محمد حبیب الله ، ۱۲۷۷ هـ . عنوانها شنگرف ، ۲۶۸ ص .

شرح تحفة العراقین

از عبدالسلام بن شیخ عبدالکبیر (لاهوری) . در سال ۱۰۵۷/۱۶۴۷ م نگاشته است .

آغاز (مقدمه) : حمدی که کتاب ستایش و شرح نیایش را زبید عنوان و اجزای تحسین (شرح) مائیم نظارگان . . . حقّه سبز کنایت از فلک و سهره خاک از زمین زمن بکسر سیم آنکه از جای جنبیدن نتواند .

N.M. 1968 - 595 : نستعلیق ، ۱۰۶۸ هـ ، در اکبر آباد ، عنوانها شنگرف ، ۲۳۶ ص .

N.M. 1972 - 26 : نستعلیق ، سده ۱۱۲ هـ ، ۱۵۴ ص .

تحفة القراء

از اسحاق . رک : بخش تجوید ، ص ۱۴ .

تحفة المجربات

از لقمان حکیم . رک : بخش پزشکی ، ص ۸۰ .

تحفة النصایح

از یوسف گدا . در بخش فقہ خواهد آمد .

تمر نامہ = تیمور نامہ = ظفر نامہ

از عبداللہ ہاتفی جامی (م ۱۵۲۱/۸۹۲۷) . مثنوی رزی است .

آغاز : بنام خدای کہ فکر و خرد - نیارد کہ در کنہ او پی برد .

بذکرید بہ : فرہنگ سخنوران : ۶۲۵ ، نسخہ های فارسی ۴ : ۲۷۲۹ ، نفیسی ۱ : ۳۱۴ .

N.M. 1961 - 1485 : نستعلیق خوش ، سدہ ۵۱۱ ، سرلوح زرین ، جدولبند ، ۳۶۸ ص .

N.M. 430 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ۲۹۲ ص .

N.M. 1961 - 1554 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، آغاز نونویس ، ۲۸ ص .

تیمور نامہ = تمر نامہ

از ہاتفی .

جام جم

از رکن الدین (یا اوحد الدین) اوحدی مراغہ ای اصفہانی (م ۱۳۳۷/۵۷۳۸) . در سال

۱۳۳۲ - ۳۳/۵۷۳۳ بنام خواجہ غیاث الدین سرودہ است . مثنوی عرفانی است .

آغاز : قل ہوائہ لامر قد قال - من لہ الحمد دائما متوال .

بذکرید بہ : نسخہ های فارسی ۴ : ۲۷۳۵ ، نفیسی ۱ : ۱۹۹ .

N.M. 1967 - 23 : نستعلیق خوش ، شمس الدین محمد کرمانی ، شعبان ۵۹۱۶ ، دو صفحہ

اول نقش و ملوح ، جدولہای زرین ، عنوانها شنگرف ، ۴۰۵ ص .

جاماسبی (جاما سپی)

از برزو قوام الدین زردشتی ساکن نوساری . در آن میسراید : منم بنده برزو بنام - بباشد

بنوساری اندر مقام . چو برزو تو خود کاتبی ساختی - ازان رونکو قدر بشناختی . شد این قصہ جاماسبی

را تمام - ز ایزد ہمہ کار من شد . . . . . بخواہش کیقباد ، داستان حکیم جاماسب و شاہ گشتاسب را در

۲۴۰۰ بیت سرودہ است .

آغاز : خدایا بنامت کشایم زبان - کہ هستی تو بخشندہ و مہربان . خداوند عقل و خداوند

داد - خداوند کنج و خداوند راد .

909/32 - N.M. 1957 : نستعلیق ، دین به ساردیسان ، هرید زاده موبد فرامرز بن رستم ،
۱۱۴۴ یزدگردی ، عنوانها شنگرف ، ۱۵۱ ص .

جمشید و خورشید

از سلمان ساوجی . در سال ۶۲/۵۷۶۳ - ۱۳۶۱ م سروده است . داستان عشقی است .

آغاز : الهی پرده پندار بگشای - در گنجینه اسرار بگشای .

81 - N.M. 1966 : نستعلیق ، سده ۵۱ ، جدولبند ، در کلیات ساوجی .

داستان جنگ خندق

از ثنایی . در آن میسراید : که دین من ز بازویت قوی شو - ثنایی تا تو باشی مدح می گو .
توئی سلطان خلد حوض کوثر - دل و جان کن ثنای مدح حیدر .

در وقایع جنگ خندق و ستایش جوانمردی حضرت علی (رض) در آن جنگ .

آغاز : بنام پادشاه فرد اکبر - کریم و قادر و حی و توانگر .

600/2 - N.M. 1961 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ . جدولبند ، در مجموعه ، ص ۳۱۱-۳۱۵ .

جنگ نامه نواب اصغر = مثنوی گرامی

جواهر

از ناشناس . شرح صد نام الله است .

آغاز : الله - اولین اسم اعظم است - هم مقدم هم پناه عالم است .

239/5 - N.M. 1958 : نستعلیق ، سده ۵۱۴ ، ۶۳ ص .

جواهر الاسرار و زواهر الانوار = ذیل شروح «مثنوی معنوی»

چای نامه = عرض نیاز

از خواجه شاه نیاز کشمیری . در پایان آن میسراید . رسید این نامه دلکش بانجام - سزد

عرض نیازش (گرنهم) نام . چون پرسد کس ز تاریخ و حسابش - بود عرض نیاز من جوابش . «عرض

نیاز من» = : ۱۸۱۳/۵۱۲۲۸ م تاریخ سرودن آن بنظر می آید .

مثنوی عرفانی است با مقدمه مشهور .

آغاز (مقدمہ) : الحمد لله على تواتر الآيه . . اما بعد بعرض تماشا بيان گلشن معانی و کلدسته
بندان چمن رنگین بیانی میرساند .

همان : گنج بخش ۳ : ۱۶۷۰ .

2 - 928/17 - N.M. 1957 : نستعلیق خوش ، سده ۱۳ هـ ، ش ۲ در مجموعه ، در آخر

دیوان شاه نیاز ، ۱۳۲ ص .

چرخیات = معراج الخیال

از نظام استر آبادی .

چمن و انجمن

از حزین لاهیجی . در سال ۱۱۴۳/۳۱ - ۱۷۳۰ م سروده است . مثنوی عرفانی است ، همراه
دیوان او در کراچی چاپ شده است .

آغاز : بنام آنکه آذر را چمن ساخت - دل دوزخ شرر را انجمن ساخت .

همان : نسخہ های فارسی ۴ : ۲۷۵۵ .

1/144-1962-N.M. : نستعلیق خوش ، محمد رضا ، با سهر والہ داغستانی مورخ ۱۱۴۷ هـ ،

در دیوان حزین ، ص ۲-۲۳ ، ناتمام ، برای خصوصیات دیگر رک : دیوان حزین ، ص ۴۸۹ در همین
فہرست .

چندر بدن

از مظہر (رک : قاموس المشاہیر ۲ : ۲۲۱) . بروزگار عالمگیر پادشاہ (۱۰۶۸-۱۱۱۸ هـ)
سروده است . ز مظہر باد صلوات و سلامی - درود و مدح تا یوم القیامی . بعجز خویش مظہر معترف شو
مگو از خود اگر گویی ازو گو .

داستان عشقی چندر بدن است .

86-1959-N.M. : نستعلیق ، . . . الدین ، ۱۵ اسوج ۱۸۹۹ ب (۱۲۵۸ هـ) ، ورق اول

افتاده : بیا ساقی بیا ای مظہر کل - توئی ساقی توئی جام و توئی . . . ، ۱۴۶ ص .

چهار جوی

از محمد صفی اللہ فاروقی سرھندی . در آداب سلاسل اربعہ متصوفہ ، در چہار «جوی»

۱- آداب نقشبندیہ . ۲- قادریہ . ۳- چشتیہ . ۴- سہروردیہ .

آغاز: حمد بیحد و ثنای بی عدد - مرقدیمی لایزالی را سزد . که بایم ای دو حرف کاف و نون - هست ها از نیست ها آرد برون .

N.M. 1976-43 : نستعلیق ، خدا بخش ، ۵۱۲۸۳ (تاریخ مجموعه) ، عنوانها شنکرف ، ش ۲ در مجموعه ، ص ۵۲-۷۰ ، جوی چهارم ناتمام .

داستان حاتم طایی

ناشناخته .

N.M. 528/276 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، ناقص الطرفین ، آغاز: بگفتا . . . شد آنچه مقیم - که در پیش دارم سهمی عظیم ، ۴ ص .

شرح حافظیه

رک : بخش عقاید ، ص ۱۷۰ .

حدیقة الحقیقة و شریعة الطریقة = الهی نامه = فخری نامه

از ابوالمجد مجده سنایی غزنوی (م ۵۰۲۵/۱۳۳۱ م) . در ۳۱/۵۰۲۵-۱۳۰۱۳ . سروده است . مثنوی عرفانی در ده باب است .

آغاز: (مقدمه رفاء) : الحمد لله الخیر بخفیات الضمایر (مقدمه خود سنایی) : سپاس و ستایش سبدهی راست (متن) : ای درون پرور برون آرای - وی خرد بخش بیخرد بخشمای .

بنگرید به : حدیقة الحقیقة ، باهتمام مدرس رضوی ، تهران ، نسخه های فارسی ۴ : ۲۷۶۱ .

N.M. 1961-980 : نستعلیق ، سده ۵۱۰ ، عنوانها شنکرف ، جدولبند ، ناقص الطرفین ، آغاز: فصل فی التوحید والواحدہ احدست و شمار از و معزول - صمدست و نیاز از و مخدول ، ۳۹۲ ص .

N.M. 1978-69 : نستعلیق ، ۲۶ محرم ۴۴۸۶ ، سده ۵۱۱ ، عنوانها شنکرف ، جدولبند ، نسخه کامل .

N.M. 1964-359 : نستعلیق ، سده ۵۱۱ ، سراج ، جدولبند ، عنوانها شنکرف ، با مقدمه عبداللطیف عباسی موسوم به «مرآت الحدایق» ، آغاز مقدمه : این نو شگفته هزاربست ، آغاز متن افتاده ، ۹۲ ص ، ناقص الآخر .

N.M. 1962-211/A-B : نستعلیق ، لطف الله کرم الله ، ۵۱۱.۷ ، عنوانها شنکرف ، با دیباچه سنایی ، ۶۷۸ ص ، محشی .

N.M. 1958-37/2 : نستعلیق ، خان محمد صدیق ، ۱۴ شعبان ۱۱۱۳ هـ ، جدولبند ،
عنوانها شنگرف ، نسخه کامل . بدون دیباچه ها .

N.M. 1969-355/7 : نستعلیق ، محمد رضا بن محمد ثابت صادق ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها
نانویس ، ش ۷ در مجموعه ، ص ۱۳۶ - ۲۴۱ ، کزیده آست .

N.M. 1958-262/1 : نستعلیق خوش ، نظام الدین ، ۱۲ بیساکه ۱۱۱۵ ب (۱۲۷۴ هـ) ،
عنوانها شنگرف ، جدولبند ، با دیباچه «مرآت الحقایق» ، ۶۴۸ ص .

مرآت الحدایق = دیباچه حدیقه الحقیقه سنایی

از عبداللطیف بن عبدالله کبیر عباسی گجراتی (۱۶۳۸-۳۹/۵۱۰۴۸ م) . در سال ۱۰۳۸ هـ
(= دیباچه حدایق فیض) / ۱۶۲۸-۶۹ م نگاشته است . بهر تاریخ آن دبیر خرد گفت «دیباچه حدایق فیض» .
آغاز : این نو شگفته کنزاریست که در این هنگام همیشه بهار و بهار فیض آثار .
دو نسخه آن با حدیقه الحقیقه آمده و دربالا متذکره شده است .

حساب منظوم

از خاوری . رک : بخش ریاضی ص ۲۶ .

حسن گلو سوز

از زلالی خوانساری . یاد او در «دیوان زلالی» ، ص ۹۵ گذشت .

آغاز : (دیباچه) : تعالی شانہ ازین آیه مطالعه فروز . . . (متن) . بسم الله الرحمن الرحیم -
نص صحیح است و کلام قدیم .

همان : نسخه های فارسی ۴ : ۲۷۷۱ .

N.M. 1969-270 : نستعلیق ، شریف ، ۲۹ ربیع الاول ۱۰۸۱ هـ ، در پتنه بهار ، سرلوح ،
جدولبند ، عنوانها شنگرف ، در کلیات اشعار زلالی ، گ ۱۱۱-۱۲۵ .

حقیقت حق = آیینہ حق نما

سراینده معاصر عالمگیر پادشاه (۱۰۶۸-۱۱۱۸ هـ) بوده و در سلسله چشتیه مرید شیخ منور
خدانما بود . شیخ مذکور با شیخ الله داد بیعت داشت . سراینده در مقدمه ، شجره نامه طریقت خود
را آورده است .

مثنوی عرفانی با عنوانهای «لطیفه» و در ۳۹ لطیفه است . ۱- مدح تالیف خود . ۲- حمد
و ثنا . ۳- مناجات . ۴- نعت . ۵- معراج نبوی . ۶- شجره طریقت . ۷- مدح عالمگیر پادشاه .

۸- حقیقت نبی الاسلام . ۹- آیا کعبه الله مخلوق است یا غیر مخلوق و حقیقت سجده آدم که بملائکه امر شد . ۱۰- حقیقت ذکر الله . ۲- حقیقت تمثیلات و نظرات نسبت و معیت رویت و عبودیت بحکم آیات معظم . ۳- در حقیقت آنکه حقیقت تو در تو بمنهفته اند . ۴- حالت پیش از بلوغت و وعظ و هدایت بالغان را . ۵- وعظ و هدایت به بوالهموسان . ۶- تجرید و تفرید . ۷- حقیقت تمنای موت کردن . ۸- آفرینش محمد مصطفی . ۹۳- حقیقت علم موسیقی و سماع و سرود .

نام تالیف چنین آمده است : بنهادم حقیقت حق نام - چونکه حق الحقیقت است تمام .

آغاز : سرابن را بنام خدا - ابتدا میکنم بسم الله .

N.M. 1972-100 : نستعلیق ، سید ابوالحسن بن سید سیرزا علی شاه بن سید یوسف بن سید فیروز الدین موسوی ، ۱۸ جمادی الآخر ۱۲۴۷ هـ ، در قلعه احمد شامی ، عنوانها شنگرف ، ۶۸۶ ص ، در ترقیمه نام مثنوی «آینه حق نما» یادداشت شده است .

حلاج نامه = هیلاج نامه

از عطار قرن ۵۹ ، و نادرست به عطار نیشابوری (۱۱۸۵ هـ) منسوب بشود . در داستان حسین بن منصور حلاج است .

آغاز : بنام کردگر فرد بچون - که ما را از عدم آورد بیرون .

بنگريد به : جستجو در احوال . . . عطار نیشابوری از نفیسی : ۱۳۲ ، همان نسخه های

فارسی ۴ : ۳۳۲۹ .

N.M. 1968-741 : نستعلیق ، سه شنبه ، سده ۱۴ هـ ، آغاز : بود منصور آن عجب شوریده

حال - در ره تحقیق او را صد کمال (وزن این ابیات با بیت نمونه (آغاز) اختلاف دارد) ، ۱۳ ص .

حملة حیدری

از سیرزا ارجمند آزاد کشمیری (م ۱۱۳۴/۵۱۲۲-۱۷۲۲ م) . دنباله «حملة حیدری» باطل است .

آغاز : ثنابی که سر دفتر نامه هاست - خداوند لوح و قلم را سزااست .

همان : نسخه های فارسی ۴ : ۲۷۷۴ .

N.M. 1967-342 : نستعلیق ، سلام صمدانی ، ۱۲ ذیحجه ۱۲۶۱ هـ ، عنوانها شنگرف ،

۱۶۱ ص ، در ترقیمه نام کتاب «وفات نامه» آمده است .

حملة حیدری

از سیرزا محمد رفیع باذل مشہدی شاہجہان آبادی (م ۱۱۲۳ یا ۱۱۲۴/۱۲-۱۱۷۱۱ م). سرگذشت حضرت رسول اکرم (ص) و خلفای ایشان تا حضرت عثمان (رض) است. سپس بو طالب فندرسکی (زنده در ۱۱۷۴) و آزاد کشمیری (م ۱۱۳۴) آن را دنبال و کامل کرده اند.

آغاز: بنام خداوند بسیار بخش - خرد بخش و دین بخش و دینار بخش.

همان: ربو ۲: ۷۰۴، ذیح الله صفا: حماسه سرابی در ایران: ۳۰-۷-۳، تهران

۱۳۲۴ ش -

N.M. 1959.408: نستعلیق، ۱۶ صفر ۱۰۴۴ (این تاریخ مشکوک است، باید ۱۱۴۴ هـ

باشد)، دو صفحه اول مذهب و بقیه نسخه مجدول و عنوانها و لوح های کوچک و ساده دارد، تا ۵۰ تصویر، ۶۵۸ ص.

N.M. 1961-1526: نستعلیق شکسته آسبز، سید وجیهه الدین حیدر بن سید غلام قادر

بن سید روشن دل، ساکن محله دانشمندان، سرویه (هند)، ۷ رجب ۱۱۱۶، درین تاریخ دستبرده آترا ۱۱۲۶ ساخته اند، عنوانها شنگرف، آغاز نونویس، در چهار ستون، نسخه کامل.

M-9: نستعلیق، سده ۱۰، عنوانها در زمینه الواح زرین و لاجوردی، ستونها گل و

بسته دار، جدولبند، دو ورق در آغاز افزاده: محمد مسلم در ارض و سماست - بنزه جو ایزد ز چون و جرات، ۸۳۴ ص.

N.M. 528/172: نستعلیق، سده ۱۳، عنوانها شنگرف، ناقص الطرفین، از وقایع

سال ۶ هجرت تا خبر دادن حق تعالی به حضرت پیامبر از نفاق است، آغاز: بر آفرین کرده بنواختش - سرافراز هر همکنان ساختش، ۳۳۶ ص.

حیات العارفین و مہمات الجاہدین

از شمس الدین محمد سمرقندی از خلفای امام نور بخش. در سال ۱۴۴۹/۸۵۳ م سروده.

چو کردند اهل عرفان احترامش - حیات العارفین گردید نامش. ز هجرت هشتصد و پنجاه و سه بود - که این آغاز را انجام بنمود. (سراینده خود یا همروزگار شمس الدین محمد اسیری گیلانی لاهیجی

است. اسیری در ۸۴۹ در خدمت سید محمد نور بخش مؤسس طریقه نور بخشیه در آمد و در ۸۱۲ در شہراز در گذشت. در تذکرہ ہا با نام او نسبت سمرقندی دیدہ نمیشود. رک: مقالات محمد شفیق

۲: ۱-۹، لاہور ۱۹۷۲ م، صفا: تاریخ ادبیات در ایران ۴: ۳۱-۵۲۹).

مثنوی عرفانی با عنوانهای آیات قرآنی و احادیث نبوی و حکایت و باب است . بدینگونه :
باب در بیان مجاهده و مراتب آن ، باب در بیان حقایق و مراتب آن ، باب در توضیح دقایق این
حقایق و مراتب آن .

آغاز : دلا خاموش حد خویش بشناس - بدست خود منده بر حلق الماس . تو و توحید حق
هیبت هیبت - بگو استغفرالله زین مقالات .

N.M. 1957-912/40-13 : نستعلیق ریز ، قبل از ۵۹۱۴ هـ ، عنوانها شنگرف ، ش ۱۳ در

مجموعه ، ص ۲۲۴-۳۰۱ .

حیرت افسون

از بیدل (۱۱۳۳ هـ) .

N.M. 1972-110/A-B : نستعلیق ، (۱۲۰۱ هـ) ، موریانه زده و بیهم چیده ، در کتیبات

بیدل در آخر «طلسم حیرت» آمده .

خالق باری

از خسرو . رک : بخش فرهنگ نامه ص ۳۲۹ .

خاوران نامه

از ابن حسام ، محمد بن حسام الدین خوانی قهستانی (م ۵۸۷ هـ / ۷۱-۱۴۱۰ م) . در ۳۰ م /

۲۷-۱۴۲۶ م سروده است . حماسه دینی است .

آغاز : نخستین برین نامه دلگشای - سخن نثار بستم بنام خدای .

همان : نسخه های فارسی ۴ : ۲۷۷۷ ، نفیسی ۱ : ۳۰۲ .

N.M. 1969-225 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ص ۱۶ ، اندازه رحلی .

N.M. 1968-99 : نستعلیق ، ۲۸ ذیحجه ۵۱۲۹ هـ ، سرارج ، جدولی ، عنوانها شنگرف ،

ص ۵۹۶ ، اندازه رحلی .

خداوند نامه

از فتح علیخان صبا کاشانی : (م ۱۲۳۸ هـ / ۲۳-۱۸۲۲ م) . مثنوی حماسه ای در احوال

حضرت پیامبر و جنگهای حضرت علی (رض) است .

آغاز : بنام خداوند بيش نگار - خرد آفرين ، آفرينش نگار .

همان : صفا : حماسه سرائی در ايران : ۳۶۱ ، تهران ۱۳۲۴ ش ، نسخه های فارسی

۴ : ۲۷۷۸ .

N.M. 1971-225 : نستعلیق خوش ، سده ۵۱۴ ، عنوانها شنگرف ، ۵۵۶ ص ، اندازه رحلی .

خرد نامه - اقبالنامه

از نظامی .

خرد نامه اسکندری

از جاسی . ظاهراً در سال ۱۴۸۵/۵۸۹ م سروده است . داستان حماسی اسکندر مقدونی است ، آمیخته با نصابی عرفانی .

آغاز : الهمی کمال الهمی تراست - جمال جهان پادشاهی تراست .

همان : جاسی از حکمت : ۲۰۱ - ۲۰۳ ، نسخه های فارسی ۴ : ۲۷۸۰ .

N.M. 1957-1048 : نستعلیق ریز و خوش ، درویش محمد بن امیر سرخ بن امیر شیخ محمد ،

۲۷ ربیع الثانی ۱۰۹۶ ، با ۵ تصویر ، عنوانها شنگرف و آبی و زرین ، جدوا بند سه راه ، در چهار ستون ، پنجمین مثنوی در نسخه خمسۀ جاسی .

N.M. 1973.237/1-2 : نستعلیق ، شوال ، سده ۵۱۰ ، (در ۵۱۰۴ مقابله شده) ، عنوانها

شنگرف ، اولین مثنوی در نسخه خمسۀ جاسی .

N.M. 528-189/1 : نستعلیق خوش ، سده ۵۱۰ ، عنوانها شنگرف ، جدوا بند ،

ناقص الطرفین ، آغاز : سزد گرز حیرت بر آریم دم - چه بختار باشیم و مجبور هم ، ش ۱ در مجموعه ، گ ۱-۲۷ ، در چهار ستون .

N.M. 1974-103 : نستعلیق ریز ، ۲۲ ربیع الاول ۵۱۰۲۹ ، در بلخ ، سراوح ، چسپیده ،

جدوا بند ، عنوانها شنگرف ، در چهار ستون ، نسخه کامل .

N.M. 528-54 : نستعلیق ، هارون بن الیاس ، متوطن لکهی (لکهن) ، پرگنه جتوی ،

۱۴ محرم ۵۱۰۹۵ ، عنوانها شنگرف ، ش ۲ در مجموعه گ ۱۰۳-۱۶۸ .

N.M. 528-85 : نستعلیق ، سده ۵۱۰ و ۵۱۲ (دو خامه) ، عنوانها شنگرف ، ۴۸ ص .

تجزیة الاحکام

از سدید الدین منزوی (زاده ۱۱۰۷/۹۶-۱۶۹۵ م). در ۱۱۵۷/۱۷۴۴ م در علم دست شناسی سروده است .

همان : نسخه های فارسی ۴ : ۲۷۸۴ .

N.M. 1957-1052/3-3 : نستعلیق خوش ، ۳۰ ربیع الثانی ۱۲۶۰ هـ ، ش ۳ در مجموعه ،

ص ۲۸-۴۸ .

خسرو و شیرین

از عرفی شیرازی . همان : نسخه های فارسی ۴ : ۲۷۸۷ .

آغاز : خداوندا دلم بی نور و تنگ است - دل من سنگ و کوه طور سنگ است .

N.M. 1957-1050/5 : نستعلیق ، ۲۲ صفر ۱۰۷۶ هـ ، در کلیات عرفی . برای آگاهی بیشتر

در باره این نسخه رجوع شود به مقاله نظام الدین جام ، بعنوان «عرفی شیرازی کی ایک نایاب کلیات»

مدرج در کتاب «پیوندهای فرهنگی ایران و پاکستان» ، نشریه مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان ،

اسلام آباد ، ۱۹۷۷ م ، ص ۴۰۹-۴۲۴ .

خسرو و شیرین

از نظامی گنجوی . در سالهای ۱۷-۱۶=۷۶-۹۱/۱۱۸۰ م سروده است . مثنوی عشقی

خسرو و شیرین است .

آغاز : خداوندا در توفیق بگشای - نظامی را ره تحقیق بنمای .

بنگرید به : خسرو و شیرین ، بتصحیح وحید دستگردی ، تهران .

N.M. 1970-260/2 : نستعلیق ریز ، سده ۱۰ هـ ، سراوح ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ،

ش ۲ در مجموعه ، گ ۲۸-۱۰۲ .

N.M. 1965-143 : نستعلیق خوش ، قبل از ۱۰۹۸ هـ ، در بلده سلطانیه در مدرسه غیاثیه ،

عنوانها شنگرف ، دومین مثنوی در نسخه خمسۀ او .

N.M. 528-35 : نستعلیق خوش ، سده ۱۱ هـ ، عنوانها شنگرف ، جدولبند . ۴۵ ص .

N.M. 1957-860/6 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، جدولبند ، عنوانها شنگرف ، دومین مثنوی

در نسخه خمسۀ نظامی ، گ ۲۵-۸۶ .

N.M. 1957-907 : نستعلیق خوش ، ۷ ماه چتر ۹۸؟؟ ب ، سده ۱۲ هـ ، بفرمایش لاله

کنیش داس ، ۶ تصویر ، سراوح ، جدول ، اندازه رحلی ، دومین مثنوی در نسخه خمسۀ نظامی .

N.M. 1975-89 : نستعلیق ریز و خوش ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، برگ اول افتاده ، آغاز : جو دانستی که معبودی ترا هست - بدار از جمله چون و چرا اوست ، ۳۰۲ ص ، اندازه رحلی .
N.M. 1970-19 : نستعلیق خوش ، ۱۲۴۲ هـ ، سرلوح زیبا ، ۱۸ تصویر ، اشعار در متن و هامش درج شده ، اولین مشنوی درین نسخه .

خسرو و شیرین

شناخته نشد .

N.M. 528-261 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، ناقص الطرفین ، عنوانها نانویس ، آغاز : شد معین میان دشمن دوست - که بعالم خدا هرست هموست ، در پایان آن آمده : چون تو زین نامه نیستی نانی - چه بری نام خسرو جامی ، ۴۸ ص .

رساله های منظوم در هنر خط

رک : در بخش خط ص ۳۲۹ - ۳۲۶ .

خلاصه الافکار

از فایز دهلوی .

رک : دیوان فایز دهلوی N.M. 1958-476 در بخش دواوین ص ۵۱۶ .

خمس = پنج گنج

داستان ملکزاده

از ناشناس . در آن این تاریخ آمده : از هجری دیگر چهار - بود چنین قصه در آن روزگار . با عناوین : بادشاه مغرب کد با عدل و داد بود ، پرواز کردن پری به شهر رخام و بیخود گشتن ملکزاده ، غرق شدن کشتی ها و سلامت ماندن شهزاده از آن غرقاب ، کشتن ملک زاده مار هفت سر را ، آمدن ملکزاده بدست شبان و سلامت ماندن ازو . . .

آغاز : ملک ترا هست تو برتر همه - ما بفروئیم ، تو بر سر همه .

همان : فهرست مخطوطات شیرانی ۱ : ۸۵۲ .

N.M. 1957-909/30 : نستعلیق ، نور حسین ، ۲۰ کاتک ۱۸۸۸ ب (۵۱۲۴۷) ، عنوانها

شنگرف ، ۱۲۲ ص .

دستگیر نامه

از صوفی شفیع الله اللہی قادری . (روی صفحہ عنوان اسم او محمد شفیع الدین صوفی قلندر قادری الا اللہی درج شده است) . در مناقب شیخ عبدالقادر گیلانی معروف به پیر دستگیر (م ۵۶۱م) در سه جلد است . نسخه حاضر جلد سوم آنست که در غره رمضان المبارک ۱۱۴۵/۱۷۳۲ م سرودن آرا آغاز کرد . این قسمت در دستور العمل های روزانه مریدان طریقه قادریه است .

آغاز (مقدمه) : هزاران حمد و سپاس قادر الکریمی را که از قدرت کامله . (ستن) : آمد رمضان ماه مبارک باشد - تاج از کرم خدا تبارک باشد .

N.M. 1957-928/5 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، با سهر مورخ ۱۱۰۴ ، ص ۵۵ ، نالمام .

دستور عشق

از منشی جوت پرکاش (م ۱۱۱۹/۱۷۰۷م) بن دیوان مل رای . این داستان عشقی سسی و پنون را در ۱۱۳۶/۱۷۲۴ م سروده است .

آغاز : بنام آنکه حسن آیینہ اوست - تعشق خازن گنجینه اوست .

بنگرید به : محمد باقر : پنجابی قصے فارسی زبان میں ، ۲ : ۱ ، پاکستان میں فارسی ادب

۳ : ۲۶۹ .

N. M. 1976-53/2 . نستعلیق ، ۱۲۵۸ (تاریخ مجموعه) ، عنوانها شنگرف ، آغاز افتاده :

سزدگر گوهر از هر قطره روید - در آن دریا که پنون رخت شوند ، ش ۲ در مجموعه ، ص ۱۶۹-۲۵۷ .

دستور محبت

از لجهمی لر این . قصه پسر سوداگر است .

آغاز : بنام آنکه حسن و عشق هر دو - بود نقشی ز کلک صنعت او .

همان : نسخه های فارسی ۴ : ۲۸۱۱ .

N.M. 1958-262/21 : نستعلیق ، ۲۱ رمضان ۱۲۷۶ ، عنوانها شنگرف ، ص ۸ .

دل ریش = یوسف و زلیخا

از محمد عمران ، ساکن قریه ده بهادر ، از توابع پیشاور . در سال ۱۳۴۵ (- غمش) /

۱۹۲۱-۲۲ م سروده است . تو ای محمد عمران یابی فلاحی - چو یوسف گر کنی ایدا صلاحی ... محمد الله

که چون این نامه دلریش - بیرون کردم و را از کنجدان خویش . . . «غمش» از سن هجری یافتیم او را چنان از تاب دل برتافتیم او را .

او یوسف و زلیخای جاسی را دنبال کرده و از واقعه نشستن یوسف بر تخت مصر، سرودن آغاز کرده است .

آغاز : خدایا کن دام بر ذکر خود شاد - که تا باشم درین نابود آباد .

N.M. 1963-286 : نستعلیق ، بخامنه سراینده ، ۵۱۳۴ ، ۲۳۶ ص ، محشی .

دود آه

از غموری دهنوی . در : بخش داستانهای نثری خواهد آمد .

دولرانی و خضر خان = عشقیه

از خسرو دهلوی . در سال ۵۷۱۵/۱۳۱۵ م سروده است . داستان عشقی خضر خان و دولرانی است .

آغاز (بتن) : سرنامه بنام آن خداوند - که دامها را بخوبان داد پیوند .

همان : ربو ۲ : ۶۱۲ ، نسخه های فارسی ۴ : ۲۸۰۵ .

N.M. 1957-912/8 : نستعلیق خوش ، در سه ستون به صورت مربع ، سده ۵۱ . دو

صفحه اول بلون و گل و بوته دار ، سرلوح ، جدولهای زرین ، با دیباجه ، آغاز آن افتاده . این صحیفه عشق که . . . سطرش از زلف لیلی و زنجیر مجنون می جنباند ، ۳۲۶ ص .

N.M. 1967-1059/3 : نستعلیق خوش ، سده ۵۱ ، سرلوح زرین ، عنوانها زرین ،

جدولبند ، ۲۷۶ ص .

ذات الصفات

از عبدالباقی باقیای نائینی . در روزگار شاه عباس دوم صفوی (۱۰۵۲-۱۰۷۷ هـ) از ایران

به بنارس (هند) آمد و در ۱۰۴۶ هـ/۳۷-۱۶۳۶ م به دهلی رفت و آنجا در ستایش شاهجهان پادشاه

(۱۰۳۷-۱۰۶۸ هـ) قصیده سرود و ازو انعام دریافت . در زمان شاه سلیمان اول صفوی (۱۰۷۷-

۱۱۰۵ هـ) برای حج یه مکه رفت و در سفر بازگشت در اصفهان در گذشت .

مثنوی دینی و فلسفی ست . با عنوانهای : محمد باعث کاینات است ، چگونگی خالق آدم

بجهت معرفت ، معرفت مقدم بر عبادت است ، جبر و اختیار و ترجیح شرع محمدی توبه و ندامت .

بتگرید به : طاهر نصر آبادی : تذکره شعراء : ۳۰۶ ، تهران ۱۳۱۷ ش ، احمد علی

سندیلوی : مخزن الغرایب ۱ : ۳۶۷ ، لاهور ۱۹۶۸ م .

N.M. 1963-266/14 : نستعلیق ، (علی رضا حسینی سبزواری ، رمضان ۱۰۸۹ هـ ، در برهان پور ، هند) ، در جنگ ، ص ۴۲۷ - ۴۳۳ ، نسخه موزه گزیده آن مشنوی است ، آغاز : نیست لفظی زبهر ذکر الله - بهتر از لا اله الا الله .

ذره و خورشید

از زلالی خوانساری . با دیباجه ملا طغرا .

آغاز (دیباجه) : ماشاء الله از این آیه بیم و امید (متن) : سخنم کرد بنامش جاوید - ذره را جوهر تیغ خورشید .

همان : نسخه های فارسی ۴ : ۲۸۲۱ .

N.M. 1969-270 : نستعلیق ، شریف ، ۲۹ ربیع الاول ۱۰۸۱ هـ ، در پتند (بهار - هند) ، سرلوح ، جدولبند ، در کلیات او ، ص ۳۰۰-۳۱۴ .

رازق باری

رک : بخش فرهنگنامه ، ص ، ۳۳۰ .

راماین

از مسیح و گرددر داس ، در بخش هندو شناسی خواهد آمد .

شرح رباعی خواجه بهاءالدین نقشبند

رک : رسایل سید محمد یاسخی سمرقندی ، در بخش عرفان ص ۲۲۸ .

رباعیات

مجموعه رباعیات از سه تن سراینده است . ۱- مولوی بلخی (۵۶۷۲ م) ، بعنوان «شکرستان تبریز» ، ۲- مولانا خوافی (گویا از سرایندگان قرن هفتم هجری ، نفیسی ۱ : ۱۷۸) ، بعنوان «گلستان خواف» ، ۳- مولانا مهر آبادی ، بعنوان «روضه البیان مهر آباد» .

N.M. 1975-99 : نستعلیق خوش و زیبا ، سده ۱۲ هـ ، جدولبند ، ناص الطرفین ، آغاز : خاص الخاص اوست از غیر پرداخت ، ص ۵۳ .

رباعیات آگاه

رک : بخش عقاید ص ۱۷۵ .

رباعیات افضل

رک : دیوان افضل کاشانی ، در بخش دواوین ، ص ۴۷۵ .

شرح رباعیات باقی باللہ نقشبندی

رک : ۱- شرح رباعیات باقی باللہ ، ص ۲۲۰-۲۲۱- کشف الغین فی شرح الرباعیتین ، ص ۲۵۳
در بخش عرفان .

شرح رباعیات جامی

رک : بخش فلسفہ ص ۱۵۲ .

رباعیات خیام

رک : دیوان خیام ، در بخش دواوین ، ص ۴۹۳ .

شرح رباعیات دوانی

رک : بخش فلسفہ ، ص ۱۵۲ .

رباعیات سحابی

رک : دیوان سحابی ، در بخش دواوین ، ص ۴۹۷ .

رباعیات سرمد

رک : دیوان سرمد ، در بخش دواوین ، ص ۴۹۷ .

شرح رباعیات عبید اللہ خان

رک : رسایل کاشانی ، در بخش عرفان ، ص ۲۲۴ .

رسم القرآن

رک : بخش علوم قرآنی ص ۲۲ .

رفیق السالکین

رک : دیوان ابراہیم ادہم ، در بخش دواوین ، ص ۴۷۲ .

روشنضمیر

از محمود قادری ولایتی بن سید امیر . اصل او از «ولایت» ، از توابع «یوسف زئی» ، پرگنه «سدهوم» ، ناحیه پشاور بود و در «بهوپال» (هند) سکونت داشت . بوکه روز آخری بخشد خدا - کمترین عابدان محمود را . چون ولایت بد مرا اصلی وطن - شهر بهوپال است مسکن بهر سن . . . زان نهادم نام او روشنضمیر - جمله در وی ذکر است ولدی امیر . در ۲۷ ذیحجه ۱۲۶۴هـ / ۱۸۴۸م بنام نواب وزیر الدوله نواب ایالت تونک (هند) سروده است .

مثنوی رزمی در وقایع جنگی و فتح ایالت تونک بدست انگلیسیان ، بروزگار نواب وزیرالدوله است . در آن قصاید و مناقب در مدح عارفان و بزرگان بسیار آمده است . ترتیب مطالب مثنوی بدینگونه است : حمد . وصف شب معراج ، مدایح چهار یار ، مدح حسنین ، وصف شیخ عبدالقادر جیلانی و چند کرامات ایشان ، وصف سید امیر ، میر عبدالله ، صاحبزاده صاحب ، حاجی شمس الدین ملقب به حاجی سودم ، حال خود ، شکایت از گردون ، مدح نواب وزیر الدوله ، رفتن نواب به شکار گاو ، وصف مستر وولن ، وصف منشی جمال الدین ، وصف بخشی صدر محمد خان نصرت جنگ ، وصف تاج محمد خان ، وصف قاضی بجر الدین ، وصف بیرون آمدن نواب از سجنل (کاخ) خود ، وصف رفتن نواب بشکار گاو و مراجعت کردن ، وصف رسیدن (ن) قدم نواب به شهر تونک و پیشوای (مقدم) از ساکنان آنجا ، رفتن نواب به جناب عارف الله و دعا ازو حاصل کردن ، وصف خواجه معین الدین معروف به خواجه اجمیر ، وصف شهر تونک ، وصف مولوی حیدر علی . . . داستان سنگ نواب امیر محمد خان با جوزف کنیکم و گریختن نواب . . . ، وصف نواب شاهجهان بیگم ، در آمدن لشکر انگلیسیان در تونک و نواب شاه جهان بیگم را همراه نواب وزیرالدوله سرفراز گردانیدن ، رسیدن فوج انگلیسیان به فوج شهر تونک و جشن گیری ، رفتن لشکر به حکم نواب شاهجهان بیگم به آرامگاه خود و جشن گرفتن ، داستان حاضری فوج ایالت تونک بحکم نواب وزیرالدوله ، داستان امیر نواب منیر محمد خان بجای حاضری بحکم نواب وزیرالدوله .

آغاز : حمد گویم مر خدا را بر دوام - چون سزاوارست حمد او را مدام .

N.M. 1962-57/1 : نستعلیق بخامد سراینده ، ۲۷ ذیحجه ۱۲۶۴هـ ، عنوانها شنگرف ،

۱۲۴ ص ، محشی .

روضه البیان مهر آباد

رباعیات مولانا مهر آبادی است . رک : رباعیات ، در همین بخش ، ص ۵۷۳ .

روضه المحبین

از حافظ علاءالدین محمد بن حافظ عمادالدین دروی، معروف به ابن عماد شیرازی . در سال ۵۷۹۴/۹۲-۹۱-۹۱ م در ۷۶ بیت سروده است .

آغاز : الحمد لیخالق البرایا - والشکر لوامب العطایا . ای نام تو صدر هر کتابی - آرایش فصل هر خطابی .

همان : نسخه های فارسی ۴ : ۲۸۴۵ ، آنجا نادرست «روضه المجین» و «ده نامه ابن عماد یکی دانسته شده است ، نفیسی ۱ : ۲۲۱۷ ، ۲ : ۷۶۵ .
N.M. 1958-260/4 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، ۱۱ ص .

N.M. 1962-49 : نستعلیق ، ارجن بن برهمن ساکن سیتراں والی ، ۸ بیت ۱۸۹۲ ب (۵۱۲۵) ، عنوانها سنگرف ، ۵۲ ص .

ریاض = آب و آتش

از فاضل .

ریاض الجنان

از فایز دهلوی . رک : دیوان فایز دهلوی N.M. 1058-476 در بخش دواوین ، ص ۵۱۶ .

زاد الصراط

از شمس محمد شریف قریشی . در آن میسراید : که شمس محمد مصنف حقیر - میان خلائق چو مسکین فقیر - بذات قریشی پدر این ضعیف - و اسم سیادت و بنده شریف . نصیحت نماید مصنف ضعیف - بدانی که شمس محمد شریف فواید بدین بود زین بساط - و نام این رساله است «زاد الصراط» .
مثنوی اخلاقی در ۱۴ باب است . ۱ - شکر . ۲ - طاعت . ۳ - توکل . ۴ - صبر . ۵ - احسان . ۶ - زان . ۷ - سخاوت . ۸ - خشم . ۹ - تکبر . ۱۰ - غیبت . ۱۱ - دروغ . ۱۲ - شکایت معاش . ۱۳ - محبت . ۱۴ - دنیا .

آغاز : چو در ها کشیدم ز بحر دلم - سبب هم چه بوده نمایم قلم .

N.M. 1961-1014 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، عنوانها سنگرف ، ۲۴ ص .

زاد المسافرین

از زدن الدین حسین بن عالم ، امیر حسینی هروی . تذکره نگاران سال مرگ او را ۵۷۱۸

(نفحات الانس) و ۵۷۱۹ (تذکره دولتشاه سمرقندی) ضبط کرده اند. اما وی باید تا ۵۷۲۹ / ۲۹-۱۳۲۸ م زندگی کرده باشد. چون مثنوی در دست را در همانسال سروده است. جالب اینکه استاد نفیسی (۱: ۱۶۹) رحلت امیر را در ۵۷۱۸ نوشته اند و در دنبال آن می افزایند «نزهة المجالس که در ۵۷۲۱ پایان رسانیده»، و همینگونه آقای منزوی در «نسخه های فارسی» ۲: ۱۲۶۸ ضمن معرفی «صراط مستقیم» سال وفات امیر را ۷۱۸ یا ۷۱۹ نوشته اند اما در همان فهرست ۴: ۲۸۴۹ در ذیل معرفی «زاد المسافرین» سال سرودن آنرا ۵۷۲۹ آورده اند. حاجی خلیفه سال مرگ امیر را جای ۵۷۷۰ (کشف الظنون ۲: ۹۴۷) و جای ۵۷۱۸ (کشف ۲: ۱۰۷۷ و ۱۹۳۹) نوشته است.

مثنوی عرفانی در هشت مقاله است.

آغاز (۱): ای برتر از آن همه که گفتند - آنها که پدید یا نهفتند. (۲): ای اول تو و رای اول - حیران ز تو انبیای مرسل.

بنگرید به: ایوانف: ۵۵۶ «کنزالرموز» و ۵۵۷ «زاد المسافرین»، صباح الدین عبدالرحمن: بزم صوفیه: ۷۱، سید مقبول احمد: مقاله «زاد المسافرین» مندرج در مجله معارف، اعظم گره، دسامبر ۱۹۴۶ م، ریو ۲: ۶۰۸.

N.M. 1971-13/2: نستعلیق، (سعود بن سید فتح الله، ۱۵ ذیحجه ۱۰۲۹ یا ۱۱۲۹) جدولبند، عنوانها شنگرف، آغاز برابر نمونه ۲، گ ۷۱-۱۱۹.

N.M. 1961-886: نستعلیق، محمد حسن فاروقی، با سهر او سورخ ۵۱۱۷۱، عنوانها شنگرف، آغاز برابر نمونه ۲، ۴۸ ص.

N.M. 1957-912/13: نستعلیق چلیپا، ۱۵ جمادی الثانی، ۵۱۱۸۰، ۶۴ ص.

N.M. 1961-956: نستعلیق، مده ۵۱۳، آغاز برابر نمونه ۱، ۷۲ ص.

زبده الرمل

از محمد معین. در بخش علوم غربیه خواهد آمد.

زبده روشن

از روشن علی، در بخش علوم غربیه خواهد آمد.

ساقینامه

از تائب کابلی.

آغاز: ساقیا زین سرای دو در - میم ده که کردم بمستی در.

N.M. 1971-290/2 : نستعلیق ، بخامنه سراینده ، ۲۵ شوال ۱۳۲۳ ، در دیوان قایب .

ساقینامه

از تسلی . نام او در آخرین بیت آمده است . [بنگرید به : فرهنگ سخنوران : ۱۱۳ ، آنجا چهار تن سراینده با تخلص تسلی زنده قبل از ۱۱۸۱ (تاریخ کتابت نسخه موزه) یاد شده است] .
آغاز : شوم سر خوش از حمد یزدان پاک - که آب طوی ریخت در جوی پاک .

N.M. 1959-416 : شکسته چلیپا ، سید بهادر علی ، ساکن امیر نگر ، ۶ ربیع الثانی

۱۱۸۱ ، ص ۱۰ -

ساقینامه

از حافظ شیرازی .

آغاز : سر فتنه دارد دگر روز گار - من و مستی و فتنه چشم یار .

همان : نسخه های فارسی ۴ : ۲۸۶۵ .

N.M. 1963-263/2 : نستعلیق زیبا ، سلطان علی مشهدی (ظاهرًا همان سلطان علی مشهدی

خطاط معروف در گذشته ۵۹۲۶ ، خوشنویسان ۱ : ۱۲۴۱) ، جدولبند ، ص ۵۲ .

ساقینامه

از محمد دهدار . (آیا محمد دهدار شیرازی پدر ابو محمد محمود عیانی؟ ، نفیسی ۱ : ۳۹۷) .

آغاز : بیا ساقی میخانه ای داد می - که از خود رهاییست خوش عالمی .

N.M. 1962-186/13 : نسخ ، سده ۹-۱۰ ، ش ۱۳ مجموعه ، ص ۱۱۶-۱۱۷ . در پایان

آن اشعار عرفانی از محمد دهدار ، در ردیف های راه ، دال ، نون و مفردات و رباعیات از بهائی آملی .

ساقینامه

از شاه شجاع الملک درانی کابل (۱۲۵۸م) .

آغاز : کجایی بیا ساقی هوشمند - بجایی رها کن دلم را زبند (نسخه گنج بخش ، شماره

۱۲۷۳) .

N.M. 1960-17 : نستعلیق ، عبدالکریم ، ۱۳ محرم ۱۳۲۸ ، در کلیات او .

ساقینامه

از ظهوری ترشیزی .

آغاز : ثنا میکنم ایزد پاک را - ثریا بده طارم تاک را .

همان : نسخه های فارسی ۴ : ۲۸۷۵ .

N.M. 1965-4 : نستعلیق خوش ، عنایت الله ، ۷ رجب ۱۱۰۶ هـ ، در کتیات او .

N.M. 1958-202/18-5 : نستعلیق چلیبیا ، (سحمد انور ، ۱۱۶۰ هـ) در جنگ ،

گ ۱۴۳-۱۴۶ .

N.M. 1957-648/51 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ، ۲۴ ص .

اندازه جیبی .

N.M. 1968-731/2 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، ناقص الطرفین ، آغاز : اگرچه خانه آینه است

روی زمین - نفس کشیدن ما هیچکس نمی داند ، ش ۲ در مجموعه ، گ ۱۸۵-۲۳۳ ، اندازه جیبی .

همان شماره ؟ N.M. 1968-731/2 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، بعضی عنوانها و اشعار شنگرف ،

ناقص الطرفین ، آغاز : بجز نقد فنا دربار من نیست - من و ما رائج بازار من نیست ، ۱۵۶ ص .

N.M. 1961-1656 : نستعلیق ، امیر علی ، ۱۷ ذیقعده ۱۲۹۵ هـ ، جدولبند ، عنوانها

شنگرف ، نسخه کامل ، محشی .

N.M. 1969-210 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، سرلوح ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ، ۳۹ ص .

ساقینامه

از عرفی شیرازی . همان : نسخه های فارسی ۴ : ۲۸۷۹ .

N.M. 1957-1050/5 : نستعلیق خوش ، ۲۲ صفر ۱۰۷۶ هـ ، در کتیات عرفی .

ساقینامه

از میرزا عسکری .

آغاز : بده ساقی آن جوهر جسم و جان - نصیب برندان می کسی رسان .

N.M. 1958-202/18-6 : نستعلیق چلیبیا ، (سحمد نواز ، ۱۲۶۰ هـ) ، در جنگ ، ۲۹۲-۲۹۴ .

ساقینامه

از فایز دهلوی . بنگرید به : دیوان فایز دهلوی N.M. 1958-476 ص ۵۱۶ در همین فهرست.

ساقینامه

از محمود ، مرید شیخ عیسی جند الله برهانیپوری .

آغاز : بیا ساقی آن می که اندر جهان - نه بیند دو چشم مگر جان جان .

N.M. 1968-185 : نستعلیق ، سلا عمر غزنوی ، ظاهرا در ۱۲۱۴ هـ ، در کلیات محمود .

سبحة الابرار

از عبدالرحمن جامی . در سال ۸۸۷/۱۴۸۲ م در یک مقدمه و چهل «عقد» سروده است .

آغاز (مقدمه) : المنة الله که بخون بگرفتم - یک چند چو غنچه عاقبت بشگفتم . . . (ستن).

ابتدای باسم انه الرحمن - الرحيم المتوالی الاحسان .

بنگرید به : جامی از حکمت : ۱۹۵ .

N.M. 1957-1048 : نستعلیق ریز و خوش ، درویش محمد بن امیر سرخ بن امیر شیخ محمد ،

۲۷ ربیع الثانی ۸۹۶ هـ ، چهار مجلس تصویر ، عنوانها شنگرف و آبی و زرین ، جداول سه راهه ،

در چهار ستون ، دوسین مثنوی در خمسة جامی .

N.M. 1961-883 : نستعلیق ، ذیحجه ۹۷۹ هـ ، سرلوح ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ،

۲۳۸ ص .

N.M. 1973-237/1-2 : نستعلیق ، شوال ، سده ۱۰ هـ ، در ۱۰۴۰ هـ مقابله شده ، عنوانها

شنگرف ، دوسین مثنوی در خمسة جامی .

N.M. 528-56 : نستعلیق ، ۲۳ رمضان ۱۹ جلوس عالمگیر (۱۰۸۷ هـ) ، عنوانها

شنگرف ، ۱۸۲ ص .

N.M. 1962-363 : نستعلیق ، کبیر محمد بن شیخ برهان انصاری ، ساکن چند نوت ،

سده ۱۲ هـ ، سرلوح ، جدولبند ، عنوانها شنگرف ، ۱۱۰ ص .

N.M. 1969-355/6 : نستعلیق ، محمد رضا بن محمد ثابت صادق ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها

نانویس ، ش ۶ در مجموعه ، ص ۱۱۳-۱۳۳ ، گزیده آنست .

سحر حلال

از اهلی شیرازی .

آغاز (مقدمه) : حمد و ثنای نامحدود و شکر نامحدود (متن) : ای همه عالم بر تو بی شکوه - شوکت خاک در تو بیش کوه .

همان : نسخه های فارسی ۴ : ۲۹۰۲ .

N.M. 1963-263/2 : نستعلیق ، سده ۱۱ هـ ، با یادداشت سورخ ۲۱ رجب ۱۱۸۴ هـ

سرلوح ، جدولبند ، عنوانها آبی و زرین ، ش ۲ در مجموعه ، ص ۶۶-۱۰۱ .

صد کلمه علی

سخنان کوتاه حضرت علی (رض) . ترجمه منظوم از عادل بن علی حافظ قاری خراسانی که «ترجمان القرآن» تالیف شریف جرجانی را در سال ۹۰۳/۹۸-۹۷ م ترتیب داده بود .

آغاز : بهترین هر کلام ای نور چشم مردمان - هست نام خالق بسیار بخش مهربان .

همان : نسخه های فارسی ۲ : ۱۶۴۳ ، ۴ : ۲۹۸۷ .

N.M. 1961-878 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ۱۹ ص ، درین نسخه ۷۷ کلمه درج شده است .

سراپا

در اینجا به اصطلاح مجموعه اشعار در وصف اعضاء و خوبی و زیبایی های ظاهری و معنوی محبوب بکار رفته است .

سراپا

از ملا محمد رفیق لاله جو رفیق کشمیری (۱۱۰۸-۱۲۰۱/۹۷-۹۶-۱۶۹۶-۸۷-۸۶ م) .

آغاز : آفرین باد بر آن صانع بیچون و چرا - که سراپای تو آراست بدن ناز و ادا .

بنگرید به : تذکره شعرای کشمیر ۱ : ۱۶۸ ، نسخه های فارسی ۴ : ۲۹۰۵ .

N.M-1962-176/2 : نستعلیق خوش ، چاپها ، (۵۱۳۳۳) ، جدول زرین ، در متن ،

گ ۳۷۸-۳۹۸ ر .

N.M. 1963-250/3 : نستعلیق ، محمد حسن زهنگیری کشمیری ، ۵۱۲۴۹ ، ۱۰ ص در جنگ .

سراپا

از قاضی خدا بخش راحت قرشی . ازبر راحت قرشی بجهان این ابیات - هست کوبا گل گشتی زسوی میر نجات . تاریخ سرودن را در تعمیمه گفته است : غنچه سرکرد بریحان که شنو تاریخش - قلم از لرگس و در چشم عدو کل میخس .

آغاز : باد آباد بران باغچه پیرای جهان - که نشانید بگلزار بدان گابن جان .

N.M. 1958-568 : نستعلیق خوش ، نیاز علی ، برای پسر خود ، ساکن وزیرآباد (پاکستان) ، عنوانها شنگرف ، یا مقدمه کاتب ، آغاز : این سراپای روان آسای که در فال او خواجه غیب اللسان فرموده ، ص ۲۵ ، در پایان غزل راحت نیز آمده است .

سراپا = آینه بدن نما

از سیده علی ممبری عربی بن ماعده جبل عاملی . مداح شاه سایمان صفوی (۱۰۷۷-۱۱۰۵ هـ) .

آغاز : ای بت چابک شیرین حرکات - جلوه ناز تو چون آب حیات .

همان : نسخه های فارسی ۴ : ۲۹۰۶ .

N.M. 1958-202/18-8 : شکسته جلیبا ، محمد انور ، ۲۰ رمضان ۱۱۶۲ هـ ، در جنگ ،

گ ۱۵۴-۱۵۱ .

N.M. 1963-250/4 : نستعلیق ، محمد حسن زنگیری کشمیری ، ۱۴ ص ، در جنگ .

سراپا

از سرایندهگان مختلف . در وصف سراپای معشوق و مطالب دیگر مربوط به عشق و عاشقی .

N.M. 1969-369/2 : نستعلیق ، (محمد نواز گوپاسوی ، ۱۱۸۲ هـ) ، آغاز : فرد در وصف

بیاض : درین سینه نظر کن بچشم معنی بین - که هر سطر برخ صفحه زلف مشکین است ، در جنگ

ص ۴۳-۱۹۰ .

سراپا

بیشتر اشعار با عنوانهای «هوالمشاق» ، «دعا» ، «بفرمان» و «گهی» شروع شده است .

آغاز : سرنامه کنم انشاء بنامی - که باشد فیض بخش هر کلامی .

N.M. 1976-127 : نستعلیق ، اشرف ، ۱۴ رمضان ۱۲۵۹ هـ ، (تاریخ مجموعه) ، ش ۲

در مجموعه ، ص ۱۱۱-۱۲۴ ، با دیوان عزلات ، شاید این «سراپا» نیز از همو باشد .

سراپای بهار

از دلراج . در سال ۱۱۹۷/۱۷۸۳ م سروده است. هاتف چو خرد جست زهی تاریخش - گنیم
که نسخه «سراپای بهار» = ۱۱۹۷ .

جنگ اشعار فارسی و هندی از سرایندگان شبه قاره و ایران در وصف حسن ، چین پیشانی ،
ابرو ، چشم . . . است . توضیحات نثری نیز دارد .

آغاز : شاهد قدم در ۰۰۰ همه اوست ، میخوانند - و معشوق ام یزل کمالانش همراز اوست .

N.M. 1957-648/40 : شکسته ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۳۴ ص .

رساله در اصطلاحات سراپای معشوق

رک : بخش نثرهای ادبی ص ۴۳۸ .

سراج العشق

ترجمه از (شمس الحاشقین) علی بن حضرت شاه بابا بن حضرت شاه امین الدین ابلی بیجاپوری .
در آن آمده است . علی این نسخه را کرد است تمام - کسی خواند بیابد او سرانجام . سراج العشق
این را نام گنیم - درون نسخه این در ها بسفتم . مشنوی در مدایح و مناقب شاه ببران بنی سمر
العشاق (م ۱۴۹۹) ، شاه برهان الحق والدین جائم (م ۱۵۹۷) ، شاه امین الدین اعلی (م ۱۶۰۰) ،
حضرت شاه بابا است ، با مطالب عرفانی . نسخه دیگر این مشنوی در کتابخانه آری ،
حیدر آباد (هند) ، شماره ۱۶۹ ، موجود است .

آغاز : کریم ، کرسازا ، خوش نگارا - توی ظاهر ، نهران و آشکارا . دهنده روزی ذرات و
ذرات - معلق بسته هنت السموات .

See : Richard M. Eaton : Sufis of Bijapur, Princeton, 1978, P336.

N.M. 1961-970 : نستعلیق ، غره شعبان ، ۱۶۵ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۱۴ ص .

سراجی

رک : بخش دستور زبان ص ۳۶۰ .

سسی و پنون

رک : «گلشن عشق» در بخش داستانهای نثری و «وقایع پنون» در هدین بخش .

سعادتنامه

از محمود شبستری . مثنوی عرفانی در هشت باب است .

آغاز : حمد و فضل خدای عز و جل - هست بر بنده واجب از اول .

همان : صفا : تاریخ ادبیات در ایران ۲/۳ : ۷۶۶ ، نسخه های فارسی ۴ : ۲۹۰۹ .

N.M. 11957-912/40-10 : نستعلیق ریز ، قبل از ۵۹۸۴ ، ش ۱۰ در مجموعه ،

ص ۱۱۱-۱۷۰ .

سعیدی نامه = بوستان

از سعیدی .

سفر نامه بیگم رئیس بهوپال = مثنوی عزیز-۲

از عزیز لکنهوی .

سفر نامه شاه محمد حسین اله آبادی = مثنوی عزیز-۱

از عزیز لکنهوی .

سکندر نامه = آئینه اسکندری

از امیر خسرو .

سکندر نامه = اسکندر نامه

از نقاشی .

سلامان و اقبال

از جامی . در سال ۵۸۸۵/۱۴۸۰ م سروده است .

آغاز : ای بیادت تازه جان عاشقان - زاب لطف تر زبان عاشقان .

همان : جامی از حکمت : ۹۳-۱۸۹ ، نسخه های فارسی ۴ : ۲۹۱۲ .

N.M. 528-225 : نستعلیق ریز ، سده ۵۱ ، عنوانها شنگرف ، ۲۸ ص .

N.M. 1974-104 : نستعلیق ریز ، همانکه خرد نامه اسکندری جامی N.M. 1974-103 را

کتابت کرده است ، با تاریخ ۲۲ ربیع الاول ۱۰۲۹ هـ ، در بلخ ، سرلوح ها چسپانده شده ، جدولبند ، عنوانها شنگرف ، در چهار ستون ، نسخه کامل .

سلسله الذهب

از جامی . در سال ۵۸۷۶/۷۲-۱۴۷۱ م سروده است . مثنوی عرفانی در سه دفتر است .
آغاز (دفتر اول) : لله الحمد قبل كل كلام - بصنات الجلال والاكرام . (دفتر ۲) : بشنو
ای گوش بر افسانه عشق - از صریر قلم ترانه عشق . (دفتر ۳) : حمد ایزد نه کار تسمت ای دل - هر
چه کار تو بار تست ای گل .

همان : جامی از حکمت : ۸۹-۱۸۵ .

N.M. 1957-910/4 : نستعلیق خوش ، سده ۵۱۰ هـ ، فقط دفتر ۲ و ۳ ، در آغاز هر دو
دفتر سرلوح ، جدولبند ، عنوانها شنگرف ، ۱۹۲ ص .

N.M. 1965-214 : نستعلیق خوش ، سده ۵۱۰ هـ ، سرلوح ، جدولهای ملون ، عنوانها آبی
و زرین ، دفتر سوم ، ۱۳۸ ص .

N.M. 1957-642 : نستعلیق خوش ، ۴ جمادی الثانی ۱۰۲۰ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۳۷۲ ص .

N.M. 1957-909/28 : نسخ ، سده ۵۱۱ هـ ، با سهر مورخ ۱۰۹۸ هـ ، عنوانها شنگرف ،
۴۵۴ ص .

N.M. 396 : نستعلیق ، سده ۵۱۱ هـ ، عنوانها شنگرف ، هر سه دفتر ، ش ۱ در مجموعه ،
۱۲۰ ص .

N.M. 1957-912/35 : نستعلیق خوش ، سده ۵۱۱ هـ ، جدولبند ، عنوانها شنگرف ، دفتر
سوم ، ۸۵ ص .

N.M. 1961-963 : نستعلیق سده ۵۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ناقص الطرفین ، آغاز (دفتر اول) :
لا و هو هر دو نفی و اثباتند - نافی غیر و مثبت ذاتند ، ۴۲۸ ص .

سلیمان نامه

از زلالی خوانساری . با دیباجه طغرای شهمدی .

آغاز (دیباجه) : تیمنا بخطاب گستاخه شکسته خامه فهرست نثر سلیمان نامه . . . (متن) .
بنام جهانگیر دلمهای تنگ - که آمد سلیماناش یک مور لنگ .

همان : نسخه های فارسی ۴ : ۲۹۲۱ .

N.M. 1969-270 : نستعلیق ، شریف ، ۲۹ ربیع الاول ۱۰۸۱ هـ ، در پتنه ، جدولبند ، سرلوح ، در کلیات زلالی ، ص ۳۳۳-۳۵۸ .

سوال و جواب عرفانی-۱

در آغاز آن آمده : «سوال مولانا روم را نعمت الله شاه ولی جواب دادند».

اشعار عرفانی در ردیف «دانی که چیست» است .

آغاز : آکوه اندر پنجه دانی یافتیم ، دانی که چیست ؟ - بحر اندر سرمه دانی یافتیم ، دانی که چیست .

N.M. 1965-210/5 : نستعلیق ، (میر ابو القاسم طباطبایی ، ۱۲۵۹ هـ) ، ش ۵ در مجموعه ، ص ۹۳-۹۵ .

سوال و جواب عرفانی-۲

در آغاز آن آمده : «سوالات و جوابات بزرگان در رباعی نوشته اند» . در آخرین رباعی چنین آمده است : سی گفت در بیابان رند دهن دریده - عارف خدا ندارد کو نیست آفریده . فرسود نعمت الله عارف خدا ندارد - زیرا هموست عارف کو نیست آفریده .

آغاز : داد جاروبی بدست آن نگار - گفت ازین دریا بر انگیزی غبار . باز آن جاروب در آتش بسوخت - گفت ازین آتش تو نو جاروب آر .

N.M. 1965-210/6 : نستعلیق ، میر ابو القاسم طباطبایی ، ۱۲۵۹ هـ ، ش ۶ در مجموعه ، ص ۹۵-۱۰۱ .

سوز و گداز

از نوعی خبوشانی ، محمد رضا (۹۷۰-۱۰۱۹ هـ/۶۳-۱۰۶۲-۱۰۶۱ م) . داستان عشقی دو عاشق و معشوق هندو که در روزگار اکبر پادشاه (۹۶۳-۱۰۱۴ هـ) در لاهور زندگی میکردند . در آن داستان دختر قهرمان ، پس از مرگ معشوق (پسر) خود را طبق رسم مذهب هندو در آتش می اندازد .

آغاز : الهی خنده ام را نالگی ده - سر شکم را جگر پرکالگی ده .

بنگرید به : تذکره شعرای کشمیر ۴ : ۱۶۲۲ ، سوز و گداز ، بتصحیح امیر حسن عابدی ،

تهران ، امیر الدین : «نوعی خبوشانی» ، رساله دکترائی از طرف دانشگاه اسلامی علی گره (هند) .

N.M. 1962-185/4 : نستعلیق ، ۵۱۰۷۸ ، در هاشم فرخ نامه ، ص ۱۵۲-۲۰۰ .

N.M. 1957-1050/7 : نستعلیق خوش و شکسته ، سده ۵۱۱ ، در بیاض .

سی درسی = ذیل شروح یوسف و زلیخای جامی

از هانسوی .

سیف الملوک و بدیع الجمال

از حاجی میر سید احمد کابلی (متولد ۵۱۲۹۶/۱۸۷۹م) . در سال ۱۸۳۷/۱۸-۱۹۱۷م سروده . مرا نام است احمد در زمانه - زبید شد بنام ... نشانه . مرا مسکن بود در شهر کابل - عجب شهریست کابل معدن گل . قدم بنهاده ام در عرصه شیم - ز بعد الف دو صد شش نودهم . دگر ایندم ز ابراهیم بشنو - بیوشانید این را مسلک نو - هزار و سیصد و سی است با هفت - که از دگر نبی الله بدر رفت .

داستان عشقی سیف الملوک و بدیع الجمال است .

آغاز : سرنامه بنام حی دانا - رحیم راحم سامع و بینا .

انجام : نوشتم چون من مسکن همین حرف - تو خود شاید کنی ایمان بمن صرف .

N.M. 1972-138/1 : نستعلیق ، بخامه خود شاعر ، ۱۱ حمل ۵۱۳۲۳ ش/۱۴ ربیع الاول

۵۱۳۶۳ . ق ، در گذر آهنگری ، کابل ، عنوانها شنگرف ، ش ۱ در مجموعه ، ۱۶۰ ص .

سی نامه

از امیر حسینی هروی . مثنوی در سیر و سلوک و می نامه عاشقانه در مراتب عشق است .

آغاز : سرنامه کنم نام خدایی - که نتوان گنتش چون و چرایی .

همان : نسخه های فارسی ۴ : ۲۹۳۱ .

N.M. 1957-982/2 : نستعلیق ، سده ۵۱۱ ، سرلوح ، جدولبند ، عنوانها شنگرف ، ۸۶ ص .

شاه اسماعیل نامه = شاهنامه

از قاسمی گنابادی .

شاهجهان نامه

از کلیم کاشانی . مثنوی در وقایع روزگار شاهجهان پادشاه هندوستان (۱۰۳۷-۱۰۶۸ ه) است .

آغاز: بنام خدایی که از شوق جود - دو عالم عطا کرد و سایل نبود .

همان : نسخه های فارسی ۴ : ۲۹۳۳ .

N.M. 437 : نستعلیق، کشتن چند بن لاله رتن رای اگرواله ، ۲۵ جمادی الثانی ۲۷ جلوس (ظاعرا جلوس عالمگیری - ۱۰۹۵ هـ) ، عنرائها شنگرف ، ورق اول افتاده ، آغاز: کشاوش چه محتاج نیرو بود - دری را کند بندش ازین رو بود ، در نسخه حاضر وقایع ده سال اول آمده است ، ۶۲۰ ص .

شاهراه نجات

از مجذوب تبریزی . در سال ۱۰۶۸ هـ (= شاهراه نجات دلپای) / ۱۶۵۷-۵۸ م سروده است .
مثنوی عرفانی است .

آغاز: بار آینه ای سی خواست - التفتاش بهانه ای میخواست .

بنگرید به : تذکره نصر آبادی : ۱۹۲ .

همان : نسخه های فارسی ۴ : ۲۹۳۴ .

N.M. 1957-912/33-3 : نستعلیق ، (جواهر سنگه بن سوکه رای ، ۱۱۳۲ هـ) ، عنوانها شنگرف ، سرلوح ، ش ۳ در مجموعه ، گ ۱۲۲-۱۷۲ ، در پایان آن اشعار در مدح حضرت علی (رض) آمده است .

شاهنامه

از ابو القاسم حسن فردوسی طوسی (م ۴۱۱ یا ۴۱۶ هـ / ۱۰۲۰ یا ۱۰۲۵ م) . حماسه ملی ایران است .

آغاز (مقدمه) : سپاس و آفرین خدای را که این جهان و آن جهان را آفرید (متن) : بنام خداوند جان و خرد - کزین برتر اندیشه بر نگذرد .

همان : نسخه های فارسی ۴ : ۲۹۳۵ .

N.M. 1957-913/3 : نسخ ، محمد عبدالکریم تبریزی ، ۵۷۵۲ ، اینجا ترقیمه را عینا نقل میکنیم : «تم الكتاب بعون الله الملك الوهاب فی ثانی شهر الله المبارک المحترم لسنة اثنین خمس و سبعمايه علی یدی اقل خلق الله تعالی و احوجمهم الی غفرانه محمد (بن) عبدالکریم بن محمد بن (ابو) الحسین الفقیه التبریزی اصلح الله تعالی شانہ» ، با سرلوح کوچک ، عنوانها زرین ، چهار ستونی ،

نیمه دوم شاهنامه است ، آغاز (عنوان) : پادشاهی گشتاسپ صد و بیست سال بود (شعر) : چنین دید
گوینده یل شب بخواب - که یل جام میداشتی چون گلاب ، ۳۹۲ ص ، اندازه رحلی .

این نسخه در ملک احسن الله بن ابوالحسن مخاطب به ظفر خان و متخلص به احسن
(۱۰۷۳م) بوده که بروزگار شاهجهان ، استاندار کشمیر بوده است . استاد مجتبی سنوی (م ۱۳۵۵ش/
۱۳۹۷ق) بنیا نگذار و مدیر علمی بنیاد شاهنامه فردوسی در تهران ، هنگام مسافرت به پاکستان این
نسخه را در همین موزه دیده و عکسبرداری کرده بود .

N.M 1957-881 : نستعلیق ، عبدالله کاتب شاهی ، ۲۹ . ۵۱ ، سرلوح ، جدولبند ، عنوانها
شنگرف ، سه مجلس تصویر ، آغاز : بخواندم چنین نامه شاه را - چو استادم آنگاه برکاه را ۱ . ۶۰ ص .
N.M. 1958-23/3 : نستعلیق خوش ، ۲۰ ربیع الثاني ۱۰۷۷ هـ ، نسخه هنری ست با
۹۹ مجلس تصویر ، جدولبند ، عنوانها شنگرف ، با مقدمه ، ۱۳۶ ص ، در پایان فرهنگ لغات
پهلوی آمده ، اندازه رحلی .

N.M. 1962-126 : نستعلیق ، سده ۱۱ هـ ، سرلوح های متلا و زیبا ، نسخه هنری ست با
۷ = مجلس تصویر ، سه دفتر اول ، ۱۰۲۶ ص .

N.M. 31 : نستعلیق ، احمد خان ، سده ۱۲ هـ ، در تاریخ و سجل کتابت دستبرده آنرا
«۵۷۴۶ در شیراز» ساخته اند ، اما شیوه خط هندی ست ، جدولبند ، در چهار ستون ، عنوانها آبی
با زینت زرین ، سرلوح ، ۷۵ مجلس تصویر ، بدون مقدمه ، ۱۲۶۸ ص .

ترجمه منثور شاهنامه فردوسی

رک : تاریخ شمشر خانی ، در بخش تاریخ .

شاهنامه = شهنشاه نامه = شاه اسماعیل نامه

از محمد قاسم بن عبدالله قاسمی گنابادی (۱۸۲۴م) . در دو دفتر است . یکم در فتوحات
شاه اسماعیل صنوی (۹۰۵-۹۳۰) در ۳۴/۵۹۴-۳۳/۱۵۳۲ م سروده . دوم در سرگذشت شاه طهماسب
صنوی (۹۳۰-۹۸۴) در سال ۱۵۴۳/۵۹۵ م سروده است .

آغاز (دفتر ۱) : خداوند بیچون خدایی تراست - باقلیم جان پادشاهی تراست .
(دفتر ۲) . جهان داورا کبریائی تراست - خدایی ترا پادشاهی تراست .

همان : ریو ۲ : ۶۶۰ ، نفیسی ۱ : ۵۰۷ ، نسخه های فارسی ۴ : ۲۹۵۶ .

N.M. 1969-355/4 : نستعلیق ، محمد رضا بن محمد ثابت صادق ، سده ۵۱۲ ، عنوانها
نانویس ، گزیده آنست ، ش ۴ در مجموعه ، ص ۸۴-۹۶ .

شاهنامه = مخمس مجمل الفتح

از مروت : بیا ساقی ای نسخه نوشیخند - ز شعر مروت مخمس پسند . وی از مردم پنجاب
بوده : کلم من به پنجاب نزهت نسیم - کهن بلبل چار باغ نعیم . کاتب نسخه موزه ، نام سراینده را
«میان محمد فیض» نوشته است . نسخه دوم این مخمس در گنجینه شیرانی ، کتابخانه دانشگاه پنجاب ،
لاهور ، شماره ۶۱۶۴۵ موجود است . کاتب آن نسخه که از ساکنان «سودهره» (پنجاب) است ، نام
سراینده را «شیخ محمد ماه سودهروی» نوشته است . در آن نسخه نام پدر شاعر «محمد پناه» یاد
شده است .

وقایع رزی فرخ سیر پادشاه (۳۱-۵۱۱۲۵) و شکست خوردن جهاندار شاه (۲۵-۵۱۱۲۴)
از دست او ، بصورت مخمس سروده شده است .

آغاز : بنام خداوند شمس و قمر - شهنشاه شاهان فرخ سیر . سرآمد کن تاج والا گهر -
مربع نه پای تخت ظفر ، سسدس گر منظر چار در ،

بگریید به : پاکستان مین فارسی ادب ۳ : ۲۸۱ .

N.M. 1970-264 : نستعلیق ، حسن محمد ، ساکن عادل گره ، تحصیل وزیر آباد ، بخش
گوجرانواله (پاکستان) ، ۱۷ محرم ۵۱۲۸۰ ، ص ۳۲ .

شاهنامه

از مقصود مقصدی . مرا مقصدی نام کرده سخن - وگر نه پدر گفت مقصود من (ص ۲ نسخه).

وقایع روزگار فرخ سیر پادشاه (۱۱۲۵-۵۱۱۳۱) را سروده است .

آغاز : بنام خداوند بیضای طور - بچشم سخن کحل سیمای نور . خداوند جمهور نقش
محک - خداوند ارض و سما و ملک .

N.M. 1975-72 : نستعلیق خوش ، سده ۵۱۲ سرلوح ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ،

ص ۴۷۶ .

شاهنامه نادری = تاریخ نادر

نسخه موزه ناقص الاول است و ظاهرا نام سراینده در همان قسمت بوده . در قسمت در

دست چنین میسراید : دگر قاسمی جد اعلاى دن - که باشد باو نخر آبای دن . ز نظم شهنشاه نامه که ساخت - سخن را بکیوان علم بر فراخت .

مثنوی در وقایع نادر شاه افشار (۶۰-۱۱۴۸ هـ) است که در حدود هفده هزار بیت بدستور حسین خان ، والی خراسان در مدت یک سال و دو ماه در سال ۱۱۷۲/۵۹-۱۷۵۸ م سروده . بعهد چنین خسرو سرفراز - برویم شد این باب معنی فراز . که از سرفرازان ایوان شاه - یکی خان با شوکت و دستگاه . خراسان ازو یافته زیب و زین - بدولت سرفراز و نانش حسین . (مقدمه) . بفردایش خان ترکی نسب - که شد نظم این داستان را سبب . . . بدین ضابطه چارده ماه پیش - بکردم کنون صرف اوقات خویش . . . پس از الف و صد چونکه هفتاد و دو - آوردید این حرکت چار تو . . . درباره نام مثنوی چنین گفته است : پسند آمدم زین همه داوری - هدین نظم شاهنامه نادری . بشکرانه ام بخش جام نپید - که تاریخ نادر به پایان رسید . سراییده در مقدمه مثنوی ذیل عنوان «بیان ذکر شعرای ما تقدم که هر یک در ایام خویش وحید عصر و یگانه دهر بوده اند» ، فردوسی ، نظامی ، هاتفی و زلالی را سئوده است .

بنگرید به : نسخه های فارسی ۴ : ۲۹۵۹ ، آنجا «شاهنامه نادری» از محمد علی فردوسی ثانی خراسانی یاد شده است که اخیرا بکوشش احمد سهیلی در تهران در ۱۳۳۹ ش چاپ شده است . پس از مقالیه با آن چاپ معلوم شده که این نسخه «شاهنامه نادری» نیست .

N.M. 1957-994/14 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، با سهر های مورخ ۵۱۱۸۴ و ۵۱۲۹۲ ، عنوانها شنگرف ، ورق اول افتاده ، آغاز : جهان خیزد از جا برقص و سماع - چو آن اختر از مهر آرد شعاع ، ۲۹۸ ص .

شا و درویش = شاه و گدا

از هللی جغتایی . مثنوی بزسی و عرفانی است در ۱۳۰۰ بیت .

آغاز : ای وجود تو اصل هر موجود - هستی و بوده ای و خواهی بود .

همان : ایوانف : ۶۵۹ ، شاه و درویش بکوشش حسین کوهی کرمانی ، تهران ۱۳۲۵ ش .

N.M. 1973-152 : نستعلیق ، ۱۲ ذیقعد ۱۱۶۵ هـ ، در اثر سوریانه زدگی اوراق نسخه بهم چسپیده و قابل شمار نیست .

شاه و گدا = شاه و درویش

از هلالی .

شرح نعت النبی = شرح «قصیده بانث سعاده»

شرفنامه = اسکندر نامه

از نظامی گنجوی . بنگرید به : شرفنامه بتصحیح وحید دستگردی ، تهران .

آغاز : خدایا جهان پادشاهی تراست - ز ما خدمت آید خدایی تراست .

N.M. 1962-288 : نستعلیق ، سده ۱۰ هـ ، عنوانها شنگرف ، به شدت سوریانه زده و آسیب

دیده ، صفحات قابل شمار نیست .

N.M. 1964-355 : نستعلیق ، سده ۱۱ هـ ، با سهر سورخ ۱۰۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، دو

مجلس تصویر ، ۲۴۶ ص .

N.M. 1965-143 : نستعلیق خوش ، قبل از ۱۰۹۸ هـ ، در بلدة سلطانیه در مدرسه غیاثیه ،

عنوانها شنگرف ، پنجمین مثنوی در نسخه خمسہ نظامی .

N.M. 1972-280 : نستعلیق ، ۷ ذیحجه ۱۱۰۷ هـ ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ، ۴۶۸ ص .

N.M. 1957-247/26 : نستعلیق ، آغاز کتابت ۱۳ جمادی الاول ۱۱۱۳ هـ ، عنوانها

شنگرف ، ۴۶۸ ص .

N.M. 1967-331 : نستعلیق ، محمد قطب الدین بن (سجو شده) بن عبدالسلام ، ۲ رجب

۱۱۹۵ هـ ، عنوانها شنگرف ، آغاز افتاده : کند (سوریانه زده) خاک مرا - نه بیند کسی جان

پاک مرا ، ۴۶۲ ص .

N.M. 1958-937 : نستعلیق ، دہت رای ، ۱۱۹۸ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۴۳۸ ص .

N.M-478 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ، ۳۵۴ ص .

N.M. 528/67 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ، ۴۳۸ ص .

N.M. 528/113 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، ناقص الطرفین ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ،

آغاز : (از حکایت تعلیم خضر) : طراز تو انگیزم اندر جهان - که خواند ز هر کشوری نور هان ،

۳۴۴ ص .

- N.M. 1957-860/6 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، جدولبند ، عنوانها شنگرف ، پنجمین
مثنوی در نسخه خمسہ او .
- N.M. 1957-907 : نستعلیق خوش ، ۷ ماه چتر ۹۸۰ ، سده ۵۱۲ ، بنمایش لاله
گنیش داس ، با هفت مجلس تصویر ، سرلوح ، جدولبند ، در چهار ستون ، اندازه رحلی پنجمین مثنوی
در نسخه خمسہ نظامی .
- N.M. 1970-20 : نستعلیق ، ۷ ذیحجه ۱۲۴۱ ، سرلوح ، جدولهای زرین ، عنوانها
شنگرف ، در سه ستون ، نسخه کامل .
- N.M. 1978-84 : نستعلیق ، فیض الله بن امام بخش ، ۱۷ رجب ۱۲۴۴ ، در لاهور ،
عنوانها شنگرف ، نسخه کامل .
- N.M. 1957-970/2 : نستعلیق ، نور محمد بن عبدالعزیز ، ۲ صفر ۱۲۴۸ ، در بازید پور ،
جدولبند ، عنوانها شنگرف ، ۶۴ ص .
- N.M. 1957-914/1 : نستعلیق ، ۵۱۲۴۹ ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ، ۳۸ ص ، اندازه
رحلی ، در هاشم توضیحات دارد .
- N.M. 528/180 : نستعلیق ، احمد پال بن عبدالله پال ، ساکن دانکر پور ، ۲۳ محرم
۵۱۲۵۶ ، در بریری ، منطقه نوشهره ، عنوانها شنگرف ، ش ۱ در مجموعه ، ۷ ص ، در متن و هاشم .
- N.M. 528/233 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، عنوانها نانویس ، ورق اول افناده ، آغاز : جواد
تو بخشی دل سنگ را - تو بر روی کوهر کشی رنگ را ، ۱۹ ص ، ناقص الآخر .
- N.M. 1957-247/25 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، جدولبند ، ۹۰ ص .

شرح شرفنامه

از محمد اشرف .

آغاز (متن) : خدایا جهان . . . یعنی ای خدای تعالی بادشاهی جهان تراست و از ما بستی
آید ، خدائی تراست .

188 یا N.M. 1968-187 : نستعلیق ، معین الدین ، ۵ ربیع الآخر ۱۲۷۴ ، مقدمه نانویس ،
واژه «قبوله» شنگرف ، ۵ ص .

شرح شرفنامه

از محمد اکرم سلتانی که شرح داستان را در ۵۱۱۰۰ نگاشته بود . همان : گنج بخش

۳ : ۱۵۲۲ .

آغاز : سپاس بقیاس داوری را دادگر داوران به فرمان اوست .

N.M. 1971-306 : نستعلیق ، الله بخش افغان بن محمد امین خان ، ۱۴ شوال ۱۲۸۷ هـ ،
عنوانها شنگرف ، ۵۹۲ ص .

شرح شرفنامه

از سراج الدین علی خان آرزو شاهجهان آبادی (م ۱۱۶۹ هـ) . همان : گنج بخش ۳ : ۱۰۲۰ .
آغاز (مقدمه) : الحمد لله تعالی حمدا متکاثرا . (شرح) : قوله خدایا . . . لفظ خدا مرکب
است از خود .

N.M. 1958-262/26 : نستعلیق ، تاریخ کتابت محو شده ، سده ۱۳ هـ ، ۲۵۶ ص .

شرح شرفنامه

از محمد سیف الله احمد آبادی .

آغاز (مقدمه) : ای نام تو سرسایه آمایش جان - وی یاد تو پیرایه آرام روان . . .
الحمد لله علی نواله . . . بعد از حمد و صلوة میگوید ذره خاکسار . . . که چون مثنوی سکندر نامه
از منظومات جامع فضایل صوری . (متن) : خدایا جهان . . . ای پادشاهی جهان در فارسی تقدیم
مضاف الیه بر مضاف و تقدیم صفت بر موصوف جایز است .

N.M. 1968-600 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، با مهر مورخ . ۱۲۴ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۴۰ ص .

شرح شرفنامه

از محمد بن غلام محمد گلهوی ملتانی . در ۱۲۴۵ هـ / ۳۰-۱۸۲۹ م نگاشته است . در آن از
محمد اکرم ملتانی (شارح شرفنامه و گلستان) نام برده است .

آغاز (مقدمه) : سپاس بقیاس بر خداوندی را که سقف آسمان (شرح) : خدایا جهان . . .
پس جهان پادشاهی به قلب اضافه است .

N.M. 1976-59 : نستعلیق ، ۲۴ رمضان ۱۲۴۳ هـ ، نسخه کامل .

شرح شرفنامه

از محمد نصیر بن سلطان بن عبداللطیف قریشی منیانی . (با این اسم کامل را از ترقیمه
مخزن الاسرار نظامی ، نسخه سوزه N.M. 1959-122/1 گرفته ایم که شارح آن نسخه را در بیست
سالگی در ۱۶ رجب ۱۰۹۶ هـ کتابت کرده بود) وی از مردم بهکر (سند) بوده است .

آغاز: (مقدمه): حمد و سپاس متوافره و ثنا و تحیت متکثره مر خالق را که ظلمت کده حروف . (شرح): خدایا جهان پا دشاهی تراست . . . و نقطعیش بدین نمط انت، خدایا فعولن جهان با فعولن و شاهی تراست فعول .

همان : گنج بخش ۳ : ۱۰۲۹ .

N.M. 1958-918 : نستعلیق، غلام احمد بن محمد هاشم، ساکن اولکھ (بخش گوجرانواله)،

۳ رجب ۱۲۵۸ھ ، ۳۸۱ ص .

شرح شرفنامه خسروان

از عبدالکریم . در مدت بیست روز در ماه رمضان المبارک ۱۰۵۱/۱۶۴۱م نگاشته است . وی «شرح شرفنامه خسروان» نگاشته شاه محمد دهلوی را میخواند . اما جائیکه نظامی «برغبت نمودن این داستان» اشعار سروده است ، مطالبی درک نمیکرد . سپس خودش (عبدالکریم) به ترغیب «سروش غیبی» اشعار قسمت مذکور را شرح کرد - (مقدمه) . تعداد این ابیات ۳۴ میباشد . از بیت :
بیا باغبان خرمی ساز کن - گل آمد در باغ را باز کن . تا : هنوزم زبان از سخن سیر نیست - چو بازو بود باک شمشیر نیست .

آغاز: الحمد لله علی کل حال فی حین والصلوة علی رسوله . . . اما بعد بر طالبان مطلب مطلوب مخفی نماند که چون خاطر فاتر این .

N.M. 1971-17/1 : نستعلیق ، پنجاب رای بن جواهر مل عرف صباغ ، ساکن فرید آباد ،

پنجاب ، ۱۴ صفر ۱۱۱۲ھ ، ش ۱ در مجموعه ، ص ۲-۲۳ .

فوائد علیشیری = شرح شرفنامه

از محی الدین بن نظام الدین (در نسخه N.M. 1971-17/2 نام او محی الدین نظام آمده) . وی معتقد سید اشرف جهانگیر سمنانی (م ۸۰۸ھ) و شاگرد شیخ محمد لاد دهلوی (ظاهرا همان نگارنده «سوید الفضل» در ۹۲۵ھ) بوده و از شیخ محمد غوث، رسوز و معانی ابیات اسکندر نامه را می شنید . اما در بعضی موارد وی هنوز شک و تردید داشت که سپس آنها را در صحبت مولوی شیخ محمد دهلوی برطرف کرد . بعدا در ۱۴۴۹/۸۹۵۶م بخواش میان علی شیر (نصیر الدین میان علیشیر ، رپو ۲ : ۸۵۹) یکی از صوفیان آن روزگار این استفاده ها را بصورت کتاب (حاضر) در آورد . شرح بعضی ابیات مشکل شرفنامه است .

آغاز (مقدمه) : سپاس بقیاس مر دانای کونین را که میزان اشعار نامدار در لسان در بار

(شرح) : خدایا جهان . . . بر پادشاهان ممالک اشعار و جهانداران ولایت افکار سبرهن خواهد شد که الف کاهه خدایا که در آخر است .

همان : ریو ۲ : ۸۵۹ در بعضی موارد نسخه موزه با آن اختلاف دارد ، نسخه های فارسی ۵ : ۳۵۰۶ ، گنج بخش ۳ : ۱۵۱۹ ، در دو فهرست موخرالذکر منته ۹۵۶ سال مرگ شارح و انتساب کتاب به میر علیشیر نوابی (۸۴۴-۹۰۶ هـ) تلقی شده که صحیح نیست .

N.M. 1971-17/2 : نستعلیق ، (پنجاب رای بن جواهر مل عرف صباغ ، ساکن فرید آباد ، پنجاب ، ۱۱۱۲ هـ) ، عنوانها شنگرف ، ش ۲ در مجموعه ، ص ۲۴-۱۱۸ ، بنام «قواعد علیشیر» آمده است .

N.M. 1961-1361 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، بدون مقدمه ، ۱۳۶ ص .

آئینه سکندری = شرح شرفنامه

شرح از ناشناس . وی مرید حضرت شاه جیون بود . در ۱۸۱۵/۵۱۲۳ م بنام سردار فتح سنگه نگاشته است . سال غرس این نهال پر ثمر - یک هزار و دو صد و سی شمر . سردار مذکور نیز معتقد شاه جیون بود و چندین دیهات و قطعات زمین برای «لنگر» صوفیان وقف کرده بود . چنانکه ده «سید (سیر) حاصل» از ۵۰۰ مال برای «لنگر» شاه جیون وقف کرده بود و در سال ۱۲۲۴/۱۸۰۹ م این ده در تصرف شارح بود .

لغات مشکل ابیات شرفنامه و مخزن الاسرار نظامی را بترتیب حروف تهجی شرح داده است . شارح در آن از سوید الفضلاء ، فرهنگ رشیدی و کشف اللغات استفاده کرده است .

آغاز : زهی نیرنگ سازی و طرفه طرازی که شاه چین را بخاتون یغما که پرده نشین .

N.M. 1962-130/2 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، ش ۲ در مجموعه ، گ ۱۳-۱۵۴ ،

(سوزه ۲ : ۸۹) .

شرح شرفنامه

از ناشناس .

آغاز : خدایا جهان پادشاهی تراست ، الف خدایا الف ندایه است یعنی ای خداوند جهان .

N.M. 1957-655/52 : نستعلیق ، شهاب الدین و پدرش ، ۲ ربیع الاول ۷ جلوس فرخ سیر

(۱۱۳۱ هـ) ، در شاهجهان آباد ، عنوانها شنگرف ، ۲۱۹ ص .

شرح شرفنامه

از ناشناس .

آغاز : خدایا جهان . . . این بیت معمول با القاب است معنی آنکه خدایا جهان باد است شاهی تراست .

N.M. 1968-189 : نستعلیق ، سلطان محمد بن میان محمد بخش ، ساکن گلانوالد ، بخش گجرات (پاکستان) ، ۱ بهمن ۱۹۱۷ بکرسی (۵۱۲۷۷) ، برای میان غلام مسیحی الدین و غلام حسین ، ۳۷۴ ص .

شرح شرفنامه

ناشناخته .

آغاز : (مقدمه) : حمد بی نیازی را که برترین دانش آموز است (شرح) : خدایا . . . یعنی ای خدای تعالی پادشاهی جهان تراست و از ما بندگی شاید و خدایی تراست .

N.M. 1958-245/9 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۱۱۴ ص .

شرح شرفنامه

ناشناخته .

N.M. 1961-1355 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها و علایم متن و شرح شنگرف ، ناقص الطرفين ، آغاز (شرح بیت اول ادامه دارد) ، یابند و . . . نیز مستعمل کنند ، چنانچه آگواه که و گواه و کلاه ، ۱۸۶ ص .

فرهنگ شرفنامه

از ناشناس . به ترتیب حروف تمهجی .

آغاز : باب الالف - الف ، هزار ، اصل - بیخ ، افسر - تاج .

N.M. 1967-74/2 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ش ۲ در مجموعه ، ص ۱۳-۱۴ ، تنها باب

الف را دارد ، بقیه افتاده .

شعله دیدار

از زلالی خوانساری . با دیباچه نثری از طغرا مشهدی .

آغاز : (دیباچه) : سبحان الله از بنیه این آیه در فهرست نثر شعله دیدار . (متن) : نام او تاج سر هر نامه ای - شعله دیدار هر هنگامه ای .

همان : نسخه های فارسی ۴ : ۲۹۶۶ .

N.M. 1969-270 : نستعلیق ، شریف ، ۲۹ ربیع الاول ۱۰۸۱ هـ ، در پتنه (هند) ، سرلوح ،

عنوانها شنگرف ، در کلیات زلالی ، گ ۱۲۶-۱۳۷ .

شفا المریض

رک : بخش بزشکی ، ص ۹۹ .

شکرستان

رباعیات مولوی رومی . رک : رباعیات ، در همین بخش .

شمس الضحی

در بخش تذکره خواهد آمد .

شمع محافل

از تسکین . با محمد اکرم قادری بیعت داشت . بروزگار محمد شاه پادشاه (۶۱-۱۱۳۱ هـ) در سال ۱۱۴۵/۳۳-۱۷۳۲ م سروده است . در آن میسراید : بیا ساق بیا ای جان تسکین-نمی گویم که جان ایمان تسکین . . . بامید قبول خاص و عامش - دلم «شمع محافل» کرد نامش . داستان عشقی میرزا و صاحبه است .

آغاز : الهمی نخله رطب اللسانی - باغم کن رطب ریز معانی . ز جودت چشمه طبعم روان کن - دلم را منبع الجود زبان کن .

بنگرید به : محمد باقر : «پنجابی زبان میں فارسی قصے» ۱ : ۴۹ .

N.M. 1976-52 : نستعلیق ، سده ۱۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۱۶۰ ص .

شمع محفل

از مولوی میر حیات (ترقیمه) . اشعار منتخب از شعرای مختلف در ۱۲ فصل : ۱- آیین اخلاق ، در ۲۹ بیان . ۲- آیین حسن و آداب ، در ۱۹ بیان . ۳- آیین ارباب ذوق ، در ۱۲ بیان .

- ۴- آیین بزرگان ، در ۱۶ بیان . ۵- آیین همسران ، در ۲۱ بیان . ۶- آیین سراپا ، در ۵۵ بیان .
۷- آیین دلبران ، در ۲۵ بیان . ۸- آیین منشیان ، در ۲۶ بیان . ۹- ابیات متفرقه . ۱۰- مصاریح .
۱۱- ضرب المثل های فارسی . ۱۲- ضرب المثل های عربی . در آغاز مقدمه نثری دارد .

آغاز : (مقدمه) : بیاض و سواد دیباجه نویسان معالم ملکوت و سواد بیاض نکته آرایان .
(متن) : هست کلید در گنج حکیم - بسم الله الرحمن الرحیم .

N.M. 1957-980/19-1 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ش ۱ در مجموعه ،

گ ۱-۷۱ .

شمع و پروانه

از اهلی شیرازی . در ۱۴۸۹/۵۸۹۴ م سروده است .

آغاز : بنام آنکه ما را از عنایت - دهد پروانه شمع هدایت .

همان : نسخه های فارسی ۴ : ۲۹۷۰ .

N.M. 1963-263/1 : نستعلیق ، سده ۱۱ هـ ، با یاد داشت مورخ ۲۱ رجب ۱۱۸۴ هـ ،

سرلوح ، جدولبند ، عنوانها زرین و آبی ، ش ۱ در مجموعه ، ص ۲-۶۵ .

شهنشاه نامه = شاهنامه

از قاسمی .

قصه شیخ صنعان

از عطار نیشابوری . از داستانهای معروف «منطق الطیر» اوست .

آغاز : شیخ صنعان پیر عهد خویش بود - در کمالش هر چه گویم بیش بود .

بنگرید به : سعید نفیسی : «جستجو در احوال و آثار . . . عطار» : ۱۳۰ .

N.M. 1961-922 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، جدولبند ، ش ۱ در مجموعه ، ص ۲-۳۱ .

شیرین و خسرو

از خسرو دهلوی . در ۱۲۹۸ - ۹۹/۵۶۹۸ م سروده است . داستان عشقی شیرین و

خسرو است .

آغاز : خداوندا دلم را چشم بگشای - به معراج یقینم راه بنمای .

بنگرید به : اقبال صلاح الدین : «خسرو شیرین زبان» : ۱۹۸ .

شماره از قلم افتاده : نستعلیق خوش و ریز ، ۹۳-۵۹۹۲ ، ملوح ، چهارمین مثنوی در نسخه خمسۀ خسرو .

N.M. 1958-911 : نستعلیق خوش ، سده ۵۱۰ ، قبل از ۱۰۸۸ هـ ، جدولهای زرین ،

عنوانها شنگرف ، در خمسۀ خسرو ، گ . ۷-۱۴۴ .

N.M. 1961-1685 : نستعلیق خوش ، سده ۵۱۰ هـ ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ، پنجمین

مثنوی در نسخه خمسۀ خسرو ، ناقص الآخر .

شیرین و خسرو = خسرو و شیرین

صاحبیه

از سدهی شیرازی .

آغاز : الحمد لله علی نعمایه . . . نگین خاتم رسالت محمد عربی - شنبع روز قیامت

محمد مختار .

N.M. 598-73 : نستعلیق خوش ، سده ۵۱۱ هـ ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ، ۱۵۲ ص .

صادق باری

رک : بخش فرهنگنامه ، ص ۳۳۱ .

صدیق = طب صدیقی

رک : بخش پزشکی ، ص ۱۰۰ .

صفات العاشقین

از هلالی جغتائی ، داستان یوسف و زلیخا را در ۲۰ باب و یک خاتمه سروده است .

آغاز : خداوند دری از غیب بگشای - جمال شاهد لاریب بنمای .

همان : ایوانف : ۶۶۱ ، نسخه های فارسی ۴ : ۲۹۸۹ .

N.M. 1961-911 : نستعلیق ، شیخ پیر محمد بن شیخ یوسف ، ساکن انکوت ، ۲۰ صفر
۵۱۰۸۰ ، عنوانها شنگرف ، ۵۶ ص .

N.M. 1971-13/3 : نستعلیق ، مسعود بن سید فتح الله ، ۱۵ ذیحجه ۵۱۰۲۹ یا ۵۱۱۲۹ ،
جدولبند ، ش ۳ در مجموعه ، ۸۴ ص .

N.M. 1973-153 : نستعلیق ، (۵۱۱۶۵) ، عنوانها شنگرف ، ۱۰۰ ص .

صلوات منظوم

در بخش فقه خواهد آمد .

صمد باری

رک : بخش فرهنگنامه ، ص ۳۳۲ .

ضیاء الاذهان

رک : بخش فرهنگنامه ، ص ۳۳۲ .

ضیاء الفرائض

در بخش فقه خواهد آمد .

طرفة الفقهاء

در بخش فقه خواهد آمد .

طلسم حیرت

از بیدل (م ۱۱۳۳هـ) . مثنوی درباره وجود و قوه های روانی و جسمانی انسان با تعبیرات
عرفانی است . در شش هزار بیت .

آغاز : بنام آنکه دل کائنات اوست - نفس گرد متاع خانه اوست .

بنگرید به : کلیات بیدل ، چاپ مرکز تحقیقات فارسی ، مقدمه ، ص ۱۵ .

N.M. 1972-110/A-B : نستعلیق ، (۵۱۲۰۱) ، سوریانه زده ، اوراق بهم چسبیده ، در
نسخه دیوان بیدل .

طور معرفت = گلگشت حقیقت

از همان بیدل . در ستایش منظره های طبیعت در شش هزار بیت است .

آغاز : تپش فرسود شوق ناله تمثال - ز تحریک نفس وا میکند بال .

بنگرید بہ : کلیات بیدل ، چاپ مرکز ، مقدمہ ، ص ۱۵ .

N.M. 1972-110/A-B : نستعلیق ، (۱۲۰۱ھ) ، موریانہ زدہ ، اوراق بہم چسبیدہ ،

در دیوان بیدل .

طوطی نامہ

از حمیدہ یا حمیدی . در آن میسرایید : ای حمید از زنان سکارہ - خانہ مرد گردد آوارہ .
ای حمیدی خوش آن زبان کہ حبیب - سوی عاشق رود برغم رقیب . (رک : فرهنگ سخنوران :
۷۴-۱۷۲ آنجا چند تن بدین دو تخلص یاد شدہ است) .

ہمان مجموعہ داستانہا است کہ «طوطی» در غیبت «میمون» برای مشغول داشتن «خجستہ»
بہ او حکایت میکند .

N.M. 1971-151 : نستعلیق ، سدہ ۱۲ھ ، عنوانہا شنگرف ، ورق اول افتادہ : لب لعش

کہ بود چون یاقوت - یافتی جان بیدلان زو قوت ، ۱۲۶ ص ، انجام افتادہ ، تا داستان شب شانزدہم .

طوی نامہ فرخ سیر = مثنوی عبدالجلیل بلگرامی

ظفر نامہ = تمر نامہ

از ہاتنی .

ظفر نامہ شاہجمہان

از قدسی .

عدد مقامات = مقامات العارفین

از سید قاسم انوار (۸۳۷ھ) . مثنوی عرفانی مت .

آغاز : حمد بر حضرت غنی احمد - الذی لم یلد ولم یولد .

ہمان : نسخہ های فارسی ۴ : ۳۲۲۹ ، کلیات قاسم انوار ، باہتمام نفیسی ، ص ۵۸ -

۳۵۶ ، تہران .

N.M. 1971-161/1 : نستعلیق خوش ، محمد بن محمد بقال ، شوال ۸۷۷ھ در کلیات

قاسم ، ص ۶۰-۴۵۶ .

عرض نیاز = چای نامہ

عروض

رک : رسایل عروض ، در بخش عروض و قافیہ ، ص ۴۶۰ .

عشقیہ = دولرانی و خضر خان از خسرو

عشقیہ = مثنوی شرف پانی پی

عقاید منظوم

رک : بخش عقاید ، ص ۱۸۱ .

قصہ علقمہ

از ناشناس . قصیدہ رائیہ در داستان علقمہ است . وی شخصی در روزگار حضرت پیغمبر (ص) بوده کہ پدر و مادرش از او راضی نبودند و چون مرگش نزدیک رسید ، دچار اذیت و عذاب شد . حضرت پیغمبر (ص) برای تلقین نزد او رفتند اما تا وقتی کہ مادرش ازو (یعنی از علقمہ) راضی نشد ، جانش کندہ نشد .

آغاز : با والدین احسان بکن تا اجر یابی بی عدد - خدمات شان فرض بدان در نص اندر کن نظر .

N.M. 1958-602/4 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، ش ۴ در مجموعہ ، ص ۱۹۵-۱۹۷ .

عوامل

از ابن حسام و سہیلی . رک : بخش دستور زبان ، ص ۶۵ - ۳۶۴ .

عیسی و سلطان جمعہ = بیسر نامہ

غریب نامہ

از شاہ غلام احمد بن شیخ محمد امین جعفر قادری . مثنوی عرفانی با عناوین : ذم تکبر ، ذکر ، خدمت درویش ، خدا راز ہفت امر ، اتباع شریعت . . .

آغاز : شکر بیحد در جناب کبریا - زانکہ آدم را بخود کرد آشنا .

همان : غریب نامہ ، بتصحیح احمد حسین خان ، چاپ حیدرآباد ، ہند .

N.M. 1958-324/6 : نستعلیق شکستہ آمیز ، ۳ مجرم ۵۱۲۹۵ ، عنوانها شنگرف ، ش ۶

در مجموعہ ، ص ۱۳۸-۱۷۳ .

فارسی نامہ

از خلدی و تصویری و کرام بخش در بخش فردنگنامہ ، ص ۳۳۳ .

فالنامہ های جعفر زتلی

از جعفر زتلی . فالنامہ لوطیان و بدکاران و مردان و اندوہ است . همه ہزل آمیز است .

N.M. 1963-207 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۳ ، در دیوان او .

فالنامہ های منظوم

در بخش علوم غریبہ خواہد آمد .

فتح نامہ مترسین راو

از ناشناس . در ابتدا حمد و نعت و در آخر مدح کنور ہرکرن آمده است . مثنوی دربارہ رزم های راو مترسین است ، سراینده او را چنین وصف کرده است : زہی مرد میدان مترسین راو - کہ از بیم او شیر گردد چو گاو . تو کاری کہ کردی گہی کارزار - نہ رستم نموده نہ اسفند یار .

آغاز : خدای کہ فتح و شکست آفرید - ز قدرت بسی کار آرد پدید . یکی را ز نصرت کند کاسیاب - یکی را دلی از ہزیمت خراب .

N.M. 451/B : نستعلیق ، سدہ ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ۱۶ ص .

فتوح الحرمین

از محی لاری (۱۵۶۶-۲۷/۵۹۳۳م). در ۱۵۰۵-۶/۵۹۱۱م در مناسک و آداب حج سرود.

آغاز : (۱) : ای دو جہان غرقہ آلائی تو - کون و مکان قطرہ دریای تو . (۲) : ای ہمہ کس را بدرت التجا - کعبہ دل را ز تو نور و صفا .

همان : ربو ۲ : ۶۵۵ ، نسخہ های فارسی ۴ : ۳۰۱۶ .

لازم بتذکر است کہ ہمین مثنوی نادرست بہ جامی (۵۸۹۸م) و محی الدین عبدالقادر

جیلانی (م ۵۰۶۱) نسبت داده میشود. آقای فکری سلجوقی در کتاب «گازر گاه»، طبع کابل، ص ۲۵ ذکر الواح و کتیبه های خانقاه پیر هرات را کرده و نوشته که سوره مبارکه اطراف رواق را محی بن محمد حسین در ۱۰۱۴ هجری خوشنویسی کرده و این همان محی هروی سراینده «نتوح البحرین» است. این تطبیق آقای سلجوقی با تاریخ مرگ لاری درست نمی آید و ما محی هروی شاگرد محمد قاسم شادی شاه را میشناسیم که در ۵۹۹۵ زنده بود و نستعلیق را استادانه و بسیار با ملاحظه می نوشت (رک : خوشنویسان ۳ : ۸۹۵).

N.M. 1962-172 : نستعلیق خوش، آتشی، سده ۱۰ هجری، در مدینه منوره، مصور، جدولبند، آغاز برابر نمونه ۲، ۹۴ ص، یادداشت های مطالعه روزگار اکبر را دارد.

N.M. 1964-405/B : نستعلیق، شاه محمد، ۲ ماهه؟ ۱۰ هجری (وصالی شده، سده ۱۱ هجری)، جدولبند، عنوانها شنگرف، مصور، ۱۶۴ ص. آغاز برابر نمونه ۲، ۱۶۴ ص.

N.M. 1962-196 : نستعلیق، میر محمد امین بخاری، ۱۱۶۳ هجری، (تاریخ یادداشت های صیحه عنوان)، جدولبند، مصور، آغاز برابر نمونه ۲، ۷۴ ص، ناتص الآخر، در آغاز نسخه یادداشتهای تاریخی درباره مکه با همان خامه.

N.M. 1968-84 : نستعلیق، سده ۱۲ هجری، مصور، عنوانها شنگرف، آغاز برابر نمونه ۲، ۶۶ ص.

N.M. 1957-909/19 : نستعلیق، سده ۱۳ هجری، عنوانها شنگرف، جدولبند، مصور، آغاز برابر نمونه ۲، ۷۸ ص.

N.M. 1979-64 : نستعلیق، سده ۱۳ هجری، مصور، عنوانها شنگرف، آغاز برابر نمونه ۲، ۹۰ ص.

فخری نامه = حدیقه الحقیقه

فراق نامه

از سلمان ساوجی. در ۳۹/۵۷۷-۱۳۳۸ م پس از سرایش «جاشید و خورشید»، سروده است.

آغاز: بنام خدایی که با تیره خاک - بر آمیخت این جوهر جان پاک.

همان : نسخه های فارسی ۴ : ۳۰۱۹، نفیسی ۱ : ۲۰۲.

N.M. 1966-81 : نستعلیق، سده ۱۰ هجری، جدولبند، در کلیات ساوجی.

فرايض

در بخش فقه خواهد آمد .

فرحت الصبيان

رک : بخش فرهنگنامه ، ص ۳۳۴ .

فرهاد و شیرین

از کمال الدین (یا شمس الدین) محمد وحشی بافقی (زاده در حدود ۹۳۰ - مرگ ۹۹۱ هـ
۸۳-۱۵۲۴م) . داستان عشقی ست .

آغاز : الهی سینه ای ده آتش افروز - در آن سینه دلی و آن دل همه سوز .

همان : دیوان وحشی بافقی ، بکوشش حسین نخعی ، تهران ، ۱۳۴۳ ش ، ص ۴۹۳ .

N.M. 1968-104 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، با مهر مورخ ۱۲۴۶ هـ ، عنوانها شنگرف و

نانویس ، در جنگ ۵۸۳ - ۷۳۲ ، ناقص الآخر .

فرهاد و شیرین = خسرو و شیرین ، شیرین و خسرو

فرهنگ ترکی بفارسی

رک : بخش فرهنگنامه ، ص ۲۲۴ .

فریاد عشق

از سبقت لکهنوی . درین مثنوی چنین میسراید : سبقت این ولوله و شور سودای است - شرح

اندوه من و حال بت ترسای است . درج هست درین شکوه بیداد عشق - گشت موسوم ازین راه

بفریاد عشق .

آغاز : ای که شیدای نگاهت دل پر خون منست - دمبدم خنجر تو تشنه لب خون منست .

N.M. 1961-1318 : نستعلیق ، شکسته آسیر خوش ، سده ۱۳ هـ ، با مهر مورخ ۱۲۳۰ هـ ،

جدولبند ، در دیوان سبقت ، گ ۱۴۰ - ۱۵۶ .

فواید الاخیار رک : بخش پزشکی ص ۱۰۶ .

فواید علیشیری = ذیل شروح شرفنامه نظامی

قادر باری

رک : بخش فرهنگنامه ، ص ۳۳۹ .

قاف نامه

رک : دیوان عاصی ، در بخش دیوان ، ص ۵۰۹ .

قران السعدین

از خسرو دهلوی . در ۱۲۸۹/۵۶۸۸ م سرود . مثنوی تاریخی است .

آغاز : شکر گویم که به توفیق خداوند جهان - بر سرنامه ز توحید نوشتم عنوان . . . حمد خداوند مرایم نخست - تا شود این نامه بنامش درست .

بنگرید به : قران السعدین ، بکوشش محمد اسمعیل میرنهی ، علی گڑھ (هند) ، ۵۱۳۳۷ .

N.M. 1976-57 : نستعلیق ، عبدالواحد ، ۲۰ رجب ۱۰۶۹ هـ ، عنوانها شنگرف ،

جدولبند ، نسخه کامل .

N.M. 1958-262/3 : نستعلیق خوش ، انبرت رای کپور پشاور ، سالخ ذیحجه سنه

۵۲۲ ؟ ، سده ۱۱ هـ ، در لاهور ، بخواش اخوند میان محمد برخوردار ، عنوانها شنگرف ، ۲۱۳ ص .

N.M. 1969-238 : نستعلیق ، ۲۴ رجب ۱۱۰۷ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۲۶۸ ص .

N.M. 1957-1020/2 : نستعلیق ، خوند کار حسام الدین ، ساکن بنگاله ، غره رمضان

۱۱۸۹ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۲۶۰ ص .

N.M. 1957-655/6 : نستعلیق ، سعد الله ، ۲۵ صفر سنه ۱۰۱۴ ؟ ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها

شنگرف ، با حواشی بین السطور ، ۳۳۴ ص .

N.M. 1957-1052/6 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۱۳۰ ص ، ناتمام .

N.M. 528-64/1 : نستعلیق لجهمن داس چوپره ، اکال گره (علی پور چتته کنونی ، بخش

گوجرانواله) ، ۲ شوال ۱۲۶۶ هـ ، عنوانها شنگرف ، دو ورق در آغاز افتاده ، آغاز : هر چه نه او

در خط امکان اوست - هر چه جز او بنده فرمان اوست ، ش ۱ در مجموعه ، گ ۳-۱۳۶ ، طبق

صفحه شماری قبلی .

شرح قران السعدین

از نور محمد مشرقی مدعو به نور الحق دهاوی (۱۰۷۲/۵۱۰۷۳-۶۴-۱۶۶۲ م) . در ۱۰۱۴ هـ /

۱۶۰۵-۶ م بنام پدر خود شیخ عبدالحق محدث دهاوی نگاشته است .

آغاز (مقدمہ) : خطبہ کبریا و جلال مر پادشاہی را کہ پادشاہی او (شرح) : شکر گویم . . .
شکر کاری کردن کہ از وی تعظیم نعمت بخشاینده فہم .

ہمان : تذکرہ علمای ہند : ۵۳۴ ، ریو ۲ : ۶۱۷ ، نسخہ های فارسی ۵ : ۳۴۷۹ .

N.M. 1971-159 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۲ ، آغاز مقدمہ افتادہ : بر بستند تا کام بعضی
اوقات عطلت و ایام فرصت را صرف خواہش ، ناقص الآخر ، تا شرح بیت : چشمہ خورشید ز سوجی
کہ راند - ابروی مہ شستہ شد و وسہ ماند (ذیل عنوان : صفت صبح و کلاہ سید و چتر سپید ،
رفتن شد پیدر روز و شب نور افشان) ، ۱۴ ص .

قصاید

از ناشناس . در وصف پادشاہان مغول ہندوستان و ساختمانہای بنا کردہ آنان در ہند .

N.M. 1970-175 : نستعلیق ، میر محمود علی عاشق بن میر محمد عطا اللہ ، ۷ رجب
۵۱۲ . آغاز افتادہ : گرفت دست برادر برون گریخت اجل - ازان دیار کہ عدل تو کار فرما
شد ، ۵۶ ص .

قصاید صمد کشمیری

از صمد کشمیری . در آن مردم مظفر آباد را چنین ہجو کردہ است : مردم اینجا حسود و
بر مذاق و حیلہ گر - اہل غدر و فتنہ ، سن از دست ایشان مضطرم . مجموعہ قصاید او در وصف
شیخ عبدالقادر جیلانی (۵۶۱ م) است .

آغاز : حمد مرحق را کہ سوی دین شد راہبرم - تا کہ از دیدار او سوی حقیقت رہ بر م .

N.M. 1967-341 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۲ ، ۵۶ ص .

شرح قصیدہ امالی

رک : بخش عقاید ، ص ۱۸۴ .

قصیدہ بانٹ سعاد

متن عربی از کعب بن زہیر (۵۲۶ م) . در ستایش حضرت پیغمبر (ص) . بنگرید بہ :
کشف الظنون ۲ : ۱۳۲۹ ، معجم المؤلفین ۸ : ۱۴۴ .

آغاز : بانٹ سعاد فقلبی الیوم متبول - متیم اثر ہا لم یغد مکبول .

شرح قصیده بانث سعاد

از محمد رشید بن سلطان حسین فاروقی حنفی - مرید شیخ محمد مسعود . برای پسر خود محمد گل نگاشته است . (همان : گنج بخش ۳ : ۱۶۸۶ ، آنجا سال تالیف ۱۱۵۱/۱۷۳۸ م یاد شده است) .

آغاز : (مقدمه) : الحمد لله الذی شوق قلوب المشتاقین الی القایه و ذوق (شرح) : بانث سعاد . . . یعنی جدا شد سعاد و سعاد نام زنی است معشوقه ، فقلبی الیوم پس دل من از روز جدای .
N.M. 1961-688/3 : نستعلیق و نسخ ، سده ۵۱۲ ، متن شنگرف ، ش ۳ در مجموعه ، ص ۱۹۶-۲۵۷ .

شرح نعت النبسی = شرح قصیده بانث سعاد

از نظام الدین بن محمد رستم بن عبدالله خجندی امن ابادی . بتاریخ ۱۷ شوال ۱۱۱۳/۱۷۰۲ م برونکار عالمگیر پادشاه هند نگاشته است . (پایان کتاب) .

آغاز : (مقدمه) : حمدله . اما بعد معروض میدارد مسکین نظام الدین . . . که این بی بضاعت بی استطاعت را باعث بر نوشتن شرح برای قصیده . (شرح) : بانث سعاد . . . قوله بانث صیغه ماخی است از بین بفتح باء و سکون باء بمعنی جدا شدن اصل او .

همان : گنج بخش ۳ : ۱۶۸۶ شماره مسلسل ۲۰۸۳ و ص ۱۶۸۷ شماره مسلسل ۲۰۸۵ ، هر دو یکی است .

N.M. 1968-166 : نسخ ، سده ۵۱۲ ، آغاز مقدمه افتاده : یک بار ازان پیاله و دوباره شراب داد ترا ، ۱۸۲ ص .

N.M. 1957-1058/1 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، ۱۳۴ ص .

قصیده برده = کواکب الدریه فی مدح خیر البریه

متن عربی از شیخ شرف الدین ابی عبدالله محمد بوصیری (م ۵۶۹۴) . قصیده میمیه در نعت حضرت محمد (ص) . بنگرید به : کشف الظنون ۲ : ۱۳۳۱ .
آغاز : این تذکر جیران بنی سلم - مزجت دسعا جری من مقله بدم .

ترجمه قصیده برده

از محمد حافظ شرف در ۱۴۰۷/۵۸۱۰ م نگاشته است . (رک : نسخه های فارسی ۴ : ۲۷۲۳) .

در ترقیمہ ہمہ نسخہ های موزہ این ترجمہ بہ جامی (۵۸۹۸م) منسوب شدہ است . و در کتابخانہ اکادمی علوم لینن گراد ، شوروی نیز چند نسخہ از شرح قصیدہ بردہ از جامی موجود است ، اما اشارات بیشتر و دقیقہ دربارہ این نسخہ ہا در دست نیست . (رک : نسخہ های فارسی ۵ : ۳۴۸۲) .
 آغاز : ای زیاد صحبت یارانت اندر ذی سلم - اشک چشم آسبختی با خون روان گشتہ بہم .
 همان : گنج بخش ۳ : ۱۶۹۴ .

N.M. 1961-1216/1 : نستعلیق خوش ، سدہ ۵۱۲ ، در ہامش قصیدہ بردہ ، ۲۱۲ ص .

N.M. 1962-89/1 : نستعلیق ، شاہ محمد بن محمد شاہ ، ۸ رجب ۵۱۲ . ۴ ، ش ۱ در مجموعہ ، ص ۹-۱ .

N.M. 1961-1215 : نسخ (متن) و نستعلیق (ترجمہ) ، سدہ ۵۱۳ ، با چند قصیدہ بہری ، ۹۲ ص .

N.M. 1961-1214 : نسخ (متن) و نستعلیق (ترجمہ) ، سدہ ۵۱۳ ، گ ۱۴-۵۶ ، در اول و آخر نسخہ اوراد و ادعیہ متفرق .

شرح قصیدہ بردہ

از ابوالحسن غزنوی . بسال ۴ جلوس محمد شاہ (= ۵۱۱۳۴/۲۲-۱۷۲۱م) نگاشته است .
 آغاز : حمدلہ . و بعد بر واقفان اسرار نہانی و کاشفان استار معانی پوشیدہ و مخفی نیست کہ منشاء انشاء کاینات و سبب افشای .

N.M. 1967-83 : نستعلیق ، بخامہ شارح ، ۴ جلوس محمد شاہ ، (۵۱۱۳۴) ، در دارالخلافہ شاہجہان آباد ، متن شنگرف ، محشی ، ۸۴ ص ، موریانہ زدہ .

شرح قصیدہ بردہ

ناشناختہ .

آغاز . (مقدمہ) : الحمد لله ناصر العباد . . . اما بعد بدان نصرک الله تعالى کہ قصیدہ بردہ مشتمل است . (متن) : این تذکر . . . ذی سلم پای درختی ست در بادیه و کاظم .

N.M. 1961-1218 : نستعلیق ، عبدالسلام ، ۴ جمادی الثانی ۱۰۶۶ھ ، جدولبند ، ۷۶ ص .

N.M. 1972-161/2 : نستعلیق ، (محمد رفیع ، ۱۰۹۴ھ) ، در ہامش «مرادالطالبین» ،

ص ۷۳-۲ .

شرح قصیدہ بردہ

از ناشناس . نام خود را یاد نکرده است .

آغاز : (مقدمہ) : این قصیدہ علیہ سسمی بقصیدہ بردہ کہ منسوب است . (شرح) : امن تذکر . . . ہمزه استفہامیہ است من تذکر جار و مجرد است .

N.M. 1961-1219 : نستعلیق ، ۲ صفر ۱۱۱۸ھ ، جدولبند ، ۲۳۴ ص .

N.N. 1961-1216 : نستعلیق خوش ، مدہ ۵۱۲ ، متن شنگرف ، آغاز مقدمہ افتادہ :

البوصیری نور اللہ مرقد ، قصیدہ ایست بزرگ و لطیفہ ، ۲۱۲ ص .

شرح قصیدہ بردہ

از ناشناس .

آغاز . (مقدمہ) : اللهم اهدنا الى الصراط المستقیم . . . بدانکہ ناظم ابن قصیدہ سعیدہ متبرکہ عبد اللہ شرف الدین محمد بن سعید المصری . (شرح) : امن تذکر . . . قولہ ہمزه استفہام و من حرف جر از برای بیان علت و متعلق .

N.M. 1962-89/2 : نستعلیق ، شاہ محمد بن محمد پناہ بن فتح محمد ، (در ترقیمہ ترجمہ

قصیدہ بردہ از شرف ، نسخہ N.M. 1962-89/1 کاتب نام پدر خود را محمد شاہ نوشتہ است) ، ۲۹ جمادی الآخر ۵۱۲ھ ، متن شنگرف ، ش ۲ در مجموعہ ، ۱۶۶ ص .

مراد الطالبین = شرح قصیدہ بردہ

از محمد بن احمد بن علیم حسین فاطمی . در ۱۴۸۸/۵۷۹ م نکتتہ (یا گزیدہ) است . در مقدمہ میسراید : من این شرح قصیدہ چون گزیدم - «مراد الطالبین» ش نام کردم . . . بہمفصدا بر نود هست این کتابت - بروز غرہ ذی الحجہ ہدایت . . . محمد ابن احمد ابن علیم - حسین فاطہیم (?) و فاطہیم . اما در پایان کتاب چنین آمدہ : کردم . . . این ترجمہ در مشہد پاک رضا - سلطان ارباب کرم ، برہان اصحاب نعیم . از ہجرت خیر الرسل ہفتاد سال و ہشتصد - بگذشتہ در سلخ رجب ماہ خدا ، شہر . . . ؟ . وقتی کہ پیش ناظمش میخواند اصل و فرع را - فرع زاصل معدلت نوباوہ باغ کرم . ناش حسین ابن حسن فخر زمان ، فخر زن - یا رب کہ باشد دولتش چون علم ز . . . بدم . (میان ابن دو تاریخ یعنی ۵۷۹ و ۵۸۷ تناقض است) .

آغاز : (مقدمہ) : شکر و سنت مر خدا را - کہ از ناچیز پیدا کرد ما را . (شرح) : امن تذکر . . . آیا زیاد آوردن ہمسایہ ہا در ذی سلم - آبیختی اشک روان از دیدہ گریبان بدم . لغات من از بہر التذکر یاد آوردن جیران جمع جار ہمسایہ .

N.M. 1972-161/1 : نستعلیق ، محمد رفیع ، ۵۱۰۹۴ ، ۲۰۶ ص . در متن .

قصیده حمیریه

متن عربی از ابی هاشم اسماعیل بن محمد حمیری معروف به سید حمیری (۵۱۹۳م) .
 قصیده عینیه در نعت حضرت رسول اکرم (ص) است . بنگرید به : ذریعه ۱۷ : ۱۲۲ .
 آغاز : لام عمرو باللغوی مربع - طائسه اعلامه یلتع .

ترجمه قصیده حمیریه

از ناشناس .

آغاز : لام عمرو . . . داشت جانی ام عمر اندر لوای - مانده آثار کهن از وی بجای .
 N.M. 1957-912/20-1 : نستعلیق خوش ، (ابوالقاسم موسوی شیرازی ، ۲۸ ربیع الثانی
 ۵۱۳۰۵) ، جدولبند ، ش ۱ در مجموعه ، ص ۵-۱۴ .

قصیده خمیریه = قصیده غوثیه

متن عربی از شیخ عبدالقادر گیلانی (۵۰۶۱م) . بنگرید به : معجم المؤلفین ۵ : ۳۰۷ .
 آغاز : سقانی الحب کاسات الوصالی - فقلت لخمرق نحوی تعالی .

شرح قصیده خمیریه

از ناشناس . بنگرید به : نسخه های فارسی ۲/ (۱) : ۱۲۴۵ .
 آغاز : سقانی . . . یعنی نوشانیده مرا محبت کاسهای وصال ، لفظ حب فاعل سقانی مفعول
 و کاسات جمع کاسه است .

N.M. 1959-91/1 : نستعلیق ، (محمد ابراهیم پیشاوری ، ۵۱۲۵۸ و ۵۱۲۹۱ در بخارا)
 متن شنکرف ، ش ۱ در مجموعه ، ص ۲-۲۴ .

قصیده در مدح امام حسین (ع)

از ناشناس . قصیده الفیه در حدود ۳۴ بیت .
 آغاز : ای جمال طاعت تابان تو شمس الضحی - قره العین بتول و نور چشم مرتضا .
 N.M. 1957 - 840 : نستعلیق خوش ، سده ۵۱۲ ، جدولبند ، ۱۳ ص .

قصیدہ در مدح عبدالقادر جیلانی

منسوب بہ خواجہ قطب الدین بختیار کاکی (م ۵۶۳۴)۔

آغاز: بہ بسم اللہ کنم آغاز مدح شاہ جیلانی - کہ بر قدش درست آمد لباس اعظم الشانی .

N.M. 1961 - 1251 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، در مجموعہ ، ص ۱ - ۵ .

قصیدہ عالم

قصیدہ در ہفت بند کہ چمد عالم بہ حافظ رحمت خان فرمانروای روہیا کہند (ہند) (زندگی

۱۱۲۰ - ۱۱۸۸ھ) در بریلی پیشکش کردہ بود . در پایان قصیدہ تاریخ تدموم نواب سخنور سآب . . .

(در بریلی) ۱۱۷۴/۶۱ - ۱۷۶۰ م آمدہ است .

آغاز: لوحش اللہ آن نگار ناز پرور میرسد - نوبہار سرور شدشاد و صنوبر میرسد .

N.M. 1973 - 227 : نستعلیق ، معین الدین ، ناظم کتابخانہ حبیب گنج ، بخش علیگرہ

(ہند) ، ۱۰ صفر ۱۳۶۴ ، ص ۸ .

قصیدہ عطار = ارشاد نامہ

از عطار نیشابوری . قصیدہ رائیہ است .

آغاز: چشم بگشا کہ جاوہ دیدار - متجلی ست از در و دیوار .

ہمان کہ در «دیوان قصاید و ترجیعات و غزلیات . . . عطار» بتصحیح سعید نفیسی ، تہران ،

۱۳۳۹ ش در ص ۴۹ چاپ شدہ است .

N.M. 1969 - 370/1 : نستعلیق ، (محمد اسین ، ۱۱۱۷ھ) ، بفرمایش میرزا ابو طالب ،

ش ۱ در جنگ ، ص ۴ - ۱۴ .

N.M. 1958 - 202/18 - 4 : نستعلیق ، (محمد انور ، ۱۱۱۶ھ) ، در جنگ ، ص ۲۸۰ -

۲۸۴ .

N.M. 1961 - 1252 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، ش ۲ در مجموعہ ، ص ۶ - ۱۶ .

N.M. 1963 - 250; 2 : نستعلیق ، محمد حدین زمگیری کشمیری ، ۱۲۴۹ھ ، در جنگ .

N.M. 1965 - 210/34 : نستعلیق ، (ابو القاسم طباطبائی ، ۱۲۵۷ھ) ، (حیدرآباد)

ش ۳۴ در مجموعہ ، ص ۶۶۲ - ۶۷۴ .

181/1 - N.M. 1968 : نستعلیق ، کریم بخش بن میان محمد امیر یا منیر ، ساکن چمباله ، بخش گوجرانواله ، ربیع الثانی ۱۲۸۷ هـ . برای محمد دین ، ساکن بهیرد ، بخش سرگودھا ، عنوانها شنکرف ، ش ۱ در مجموعه ، ص ۲ - ۱۲ .

324/8 - N.M. 1958 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، (تاریخ مجموعه ، ۱۲۹۳ هـ) ، ش ۸ در مجموعه ، ص ۱۸۳ - ۱۹۷ .

324/2 - N.M. 1958 : نستعلیق ، ۱۲۹۵ هـ ، (تاریخ مجموعه) ، ش ۲ در مجموعه ، ص ۳۸ - ۵۴ .

قصیده علوی

از علوی . بطول رفت مقالات دعا بگو علوی - که رسم و ادب ثنا گستری نمی دانی . (رک : فرهنگ سخنوران : . . . ، آنجا شش تن سراینده بدین تخلص یاد شده است) . قصیده یائیه درسه مطلع است . سراینده نام ممدوح خود را که پادشاه بوده ، نیاورده است .

آغاز : زهی طرب کده صافی و فروغانی - که مهر و ماه در آمد بکسه گردانی .

215 - N.M. 1965 : نستعلیق خوش ، محمد یعقوب شاگرد شیخ رحیم الله ، برای همان ممدوح کتابت کرده است و ازینجا احتمال میرود که نام سراینده «محمد یعقوب» باشد . و تخلص او «علوی» بوده ، سده ۱۳ هـ ، سرلوح ، جدولهای زرین ، ۱۹ ص .

قصیده غوثیه = قصیده خمربه

قصیده القراء

رک : بخش تجوید ، ص ۱۶

قضا و قدر

از اشرف مازندرانی ، ملا محمد سعید . تذکره نویسان سال مرگ او را ۱۱۱۶ هـ نوشته اند اما او پس از ۱۱۳۴/۱۷۱۲ م یا ۱۱۲۶/۱۷۱۴ م در گذشته است . (رک : فرهنگ سخنوران : ۴۳ ، ریزو : ۲ : ۷۳۸) .

آغاز : شنیدم روزی از روشن روانی - چو گل نازک خیالی ، نکته دانی .

همان : نسخه فارسی ۴ : ۳۰۴۲ .

1266/11 - N.M. 1963 : نستعلیق ، (علیرضا حسینی سبزواری ، رمضان ۱۰۸۹ هـ) در برهان پور) ، در جنگ ، ص ۳۳۸ - ۳۵۱ .

قضا و قدر

- از تسلی امترآبادی ، میر معصوم بن میر محمد امین معروف به «میر جی» ، از سرایندگان
 مدۀ ۱۷/۵۱۱ م بود . (رک : فرهنگ سخنوران : ۱۱۳ ، میخزن الغرایب ۱ : ۴۵۲) .
 آغاز : شنیدم روزی از سرمایه هوش - زداغ غم چوماعی خرقه پوش .
 N.M. 1963 - 266/13 : نستعلیق ، (علی رضا سبزواری ، رمضان ۱۰۸۹ هـ ، در برهان پور) ،
 در جنگ ، ص ۴۱۸ - ۴۲۶ .

قضا و قدر

- از رکن کاشانی ، حکیم رکن الدین مسعود مسیح (م ۱۰۶۶/۵۶ - ۱۰۶۵) .
 آغاز : شنیدم روزی از پاکیزه رایی - سرای عاریت را کد خدایی .
 بنگرید به : فرهنگ سخنوران : ۵۴ «مسیح کاشانی» ، نسخه های فارسی ۳ : ۳۰۴۳ .
 دکتر شمس الحق : «حکیم رکن کاشانی - احوال و آثار» ، رسالۀ دکترایی از دارف دانشگاہ بنده ، هند ،
 در ۱۹۷۰ م .
 N.M. 1961 - 1308 : شکسته ، سدۀ ۱۲ هـ ، در جنگ ، ص ۲۴ - ۲۸ .

قضا و قدر

- از سلیم تهرانی . مثنوی فلسفی ست . (بنگرید به : تذکره شعرای کشمیر ۱ : ۳۷۸) .
 آغاز : شنیدم روزی از خونابه نوتی - چو گل در باره تن خرقه پوشی .
 N.M. 1963 - 266/16 : نستعلیق ، (علی رضا حسینی سبزواری بن میر مرتضی ، جمادی الثانی
 ۱۰۸۹ هـ ، در برهان پور) ، در جنگ ، ص ۴۶۶ - ۴۷۵ و ۴۷۸ - ۴۸۹ .
 N.M. 1958 - 202/18 - 3 : نستعلیق ، (محمد انور ، ۱۱۶۰ هـ) ، در جنگ ، ص ۲۶۶ -
 ۲۷۲ .

قضا و قدر

- از فایز دهلوی . رک : دیوان فایز، بخش دیوان ، ص ۱۷-۱۶۰ .

قطره رحمت

- از ناشناس . عنوان مثنوی در ترقیمده آمده است . و در متن نیز این شعر دیده می شود : قطره

رحمت ز وحدت می چکید این همچو ریت - می فروزد شمع دل را در محبت اهل بیت . در مقدمه
مثنوی یک رویداد عرفانی که در ۹ محرم ۱۱۹۲/۱۷۷۸ م در «نیلور» رخ داده بود ، درج شده
است . سپس مطالب مثنوی با عنوانهای زیر آمده است : سوال شیخ کمپنه از جناب باری تعالی ،
التجای بار دوم بطور سوال از درگاه مجیب الدعوات ، جواب هاتف مبین حسنات الابرار سیئات
المقربین ، حکایت نظام الملک آصف جاه (۹۱ - ۱۱۳۲ هـ) و نواب صاحب بیجاپوری دین پناه ،
حکایت قائم خانی افغان و جواب و سوال با امیر ذی شان .

آغاز : سالار لیل ماه محرم بلحن گفت - گل ماتم حسین که از بسمله شگفت . بگو ذکر خدا ،
حمد و ثنای بیقیاس - هر نفس را ذایقه می بخشد از شکر و سپاس .

N.M. 1957 - 982/3 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ص ۳۶ .

قنیه الفتیان

رک : بخش فرهنگنامه ، ص ۳۳۹ .

قیصر نامه

از عطا (ابر قوهی ، معاصر شاه عباس اول صفوی ۹۹۶ - ۱۰۳۸ هـ ، فرهنگ سخنوران :
۳۹۵) . در آن میگوید : یا رب بحق مصطفی یا چار یار مرتضی - رحمت بکن از ما عطا آه از من و
احوال من . منظومه نونیه در داستان دختر قیصر روم است .

آغاز : رفتیم بسوی گلستان دیدم گلی در بوستان - یاد آدمم از دوستان آه از من و احوال من .
N.M. 1961 ، 600/3 : نستعلیق چایپا ، سده ۱۳ هـ ، جدولبند ، در مجموعه ، ص ۳۱۶-۳۱۸ .

کاشف الامراض

رک : بخش پزشکی ، ص ۱۲۲ .

کاغذ نامه

رک : «دیوان لطفی» در بخش دیوان ، ص ۵۲۴ .

کچکول نامه

از مخدوم ابو الحسن داهری نقشبندی (زاده در حدود ۱۱۱۶ - مرگ ۱۷۰۴/۱۱۸۱ هـ - ۶۸-
۱۷۶۷ م) . وی از دانشمندان سند بوده و مثنوی حاضر را در ۱۱۷۶/۶۳ - ۱۷۶۲ م در مسایل کلاسی
و اصطلاحات گروه نقشبندی سروده است (رک : کچکول نامه ، باهتمام غلام مصطفی قاسمی ، حیدرآباد
۱۹۶۵ م) .

آغاز : کسی الله گننه کام برده - بجمله نامهایش یاد کرده .

N.M. 1976 - 41/1 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، آغاز افتاده : زراه فلسفی

ببزار گشتم - بقانون شریعت یار گشتم ، ش ۱ در مجموعه ، ص ۱ - ۷۲ .

کریمما = نصیحت الملوک

از سعدی شیرازی . در مدح خوبی های روانی انسان و ذم زشتی های آن .

آغاز : کریمما ببخشای بر حال ما - که هستم اسیر کندم هوا .

همان : نسخه های فارسی ۴ : ۳۲۷۵ .

862 - N.M. 1957 : نستعلیق ، میر خلیل الله هفت قلمی ، (برای احوالش بنگریه به :

خوشنویسان ۱ : ۱۸) ، ۱۱۰۷ هـ ، شنگرف ، جدولبند ، ۲۱ ص .

839 - N.M. 1957 : نستعلیق جلی و خوش ، نام کاتب مجهو شده ، ۵۱۳۳ هـ ، عنوانها

شنگرف ، ۳۶ ص .

403 - N.M. 1959 : نستعلیق خوش ، ۵۱۳۳۸ هـ ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ، ۱۸ ص .

1646/2 - N.M. 1961 : نستعلیق ، (۱۲۵۰) ، عنوانها شنگرف ، در جنگ ، ص ۴۵-۵۱ .

528/31 - N.M. : نستعلیق ، (تاج الدین ، ساکن قلعه دیدار سنگه ، بخش گوجرانواله ،

۱۸۵۴ م / ۷۱ - ۵۱۲۷ هـ) ، آغاز افتاده : مکن التفتات بمال بخیل - مبر نام و مال و سنال بخیل ، ش ۲

در مجموعه ، گ ۷ - ۱۰ ، ناقص الآخر .

297/1 - N.M. 1958 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ، سه مجامع تصویر ،

آغاز افتاده : سوای جهانگیر یکران براق - که بگذشت از قصر نبلی رواق ، ۱۴ ص ، ناقص الآخر .

12 - N.M. 1978 : نستعلیق ، ۵۱۳ هـ ، در جامعه موضع چوپاله ، بخش گجرات (پاکستان) ،

عنوانها شنگرف ، ش ۱ در مجموعه ، ۲ - ۱۹ .

571/1 - N.M. 1958 : نستعلیق خوش ، محمد جلال الدین بن میان رحیم بخش ، راجپوت

کھوکھر ، ساکن هیرانواله کلان (بخش گوجرانواله) ، ۱۴ شوال ۵۱۳۰۸ هـ ، عنوانها نیز منظوم است .

منلا . حمد : نخست آغاز کن از بهر مناجات - مناجات و مناجات و مناجات ، ش ۱ در مجموعه ،

ص ۳ - ۲۱ ، در پایان نسخه شش غزل فارسی از لطنی و سعدی و اشرف و خلدی و امام در صنایع

لفظی .

تضمین کریمما

از جعفر زتلی . تضمین هزل آسبز است .

207 - N.M. 1963 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ هـ ، در دیوان زتلی .

مخمس کریمما

از ناشناس .

آغاز: خدایا درین دور دور از وفا - بنسق و فچورم بسی مبتلا - بجز فضل تو نیست
راه صفا - کریمما بخشای بر حال ما .

N.M. 1957 - 648/33 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ص ۳۷ .

کنز الحقایق

مجموعه پوریای ولی قتال خوارزمی (م ۵۷۲۲/۱۳۲۲ م) . در ۵۷۰۳/۴ - ۱۳۰۳ م یا
۵۷۰۹/۱۰ - ۱۳۰۹ م سروده . مثنوی عرفانی در پنج مقاله است . همین مثنوی نادرست به عطار
نیشابوری نسبت داده میشود . (رک : جستجو در احوال . . . عطار نیشابوری : ۱۲۰ ، نفیسی :
۲ : ۷۷۰) .

آغاز: بنام آنکه اول کرد و آخر - بنام آنکه باطن کرد و ظاهر .

همان : نسخه های فارسی ۴ : ۳۰۵۹ .

11 - 912/40 - N.M. 1957 : نستعلیق ریز ، قبل از ۵۹۸۴ ، عنوانها نانویس ، آغاز : دو

سه یار عزیز کم بضاعت - پرسیدند از اسرار طاعت ، ش ۱۱ در مجموعه ، ص ۱۷۳ - ۲۰۰ .

کواکب الدریه فی مدح خیر البریه = قصیده برده

گلبن

از بندگی میان سید محمد غازی بن بندگی میان سید عالم بن احمد بن نور محمد حاکم الزمان .
(ترقیمه) . در سال ۹۳/۵۱۱۰ م سروده . اگر در گلبن ناسی در آئی - شود بر تو عیان راز
خدائی . ز هجر احمد الف و صد و چار - بروز نیک شد این نسخه تیار . مثنوی عرفانی در ۱۸۲ بیت است .

آغاز: خدایا قادرا پروردگارا - کریمما خالقا آموزگارا . ز فضلت هر دو عالم گشت روشن -
ز فیضت خاک آدم گشت گشن .

N.M. 1961 - 884 : نستعلیق ، ۱۶ / رمضان ۱۳۲۹ هـ ، جدولبند ، ص ۲۱ .

گل بوستان

از بخش الله ناسی متخلص به بنی اسرائیل ، شیعی بن امر الله خوشنویس ، ستوطن
شاهجهان آباد (هند) .

در ۱۸۱۶/۵۱۲۳۱ م در لکهنو سروده : ز هجرت هزار و دو صد سال چون - دگر سی و یک

بر وی آمد فزون . در پیروی بوستان سعدی و اسکندر نامه نظامی بنام شهنشاه بریطانیه و افسران شرکت هند شرقی و نواب گورنر لرد مایرا ، در پنج «گبن» سروده : ۱- حکایات شاعران . ۲- حکایات درویشان . ۳- حکایات جنگ های پادشاهان و نوابان هندوستان . ۴- حکایات عشقی . ۵- وعظ و علم و پند .

آغاز : ز بسم الله آغاز سازم سخن - کزو خوشتر آید سرانجام من . بنامی که نامش سر نامها ست - شکر ریزازو طوطی خامهاست . (این سر آغاز با نسخه دانشگاه پنجاب، لاهور، شماره Spi/VI 120 اختلاف دارد) . همان : نسخه های فارسی ۴ : ۳۰۶۶ .

156 - N.M. 1970 : نستعلیق خوش ، بخامه سراینده ، عنوانها شنگرف ، ۳۹۴ ص ،

اندازه رحلی .

گل بهار

از محمد اویس . در ۱۱۸۴/۱۷۷۰ م سروده است . ترجیع بند در احوال و مناقب شیخ عبدالقادر جیلانی (م ۵۶۱) .

آغاز : بنام خدای جهاندار پاک - که او آفریده بشر را زخاک .

همان : فهرست مخطوطات شیرازی ۱ : ۸۹۷ .

247/32 - N.M. 1957 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ۱۴ ص ، ناقص الآخر .

303 - N.M. 1971 : نستعلیق ، میر محمد ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، نسخه کامل ،

اوراق بهم چسبیده ، سوریانه زده .

گلزار حال

در بخش هندو شناسی خواهد آمد .

گلزار فتح شاه هند

در بخش تاریخ خواهد آمد .

گلشن توحید

از شاهی نیشابوری . در ۵۹۴/۳۴ - ۱۵۳۴ م سروده است . ابیات گزیده مثنوی مولوی

را با ابیات خود آمیخته و شرح داده است . در شش فصل .

آغاز : (مقدمه) : حمدی بیغایت و بیحد و شکر لایحص و لایعد (متن) : حمد لایحصی ثنای

بیقیاس - بی نهایت منت و بیحد سپاس .

همان : نسخه های فارسی ۴ : ۳۰۷۱ ، نفیسی ۱ : ۴۶۸ و ۲ : ۸۲۹ ، گنج بخش ۳ : ۱۷۷۹ .
 210 - N.M. 1959 : نستعلیق ، درویش ولی مولوی ، ۲۲ ربیع الاول ۱۳۴۵ هـ ، عنوانها
 شنگرف ، بدون دیباچه ، ۲۱۳ ص ، در آخر نسخه اشعار پراکنده .
 1 - 22/1 - N.M. 1958 : نستعلیق ، ۱۳۶۵ هـ ، در جنگ ، از ص ۲۶۸ تا (ظاهرا) آخر
 نسخه .

گلستان خواف = رباعیات

از خوانی .

گلشن خرد

رک : بخش فرهنگنامه ، ص ۳۴۱ .

گلشن راز

از محمود شبستری . در ۱۳۱۷/۵۷۱۷ م سروده است . مثنوی عرفانی است .

آغاز : بنام آنکه جان را فکرت آموخت - چراغ دل بنور جان بر افروخت .

همان : نسخه های فارسی ۴ : ۳۰۷۳ ، نفیسی ۱ : ۱۶۹ و ۲ : ۷۴۲ ، گلشن راز ، بتصحیح
 و مقدمه وینیلد ، اسلام آباد ، ۱۳۹۸ هـ (تجدید چاپ) .

N.M. 1959-44 : نستعلیق زیبا ، بروش ایرانی ، علی اکبر بن میرزا عبدالله شیرازی
 ربیع الثانی ۱۳۱۲ هـ ، بدستور اسیر معظم آقای ساعد السلطنه امیر تومان و سردار کل قشون مملکت
 فارس ، سرلوح ، جدولبند ، عنوانها شنگرف ، ۹۲ ص .

N.M. 1961-957 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ۵۱ ص .

مفاتیح الاعجاز شرح گلشن راز

از شمس الدین محمد بن یحیی اسیری لاهیجی . (م ۱۵۰۶/۵۹۱۲ م) . در ۷۳/۵۸۷۷-
 ۱۴۷۲ م نگاشته است . معروف ترین و رایج ترین شرح «گلشن راز» است و در تهران چاپ شده است .
 آغاز : باسمک الاعظم الشامل فیضه المقدس لکل موجود . . . ای محمود بهر شانی و ای
 معبود بهر مکانی .

همان : تاریخ ادبیات در ایران از صفا ۴ : ۵۳۰ ، نسخه های فارسی ۲/ (۱) : ۱۴۰۱ .

N.M. 1958-33/6 : نستعلیق خوش ، سده ۱۱ هـ ، متن شنگرف ، ناقص الطرفین ، آغاز :
 رحمت اللعالمین و کنت نبیا و آدم بین ، ۱۱۱۶ ص .

گلگشت حقیقت = طور معرفت

گل گشتی

از نجات قمی . مثنوی عشقی و در وصف کشتی است .

آغاز : در گپ عشق هر آن نامه که دایخواه بود - زینتش نام خوش حضرت الله بود .

همان : نسخه های فارسی ۴ : ۳۰۸۲ .

N.M. 1969-295 : نستعلیق ، سید عبدالوهاب ، ۱۵ ربیع الثانی ۱۱۵۱ هـ ، در دیوان نجات .

N.M. 1957-882 : نستعلیق خوش ، شیخ احمد ، برای رام سروپ : کرده شد نامه که

باشد گل گشتی نامش - شیخ احمد زبی رام سروپ از تاش ، ۵ بهمن ماه سمت ۱۷۰۱ (بکرمی) ، در این تاریخ دستبرده شده است ، سده ۱۲ هـ ، یک مجلس تصویر ، سرلوح ، جدولبند ، ۸۳ ص .

N.M. 1958-38/3-1 : نستعلیق ، غلام محمد عربی ، ۱۲۹۹ هـ ، جدولبند ، ش ۱ در

مجموعه ، ص ۲ - ۳۴ ، با توضیحات در حاشیه .

شرح گل گشتی

از ناشناس .

آغاز : در گپ عشق ... گپ بفتح کاف فارسی و بای فارسی بمعنی کلام و سخن و گزاف آمده .

N.M. 1958-38/3-2 : نستعلیق ، غلام محمد عربی ، ۱۲۹۹ هـ ، در آخر متن گل گشتی -

ص ۳۵ - ۸۲ .

گلگشت کشمیر = ارمغان لاجواب

گنج مثنوی

از خواجه محمد مراد بن شیخ ابدال لاهی نصرآبادی . در مقدمه مینویسد : «همی گوید

خواجه محمد مراد بن شیخ . . . ابدال نصرآبادی بن المضافات السمرقندی من البلاد الترخان من توابع الانهار اما اشتهار و مکنتات و خانقاه این عاجز شکسته در قبله نسف واقع است و تصنیفات نیز آنجا شده است و در ادای رساله «مفتاح العاشقین» معنی بلیغ می نمود ، در بیست سوم ماه متبرکه رمضان روز چهارشنبه بود که بعنایات حق جل و علی باتمام رسید و توجه خاطر بعد از ادای رساله با روحانیت اکابر طریقت و راه روان شریعت داشت و در همان روز مابور به «گنج مثنوی» شد ،

در ماه متبرکده رمضان مکاشفه برین روی داد و ارواح پر فتوح بزرگان نام این کمینه . . . را در زبان آورده رخصت برین امر فرمودند». مثنوی عرفانی در پیروی مثنوی مولوی است .

آغاز . (مقدمه) : الحمد لله حمدا سن لسان العاشقین والعارفین والعبادین والصادقین والقائتین والمنتقین (متن) : چون حکایت میکند بشنو زنی - او شکایت از جدای نی ز می . هم نی هم می پر است از من بجوش - زان میم از اشتیاق افتد خروش .

N.M. 1969-275/1 : نستعلیق ، رشید محمد بن دوست محمد ، جمادی الاول ۱۰۵۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۲۷ ص ، اندازه رحلی .

لب لباب معنوی = ذیل انتخاب «مثنوی معنوی»

لطایف اللغات = ذیل شرح های «مثنوی معنوی»

لطایف المعنوی من حقایق المثنوی = ذیل شروح «مثنوی معنوی»

لیلی و مجنون

از جامی . در ۱۴۸۴/۵۸۸۹ م سروده است .

آغاز : ای خاک تو تاج سربلندان - مجنون تو عقل هوشمندان .

بنگرید به : «جامی» از حکمت : ۲۰۰ .

N.M. 1957-1048 : نستعلیق خوش و ریز ، درویش محمد بن امیر سرخ بن امیر شیخ محمد ،

۲۷ ربیع الثانی ۵۸۹۶ هـ ، شش مجلس تصویر ، عنوانها شنگرف و آبی وزرین ، جدولبند سه راه ، در چهار ستون ، چهارمین مثنوی در نسخه خمسۀ جامی .

N.M. 1974-166 : نستعلیق ریز ، سده ۵۱ هـ ، عنوانها شنگرف ، در چهار ستون ، ۸۲ ص .

N.M. 1973-237/1-2 : نستعلیق ، شوال ، سده ۵۱ هـ ، (در ۵۱۰۴ مقایسه شده) ،

عنوانها شنگرف ، جدولبند ، سویمین مثنوی در نسخه خمسۀ جامی .

لیلی و مجنون

از نظامی گنجوی . در ۱۱۸۸/۵۵۸۴ م سروده است .

آغاز : ای نام تو بهترین مر آغاز - بی نام تو نامه کی کنم باز .

همان : نسخه های فارسی ۴ : ۳۱۰۸ .

- N.M. 1965-143 : نستعلیق خوش ، قبل از ۹۸۰ هـ ، در بلده سلطانیه در مدرسه غیاثیه ،
عنوانها شنگرف ، سومین مثنوی در نسخهٔ خمسہ نظامی .
- N.M. 1957-860/6 : نستعلیق ، سدهٔ ۱۲ هـ ، جدولبند ، عنوانها شنگرف ، سومین مثنوی
در نسخهٔ خمسہ نظامی ، گ ۸۰-۱۳۱ .
- N.M. 1957-907 : نستعلیق خوش ، ۷ ماه چیترا ۹۸۰ . ؟ بکری ، سدهٔ ۱۲ هـ ، بفرمایش
لاله گنیش داس ، با سه مجالس تصویر ، جدولبند ، سرلوح ، چهارستون ، سومین مثنوی در نسخهٔ
خمسہ نظامی .
- N.M. 1969-355/2 : نستعلیق ، (محمد رضا بن محمد ثابت صادق) ، سدهٔ ۱۲ هـ ، عنوانها
نانویس ، در چهارستون ، ش ۲ در مجموعه ، ص ۴۱-۶۲ ، ناقص الآخر ، منتخب آن مثنوی است .
- N.M. 1970-19 : نستعلیق خوش ، ۱۲۴۲ هـ ، سرلوح زیبا ، سومین مثنوی در نسخهٔ نظامی .
- N.M. 1973-37 : نستعلیق خوش ، سدهٔ ۱۳ هـ ، دو صفحهٔ اول مذهب ، شش مجالس تصویر ،
جدولبند ، عنوانها شنگرف ، ۴ ص .

لیلی و مجنون

- از هاتنی جامی . (همان : نسخه های فارسی ۴ : ۳۱۱۴) .
آغاز : این نامه که خامه کرد بنیاد - توفیق قبول روزیش باد .
- N.M. 1961-1341 : نستعلیق ، سدهٔ ۱۱ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۱۱۲ ص ، این نسخه در ساک
قاضی علی احمد بن علامه قاضی احمد الله معروف به عمان احمد بن قاضی محمد احسان مکی المدنی
الکازرونی بوده است .
- N.M. 1957-1053/2 : نستعلیق ، ۲۰ جمادی الاول ، ۱۶ محمد شاهی (۱۱۴۶ هـ) ،
عنوانها شنگرف ، ۱۲۲ ص .
- N.M. 1958-262/25 : نستعلیق خوش ، شیخ امیر الله بن محمد یسین ، ۲۰ ربیع الاول
۱۲۲۹ هـ ، از عنوان «در سبب نظم کتاب آراسته مدح سی گوید» شروع میشود ، آغاز : ای اوج
سپهر شرع را بدر - یعنی که علی عالی القدر ، ۱۱۶ ص .
- N.M. 1962-98 : نستعلیق ، ارجن (بن برهمن) ، ساکن سترانوالی ، بخش کوچرانواله ،
۲۶ چیت ۱۸۹۲ بکری (۱۲۵۱ هـ) ، در قصبهٔ راجه ساهنسی ، عنوانها شنگرف ، ۱۶۰ ص .

لیلی و مجنون

از هلالی جغتایی . در آن آمده است : افکن ز فروغ لا یزالی - یک لجه بجانب زلالی .

آغاز : مطرب ز لبث ترانه گوید - زاهد ز غمت فسانه گوید .

N.M. 1978-72 : نستعلیق ، ۵۱۲۹۷ ، ۹۴ ص .

لیلی و مجنون

شناخته نیست .

N.M. 1978-72 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، با مهر مورخ ۵۱۲۴۶ ، جدولبند ، عنوانها

شنگرف ، از «گدایی رفتن مجنون بدر سرای لیلی» شروع میشود ، آغاز : آن شاه دیار ناتوانی -

سلطان سریر خسته جانی ، در جنگ ۵۳۸ - ۵۵۳ . از جاسی و خسرو و نظامی نیست .

ماکریل و مشروب

رک : بخش پزشکی ، ص ۱۱۹ .

ما مقیمان

از علاء الدین علاء اودهی (م ۵۹۹۸/۱۵۸۹م) . از عرفاء و اولیاء بود . از خراسان به

هندوستان مهاجرت کرده بود . منظومه حاضر ترجیع بندی ست که در پیروی ترجیع بند عراقی سروده شده .

بند عراقی اینست . که جهان صورت ست و معنی دوست - ور بمعنی نظر کنی همه اوست . و بند

علاء اینست : که بیچشان دل مبین جز دوست - هر چه بینی بدانکه مظهر اوست .

این ترجیع بند نادرست به «وصالی» نسبت داده میشود ، چون در آخر آن این بیت آمده

است : می ندانم که اندر آن حیرت - بوصالی که داد پیغامی .

آغاز : ما مقیمان کوی دلداریم - رخ بدنیا و دین نمی آریم .

بنگرید به : روز روشن : ۵۵۶ ، فرهنگ سخنوران : ۳۹۸ «علائی اودی» ، اخبار الاخبار :

۲۳۸ چاپ دیوبند .

N.M. 1958-565 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، در مجموعه رسایل زبان پنجابی ، ص ۳۳-۲ .

N.M. 1959-401 : نستعلیق خوش ، ۱۳ محرم ۵۱۲۳۸ ، جدولبند ، ۱۸ ص .

N.M. 528-64/4 : نستعلیق ، (لچهن داس ، ساکن اکل گڑھ ، بخش گوجرانواله ،

۵۱۲۶۶) ، در هاش توذیجات دارد ، ش ۴ در مجموعه ، گ ۱۵۱-۱۵۴ .

N.M. 1958-262/24 : نستعلیق ، سده ۵۱۴ ، ۱۴ ص .

مثلثات بدیعی

رک : بخش فرهنگنامه ، مثنوی احمد ص ۳۴۳ .

مثنوی احمد

از شیخ احمد . (نور دیده اعیان سید شمس الدین محمد لاله ، یادداشت صفحه عنوان) . در ۱۴۷۱-۷۲/۵۸۷۶ م سروده . ز هجرت هشتصد و هشتاد و شش بود - که از غیب این مواهب روی بنمود . مثنوی عرفانی در چهارده «سوهبت» .

آغاز : بنام آنکه از نور معلای - جهان آراست چون فردوس اعلا .

همان : نسخه های فارسی ۴ : ۳۱۱۷ .

N.M. 1957-912/40-25 : نمتعلیق ریز ، قبل از ۵۹۸۴ ، عنوانها شنگرف ، ش ۲۵ در

مجموعه ، ص ۵۷۶-۶۰۱ .

مثنوی حاذق

از حاذق که مرید شاه نظام الدین بود . در آن آمده : تا جهان را مسلک و آیین بود - رهبر ما شه نظام الدین بود . . . تا که حاذق بنده درگاه تو - عقل نو یابد ز خاک راه تو - مثنوی عرفانی است .

N.M. 1961-907 : نمتعلیق ، سده ۵۱۳ ، ناقص الطرفین ، آغاز : بسکه شد از ندائی و ار

نی سخن - بر شده زان گنتگوها انجمن ، ۱۶ ص .

مثنوی دینی - ۱

شناخته نشد .

آغاز : چون تیغ زبان بر کشم بر منجلی - دهم صیقل آن را بنام علی .

N.M. 528/239 : نمتعلیق ، سده ۵۱۳ ، ۴ ص ، ناقص الآخر .

مثنوی دینی - ۲

شناخته نشد .

آغاز : ای ز وجود تو نمود همه .

N.M. 1975-127 : نمتعلیق ، سده ۵۱۳ ، عنوانها شنگرف ، مصور ، ۹۸ ص .

مثنوی سحابی استرآبادی

از سحابی استرآبادی . مثنوی عرفانی است .

آغاز: در جهانند مشیت خام طمع - کید خود را نهاده نام ورع .

همان: نسخه های فارسی ۴: ۳۱۲۴ .

N.M. 1972-169: نستعلیق خوش ، غره محرم ، ۵۱۰۰ ، در کشمیر ، در کلیات معنایی .

مثنوی شاهی ؟

در آن آمده: بشنو از شاهی گدا این داستان - قدرت حق را تماشا بین در آن .

آغاز: منت ایزد را که عالم آفرید - حاجت شاه و گدا را زو . . .

N.M. 1961-1344: نستعلیق چلیبا ، سده ۵۱۳ ، ص ۳۲ .

مثنوی شرف پانی پتی = عشقیه

منسوب به شرف الدین بو علی قلندر پانی پتی (م ۶۰۵-۵۷۲۴/۹-۱۲۰۸-۱۳۲۴م) .

مثنوی عرفانی ست و اکثر اشعار آن راجع به عشق است .

آغاز: مرحبا ای بلبل باغ کهن - از گل رعنا بگو با ما سخن .

بنگرید به: بزم صوفیه: ۶۰-۲۳۵ ، آنجا همین مثنوی را «عشقیه» نام داده شده (ص ۲۵۵) .

N.M. 1961-918: نستعلیق ، فدا علی ، ۵۱۱۳۰ ، ص ۲۲ .

N.M. 1958-324/3: نستعلیق ، ۲۴ رمضان ، ۵۱۲۳۰ ، ش ۳ در مجموعه ، ص ۵۶-۹۵ .

N.M. 1958-952: نستعلیق خوش ، محمد کرم الهمی سندهو نارو ، ساکن اولکھ مهاجن ،

۷ ذیحجه ۵۱۲۹۳ ، ص ۲۸ .

N.M. 1965-210/33: نستعلیق ، (میر ابو القاسم طباطبائی ، ۵۱۲۵۷ ، در حیدر آباد) ،

ش ۳۳ در مجموعه ، ص ۶۳۹-۶۶۱ .

N.M. 1959-83/1: نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، ش ۱ در مجموعه ، ص ۲۸-۲ .

N.M. 1957-648/47: نستعلیق خوش ، سده ۵۱۴ ، جدولبند دوراهه ، سرلوح ساده ،

۱۸ ص ، ناقص الآخر .

مثنوی شهابی

از شهابی . یاد او در «دیوان شهابی» ص درع . هگذشت . یک مثنوی اخلاق بنام «عروة الوثقی»

در دست است که آنرا شهابی ، سراینده سده ۵۸/۱۴ م سروده بود . (نفیسی ۲: ۷۶۹) .

N.M. 1958-202 : نستعلیق ، ابو الخیر قریشی هاشمی ، ۲ ربیع الاول ، سنه ۱ جلوس؟ ،
 سده ۱۳ هـ ، آغاز افتاده : شدند مبتلا در محبت خدا - چو مردان کشیدند پا از بلا ، با دیوان سجایی.

مثنوی صمد کشمیری - ۱

از صمد کشمیری . نسخه سوزه از پایان افتادگی دارد و نام شاعر و عنوان مثنوی در قسمت
 در دست نیامده . اما بدون تردید این مثنوی از همان صمد کشمیری میباشد که «نقر ناسد» (عرفان ،
 ص ۲۴۶) را سروده و «فتح المبین للاسماء الاربعین» (در بخش اوراد خواهد آمد) را کتابت کرده
 است . خصوصیات ظاهری و معنوی این مثنوی با آن دو کتاب یکی است .

این مثنوی در مطالب اجتماعی و عرفانی است . سراینده در آغاز مثنوی عقاید و هابیان را رد کرده ،
 بویژه آن عقاید را که آنان نسبت به بزرگان دین و اولیاء الله دارند . سپس به پیشوایان متعصبانه (به
 اصطلاح محلی «پیران») ساد پرست تاخته است . در اینمورد وی گروه «سرهندیه» (مجددیه) و
 «میرزادیه» (بنا بر گفته سراینده این گروه خود را از اولاد شیخ عبدالقادر جیلانی میپندارد ، در حال
 آنکه از اعتقاد او نیست) را مورد انتقاد گرفته است . بعدا آن مزارات صوفیان را ذم کرده است که
 محل فسق و فجور شده است ، از آنجمله : مزار سخی سرور سلطان ، نشنگاه پیر زمان شاه ، مزار بالا پیر ،
 زیارتگاه شهید ، مقام سچیان ، مزار سبز پیر ، مزار خواجه پیر ، مزار شاه لطیف بری . همه مزارات و
 مقامات مذکور در استان پنجاب (پاکستان) واقع است . ضمنا سراینده بر سلاسل عرفانی مداریه ،
 نوشاهییه ، جلالیه و شاه چن چراغیه ایراد گرفته است . سپس داستانهای دوازده امام را سروده است .

آغاز : حمد حق را که در مظاهر کون - شد هویدا بوصف نصرت و عون . کرده بهر صفت
 بی پایان - جلوه ها در مظاهر اکوان .

N.M. 1967-334 : نستعلیق ، بخامنه سراینده (پس از مقایسه با نسخه های دیگر نوشته
 صمد کشمیری این یقین حاصل شده است) ، بعضی عنوانها شنگرف و بعضی نانوئیس ، در حاشیه
 توضیحات دارد ، ۲۷۴ ص ، متن مثنوی کامل است ، اما در پایان نسخه قصیده ایست ناصن الآخر
 با عنوان «خطاب با حسن هزاره وی بوجه قصیده در اثبات خوارق اولیاء الله بعد از حیات و قبل از
 حیات به براعین عقلیه و دلایل نقلیه که عقل سلیم ازو براه مستقیم می آید» .

مثنوی صمد کشمیری - ۲

در متن نام سراینده و عنوان مثنوی دیده نشد ، اما با همان دلایل که در «مثنوی
 صمد کشمیری - ۱» آورده ایم ، بدون تردید مثنوی حاضر نیز از همان است . مثنوی عرفانی است با
 مطالب زیر : حمد مناجات ، نعت رسول اکرم (ص) ، مناقب چهار خلیفه ، دوازده امام ، مدح شیخ

عبدالقادر گیلانی ، تقسیم مطلق وجود ، تقسیم اقسام وجود واجب ، بی رنگی حضرت لاتعین ، وحدت ، واحدیت ، ممکن ، عینیت اشیاء با ذات ، تقسیم وجود ممکن ، قسم لطیف .

آغاز : هزاران آفرین جان آفرین را - که زینت داده با مردم زمین را . زانجم داد زینی آسمان را - - حیاتی داد از جان این و آن را .

انجام : ولی چون از خجالت چهره زردم - به خاسوشی سخن را ختم کردم .

N.M. 1967-335 : نستعلیق ، بخامنه خود سراینده ، عنوانها شنگرف ، ۱۶۲ ص .

مثنوی ظهوری

از ظهوری ترشیزی .

آغاز : ای پناه ها همه نموده تو - هر کراه هر چه هست داده تو .

N.M. 1965-4 : نستعلیق خوش ، عنایت الله ، ۷ رجب ۱۱۰۶ هـ ، در کلیات ظهوری .

مثنوی عالی

از جويا کشمیری (۱۱۱۸م) .

N.M. 1965-3 : شکسته ، سده ۱۲ هـ ، در دیوان جويا .

مثنوی عبدالجلیل بلگرامی

از میر سید عبدالجلیل بلگرامی (۱۰۷۱-۱۱۳۸/۶۱-۱۶۶۰-۲۶-۱۷۲۵م) در بیان آداب و رسوم و فرهنگ عامه روزگار فرخ سیر پادشاه ، (۳۱-۱۱۲۵هـ) و دیگر پادشاهان مغول هند . آزاد بلگرامی (نوه سراینده) مینویسد : «دیگر مثنوی گفته در جشن طوی محمد فرخ سیر پادشاه با دختر راجه اجیت سنگه راتهور که در سنه ۱۱۲۷ واقع شد» . (سرو آزاد ، ص ۲۶۷ ، در ذیل احوال عبدالجلیل) .

آغاز : بهاری کرد گل عالم چمن شد - شگفتن عام در هر انجمن شد . زمین را مژده نوروز دادند - فلک را جامه زر دوز دادند .

N.M. 1975-93 : نستعلیق شکسته آمیز ، سده ۱۳ هـ و ۱۴ هـ ، عنوانها شنگرف ،

۱۰۲ ص ، محشی .

مثنوی عرفانی-۱

شناخته نشد . نخست داستانهای مشاهیر مانند سلطان منجر و مریم و حضرت ابراهیم

آمده. سپس با عنوانهای فصل مطالب زیر را دارد: در تاسف، در بدایع، در قطع علایق و عزلت نشینی.

N.M. 1961-924: نستعلیق، سده ۵۱۲، عنوانها شنگرف، آغاز: پادشاهی بود منصف در جهان - شاه سنجر بود نامش ای فلان، ش ۲ در مجموعه، ص ۳۶-۶۷.

مثنوی عرفانی-۲

شناخته نیست. با عنوانهای: اطاعت مرید، صفت پیران، عجز اولیا و انبیاء، باکی ظاهر و باطن، تحریر علم، گردش و روش، تصفیه و تزکیه، تجرید و تفرید و غیر آن...

N.M. 1959-255/2: نستعلیق، سده ۵۱۳، آغاز: (پانزده بیت اول نسخه در شکل مثنوی نیست) شکرها میکنم بدرگه حق - گرچه شکرش نه کار آسان است... این سعادت بزور بازو نیست - تا نبخشد خدای بخشنده. آغاز مثنوی: تا رهبر تست سعادت خویش - در مان و منافقی نه درویش، ش ۱ مجموعه، ص ۳۲-۲.

مثنوی عرفانی-۳

شناخته نشد.

N.M. 1961-1343: نسخ، سده ۵۱۳، عنوانها شنگرف، ناقص الطرفین، در آن مکالمه های پادشاه و وزیر دیده میشود، آغاز: آنچه را شارع بدان اخبار کرد - بایدت از صدق دل قرار کرد، ص ۳۲.

مثنوی عزیز لکهنوی-۱

از عزیز لکهنوی. این مثنوی در تکمله و خانمه سفرنامه شده محمد حسین آه آباد است.

N.M. 1961-29: نستعلیق، سده ۵۱۴، در دیوان عزیز.

مثنوی عزیز لکهنوی-۲

از همان. در گزارش سفر بیگم رئیس بهوپال است.

آغاز: ای باعث نازی بی نیازان - افسر نه فرق سرفرازان.

N.M. 1961-29: نستعلیق، سده ۵۱۴، در کلیات عزیز.

مثنوی غوثیه

از شیخ بهاء الدین . (ترقیمه) . مثنوی عرفانیست .

آغاز : شریعت ازار است ، طریقت قمیص - حقیقت عمامه ، شنو ای حریص . معارف ردا است ، ترکش کلاه - بدین پنج جامه شوی بادشاه .

N.M. 1961-949 : نستعلیق ، جمادی الآخر ۱۰۸۶ ، ۵۱ ، ۱۴ ص .

مثنوی غیائی

از غیائی بهارابی . در ستایش مشایخ خود سروده است .

آغاز : بیشتر زانکه دو عالم نبود - نام (و) نشان هیچ ز آدم نبود .

N.M. 1972-90/1 : نستعلیق ، سده ۱۲ ، در دیوان غیائی .

مثنوی فرید ؟

در آن آمده : روشنی . . . (موریانه زده) . . . فخر دین - چون فرید هر جا که مانی بر زمین .

آغاز : خود بخورد گوید ثنای بیکران - خویشتن را دید محمود زمان . هر خس و خاشاک را زو گشتگو - نیست غیرش را وجود رنگ و بو .

N.M. 1961-977 : نستعلیق ، سده ۱۲ ، عنوانها نانویس ، ۳۳ ص .

مثنوی فقیه

از فقیه . (یاد داشت صفحه عنوان) . اما این اسم در متن دیده نشد . مثنوی ادبی ست . در

پایان آن آمده . خداوندا بحق حسن سرمد - بحسن پاک معشوقت محمد . مرا در عشق فایق از همه کن - وصال من بحسن خاتمه کن .

آغاز : ز بسم الله خوش ابرو هر کتابت - که موج آبروی هر خطابت . سر هر نامه را مانند کاکل - بروی صفحه زلفی همچون سنبل .

بنگرید به : فرهنگ سخنوران : ۴۵۲ ، آنجا سه تن سراینده با تخلص «فقیه» یاد شده است .

N.M. 1979-57 : نستعلیق ، سده ۱۳ ، ۳۸ ص .

مثنوی قادری لاهوری

سراینده در لاهور زندگی میکرد و مرید شیخ فرید قادری بود و با شیخ عبدالقادر جیلانی

ارادت داشت . در آن میسراید : لب نغمه سرای وصف پیر است - آمیزش این شکر به شیر است . باطن که نمود ظاهری یافت - از شیخ فرید قادری یافت . . . از دوری در گهت به پنجاب - در پنجه

شیر میخورم تاب . افتاده ترم به شهر لاهور - زانهم که به طشت می فتد سور . این بسکه در آرزوی بغداد - رو کرده بصدق سوی بغداد .

آغاز : سبحان الله چه بر زبان است - خاموشم و شور در جهان است . این نغمه که خود بخود بلند است - در پرده و پرده بر فکند است .

N.M. 1958-946/1 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها ناولیس ، ش ۱ در مجموعه ، ص ۲-۳ .

ناقص الآخر .

مثنوی گرامی

از گرامی کشمیری . مثنوی رزی در وقایع جنگ نواب اصغر با اورنگ زیب است . در پایان مثنوی میسراید : گرامی بوصفش چو پرداختیم - چنین نامه ای در جهان ساختیم . الهی بود تا ز شمشیر نام - بود هند در قبضه او تمام .

آغاز : (بر) آورنده خاسه زر نگار - چنین میکند شرح این گیر و دار . که روزی بنواب اصغر خطاب - ز تلون رسانید قاصد جواب .

N.M. 1969-294 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، در کلیات گرامی ، ص ۲-۱۴ .

مثنوی مجذوب تبریزی

از مجذوب تبریزی .

آغاز : . . . بسته داشت طفلی بدست - ره بود از کف و در کمینش نشست .

N.M. 1967-252 : شکسته ، سده ۱۲ هـ ، در دیوان مجذوب .

مثنوی محمود

از محمود ، مرید شاه عیسی جند الله .

آغاز : ترا دوستی دگر کار ناید - که از دوستی دگر یار ناید .

N.M. 1968-185 : نستعلیق ، ملا عمر غزنوی ، ظاهرا در ۱۴ هـ ، در دیوان محمود .

مثنوی معالم

در پایان آن آمده : از معالم این گهر های تمام - منتظم گشته بساک النظام . مثنوی در

ست با عناوین : بسی کسان دعوی حب امیرالمومنین علی زندقه و از فرط حرص و هوا پردی نفس و شیطان کنند ، اظهار فساد و اعدای دین که در لباس مومنان خلعت حب شاه دین (عز) در

کرده اند ، اظهار غلبه شاه دین در ترغیم و اذلال اعدای دین ، اعانت حیدر کرار بصدیق یار غار احمد بخنار . . . زجر و توبیخ شیر یزدان مصریان را در باب عزل عثمان .

آغاز : باغبان گلشن قدر و قضا - غنچه امید تصنیم گشاه . از نسیم فیض و جود بیکران - نکمت حق بر ضمیرم کن روان .

N.M. 1978-30/2 : شکسته چلیپا ، ۲۶ ذیقعدہ ، ۱۱۰۹ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۱۵ ص .

مثنوی معنوی

از مولانا جلال الدین محمد بلخی روسی (۶۰۴-۵۶۷۲ هـ) . در میان سالهای ۶۵۷-۵۶۶۶/۱۲۵۹-۱۲۶۸ م در شش دفتر سروده است .

بنگنید به : فرهنگ سخنوران : ۱۳۱ ، نسخه های فارسی ۴ : ۳۱۴۴ .

آغاز : (دفتر اول) : بشنو از نی چون حکایت میکنند - و از جدایی ها شکایت میکنند .

N.M. 1962-69 : نستعلیق ، شمس الدین محمد علی ترابی (پایان دفتر دوم) و درویش محمد ابن درویش علی الاصفهانی ، ۸ جمادی الاول ۵۸۴۶ هـ ، در موضع تلکا باز (باد) از مواضع اردستان (پایان دفتر ششم) ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ، شش دفتر ، سه برگ از دفتر اول افتاده ، آغاز : گنت جون بیرون شدی از شهر خویش - در کدامین شهر بودستی تو پیش ، ۷۵ ص ، محشی .

N.M. 1961-4 : نسخ خوش ، سده ۹-۱۰ هـ ، سرلوح ، جدولهای زرین ، عنوانها شنگرف ، هر شش دفتر ، ۶۰۲ ص ، چند ورق از آخر افتاده .

N.M. 528/192 : نستعلیق ریز و خوش ، سده ۱۰ هـ ، عنوانها شنگرف ، ناقص الطرفین ، آغاز : آتش عشق است کاندرفی فتاد - جوشش عشق است کاندرفی فتاد ، ۱۲۲ ص .

N.M. 1957-668/5 : نستعلیق شکسته آمیز ، ۱۲ ربیع الاول سده ۱۰ هـ ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ، دوره شش دفتر در آغاز هر (دفتر سرلوح (جز دفتر اول که صفحه اول آن لونیس است) ، ۷۹۸ ص ، در متن و هاش .

N.M. 1970-222 : نسخ سده ۱۰ هـ ، عنوانها شنگرف و آبی ، زرین ، جدولبند ، سرلوح ها ، آغاز : ای ضیاء الحق حسام الدین تویی (دفتر چهارم تا دفتر ششم) ، ۷۵۴ ص ، ناقص الآخر .

N.M. 1972-202/1-2 : نستعلیق ، سده ۱۰ هـ ، سرلوح ، جدولبند ، عنوانها شنگرف ، دوره شش دفتر ، ۷۷۲ ص ، محشی ، موریانه زده .

- N.M. 1958-202/6 : نستعلیق، اسمعیل بن شعبان، ۲۹ رمضان ۱۰۱۱ (باید ۱۰۰۱ هـ باشد)،
عنوانها شنگرف، جدولبند، دوره شش دفتر، در آغاز هر دفتر سرلوح، ۱۰۴۶ ص.
- N.M. 1968-83 : نستعلیق، فتح الله کابلی، ۲۵ صفر ۱۰۰۴ هـ، جدولبند، عنوانها شنگرف،
شش دفتر، ۷۷۸ ص.
- N.M. 1958-921 : نستعلیق، ۱۰۲۴ هـ، جدولبند، عنوانها شنگرف، شش دفتر، با
دیباچه ها، در چهار ستون.
- N.M. 1961-893 : نستعلیق ریز، محمد قلی بن محمد امین، صفر ۱۰۲۶ هـ، سرلوح ها
جدولبند، شش دفتر، ۴۶۴ ص.
- N.M. 1961-892 : نستعلیق خوش، سده ۱۱ هـ، با مهر «اسد الله ۱۰۵۰ هـ»، عنوانها شنگرف،
جدولبند، دوره شش دفتر، جز دفتر اول در آغاز دیگر پنج دفتر سرلوح، ورق اول افتاده: با لب
دمساز خود گر جفتی - همچونی من گفتنیم اگفتی، ۶۴۴ ص، انجام افتاده.
- N.M. 1957-801 : نستعلیق خوش، فتح محمد بن ملا صاحب (دفتر چهارم)، ۷ ذیقعده
۱۰۵۲ (دفتر پنجم)، شش دفتر و در آغاز هر دفتر سرلوح، جدولهای زرین، ۶۸۶ ص.
- N.M. 1969-241/A-C : نستعلیق، اواخر ذیحجه ۱۰۷۰ هـ، با دیباچه های عبداللطیف
بن عبدالله عباسی، شش دفتر، عنوانها شنگرف، ۱۲۲ + ۱۰۶ + ۱۴۸ + ۱۲۰ + ۱۵۸
۱۵۹ ص، محشی.
- N.M. 1958-916 : نستعلیق خوش، اسمعیل بن شیخ نصر الله صدیقی، ۴ ذیقعده ۱۰۷۸ هـ،
در سرساره، استان شاهجهان آباد، عنوانها شنگرف، شش دفتر، ۵۶۰ ص.
- N.M. 1971-14 : نستعلیق، کلیم الله، ۱۴ جلوس (ظاهرا جلوس عالمگیری = ۱۰۸۱ هـ)،
شش دفتر و در آغاز هر دفتر سرلوح، در چهار ستون، محشی، ۶۱۲ ص، اندازه رحلی.
- N.M. 1969-287 : نستعلیق، ضیاء الله بن المهام الله بن نور محمد، ساکن ایراهیم آباد
عرف سوذهره، کنار دریای چناب، (اکنون در بخش سیالکوت)، شش دفتر و هر دفتر تاریخ
کتابت جداگانه دارد، دفتر اول در ۷ شوال ۱۰۸۵ هـ و دفتر ششم در ۲۲ ربیع الثانی ۱۰۸۶ هـ کتابت
شده است، در آغاز هر دفتر سرلوح، جدولبند، در چهار ستون، عنوانها شنگرف، ۷۹۶ ص، محشی.
- N.M. 1958-262/2 : نستعلیق، ۲۷ شعبان ۱۰۸۶ هـ، عنوانها شنگرف، شش دفتر،
در هاشم توضیحات دارد، ۷۷۶ ص، در آغاز نسخه چند ورق از شرح مثنوی معنوی از ایوب لاهوری.
- N.M. 1973-1 : نستعلیق، محمد عارف، ۲۲ شعبان ۱۰۹۴ هـ، (دفتر چهارم)، ۵۵

دفترها با یک خامه) ، شش دفتر ، سرلوح ها عنوانها شنگرف ، در چهار ستون ، ۶۲۰ ص ، اندازه رحلی .

N.M. 1957-668/4 ، A-B : نستعلیق ، ۱۰۹۴-۱۱۰۴ هـ ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ، شش دفتر ، با مقدمه های نثری ، در حاشیه توضیحات منقول از لطایف المعنوی عباسی ، ۷۹۸ ص .

N.M. 528/16 : نستعلیق ریز ، سده ۱۱ هـ ، با مهر مورخ ۱۱۶۵ هـ ، عنوانها شنگرف ، شش دفتر و در آغاز هر دفتر سرلوح ، جدولبند ، ۵۸۲ ص .

N.M. 479 : نستعلیق ، سده ۱۱ هـ ، عنوانها شنگرف ، در چهار ستون ، شش دفتر ، دفتر ششم ناقص الاخر است ، تا «رجوع کردن بتقصه پروردن حق تعالی نمرود را بی واسطه پدر و مادر» ، ۶۶۶ ص .

N.M. 1961 - 899 : نستعلیق ، سده ۱۱ هـ ، عنوانها شنگرف ، تنها دفتر اول ، ۱۵۴ ص .

N.M. 1961 - 900 : نسخ ، سده ۱۱ هـ ، عنوانها شنگرف و آبی ، ناقص الطرفین ، آغاز : گریزی بحر را در کوزه ای - چند گنجد قسمت یک روزه ای (دفتر اول) ، ۲۱۴ ص .

N.M. 1961 - 901 : نسخ ، سده ۱۱ هـ ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ، چند ورق از دفتر اول مانده است ، آغاز : آن یکی خرداشت پالانش نبود ، ۴۴ ص .

N.M. 1964 - 374 : نستعلیق ، سده ۱۱ هـ ، عنوانها شنگرف ، ناقص الطرفین ، آغاز : گفت رنجور این عدوی جان ما - ما ندانستیم کوکان جفا ، ۸۴ ص ، موریانه زده .

N.M. 1961 - 895 : نستعلیق ، از ۱ جمادی الثانی ۳۷ جلوس عالمگیری (= ۱۱۰۵ هـ) تا ۱۲ ربیع الاول ۱۱۰۶ هـ ، شش دفتر ، در آغاز هر دفتر سرلوح ، جدولبند ، عنوانها شنگرف ، محشی ، ۶۱۲ ص .

N.M. 1961 - 897 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، با یادداشت ۱۱۱۲ هـ (که آنرا ۱۲۳۴ ساخته اند) ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ، چهار ستون ، شش دفتر ، ۶۱۲ ص .

N.M. 1961 - 898 : نستعلیق ، محمد محسن بن نور محمد بن شیخ عزیز الله ، ساکن ابراهیم آباد عرف سوده ره بن مضاف لاهور (اکنون در بخش سیالکوت) ، ۵ جمادی الثانی (۱ جلوس شاه عالم ثانی (= ۱۱۷۳ هـ) ، عنوانها شنگرف ، دفتر ششم ، ۳۸۰ ص .

N.M. 1957 - 648/21 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها نانویس ، دفتر پنجم و ششم ، ۱۸۶ ص ، ناتمام .

- 894 - N.M. 1961 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۲ ، شش دفتر و در آغاز پنج دفتر سرلوح دارد جز دفتر اول ، جدولبند ، عنوانها شنگرف ، ۸۲۴ ص .
- 896 - N.M. 1961 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ، شش دفتر و در آغاز هر دفتر سرلوح ، ۶۹۶ ص ، ناقص الآخر .
- 84 - N.M. 1974 : نستعلیق ، شیخ احمد بن غلام احمد ، ساکن ساہووالہ ، تحصیل ڈسکہ ، بخش سیالکوٹ ، ۲۸ رجب ۱۲۷۸ھ ، برای بسرش چراغ الدین ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ، شش دفتر .
- 40 - N.M. 1958 : نستعلیق خوش ، بکوشش ملا عبداللہ شاہ معروف بہ صحاف ابن ملا حبیب اللہ در کشمیر (دفتر ششم) ، بخامہ امیرالدین بابا کشمیری (دفتر ۴ و ۵) ، ۱۲۹۶ - ۵۱۳۰۲ ، شش دفتر و در آغاز هر دفتر سرلوح های زیبا ، جدولبند ، عنوانها شنگرف ، ۶۰۴ ص ، اندازه رحلی .
- 6 - N.M. 1967 - 310/1 : نستعلیق ، محی الدین ، تاریخ کتابت سجو شدہ ، سرلوح ها ، جدولبند ، عنوانها شنگرف ، شش دفتر ، ۹۲۲ ص .

انتخاب لب لباب مثنوی معنوی

- از ناشناس . پس از جاسی (م ۸۹۸ھ) تالیف شدہ است ، چون دو بیت اول آن از «نی نامہ» جاسی گرفته شدہ است . یک نوع تضمین بر مثنوی مولوی است و نہ انتخاب آن . چون نگارندہ کتاب عنوان فوق را در متن کتاب آورده است ما نیز عمالرا نقل کردہ ایم .
- آغاز : عشق جز نائی و ما جز نی نہ ام (یم) - وی دسی بی ما و ما بی وی نہ ام (ایم) . نی کہ هر دم نغمہ آرائی کند - در حقیقت از لب نائی کند . نی کہ آغاز حکایت میکند - زین جدایی ها شکایت میکند .
- 528/112 - N.M. : نستعلیق ، سدہ ۵۱۲ ، در ترقیمہ چنین آمدہ است : «از عنایت مولوی عبدالاحد باینجانب رسید ، بمقام میرزا پور ، ۱۲۳۸ھ» ، جدولبند ، عنوانها تالیس ، ۶۸ ص .

انتخاب مثنوی معنوی

- از ناشناس . در ۲۸ مقالہ : ۱- در نسخہ موزہ افتادہ . ۲- دعا و زاری از حق سبحانہ . ۳- نعت پیغمبر . ۴- صفت این مثنوی . ۵- سوغظت و نصیحت و پند دادن تا روی دل از دنیا بگردد . ۶- فضیلت خوی نیکو و نکوهش خوی بد . ۷- صفت و تفاوت پادشاهان عادل و ظالم . ۸- قضا و قدر . ۹- اختیار . ۱۰- ظلم . ۱۱- دل . ۱۲- قیامت .

903 - N.M. 1961 : نستعلیق ، واهی سجاوندی ، ۵۹۷۱ ، عنوانها شنگرف ، آغاز افتاده : در شکر ریزی قدم زن میزند - آلودم از لبهای جانان میزند ، ۲۶۰ ص ..

انتخاب مثنوی معنوی

از ناشناس .

905 - N.M. 1961 : نستعلیق ، سده ۵۱۴ ، آغاز : حاصل آنکه در دخول و در ایاب - در نگر والله اعلم بالصواب ، (دفتر چهارم) ۱۰۸ ص .

لب لباب معنوی = انتخاب مثنوی

از حسین کاشفی (م ۱۵۰۰/۵۹۱۰) . در ۷۱/۵۸۷۵ - ۱۴۷۰ م در سه «عین» گزیده است .
آغاز : (مقدمه) : بعد از تقدیم وظایف حمد و ثنای حضرت واجب الوجود عم وجوده .
همان : نسخه های فارسی ۴ : ۳۰۹۴ ، گنج بخش ۳ : ۱۷۷۳ .

137 - N.M. 1965 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، با یادداشت مورخ ۵۱۱۳۴ ، عنوانها شنگرف ، ۶۶ ص .

904 - N.M. 1961 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، عنوانها شنگرف ، مقدمه افتاده ، آغاز : الانوار و کمال فواید و عواید آن حقایق ، ۷۴ ص .

مفتاح التوحید = انتخاب مثنوی معنوی

از درویش متهم بخارایی . از خادسان خواجه عبید الله احرار (م ۵۸۹۵) بود . وی در شب جمعه ماه ذیحجه ۹۰۹/۴۰۴ م خواجه بهاء الدین نقشبند (م ۵۷۹۱) را در رویا دید و ایشان به وی باین کار اشارت فرمودند . (مقدمه نسخه 253/5 - N.M. 1958) .

تلخیص و تبویب مثنوی در یک مقدمه و ۷۸ باب است . مقدمه در وصف مثنوی . بابها :
۱- حمد . ۱۰- زکات . ۲۰- مراقبه . ۳۰- وفا . ۴۰- طلب . ۵۰- مذمت اهل نفاق . ۶۰- سخا .
۷۰- آفت شهوت . ۷۸- مودت ابرار .

آغاز : (مقدمه) : حمدله . اما بعد حمد و درود حضرت میگوید اضعف عباد درویش محمد بخاری یکی از خادسان . (متن) : ای خدای فضل تو حاجت روا - با تو یاد هیچکس نبود روا .

همان : نسخه های فارسی ۴ : ۳۲۲۶ ، آنجا نام نگارنده «درویش علی بن عثمان چاچی» (شاشی) آمده است . این مثنوی در مجموعه مثنویات «گنج های گرانمایه» در هند چاپ شده است .

N.M. 1958 - 256/8 : نستعلیق ، محرم ۱۰۷۶ھ ، عنوانہا شنگرف ، بدون دیباچہ
نثری ، ۱۹۶ ص .

1 - 960/16 - N.M. 1957 : نستعلیق خوش ، ۱۰۸۵ھ ، سرلوح ، جدولہند ، عنوانہا
شنگرف ، بدون دیباچہ ، ش ۱ در مجموعہ ، ۲۴۴ ص .

939 - N.M. 1961 : نستعلیق ، سده ۱۱۲ھ ، ناقص الطرفین ، آغاز : چونکہ جان جان ہر
چیزی زیست - دشمنی با جان جان آسان کیست ، (دفتر چہارم) ۲۲۶ ص .

253/5 - N.M. 1958 : نستعلیق ، حیات بن نور محمد عرف باغبان ، ماکن مانکہ ، بلده
لاہور ، ۲۸ جمادی الثانی ۱۱۲۴ھ ، عنوانہا شنگرف ، ۲۸۸ ص .

شرح مثنوی معنوی

جواهر الاسرار و زواہر الانوار

از کمال الدین حسین بن حسن خوارزمی (م ۵۸۴۰) . در مدت ۳۹ - ۳۶/۵۸۳۵ - ۱۴۳۱ م
نگاشته است . در ده مقالہ .

آغاز : (مقدمہ فارسی) : حمد بیحد و ثنای بیعد و نہایت حضرت پادشاہی .

ہمان : نسخہ های فارسی ۲/۱ : ۱۱۱۶ ، نویسی ۱ : ۲۴۲ ، گنج بخش ۳ : ۱۱۷۷ .

1050/6 - N.M. 1957 : نستعلیق خوش ، ۱۹ جمادی الثانی ۱۰۲۵ھ ، سرلوح ، جدولہند ،
عنوانہا شنگرف ، ۳۸۲ ص ، تنها شرح دفتر اول است .

شرح بینین مثنوی مولوی

از درویش محمد قادری . در شرح دو بیت اول مثنوی معنوی . ظاہرا این رسالہ ، نامہ
نگارندہ بہ محمد قائم است .

آغاز : سجب الفترا یگانہ آفاق بی نفاق محمد قائم کہ طوری بیک سو قائم شداند مسرور الوقت
و کار یاور باشند ، بعد از سلام خیر الکلام آنکہ روزی . (متن) : فی کہ مراد از عارف است تا عارف
از عرفان خود چگونہ بیان میکند .

160 - N.M. 1968 : نستعلیق ، سده ۱۱۳ھ ، نشانہا شنگرف ، ۲ ص .

شرح مثنوی معنوی

از خواجہ ایوب قریشی لاہوری (م ۱۱۰۵ھ) . وی داماد حافظ مفتی محمد نقی بود . در
۱۷۰۸/۵۱۱۲ م نگاشته است .

آغاز : حمد لایحسی و ثنای نا منتهای مرملکی را کہ فی وجود عشق .

بنگرید بہ : پاکستان مین فارسی ادب ۳ : ۴۱۱ ، نسخہ های فارسی ۵ : ۳۴۹۵ . گنج بخش

۳ : ۱۷۸۳ .

N.M. 1965 - 205 : نستعلیق ریز و خوش ، ۱۵ رمضان ، سدہ ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ،

۳۶۶ ص .

N.M. 1970 - 177 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۲ ، آغاز : بشو ازنی . . . خطاب عام ست و

در تصدیہ ، ۳۸ ص ، ناقص الآخر ، تا عنوان «بر خاستن مخالفت از دو قبیلہ ببرکت رسول اللہ» .

N.M. 1978 - 58 : نستعلیق ، میرزا فدا حسین بیگ (نو نویس) ، سدہ ۵۱۴ ، ۱۸۹ +

۱۰۷ + ۷۳ + ۷۸ + ۱۳۱ + ۱۰۷ ص .

شرح مثنوی معنوی

از سیر محمد نور اللہ احراری اکبر آبادی (م ۱۰۷۳/۶۳ - ۱۶۶۲ م) .

آغاز : الحمد لله العلی الاعلی الوهاب الذی انزل علی عبده الكتاب .

همان : نسخہ های فارسی ۵ : ۳۴۹۶ ، ریزو ۲ : ۵۹۲ ، گنج بخش ۳ : ۱۷۸۲ .

N.M. 528/219 : نستعلیق ، ۲۲ رجب ۵۱۳۰۰ ، عنوانها شنگرف ، ۲۰۰ ص .

شرح مثنوی معنوی

از کسی کہ معاصر مولوی عبدالعلی بوده (آیا معاصر مولانا عبدالعلی سہالوی م ۱۲۲۵ھ کہ

او نیز بر مثنوی معنوی شرح نگاشته است؟) . نگارنده ، شاه اسد اللہ شطاری قادری از اولاد شاه بہا الدین

باجن را با کلمہ «استاذی» یاد میکند .

N.M. 1961 - 902 : نستعلیق ، متن شنگرف ، ناقص الطرفین ، آغاز : نوح نہصد مال

دعوت مینمود (دفتر ۶) . . . قولہ کی یطوف حولہ من لا یطف ، آہ حضرت استاذی المسمی شاه اسد اللہ

الشطاری ، ۶۲ ص .

شرح مثنوی معنوی

از ناشناس . ترجمہ کوتاہ و حل لغات است . ہر بیت را جدا جدا گزارش داده است .

546 - N.M. 1958 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، با مهر مورخ ۱۱۶۵ هـ ، شرح دفتر دوم و سوم و چهارم است . آغاز (دفتر دوم) : مدتی این مثنوی تاخیر شد . . . اشاره می فرمایند بآنکه هر چیزی را در ارتقا بدرجه کمال از تدریج ، ۳۸۴ ص .

86 - N.M. 1966 : نستعلیق خوش ، سده ۱۱ هـ ، سجدول ، عنوانها شنگرف ، شرح دفتر دوم است ، آغاز برابر با نسخه N.M. 1958 - 546 ، در حدود ۱۷۲ ص ، اوراق بهم چسبیده .

گلشن توحید

در ص ۱۶۹ گذشت .

لطایف اللغات

از عبداللطیف عباسی . فرهنگ مثنوی ست .

آغاز : این فرهنگست مشتمل بر حل لغات غریبه عربیه و الفاظ عجیبه عجمیه .

همان : ربو ۲ : ۹۰ - ۵۸۹ .

316 - N.M. 1967 : نستعلیق ، محمد حیات ، ۱۱ ذیحجه ۱۰۷۵ هـ ، برای میان شیخ جان محمد ، در اکبر آباد ، متن شنگرف ، ۴۳۶ ص .

486 - N.M. : نستعلیق شکسته آسبز ، ۲۷ ژوئیه ۱۸۳۲ م (۱۲۴۸ هـ) آغاز : بعد حمد خدای و نعت رسول - بر همه شرح من شواد قبول ، سپس برابر با نمونه ، ۲۱۴ ص .

1058/7 - N.M. 1957 : نستعلیق ، محمد صالح ، دو شنبه ، سده ۱۲ هـ ، ۴۵۰ ص .

لطایف المعنوی من حقایق المثنوی

از همان عباسی . در ۱۰۳۲/۲۳ - ۱۶۲۲ م نگاشته است .

آغاز : (مقدمه) : رب اشرح لی صدری . . . شرح ابیات مشکله فارسی . (شرح دفتر ۱) : بشنو از نی . . . عارف نامی مولینا عبدالرحمان جاسی در شرح این دو بیت که مفتح مثنوی مولوی ست فی قلم معجز شیم را .

همان : ربو ۲ : ۵۹ .

888 - N.M. 1957 : نستعلیق خوش ، ۱۳ جمادی الاول ۱۲۶۶ هـ (پایان دفتر دوم) ، عنوانها شنگرف ، بدون دیباجه ، شرح شش دفتر ، ۱۱۲ + ۸۰ + ۱۰۶ + ۶۹ + ۸۱ + ۶۶ ص ، ناقص الآخر .

مخزن اسرار

از ولی محمد اکبر آبادی ، در سالهای ۴۹ - ۳۷/۵۱۱۴۰ - ۱۷۲۷ م نگاشته است .

آغاز : سپاس و ستایش مر حضرت وجود مطاق را که بصورت اجناس (متن) : بشنو از نی
... معنیست همانست که حضرت مولوی جامی نوشته اند .

همان : نسخه های فارسی ۵ : ۳۵۱۰ .

N.M. 1958 - 262/27 : نستعلیق خوش ، منیر الدین بن مولوی بدر الدجی ، ۷ رمضان

۵۱۲۲۰ ، عنوانها شنکرف ، شرح دفتر اول ، ۴۲۴ ص .

فی نامه

از جامی . (م ۵۸۹۸) . شرح دو بیت اول مثنوی است .

آغاز : عشق جز نائی و ما جز نی نه ایم - اودمی بی ما و ما بی وی نه ایم ... این مطری
ست چند منشور و بعضی منظوم بقلم صدق نیت و رقم خلوص .

بنگرید به : پیشگفتار خلیل الله خلیلی بر «فی نامه» ی چرخ و جامی ، کابل ، ۵۱۳۷۷ .

N.M. 1978 - 43 : نستعلیق ، سده ۵۱۱ ، ش ۱۲ در مجموعه ، ۹ ص .

N.M. 1965 - 210/20 : نستعلیق ، (میر ابوالقاسم طباطبائی ، ۵۱۲۵۹) ، ش ۲۰ در

مجموعه ، ص ۳۶۹ - ۳۸۰ .

N.M. 1961 - 897/A : نستعلیق شکسته آمیز ، ۲۵ بهارگن ۱۹۲۲ بکری ، ۶ ص .

تذکر : شروع مثنوی معنوی اینجا به پایان رسید .

مثنوی موحد ؟

با عناوین : حمد ، نعت ، کلام با طالب اسرار حق طلب خویش ، توصیف اسم مرشد و
رسیدن بمقصود مثل در بیان موحد و مقلد ، عشق برتر از بیان است ، بدون عشق بمقصود لرسی ،
رضا و تسلیم ...

آغاز : الهی آتش عشق خود افروز - ز سوزش آن تو هم غیر بر سوز . سوزان این خیال
هستی ما - تمنای دو عالم مستی ما .

N.M. 1958 - 324/10 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ (تاریخ مجموعه ۵۱۲۹۳ است) ، ش ۱۰

در مجموعه ، ص ۲۰۱ - ۲۳۰ ، در متن و هامش .

مثنوی نظام

از نظام . یاد او در «اعجاز عشق» ، ص ۴۳ . گذشت .
 آغاز : بنا کرده بودیم کاشانه ای - مرتب درو آینه خانه ای .
 N.M. 1968 - 629 : نستعلیق خوش ، سده ۱۳ هـ ، در کلیات نظام ، ص ۷۸۲ - ۷۹۷ .

مثنوی وفا

از وفا طباطبایی . مثنوی عرفانی ست .
 آغاز : حمد دادار دو عالم آرایی - چون کند خامه چسان مدح سرای .
 N.M. 1973 - 148 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ص ۶۶ - ۸۶ .

مثنوی ولی

از بنوالی داس ولی . «گلزار حال» (در بخش هندو شناسی خواهد آمد) را در ۱۰۷۳ هـ سروده بود . مثنوی عرفانی ست .
 آغاز : بنام او که دریا اوست گویا- بذات و وصف بی مانند ، یکتا .
 N.M. 1957-1052/15-1 : نستعلیق چلیپا ، چمچ مل ، ۲۸ ربیع الثانی ۱۱۱۱ هـ ، در بیاض ،
 ع ص ، از وسط افتاده .

مثنویات آفرین لاهوری

از آفرین لاهوری . از وی سه مثنوی در دست است . ۱- ابجد فکر . ۲- انبان معرفت .
 ۳- راز و نیاز (داستان هیر و رانجها) . موضوع مثنویهای موزه ، اخلاق است .
 مثنوی- ۱- آغاز : این مناجات ماست عشق گواه - نامه ما رفیق یا الله .
 مثنوی- ۲- آغاز : شنیدم شهر یاری در سلف بود - که . . . کرم از عین در کف بود ؟ .
 N.M. 1963-262 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، در دیوان آفرین .

مثنویات عاشق

از عاشق . یاد او در «دیوان عاشق» ، ص ۹۰ . گذشت . مجموعه دو مثنوی ست .
 مثنوی- ۱- آغاز : ثنا بر خدای ست از عیب پاک - که شد از ید قدرتش سبز تاک .

مثنوی - ۲ - آغاز : ای خدا دارد دل من آرزو - تا کنم وصف گل رخسار او .
N.M. 1978-76 : نستعلیق ، با مهر مورخ ۱۱۷۸ هـ ، در کلیات عاشق .

مجمع الابدکار

از عرفی شیرازی . در پیروی «مخزن الاسرار» نظامی سروده است .
آغاز : بسم الله الرحمن الرحيم - موج نخست ز بحر قدیم .
همان : نسخه های فارسی ۴ : ۳۱۶۵ .
N.M. 1957-1050/5 : نستعلیق ، ۲۲ صفر ۱۰۷۶ هـ ، در کلیات عرفی .

مجموع الحکمت در بخش کیمیا ، ص ۶۹ گذشت .

مجنون و لیلی

از امیر خسرو دهلوی . در ۸۶۹۸/۹۹-۱۲۹۸ م سروده است . داستان عشقی ست .
آغاز : ای داده بدل حزینه راز - عقل از تو شده خزینه پرداز .
بنگرید به : پیشگفتار حبیب الرحمان شیروانی بر «لیلی و مجنون» ، علیگڑھ ، ۱۳۳۵ هـ ،
و پیشگفتار ظاهر احمد اوغلی محرم اوف بر «مجنون و لیلی» ، مسکو ، ۱۹۷۴ م .
شماره از قلم افتاده : نستعلیق ریز و خوش ، ۸۹۲-۹۳ هـ ، مرلوح ، دومین مثنوی در
نسخه خمسہ او .

N.M. 1958-911 : نستعلیق خوش ، سده ۱۰ هـ ، قبل از ۱۰۸۸ هـ ، جدولهای زرین ،
عنوانها شنگرف ، در خمسہ خسرو ، گ ۱۴۹-۱۹۳ ، ناقص الاول .
N.M. 1961-1685 : نستعلیق خوش ، سده ۱۰ هـ ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ، چهارمین
مثنوی در نسخه خمسہ او .

محمود و ایاز

از زلالی خوانساری . در میان سالهای ۱۰۰۱-۱۰۲۴/۱۰۹۳-۱۱۱۵ م سروده شیخ عبدالحسین
آزرا کرد آورده و طفرای شهیدی بر آن دیباجه نگاشته است . مثنوی عشقی ست .
آغاز : (متن) : بنام آنکه محمودش ایاز است - غمش بتخانه ناز و نیاز است .
همان : نسخه های فارسی ۴ : ۳۱۷۷ ، گنج بخش ۳ : ۱۷۹۸ .

N.M. 1969-270 : نستعلیق ، شریف ، ۲۹ ربیع الاول ۱۰۸۱ هـ ، در پتله ، سرلوح ، در سه ستون ، در دیوان زلالی ، گ ۱-۹۴ .

N.M. 1967-22 : شکسته ، شیخ نجم الدین بن فتح محمد ، ۲۲ ذیقعد ۱۱۱۰ هـ (آیا ۱۱۰۰ هـ؟) ، عنوانها شنگرف ، بدون مقدمه ، نسخه کامل .

N.M. 1961-1347 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، با سهر «محمد خان ترین تیمو سلطان ۱۲۳۱ هـ» ، عنوانها شنگرف ، با دیباجه ، آغاز : تبارک الله از تشریف این آیه پیرایه اعجاز بر قاست ، ۳۳۴ ص .

N.M. 1963-158 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها نانویس ، با دیباجه ، ۳۸۲ ص .

محمود نامه = دیوان محمود لاهوری

در ص ۵۲۶ گذشت .

محیط اعظم

از بیدل . در ۱۰۷۸/۶۸-۶۶۷ م سروده است . ساق نامه عرفانی است در ۸ «دور» .
آغاز: (مقدمه) : حمد بپند نشه آفرینی که میخانه حقیقت انسانی (متن) : خوش آن دم که در بزم گاه قدم - می بود بی نشه کیف و کم .

بنگرید به : پیشگفتار عارف نوشاهی بر «کلیات بیدل» ، اسلام آباد ، ص ۱۶ .

N.M. 1972-110/A-B : نستعلیق ، (۱۲۰۱ هـ) ، سوریانه زده و اوراق بهم چسبیده ، در دیوان بیدل .

N.M. 1958-202/20-4 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، تنها دیباجه دارد ، ش ۴ در مجموعه ، ص ۲۶۹-۲۶۰ .

مخزن الاسرار

از نظامی گنجوی در تاریخ سرایش آن اختلاف است و ۱۱۸۶/۵۵۸۲ م درست تر است . مثنوی عرفانی در ۲ مقاله و یک خاتمه است .

آغاز : بسم الله الرحمن الرحیم - هست کلید در گنج حکیم .

بنگرید به : ریو ۲ : ۵۶۵ ، نسخه های فارسی ۴ : ۳۱۸۴ ، نفیسی ۱ : ۱۰۵ .

N.M. 1970-260/1 : نستعلیق ریز ، سده ۱۰ هـ ، عنوانها شنگرف ، سرلوح ، جدولبند ، در چهار ستون ، ش ۱ در مجموعه ، گ ۱-۲۷ .

N.M. 1961-1693 : نستعلیق ، ۲۱ جمادی الثانی ۱۰۵۹ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۱۵۶ ص (بتن) + ۱۵۶ ص (حزاسی) .

N.M. 1959-122/1 : نستعلیق خوش ، محمد نصیر بن سلطان بن عبداللطیف قریشی سفیانی (عمانکه شرح اسکندر نامہ را نگاشته است) ، ۱۶ رجب ۱۰۹۶ هـ ، در ۲۰ سالگی ، با چهار نسخه مقایسه کرده ، در هاشم آن شرح قاضی ابراهیم تمہتی (تتوی) و شرح محمد بلخی ، ش ۱ در مجموعه ، ۲۵۸ ص .

N.M. 1965-143 : نستعلیق خوش ، قبل از ۱۰۹۸ هـ ، در بلده سلطانیہ در مدرسہ غیاثیہ ، عنوانها شنگرف ، اولین مثنوی در نسخہ خمسہ نظامی .

N.M. 1978-18 : نستعلیق ، سدہ ۱۱۱۱ هـ ، عنوانها نانویس ، جدولبند ، نسخہ کامل .

N.M. 1967-37/A : نستعلیق ، محمد اسلام بن حافظ دولت ، ۱۲ جلوس محمد شاہی (= ۱۱۴۳ هـ) ، عنوانها شنگرف ، ۱۷۰ ص .

N.M. 1957-860/6 : نستعلیق ، سدہ ۱۱۲۰ هـ ، جدولبند ، عنوانها شنگرف ، اولین مثنوی در نسخہ خمسہ نظامی ، گ ۱ - ۲۴ .

N.M. 1957-907 : نستعلیق خوش ، ۷ ماه چیترا ۱۰۹۸ . بکرمی ، سدہ ۱۱۲۰ هـ ، بفرمایش گنیش داس ، مدہ تصویر ، سرلوح ، جدولبند ، در چهار ستون ، اندازہ رحلی ، اولین مثنوی در نسخہ خمسہ نظامی .

N.M. 1969-355/1 : نستعلیق ، محمد رضا بن محمد ثابت صادق ، سدہ ۱۱۲۰ هـ ، عنوانها نانویس ، ش ۱ در مجموعه ، ص ۲-۳۷ ، گزیدہ آن مثنوی است .

N.M. 1970-19 : نستعلیق خوش ، ۱۱۲۴۲ هـ ، سرلوح زیبا ، چهارمین مثنوی در نسخہ خمسہ نظامی .

N.M. 528/55 : نستعلیق ، . . . قادری (محو شدہ) ، سدہ ۱۱۳۰ هـ ، حواشی بین السطور ، ۲۲۶ ص .

پیروی از مخزن الاسرار = مجمع الابرار ، مظهر آثار

آیینہ سکندری = شرح مخزن الاسرار

از ناشناس . در سال ۱۱۲۳ هـ نگاشته است . بنگرید بہ : آیینہ سکندری ، ص ۵۹۵ در همین بخش .

آغاز: زهی نیرنگ سازی و طرفه طرازی .
N.M. 1962-130/2 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ش ۲ در مجموعه ، گ ۲۳ - ۱۵۴ .

شرح مخزن الاسرار

از قاضی ابراهیم نتوی . در ۵۱۰۳۷/۲۸-۱۶۲۷ م نگاشته است .
آغاز: شکر و سپاس حکیمی را سزد که بمقتضای حکمت بالغه و قدرت کامله .
همان : نسخه های فارسی ۲/ (۱) : ۱۲۵۶ ، گنج بخش ۳ : ۱۸۰۵ .
N.M. 1959-122/1 : نستعلیق خوش ، محمد نصیر بن سلطان بن عبداللطیف قریشی
سفیانی ، ۱۶ رجب ۵۱۰۹۶ ، در هاشم مخزن الاسرار ، ۲۵۸ ص .

شرح مخزن الاسرار

از عبدالعزیز بن فخرالدین (مهروردی) جونیپوری . در ۴ ربیع الثانی ۵۱۰۳۵/۱۶۳۵ م
نگاشته است (بایان شرح) . در آخر شرح مینویسد : «فقیر عبدالعزیز که شارح و سبب این معانیست
اگرچه مصنفات فراوان داشته بعربی و بفارسی و نظم و نثر چون رساله جواهر الغیب و رساله
غیر منقوط و قطرات البحر و نکات . . . ؟ و واردات الحقایق و منازل الطریقه و ثمرات الخیرات و
دوچه المقال و مقصد اطوار . . . و نفوس القلوب قریب به بیست و پنج هزار بیت سه جز و هفت مقاله
و رقیمة العشق . . . اسرار در حل سوائلهای میر حسینی سادات و لغت (نعت؟) ملت و غیر آن ،
(نسخه گنج بخش ۳۱۳۳) .

آغاز: (مقدمه) : دیباجه نگار منشور آفرینش را تألیفست بر هر ورق . (مترن) : ۵۱۰۳۵ م . . .
اول تسمیه را می ستاید بعد ازان ابتدای کلام خود بتسمیه می نماید .
همان : گنج بخش ۳ : ۱۸۰۴ ، آنجا نام پدر شارح حسن بن ظاهر آمده و تاریخ مرگ شارح
نادرست ۵۹۷۵ یاد شده است . ظاهرا این اشتباه از «نسخه های فارسی» ۲/ (۱) : ۱۲۵۶ م است .
شده است . ما در نسخه گنج بخش ، شماره ۳۱۳۳ نام شارح را همان عبدالعزیز بن فخرالدین مهروردی ،
جونپوری و تاریخ شرح پیشگفته را دیده ایم .

N.M. 1969-354 : نستعلیق ، سده ۱۱ هـ ، مقدمه افتاده ، آغاز : حرم دلنهای ثانی ایشان را
توجه و توسل بنعمت آن روح الارواح است ، ۷۱۴ ص .

شرح مخزن الاسرار

از محمد بن قوام بن رستم بلخی کرخی . مولانا امتیاز علی عرشی (م ۱۹۱۱ م) نام او را

«بدرالدین مظہر بن قوام بن رستم بن محمود بلخی کرانی» گفته است و گمان برده کہ وی همان «مظہر کرہ» باشد کہ اصالش از باخ بودہ و پدرش در کرہ مانک (ہند) اقامت گزیدہ بود. ابن شرح در ۵۸۹۵ھ/۹۰-۱۴۸۹م یا بزودی پس از آن نگاشته شدہ است. ظہور الحسن بتهوری بن محمد کلیم اللہ حسینی حسینی در ہند دو بار ہمین شرح را جعل کردہ بنام خود و بعنوان «ظہور الاسرار» چاپ کردہ است. (رک: مقالہ «ظہور الاسرار نامی اور مظہر کرہ» مندرج در «مقالات عرشہ» ۴۰۸-۴۲۹، لاہور ۱۹۷۰م).

آغاز (مقدمہ): حمد و ستایش مرہر فاتحی را کہ فاتحہ کتاب او مفتاح. (شرح): ہست کلید . . . در افتتاح کتاب تقدیم مصرع اول بر تسمیہ سبب آن کرد کہ.

بنگرید بہ: ریو ۲: ۵۷۳، نسخہ های فارسی ۲/۱: ۱۲۵۷، گنج بخش ۳: ۱۸۰۳.

N.M. 1959-122/1: نستعلیق، محمد نصیر بن سلطان بن عبداللطیف قریشی سننیانی،

۱۶ رجب ۱۰۹۶ھ، مطالب گزیدہ آن شرح است در کنار «مخزن الاسرار»، ۲۵۸ ص.

N.M. 1968-190: نستعلیق، محمد قسیم پشوری، ۱۴ محرم ۱۲۷۷ھ، برای غلام حسن

و غلام حسین و پیر محمد، بدون مقدمہ، ۱۵۸ ص.

N.M. 1958-38/6-2: نستعلیق، سده ۱۱۳ھ، بدون مقدمہ، ۳ ص، ناقص الآخر و در

صحافی پس و پیش شدہ.

شرح مخزن الاسرار

از ناشناس.

آغاز: ہست کلید گنج حکیم . . . پوشیدہ نماند کہ بسم اللہ بر صدر کتاب چنانچہ رسم است

نوشته موافق حدیث شریف.

N.M. 1966-148: نستعلیق، ۲۴ ذیقعدہ ۱۱۲۲ھ، عنوانها شنگرف، ۳۱۰ ص.

شرح مخزن الاسرار

از ناشناس.

آغاز: ہست کلید در گنج حکیم . . . بدانکہ اسناد مصراع اول بسوی تسمیہ است و این

خبر است کہ مقدم آمدہ است.

N.M. 1971-385: نستعلیق، سده ۱۱۲ھ، تا بیان معراج نبوی، ۵۲ ص.

مفتاح المخزن = شرح مخزن الاسرار

از عبدالعفیظ ہاشمی لاہوری (نسخہ موزہ). بروزگار عالمگیر (۱۰۶۸-۱۱۱۸ھ) نگاشت.

(رک : تفصیلی فہرست مخطوطات پنجاب پبلک لائبریری ، لاہور ۱ : ۴۰۲ . آنجا نام شارح محمد حبیب اللہ بن عبدالحفیظ ہاشمی حسینی مکی ملتانی لاہوری آئندہ است) .
 آغاز (مقدمہ) : حمد لا احصی و ثنای لا انقضای سزای خدای بی ہمتای باشد (متن) : ہست
 کلید . . . مصرع نخستین این کتاب جواب مقدر است .

N.M. 1967-37/B : نستعلیق ، محمد اسلم بن حافظ دولت ، ۱۲ جلوس محمد شاعی

(۱۱۴۳ھ) ، در ہاشم «مخزن الاسرار» ، گ ۱-۸۱ .

مخزن اسرار = شرح مثنوی معنوی

مخمس مجمل الفتح = شاہنامہ از مروت

مدخل منظوم

در بخش ستارہ شناسی در ص ۱۰ گذشت .

مرآت الحدایق = دیباجۃ حدیقۃ الحقیقۃ

مراد الطالبین = شرح قصیدۃ بردہ

مرزا و صاحبہ

از وائف لاہوری . داستان عشقی پنجاب است . قہرمانان آن مرزا (مرد) و صاحبہ یا

صاحبان (زن) بودہ اند .

N.M. 1968 - 738 : نستعلیق ، ۲۱ محرم ۱۲۵۶ھ ، آغاز افتادہ : سیالی دختران ہمہ سال

او چند - نہال دوستی را شاخ پیوند ، در دیوان واقف ، ص ۱ - ۲۸ .

مرغوب القاری

در بخش قرائت ، در ص ۱۸ گذشت .

مرغوب القلوب

از شمس الدین تبریزی (نہ شمس الدین تبریزی ، کشنہ در ۵۶۴۰) . در ۱۳۵۶/۵۷۵۷ م در

۱ فصل سرودہ است . مثنوی عرفانی ست .

آغاز : بگویم حمد رب العالمین را - عطا کو کرد بر من عقل و دین را .

ہسان : ریو ۲ : ۸۷۴ ، نسخہ های فارسی ۴ : ۳۱۹۷ ، نفیسی ۱ : ۲۱۴ .

N.M. 1967 - 101 : نستعلیق ، سدہ ۱۱ھ ، عنوانہا شنگرف ، ص ۲۰ .

- N. M. 1961 - 958 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۱۰ ص .
- N.M. 1973 - 158 : نستعلیق ، ۲۸ محرم ، سده ۱۲ هـ ، در آغاز مقدمه کوتاه دارد ، متن و مطالب مشنوی با آیات و احادیث تطبیق داده شده ، ۳۶ ص .
- N.M. 1958 - 324/4 : نستعلیق ، ۵۱۲۳۰ و ۵۱۲۹۵ ، (تاریخ های مجموعه) ، عنوانها نانوئیس ، ش ۴ در مجموعه ، ص ۹۸ - ۱۱۱ .
- N.M. 1965 - 210/4 : نستعلیق ، (میر ابوالقاسم طباطبائی ، ۵۱۲۵۹) ، عنوانها شنگرف ، ش ۱۴ در مجموعه ، ص ۲۲۷ - ۲۵۱ .
- N.M. 1968 - 181/4 : نستعلیق ، کریم بخش ، متوطن چهاره ، گوجرانواله ، ۱ جمادی الاول ۵۱۲۸۷ ، عنوانها شنگرف ، ش ۴ در مجموعه ، ص ۳۴ - ۳۹ .
- N.M. 1969 - 370/2 : نستعلیق ، ۱۰ ربیع الثانی ۵۱۲۸۹ ، ش ۲ در بیاض ، ص ۲۵۰ - ۲۵۵ .
- N.M. 1971 - 309/1 : نستعلیق ، محمد مراد ، ۱۳ شوال ۵۱۲۹۹ ، در شهر پیر عبدالرحمان ، مطالب مشنوی با آیات و احادیث تطبیق داده شده ، ۴۲ ص .

مستزادات بیخود = رسایل بیخود

در بخش عرفان ، در ص ۲۲۲ گذشت .

مسلك المتقين

در بخش فقه خواهد آمد .

مصیبت نامه

از عطار نیشابوری . مشنوی عرفانی در یک مقدمه و چهل مقاله است .

آغاز : حمد پاک از جان پاک آن پاک را - کو خلافت داد مشتی خاک را .

همان : نویسی : «جستجو در احوال و آثار . . . عطار» : ۱۲۵ ، نسخه های فارسی ۴ :

۳۲۰۷ .

N.M. 400 : نستعلیق ریز و خوش ، فاضل بیگ برلاس ، بدستور نواب تاج خان ، ۴ شوال

۵۱۰۱۹ ، سرلوح ، جدولبند ۵ ، عنوانها شنگرف ، در چهار ستون ، ش ۲ در مجموعه ، گ ۸۶-۱۷۶ .

N.M. 1968 - 181/2 : نستعلیق ، کریم بخش ، متوطن چهاره ، گوجرانواله ، (ربیع الثانی

۵۱۲۸۷) ، گزیده آن مشنوی است ، ش ۲ در مجموعه ، ص ۱۳ - ۲۳ .

مطلع الانوار

از خسرو دهلوی . در ۵۶۹۷/۱۲۹۸ م سروده است . مثنوی عرفانی در ۲ مقاله است .

آغاز : بسم الله الرحمن الرحيم - خطبه قدس است بملک قدیم .

همان : نسخه های فارسی ۴ : ۳۲۰۹ .

شماره نسخه از قلم افتاده ، نستعلیق خوش و ریز ، ۹۳ - ۵۸۹۲ ، سرلوح ، جدولبند ،

اولین مثنوی در نسخه خمسۀ خسرو .

N.M. 1685 - 1961 : نستعلیق خوش ، سده ۵۱ ، سرلوح ، اولین مثنوی در خمسۀ خسرو .

N.M. 1961 - 962 : نستعلیق ، شاه محمد بن شیخ جمال بن شیخ مکرم بن شیخ عبدالکریم

بن شیخ عبدالصمد معروف به شیخ هره فرشوری صدیقی بلگرامی (برای احوال کاتب رجوع شود به :

تنقیح الکلام فی تاریخ البلگرام تألیف محمد محمود) ، ربیع الاول ۱۷ . ۵۱ ، در خانۀ میرزا برلاس بیگ

و مرزا ، نقل از روی نسخه شیخ نظام ضمیری بلگرامی (م ۳ . ۵۱ ، سرو آزاد : ۲۴۴) ، عنوانها

شنگرف ، جدولبند ، محشی ، ۲۰۸ ص .

N.M. 1958 - 911 : نستعلیق خوش ، سده ۵۱ ، قبل از ۸۸ . ۵۱ ، دو صفحۀ آغاز منتش

و مذهب ، جدولهای زرین ، عنوانها شنگرف ، در خمسۀ خسرو ، گ ۱ - ۶۹ .

N.M. 1969 - 355/3 : نستعلیق ، (محمد رضا بن محمد ثابت صادق) ، سده ۵۱۳ ، عنوانها

نانویس ، جدولبند ، ش ۳ در مجموعه ، ص ۶۴ - ۸۴ ، گزیده آن است .

N.M. 528/180 - 2 : نستعلیق ، عبدالله پال بن عالی پال ، ساکن کند جهانگیر پال ، ۱۶

ربیع الاول ۱۲۵۵ ، در قصبۀ جلال پور اوان ، از روی نسخه مورخ ۸ صفر : ۵۱ . . . نقل برداری

شده ، عنوانها شنگرف ، ش ۱ در مجموعه ، ۱۶۸ ص ، در متن و هامش .

N.M. 1978 - 67 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ، نسخه کامل .

مظہر آثار

از ناشناس . در آن چنین میسراید : جد خواجو اگر اسما بود - میر مرا جدہ چو زهرا بود .

عنوان مثنوی از این بیت استنباط کرده ام : مظہر آثار بود نامه ام - مظہر اسرار بود خامه ام . مثنوی

عرفانی در پیروی «مخزن الاسرار» نظامی سروده است . و این غیر از مثنوی «مظہر الاثار» سروده

جهانگیر هاشمی (م ۵۹۴۶) میباشد که این یکی نیز در استقبال مخزن الاسرار نظامی سروده شده است .

آغاز : هست نشید نغمات قدیم - بسم الله الرحمان الرحیم .

1340 - N.M. 1961 : نستعلیق خوش، سده ۱۲هـ، عنوانها نانویس، ۸۴ ص، ناقص الآخر .

معراج الخیال

از ملا علی رضا تجلی شیرازی اردکالی . (م ۱۰۸۸/۱۶۷۷م) . مثنوی عرفانی ست .

آغاز : بر سرم دیگر همای عشق یار - ریخت طرح آشیان از خار خار .

همان : ربو ۲ : ۷۳۸ ، نسخه های فارسی ۴ : ۳۲۱۹ .

266/10 - N.M. 1963 : نستعلیق ، علی رضا حسینی سبزواری ، (رمضان ۱۰۸۹هـ ، در

برهانپور) ، در جنگ ، ص ۳۲۳ - ۳۳۸ .

79/A - N.M. 1967 : نستعلیق ، سوهن چند بن تیک چند ، ۴ ربیع الاول ۱۱۱۹هـ ، در

شاهجهان آباد ، جدوایند ، عنوانها شنگرف ، ش ۱ در مجموعه ، ص ۲ - ۲۴ .

2 - 202/18 - N.M. 1958 : شکسته چلیپا ، (محمد انور ، ۱۱۱۶هـ) ، عنوانها شنگرف ،

در جنگ ، گ ۱۲۷ - ۱۳۳ .

معراج الخیال = چرخیات

از نظام الدین نظام استرآبادی معماپی (م ۱۰۲۱/۱۵۱۵م) . در پایان آن آمده : عروجی

شد خیالم را درین اندیشه زین معنی - مسما شد بمعراج الخیال این گفته غرا . قصیده الفیه است .

آغاز : فضای باختر شد شام گلگون از می حمرا - که آمد چرخ را در کوه مغرب شیشه

بر خارا .

بنگریه به : ذریعه ۲۱ : ۲۲۹ ، فرهنگ سخنوران : ۶۰۷ .

185/1 - N.M. 1962 : نستعلیق ، (۱۰۷۸هـ) ، ص ۵ - ۱۰ .

معراج سالک = معراج السالکین

از شاه برهان الدین (یاد داشت صفحه عنوان نسخه 324/5 - N.M. 1958) . در ۱۱۶۶هـ /

۱۷۵۳م سروده (فهرست موزه سالار جنگ ۵ : ۲۸۰) . در «نسخه های فارسی» ۴ : ۳۲۲۲ نام سراینده

«محمود» آمده و برای حواله این بیت نقل شده : ختم شد بفیض محمد رسول - امید این که محمود

گردد قبول . اما همین بیت در نسخه موزه (شماره فوق الذکر) چنین آمده است : ختم شد بفیض محمد

رسول - ز محمود امید آنکه گردد قبول . و اینجا کلمه «محمود» اشاره به نام دوست سراینده است و نیز

صفت خدا را بیان میکند. چون سراینده (برهان الدین) این را باشارت «محمود» سروده است ، چنانکه در آن میگوید : پس آنکه محمود اشارت نمود - که ابن مثنوی را بنظم آرزود . آغاز : بقدرت توانا خداوندگار - ترا چون شناسم ای کردگار .

ش ۵ در مجموعه ، ص ۱۱۳ - ۱۳۶ .
 N.M. 1958 - 324/5 : نستعلیق ، ۱۲۳۰ و ۱۲۹۵ (تاریخ مجموعه) ، عناوین ثانویس ،

ش ۵ در مجموعه ، ص ۱۱۳ - ۱۳۶ .
 N.M. 1968 - 181/5 ، نستعلیق ، کریم بخش ، متوطن چهاالیه ، گوجرانواله ، (۱۲۸۷هـ) ،

عنوانها شنگرف ، ش ۵ در مجموعه ، ص ۴۰ - ۴۷ .

معرفت الفرایض

در بخش «فقه» خواهد آمد .

مغازی النبی

در بخش «سیرت پیامبر» (ص) خواهد آمد .

مغنی نامه

از شاه شجاع الملک درانی کابلی (م ۱۲۵۸هـ) .

آغاز : مغنی چرائی تو در خواب ناز - درین بزم یک لحظه کن دیده باز . (نسخه گنج بخش

شماره ۱۲۷۳) .

N.M. 1960 - 17 : نستعلیق ، عبدالکریم ، ۱۳ محرم ۱۲۸۱هـ ، در دیوان شاه شجاع .

مفتاح التوحید

ذیل «مثنوی معنوی» ، در ص ۶۳۶ گذشت .

مفتاح حکمت

در بخش «پزشکی» ، در ص ۱۲۱ گذشت .

مفتاح المخزن

ذیل شروح «مخزن الاسرار» در ص ۶۴۶ گذشت .

مفرح القلوب

رک : دیوان فایز دهلوی ، نسخه 476 - N.M. 1958 در ص ۱۶۰ گذشت .

مقامات الطیور = منطق الطیر

مقامات العارفین = عدد المقامات

مناجات - ۱

از حسن قادری که مرید شاه محمد بود و این یکی مرید بهاء الدین بود . مناجات در حضور

حضرت رسول اکرم (ص) است ، با ابن ترجیع بند : کن نظر برحال زار این بی سرو پائی نوا - لیسن فی الدارین غیرک یا محمد مصطفی .

آغاز : یا رسول الله اغثنی مشکام پیش آمده - نفس کافر روز و شب بد رسم ، بد کیش آمده .
N.M. 528/267 : نستعلیق ، احمد شاه قادری بن فیض بخش ، سده ۱۲ هـ ، ۴ ص .

مناجات - ۲

از ناشناس . مناجات در پیشگاه شیخ عبدالقادر گیلانی (م ۵۶۱ هـ) است .

آغاز : یا دودمان مصطفی یا خاندان با صفا - پرنور عالم صاحب یا شیخ عبدالقادر .

جناب سید شرافت نوشاهی همین منظومه را در «جوامع الاسرار» (نسخه خطی آن در کتابخانه نوشاهی، مادن پال، بخش گجرات موجود است) از نگاشته ها و سروده های حافظ محمد برخوردار نوشاهی (م ۱۰۹۳ هـ) دانسته اند .

N.M. - 528/88 : نستعلیق ، ۲۷ پوه ۱۹۲۶ ب (۱۲۸۷ هـ) ، ۵ ص .

مناجات - ۳

از ناشناس .

آغاز : ای کریمی کار ساز ذوالجلال - مالک الملکی و ایزد بی همال .

N.M. 1961 - 1339 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ۱۰ ص .

مناقب حیدری

از حسین متخلص به فارغ بن حسن هندی شیعی . در آن میسراید : نام فارغ حسین ابن حسن - وین دو اسم اند اکرم و احسن . نام فارغ ازین دو نام ببخش - گنه شیعیان تمام ببخش . در سال هزار و اندی ، بروزگار عالمگیر (۱۰۶۸ - ۱۱۱۸ هـ) سروده است . سال اتمام این خجسته خطاب - سنه الف است از طریق صواب . که درین سال شاه عالمگیر - کرد بلدان معدل تسخیر . عنوان مثنوی در متن دیده نشد .

آغاز : سر این ناسه نام آن معبود - که زنامش دو کون یافت وجود - نام او کام بخش ناکامان - نیک نامی ده نکو نامان .

N.M. 1979 - 58 : نستعلیق ، سده ۱۴ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۲۲۸ ص ، ناتمام .

مناقب مرتضوی

در بخش «تذکره» خواهد آمد .

منطق الطیر = مقامات الطيور

از عطار نیشابوری . در ۱۱۸۷/۵۰۸۳ م یا ۷۶/۵۰۷۱ - ۱۱۷۵ م سروده . داستانهای عرفانی را بزبان مرغان گفته است .

آغاز : آفرین جان آفرین پاک را - آنکه جان بخشید و ایمان خاک را .
 بنگرید به : نفیسی : «جستجو در احوال و آثار... عطار نیشابوری» : ۱۲۹ ، پیشگفتار
 صادق گوهرین بر «منطق الطیر» ، تهران ۱۳۴۸ ش ، نسخه های فارسی ۴ : ۳۲۳۶ .
 N.M. 1973 - 98 : نستعلیق خوش ، محمد خلوتی ، ۵۹۷۴ ، بدستور خان اعتماد خان ،
 در آغاز نسخه مواهیر امرای مغول ثبت شده ، سرلوح ، تمام صفحات بوته های زرین دارند ، جدولبند ،
 عنوانها شنگرف و آبی ، ۳۹ ص ، برای معرفی بیشتر این نسخه بنگرید به : عبدالجبار قریشی : مقاله
 «عطار کی مثنوی منطق الطیر کا ایک نادر نسخہ» (اردو) ، مندرج در «پیوند های فرهنگی ایران و
 پاکستان» ، از انتشارات مرکز تحقیقات فارسی ، اسلام آباد ، ۱۹۷۷ م ، ص ۳۴۱ - ۳۴۹ .
 N.M. 1968 - 180 : نستعلیق ، سلطان محمد مروزی متخلص به مطربی ۱۴ - ۲۸ ربیع الاول
 ۱۷۰۱۷ ، عنوانها شنگرف ، ۳۴۶ ص .

N.M. 1959 - 255/2 : نستعلیق ، سده ۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ش ۲ در مجموعه ،
 ص ۳۳ - ۱۱۶ ، ناقص الآخر .

المنفرجه

متن عربی منسوب به حسن بصری ، چنانکه در «منکشفه فی شرح المنفرجه» آمده است . در
 «کشف الظنون» ۲ : ۱۸۶۹ کتابی بدین عنوان از ابو الحسن علی بن خلیل مصری زاهد مرصفی
 (م ۵۹۳۰) یاد شده است .

منکشفه فی شرح المنفرجه

شرح از عبدالقادر بن هاشم . ما عبدالقادر بن هاشم تنوی را میشناسیم که «حدیقه الاولیاء» را
 در ۱۶۰۷/۵۱۰۱۶ م نگاشته بود ، اما در شرح احوال و آثار او نام این کتاب دیده نمی شود .
 بنگرید به : پیشگفتار سید حسام الدین راشدی بر «حدیقه الاولیاء» ، چاپ حیدرآباد ، پاکستان ،
 ۱۹۶۷ م .

آغاز : (مقدمه) : بعد حمد بی منتهای و ثنای متجاوز العدد . (شرح) : اشتدی ازسه تنفرج -
 قد آذن لیک بالبلج - لغات الاشتداد سخت شدن .

948 - 1961 N.M. : نستعلیق ، سده ۱۱ هـ ، ۲۹ ص ، ناقص الآخر .

منوهر و مدهو مالت = مهر و ماه

مهر و ماه = نغمات العشق

از میر علی عسکری رازی ملقب به عاقلخان (م ۱۱۰۸ هـ / ۹۷ - ۱۶۹۶ م) . در ۱۰۶۵ هـ / ۵۵ - ۱۶۵۴ م سروده است . داستان عشقبازی منوهر (مرد) و مدهو مالت (زن) است .
 آغاز : خداوندا غم خود ده دلم را - ز عشق آمان نما هر مشکم را .
 همان : ربو ۲ : ۶۹۹ ، نسخه های فارسی ۴ : ۳۲۵۳ .

184 - 1972 N.M. : نستعلیق ، رلیا رام بدهره ، ۱۹ رجب ۱۲۰۸ هـ ، عنوانها نائویس ، ۱۳۸ ص .

50 - 1962 N.M. : نستعلیق ، ارجن بن برهن ، ساکن میترانوالی (بخش گوجرانواله) ، ۱۹ بیسالی ۱۸۹۱ ب (۱۲۵۱ هـ) ، عنوانها شنگرف ، ۱۷۰ ص .

میخانه

از زلالی خوانساری . در چهل «قدح» است . دیباجه نثری نیز دارد .

آغاز : (دیباجه) : الحمد لله از دوستگانی این آیه الهی . (متن) : نام او باد سینه میخانه -
 دهن هر که هست پیمانه .

270 - 1969 N.M. : نستعلیق ، شریف ، ۲۹ ربیع الاول ۱۲۸۱ هـ ، در پتنه ، سرلوح ، جدولبند ، در کلیات زلالی ، گ ۱۳۸ - ۱۵۰ .

1257 - 1961 N.M. : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، بدون دیباجه ، ۶۰ ص .

میخانه

از صایب تبریزی . مجموعه غزلیات او درباره «می» و «میخانه» است .

آغاز : ز سرو گل چمن مینا و جام آورد مستان را - ز بلبل مطرب رنگین کلام آورد
 مستان را .

بنگنید به : نسخه های فارسی ۴ : ۳۲۵۶ .

38 - 1978 N.M. : از روی نسخه خطی موجود در کتابخانه استاد سعید نفیسی در تهران ،

ماشین شدہ ، در حدود ۱۳۳۲ھ/ش/۱۹۵۳م ، با کلیات صایب بہ تصحیح امیر فیروز کوهی ،
مقایسہ شدہ ، ۸۶ ص ، اندارہ رحلی .

میرزا و صاحبہ

از خیراللہ فدا قادری لاهوری بن شیخ عبداللہ امانت خانی . در ۱۱۵۶ھ/۱۷۴۳م سرودہ
است . داستان محلی پنجاب است در عشقبازی میرزا و صاحبہ .

آغاز : حمد او گل بصد زبان گوید - غنچہ ہم بی لب و دہان گوید. دم کہ بی یاد اوست دم
نبود - ز جگر از خدنگ کم نبود .

بنگرید بہ : پاکستان بین فارسی ادب ۳ : ۲۱۵ ، آنجا مال تالیف ۱۱۵۵ھ آمدہ است ،
پنجابی قصے فارسی زبان میں ۱ : ۶۸ ، تذکرہ شعرای پنجاب : ۲۷۲ .

4 - 1962 - N.M. : نستعلیق ، نجم الدین ، سدہ ۱۳ھ ، عنوانہا نانویس ، ۱۲۶ ص .

73 - 1978 - N.M. : نستعلیق ، محمد علی ، سدہ ۱۳ھ ، برای پسر خود محمد حسین ، ۱۴۶ ص .

میرزا و صاحبہ = شمع محافل

نادر نامہ = دیوان نادر

در ص ۳۱ گذشت .

ناز و نیاز

از آفرین لاهوری . داستان محلی پنجاب در عشقبازی ہیر (زن) و رانجہا (مرد) است .

آغاز : بنام چمن ساز ناز و نیاز - کہ خار نیازش بود سرو ناز .

بنگرید بہ : پاکستان بین فارسی ادب ۳ : ۱۲۶ ، پنجابی قصے فارسی زبان میں ۱ : ۱۴۵ .

53/1 - 1976 - N.M. : نستعلیق ، ذبیحہ ۱۲۵۸ھ ، عنوانہا شنگرف ، ش ۱ در مجموعہ ،

ص ۲ - ۱۶۶ .

ناصر باری

در بخش «فرہنگنامہ» در ص ۳۶۴ گذشت .

ناگتانبہ ، رسالہ در کشیدن . .

در بخش «کیمیاء» در ص ۷ گذشت .

نام حق

در بخش «فقہ» خواهد آمد .

نان و حلوا - سوانح سفر حجاز

از بهاء الدین محمد عاملی . مثنوی ملمع در عرفان و اخلاق است . دیباجه مشهور نیز دارد .
آغاز : (مقدمه) : اما بعد حمد الله علی افضاله والصلاه علی . (متن) : ایها الالهی عن العہد
القدیم - ایها السامعی عن النہج القویم .

همان : نسخه های فارسی ۴ : ۳۲۶۲ .

N.M. 1962 - 144/3 : نستعلیق چلیبیا ، محمد حسین حافظ ، ۵۱۱۷۵ ، در چهار ستون ،
در آخر دیوان حزن ، ص ۳۳۸ - ۳۴۵ ، در ترقیمه نام آن «سوانح» آمده است ، عکس این نسخه
با «دیوان حزن» در کراچی چاپ شده است .

N.M. 1961 - 1253 : نستعلیق . ۳ جمادی الثانی ۲۶ هـ ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شنکرف ،
بدون دیباجه ، ش ۳ در مجموعه ، ص ۱۸ - ۳۵ .

N.M. 1957 - 668/9 - A : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شنکرف ، ش ۱ در مجموعه ،
ص ۲ - ۲۰ .

N.M. 1965 - 210/32 : نستعلیق ، (میر ابوالقاسم طباطبائی ، ۵۱۲۵۷) ، در حیدرآباد ،
عنوانها شنکرف ، ش ۳۲ در مجموعه ، ص ۶۰۹ - ۶۳۴ .

N.M. 1957 - 668/3 - A : نستعلیق ، ملا میرزا جان و حافظ عطاالله (کاتبان مجموعه) ،
ربیع الاول ۵۱۲۶۲ ، جدولبند ، عنوانها شنکرف ، ش ۲ در مجموعه ، ص ۲۳ .

N.M. 1962 - 57/2 : نستعلیق ، محمود ولایتی ، ساکن یوسف زئی . پرگنه سوهوم ، ۲۱
صفر ۵۱۲۶۴ ، در بهوپال ، ش ۲ در مجموعه ، ص ۱۳۳ - ۱۶۰ .

N.M. 1958 - 324/1 : نستعلیق ، ۵۱۲۹۵ ، (تاریخ مجموعه) ، ش ۱ در مجموعه ،
ص ۲ - ۳۵ .

N.M. 1961 - 959 : نستعلیق ، محمد ماه بن سید احمد ، سده ۵۱۳ ، در چهار ستون ،
۹ ص ، اندازه رحلی .

N.M. 1976 - 36 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، ش ۲ در مجموعه ، ص ۲۴ .

نان و قلیه

از علوی بن مصطفی . در استقبال «نان و حلوا» ی عاملی سروده است . در یک مقدمه و
هفت باب و یک خاتمه . مقدمه در اصطلاح علماء .

آغاز: (مقدمه): الحمد لله العليم القدير المنزه... اما بعد... چندین ابیات نادر ست که بعضی ازان در هنگام سفر و برخی ازان در مقام حضر.

983 - 1961 N.M. : نستعلیق چلیپا، سده ۱۳هـ، ۱۲ ص، قسمتی از اول و آخر متن افتاده.

نجات المسلمین

در بخش «فقه» خواهد آمد.

نزهة الارواح

از فایز دهلوی. رک: دیوان فایز 476 - 1958 N.M.، در ص ۱۶ گذشت.

نسب نامه

از میر یوسف والهیی قمی. همروزگار شاه عباس صفوی (۹۹۶ - ۱۰۳۸هـ) بوده. مثنوی عرفانی ست.

آغاز: می نهد خانه ام بجای کلاه - برسر نامه تاج بسم الله.

بنگرید به: فرهنگ سخنوران: ۴۳-۶۴۲، نسخه های فارسی ۴: ۳۲۷۲، نفیسی ۱: ۴۵۹.

266/15 - 1963 N.M. : نستعلیق خوش، میر علی رضا حسینی سبزواری بن حاجی میر

مرتضی سبزواری، ۱۰ جمادی الثانی ۱۰۸۹هـ در جنگ، ص ۴۳۴ - ۴۴۷.

نصاب تجنیس الالفاظ

در بخش «فرهنگنامه» در ص ۳۴۶ گذشت.

نصاب تجنیس اللغات

در بخش «فرهنگنامه» در ص ۳۴۷ گذشت.

نصاب الصبیا

در بخش «فرهنگنامه» در ص ۳۴۷ گذشت.

نصاب عربی بفارسی

در بخش «فرهنگنامه» در ص ۳۵۰ گذشت.

نصاب فارسی به اردو

در بخش «فرهنگنامه» در ص ۳۵۰ گذشت.

نصاب فارسی به پنجابی

در بخش «فرهنگنامه» در ص ۳۵۰ گذشت.

نصف النصاب

در بخش «فرهنگنامه» در ص ۳۵۱ گذشت.

نصیب اخوان

در بخش «فرهنگنامه» در ص ۳۵۱ گذشت .

نصیحة الملوک = کریمما

نظم الشمایل

در بخش «سیرت پیامبر (ص)» خواهد آمد .

نعت ها

مجموعه منثومه ها در ستایش حضرت رسول اکرم (ص) از اشرفی و حافظ است .

آغاز : یا رسول الله جان قربان تو - آیت لولاک اندر شان تو .

N.M. 528/282 : نستعلیق چلیپا ، سده ۱۳ هـ ، ۱۰ ص .

نغمات العشق = مهر و ماه

نقاش و صورت

از ناصر علی مرهندی . (همان : نسخه های فارسی ۴ : ۳۲۸۱) .

آغاز : الهی ذره ای دردی بجان ریز - شرر در پنبه زار استخوان ریز .

N.M. 1961 - 1334 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنکرف ، جدولبند ، ۶ ص .

نکته اسرار

از شاه حسین بخش رحمانی (ترقیمه) و شاید تخلص او «شاکر» بوده ، چنانکه در پایان مثنوی آمده : مکن فغان و خمش شاکرا که جمله توئی - هزار شکر که آمد یکی و رفت دوئی . مثنوی عرفانی با عنوانهای «سر» است در مطالب : عشق ، طلب عشق صادق ، فراق ، وصال ، توحید ، حیرت ، غفلت ، وهم ، شریعت ، عبادت ، اصل شریعت ، طریقت ، حقیقت ، معرفت ، فقر ، شرک ، ترک از حوادث دنیا .

N.M. 1958 - 262/63 : نستعلیق خوش ، سید محمد ظهور علی حسینی قادری ، ۶ محرم

۱۰۳۱ هـ ، عنوانها شنکرف ، آغاز افتاده : ثنای خویش کن ای مرهم جراحت جان - ثنای خویش کن

ای دلربا و آفت جان ، ۲۱ ص .

نل و دمن

از فیضی دکنی . (همان : نسخه های فارسی ۴ : ۳۲۸۴) .

آغاز: ای در تگ و پوی توز آغاز - عنقای نظر بلند پرواز .

208 - N.M. 1965 : نستعلیق ، سلطان محمد ، ۱ صفر ۱۲۰۹ هـ ، برای . . . خان (سحو

شده) ، عنوانها شنگرف ، محشی ، ۲۸۶ ص .

928/6 - N.M. 1957 : نستعلیق خوش ۵ صفر ۱۲۰۹ هـ ، با سهر مورخ ۱۲۱۰ هـ ، برای

غلام محمد ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ، ۲۸۶ ص ، محشی .

395 - N.M. 1964 : نستعلیق دیا رام ، ۱۹ بهاگن ۱۸۹۹ ب (۱۲۵۹ هـ) بروزگار شیر

سنگه ، عنوانها شنگرف ، ۲۸۴ ص .

736 - N.M. 1968 : نستعلیق ، فضل احمد بن میان شمس الدین بن محمد بخش عرف

کھوکھر ، ساکن ایمن آباد (بخش گوجرانواله) ، ۱۹ محرم ۱۲۹۰ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۳۵۵ ص .

1345 - N.M. 1961 : نستعلیق ، کشور داس بن تھا کر داس اگر واله شاهجهان آبادی ،

۱۷ رمضان (۴) جلوس عالمشاهی (= ۱۱۲۱ هـ) ، در بنارس ، ۳۲۰ ص .

نورس خیال

از فایز دهلوی . رک : دیوان فایز دهلوی 476 - N.M. 1958 ، در ص ۱۶ هـ گذشت .

نہر بحر

سراینده با شاه قطب الدین قلندر قادری ارادت داشت . در ۱۹ رجب ۱۲۶۴/۱۸۴۸ م

سروده است . مثنوی عرفانی است .

آغاز : بشنو از لی نغمه سراست - تا چه میگوید ازان عهد دوست ؟ .

168-1971 - N.M. : نستعلیق ، محمد محسن ، ۱۴ شعبان ، ۱۲۹۸ هـ ، عنوانها شنگرف ،

۱۴۴ ص .

نیرنگ عشق

از محمد اکرم غنیمت کنجی . در سلسله نوشاهیہ با سید صالح محمد (۱۱۱۸ م)

بیعت داشت و این یکی خلیفہ نوشہ کنج بخش (۱۰۶۴ م) بود . بیجا نیست اینجا تحقیقات تازه درباره

تاریخ مرگ غنیمت را ذکر کنیم . فہرست نگاران و تذکرہ نویسان سال درگذشت او را ۱۱۰۰ هـ ،

یا گوناگون نوشته اند کہ هیچکدام صحیح نیست . اخیراً نسخہ خطی مثنوی بنام «گلزار محبت»

بدست آمده (چند سال پیش این نسخه در کتابخانه شخصی کرامت الله در گجرات، پنجاب، دیده شد) که غنیمت آنرا بروزگار فرخ سیر (۵ محرم ۱۱۲۵-۱۱۳۱ هـ) مروده بود. و چون محمد ماه صداقت کنجایی، برادر زاده غنیمت کنجایی، تذکره «ثواقب المناقب» را در ۱۱۲۶ هـ نگاشته و در آن غنیمت را بعنوان «مرحوم» یاد میکند، پس غنیمت در آغاز سال ۱۱۲۵ هـ/۱۷۱۳ م زنده بود و در آخر همان سال (۱۱۲۵ هـ) در گذشته باشد. (رک: شریف التواریخ ۳/ (۲): ۲۶۰-۳۱۰).

غنیمت «نیرنگ عشق» را در ۱۰۹۶ هـ/۱۶۸۵ م سروده است. داستان عشقبازی شاهد و عزیز است. (بنگرید به: پاکستان بین فارسی ادب ۳: ۱۰-۳۲).

آغاز: بنام شاهد نازک خیالان-عزیز خاطر آشفته حالان.

N.M. 1961-1346: نستعلیق شکسته چلیپا، (هدایت الله، ۱۷ شوال ۱۱۹۵ هـ، در لاهور، نازک نویس)، عنوانها نانویس، ۴۶ ص.

N.M. 526/87: نستعلیق، سده ۱۲ هـ، ناقص الطرفین، آغاز: حجاب آنودی گویی از شنن - کزنده رخصت کستاخ گنتن (عنوان: گفتن زبان بریده را از عشق...)، ۴ ص.

N.M. 1969-211: نستعلیق خوش، ۱۶ شوال ۱۲۲۶ هـ، سرلوح، جدولبند، عنوانها شنگرف، ۱۶۶ ص.

N.M. 1978-28: نستعلیق خوش، نتهو مل بالهک، ۲۵ ربیع الثانی ۱۹ جلوس محمد اکبر ثنی (- ۱۲۳۹ هـ/۱۷ دسامبر ۱۸۲۴ م)، عنوانها شنگرف، ۱۰۸ ص.

N.M. 1968-141: نستعلیق، گلاب خان، ۲۳ ربیع الاول ۱۲۵۸ هـ، عنوانها شنگرف، ورق اول افتاده، آغاز: برای مستی دیوانه او - بود چشم بتان میخانه او، ۱۲۰ ص.

N.M. 1976-54/2: نستعلیق، ۱۶ رجب ۱۲۶۳ هـ، عنوانها شنگرف، ش ۲ در مجموعه، ۱۲۰ ص.

N.M. 1961-1335: نستعلیق، سده ۱۳ هـ، عنوانها شنگرف، ۱۰۴ ص.

N.M. 1961-1338: نستعلیق شکسته آمیز، نام کاتب معو شده، ۲۵ فوریه... سده ۱۳ هـ، عنوانها نانویس، ۱۴۰ ص.

واحد باری

در بخش «فرهنگنامه» در ص ۳۵۱ گذشت.

واقعه آمدن (دیدن) تیمور

از سید قاسم انوار (م ۸۳۷هـ) . مثنوی عرفانی با دیباچه نثری است .

آغاز : (مقدمه) : برادر عزیز را سعادت ابدی مساعد باد . (ستن) . الا ای شاهباز ملوک
لاهورت - مقید مانده ای در دام ناسوت .

همان : کلیات قاسم انوار ، باعتماد سعید نفیسی ، ص ۳۵۲-۳۵۵ ، نسخه های فارسی

ع : ۳۲۹۱ .

N.M. 1971-161/1 : نستعلیق خوش ، محمد بن محمد بقال ، ۵۸۷۷ ، در کلیات قاسم ،

ص ۳۶۰-۴۶۵ .

واله و سلطان

از شمس الدین فقیر دهلوی . در ۵۱۱۶۲/۱۷۴۹م سروده است . داستان عشق نافرجام واله
داغستانی با دختر عمویش خدیجه سلطان است .

آغاز : ای واله حسن دل گشت جان - عشق تو بهر دو کون سلطان .

بنگرید به : پیشگفتار ممتاز حسن بر «واله و سلطان» ، چاپ کراچی ، ۱۹۷۱م ، نسخه های

فارسی ع : ۳۲۹۲ .

N.M. 1967-20 : نستعلیق خوش ، محمد رفیع ، ۵۱۱۶۲ ، زیننه عنوانها و جداولها زرین ،

عنوانها شنگرف ، ظاهرا از آغاز یک برگ افتاده . (عنوان : تضرع بزرگه اکبریا . . .) ای خلعت هستم
تو داده - و ز فضل دری بن گشاده ، ۲۷ ص ، آثای ممتاز حسن عکس همین نسخه را چاپ کرده است .

وامق و عدرا

از صلحی . در آن میگوید : بحمد الله که صاجی یافت توفیق - که گشت این نظم را از روی
تحقیق . شدم از وامق و عدرا سخنگوی - بدادم این سخن را خلعت نوری . وی بروز کار اکبر پادشاه
(۹۶۳-۱۰۱۴هـ) از خراسان گریخته به هند آمد . در آن میسرآید : خراسان آنچنان شد محنت آباد -
که یک دل را ندیدم از غم آزاد . . . بسوی هند ره پیمای گشتم - در آن کشور قام فرسای گشتم .
در مقدمه اکبر پادشاه ، سلطان سلیم ، سلطان مراد (م ۱۰۰۷هـ) و دانیال (متولد ۹۷۹هـ) را مدح
گفته است . بنا برین ، این مثنوی میان مالهای ۹۷۹-۱۰۰۷هـ/۱۵۷۱-۱۵۹۹م سروده شده و چون
صلحی ، دانیال را جزو اهل کمال شمرده و اکتساب کنال چند سال باید طول کشیده باشد ، پس
با احتمال قوی این مثنوی بین مالهای ۱۰۰۰-۱۰۰۷هـ تألیف شده است . (پیشگفتار محمد شایع بر

«وامق و عذرا»ی عنصری : ۷۶-۷۷ لاهور. در همان مقدمه در ص ۳۴ از قول نگارنده «مجمع النفایس» ، روزگار تالیف این مثنوی قبل از ۵۹۹۳ گفته شده است) صلحی در مقدمه خود را شاگرد (معنوی) سخدوم جامی (۵۸۹۸م) خوانده است (نیز بنگرید به : مقدمه شفیع : ۸۰) .
آغاز : خداوندا دری از وصل بگشای - زفرعم ره بسوی اصل بنمای .

بنگرید به : روز روشن : ۷۹ ، آنجا آمده : «صلحی از مردم ایران بود و یکبار بر هند هم عبور نمود» . ظاهرا منظور از همین صلحی میباشد .

N.M. 1961-1337 : نستعلیق ، ۵۱.۷۰ ، عنوانها شنگرف ، آغاز افتاده : عبث باشد نشستن در وفایش - فدا کردن دل و جانرا برایش ، ۲۴ ص .

ورقه و گاشاه

از کسی که تعصب شیعی داشت . (عیوق نیست) . داستان عشقی ست با عناوین : داستان عذر ، داستان عمر که با گل شاه سی گفت ، رفتن ورقه سوی یمن ، رسیدن ورقه در یمن در نیم شب ، جنگ ورقه با ملک عنطر بعیدان . . .

آغاز : بنام قادر قیوم دانا - توانای دهد هر ناتوانا . ثنای قادر بیچون اکبر - جمیع گمراهان را اوست رهبر .

N.M. 1996-5 : نستعلیق ، ملا قیام دین ، غره جمادی الاول ۵۱۲۹۶ ، در هرات ، عنوانها شنگرف ، ۱۵۲ ص .

وصف کشمیر

از قدسی مشمهدی . مثنوی در ستایش مناظر طبیعی و ساختمانیهای کشمیر است . در «تذکره شعرای کشمیر» ۳ : ۱۲۷۳ آمده : «قدسی در رکاب شاهجهان پادشاه در سال ۵۱۰۴۲ بکشمیر رفت و مثنوی در توصیف کشمیر بهمان وقت گفته» ، سپس از ص ۱۲۷۴ تا ۱۳۰۸ قسمتی از آن مثنوی چاپ شده است .

N.M. 1967-79/B : نستعلیق ، سوهن چند بن تیک چند ، ۷ ربیع الاول ۵۱۱۱۹ ، در شاهجهان آباد ، جدولبند ، عنوانها نانویس ، آغاز : جهان در مهد آسایش ازان است - که عهد دولت شاه جهان است ، ش ۲ در مجموعه ، ص ۲۶-۶۲ .

N.M. 1958-202/2-2 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، آغاز : بنام پادشاه پادشاهان - سرافرازی ده صاحب کلاهان . (همان : نسخه های فارسی ۴ : ۳۲۹۹) ، ش ۲ در مجموعه ، ۱۰۴ ص .

وصلت نامه

از بهلول . نادرست به عطار نیشابوری نسبت داده میشود . در حال آنکه در آن چنین آمده است : آن چنانم گفتم عطار امین - در کتاب منطق از نور یقین . . . گفته عطار خود از مغز بود - لیک اندر صد لباس نغز بود . گفته بهلول از جانان بود - هر چه گوید آیت برهان بود . (رک : سعید نفیسی : «جستجو در احوال و آثار . . . عطار نیشابوری» : ۱۳۱) .

آغاز : ابتدا کردم بنام کردگار - خالق هفت و شش و پنج و چهار .

همان : نسخه های فارسی ۴ : ۳۳۰۰ .

N.M. 1961-1702/4 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، در جنگ ، ص ۸۱-۱۳۹ .

N.M. 1968-181/6 : نستعلیق ، کریم بخش بن محمد امیر یا منیر ، ۱۴ جمادی الاول

۱۲۸۷ هـ ، عنوانها شنگرف ، ش ۶ در مجموعه ، ص ۴۸-۹۶ .

وقایع پنون

از محمد حسین . (م ۱۲۲۵/۵۱۸۱۰ م) بن حافظ عبدالله بن شیخ ابوالحسن مبارک، ساکن گاجر گوله، بخش گوجرانواله، پاکستان. وی در سلسله نوشاهیه با میان لال شاه بیعت داشت. داستان عشقی «سی» (زن) و «پنون» (مرد) است. وی این داستان را از ذکر وقایع «تهل» تا «مرگ سی» (یعنی نیمه دوم) را در بحر متفاعیلن متفاعیلن - متفاعیلن متفاعیلن سروده است. و این قسمت از این بیت شروع میشود : سبحان الله که یتیم سی بی غسل و کفن کردند دفن - جهت آنکه بشرع شهیدان را حاجت نبود با گور و کفن . (رک : شریف التواریخ ۳ (۴) : ۱۴۱-۱۵۰) . پس از مرگ محمد حسین، شاگرد او شهباز خان سلمی بن محمد جمیل جالوی ، ساکن بدو سلمی ، بخش میانکوت ، پاکستان که وی (شهباز) نیز بوسیله پدرش در گروه نوشاهیه بیعت داشت ، این مثنوی را در ۱۲۵۱ هـ (= غم یار) / ۳۶-۱۸۳۵ م بدرخواست قاضی پیر بخش جلالپوری بتکمیل رسانیده و نیمه اول بر آن افزود ، در آن قسمت وی پس از حمد و نعت ، وقایع از تولد سی تا ذکر تهل اضافه کرده است . در ۱۲۵۱ هـ سراینده چهل ساله بود . بدین جهت وی در ۱۲۱۱ هـ متولد شده است . مثنوی «عجیب منظر» (فارسی) نیز از او در دست است که آنرا در ۱۲۷۵ هـ سروده بود . (رک : شریف التواریخ ۳ (۷) : ۱۲۶-۱۳۰) .

آغاز : (قسمت سروده شهباز) حمد ست حکیم حقیقی را از حیله حد و حساب افزون - آکو کرد طبایع را شایع ز اسرار صنایع بو قلمون .

N.M. 1958-984 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ورق اول افتاده ، تا عنوان :

«داستان مست شدن سسی و پنون و بردن برادران پنون را و گذاشتن سسی مخموره را در آنجا» ، اشعار سروده محمد حسین از اینجا شروع میشود : بعضی شده کامروائی جهان ، بعضی افتاده بصد مشکل - بعضی متعاقب نوحه کنان ، بعضی بنشسته در محمل ، ۱۰۸ ص .

وقایع غالب جنگ

از رفعت : تو ای رفعت کجا مدح علی کو - بصد زاری کنون عذر سخن گو . وی مرید سید صفدر (یا حیدر) علی بود و او را چنین ستایش کرده است : ترا . . . حیدر و صفدر علی نام - بشرح پاک احمد گام بر گام . مثنوی رزمی در احوال و وقایع راجه غالب جنگ است ، که رفعت آنرا بخواهش راجه جی لال سنگه بهادر بن (همان) غالب جنگ ، بروزگار واجد علی شاه ، فرمانروای اود (۱۲۶۳-۱۲۷۲ هـ) و بعهد نواب علی نقی سروده است . عنوان مثنوی در متن دیده نشد .

با محمد عباس رفعت بهوبالی را میشناسیم که در ۱۲۴۱ هـ متولد شده و در هنگام تالیف تذکره «صبح گلشن» از علی حسن خان ، در ۱۲۹۴-۹۵ هـ زنده بود و نظم و نثر فارسی را بخوبی می نوشت . پدر او شیخ احمد شروانی با دربار غازی الدین حیدر ، پادشاه اود (۱۲۲۹-۴۲ هـ) وابسته بود . (رک : صبح گلشن : ۱۸۰ - ۱۸۱) .

آغاز : سرنامه بنام آن خداوند - کزو اصداد می دارند پیوند . قدیری بر وجود بود و نابود - که از کن حجله عالم کرد موجود .

N.M. 1968-77 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها نانویس ، ۷۴ ص ، ناقص الآخر .

ولد نامه - پند نامه

هدیه اخیار

ذیلی شروح «تحفة الاحرار» در ص ۵۷ . گذشت .

هدیه الثقلین

از عزیز لکهنوی . در ستایش حضرت رسول اکرم (ص) است .

آغاز : مائیم و ثنای او تعالی - بنای بنای پست و بالا .

N.M. 1961-29 : نستعلیق ، سده ۱۴ هـ ، در کلیات عزیز .

هشت بهشت

از خسرو دهلوی . در ۱/۵۷۰-۱۳۰۲ م سروده است . داستان بهرام گور است .

- آغاز: ای گشاینده خزانه جود - نقش پیوند کار گاه وجود .
 همان: نسخه های فارسی ۴: ۳۳۰۸ .
 شماره از قلم افتاده: نستعلیق ریز و خوش ، ۹۳-۵۸۹۲ ، سلوح ، سومین مثنوی در
 نسخهٔ خمسہ او .
 N.M. 1961-1685: نستعلیق خوش ، سدهٔ ۵۱ ، دومین مثنوی در نسخهٔ خمسہ خسرو ،
 آغاز افتاده .
 N.M. 1958-911: نستعلیق خوش ، سدهٔ ۵۱ ، قبل از ۵۱۰۸۸ ، جدولبند ، عنوانها
 شنگرف ، در خمسہ خسرو ، گ ۱۹۸-۲۶۰ ، آغاز افتاده .
 N.M. 1976-102: نستعلیق ، نام کاتب در عمل صحافی از این رفته است ، ۲۶ جمادی الاول ،
 ۱۹ جلوس (محمد) شاه پادشاه (= ۱۱۰۵ هـ) ، در بیوپال ، عنوانها ناویس ، ۲۵۴ ص .
 N.M. 1965-147: نستعلیق ، شکسته آسبز ، امرت رای ، ۹ بحرم ، ۵۱۱۶ ، عنوانها
 شنگرف ، ۳۱۴ ص .

هفت اختر

در بخش «ستاره شناسی و اختر بینی» در ص ۵۲ گذشت .

هفت بند

- از ملا حسن کاشی از سراینندگان قرن هشتم هجری/چهاردهم میلادی بود . (زرک: نقیسی
 ۲۱۲: ۱ ، فرهنگ سخنوران: ۱۶۱) . هفت بند در منقبت حضرت علی (رض) است .
 آغاز: السلام ای سایهٔ خورشید رب العالمین - آسمان عز و تمکین ، آفتاب داد و دین .
 N.M. 1963-266/3: نستعلیق ، علی رضا حسینی میزواری ، ۵۱۰۹۶ ، در جنگ ،
 ص ۱۷-۲۲ .
 N.M. 1958-202/18-7: نستعلیق ، (محمد انور ، ۵۱۱۶) ، گ ۱۴۸-۱۴۹ .
 N.M. 1958-260/5-2: نستعلیق ، (سید حسن علی عرف شاه جیو) ، ۳ صفر ۵۱۲۲۷ ، در
 مصطفی آباد ، ش ۲ در مجموعه ، ص ۱۱-۱۶ .
 N.M. 1971-172: نستعلیق خوش ، میرزا نظر علی ، ۱۲ ذیحجه ۵۱۲۵۱ ، ۱۶ ص .
 N.M. 1961-831: نستعلیق ، (۵۱۲۵۱) ، ۳۴ ص .

هفت پیکر

از نظامی گنجوی . در ۱۱۹۷/۵۵۹۳ م سروده است . داستان بهرام گور است .

آغاز : ای جهان دیده بود خویش از تو - هیچ بودی نبود پیش از تو .

همان : نسخه های فارسی ۴ : ۳۳۱۷ .

N.M. 1957-807 : نستعلیق ، ۹ صفر ۱۰۲۰ هـ ، سرلوح ، جدولبند ، عنوانها شنگرف ،

۱۶۲ ص ، در متن و هاشم .

N.M. 1965-143 : نستعلیق خوش ، قبل از ۱۰۹۸ هـ ، در بلده سلطانیه در مدرسه غیاثیه ،

عنوانها شنگرف ، چهارمین مثنوی در نسخه خمسه او .

N.M. 1957-860/6 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، جدولبند ، عنوانها شنگرف ، چهارمین مثنوی

در نسخه خمسه نظامی ، گ ۱۳۲-۱۷۶ .

N.M. 1962-145 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، سرلوح ، جدولبند ، ۱۱ مجلس تصویر ۲۰۶ ص .

N.M. 1970-19 : نستعلیق خوش ، ۱۲۴۲ هـ ، سرلوح زیبا ، دومین مثنوی در نسخه

خمسه نظامی .

هیر و رانجها

از حیات جان باقی کولابی («کولاب» در جنوب «بخارا» پایتخت «ختلان» است) . باقی

که ز ذوق او الست است - هشیار مخوانیش که مست است . وی مرید عبدالله شاه نقشبندی بود و

بروزگار اکبر پادشاه از بخارا به هندوستان آمد . این مثنوی را بین سالهای ۹۸۳-۹۸۷/۷۹-۱۰۷۵ م

سروده بود . ظاهراً اولین مثنویست که در عشق‌بازی «هیر» و «رانجها» (هر دو از منطقه پنجاب بوده اند)

سروده شده است . (رک : پنجابی قصه فارسی زبان مین ۲ : ۳۶ ، نیز بنگرید به : فرهنگ سخنوران : ۷۷

«باقی کولابی» .

N.M. 1957-975/1 : نستعلیق ، سده ۱۱ هـ ، با مهر مورخ ۱۰۸۹ هـ ، جدولبند ، عنوانها

شنگرف ، از آغاز چهار ورق افتاده ، آغاز : گه درد دهد بدردمندان - گاهی بکند دوی ایشان ،

۱۷۴ ص ، از آخر نیز یک ورق افتاده .

هیر و رانجها = ناز و نیاز

یوسف و زلیخا

از جامی . در ۱۴۸۴/۵۸۸۹ م سروده است .

آغاز : الهی غنچه امید بگشای - گلی از روضه جاوید بنمای .

- همان : جامی از حکمت : ۱۹۷ ، نسخه های فارسی ۴ : ۳۳۳۱ .
- N.M. 1957-1048 : نستعلیق خوش و ریز، درویش محمد بن ادیر مرخ بن امیر شیخ محمد، ۲۷ ربیع الثانی ۵۸۹۶ ، با ۸ تصویر و عنوانهای آبی و زرین و شنگرف ، جدولبند ، در چهار ستون ، سومین مثنوی در خمسۀ جامی .
- N.M. 1971-375 : نستعلیق، (عبد) الرحیم الحافظ سمرقندی ، صفر، سده ۵۱۰ ، جدولبند ، ۲۸۰ ص ، سوریانه زده .
- N.M. 1959-429 : نستعلیق خوش ، شوال ۵۱۰۰۶ ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ، در چهار ستون ، ۱۰۶ ص ، اندازه رحلی .
- N.M. 1973-237/1-2 : نستعلیق ، شوال ، سده ۵۱۰ ، (در ۵۱۰۴ ، مقایسه شده) ، جدولبند ، عنوانها شنگرف ، پنجمین مثنوی در نسخه خمسۀ جامی .
- N.M. 1958-260/4 : نستعلیق ، محمد یوسف ، ۲ شعبان ۵۱۰۶۷ (که آن را ۵۹۷۱ ساخته اند) ، عنوانها شنگرف ، ۲۰۶ ص .
- N.M. 1957-648/7 : نستعلیق ، سده ۵۱۱ ، مرلوح ، جدولبند ، عنوانها شنگرف ، ۴۵۱ ص .
- N.M. 1957-912/36 : نستعلیق خوش ، سده ۵۱۱ ، جدولبند ، عنوانها شنگرف ، ناقص الطرفین ، آغاز : زمین با همتش یک مشت خاک ست - و مثنوی خاکش اندر ره چه باک ست ، ۲۱۸ ص .
- N.M. 1957-982/12 : نستعلیق ، سده ۵۱۱ ، جدولبند ، عنوانها شنگرف ، ناقص الطرفین ، آغاز : که آخر ما نه زان سان ست را هم - که مرده تن بگرگی بر نیائیم ، ۴۸ ص .
- N.M. 1971-374 : نستعلیق خوش ، ترقیمه به نظم آمده و کاتب در آن میرزا صادق جعفری را ستایش کرده است ، تاریخ کتابت ۵۱۱۹۸ ، ز هجرت بر رقم چون سال بگذشت - هزار و صد نود شد جفت با هشت ، با ۳ تصویر و مرلوح ، جدولبند ، عنوانها شنگرف ، ۲۹۲ ص .
- N.M. 1957-970/1 : نستعلیق ، (نجم الدین ، بخواش میان محمد بخش ، در کشمیر ، تازه نویس) ، سده ۵۱۲ ، جدولبند ، عنوانها آبی با زینۀ زرین و ۲۱ تصویر ، ۳۱۶ ص .
- N.M. 1968-571 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ۲۶۸ ص ، ناقص الآخر .
- N.M. 1957-895 : نستعلیق ، ۲۵ ذیقعدہ ۵۱۲۴۵ ، مرلوح ، جدولبند ، عنوانها شنگرف ، ۳۱۲ ص .

- N.M. 528-196 : نستعلیق ، محمد فاضل بن میان نور محمد ، ساکن سروہ (سروہ) ،
۵۱۲۴۵ ، عنوانها شنگرف ، ۲۹۸ ص .
- N.M. 1958-942 : نستعلیق خوش ، غلام محی الدین محمد قادری حجری ثم قصوری
و شاه نادر ، ۲۹ ذیحجہ ۱۲۴۷ھ ، برای میان ہاشم پساری ، عنوانها شنگرف ، ۲۳۶ ص .
- N.M. 1957-655/8 : نستعلیق ، محمد ہاشم بن محمد صلاح ، از قوم نارو ، ساکن اولکہ
(بخش شیخونورہ ، پاکستان) ، ۲۵ ربیع الثانی ۱۲۵۳ھ ، عنوانها شنگرف ، ۲۵۲ ص .
- N.M. 1972-139 : نستعلیق ، میر مید علی بن میر محمد ہاشم موسوی حسینی ،
۱۹ ذیعدہ ۱۲۶۷ھ ، عنوانها شنگرف ، ۲۹۶ ص .
- N.M. 1978-7 : نستعلیق ، میر عالم ، ۵ رمضان ۱۲۷۲ھ ، در وہیا ، عنوانها شنگرف ،
حوالی بیرون السطور دارد ، نسخہ کامل .
- N.M. 1957-1058/17 : نستعلیق ، سدہ ۱۳ھ ، عنوانها شنگرف و نانویس ، ۲۶ ص ، ناتمام .
- N.M. 528/184 : نستعلیق ، ۱۱ ہاژ ۱۹۷۷ ب (سدہ ۱۳ھ) ، عنوانها شنگرف ، ۳۱۰ ص .

شرح یوسف و زلیخای جامی

از محمد بن غلام محمد گمہوی . (بنگرید بہ : نسخہ های فارسی ۵ : ۳۵۰۳) .

آغاز : (مقدمہ) : حمدلہ . بسا اوقات در دل این فقیر خیال شرح نمودن محبت نامہ مولانا
عبدالرحمن جاسی سی گذشت . (متن) : الہی غنچہ امید بگشای . . . ظاہر آنست امید مطالب
و مآرب دو جہانی خواستہ و گشادن غنچہ آن .

N.M. 1959-59 : نستعلیق ، شمس الدین بن دری خان افغان ختک ، ساکن شیدو ،
۲ رمضان ۱۱۸۷ھ ، ۲۰۴ ص .

N.M. 1971-19 : نستعلیق ، مستقیم رنگریز بن میان شہرت رنگریز بن میان وارث الدین ،
ساکن لاہور ، ۱۲۴۲ھ ، ۲۲۶ ص .

N.M. 1957-655/63 : نستعلیق ، سدہ ۱۲ھ ، متن شنگرف ، ۱۸۸ ص .

N.M. 1979-62 : نستعلیق ، بخامہ تازہ نام کاتب چنین آمدہ است ، «عبداللطیف ولد مولوی
غلام حیدر ساکن قلعدہ دلاور» ، ۲۹۸ ص .

شرح یوسف و زلیخای جامی

از محمد گل بن محمد نور بن محمد قاسم بن حضرت عبدالله معروف به حاجی بهادر نقشبندی
کوهاتی (حاجی بهادر ۹۸۹-۱۰۹۹ هـ).

آغاز: (مقدمه): حمد صانعی را مصر فلک را بیوسف مه آراسته . (متن): الهمی غنچه . . .
بدانکه یا الهمی برای خطاب است .

N.M. 1957-668/9-D : نستعلیق ، ۱۲ رمضان ، سده ۵۱۳ ، ش ۴ در مجموعه ،

ص ۱۲۱-۲۲۲ .

شرح یوسف و زلیخای جامی = سی درسی

از عبدالواسع هانسوی . در مدت سی روز نگاشته است .

آغاز: محبوب ترین مقالات شرح قصه ستایش جمال یوسفی است .

N.M. 1957-889 : نستعلیق ، غلام قادر بن غلام محمد ساکن ساعو واله ، بخش سیالکوت ،

۱۰ ربیع الاول ۱۲۶۸ هـ ، ص ۹۰ .

N.M. 1976-21 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، عنوانها شنگرف ، ش ۱ در مجموعه ، ص ۱۱۰-۱۱۱ .

فرهنگ یوسف و زلیخای جامی به اردو = معین الالفاظ ، در ص ۳۴۵ گذشت . یوسف و زلیخا

از سیف الله سیفی ، ساکن شاهزاده ، بخش سیالکوت (پاکستان) . در ۱۲/۱/۱۷۰۰ م
بخواش عصمت الله (ظاهر پسر سراینده) سروده است . در آن میسراید . بهر کس سیفیا زین مرگ داغ
است - ز بیم کس گزین داغش فراغ است . بین سیفی ز مکر چرخ مکار - که یاری را جدا چون کرد از
یار . . . بطفلی از رموز علم آگه - ضیاء الدین یعنی عصمت الله .

این مثنوی در حقیقت تکلمه «یوسف و زلیخا» ی جامی است و مصائب این از واقعه «آمدن
برادران یوسف به مصر برای خرید غله» شروع میشود . سیفی در آن میگوید: ازان پس قصه یوسف
بگویم - بقدر قوت اسپ فکر پونیم . ولی الله جامی قصه گفته - ولیکن گوهر آخر نسفته .

آغاز: نخستین حمد میگویم خدا را - که پیدا کرده پرورد ما را . بما ایمان بداد از رحمت
خویش - شرف داد است بر هر خلقت خویش .

بنگرید به : پاکستان میں فارسی ادب ۳ : ۲۷۶ ، آنجا سیف الله سیفی سراینده «بهرام نامه»
یاد شده است ، نسخه خطی این بهرام نامه در کتابخانه گنج بخش ، بذیل شماره ۱۲۷۲ موجود است .
که در بخش سیالکوت در «سمبریا» کتابت شده و سیفی آنرا در شصت سالگی ، در ۱۲۰۵ هـ سروده بود .

بدین حساب وی در حدود ۵۱۱۴۵ هـ زاده شد . پس با در نظر داشتن تاریخ «یوسف و زلیخا» ی مورد بحث (۵۱۱۱۲ هـ) نمیتواند هر دو «سیفی» یکی باشند .

N.M. 1975-108 : نستعلیق ، مده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ۱۵۶ ص ، ناقص الآخر .

یوسف و زلیخا = دلریش

از عمران .

یوسف و زلیخا

از فرخ حسین ناظم هروی (م ۵۱۰۸۱/۷۱-۱۶۷۰ م) . در سالهای ۷۲-۵۱۰۵۸/۶۲- (م ۱۶۴۸) سروده است .

آغاز : خدایا چون سپهرم سینه بگشای - دلم طوطی کن و آینه بنمای .

همان . نسخه های فارسی ۴ : ۳۳۴۴ ، فرهنگ سخنوران : ۵۹۱ .

N.M. 19۵7-364 : نستعلیق ، محمد عابد بن محمد زاهد متخلص به ممتاز سمرقندی

(احوال او در تذکره نصر آبادی ، چاپ طهران ، ۱۳۱۷ ش ، ص ۴۳۹ آمده است ، و در فرهنگ سخنوران : ۵۶۴ برای احوال ممتاز سمرقندی غیر از تذکره نصر آبادی هیچ ماخذ دیگری ذکر نشده است ، بدینجهت نسخه حاضر اهمیت فراوان دارد) ، عنوانها شنگرف ، ۳۴ ص .

N.M. 1975-123 : نستعلیق ، مده ۱۲-۵۱۳ ، بعضی صفحات نونویس ، عنوانها شنگرف ،

جدولبند ، ۴۷۷ ص .

یوسف و زلیخا = صفات العاشقین

از هلالی .

داستان

انوار سہیلی

- از حسین کاشفی (م ۱۹۱۰ء) . از عربی بفارسی ترجمہ کردہ است .
آغاز : حضرت حکیم علی الاطلاق جلت حکمۃ کہ وظایف لطایف حمد و ثنای او .
ہمان : ریو ۲ : ۷۵۶ ، نسخہ های فارسی ۵ : ۳۵۲۳ .
245 - N.M. 1970 : نستعلیق ، منسا رام ، ۱۸ ربیع الاول ۱۰۹۹ھ ، آغاز افتادہ : براہ
راست دعوی کن و پرستندگان مرا بموعظت ، ۵۳۴ ص (موزہ ۱ : ۲۶۵) .
155 - N.M. 1965 : نسخ و تعلیق خوب ، ۲۲ صفر ۱۴ محمد شاہی (= ۱۱۴۵ھ) ،
سرلوح ، جدولبند ، موریانہ زدہ ، ۵۵۲ ص ، (موزہ ۱ : ۲۶۴) .
1 - N.M. 1978 : نستعلیق خوش ، ملک سیف الدین قادری ، جمعہ ۲ صفر ۱۲۶۱ھ ،
سرلوح ، عنوانها سنگرف ، برای تصاویر جا خالی مانده ، ۱۲۱ ص .

انوار سہیلی

برای تحریر مادہ و روان آن بنگرید بہ : عیار دانش ، در ہمین بخش .

بہار دانش

- از شیخ عنایت اللہ کنبوہ لاهوری (۱۰۱۷ - ۱۰۸۲ھ) . در ۱۰۶۱ھ ، ۱۶۵۱م نگنستہ است .
داستان عشقی جہاندار شاہ و بہرہ ور ہانو است .
آغاز : (مقدمہ) : فاتحہ کتاب مستطاب آفرینش و پیرایہ صحیفہ دانش . (متن) : پیرایہ دہ
دیباچہ سخن حمد حکیمی ست کہ ملک معنی .

همان : پاکستان میں فارسی ادب ۲ : ۲۴۳ ، ریو ۲ : ۷۶۵ .

373 - N.M. 1971 : نستعلیق ، غلام رسول ، ۲ . ذیقعدہ ۵ جلوس عالمگیر (= ۱۰۷۲ھ) ، جدولبند ، سوریانہ زدہ و بہم چسپیدہ ، جدولبند ، ۵۳۸ ص .

912/27 - N.M. 1957 : شکستہ ، موهن داس ، برای مولانا محمد یوسف ، ۲ . ذیقعدہ ۱۱۷۱ھ ، در برهان پور ، ۷۹۰ ص . (موزه ۱ : ۲۷۸) .

6 - N.M. 1978 : نستعلیق ، احمد یار ، سدہ ۵۱۲ھ ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ، نسخہ کامل .

528/69 - N.M. : تعلیق ، دیو چند بن نانک چند ، ۱۸ شوال ۱۲۳۷ھ ، آغاز افتادہ : دل پارہ میزد ، ۳۰۴ ص ، (موزه ۲ : ۲۸۳) .

1010 - N.M. 1961 : نستعلیق ، غلام یوسف ، ۲۶ شعبان ۱۲۴۶ھ ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ، ۴۳۶ ص .

283 - N.M. 1963 : تعلیق ، قطب الدین ، ۱۸۹۳ ب (= ۱۲۵۲ھ) ، برای قاضی عبداللہ ، جدولبند ، عنوانها شنگرف ، آغاز افتادہ : کہ در جلوہ نمود آرد نظم تونگری زخاک ، ۷۶۰ ص (موزه ۱ : ۲۸۴) .

154 - N.M. 1965 : تعلیق ، ۲۱ جمادی الاول ۱۲۷۴ھ ، ۵۳۲ ص . (موزه ۱ : ۲۸۲) .

147 - N.M. 1969 : تعلیق ، ۲۶ مارس ۱۸۶۰م / ۳ رمضان ۱۲۷۶ھ ، ۳۶۸ ص . (موزه ۱ : ۲۷۹) .

81 - N.M. 1974 : نستعلیق ، ۱۳ رمضان ۱۲۹۳ھ ، در بنگالہ ، عنوانها شنگرف ، نسخہ کامل .

655/40 - N.M. 1957 : تعلیق ، سدہ ۵۱۳ھ ، ۴۶۰ ص .

1 - N.M. 1957 - 974/3 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۳ھ ، عنوانها شنگرف ، ش ۱ در مجموعہ ، ۷۱۰ ص .

569 - N.M. 1968 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۳ھ ، سرلوح ، با تصاویر ، جدولبند ، ۷۹۴ ص (موزه ۱ : ۲۸۱) .

دلگشا = فرهنگ بہار دانش

از اسمعیل بن سید عبدالستار . بہخواہش بعضی عزیزان و شاگردان خود در ۲۷ جمادی الثانی

۱۱۳۴ مطابق ۴ جلوس محمد شاه ، در عدلی ریامت پناه فخر الدین ، در مکتب و محله رایزاده انندی رام نگاشته است . فرهنگ واژه های مشکل عربی و فارسی به ترتیب حروف تهجی است .

آغاز : الحمد لله والمنة برآن مالک الملک را و هو علی کل شی قدیر عالم گوناگون را که بکتم عدم مخفی و متواری بود ، بر آورده .

N.M. 1967 - 74/1 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، واژه ها شنگرف ، ش ۱ در مجموعه ،

ص ۱ - ۳۴ .

فرهنگ بهار دانش

از بدر الدین انصاری .

آغاز : حمد جان آفرین را که نور جان بظلمت آباد اجسام که .

N.M. 1957 - 247/30 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، جدولبند ، ص ۵۸ ، (سوزه ۱ : ۲۸۵) .

محمود اللغات = فرهنگ بهار دانش

از محمد بن شیخ عبدالواحد بن قاضی شمس الدین ، ساکن بریلی (هند) . در ۱۱۱۰/۳۸ - ۱۷۳۷ م فرهنگ الفاظ مشکل «بهار دانش» را به ترتیب الفبائی نگاشته است .

آغاز : فاتحه فرهنگ آفرینش و فهرس ابواب دانش ثنا بهار برای آفرین . . . . . چمن آرای ایجاد و تکوین است .

N.M. 1961 - 1175 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، با مهر مورخ ۱۲۴۴ هـ ، عنوانها شنگرف ،

ص ۴۹۴ .

بهرام گور بادشاه و بانو حسن پری

متن ترکی از عزیز الله بیگ باتاش . نسخه سوزه ترجمه زیر نویس فارسی و اردو را دارد .

آغاز : (ترجمه فارسی) : حمد و ستایش فراوان بدان خدای تعالی که از فرمان یک کن و از فرموده .

N.M. 1961 - 683 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، متن فارسی شنگرف ، ۱۸۸ ص . ناقص الآخر .

تاج الملوک و بکاوی = گل بکاوی

جامع الحکایات = ترجمه الفرج بعده الشدة والضیقة

متن عربی از ابوالحسن علی مدائنی (م ۵۲۳۵) ، با افزودگیهای قاضی ابو علی محسن بن ابرالقاسم علی تنوخی (۳۲۷ - ۵۳۸۴). ترجمه فارسی از حسین بن اسعد (سعد) دهستانی. در بین سالهای ۶۳ - ۶۵/۵۶۵۱ - ۱۲۵۳ م ترجمه کرده است. داستانهای است در شادی پس از سختی در ۱۳ باب. آغاز: حمد و ثنا قیومی را که عجز عقول ذریات آدم از ادراک کنه ذات .

همان: نسخه های فارسی ۵: ۳۶۶۴ ، نفیسی ۱: ۱۸۶ ، تاریخ ادبیات در ایران از صفا ۳: ۳۶ - ۱۲۳۴ .

N.M. 1973 - 154/1: نستعلیق ریز و زیبا ، سده ۵۱ ، صفحه اول زرین ، جدولها ، ۹۷۲ ص .

جامی و میرزا همدم

داستان دلباختگی مولانا عبدالرحمان جامی (م ۵۸۹۸) به جوانی بنام میرزا همدم سمرقندی است. آغاز: راویان اخبار . . . روایت میکنند که روزی از روزها حضرت مولوی در خانه خود نشسته بودند .

نمان: گنج بخش ۳: ۱۳۹۵ .

N.M. 1974 - 140: نستعلیق ، سلا غزنین خان ، ربیع الاول ۵۱۲۷۴ ، بدستور ملا نور محمد ، از آغاز یک ورق افتاده: غم و غصه و اندوه او را دور کنند ، ۱۳۰ ص ، در ترقیمه بنام «قصه احمد جامی» یاد شده است .

N.M. 1961 - 1521: نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، ۴۲ ص .

جوامع الحکایات و لوامع الروایات

از سدید الدین محمد عوفی . در ۵۶۲۵/۲۲۸ م زنده بود . داستانهای تاریخی ست .

آغاز: (ج ۱): حمد و ثنا مبدعی را که از بدایت صباح وجود تا نهایت رواج عدم .

همان: تاریخ ادبیات در ایران از صفا ۲: ۱۰۲۸ ، نسخه های فارسی ۵: ۳۶۶۹ .

N.M. 1961 - 1366: نستعلیق ، شیخ محمد حافظ بن شیخ برهان الدین ، ۱۶ ذیقعد

۵۱۱۳۴ ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ، آغاز افتاده: وی بازی از زرکه متقارش ، ۷۸۴ ص .

منتخب جوامع الحکایات و لوامع الروایات

از ناشناس . کاتب نادرست نام کتاب را «جوامع الکام» نوشته است .

آغاز: هذا منتخب کتاب جوامع الکلام که محمد بن شدید (کذا) عوفی از احادیث صحیح و لغات فصیح و کلمات پسندیده و حکایات منجیده فراهم آورده .

313 - N.M. 1969 : نستعلیق ، ۲/۱۱۰ ، سرلوح ، ۵۴ ص .

جزیره خضرا

از محمد باقر مجلسی (م ۱۱۱۰ هـ) . داستان درباره یک جزیره خیالی است که بعقیده سولما آغا مسکن امام زمان (ع) میباشد . (ذریعه ۵ : ۱۰۵) .

نسیم الصبا فی قصه الجزیره الخضرا = شرح جزیره خضرا

از مفتی سید محمد عباس لکهنوی (م ۱۳۰۶/۸۹ - ۱۸۸۸ م) . (بنگرید به : ذریعه

۲۴ : ۱۵۶) .

آغاز: گل همیشه بهاری که سرفرازان قلمرو دانائی زیب دستار کلام سازند .

514 - N.M. 1961 : نستعلیق ، وزیر علی بن سید امیر علی ، ۲ رمضان ۱۲۸۷ هـ در

حیدرآباد (هند) ، ۳۲ ص .

جنگ لطیفه

از لطیفه بیگم (رک) : «لطیف اللغات» ، در بخش فرهنگنامه ص ۳۴۲) . وی همسر نصر است

بود . مادرش بانو شریف و پدر شوهرش نوح الله نام داشت ، چنانکه در آن میسراید : نام پدرم بود باقر ، نام شو نصر الله است - مادرم بانو شریف و خسر من نوح الله است . داستان های اخلاقی به نثر و نظم است .

آغاز: ستایش و نیایش بخالق ذوالجلال که ایزد متعال خداوند بیچون عالم گوناگون .

1016 - N.M. 1961 : نستعلیق ، شهاب ، ۵۱۱۷۵ ، ترقیمه به نظم آمده : حمد های حق

ابد جنگ لطیفه شد تمام - دفع اول از خط عاصی شهاب مستهام . کمترین اولاد حضرت شاه زین العارفين - کومت چون خود در سمای معرفت مشهور نام . (مرگ زین العارفين در ۱۱۵۹ هـ واقع شد) ، یکمزار و صد و هفتاد و پنج از هجر بود - آخر ثانی جهاد این نسخه پذیرفت اختتام . سه جلوس شاه دهلی شاه عالم پادشاه - بنگ را قاسم علی خان صوبه جم احتشام ، (بنگ تحف بنال است) ، ۲۵۴ ص .

جنگ نامه امیر حمزه = حمزه نامه

چند تحریر در دست است . در وقایع جنگی امیر حمزه بن عبدالمطلب (شهادت ۵۳/۶۲۵ م) .

است .

بنگرید به : ریو ۲ : ۷۶۰ ، نسخه های فارسی ۵ : ۳۶۸۴ .

۴۴/۴ - N.M. 1958 : نستعلیق خوش ، ملا محمد اسحاق ، ۲۵ ذی قعدة ۱۰۹۹ هـ ، جدولبند ، آغاز : حمدله . این قصه مشهور است در عرب و عجم و در کل بلاد ، ۵۰۰ ص (موزه ۱ : ۲۵۶ ، آنجا نام نگارنده ملا جلال بلخی ؟ یاد شده است) .

۱۷۶ - N.M. 1971 : تعلیق ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، آغاز : حمدله . قصه معروف عرب (و) عجم در ، ۶۳۶ ص ، (موزه ۱ : ۲۵۷) .

جنگ نامه امیر عبدالرحمان

بروایت حکیم ابو طاهر . وقایع جنگی امیر عبدالرحمن بن اسد بن . . . بن مظهر بن نوفل بن قینان بن عبدالمطلب (مقدمه) به شیوه داستان نگاشته شده است .

آغاز : اما راویان اخبار و ناقلان آثار محدثان داستان بوستان کهن و خوشه چینان خرمن سخن و صرافان دارالعیار سخن . . . بعد از حمد معبود نعت نبی .

۲۳۲ - N.M. 1973 : نستعلیق ، خیرالله بن محمد یوسف بن شیر بن مصطفی ، ۱۵ صفر ۱۲۷۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۱۰۵۶ ص ، چند برگ در آغاز آسیب دیده و پاره شده است .

چهار درویش

از خسرو دهلوی (م ۵۷۲۵) . داستان آزاد بخش پادشاه روم و پسر او بختیار و چهار درویش دیگر است .

آغاز : اما بن بعد راویان اخبار و ناقلان آثار طوطیان .

بنگرید به : ریو ۲ : ۷۶۲ .

۳۹۶ - N.M. 1964 : تعلیق ، ۲۶ رمضان ۱۸۵۶ ب (۱۵ - ۱۲۱۴ هـ) ، ۴۸۰ ص ، (موزه ۱ : ۲۷۵) .

چهل داستان

از ناشناس . مجموعه چهل داستان اخلاقی است .

آغاز : حکایت اول . دو زن در طفلی منازعت می کردند و گواه نداشتند .

۱۰۲۱/۱ - N.M. 1961 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، در مجموعه ، ۳۴ ص .

چهل طوطی = طوطی نامه

حاتم نامه = هفت سیر حاتمی
 حکایات الدرایات = طوطی نامه
 حمزه نامه = جنگ نامه امیر حمزه
 خزان و بهار

از قاضی شریف الدین محمد (محمد شریف) کشف شیرازی (۱۰۰۱ - ۱۰۶۰ هـ) . بسال
 ۱۶۴۸/۵۱۰۵۸ م در زمینه «فرج بعد الشدة» نگاشته است .

آغاز : چمن آرای فرج بعد از شدت در خزان و بهار روزگار .

همان : گنج بخش ۲ : ۹۱۴ ، نسخه های فارسی ۲/ (۲) : ۱۶۰۱ .

N.M. 1963 - 266/4 : نستعلیق ، علیرضا حسینی سبزواری ، ۱۷ رمضان ۴ جلوس

عالمگیری (= ۱۱۱۲ هـ) ، گزیده آن کتاب است ، آغاز : در اساس اول که سببی بر صبر است ، این
 حکایت مسطور است ، صاحب تاریخ فرج بعد از شدت چنین روایت میکند ، در جنگ ، ص ۹۶-۱۹۵ .

داستان سوداگر

داستان سوداگر هندی ست .

آغاز : راویان اخبار و ناقلان اسماز چنین آورده اند که در شهری از شهرهای هند سوداگری .

N.M. 1961 - 1301/A : نستعلیق ، سده ۵۱۲ هـ ، با دیوان امیر یکجا صحافی شده ،

گ ۱۳۰ پ - ۱۳۷ .

داستان محمد حنفیه

آغاز : حکایت محمد حنفیه . . . راویان و ناقلان آثار چنین آورده اند که امیر المومنین

حسین (بن) علی علیه السلام در حیات خود یک رقعہ نوشت .

N.M. 1957 - 910 : نستعلیق ، (سیر سید اسماعیل بن سید نعمت الله حسینی ، رمضان

۱۰۹۲ هـ ، در حیدرآباد) ، ش ۲ در مجموعه ، ص ۲۸۵ - ۳۷۱ .

داستانهای ائمه

از ناشناس . داستانهای حضرت علی (رض) و سایر ائمه (رح) است .

N.M. 1961 1020 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ هـ ، ناقص الطرفین ، آغاز : بخانه بر من او بخانه

و بمنزل آنحضرت بر دم ، ۲۱۶ ص .

داستانهای ظرافت آمیز

از ناشناس .

N.M. 1971 - 144 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ناقص الطرفین ، ظاهراً قسمتی از جنگ میباشد ،

۱ ص ، در آغاز نسخه ابیات پنجابی از محمد هاشم تھریالوی نوشاهی (م در حدود ۱۲۵۹ هـ) آمده است .

دزد و قاضی

از ناشناس .

آغاز : روایت کرده اند که در زمان هارون الرشید در شهر بغداد قاضی بود با علم و زهد

آراسته .

بنگرید به : گنج بخش ۳ : ۱۳۵۵ .

N.M. 1963 - 266 : نستعلیق ، ابو طالب حسینی ، بخواهش برادر خود و عموی خویش

میر علی رضا (حسینی سبزواری) کتابت کرده ، [۴۵ جلوس عالمگیری (= ۱۱۱۲)] ، در جنگ ،

ص ۲۰۶ - ۲۱۶ .

N.M. 1961 - 833 : نستعلیق ، ۱۴ رجب . ۱۲۹۰ هـ ، آغاز : اما بعد آورده اند که در زمان

هارون الرشید مردی بود بسیار مومن ، ۷۵ ص .

دلکشا

فرهنگ بهار دانش است که در ص ۶۷۲ گذشت .

دود آه

ذیل «شعله آه» در ص ۶۸ خواهد آمد .

زرگر و قاضی

از ناشناس . داستان زرگر ماکن بخارا و قاضی است .

آغاز : راوی اخبار و ناقل آثار از داستان کهن هم چنان روایت میکند .

N.M. 1978 - 30/7 : نستعلیق چلیپا ، سده ۱۲ هـ ، ۱۵ ص .

زیب عصمت

از عبدالغفور . بدستور زیب النساء بیگم (۱۰۴۸ - ۱۱۱۴ هـ) دختر عالمگیر پادشاه . در ۱۷

جلوس علمگیری = ۱۰۸۴/۱۶۷۳ م نگاشته است. متن این داستان بزبان هندی و به نام «سینا مت» بوده که شیخ عبدالحمید لاهوری، بروزگار اکبر پادشاه (۹۶۳ - ۱۰۱۴ ه) آنرا به نظم فارسی ترجمه کرد و به «عصمت سینا ناسه» موسوم گردانید. سپس عبدالغفور همان منظومه را به نثر و بدین شکل برگردانده است (مقدمه). داستان عشقی «سینا» (دختر) و «ساتن» (پسر) است.

آغاز: رنگین ترین کلامی که زیب افزای جمال عروس عصمت باشد حمد حسن آفرینی است. که بیاض بیضا طراز صحایف رخسار سهوشان را بسواد مزین ساخت.

197 - 1970 N.M. : نستعلیق ، میر رستم علی ، ۱۸ محرم ۱۲۴۱ ه ، از روی نسخه رای

رام پرشاد ، عنوانها شنکرف ، ۷۶ ص .

سراج القلوب

نام نگارنده چند گونه آمده است . ابو نصر سعید بن ابی قاسم نوری (نسخه موزه) ، ابو نصر محمد قطان غزنوی (نقیسی ۱ : ۱۵۱) ، امام ابو منصور سعید بن محمد القطان الغزنوی (ریو ۱ : ۱۷) . داستانها و احوال گذشتگان و آفرینش آسمانها و زمین ها و عجایب ابن جهان در . ۷ «مسئله» است . آغاز: حمدله . این کتاب تصنیف کرده شد اندر غایت اخبار پیشینیان و حکایت و قصه های گذشتگان اندر صفت آفرینش آسمانها (با نسخه موزه بریطانیه اختلاف دارد) .

1969-368/1 N.M. : نستعلیق (عبدالشکور ، ۱۲۱۴ ه) ، ش ۱ در مجموعه ، ص ۱-۳۷ .

سیف الملوک و بدیع الجمال

منسوب به حسن میمنندی که وزیر سلطان محمود غزنوی (م ۵۴۲۴) بود .

آغاز: راویان اخبار و ناقلان آثار چنین آورده اند که در ایام دولت سلطان غزنوی .

بنگرید به : ریو ۲ : ۷۶۴ ، فهرست مخطوطات دیال سنگه ترست لائبریری ۳ : ۳۱۸ .

1350 - 1961 N.M. : نستعلیق ، سده ۱۲ ه ، عنوانها شنکرف ، ناقص الطرفین ، آغاز:

را بر روی آب مانند باد ، ۲۲۲ ص .

سیف الملوک و بدیع الجمال

از ناشناس . داستان عشق بازی سیف الملوک و بدیع الجمال ، باین عناوین آمده است : داستان

آوردن رسولان روح افزاء را در مصر و شادیانه نمودن عاصم شاه و پیدا شدن سیف الملوک از روح

افزاء و تولد شدن سعادت ملوک پسر صالح وزیر را گوید ، دیدن شهزاده تصوار بدیع الجمال را و ابی

طاقتی کردن او ، حکایت گفتن دختر حکیم نزد شهزاده ، قصه کردن پادشاه از چگونگی تحفه ها که آنرا حضرت سلیمان فرستاده بودند . . .

(بنگرید به : نسخه های فارسی ۵ : ۳۷۲۴ ، آنجا چند تحریر یاد شده است) .

آغاز : ای خامه سحر سنج بخرام - در راه سخنوری بنه گام . . . راویان اخبار و ناقلان آثار چنین روایت کرده اند که در شهر مصر بعد از زمان حضرت سلیمان پادشاه بود عاصم شاه نام .

138/2 - N.M. 1972 : نستعلیق ، حاجی میر سید احمد ، ۲۲ حمل ۱۳۲۲ هـ / ش ۱۶ / ربع الاول ۱۳۶۲ هـ ق ، درگذر آهنگری ، کابل ، عنوانها شنگرف ، ۱۲۷ ص ، با مثنوی «سيف الملوك و بدیع الجمال» سروده حاجی میر سید احمد در یک مجموعه آمده است .

شعله آه

از لجهن سنگی غیوری دهلوی . بدستور شاه عالم دوم (۱۱۷۳ - ۱۲۲۱ هـ) از اردو بفارسی ترجمه کرده است . داستان عشقی ملک محمد و شهزادی شهر بانو است .

آغاز : شگفتگی کشتن قصه پردازی و تازگی چمن افسانه طرازی بشادابی حمد جهان .

بنگرید به : تذکره مخزن الغرایب از سندیلوی ، چاپ دکتر محمد باقر ، دانشگاه پنجاب لاهور ، جلد سوم ، بذیل ماده غیوری ، اته : ۸۴۸ ، نسخه های فارسی ۵ : ۳۷۲۷ .

293/2 - N.M. 1969 : نستعلیق ، ۱۵ رمضان ۱۲۲۴ هـ ، نیمه نسخه از روی نسخه نوشته «غیوری» و نیمه دوم از روی نسخه منقول منقول عنه کتابت شده است ، عنوانها شنگرف ، ش ۲ در مجموعه ، ص ۲۸ - ۱۶۷ .

دود آه = ضمیمه شعله آه

از همان غیوری . وی در «شعله آه» از شاه عالم ثانی بنیکی نام برده بود ، اما چون ازو هیچ انعام نیافت و قدر دانی ندید «دود آه» را در هجو آن پادشاه سروده است . در این باره میگوید : کشیدم بسی رنج و کردم تمام - نهادم ورا «شعله آه» نام . به لندن بسی نسخه بردند از آن - معلم به بنگاله زو درس خوان . کشد شعله آه من سر بچرخ - سر حاسدان را در آرد بچرخ . ولیکن مرا شاه چیزی نداد - بتجلیل رفتم بشیزی نداد . ز افلاس بفروختم خانه را - بمن سوخت دل خویش و بیگانه را . . . سپس از پادشاهان کشور های دیگر ستایش میکند که علم و هنر و علماء و هنرمندان را گرامی میدارند . غیوری در آن این آرزو را هم اظهار میدارد : روم زود بیرون ز هندومتان - همین است عزم من ای دوستان . نشینم ببزم خراسانیان - شوم زله بردار صفاهانیان .

آغاز: گرفته است اقبال عالی گهر - چو بیضه همه ملک را زیر پر .

N.M. 1969 - 293/4 : نستعلیق ، (۱۲۲۴ هـ) ، ش ۴ در مجموعه ، ص ۲۷۱ - ۲۷۸ .

شعله جانسوز

از منشی محمد باقر علی خان بن منشی ثابت علی خان . در ۱۲۵۰ هـ (= نثر متین) / ۳۵ - ۱۸۳۴ م نگاشته است . داستان عشقی ست اما اسامی قهرمانان در آن ذکر نشده است . به سبک ادبی و آمیخته با اشعار متقدمین و معاصرین نگارنده .

آغاز: بنام شعله جانسوز صحبت - که دلها سوخت از سوز و محبت . . . اما بعد باقر علی . . . بانگشت قلم گره از رشته رقم می گشاید .

N.M. 1961 - 1359 : نستعلیق ، . . . علی ، ۱۴ ذیحجه ۱۲۷۱ هـ ، عنوانها شنگرف ،

۸۴ ص ، با تقریظ مولانا محمد هادی علی اشک لکهنوی (م ۱۲۸۱ هـ) .

طوطی نامه = حکایات الدرایات = چهل طوطی

از ضیاء الدین نخشی (م ۷۵۱ هـ) . شاید در ۵۷۳۰ / ۳۰ - ۱۳۲۹ م نگاشته باشد .

آغاز: مناجات بحضرت رازق النعمات فی عشرکه .

همان : ریو ۲ : ۷۵۳ ، نسخه های فارسی ۵ : ۳۷۲۹ ، بزم صوفیه : ۳۰۴ .

N.M. 1967 - 88 : نسخ ، سده ۱۱ هـ ، عنوانها نانویس ، ۴ ص ناقص الآخر .

N.M. 1962 - 191 : شکسته ، حکیم جمشید ، ۲۹ رجب ۱۱۶۸ هـ ، در قلعه مدکل ، نزد

بیجا پور (هند) ، عنوانها شنگرف ، ۱۴ ص ، (سوز ۱ : ۲۷۰) .

N.M. 528/253 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ناقص الطرفین آغاز : خجسته

نام میان میمون ، ۳۹ ص .

N.M. 528/75 : تعلیق ، سید معظم علی ، ۴ رجب ۱۲۳۵ هـ ، ۲۵۲ ص (سوز ۱ : ۲۷۱) .

N.M. 1957 - 655/39 : نستعلیق ، ربیع الاول ۱۲۵۲ هـ ، آغاز : حمدله . میگوید قایل

این رسایل و . . . این قوایل ، ۲۶۰ ص (سوز ۱ : ۲۷۲) .

N.M. 1957 - 891 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ۳۵۸ ص (سوز ۱ : ۲۷۳) .

N.M. 1976 - 18 : نستعلیق شکسته آمیز ، سده ۱۳ هـ ، آغاز افتاده: بعد از جنس ثنا و صفت

پیدا کننده ، عنوانها نانویس ، ۷۴ ص .

منتخب طوطی نامہ زخشبسی

از محمد قادری (م ۱۰۴۵ھ/۳۶ - ۱۶۳۵م) . بہ نثر روان و سادہ .

آغاز : بعد از حمد جنس ثنا و صفت پیداکنندہ آسمان و زمین .

ہمان : ریو ۲ : ۷۵۴ ، گنج بخش ۳ : ۱۳۷۸ .

383 - 1971 N.M. : نستعلیق ، عبدالرحمان خان عرف بریمان ، ۲۵ جمادی الاول

۱۲۱۲ھ ، ورق اول افتادہ ، آغاز : نوشتہ داستان مذکور اینست ، داستان شب اول ، یکی از پادشاہان ، ۱۷۰ ص .

528/147 N.M. : شکستہ ، کالومل بقال لدھیانوی ، ۶ شعبان ۱۲۵۸ھ ، ۹۶ ص ،

(موزہ ۱ : ۲۷۴) .

عیار دانش

از ابو الفضل بن مبارک (م ۱۱۰۱ھ) . در ۱۵۸۸/۵۹۹۶م «انوار سہیلی» را بہ نثر روان و

سادہ نکشتہ و خلاصہ کردہ است . در ۱۶ باب و یک خاتمہ .

آغاز : سپاس ازل و ابد خداوندی را کہ کران تا کران از آشکار .

ہمان : ایوانف : ۲۹۲ ، ریو ۲ : ۷۵۶ ، گنج بخش ۳ : ۱۳۸۱ .

648/17 - 1957 N.M. : نستعلیق ، الہ داد سلطان پوری ، ۱۵ رمضان ۱۰۷۸ھ ،

ناقص الطرفین ، آغاز : این راز را در میان آورده بودم ، ۶۱۴ ص .

1058/19 - 1957 N.M. : نستعلیق خوش ، سدہ ۱۲ھ ، عنوانہا شنگرف ، ۵۷۶ ص

(موزہ ۱ : ۲۶۶) .

1018 - 1961 N.M. : نستعلیق ، سدہ ۱۲ھ ، ۱۶۴ ص ، ناقص الآخر .

33 - 1978 N.M. : شکستہ و نستعلیق ، ۶ محرم ۱۲۱۳ھ ، ۵۶۲ ص .

611 - 1958 N.M. : نستعلیق خوب ، سدہ ۱۳ھ ، سرلوح ، جدولبند ، ۵۳۶ ص ،

(موزہ ۱ : ۲۶۸) ،

528/182 N.M. : نستعلیق ، مکھ رام پندت ، تاریخ یاد نشدہ ، ۱۸۴ ص . (موزہ ۱ : ۲۶۹) .

الفرج بعد الشدة والضيق ، ترجمہ = جامع الحکایات

قصه های قرآنی و پیغمبران

در بخش «تفسیر» گذشت .

کارستان

از ابو البرکات منیر لاهوری. در ۴۱/۵۱۰۵ - ۱۶۴۰ م نگاشته است. داستانهای جنگی پادشاه والا اختر را به شیوه ادبی تحریر کرده است .

آغاز : ستایش گوناگون پادشاهی را سزاوار است .

همان : پاکستان میں فارسی ادب ۲ : ۷۰ ، اتہ : ۸۷ - ۲۰۸۳ ، گنج بخش ۳ : ۱۳۸۳ .

۱۳۵۳ - ۱۹۶۱ N.M. : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، با مهر مورخ ۱۱۳۷ هـ . عنوانها شنگرف ،

آغاز افتاده : هر زمین کور جرعه شد نمناک ، ۱۰۰ ص .

۳۳۳ - ۱۹۶۹ N.M. : نستعلیق ، فتح محمد بن میان احمد بن میان محمد ، ۱۹ شعبان

۱۱۷۷ هـ ، در قلعه بوجی واله ، عنوانها شنگرف ، ۱۴۶ ص .

۷۱ - ۱۹۶۷ N.M. : نستعلیق خوش ، سده ۵۱۳ ، آغاز افتاده : خوان فیض اوست فلک -

تابع کیش اوست تیر فلک ، تعداد صفحات یاد نشده است (سوزه ۱ : ۲۷۷) .

کام روپ و کام لتا

از ناشناس . داستان عشقی کامروپ پسر راجه راج پتی ، ساکن اوده (هند) و کام لتا دختر

راجه چهر پتی فرمانروای ولایت سراندیپ است .

آغاز : بعد نگارش حمد نامحصوره حضرت حکیم علی الاطلاق که بحکمت بالغه خود عالم

ممکنات را بخواص مختلفه از ممکن قوه بمعرض فعل آورده .

۵۴۲/۵ - ۱۹۶۹ N.M. : نستعلیق شکسته آمیز ، (نسیم الدین) سده ۵۱۳ ، ش ۵ در

مجموعه ، ص ۱۰۲ - ۲۲۳ .

کام روپ و کام لتا = دستور همت

ترجمه کلیله و دمنه

متن عربی از عبدالله بن مقفع . ترجمه فارسی از ابو العالی نصیرالدین نصرالله شیرازی . در

۴۴/۵۵۳۹ - ۱۱۴۴ م نگاشته است .

آغاز : سپاس و ستایش مر آفرید گاری را جل جلاله که آثار قدرت او .

همان : نسخه های فارسی ۵ : ۳۵۹۶ ، نفیسی ۱ : ۱۱۷ .

1008 - 1961 N.M. : نسخ ، سده ۵۹ ، عنوانها آبی و شنگرف ، ناقص الطرفین ، آغاز :

و چون مقرر گشت که صالح دین ، ۲۰۳ ص .

1352 - 1961 N.M. : نسخ ، سده ۵۹ ، ناقص الطرفین ، آغاز : چند بگیر و بکش و از

بیش سوراخ را ، ۱۷۲ ص .

N.M. 528/203 : نستعلیق خوش ، سده ۵۱۱ ، جدولهای لاژوردی و زرین ، عنوانها

شنگرف ، ناقص الطرفین ، آغاز : بوده است آن ، حکایت شتر به گنت آورده اند که ، ۷۴ ص .

گشایش نامه

از راج کرن بن بهوانی داس فدایی خانی . در ۸۹/۵۱۱۰۰ - ۱۶۸۸ م نگاشته است . مجموعه

شش داستان ، بعنوان «گشایش» است .

آغاز : قربان آن قادر بیچون که فضای افلاک را با این همه نقوش .

78 - 1968 N.M. : نستعلیق ، و ذیقعه ۵۱۲۵۱ ، ۱۳۲ ص (موزه ۱ : ۲۸۶) .

فرهنگ گشایش نامه

از ناشناس .

آغاز : بی ماده - کمینه و بی سامان . معرا برهنه . گل کردن - نمود کردن .

4 - 260/6 - 1958 N.M. : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، ص ۳۲ - ۴۱ .

گل بکاولی

از غریب الله (یا عزت الله) بنگالی . در ۲۲/۵۱۱۳۴ - ۱۷۲۱ م نگاشته است . داستان عشقی

هندی «شاهزاده تاج الملوک» و «بکاولی» (دختر) است .

آغاز : زینت دیباچه سخن بنام سخن آفرین که قفل .

همان : اته : ۸۲۸ ، نسخه های فارسی ۵ : ۳۷۳۸ .

541 - 1969 N.M. : نستعلیق خوش ، سده ۵۱۳ ، آغاز افتاده : مهر و مه بود - دو

ابرویش که محراب ، ۱۷۲ ص (موزه ۱ : ۲۸۹) .

گلشن خیال

از میرزا محمد طاهر نصر آبادی (زاده ۱۰۲۷ - زنده ۱۶۱۸/۵۱۱۱۵ - ۱۷۰۳ م) داستان عشقی در وصف یک خواب است .

آغاز: بنام گلشن آرای خیالات - که از نفیش برون می آید اثبات . . . بعد از حمد قادر مختار و نعت سید ابرار و منقبت ائمهٔ اخیار حیدر کرار معروض میدارد .

بنگرید به : مقدمهٔ وحید دستگردی بر «تذکرهٔ نصر آبادی» ، تهران ۱۳۱۷ ش ، فرهنگ سخنوران : ۳۵۳ ، نسخه های فارسی ۵ : ۳۷۳۸ .

266/7 - N.M. 1963 : نستعلیق (علی رضا حسینی سبزواری ، ۴۵ جلوس عالمگیری

(= ۵۱۱۱۲) ، در جنگ ، ص ۱۱۸ - ۱۲۸ .

گلشن رنگین

از مندر لال بن سکه لال ، ساکن «دالا مکسو» اما در حین نگارش این کتاب در دیه «سواهی جی نگر» بوده است . در ۱۰۰۹ هـ (= گلشن رنگین) / ۱ - ۱۶۰۰ م برای بلدیو سنگه نگاشته است . داستان عشقی «منگل دیپ» است .

آغاز: بهار پیرای گلستان سخن و رونق افزای این رنگین گشن .

237 - N.M. 1957 : تعلیق ، ۶ رمضان ۱۲۵۴ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۲۰۲ ص ، (موزه

۱ : ۲۷۶) .

گلشن عشق

از دیال داس معروف به گالدی و متخلص به همت . داستان عشقی «سسی» و «پنون» است . آغاز: گلشن آرای توحید خداوند جهان که فزون است ریاحین صفاتش ز بیان پیرایش کلدسته صفاتش بهار آرای را .

338 - N.M. 1969 : نستعلیق ، غلام حسن بن میان غلام علی کهنو کهر ، سلخ محرم

۱۱۷۷ هـ ، برای میان فتح محمد (همان کاتب نسخهٔ «کارستان» منیر لاهوری ، شماره 333 - N.M. 1969 ، یاد شده در ص ۶۸۳) ، ۱۱۲ ص .

گل و صنوبر

از ناشناس . داستان عشقی «گل» و «صنوبر» است .

بنگرید به : ریو ۲ : ۷۶۴ ، اته : ۲۰ - ۸۱۹ .

N.M. 1957 - 998 : تعلیق ، پهن ۱۹۰۶ بکرمی (۵۱۲۶۵) ، آغاز افتاده : و نقش کرده اند که ای مرد چون برسر این مه راه ، ۱۳۸ ص ، (موزه ۱ : ۲۹۲) .

لطایف الطوائف = لطایف و ظرایف

از فخر الدین علی بن حسین کاشفی (۵۹۳۹م) . در ۳۳/۵۹۳۹ - ۱۵۳۲م حکایات و مطایبات گروه های گوناگون را در ۱۴ باب (و هر باب در چند فصل) نگاشته است .

همان : نسخه های فارسی ۵ : ۳۶۱۹ ، رک : پیشگفتار گچین سعانی بر «لطایف الطوائف» تهران ۱۳۳۶ خ .

آغاز : بعد از ادای لطایف تحمیدات الهی و وظایف صلوات رسالت پناهی .

N.M. 1973 - 154/2 : نستعلیق ریز و خوش ، سده ۵۱ . ، عنوانها شنگرف ، در هاشم اول «جامع الحکایات» ، گ ۱ - ۴۸۶ .

مجمع النوادر

از فیض الله بن زین العابدین بن حسام ، ملقب به ملک القضاة صدر جهان . وی «تاریخ صدر جهان» را در ۲/۵۹۰۷ - ۱۵۰۱م نگاشته بود . و کتاب حاضر را پس از تالیف «دستور الحفاظ» و «خلاصة الحکایات» نگاشته است ، مجموعه حکایات است در یک مقدمه و چهل «نادره» و یک خاتمه .

آغاز : الحمد لله علی نواله . . . اما بعد میگوید بنده اسیدوار رحمت پروردگار . . . که چون از تالیف تنسیر معظم دستور الحفاظ و کتاب خلاصة الحکایات فراغ افتاد .

بنگرید به : نفیسی ۱ : ۲۴۲ و ۲ : ۷۷۴ .

N.M. 1973 - 154/3 : نستعلیق ریز و خوش ، سده ۵۱ . ، عنوانها شنگرف ، در هاشم دوم «جامع الحکایات» ، گ ۱ - ۴۸۶ ، در این نسخه نام جد نگارنده «هشام» آمده است و نسبت او را «نیهانی» نوشته اند .

محبوب القلوب

از میرزا برخوردار بن محمود ترکمان فراهی متخلص به ممتاز . وی در ۳۱/۵۹۳۷ - ۱۵۳۰م «احسن السیر» را نگاشته بود .

آغاز : همای اوج فصاحت اعنی خاسه نکته دان در فضای عالم .

همان : نسخه های فارسی ۲/ (۱) : ۱۳۶۵ و ۵ : ۳۷۴۱ ، نفیسی ۱ : ۳۶۲ .
 29 - N.M. 1976 : نستعلیق ، محمد ابراهیم ، ۶ رجب ۱۳۷۲ ، در میر پور ماٹیلہ
 (سند) ، عنوانها شنگرف ، ۵۷۸ ص .

محمود اللغات

فرہنگ بہار دانش است در ص ۶۷۳ گذشت .

ملک محمد و شہزادی شہر بانو = شعلہ آہ

ملکہ روم و عبدالعلیم

مسائل تاریخی و فقہی است بروش داستان و سوال و جواب میان دانشمندی بنام «عبدالعلیم»
 و شاہزادی روم . (رک : ملکیہ و ابوالقاسم ، در ہمین صفحہ) .
 آغاز : حمدلہ . چنین آورده اند کہ پادشاہ روم وفات یافت .
 262/32 - N.M. 1958 : نستعلیق ، سید عبدالرسول ، سدہ ۱۳۵۳ ، ص ۲۴ (سوزہ ۱ : ۲۹۹) .

ملکیہ و ابوالقاسم

صد مسئلہ فقہی است بروش داستان و سوال و جواب . سوالات از ملکیہ دختر پادشاہ روم
 و جوابات از ابوالقاسم فقیہ ترکستان .
 آغاز : سپاس آفرین آن پادشاہ را کہ گیتی را پدید آورد .
 همان : گنج بخش ۳ : ۱۳۹۱ .

4 - 2 / 916 - N.M. 1957 : نستعلیق ، سدہ ۱۳۵۳ ، ش ۴ در مجموعہ ، ۹ ص . در پایان
 نسخہ قصہ منظوم «جام و چنسر» از عظیم ، بد زبان پنجابی است کہ سرایندہ آنرا بتواضع یکی از نیاثر
 نوشہ گنج بخش (م ۶۴ . ۱۳۵۳) سرودہ است و دراینمورد میگوید : اوہ نوشہ صاحب دے بوترے ادد و
 اک کمال - تے بیٹے شیر سعید دے رھندے ماہن پال . اونہا کرشفقت لکھ بھیجیا خط اماڈے دا -
 تے قصہ جام چنسرول اول آخر لا .

منوچہر و ماہ سیما

از ناشناس . داستان عشقی «منوچہر» پسر جمشید پادشاہ ایران و «ماہ سیما» دختر یکی از
 فرمانروایان مشرق زمین .

آغاز : راویان اخبار و ناقلان آثار چنین روایت .

N.M. 1958 - 262/34 : نستعلیق ، ۱۵ ذیحجه ۱۱۴۶ هـ ، ۹۴ ص ، (موزه ۱ : ۲۹۷) .

مهر و ماه

از عاقل خان . وی «مهر و ماه» به نظم نیز دارد . داستان عشقی «مهر» پسر خاور شاه و شاعرزادی «ماه» است .

آغاز : الحمد لله . . . اما بعد آنکه راویان اخبار و ناقلان آثار که .

N.M. 1958 - 262/33 : شکسته ، ۲۵ رمضان ۱۱۴۳ هـ ، آغاز افتاده : گریبی خلق است

دنیا یادگار خوانندگان ، ۱۷۲ ص ، (موزه ۱ : ۲۸۸) .

N.M. 528/77 : نستعلیق ، معظم علی سید حسینی ، ۲۴ محرم ۱۲۳۶ هـ ، مجدول ، عنوانها

شنگرف ، ۱۲۲ ص ، (موزه ۱ : ۲۸۷) .

مهر و مشتری

از ناشناس . با عنوانهای : بیرون آمدن نرگس جادو برای جنگ هر سه جن ، نرگس جادو برای کشتن پادشاه و وزیر و فیلسوف ، پادشاه و وزیر و فیلسوف با فسون نرگس جادو صورت ها مختلف شدند ، . . . ملاقات کردن مهر با مشتری ، دادن تصویر ماه که دختر هلال . . . بود بمهر نمودن ، دیدن مهر صورت ماه را بطریق تصویر از شتر و فریفته شدن صورت . . . مناجات در حق خلاصی خود نمود .

N.M. 1968 - 194/A : نستعلیق ، ماده ۵۱۳ ، عنوانها شنگرف ، ۶۸ ص ، ناقص الآخر .

نتیجه الاحسان لترغیب الاخوان

از محمد کاظم متخلص بد مشرق بن ملک حسین قوژدی منسوب به کنا باد تون . وی در مقدمه مینویسد که اکثر شب ها در مجلس نواب دانشمند خان داستان گوئی میشد . وی (نگارنده) نیز داستانی در خاطر داشت و بدستور نواب آنرا نگاشت . آن داستان چنین آغاز میشود که نگارنده در «ابن آباد» مسکن داشت . روزی درویش ابراهیم صفاهانی سیاح بن خواجه عارف تاجر آنجا رسید و برای نگارنده از قول جد خود داستان حاجی صالح را گفت . حاجی صالح در بصره تجارت میکرد و این داستان در حقیقت خاطرات دوران بازرگانی او است .

آغاز : سرهر نامه سرفراز ز بسم الله هست - سخن نیست درین قول خدا آگاه هست . سپاس

بی اندازه و قیاس کریمی را در خور و سزاست که اقتضای کرم بی نهایتش حضرت انسان را .

از N.M. 1963 - 266/1 : نستعلیق ، علی رضا حسینی سبزواری ، ۵۱۰۹۶ در جنگ ،

ص ۳۳ - ۹۰ .

نسیم صبا = ذیل «جزیره خضرا»

نل و دمن

از ناشناس . داستان عشقی «نل» و «دمن» است .

N.M. 528 / 148 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، ناقص الطرفین ، آغاز : اندر آبودند و ایشان

نیز عاشق حسن دمنی شدند ، ۱۷۶ ص ، (سوزه ۱ : ۲۹۸) .

هفت سیر حاتمی

از ناشناس . داستان رفتار و جوانمردی و سخاوت و جنگ ها و آشتی های حاتم طائی است .

چند نسخه در دست است و اکثر نسخه ها این سر آغاز را دارند :

آغاز : حمد و سپاس بقیاس مر پروردگاری را جل شانہ و هزاران نعمت خلاصه موجودات

است . . . ناقلان آثار چنین روایت میکنند .

N.M. 1973 - 244 : نستعلیق ، دو شنبه ، سده ۵۱۰ ، عنوانها شنگرف ، ۳۹۸ ص .

N.M. 1974 - 95 : نستعلیق ، وستی رام بن پرتم داس بن تھایرا مل ، قوم کوکریجه

ساکن لوهری ، با مهر کاتب سورخ ۵۱۲۰۷ ، عنوانها نانویس ، ۳۸۲ ص .

N.M. 1969 - 186 : شکسته ، رام پرشاد ، ۱ جمادی الاول ۵۱۲۲۶ ، در حیدر آباد

دکن ، ۴۰۰ ص ، (سوزه ۱ : ۲۹۴) .

N.M. 1962 - 95 : نستعلیق ، ۱۵ هار ۱۹۰۴ ب (۵۱۲۶۳) ، آغاز : راویان اخبار و

ناقلان اسرار در بیان تولد و تنامل حاتم بن طی . . . چنین آورده اند که هود مردی قوی با قوت

بود ، ۴۲۶ ص .

N.M. 1957-655/38 : نستعلیق ، رکن الدین ، بهادون ۱۹۱۰ ب (۵۱۲۶۹) ، مجدول ،

۳۱۲ ص ، (سوزه ۱ : ۲۹۵) .

N.M. 1958 - 267/6 : نستعلیق ، غلام سول سیالکوتی ، ۱۹۱۹ ب (۵۱۲۷۹ - ۸۰) ،

عنوانها شنگرف ، ۴۱۸ ص ، (سوزه ۲ : ۲۹۶) .

N.M. 528/1 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، مجدول ، عنوانها شنگرف ، ۲۵۴ ص ، (سوزه

۲ : ۲۹۳) .

هیر و رانجها

از منشی منسا رام . در ۱۱۰۷ هـ (= قصه عاشقی تمام) / ۱۷۴۴ م نگاشته است . متن های منظوم این داستان در بخش منظومه ها در ص ۶۵۵ (ناز و نیاز) و ۶۶۶ گذشت .

آغاز : خدای را سپاس دوستی و آشنائی در جهان نهاده .

همان : ربو ۲ : ۷۷۰ .

N.M. 528/240 : شکسته و نستعلیق آمیز ، سده ۱۳ هـ ، ۲ ص ، ناقص الآخر .

سفر نامه

بدایع الوقایع

از زین الدین محمود بن عبدالجلیل واصفی هروی که در موقع خروج شاه اسماعیل صفوی و فتنه‌های شیعه و سنی در سالهای ۱۶ - ۱۰/۸۹۱۲ - ۱۵۰۶ م به ماوراءالنهر مهاجرت کرده بود. سفر نامه نگارنده است تا سال ۳۴/۸۹۴ - ۱۵۳۲ م.

آغاز: حمد بیحد و سپاس بیقیاس پادشاهی را سزد که بدایع وقایع اسور آدم.

بنگرید به: مقدمه بر «وقایع الوقایع»، چاپهای مسکو و تهران، تاریخ تذکره‌های فارسی

۲: ۴۶۷، نسخه‌های فارسی ۶: ۳۹۹۳.

۲۹۱ - ۱۹۷۱ N.M.: نستعلیق، سده ۵۱۲، عنوانها شنگرف، ۵۷۴ ص.

بیان واقع

در بخش تاریخ ص ۷۰۶ خواهد آمد.

روزنامه سفر فرنگستان = سفر نامه ناصر الدین شاه

رویداد سفر ناصرالدین شاه قاجار، پادشاه ایران (۱۳۱۳م) به فرنگستان است از ۲۲ صفر

۱۲۹۰ ه تا ۱۴ رجب ۱۲۹۱ ه.

آغاز: بسمله... روزنامه سفر فرنگستان است که به میمنت و مبارکی بخوامت خداوند تعالی.

بنگرید به: نسخه‌های فارسی ۶: ۴۰۰۶.

۱۴۸۸ - ۱۹۶۱ N.M.: نستعلیق خوش، میر احمد علی موسوی، ۱۸ جمادی الثانی ۱۲۹۷ ه

(از روی چاپ ۱۲۸۷ ه نقل شده است)، آغاز: که چون رای بیضا ضیای پادشاه اسلام برین منوال

قرار یافت، ۴۲ ص، (سوزه ۱: ۳۱۱).

سوانح سفر حجاز = نان و حلوا

در بخش منظومه‌ها ص ۶۵۶ گذشت.

سیرستان مبارزالدوله

از میر ابراهیم خان . وی از دولت برطانیه در هند لقب «مبارزالدوله» دریافت کرده بود . نیاکان نگارنده از فیروزه حصار به فیروزپور (پنجاب ، هند) هجرت کرده بودند . نگارنده نخست در دستگاه مهاراجه رنجیت سنگھ (۱۱۹۴ - ۱۲۵۵ هـ) کار میکرد ، سپس به شرکت هند شرقی (تاسیس در هند در ۱۰۲۱ - انحلال در ۱۲۷۵ هـ) پیوست . در چهار باب : ۱ - احوال اسلاف نگارنده ، ۲ - توصل نگارنده به دولت انلیس . ۳ - میر فرنگ و عزیمت بدان سمت و مشاهده غرایب . ۴ - عادات و اطوار مردم بهاولپور (پنجاب - پاکستان) و تاریخ آنجا .

آغاز : جواهر زواهر حمد و ثنا ولالی متلالی سپاس بی احصا محض بذات واجب الوجودی است . این کتاب در ملتان چاپ شده است .

N.M. 1957 - 928/12 نستعلیق ، سده ۱۱۴ هـ ، ناقص الوسط ، ۱۷۸ ص ، (موزه ۱ : ۳۱۰).

سیر نامه = مسافر نامه

مسافر نامه = سیر نامه

روبداد سفر شیخ جلال الدین محمد معروف به جهانیان جهانگشت (م ۵۷۸۵) است .
آغاز : مسافر نامه بندگی حضرت . . . که در عالم میر چهل سال . . . بر و بحرگردانده هفت حج اکبر گزارده .

N.M. 1969 - 368/2 : نستعلیق ، عبدالشکور ، ۱۱ صفر ۱۲۱۴ هـ ، ش ۲ در مجموعه ،

ص ۳۸ - ۵۸ .

مسیر طالبی فی بلاد الافرنجی

از میرزا ابوطالب خان تبریزی اصفهانی (م ۱۲۲۱ هـ) . در ۱۲۱۹/۵ - ۱۸۰۴ م نگاشته است . گزارش سفر اوست به کشورهای اروپا ، در سالهای ۱۸ - ۱۲۱۳ هـ .

آغاز : بعد حمد خداوند عالم که بخشنده فهم به جنس آدم و متمم عزایم .

همان : نسخه های فارسی ۶ : ۴۰۵۲ ، نیز رک : مقدمه حسین خدیوچم بر «مسیر طالبی» .

تهران ۱۳۵۲ ش .

N.M. 481 : نستعلیق ، سده ۱۱۴ هـ ، عنوانها سنگرف ، ۶۰۲ + ۱۴ ص ، (موزه ۱ : ۳۰۹).

جغرافیا

آثار البلاد و اخبار العباد

متن عربی از ابو عبدالله زکریا بن محمد بن محمود قزوینی (م ۵۶۸۲) . در ۵۶۷۴ در یک مقدمه و هفت اقلیم نگاشت .

بنگرید به : ذریعه ۱ : ۷ ، کشف الظنون ۱ : ۹ .

تحفة العجایب = ترجمه و گزیده آثار البلاد و اخبار المعاد

از علی طابری . در نسخه موزه این کتاب به ظهیر الدین بابر پادشاه (۹۳۲ - ۹۳۷) معنون شده ، اما ریو نوشته که در ۱۵۴۱/۵۹۴۸م گزیده شده است (ریو ۳ : ۱۰۵۹) . دکتر بشیر حسین سال مرگ طابری (هروی) را ۵۹۲۸ نگاشته است (فهرست مخطوطات شفیع ، ص ۳۲۲) .

آغاز : حمد بی حد صانعی را که عجایب و غرایب عالم آثار ارقام قلم قدرت اوست .

1 - 947/7 - 1957 - N.M. : نستعلیق ، (۵۱۱۰۸ ، تاریخ مجموعه) ، سرلوح ، عنوان

شنگرف ، مصور ، ش ۱ در مجموعه ، گ ۱ - ۲۹۸ ناتمام ، در این نسخه عنوان متن «سبعة الاقالیم» آمده است .

تاج محل = احوال ممتاز محل

در بخش «تاریخ» ص ۶۹۹ خواهد آمد .

تاریخ ملا زاده = مزارات بخارا

تحفه العجایب = ذیل «آثار البلاد . . .»

جغرافیای بلاد هند و افغانستان ، درباره

رک : بیاض از تاج الدین 24/2 - 1970 - N.M. ، در بخش چند دانشی ص ۱۲۸ .

حدیقه الاقالیم

از قاضی مرتضی حسین معروف به الله یار عثمانی بلگرامی (۱۱۳۲-۱۹/۵۱۲۰۸-۱۷۹۴م).
در ۱۷۸۷-۸۸/۵۱۲۰۲م نگاشته است. درباره اقالیم و امصار و جزایر دنیا، در یک مقدمه و هفت
اقلیم و خاتمه.

آغاز: حمد بیحد مر خدای عزوجل را که لسان عالمیان در ادای شکرش.

همان: نسخه های فارسی ۶: ۳۹۶۳.

118 - N.M. 1965: شکسته و نستعلیق خوش، خامه های مختلف، ۱۵ ربیع الاول

۵۱۲۱۱، در آغاز هر بخش سرلوح است، مجدول، عنوانها شنگرف، ۸۲۰ ص (موزه ۱: ۳۰۶).

خاتمه حدیقه الاقالیم

از خود بلگرامی. بخواهش Cap: Jonathan Scott نگاشته است. (رک: نسخه های فارسی

۶: ۳۹۷۸ آنجا آمده که نگارنده این خاتمه کاپیتان مکات و مترجم فارسی آن بلگرامی است).

آغاز: الحمد لله والمنه که... کپتان موصوف میگوید که بقول بطلمیوس حکیم.

1527 - N.M. 1961: شکسته، سده ۵۱۳، ۳۶ ص (موزه ۱: ۳۰۸).

162 - N.M. 1965: نستعلیق خوب، سده ۵۱۳، مجدول، عنوانها شنگرف، ۱۵۰ ص

(موزه ۱: ۳۰۷).

حدیقه الاقالیم

شاید از میر محمد خان. تنها درباره «اقلیم هندوستان» است.

آغاز: حد این اقلیم از جای است که روز درازش سیزده ساعت.

86 - N.M. 1976: نستعلیق خوش، کور پرشاد، ۲ رجب (سال کتابت محو شده)

سده ۵۱۳، سرلوح، جدولبند، سوریانه زده، اوراق ناقابل شمار، در حدود ۴۰۰ ص.

التور دسیباق

از ناشناس. درباره طول و عرض و فاصله های میان کشورها و شهرهای ایران و هندوستان

است.

آغاز: جمیع ممالک ایران... عراق عرب، عراق عجم، آذربایجان، خراسان، فارس.

1525 - N.M. 1961: شکسته، احمد حسن بن منشی خدا یار خان، ۵۱۲۹۸، ۴۲ ص

شجاع حیدری

- از محمد حیدر . بدستور شاه شجاع (۷۰ - ۱۰۶۸ هـ) در عجایب و غرایب دنیا نگاشته است .
 آغاز : مپاس بقیاس مر خالقى را که طبقات آسمان و زمین .
 همان : ریو ۱ : ۴۲۷ ، نسخه های فارسی ۶ : ۳۹۶۹ .
 N.M. 528/43 : نستعلیق ، منشی جواهر مل ، ۳ ، شعبان ۱۲۵۸ هـ ، ۲۴۰ ص ، (موزه
 ۱ : ۳۰۵) .

عجایب المخلوقات و غرایب الموجودات

- متن عربی از زکریای رازی . در ۵۶۷۴ در دو مقاله نگاشته است .
 (بنگرید به : نسخه های فارسی ۱ : ۴۳۴ و ۶ : ۳۹۷۴) .

ترجمه عجایب المخلوقات

- از ناشناس . بروزگار ابراهیم عادلشاه اول بیجاپور (هند) (۹۴۱ - ۵۷/۵۹۶۵ - ۱۰۳۵ م)
 نگاشته است .
 N.M. 1957 - 655/2 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، آغاز افتاده : انبیاء بدانند ذاکر چیزی بروی
 شکل سودا ازان الم باید ، ۲۸۸ ص ، (سوزه ۱ : ۳۰۰) .

ترجمه عجایب المخلوقات

- از ملا عبدالرشید معروف به بایزید البستکی . بنام عزیز الدین شاپور بن عثمان نگاشته است .
 در یک مقدمه و دو مقاله . با عنوانهای «نظر» .
 بنگریه به : نسخه های فارسی ۱ : ۴۳۴ .
 N.M. 1965 - 83 : نستعلیق خوش ، سده ۱۱ هـ ، عنوانها سنگرف ، با اشکال و صور ،
 ناقص الطرفین ، آغاز : اجتماع شمس و قمر تا وقت استلاء قمر ، در حدود ۶۰۸ ص ، مشوش و پس
 و پیش شده .

عمارات اکبر آباد (هند)

- از حسن زمان ، داروغه تاج محل . یاد داشتهای تاریخی درباره تاج محل و پادشاهان تیموری
 و سکه های آنان .

آغاز : آورده اند که شاهجهان پادشاه غازی کشورستان تمامی هندوستان .

N.M. 1958 - 262/31 : نستعلیق ، ۹ شوال ۱۲۷۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۱۲۸ ص .
(موزه ۱ : ۳۱۳) .

عمارات اکبر آباد

از متل چند . درباره ساختمانهای اکبر آباد (آگره کنونی) و شاهجهان آباد (دهلی کنونی) که بروزگار اکبر و شاهجهان بنا شده بودند .

آغاز : سبحان الله ذره بیتاب را به خورشید دستگاه .

N.M. 484 : نستعلیق ، محمد فاضل برای جیمز ستیفن ، آوریل ۱۸۳۷ م / محرم ۱۲۵۳ هـ ،
ص ۳۳۸ (موزه ۱ : ۳۱۲ ، در موزه نسخه بدستم نرسیده است) .

عمارات اکبر آباد = احوال ممتاز محل

در بخش تاریخ ص ۶۹۹ خواهد آمد .

مجمع الانساب

از محمد بن علی محمد شبانکاره ای (ت در حدود ۵۶۹۷/۱۲۹۸ م) . در ۵۷۳۶/۳۶-۱۳۳۵ م نگاشته است . وی پیش از این تاریخ عمومی نگاشته و به خواجه غیاث الدین تقدیم کرده بود و «مجمع الانساب» تحریر دوم همان تاریخ است . در چند فصل : ۱- عقل و نفس . ۲- ظهور افلاک . ۳- بروج و کواکب سعد . ۴- طبایع و عناصر اربعه . ۵ تا ۸- کیفیت عناصر اربعه . از این بعد فصول مشخص نیست اما درباره آفرینش جهان و اقوام و قبایل اقالیم سبعه و تاریخ عالم و ملوک و امراء و غیره است . با دو دیباچه .

آغاز : (دیباچه اول) : الحمد لله الذی جعل الحمد مفتاحا لذكره و سبقا للمزید . . . سپاس و ستایش حضرت مقدس از را سزد . (دیباچه دوم) . حمد و ثنای که اوراق اشجار و اقطار امطار با شمار آن بی مقدار نماید .

همان : نسخه های فارسی ۶ : ۴۱۸۹ نفیسی ۱ : ۱۸۲ .

N.M. 1957 - 947/7 - 2 : نستعلیق ، (۱۱۰۸ هـ) ، سرلوح ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ،
ش ۲ در مجموعه ، گ ۳۰۲ - ۴۴۷ .

مجمع الغرایب

از سلطان محمد بن درویش محمد بلخی (م ۹۸/۵۱۰۰۶ - ۱۰۹۷ م). نفیسی سال تولد او را نادرست ۵۹۴۲ نوشته است، در حالیکه نگارنده در ۵۹۳۵ در سفرکوه بامیان بوده است. این کتاب در شگفتی های زمین است در ۱۸ باب. (بعضی نسخه ها در ۱۵ و ۱۶ باب).

آغاز: سبحانک لا علم لنا الا ما علمتنا انک انت العلیم الحکیم.

بنگرید به: نفیسی ۱: ۳۹۸ و ۲: ۸۰۸، ریو ۱: ۴۲۶، نسخه های فارسی ۱: ۶۸۵ و ۶: ۳۹۸۰.

N.M. 1957 - 994/7: نستعلیق بد، سده ۵۱۳، عنوانها شنگرف، ص ۳۵، این نسخه تنها ۹ باب اول را دارد، در آغاز از ورق ۱ - ۱۴ رساله عرفانی ناقص الاول، (موزه ۱: ۳۰۱).

مزارات بخارا = رساله ملا زاده = تاریخ ملا زاده

از احمد بن محمود مدعو به معین الفقراء و معروف به ملا زاده. وی مرید خواجه محمد پارسا نقشبندی بود. در مشاهد و مراقد بخارا است، در دو قسم: ۱- ذکر اکبری که در نشس شهر و در فناء شهر مدفون اند تا مقدار نیم فرسنگ. ۲- ذکر عزیزانی که در حوالی شهرند و رای حد مذکور در قسم اول.

آغاز: الحمد لله الذی تفرد بالبقاء و توحید بالعز والكبریا و جعل الموت مخلصا.

بنگرید به: مقدمه احمد گلچین معانی بر «تاریخ ملا زاده»، تهران، ۱۳۳۹ خ، نفیسی

۱: ۲۳۷.

N.M. 1959 - 91/3: نستعلیق، (محمد ابراهیم پیشاوری)، شعبان ۵۱۲۵۷، در عقبه حضرت امام ابو حنص الکبیر، از روی نسخه نگاشته روز کر امیر سبحان قلی محمد بهادر خان، عنوانها شنگرف، جدولبند، با حواشی و توضیحات، ش ۳ در مجموعه، ص ۸۶ - ۱۸۴.

مزارات هرات = مقصد الاقبال سلطانیه و مرصد الآمال خاقانیه

از امیر سید عبدالله حسینی معروف به اصیل الدین واعظ هروی (م ۵۸۸۳). بدستور سلطان ابو سعید گورگان (۷۳ - ۵۸۶۳) در ۶۰/۵۸۳۴ - ۱۴۵۹ م نگاشته است. در ترجمه ۲۰۹ تن از علماء و مشایخ و دراویش هرات که در خاک آن شهر یا تابع آن مدفون اند. پس از مقدمه مسایل زیارت قبور و آداب و شرایط آن است. سپس زندگینامه ها شروع میشود از سید عبدالله بن معاویه (م ۱۲۹ یا ۵۱۳۴) تا مولانا زاهد طغلوکنی (م ۵۸۶۴).

آغاز: الحمد لله الذی جعل زیاره مراقد الاولیاء وسیله لحصول مقاصد العباد والصلوه والسلام علی سید الانبیاء.

بنگرید به : مقدمه فکری سلجوقی بر «رساله مزارات هرات» ، کابل ۱۹۶۷ م ، نفیسی

۱ : ۲۴۳ .

N.M. 1972 - 167/1 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ش ۱ در مجموعه ،

گ ۱ - ۸۳ .

مزارات هرات

از عبیدالله بن ابوسعید هروی . در ۱۱۹۸/۱۷۸۴ م نگاشته است . در مقدمه مینویسد که اکنون ۳۳۴ سال از تالیف رساله مزارات هرات از اصیل الدین واعظ گذشته است اما کسی باین فکر نیافتاده که احوال خود اصیل الدین و بزرگانیکه بعد از او در هرات بوده اند ، بنویسد . نگارنده (ابوسعید) همین کار را کرده است . این رساله نیز بکوشش فکری سلجوقی با «رساله مزارات هرات» واعظ چاپ شده است .

آغاز : سپاس و ستایش خدایرا که آینه دل دوستان را جلوه گاه جمال ذات خود گردانیده .

N.M. 1972 - 167/2 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، با رساله اصیل الدین در

یک مجموعه ، گ ۸۴ - ۱۳۱ ، در این نسخه اولین ترجمه از جامی (م ۵۸۹۸) است و آخرین از شیخ نجم الدین و اسم شیخ در چاپ کابل دیده نمیشود .

مقصد الاقبال سلطانیه . . . = مزارات هرات

مکه ، رساله در فضایل ---

مؤلف در آغاز مینویسد : «ترجمه کرده شد از رساله شیخ حسن بصری» . در بیان معنی بعضی احادیث نبوی در فضیلت مکه و مردم آنجا . نگارنده در این مورد از آیات قرآنی قصداً صرف نظر کرده است چون «سخن بطول می انجامید» .

آغاز : حمدله . این چند ورق در بیان فضایل مکه مبارک ترجمه کرده شد از رساله .

N.M. 1964 - 405/A : نستعلیق ، (شاه محمد ، ؟ ، ۱۰ هـ ، سده ۱۱ هـ) ، عنوانها شنگرف

و بعضی نالویس ، ش ۱ در مجموعه ، گ ۱ - ۸ .

تاریخ

آداب عالمگیری

نامه های تاریخی روزگار عالمگیر پادشاه (۱۰۶۸ - ۱۱۱۸ هـ) است . در بخش «نامه نگاری» ص ۳۷۵ گذشت .

آصف نامه (منظوم)

از ناشناس . در دیباچه محمد یحیی معروف به میرزا امانی نواب آصف الدوله پادشاه اوده (۱۱۸۸-۱۲۱۲ هـ) را ستایش کرده است . مثنوی رزی ست در وقایع انتقام جویی نواب آصف الدوله از نواب غلام محمد خان افغان (آیا نواب رامپور؟ حکومت او ۱۴ محرم ۱۲۰۹ هـ - ربیع الثانی ۱۲۰۹ هـ) که نواب محمد علی خان رامپور (۸ ذیحجه ۱۲۰۸ هـ - ۱۴ محرم ۱۲۰۹ هـ) را فریب داده و کشته بود .
N.M. 1961 - 1536 : نستعلیق ، مدہ ۱۳ هـ ، جدولبند ، بعضی عناوین شنگرف و بعضی نانویس ، از اول یک برگ افتاده ، آغاز : بیک تیر از دست تیر افکنان - کند خسته جانمهای شیر ژبان ، ۸۰ ص .

آصف نامه = توزک آصفی

آیین اکبری = اکبر نامه

احوال ممتاز محل = عمارات اکبر آباد

از ناشناس . در شرح احوال بانو بیگم مخاطب به ممتاز محل معروف به تاج بی بی (۱۰۰۰ - ۱۰۴۰ هـ) دختر نواب آصف خان و همسر شاهجهان پادشاه . ضمناً مطالبی درباره «تاج محل» و دیگر ساختمانهای اکبر آباد (آگره - هند) آمده است .

آغاز : خلاصه احوال بانو بیگم مخاطب به ممتاز محل عرف تاج بی بی اهلیه شاهجهان پادشاه .
بنگرید به : ربو ۱ : ۴۳۰ .

362 - N.M. 1958 : نسخ و نستعلیق ، شیخ عیوض حکیم ساکن بیانه (هند) ، وی در سرکار کوتبه استخدام شده بود ، ۵ جمادی الثانی ۱۲۴۶ هـ ، در پادگان لوهاریه ، پرگنه دک ، نزد اجین (هند) ، آغاز : احوال نواب سهد علیا ارجمند بانو بیگم . . . آورده اندکه ، ۱۷۰ ص ، (سوزه ۱ : ۳۱۴) .

25 - N.M. 1970 : نستعلیق خوش ، میرزا مغل بیگ ، ۲۹ ذیحجه ۱۲۸۶ هـ ، در اکبرآباد ، ۱۵۰ ص ، (سوزه ۱ : ۳۱۵) .

40 - N.M. 1972 : نستعلیق ، میرزا مغل بیگ ، ۲۱ دسامبر ۱۸۷۶ م (۳ ذیحجه ۱۲۹۳ هـ) ، ۸۶ ص .

483 - N.M. : نستعلیق خوش ، سده ۱۳ هـ ، ۸۴ ص (سوزه ۱ : ۳۱۶) ، نسخه بدستم نرسیده است .

احوال نظام الدوله ناصر جنگ شهید

شاید از قادر خان بیدری . در احوال نظام الدوله ناصر جنگ شهید (۱۱۶۱ - ۱۷ محرم ۱۱۶۴ هـ) نظام دوم دکن .

آغاز : نواب نظام الملک بهادر آصف جاه طاب ثراه .

2 - 202/13 - N.M. 1958 : تعلیق ، رادها کرشن ، صفر ۱۲۸۷ هـ ، در حیدرآباد دکن ، با «تاریخ فرخنده» از بیدری در یک مجموعه آمده است ، گ ۲۹ - ۳۲ ، (سوزه ۱ : ۱۶۷) .

اختصار شاهجهان نامه

ذیل «بادشاه نامه» لاهوری در ص ۷۰۴ خواهد آمد .

اقبالنامه جهانگیری

از محمد شریف مخاطب به معتمد خان (م ۱۰۴۹ هـ) . در ۱۶۲۰/۵۱۰۲۹ م نگاشته است . در احوال پادشاهان تیموری ، در سه جلد : ۱- از تیمور تا همایون . ۲- اکبر . ۳- جهانگیر . آغاز : (ج ۱) . منتهای نامنتها خدای بی همتا را که ما را . (ج ۲) . سلسله انتظام کارگاه آفرینش که مظاهر (ج ۳) . شایسته سریر سلطنت و فرمانروائی و زبینه افسر خلافت .

همان : تذکره مورخین : ۶۸ ، ریو ۳ : ۹۲۲ ، نسخه های فارسی ۶ : ۴۵۷۶ .

385 - N.M. 1964 : نستعلیق ، محمد جعفر بن محمد رشید ، ۱۶ محرم ۱۰۹۹ هـ ، تنها

ج ۳ ، ۲۴۰ ، ص (موزه ۱ : ۱۱۸) .

N.M. 1957 - 247/24 : تعلیق خوش و نستعلیق زیبا ، مدہ ۵۱۲ ، مجدول ، عناوین

نانویس ، (موزه ۱ : ۱۲۲) .

N.M. 1965 - 161 : نستعلیق ، کولی رام کھتری ، ۱۶ رمضان ۱۳ جلوس اکبر ثانی

(= ۱۲۳۳ھ) ، در شاہجہان آباد ، عنوانہا شنگرف ، ج ۳ ، ۲۸۸ ، ص (موزه ۱ : ۱۱۹) .

N.M. 1961 - 1522 : نستعلیق شکستہ آمیز ، تا برگ ۸۶ بخامہ شمس الدین خان و بقیہ

بخامہ شاگرد او جوالا ناتھ ، ۷ جمادی الثانی ۱۲۳۵ھ ، در شاہجہان آباد ، ج ۳ ، ۱۷۳ ، ص (موزه

۱ : ۱۲۰) .

N.M. 1957 - 947/5 : شکستہ ، مدہ ۵۱۳ ، ج ۳ ، ۱۳۸ ، ص ، ناقص الآخر ، (موزه

۱ : ۱۲۳) .

N.M. 1958 - 262/11 : تعلیق ، مدہ ۵۱۳ ، مجدول ، عنوانہا شنگرف ، ۳۷۴ ، ص ،

(موزه ۱ : ۱۲۳) .

اکبر نامہ

از شیخ ابو الفضل علامی (۹۵۸ - ۱۱۱۰ھ) . تاریخ روزگار اکبر پادشاہ (۹۶۳-۱۰۱۴ھ)

در سہ جلد است . جلد اول و دوم موسوم بہ «اکبر نامہ» است و جلد سوم موسوم بہ «آئین اکبری»

میباشد . ج ۱ در احوال نیاکان اکبر تولد و جلوس او و وقایع سالہای ۱ تا ۱۷ جلوس اکبری .

ج ۲ در وقایع سالہای ۱۸ - ۴۶ جلوس اکبری . ج ۳ درباره کشور داری و تاسیسات اکبر و

احوال مشاہیر آن روزگار .

آغاز : (ج ۱) . اللہ اکبر این چہ دریافتی ست ژرف و شناختی ست شنگرف (ج ۲) . سلسلہ

انتظام کار گاہ آفرینش کہ مظاهر حقیقت نامی . (ج ۳) . ای ہمہ در پردہ نہان راز تو - بی خبر انجام

ز آغاز تو .

ہمان : تذکرہ مورخین : ۵۰ ، ریو ۱ : ۲۴۷ .

نسخہ های اکبر نامہ :

N.M. 1965 - 198 : نستعلیق زیبا ، مدہ ۵۱۱ ، مجدول ، عنوانہا شنگرف ، ۲۰۴ ، ص ،

(موزه ۱ : ۱۰۲) .

N.M. 1964 - 7/1 : شکستہ ، تلی (تلسی) داس ، ۳ مجرم ۵۱۲۰۵ ، در لکھنو ، عنوانہا

شنگرف، آغاز: در وقتی که اکبر پادشاه در شکم حضرت مریم مکانی نزول داشتند نور این نیر اعظم،
ش ۱ در مجموعه ، ۱۳۸ ص ، گزیده آن کتاب است ، (موزه ۱ : ۱۳۰) .

N.M. 174 - 1972 : نستعلیق ، ۲۵ ربیع الثانی ، ۳۹ جلوس شاه عالم ثانی (= ۱۲۱۲ هـ)
(تاریخ کتابت جلد اول است) ، ورق اول از جلد اول افتاده : گوش . چنانچه ثنای آن برون آسمان
نتواند ، ۹۰۲ ص ، ناقص الآخر .

N.M. 528/12 : نستعلیق ، محمد ابراهیم لاهوری ، شعبان ۱۲۱۳ هـ ، سرلوح ، مجدول ،
عنوانها شنگرف ، ۵۰۰ + ۵۰۶ ص (موزه ۱ : ۱۰۴ و ۱۰۵) .

N.M. 528/198 : نستعلیق ، سده ۱۱۳ هـ ، جلد دوم ، ۴۰۰ ص ، (موزه ۱ : ۱۰۶) .

N.M. 1957 - 860 : تعلیق ، سده ۱۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، از اول و وسط و آخر افتاده ،
آغاز : و بطراز ثبات مطرز سازد و رخنه گران ، (موزه ۱ : ۱۰۹) .

N.M. 1958 - 262/30 : تعلیق ، سده ۱۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ناقص الطرفین ، آغاز :
آمده بسعدت بساط بوس فایز گشتند ، ۵۸۰ ص ، (موزه ۱ : ۱۰۸) .

N.M. 1961 - 1531 : نستعلیق و شکسته ، با چند خامه ، سده ۱۱۳ هـ ، آغاز افتاده : برند
و کارگر دو کس را بانجام رساند که ، ۱۱۰۴ ص ، سوریانه زده ، (موزه ۱ : ۱۰۷) .

N.M. 1965 - 75 : نستعلیق ، سده ۱۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۱۲ + ۶۶۰ ص ، سوریانه
زده (موزه ۱ : ۱۰۳) .

نسخه های آیین اکبری :

N.M. 434 : تعلیق ، سده ۱۱۳ هـ ، سرلوح ، مجدول ، عنوانها شنگرف ، ۱۰۲۸ ص ،
(موزه ۱ : ۱۱۱) .

N.M. 1957 - 648/15 : نستعلیق خوش ، سده ۱۱۳ هـ ، سرلوح ، مجدول ، ۹۷۸ ص ،
(موزه ۱ : ۱۱۰) .

N.M. 1962 - 127 : نستعلیق ، سده ۱۱۳ هـ ، سرلوح ، مجدول ، دو مجلس تصویر ،
۴۲۲ ص ، (موزه ۱ : ۱۱۴) .

N.M. 1965 - 76 : نستعلیق خوب ، سده ۱۱۳ هـ ، مجدول ، عنوانها شنگرف ، آغاز افتاده :
سهامات برخی توجه فرموده اعتماد خان خواجه سرا ، ۶۱۶ ص ، (موزه ۱ : ۱۱۳) .

N.M. 1968 - 730 : نستعلیق ، سده ۱۱۳ هـ ، سرلوح ها ، مجدول ، عنوانها شنگرف ،
۶۳۰ ص ، (موزه ۱ : ۱۱۲) .

اکبر نامه

از ملا حمید الله کشمیری مستخاص به حمید (م ۱۸۴۷/۵۱۲۶۴) بن مولوی حمایت الله .
در ۱۸۴۴/۵۱۲۶۰ م در وقایع جنگ اول مابین افغانان و انگلیسیان سروده است .
آغاز : خدایا جهاندار اکبر توئی - کرم گستر و بنده پرور توئی .
بنگرید به : تذکره شعرای کشمیر ۱ : ۲۱۵ ، اکبر نامه ، چاپ کابل ۵۱۳۲۰ .
5 - N.M. 1964 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، مجدول شنگرف ، دوازده مجاس تصویر دارد ،
آغاز نو نویس ، ۳۶۸ ص .

امیر نامه

از بساون لعل شادان بلگرامی بن نین سکه رای . در ۱۸۲۴/۲۵ - ۱۸۲۴ م تالیف کرده
است . تاریخ روزگار امیرالدوله محمد امیر خان افغان ، نواب تونک (هند) است .
آغاز : بنام مپهدار کون و مکان - که فتح و شکست است در حکم آن .
بنگرید به : ریو ۳ : ۱۰۱۹ .
109 - N.M. 1968 : تعلیق ، حافظ رحیم بخش لاهوری ، ۱۶ محرم ۵۱۲۵۱ ، سرلوح ،
مجدول ، عنوانها شنگرف ، ۳۶۲ ص ، (موزه ۱ : ۱۸۱) .
451 - N.M. : نستعلیق ، امیر علی شاه ، ۲۴ جمادی الثانی ۵۱۲۴۸ ، در تونک ، جدولهای
سرخ و سبز دارد ، عنوانها شنگرف ، ۵۲۴ ص ، (سوزه ۱ : ۱۸۰) .
1509 - N.M. 1961 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، مجدول ، ورق اول افتاده ، آغاز : بر نامه
و درود نا محدود ، ۱۲ ص ، ناقص الآخر ، (سوزه ۱ : ۱۸۲) .

انشای بدیع

نامه های تاریخی روزگار عالمگیر است . در بخش «نامه نگاری» ، ص ۳۷۷ گذشت .

انشای مرغوب

مجموعه نامه ها مربوط به روزگار حکومت دوگره در کشمیر است . در بخش «نامه نگاری»
ص ۳۸۳ گذشت .
بادشاه نامه

از محمد امین بن ابو الحسن قزوینی معروف بہ امینای قزوینی یا امینای . بدستور شاہجہان
پادشاہ نگاشته است .

در احوال دوران کودکی و ده سال حکومت شاہجہان (از ۱۰۳۷ تا ۱۰۴۷ھ) .
آغاز : (ج ۱) : طراوت چمن الفاظ و تازگی گلشن معانی . (ج ۲) : نزد اعظم خان آوردند
درین اثنا خبر رسید .

بنگرید بہ : پاکستان میں فارسی ادب ۲ : ۲۵۸ ، ریو ۱ : ۲۵۸ .
N.M. 436 : نستعلیق خوش ، سده ۱۲ھ ، مجدول ، دو جلد ، ۵۹۸ + ۴۸۴ ص ، (موزہ
۱ : ۲۶ - ۱۲۵) .

پادشاہ نامہ = شاہجہان نامہ

از عبدالحمید لاهوری (م ۱۰۶۵ھ/۵۵ - ۱۰۶۵ھ) . تاریخ روزگار شاہجہان پادشاہ از آغاز
جلوس در ۱۰۳۷ تا ۱۰۵۷ھ .

آغاز : نگارین کلاسی کہ گذارش آن دامن سامعہ را جواہر آگین کند .
بنگرید بہ : پاکستان میں فارسی ادب ۲ : ۲۵۴ ، تذکرہ مورخین : ۸۱ ، ریو ۱ : ۲۶۰ .
N.M. 1968 - 625 : نستعلیق خوش ، سید امان اللہ ، ذیقعدہ ، جلوس عالمگیری
(۱۰۷۳ھ) ، سرلوح ، مجدول ، ۴۴۶ ص ، (موزہ ۱ : ۱۲۷) .

اختصار شاہجہان نامہ

متن از لاهوری . اختصار از محمد زاہد . برای بہادر شاہ عالم (محمد معظم) پادشاہ (۲۴ -
۱۱۱۸ھ) .

آغاز : حمد و ثنا نثار بارگاہ کبریا کہ اشکال بوقلمون بمنصبہ تکوین ابداع نموده .
همان : نسخہ های فارسی ۶ : ۴۶۶ .
N.M. 1962 - 184 : نستعلیق خوش ، ہندت راجہ رام کول معروف بہ طوطہ ، ۱۱۹۴ھ ،
در لاهور ، ملوح و مجدول ، عنوانہا شنگرف ، ۴۱۷ ص ، (موزہ ۱ : ۱۲۹) .

پادشاہ نامہ

از محمد وارث و علاء الملک تونی ملقب بہ فاضل خان (م ۱۰۹۱ھ/۱۶۸۰م) ، تاریخ
روزگار شاہجہان از ۱۰۵۷ تا ۱۰۶۷ھ . دنبالہ «پادشاہ نامہ» لاهوری است .

آغاز: برسر هر نامه دبیر قلم - آنچه کند بهر تینم رقم .

بنگرید به : تذکره سورهین : ۸۱ ، ریو ۱ : ۲۶۰ .

N.M. 1968 - 626 : نستعلیق خوش ، سده ۱۱ هـ ، مرلوح ، جدولهای طلائی و ملون ،

۴۳۴ ص ، (موزه ۱ : ۱۲۸) .

بدایع وقایع

از انند رام مختلص بن هردی (نه مردی) رام (۱۱۱۱ - ۱۱۱۶۴/۱۶۹۹ - ۱۷۵۱ م) . از مردم سوهدره بخش سیالکوت (پاکستان) . تاریخ شبه قاره است از ۱۱۴۱ تا ۱۱۶۱ هـ . نگارنده در آن احوال خود را نیز آورده است - ظاهراً همین کتاب را «تذکره انند رام» نیز میگویند .

آغاز : خدا وندا چون دچینی بهارستان حمدت که جواهر .

بنگرید به : پاکستان میں فارسی ادب ۳ : ۱۸۶ ، فارسی ادبیات میں هندوؤں کا حصہ :

۱۰۰ و ۱۲۲ .

N.M. 1957 - 982/13 : شکسته ، شاید بخامه مولف ، سده ۱۲ هـ ، با یادداشت : «این

کتاب تصنیف رای رایان راجه انند رام جد بزرگوار منست ، بخط خاص ترقیم یافته ، بجای تبرک است» .

مرلوح ، جدولبند ، ۵۸۲ ص ، (موزه ۱ : ۱۴۲) .

N.M. 443 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، عنواناتها شنگرف ، بنام «تذکره انند رام» ، درباره

مرگ وزیر الممالک و ماده های تاریخ از سال ۱۱۴۷ تا ۱۱۵۷ هـ ، آغاز : واقعه ایست نادر و مانجه

ایست غریب که در سال یکهزار و یکصد ۲۳۲ ص ، (موزه ۲ : ۱۴۳) .

بساتین السلاطین

از محمد ابراهیم الزبیری یا غلام مرتضی معروف به صاحب حضرت (ریو) . در ۱۲۲۳ هـ /

۱۸۰۸ م نگاشته است . تاریخ عادلشاهیان پادشاهان بیجاپور (هند) است . از یوسف عادلشاه مؤسس

این سلسله (۵۹۱۹) تا سلطان سکندر آخرین پادشاه (۱۰۸۳ هـ) . با تذیل تاریخ کوتاه روزگار

عالمگیر پادشاه تا سال نگارش . در هشت «بومستان» .

آغاز : سپاس گوناگون و ستایش از حد افزون مر صانعی را .

بنگرید به : ریو ۱ : ۳۱۹ ، تذکره سورهین : ۱۵۸ ، آنجا تصریح شده که زبیری نگارنده

این کتاب نیست .

287 - 1964 N.M. : نستعلیق ، ۹ ربیع الثانی . ۵۱۳ . عنوانها شنگرف ، ۶۳۸ ص ،

(موزہ ۱ : ۱۵۶) .

بیان واقع = تاریخ نادری = نادر نامہ

از خواجہ عبدالکریم بن خواجہ عاقبت محمود کشمیری . در ۵۱۱۹۳/۱۷۷۹م نگاشته است .
در احوال تاخت نادر شاہ افشار بہ ہند (در ۱۱۵۱ھ) تا مرگ او و تاریخ محمد شاہ پادشاہ (۶۱ -
۱۱۳۱ھ) و پسر او احمد شاہ (۶۷ - ۱۱۶۱ھ) . نگارندہ ناظر این ہمہ وقایع بودہ است .

آغاز : الہی محفل آرا کن بذکر خود بیانم را - تجلی شعلہ گردان در سخن شمع زبانم را .
الحمد لله الذی علم الانسان حالم .

ہمان : بیان واقع ، بتصحیح آقای کی . بی . نسیم ، لاہور . ۱۹۷۰م ، پاکستان میں فارسی
ادب ۳ : ۶۰۹ .

85 - 1965 N.M. : نستعلیق ، سدہ ۵۱۳ ، عنوانها شنگرف ، ۱۹۸ ص ، (موزہ ۱ : ۶۹) .

پادشاہ نامہ = پادشاہ نامہ

تاریخ ابراہیمی = تحفۃ التواریخ

تاریخ اسلام

از ناشناس . جلد دوم آن کتاب است . بہ ترتیب سالہا ، از سال ۵۴۱ (خلافت معاویہ) تا
(در حدود) ۵۱۲۷ . مطلب خلافت امیر معاویہ از اینجا شروع میشود : «خلافت معاویہ . در سنہ
احدی و اربعین کہ حکومت بلاد مسلمین بر معاویہ قرار گرفت» .

1510 - 1961 N.M. : نستعلیق ، ۳ ربیع الاول ۵۱۰۸۹ ، آغاز افتادہ : و ازواج

سید المرسلین را امہات مومنین گویند ، ۲۰۰ ص .

تاریخ اسلام

از ناشناس . تاریخ روزگار خلافت حضرات ابو بکر (رض) و عمر (رض) و عثمان (رض)
است . نشانی : «ذکر خلافت امیر المومنین عمر (رض) . چون خلافت بعمر رسید ، اول نامہ نوشت» .

1513 - 1961 N.M. : نستعلیق ، سدہ ۵۱۱ ، ناقص الطرفین ، آغاز : تکفیل کردند خالد

بن ولید را جہت جہاد ، ۲۸۸ ص ، در آغاز چند برگ از تاریخ روزگار اکبر پادشاہ است .

تاریخ اسلام

از ناشناس .

N.M. 1969 - 292 : تعلیق ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، سوریانه زده ، از وقایع روزهای آخر زندگانی عبدالمطلب تا جنگ صفین (در ۵۳۷هـ) ، ناقص الطرفین ، آغاز : راست اما محتاج ، ۸۸۴ ص ، (سوزه ۱ : ۴۵) .

تاریخ اسلام

ناشناخته .

N.M. 528/254 - B : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، جدولبند ، عنوانها شنگرف ، ناقص الطرفین ، با عنوانهای فصل فصل ، بدون شماره ، از ذکر تزویج حضرت خدیجه با حضرت پیامبر (ص) تا ذکر خبر خوارج که بر امیر المؤمنین علی (رض) بیرون آمدند ، آغاز : لختی بمکه آمدند ، بنشستند ۲۰۴ ص ، (سوزه ۱ : ۴۴) .

تاریخ اعظمی = واقعات کشمیر

تاریخ الامم والملوک = تاریخ طبری

ستن عربی از ابو جعفر محمد بن جریر طبری (م ۵۳۱هـ) . تاریخ عمومی ست از آغاز آفرینش تا ۵۲۰۹ . (بنگرید به : کشف الظنون ۱ : ۲۹۷) .

ترجمه تاریخ الامم و الملوک

از ابوعلی محمد بن محمد بلعمی (م ۵۳۸۶هـ) .

بنگرید به : رپو ۱ : ۶۸ ، نسخه های فارسی ۶ : ۴۱۲۵ .

آغاز : سپاس آفرین مر خدای جهانیان آفریننده زمین و زمان .

N.M. 528/8 : نستعلیق ، دین محمد ، ۵۱۲۷۲ ، در بتاله ، مجدول ، در دو جلد ۲۰۶ +

۲۱۴ ص ، (سوزه ۱ : ۲۹) .

تاریخ بیجاپور = تذکره الملوک

تاریخ پنجاب

از محمد نقی پشاوری بن ملا خواجہ بخش . در ۱۲۵۹ھ / ۱۸۴۳م بنام ہیرا سنگھ نگاشته است . تاریخ سکنہاں است کہ در پنجاب حکومت داشته اند ، از مرگ رنجیت سنگھ (در ۱۲۵۵ھ / ۱۸۳۹م) تا ۱۲۵۹ھ .

آغاز : بر ہوشمندان خبیر و آگاہ دلان روشنضمیر کہ تجربت آموز عالم کون و فساد و عبرت اندوز جہان اضداد .

بنگرید بہ : ریو ۳ : ۹۵۲ .

50 - N.M. 1976 : نستعلیق خوش ، سدہ ۱۳ھ ، ۸۰ ص .

51 - N.M. 1976 : نستعلیق ، سدہ ۱۳ھ ، ۷۰ ص .

تاریخ جنگ احد

از ناشناس . وقایع غزوہ احد (در ۵۳ھ / ۶۲۵م) است .

آغاز : چون کفاران از جنگ بدر با دل پر خون بمکہ رسیدند .

1538 - N.M. 1961 : نستعلیق ، سدہ ۱۳ھ ، ۲۰ ص .

تاریخ جہانگشای = جہانگشای نادری

تاریخ خانجہانی و مخزن افغانی

از خواجہ نعمت اللہ بن حبیب اللہ ہروی . ملازم خان جہان لودی (م . ۱۰۴۰ھ) . تاریخ افغانان است کہ در ۲ ذی الحجہ ۱۰۲۰ھ / ۱۶۱۲م بدان آغاز کردہ و در ۱۰ ذی الحجہ ۱۰۲۱ھ / ۱۶۱۳م بہ انجام رساندہ است . در سہ «باب» و سہ «دفتر» . بابہا : ۱- احوال سہتر یعقوب اسرائیل اللہ کہ این سلسلہ بآن بیغمبر کہ منتهی میشود . ۲- احوال ملک طالوت و آمدن ابن طایفہ بہ کوهستان غور و از آنجا بہ کوه سلیمان . ۳- احوال خالد بن ولید تا آخر خلافت امیر المومنین عمر (رض) . دفتر ہا : ۱- احوال سلطان بہلول لودی (۹۴ - ۸۵۵ھ) و سکندر لودی (۸۹۴ - ۹۲۳ھ) و سلطان ابراہیم لودی (۳۰ - ۹۲۳ھ) . ۲- احوال شیر شاہ سوری (۵۲ - ۹۴۶ھ) و اسلام شاہ سوری (۶۰ - ۹۵۲ھ) و بعضی افغانان . ۳- ذکر خوارق درویشان ابن طبقہ کہ بقوت ریاضت و خدا پرستی بمرتبہ ولایت رسیدہ اند .

آغاز : حمدی کہ مورخان وقایع و مستخبران بدایع افکار بلسان گوہر بار .

بنگرید بہ : تاریخ خانجہانی . . . باہتمام سید امام الدین ، انجمن آسیائی پاکستان ، داکا

۱۹۶۰ م. تاریخ خانجہانی . . . با مقدمہ و ترجمہ اردو از دکتر محمد بشیر حسین ، لاہور ۱۹۷۸ م.
ریو ۱ : ۲۱۰ .

236 - N.M. 1973 : نستعلیق ، سده ۱۱۱ھ ، (در صفحہ اول یادداشت مورخ ۲۶ محرم
۱۰۹۴ھ) ، مجدول ، عنوانها شنگرف ، ۵۱ ص ، ناقص الآخر .

994/1 - N.M. 1957 : تعلیق ، عبدالواحد مرید شیخ نور محمد ، ۱۵ صفر ۱۱۱۳ھ ،
عنوانها شنگرف ۳۷۶ ص ، (موزه ۱ : ۷۱) .

خاتمہ تواریخ خان جہان خان و امیر تیمور

از ناشناس . در انساب افغانان و فتح ہندوستان بدست آنان ، در چہار باب .
آغاز : الحمد لله خاتمہ کتاب تواریخ خان جہان خان ، این رسالہ در ذکر احوال و
انساب افغان .

994/13 - N.M. 1957 : نستعلیق ، سده ۱۱۳ھ ، ۲۰۴ ص ، (موزه ۱ : ۷۲) .

تاریخ دکن

از ناشناس . تاریخ کوتاہ دکن است از روزگار آصف جاہ (۶۱ - ۱۱۳۲ھ) تا روزگار نواب
صلاحت جنگ (۷۵ - ۱۱۶۴ھ) . نقل بعضی فرامین است .

آغاز : نظام الملک آصف جاہ طاب ثراہ جد مادری او سعد اللہ خان .

1528 - N.M. 1961 : شکستہ ، محمد عبدالقادر ، سده ۱۱۳ھ ، ۳۸ ص ، ناقص الآخر ،
(موزه ۱ : ۱۶۴) .

تاریخ دلگشای شمشیر خانی = تاریخ شمشیر خانی

تاریخ راقم

از میر سید شریف راقم . تاریخ تیموریان از امیر تیمور (م ۸۰۷ھ) تا ۱۰۴۰ھ است .
آغاز : الحمد لله . . . بر ضمائر ارباب دانش و خاطر اصحاب پیش واضح و لایح است کہ .
894/2 یا 994/2 - N.M. 1957 : نستعلیق چند خاصہ ، سده ۱۱۲ھ ، آغاز افتادہ : کاتب
قضا دیوان حیاتش ، ۴۳۶ ص ، (موزه ۱ : ۶۳) .

1967-368/2 - N.M. : نستعلیق ، خواجہ محمد نذیر ؟ ، ذیقعدہ ۱۲۸۳ھ ، عنوانها شنگرف
ش ۲ در مجموعہ ، ص ۱۴۴ - ۴۸۷ ، (موزه ۱ : ۹۳) .

تاریخ سند = تاریخ معصومی

از محمد معصوم لاسی ترمذی سمرقندی بہکری (م ۱۰۱۹ھ) . در حدود ۱۰۰۹ھ/۱ - ۱۶۰۰م تالیف شدہ است . تاریخ سند است در چہار جزو ، از فتح سند در زمان خلافت ولید بن عبدالملک (۸۵ - ۹۶ھ) تا روزگار اکبر (۹۶۳ - ۱۰۱۴ھ) .

آغاز : بر ضمایر صافیہ کار آگہان عالم بی اساس و خواطر زاکیہ ہوشمندان سخن شناس .

بنگرید بہ : پیشگفتار داود ہوتہ بر «تاریخ سند» ، چاپ بمبئی ۱۹۳۸م و پیشگفتار G.G. Mellet بر ترجمہ انگلیسی این کتاب چاپ ۱۸۵۵م ، مقالات الشعراء : ۷۹۹ ، نسخہ های فارسی ۶ : ۴۶۰۶ .

N.M. 1971 - 219 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۳ ، صفحہ اول زرین ، مجدول ، عنوانها شنگرف ،

۳۰۰ ص ، (موزہ ۱ : ۱۷۹) .

تاریخ سنوائی = تقویم التواریخ شاهد صادق . مختصر فی اخبار البشر . (در این فہرست)

تاریخ شا کر خانی = وقایع شا کر خانی

از شا کر خان بن شمس الدولہ لطف اللہ خان بہادر صادق لیکنام مہرور جنگ . در ۱۱۸۲ھ نگاشته است . تاریخ روزگار محمد شاہ (۶۱ - ۱۱۳۱ھ) تا سال نہم جلوس شاہ عالم ثانی (۱۱۸۲ھ) .

آغاز : بعضی از وقایع روزگار کہ ... الوف محامد ہر حامدی مختص ذات .

بنگرید بہ : ریو ۱ : ۲۷۹ .

N.M. 1971 - 190 : نستعلیق ، ۱۱۸۲ھ ، عنوانها شنگرف ، ۱۲۸ ص ، در پایان نصاب

فارسی بہ اردو ، ناشناختہ ، (موزہ ۱ : ۱۴۶) .

تاریخ شاہ عباس دوم = عباسنامہ

تاریخ شمشیر خانی = تاریخ دلگشای شمشیر خانی ، شاہنامہ شمشیر خانی ، منتخب شاہنامہ

از میرزا توکل بیگ بن تولک بیگ حسینی . در ۱۰۶۳ھ/۱۶۵۳م «شاہنامہ» فردوسی را بنام شمشیر خان حاکم شزین بہ نثر آورده است .

آغاز : (۱) . حمد بیغایت و ثنای بینہایت مر حضرت کبریای (۲) . گہر ریزی برگ ابر نیشان خامہ بہ آرایش ستایش .

- همان : ریو ۲ : ۵۳۹ ، نسخه های فارسی ۶ : ۴۲۵۱ .
 N.M. 1957 - 928/18 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ۳۸ تصویر که از نظر
 فن و هنر ارزش ندارد ، ۵۱۷ ص .
 N.M. 1962 - 64 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ۵۸۶ ص ، ناقص الآخر .
 N.M. 1958 - 262/10 : نستعلیق ، کرم السہی ، جمادی الآخر . ۵۱۲۶ ، عنوانها شنگرف ،
 ۵۹۳ ص .

تاریخ شیر شاهی

- از عباس خان بن شیخ علی شیروانی . در ۱۵۷۹/۵۹۸۷ م نگاشته است . تاریخ روزگار شیر
 شاه سوری (۵۲ - ۵۹۶) است در مد باب . این کتاب بخش سوم «تحنه اکبر شاهی» نگاشته عباس
 خان است .
 آغاز : حمد آن قادر بیچون و چگون .

- همان : ریو ۱ : ۲۴۲ ، نسخه های فارسی ۶ : ۴۶۰۸ .
 N.M. 433 : نستعلیق ، سده ۵۱۴ ، ۱۷۴ ص ، (سوزه ۱ : ۱۰۱ نسخه بدستم نرسیده است) .

تاریخ طبری = تاریخ الامم والملوک

تاریخ فرخنده = تواریخ فرخنده

- از محمد قادر خان بیدری متخصص به منشی . تاریخ حیدر آباد (دکن) است در دو قسمت :
 ۱- تاریخ قطب شاهیان . ۲- تاریخ نظامان دکن از آصف جاه نظام اول (۶۱ - ۱۱۳۲) تا
 نواب ناصر الدوله نظام هفتم (۷۳ - ۱۲۴۴) .

- آغاز : بعد از حمد خالق و درود نا محدود بر آن عاقبت محمود .
 1 - N.M. 1958 - 202/13 : نستعلیق ، رادها کرشن ، سنر ۱۲۸۷ ، در حیدر آباد دکن ،
 ش ۱ در مجموعه ، ص ۲ - ۵۶ ، (سوزه ۱ : ۱۶۷) .

تاریخ فرشته = گلشن ابراهیمی

تاریخ فیروز شاهی

- از ضیاء الدین برنی (م ۷۸۵) . در ۱۳۵۷/۵۷۵۸ م نگاشته است . تاریخ ۹۲ ساله
 پادشاهان دهلی است از جلوس غیاث الدین بلبن (۶۶۲) تا ششم جلوس فیروز شاه (۷۵۸) .

آغاز : (مقدمه) : حمد و ثنا مر خدای را که اخبار و آثار انبیاء و سلاطین را بوحی آسمانی .
(متن) : حمدله . چنین گوید بنده امیدوار . . . ضیاء الدین برنی که چون در سنهٔ عشرین و سبعمایه .

بنگرید به : پیشگفتار سید معین الحق بر ترجمهٔ اردوی «تاریخ فیروز شاهی» ، لاهور
۱۹۶۹ م تذکرهٔ مورخین : ۳۸ ، ریو ۳ : ۹۱۹ .

N.M. 1957 - 910/6 : نسخ ، سدهٔ ۱۰ هـ ، عنوانها شنگرف ، مجدول ، سرلوح کوچک ،
۸۷۵ ص .

N.M. 1963 - 260 : نستعلیق زیبا ، سدهٔ ۱۰ هـ ، سرلوح های زیبا ، جدولهای طلائی ،
۳۰۲ ص ، (سوزه ۱ : ۱۰۰) .

N.M. 1972 - 114 : نستعلیق ، سدهٔ ۱۲ هـ ، ۴۴۴ ص ، ناقص الآخر .

تاریخ فیض بخش = فرح بخش

از منشی شیو پرشاد . در ماه محرم ۱۱۹۰/۱۷۷۶ م بنام نواب فیض الله خان فرمانروای
رودیله نگاشته است . تاریخ فرمانروایان افغان روئیلکنند (هند) است از بدو حکومت تا استقرار در
۵۱۱۸۸ .

آغاز : فیض آفرینی را هزاران ستایش و نیایش مزد و سازگار است .

بنگرید به : ریو ۱ : ۳۰۶ .

N.M. 1961 - 1487 : شکسته ، سدهٔ ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۳۹۸ ص ، ناقص الآخر ،
(سوزه ۱ : ۱۷۷) .

تاریخ قطب شاهی

از محمد قادر خان بیدری . تاریخ کوتاه حیدر آباد (دکن) است از آخرین پادشاه دودمان
قطب شاهی (۹۸ - ۱۰۸۳ هـ) تا روزگار سکندر جاه آصف جاه سوم (۱۲۱۸ هـ) .

N.M. 1961 - 1506 : شکسته ، سدهٔ ۱۳ هـ ، آغاز افتاده : که غسل کرده پوشاک شاهانه
پوشیده سوار شود ، ۳۰ ص ، (سوزه ۱ : ۱۶۵) .

تاریخ قطب شاهی = تاریخ سلطان محمد قطب شاه

از ناشناس . بنام سلطان محمد قطب شاه (۸۳ - ۱۰۲۰ هـ) نگاشته است . در یک مقدمه و
چهار مقاله و یک خاتمه . مقدمه در ذکر قرا یوسف ترکمان و نیاکان او . مقاله ۱ - احوال شاهزاده

سلطان قلی قطب الملک . ۲- احوال جمشید قطب الملک و پسر او سبحان قلی . ۳- احوال ابراهیم قطب شاه . ۴- احوال محمد قلی قطب شاه . خاتمه در احوال سلطان محمد قطب شاه .

آغاز : تحمیدی که شاه باز بلند پرواز اندیشه بساحت کبریای آن طیران نتواند نمود .

بنگرید به : تذکره مورخین : ۱۰۶ .

206 - N.M. 1976 : نستعلیق خوش ، سده ۵۱۲ ، با مهر مورخ ۵۱۱۲۹ ، سرلوح ،

مجدول ، عنوانها شنگرف ، ۴۱۸ ص .

تاریخ سلطان محمد قطب شاه = تاریخ قطب شاهی

تاریخ کشمیر = واقعات کشمیر

از اعظمی .

تاریخ کشمیر

از غلام حسن (نام او در برگ ۳۵۸ ، نسخه N.M. 1967-257 آمده است) . در ۵۱۳۰۲ / ۸۵ - ۱۸۸۴ م نگاشته است . در آن چنین آمده است : بی سال اتماش ای نام جو - خرد گفت «تاریخ کامل» بگو . تاریخ کامل = ۱۳۰۲ . تاریخ کشمیر است از روزگار قدیم تا سال نگارش . در دو بخش و نسخه موزه بخش دوم آنست ، در ۱۵ «اورنگ» : ۱- احوالی که مورخان و مصنفان قدیم در تشریح و توضیح احوال زمانه باستان قاصر اند . ۲- احوال راجه های خاندان پاندو (۳۰۳۶ - ۲۰۴۲ ق.م) . ۳- احوال راجه های خاندان مالوه (۲۰۴۲ - ۱۸۸۸ ق.م) و خاندان گودهر (۱۸۸۷ - ۱۶۲۵ ق.م) و خاندان جمون ، دومین حکومت (۱۶۲۵ - ۱۴۷۰ ق.م) و خاندان گودهر ، دومین و سومین حکومت (۱۵۷۰ - ۱۲۱۸ ق.م) . . . . ۶- احوال راجه های کار کوت بنسی (۶۱۷ - ۷۷۲ م) . ۷- احوال راجه های خاندان خمار (۷۷۲ - ۹۵۶ م) . ۸- احوال حکومتهای میان سالهای ۵۳۳۸ - ۵۳۷۹ . ۹- احوال حکومتهای میان ۵۴ - ۵۷۲۴ . ۱۰- تاریخ پادشاهان مسلمان در کشمیر و اشاعت اسلام در کشمیر از ۵۷۲۵ تا ۵۹۶۱ . ۱۱- دوره حکومت چکن (۹۵۹ - ۵۹۹۴) . ۱۲- دوره حکومت تیمویان (۹۹۴ - ۵۱۱۶۵) . ۱۳- حکومت و استقلال درانیان (۱۱۶۶ - ۵۱۲۳۴) . ۱۴- دوره حکومت سنگان (سکھان) (۶۳ - ۵۱۲۳۴) . ۱۵- دوره حکومت راجه های جمون (دوگره) (۵۱۲۶۳ - ۵۱۳۰۱) .

ترجمه اردوی این کتاب در کشمیر چاپ شده است .

آغاز : حصه دوم در ذکر راجه های نامدار سلاطین .

257 - N.M. 1967 : نستعلیق خوش ، ۱۲ رجب ۱۳۰۳ هـ ، آغاز : بدانکه مذاهب مختار در امر زبان و عالم حدوث و قدم آن سه مذهب است ، عنوانها شنگرف ، ۹۸۹ ص ، (موزه ۱ : ۱۷۱) .

994 - N.M. 1953 : نستعلیق ، غلام احمد ، ۲۱ شوال ۱۳۰۶ هـ ، قسمت دوم آن کتاب است ، ۷۰۲ ص .

تاریخ کشمیر

از نراین کول عاجز کشمیری . در ۱۱۲۲/۱۷۱۰ م بنام شاه عالم بهادر شاه اول (۲۴ - ۱۱۱۹ هـ) نگاشته است . تاریخ کشمیر است از روزگار راجه ها تا سال نگارش . بنگرید به : پاکستان میں فارسی ادب ۳ : ۶۰۵ ، تذکرہ مورخین : ۱۶۰ ، ریزو ۱ : ۲۹۸ .

آغاز : (۱) : سپاس بیرون از مقیاس قیاس سزاوار . (۲) : حمد بیحد و ثنای بیعد مرملکی را سزات که در کارگاه لغزش .

80 - N.M. 1967 : نستعلیق شکسته آمیز ، سده ۱۲ هـ ، برگ اول افتاده ، آغاز : میزان استقامت مردار و گفتار تقدله اعتدال ، ۲۵۶ ص ، ناقص الآخر ، (موزه ۱ : ۱۷۰) .

201 - N.M. 1972 : نستعلیق ، ۲۴ اسوج ، بروزگار گلاب سنگھ سهاراجه کشمیر (۷۴ - ۱۲۶۲ هـ) سراوح ، جدولبند ، آغاز برابر نمونہ ۲ ، ۲۴۴ ص ، موریانه زده ، اوراق بهم چسبیده .

تاریخ کشمیر

از حیدر ملک کشمیری ملقب به رئیس الملک . در سالهای ۳۰ - ۲۷/۱۰۲۷ - ۲۱/۱۶۱۸ م نگاشته است . تاریخ کشمیر است از آغاز تا ۱۵۸۷/۵۹۹۵ م .

آغاز : ای آنکه جهان بوحدت گشت گواه .

بنگرید به : پاکستان میں فارسی ادب ۲ : ۲۶۴ ، نسخه های فارسی ۶ : ۴۶۱۵ .

446 - N.M. : نستعلیق خوش ، سده ۱۳ هـ ، ۲۳۶ ص ، (موزه ۱ : ۱۶۹) ، خود نسخه در موزه بدستم نرسیده است) .

تاریخ ملا محمد غزنوی = تذکرہ سالار مسعود

تاریخ معصومی = تاریخ سند

تاریخ محمدی

از محمد بن رستم معتمد خان (متوفی ۱۱۱۷/۶ - ۱۷۰۵ م) بن قباد (دیانت خان ، م ۱۰۸۳ هـ) .
تاریخ وقایع مهم است از آغاز هجرت تا ۱۱۲۴/۵۱۱۲ م (سال نگارش) . در دو بخش : ۱- وقایع از
سال ۵۱ تا ۵۶۰۰ . ۲- وقایع از سال ۶۰۱ تا ۵۶۸۲ .

آغاز : (۱) : عنوان کتاب اخبار خلفای رفیع القدر جلیل المرتبت . (۲) : بعد از حمد و
ثنای باری تعالی و درود بر مصطفی .

بنگرید به : اته : ۳۹۲ ، ۱۶۵۹ ، ۲۸۳۴ .

92 - N.M. 1959 : نستعلیق ، دو خاند ، سده ۵۱۳ ، ص ۱۲۳۴ ، (سوزه ۱ : ۱۶ ، خود

نسخه در موزه بدستم نرسیده است) .

تاریخ محمود شاهی

از ملک القضاة صدر جهان . تاریخ عمومی است از آفرینش تا پایان روزگار محمد شاه بن
مبارک بن خضر خان ، از پادشاهان سادات دهللی (۴۷ - ۵۸۳۷ هـ) . در ۳۵/۵۸۳۸ - ۱۴۳۴ م نگاشته
است . با زندگینامه های وزیران ، اسیران ، فیلسوفان و ستاره شناسان .

بنگرید به : ریو ۱ : ۸۶ «تاریخ صدر جهان» از همان .

206 - N.M. 1959 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، عنوانها شنگرف ، در آغاز فهرست مطالب

آمده است ، آغاز : مقاله اول در ذکر انبیاء و رسل و پادشاهی که ، ۱۲ + ۱۲۷۲ ص ، (سوزه ۱ : ۴
بنام «تاریخ محمد شاهی») .

تاریخ مظفری

از علی بن هدایت الله بن لطف الله انصاری . در ۱۸۰۷/۵۱۲۲۲ م نگاشته است . تاریخ
تیموریان هند است از امیر تیمور (م ۵۸۰۷ هـ) تا سال نگارش ، در دو مجلد .

آغاز : حمد از حد اعتدال افزون نثار بازگه شاهنشاهی است که .

همان : ریو ۱ : ۲۸۲ ، نسخه های فارسی ۶ : ۴۶۲۰ .

428 - N.M. : نستعلیق ، غلام یاسین عثمانی بن فضل علی ، معروف به محمد نور الله ،

در دو مجلد ، رمضان ۱۲۳۳ هـ (تاریخ ج ۱) و ۲۰ جمادی الثانی ۱۲۳۳ هـ (تاریخ ج ۲) ، عنوانها

شنگرف ، ۲۲۸ + ۲۴۴ ص ، (سوزه ۱ : ۱۴۹ - ۱۵۰) .

تاریخ مقیم خانی = تذکره مقیم خانی

تاریخ ملا زاده = مزارات بخارا

در بخش «جغرافیا» ص ۶۹۷ گذشت .

تاریخ موسوی = اعجاز موسوی

در بخش «تفسیر» ص ۱ گذشت .

تاریخ نادر = شاهنامه نادر

تاریخ نادر

نسخه موزه ناقص الطرفین است و نگارنده آن شناخته نیست . تاریخ نادر شاه (۶۰-۱۱۴۸ هـ) است . شاید «جهانگشای نادر» یا «دره نادر» از میرزا مهدی خان باشد .

1507 - 1961 N.M. : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، آغاز : صولتی که سہابت صلابتش فی در

ناخن شیران جهان کند ، ۱۲۸ ص ، با حل لغات واژه ها .

تاریخ نادر = بیان واقع . جهانگشای نادر

تاریخ ناصر شاهی

از ناشناس . نگارنده ظاهرا درباری بوده است . تاریخ روزگار ناصرالدین عبدالقادر شاه بن غیاث شاه بن محمد خلجی (۱۶ - ۵۹۰۶ هـ) است که در سال ۱۰۶۰ (۱۷۰۰) حکومت داشته است .

آغاز : الحمد لله الذی صدق وعده و نصر عبده . . . سیاس بیقیاس پادشاهی را جل جلاله .

بنگرید به : ریو ۳ : ۹۶۸ .

N.M. 445 : نستعلیق ، بهاری لال ، برای محمد خان فوجدار بهوپال (هند) ، ۱۱ ذی الحجہ

۱۲۶۵ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۱۲۶ ص ، (سوزہ ۱ : ۱۷۳) .

تاریخ و صاف = تجزیة الامصار و ترجمة الاعصار

تاریخ همایونی = تحفة التواریخ

تاریخ هند

از رستم علی بن محمد خلیل شاه آبادی . در ۱۱۵۴/۱۷۴۱ م نگاشته است . تاریخ عمومی شبه قاره است از روزگار راجه جودهیستر تا سال نگارش ، در یک مقدمه و ده طبقه و یک خاتمه .

آغاز : حمد و سپاس مر داوری کہ بر داور دور ملک .

بنگرید به : ریو ۳ : ۹۰۹ .

N.M. 1958 - 253/2 : نستعلیق ، بهگت رای ، ۱۱ ژوین ۱۸۳۴/۳ صفر ۱۲۵۰ھ ،

ص ۳۰۴ ، (موزه ۱ : ۹۶) .

تاریخ هندوستان

از ناشناس . تاریخ روزگار محمد شاه پادشاه (۶۱ - ۱۱۳۱ھ) است . ضمنا احوال نادر شاه

افشار نیز آمده است .

آغاز : وقایع سلطنت محمد شاه پادشاه و طلب نظام الملک بحضور و آوارگی مرہتہ بہندوستان .

در مہمات سلطنت خدیو قدر قدرت .

N.M. 1958 - 202/20 - 6 : نستعلیق ، سدہ ۱۳ھ ، عنوانہا شنگرف ، ش ۶ در مجموعہ ،

ص ۲۸۶ - ۳۸۱ .

تاریخ هندوستان

از ناشناس . نسخہ موزہ از اول و وسط و آخر افتادگی دارد . مطالب موجود شامل وقایع از

مرگ سلطان محمد بن فیروز شاه (۵۷۹۶ھ) ، جلوس سلطان محمد بن ظفر خان معروف بہ تاتار خان

(۵۸۰۶ھ) ، جلوس قطب الدین بن محمد شاه بن احمد شاه معروف بہ جلال خان (۱۱ محرم ۵۸۵۵ھ) و

جلوس سلطان داود بن احمد شاه است .

N.M. 1967 - 86 : نستعلیق ، سدہ ۱۱ھ ، آغاز : عزیمت نمردہ ولایت گجرات آنجا معمول

اہل اسلام بود ، ص ۴۲ ، در دفتر موزہ بنام «مرآت سکندری» ثبت شدہ است .

تاریخ هندوستان

ناشناختہ . تاریخ از روزگار شہاب الدین غوری (م ۵۶۰۲ھ) تا سال ۲۱ جلوس محمد شاه

(۱۱۵۲ھ) . نسخہ موزہ ناتمام است .

N.M. 423 : شکستہ خوش و نستعلیق چند خانہ ، سدہ ۱۲ھ ، مجدول ، در دو جلد ،

آغاز : سلاطین دہلی از شروع دور کلجک لغایت ۲۱ جلوس ہیمنت ، ص ۴۳۰ + ۴۸۴ ، (موزہ

۱ : ۹۸ - ۹۹) .

تاریخ هندوستان

ناشناخته. تاریخ تیموریان است از تیمور تا محمد پادشاه هند. سپس مطالبی درباره گروه های هندوان و سکھان است.

N.M. 1958 - 202/7 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، آغاز افتاده : در اوراق گذشته نگارش یافت که ، در مجموعه ، گ ۷۷ - ۱۹۸ ، (موزه ۱ : ۱۵۴) .

تجزیه الامصار و ترجمه الاعصار = تاریخ و صاف

از وصاف الحضرت خواجه شهاب الدین عبدالله شرف (۶۶۳ - ۷۳۰ هـ) . در سالهای ۶۹۹ - ۵۷۱۲/۱۲۹۹ م در تالیف آن مشغول بوده است . تاریخ ایماخانان ایران تا دوره اولجا پتو (۵۷۱۶م) است در پنج مجلد .

آغاز : (ج ۱) . حمد و ستایش که انوار اخلاصش آفاق و انفس .

همان : ریو ۱ : ۱۶۱ ، نسخه های فارسی ۶ : ۴۲۸۰ ، صفا ۳/۲ : ۱۲۶۰ .

N.M. 1957 - 947/7 : نستعلیق خوش ، افضل بن عطاء الله ملقب به نظام لواسانی ، بدستور حاجی محمد صادق قزوینی ، ۱ جمادی الاول ۱۰۵۹ هـ ، سه جلد اول ، در آغاز هر جلد سرلوح است ، مجدول ، عنوانها شنگرف ، ۶۹۶ ص .

N.M. 417 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، جلد ۱ و ۲ ، ۲۰۴ - ۳۰۶ ص ، (موزه ۱ : ۵۶-۵۷) .

تحفة التواریخ = تاریخ ابراهیمی = تاریخ همایونی

از ابراهیم بن جریر . در ۱۵۵۰/۵۹۵۷ م نگاشته است . تاریخ عمومی است . از آدم (ع) تا ۵۹۵۶ .

همان : نسخه های فارسی ۶ : ۴۱۲۱ .

آغاز : الحمد لله رب العالمین حضرت حکیم علی الاطلاق جلت حکمة که وظایف لطایف حمد و ثنای او بحکم دان . (این سر آغاز با «نسخه های فارسی» جدایی دارد) .

N.M. 1963 - 216 : نستعلیق شکسته آمیز ، بولاق بیگ بن لعل بیگ ملتانی ، ۶ ذیقعدہ ۲۱ جلوس عالمگیری (۱۰۸۹ هـ) ، در تته ، عنوانها شنگرف ، ۴۱۶ ص ، (موزه ۱ : ۱۱) .

تحفة الحبیب

از ملا فیض محمد هزاره ای . برای امیر حبیب الله خان پادشاه افغانستان (۱۹۰۱ - ۱۹۱۹ م) نگاشته است . تاریخ تیره «محمد زئی» (در افغانستان) است از ۱۱۸۴/۱۷۷۰ م تا جلوس عبدالرحمان خان (در ۱۲۸۶ هـ) . تکرارنده این کتاب را در ۱۳۲۲/۱۹۰۴ م نگاشته است .

آغاز : نخستین ذکری که زبان بیان سراید ستایش بادشاهیست که .
 N.M. 1957 - 994/28 : نستعلیق خوش ، بخامه مولف ، شوال ۱۳۲۲ هـ ، برای امیر
 حبیب الله خان ، جدولهای سیاه ، ۸۷۴ ص ، حواشی امیر حبیب الله خان و سردار محمد یوسف خان ،
 (موزه ۱ : ۷۶ ، خود نسخه را در موزه نیافتم) .

تذکره آصفیه = توزک آصفی

تذکره سالار مسعود = تاریخ ملا غزنوی

در پایان نسخه موزه چنین آمده است : «گزیده از تواریخ کهنه تصنیف ملا محمد غزنوی
 ملازم سلطان محمود غزنوی» . آقای عبدالحی حبیبی در طی مقاله ای بعنوان «از کتابهای گمشده
 تاریخ غزنویان» ، «تاریخ ملا محمد غزنوی» را چنین معرفی کرده است : «این کتاب نیز بکلی مفقود
 است ولی مرحوم محمود شیرانی . . . در کتاب «تنقید شعر العجم» (ص ۵۷ ، چاپ دهلی ۱۹۴۲ م) در
 جمله کتب گم شده دوره غزنوی ازین کتاب نیز ذکری دارد . . . شیخ عبدالرحمن چشتی در «مرآت
 مسعودی» (این کتاب در شرح احوال سالار مسعود است و نسخه ما نیز در همان موضوع است) گوید
 که ماخذ وی حین نوشتن کتاب ، «تاریخ ملا محمد غزنوی» بود که در عصر محمودی بهمن آمده و یکی
 از کارکنان سلطان محمود در هند بود (ستوری) ، از روی این روایت گویا تاریخ ملا محمد غزنوی تا
 قرن یازدهم در هند موجود بود» . (مجله «آریانا» کابل ، سال ۲۴ شماره ۳ - ۴ ، ۱۳۴۵ ش ،
 ص ۱۳۸ - ۱۳۹ ، ملخصاً) .

این نسخه در شرح احوال سالار مسعود غازی است که یکی از رجال مورد احترام و در عین حال
 متنازع از نظر تاریخی است و تاریخ شهادت او را ۱۴ رجب ۵۴۲/۱۰۲۳ م میدانند . (رک :
 ایوانف : ۳۲۲) :

آغاز : آن قتیل شیخ حسین ؟ ، آن . . . از رسم سجده آن محبوب حضرت مسعود
 سلطان الشهداء حضرت سالار مسعود قدس الله سره بن سیه سالار .
 N.M. 1969 - 259 : شکسته ، محمد معظم (که این نسخه را از «تواریخ کهنه» نگاشته
 ملا محمد غزنوی گزیده است) ، ۱ ذی الحجه ۶۱ جلوس شاه عالم پادشاه ، (حکومت شاه عالم
 اول و دوم تیموری ۶۱ سال دراز نکشیده است) ، در شاهجهان آباد ، ۳۲ ص .

تذکره فاتحان هند

از حافظ نواب لطیف الرحمان خان عباسی دهاوی بن نواب امین الرحمان خان عباسی . در
 احوال فاتحان هندوستان و بیان دولت مغول . نمنا و قبايع سال ۱۸۵۷ م را نیز گفته است که در آن
 سال مسلمانان شبه قاره برای استقلال کشور خود با انگلیسیان جنگیده بودند .

آغاز : اوست مرہر پادشہ را پادشاہ - حکم او را بفعل اللہ ما یشاء . . . ستایش فراوان مر
شاہنشاهی راست کہ خالق زمین و آسمان .

ہمان : نسخہ های فارسی ۶ : ۴۶۳۰ .

N.M. 1961 - 1529 : نسخہ ، مائین شدہ ، سدہ ۵۱۴ ، ۱۹۰ ص .

تذکرہ مقیم خانی

از محمد یوسف منشی بن خواجہ بقا . بنام ابو المظفر سید محمد مقیم بہادر خان (شاید در سال
۱۱۱۴ھ جلوس کرد و تا ۱۱۱۶ھ در بلخ حکومت داشت) . تاریخ شیبانیان و اشترخانیان است ، در
یک مقدمہ و سہ مقالہ . مقدمہ در نسب نامہ پدران نگارندہ . مقالہ ۱ - خروج محمد شیبانی خان
(۹۰۶-۹۱۶ھ) و استیلای او بر کشور های ماوراءالنہر تا روزگار عبدالموہن خان (۷۰۰-۷۱۰ھ) .
۲ - جلوس جانی محمد خان بر تخت بخارا ، احوال اولاد و احفاد او تا درگذشت سبحان قلی محمد
بہادر خان (۱۰۹۱ - ۱۱۱۴ھ) . ۳ - وقایع روزگار مقیم بہادر خان .

آغاز : افتتاح مقالہ بعون حضرت ذوالجلال . . . کہ سبب فطرت و منشاء خلقت وجود .

N.M. 1967 - 368/3 : نستعلیق ، ۱۲۸۳ھ (تاریخ مجموعہ) ، عنوانها شنگرف ، ش ۳ در
مجموعہ ، ص ۴۸۸ - ۷۱۱ ، (موزہ ۱ : ۹۳) .

تذکرہ الملوک = تاریخ بیجاپور

از رفیع الدین ابراہیم بن نور الدین توفیق شیرازی . در سالہای ۱۸ - ۱۷/۱۰۱۷ھ - ۹/۱۶۰۸م
دست در تالیف آن داشتہ است و پس از آن تا ۱۶۱۱/۱۰۲۰ھ برآن مطالب می افزودہ است . تاریخ
عادلشاهیان ، پادشاہان بیجاپور (ہند) است ، از بنیانگذاری آن سلسلہ تا ۱۰۲۰ھ و تاریخ پادشاہان
معاصر در دکن (ہند) و ایران .

آغاز : از لمعات آیات ہزار شمع ظہور .

بنگرید بہ : ریو ۱ : ۳۱۶ .

N.M. 1973 - 149 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۴ ، عنوانها درشت ، آغاز از ذکر نسب رفیع یوسف
عادل خان بن محمود بیگ ساوجی ، ۲۳۶ ص .

«تزک» و «تزوک» = توزک

تقویم التواریخ

از مصطفی بن عبدالله ایکنچی ، معروف به حاجی خلیفه (۱۰۱۷ - ۱۰۶۷ هـ) . نگارنده «کشف الظنون عن اساسی الکتب و الفنون» . تاریخ عمومی است در جدولها از روزگار آدم (ع) تا ۵۱۰۶۰ هـ . بزبان ترکی و فارسی . بنگرید به : معجم المؤلفین ۱۲ : ۲۶۲ . اردو دائره المعارف اسلامیه ۷ : ۷۷۱ .

ترجمه تقویم التواریخ

از کسی که در ماه ربیع الثانی ۱۰۷۵ هـ / ۱۶۶۴ م در بغداد وارد شده و آنجا کتاب حاجی خلیفه را بدست آورده . چون خطبه و مقدمه و خاتمه و اکثر مطالب این کتاب به ترکی بوده ، بخواهش بعضی برادران نخست آن را بعربی و سپس بفارسی ترجمه کرد و آن اشتباهات تاریخی و املاتی که در متن بوده ، را نیز اصلاح کرده است ، بعضی وقایع و سوانح سلاطین صفوی که حاجی خلیفه از آنها اطلاع نداشته ، را برآن افزوده است . (رک : مقدمه مترجم) . همین نگارنده (مترجم) کتاب مفصل در تاریخ نیز دارد . (رک : خاتمه ترجمه) .

آغاز : حمد و ثنای که مر او را نهایتی نیست . پروردگاری را که او را بدایتی نیست و خالق که . (این سر آغاز برابر با سر آغاز «مختصر فی اخبار البشر» است) .

بنگرید به : ایوانف : ۴۴ ، وی درباره مؤلف یعنی حاجی خلیفه سردر نیاورده است ، نسخه های فارسی ۶ : ۴۱۰۷ «تاریخ سنواتی» و ۶ : ۴۱۳۰ «تقویم التواریخ» .

N.M. 1970 - 27 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، مجدول ، ۱۶۸ ص .

تواریخ فرخنده = تاریخ فرخنده

توزک آصفی = آصف نامه = تذکره آصفیه

از سعین الدین علی تجلی معروف به تجلی علی شاه (م ۱۲۱۵ هـ / ۱۸۰۰ م) . در ۱۲۰۷ هـ / ۱۷۹۲ - ۹۳ م نگاشته است . تاریخ نظامان حیدر آباد دکن است از تأسیس حکومت (در ۱۱۳۲ هـ) تا عید فطر ۱۲۰۷ هـ .

آغاز : اشعه ستایش بی آرایش مر احدی را سزد که .

بنگرید به : نسخه های فارسی ۶ : ۴۶۳۲ .

N.M. 1961 - 1514 : شکسته ، سده ۵۱۳ ، ۸۶۲ ص (سوزه ۱ : ۱۶۰) .

N.M. 1961 - 1511 : شکسته ، سده ۵۱۳ ، ۵۵۶ ص ، (سوزه ۱ : ۱۶۱) .

توزک بهارستان

از منشی قادر خان بیدری . در ۱۲۳۹/۲۴ - ۱۸۲۳ م بنام سهاراجه چندو لعل نخست وزیر دولت آصفیه نگاشته است . تاریخ عمومی حیدر آباد دکن است از حکومت نظامان تا سال نگارش در پنج فصل . ۱- نظامان . ۲- راجه های تلنگانه . بهمنیان . ۳- قطب شاهیان . ۴- آصف جاهیان . آغاز : آغاز مطلع صحیفه آفرینش عالم و سرلوح نسخه ایجاد نوع بنی آدم .
39 - N.M. 1959 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها طلائی ، ۴۱۴ ص ، (موزه ۱ : ۱۶۶).

توزک تیموری

یادداشت های امیر تیمور گورکان (۷۷۱ - ۸۰۷ هـ) است بزبان ترکی ، در آداب کشور داری و سپاهگیری ، در دو مقاله .

ترجمه توزک تیموری

از ابوطالب حسینی ترقی . در ۱۰۴۷/۳۸ - ۱۶۳۷ م نگاشته است .
آغاز : حمد بلیغ سبحانی را که بمقتضای انا جعاناک فی الارض .
همان : ریو ۱ : ۱۷۷ ، نسخه های فارسی ۲/ (۲) : ۱۵۸۰ و ۶ : ۴۲۹۵ .
366 - N.M. 1967 : نسخ و نستعلیق چند خامه ، ۲۲ صفر ۱۲۹۵ هـ ، سرلوح ، مجدول ، آغاز : ارستی راستی ابو منصور تیمور ، ۷۰۸ ص ، (موزه ۱ : ۶۴) .
432 - N.M. : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، مجدول ، درمیان سطور آب طلا پاشیده شده ، ۱۵ مجلس تصویر ، آغاز : فرزندان ملک کبیر کامگار و نبایر ذی القدر ملک دار ، ۱۲۴ ص ، (موزه ۱ : ۶۵) .
1508 - N.M. 1961 : شکسته نستعلیق آمیز ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۹ ص ، ناقص الآخر ، (موزه ۱ : ۶۶) .

توزک جهانگیری

از نور الدین محمد جهانگیر پادشاه هندوستان (حکومت ۱۰۱۴ - ۱۰۳۷ هـ) . سرگذشت خود را از سال جاوس (۱۰۱۴ هـ) ببعده نگاشته است .
آغاز : حمد بیغایت و شکر لا نهایت مبدعی را که بیک امر کن .
همان : ریو ۱ : ۲۵۳ ، نسخه های فارسی ۶ : ۴۶۴ «جهانگیر نامه» .
435 - N.M. : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ۱۲۲ ص ، (موزه ۱ : ۱۱۷) .

توزک والاجاهی

از برهان بن حسن ، ساکن نتھر نگر (ھند) کہ مامور امیر الھند والاجاہ عمدہ الملک آصف الدولہ معروف بہ محمد علی انور الدین خان بہادر ، فرمانروای کرناتک (ھند) (۱۱۶۲ - ۱۲۱۰ھ) بود. در ۱۲۰۰ھ/۸۶ - ۱۷۸۵م نگاشته است. تاریخ کرناتک است در روزگار انور الدین خان و پسر او محمد علی خان والاجاہ ، بر اساس «انور نامہ» سرودہ ابجدی (در ۱۱۷۳ھ) . در یک مقدمہ و دو دفتر و خاتمہ .

آغاز : علم افزای اقبال سخن حمد والا جاہی کہ دبیر بینظیر سلطنت لایزالش .
ہمان : فہرست سالار جنگ ۱ : ۴۰۴ .

270 - N.M. 1963 : نستعلیق ، سدہ ۱۲ھ ، عنوانها شنگرف ، آغاز : این تحریر است کہ نصف کتاب انور نامہ انتظام یافته بود کہ هنگامہ ، ۲۷۴ ص ، ناقص الآخر .

289 - N.M. 1969 : شکستہ نستعلیق آمیز ، سدہ ۱۳ھ ، با مہر مورخ ۱۲۷۳ھ ، عنوانها شنگرف ، ۴۴۸ ص ، (موزہ ۱ : ۱۰۰) .

تیمور نامہ = توزک تیموری

جام جہان نما

از محمد قدرت اللہ شوق رام پوری (م ۱۲۲۴ھ) . بن شیخ قبول محمد بن شیخ عابد بن شیخ عبدالرحیم بن شیخ کمال . (احوال نگارندہ در خاتمہ کتاب آمدہ است) . در سالہای ۹۹ - ۱۱۹۱ھ / ۸۵ - ۱۷۷۷م نگاشته است . تاریخ عمومی جہان است در یک مقدمہ و ۳۹ طبقہ . مقدمہ در کمیت مرور دہور و ظہور مبداء خلقت جن و انس . طبقات : ۱- پیدایش آدم ابوالبشر و دیگر انبیاء . ۲- حکمای صاحب فطرت . ۳- سلاطین عجم ، در چہار مقالہ ۵- ملوک عجم قبل از اسلام . ۵- ذکر حضرت محمد (ص) در پنج مقالہ . ۶- خلافت بنی اسیہ . ۷- خلفای عباسیہ . ۸- سلطنت سامانیہ . ۹- سلطنت غزنویہ . ۱۰- سلطنت دیلمیہ . ۱۱- سلطنت غوریہ . ۱۲- سلطنت سلجوقیہ ، در ہفت مقالہ . ۱۳- اتابکان ، در سہ مقالہ . ۱۴- فراخطانیان . ۱۵- سلاطین خراسان . ۱۶- سلطنت ایران . ۱۷- حکومت زیاریان . ۱۸- ملوک طبرستان . ۱۹- ملوک الجبال . ۲۰- ملوک اسماعیلیہ . ۲۱- ملوک عثمانیہ خوند کار روم . ۲۲- ملوک روم (قیاصرہ) . ۲۳- خانان ترک ، در سہ مقالہ . ۲۴- حکومت چنگیز خان ، در چہار مقالہ . ۲۵- حکومت فروغ مغول کہ ملقب بہ طوایف الملوک اند . ۲۶- سلطنت امیر تیمور گورگان و اولاد او . ۲۷- حکومت اوزبکیہ . ۲۸- ملوک صفویہ . ۲۹- در دو مقالہ : ۱- اقالیم سبعمہ . ۲- احوال استانہای ہندوستان . ۳- حکومت

راجہ های ہند ، در یازده مقالہ . ۳۱- سلاطین مسلمان در ہند ، در پنج مقالہ . ۳۲- سلاطین دکن
 ۳۳- سلاطین گجرات . ۳۴- سلاطین تہہ . ۳۵- سلاطین بنگالہ . ۳۶- سلاطین سہ قبہ جونپوری .
 ۳۷- سلاطین مالوہ ، ۳۸- سلاطین کشمیر . ۳۹- سلاطین ملتان . خاتمہ در ذکر صحابہ کبار ،
 اولیاء اللہ ، علماء ، محدثین ، فضلاء ، مجتہدین ، متاخرین ، در چند مقالہ . تتمہ در انساب نگارندہ .
 همان : نسخہ های فارسی ۶ : ۴۱۳۲ ، نیز بنگرید بہ : پیشگفتار نثار احمد فاروقی بر
 «طبقات الشعراء» از شوق ، لاہور ۱۹۶۸ م .

N.M. 1962 - 147/A-B : نستعلیق ، سدہ ۵۱۲ ، عنوانہا شنگرف ، ورق اول افتادہ و
 صفحہ اول آسیب دیدہ ، ۸۷۴ گ (از برگ ۷۳۸ تا ۸۷۰ افتادگی دارد) .

جميع الانساب

از ناشناس . تاریخ کوتاہ دہلی و مدت حکومت های پادشاہان ہندوستان را از ۵۹۴/۷۱۲ م
 تا حکومت سلیم (اسلام) شاہ سوری (۹۵۲ - ۵۳/۸۹۶۰ - ۱۵۴۵ م) نوشتہ است .
 آغاز : فصل در بیان احوال و انساب پادشاہان ہند . بدانیکہ اول دہلی آبادان پور در ۹۴ .
 N.M. 1958 - 260/5 - 3 : نستعلیق ، یار محمد بن شیخ غلام سرور بن شیخ محمد ،
 متوطن مراد آباد ، ۱۹ ربیع الثانی ، ۲۸ جلدوس شاہ عالم ثانی (۵۱۲۰۱) ، ش ۳ در مجموعہ ،
 ص ۱۷ - ۲۳ .

جنگنامہ

از نعمت خان عالی . وقایع جنگہا است کہ میان محمد معظم ملقب بہ شاہ عالم بہادر اول
 (۲۴ - ۱۱۱۸ھ) و محمد اعظم پسران عالمگیر پادشاہ رخ دادہ بود .
 آغاز : زیب دیباچہ سخن نیایش بی نیازست کہ .
 N.M. 1961- 1505 : شکستہ ، مکند راو ، گہات نایدورہ اورنگ آباد ، ۱ رمضان ۱۲۶۸
 ص ۱۱۴ (موزہ ۱ : ۱۳۸) .
 N.M. 1961 - 1504 : نستعلیق شکستہ آمیز ، غلام احمد بن غلام محی الدین ، ۹ ذیقعدہ
 ۱۲۷۰ھ ، عنوانہا شنگرف ، ۴۶ ص ، (موزہ ۱ : ۱۳۷) .
 N.M. 442 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۳ ، ۴۸ ص ، (موزہ ۱ : ۱۳۹) .
 N.M. 1967-60/2 : شکستہ ، شیخ کریم بخش ، سدہ ۵۱۳ ، ۶۶ ص ، (موزہ ۱ : ۱۴۰)
 NM. 1958 - 202/20 - 1 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۳ ، محشی ، ش ۱ در مجموعہ ، گ ۱-۷۱ .

جنگنامه نواب اصغر و اورنگ زیب = مثنوی گرامی

در بخش «منظومه ها» ص ۶۳۱ گذشت .

جهان آرا = نسخ جهان آرا

جهانگشای نادری = تاریخ جهانگشای = تاریخ نادر = وقایع نادری

از میرزا محمد مهدی خان استر ابادی که در ۱۱۷۳/۶۰ - ۱۷۵۹ م کتاب «سنگلاخ» را تالیف کرده بود . وی منشی نادر شاه افشار (۶۰ - ۱۱۴۸ هـ) بوده و این کتاب را در تاریخ همان شاه تا قتل او و اوضاع ایران تا یکسال بعد از قتل او نگاشته است .

آغاز : بر دانایان رموز آگاهی و دقیقه شناسان حکمتهای الهی واضح است .

همان : ۱ : ریو ۱۹۲ ، نسخه های فارسی ۶ : ۴۳۰۹ ، جهانگشای نادری با مقدمه سید عبدالله انوار ، تهران ۱۳۴۱ ش .

410 - N.M. 1959 : نستعلیق خوش ، طوطه رام ، برای لاله مل جی ، ۱۷ بهادون ۱۸۹۳ ب (۱۲۵۲ هـ) ، سرلوح ، مجدول ، عنوانها شنگرف ، ۶۶۸ ص . (سوزه ۱ : ۷۰) .

49 - N.M. 1976 : نستعلیق خوش ، سده ۵۱۳ ، عنوانها شنگرف ، مجدول ، ۵۳۶ ص .

208 - N.M. 1976 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، عنوانها شنگرف ، ۶۶۷ ص .

جهانگیر نامه = توزک جهانگیری

چچ نامه = فتح نامه سند = منہاج الدین والملك

اصل متن عبری بوده و نام نگارنده دقیقاً در دست نیست ، اما از محتویات کتاب نام او را خواجه امام ابراهیم حدس زده اند . (در «نسخه های فارسی» ۶ : ۴۶۴۳ نام او نادرست محمد بن قاسم ثقفی یاد شده است) .

ترجمه فارسی از علی بن حامد ابن ابی بکر کوفی . در ۵۸ سالگی در ۱۷/۵۶۱۳ - ۱۲۱۶ م بانجام رسانیده است . نخستین متن در تاریخ سند است که از وقایع قبل از فتح سند بدست اعراب صحبت میکند . از روزگار چچ راجه الورتا فتح سند بدست محمد بن قاسم در ۵۹۲/۷۱۱ م .

آغاز : الحمد و سپاس بیشمار مر پروردگار واحد القهار غفار آمرزگار .

بنگرید به : پیشگفتار آقای عمر بن محمد داود پوته بر «فتح نامه سند» ، حیدرآباد (دکن)

۵۱۳۵۸. ترجمه سندی این کتاب به وسیله مخدوم امیر احمد، در حیدر آباد (سند) در سالهای ۱۹۵۴ م و ۱۹۶۶ م چاپ شده است.

N.M. 1971 - 218 : نستعلیق، محمد خلیل بن قاضی محمد، برای میر مراد علی خان تالپور، ۳ ذیقعدہ ۱۲۳۱ هـ، سرلوح های مطلا، مجدول، عنوانها شنگرف، ۲۲۶ ص، (سوزه ۱: ۱۷۸، نسخه را در سوزه نیافتم).

چتر گلشن

از چترمن ملقب به رایزاده، از تیره سکسینه کایسته، شاگرد میر محمد علی. در ۱۱۷۳ هـ/ ۶۰ - ۱۷۵۹ م نگاشته است. قطعه تاریخ تالیف را چنین سروده است: ز دل گفتم بگو تاریخ روشن- ندا آمد «چترمن نیک گلشن» (= ۱۱۷۳). بود نام تو در تاریخ داخل - هم از مجموعه شد تاریخ حاصل. چو کردی جار گلشن در بطونش - چتر گلشن بود نام او سکونش. نوه پسری نگارنده چندربهان منشی در ۱۲۰۴ هـ/ ۹۰ - ۱۷۸۹ م آنرا گرد آورده است. در چهار «گلشن»: ۱- احوال پادشاهان و صوفیان هند. ۲- استانهای هند. ۳- مسافت و منازل چهار سو از شاهجهان آباد (دهلی). ۴- سلاسل فقراء و درویشان مذهب اسلام و هنود.

آغاز: (مقدمه چندربهان): اجزای چند مسمی بچهار گلشن مولفه مظهر دانش و بینش. (ستن): سپاس بیرون از قیاس پادشا هی را سزد که کوره تمام زمین نقطه از مملکت او. همان: ۳: ۹۰۹.

N.M. 1964 - 400 : نستعلیق، سده ۱۲ هـ، عنوانها شنگرف، ۲۱۶ ص.

N.M. 425 : شکسته خوش، سده ۱۳ هـ، ۴۴ ص، (سوزه ۱: ۹۷، نسخه در موزه بدستم نرسیده است).

حبیب السیر فی اخبار افراد البشر

از خواجه میر، غیاث الدین محمد شیرازی هروی (۸۸۰ - ۹۴۲ هـ). در سالهای ۳-۹۲۷ هـ/ ۲۴ - ۱۵۲۱ م نگاشته است. تاریخ عمومی اسلام است در چهار مجلد. آغاز: یا رب بشنای خود سخن سازم کن - وز گلشن حمد نکنه بردارم کن... و بعد بر ضمیر خورشید اقتباس هوشمندان.

همان: تاریخ تذکره های فارسی ۲: ۵۸۸، نسخه های فارسی ۶: ۴۱۳۷.

N.M. 1967 - 361 : نستعلیق، سده ۱۳ هـ، جدولبند، عنوانها شنگرف، ۹۱۶ ص،

(سوزه ۱: ۱، نسخه در موزه بدستم نرسیده است).

حديقة العالم

از ابو القاسم بن رضی الدین موسوی معروف به میر عالم بهادر (م ۱۲۲۳ هـ) . در ۱۲۱۴ هـ / ۱۷۹۹ - ۱۸۰۰ م در دو «مقاله» نگاشته است : ۱- تاریخ قطبشاهیان . ۲- تاریخ آصف جاهیان .
آغاز : نظام ملک سخنوری و انتظام قلمرو معنی گستری وقف سالاری .
همان : نسخه های فارسی ۶ : ۴۶۴۷ .

1532 - 1961 N.M. : نستعلیق ، مید بنده علی حسینی موسوی ، ۱۷ رجب ۱۲۸۹ هـ و ۱۲ ربیع الثانی ۱۲۹۰ هـ ، در حیدر آباد ، از روی نسخه چاپی نقل برداری شده ، عنوانها شنگرف ، ۲۴ + ۵۹۰ + ۵۲۰ ص ، (موزه ۱ : ۱۶۲) .

1517 - 1961 N.M. : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ۶۶ ص ، ناقص الآخر . (موزه ۱ : ۱۶۳) .

حزن المومنین . . . = احزان المومنین

حل المعما = ذیل شروح وقایع حیدر آباد و گولگنده»

خلاصة الانساب

از حافظ رحمت خان حافظ الملک بن شاه عالم (۱۱۲۰ - ۱۱۸۸ هـ) . در ۱۱۸۴ هـ / ۱۷۷۰ م در انساب افغانان نگاشته است . فصل آخر این کتاب در رد رواض است .
بنگرید به : عبدالحی حبیبی : «راهنمای تاریخ افغانستان» ۱ : ۲۶۶ ، کابل ، مقدمه محمد نواز طاهر بر ترجمه پشتوی «خلاصة الانساب» ، پشاور ۱۹۷۳ م .
994/11 - 1957 N.M. : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، جدولهای مطلا ، آغاز افتاده : که حق سبحانه و تعالی ترین ولد شرحیون ، ۱۳۸ ص ، (موزه ۱ : ۷۳ ، نسخه را در موزه نیافتیم) .

خلاصة تاریخ = خلاصة التواریخ

از سجان سنگه دهیر بتالوی که در «خلاصة الانشاء» (رک : بخش «فلسفه عملی» ، ص ۳۰) نام خود را به همین گونه و نام این کتاب تاریخ را «خلاصة تاریخ» آورده است ، مورخان و فهرست نویسان متاخر نام او را نادرست «سجان رای» یا «سبحان رای» ساخته و کتابش را بنام «خلاصة التواریخ» یاد کرده اند . در ۱۱۰۷ هـ / ۱۶۹۵-۹۶ م نگاشته است . تاریخ شبه قاره از روزگار باستان تا جلوس عالمگیر پادشاه (در ۱۰۶۹ هـ) است اما سپس درباره مرگ عالمگیر نیز مطالبی افزوده است .

آغاز : نقاش نگارخانه کابینات و مصور کار گاه ممکنات چون اقتضای آن کرد .

بنگرید به : پاکستان میں فارسی ادب ۲ : ۲۶۵ ، پیشگفتار دکتر ناظر حسین زیدی بر ترجمہ اردوی «خلاصہ التواریخ» ، لاہور .

N.M. 420 : نستعلیق ، ۱۸۶۴ ب (۱۲۲۲ھ) ، عنوانها شنگرف ، مجدول ، در دو جلد ، ۴۹۴ + ۵۰۸ ص ، (موزه ۱ : ۸۴ - ۸۵) .

N.M. 528/173 : نستعلیق چند خامه ، امران سنگھ ، ہزاری مل ، لالہ دل سنگھ رای ، لالہ داس و پندت شنگرداس ، ۱۸۷۵ ب (۱۲۳۳ھ) ، در لاہور ، جدولبند ، دو ورق در آغاز افتادہ ، آغاز : لاریب کلام ربانی کتاب ، ۶۴۶ ص ، (موزه ۱ : ۹۱) .

N.M. 1964 - 402 : نستعلیق خوش ، احمد حسن ، ۲۵ شوال ۱۲۷۳ھ ، در تونک ، مجدول ، ۸۰۲ ص ، (موزه ۱ : ۸۳) .

N.M. 421 : نستعلیق ، سدہ ۱۳ھ ، سرلوح ، جدولبند ، عنوانها شنگرف ، در دو مجلد ، ۲۸۴ + ۲۸۲ ص ، (موزه ۱ : ۸۶ - ۸۷) .

N.M. 422 : نستعلیق و شکستہ ، سدہ ۱۳ھ ، ۴۳۲ ص ، از برگ ۲۱۷ تا ۲۲۱ یادداشتہای تاریخی مربوط بہ روزگار امیر تیمور تا احمد شاہ . (موزه ۱ : ۸۹) .

N.M. 528/5 : نستعلیق ، سدہ ۱۳ھ ، ۶۵۲ ص ، (موزه ۱ : ۸۸) .

N.M. 1958 - 947 : شکستہ نستعلیق آمیز ، سدہ ۱۳ھ ، آغاز افتادہ : بر سواد خوانا خطوط پیچیدہ امکان ، ۷۶۶ ص ، (موزه ۱ : ۹۲) .

N.M. 1965 - 160 : نستعلیق ، سدہ ۱۴ھ ، ۷۲۸ ص ، (موزه ۱ : ۹۰) .

انتخاب خلاصہ تاریخ

از دل پند دلشاد ہسروری (زندہ در ۱۱۸۳ھ - مرگ در حدود ۱۱۹۴ھ) . وی بر متن سجان سنگھ تنہا مقدمہ ای افزودہ است . و بہ اصطلاح خودش آن متن «ہندو» را «مزین بہ مسلمانی گردانیدہ» وی در این مقدمہ احوال پیامبران ، عقاید مسلمانان و ہندوان دربارہ آفرینش جہان و مدت عمر آن ، بویژہ اوضاع جغرافیائی «ہسرور» (در توابع سیالکوٹ - پاکستان) و نواحی آن را آورده است .

آغاز : اول سر حمد نام خدا آیینہ صد ہزار تاریخ شرعش غرض ہر امر و ہر دور این نسخہ خلاصہ التواریخ دنیا کہ مقتضای این معنی حقیقت را بہر دوری ظہوری ست .

بنگرید بہ : پاکستان میں فارسی ادب ۳ : ۱۴۵ .

36 - N.M. 1978 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ۱۲۶ ص ، تا احوال اعزالدین

عالمگیر ثانی .

ضمیمه خلاصه تاریخ

متن از همان سجان سنگه . ضمیمه از جی کشن داس .

آغاز : چون ادای حمد و سپاس نعمای حضرت صمدیت و اظہار علو مراتب .

104 - N.M. 1976 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، از ورق ۱ تا ۳۲۰ متن خلاصه تاریخ است و

از ورق ۳۲۱ تا ۳۶۰ ضمیمه آن .

خلاصه الحساب ممالک دکن و خلاصه السلاطین لب لباب

از ناشناس. آمار و حساب شش استان دکن است از زمان فتح قلعه آسیر بدست اکبر (۹۶۳ -

۵۱۰۱۴) تا فتح دکن بدست عالمگیر در ۵۱۰۹۸ .

1524 - N.M. 1961 : شکسته خوش ، احمد حسین ، سده ۵۱۳ ، آب رسیده ، آغاز . بتوجه

عرش چون قلعه اسیر بفتح گشت ، ۱۶۰ ص . (موزه ۱ : ۱۵۸) .

دستور العمل تیپو سلطان

در بخش «فلسفه عملی» ص ۳۰۲ گذشت .

دستور العمل عثمانیان

در بخش «فلسفه عملی» ص ۳۰۲ گذشت .

دستور الوزراء

از خواجه میر هروی . در ۵۹۱۵ (= دستور الوزراء) / ۱۵۰۹ م نگاشته است . در آن میگوید :

«از مال تمامیش کس جست خبر - گفتم که حروف نام آن را بشمر» . شامل احوال وزیران دولت

های اسلامی تا انقراض تیموریان در ایران .

آغاز : ای نام تو سر دفتر اسرار وجود . . . فهرست روزنامه نامداری و ابواب مجموعه

کامگاری موشح .

بنگرید به : پیشگفتار سعید نفیسی بر «دستور الوزراء» تهران ۱۳۱۷ ش ، آقای نفیسی در

حاشیه صفحه ۸ ، از ماده «دستور الوزراء» نادرست ۹۰۶ استخراج کرده اند .

1486 - 1961 N.M. : نستعلیق خوش ، . . . الهروی (بحو شده) ، ۵۱.۲۹ ، سرلوح ساده ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ، ۵۵ ص ، از احوال آصف بن برخیا تا خواجه افضل الدین محمد کرمانی .

روایح گلشن قطب شاهی

از ناشناس که مذهباً شیعه بود . در ۵۱.۵۲ (= روایح گلشن قطب شاهی) / ۱۶۴۲ م نگاشته است . در وقایع سلطان عبدالله قطب شاه فرمانروای گولکنده (هند) (۸۳ - ۱۰۲۵ هـ) در هفت «رایحه» : ۱- توصیف اخلاق و اوصاف حمیده آن . ۲- تعریف قصر شاه . ۳- اوصاف حیدرآباد . ۴- وصف جشن سالروز تولد شاه . ۵- (وصف برداری مرور اشکر بضر قربین که روز دین و کش . . . را تیغ میدان و سب بهره و چوکی ماه را از پاسبان شمرده) . ۶- کیفیت ساقی نامه در ستایش شاه . ۷- طراوت و خورسی این گلشن (خاتمه کتاب) .

آغاز : روح افزای رایحه گلشن سخن از هوای ثنای صانعی است که جلوه قامت سرور را .

بنگرید به : نسخه های فارسی ۶ : ۴۶۷۷ .

135 - 1973 N.M. : شکسته ، سده ۱۱ هـ ، عنوانها شنگرف و بعضی نانویس ، ۱۰۰ ص ، آخرین ورق افتاده .

روضه الاحباب فی سیره النبی و الآل والاصحاب

در بخش «تذکره» خواهد آمد .

روضه الصفا فی سیرت الانبیاء و الملوک و الخلفاء

از میر خوانده (یا میر خوند)، محمد بن خاوند شاه بن کمال الدین محمود باغی (۸۳۷-۸۹۰ هـ) . تاریخ عمومی از آغاز آفرینش تا روزگار نگارنده در هفت جلد و یک خاتمه .

آغاز : (ج ۱) : زیب فهرست نسخه مفاخر انبیای عالی مکان و زینت . (ج ۲) : عنوان صحیفه مرادات و فهرست مجموعه سعادات . (ج ۳) : حمد و ثنای که مسیحان ملاء اعلی از ادا . (ج ۴) : فهرست نسخه سعادات ابدی و دیباجه مجموعه کرامات سرمدی . (ج ۵) : آرایش دیباجه مناقب و مآثر سلاطین رفیع . (ج ۶) : جواهر حمد و سپاس و لالی شکر بقیاس . (ج ۷) : مشاطة ابکار سخن و پیمانہ بند عذار .

همان : ریو : ۱ : ۸۷ ، نسخه های فارسی ۶ : ۴۱۵۳ .

- نیز بنگرید به: نفسی ۱: ۲۳۹، پیشگفتار عباس پرویز بر «روضه الصفا»، تهران ۱۳۳۸ ش.
- 171 - N.M. 1970 : نسخ ، سده ۵۱ ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ، تنها ج ۱ ، در ابتدا
۹ ورق افتاده ، آغاز : صنی علیه بعد از شرایط . تا ذکر سلطنت ازرسی بنت پرویز ، ۴۴ ص .
- 39 - N.M. 1975 : نسخ ، سده ۵۱ ، (با یادداشت مورخ ۲۱ ربیع الاول ۱۰۰۹ هـ) ،
سرلوح ، جدول ، تنها ج ۱ ، ۴۵۲ ص .
- 264 - N.M. 1963 : نسخ خوش ، احسن رضا معلم تبریزی ، ۱ شعبان ۱۰۳۰ هـ ، جدول ،
عنوانها شنگرف ، تنها ج ۶ ، آغاز افتاده : و احفاد قراجانوران نسلا بعد نسل و بطنا بعد بطن ،
۶۶۶ ص ، (موزه ۱ : ۸) .
- 141 - N.M. 1965 : نسخ ، عبدالملک ؟ ، ربیع الثانی ۱۰۳۲ هـ ، سرلوح ، جدول ، تنها
خاتمه را دارد ، ۲۴ ص ، با توضیحات و حواشی به انگلیسی بقلم آقای چیمبرز ، (موزه ۱ : ۹) .
- 1534/2 - N.M. 1961 : نستعلیق ، سده ۱۱ هـ ، با یادداشتهای مورخ ۵۱۰۷۵ و ۵۱۰۷۶ و
۵۱۰۷۷ ، سرلوح ، جدولبند ، عنوانها شنگرف ، تنها ج ۵ ، ۳۸۶ ص ، اندازه رحلی .
- 367 - N.M. 1967 : نستعلیق خوش ، ۱ صفر ۱۰۸۴ هـ ، برای طهماسب بقا بن منصور خان ،
سرلوح ، جداول طلائی ، عنوانها شنگرف ، تنها ج ۶ ، ۸۲۰ ص ، (موزه ۱ : ۷) .
- 655/88 - N.M. 1957 : نستعلیق ، ۷ ذیقعده ۱۰۸۶ هـ ، جدولبند ، تنها ج ۱ ، ۴۶۲ ص ،
(موزه ۱ : ۵) .
- 184 - N.M. 1970 : نسخ خوش و زیبا ، سده ۱۱ هـ ، سرلوح ، جدولها ، عنوانها شنگرف ،
ج ۱ و ۲ ، ۵۶۲ ص ، (موزه ۱ : ۶) .
- 1534/1 - N.M. 1961 : نستعلیق ، سده ۱۱ هـ ، جدولبند ، عنوانها شنگرف ، ج ۲ ،
۳۹۲ ص ، اندازه رحلی .
- 1535 - N.M. 1961 : نستعلیق ، دو خاصه ، سده ۱۱ - ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ،
ج ۵ ، ۱۳۴ ص .

ریاض السلاطین

از غلام حسین سلیم زید پوری . در سالهای ۱۲۰۰ - ۱۲۰۲/۸۸ - ۱۷۸۶ م تالیف کرده
است . عنوان «ریاض السلاطین» برابر با رقم ۱۲۰۲ میباشد . در احوال پادشاهان و فرمانروایان
سلف بنگال ، در یک «مقدمه» و چهار «روضه» . مقدمه در چهار «چمن» در جغرافیای بنگال . روضه

۱- حکومت حاکمان اسلام که از طرف سلاطین دهلی به نیابت درین ملک فرمانروائی کرده اند . ۲- سلاطین که دربنگاله بر سریر سلطنت جلوس فرموده خطبه سلطنت بنام خود خوانده اند . ۳- ناظمائیکه از حضور سلاطین جغتائی درین ملک بنظامت پرداخته اند . ۴- درباره ورود و استعمارگری فرانسویان و انگلیسیان در بنگال و دکن ، در دو «خیابان» .

آغاز : حمد و سپاس بیقیاس که قدم شمسوار عقل دواسپه بسرحد عدو احصای آن نرسد .
همان : نسخه های فارسی ۶ : ۴۶۶۰ ، متن فارسی و ترجمه انگلیسی این کتاب چاپ شده است .

71 - N.M. 1975 : نستعلیق خوش ، شوال ۱۲۳۱ هـ (تاریخ مجموعه) ، عنوانها شنگرف ، ۳۹۲ ص ، در آخر نسخه وقایع جنگ قاسم علی خان با انگلیسیان ، در ۳۶ صفحه .

ملخص التواریخ = انتخاب سیر المتاخرین

متن از غلام حسین طباطبائی . تلخیص از فرزند علی الحسینی ساکن مونگر از مصناف بهار (هند).
در سه «دفتر» : ۱- وقایع از تیمور تا جلوس محمد شاه (۱۱۵۲ هـ) . ۲- وقایع بنگال ، عظیم آباد ، اوریسه . ۳- وقایع از ۱۱۵۲ تا ۱۱۹۵ هـ .

آغاز : حمد بیحد و سپاس بعید نثار بارگاه عظمت و جلال واحد برحق .

همان : ربو ۳ : ۹۴۳ ، نسخه های فارسی ۶ : ۴۷۰۱ .

253/1 - N.M. 1958 : نستعلیق ، بنکت رای ، محافظ دفتر نمایندگی بهوپال ، ۲۲ ژانویه ۱۸۳۹ م/۷ ذیقعدہ ۱۲۵۴ ، ۵۶۲ ص ، (موزه ۱ : ۱۴۷) .

شاهجهان نامه

از کلیم کاشانی . در بخش «منظومه ها» ص ۵۸۷ گذشت .

شاهجهان نامه = بادشاه نامه

انتخاب شاهجهان نامه

از ناشناس . تاریخ روزگار شاهجهان (۶۷ - ۱۰۳۷ هـ) است .

آغاز : بعد از حمد و ثنای خالق برحق که بکنه ذاتش قیاس هیچ مخلوق نرسیده .

7/2 - N.M. 1964 : شکسته ، تلسی داس ، ذی الحجہ ۱۲۰۵ هـ ، جدولبند ، ش ۲ در

مجموعه ، ۱۷۰ ص ، (موزه ۱ : ۱۳۰) .

شاه عالم نامه

از غلام علی خان بن روشن الدوله بهکاری خان بهادر رستم جنگ بن ظفر خان . تاریخ روزگار علی گوهر شاه عالم دوم است از واقعه بیرون رفتن احمد شاه ابدالی از هند در ۱۱۶۷ هـ / ۱۷۵۴ م تا ۱۲۰۳ هـ / ۱۷۸۸ م .

همان : ریو : ۱ : ۲۷۸ ، راهنمای تاریخ افغانستان از حبیبی : ۳۶۴ .

N.M. 444 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، جدولبند ، از اول و وسط و آخر افتاده ، آغاز : و در

عین . . . بعد حصول زیارت آستانه موفور الاحترام ، ۳۴۸ ص . (موزه ۱ : ۱۴۸) .

شاهد صادق

از میرزا محمد صادق بن محمد صالح مینای صادقی اصفهانی (۱۰۱۸ - ۱۰۶۱ هـ) . در سالهای

۵۶ - ۱۰۵۴ هـ / ۱۶۴۴ - ۱۶۴۴ م نگاشته است . در پنج باب و یک خاتمه . هر باب در چند فصل .

(رک : فهرست کتابخانه اهدائی محمد مشکوة به کتابخانه دانشگاه تهران ۴ : ۵۹۴) .

نسخه های موزه ظاهرا حاوی فصل ۷۹ از باب ۳ آن کتاب است که در آن فصل سال به

سال تاریخهای مرگ علما و حکما و پادشاهان و وزرا و اعیان و شمه از وقایع مهم از ۱۰۴۰ هـ تا ۱۰۴۰ هـ

را آورده است . (همان : نسخه های فارسی ۶ : ۱۰۷ «تاریخ سنواتی»)

آغاز : فصل در اخبار و سیر ، و آن عبارت است از معرفت قصص انبیاء و احوال ملوک و

سلاطین و اکابر .

N.M. 1978 - 48/2 : نستعلیق خوش ، رجب ۱۲۶۳ هـ (تاریخ مجموعه) ، عنوانها شنگرف

جدولبند ، ش ۲ در مجموعه ، ص ۱۹۴ - ۳۳۶ .

N.M. 528/265 : نستعلیق خوش ، سده ۱۳ هـ ، ۶ ص ، از وقایع ۱۰۴۰ تا مرگ المتکفی

بالله (م ۵۲۹۵) . (موزه ۱ : ۱۸ آنجا این تاریخ شناخته نشده است) .

شاهنامه

از قاسمی . در بخش «منظومه ها» ص ۵۸۹ گذشت .

شاهنامه

از مروت . در بخش «منظومه ها» ص ۵۹۰ گذشت .

شاهنامه

از مقصدی . در بخش «منظومه ها» ص ۵۹۰ گذشت .

شاهنامه شمشیر خانی = تاریخ شمشیر خانی

شاهنامه منور کلام

از شیوداس لکهنوی . تاریخ تیموریان هند است از روزگار فرخ سیر (۳۱ - ۱۱۲۵ هـ) تا سال چهارم جلوس محمد شاه (= ۱۱۳۴ هـ) .

آغاز : میاس بیقیاس ایزد کارساز بی نیاز بیچون و بیچگون ، بی شیر و بی نمون .

بنگرید به : ریو ۱ : ۲۷۴ ، محمد اقبال مجددی : «تاریخ مغلیه کے فارسی ماخذ» ، مقاله برای دریافت درجه فوق لیسانس در رشته تاریخ از طرف دانشگاه پنجاب لاهور .

N.M. 1957 - 247/12 : نستعلیق ، غلام محمد ، ۳ صفر ۱۲۵۱ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۱۸۲ ص ، (موزه ۱ : ۱۴۱) .

شاهنامه نادری

در بخش «منظومه ها» ص ۹۰ گذشت .

شش فتح کوت کانگره

از میرزا جلال الدین محمد جلالا طباطبایی . وی در ۱۰۴۴/۳۵ - ۱۶۳۴ م به هند آمد و پس از مرگ جهانگیر پادشاه (در ۱۰۳۷ هـ) این را نگاشته است . وقایع فتح قلعه کانگره (هند) در ۱۰۲۷/۱۶۱۸ م بدست شاهجهان است . شاهجهان در آنزمان در نیابت جهانگیر ، استانداری گجرات را بر عهده داشت . نگارنده این وقایع تاریخی را در شش شیوه جدا گانه ادبی نگاشته است و متن حاضر یکی از آنها است .

آغاز : حضرت حکیم علی الاطلاق جل جلاله در ازل ازال پیش از آنکه .

همان : ریو ۱ : ۲۵۸ .

N.M. 1958 - 912 : بدخط ، گوری شنگر ، ۴ جمادی الثانی ۱۲۶۱ هـ ، ۱۳۲ ص ، (موزه

۱ : ۱۱۶) .

طبقات ناصری

از منہاج الدین ابو عمر عثمان بن سراج الدین جوزجانی (تولد ۵۸۹ هـ مرگ بعد از ۵۶۶ هـ) . در سالهای ۵۸ - ۶۰/۵۶۵۷ - ۶۰۹ م نگاشته است . تاریخ عمومی است از آغاز آفرینش تا روزگار تالیف ، در ۲۳ قسمت .

آغاز: الحمد لله الاول الذي لا ابتداء لوجوده الآخر الذي لا انتهاء لوجوده .

همان: ریو ۱: ۷۲، نسخه های فارسی ۶: ۴۱۸۲ .

N.M. 1957 - 994/6: نستعلیق، سده ۱۲هـ، عنوانها شنگرف، آغاز افتاده: منزل شد و

خانه از یکدانه، ۴۰۸ ص، (موزه ۱: ۳) .

طرب القلوب = مختار نامه

از ملا محمد قاسم واعظ رازی . (نثیسی ۱: ۶۵۶ «میر محمد قاسم رازی» متخلص به «قاسم»
را تذکر داده است که بروزگار اکبر (۹۶۳ - ۱۰۱۴هـ) از ایران به هند آمد و در دستگاه آصف خان
سمت «وزیر» بر عهده گرفت . این کتاب را بنام قران السعدین سکندر جاه؟ نگاشته است . وایع
جنگهای مختار بن ابو عبیده ثقفی (۶۸۸هـ) است با خاندان بنو اسیمه برای انتقام گیری شهادت امام
حسین (ع) . در یک مقدمه (در ستایش دوازده امام) و چهارده «سجس» .

آغاز: ای قادر مختار توانایی علیم - ای زنده لایزال و دانای حکیم .

بنگرید به: نسخه های فارسی ۶: ۴۵۰۲ .

N.M. 1958 - 939: نستعلیق، سید معظم علی، ۴ رجب، سده ۱۳هـ، ۱۲۰۳۴ ص،

در آخر نسخه دو قصیده آمده است (موزه ۱: ۴۷) .

طوی نامه فیروزی شاه عالمگیر = گلزار فتح شاه هند

ظفر نامه تیموری

از شرف الدین علی یزدی (م ۸۵۸هـ) . در ۱۴۲۵/۸۲۸م نگاشته است . سرگذشت تیمور
و سپاه اوست، در وقایع از سال ۷۳۳ تا ۸۰۷هـ . در یک مقدمه و دو مقاله .

آغاز: افتتاح تاریخ جهاننداری و نامه ظفر بختیاری حمد .

همان: ریو ۱: ۱۷۳، نسخه های فارسی ۶: ۴۲۴۶، ظفر نامه یزدی بتصحیح محمد

عباسی، تهران ۱۳۳۶ ش .

N.M. 429: نستعلیق و شکسته، سده ۱۲، سراوح، جدولبند، ۶۵۲ + ۶۶ ص، (موزه

۱: ۵۸ - ۵۹) .

N.M. 1957 - 960/3: نستعلیق خوش، ۱۲۲۹هـ، عنوانها و جدولها شنگرف، آغاز

افتاده: آغاز نهاد و بتاریخ شب سه شنبه بیست و پنجم، ۷۳۰ ص، (موزه ۱: ۶۰) .

ظفر نامه رنجیت سنگھ

از دیوان امرناتھ اکبری (۱۸۲۲م/۳۸-۱۲۳۷-۱۸۶۷م/۵۱۲۸۴) بن دیوان دینا ناتھ .
در ۱۸۹۳ ب (۵۲ - ۵۱) بدستور مهاراجه رنجیت سنگھ (م ۱۲۵۵) نگاشته است . تاریخ
رنجیت سنگھ است .

آغاز : تحاریر دشوار پسند و اهل تحاریر نکته پیوند را .

بنگرید به : پیشگفتار سیتا رام کوهلی بر «ظفر نامه رنجیت سنگھ» ، لاهور ۱۹۲۸ م .

553 - 1958 N.M. : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ۵۱۴ ص ، ناقص الآخر (سوزہ ۱ : ۱۷۶) .

ظفر نامه شاهجهان (منظوم)

از جان محمد قدمی (م ۱۰۵۶) . مثنوی در تاریخ روزگار شاهجهان پادشاه (۶۸ - ۱۰۳۷ هـ)
است .

آغاز : در اثنای هر عهد از روزگار - کند اقتضا لطف پروردگار .

همان : ریو ۲ : ۶۸۵ ، نسخه های فارسی ۴ : ۲۹۹۷ .

157 - 1963 N.M. : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، جدولبند ، عنوانها نانویس ، ۹۴ ص ،

ناقص الآخر .

ظفر نامه عالمگیری = واقعات عالمگیری

عالمگیر نامه

از محمد کاظم بن منشی محمد امین قزوینی (م ۱۰۹۲/۱۶۸۱) . در ۱۰۷۸/۶۸-۱۶۶۷ م
نگاشته است . تاریخ حکومت ده سال اول عالمگیر پادشاه است از جمادی الاول ۱۰۶۸ تا رجب
۱۰۷۸ هـ .

آغاز : (ج ۱) : ای داده بعقل پرتو آگاهی - شاهان ز تو کاسیاب شاهنشاهی . (ج ۲) :
اورنگ نشینان کشور بیان را تیغ زبان با اخلاص ثنای بی همتائی عالمگیر است که .

همان : تذکره مورخین : ۹۳ ، ریو ۱ : ۲۶۶ ، نسخه های فارسی ۶ : ۴۶۷۳ .

439 N.M. : نستعلیق خوش ، ۱۷ شوال ۱۰۹۹ هـ ، عنوانها شنگرف ، در دو مجلد ، ۳۳۹ +

۳۷۰ ص ، (سوزہ ۱ : ۱۳۳ و ۱۳۴) .

138 - 1968 N.M. : شکسته زیبا ، سده ۱۲ هـ ، از برگ ۴۹ . بعد مورخ ذی الحجہ

۵۱۲۰، جدولها و عنوانها شنگرف، آغاز: ذکر بدایع وقایع و احوالی که اسباب، ۱۰۳۶، ص، (موزه ۱: ۱۳۰).

انتخاب عالمگیر نامه

متن از همان قزوینی. انتخاب از حاتم خان که خود را «خانه زاد» دربار عالمگیر میگوید این انتخاب قبل از پایان رسیدن متن محمد کاظم، بانجام رسیده بود. چون حاتم خان در ضمن و ظاهرا احوال فرزندان عالمگیر، نام محمد کام بخش را نمی برد که در ۵۱۰۷۷ متولد شده است. (رک: ریو ۱: ۲۶۸).

آغاز: صدر آرایان عرصه عالم غیب.

N.M. 1957 - 910/8: نستعلیق، مد۵۱۲، مرلوح، دو صفحه آغاز مذهب و تزیین

شده، جدولهای مطلا و ملون، آغاز: آرایش هفتم در شرح مجملی، ۶۸۸، ص، (موزه ۱: ۱۳۶، خود نسخه را در موزه نیافتیم).

عباسنامه

از میرزا محمد طاهر وحید قزوینی (م ۱۱۱۲ هـ). در ۵۶/۵۱۰۶۶ - ۱۶۵۵ م نگاشته است. مرگذشت شاه عباس صفوی دوم (۷۷ - ۱۰۵۲ هـ) است از تولد او در ۵۱۰۴۱ تا پانزدهمین سال جلوس او.

آغاز: حمدی که ریاضان معرفت در میدان وحدانیتش اسپ همت رانده. (با نسخه های دیگر جدائی دارد).

بنگرید به: ریو ۱: ۱۸۹، نسخه های فارسی ۶: ۴۳۶۱.

N.M. 528/255: شکسته خوش، ۳ شوال، ۳۸ جلوس شاه عالم دوم (۱۲۱۱ هـ)،

جدولبند، ۲۰۰ ص، (موزه ۱: ۶۸).

عماد السعادات

از سید غلام علی بن محمد اکمل خان. تاریخ نوابان اوده (هند) است از روزگار برهان الملک سعادت خان (۵۱ - ۱۱۳۲ هـ) تا سعادت علی خان (۲۹ - ۱۲۱۲ هـ).

آغاز: نغمه فروشی منقار عندلیبان بیاد رخسار.

همان: ریو ۱: ۳۰۸، نسخه های فارسی ۶: ۴۶۷۷.

N.M. 447: شکسته، مد۵۱۳، ۲۶۴ ص، (موزه ۱: ۱۷۴).

انتخاب عالمگیر نامه

عیار المورخین = مرآت آفتاب نما

فتح نامه سند چچ نامه

فتح نامه قلعه چتور

از یادگار منشی . بدستور نظام الدین خواجه دست فصیح جونپوری نگاشته است . وقایع فتح قلعه چتور (هند) را در پیروی «شش فتح کانگره» (در ص ۷۳۴ گذشت) به شیوه ادبی نوشته است .

915/6 - N.M. 1957 : نستعلیق ، ۲۰ بیساکه ۱۹۰۱ ب (۵۱۲۵۲) ، آغاز افتاده : به یک صورت معاش نمود ، مرضی طبع درست ، (سوزه ۲ : ۲۸۶) .

فتح نامه مترسین راو

در بخش «منظومه ها» ص ۶۰۴ گذشت .

فتوح ابن اعثم

متن عربی از ابو محمد احمد بن اعثم کوفی (م ۵۳۱۴) . در تاریخ خلفای راشدین و فتوحات آنان .

ترجمه فتوح ابن اعثم

از محمد بن احمد مستوفی هروی . در ۵۵۹۶/۱۱۹۹ - ۱۲۰۰ م به انجام رسانیده است .
آغاز : (ج ۱) : الحمد لله الملك القديم المنان الکریم الروف الرحیم . . . بعد هذا میگوید .
همان : ریو ۱ : ۲۵۱ ، نفیسی ۱ : ۱۳۲ و ۱۵۷ ، نسخه های فارسی ۶ : ۴۴۳۵ .
N.M. 528/7 : نستعلیق خوش ، ۲۵ ربیع الاول ۵۱۲۱۹ ، عنوانها شنگرف ، ۴۶۲ +
۴۵۶ ص ، (سوزه ۱ : ۳۱ و ۳۲) .

N.M. 1958 - 37/1 : نستعلیق ، ۲۹ ربیع الاول ۵۱۲۶۹ ، در رامپور ، جدولبند ،
۵۷۴ ص ، (سوزه ۱ : ۳۳) .

N.M. 1970 - 188 : بد خط ، سده ۵۱۴ ، ج ۱ ، ۴۲۸ ص ، (سوزه ۱ : ۳۴) .

فرامین و مکتوبات تاریخی

ناشناخته .

N.M. 1958- 202/7 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، از ورق ۱ تا ۷۷ نامه ها و فرامین تاریخی است و از ورق ۱۹۹ تا ۲۶۲ مطالب پراکنده ، آغاز : پیش است ، بوقت صبح نظر کن بر آسمان و به بین ، (موزه ۱ : ۱۵۴) .

فرح بخش = تاریخ فرح بخش

قرنیه

از محمد طاهر آشنا ملقب به عنایت خان (م ۱۰۷۷ یا ۱۰۸۱ هـ) بن ظفر خان احسن . پسر و پدر هر دو وابسته به دربار شاهجهان پادشاه بوده اند . در سالهای ۴۵ - ۳۶/۴۱۰۳۷ - ۳۶/۴۱۰۳۸ م نگاشته است . تاریخ یک قرن هندوستان است از تاسیس سلطنت تیموری در هند تا ۵۱۰۴۵ .

آغاز : بنام پادشاه پادشاهان - سرافرازی ده صاحب کلاهان . حمدی که در خورشان احدیت باشد تعالی شانه احدی را قدرت بیان آن نیست .

بنگرید به : تذکره شعرای کشمیر ۱ : ۱۲ - ۲۶ به ویژه ۲۰ و ۲۱ ، ریو ۱ : ۲۶۱ بنام «ملخص» و ۳ : ۱۰۸۳ .

N.M. 1974 - 115 : نستعلیق خوش ، سده ۱۲ هـ ، سرلوح ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ، ۴۶۲ ص ، در نسخه نامش «قرنیه» آمده است .

کتاب نصرتین = وقایع هولکر

از موهن سنگھ . در ۱۲۲۳ هـ (= کتاب نصرتین) / ۱۸۰۸ م بخوازش بخشی جسونت رای بهوانی شکر نگاشته است . تاریخ خانواده «هولکر» در اندور (هند) است . ضمنا احوال شهرهای بیوپال و تونک را گفته است .

آغاز : خداوند ادای مراتب ثنای که اولیاء و انبیاء کوس ساعرفناک حق معرفتک زده بانند .

N.M. 450 : شکسته و نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ۳۴۴ ص ، (موزه ۱ : ۱۶۸) .

گزارش های تاریخی

گزارشهای تاریخی است که در ۱۲۷۵/۵۹ - ۱۸۵۸ م به نواب خانم سکندر بیگم داده شده است به اردو و فارسی .

آغاز : غریب پرور فیاض زبان جناب نواب سکندر بیگم صاحبه دام اقبالها . امروز چو بدار برسم دستور برای ادای سلام بخدمت سنترل اندیا صاحب بهادر رفت .

N.M. 1971 - 191 : نستعلیق ، سده ۱۴ هـ ، ۴۶ ص .

گلزار فتح شاه هند = طوی نامه فیروزی شاه عالمگیر

از میر عبدالجلیل بلگرامی . چون عالمگیر پادشاه در ۱۱۱۱/۵۱۱۱ - ۱۶۹۹ - ۱۷۰۰ م قلعه ستاره (هند) را فتح کرد ، نگارنده (بلگرامی) همانشب یازده قطعه تاریخ ابن واتعه را بزبانهای عربی و فارسی و ترکی و هندی سرود . این رساله مجموعه همان قطعات تاریخ است . از هر دو عنوان رساله تاریخ سرودن بدست می آید .

آغاز : . . . نجوم سماء الارشاد . . . اما بعد محرر این کلمات گرامی جلیل بلگرامی چند تاریخ در فتح قلعه ستاره که نجم القلاع قلعه های کفاره آواره .

بنگرید به : تذکره علمای هند : ۲۷۵ .

1860 - 1961 N.M. : نستعلیق ، سده ۱۲ ، ۳ ص .

گلشن ابراهیمی = تاریخ فرشته

از محمد قاسم بن هندو شاه امیر آبادی معروف به فرشته . در ۱۰۱۵/۵۱۰۶ م نگاشته است . تاریخ عمومی شبه قاره است از غزنویان تا ۱۰۱۵ ، در دو مجلد .

آغاز : (ج ۱) : پیش وجود همه آیندگان - پیش بقای همه پایندگان . . . چون بر حکم کنت کنزا مخفیا . (ج ۲) : حمد و ثنای قادری را که از در الفاظ چهره عروس معنی آراست .

همان : ریو ۱ : ۲۲۵ ، نسخه های فارسی ۶ : ۴۶۸۳ ، تذکره مورخین : ۱۶۳ .

87/1-2 - 1965 N.M. : نستعلیق ، . . . شاهجهان آبادی ، ۲ . ذی الحجه ۱۲۰۷ ،

سرلوح ، جدولبند ، عنوانها شنگرف ، دو مجلد ، ۵۶۸ + ۵۵۲ ص ، (موزه ۱ : ۷۷ - ۷۸) .

418 N.M. : شکسته ، سده ۱۳ ، جدولبند ، آغاز افتاده : مناظم رسالت بر طبق کلام

معجز نظام ، ۹۸۰ ص ، ناقص الآخر . (موزه ۱ : ۸۱) .

9 - 10 - 1970 N.M. : نستعلیق ، سده ۱۳ ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ، دو مجلد ،

در آغاز فهرست مطالب دارد ، ۱۲ + ۶۷۴ + ۶۸۴ ص ، (موزه ۱ : ۷۹ - ۸۰) .

لب التواریخ هند

از رای بندر ابن بن بهارا مل . در ۱۱۰۶ هـ (= حالات ملک سلاطین) / ۹۵ - ۱۶۹۴ م نگاشته

است . در ده فصل : ۱- احوال سلاطین دهلی . ۲- سلاطین دکن . ۳- سلاطین گجرات . ۴-

فرمانروایان مالوه و ماندو (هند) . ۵- فاروقیان برهانپور . . . ۱۰- سلاطین کشمیر .

آغاز: بادشاهی بی زوال مر خدای راست جل جلاله و عم نواله .

همان: ریو ۱: ۲۲۸ ، نسخه های فارسی ۶: ۴۶۸۸ .

N.M. 424 : شکسته نستعلیق آمیز ، ۱۱ ذی قعدة ۱۲۰۱ هـ ، عنوانها شنگرف ، در آغاز

فهرست مطالب دارد ، ۸ + ۳۶۶ ص ، (موزه ۱: ۸۲) .

مآثر جهانگیری

از خواجه کاسگار حسینی ملقب به غیرت خان (م ۱۰۵۰ هـ) . در تاریخ و احوال روزگار

جهانگیر پادشاه (۳۸ - ۱۰۱۴ هـ) .

آغاز: جهان جهان نیایش بادشاهی حقیقی را .

همان: ریو ۱: ۲۵۷ .

N.M. 528 - 39 : نستعلیق خوش ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۱۲۸ ص ، پس از

وقایع سال پنجم جلوس جهانگیر (۱۰۱۸ هـ) افتادگی دارد ، (موزه ۱: ۱۲۴) .

مجموعه میرزا مهدی خان

از میرزا محمد مهدی خان استرآبادی صفوی (اته: ۴۱۲) . نام کامل او ابوالمفاخر نظام الدین

محمد هادی الحسینی صفوی ملقب به شاه میرزا نوشته اند (اته ، ج ۲ ص ۱۲۲۹ فهرست راهما) .

در ۱۱۴۲ هـ (= مجموعه میرزا مهدی خان) / ۳۰ - ۱۷۲۹ م نگاشته است . تاریخ شبه قاره است از

تیمور (م ۸۰۷ هـ) تا شاه عالم اول (۲۴ - ۱۱۱۸ هـ) ، در جدولها .

آغاز: سپاس بیقیاس سزاوار ملکیت که .

همان: اته: ۴۱۲ ، فهرست موزه سالار جنگ ۱: ۳۲۴ ، نسخه های فارسی ۶: ۴۶۹۵ .

N.M. 463 : نستعلیق ، نظیر علی بن محمد جمال الدین امروهی ، ۲۵ رجب ۱۲۵۹ هـ ،

در حیدرآباد ، دکن ، ۱۴۶ ص . (موزه ۱: ۹۴) .

محاربه کابل

از منشی عبدالکریم علوی (در ۱۲۶۵ هـ زنده بود و تا ۱۲۹۲ هـ مرده بود) . در ۱۲۶۳ هـ/

۱۸۴۷ م نگاشته است . وقایع لشکرکشی های Sir William Macnaghten Bart (d 1841) I.C.S.

به کابل و قندهار و لاهور . این لشکرکشی ها به روزگار شاه شجاع درانی رخ داده بود .

آغاز: بعد حمد مالک الملک . . . این راقم الحروف منشی عبدالکریم .

بنگرید به : راهنمای تاریخ افغانستان : ۴۸۷ .

N.M. 452 : نستعلیق ، لاله انگود رای ، ساکن ریاست خیرپور ، ۱۱ ژوئن ۱۸۶۸/۱۹
صفر ۱۲۸۵ ، ۲۶۲ ص ، (موزه ۱ : ۷۴) .

N.M. 1961 - 1489 : نستعلیق خوش ، میر احمد علی موسوی شوستری ، ۲ جمادی الثانی
۱۳۰۳ هـ ، با مقدمه عبدالرحمان خان بن حاجی روشن خان (ناشر کتابهای فارسی در شبه قاره) ،
آغاز : (مقدمه) : پرچم کشائی الویه تقریر بنسایم محمد قهرمان است که ، ۳۷۲ ص (موزه ۱ : ۷۵) ،
آنجا نادرست مقدمه نویس بجای نگارنده کتاب تلقی شده است .

محمد حیدریه

از محمد صادق خان اختر . بنام ابوالمظفر معزالدین شاه زین غازی الدین حیدر پادشاه غازی
(۴۳ - ۵۱۲۲۹ هـ) فرمانروای اوده نگاشته است . در احوال و محمد همان ، در ۱۹ باب : ۱ - حمد .
۲ - نعت . ۳ - سبب تالیف و مشرف شدن بملازمت شاه و تعریفات عمارات . ۴ - محاسن جبلی و
مکارم فطری شاه . ۵ - ذکر مشیر شاه . ۶ - خدا شناسی و معرفت و آگاهی شاه . ۷ - طاعت و
عبادت شاه . ۸ - ذوق و ولوله باطن شاه در عشق و محبت ایزدی . ۹ - عقل و دانش شاه و ذکر
فیلسوفان و دانایان سلف . ۱۰ - علم و فضل شاه و علمای آن زمان . ۱۱ - سخنان منشور و منظوم
شاه . ۱۲ - وسعت اخلاق شاه . ۱۳ - سخاوت شاه . ۱۴ - شجاعت و ثبات قلب شاه . ۱۵ - عدالت .
۱۶ - سخنان نظرافت آمیز شاه . ۱۷ - بلاد هفت اقلیم و انتخاب نمودن هندوستان از ممالک اقلیم
سبعه و ترجیح دادن دارالسلطنت لکهنو را بر جمیع بلاد هند . ۱۸ - عجایب و غرایب ممالک
محروسه شاه و برخی از نوادر دیگر بلاد و اسفار دوران شاه . ۱۹ - خاتمه کتاب .

آغاز : سرسجود آوردن خامه بدایع نگار در بارگاه حمد و ثنای حضرت آفرید گاه . شگفتگی
غنچه دهان و نغمه سنجی عنادل زبان به نسیم دلگشا و نگهت روح انزای محمد .

N.M. 1958 - 575 : نستعلیق خوش ، (محمد ولی جان بیگ) ، سده ۵۱۲ ، سرلوح ، دو
صفحه آغاز مذهب ، جدولهای زرین ، عنوانها شنگرف ، ۴۸۶ ص ، آخرین ورق افتاده .

N.M. 448 : نستعلیق شکسته آمیز ، شعبان ۱۲۲۸ هـ ، در لکهنو ، عنوانها شنگرف ، با
تقاریظ و درست نامه ، ۲۶۸ ص .

مختار نامه = طرب القلوب

مختصر فی اخبار البشر

نگارنده در آن کتاب «صبح صادق» را بعنوان تاریخ کبیر یاد کرده است و تاریخ تالیف آنرا ۵۱۰۳۰ نگاشته است. و ظاهراً این غیر از «صبح صادق» تالیف میرزا محمد صادق مینای اصفهانی (م ۱۰۶۱ هـ) میباشد، چون آن کتاب در ۵۱۰۴۸ نگاشته شده است. (تاریخ تذکره های فارسی ۲: ۶۶۵). اما در نسخه «مختصر فی اخبار البشر» از ص ۱۹۴ تا ۳۳۶ مطالبی از «شاهد صادق» تالیف مینای نقل شده است. (برای شاهد صادق رک: ص ۷۳۳ همین بخش).

مطالب این کتاب در سه قسمت است: ۱- وقایع مهم روزگار از ابتدای عالم تا هجرت نبوی (۶۲۲ م)، سال بسال. ۲- وقایع از ۵۱ تا ۵۱۰۸۵، بترتیب زمان. ۳- جداول تواریخ ملوک و سلاطین عرب و عجم.

(بنگرید به: نسخه های فارسی ۶: ۴۷۰۱ «تاریخ سنوایی».)

آغاز: حمد ثنای که مر او را نهایی نیست، پروردگاری که او را بدایتی نیست و خالق که اتقان صنعت ملک داور و تجدید لیل و نهار. (برابر با ترجمه تقویم التواریخ تالیف حاجی خلیفه).
N.M. 1978 - 48/1: نستعلیق خوش، نام کاتب سجو شده، رجب ۱۲۶۳، عنوانها شنگرف، جدولبند، ش ۱ در مجموعه ص ۲ - ۱۹۰، و ازین ببعده قسمتی از «شاهد صادق» نقل شده است.

مخزن افغانی = تاریخ خانجهانی

مخزن الجواهر

از قاضی محمد صادق اختر. در ۱۲۶۳/۵۱۸۴۷ م در احوال فرمانروایان همت اقلیم نگاشته است.

آغاز: جواهر زواهر حمد و سپاس افزون تر از مقدار.

بنگرید به: ریو ۳: ۹۰۰.

N.M. 1962 - 152: نستعلیق، سده ۱۳ هـ، عنوانها شنگرف، ناقص الطرفین، از ذکر

خلفای بنو عباس تا ذکر پادشاهان بهمنی، آغاز: دری فلک بزرگی و ناهمداری در دریای علوم همت، ۱۰۴ ص.

مرآت آفتاب نما = عیار المورخین

از عبدالرحمان ملقب به شاه نواز خان هاشمی دهلوی (م ۱۲۲۲ هـ). در ۱۲۱۸ هـ (= مرآت

آفتاب نما، عیار المورخین) ۴ - ۱۸۰۳ م نگاشته است. تاریخ و جغرافیا و احوال عمومی از آفرینش

جهان تا ۱۲۱۸ هـ. در یک مقدمه و دو جاوه و یک خاتمه.

آغاز: مقالی که خوشابی لالی متلالی الفاظ آبدارش آرایش افسر سلطان سخن .

همان: ریو ۱: ۱۳۱، نسخه های فارسی ۶: ۴۱۹۶ .

N.M. 426: نستعلیق، شیخ احمد، برای پندت تنها کر پرشاد بن استیاد بلرام، ۲۴ شوال

۵۱۲۴۶، جدولهای رنگی، آغاز افتاده: عبور کرده و بعضی ممنونان را میگویند که، ۲۹۰ ص، (موزه ۱: ۱۷) .

مرآت احمدی

از میرزا محمد حسن ملقب به علی محمد خان، دیوان گجرات. در ۱۱۷۴/۶۱ - ۱۷۶۰ م نگاشته است. تاریخ گجرات (در هند) است از آغاز تا شکست مرهته ها در پانی پت در ۱۱۷۴ هـ.

آغاز: فهرس نسخه دفتر کل حمد بادشاه مالک الملکی که .

همان: ریو ۱: ۲۸۸، نسخه های فارسی ۶: ۴۶۹۷ .

N.M. 1957 - 947/2: شکسته نستعلیق آمیز، ظاهرا بخامه مولف، ۱ جمادی الاول

۵۱۱۷۵، جدولبند، عنوانها شنگرف، ۱۱۲۶ ص، با مہر مولف: «تاریخ مرآت احمدی، مالک مولفہ علی محمد خان بہادر ۱۱۶۴ هـ» ،

مرآت العالم

از محمد بقا. در ۱۰۷۸/۶۸ - ۱۶۶۷ م برای بختاور خان (م ۱۰۹۶ هـ) نگاشته است. تاریخ عمومی اسلام است از روزگار حضرت پیامبر (ص) تا دہمین سال جلوس عالمگیری (= ۱۰۷۸ هـ)، در ہفت «آرایش» .

آغاز: برترین گوہری کہ تاج داران کشور فصاحت و تخت نشینان .

همان: اته: ۱۲۴، ریو ۱: ۱۲۵، نسخه های فارسی ۶: ۴۲۰۰، تذکرہ مورخین: ۹۶ .

N.M. 1970 - 186: نستعلیق چند خامہ، سدہ ۱۲ هـ، با مہر مورخ ۱۲۰۸ هـ، جدولبند،

عنوانها شنگرف، ۶۳۴ ص، (موزه ۱: ۱۳) .

N.M. 419: نستعلیق، سدہ ۱۳ هـ، عنوانها شنگرف، آغاز افتاده: میگوید نصیحتی، در

دو جلد، ۴۰۰ + ۴۱۲ ص، (موزه ۱: ۱۴ - ۱۵) .

مزارات بخارا

مزارات ہرات

ہر دو در بخش «جغرافیا»، ص ۹۸-۹۷ گذشت .

مطلع السعدین و مجمع البحرین

از کمال الدین عبدالرزاق سمرقندی (۸۹۶-۸۸۷ هـ). تاریخ حوادث ایران در دوره تیموریان در سالهای ۷۰۴ - ۵۸۷۳/۱۳۰۵ - ۱۴۶۹ م. ضمناً وقایع سالهای ۷۵ - ۵۸۷۴ هـ درج شده است. آغاز: حسن مطلع انوار و اخبار در افتتاح مقال و لطف مظهر آثار.

بنگرید به: مطلع سعدین و مجمع بحرین، باهتمام عبدالحسین نوایی، تهران ۱۳۵۳ خ، و چاپ مولوی محمد شفیع، لاهور ۶۸ - ۵۱۳۶۵.

N.M. 471: نستعلیق زیبا، سده ۱۱ هـ، سرلوح، جداول طلائی و رنگی، عنوانها شنگرف در دو جلد، ۴۱۴ + ۴۱۶ ص. (سوزه ۱: ۶۱ - ۶۲).

ملفوظات امیر تیمور = توزک تیموری

المعجم فی آثار ملوک العجم

از شرف الدین فضل الله حسینی قزوینی (م در حدود ۵۷۴/۴۰ - ۱۳۳۹ م). بنام نصرت الدین احمد فرمانروای لرستان (۶۹۵ - ۵۷۳۳ هـ) نگاشته است. تاریخ ایران باستان است از کیومرث تا روزگار ساسانیان.

آغاز: ان یحق ما یفتح به الکلام... حمد الملوک.

همان: نسخه های فارسی ۶: ۴۳۸۶.

N.M. 528 - 61: نستعلیق، عبدالعزیز راجو عطا الله دانشمند، ۱۲ ربیع الاول ۵۹۱۲ هـ،

جدولها و عنوانها شنگرف، ۳۲ ص، (سوزه ۱: ۶۷).

مفاتیح الریاست

از محمد رضا بن ابوالقاسم حسینی حسینی ملقب به نجم الدوله افتخار الملک حسن جنگ متخلص به نجم. در ۵۱۲۵/۱۸۳۵ م نگاشته است. تاریخ هندوستان است از تاخت نادر شاه به هند (۱۱۵۱ هـ) تا تاریخ نگارش. ضمناً احوال محمد علیشاه آمده که مدوح نگارنده بود و در سالهای ۵۷ - ۵۳ در اوده حکومت داشت. این تاریخ در پنج دفتر است و «مفاتیح الریاست» چهارمین دفتر آن تاریخ است.

آغاز: آنچه در توهمات بشری نگنجد و... ملکی بعیزان خرد نه تواند.

رک: ربو ۳: ۹۱۴ و ۱۰۱۴.

N.M. 427 : نستعلیق شکسته آمیز ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، در دو مجلد ، ۳۶۸ +
۳۸۴ ص ، (سوزه ۱ : ۱۰۲ - ۱۰۳) .

مفتاح الاقبال محمد شاهی

از عهد معین . تاریخ روزگار محمد شاه پادشاه هندوستان (۶۱-۱۱۳۱ هـ) است . در دو دفتر .

آغاز : مفتاح اقبال مقبلان کشور بیان فاتحه باخلاص حمد فتاح لایزالی .

N.M. 199 - 1965 : نستعلیق خیلی زیبا ، سده ۱۲ هـ ، دو صفحه آغاز زرین ، جدولبند ،
عنوانها شنگرف ، آب رسیده ، ۳۲۶ ص . از برگ ۱۶۴ تا ۱۷۸ نامه های شاه طهماسب صفوی دوم
و غیره ، (سوزه ۱ : ۱۴۴) .

N.M. 1491 - 1961 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، آغاز افتاده : تقدیم کارهای
عمده نام بدر ، ۱۷۲ ص ، (سوزه ۱ : ۱۴۵ ، نسخه را در موزه ندیدم) .

مکاتبات سکھان و انگلیسیان

از ناشناس که در مقدمه آقای سر بارنت و لرد ویلیام کوندس را ستایش کرده است . نقل
مکاتبات سکھان و انگلیسیان در هند است که در سالهای ۹۴ - ۱۸۹۱ ب (۵۳ - ۵۱۲۴۹ ؟)
بعمل آمده بود .

آغاز : سپاس زیاده از حد قیاس بنا بر گاه بی اشتباه سری اکال پور که اجرام قدسیه اهل محبت
را در صور علمیه اتحاد متصور فرموده .

N.M. 70 - 1967 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ۲۶۲ ص ، (سوزه ۲ : ۳۰۲) .

ملخص = قرنیہ

ملخص التواریخ = «انتخاب سیر المتأخرین»

در ص ۷۳۲ گذشت .

منتخب اللباب

از عهد هاشم ملقب به هاشم علی خان و معروف به خافی خان نظام الملک . در ۱۱۴۵ هـ /
۳۳ - ۱۷۳۲ م نگاشته است . تاریخ هندوستان است در سه بخش : ۱- از فتح هند بدست اعراب تا
لودیان . ۲- تیموریان در هند . ۳- تاریخ دکن .

آغاز : (ج ۳) : حمد بیحد و ثنای لاتعد پادشاهی را سزاوار است که ۶

بنگرید به : ریو ۱ : ۲۳۲ ، نسخه های فارسی ۶ : ۴۷۰۳ ، تذکره مورخین : ۱۰۴ .
 N.M. 1957 - 810 : نستعلیق خوش ، سید ابرار حسین ، ۲۳ صفر ۱۳۲۲ ، برای
 Major Wolsley Haig ، حواشی و مهر آقای هیگ دارد ، ج ۳ ، ۵۳۴ ص ، (سوزه ۱ : ۹۵) .

منهاج الدین والملک = چچ نامه

نادر نامه = تاریخ نادری

نسخ جهان آرا

از قاضی احمد بن محمد غفاری (۹۲۰-۹۷۵ هـ) . در ۵۹۷۲ (= نسخ جهان آرا) / ۶۵ - ۱۰۶۴ م
 نگاشته است . تاریخ عمومی جهان است از روزگار باستان تا ۵۹۷۱ هـ . در یک «عنوان» و سه «نسخه» .
 آغاز : شده نامور نامت نسخ جهان آرا - بجلال خویش یا رب تو جهان آن بیارا . آرایش
 دیباجه نسخ جهان آرای دین و دنیا .

همان : ریو ۱ : ۱۱۱ ، نسخه های فارسی ۶ : ۴۱۳۶ ، نفیسی ۱ : ۳۵۴ .
 N.M. 1957 - 947/3 : نستعلیق ، چند خانه ، سده ۱۲ ، با مهر مورخ ۱۲۰۶ ،
 سرلوح ، جدولهای طلائی و آبی ، ۵۷۴ ص ، (سوزه ۱ : ۱۲) .

نصایح الملوک = نوزک تیموری

نظام التواریخ

از قاضی القضاة ناصر الدین ابو سعید عبدالله (م ۶۸۵ هـ) بن عمر بیضاوی . در ۷۶/۵۶۷۴ -
 ۱۲۷۵ م نگاشته است . تاریخ عمومی جهان است از آغاز تا روزگار نگارش ، در چهار قسم .
 آغاز : حمد بیغایت سبدعی را که بیک امر کن .

N.M. 1967 - 368/1 : نستعلیق ذیقعه ۱۲۸۳ ، (تاریخ مجموعه) ، عنوانها شنگرف ،
 ش ۱ در مجموعه (ص ۲ - ۱۴۰) ، در پایان آن رساله ایست در دانستن دوازده مقام و بیست و چهار
 شعبه و شش آوازه در ۴ ص . (سوزه ۱ : ۹۳) .

نگارستان

از قاضی احمد غفاری . در ۵۹۵۹/۱۵۵۲ هـ نگاشته است . تاریخ عمومی جهان است ، بروش
 قصص از مولود حضرت پیامبر (ص) تا حکومت آق قویونلو .

آغاز : ای طرازنده بهارستان - وای نگارستان . . . نصرت سلطان خبیر و مالک رقاب
معالم تقدیر .

N.M. 1978 - 68 : نستعلیق ، محمد بن محمود عماد الدین ، ۵ محرم ۱۰۴۴ هـ ، عنوانها
شنگرف ، ۴۲۸ ص .

N.M. 1969 - 337 : نستعلیق خوش ، سده ۱۱ هـ ، عنوانها شنگرف ، آغاز افتاده : کیفیتی
از الم و غم ندیدم یس معلوم شد ، ۸۵۰ ص .

نیر اکبری

از تربیت خان . در ۱۲۴۷/۳۲ - ۱۸۳۱ م نگاشته است . تاریخ روزگار معین الدین محمد
اکبر شاه ثانی (۵۳ - ۱۲۲۱ هـ) است ، در سه «دره» . ۱- از تیمور تا شاه عالم ثانی . ۲- تا سال
۲۷ جلوس اکبر شاه ثانی . ۳- مالهای متاخر .

N.M. 1965 - 206 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، آسیب دیده ، از اول و
وسط افتادگی دارد ، آغاز : عالم گرداند و خواهد که ، ۲۴۲ ص ، (موزه ۱ : ۱۵۱) .

واقعات شاه شجاع

از شاه شجاع الملک درانی امیر کابل (افغانستان) (جلوس ۱۲۱۶ - قتل ۱۲۵۸ هـ) . وقایع تاریخی
و احوال جنگهای خویش را از ۱۲۱۶/۵۱ تا ۱۲۴۱/۲۶ - ۱۸۲۵ م (سال نگارش) یادداشت
کرده است .

آغاز : حمد بیقیاس و سپاس بیحد و شکری بی انتها و ستایش بیعدد در هر زمان و در
هر اوان .

بنگرید به : واقعات شاه شجاع ، چاپ انجمن تاریخ ، کابل ۱۳۳۳ خ ، ریمو ۳ : ۹۰۵ .

N.M. 1962 - 128 : نستعلیق ، ۸ مارس ۱۸۵۱ م (ربیع الاول ۱۲۶۷ هـ) ، در لودهیانه ،
۱۴۸ ص .

واقعات عالمگیری

از عاقل خان رازی . تاریخ روزگار عالمگیر است . از تولد او در ۱۰۲۸/۱۶۱۹ م تا بیماری
و بهبود او در ۱۰۷۳/۶۳ - ۱۶۶۲ م . سپس رویداد مرگش (در ۱۱۱۸ هـ) را نیز بر آن افزوده اند .

آغاز: ابوالمظفر محی الدین محمد اورنگ زیب بہادر بادشاہی . . . آن قطب فلک سلطنت و جہاننداری .

N.M. 441/A : نستعلیق و نستعلیق شکستہ آسیر ، چند خامہ ، دل سکھ رای بن بدھ سنگھ ۲۹ جمادی الاول ۱۱۸۳ھ ، در ریواری ، آغاز : آن قطب فلک . . . ، ۱۶۲ ص ، (سوزہ ۱ : ۱۳۱) .

N.M. 440 : نستعلیق خوش ، خشنوت رای ، ۳ جمادی الثانی ۱۲۳۴ھ ، عنوانہا شنگرف آغاز : آن قطب فلک . . . ، ۷۸ ص ، (سوزہ ۱ : ۱۳۲) .

N.M. 1975 - 87 : نستعلیق ، بہوانی پرشاد ، ۲۶ بھاگن ۱۸۹۶ب (۱۲۵۵ھ) ، در چھاونی (پادگان) علی مراد خان ، پیشاور ، ۲۱۲ ص .

N.M. 1978 - 61 : نستعلیق ، محمد بخش ، ساکن چک سفتی (در عمل سہاراجہ رنیر سنگھ) ۱۲۷۷ھ ، در قصبہ سکھ چین پور ، برای گوراندتہ بن متہ چند ، عنوانہا شنگرف ، ۱۸۰ ص .

واقعات کشمیر

از خواجہ محمد اعظم دیدہ مری (م ۱۱۷۹ یا ۱۱۸۵ھ) بن خواجہ خیر الزمان مجددی کشمیری . در سالہای ۱۱۴۸ھ (= واقعات کشمیر) / ۳۶ - ۱۷۳۵م - ۱۱۶۰ھ (= زیب و زینت کشمیر افزود) / ۱۷۴۷م مشغول تالیف آن بودہ است . تاریخ کشمیر است از آغاز تا ۱۱۶۰ھ . در یک مقدمہ و سہ قسم و خاتمہ ای .

آغاز : زینت صفحات دفتر ابداع و ایجاد نزہت طبقات منظر عالم .

بنگرید بہ : تذکرہ علمای ہند : ۴۱۶ ، تذکرہ شعرا کشمیر ۱ : ۹۲ ، نسخہ های فارسی ۶ : ۴۷۱۰ ، تاریخ تذکرہ های فارسی ۲ : ۸۰۲ .

N.M. 1968 - 82 : نستعلیق خوش ، محمد منور قانونگو ، ۲ ذیقعدہ ۱۲۶۴ھ ، برای محمد یحیی واعظ ، سرلوح ، جداول ، عنوانہا شنگرف ، ۱۰ + ۵۳ ص ، (سوزہ ۱ : ۱۷۲) .

وصیت نامہ آصفجاہ

از میر قمر الدین خان نظام الملک آصفجاہ ، بنیانگذار سلسلہ پادشاہان دکن (۱۱۳۲-۶۱ھ) وصایای او بہ پسرش ناصر جنگ نظام دوم (۶۴ - ۱۱۶۱ھ) است .

آغاز : وصیت نواب مغفرت مآب آصفجاہ علیہ الرحمہ وقت رحلت .

N.M. 1957 - 1052/12 : نستعلیق ، سدہ ۱۳ھ ، ۱۸ ص ، (سوزہ ۱ : ۱۵۹) .

وقایع جشن جلوس جهانگیر پادشاه

- از ناشناس . رویداد جشن تخت نشینی جهانگیر پادشاه در ۱۴/۱۰۱۵/۱۶۰۰ م .
 آغاز : نفاذت سرابستان ملک و ملک و طراوت چار چمن دین و دولت .
 بتکرید بد : فهرست موزه سالار جنگ ۱ : ۲۶۵ .
 N.M. 1957 - 912/16 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، ۱۰ ص ، (موزه ۱ : ۱۱۵) .

وقایع حیدر آباد و گولگنده

- از نعمت خان عالی . رویداد های محاصره قلعه گولگنده (نزد حیدر آباد ، دکن) در ماه رجب و شعبان ۱۰۹۷/۱۶۸۶ م ، بروزگار عالمگیر .
 آغاز : دسی که مدرس کشف صبح در صحنه صدق و صفا .
 N.M. 1963 - 266/5 : نستعلیق ، علی رضا حسینی سبزواری ، ۱۷ رمضان ۴۵ جلوس (عالمگیری = ۱۱۱۲ هـ) ، در جنگ ، ص ۱۹۵ - ۲۰۱ .
 N.M. 1964 - 401/C : شکسته ، سده ۱۲ هـ ، با یادداشت مورخ ۲۰ ذی الحجہ ۱۱۸۱ هـ ، ش ۳ در مجموعه ، گ ۱۵ - ۴۹ .
 N.M. 1971 - 24/4 : شکسته ، بندگان بندت سپرو ، ۵ جمادی الثانی ۱۲۲۱ هـ ، مجدول ، ش ۴ در مجموعه ، ص ۶۰ - ۲۲۱ .
 N.M. 1961 - 1530 : نستعلیق جلی و خوش ، ۱۲۴ هـ ، ناقص الآخر ، (موزه ۱ : ۲۶۱) .
 N.M. 1967 - 38 : نستعلیق ، سید نور الدین ، ۱۶۸ هـ ، (موزه ۱ : ۲۵۸) .
 N.M. 1958 - 42/2 - 1 : نستعلیق خوش ، (۲۵ رمضان ۱۲۶۵ هـ) ، ش ۱ در مجموعه ، ص ۱۷۲ - ۲ .
 N.M. 528/58 - B : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ۷۶ ص . (موزه ۱ : ۲۵۹) .
 N.M. 1957 - 655/71 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ۱۱۰ ص ، در آغاز منظومه ها درباره دوسین ازدواج کامگار خان . (موزه ۱ : ۲۶۰) .
 N.M. 1958 - 257/8 - 1 : نستعلیق خوش ، سده ۱۳ هـ ، ش ۱ در مجموعه ، گ ۱-۴۹ .

N.M. 1958 - 262/60 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، عنوانها شنگرف ، ۱۳۴ ص ، ناقص الآخر .
(موزه ۱ : ۲۶۲) .

N.M. 1961 - 1537 : شکسته ، سده ۵۱۳ ، ۷۰ ص ، ناقص الآخر . (موزه ۱ : ۲۶۳) .

N.M. 1969 - 542/3 : شکسته ، (نسیم الدین) ، سده ۵۱۳ ، ش ۳ مجموعه ، ص ۳۸-۸۹ .

N.M. 1970 - 198/1 : نستعلیق خوش ، سده ۵۱۳ ، آغاز افتاده : علیه شد که این معنی

تمام مشترک ست . در مجموعه رسایل عالی ، ص ۱ - ۱۸۳ .

حل المعما = شرح وقایع حیدر آباد گولگنده

از ماهر غلام علی متخلص به مداح (متولد ۵۱۱۴۰/۳۳ - ۱۷۳۲ م - زنده در ۵۱۱۷۳/۶۰ - ۱۷۵۹ م)

بن محمد محسن تتوی . پسر و پدر هر دو از سرایندگان بنام فارسی در منطقه سند

بوده اند . (رک : مقالات الشعراء تالیف قانع تتوی : ۷۴۵ کراچی ۱۹۵۷ م ، پیشگفتار بر دیوان محسن

تتوی : ۴۷ و ۱۳۴ ، کراچی ۱۹۶۳ م) .

آغاز : سپاس عبودیت اسامی منعمی را سزد که فیض خوان عالی نعمت از منطوقه ان تعبیدوا

نعمت الله لا تحصوها عالمگیر است .

N.M. 1971 - 292 : نستعلیق ، ظاهرا بخامه شارح ، سده ۵۱۲ ، ۳۶۴ ص .

وقایع دلپذیر

از عبدالاحد بن محمد فایق . در ۵۱۱۵۳/۱۸۳۷ م در تاریخ اوده (هند) نگاشته است . ضمنا

احوال پادشاه بیگم همسر غازی الدین حیدر ملقب به شاه زمن (۱۲۲۹ - ۱۲۴۳ هـ) را از سال ازدواج

تا ۵۱۲۵۳ نگاشته است .

آغاز : آبداری سیوف بارقه السنه کشور گشایان معانی .

همان : ربو ۳ : ۹۶۱ ، نسخه های فارسی ۶ : ۴۷۱۵ .

N.M. 449 : نستعلیق ، ۲۹ صفر ۵۱۲۶۶ ، جدولهای آبی ، عنوانها شنگرف ، ۱۳۸ ص

(موزه ۱ : ۱۷۵) .

وقایع شا کر خانی = تاریخ شا کر خانی

وقایع نادری = جهانگشای نادری

وقایع هولکر = کتاب نصرتین

یادداشتهای تاریخی

درباره حکومت مکهان و نام بعضی افراد و قیافه شناسی اسپان . در آن تاریخ ۱۸۸۸ ب
(۴۶ - ۵۱۲۴۵) دیده میشود .

N.M. 528/286 : شکسته ، ۱۳۴۹ هـ ، ناقص الطرفین ، آغاز : گندم رنگ ، فراخ پیشانی ،
گشاده ابرو ، ۱۲ ص .

تذکره

۱- سیر و شمایل حضرت محمد (ص)

آثار احمدی

در بخش تذکره رجال دینی خواهد آمد .

آداب لباس رسول

از شیخ عبدالحق محدث دهلوی . در آداب و روش لباس پوشیدن حضرت محمد (ص) . در دیباجه درباره لباس مسایل فقهی را آورده است (همان : گنج بخش ۴ : ۲۰۰۱) .

آغاز : بعد از حمد و صفات الهی و پس از نعمت و تحیت رسالت پناهی نموده می آید .

N.M. 1973 - 204/2 : نستعلیق ، غلام دستگیر (برادر غلام خواجه) ، ۸ ربیع الاول ۱۲۴۶ هـ ، عنوانها شنگرف ، ش ۲ مجموعه ، ص ۱۷۳ - ۱۸۸ .

N.M. 1959 - 83/4 : نستعلیق خوش ، ۴۱۲۶۵ (تاریخ مجموعه) ، ش ۴ مجموعه ،

ص ۲۰۶ - ۲۱۹ .

انسان العیون فی سیره الامین المأمون

متن عربی از علی بن ابراهیم معروف به نورالدین حلبی . (بنگرید به : کشف الظنون

۱ : ۱۸۰) .

سرور المخزون = ترجمه انسان العیون . . .

از شاه ولی الله محدث دهلوی . در آن روایات ضعیف را حذف کرده است .

آغاز : حمد و سپاس خدای تبارک و تعالی کشانیده درهای عطا .

همان : گنج بخش ۴ : ۱۹۷۸ .

N.M. 1971 - 171/1 : نستعلیق ، شمس الدین کانلوی ، ۱۱ رمضان ۱۲۴۱ هـ ، برای شیخ

غفور بخش ، ش ۱ در مجموعه ، گ ۱ - ۲۶ . (موزه ۱ : ۳۰) .

انیس العاشقین

از سید شیر محمد بن سید شاه علی محمد بن سید حسین حسینی رضوی مشهدی . در غوث پور
تتوان ، عملہ پرگنہ اسلام پور ، سرکار صوبہ ملتان اقامت داشته است - در سال ۱۰۷۶/۶۶ -
۱۶۶۵ م آنرا از معارج النبوة تالیف معین فراہی ، روضہ الاحباب تالیف میر جمال الدین ، روضۃ
الشہداء تالیف کاشفی ، شمایل النبی تالیف ترمذی و شواہد النبوة تالیف جامی وغیرہ گزیدہ و
تالیف کردہ است . نگارندہ نخواستہ کہ این کتاب را محبوب و مفصل سازد .

آغاز : حمد بسیار و ثنای بی شمار مر خالق اللیل والنہار را کہ ناطقہ خلق الموت و الحیات
اثر قدرت کمال اوست .

82 - N.M. 1962 : نستعلیق خوش ، محمد مسعود بن شیخ بولاق قریشی ہاشمی ، ۱۴

جمادی الثانی ۱۱۷۴ هـ ، ۲۷۴ ص ، (همان : الزبیر : ۴۲۳) .

تحفہ رسولیہ (منظوم)

از غلام محیی الدین قصوری (۱۲۰۲ - ۱۲۷۰ هـ) . در سال ۱۲۳۴ هـ (= چراغکی) / ۱۹ -
۱۸۱۸ م در سیرت و معجزات حضرت رسول (ص) در ۲۴ مقالہ نگاشته است .

آغاز : هست دلیل رہ دارالنعیم - بسم اللہ الرحمن الرحیم .

بنگرید بہ : اقبال احمد فاروقی : تذکرہ علمای اہلسنت و جماعت : ۱۳۵ ، لاہور ۱۹۷۵ م .

281 - N.M. 1959 : نستعلیق خوش ، ترقیمہ منظوم : کاتب این تحفہ مبارک نسب -

ہست غلام آن قاسم لقب - کرد رقم جان بنہادہ بکف - در سن ہشتاد و دو صد یک الف (۱۲۸۰ هـ) ،
سرلوح ، عنوانہا شنگرف ، جدولبند ، ۱۲۲ ص .

حلیۃ حضرت سید المرسلین

از شیخ عبدالحق محدث دہلوی . از «مدارج النبوة» خود گزیدہ است .

آغاز : بسملہ . . . این نسخہ ایست از حلیۃ حضرت سید المرسلین .

410 - N.M. 1958 : نستعلیق خوش ، سدہ ۱۲ هـ ، مہر مورخ ۱۱۳۱ هـ ، سرلوح ، جدولہای

طلائی و رنگی ، ۱۲۲ ص . (موزه ۱ : ۲۹ ، نسخہ را در موزہ ندیدہ ام) .

N.M. 1976 - 28/4 : نستعلیق، محمد شفیع بن قاضی احمدی، ساکن پاتر (سند)، ۵۱۲۷۰
(تاریخ مجموعه) عنوانها شنگرف، ش ۴ در مجموعه، ص ۸۴ - ۸۹۸، در پایان چند ورق افتاده.

حلیة نبوی (منظوم)

از محمد فضل. شاگرد مخدوم عبدالواحد سیوستانی بوده. قصیده نونیه است براساس احادیث نبوی.

آغاز: خدا چو کرد جهان ای حبیب جان جهان - ازان ندید کسی سایه ترا ای جان.

N.M. 1976 - 41 : نستعلیق، سده ۱۳ هـ، ص ۳، ناقص الآخر.

سرور المحزون = ترجمه «انسان العیون» . . .

سفر السعادت = صراط مستقیم

اصل متن بفارسی از مجدالدین محمد بن یعقوب فیروزآبادی (۷۲۹ - ۵۸۱۷ هـ). سپس ابو الجواد محمد مصری آنرا در ۵۸۰۴ بدین اسم به عربی برگردانده است. مجموعه احادیث نبوی است در اعمال مذهبی حضرت رسول (ص) در یک مقدمه و پنج قسمت.
(بنگرید به: نسخه های فارسی ۶: ۴۴۸۷).

انتخاب سفر السعادت

از سید عبدالاول (م ۵۹۶۸/۶۱ - ۱۰۶۰ م) بن علاء حمینی زید پوری. در مقدمه مینویسد.
«چون در اواخر سنه احدی و اربعین و تسعایه (۵۹۴۱ هـ) لشکر خراسان از ولایت دلی (دهلی) متوجه ممالک گجرات شده، جهت حفظ و امن و عافیت و دفع مرض فتنه اشتغال بعلم حدیث واجب دید. . . چون علم حدیث بحر لاساحل است، سیاحت در مجموع آن بحر مقتضای فرصت وقت ندید لاجرم برخلاصه خالصه آن اختصار نمود یعنی بر بیان بعضی از سیر و شمایل و اخلاق فواضل سید المرسلین (ص) اقتصار لازم دید» - در ۱. باب: ۱- احوال آنحضرت قبل از تولد و بعثت. ۲- احوال آنحضرت بعد از بعثت. ۳- نماز آنحضرت. ۴- زکات. ۵- روزه. ۶- حج. ۷- (معاشرت آنحضرت). ۸- طب آنحضرت. . . . ۱- احوال متفرق.

آغاز: حدیثی صحیح که سلسله اسناد آن بعقل و نقل متصل گشته مرفوع و عنعنه روایت آن میرا از تهمت و صنعت مفتری و موضوع - حمد خداوندیست که جواهر زواهر اخبار و آثار را زیب و زینت دین و دنیا ساخت.

305 - N.M. 1969 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ، ۲۰۰ ص .

الطریق القویم فی شرح الصراط المستقیم

از شیخ عبدالحق محدث دهلوی . در ۸/۵۱۰۱۶ - ۱۶۰۷ م نگاشته است. شرح ترجمه عربی آن کتاب (صراط مستقیم) است .

آغاز : سبحانک لاعلم لنا الا ما علمتنا انک انت العلیم الحکیم .

بنگرید به : ریوا : ۱۵ ، گنج بخش ۲ : ۹۳۸ ، نسخه های فارسی ۶ : ۴۵۰۲ .

262/43 - N.M. 1958 : نستعلیق ، محمد مصطفی بن محمد خان عارف زئی ، صفر

۱۱۰۶ ، ۵۱۱۴۱ ص ، موریاله زده .

547 - N.M. 1958 : نستعلیق ، ملا محمد ، ۲ شوال ۱۲۴۸ هـ ، بدستور میان غلام

حسین ، تنها خاتمه آن کتابست ، آغاز : فصل خاتمة الكتاب ، در اشارت بابوابی که در آن احادیث مروی است ، ۱۷۸ ص .

سیرسید الابرار

از سعید الدین محمد بن مسعود کازرونی (م ۷۵۷ هـ) . در چهار قسم و یک خاتمه .

سیر عقیفی = ترجمه سیرسید الابرار

از عقیف الدین بن سعید الدین .

207/17 - N.M. 1958 : نستعلیق ، سده ۱۰ هـ ، ناقص الطرفین ، آغاز : و بعد از انک دین

داران کشته بودند ، ۲۸۶ ص (موزه ۱ : ۲۱ ، نسخه را در موزه نیافته ام) .

شجرة الانساب

از شیخ غلام حسین بن محمد بن حاجی محمد شریف قصوری . در ۵۱۱۹۲/۱۷۷۸ م نگاشته

است . غلام رسول قصوری (برادر نگارنده) در ۵۱۱۹۰ کتابی به همین عنوان (شجرة الانساب) نگاشته

بود . سپس غلام حسین با همان عنوان تکمله ای بر آن افزود (کتاب حاضر) - در چهار باب و یک

خاتمه . ابواب : ۱- اجداد آنحضرت(ص) . ۲- عظمت شان و شجاعت و سخاوت اجداد آنحضرت(ص)

۳- تحقیق در اسامی و انساب و اولاد و خلفای چهار گانه و امامان دوازده گانه و ازواج مطهرات .

۴- عادات آنحضرت در سه فصل ، متضمن تحقیق در اسماء و انساب صحابه . خاتمه در ذکر بزرگان

نگارنده .

آغاز: الحمد لله الذی خلقنا من نفس واحدة . . . اما بعد میگوید تراب الاقدام . . . که چون برادرم جامع کمالات ثمره شجرة قبول شیخ غلام رسول .
بنگرید به : شجره الانساب بنی حمیر قصور ، چاپ لاهور .
N.M. 1968 - 169 : نستعلیق شکسته ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ۱۲۶ ص . (سوزه
۱ : ۲۵۰) .

2 - 916/1 - N.M. 1957 : نستعلیق ، غلام قادر بن حافظ غوث بن قاضی غلام مصطفی
عباسی هاشمی ، ۵۱۲۱۱ = خیرات ، (سال تاریخ او چو جوئیم باز عقل در فهم آمده «خیرات» عنوانها
شنگرف ، ۷۸ ص .

شمایل النبی

متن عربی از ابو عیسی محمد (م ۲۷۹ هـ) بن امام ترمذی . بنگرید به : کشف الظنون ۲ :
۱۰۵۹ ، نسخه های فارسی ۶ : ۴۴۹۵ .

شرح شمایل النبی

از عبدالهادی بن محمد معصوم . بروزگار عالمگیر (۱۰۶۸ - ۱۱۱۸ هـ) و قبل از ۱۱۰۸ هـ /
۹۷ - ۱۶۹۶ م نگاشته است .

آغاز: (مقدمه) - حمد نا محدود و شکر غیر معدود مر آفریننده آدم را که بفضل نعت .
(متن) : الحمد لله و سلام علی . . . سپاس و ستایش از ازل تا ابد مر خدایرا که واجب الوجود و
مستحق جمیع محامد است .

N.M. 1992 - 58 : نستعلیق ، سید محمد ماهر و بن سید گل محمد قادری ، ۲۳ جمادی الاول
۵۱۱۰۸ ، ۴۰۰ ص .

نظم الشمایل = ترجمه منظوم شمایل النبی

از محمد حسین حافظ بن باقر هروی . (در نسخه های فارسی ۶ : ۴۴۹۶ نام او «اکبر حافظ
محمد بن باقر هروی» آمده است) . بروزگار اکبر پادشاه (۹۶۳ - ۱۰۱۴ هـ) به نظم آورده است . وی
پیش ازین همین متن ترمذی را به نثر و بنام «نثر الخصایل» نگاشته به شاهزاده سلیم که بعداً بالقب
نور الدین جهانگیر (تا ۱۰۳۷ هـ) حکومت داشته ، معنون ساخته بود . از وی «اربعین» نیز در دست
است . این یکی را بنام شاه مراد سروده بود . در ترجمه زیر دست چنین میسراید : نثر چون شد
خصایلش بتمام - گشت نثر الخصایل آنرا نام - چونکه در سلک نظم شد منظوم - شد بنظم الشمایل
این موسوم .

آغاز : احمد الله خالق الاخلاق - باری الخلقه علی الاطلاق (یا رازقا خلقه علی الاطلاق) .

ترجمه : هر ثنای که از ازل موجود - تا ابد هست و بود و خواهد بود .

490 - N.M. 1961 : نستعلیق خوش ، ۲۵ ربیع الآخر ۱ ؟ ۵۱۱ ، در برهانپور ، سرلوح ،

جدولبند ، عنوانها شنگرف ، ۳۹۲ ص .

603 - N.M. 1958 : نستعلیق ، شمس الدین بن حافظ محمد بن حافظ بن محمد وارث ،

۵۱۲۳۹ ، عنوانها شنگرف ، ۳۱۶ ص .

شواهد النبوة لتقوية يقين اهل الفتوة

از عبدالرحمان «جامی» . در ۵۸۸۵ (= تممة) / ۱۴۸۰ م نگاشته است . زندگینامه حضرت پیامبر

(ص) و صحابه و تابعین و تبع تابعین است . در یک مقدمه و هفت رکن و یک خاتمه .

آغاز : الحمد لله الذی ارسل رسلاً مبشرين و منذرين . . . اما بعد نموده می آید .

بنگرید به : جامی از حکمت : ۱۷۹ ، نسخه های فارسی ۲ / (۱) : ۱۲۶۴ .

23 - N.M. 1970 : نسخ و نستعلیق زیبا ، سده ۵۱۱ ، سرلوح ، جدولها و عنوانها طلائی

و ملون ، ۳۹۰ ص . (سوزه ۱ : ۲۳) .

912/14 - N.M. : نستعلیق ، میر عبدالخالق ، ۲۳ رجب ۱۱۲۲ هـ ، در بیجا پور ، عنوانها شنگرف ،

سرلوح ها و جدولها طلائی ، (سوزه ۱ : ۲۲) .

صحيفة المتقين و منهاج اليقين

از محمد رضی بن ملا نصیر بن محمد تقی مجلسی . بروزگار شاه سلطان حسین صفوی (۳۵ -

۱۶۹۳ / ۵۱۱۰۵ - ۱۷۲۳ م) در یک مقدمه و صد و هیجده باب و یک خاتمه نگاشته است . مقدمه

در نسب و احوال والدین آنحضرت (ص) . بابها : ۱ - تاریخ ولادت و حلیه و شمایل . ۲ - اسامی و

وجه تسمیه . ۳ - نزول آیه انما لیکم الله . ۴ - نزول آیه تطهیر . ۵ - نزول هل ابی . ۲۰ -

صادق و مصدق و صدیق بودن آنحضرت در قرآن . ۴ - نصوص حضرت رسول بر (حضرت علی) .

۵ - احادیث غدیر . ۱۰۰ - عبادت آنسرور . ۱۱۸ - وقایع پس از شهادت (حضرت علی) . خاتمه در

معجزات . (رک : نسخه های فارسی ۲ / (۱) : ۹۶۸) .

آغاز : ستایش بیرون از ترجمه عقل ترجمان اسرار مسطور .

526 - N.M. 1961 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، عنوانها شنگرف ، ۴۶۸ ص . ناقص الآخر ،

تا باب ۵۲ .

صراط مستقیم = سفر السعادت الطریق القویم فی شرح الصراط المستقیم = ذیل «سفر السعادت» فتح القوی فی نسب آباء النبی

از مخدوم محمد ہاشم (۷۴ - ۱۱۰۴ھ) بن عبدالغفور تتوی . در آخرین دہہ محرم ۱۱۳۳ھ / ۱۷۲۰م بہ تالیف آن پرداختہ است . در سہ باب : ۱- نام های آباء آنحضرت (ص) تا حضرت آدم (ع) . تکملہ این باب در بیان اختلافی کہ واقع است در جواز رفع نسب تا بحضرت آدم ، بطور اجمال .
۲- شرح نام های آباء آنحضرت تا حضرت آدم ، بطور مفصل در دو فصل . ۳- در اثبات اسلام پدر و مادر آنحضرت ، در سہ مبحث .

آغاز : سبحانک لاعلم لنا الا ما . . . اما بعد می گوید ضعیف معترف . . . و تصور محمد ہاشم بن عبدالغفور . . . کہ این رسالہ ایست در ذکر نسب شریف حضرت پیغمبر خدا .
N.M. 1972 - 189/1 : نستعلیق ، سدہ ۱۲ھ ، عنوانها شنگرف ، ش ۱ در مجموعہ ،

۲۴۳ ص .

لباس سید البشر = آداب لباس مدارج النبوة و درجات الفتوة

از عبدالحق دہلوی - در یک مقدمہ و پنج قسم و یک تکملہ .
آغاز : هو الاول و الآخر و الظاهر و الباطن و هو بکل شی عظیم این کلمات اعجاز .
ہمان : نسخہ های فارسی ۶ : ۴۵۳۵ .
N.M. 1969 - 336 : نستعلیق خوش ، سدہ ۱۲ھ ، ۱۱۰۶ ص . (سوزہ ۱ : ۲۸) .

مطالع الانوار فی ترجمۃ الآثار

از عقیف الدین بن نور الدین کاشانی ، از مورخان سدہ ۱۰ھ / ۱۱۶۰م . (نفیسی ۱ : ۳۷۳) .
زندگینامہ و تاریخ حضرت رسول (ص) و خلفای راشدین و بنی امیہ است .
آغاز : حمدلہ . . . چنین گوید ضعیف ترین بندگان حضرت ربانی عقیف نور کاشانی .
ہمان : نسخہ های فارسی ۶ : ۴۵۴۱ .
N.M. 1966 - 12 : خط عادی ، جمادی الثانی ۱۱۹۱ھ ، ۲۵۶ ص . (سوزہ ۱ : ۳۶) ،
نسخہ را در موزہ نیافتہ ام) .

- N.M. 411 : نستعلیق ، عبدالطیف ، ۴ مجرم ۳۰۰ هـ ، ۲۶۸ ص . (موزه ۱ : ۳۵) .
- 36 - N.M. 1976 : نستعلیق خوش ، محمد عطا ، ۲۷ شعبان ۱۱۱۱ هـ ، برای حافظ محمد ، در ستاره کده ، عنوانها شنگرف ، ش ۱ در مجموعه ، گ ۱ - ۱۴۶ .
- 59 - N.M. 1976 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۴۲۴ ص .
- 351 - N.M. 1969 : نستعلیق ، نام کاتب معروضه و جای آن «نقییر محمد بن عبدالرسول قریشی» نوشته است ، سده ۱۳ هـ ، ۱۶۲ ص . (موزه ۱ : ۳۷) .

معارج النبوة فی مدارج الفتوة

از معین مسکین لراهی - در سال ۱۴۸۶/۵۸۹۱ م نگاشته است . سیرت حضرت پیامبر (ص) است - در یک مقدمه و چهار رکن و یک خاتمه .

آغاز : ربنا آتنا من لدنک رحمة و هیئنا لنا من لدنک رشد .

همان : ربو ۱ : ۱۴۹ ، نسخه های فارسی ۶ : ۴۵۴۳ .

410 - N.M. : نستعلیق ، سده ۱۰ هـ ، سرلوح ها ، جدولهای ملون و طلائی ، عنوانها شنگرف دارای مقدمه و رکن اول ، ۳۵۲ ص . (موزه ۱ : ۲۴) .

A - 528/254 - N.M. : نستعلیق ، سده ۱۱ هـ ، عنوانها شنگرف ، شامل مقدمه و رکن اول ، آغاز افتاده : هذا فالقوة علی وجه ابی یات بصیراً ، الهی آن پیراهن از بهشت ، ۱۳۴ ص . (موزه ۱ : ۲۵) .

55/2 - N.M. 1976 : نستعلیق ، ۱۳ جمادی الاول ۱۱۰۸ هـ ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ، شامل مقدمه و دو رکن اول ، ۶۵۰ ص .

55/1 - N.M. 1976 : نستعلیق ، ۱۱ رمضان ۱۱۰۸ هـ ، عنوانها شنگرف ، از رکن سوم تا آخر ، ۸۲۴ ص .

528/29 - N.M. : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، از باب پنجم رکن سوم ، آغاز افتاده : و بزیور دانش پیرامته لحظه بنشین واستماع کلام ، ۱۸ ص ، در صحافی پس و پیش شده ، (موزه ۱ ، ص ۱۶۹ نادرست بنام «هفت اقلیم» یاد شده است) .

256/2 - N.M. 1958 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، رکن چهارم ، ۳۱۰ ص ، (موزه ۱ : ۲۷) .

169 - N.M. 1970 : نستعلیق ، محمد بخش ، ۲۷ صفر ، سده ۱۳ هـ ، دارای رکن سوم و چهارم و خاتمه ، عنوانها شنگرف ، ۱۰۰۶ ص ، (موزه ۱ : ۲۶) .

معالجات نبوی

در بخش «پزشکی» ، ص ۱۲۰ گذشت .

معراج نامہ

در رویداد معراج حضرت پیامبر (ص) در سال ۱۲ نبوی .

آغاز : حمدلہ . معراج سید کائنات . . . محمد مصطفی (ص) بیان می کند بنام خدا تا مومنان و مسلمانان را شناسائی پیدا شود .

N.M. 1971 - 30/3 : نستعلیق خوش ، (مجرم ۱۰۳۰ هـ) ، ش ۳ در مجموعہ ، ص ۲۹۰ -

۰۳۳۴

معراج نامہ - ۱

نگارنده نام خود را در مقدمہ یاد نکرده است ، آسیخته بانظم ، در چند فصل : بردن (به) معراج ، آمدن جبرائیل و سیر فرمودن حضرت پیامبر از مکہ بہ بیت المقدس ، وقایع بیت المقدس ، وقایع و مشاہدات در ہفت آسمان ، وقایع سدرة المنتہی ، ایجاب و روزہ ، سیر غرایب و عجایب بہشت ، طایفہ های دوزخ ، مراجعت حضرت پیامبر ، وقایع بعد از نزول .

آغاز : سبحان الذی اسری بعبدہ . . . ملک قدیم و بادشاہ رحیم در مقدمہ معراج ذکر سبحان الذی ازان یاد کردہ .

1 - 916/1 - N.M. 1957 : نستعلیق ، غلام قادر بن حافظ محمد غوث بن قاضی غلام مصطفی ، (۱۲۱۱ هـ) ، عنوانها شنگرف ، ش ۱ در مجموعہ ، ۱۶۰ ص .

معراج نامہ - ۲

آغاز : حمدلہ . معراج نامہ حضرت سید کائنات خلاصہ موجودات است و آن باہ زمین و الضحی .

N.M. 1978 - 58/3 : نستعلیق ، (سیر بخش ، ۱۲۷۷ هـ) ، ش ۳ در مجموعہ ص ۱۴۵-۱۷۴ .

معراج نامہ - ۳

آغاز : سبحان الذی اسری بعبدہ . . . بادشاہ کریم کامل الکریم خداوند شامل النعم مرذات پاک خود را ثنا می فرماید .

N.M. 528/106 : نستعلیق ، سدہ ۱۳۰۵ ، ۱۶۰ ص .

مغازی النبسی (منظوم)

از شیخ یعقوب صرفی کشمیری . در ۱۰۰۰ھ (=غ) ۹۲ - ۱۵۹۱ م سروده است . مثنویست
دربارہ جنگ های حضرت پیامبر (ص) .

آغاز : خدایا خدائی مسلم تراست . خداوندی هر دو عالم تراست .

بنگرید به : تذکرہ شعرای کشمیر ۲ : ۶۴۱ .

N.M. 1967 - 336 : نستعلیق ، مدہ ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ۵۳ ص .

N.M. 1957 - 915/4 : نستعلیق ، ۲۷ ذی الحجہ ۱۲۷۷ھ ، ۵۶۲ ص .

مولود شریف

از شاه رفیع الدین محدث دهلوی . در احوال و وصف حضرت محمد (ص) .

آغاز : سبحان الله والحمد لله ولا اله الا الله والله اكبر ولا حول ولا قوة الا بالله العظیم
صلوة وسلام . . . و تحیات واجبات از جناب واهب العطیات .

N.M. 1973 - 320 : نستعلیق ، سید فتح علی ، ۲۶ ذیقعدہ ۱۲۲۹ھ ، ۳۲ ص .

مولود نامہ = نور نامہ

نظم الشمایل = ذیل «شمایل النبسی»

نور نامہ = مولود نامہ

دربارہ آفرینش نور حضرت محمد (ص) .

آغاز : مولود نامہ حبیب خدا و شفیع روز جزا محمد مصطفی (ص) صفت آفرینش نور پاک
آنحضرت .

N.M. 1957 - 912/50 - 1 : نسخ خوش ، مدہ ۵۱۲ ، دو سرلوح ، جدولبند ، ش ۱ در

مجموعه ، ص ۱ - ۵۷ .

۲- زندگینامہ بزرگان اسلام (اہلبیت ، المہ ، صوفیہ . . .)

آثار احمدی

از احمد بن تاج الدین بن سیف الدین استر آبادی . ظاہراً در قرن ۵۱۰ھ یا در آغاز قرن

۱۱/۵ قرن ۱۶-۱۷ م نگاشته است (ایوانف). زندگینامه حضرت محمد (ص) و حضرت فاطمه و دوازده امام است. نگارنده این را از «روضه الاحباب فی سیره النبی والاصحاب» (نگارش ۸۸۸ ه) گزیده است. آغاز: خدایا زشکرت زبان کام یافت. زنام توهر نامدی نام یافت.

بنگرید به: ایوانف: ص ۲۱، ذریعه ۱: ۶، نسخه های فارسی ۶: ۴۴۰۳.

N.M. 1957 - 1053/6: نستعلیق، سده ۵۱۲، عنوانها شنگرف، ۸۱۸ ص، ناقص الآخر،

موریانه زده، (موزه ۱: ۵۳ بنام «اسرار احمدی»).

آکام المرجان فی احکام الجنان

متن عربی از مولانا قاضی بدرالدین محمد شبلی حنفی (م ۵۷۶۹ ه). درباره جنات، در ۱۴۰.

باب.

(بنگرید به: کشف الظنون ۱: ۱۴۱، ایوانف (کرزن): ص ۴۴۰ کتابی در همین مورد).

بستان الجن = ترجمه آکام المرجان . . .

از عهد زمان - در ۱۴ محرم ۱۲۷۷/۱۸۶۰ م ترجمه کرده و بر آن افزوده است. در یک مقدمه و سه باب. هر باب در چند فصل. مقدمه در تحقیق لفظ جن و اثبات وجود و تنقیح اصل بیان ابتدای خلقت ایشان، در چهار فصل. بابها: ۱- صفات و احوال جن فی نفسها، در هفت فصل. ۲- افعال جن و معاملات آنان بانی آدم، در ۷ فصل. ۳- ذکر شیاطین، در پنج فصل.

آغاز: سیاس بیقیاس حضرت آفرید گاری را سزا است که منشور تکلیف جن و بشر را بطغرای.

بنگرید به: کشف الظنون ۱: ۱۴۱.

N.M. 1957 - 912/19: نستعلیق خوش، شاید بخامه مؤلف، سده ۵۱۳، عنوانها

شنگرف، ۲۵۵ ص.

احزان المومنین فی مصایب آل طه و یاسین

از شیخ محمد علی بن موسی بن جعفر نجفی کاطمی. در ۱۲۵۸/۱۸۴۲ م نگاشته است. (در ذریعه ۶: ۳۹۸ نام تالیف «حزن المومنین فی مرثی آل ختم المرسلین و مصایب آل طه و یاسین» و تاریخ تالیف ۱۲۵۵ ه آمده است. اما چون نسخه موزه بخامه مؤلف میباشد ما تاریخ ۱۲۰۸ ه را که در آن مذکور شده، درست تر میدانیم).

در مصایب حضرت پیامبر (ص) و اهلبیت، بر اساس اخبار صحیحه و روایات ضعیفه، در ۸۰.

«مجلس» و در هر مجلس خطبه و قصیده و مرثیه و معجزه به نظم و نثر آمده . مجلس ها : ۱- وفات حضرت پیامبر ، ۲- بیعت خواستن عمر از علی ، ۳- وفات فاطمه ، ۴- خواب علی که فاطمه را در بهشت دید ، ۵- معجزات علی بمذاهب اربعه ، ۶- وفات علی ، ۷- شب عاشورا و وداع حسین ، ۸- رفتن سید سجاد به میدان ، ۹- شهادت حسین ، ۱۰- خواب کوفی حداد که صحرایی قیامت را در راه کوفه دید ، ۱۱- گم شدن اسام حسین و بودن آنجناب در خانه یهودی ، ۱۲- امیر تیمور و سلاطین دیگر روزگار ، ۱۳- مرگ اسام هشتم علی بن سوسی رضا .

آغاز : و به نستعین . . . از بحر دل دری که فرو ریزد از دوعین - آن به که خود نثار شود در ره حسین .

N.M. 1958 - 43/2 : نسخ ، بخامنه مولف ، ۸ جمادی الثانی ، در بمبئی ، عنوانها سنگرف ، ۸۱۹ ص .

اخبار الاخیار فی اسرار الابرار

از شیخ عبدالحق محدث دهلوی (م ۱۰۵۲ هـ) . در احوال و مناقب مشایخ شبه قاره تا قرن ۱۰/۱۶ م .

آغاز : شکر مر حضرت واهب العطیات را تعالی و تقدس که عطای او را پاپان نیست .
بنگرید به : رود کوثر : ۳۸۵ .

N.M. 1971 - 304 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ناسها سنگرف ، آغاز افتاده : تخم میریخت ، ۶۰۶ ص . (سوزه ۱ : ۲۱۸) .

N.M. 1978 - 32 : نستعلیق ، عبدالرحیم بن غلام رسول کشمیری امرتسری ، ۱۲ رمضان ۱۳۰۳ هـ ، آغاز نو نویس ، ۴۷۵ ص .

اعراس المشایخ

از ناشناس . در تاریخ ۱۱ صفر ۱۲۲۷/۱۸۱۲ م نگاشته است ، در تاریخ های «عرس» (مراسم سالروز وفات صوفیه) صوفیان شبه قاره . از روز وفات حضرت محمد(ص) تا تاریخ نگارش . نگارنده درباره روش کار خود چنین مینویسد : «تاریخ اسمای عام جمع نکرده است مگر تاریخ همون بزرگان که اسمای اوشان در شجرات فقیر ازان ماذون است و بعضی اسماء که مثل بعضی ازواج مطهرات یا امامان مجتهدین و غیره هم برای ضروریات دینی داخل کرده» . مقدمه در جواز استمداد و فاتحه خواندن و طعام دادن است .

985 - 1961 N.M. : نستعلیق ، مدہ ۱۳ھ ، ورق اول افتادہ ، آغاز : ازان نوشتہ و مند را

رعایت نکرده ، ۶۰ ص .

الہام شاہ خیر = صحیفہ شاہ خیر

از سید احمد علی موسوی بن سید محمد موسوی معروف بہ میدان صاحب . از اجداد نگارندہ سید محمد موسوی کہ وزارت عبداللہ قطب شاہ گولگندہ (۸۳ - ۱۰۲۰ھ) و محمد قلی (۹۸۹ - ۱۰۲۰ھ) رابر عہدہ داشتہ و پسر او سید اعظم الحسینی موسوی (جد نگارندہ) از اولیاء اللہ بودند و در سلسلہ قادری و چشتی بیعت داشتند . ظفرالدولہ دہوسہ و محمد یار جنگ و علی اللہ خان از مریدان جد نگارندہ بودند . پدر نگارندہ از امرای حیدر آباد (دکن) بودہ است .

نگارندہ این را در ۲۵ محرم ۱۲۵۶ / ۱۸۳۰م تالیف کردہ است . در احوال و مناقب حضرت شاہ معین الدین حسین ملقب بہ شاہ خیر الدین ثانی و سائیں معلا و شاہ اللہ کہ ہمہ از بزرگان سلسلہ قادریہ و مراد نگارندہ بودند - در آغاز رسالہ نگارندہ باختصار احوال شیخ عبدالقادر جیلانی و شاہ خیر الدین اول را آورده است .

آغاز : الحمد لله علی نبیہ جل ثناءک و رداء نفسک . . . صلوات تاسیات و تحف و تحیات مر خالقی را کہ از کارخانہ عنایات او جل شانہ .

برای احوال نگارندہ بنگرید بہ : محبوب المنن تذکرہ اولیای دکن از عبدالجبار ملک پوری .

3-1964 N.M. : نستعلیق ، بخامہ مؤلف ، ۲۵ محرم ۱۱۵۶ھ ، عنوانها شنگرف ، ۳۲ ص .

افضل الطريق

در بخش «عرفان» ص ۲۲۱ گذشت .

انساب اطہار

از شیخ محمد بن درویش علی مشہدی - در بیان اسماء ، کنیت ، القاب ، عدد اولاد و ازواج ، مدت عمر و امامت ، تاریخ تولد و مرگ ، روزگار تولد و وفات ، محل تولد و مرگ ، روز تولد و مرگ و مراقبہ حضرت رسول (ص) و دوازده امام (ع) با نامہای پدر و مادر و نقش نگین . در یک مقدمہ و چہارہدہ «بیان» .

آغاز : الحمد لله الذی خلق من الماء بشرا فجعلہ . . . چنین گوید احقر بندگان حمیدی ابن

درویش علی شیخ محمد المشہدی غفر اللہ ذنوبہما و متراللہ عیوبہما کہ این رسالہ ایست موسوم بانساب اطہار .

همان : فهرست موزه سالار جنگ ، ج ۱ ص ۱۷۳ .

۹۳ - 1967 N.M. : نستعلیق و شکسته ، سده ۱۱۴۵ ، عنوانها شنگرف ، ۱۶ ص .

ناقص الآخر ، تنها احوال حضرت پیامبر را دارد . (موزه ۱ : ۵۴) .

انیس الطالبین و عدة السالكين = مقامات خواجه نقشبند

از صلاح (الدین) بن مبارک بخاری . وی از مریدان خواجه بهاء الدین نقشبند (م ۷۹۱ھ)

بوده و این کتاب را در احوال و مقامات همان نوشته است در چهار قسم : ۱- تعریف ولایت و ولی

۲- احوال حضرت خواجه و سلسله خواجهگان ، ۳- طریقه سلوک . . . و مفاوضات خواجه . ۴-

کرامات و مقامات حضرت خواجه .

آغاز : حمد بی منتها حضرت خدای را جل سلطانہ و عم احسانہ کہ مجاهد اولین و آخرین .

همان : ایوانف ، ص ۸۷ .

۱۷۱/528 N.M. : نسخ ، سده ۱۱۱۵ ، عنوانها شنگرف ، ناقص الطرفین ، آغاز : می نمایم و

ایشان بی صفت بوده اند ، ۶۲ ص .

6/947 - 1957 N.M. : نستعلیق ریز و خوش ، محرم ۱۱۴۸ھ ، جدولبند ، بعضی صفحات

زرین ، عنوانها شنگرف ، ۶۲۸ ص ، اندازه جیبی .

18 - 1975 N.M. : نستعلیق ، سده ۱۱۳۵ (تاریخ کتابت محو شده) ، عنوانها شنگرف ،

۴۵۲ ص .

باقیات الصالحات فی ذکر الازواج الطاهرات

از مخدوم محمد هاشم تتوی . در تاریخ ۲ شوال ۱۱۴۷ھ / ۱۷۳۵م بدان آغاز کرده است .

در ذکر نام و نسب و تاریخ مرگ و سایر مطالب درباره همسران حضرت پیامبر (ص) .

آغاز : الحمد لله وحده والصلوة والسلام علی من لا نبی بعده . . . میگوید بنده ضعیف

امیدوار برحمت حضرت ملک غنی جل شانہ محمد هاشم . . . کہ این رساله ایست مختصر در ذکر

ازواج کریمه حضرت سید .

بنگرید به : پاکستان میں فارسی ادب ۳ : ۸۰۸ .

2/189-1972 N.M. : نستعلیق ، سده ۱۱۲۵ ، عنوانها شنگرف ، ش ۲ در مجموعه ، ۴ ص .

بحر الانساب

کتاب ماختگی و جعلی ست . در آن آمده که سید ابو طالب بن ابو جعفر این را در سال ۱۲۵۵/۸۶۵۳ م از مسجد اقصی به عجم آورده و سید مرتضی علم الهدی آنرا از عربی به فارسی ترجمه کرده است . در نسب نامه های ائمه و اولاد دوازده امام است .
آغاز : الحمد للخالق البر و الشکر لواهب العطايا و الصلوة والسلام . . . بدانکه کاتب این کتاب و مخاطب این .

همان : نسخه های فارسی ۶ : ۴۴۱۷ .

۹۱۰ - ۱۹۵۷ N.M. : نستعلیق ، میر اسماعیل بن سید نعمت الله حسینی ، ۲ شعبان (۱۰۹۲ هـ) ، عنوانها سنگرف ، ش ۱ مجموعه ، ص ۲ - ۲۸۴ .

برکات الاحمدیه الباقیه = زبده المقامات

بستان الجن = ذیل «آکام المرجان»

بستان المحدثین

از شاه عبدالعزیز دهلوی . در شنامائی کتابهای حدیث و مؤلفان آنها .

آغاز : الحمد لله حق حمده و الصلوة . . . اما بعد این رساله ایست مسمی به بستان المحدثین که مقصود اصل در آن ذکر کتب حدیث است .

۱۸۶ - ۱۹۷۲ N.M. : نستعلیق ، عبدالمجید خان ، ۱۷ شوال ۱۲۷۸ هـ ، ۱۹۲ ص .

بهجة الاسرار و معدن الانوار فی مناقب السادة الاخيار من المشايخ الابرار

متن عربی از جهضم همدانی (م ۵۷۱۳). در احوال و مناقب شیخ عبدالقادر گیلانی (م ۵۰۶۱) در ۴۱ فصل .

بنگرید به : کشف الظنون ۱ : ۲۵۰ .

کشف الآثار = ترجمه بهجة الاسرار . . .

از محمد حبیب الله بن شیخ جهان بن شیخ محمد علی بن نصیرالدین بن شیخ امر جی صدیقی . وی در اکبر آباد متولد شده و در دهلی اقامت داشته . در ۱۱۳۴ هـ (= کشف الآثار) ۲۲ - ۱۷۲۱ م نگاشته است .

آغاز: انواع حمدہا کہ فزون است از شمار معروض قادر صمدیت ہزار بار... زہی قادر لایزال کہ .

N.M. 1971 - 288 : نستعلیق ، سید حمزہ علی ، ۱۱ شعبان ۱۳۶۵ھ ، عنوانہا شنکرف ،

۷۱۶ ص .

بہگت مالا

از نویت رام خوشابی ، از قوم سوینی (یا سوہنی) . در ۱۰۹۴/۵۱۶۸۳ نگاشته . در آنسال وی در غزنی اقامت داشتہ . در آن چنین میسراید : بہگت مالا فیض اہل عرفان - شدہ ترتیب دہ ز باغ دل و جان . بتاریخش ندا آمد بگوشم - کہ «بادا فیض دایم ہمدم آن» (= ۱۰۹۴) با حساب الف ممدودہ) .

در احوال و تعلیمات ۳۷ تن عارف و مرتاض مسلمان و ہندو : ۱- گوسائیں رامانند ، ۲- جیدیو برہمن ، ۳- نامدیو ، ۴- کبیر ، ۵- پیا ، ۶- بازید افغان ، ۷- تلوجن ، ۸- دھنان دھقان ، ۹- مینا حجام ، ۱۰- رو داس ، ۱۱- مدھنان ، ۱۲- بابا نانک ، ۱۳- کرمان بائی ، ۱۴- سورساگر ، ۱۵- سور داس مدن موهن ، ۱۶- تلسی داس ، ۱۷- جہجو ، ۱۸- کاهنہ ، ۱۹- کاهنہ ، ۲۰- بہگوان ، ۲۱- سیران بائی ، ۲۲- نرسی ، ۲۳- مادھو ، ۲۴- داد ونداف ، ۲۵- پرا ، ۲۶- بابا لال ، ۲۷- ملوک ، ۲۸- کوال ، ۲۹- بہاول - ۳۰- دیوراج ، ۳۱- ہرملاپ ، ۳۲- جلمین ، ۳۳- بنوالی داس معروف بہ ولی رام ، ۳۴- سوتہرا ، ۳۵- ابراہیم کلال ، ۳۶- کمال و جمال ، ۳۷- رنگا بنگا .

آغاز: ستایش و نیایش بیرون از حوصلہ قیاس کردگاری را سزد کہ کبریایش معلق افلاک سر پناہ کافہ انام و فرش مطبق خاک .

بنگرید بہ : فہرست بخطوطات شیرانی ۲ : ص ۲۶۷ .

N.M. 1959 - 418 : نستعلیق خوش ، مدہ ۱۳۶۵ھ ، عنوانہا شنکرف ، ۲۸۳ ص .

تاریخ قادریہ

از عبدالرشید قادری کیرانوی . در سال ۱۱۱۵/۳۸ - ۱۷۳۷ م نگاشته است . در احوال بزرگان سلسلہ قادریہ از حضرت محمد(ص) تا شاہ فتح محمد قادری کیرانوی (مراد نگارندہ) . از ہمین نگارندہ «تحایف رشیدیہ» نیز در دست است .

آغاز: الحمد لله الذی جعل قلوب... بعضی مریدان و معتقدان جناب حضرت غوث الاعظم سوال کردند .

بنگرید بہ : فہرست بانکی پور : ۶۷۸ .

N.M. 1970 - 11 : نستعلیق ، شوال ۱۳۰۱ھ ، عنواناتہ شنگرف ، ۱۲۰ ص . (موزہ

۱ : ۲۱۴) .

تحفہ = خلدبرین (منظوم)

از ناشناس کہ از مردم چشت بودہ . در آن میسراید : مرا قریۂ چشت کاشانہ است - کہ فردوس اعلا در آن خانہ است . بنام سلطان حسین (آیا سلطان حسین بایقرا متوفی ۸۰۸ھ) نگاشتنہ است . و او را چنین ستودہ است : مہی مشرقین و شہی خاققین - امام زمان شاہ سلطان حسین . . . زہی تحفہ کافتادہ در دست من - نہنگ آمد این بار در شست من - در احوال و مناقب خواجہ مودود چشتی - پیش ازین وی رسالہ منشور در احوال مشایخ چشت نگاشتنہ بود چنانکہ در پایان این «تحفہ» میگوید : چو از نظم این نامہ پرداختم - سوی نثر طرح دگر ساختم .

آغاز : بنام یکی تازہ سازم زبان - کہ این جسم افسردہ را داد جان .

N.M. 1958 - 212/7 - 1 : تعلیق ، محمد حسین ، سدہ ۱۳۰۳ھ ، ش ۱ در مجموعہ ،

گ ۱ - ۲۱ . (موزہ ۱ : ۲۰۰) .

تحفۃ الراغبین

از سید عبدالجلیل بن کبیر الدین محمد (م ۳۳۰ھ) بن عبدالجلیل ثانی (۹۳۰ - ۸۸۳ھ) بن غیاث الدین ثانی بن عبدالوہاب معروف بہ سید شاہ جیو بن حضرت شاہ غیاث الدین محمد مخاطب بہ سیف اللہ حسنی حسینی قادری از اولاد شیخ عبدالقادر گیلانی . در تاریخ ۱۴ ربیع الآخر ۸۲۰ھ / ۱۶۷۱م نگاشتنہ است .

در احوال و مناقب شیخ عبدالقادر گیلانی و نیاکان نگارندہ . با عنواناتہی فصل : نسب نامہ شیخ ، احوال شریفہ مادر آنحضرت ، صورت و سیرت آنحضرت ، ولادت ، احوال کودکی ، مناقب آنحضرت از قول مشایخ و عرفاء ، مکاتیب آنحضرت ، ثمرۂ ناد علی ، نقل رسالہ «خلاصۃ الاخلاص» تالیف محمد رزق اللہ بن شیخ محمد عطاء اللہ بن خواجہ کمال الدین محمد معروف بہ خواجہ کالہ . کبیر الدین محمد (پدر نگارندہ) چنین روایت کردہ کہ رسالہ خلاصۃ الاخلاص در مراسم عرس خوانندہ میشود ، باز مناقب و کرامات آنحضرت و مطالبی دربارہ نماز دو رکعت مرسوم در سلسلہ قادریہ ہاستناد از «اخبار الاخیار» تالیف شیخ عبدالحق دہلوی ، وفات آنحضرت ، فرزندان آنحضرت ، احوال فرزندان شیخ سیف الدین عبدالوہاب ، مناقب شیخ عبدالقادر گیلانی ، مقامات آنحضرت ، اوراد منقول از آنحضرت ، سپس نگارندہ احوال و مناقب و ملفوظات اجداد خود را نوشتہ است . در آخر

چند کلمہ از مقامات صوفیہ ، بیان مقراض راندن ، مسایل فقر بروش اگر ترا پرسند ، بر آمدن مقصود پنج رکنی کہ در ملسلہ قادریہ واقع است ، نقل رسالہ درباره خرقہ و چہار پیر و چہارده خانوادہ ، قصیدہ عربی از حضرت علی و قصیدہ غوثیہ .

آغاز : حمد متواتر و ثنای متکثر مر مفضلی را کہ فضل داد خاندان نبوت را بتشریف طہارت ازلی و ابدی کما قال اللہ تعالی .

261 - N.M. 1971 : نستعلیق ، ظاہراً بخامہ مولف ، در پایان آمدہ : «تاریخ اختتام کتابت کتاب : چون بر خلق فیض اوست تمام - سال او شد ازان «نہیفتہ فیض» = ۱۰۸۳ھ ، عنوانها شنگرف ، ۲۱۶ ص .

تحفۃ القادریہ

از شاہ ابوالمعالی قادری لاہوری (۹۶۰ - ۱۰۲۴ھ) . در احوال و مناقب شیخ عبدالقادر جیلانی (م ۵۶۱ھ) . در ۲۱ باب : ۱- تولد ، ۲- صورت و ہیئت ، ۳- لباس و معاش ، ۴- خاق و عادات ، ۵- لقب محی الدین ، ۶- سیاحت ، ۷- عبادت ، ۸- سماع ، ۹- شرف ارادت ، ۱۰- وسیلہ آنحضرت ، ۲۰- نسب ، ۲۱- اولاد .

آغاز : ہاتم گفتا بگو وصف کریم - قلت بسم اللہ الرحمن الرحیم . . . حمد دلگشای مر حضرت قادری را کہ سلسلہ قادریہ را .

بنگرید بہ : پاکستان میں فارسی ادب ۲ : ۳۸ .

940 . N.M. 1961 : نستعلیق ، شیخ محمد سعید قادری بن قاضی یعقوب حسن پوری ، ۲۶ رجب ۴۸ جلوس عالمگیری (= ۱۱۱۶ھ) ، در مراد آباد ، عنوانها شنگرف ، ۱۱۲ ص ،

3/3 - N.M. 1978 : نستعلیق ، سدہ ۱۲ - ۱۳ھ ، ش ۳ در مجموعہ ، ص ۲۸۲ - ۵۱۲ .

1551 - N.M. 1961 - نستعلیق ، سدہ ۱۳ھ ، ۱۰۴ ص (موزہ ۱ : ۲۱۷) .

تحفہ ملکی = ذیل «عیون اخبار الرضا»

تذکرۃ الابرار و الاشرار

از اخوند درویزہ ننگرہاری . در ۱۶۱۲/۵۱۰۲۱ م نگاشته است . در احوال مراد و استادان نگارندہ و علمای حق آن روزگار و انساب قبایل افغانان ورد افکار صوفیان خام و علمای سوء منطقہ مرحد (شمال پاکستان) ، بویزہ رد بایزید انصاری (م ۹۸۰ھ) .

آغاز : سپاس بلا انتہا و ثنای بلا منتہا شایان حضرت خدا .

بنگرید بہ : پاکستان میں فارسی ادب ۲ : ۵۶۷ - ۵۸۰ ، تذکرہ صوفیای سرحد از قدوسی

۲۲۵ - ۲۶۳ .

N.M. 1969 - 253 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۳ ، عنوانہا شنکرف ، برگ اول افتادہ ، آغاز :

کہ یکی از آن کتابہا تفسیر کشاف ، ۴۳ ص .

تذکرۃ الاولیاء

از شیخ فرید الدین عطار نیشابوری (ش ۵۶۱۸) . در ۵۶۱۷/۵۱۲۲ نگاشته است . مرگذشت

۷۲ تن از عارفان نامی و کرامات و سخنان و اندیشہ های آنان است .

آغاز : الحمد لله الجواد بافضل انواع النعماء . . . اما بعد چون از قرآن گذشتی هیچ سخن

بالای .

بنگرید بہ : مقدمہ محمد استعلامی بر «تذکرۃ الاولیاء» ، تہران ۱۳۴۶ خ . نفیسی : جستجو

در احوال . . . عطار نیشابوری : ۱۱۰ .

N.M. 1958 - 489 : نستعلیق زیبا ، ۵۱۰۱۷ ، جدول ، ۳۲۴ ص . (موزہ ۱ : ۱۸۵) .

N.M. 1965 - 74 : نستعلیق ، ۳ شوال ۵۱۰۲۳ ، ملوح ، جدول های طلانی و ملون ،

عنوانہا شنکرف ، ۵۸۰ ص . (موزہ ۱ : ۱۸۶) .

N.M. 528/68 : نستعلیق ، سید علی احمد ، ۱۷ محرم ۵۱۰۹۳ ، در اورنگ آباد ،

۵۱ ص .

N.M. 1959 - 287 : نسخ ، سدہ ۵۱۱ ، ۵۵۶ ص ، ناقص الآخر ، تا احوال ابو عبدالله

خلف شیرازی ، (موزہ ۱ : ۱۸۸) .

N.M. 1969 - 308 : نستعلیق خوش ، سدہ ۵۱۱ ، عنوانہا شنکرف ، ۷۱۴ ص ،

ناقص الآخر ، (موزہ ۱ : ۱۸۷) .

N.M. 1961 - 1515 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۲ ، عنوانہا شنکرف ، ناقص الطرفین ، آغاز :

قال الشيخ المحفوظ رحمة الله عليه ، ۷۳ ص . (موزہ ۱ : ۱۹۰) .

N.M. 1961 - 1549 : نستعلیق خوش و تعلیق و شکستہ ، چند خامہ ، سدہ ۵۱۲ ، عنوانہا

شنکرف ، ناقص الطرفین ، از احوال اویم قرن تا منصور حلاج ، آغاز : کہ رقم دیوانگی برکشیدند و

گفت ، ۴۱۲ ص ، (موزہ ۱ : ۱۹۱) .

1052/14 - N.M. 1957 : نسخ و تعلیق ، غلام حسین بن میر محمد غوث ساکن بلخ ،
۲۷ رجب ۱۲۰۸ هـ ، در نالدیر بخش محمد آباد استان بیدر (هند) ، جدولبند ، ۳۳ ص ، جمعاً در
احوال ۷۳ تن عارف ، (موزه ۱ : ۱۸۹) .

926 - N.M. 1958 : نستعلیق ، محمد هاشم بن محمد صلاح نارو سندهو ، ساکن اولکھ ،
۳ صفر ۱۲۴۴ هـ ، برای غلام احمد ، عنوانها شنگرف ، ۲۲۸ ص . اندازہ رحلی .

تذکرہ الائمہ

از محمد باقر بن محمد تقی لاهیجی ، شاگرد مجلسی . در ۱۶۷۳/۵۱۰۸۵ م نگاشته است . در
سرگذشت چهارده امام (ع) . همین کتاب نادرست به محمد باقر مجلسی منسوب شده است .

آغاز : الحمد لله الذی جعل . . . اما بعد چنین گوید بنده خاکسار و گناه کار محمد باقر .

بنگرید به : ذریعہ ۴ : ۲۶ .

509 - N.M. 1961 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، با مهر مورخ ۱۲۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ،
۳۸۸ ص .

1053/14 - N.M. 1957 : شکسته و نستعلیق ، چند خامه ، ۲۶ رمضان ۱۲۰۷ هـ ، عنوانها
شنگرف ، ۴۰۶ ص ، (موزه ۱ : ۵۲) .

تذکرہ ائمہ

ناشناخته .

524 - N.M. 1961 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، از زندگینامہ امام محمد باقر(ع) شروع میشود
تا احوال امام مهدی(عج) ، سپس چنین آمده : «این آخر کتاب شیخ مفید است» در این آخر چهل
حدیث را گفته است ، ناقص الطرفین ، آغاز : و پس چون ایشان میدانستند ، ۴۱۴ ص .

تذکرہ ائمہ و معصومین

ناشناخته - در نام ، کنیت ، نام پدر و مادر ، محل تولد و دفن ، سن ، مدت خلافت و
تعداد فرزندان دوازده امام(ع) و چهارده معصوم .

آغاز : در بیان دوازده امام علیهم الرضوان ، حضرت امیر المومنین علی کرم الله وجهه این

ابی طالب و کنیت او ابو الحسن .

528/128 - N.M. : نستعلیق ، محمد فاضل بن خواجہ مبارک ، سده ۱۳ م ، ۵ ص .

تذکرہ علمای شاہجہان آباد

نسخہ موزہ قسمت افتادہ کتابیست کہ عنوانهای زیر را دارد : حروفی کہ در زبان الفاظ نمی باشد ، حروف خاص فارسی ، معنی ابجد ، نامهای دوازده اسام و چهارده معصوم و چهار یار رسول اکرم (ص) و پنج تن و چهارده خانوادہ صوفیان - سپس بہ عنوان «صفت سمذوح» نگارندہ علمای زیر گفتہ شاہجہان آباد (دہلی) را ستایش کردہ است : ۱- مولانا محمد اسحاق ، ۲- مولانا محمد صدر الدین خان ، ۳- مولوی محمد اکرام الدین مفتی ، ۴- حضرت محمد نصیر .

279 - N.M. 528 : نستعلیق خوش ، سدہ ۱۲ھ ، عنوانها شنگرف ، ناقص الطرفین . آغاز :

الہا ابر ظلمت ، الا طعنہ گر ، الہمزہ ، ۲۰ ص .

تذکرہ محمد عابد نقشبندی

در احوال و مناقب و تعلیمات خواجہ مخدوم شیخ محمد عابد نقشبندی لاهوری (م ۱۱۶۰ھ/ ۱۷۴۷م . در سہ فصل : ۱- ذکر سلسلہ نقشبندیہ ، ۲- سلوک و نکتہ های حضرت مخدوم ، ۳- طریق سلوک بمعرفت حق و احتیاج مرید بمراد و ولایت ولی و انواع خوارق و عادات . (بنگرید بہ : حدیقۃ الاولیاء از لاهوری ، چاپ مجددی : ۱۳۰) .

N.M. 1961-967 : نستعلیق ، نام کاتب و عنوان تالیف و تاریخ کتابت محو شدہ ، ظاہراً

۱۱۶۳ھ خوانندہ میشود ورق اول افتادہ ، آغاز : گرندارم از شکر جز نام بہر - این بسی خوشتر کہ اندر کلم زہر ، ۱۳۶ ص .

تذکرہ حمزہ کشمیری = ہدایت المخلصین (باب پنجم)

در بخش اوراد خواهد آمد .

تذکرہ معصومین - ۱

از محمد سہدی متخلص بہ اقبال و مخاطب بہ علی یاور خان . پسر نگارندہ بنام غلام ضامن در ۱۲۵۴ھ زندہ بود - (بنگرید بہ : تذکرہ معصومین - ۲ در صفحہ ۷۷۴) . زندگینامہ کوتاہ چہارده معصوم است .

آغاز : الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی محمد و علی و فاطمہ و خدیجہ و الحسن و الحسین و علی سید السجاد .

512/1 - N.M. 1961 : نستعلیق ، سدہ ۱۳ھ ، عنوانها شنگرف ، ش ۱ در مجموعہ ،

۴۲ ص .

تذکره معصومین - ۲

از غلام ضامن بن محمد مهدی متخلص به اقبال (نگارنده «تذکره معصومین - ۱»). نسخه «صیدیه» شماره N.M. 1961-763 بخانه همین غلام ضامن مورخ ۱۲۵۴ هـ در بخش طبیعیات ص ۶۱ یاد شده است - کتاب حاضر در وقایع شهادت و محل قبر و لقب و نام و سبب شهادت و اسامی قاتلان چهارده معصوم است .

آغاز: حمدله . اما بعد چنین ذاکر این ذکر جناب شاه شهیدان .

N.M. 1961 - 512/2 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ش ۲ در مجموعه ، ص ۶ .

تذکره معین الدین چشتی

از ناشناس . در احوال و ملفوظات خواجه معین الدین چشتی (م ۶۳۲ هـ) عارف بنام شبه قاره .
آغاز: حمدله . اما بعد بدانکه مقصود عالم و آفرینش عالم وجود بنی آدم است و مطلوب از وجود بنی آدم معرفت محبت حق تعالی است . چون ندا داد لطف .

N.M. 1958 - 262/44 : نستعلیق چلیپا ، شیخ کرم الله ، ساکن لادر ، پرگنه میرته ،

سرکار شاهجهان آباد ، ۲۷ ربیع الثانی ۵ جلوس شاه عالم ؟ [= ۱۱۲۲ (شاه عالم اول) و ۱۱۷۷ (شاه عالم دوم)] ، در اجمیر ، ص ۴۶ .

تذکره مودودیہ چشتیه

ظاهرا از همانکه «تحفه» (رک : ص ۷۶۹) را سروده است . چون در آخر «تحفه» میسراید :
چو از نظم این نامه پرداختم - سوی نثر طرح دگر ساختم . و این هر دو رساله (یعنی تحفه و تذکره) در یک مجلد هستند . در «موزه ۱ : ۲۰۰» تاریخ تالیف این تذکره ۶۷/۵۸۷۱ - ۱۴۶۶ م یاد شده است - و از بیت فوق الذکر چنین بر می آید که این تذکره را پس از تالیف «تحفه» نگاشته است . این تذکره شامل زندگینامه خواجه ابو احمد بن فرسنافه ، خواجه محمد چشتی ، خواجه ناصرالدین ابو یوسف ، خواجه مودود چشتی و خواجه احمد مشتاق میباشد .

آغاز: حمدله . اما بعد این نسخه ایست در معنی ظهور خاندان مشایخ .

N.M. 1958 - 212/7 - 2 : تعلیق ، محمد حسین ، سده ۱۳ هـ ، ش ۲ در مجموعه ورق

۲۲ - ۴۲ ، (موزه ۱ : ۲۰۰) .

ثمرات القدس من شجرات الانس

از لعل بیگ لعلی (م ۵۱۰۲۲) . پس از ۵۱۰۱۷/۱۶۰۸ م نگاشته است - در احوال ۶۸۶ تن صوفی شبہ قاره . در چہار گروہ : ۱- صوفیان متقدم ، ۲- صوفیان متاخر ، ۳- صوفیان معاصر کہ در ہنگام تالیف این کتاب زندہ بودند و در همان روزگار در گذشتند ، ۴- صوفیان کہ در ہنگام تالیف این تذکرہ هنوز زندہ بودند . این تذکرہ از احوال علی ہجویری شروع میشود و بر احوال بی بی فاطمہ مام بہ پایان میرسد .

(بنگرید بہ : فہرست موزہ سالار جنگ ۲ : ۲۶ ، آنجا فہرست اساسی ۶۸۶ تن عارف آمدہ

است) .

آغاز : حمد بی انتہا و منت بی منتہا حکیمی را رسد و دانائی را مزد کہ .

N.M. 454 : نستعلیق خیلی خوش ، نام کاتب محو شدہ ، شاید بخامہ خضر خان ، با یادداشت مورخ ۵۱۰۱۷ ، سرلوح ، دو صفحہ اول زرین ، عنوانہا شنگرف ، موریانہ زدہ ، در سہ جزوہ صحافی شدہ ، ۶۴۶ + ۳۳۲ + ۳۶۰ ص ، (برای اطلاعات بیشتر رجوع شود بہ : سوزہ ۱ : ۲۰۴ - ۲۰۶) .

جلاء العیون

از محمد باقر مجلسی دوم (م ۱۱۱۰ھ) . زندگینامہ چہارمہ معصوم است در ۱۴ باب .

آغاز : ستایش بی مثال و انباز سزاوار خداوند بی نیازی ست کہ .

بنگرید بہ : ذریعہ ۵ : ۱۲۴ ، ریو ۱ : ۱۵۴ ، نسخہ های فارسی ۶ : ۴۴۴۵ .

N.M. 1962 - 198 : نستعلیق ، محمد شریف بن ملا محمد علی مشہدی ، ۲۷ محرم

۱۱۱۵۱ ، بفرمایش علی قلی خان ، جلد دوم و سوم ، ۶۴۲ ص .

N.M. 1961 - 522 : نستعلیق ، ابواب علی ؟ موسوی ساکن ادکیر در بلندہ حیدر آباد ،

۱۳ صفر ۱۱۲۷۳ ، ۱۱۴۲ ص .

N.M. 1957 - 1058/4 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۳ ، ۶۲ ص ، (سوزہ ۱ : ۴۹) .

N.M. 1961 - 523 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۳ ، جدولبند ، ۱۱۰۲ ص ، ناقص الآخر .

حیات القلوب

از محمد باقر مجلسی دوم . در ۵۱۰۸۷/۱۶۷۶ م نگاشته است . زندگینامہ پیامبران و دوازده

امام است . در سہ جلد .

آغاز : (ج ۱) : حیات قلوب زلده دلان وادی ضلالت و حرمان بحمد خداوندیست . (ج ۲): حمدله . صلوة . اما بعد این کتاب دویم است از کتاب حیوة القلوب .

N.M. 528/22 : تعلیق (متن) و نسخ (برای کلمات عربی) ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، آغاز افتاده : فرمودن او بمتابعت سنن مرسلین ، ۷۰۰ ص ، (موزه ۱ : ۵۰) .

N.M. 1971 - 213 : نسخ خوش ، سرلوح ، جدولبند ، ج ۲ ، ۸۸۴ ص (موزه ۱ : ۵۱) آنجا نادرست تاریخ تالیف بجای تاریخ کتابت تلقی شده است) .

خلاصه المفاخر فی مناقب الشیخ عبدالقادر

متن عربی از عبدالله بن اسعد یافعی (۷۰۰ - ۵۷۶۸) . تکمله «روض الریاحین فی حکایات الصالحین» است . این یکی نیز تالیف یافعی است . در مناقب و حکایات شیخ عبدالقادر گیلانی (م ۵۵۶۱) . بنگرید به : معجم المؤلفین ۶ : ۳۴ .

ترجمه خلاصه المفاخر . . .

از ناشناس . بدستور شیخ جلال الدین بخاری اوچی ترجمه کرده است . از سید محمد غوث اوچی (م ۵۹۲۳) کتابی بنام «مفتاح الاخلاص» در دست است که در آن صد حکایت از «خلاصه المفاخر» به نظم فارسی ترجمه شده است . (بنگرید به : شریف التواریخ ۱ : ۸۲۴) .

آغاز : حمدله . اما بعد می گوید اضعف عباد الله اصلح الله شانہ که چون کتاب خلاصه المفاخر فی مناقب شیخ عبدالقادر (رض) مشتمل است بر بعضی آیات .

N.M. 1961 - 970 : نستعلیق ، سده ۱۱ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۱۸۸ ص .

N.M. 1958 - 262/37 : نستعلیق ، ۴ ربیع الثانی ۸۸۰ جلوس عالمگیری (= ۱۱۱۶ هـ) ، آغاز افتاده : بیرون آمد و دیدم که هیچکس شیخ را سلام نگفت ، ۸۰ ص ، (موزه ۱ : ۱۹۳) ، از میان دو صد حکایت تنها آخرین هشتاد و چهار حکایت را دارد) .

داستان غم

از بدرالدوله عظیم نواز خان بهادر معتمد جنگ مولوی محمد صبغت الله (م ۱۲۸۰ هـ) بن محمد غوث . در ۱۲۵۱/۳۶ - ۱۸۳۵ م نگاشته است . در احوال و مناقب و وقایع شهادت امام حسین (ع) ، در یک مقدمه و ده مجلس . برای روضه خوانی در روزهای عاشورای محرم . نگارنده قبل ازین کتابی در همین موضوع به زبان عربی نوشته بود و سپس همان کتاب را بدین اسم بفارسی ترجمه کرد .

آغاز: پیرایه حمد و ثنا نذر جناب شاهدهی که جان نثاران ساحت عشق ازلی را بآب شمشیر خون .

بنگرید به : ذیل کشف الظنون ۱ : ۴۴۲ .

۵۹۲- 1968 N.M. : نستعلیق ، غلام دستگیر ، ۵ شعبان ۱۲۶۴ هـ ، ش ۱ در مجموعه ، گ ۱ - ۱۷۸ ، در پایان تقاریظ از محمد حسین راقم و شاه میران محی الدین وغیره .

1655 - 1961 N.M. : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۴ ص ، ناقص الآخر .

دستگیر نامه

در بخش منظومه ها ، ص ۵۷۱ گذشت .

رشحات عین الحیات

از فخرالدین علی متخلص به صفی بن حسین بن علی کشفی . در ۹۰۹ هـ (= رشحات) / ۴ - ۱۵۰۳ م نگاشته است . در احوال و مناقب بزرگان مسئله نقشبندیه ، در یک مقاله و سه مقصد و یک خاتمه .

آغاز : الحمد لمن رش رشحات الحقایق و الحكم .

بنگرید به : رشحات . . . بکوشش معینیان ، تهران . ربو ۱ : ۳۵۳ .

950 - 1957 N.M. : نستعلیق ، ملا مسلم بن ملا شادمان یعقوبی ، ۲ رمضان ۱۲۳۲ هـ ، جدولبند ، آغاز افتاده : و خود را ملول داری و بر سلامت کنی امید ست که ، ۴ ص ، (موزه ۱ : ۲۰۲) .

179 - 1967 N.M. : نستعلیق شکسته آمیز ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ، ۷۲۴ ص ، ناقص الآخر .

229/2 - 1968 N.M. : نستعلیق ، (۱۲۱۶ هـ) ، عنوانها شنگرف ، گزیده آن کتاب است ، آغاز : فرموده اند که وصیت می کنم ترا ای پسرک ، ش ۲ در مجموعه ، گ ۹ - ۱۷ .

روح الجنان فی احوال صاحب الزمان

از ابوالحسن بن سید مهدی . در ۱۲۸۷/۱۸۷۰ م نگاشته است . در احوال حضرت امام مهدی (ع) در ۲۵ باب و یک خاتمه . بابها : ۱- تولد آنحضرت ، ۲- حلیه و شمایل ، ۳- غیبت و انتفاع خلق بآنحضرت در ایام غیبت ، ۴- اتصال وصایت از آدم تا حضرت خاتم و ذکر غیبت

انباء ، ۵- اثبات اینکه زمین از حجت خالی نمی ماند ، ۶- اثبات امامت آنحضرت به ادله عامه ، ۷- اثبات امامت آنحضرت بنصوص و ادله خاصه ، ۹- اثبات امامت بمعجزات آنحضرت ، ۱۰- سفرای آنحضرت ، ۲۰- اخبار کهنه بر بعضی علامات ظهور ، ۲۵- قصاید عربیه و عجمیه در مدح آنحضرت.

آغاز : الحمد لله الذی جعل السماء ذات البروج . . . اما بعد چنین گوید تراب اقدام طلاب مومنین خادم خدام ائمه معصومین . . . که بر عاقل .

521 - 1961 N.M. : نستعلیق ، ظاهراً بخامنه مؤلف ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ،

۳۲۶ ص .

روضه الاحباب فی سیره النبوی والآل والاصحاب

از جمال الدین عطاء الله بن فضل الله شیرازی (م ۵۹۲۶/۱۵۲۰ م یا ۵۹۳۹/۳۳-۳۲/۱۵۳۲ هـ). نخست در ذیحجه ۵۸۸۸/۱۴۸۳ م به پایان رسانیده سپس در ۵۹۰۳/۹۸ - ۱۴۹۷ م بر آن مطالبی افزوده است . زندگینامه حضرت رسول اکرم (ص) و یاران آنحضرت و تابعین و تبع تابعین در سه «مقصد» .

آغاز : (ج ۱) : الحمد لله الذی من علی المومنین از بعث فیهم رسولا منهم . (ج ۲) : لک الحمد یا مسبب الاسباب و لک الشکر یا مفتح الابواب .

بنگرید به : ریو ۱ : ۱۴۷ ، فهرست نسخه های فارسی ۶ : ۴۴۶۷ .

283 - 1969 N.M. : نسخ خوش ، قبل از شوال ۵۹۹۹ ، با نسخه نگاشته مؤلف مورخ ۵۹۱۵ مقایسه شده ، جدولهای طلائی و تیره ، عنوانها شنگرف ، ۶۶۶ ص ، تنها مقصد اول در سیرت حضرت پیامبر (ص) ، (موزه ۱ : ۳۸ ، نسخه را در موزه نیافتیم) .

284 - 1969 N.M. : نسخ خوش ، محرم . . . ۵۱ ، در اصفهان ، جدولهای طلائی و سیاه عنوانها شنگرف ، ج ۲ ، ۳۲۸ ص ، (موزه ۱ : ۳۹) .

1533 - 1961 N.M. : نستعلیق ، عبدالرحیم جونپوری ، ربیع الثاني ۱۰۴۴ هـ (ج ۱) ، عنوانها شنگرف ، هر دو جلد ، ۱۰۱۴ ص .

119 - 1968 N.M. : نستعلیق ، ۲۵ رجب ۱۰۷۱ هـ ، جدولها و عنوانها شنگرف ، ۷۱۲ ص ، مقصد سوم افتاده ، (موزه ۱ : ۴۰) .

668/1 - 1957 N.M. : نستعلیق ، سده ۱۱ هـ ، عنوانها شنگرف ، تنها مقصد اول دارد ، آغاز افتاده : بالقسط مبتی ازین مبنی است ، ۹۷۶ ص ، (موزه ۱ : ۸۲) .

966 - 1958 N.M. : تعلیق خوش ، شیخ کرم علی ، ۲۴ جمادی الثانی ۱۳۳۹ھ ، ج ۲ ،

۴۰۴ ص ، (سوزہ ۱ : ۴۲) .

روضۃ الاصحاب

از وحید الدین ابو الحسن محمد معروف بہ میر جان بن زین الدین اسفرشا بادی . در ۵۹۴۴ / ۳۸ - ۱۵۳۸ م در یک مقدمہ پنج فصل و یک خاتمہ نگاشته است - مقدمہ در ذکر مطلق اصحاب پیغمبر ، چہار فصل اول در احوال خلفای چہار گانہ و فصل پنجم در معتقدات تابعان سنت و کتاب - خاتمہ در چند حکایت از عقوباتی کہ بر روافض واقع شدہ از رب الارباب .

آغاز : حمد ناشی از دل و جان و جاری بر زبان و موافق بآن اعمال جوارح و اسکان لثار بار گاہ خداوند جہان کہ ریاض ایمان .

بنگرید بہ : نفیسی ۱ : ۲۶۲ و ۳۷۳ .

3 - 914/3 - 1957 N.M. : نستعلیق ، ۱۰ ربیع الاول ۱۱۴۱ھ ، عنوانہا شنگرف ، ش ۳

در مجموعہ ، ۳۲۴ ص .

روضۃ الائمہ

از سید عزت علی بن مولوی سید پیر علی رسول پوری - احوال ائمہ را فقط از منابع اہل تسنن نوشتہ است در ۱۵ فصل - ۱- در بیان انبیاء و رسل از حضرت آدم(ع) تا حضرت محمد(ص) ، نزول جبرئیل بر انبیاء و تفصیل صحف و کتب سماوی ، ۲- در بیان ولادت و وفات اولاد امجاد و ازواج حضرت محمد و احوال خلفای راشدین و صحابہ مکرمین ، ۳- احوال سیدہ فاطمہ الزہراء(ع) ، از فصل ۴ تا ۱۵ در احوال دوازده امام بہ ترتیب زمان آنان .

آغاز : حمدلہ . اما بعد چنین گوید احقر العباد مترصد رحمت ام یزلی و مترقب شفاعت نبی و آل نبی سید عزت علی . . . کہ این ذرہ بی مقدار را استطاعت آن بود کہ .

227 - 1968 N.M. : نستعلیق ، میر قربان علی مضطر ، ۲۰ جمادی الثانی ۱۳۳۵ھ ،

۱۰۸ ص ، در پایان متن و پیش از ترقیمہ چنین آمدہ : «بتاریخ ۸ ذیحجہ ۱۳۷۱ھ رسالہ ہذا بتالیف طبع در آمدہ» .

روضۃ الشهداء

از حسین بن علی کاشفی . در ۵۹۰۸/۳ - ۱۵۰۲ م نگاشته است - در سرگذشت حضرت پیامبر(ص) و اہلبیت(ع) بویژہ واقعہ کربلا در دہ باب و یک خاتمہ .

آغاز : ای شربت درد تو دواى دل ما - آشوب بلای تو عطای دل ما .

بنگرید به : ربو ۱ : ۱۵۲ ، نسخہ های فارسی ۶ : ۴۴۷۳ .

N.M. 1971 - 217 : نستعلیق خوش ، مدہ ۵۱۱ ، سرلوح زیبا ، جدولها و عنوانها طلائى

و بلون ، ۶۶۶ ص ، (موزہ ۱ : ۴۶) .

N.M. 1962 - 157 : نستعلیق ، نعمت علی زیدی ترمذی ، ۲۲ جمادى الآخر ۱۲۵۴ھ ،

عنوانها شنکرف ، ۶۸۲ ص .

N.M. 1976 - 61 : نستعلیق ، ۱ رجب ۱۲۸۶ھ ، عنوانها جگری ، ۴۸۶ ص .

زادالمتقین فی سلوک طریق الیقین

از شیخ عبدالحق محدث دہاوی . در ۱۰۳/۵۱۰۰۳ - ۱۵۹۴ م نگاشته است . در سه مقصد :

۱- احوال و مقامات شیخ علی متقی (۸۸۵-۸۹۷ھ) ، ۲- مقامات شیخ عبدالوہاب متقی (م ۱۰۰۱ھ) .

۳- اخبار و آثار بعضی مشایخ و فقرای عرب و عجم .

آغاز : حمدلہ . ای خدای آفریدگار ، ای راه نمایندہ گمراہان ، ای مونس غریبان ، ای

بمقصد رسانندہ طالبان ، ای عطا پاش خطا پوش .

بنگرید به : حدیقة الاولیا از لاهوری چاپ مجددی : ۱۹۳ ، نسخہ های فارسی ۱/ (۱) :

۱۱۸۶ آنجا نادرست تاریخ تالیف آن ۱۱۹۷ھ آمده است .

N.M. 1966 - 135 : نسخ ، مدہ ۵۱۱ ، بامہر مورخ ۵۱۰۷۸ ، جدولہند ، عنوانها

شنکرف ، ۳۳۰ ص .

زبده المقامات = برکات الاحمدیہ الباقیہ

از خواجہ محمد ہاشم کشمی برہانپوری (م ۱۰۴۵ھ) از خلفای حضرت مجدد الف ثانی .

در ۲۸/۵۱۰۳۷ - ۱۶۲۷ م نگاشته است و بعداً تا ۳۱/۵۱۰۴۰ - ۱۶۳۰ م بر آن اضافہ بینمودہ

است در دو مقصد : ۱- احوال خواجہ محمد باقی نقشبندی (م ۱۰۱۲ھ) در چہار فصل ، ۲- احوال

شیخ احمد سرہندی مجدد الف ثانی (م ۱۰۳۴ھ) و نیاکان و فرزندان و خلفای ایشان در یازدہ فصل .

آغاز : احمد اللہ الباقى بالبقا الابدی . . . اما بعد بر نقشبندان صحایف علم و عرفان و

توانگران .

بنگرید به : خورشید حسن بخاری : مقالہ «فارسی ادب میں اولیائے نقشبندی کی خدمات»

مندرج در مجلہ «نور اسلام»، شرقپور، ج ۲۴، شماره ۴۳ ص ۱۹۲. محمد اسلم: مقالہ «خواجہ محمد ہاشم کشمی» مندرج در «مقالات تاریخی»، لاہور ۱۹۷۰ م، ص ۱۶۲ - ۱۷۶.

N.M. 1967 - 178: نستعلیق، محمد اعظم، ۱ شعبان ۱۱۵۷ھ، موریانہ زدہ، عنوانہا شنگرف، ۲۴۸ ص، (سوزہ ۱: ۲۰۷).

سفینۃ الاولیاء

از محمد داراشکوہ قادری. در ۲۷ رمضان ۱۰۴۹ھ/۱۶۳۹م نگاشته است. زندگینامہ عارفان و صوفیان از حضرت پیامبر(ص) تا روزگار مؤلف.

آغاز: حمدلہ. اما بعد اگرچہ احوال و معجزات حضرت سید انام و مناقب اصحاب کرام. بنگرید بہ: سفینۃ الاولیاء بکوشش تارا چند و محمد رضا جلالی نائینی، تہران ۱۳۴۴ش، ریزہ ۱: ۳۵۶.

N.M. 1958 - 335: نستعلیق، عزیز اللہ بیگ، بشرایش میان غلام محی الدین، ۱۷ ذیقعدہ ۱۲۱۶ھ، عنوانہا شنگرف، در آغاز فہرست مطالب، ۳۶۶ ص.

N.M. 1970 - 2: شکستہ نستعلیق آمیز، ۱۶ جمادی الثانی ۱۲۲۴ھ، عنوانہا شنگرف، ۲۹۰ ص، (سوزہ ۱: ۲۰۸).

N.M. 1962 - 99: نستعلیق، سدہ ۱۳ھ، جدولبند، ۲۹۰ ص (سوزہ ۱: ۲۰۹ و همان الزبیر: ۴۲۶).

سفینۃ اہلبیت

نگارندہ اسم خود را نیاوردہ است، در ۶۹/۱۰۷۹ھ - ۱۶۶۸م بنام سلطان علی نانی عادل شاہ فرمانروای بیجاپور، ہند (۹۷ - ۱۰۷۰ھ) نگاشته است. در اساسی و القاب و تواریخ و محل تولد و وفات دوازده امام(ع). در خاتمہ مخصوصاً احوال امام سہدی(ع) را درج کردہ است.

آغاز: الحمد لله الذی احکم قواعد الاحکام بشرايع الاسلام و جعل الدروس ذکرى.

بنگرید بہ: ذریعہ ۱۲: ۱۹۵.

N.M. 1961 - 510: نستعلیق، سدہ ۱۲ھ، عنوانہا شنگرف، ۱۸۰ ص.

سکینۃ الاولیاء

از محمد داراشکوہ. در سالہای ۵۸ - ۵۲/۱۰۵۲ھ - ۴۸/۱۶۴۲م در احوال و مناقب حضرت میان میر قادری لاہوری (۹۵۷ - ۱۰۴۵ھ) و مریدان او نگاشته است.

آغاز: سبحان الذی هو الاول والآخر والظاهر والباطن .

بنگرید بہ : سکینة الاولیاء با مقدمہ و تصحیح محمد رضا جلالی و تارا چند ، تہران ۱۳۴۴ ش ، مقدمہ مقبول بیگ بدخشانی بر ترجمہ اردوی «سکینة الاولیاء» ، لاہور ۱۳۹۱ھ ، ریو ۱ : ۳۵۷ .

N.M. 455 : تعلیق ، عبداللہ بن محمد پناہ ، سدہ ۱۳ھ ، آغاز افتادہ : و تحریر گنجد در عبارت و اشارات مطلب حاصل شد ، ۲۴۲ ص ، (موزہ ۱ : ۲۱۰) .

سیر الاولیاء فی محبت الحق جل و علا

از سید محمد ملقب بہ امیر خورد (خرد) یا امیر خورد (خرد) (م ۵۷۷) بن مبارک علوی کرمانی . در سن پنجاہ سالگی نگاشته است . در شرح احوال بزرگان سلسلہ چشتیہ و سباحت عرفانی در دہ باب .

آغاز : حمد ستواتر و شکر ستکائر مر خدای را کہ مکرم گردانید اولیای خود را بزهد و دنیا . بنگرید بہ : عارف نوشاہی : مقدمہ بر «سیر الاولیاء» - مرکز تحقیقات فارسی ، اسلام آباد ، ۱۳۹۸ھ ، محمد اقبال مجددی : مقدمہ بر ترجمہ اردوی «سیر الاولیاء» ، لاہور ، ۱۹۷۹م .

N.M. 1963 - 261 : نستعلیق خوش ، سدہ ۱۱ھ ، سرلوح ، جدولبند ، ۶۷۴ ص ، (موزہ ۱ : ۱۹۲) .

سیر العارفین

از حامد بن فضل اللہ ، متخلص بہ جمالی دہلوی (م ۵۹۴۲/۱۵۳۶م) . در مدت ۴۱-۵۹۳۸ھ / ۳۵ - ۱۵۳۱م نگاشته است . در شرح احوال و کرامات ۱۳ تن عارف شبہ قارہ .

آغاز : (۱) : حمدی کہ ابواب سعادت بر ارباب عبادت مفتوح گرداند . (۲) : الحمد لله حمداً یوافی النعم . . . و بعد می گوید اضعف عباد الله المنان .

بنگرید بہ : سیر العارفین ، ترجمہ اردو از محمد ایوب قادری - بامقدمہ حسام الدین راشدی ، لاہور ، ۱۹۷۶م .

N.M. 1957-912/2 : نستعلیق خوش ، قوام الدین چشتی ، ۷ ربیع الثانی ۱۱۲۲ھ ، دو صفحہ اول ملوح و مذهب ، جداول رنگی ، عنوانها شنگرف ، آغاز برابر نمونہ ۲ ، ۳۱۴ ص (موزہ ۱ : ۲۰۳) .

N. M. 1972-164 : نستعلیق ، محمد جعفر بن شیخ احمد ، شعبان ۱۱۴۹ھ ، جدولبند ، ۴۴۸ ص .

سیر محمدی

از محمد علی مایانی دہلوی ، مرید گیسو دراز . در ۲۸/۵۸۳۱ - ۱۴۲۷ م نگاشته است .
زندگینامہ حضرت محمد حسینی گیسو دراز چشتی (م ۵۸۲۵) است در نہ باب : ۱ - احوال نیاکان
گیسو دراز ، ۲ - مناقب گیسو دراز . ۳ - زندگینامہ ، ۴ - تعلیمات ، ۵ - آثار ، ۶ - فرزندان ، ۷ -
مریدان ، ۸ - دوستان ، ۹ - مکتوبات .

آغاز : حمد مر خداوندی را کہ درجہ شمس سموات ولایت .

267 - N.M. 1970 : نسخ و شکستہ نستعلیق آمیز ، مدہ ۵۱۳ ، ۱۶۰ ص (موزہ ۱ :

۱۹۴ ، نسخہ را در موزہ بدست نیا وردم) .

شجرۃ الانساب

در بخش سیرت النبی گذشت .

شجرۃ الانوار

از رحیم بخش فخری . وی مرید شاہ فخر الدین چشتی دہلوی (۱۱۲۶-۱۱۹۹ھ) بودہ است .
در ۱۷/۵۱۲۳۲ - ۱۸۱۶ م تالیف کردہ است . در احوال ۳۲ تن عارف سلسلہ چشتیہ نظامیہ ، در
۳۲ «تجلی» - از حضرت رسول اکرم (ص) تا فخر الدین دہلوی .

آغاز : حمد بقیاس مر صانعی را کہ اول عاشقان در نار عشق .

285 - N.M. 1969 : نستعلیق ، سیرزا بیدار بخت بن شاہ عالم پادشاہ ، ۱ جمادی الاول

۲۳ اکبر شاہی (۵۱۲۴۴) ، جداول و عناوین سنگرف ، ۸۹۸ ص ، (موزہ ۱ : ۲۱۶) .

شجرۃ غفوریه

از ناشناس - شجرۃ طریقت حضرت عبدالغفور مجددی نشیندی (م محرم ۵۱۲۹۵/۱۸۷۸ م)
است - وی مرید شیخ محمد شعیب بودہ ، وی با حافظ محمد بیعت داشت . او را سلسلہ غفوریه
نیز دارد .

آغاز : حضرت شیخ عبدالغفور از حضرت شیخ محمد شعیب قدس العزیز از حافظ محمد
ہشغزی (ہشت گزی) قدس سرہ العزیز ارشاد کردہ بود .

91/5 - N.M. 1959 : نستعلیق ، محمد ابراہیم پیشاوری ، برای سید محمد سلطان ، صفر

۵۱۲۹۱ در بخارا ، جدولبند ، ش ۵ مجموعہ ، ص ۱۹۵ - ۲۱۰ .

شرایف الغوثیه

از محمد بن غلام غوث قادری بتالوی (بتاله در استان پنجاب ، هند) . پدر نگارنده غلام غوث (م ۱۱۵۲ هـ) از خلفای غلام قادر شاه قادری بتالوی (م ۱۱۷۶ هـ) بوده . نگارنده این کتاب را در ۲۲ جمادی الثانی ۱۲۰۵/۱۷۹۱ م در مدرسه قادریه فاضلیه در بتاله تالیف کرده است .

در احوال و مناقب بزرگان سلسله قادریه در یک «مقدمه» و سه «شریفه» و یک «خاتمه» . مقدمه در سبب تالیف کتاب . شریفه اول در احوال شیخ عبدالقادر گیلانی (م ۵۶۱ هـ) . شریفه دوم در احوال بزرگان سلسله قادریه ، بدینترتیب : ۱- شاه کمال کیتھلی (۸۹۵ - ۹۸۱ هـ) ، ۲- شاه سکندر کیتھلی (در حدود ۹۶۵ - ۱۰۳۵ هـ) ، ۳- شیخ بندگی محمد طاهر لاهوری (م ۱۰۴۰ هـ) ، ۴- شیخ ابو محمد لاهوری ، ۵- شیخ محمد افضل لاهوری کلا نوری (م حدود ۱۱۲۲ هـ) اینجا ضمناً از شیخ پیر محمد سچیار نوشاهی نوشهروی (م ۱۱۲۰ هـ) سخن رفته است ، ۶- ابو الفرح محمد فاضل الدین بتالوی ، بنیانگذار سلسله فاضلیه (۱۰۷۰ - ۱۱۵۱ هـ) ، با احوال خلفای ایشان (میان نصیر الحق ، احمد قصوری ، محمد یاسین لاهوری ، شمسوار ، محمد جعفر) ، ۷- غلام قادر شاه بتالوی (م ۱۱۷۶ هـ) و احوال خلفای ایشان (شکر الله شاه ، الله دیه شاه قریشی ، غلام حسین شاه ، محمد اعظم ، سید فضل علی لاهوری ، ولایت شاه ، عبدالغنی پیشاوری و حافظ جیوا شاه ساکن فرخ پور متصل قادر آباد ، کجرات) ، ۸- غلام غوث بتالوی (پدر نگارنده) و خلفای او (عبدالکریم لاهوری ، میر عظیم الدین ، حیات الله ، ولی الله ، یقین علی ، غلام جیلانی و محمد ، دو تن موخر الذکر فرزند غلام غوث بودند ، عبدالرسول ، مراد بخش) ، شریفه سوم در احوال مشایخ پنجاب از گروه های گوناگون ، ۱- شاه بدر الدین قادری (دفن در مثنای نزد بتاله) ، ۲- حاجی محمد حسین قادری کلانوری ، ۳- محمد عادل قادری مرید حاجی محمد حسین مذکور ، ۴- نور الدین مرید محمد عادل مذکور ، ۵- حاجی سعدالله قادری مرید نور الدین مزبور ، ۶- عظمت الله مرید سعدالله - گورهای اشخاص فوق الذکر در نواحی «کلا نوره» (هند) واقع است ، ۷- شیخ ابا یزید معروف به شیخ بازید (دفن در بتاله) مرید حاجی محمد حسین قادری ، ۸- شاه سبز علی بتالوی ، ۹- شیخ فرید الدین گودر چشتی ، ۱۰- شاه شمس الدین دریائی چشتی بتالوی ، ۱۱- شاه مٹھا چشتی معروف به مٹھا رحمان ، ساکن کتھیاله ، ۱۲- شاه اسماعیل مجذوب بتالوی ، ۱۳- حضرت شاه شاهجهان آبادی (دفن در بتاله) ، قبر مراد او در کابل است) . ۱۴- شاه عبدالفتاح (دفن در تلانوه) ، ۱۵- بندگی شیخ داود قادری شیرگزی (م ۹۸۲ هـ) ، ۱۶- بدیع الدین شهید معروف به آغا شهید جد ابو الفرح محمد فاضل الدین قادری ، ۱۷- مولوی عصمت الله از اولاد آغا شهید (دفن در ایبه ملا موسی) ، ۱۸- شاه ابو المعالی قادری لاهوری (۹۶۰ - ۱۰۲۴ هـ) ، ۱۹- شیخ محمد میر قادری لاهوری (م ۱۰۴۵ هـ) ، ۲۰- شیخ علی بن عثمان هجویری لاهوری نگارنده «کشف المحجوب» ، ۲۱- شاه شهاب الدین نهرآ

بخاری بتالوی (دفن در نواح لاهور) ، ۲۲ - سخی مرور سلطان مید احمد قادری (دفن در نگاہہ) ، ۲۳ - حاجی محمد نوشہ گنج بخش قادری (م ۱۰۶۴ھ) . نگارندہ دربارہ ایشان چنین مینویسد : «ہزاران خلق بردست او بیعت یافتند ، چنانچہ الان صد ہزاران درویش از خاندان او موجود اند و بہ قادریہ نوشاہیہ مشہور اند . وفات آنحضرت در سنہ کذا (؟) اتفاق افتادہ ، موضع سمن پال واقع دوابہ چہنتہ شدہ» ، ۲۴ - خواجہ بخت جمال نوشاہی (دفن در جہنگی بخت جمال ، ہند) ، ۲۵ - عبدالنبی میامی نقشبندی ، ۲۶ - شاہ محمد چراغ گیلانی لاهوری ، ۲۷ - عطاء اللہ شاہ مجذوب و وزیر شاہ مجذوب راجپوت ساکن بہلانہ (م ۱۱۹۲ھ) ، ۲۸ - مونس شاہ مجذوب بتالوی (م ۱۱۹۸ھ) ، ۲۹ - مریم عابدہ از اولاد آغا شہید مدفون چک قاضیان ، ۳۰ - بیگان سخیہ ہمسر فرزند شیخ ابا یزید . خاتمہ در نصایح مناسب حال سالکان .

آغاز : حمد بجمیع اقسامہ ثابت است مر ذاتی را کہ در جمیع مظاہر ظہور فرمودہ حقایق آنها را آیینہ خویش نمودہ .

56 - N.M. 1962 : نستعلیق ، بخامہ نگارندہ ، عنوانہا شنگرف ، ۵۷۶ ص ، آخرین برگ افتادہ ، فتوکپی این نسخہ نزد من است .

شمس الضحی (منظوم)

سرودہ میر شمس الدین فقیر دہلوی ، در ۱۱۷۳/۶۰ - ۱۷۵۹ م . تاریخ تالیف بتعمیہ سرودہ است : لله الحمد کین در منظوم - کہ بشمس الضحی شدہ موسوم . «سایہ» از نام او چو در آید - سال تاریخ در ظہور آید - یعنی کسر کردن اعداد مادہ «سایہ» (= ۷۶) از مادہ «شمس الضحی» (= ۱۲۴۹) تاریخ سرودن (۱۱۷۳) را نشان میدہد .

در چہاردہ «لمعہ» : ۱ - نعت حضرت رسول اکرم (ص) و بعضی معجزات ، ۲ - منقبت حضرت علی (ع) و بعضی از نصوص امامت و کرامات آنجناب ، ۳ - منقبت و کرامات میدہ فاطمہ الزہرا (ع) ، از لمعہ ۴ تا ۱۲ مناقب و کرامات ائمہ از امام حسن (ع) تا امام مہدی (ع) .

آغاز : ای بناست زبان سحر طراز - نطق را دادہ سایہ اعجاز .

525 - N.M. 1961 : نستعلیق خوش ، میرزا قاسم علی بفرمایش مید وزیر علی بلگرامی ، ۲۹ شعبان ۱۲۸۷ھ ، در حیدر آباد ، عنوانہا شنگرف ، ۴۳۲ ص .

صحیفہ شاہ خیر = الہام شاہ خیر

عرس نامہ

از شرف الدین نهر والی در ۱۱۲۸ هـ. برای تحریر دوم آن بنگرید به «مخزن الاعراس» در همین بخش ، ص ۷۹۱ .

عنايات الهييه

از شمس الدین . در ماه ربیع الاول ۱۱۶۲/۱۷۴۹ م نگاشته است ، در احوال مراد خود سید عنایت الله حسنی نقشبندی و فرزندان او ، در ۱۱ «عنايت» : ۱- در ذکر سید عنایت الله . (بقیه مطالب در نسخه موزه ناتمام مانده) . نگارنده آنچه از پدر خود شنیده بود در این کتاب آورده است . سید عنایت الله در هند متولد شده اما نیاکان او از خجند بودند ، وی فرزند محمد بن الله داد بن موسی بن امام ظهیر الدین خجندی بود .

آغاز : الحمد لله على عناية والصلوة . . . مخفی نماید که محرر این سطور فقیر شمس الدین احوال قبله اولیای و عصر کعبه اتقیای دهر قطب الاقطاب حضرت . . .

N.M. 1961 - 1556 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ۹ ص ، ناتمام ، فقط «عنايت اولی» را دارد .

(موزه ۱ : ۲۱۵) .

عيون اخبار الرضا

متن عربی از ابن بابویه (م ۳۸۱ هـ) . در احوال و مناقب امام علی رضا (ع) (م ۲۰۳ هـ) در ۱۳۹ باب . (بنگرید به : ذریعه ، جلد ۱۵) .

تحفة ملكی = ترجمه عيون اخبار الرضا

از علی بن طیفور بسطامی . بنام عبدالله قطبشاه گولکنده (۱۰۳۵ - ۱۰۸۳ هـ) . گزیده آنست در ۳۰ باب .

آغاز : چون کاک سخنگوی بامداد - در گشن اخبار زبان باز گشاد .

بنگرید به : نسخه های فارسی ۲/ (۱) : ۹۱۲ و ۶ : ۴۴۲۹ .

N.M. 1971 - 223 : نسخ و نستعلیق خوش ، ۱۴ رمضان ۱۲۸۰ هـ ، ۵۵۴ ص ، این

نسخه ۲۹ باب دارد . (موزه ۱ : ۴۸) .

فضایل الیاری فی مناقب دوست محمد قندهاری

از معزالدین بن عبدالکریم هندی . نگارنده در «لوتی» متولد شده و در «کوهی» اقامت داشت .

در ۱۲۶۶ هـ در سلسله نقشبندیه مجددیه از حاجی دوست محمد قندهاری (م ۱۲۸۴ هـ) اخذ طریقه نمود و سپس در ۱۲۷۱/۵۵ - ۱۸۵۴ م احوال همان و مریدان ایشان را بدینصورت نگاشته است . بعضی مطالب و احوال را از قول و نوشته های خود قندهاری درج کرده است . در ۱۷ «فن» : ۱- احوال و کرامات حاجی دوست محمد قندهاری (دفن در موسی زئی ، پاکستان) و ذکر خانقاه های اشرفه و مخاصمات واقعه ، ۲- اذکار و اشغال و مراقبات نقشبندیه مجددیه معصومیه شمسیه ، ۳- اذکار و مراقبات قادریه ، ۴- اذکار و مراقبات چشتیه ، ۵- احوال ملا ککی ناصر پیونده شهید ، ۶- ملا امان الله هراتی و خلفای ایشان ، ۷- ملا محمد عادل کاکر و طالبان ایشان ، ۸- ملا هبیت اخوند هریپال ، ۹- ملا عبدالرحیم اخوند زاده و ملا عبدالغفار اخوند زاده فقیه و مجاز پدر خود محمد صدیق اخوند ، ۱۰- ملا محمد جانان اخوند زاده ، ۱۱- ملا محمد کل اخوند زاده و ملا دوران اخوند ، ۱۲- ملا سمور اخوند و ملا میر باز اخوند زاده فرزند ملا سمور ، ملا راز محمد قندهاری ، ۱۳- شیر محمد کلا چوی (شاگرد نگارنده کتاب) و مولوی عثمان ، ۱۴- مولوی فتح محمد و ملا خدا یار اخوند زاده و ملا عبدالغفار اخوند زاده ، میان غلام محمد ساکنان چوژهوان ، ۱۵- مولانا غلام حسن ساکن ڈیره اسماعیل خان و مولوی رحیم بخش هر صدری اجمیری ، ۱۶- احوال ملا عبدالجبار خادم مجاز و ملا محمد رسول و ملا محمد خان میان خیل ، ملا غازی اخوند مجاز ، ملا اعظم مجاز و خادمان دیگر غیر مجاز ، ۱۷- اساسی خلفای متفرقه که نگارنده احوال مفصل آنان را بدست نیاورده .

آغاز : حمدی که ابواب سعادت را بر ارباب عبادت مفتوح گرداند و ثنای که سرگشتگان بادیه طلب را بمنزل مقصود رساند .

N.M. 1959-52 : نستعلیق خوش، مدّه ۳۱ هـ ، بعض صفحات نا نویس مانده اما ربط مطالب از بین نرفته است ، ۹۸ ص .

فضایل حضرت علی (ع) - ۱

از ناشناس . بر اساس احادیث نبوی ، نگارنده در مقدمه از حضرت علی (ع) این سخن را آورده که قرآن مجید در چهار بخش نازل شده است : یک ربع در تعریف و توصیف ما ، یک ربع در مذمت و تعصب اعدای ما ، یک ربع در سیر و قصص و امثال ، یک ربع در فرایض و احکام شریعت و اوامر و نواهی .

آغاز : قال امیر المؤمنین علی علیه السلام نزل القرآن اربعه ارباع .

N.M. 1957 - 651/6 : نستعلیق ، شیخ نور محمد بلگرامی ، مدّه ۱۲ هـ ، ۷۸ ص .

فضایل حضرت علی - ۲

از ناشناس .

آغاز : اما راویان اخبار و ناقلان آثار چنین روایت کرده اند که حضرت سید المرسلین بفرمان حضرت رب العالمین چنین فرمود .

N.M. 1961-517 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، یادداشتها و اشعار پراکنده در صفحات مختلف .

فضایل حضرت علی - ۳

مؤلف خود را از ملازمان (ارادتمندان) امام علی بن موسی رضا (ع) خوانده است و در آن نام نواب خان خانان عبدالله بهادر خان و کاکتاش بهادر خان را برده است .

آغاز : نتایج افکار و رشحات اقلام درر بار افاضل ماوراءالنهر هداهم الله .

N.M. 1961 - 812 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، ۲۲ ص .

فضایل حضرت علی - ۴

از ناشناس . بر مبنای احادیث نبوی .

آغاز : سپاس و ستایش مر خدای را عزوجل که دارنده زمین و زمان است .

N.M. 1969 - 363 : نستعلیق شکسته آمیز ، سده ۵۱۲ ، ۴۶ ص . انجام افتاده .

فضایل حضرت علی - ۵

از ناشناس که نام خود را در مقدمه نیاورده است . بر مبنای قرآن و حدیث بادید شیعی . درباره مراتب حضرت علی (ع) ، مناظره خلیفه مامون با اصحاب حدیث و فقهاء ، قضاهاى مشكله و دولتی که در زمان امارت خلفای ثلاثه واقع شده بود و (ایشان) رجوع به حضرت امیر میکردند ، گفتار حضرت علی به قاتل خود .

آغاز : هو العلی الاعلی بدان اعزک الله تعالی فی الدارین که از عهد غروب آفتاب مصطفوی و انتفات مهتاب نبوی اکثر است از بهر امامت .

N.M. 528/41 - A : نستعلیق ، ۲۲ ربیع الاول ۵۱۲۴۷ ، سرلوح ، عنوانها شنگرف ،

جدولها ، ش ۱ مجموعه ، گ ۱ - ۲۹ .

فضایل حضرت علی - ۶

از ناشناس کہ حنفی المذہب بودہ - مجموعہ پنجاہ و یک حدیث و روایت در برتری حضرت علی (ع) است .

آغاز : بندہ رہ نورد جادہ اتحاد نمک پروردہ حسن اعتقاد حنفی مذہب سنی مشرب گزارش دارد .

793 - N.M. 1961 : نستعلیق ، سدہ ۱۳ھ ، عنوانها شنکرف ، ۱۸ ص .

فیوضات قادریہ - جلد ۶

از ابوالفیاض ناصر الدین محمد عیسی قادری . در ماہ ذیحجہ ۱۱۱۴ھ / ۱۷۰۳م بدان آغاز کردہ است . نگارندہ از رجال علمی و روحانی بودہ و چندین مجلد کتاب تالیف کردہ است کہ اساسی آنها در این کتاب دیدہ میشود . کتاب حاضر در حقیقت خودنوشت نگارندہ و گزارش فعالیت های علمی و روحانی اوست از سال ۱۱۱۴ھ / ۱۷۰۳م تا ۱۱۱۷ھ / ۱۷۰۶م . ضمناً مناقب شیخ عبدالقادر جیلانی (م ۵۶۱) و اوراد را آورده است .

آغاز : الحمد لله حمدا ابدالابدین . . . اما بعد عرض میدارد خاکروب درگاہ قادری ابوالفیاض ناصرالدین محمد عیسی کہ چون از جلد پنجم از کتاب .

159 - N.M. 1966 : نستعلیق ، شاید بخامہ نگارندہ ، سدہ ۱۲ھ ، ۱۲۵ ص ، ناقص الآخر .

کتاب اعراس = مخزن اعراس

کشف الاثار = ذیل «بہجۃ الاسرار» . . .

گلبہار

در مناقب شیخ عبدالقادر جیلانی . در بخش منظومہ ها در ص ۶۱۹ گذشت .

گازار خلیل

از خواجہ ابو محمد حسن شعری قادری کشمیری (۱۲۲۳ - ۱۲۹۸ھ) بن خواجہ صدر الدین در احوال و مناقب خواجہ محمد خلیل قادری بن خواجہ عبدالغفور کشمیری .

آغاز : حمدلہ . . . نمودہ ہی آید کہ حضرت . . . محمد خلیل قادری . . . جامع بودند در انواع فضایل صوری و اصناف لطایف معنوی .

بنگرید به : تذکره شعرای کشمیر ۱ : ۴۵۹ ، تذکره نویسی فارسی ۲ : ۷۵۱ ، آنجا تاریخ تالیف این کتاب . ۵۱۲۹ درج شده اما نسخه موزه در ۵۱۲۸ کتابت شده است .
N.M. 1958-955 : نستعلیق ، ۲۹ ذیقعدہ ۵۱۲۸ ، ش ۳ در مجموعه ، ص ۲۱۰-۲۲۳ .

گلستان نسب

از غلام عبدالقادر ناظر نائطی شافعی بن غلام محی الدین معجز . در ۵۱۲۲۴/۱۸۰۹ م نگاشته است . در نسب نامه و شرف و فضیلت قبیله «بنی نائط» در یک مقدمه و سه باب و خاتمه . مقدمه در مولد و توطن آبا و اجداد و برخی از احوال مصنف . بابها : ۱- فضیلت قوم بنو نائط ، ۲- نسب نگارنده در سه فصل (۱- نسبنامه پدری ، ۲- نسبنامه مادری ، ۳- نسبنامه صهری) ، ۴- فضیلت بزرگان سلف نگارنده .

آغاز : الحمد لله الذی خلق الماء بشر فجعله نسبا و صهرا . . . اما بعد از کمترین بندگان رب غافر غلام عبدالقادر ناظر . . . برعالی نسبان انصاف طینت و گرامی حسابان خیر طویت هویدا باد .

202 - N.M. 1973 : نستعلیق ، غلام دمتگیر نائطی ، ۲۸ رجب ۵۱۲۶۷ ، ۲۸ ص ،

سوریانه زده .

ماتمکده

از محمد بن علی اکبر خراسانی معروف به فرشته - در ۶ شوال ۵۱۲۶۱/۱۸۴۵ م در احوال و مناقب و مصایب چهارده معصوم نگاشته است . در چهارده «ماتمکده» و یک خاتمه . هر ماتمکده در چند «مجلس» است . در حقیقت این کتاب برای روضه خوانی در ماه های محرم و صفر نگاشته شده است .

آغاز : نحمدک اللهم یا من . . . و بعد چنین گوید اقل خلیفه بل لاشی . . . که در این جزو زمان جمعی کثیر و جمی غفیر در ایام محرم و صفر .

بنگرید به : ذریعه ۱۹ : ۱۶ .

980/2 - N.M. 1957 : نستعلیق ، سید فرزند علی بن سید رجب علی رضوی سبزواری ، ۲۱

رجب ۴ ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ۵۶۷ ص .

مجالس المؤمنین

از قاضی نور الله دوشتری (۹۵۶ - ۱۰۱۹ هـ) . در ۱۵۸۵/۸۹۹۳ م بدان آغاز کرده است

(ریو ۱ : ۳۳۷) . اما نگارنده «ذریعه» مینویسد که در ۱۵۷۴/۸۹۸۲ م بدان پرداخته و در ۱۵۹۹/۸۹۸۲ م بر آن مقدمه نگاشته است . (ذریعه ۱۹ : ۳۷۰) . در احوال مشاهیر و بزرگان شیعه از طبقات گوناگون ، در یک مقدمه و دوازده «مجلس» . نگارنده در این کتاب همه بزرگان سلف را سعی کرده که به تشیع منسوب دارد . (رود کوثر : ۳۹۹) .

آغاز : نعمات دلگشای حمد و رشحات جان فزای ثنا که از سبب شمال اعتقاد .

N.M. 1970 - 170 : نستعلیق ، سده ۱۱ ، عنوانها شنگرف ، آغاز افتاده : ظلمی آنست

که جماعتی اندک چیزی بخواند و فهم نکند ، ۳۶۴ ص .

N.M. 1967 - 177 : نستعلیق خوش ، سده ۱۳ ، عنوانها شنگرف ، ۱۰۸۴ ص .

(موزه ۱ : ۲۴۹) .

مخزن الاعراس

از هجده نجیب خان قادری ناگوری اجمیری . در ۱۷۴۳/۱۱۵۶ م نگاشته است . این کتاب تحریر دوم «عرس نامه» تالیف شرف الدین نهر والی (۱۱۲۸ هـ) است . در تاریخهای اعراس (عرس یعنی مراسم سالانه روز مرگ صوفیان در شبه قاره) اولیای شبه قاره . بیشتر در تاریخهای بزرگان سلسله قادری و اولیای منطقه هند جنوبی (گجرات) است . به ترتیب ماه های قمری ، از ربیع الاول تا صفر .

آغاز : حمدله . . . اما بعد این رساله مختص است در تذکره اعراس .

بنگرید به : ایوانف ، ص ۷۵۴ .

N.M. 1957 - 909/17 : نستعلیق خوش ، سده ۱۳ ، ۷۹۶ ص (موزه ۱ : ۱۸۳) .

N.M. 1964 - 285 : بدخط ، سده ۱۴ ، ۷۸۶ + ۶ ص (موزه ۱ : ۱۸۴) .

مرآت مداری

از عبدالرحمان چشتی (م ۱۰۹۴ هـ) بن عبدالرسول چشتی که روز پنجشنبه ۲۵ ذیقعده ۱۰۶۴/۱۶۵۴ م بزیارت قبر شاه مدار در مکن پور (هند) مشرف شده و در همان تاریخ بخواهش و زیر نظر شیخ امان الله سندیلوی بدین کتاب آغاز کرد . در احوال و مناقب بدیع الدین مناقب به شاه مدار و قطب المدار (۷۱۵ - ۸۴۴ هـ ، درباره سن او گفت وگو است) از صوفیان شبه قاره .

آغاز : الحمد لله الذی خلق الاشياء وهو عینا یعنی شکر میگویم من آن پروردگار .

بنگرید به : بزسی انصاری : «بدیع الدین» مقاله مندرج در «اردو دائرة المعارف اسلامی»

۴ ؛ ۲۳۵ فهرست مخطوطات شفیع : ۲۹۹ .

87 - N.M. 1967 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، برگ اول افتاده ، آغاز : ازین جهت چند سال این تمنا در توقف افتاده و متردد سی بود ، ۸۳ ص ، ناقص الآخر ، در آغاز نسخه چند نامه ها ست در ۲۴ صفحه که در آن نام چندر بهمان دیده میشود .

مطلوب الطالبین

از محمد بولاق بن ابو محمد خالد دهلوی . در ۱۱۱۱/۵۱۱۱ - ۱۷۰۰ م نگاشته است . در احوال مفصل شیخ نظام الدین اولیاء چشتی (م ۵۷۲۵) در هفت «مطلب» . (رک : اته : ۶۵۳) .
آغاز : لله الحمد و المنته که این دین ستین خاتم النبیین را بر آیین انبیاء پیشین سلام لله علیهم اجمعین .

211 - N.M. 1965 : نستعلیق خوش ، ۵ محرم ۱۲۶۳ ، عنوانها سنگرف ، ۲۷۲ ص (سوزه ۱ : ۲۱۲ ، نسخه را در موزه بدست نیاوردم) .

معدن الجواهر

از عبدالقادر بن شیخ احمد (م ۱۰۲۲) بن شیخ بدر الدین (م ۹۸۱) بن ابوالفتح شیخ محمد شریف قادری ملتانی غوری غزنوی (م ۲۲ شوال ۹۷۲) . قبل شیخ شمس الدین بن شیخ اسحاق بن ابو الفتح شیخ محمد شریف قادری چند حکایت در کرامات و مقامات نیای خود (یعنی محمد شریف قادری) به عربی گرد آورده بود اما هنوز به پایان نرسانیده بود که در گذشت . سپس عبدالقادر آنرا به فارسی ترجمه کرد و آنچه باقی مانده بود با تمام رسانید و پس از آن چند کلمه برصبیل حکایت حاوی مناقب و خوارق عادات نیای خود (یعنی شیخ بدر الدین) و سخنان و شمایل بعضی فرزندان شیخ محمد قادری که به او رسیده بود ، بر آن افزود . این مطالب جمعاً در ۱۳۰ حکایت بیان شده است و خاتمه آن در احوال ابوالفتح شیخ محمد شریف قادری و فرزندان اوست .

ترجمه اردوی این کتاب بنام «مخزن الکرامات» در هند چاپ شده است .

آغاز : حمد بیحد کد زبان حامدان در آن عاجز و ثنا بیعد که فهم واصفان در آن قاصر مر خالقی را که برانگیخت البیاء را بمعجزات ظاهره .

136 - N.M. 1969 : نستعلیق ، محمد کریم الدین قادری ، ۴ صفر ۱۲۰۱ ، بدستور محمد فخر الله خان و بخواش نواب سرفراز جنگ بهادر عرف حافظ غلام فتاح قلعدار گولکنده ، سرلوح ، عنوانها سنگرف ، جدولبند ، ۲۲۴ ص ، در ترقیمه آمده که اصل نسخه خطی این کتاب در خانقاه جبه شریف شیخ عبدالقادر گیلانی در محمد آباد عرف ظفر آباد موجود است .

مقامات خواجه نقشبند = انیس الطالبین وعدة السالکین

انتخاب مقامات خواجه نقشبند

از ناشناس .

آغاز : نقل چند است از احوال حضرت خواجه بہاء الدین نقشبند . . . کہ انتخاب کرده
شده است از کتاب مقامات . . . یکی از ملازمان آنحضرت بوده است .

914 - N.M. 1961 : نستعلیق ، ابن نفیس ؟ ، سده ۵۱۱ ، ص ۵۶ .

مناقب احمدیہ و مقامات سعیدیہ

از محمد مظہر (م ۱۳۰۱ھ) بن شاہ احمد سعید مجددی (م ۱۲۷۷ھ) . در احوال و مناقب پدر
نگارنده ، در یک مقدمہ و دہ باب و یک خاتمہ .

آغاز : الحمد لله فاطر السموات و الارض .

258 - N.M. 1973 : نستعلیق ، نام کاتب و تاریخ کتابت محو شدہ ، سده ۵۱۳ ، در

کابل ، عنوانها شنگرف ، ۲۸۸ ص .

مناقب غوثیہ

از محمد صادق شہابی سعدی قادری ، از مردم قرن ۱۱/۵۱۷ م . مناقب شیخ عبدالقادر جیلانی
(م ۵۶۱ھ) را در ۹ « منقبت » و کیفیت صلوات الاسرار را در خاتمہ نگاشته است .

آغاز : الحمد لله الذی جعل کرامات الولی تتمہ خوارق النبی .

بنگرید بہ : فہرست مخطوطات شفیع : ۳۰۰ .

146 - N.M. 1966 : نستعلیق ، ابوبکر بن حافظ موسی ، سده ۵۱۱ ، بامہر مورخ ۱۰۷۸ھ ،

عنوانها شنگرف ، ۱۸۲ ص .

31/1 - N.M. 1978 : نستعلیق ، مسلم ، سده ۵۱۲ ، برای محمد واسع ، عنوانها شنگرف ،

ش ۱ مجموعہ ، ص ۲ - ۲۶۶ .

111 - N.M. 1974 : نستعلیق ، ملا محمد یوسف پشاوری قادری ، ۲۴ رمضان ۱۲۸۳ھ ،

در جلال آباد ، عنوانها شنگرف ، ۲۶۲ ص .

مناقب مرتضوی

از سید امیر محمد صالح حسینی تربندی متخاص بہ کشفی (م ۱۰۶۱ھ) پسر میر عبداللہ مشکین قلم در سالہای ۳۷ - ۳۸/۱۰۳۰ھ - ۱۶۲۱م مشغول تالیف آن بودہ است . در احوال و مناقب حضرت علی (ع) .

آغاز : خداوندا عطا کن نشہ ذوق - کہ آغازم بنامت نامہ شوق . . . محمد مقدس اساس و سیاس بیقیاس مختص بہ ذات قدسی .

بنگرید بہ : ذریعہ ۲۲ : ۳۳۴ ، ریو ۱ : ۱۵۴ (اعجاز مصطفوی از همان) ، فرهنگ سخنوران : ۴۸۵ .

N.M. 1958 - 43/1 : نسخ و نستعلیق خوش ، محمد عالم کاتب ، ۱۲۵۰ھ ، جدولہای ملون ، ۵۹۸ ص ، (موزہ ۱ : ۴۳ ، نسخہ را در موزہ بدست نیاوردم) .

N.M. 1963 - 167 : نستعلیق ، سدہ ضامن علی کیکروی و سید نور ولد مید تہور حسین ساکن فرید پور ، ۴ ربیع الاول ۱۲۵۹ھ ، ۵۶۶ ص .

مناقب مرتضوی (منظوم)

از میر غلام علی اورنگ آبادی متخاص بہ ارشد و ممتاز (م ۱۱۸۰ھ/۶۷ - ۱۷۶۶م) بن میر محمد سعید بن میر محمد شا کر . از سراینندگان معروف روزگار آصف جاہ اول (۶۱ - ۱۱۳۲ھ) بود و با فخر الدین دعاری (۱۱۲۶ - ۱۱۹۹ھ) ارادت داشت . مجموعہ قصاید اوست در ستایش حضرت علی (ع) .

آغاز : بحرف وصف علی گر کند گذار قلم - شود ز تاب سخن شمع نور بار قلم .

بنگرید بہ : روز روشن : ۴۵ ، محبوب الزمن از ملاکا پوری : ۲۲۱ چاپ حیدر آباد دکن . ۱۳۲۹ھ .

N.M. 1961 - 1238 : نستعلیق ، عزت علی بن امیر الدین ، ۲۵ رجب ۱۲۰۴ھ ، ۱۲۸ ص .

مونس الارواح

از جہان آرا (۱۰۲۲ - ۱۰۹۲ھ) دختر شہجہان پادشاہ . در ۱۶۳۹م در احوال خواجہ معین الدین حسن سجزی چشتی اجمیری (م ۶۳۳ھ) و بعضی از مریدان او نگاشته است .

آغاز : حمد و سیاس افزون از عدد و شمار مر صالحی را .

بنگرید بہ : ریو ۱ : ۳۵۷ .

1552 - 1961 N.M. : شکستہ ، غلام نبی ، ۲۷ رجب ۱۷ فرخ شاہی (= ۱۱۳۱ھ) آغاز
افتادہ : مارا چہ حد حمد و ثنای تو بود ، ۱۱۲ ص ، (موزہ ۱ : ۲۱۱ ، نسخہ را در موزہ بدست
لیاوردم) .

تفحات الانس من حضرات القدس

از عبدالرحمان جامی . در ۱۴۷۸/۵۸۸۳ م در شرح زندگی ۵۱۶ تن از رجال و نساء بزرگ
از صوفیہ نگاشته است .

آغاز : الحمد لله الذی جعل مرآی قلوب اولیاء .

بنگرید بہ : «جامی» از حکمت : ۱۷۳ ، ریو ۱ : ۳۴۹ .

453 - N.M. : نستعلیق زیبا ، محمد کاشی ، ۵۹۹۹ ، سرلوح ، جدولہای زرین و ملون ،
امامی صوفیہ مطلا ، ۸ + ۵۷۸ ص (موزہ ۱ : ۱۹۵) .

1701 - 1961 N.M. : نستعلیق ، سدہ ۵۱۰ ، سرلوح زیبا ، جدولہای طلائی و مشکی ،
نامہا شنگرف ، در آغاز فہرست مطالب دارد ۸ + ۶۶۸ ص ، (موزہ ۱ : ۱۹۶) .

46 - 1967 N.M. : نسخ خوش ، بخامہ های مختلف ، سدہ ۵۱۰ ، عنوانہا شنگرف ،
ناقص الطرفین ، آغاز : و گفته است کہ من در حرم مکہ بایشان جمع شدم ، ۴۹۶ ص (موزہ ۱ : ۱۰۹) .

72 - 1962 N.M. : نستعلیق خوش ، عبدالرحیم بن مولانا محمود بکری ، ۸ ربیع الاول
۵۱۰۲۱ ، ناقص الاول ، از احوال ابو عبیداللہ البصری ، آغاز : بخوردند و آن شخص همچنان در
نماز بود ، ۳۶۶ ص ، (موزہ ۱ : ۱۹۸) .

262/29 - 1958 N.M. : نستعلیق ، ۲۲ ربیع الثانی ۵۱۰۳۳ ، در ملتان ، ۵۲۸ ص ،
(موزہ ۱ : ۱۹۷) .

927 - 1961 N.M. : نسخ ، سدہ ۵۱۲ ، عنوانہا شنگرف ، ۱۱۸ ص ، نا تمام .

نور نامہ

از بابا نصیب الدین غازی کشمیری معروف بہ ابو الفقراء (م ۱۰۴۷ھ/۳۸ - ۱۶۳۷م) .
در احوال نور الدین ولی کشمیری و چند صوفی دیگر کشمیر .

آغاز : بسملہ . . . الحمد لله العفور لجميع العباد . . . اما بعد میگویید فقیر حقیر نصیب
کشمیر خاکروب جمیع عزیزان و بزرگان و فیاضان کہ .

بنگرید به : پاکستان میں فارسی ادب ۲ : ۴۵۳ ، تذکرہ شعرائ کشمیر ۲ : ۹۶۴ .
N.M. 1969 - 291 - تعلیق ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ۷۰۸ ص. (موزه ۱ : ۲۱۳).

نهایت السؤل فی مناقب ریحانه الرسول

از عبدالوهاب بن محمد غوث شافعی ارکاتی (مدراسی) . بدستور امیر الہند والا جاہ نواب کرناتک (م ۵۱۲۰۹) نگاشته است . در احوال و مناقب امام حسین (ع) از نظر اہلسنت ، در ۱۱ فصل : ۱- مولد ، ۲- کنیت و لقب و صنت ، ۳- اخبار نبی (ص) درباره قتل امام ، ۴- فضایل و مناقب ، ۵- اخلاق جمیلہ ، ۶- کرامات و خوارق عادات ، ۷- محاسن کلام ، ۸- خروج بسوی عراق و شہادت ، ۹- علامات کہ ظاہر نشدند در وقت قتل ، ۱۰- عقوبت کسانی کہ شہید نمودند امام را و اعانت کردن برآن و خوشحال شدن از آن ، ۱۱- فرزندان .

آغاز : لالی متلالی حمد و سپاس صمدی کہ از بحار جنان بساحل زبان .

بنگرید به : فهرست سالار جنگ ۱ : ۱۵۷ ، نسخه های فارسی ۶ : ۴۵۶۴ - در فهرست موخر الذکر چند اشتباه رخ داده است ۱- نام تالیف «نهایت السؤل . . .» آمده است ، ۲- نام نگارنده «عبدالاحد» نوشته است ، ۳- مطالب کتاب در ده فصل ذکر شده است ، ۴- مال تالیف را ۵۱۲۰۹ گفته است .

190 - N.M. 1970 : تعلیق ، ۵۱۲۴۵ ، ۹۲ ص (موزه ۱ : ۵۵) .

ورد الابرار

در احوال اصحاب بدر و احد و تاثیر روحانی نامہای آنان - در بخش «اوراد» قواعد آمد .

هدایت الطالبین

از محمد صالح کولابی . قبل از ۱۰۳۴/۵۱۶۲۵ م و در حین زندگی صاحب تذکرہ نوشته است . در احوال و اعمال حضرت شیخ احمد سرہندی مجدد الف ثانی (۹۷۱-۱۰۳۴ھ) در ۳ فصل و یک خاتمہ . فصل ہا : ۱- بعضی احوال و اوضاع آنحضرت ، ۲- وظایف و اعمال روزانہ و شبانہ و عقاید آنحضرت ، ۳- ادعیہ کہ برای دفع شر جن (در) اوقات مختلفہ میخواندند ، خاتمہ در بعضی معارف و حقایق کہ داخل مکتوبات و رسایل آنحضرت شدہ . ترجمہ اردوی این کتاب در لاہور چاپ شدہ است .

آغاز : حمدلہ . . . اما بعد نمودہ می آید کہ چون یکی از عنبہ بوسان درگاہ . . . معروض میداشت کہ اگر حکم عالی شرف نفاذ یابد وظایف شرایف .

947 - N.M. 1961 : نستعلیق ، ۱ ربیع الاول ۱۱۶۱ھ ، ۵۴ ص . این کتاب ظاہرا در دو

قسمت بودہ و در بالا مشخصات قسمت دوم تذکرہ داده شدہ است .

۳- تذکره های سرایندگان و نویسندگان

آتشکده

از حاجی لطف علی بیگ آذر بیگدلی (۱۱۳۴ - ۱۱۹۵ هـ) - در سالهای ۹۳ - ۱۱۷۴/۷۹ -
۱۷۶۱ م نگاشته است - در ذکر احوال و نمونه اشعار سرایندگان گذشته و معاصر نگارنده ، در دو
«مجمره» .

آغاز : در طوف حرم دیدم دی مغبچه میگفت - این خانه بدین خوبی آتشکده بایستی . فروغ
آتشکده دل و زبانه اخگر زبان سپاس بقیاس قدیمی است .

بنگرید به : تاریخ تذکره های فارسی ۱ : ۳-۱۷ .

120 - N.M. 1965 : نستعلیق ، غلام علی شیرازی بن محمد ، جمادی الاول ۱۲۰۱ هـ ،
برای محمد حسن بیگ خراسانی بال فروش ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ، در چهار ستون ، ۵۷۴ ص ،
اندازه رحلی (موزه ۱ : ۲۴۴) ، مرثیه حاجی کاشانی که در نسخه های خطی و چاپی این تذکره آمده
است در این نسخه دیده نمیشود . حاجی کاشانی شاگرد نگارنده بود و در ۱۲۰۷ هـ در گذشته است یعنی
شش سال پس از کتابت نسخه موزه . (یادداشت دکتر محمد باقر) .

121 - N.M. 1965 : شفیعیای خوب ، ۱۷ محرم ۱۲۲۵ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۶۰۸ ص ،
(موزه ۱ : ۲۴۵) .

1679 - N.M. 1961 : شفیعیای ریز و خوب ، ۹ شوال ۱۲۲۴ هـ ، در بروجرد ، اسامی
شعراء شنگرف ، ۴۹۲ ص (موزه ۱ : ۲۴۶) .

اقبال لاهوری = مقالات درباره . . .

رک : «مقالات تمعید نفیسی» ، در بخش «چند دانشی» ، ص ۴۵ - ۱۴۴ .

تحفه سامی

از ابو النصر سام میرزا (م ۹۷۵ هـ) بن شاه اسماعیل صفوی . در ۱۰۵۰/۹۵۷ هـ م نگاشته
است . در احوال رجال سیاسی و مذهبی و علمی و ادبی در یک مقدمه و هفت «صحیفه» .

آغاز : لله الحمد قبل کل کلام - بصفات الجلال و الکرام . . . سر غزل دیوان .

بنگرید بہ : تاریخ تذکرہ های فارسی ۱ : ۱۰۰ .

N.M. 1958 - 37/2 : تعلیق خوش ، محمد مقیم بن حاجی کمال اصفہانی ، ۱۴ رجب ۱۱۰۷ھ ، در شاہجہان آباد ، ش ۲ در مجموعہ ، گ ۳۳۹ - ۴۶۱ . (موزہ ۱ : ۲۳۵ ، نسخہ را در موزہ بدست نیاوردیم) .

تحفة الشعراء

از میرزا افضل بیگ قاقشال اورنگ آبادی ، در ۱۱۶۵ (= اصحاب شعر) / ۱۷۵۲ م نگاشته است . در احوال ۶۲ تن از سراینندگان دکن (ہند) کہ فارسی و اردو سرا بودند .

آغاز : ای ذکر تو کفروش بازار سخن . . . زیبائی خامہ سرو مثال از حمد گلشن آرا ئیست .

بنگرید بہ : تذکرہ نویسی فارسی : ۳۷۸ ، تاریخ تذکرہ های فارسی ۱ : ۱۰۷ .

N.M. 1961 - 1678 : نستعلیق خوش ، سدہ ۱۱۳ھ ، نامہا شنگرف ، ۲۴۶ ص . (موزہ

۱ : ۲۴۳) .

تذکرۃ الاحوال

از شیخ حزین لاهیجی - نثارندہ احوال خود را از تولدش (در ۱۱۰۳ھ / ۹۲ - ۱۶۹۱ م) تا ۱۱۰۴ھ / ۱۷۴۱ م ((سال نگارش)) نگاشته است . این تذکرہ چاپ شدہ است .

آغاز : نحمدہ و نسالہ التقی و نعتصم بعروۃ الوثقی .

بنگرید بہ : ریو ۱ : ۳۸۱ .

N.M. 1961 - 1512 : نستعلیق خوش ، سدہ ۱۱۲ھ ، ۱۶۲ ص ، (موزہ ۱ : ۲۳۸) .

تذکرۃ اند رام

رک : «بدایع وقایع» در بخش تاریخ ص ۷۰۰ .

تذکرۃ سرور

از میر محمد خان سرور ملقب بہ اعظم الدولہ . در ۱۲۲۴ھ / ۱۸۰۹ م نگاشته است . تذکرۃ سرایان است بترتیب الفبای ، از تخلص «آفتاب» تا «یکرنگ» .

آغاز : ای پایہ افہام ز ادراک تو پست - از صنع تو نقش بستہ ہر چیز کہ هست .

بنگرید به : «جائزه مخطوطات اردو» تالیف مشفق خواجه ، جلد اول لاهور .
 N.M. 1962 - 125 : نستعلیق ، ۲۶ رمضان ، سده ۵۱۳ ، سرلوح خیلی زیبا ، جدولهای
 مطلا و ملون ، تخلص ها شنگرف ، ۳۶۶ ص (موزه ۱ : ۲۴۷ ، نسخه را در موزه بدست نیاوردم) .

تذکره الشعراء

از امیر دولت شاه سمرقندی (م ۵۹۰۰) . در ۸۷/۵۸۹۲ - ۸۷/۵۸۹۶ م تالیف کرده است . (در
 تاریخ تذکره های فارسی ۱ : ۲۶۴ تاریخ تالیف این تذکره ۵۹۸۲ یاد شده که اشتباه چاپی است)
 تذکره شاعران در یک مقدمه و هفت طبقه و یک خاتمه است .

آغاز : تحمیدی که شاه باز بلند پرواز اندیشه بساحت فضای کبریای .

بنگرید به : تاریخ تذکره های فارسی ۱ : ۲۶۴ ، ریو ۱ : ۳۶۴ .

N.M. 1967 - 362 : نسخ خوش ، سده ۵۹ ، جدولهای آبی ، عنوانها شنگرف و بعضی بخط توقیع ،
 ۶۴۶ ص . ناقص الآخر . (موزه ۱ : ۲۲۰) . آقای میرزا نظام بیگ جام در مقاله اردوی خود به عنوان
 «تذکره الشعراء دولت شاه کا خود نوشت قلمی نسخه» مندرج در کتاب «پیوندهای فرهنگی ایران و پاکستان»
 ص ۳۲۹ این نسخه را بخط خود مؤلف دانسته است - این نسخه مهر های امرای کابل را دارد .

N.M. 1965 - 123 : نستعلیق خوش ، خواجه کلان بن سلطان بایزید بن سلطان محمود
 اکبر آبادی ، ۵۹۷۷ . عنوانها شنگرف ، ۴۷۸ ص .

N.M. 1964 - 382/1 : نستعلیق ، ۲۷ رمضان ۵۱۰۰۲ ، عنوانها و جدولها شنگرف ،
 ۶۰۶ ص . (موزه ۱ : ۲۲۲) .

N.M. 1964 - 8/1 : نستعلیق زیبا ، سده ۵۱۱ ، جدولهای مطلا و ملون ، عنوانها شنگرف
 ۴۴ ص ، ناقص الآخر ، (موزه ۱ : ۲۲۴) .

N.M. 1966 - 82 : نستعلیق ، سده ۵۱۱ ، سرلوح ، جدولبند ، عنوانها شنگرف ، ۲۴۲
 برگ ، برگهای ۱۳۷ - ۱۴۴ نو نویس ، (موزه ۱ : ۲۲۳) .

N.M. 1962 - 71 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، جدولبند ، ۶۱ ص ، ناقص الآخر ، (موزه
 ۱ : ۲۲۵) .

تذکره المعاصرین

از حوزین لاهیجی . در ۵۲/۵۱۱۶۵ - ۱۷۵۱ م نگاشته است . در احوال عالمان و شاعران
 که از ۹۵/۵۱۱۰۳ - ۱۵۹۴ م تا موقع تالیف زنده بودند . در یک مقدمه و دو فرقه .

آغاز: تعالیٰ اللہ حمد بیچونی کہ اوراق پریشان مجموعہ کون و مکان را .

بنگرید بہ: تاریخ تذکرہ های فارسی ۱: ۳۴۹، تذکرہ نویسی فارسی: ۳۴۱ .

N.M. 1958-128: نسخ (برای جملات عربی) و شفیعا (برای جملات فارسی) محمد معظم،

۷ شوال ۱۱۸۴ھ، عنوانها شنگرف، ۷۲ ص (موزہ ۱: ۲۳۹) .

N.M. 1969 - 288: شکستہ خوش، چمن سنگہ کھتری، ۱۴ رجب ۱۲۲۷ھ، در

شاهجہان آباد، برای شیو پران، آغاز افتادہ: سایہ و در... ازین مرادات ابدی الظہور، ۹۴ ص.

(موزہ ۱: ۲۴۰) .

تذکرہ منشیان سلف

رک: «مکتوبات عالیہ» در بخش مجموعہ نامہ ها و دستور نامہ نگاری ص ۴۱۷ .

تذکرہ نصر آبادی

از محمد طاهر نصر آبادی . در مدت سالہای ۹ - ۱۰۸۳/۷۹ - ۱۶۷۲ م نگاشته است . در

احوال شعرای روزگار صفویہ، در یک مقدمہ و پنج «صف» و یک خاتمہ .

آغاز: سرسبز نہال خانہ از طراوت بحر ذخار تذکار حمد صانعی ست .

بنگرید بہ: تاریخ تذکرہ های فارسی ۱: ۳۹۷ - ۴۰۴ .

N.M. 1958 - 37/1: تعلیق خوش، محمد مقیم بن حاجی کمال اصفہانی، ۱۴ رجب

۱۱۵۷ھ، در شاهجہان آباد، سرلوح، جدولبند، ش ۱ در مجموعہ، ورق ۱-۳۳۹ (موزہ ۱: ۲۳۵)،

نسخہ را در موزہ بدست نیاوردہ ام . دوست محترم ما آقای مشفق خواجہ کہ این نسخہ را دیدہ است

می گویند کہ انتساب این نسخہ با نسخہ های چاپی و خطی تفاوت دارد .

جواهر العجایب

از فخری ہروی . در ۶۳ - ۵۶/۸۹۶۲ - ۱۵۵۵ م نگاشته است . در احوال و نمونہ اشعار

سی و یک (۳۱) تن زن سخنور فارسی .

آغاز: خود را ز خودی بہر تو غایب دیدم... جواهر عجایبی کہ زیور کوش پردہ نشینان

بنگرید بہ: حسام الدین راشدی: مقدمہ بر «جواهر العجایب» حیدرآباد ۱۹۶۸ م بویژہ

ص ۶۶، تذکرہ نویسی فارسی: ۹۶ .

N.M. 1968 - 123: نستعلیق، سدہ ۱۱ھ، نشانہا شنگرف، آغاز افتادہ: جنت مکاؤ

میرزا حسن شاہ انار اللہ برہانہ کہ از جہان فانی سرای، ۲۲ ص .

چار باغ

37/4 - N.M. 1958 : مجموعه چهار کتاب است : ۱- تذکره نصر آبادی، ۲- تحفه سامی،
۳- دیوان کلیم . ۴- دیوان سلیم (موزه ۱: ۲۳۵) که محمد مقیم بن حاجی کمال اصفهانی در ۱۱۵۷ هـ
در یک جا کتابت کرده است . هر کتاب در جای خود یاد شده است .

ریاض الشعراء

از والده داغستانی . در ۱۱۶۱/۱۷۴۸ م تالیف کرده است . تذکره عموسی مت بر ذکر ۲۵۹۴
تن شاعر قدیم و جدید از روی حرف اول نام یا تخلص آنان، از ابو الحسن خرقانی تا یحیی خان یکتا ،
در یک مقدمه و بیست و هشت «روضه» و یک خاتمه .

آغاز : تذکره محفل خاطر قدسی متأثر صاحب دلان آگاه حمد ناطقی است که نظم مجموعه
ممکنات .

بنگرید به : تاریخ تذکره های فارسی ۱ : ۶۵۰ .

624 - N.M. 1968 : نستعلیق خوش ، محمد عالم بن محمد پناه ، ۱۷ جمادی الاول
۱۲۱۹ هـ ، در قلعه حیدر آباد ، بدستور امیر علی اکبر خان ، سرلوح ، جدولهای زرین ، عنوانها
شنگرف ، ۹۶۸ ص ، اندازه رحلی . (موزه ۱ : ۲۳۶) .

سرو آزاد

از آزاد بلگرامی . در ۱۱۶۶/۱۷۵۳ م نگاشته است - دفتر دوم «مآثر الکرام فی تاریخ
بلگرام» اوست . در احوال فارسی سرایان و اردوگویان شبه قاره و بلگرام (هند) در دو فصل .

آغاز : سرمایه حمد نیاز مبدعی که ارواح معانی را با قوالب الفاظ آمیخت .

بنگرید به : تاریخ تذکره های فارسی ۱ : ۷۰۶ ، تذکره نویسی فارسی : ۳۸۳ .

1550-1961 - N.M. : نستعلیق و شفیعا ، چند خامه ، ۱ جمادی الاول ۱۲۳۱ هـ ، ۳۴۴ ص ،
(موزه ۱ : ۲۴۲) .

185 - N.M. 1970 : شکسته نستعلیق امیز، محمد عبدالرزاق، ۹ ذیحده ۱۲۸۸ هـ (نه ۱۱۸۸ هـ)
۵۰۴ ص . (موزه ۱ : ۲۴۱) .

کلمات الشعراء

از عهد افضل سر خوش (۱۰۵۰ - ۱۱۲۶ هـ). در مدت ۱۰۹۳ - ۱۱۰۸/۱۶۸۳ - ۱۶۹۷ م
تالیف کرده است. در احوال و نمونه اشعار ۱۶۹ تن فارسیگو، به ترتیب الفبائی (از الهی همدانی
تا یحیی کاشی).

آغاز: سخن جانست و دیگر گفتگو جانان زمن بشنو - اگر هر لخط جان تازه میخواهی
سخن بشنو.

بنگرید به: تاریخ تذکره های فارسی ۲: ۳۶ - ۴۱، تذکره شعرای کشمیر ۱: ۵۱ -
۳۲۱، تذکره نویسی فارسی: ۲۱۰ - ۲۲۰.

N.M. 1957 - 960/14: نستعلیق خوش، سده ۱۱۲ هـ، عنوانها شنگرف، آغاز افتاده: امانی
خان زمان خلف مہابت خان خانخانان، ۱۰۴ ص، ناقص الآخر (موزه ۱: ۲۳۴).

N.M. 1970 - 182: نستعلیق، میر غلام حسین بن سید حاجی اسد الله، ۲۷ رمضان
۱۲۳۵، ۱۲۶ ص در بیاض از ورق ۶۳ تا ۸۵، (موزه ۱: ۲۲۹).

N.M. 1957-1060/3: نستعلیق، محمد عبدالعلی، ۱ شعبان ۱۲۷۵ هـ، در مدراس، عنوانها
شنگرف، در آغاز فهرست مطالب دارد، ۱۰ + ۱۲۴ ص، (موزه ۱: ۲۳۰).

N.M. 1957 - 1035/1: نستعلیق، سده ۱۱۳ هـ، در آغاز فهرست مطالب دارد ۲ + ۱۴۶ ص
(موزه ۱: ۲۳۱).

N.M. 1961 - 1544: شکسته، سده ۱۱۳ هـ، ۱۱۶ ص، ناقص الآخر، (موزه ۱: ۲۳۳).

N.M. 1961 - 1545: شکسته نستعلیق آمیز، میر واحد علی، سده ۱۱۴ هـ، ۱۶۶ ص، (موزه
۱: ۲۳۲).

مجالس النفائس

متن ترکی از امیر علی شیر لوئی (۸۴۴ - ۹۰۶ هـ) که در ۵۸۹۶ نگاشته است. این کتاب فهرستی
است از فضلاء و شعراء و گویندگان قرن نهم که در آن باختلاف نسخ ۳۸۵ تن کم و بیش از شعرای
آن قرن را نام برده است، در هشت «مجلس». (بنگرید به: محمد یعقوب واحدی جوز جانی: «امیر
علی شیر نوایی فانی»، کابل ۱۳۴۶ خ، نفیسی ۱: ۲۸۹).

ترجمه مجالس النفائس

ناشناخته. در ۵۹۸۳ (= ترکی بفارسی) / ۱۵۷۵ م ترجمه شده است: چون فارسی رقم زده از

بهر آن گرفت - تاریخ او رقم زده «ترکی بفارسی» . در تاریخ تذکره فارسی ۲ : ۱۱۸ - ۱۲۸ این چند ترجمه فارسی «مجالس النفائس» یاد شده است : ۱- لطائف نامه از فخری هروی در ۵۹۲۸ ، ۲- ترجمه حکیم شاه محمد بن مبارک قزوینی در ۲۹ - ۵۹۲۷ ، ۳- بقیه نقیه از شیخ زاده فایض نمیردانی در ۹۶۱ ، ۴- ترجمه شاه علی بی عبدالعلی در اوائل قرن ۵۱۱ ، ۵- ترجمه عبدالباقی شریف رضوی در نیمه قرن ۵۱۳ .

8/2 - N.M. 1964 : نستعلیق خوش ، محمد صالح بن یوسف الحاجی البخاری ، سده ۵۱۱ ، عنوانها شنگرف ، ورق اول افتاده ، آغاز : ایشان در دفاتر ایام و صحافت دوران مکتوب و مسطور باشد ، ۹۸ ص ، (موزه ۱ : ۲۲۶ ، آنجا نام مترجم شاه علی آمده است اما من این اسم را در نسخه موزه ندیده ام) .

تکمله مجالس النفائس = مذکر احباب

مجمع النفائس

از سراج الدین علی خان آرزو شاهجهان آبادی . در سالهای ۶۴ - ۱۱۶۳/۵۱۱۶۳ - ۵۱/۱۷۵۰ م تألیف کرده است . در احوال و نمونه اشعار ۱۷۵۰ تن فارسی گو ، به ترتیب الفبائی ، از ابا یزید بسطامی تا محمد اشرف یکتا .

آغاز : حمد صانعی که زبان قلم و قلم زبان را بتحریر و تقریر کلمات فصحا بمقتضای السنه الحق اقلام الحق .

بنگرید به : تاریخ تذکره های فارسی ۲ : ۱۵۸ ، تذکره نویسی فارسی : ۳۲۲ .

244 - N.M. 1967 : نستعلیق شکسته آمیز ، ۷ جمادی الثانی ۱۱۸۵ ، از روی نسخه نوشته مؤلف نقل شده ، باسهر «صمصام الملک ۱۱۷۷ هـ مالکة المفتقر الی ربه صامه عماشانه» و «الوقف لایملک ۱۱۹۷ هـ» ، عنوانها شنگرف ، ۸۸۰ ص ، اندازه رحلی . (موزه ۱ : ۲۳۷) .

مخزن نکات

از شیخ محمد قیام الدین قایم چاند پوری (م ۱۲۰۷ یا ۱۲۱۰/۵۱۲۱۰ - ۹۳/۱۷۹۲ - ۹۶/۱۷۹۰ م) . در ۱۱۶۸/۱۷۵۰ م نوشته است . تذکره اردو گوینان است بزبان فارسی ، در سه طبقه : ۱- متقدمین ، ۲- متوسطین ، ۳- متاخرین .

بنگرید به : مخزن نکات ، باهتمام مولوی عبدالحق اورنگ آباد دکن ، وباعتماد اقتدا حسن لاهور .

1555 - 1961 N.M. : نستعلیق، سده ۱۱ هـ، آغاز : طبقه اول در بیان اشعار متقدسین ، طبقه دوم در ذکر کلام سخنوران متوسطین ، ۸۸ ص .

مذکر احباب

از سید حسن خواجه نقیب الاشراف نثاری بخاری . در تاریخ تالیف آن اختلاف است . و تاریخهای ۵۹۷۴ (تاریخ تذکره های فارسی ۲ : ۲۱۹) و ۵۹۸۳ (نفسی ۱ : ۴۰۳ و ۵۷۶) و ۱۰۰۵ هـ (تذکره نویسی فارسی : ۱۰۰۵) یاد شده است . اما درست تر ۵۹۷۴ (= مذکر احباب) / ۶۷ - ۱۰۶۶ م میباشد . این کتاب تکمله و تتمه «مجالس النفاث» نوائی ست ، در احوال و نمونه اشعار ۲۸۳ تن شاعر فارسی گوی قرن دهم که در خراسان و ماوراءالنهر و دیگر نقاط همجوار تا کاشغر و هند میزیسته اند . بنگرید به مقاله عبدالحی جیبی «مذکر احباب نثاری» مندرج در نشریه کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران درباره نسخه های خطی ، دفتر دوم .

1548 - 1961 N.M. : تعلیق ، سده ۱۱ هـ ، عنوانها شنگرف ، ناقص الطرفین ، آغاز : بورای عالم آرای اصحاب ترکیه ، ۹۸ ص (موزه ۱ : ۲۲۷ آنجا نادرست بعنوان «تذکره احباب» تالیف بهاءالدین حسین (گویا از قول مستوری) و تتمه «تحفه صامی» یاد شده است .

مرآت الخیال

از شیر خان لودی (م ۱۱۰۸ هـ) . در ۱۱۰۲/۱۷۹۱ م تالیف شده است . تذکره ۱۳۱ تن شاعر فارسی گو (که ۱۵ تن از آنمیان زن میباشد) و شیخ است . به ترتیب زمانی ، از رودکی تا همدسی .

آغاز : ای ز تو بند بر زبان نطق سخن سرای را . . . گلدسته محمدمت ایزدی بر طاق ایوان رفیع .

بنگرید به : تاریخ تذکره های فارسی ۲ : ۲۴۲ ، تذکره نویسی فارسی : ۲۲۰ .

290 - 1969 N.M. : نستعلیق خوش ، حافظ عقیل نارنولی ، ذیحجه ۴۸ جلوس عالمگیری (= ۱۱۰۶ هـ) ، عنوانها شنگرف ، جداول آبی و سرخ ، ۶ + ۵۳۸ ص ، (موزه ۱ : ۲۲۸) .

1519-1961 N.M. : نستعلیق و شکسته ، ۳ ربیع الثانی ۹۹ جلوس عالمشاهی (= ۱۲۲۱ هـ) کزیده آنست ، ۳۸ ص .

نتائج الافکار

از محمد قدرت الله خان قدرت گوباموی (ت ۱۱۹۹ - زنده ۱۲۶۹ هـ). در مدت ۱۲۵۶-۵۸ هـ / ۴۱-۱۸۴۰ م نگاشته است. . تذکره عمومهست در احوال ۵۳۹ تن شاعر فارسی گو، به ترتیب حروف تهجی ، از الهی همدانی تا یوسف بلگراسی .

آغاز : شادابی گلشن سخن به آبیاری حمد بهار پیرای است که عندلیب قوت ناطقه را نغمه سنج خوش نوائی گردانیده .

بنگرید به : تاریخ تذکره نویسی ۳ : ۳۵۳ ، تذکره نویسی فارسی : ۵۵۲ .

N.M. 1958 - 262/28 : نستعلیق خوش ، محمد عبدالعلی ، ۱۵ رجب ۱۲۷۵ هـ در مدراس،

عنوانها شنگرف ، ۴۷۶ ص ، در آغاز فهرست مطالب دارد ، (سوزه ۱ : ۲۴۸) .

هفت اقلیم

از امین احمد رازی . در مدت ۹۹۶ - ۱۰۰۲ هـ / ۱۵۸۸ - ۱۵۹۴ م نگاشته است . حاوی مطالب تاریخی و جغرافیائی و ذکر بلاد هفت اقلیم با احوال ۱۵۶ تن شاعر و عارف و دانشمند و اسیر و پادشاه .

آغاز : خرد هر کجا گنجی آرد پدید - بنام خدا سازد آرا کلید . . . و چون ماحصل ازین تذکره .

بنگرید به : تذکره های فارسی ۲ : ۴۱۰ ، ربو ۱ : ۳۳۵ .

N.M. 1963 - 257 : نستعلیق ، قاضی خان صدیقی ، ۱۷ ربیع الاول ۱۳۰۳ هـ ، سرلوح

مطلا ، جدولهای ملون ، در آغاز فهرست مطالب دارد ، ۲۶ + ۱۱۹۸ ص (سوزه ۱ : ۳۰۲) .

N.M. 1958 - 21/1 : تعلیق ، سده ۱۳ هـ ، جدولبند ، در آغاز فهرست مطالب ، ۱۶ +

۷۶۴ ص ، ناقص الآخر ، (سوزه ۱ : ۳۰۳) .

حدیث

اربعین بہائی

متن عربی از بہاء الدین محمد عاملی (م ۱۰۳۰ھ) بہ سال ۱۱۹۵ھ نگاشته است (بنگرید بہ : ذریعہ ۱ : ۴۲۵) .

آغاز : ان احسن حدیث یحلی اللسان بجواهر حقایقہ و خیر خبر .

ترجمہ قطب شاہی = ترجمہ اربعین بہائی

از شیخ شمس الدین ابو المعالی محمد معروف بہ ابن خاتون عاملی (م بعد از ۱۰۵۵ھ) کہ شاگرد مؤلف بودہ و در حین زندگی او نگاشته است . چون از شیخ بہائی تقریظ مورخ ۱۰۲۸ھ / ۱۶۱۹م را دارد . این ترجمہ و شرح بدستور و بنام سلطان محمد قلی قطب شاہ (۹۸۹-۱۰۲۰ھ) انجام شدہ و شرح ہر حدیث شامل بر عنوانات «بمنشر» و «نمایش» می باشد .

آغاز : ای از تو حدیث معرفت را تبیین - وی ترجمہ وصف تو نزیل مبین . . . بہتر حدیثی کہ مجلس آرایان انجمن یقین را سرلوح کتاب بیان مزین بجواهر حقایق آن تواند .

بنگرید بہ : ذریعہ ۴ : ۷۶ - ۷۷ .

32 - N.M. 1962 : نستعلیق خوش ، حبیب اللہ حسینی کتانی ، ۱۲ شعبان ۱۰۴۵ھ ، سرلوح ، جدوا بند ، عنوانہا شنگرف ، فہرست مطالب در آغاز ، ۵۵۶ ص .

اربعین حدیث = چہل حدیث

اشعۃ اللمعات

در ص ۸۰۹ خواهد آمد .

ترجمه قطب شاهی

در صفحه ۸۰۶ گذشته است .

جامع الصحیح = صحیح البخاری

چهارده حدیث

از محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (م ۱۱۱۰ هـ) بروزگار بهادر خان صفوی و پس از تألیف «بهار الانوار» بدین پرداخته است .

آغاز : (۱) : حدیث الاول قال حضرت . . . محمد بن علی الباقر علوم الانبیاء والمرسلین .
(۲) : حمدله . اما بعد چنین گوید فقیر خاکسار محمد باقر . . . که برکافه ارباب فطنت و ذکاء .
N.M. 1961 - 516 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، ۲۳۸ ص ، ناقص الآخر .

چهل حدیث

از ثالی بن محمد تاشکنندی . از کتب ثقه گزیده و ترجمه کرده است و با هر حدیث حکایات هم آورده است .

آغاز : حمدله . اما بعد عرضه میدارد اقل الانام و کثیر الاثام اصغر العباد . . . که این چهل حدیث است مشهور و در کتاب ثقات مسطور .

N.M. 1961 - 486 : نستعلیق خوش ، حاجی فاضل بن حاجی (محمد) صلاح ، ربیع الاول ۱۳۰۵ هـ ، در لاهور ، جدولبند ، عنوانها شنگرف ، ش ۲ مجموعه ، گ ۲۶ - ۷۶ .

چهل حدیث = چهل کلمه (منظوم)

از عبدالرحمان جاسی . در ۱۴۸۱/۵۸۸۶ چهل حدیث اخلاقی را شرح کرده است .

آغاز : (مقدمه منشور) : صحیح ترین حدیثی که راویان مجالس دین و محدثان مدارس یقین املاء کنند .

بنگرید به : جاسی از حکمت : ۱۸۲ ، اربعین جاسی چاپ کابل ۱۳۴۳ ش .

N.M. 1962 - 15 : ثلث برای متن و نسخ برای ترجمه ، عبدالعلی بن محب علی ، ۵۹۸۴ ،

یک ورق از مقدمه افتاده ، آغاز : نقله علومه و حفظ آدابہ اما بعد این چهل کلمه است ، ۱۶ ص .

N.M. 1958 - 46/4 : نستعلیق و نسخ ، ۵۱۲۲ ، بخاطر عبدالرحمان ، جدولبند ، در سه

ستون ، ۱۰ ص .

چہل حدیث

مترجم ناشناخته . نسخہ ها یکی است .

آغاز: حمدلہ . من قراء و حفظ اربعین . . . یعنی کسی بخواند و یاد دارد چہل حدیث را نام او میگذارد .

202/18-9 - N.M. 1958 : نسخ ، (محمد انور ، ۱۱۶۲ھ) ، گ ۱۵۶ - ۱۶۲ .

3 - 257/8 - N.M. 1958 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۲ ، ش ۳ در مجموعہ گ ۱۱۴ - ۱۲۵ .

چہل کلمہ = چہل حدیث

صحیح البخاری

از امام حافظ ابی عبداللہ محمد بن اسماعیل بخاری (۱۹۴ - ۲۵۶ھ) نخستین کتاب حدیث از شش کتاب حدیث کہ مورد قبول اہل تسنن می باشد .

بتگرید بہ : کشف الظنون ۱ : ۵۴۱ مادہ «الجامع الصحیح» . «صحاح ستہ اور ان کے مؤلفین» (بہ اردو) زیر نظر محمد عبد النلاح فیروز پوری چاپ لاہور ص ۱ - ۳۸ .

تیسیر القاری فی شرح صحیح البخاری

از شیخ نور الحق دہلوی . بہ سال ۱۰۶۸ھ/۵۸ - ۱۶۵۷م نگاشته است .

115 - N.M. 1975 : نستعلیق ، میر محمد تقی شکر اللہ خانی ، ۶ ربیع الاول ۸ جلوس فرخ

سیری = ۱۱۳۱ھ ، عنوانها شنگرف ، آغاز : من نظر فی کتاب من یحذر . . . در بیان حال کسی کہ نظر کردہ در کتاب کسی ، ۸۰۸ ص .

ترجمہ صحیح البخاری

مترجم شناخته نیست .

528/200 - N.M. : ثلث برای متن عربی و نستعلیق خوش برای ترجمہ فارسی ، سدہ ۵۱۲ ،

متن شنگرف ، ناقص الطرفین ، از باب «قول اللہ و تجعلون رزقکم انکم کذبون» تا باب «زکوۃ» ، آغاز : . . . یا برین کہ مردم برای کثرت اہتمام اوشان ، ۹۴۸ ص .

عمائہ

شرح حدیث «کان ربنا قبل ان یخلق قال کان فی عما ما فوقہ ہوا وما تحتہ ہوا» است . در بخش «عرفان» ص ۲۴۱ گذشت .

فضایل علی (ع) ، احادیث در

در بخش «تذکره» ص ۷۸۶ گذشت .

فضایل مکه ، احادیث در

در بخش «جغرافیا» ص ۶۹۸ گذشت .

الفقر سواد الوجه فی الدارین ، شرح حدیث

در بخش «عرفان» ص ۲۴۶ گذشت .

کشف الاسرار = شرح اسرار الوحی

شرح احادیث قدسی است . در بخش «عرفان» ص ۱۹۹ گذشت .

کنت کنزاً مخفی ، شرح حدیث

رک به : بخش «عرفان» ص ۲۵۷ «کنز مخفی» .

لباب الاخبار

مجموعه احادیث اخلاقی است . در بخش «فلسفه علی» ص ۳۱۴ گذشت .

مشکاة المصابیح

از ولی الدین ابو عبدالله محمد خطیب تبریزی . در رمضان ۵۷۳۷ به عربی نگاشته است ، و این یکی خلاصه (و نیز اضافه) «مصابیح السنة» تألیف حسین بن مسعود فرابغوی شافعی (م ۵۰۱۶) می باشد .

(بنگرید به : کشف الظنون ۲ : ۱۶۹۹ ، معجم المؤلفین ۱۰ : ۲۱۱) .

اشعة اللمعات = ترجمه مشکاة

از شیخ عبدالحق محدث دهلوی . در مدت ۱۰۱۹ - ۱۶/۵۱۰۲۵ - ۱۶۱۰ م در چهار جلد نگاشته است . ۱- از کتاب الایمان تا کتاب الجنائز . ۲- از کتاب الزکوة تا کتاب المناسک ، ۳- کتاب البیوع تا کتاب الرؤیا ، ۴- از کتاب الآداب تا کتاب الفتن .

آغاز : (ج ۱) : الحمد لله اکمل علی کل حال و فی کل حین . . . اما بعد بنده مسکین عبدالحق بن سیف الدین دهلوی . . . را بعد از رجوع از حرمین .

559 - 1958 N.M. : نسخ ، عبدالرحیم بن عبدالله کشمیری ، ساکن جوار خانقاه میر سید علی ہمدانی در کشمیر ، بدستور خواجہ محمد نذیر نقشبندی در ربیع الثانی ۱۰۸۳ھ ، جدولبند ، ۷۴۴ ص ، اندازہ رحلی .

254 - 255 - 1973 N.M. : نستعلیق ، عبداللہی محمدی سید امان اللہ بن شجاع الملک ، ۱۰۹۵ھ (جلد اول) و ۲ جمادی الثانی ۱۰۹۷ھ (جلد دوم) ، در لاهور ، سرلوحہا ، جدولبند ، ۱۱۳۶ ص ، مہر کتابخانہ ملی دارالسلطنہ کابل دارد .

256 - 1973 N.M. : نستعلیق خوش ، لالہ بن نور دین ، ۴ شعبان ۱۱۱۰ھ ، جدولبند ، عنوانہا سنگرف . از کتاب البیوع (ج ۳) شروع میشود ، ۱۶۹۲ ص .

192-1962 N.M. : نستعلیق ، شیخ محمد (صفحہ اول) ، ۱۱۱۱ھ ، ۶۸۲ ص ، اندازہ رحلی .

307 - 1971 N.M. : نستعلیق ، عبیداللہی مولای محمدی دہلوی ، ۱۱۶۸ھ ، در لاهور ، از کتاب البیع ، ۹۵۰ ص .

130-1965 N.M. : نستعلیق ، غلام حسین بن محمد یوسف ساکن حیدر آباد اردو بازار نزد تکیہ شاہ محفوظ قادری عرف کوری پیرزادہ ، ۲ شعبان ۱۲۴۳ھ ، عنوانہا سنگرف ، جلد اول ، اندازہ رحلی .

مصاییح القلوب

در شرح ۵۳ حدیث در مواعظ و حکم . در بخش «فلسفہ عملی» ص ۳۱۵ گذشت .

الولد سراپیہ ، شرح حدیث

در بخش «عرفان» ص ۲۲۶ گذشت .

فقہ

آداب تجهیز اموات

از محمد باقر مجلسی دوم (م ۱۱۱۰ھ) . در پنج فصل : ۱- برداشتن میت ، ۲- غسل دادن ، ۳- کفن کردن . ۴- نماز جنازه ، ۵- آداب دفن .
آغاز : الحمد لله الذی لایبقی الا وجهه . . . اما بعد این رساله ایست در بیان تجهیز و تغسیل و تکفین و تلقین اموات مومنین و مومنات .
بنگرید به : ذریعه ۱ : ۱۴ و ۲۹۴ «احکام الاموات» .

N.M. 1971 - 147 : نستعلیق ، سید محمد معین الدین حسین ، سلخ رمضان ۱۲۱۸ھ ، جدولبند ، عنوانها شنگرف ، ۷۲ ص .

احکام الاموات

از ناشناس . در احکام دفن و کفن ، از دیدگاه شیعی . (بنگرید به : ذریعه ۱ : ۲۹۴ آنجا چند کتاب به همین عنوان یاد شده است) .

آغاز : فی احکام المیت الادن الاحتضار الی وقت التدفین - چون مومنی بحال احتضار رسد .

N.M. 1961 - 735 : نستعلیق ، سده ۱۳۵۱ ، ۶۶ ص .

احکام فرایض

نگارنده نام خود را مقدمه نیاورده است . اما در آنجا می نویسد : «مسئله چند از احکام فرایض نه بر سبیل تعمیم و اکثار بلکه مایل به ایجاز و اختصار به پاریسی کتابت کرده شود» . در چند فصل :
۱- نوع فرایض ، ۲- اصحاب فرایض ، ۳- عصبیات . . . فصل در موانع میراث .

آغاز : الحمد لله منزل الاحکام به تمهید قواعد الاسلام و تمیز الحلال من الحرام . . . اما

بعد چون بحکم مبرم و قضای محکم الهی واجبات .

162 - N.M. 1972 : نستعلیق خوش ، سده ۱۱ هـ ، عنوانها شنگرف ، ص ۳ ، ناقص الآخر.

ارث = احکام فرایض

اساس الاسلام (منظوم)

از عابد . به سال ۱۰۶۴/۱۶۵۴ م سروده است . سر سال هزار و شصت چهار - گرچه کم بود فرصت بسیار . . . چون بدینگونه دادم انجامش - نام کردم اساس اسلامش . . . نبود از رحمت بدیع تو دور - عابد کاشش کنی محشور . در ۵ باب : ۱ - ایمان مجمل ، ۲ - نماز ، ۳ - روزه ، ۴ - زکاة ، ۵ - حج . هر باب در چند فصل است - از دیدگاه سنی .

آغاز : بسم معبود کل موجود - من له حمد کل محمود .

بنگرید به : اته : ۲۵۸۸ ، نسخه های فارسی ۴ : ۲۶۲۶ ، نگارنده «زبدة المعارف» ملا عابد لاجین شیعه بود و سراینده «اساس الاسلام» سنی است . اما هر دو همزمان هستند .

679 - N.M. 1961 : نستعلیق ، (محمد معین الدین ، ۱۲۵۲ هـ) ، عنوانها شنگرف ، در

هامش توضیحات دارد ، ۷۸ ص .

اساس المصلى

از بدر رکن مذکر مندی (یا بدر الدین بن رکن الدین مذکر مندی) . کهن ترین نسخه که فعلاً در دست است مورخ ۵۹۵۸ هـی باشد . (رک به : فهرست مشترک پاکستان از احمد منزوی) و نگارنده «پاکستان میں فارسی ادب» ۳ : ۸۲۸ نادرست این مؤلف را از قرن ۱۲ هـ شناخته است .

آغاز : حمد له . بدان اسعدک الله تعالی فی الدارین که در فتاوی کبیر و فتاوی ناصری .

142 - N.M. 528 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ص ۲۰ .

استحکام در مسایل صیام = رسایل استرآبادی ، رساله سوم

الفیه

متن عربی از ابی عبدالله محمد بن محمد مکی شامی عاملی جزینی شهید اول (۵۷۸۶) . مترجم ناشناس . یک هزار مسئله نماز در یک مقدمه و سه فصل و خاتمه . مقدمه در احکام نماز منقول از قرآن و حدیث . فصل ها : ۱ - مقدمات نماز ، ۲ - مقارنات نماز ، ۳ - مبطل (مبطلات) نماز ، خاتمه : خلل در نماز . از دیدگاه شیعی .

آغاز : ابتدا میکنم بذاتی که مستجمع است بجمع صفات کمال یعنی جمع صفات کمال بالفعل موجود است .

بنگرید به : ذریعه ۲ : ۲۹۶ .

824 - N.M. 1961 : نسخ ، سید حسن ، ۹ صفر ۱۳۶۵ هـ ، عنوانها شنگرف ، در مجموعه ، ص ۲۳ - ۱۱۰ ، در این نسخه لقب مؤلف «شمس الدین شهید اول» آمده است .

امینیه

از محمد امین عبیدالله موسنا بادی . همانکه شرح فرائض سجاوندی را به سال ۱۳۵۸ نگاشته است . (بنگرید در همین بخش ص ۸۳۹) . و «امینیه» را پس از ۱۳۵۸/۴۲ - ۱۳۵۱ م تألیف کرده است . (ایوانف : . . . «فتاوی امینیه» ، در فهرست مخطوطات شیرانی ۲ : ۲۹۵ نادرست تاریخ تألیف قبل از ۱۳۵۸ یاد شده است) .

مؤلف در آغاز جوانی در خدمت فقهای بخارا بوده و همانجا به فتوی نویسی آغاز کرده است . مسایل فقهی از دیدگاه سنی است .

آغاز : یا دائما للفضل علینا بتوفیق محاسدک . . . و بعد يقول العبد . . . محمد امین . . . لما صرفت معظم عمری و عنوان شبابی فی ملازمة الفقهاء الماهرین فی البلده .

بنگرید به : نفیسی ۱ : ۷ و ۶۳۳ . «برصغیر پاک و هند میں علم فقہ» از مولانا محمد اسحاق بهتی : ۱۹۷ «فتاوی امینیه» .

342 - N.M. 1967 : نستعلیق ، سده ۱۱۱ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۳۹۸ ص ، ناقص الآخر .

39-1971 N.M. نسخ و نستعلیق خوش ، حافظ کرم الله بن حافظ محمد امین خطیب عیدین متوطن خوشاب ، ۲۱ ذیقعدہ ۱۳۲۳ هـ ، ۴۴۴ ص . در آغاز نسخه چند قطعه تاریخ و نجات علمای خوشاب (پاکستان) آمده است .

انیس الواعظین

در بخش «فلسفه عملی» ص ۲۹۳ گذشت .

الاوراد

از شیخ بهاء الدین زکریا ملتانی (۵۶۶-۵۶۶ هـ) ، در مسایل فقهی و اذکار از دیدگاه عرفانی ، ج ۱۱۰ فصل .

آغاز : حمدله . قال الشيخ . . . بدانکه طریق شیخ شیوخ سلف استقامت است بر متابعت .
 بنگرید به : «احوال و آثار شیخ بهاء الدین زکریا ملتانی» از شمیم محمود زیدی ، راولپندی .
 «تذکره بهاء الدین زکریا ملتانی» از نور احمد خان فریدی ، ملتان . تذکره علمای هند : ۱۳۱ .
 N.M. 1961 - 1691 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۳۵۲ ص .

کنز العباد فی شرح الاوراد

از سولانا علی بن احمد غوری ساکن کزا متصل مانک پور . وی مرید شاه رکن الدین عالم
 ملتانی (م ۵۷۳۵) بود . شرح منصل است .

آغاز : اعظم المحامد لله العظیم و اکرام الصلوة علی رسوله الکریم .

بنگرید به : تذکره بهاء الدین زکریا ملتانی از نور احمد خان فریدی : ۲۸۲ ، تذکره علمای
 هند : ۱۳۱ و ۵۸۲ تعلیقات بر احوال شیخ ملتانی .

N.M. 1957 - 869 : نسخ ، سده ۹ هـ ، عنوانها شنگرف ، ورق اول افتاده ، آغاز : و سمیه
 بکنز العباد فی شرح الاوراد فان ، ۷۶۴ ص ، ناقص الآخر .

اوزان ، رساله در

در بخش «ریاضی» ص ۲۰ گذشت .

ایمان و احکام الصلوة ، رساله در صفت

نگارنده در مقدمه می نویسد : «این کتابی است در بیان صفت ایمان و احکام الصلوة که
 روشنائی دل ها ست و پرورش جانها ست» . بروش سوال و جواب .

آغاز : حمد متواتر و ثنای متکثر مر حضرت عالمیان را که انعام او عام است .

همان : گنج بخش ۴ : ۲۱۸۳ .

N.M. 1971 - 382 : نستعلیق ، ۸ شوال ۶۳ (۱۲) هـ ، ۶۰ ص .

ایمان و احکام الصلوة ، رساله در صفت

از ناشناس . در صفت ایمان و احکام نماز ، زکوة ، حج ، سنت ، فریضه و واجبات آبدست و
 نمازها و دعا و تسبیح ، بروش سوال و جواب .

آغاز : حمدله . بدان اسعدک الله تعالی فی الدارین که این کتاب معظم و مکرم در بیان
 صفت ایمان و احکام الصلوة .

۶۶۰ - ۱۹۶۱ N.M. : نستعلیق ، سده ۱۳۵۱ ، جدولبند ، کلمات عربی شنگرف ، ۶۴ ص .

ایمان و اسلام . . . ، رساله در صفت

از ناشناس . بروش «اگر ترا پرسند» و «جواب بگو» . در چهار فصل : ۱- معرفت ایمان ،
۲- شناختن خدا تعالی و اسلام و مسلمانی ، ۳- طهارت و نماز ، روزه و نماز و زکوة و حج .
آغاز : بدان اسعدک الله فی الدارین که این کتابیست در بیان ایمان و اسلام و نماز و روزه
و طهارت .

159/2 - 1972 N.M. : نستعلیق ، (میر مستقیم بلخی مزاری ، ۱۲۴۵ هـ ، در مدرسه ملا

نور محمد دیوان) ، ش ۲ مجموعه ، ۱۸۸ ص .

بیاض فقهی

870 - 1957 N.M. : نسخ و نستعلیق ، سده ۱۰۱۲ - ۱۲۴۵ هـ ، پراکنده ها در مسایل فقهی ،

۵۷ ص .

تجارت ، رساله در احکام

از ناشناس . بروش سوال و جواب .

آغاز : سوال : بیان فرمایند که هر گاه حکم این مسئله شرعی را که چنانچه زیدی .

746/5 - 1961 N.M. : نستعلیق ، (حاجی محمد ، ۱۲۴۷ هـ) ، عنوانها شنگرف ، ش ۵ در

مجموعه ، ص ۳۱۲ - ۳۲۹ .

تحفة الابرار

از محمد باقر بن محمد تقی گیلانی اصفهانی (م ۱۲۶۰ هـ) .

بنگرید به : ذویعه ۳ : ۴۰۴ .

وجیزه = منتخب تحفة الابرار

از محمد جعفر بن محمد صفی فارسی . در ۱۲۴۶/۳۱ - ۱۸۳۰ م انتخاب شده و در طهران

بچاپ رسیده است . در مسایل نماز از دیدگاه شیعی ، در شش «قسم» : ۱- نمازهای یومیه ، ۲- نماز
جمعه ، ۳- نماز عیدین ، ۴- آیات ، ۵- طواف ، ۶- نماز که به نذر و عهد و امثال آن لازم میشود .

آغاز : نحمدک اللهم اجعلنا . . . فاعلم اولاً اینکه نماز منقسم می شود بواجب و مستحب .
اول منقسم میشود به شش قسم .

بنگرید به : ذریعه ۲۵ : ۴۵ .

N.M. 1961 - 716 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ۱۴۲ ص .

N.M. 1961 - 746/1 : نستعلیق ، حاجی محمد ۵۱۲۴۷ ، عنوانها شنگرف ، ش ۱ مجموعه

گ ۲ - ۵۲ .

تحفة حسین شاهی

از ابو سعید علی قریشی . بنام جلال الدین ابو المظفر حسین شاه فرسانروای جونپور - هند
(۸۶۳ - ۵۹۰۵) نگاشته است . بروش سوال و جواب .

آغاز : حماد این حمیده جمیل و قصاد این ثنای جزیل مر خداوندی .

بنگرید به : گنج بخش ۴ : ۲۱۹۲ «تحفة حسین شاهی» و ۲۲۱۵ «حیرت الفقیه» از همین
نگارنده . سر آغاز نسخه موزه برابر با «حیرت الفقیه» می باشد و بناء بر گفته فهرست نویس گنج بخش
«حیرت الفقیه» بزرگتر از «تحفة حسین شاهی» می باشد . اما در هر دو نسخه موزه عنوان کتاب و نام
نگارنده و مهذلبه همانگونه آمده است که ما در بالا یاد کرده ایم .

N.M. 528/143 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ۱۳۰ ص .

N.M. 1957 - 915/5 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، ۷۷ ص .

تحفة الحسینی

از محمد اشرف بن محمد مرید حنفی قادری لاهوری . بروزگار عالمگیر (۱۰۶۸-۱۱۱۸ هـ) به
سال ۱۰۸۸ هـ (تحت الحفة الحسینی) ۱۶۷۷ م نگاشته است . در مسایل غسل و تلقین و تجهیز و تکفین
در شانزده فصل .

آغاز : الحمد لمن خلق آدم من التراب . . . بمقتضای قید الماء اشد من قید الحديد از وطن
مسطور در عسکر فیض اثر رسید .

همان : گنج بخش ۴ : ۹۴ - ۲۱۹۳ . آنجا از ماده «التحفة الحسینی» نادرست رقم ۱۰۹۳
استخراج شده است .

N.M. 1959 - 352 : نستعلیق ، بدر الدین رکنوی (رکن در بخش گجرات - پاکستان) ، ۲۷

ذیقعه ۵۱۳۱۹ ، عنوانها شنگرف ، ۲۰۲ ص .

تحفة زمانی

از عبدالله نیازی . ما شیخ عبدالله نیازی هندی را می شناسیم که خلیفه شیخ علائی بنیانگذار گروه مهدویه بود . اما در آخر عمر از عقیده مهدویت توبه کرد و در نودسالگی در . . . ۵۱ فوت کرد . (فقه‌های هند ۳ : ۲۴۸) . در ۲۱ فصل : ۱- مدح سنت و ذم بدعت . ۲- اوقات نماز ، ۳- فضیلت نماز ، ۴- زکوة ، ۵- روزه ، ۶- حج ، ۷- ذکر خدای تعالی ، امر بالمعروف ، ۹- احکام نکاح ، ۱۰- احکام عقیقه ، ۲- حرمت سرود ، ۲۱- مسایل متفرق . از نظر اهل تسنن .

آغاز : شکر مر خدا را که مومنان را به سنت نبوی راه نمود .

659 - 1961 N.M. - نستعلیق ، غرة رجب ۱۰۸۶ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۹۶ ص .

تحفة الصالحین

از محمد یوسف بن حافظ غلام حسین . به سال ۱۲۳۸/۲۳ - ۱۸۲۲ م . در مسایل فقهی و ادعیه ، بعنوان «مسئله» . از کتب اهل تسنن گزیده است .

آغاز : حمد و ثنا مر ایزد تعالی را که ایمان این مشتی خاک گوشه نشین ندامت را داده و ارواح در آدم علیه السلام بامر لطیف خود دمیده .

74 - 1959 N.M. : نستعلیق ، بخامه مؤلف ، ۱۲۳۸ هـ ، ۲۳۸ ص .

تحفة المصلی

از غلام درویش بن عبدالقادر بن صنعان بن فتاح بن محمود . به سال ۱۱۸۹/۱۷۷۵ م بروزگار میر محمد شریف خان در امتیاز گژه نگاشته است . در ۹۹ باب موافق ۹۹ نام خدا . کتاب اول : ایمان . کتاب دوم : نماز . کتاب سوم : روزه . . . سپس در زکوة و حج و عمره و احکام بیع و مسایل دیگر .

آغاز : الحمد لله رب العالمین که خلقت انسان را در موجودات جهت عبادت خود خاص گردانیده بمالیکان اعلی از خطاب انی اعلم ما لاتعلمون بنواخت .

579 - 1968 N.M. : نستعلیق ، غلام دستگیر بن غلام حسین بن محمد حبیب الله ، ۲۲

ربیع الاول ۱۲۳۶ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۲۸۳ ص .

تحفة النصایح (منظوم)

از یوسف گدا . معروف بد شاه راجو قنال دهلوی . به سال ۱۳۵۶/۱۷۵۷ م سروده است .

منظومه رائیه در احکام و آداب فرایض و سنن در ۵ باب .

آغاز : حمدی بگویم بی عدد مر خالق جن و بشر - کرده معلق آسمان هم اختران شمس و قمر .
بنگرید به : ایوانف : ص ۲۵۷ ، تذکره علمای هند : ۵۵۳ .

N.M. 528/21 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ناقص الطرفین (باب ۴ - ۴۵) ،
آغاز : اشرار را باشد چنان چون در جوازنی شکر ، ۱۴۴ ص .

N.M. 1958 - 602/3 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ش ۳ در مجموعه ،
ص ۱۴۴ - ۱۹۴ .

N.M. 1957 - 982/5 : نستعلیق شکسته آسبز ، عشق ، ۲۱ ربیع الثانی ۵۱۲۲۹ ، عنوانها
شنگرف ، ۱۲۶ ص .

N.M. 1957 - 668/3 : نستعلیق ، ملا مرزا جان و حافظ عطاء الله جان ماکن کریم پوره
(محلّه پیشاور) ، ۱۱ جمادی الاول . ۵۱۲۶ ، در مسجد کلان میدها ، جدوایند ، عنوانها شنگرف ،
در هامش و بین السطور توضیحات دارد ، ش ۱ مجموعه ، گ ۱ - ۵۹ .

N.M. 1959 - 282/2 : نستعلیق ، نبی بخش ، ذیقعه ۵۱۲۸۲ ، عنوانها شنگرف ، ۱۱۸ ص .
N.M. 1967 - 77 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، عنوانها شنگرف ، ۶۲ ص .

N.M. 1972 - 151 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، عنوانها شنگرف ، آغاز : گردد چو بالغ کودکی
فرض شناسی حق برو ، ۵۸ ص .

تحقیق الحق المبین فی اجوبه مسایل اربعین

از احمد سعید مجددی (۱۲۱۷ - ۱۲۷۷ هـ) بن ابو سعید مجددی (م . ۱۲۵۰ هـ) ، در پاسخ
چهل مسئله که بعضی از دوستان به نگارنده مطرح کرده بودند .

آغاز : الحمد لله الذی هدانا للصراط المستقیم . . . اما بعد نموده می آید که بعضی از دوستان
صمیم استفسار مسائل اربعین ازین لاشی .

همان : گنج بخش ۴ : ۲۱۹۸ . فقهای پاک و هند ۱ : ۷۳ - ۷۶ .
N.M. 1958 - 551 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ۶۶ ص .

تذکره قادریه

از غلام علی بن عبدالرحمان قریشی از مردم «کول» (علی گڑھ - هند) . بخواهش برادر بزرگ
خود عبدالقادر توکلی در اصول ارث نگاشته است . در چند باب : ۱- اعمال حساب در ۵ فصل . ۴-
عصبات ، ۵- هجت ، ۷- مخرج کبیر ، ۸- مخارج .

آغاز : لك الحمد وانت خير الوارثين لاعلم . . . این مختصر است در بیان اصول فرایض که مبتدی را تبصره و متبنی را تذکره بخشد .

بنگرید به : التریر : ۴۴۹ ، آنجا آمده که در این کتاب مسایلی مطرح شده که دادگاه های انگلیسی در هند از ۲۲ اکتبر ۱۸۱۱ م تا ۲۴ دسامبر ۱۸۱۳ م / ۲۸ - ۲۶ / ۱۲۲۶ هـ روی آنها تصمیم اتخاذ کرده و اعلام کرده است ، نیز رجوع شود به ترقیمه نسخه .

N.M. 409/B : نستعلیق ، (ماشاء الله بن محبوب شاه ، ۱۲۴۳ هـ) ، ش ۲ مجموعه ، گ ۱۸ - ۲۲ . ناقص الآخر ، تا باب هفتم ، در پایان نسخه نامه های دولتی دادگاه های انگلیسی در هند .

ترجمة الصلاة

از محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (م ۱۱۱۰ هـ) . در شرایط و آداب نماز .

آغاز : حمدله . اما بعد چنین گوید . . . که چون نماز عمده ارکان ایمان است می باید بنده مؤمن .

بنگرید به : ذریعه ۱ : ۲۱ «آداب الصلوة» ، ۱ : ۲۲ «آداب صلوة اللیل» ، ۴ : ۱۱۳ «ترجمة الصلوة» .

N.M. 1961 - 758 : نستعلیق ، محمد اسمعیل بن حاجی محمد بن درویش محمد بن حاجی محمد ، ساکن بندر مچھلی ، ۲۰ ربیع الاول ۱۲۷۰ (۱۱۱) هـ ، ۶۸ ص .

N.M. 1961 - 737 : نسخ ، سده ۱۳ هـ ، ۴ ص .

ترغیب الصلوة

از محمد بن احمد (بن) زاهد . بنام ابو المظفر محمد شاه . قبل از قرن ۱۰ هـ / ۱۶ م . در مسایل نماز از دیدگاه اهل تسنن در سه قسم و چند فصل . (تعداد فصول اختلاف دارد) .

آغاز : الحمد لله الذي جعل الصلوة وسيلة الى النجات و سببا لرفع الدرجات .

همان : گنج بخش ۴ : ۲۲۰۱ .

N.M. 1966 - 666 : نستعلیق ، هاشم بن مولانا عبدالجلیل ، ۳ صفر ۱۲۸۱ هـ ، عنوانها شنگرف ، آغاز افتاده از فصل هشتم شروع میشود ، ۱۲۵ ورق ، سپس تا ورق ۱۳۶ مطالب عرفانی و نوروز نامه حکیم ترمذی .

- 65 - N.M. 1962 : نستعلیق ، محمد خوشی ساکن کیلو من اعمال پرگنه هیلان (بخش گجرات ، پاکستان) شوال ۱۰۸۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، محشی ، ۴۷۴ ص .
- 300 - N.M. 1959 : نستعلیق ، محمد امین بن درویش محمد ، ۲۶ ذیقعدہ ۱۱۴۷ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۴۶۶ ص .
- 49/1 - N.M. 1978 : نستعلیق ، ملا عبدالوهاب ساکن خیر آباد ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ش ۱ مجموعه ، نسخه کامل .

تعزیزات اسلامی

- از مولانا محمد نجم الدین خان کاکوروی قاضی القضاات کلکتہ (م ۱۲۲۹/۱۸۱۴ م) . از کتابهای معتبر گزیده است . درباره تعزیر و تادیب در اسلام ، با عنوانهای مسئله .
- آغاز : بعد الحمد والصلوة می گوید بنده سرامر جنایات محمد نجم الدین ملقب بقاضی القضاات که این رساله ایست در باب تعزیزات مستخرجه از کتب .
- بنگرید به : ایوانف (کرزن) : عدد ۱۰۰۱ ، تذکره علمای هند : ۵۰۹ .
- 218 - N.M. 1973 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ۲۸ ص .

تهذیب الصلاة

- از شاه طیب (م ۱۱۵۲/۱۷۳۹ م) بن سید نعمت الله بلگرامی - از کتب فقه حنفی گزیده است . در مسایل نماز و روزه در یک «مقدمه» و سه «مقصد» متضمن ۱۹ باب و ۹ فصل و یک «خاتمه» - مقدمه در بیدار شدن از خواب و در خلا رفتن و آداب استنجا و استنقا . مقاصد : ۱- طهارت ، ۲- نماز ، ۳- صوم . خاتمه : بنای مسلمانی و مسئله اسقاط .
- آغاز : الحمد لله الذی خلقنا لمحض . . . این رساله ایست در بیان آداب خلا و طهارت و طریق وضو و غسل احتلام و جنابت و ترتیب نمازهای پنجگانه .
- بنگرید به : مآثر الکرام : ۴۹ ، نزهة الخواطر ۶ : ۲۳۷ (عدد) ، گنج بخش ۴ : ۲۲۰۴ نام نگارنده بهمانگونه آمده که در ترقیمه نسخه موزه یاد شده است .
- 115 - N.M. 1968 : نستعلیق ، عنایت الله ولد علی اکبر ولد شیخ برهان الدین ، ۱۹ ربیع الثانی ۱۱۳۴ هـ ، در مقام مقبره حضرت میر سید طیب ، عنوانها شنگرف ، ۳۷۴ ص ، در ترقیمه نام نگارنده «شاه طیب نعمت اللهی بلگرامی» آمده است .

تیسیر الاحکام

از قاضی شہاب الدین احمد دولت آبادی (م ۵۸۴۹/۱۴۴۶م) . در پنج باب .

آغاز : حمدلہ . . . حمد متواتر و ثنای متکثر حضرت صمدیت ذوالجلال .

ہمان : گنج بخش ۴ : ۲۲۰۵ .

۴۳۸ - N.M. 1958 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۲ ، آغاز نو نویس ، ۱۲۸ ص .

181 - N.M. 1972 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۲ ، عنوانها سنگرف ، ۱۰۲ ص .

جامع الرضوی = شرایع الاسلام . . .

جامع عباسی

از بہاء الدین محمد بن حسین عاملی (م ۵۱۰۳۱) . فقہ شیعہ در ۲۰ باب است .

آغاز : حمدلہ . . . اما بعد چون توجہ خاطر ملکوت اشرف اقدس کلب آستان علی بن

ابی طالب ،

ہمان : ذریعہ ۵ : ۶۲ ، گنج بخش ۴ : ۲۲۰۸ .

651/5 - N.M. 1957 : نستعلیق خوش ، شیخ نور محمد بلگرامی ، سدہ ۵۱۲ ، جدولبند ،

۲۳۵ ص .

745 - N.M. 1961 : نسخ ، سدہ ۵۱۳ ، با یادداشت مورخ ۲۸ ذیقعدہ ۱۲۴۳ھ ، عنوانها

سنگرف ، ۲۶۲ ص .

760 - N.M. 1961 : نستعلیق ، ۵ شعبان ۱۲۵۲ھ ، عنوانها سنگرف ، جدولبند ، نسخہ

کامل ، اندازہ رحلی .

380 - N.M. 1971 : نستعلیق ، مرزا فتح ، غرہ جمادی الثانی ۱۲۵۵ھ ، عنوانها سنگرف ،

۳۳۰ ص .

754 - N.M. 1961 : نسخ ، سدہ ۵۱۳ ، عنوانها سنگرف ، نسخہ کامل ، موریانہ زدہ و

وصالی شدہ و صفحات آن ناقابل شمار .

حاشیہ جامع عباسی

از شیخ محمد بن علی بن خاتون عاملی عینائی . بخواست و تصویب برہان تبریزی در

ربیع الثانی ۱۰۵۴/۱۶۴۴ م نگاشته است . در مقدمه می نویسد که اکثر اوقات کاتبان در حین کتابت و استنساخ حواشی «جامع عباسی» سهو و نسیان نمودند و من همه حواشی را بطریق شرح اینجا گرد آورده ام .

آغاز : بر ضمیر بنیر ارباب کیاست و خاطر عاطر اصحاب فراست پوشیده نیست .
بنگرید به : ذریعه ۶ : ۵۶ .

761 - N.M. 1961 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۵۷۸ ص .

حاشیه بر فقه امامیه

کسی متن محمد حسن (م ۱۲۶۶/۱۸۵۰ م) را گزیده است و شاید قسمتی از «جواهر الکلام فی شرح شرایع الاسلام» او باشد (ذریعه ۵ : ۲۷۵ برای جواهر . . .) حاشیه از شیخ مرتضی انصاری (م ۱۲۸۱/۶۵ - ۱۸۶۴ م) بن محمد امین تستری . مسایل طهارت و نماز است . باعنوانات «مقصد» و «فصل» .

آغاز : حمدله . اما بعد این چند کلماتی ست سود مند و فقراتی ست بهره مند که از رساله . . . منتخب و مختصر گردیده .

714 - N.M. 1961 : نستعلیق ، ۱۱ رجب ۱۲۷۶ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۱۵۸ ص .

حج ، رساله در مناسک

از عبدالرحمن جاسی . بتاریخ ۲۲ شعبان ۱۲۷۷/۱۴۷۳ م در بغداد نگاشته است . در فرایض و مناسک و مستحبات ارکان حج و عمره و آداب زیارت قبور در بقیع (مدینه) در ۸ فصل . (رک : «جاسی» از حکمت ص ۱۷۲) - مولانا عبدالغفور لاری در تكملة حواشی نفحات الانس : ۳۹ (چاپ افغانستان) مینویسد که حضرت ایشان (یعنی جاسی) در مناسک حج دو رساله نوشته اند یکی صغیر که مشهور است و یکی کبیر که . . . مشهور نیست . و این رساله کبیر بر اساس عقاید هر چهار مذهب اهل تسنن بوده است اما در هنگام سفر حجاز در عرفات گم شد . چون اصل مسوده این رساله در دست نبوده در پرده گمنامی ماند .

پس ما رساله در دست (نسخه موزه و همچنین نسخه های دیگر با مشخصات فوق الذکر) را میتوانیم رساله صغیر بنامیم .

آغاز : الحمد لله الذی جعل الکعبه البیت الحرام مثابة للناس .

289 - N.M. 1971 : نستعلیق ، محمد حسین قاضی ، جمعه ، سده ۱۲ هـ ، آغاز افتاده :

شوال ذوالقعد عشر ذوالحج تا طلوع فجر روز عید ، ۴۶ ص .

حجۃ الاسلام

از شمس (بن نور یا محمد) بن کمال . در نسخہ های کتابخانہ گنج بخش نسبت نگارندہ «صابری» و «انصاری نبیانی» آمدہ است (گنج بخش ۲ : ۴۹۹) . بمناسبت پنج اصل اسلام در پنج باب نگاشته است - ۱- ایمان و مسایل اعتقادی ، ۲- نماز ، ۳- زکات ، ۴- روزہ ، ۵- حج . فقہ اہل تسنن است و در آن از «نوادر فتاوی» و «ترغیب الصلوات» وغیرہ استفادہ شدہ است .

آغاز : الحمد لله المحمود في جميع المكان . . . اما بعد حمد میگوید مؤلف این مسایل پرمعانی اسیدوار رحمت سبحانی .

200 - N.M. 1968 : نستعلیق ، قاضی نور الہمی بن بدر الدین ، برای میان رحمت ، سدہ ۵۱۳ ، عنوانها شنگرف ، در آغاز فہرست مطالب دارد ، ۳۴۷ ص .

حدیقۃ المتقین فی معرفۃ احکام الدین لارتقا معارج الیقین

از محمد تقی بن مقصود علی مجلسی اول اصفہانی (م . ۱۰۷۰ھ) . بہ مال ۵۴/۵۱۰۶۴ - ۱۶۵۳ م نگاشته است . در یک مقدمہ در فضیلت نماز و پنج باب : ۱- طہارت ، ۲- نماز ، ۳- زکات و خمس ، ۴- روزہ ، ۵- حج ، خاتمہ در بعضی معاملات مهم . فقہ شیعی است .

آغاز : حمدلہ . . . اما بعد . . . این رسالہ ایست در بیان عبادات بوامطۃ التماس جمعی .

بنگرید بہ : ذریعہ ۶ : ۳۸۹ ، گنج بخش ۴ : ۲۲۱۳ .

736 - N.M. 1961 : نسخ و نستعلیق ، سدہ ۵۱۳ ، عنوانها شنگرف ، ۳۳۸ ص .

768 - N.M. 1961 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۳ ، جدولبند ، عنوانها شنگرف ، ۲۹۶ ص .

755 - N.M. 1961 : نستعلیق ، لطف علی متخلص بہ جلال متوطن صوبہ بہار ، ۲۴ رجب

۵۱۲۲۴ ، عنوانها شنگرف ، ۴۱۰ ص .

709 - N.M. 1961 : نستعلیق ، سید کلام الدین فرخ آبادی ، ۲۵ رمضان ۵۱۲۵۹ ، برای

سید نجابت علی جون پوری ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ، ۴۶۲ ص .

حقیقت الفقہ

متن عربی از محمد انوار اللہ بن حافظ محمد شجاع الدین قندھاری دکنی . در تاریخ فقہ و

احوال امام اعظم ابو حنیفہ نعمان بن ثابت (م . ۱۵۰ھ) .

ترجمہ حقیقت الفقہ

از ابو تراب محمد عبدالجبار آصفی ملکہ پوری. بہ تاریخ ۱۴ شوال ۱۳۳۲ھ/۱۹۱۴م بیان رسانده است .

آغاز : (مقدمہ) : الحمد لله الذی ارسل رسولہ بالهدی و دین الحق لیظہر علی الدین. (متن) : حمدلہ . . . اما بعد خیر خواه اسلام بفتقر الی اللہ محمد انوار اللہ . . . بخدست اهل اسلام گذارش میکند.

بنگرید بہ : امتیاز علی عرشی : «سقالات عرشی» چاپ لاہور . ۱۹۷۰م مقالہ بعنوان «مولانا آصفی اور ان کی شاعری» در صفحات ۴۴۸ - ۵۹۲ و برای «حقیقۃ الفقہ» ص ۴۸۴ .

134 - N.M. 1966 : نستعلیق ، بخامہ مترجم ، ۱۴ شوال ۱۳۳۲ھ ، ۱۱ + ۲۷۵ ص .

حیات الصائمین

از محمد ہاشم بن عبدالغفور توی مندی . در مدت ۱۷ ربیع الآخر ۱۱۳۱ھ-۱۷ ذی الحجہ ۱۱۳۳ھ/۱۷۱۹-۱۷۲۱م نگاشته است . در مسایل روزہ در یک مقدمہ و چہارده باب . مقدمہ درحقیقت و شرایط و محاسن و اقسام صوم : ابواب ۱- نیت صوم ، ۲- مسایل رویت ہلال ، ۳- فسد صوم و واجب کنندہ قضا و کفارت ، ۴- مفسد صوم کہ موجب قضا است بلا کفارت ، ۵- اشیای کہ بآنها روزہ فاسد نمی شود ، ۱۰- اقسام صیام ، ۱۴- اعتکاف .

آغاز : سبحانک لاعلم لنا الا ما علمتنا . . . جوامع محامد و ثناء و مجامع ستائش بی ریا مر حضرت داوری را جل شانہ .

26 - N.M. 1976 : نسخ ، سدہ ۵۱۲ھ ، عنوانها شنگرف ، ۵۳ ص .

حیرت الفقہ - ۱

از محمود طاهر غزالی .

آغاز : حمدلہ . میگوید بندہ ضعیف گنہ کار امید وار رحمت پروردگار محمود طاهر غزالی . (برابر با «کتاب السعادات فی معرفت العبادات» از ہمین غزالی) .

662 - N.M. 1961 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۲ھ ، عنوانها شنگرف ، ۳ ص .

حیرت الفقہ - ۲

در نسخہ موزہ نام نگارندہ زیامدہ اما وی در این کتاب شیخ نظام الدین را ستایش کردہ است

این کتاب را به عنوان تحفه به آستان او برده است ، در نسخه کتابخانه گنج بخش شماره ۴۲۸۳ نام نگارنده محمد عباس آمده است . (گنج بخش ۴ : ۲۲۱۵) . در مسایل نماز ، زکات ، روزه ، نکاح ، طلاق ، فرائض ، بروش سوال و جواب .

آغاز : درود نا معدود درگاه حضرت صمدیت شیخ المشایخ نظام الدولت والدین .

N.M. 1961 - 670/A : نستعلیق ، سده ۱۱۱۱ ، ص ۱۲ .

حیرت الفقہ - ۳ = تحفه حسین شاهی

خلاصه الاحکام

از ناشناس . در صفت ایمان ، احکام نماز ، فرائض اسلام ، روزه ، زکات ، حج ، غسل ، فرائض ، واجبات ، سنت ، نوافل ، مستحبات ، دعا و تسبیح . . . بروش اگر ترا پرسند و بگو .
آغاز : حمد متواتر و ثنای متکثر مر حضرت بی نیازی را که انعام او عام است .

N.M. 1961 - 658 : نستعلیق ، محمد شهاب الدین عرف محمد یوسف ولد قدر الدین بن

قاضی عبدالقادر متوطن اوئده ؟ ، ۲ رمضان ۱۱۱۶ هـ (دراصل این رقم بدینگونه آمده است ۱۱۱۶) .
در نظام آباد ، ۷۶ ص .

خلاصه الاحکام فی دین الاسلام

از احمد ابو قاسم بن احمد طایفی . در غره صفر ۵۷۵۰/۱۳۵۴ م برای پسر خود نگاشته است .
فقہ حنفی است در ۱۰ باب در ۲۵ فصل . فهرست ابواب : صفت ایمان و شناختن مذهب ، ۲- احکام استنجا ، ۳- احکام وضو - ۴- احکام غسل جنابت ، ۵- احکام عتی که زنان را باشد ، ۶- احکام بانگ نماز ، ۷- احکام نماز ، ۸- حق زن بر شوی و حق شوی بر زن ، ۹- حق فرزند و پدر و مادر و حق والدین بر فرزند ، ۱۰- کلمات کفر .

آغاز : حمدله . . . جز از خواندن علم شریعت و دانستن احکام دین و شرایط اسلام چاره

نیست .

همان : اته : ۲۵۶۲ نام نگارنده محمد بن احمد بن ابو القاسم آمده ، گنج بخش ۴ : ۲۲۱۸

آنجا نام مؤلف محمود احمد بن محمد بن ابو القاسم یاد شده است .

N.M. 1961 - 661 : نسخ ، سده ۱۱۱۲ ، ۱۸۶ ص ، ناقص الآخر (باب دهم ادامه دارد) .

خلاصه الاسلام

از اسماعیل بن لطف الله باخرزی که «خلاصه اللغات» را پیش از ۹۱۶/۱۰۱۰ م نگاشته

بود . (نفسی ۲ : ۸۱۴) . در مقدمه می نویسد : «هر چند متقدمان را در باب مسایل ایمان و اسلام . . . تصالیف بسیار . . . واقع بود فاما بعضی را در غایت اشکال و اغلاق دیدم . غواصی بحار کتب معتبر کردم و از آنجا درر مسایل صحیحه بساحل آوردم و از الفاظ عجیبه غریبه احتراز کردم . . . و از برای فارسی خوانانان بیست و دو باب ترتیب دادم» فهرست ابواب مانند «کنج بخش ۴ : ۲۲۱۹» باب دهم این کتاب در ادای قرأت در نماز است .

آغاز : حمد و سپاس و ثنای بی قیاس خداوندی را که مجموع مخلوقات را از کتم عدم بصحرای وجود آورده .

۱۳۹ - N.M. 1965 : نستعلیق خوش، عبدالرحمن اکبر آبادی ، ۹ جمادی الاول ۱۱۰۲ هـ ، جدولبند ، عنوانها شنگرف ، ۸۸ ص ، در پایان آن آیت الکرسی و ادعیه آمده است .

خلاصه الفقه - ۱

از عبداللطیف لاهوری، فقه اهل تسنن است در ۱۸ باب و هر باب در چندین فصل. (همان : کنج بخش ۴ : ۲۲۲۰) .

آغاز : حمدله . صلاة . اما بعد حمد و ثنای مر حضرت واجب الوجود ، درود بی انتها بر خاتم انبیاء که .

۶۸ - N.M. 1952 : نستعلیق ، ۲۷ ذی قعدة . ۳ جلوس ؟ سده ۱۱۱ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۴۹۲ ص .

۴۹/۲ - N.M. 1978 : نستعلیق ، ملا عبدالوهاب ساکن خیر آباد (کاتب مجموعه) ، سده ۱۲ هـ ، ش ۲ مجموعه ، ۲۳۸ ص .

خلاصه الفقه - ۲

از ناشناس . در ۱۲ باب : ۱- توحید ، ۲- صفت رسول الله ، ۳- ایمان ، ۴- فرایض ، ۵- حیض و نفاس ، ۶- واجبات و حکم شرع ، ۷- وضو و غسل و تیمم و مسح ، ۸- نماز ، ۹- روزه ماه رمضان ، ۱۰- کفارت روزه ، ۱۲- صدقه فطر و اضحی . (مطالب این کتاب شباهت با خلاصه الفقه لاهوری دارد و شاید کوتاه شده آن کتاب باشد) .

آغاز : الحمد لله الحمد لله یعنی مکرر سپاس و ستایش یعنی صفت کردن نیکو مر خدای تعالی را .
۳۶ - N.M. 1972 : نستعلیق ، شیخ احمد و شیخ جمال ، بدستگیری شیخ شجاعت الله عرف شیخ بهاری . ساکن قصبه باری مضاف اکبرآباد ، ۷ جمادی الاول ۱۱۰۷ هـ جلوس عالمگیری (= ۱۱۱۵ هـ) عنوانها شنگرف ، ۳۶ ص .

خلاصۃ الکیدانی

متن عربی از لطف اللہ نسفی کیدانی (زنده در حدود . . ۹۰ھ) مسایل نماز است بر اساس فقہ حنفی .
بنگرید بہ : ایوانف ۱ : ۴۵۰ «مطالب المصلی» ، تذکرہ مصنفین درس نظامی . ۲۰۹ .
چاپ دوم .

سراج الصلوٰۃ و فوز النجاة = ترجمہ خلاصۃ الکیدانی

از عبدالسلام ساکن خان آدرہ .

N.M. 528/185 : نستعلیق خوش ، کرم اللہ ولد میان خلیل ساکن پرابالی ، ۲۰ مجرم
۱۱۳۳ھ ، متن شنگرف ، ورق اول افتادہ ، آغاز : عاری از متن و معانی آن فہم کردن نتواند ،
۱۱۸ ص .

شرح خلاصۃ الکیدانی

از محمد امین بن محمد امام . بنام سلطان ابو الفتح محمد شیوخ ؟ بہادر خان و برای مولانا
جلال الدین یوسف خوانی نگاشته است . وی در جاہای مشکل و مغلق متن از نگاشته های خواجہ محمد
پارما (م ۸۲۲ھ) و خوانی مذکور (کہ وی نیز بر خلاصۃ الکیدانی شرحی نوشته است) و نوشته های
علماء و فضلاء دیگر بہرہ بردہ است .

آغاز : حمد بیحد مر واجب الوجودی را کہ از فرض اشتراک دارندہم اباحت مثل و مانند
مبرا است .

ہمان : گنج بخش ۴ : ۲۲۲۲ .

N.M. 1957 - 653/6 : نستعلیق ، امان اللہ بن اخوند عمر خویشگی ، ۲ صفر ۱۱۱۷ھ ،
متن شنگرف ، ش ۴ در مجموعہ ، گ ۶۳ - ۹۴ .
N.M. 1957 - 655/54 : نستعلیق ، غلام احمد بن محمد ہاشم سندو ، در مسجد پنجگرایان
(پنجاب) ، برای فرزندانش ، ۱۹ کتک ۱۹۲۴ ب (= ۱۲۸۴ھ) ، ۱۴۸ ص .

درج المسایل

از محمد جلال الدین بن پیر محمد . مسایل اساسی و لازمہ را از کتب فقہ حنفی گزیدہ است .
آغاز : جملہ . ہی گوید اضعف العباد محمد جلال الدین . . کہ جمع کردم این مسایل را
از کتب معتبرہ کہ شاذ و ناذ اند فی دین الاسلام .

655/31 - N.M. 1957 : نستعلیق ، محمد غازی بن محمد عثمان بن شیخ الشیوخ میان
شیخ دائرا عرف قریشی، ساکن در پرگنہ کوٹ شجاع آباد، شعبان (سال کتابت محو شدہ)، سدہ ۵۱۲،
۱۳۲ ص .

دستور الاحساب = نصاب الاحساب

دستور الفرائض

نگارندہ نام خود را نیاوردہ است اما دربارہ خود چنین فی نویسد : «اللہ تعالی . . . نام این
بیچارہ را بواسطہ علم فرائض در جہان مشہور گردانیدہ و توفیق ارزانی داشت تا چند بار کتاب در علم
فرائض و حسابیات بزبان عربی است تصنیف کردم . اما بعضی فارسی خوانان از فواید این علم بواسطہ
عربیت محروم ماندند . خواستم تا ایشان را نیز ازین علم نصیب باشد . . . این کتاب را تصنیف
کردم» - مؤلف مسایل را از دیدگہ حنفی و شافعی بیان کردہ است . در ۳۰ باب : ۱- فضیلت
علم فرائض ، ۲- در بیان آنکہ چون کسی از دنیا برود از مال او بہ چہ چیز ابتدا باید کرد ، در سہ
فصل ، ۳- در بیان آنکہ اگر در ذمہ مردہ وام باشد ، مال او باشد یا نباشد حکم آن چگونه باشد ،
در سہ فصل ، ۴- وصیت از کی درست باشد و از کی درست نباشد و حکم آن چیست ، در دو فصل ،
۵- اصحاب فرائض کی اند و چند اند ، در سیزدہ فصل ، ۱- مناسخہ و حکم آن ، ۲- حکم مفقود،
در دو فصل ، ۳- مسایل امتحانی و مسایل عرب .

آغاز : حمدلہ . اما بعد بدانکہ اسعدک اللہ تعالی کہ چون صنایع قدیم و مہدی حکیم شکوت
دل ضعیف را .

671 - N.M. 1961 : نستعلیق ، حسین علی ساکن کوند بلی ، ربیع الاول ۱۲۶۶ھ ، برای
عبداللہ فاروقی ، عنوانها شنگرف ، ۲۸۸ ص ،

راحت القلوب

از عبد (عبید) اللہ بن احمد البخشردی ؟ الخرافی . از ہدایہ و وقایہ و نہایہ و امثالہم گزیدہ
است . شامل صد مسئلہ در فرائض و واجبات، سنن و آداب ، مکروہ و منہی و حلال و حرام . مؤلف
چنین می نویسد : «این رسالہ ایست در بیان صد مسئلہ اما در ضمن این دو ہزار مسئلہ است» .

آغاز : حمدلہ . اما بعد این رسالہ ایست در بیان صد مسئلہ .

ہمان : گنج بخش ۴ : ۲۲۳ ، آنجا نام نگارندہ عبداللہ بن احمد بن الجزری جانی آمدہ است .

994/16 - N.M. 1957 : نستعلیق ، ذیقعدہ ۱۱۹۵ھ ، برای احمد خان نوری زئی سردار

بلخ ، عنوانها شنگرف ، ۱۲۴ ص .

رسالة قاضی قطب

از قاضی قطب الدین کاشانی دانسته شده و به همین عنوان مشهور و طبع شده است . رساله درسی است در بیان مسایل ایمان و نماز ، بروش اگر ترا پرسند و جواب بگو .
 آغاز : حمدله . بدانکه ایمان اقرار کردن است بزبان یعنی گفتن کلمه طیبہ .
 رک : گنج بخش ۴ : ۲۲۳۲ .

المنیر فی مسایل الخطیر = شرح رساله قاضی قطب

از نظام الدین ابو المرتضی یار مجد حسنی . به تاریخ غره رمضان ۱۰۷۳/۱۶۶۳ م بدان آغاز کرده و در سلخ شوال همان سال به پایان رسانیده است .
 آغاز : (مقدمه) : اللهم لك الحمد على نعمائك . . باعث تسوید این ارتقام و محرک تصویر این ارتسام . (شرح) : مسئله بدانکه ایمان اقرار است بزبان یعنی کلمه طیب قال الازهری .
 همان : گنج بخش ۴ : ۲۲۳۴ .

86 - 1962 N.M. : نستعلیق ، محمد علی بن فتح محمد ، سده ۱۱۲۰ ، باسهر مورخ ۱۲۴۷ھ ،

۱۷۴ ص ، محشی .

13 - 1966 N.M. : نستعلیق ، محمد رمضان نجار ، سده ۱۱۳۰ ، عنوانها شنگرف ، ۱۷۸ ص .

رسایل استر آبادی

از مجد مهدی (م ۱۲۵۹ھ) بن محمد شفیع استر آبادی شیعی .
 دارای رسایل زیر می باشد :

۱- مہارت در مسایل طہارت ص ۲ - ۱۲۲

به سال ۱۲۴۸ھ/۳۳ - ۱۸۳۲ م و بروزگار سلطان نصیر الدین حیدر شاہ فرمانروای اودہ (۵۳ - ۱۲۴۳ھ) نگاشته است . در ۳ فصل : ۱- احکام آب ، ۲- احکام چاہ ، ۳- آب استنجا ، ۴- آب مصاف ، ۵- آب بقیہ ، ۱- حرمت استعمال ظروف طلائی و نقرہ ای ، ۲- مس میت ، ۳- احکام اموات .

آغاز : بعد از حمد حضرت معبود و درود شفیعان یوم موعود . . . این است مہارت در بیان

مسایل طہارت کہ باوجود عدم فرصت .

بنگرید بہ : ذریعہ ۲۳ : ۲۸۶ .

۲- ممتاز در مسایل نماز ص ۱۲۲ - ۲۲۱

به سال ۱۲۳۷/۵ - ۲۲/۲۲۱ م نگاشته است . در یک مقدمه و چهار فصل و یک خاتمه . مقدمه در شرایط وجوب نماز - فصول : ۱- واجبات نماز ، ۲- مستحبات نماز ، ۳- محرمات نماز ، خاتمه در ملحقات نماز .

آغاز : حمد و سپاس خداوندی راست که دور است از ادراک عقول و حواس ، درود بقیاس پیغمبری را رواست .

بنگرید به : ذریعه ۲۲ : ۲۲۴ .

۳- استحکام در مسایل صیام ص ۲۲۴ - ۲۷۶

به سال ۱۲۴۳/۵ - ۲۸/۱۸۲۷ م در ۱۴ فصل نگاشته است . ۱- شرایط محبت روزه ، ۲- اسرار روزه ، ۳- اقسام روزه ، ۴- روزه نافله ، ۵- روزه مکروه ، ۶- روزه حرام ، ۷- محرمات روزه ، ۸- کیفیت نیت روزه ، ۹- مکروهات روزه ، ۱۰- آداب روزه .

آغاز : الحمد لله الذی جعل الصوم . . . اما بعد چنین گوید . . . این رساله ایست مسمی باستحکام در بیان مجملی از مسایل صیام که باستدعای جمعی از احباب التماس .

بنگرید به : ذریعه ۲ : ۱۸ .

720 - 719 - N.M. 1961 : نستعلیق ، رساله اول و دوم باشماره ثبت 719 - 1961 و مورخ ۱۲۳۷/۵ . رساله سوم باشماره 720 - 1961 مورخ ۲۱ رجب ۱۲۴۳/۵ .

روزه

در ترقیمه نسخه موزه نام نگارنده سید محمد باقر بن محمد تقی موسوی رشتی آمده است ، (آیا همان مؤلف «مطالع الانوار» که در ۱۲۶۰/۵ - ۱۸۴۴ م در گذشته است . رک : ذریعه ۲۱ : ۱۴۲ شماره مسلسل ۴۳۳۳) .

مسایل روزه است از دید شیعی ، بروش سوال و جواب .

آغاز : کتاب الصوم ، سوال : زن در ایام صوم میتواند در آب رود بدون آنکه سر را داخل آب کند .

746/2 - N.M. 1961 : نستعلیق ، حاجی محمد ، ۱۲۴۷/۵ ، ش ۲ در مجموعه ،

ص ۱۰۶ - ۱۰۲ .

زینت العباد الکبری

از زین العابدین (م ۱۳۰۸/۹۱ - ۱۸۹۰ م) بن مسلم مازندرانی حائری . در مسایل حلال و حرام ، احکام طهارت و نماز و روزه و سایر عبادات و معاملات از دید شیعی .

آغاز : حمدله . و بعد چنین گوید اقل عباد زین العابدین ابن مسلم المازندرانی . . . که این چند مطوری ست از ضروری مسایل حلال و حرام .

بنگرید به : ذریعه ۱۲ : ۹۳ شماره مسلسل ۶۱۰ - ۶۱۱ .

756 - 1961 N.M. : نسخ ، جعفر . . الجاهری ، سده ۵۱۳ ، عنوانها شنگرف ، ۱۵۴ ص .

753 - 1961 N.M. : نستعلیق خوش ، سده ۵۱۳ ، ۷۴ ص .

زینت العباد الصغری

از همان مؤلف . کوتاه شده «زینت العباد الکبری» است با حواشی . در مسایل نماز .

آغاز : حمدله . و بعد چنین گوید احقر خلق الله زین العابدین . . . که این مختصر است از رساله زینت العباد که .

713 - 1961 N.M. : نستعلیق ، ۱۷ ذیقعه ۵۱۲۸۲ ، ۶۲ ص . در لابلائی متن ، حاشیه

نیز آمده است .

سراج الصلوة و فوز النجاة = ذیل «خلاصه کیدانی»

سراجیه = فرایض سجاوندی

سند الاسلام

از سید فتح الله بن سید باقر حسین سیکری . بتاریخ ۲۷ شوال ۱۰۶۲/۱۶۵۲ م نگاشته است . از کتب فقهی اهل تسنن گزیده است و بمناسبت پنج اصل دین در پنج باب تقسیم کرده است : ۱- توحید و کلمه توحید در ۱۶ فصل ، ۲- نماز اهل شریعت و طریقت و حقیقت در ۳ فصل ، ۳- زکوة در ۵ فصل ، ۴- فضیلت روزه تطوع و فرض از خاص و عام و خاص الخاص در ۵ فصل ، ۵- حج و عمره و احرام و ادعیه مربوط به آن در ۲۳ فصل .

آغاز : حمدله . فیقول العبد الضعیف النحیف درویش باب الله . . . این کتابیست مسمی به سند الاسلام در بیان علم فقه و پنج باب بمقابله چیز که بنای مسلمانی بر آن پنج است .

N.M. 1969 - 356 : نستعلیق خوش ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، سرلوح ، جدولبند ،

۴۱۲ ص .

سوال و جواب - ۱

از سید محمد باقر بن محمد تقی موسوی رشتی (برگ اول ، یادداشت کاتب) مسایل پراکنده است از دید شیعی . بروش سوال و جواب .

آغاز : حمدله . سوال : ادخال حشفه در فرج زن باعدم انزال منشاء وجوب غسل بر طرفین میشود .

N.M. 1961 - 746/3 : نستعلیق ، حاجی محمد ، ۱۲۴۷ هـ ، ش ۳ در مجموعه ، ص ۱۰۴ -

۲۳۸ .

سوال و جواب - ۲

از حسن بن امان الله دهلوی و دیگران چند پرسش دینی بخدست حاجی سید محمد باقر رشتی ارسال کردند و هرچه جواب دریافتند حسن دهلوی در این مجموعه گرد آورده است . مسایل فقه شیعی است بروش سوال و جواب .

آغاز : حمدله . و بعد ذکر سوالی چند است که احقر العباد حسن بن امان الله دهلوی و دیگران از جناب . . . سید محمد باقر رشتی نموده و بجواب ایشان بهره مند گشته .

N.M. 1961 - 746/6 : نستعلیق ، (حاجی محمد ، ۱۲۴۷ هـ) ، عنوانها شنگرف ، ش ۶ در

مجموعه ، ص ۳۳۰ - ۳۴۰ .

سوال و جواب - ۳

سوالات از نعیم الدین ساکن بردوان پرگنه حویلی دها که جلال پور در سال ۱۲۲۹ هـ / ۱۸۱۴ م از میرزا پور به شاهجهان آباد آمد و آنجا با شاه عبدالعزیز محدث دهلوی (م ۱۲۳۹ هـ) بیعت نمود و چند سوال دینی و دنیاوی که از سال ها در خاطر داشت به محدث دهلوی مطرح کرد و از وی جواب دریافت .

آغاز : بعد حمد رب العالمین و نعت سید المرسلین . . . واضح باد که عامی گنہکار نا لایق نعیم الدین .

N.M. 1957 - 909/31 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ش ۱ در مجموعه ، ورق ۱ - ۸ .

سیفیہ

از سید مہدی علی بن سید مقصود علی . بہ سال ۱۲۳۱ھ (= حساب شرح شریف) / ۱۸۱۶م
بنام میرزا سیف الدین حیدر خان بہادر جنگ بن میرزا حسام الدین حیدر خان بہادر حسام جنگ
متخلص بہ ناسی نگاشته است ، سبائل فقہ شیعہ است در پنج «بند» : ۱- ایمان ، ۲- طہارت ، ۳-
نماز ، ۴- روزہ ، ۵- زکات و خمس .

آغاز : حمد حمید کہ اگر انامل انام و اصابع خاص و عام بشمار اوصاف بی شمارش تا بروز .

ہمان : فہرست مخطوطات شیرانی ۲ : ۲۹۱ .

750 - 1961 N.M. : نستعلیق ، مدہ ۵۱۳ ، ۸۷ ص .

شجرۃ الایمان = عہد نامہ

از عبد اللہ . در ۶۱ باب : ۱- عہد ہای خدای تعالی کہ در روز میثاق با تمام ذریت آدم
گرفته بود ، ۱- توبہ و بیعت و مرید ہمچو طریق آنحضرت (ص) ، ۳- کلمہ طیبہ ، ۴- طہارت ، ۵-
حیض و نفاس ، ۶- نماز ، ۷- واجبات نماز ، ۸- سنت و آداب نماز ، ۹- شکنندہ نماز ، ۱۰-
مکروہات نماز ، ۲- اوقات نماز پنج گانہ ، ۳- سجدہ تلاوت ، ۴- کلمات و افعال حرام متعلق
بہ اعضای جسم ، ۵- نماز و ادعیہ ماہ ربیع الاول ، ۶- ادعیہ ، ۶۱- ادعیہ وضو و نماز .

آغاز : آورده اند کہ چون بنده مومن مسلمان کلمہ طیبہ میگوید فرشتہ آن کلمہ را بہ سوی
درگاہ حق سبحان می برد .

102 - 1968 N.M. : نستعلیق ، برای عطای شاہ ، سدہ ۵۱۲ ، عنوانہا شنگرف ، ۱۶۸ ص .

شرایع الاسلام فی مسایل الحلال و الحرام

متن عربی از نجم الدین جعفر بن حسن معروف بہ محقق حلی (م ۵۶۷۶) . فقہ شیعہ است
(رک بہ : ذریعہ ۱۳ : ۴۷) .

جامع الرضوی = ترجمہ و شرح شرایع الاسلام . . .

از عبد الغنی بن ابوطالب کشمیری . بروز کار افرا سیاب بیگ نایب استان دار کشمیر (۶۶-۱۱۶۱ھ/
۵۳ - ۱۸۴۸م) نگاشته است .

آغاز : الحمد لله الذی اوضح لعبادہ سبیل . . . اما بعد محرر این اوراق و مسود این ارقام
مستغرق بحار معاصی و معایب .

770 - N.M. 1961 : نستعلیق ، سید احمد علی ، ۱۶ صفر ۱۲۷۲ هـ ، عنوانها شنگرف ،

۲۸۶ ص .

762 - N.M. 1961 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، جدولبند ، عنوانها شنگرف ، ۳۸۰ ص .

شک و سهو

از سید محمد باقر بن محمد تقی موسوی رشتی . در حکم شک و سهو است که در هنگام بجا آوردن دستورات دینی رخ میدهد (بنگرید به : ذریعه ۱۴ : ۲۱۱ و ۲۱۶ آنجا چند رساله در این موضوع ذکر شده است) .

آغاز : الحمد لله الذی خلق الانسان علمه البیان . . . این رساله در بیان احکام شک و سهو است و در این دو مقام است .

746/4 - N.M. 1961 : نستعلیق ، حاجی محمد ، محرم ۱۲۴۷ هـ در فیض آباد ، ش ۴ در

مجموعه ، ص ۲۴۰ - ۳۰۷ .

شکوک الصلاة

از محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (م ۱۱۱۰ هـ) . در احکام شک و سهو در نماز . در یک مقدمه و پنج فصل و یک خاتمه . مقدمه در اصطلاحات . فصول : ۱- خلل عمدا در نماز ، ۲- احکام سهو ، ۳- احکام شک ، ۴- احکام متفرقه شک و سهو ، ۵- احکام سجده سهو ، خاتمه در علاج کثرت شک و سهو .

آغاز : الحمد لله الذی ازاح الظلمات الشبهات . . چنین گوید خاک راه سالکان سالک شرع مبین .

همان : ذریعه ۱۴ : ۲۱۶ .

159 - N.M. 1962 : نسخ ، سده ۱۲ هـ ، ۳۲ ص .

738 - N.M. 1961 : نسخ ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۳۹ ص .

صلاة مسعودی

از مسعود بن محمود بن یوسف سمرقندی . از فقهایی احناف قرن ۵۷/۱۳ م است و در ماوراء النهر زندگی می کرد . در مسایل نماز در دو مجلد است .

آغاز : (ج ۱) : الحمد لله الذی اعز العلم والعلماء و اذل الجهل والجهلاء . (ج ۲) :

الحمد لله الذی و عدالجنة للمطیعین بکرمه و منه .

بنگرید بہ : گنج بخش ۴ : ۲۲۴۸ ، نفیسی ۱ : ۱۰۵ .

N.M. 528/176 : نستعلیق ، ماہی ، ۲۲ ربیع الاول ۲۱ جلوس محمد شاہی (= ۱۱۵۱ھ) ،
عنوانها شنکرف ، دفتر معاملات ، آغاز : باید دانست کہ زکوٰۃ دادن فریضہ است ہم نص قرآن ،
ص ۵۵ .

N.M. 1973 - 139 : نستعلیق ، حافظ عبداللہ (بن محمد صادق ، بیخامہ تازہ) ، در قصور ،
۱۵ رجب ۱۱۵۲ ، عنوانها شنکرف ، ۳۸۲ ص ، موریانہ زدہ .

N.M. 1957 - 247/23 : نستعلیق ، مدہ ۵۱۲ ، دفتر اول ، ۴۶ ص ، ناقص الآخر .

N.M. 1957-655/30 : نستعلیق ، محمد ہاشم بن محمد صلاح قوم نارو ساکن اولکنہ ، ۸
ربیع الثانی ۱۱۲۴۶ ، برای غلام احمد ، دفتر معاملات ، آغاز : باید دانستن کہ زکوٰۃ ، ۳۶۵ ص .
ضروریہ (منظوم)

در نسخہ موزہ نام سراینده نیامده است فقط می گوید : جامع این را الہی باجمع مومنان -
پیش حضرت با رضای خویش و با ایمان رسان . اما بعضی نویسندگان این کتاب را بہ بابا داود خاکی
کشمیری (م ۱۵۸۶/۵۹۹۴) نسبت داده اند (رک بہ : تذکرہ شعرای کشمیر ۱ : ۲۲۵ ، فہرست
مخطوطات شیرانی ۲ : ۲۹۳) . در صفحہ عنوان «ضروریہ» نسخہ خطی کتابخانہ گنج بخش ، اسلام آباد ،
شمارہ ۵۴۷۶ بہ بابا داود مشکوتی کشمیری (م ۱۰۹۷ھ) منسوب شدہ است . این یکی طبع شعر نیز
داشت و از او مثنوی «اسرار الاشجار» در پیروی «منطق الطیر» در دست است (رک بہ : پاکستان
میں فارسی ادب ۲ : ۴۴۸) .

مثنوی «ضروریہ» در بیان مسایل نماز و پیرامون آن است .

آغاز : حمد بی حد مر خداوند ودود ذوالمنن - آنکہ ذاتش بی عرض ، نی جوهر و نی جان و نین .

N.M. 1968 - 194/B : نستعلیق ، مدہ ۵۱۳ ، ۴ ص ، ناقص الآخر .

ضیاء الفرائض (منظوم)

از علوی . در آن چنین می مراید : یا رب از حرمت (نبی) اخیر - عرض علوی بہ لطف
خویش پذیر . از سراجی چو بہرہ بستاندم - پس ضیاء الفرائض خواندم . شعر تاریخ تالیف ابہام
دارد ، می گوید : از عجایب کہ غربت بی حد - گشتہ تاریخ او زروی عدد .

در مسایل ارث است .

آغاز : اول نامه نام آن یکتاست - کو خداوند ارث ارض و سماست .

678 - N.M. 1961 : نستعلیق ، محمد قاسم ، ۱۵ ذی الحجہ ۱۲۴۸ھ ، عنوانها شنگرف ،

۴۷۰ ص .

طرفة الفقهاء (منظوم)

از مولانا رکن الدین . وی مرید نصیر الدین محمود چراغ دهلی (م ۵۷۵۷) بود و این کتاب را در تاریخ ۷ شوال ۱۳۸۳/۵۷۸۵ م و بروزگار فیروز شاه تغلق (۹۰ - ۵۷۵۲) سروده است . در آن نام خود را چنین آورده است : گو چنان باش تا فسانه شود - نام رکن از علم نشانه شود . و در پایان کتاب از خود و چگونگی کتاب چنین سخن رانده است : اول از عمر خویش شرح دهم - پس بتاریخ نامه خاتم نهم . مال پنجاه و شش قلم راندم - پس نشستم تمام گرداندم . پنج سال اندرین شدم مشغول - هر روایت که دیدمی مقبول . آن همه اندرین در آوردم - نثر بود است نظم من کردم . . . . . میصد و سی و پنج شد نامه - عددایات آورد خامه . جمله شد پانزده هزار و دو صد - این روایت به بین برون و عدد - ختم کردم هفتم شوال - بود هشتاد و پنج هفصد سال .

مسائل را در ۳۳۵ «نامه» تقسیم کرده است : ۱- حمد ، ۲- نعت ، ۳- معراج ، ۴- مدح فیروز شاه ، ۵- مدح شیخ نصیر الدین محمود چراغ دهلی ، ۱۰- نواقص وضو ، ۲۰- نفاس ، ۳۰- امامت ، ۴۰- سجده سهو ، ۵۰- دیباجه جنازه ، ۶۰- زکوة گوسفند ، ۷۰- شکننده روزه ، ۸۰- واجبات و شرایط حج ، ۹۰- کفو ، ۱۰۰- مسائل متفرقه ، ۲۰۰- بسمل ضروری ، ۳۰۰- دیت ، ۳۳۵- ستایش فرزندان خویش .

آغاز : حمد ایزد نخست بر خوانم - نام پاکش سر زبان رانم .

همان : فهرست مخطوطات شیرانی ۲ : ۲۹۳ .

1967-47 - N.M. : نستعلیق ، ۲ ربیع الاول . ۱۲۴۴ھ ، جدولبند ، عنوانها شنگرف ، ۴۱۲ ص .

عمدة الاسلام

از ابو طاهر بن کمال ملتانی . فقه اهل تسنن است در پنج مقدمه : ۱- توحید و رسالت ، ۲- نماز ، ۳- روزه ، ۴- زکوة ، ۵- حج . از هشتاد و چند کتاب گزیده است .

آغاز : حمدله . بدانکه اسعدک الله تعالی فی الدارین در کشف الاسرار آورده است .

بنگنید به : پاکستان میں فارسی ادب ۳ : ۳۷۴ ، نسخه های فارسی ۲/ (۱) : ۹۷۶ ،

کنج بخش ۴ : ۲۲۵۴ «عمدة الاسلام» و ۲۳۰۹ «سَلْتَقَطُ الْخَطَابِ» همان عمدة الاسلام است .

- 473 - N.M. 1958 : نستعلیق ، سید رزق اللہ بن سید ہولاق ساکن . . . دوست محمد عملہ پرگنہ امن آباد ، ۱۴ جمادی الاول ۳ جلوس محمد شاہی (= ۱۱۳۳ھ) ، برای جان محمد ساکن فاضل پور ، ۱۹۶ ص .
- 55 - N.M. 1962 : نستعلیق ، یار محمد بن ملا سوہارا ، ۱۲ رجب ۱۲۵۷ھ ، نشانہ ہا شنگرف ، ۲۴۶ ص .
- 684 - N.M. 1961 : نستعلیق خوش ، سدہ ۱۲ھ ، مرلوح ، جدولبند ، عنوانہا شنگرف ، ۱۶۴ ص .
- 42 - N.M. 1978 : نستعلیق ، چاہر شاہ مرید ہدایت شاہ قادری ساکن پنڈی سادات پرگنہ بہاول (بخش سرگودھا - پاکستان) ، ۱۲ محرم (۱۲۲۵ھ) ، ۱۷۴ ص .
- 368 - N.M. 1958 : نستعلیق و نسخ نو نویس بخامہ ملا نور محمد بن محمد عیسیٰ ساکن در پایتخت احمد شاہی ، ۲۲ رمضان ، سدہ ۱۲ - ۱۳ھ ، ۲۱۵ ص .

عہد نامہ = شجرۃ الایمان

عین الفقہ

از یعقوب صالح . در «تفصیلی فہرست مخطوطات متفرقہ پنجاب پبلک لائبریری لاہور» ص ۱۲ تاریخ تالیف آن . ۲ ذیعدہ ۱۵۷۷ھ / ۱۵۷۰م آمدہ است . مسایل فقہ اہل تسنن است کہ از کتب معتبر گزیدہ شدہ است . باعنوانات فصل فصل : در ایمان . . . وضو ، غسل تیمم . . . آغاز : حمدلہ . اما بعد می گوید فقیر یعقوب صالح جعل اللہ . . . چون صدیقی کہ عدول از قول وی مروت نبود .

653/7 - N.M. 1957 : نستعلیق ، (امان اللہ بن آخوند عمر خویشگی ، ۱۱۱۷ھ) ، عنوانہا شنگرف ، ش ۵ در مجموعہ ، گ ۸۵ - ۱۰۸ ، ناقص الآخر .

فتاویٰ امینیہ = امینیہ

فتاویٰ برہنہ

از شیخ نصیر الدین لاہوری بینایی . در آن خواہیہای خود را کہ در سالہای ۱۵۸۱/۵۹۸۹م و ۱۵۸۸/۵۹۹۷م دیدہ بود ، یاد کردہ است . مسایل فقہ حنفی است در ۲۶ باب و چندین فصل . فہرست ابواب : ۱- ایمان ، ۲- احکام شریعت ، ۳- نماز ، ۴- زکوٰۃ ، ۵- روزہ ، ۱- ایمان ، ۲- لقیط ، ۲۵- افتا ، ۲۶- مناقب امام اعظم ابوحنیفہ .

آغاز : حمد مر خدای جهان را کہ یکتا است باوصاف کمال و مبراست از سمات نقص و زوال.

همان : گنج بخش ۴ : ۲۲۵۹ .

183 - N.M. 1957 : نستعلیق ، سده ۱۲ھ ، سہر «سلامت خان فدوی شاہ عالم بادشاہ

غازی ۱۲۰ھ» را دارد ، عنوانها شنگرف ، ۹۴۸ ص .

1 - 914/3 - N.M. 1957 : نستعلیق ، خیر اللہ ولد شریف الدین ، ۵ شوال سده ۱۲ھ ،

عنوانها شنگرف ، در ہامش توضیحات دارد ، ش ۱ در مجموعہ ، ۳۸۸ ص .

957 - N.M. 1958 : نستعلیق ، غلام احمد بن محمد ہاشم قوم سندو ساکن اولکوہ پرگنہ

حافظ آباد ، ۱۲۵۷ھ ، برای علی اکبر ، عنوانها شنگرف ، ۴۸۲ ص .

فتاوی علمای کلکتہ

مجموعہ فتاوی علمای کلکتہ است دربارهٔ مقدمات (پروندہ ہا) «دیوانی» و «فوجداری» در

سالہای ۲۶ - ۱۸۲۵/م ۴۲ - ۵۱۲۴۰ .

آغاز : فتوای اول : مقدسہ تلندر علی خان - فتوی : اگر مادر پسر دوم نسباً و جدہ حقیقہ

پسر پسر کلان مورث و مادر در حقیقہ دختر مورث باشد .

207 - N.M. 1967 : نستعلیق ، سده ۱۳ھ ، ۹۲ ص .

فتاوی قراخانی

از صدر الدین (بن) یعقوب مظفر کرمانی کہ معاصر فیروز شاہ خلجی (۶۸۹ - ۷۹۵ھ) بود .

سپس قرا خان بروزگار علاء الدین محمد شاہ خلجی (۶۹۵ - ۷۱۵ھ) آن فتاوی را بہ فقہاء سپردہ

کہ تبویب و تنظیم کنند . مسایل فقہ حنفی است بروش سوال و جواب .

آغاز : حمد و سپاس و ثنای بی قیاس مر علیم مطلق و سلیک برحق .

بنگرید بہ : ایوانف : ۴۹۸ کہ «فقہ فیروز شاہی» منسوب بہ همین صدر الدین را یاد کردہ

و گفتہ کہ مطالب این دو کتاب خیلی نزدیکی بیکدیگر دارند و بگمان ایوانف فقہ فیروز شاہی بہ

فیروز شاہ تغلق (۷۵۲-۷۹۰ھ) معنون شدہ است . فہرست مخطوطات دیال سنگھ لائبریری لاهور

۱ : ۱۱۷ . برصغیر پاک و ہند میں علم فقہ : ۶۱ - ۹۸ .

868 - N.M. 1957 : نسخ و نستعلیق (نو نویس) ، سده ۱۰ھ و ۱۳ھ ، در آغاز فہرست

مطالب بخامہ محمد عاشق جامع مسجد شرق پور (پنجاب - پاکستان) مورخ ۱۶ ذیحجہ ۱۳۳۲ھ ،

عنوانها شنگرف ، ۶۵۸ ص .

الفرائد الغریہ فی الاحکام الدینیہ

کسی کتاب شیخ مرتضیٰ انصاری (م ۱۲۸۱ھ) را گزیده است . در مسایل نماز و روزه . این کتاب برای پسران و دختران از دیدگاه شیعی نوشته شده است . عنوان کتاب را ما از «ذریعه» ۱۶ : ۱۳۹ انتخاب کرده و حدس زده ایم ، چون آنجا کتابی با عنوان فوق الذکر در مسایل طهارت و نماز و روزه یاد شده که علی بن جهانگیر ایروانی آن را از روی فتاویٰ شیخ مرتضیٰ انصاری تهیه کرده است .

آغاز : حمدله . اما بعد این مختصریست از رساله مبسوطه سرکار . . . که از واجبات نماز و روزه است .

N.M. 1961 - 715 : نستعلیق ، سده ۱۲ ، ص ۱۲ .

فرائض سجاوندی = سراجیه

از سراج الدین محمد بن محمود سجاوندی (متوفی در حدود . . . ۹۰۰ھ) . در مسایل ارث است .
بنگرید به : کشف الظنون ۲ : ۱۲۴۷ ، تذکره مصنفین درس نظامی : ۱۰۱ .

شرح فرائض سجاوندی

از محمد امین بن عبدالله (یا عبید الله) مومن آبادی . به سال ۱۵۵۱/۹۵۸ھ نگاشته است .
آغاز : (مقدمه) : بعد از ادای حمد و ثنای حضرت حی خالق بیچون که . (شرح) : بسم الله . . . جمله فعلیه است نزد بصریین و جمله اسمیه است نزد کوفیین .

N.M. 1971 - 40 : نستعلیق و نسخ خوش ، حافظ کرم الله بن حافظ محمد امین خطیب خوشاب (پنجاب - پاکستان) ، ۱۷ محرم ۱۱۲۴ھ ، ۱۹۲ ص ، اندازه رحلی .

شرح فرائض سجاوندی

از میر شیخ بن شیخ نورالدین محمد پورانی هروی (مدفون در بخارا) وی یکی از خوشنویسان خطوط نسخ و ریحان و غبار است و قطعات او مورخ ۹۳۹ھ (در استانبول) و ۹۶۸ھ (در مشهد ، ایران) دیده میشود . (رک به : خوشنویسان ۳ : ۹۳۲ ، نفیسی ۱ : ۶۱۹) .

آغاز : (مقدمه) : الحمد لله الذی جعل العلماء ورثة الانبیاء . . . اما بعد نموده می آید که جمیع از گیاه ، (شرح) : حمدله . . . یعنی سپاس و ستایش مر خدای راست که پروردگار عالم هاست .

N.M. 1972 - 168/2 : نستعلیق ، (۲۳ ذیقعدہ ۱۱۳۱ھ) ، ش ۲ در مجموعه ، ۲۳۴ ص ،

موریانه زده .

فرائض ملا زاده = منظومه ملا زاده

فرائض نصیر (سنظوم)

در آن چنین آمده است : پس ازان احوال اصحاب فرائض را بگیر - من نکردم نظم آنرا کرد مخدوم نصیر. نگارنده کتاب «معرفت الفرائض» (رک: ص ۸۰ در همین بخش) در آن کتاب از «فرائض نصیر» بهره برده است .

N.M. 1972 - 168/1 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، آغاز : سدس باشد مر پدر را با پسر و ابن سر - سدس و تعقیب آیدش با دختر و دختر پسر ، شش بود فرضی مقدر در کتاب حق عزیز - نصف و ربع و ثمن باشد ثنث و ثلثان سدس نیز ، ۸ ص .

فرائض (ناشناخته)

مقاله ششم کتاب ناشناخته است در بیان احکام و مسایل فرائض . در یک مقدمه و شانزده باب . مقدمه در بیان تعریف فرائض و آنچه که بفرائض تعلق دارد .

آغاز : مقاله ششم در بیان احکام و مسایل فرائض و درین مقاله یک مقدمه و شانزده باب است .

N.M. 1961 ، 1575/B : نستعلیق ، ۲۴ جمادی الثانی ، ۱۲۵۲ هـ ، در حویلی حیات خان جمعدار در حیدر آباد ، عنوانها شنگرف ، ش ۲ مجموعه ، ص ۲۱۰ - ۴۱۲ .

فقه ابراهیمی

از محمد ابراهیم که باید پس از ۱۰۴۹/۵۱۰۳۹ م تألیف کرده باشد ، چون در آن کتاب «سنة الاولیاء» تألیف محمد داراشکوه (در ۱۰۴۹ هـ) استفاده کرده است . عنوان کتاب را من انتخاب کرده ام و این غیر از «فتاوی ابراهیم شاهی» می باشد ، در ۴۵ باب : ۱- توحید ، ۲- ملائکه ، ۳- کتب سماوی ، ۴- نبوت ، ۵- معراج ، ۶- خارق عادات ، ۷- فضیلت امت محمدیه ، ۸- احوال کوتاه حضرت محمد(ص) ، ۹- چهار یار و دوازده امام(رض) ، ۱۰- ائمه مذاهب اربعه ، ۱۱- ازواج مطهرات آنحضرت(ص) ، ۱۲- دختران آنحضرت ، ۱۳- عذاب قبر و قیامت ، ۱۴- میزان و بل صراط و حوض کوثر ، ۱۵- شفاعت ، ۱۶- رؤیت (باری تعالی) ، ۱۷- فعل اختیاری ، ۱۸- ممکناتی که بدان دلایل سمعیه واقع است ، ۱۹- صلوة ، ۲۰- غسل ، ۲۱- تیمم ، ۲۲- نماز ، ۲۳- روزه ، ۲۴- زکوة ، ۲۵- حلال و حرام اشیای خوردنی ، ۲۶- جهاد ، ۲۷- صدقه ، ۲۸- نذر ، ۲۹- سوگند و کفارت ، ۳۰- بیع و شراب ، ۳۱- نکاح ، ۳۲- مهر ، ۳۳- طلاق ، ۳۴- ابلا ،

۳۵- عدت ، ۳۶- حدود ، ۳۷- لعان ، ۳۸- خلع ، ۳۹- محرمات ، ۴۰- سرقه ، ۴۱- قصاص ، ۴۲- دیت ، ۴۳- تعزیر ، ۴۴- اقرار ، ۴۵- علم فرایض .

آغاز : حمدله . بسمله ، الحمد لله هو الاول و الآخر و الظاهر و الباطن و الصلوة علی رسوله محمد وآله اجمعین که در شان اوست طه و جلوه اولی مع الله وقت .

N.M. 1958 - 262/35 : نستعلیق خوش ، سده ۵۱۲ ، سرلوح ، جدولبند ، عنوانها شنگرف ، محشی ، موریانه زده ، ۹۷۴ ص ، در پایان آن چهار رساله در ترجمه و شرح ۹۹ نام خدا و حضرت محمد فاطمه و نامهای قرآنی در ۴ ص ،

فقه حنفی

شناخته نیست اما شباهت با «مجموعه عزخانی» دارد . در ۳۴ باب و هر باب در چندین فصل . ابواب : ۲- آب بسته و روان ، ۳- تیمم ، ۴- مسح موزه ، ۵- حیض و استخاضه ، ۱۰- طریق گذاردن نماز ، ۱۵- نماز وتر ، ۲۰- نماز زحمتی ، ۲۵- نماز باران ، ۳۳- حج ، ۳۴- مسایل متفرقات .

M-4 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، باب اول افتاده ، آغاز : در هدایه و در کافی و در خزانه النقه می گوید ، ۵۱۶ ص .

فقه شیعی - ۱

متن از مجتهد الزمان شیخ محمد حسن نجفی (آیا مؤلف کتاب «سجرم و عاشورا» ؟ رک به : ذریعه ۲۰ : ۱۵۰) ، شاگرد او ابوطالب حسنی همدانی آن متن را خلاصه کرده است . در مسایل طهارت و نماز و روزه .

آغاز : حمدله . چون جناب علامی . . . شیخ محمد حسن نجفی سلمه الله تعالی رساله در مسایل طهارت و صلوة و صوم نوشته بودند و نظر بطول او همه برادران ایمانی را تحصیل آن میسر نبود .

N.M. 1962 - 158 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ۱۳۶ ص .

فقه شیعی - ۲

شناخته نیست . با عناوین : آداب فی الصلوة ، آداب غسل جمعه و دخول بحمام ، صلوة علی المیت ، آداب فی التعزیه علی المیت .

N.M. 528/104 : نستعلیق ریز و نسخ ، سده ۵۱۱ ، مهر مورخ ۵۱۰۷۸ ، عنوانها شنگرف ، ناقص الطرفین ، آغاز : غسل و نماز و نباید شست ، مرتبه دیگران ، ۲۶۵ ص .

فقه کیدانی = خلاصه الکیدانی

فقه منظوم

در این بخش : اساس الاسلام ، تعنة النصایح ، ضروریه ، ضیاء الفرایض ، طرفة الفقهاء ، فرایض ملا زاده ، فرایض نصیر ، مسلک المتقین ، معرفت الفرایض ، مقدم الصلوة ، نام حق ، نجات المسلمین .

فقه ناشناخته - ۱

درباره ایمان ، مسایل وضو ، تیمم ، حیض ، فرایض ، نماز ، زکوة ، روزه ، حج .

آغاز : حمدله ، بدانکه وفقک الله تعالی فی الدارین اول چیزی که بر بنده واجب است بعد بلوغ و پیش از واجب شدن همه طاعات ، (نزدیک باسر آغاز «عمدة الاسلام»).

N.M. 1961 - 668 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۳۶ ص .

فقه ناشناخته - ۲

با عناوین مسئله و جواب ، باب الماقات ، باب النکاح ، کتاب العاقل . . .

N.M. 528/204 : نسخ ، سده ۱۰ هـ ، ناقص الطرفین ، آغاز : جمع مال واجب آید ، ۱ ص .

فقه ناشناخته - ۳

بروش «اگر ترا پرسمند» و «بگو» .

N.M. 528/14 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ناقص الطرفین ، آغاز : روزه و زکوة و حج و وضو

و غسل و جزآن ، ۶۸ ص .

فواید فیروز شاهی

از شرف بن محمد العطائی ، ایوانف (۵۱۷) نام او را «شرف (الدین) محمد العطائی» و دکتر محمد بشیر حسین نام او را از روی نسخه خطی «شرف محمدن العطائی» (فهرست مخطوطات شیرازی ۲ : ۲۹۷) نوشته است . بنام ابوالمظفر فیروز شاه (تعلق ۷۵۲ - ۵۷۹) . نگاشته شده است . مسایل فقه حنفی است در ۱۱۵ باب (همان گنج بخش ۴ : ۲۲۸۱) .

آغاز : الحمد لله الحمید الحنان الذی خلقنا من الانسان . . . کریم قدیمی که از برای تنبیه عیب جویان کلیم خود را خطاب فرموده .

بنگرید بہ : برصغیر پاک و ہند و علم فقہ : ۹۹ - ۱۱۴ .

۹۶ - 1972 N.M. : نستعلیق ، میر محمد اکمل القادری ساکن غوث پور پرگنہ اتاویہ ، دو

شنبہ ۶ صفر ۱۳۱۳ھ ، عنوانها شنکرف ، ۳۴۰ ص .

فوائد المومنین

از عبدالله واعظ قادری ملتانی کہ «راحت المومنین» را در ۱/۱۱۱۲ھ - ۱۷۰۰م تألیف کرده بود (پاکستان میں فارسی ادب ۲ : ۵۴۹). کتاب حاضر در ترغیب نماز و ترہیب قیامت است . در آن مینویسد : «ابلیس را چہار مکان است و چہار نام ، اول در پورب (یعنی مشرق) مکان امرویہ شیخ صدو ، دوم مکان او در اورنگ آباد (ہند) شاہ داوول ، سوم در مکان حسن ابدال (نزدیک راولپندی) پیر سبز و چہارم در مکان سندھ پیر کانو کذا فی مفتاح العبادہ . ہمین مطلب در مقدمہ کتاب راحت المومنین نیز موجود است .

از ہمین نگارندہ در دست داریم : ۱- دلیل الاحسان (گنج بخش ۲ : ۹۲۳) ، ۲- راحت المومنین (گنج بخش ۲ : ۹۲۹) ، ۳- شراب طہور (گنج بخش ۲ : ۷۱۹) ، ۴- شرح مثنوی معنوی ؟ (فہرست مخطوطات شفیع : ۲۴۸) ، دکتر ظہور الدین احمد در کتابش «پاکستان میں فارسی ادب ۲ : ۵۵۱» مینویسد کہ کتاب «اسباب المغفرت و دلیل الاحسان» مجموعہ سخنان عبدالله واعظ ملتانی است کہ شاگرد او مستقیم بن غیاث الدین نمکساری در ہشت باب جمع کردہ است ، ظاہراً آقای دکتر این اطلاعات را از روی «اسباب المغفرت» نسخہ خطی گنجینہ شیرانی در دانشکدہ پنجاب لاہور ، شمارہ ۲۱۱ گرفته است . سن در مقدسہ دلیل الاحسان نسخہ خطی کتابخانہ گنج بخش اسلام آباد ، شمارہ ۱۲۶۶ چنین خوانندہ ام : «این بندہ . . . عبدالله المنقب بالواعظ المؤمن دارالاسان بلدہ ملتان این پندار ارجمند را بموجب نص و حدیث از کتاب اسباب المغفرت وغیرہ کتب معتبرہ بعبارت شکستہ در قید قلم آورده و جمع (کرده) دلیل الاحسان نام نہادہ شدہ . و ابن «اسباب المغفرت» گویا همان تألیف امام ابی بکر محمد بن منصور فقیہ حنفی می باشد کہ در ۸۳ باب نگاشته است . (رک بہ : کشف الظنون ۱ : ۷۵) .

آغاز : حمدلہ ، بعد حمد این کتاب فوائد المومنین تألیف فقیر عبدالله واعظ ملتانی . . .

شروع کردم بحدیث تا رغبت دہد مصلی را بر نماز و یاد دہاند موت و سختی و تنگی گور را .

602/7 - 1958 N.M. : نستعلیق ، سدہ ۱۲ھ ، ش ۷ در مجموعہ ، ص ۳۱۴ - ۳۳۴ ،

ناقص الآخر .

قوت لایموت

از احمد بن محمد علی بہبہانی. در ۱۲ رمضان ۱۲۲۲ھ/۱۸۰۷م در مرشد آباد (بنگال)
تألیف کرده است. در آداب نماز روزانہ و نماز های واجبہ و روزہ.

آغاز: الحمد لله معز المومنین... چنین گوید بندہ جانی احمد... کہ این چند کلمہ ایست
در بیان آداب ضروریہ نماز یومیہ.

بتگرید بہ: ذریعہ ۱۷: ۲۰۵.

729 - N.M. 1961: نسخہ، بخامہ مؤلف، ۱۲ رمضان ۱۲۲۲ھ، ۲۶۲ ص.

قاضی قطب = رسالہ قاضی قطب کتاب حبیب

از قاضی اختیار ہروی (م ۵۹۲۸)، بنام ابو العباس سلطان حسین بن مظفر حسین بن سلطان
حسین نکستہ است آن چنانکہ در نسخہ موزہ است. اما بنظر من منظور از آن همان سلطان حسین
بن منصور بن بایقرا باشد کہ خیلی علم دوست بود و در سالہای ۸۷۳-۸۹۱ھ در خراسان حکومت
داشت و نڈارندہ در پایان روزگار حکومت او قاضی ہرات بود و بہ منصب وزارت او نیز رسیدہ بود.
(نفیسی ۱: ۲۷۸).

کتاب حاضر در مسایل حسن و قبح لباس و آرایش و زیبایش از نظر فقہ اہل تسنن می باشد.
مسایل لباب در شش «تکمہ» تقسیم شدہ و سپس مطالب در دہ «رقعہ» بیان شدہ است. ہر رقعہ
مربوط بہ یک عضو انسانی می باشد. بدینگونہ: ۱- سرومو، ۲- چشم و ابرو، ۳- بینی، ۴-
رخسار، ۵- مسایل مسواک، ۶- گوش، ۷- دست، ۸- سینہ، ۹- پا، ۱۰- مسایل متفرق متعلق
بہ لباس در سہ «طراز».

آغاز: بعد از تزین مفارق شہر یاران عرصہ کلام بہ زینت تاج موفور.

343 - N.M. 1958: نستعلیق خوش، سدہ ۱۰ھ، در آغاز یک مجلس تصویر کہ ظاہرا

شبہہ مؤلف است، ورق اول افتادہ، آغاز: سخاوت شد بلند آوازہ از وی، ۱۴۶ ص، اندازہ جیبی.

کتاب السعادات فی معرفت العبادات

از محمود (در نسخہ موزہ «محمد» آمدہ) طاہر غزالی. در فرایض و واجبات و سنن و نوافل
و مستحبات وضو و نماز و دعا و تسبیح است. در چہار فصل، از نظر فقہ اہل تسنن.

آغاز: حمدلہ. می گوید بندہ اضعف امیدوار برحمت پروردگار محمد طاہر... کہ فرایض و

واجبات و سنت و نوافل و استحبات آبدست و نماز و دعا و تسبیح کہ بدان تعلق دارد . (این سر آغاز نزدیک به سر آغاز «حیرت الفقہ» او نیز می باشد) .

N.M. 1958 - 262/39 : نستعلیق ، (۱۱۱۱ هـ) ، عنوانها نانویس ، ص ۲۰ - ۲۹ .

کشف الحقایق = ذیل «کنز الدقایق»

کشف الغطاء عما لزم للموتی علی الاحیاء

از محمد مدعوبه شیخ الاسلام ، از کتب احادیث و فقہ اهل تسنن انتخاب شده است . در بیان احکام و آداب کہ زندگان برای مردگان انجام دهند . در یک مقدمه و چند فصل و یک خاتمه . مقدمه در فضیلت بیماری ، احکام بیمار پرسی و علاج نمودن . فصول (بدون شماره) : احکام امور مربوط به نزدیکی مرگ ، غسل میت ، جنازه ، نماز میت ، دعا و صدقه ، ماتم نمودن و تعزیت ، زیارت قبور و استمداد از ارواح . خاتمه در رویا [همان : فهرست محظوظات شیرانی ۲ : ۲۹۹ ، آنجا آمده کہ شاید این کتاب در تایید مطالب کتاب عبدالعزیز (کشف الغطاء، ریو ۲ : ۸۳۰) باشد اما این حدس درست نیست . چون «کشف الغطاء» تألیف عبدالعزیز در مسایل اعتقادی و خلافت شیخین است و کتاب حاضر در مسایل کفن و دفن می باشد] .

آغاز : سبحان الملک الحی الذی خلق الموت . . . اما بعد چون احکام جناز و اسوات کہ از معظمت مسایل مهمات است .

N.M. 1957 - 909/21 : نستعلیق ، سید حسین علی ، ۱۴ صفر (۱۱۰۶ یا ۱۲۰۶ هـ) ،

عنوانها شنگرف ، ۱۸۲ ص .

کنز الدقایق

متن عربی از امام ابی البرکات عبدالله بن احمد نسفی (م ۵۷۱ هـ) . کتاب معروف در فقہ حنفی

است .

بنگرید به : تذکره مصنفین درس نظامی : ۱۵۷ ، کشف الظنون ۲ : ۱۵۱۵ .

ترجمه کنز الدقایق

از نصرالله بن احمد بن جمال ازادی معروف به کرمانی (نسخه ۶۷۰ - ۱۹۶۱) و در نسخه

N.M. 528 - 197 نام او نصرالله بن محمد بن جمال ازادی معروف به کرمانی آمده است . با عنوانات

مسئله ، مسئله .

آغاز: الحمد لله الذي اوضح مناهج الشريفه . . . (ترجمه) : وضو شستن روی از رستگاه سوی پیشانی زیر زنج و از نرمه گوش تا نرمه گوش دیگر.

همان : اته : ۷۹ - ۲۵۷۵ ، ایوانف : ۴۹۵ ، گنج بخش ۴ : ۲۲۸۴ .

N.M. 1961 - 670 : نستعلیق ، مدہ ۵۱۱ ، عنوانها شنگرف ، ۲۱۲ ص .

N.M. 1973 - 108 : نستعلیق ، مدہ ۵۱۱ ، عنوانها شنگرف ، از کتاب طهارت تا کتاب

فرائض ، ۴ + ۲۲ ص ، نام مترجم نصیر الدین حماد الازدی معروف به کرمانی آمده است .

N.M. 528/197 : نستعلیق ، حافظ منظور ، ۲۹ صفر ۱۱۰۸ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۴۹۲ ص .

کشف الحقایق فی ترجمه کنز الدقایق

از نصیر الحافظ حسنی ، بروزگار محمد شاه پادشاه نگاشته است (وی محمد شاه تیموری ۶۱-۵۱۱۳۱ نیست) .

آغاز: الحمد لله الذي اطلع من سماء العلی شمس العلماء و اضاء فی دیا خیر ظلم الجهل (ترجمه) : کتاب الطهارات بدانکه این کتاب مشتمل بر پنج باب .

N.M. 1971 - 183 : نستعلیق ، نام کاتب محو شده و چنین خوانده میشود : «ابن قاضی

. . . ابن قاضی محمد . . .» ۱۷ ذیحجه ۱۰۷۸ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۶۴۲ ص .

معیار الحقایق فی شرح کنز الدقایق

از ضیاء الدین محمد بن سعدالله حسینی حنفی . در مدت دو سال به پایان رسانده است .

آغاز: (مقدمه) : میاس بی قیاس مر خدای را که نوع انسانی را از جمیع انواع حیوانی برگزید . (ترجمه) : کتاب الطهارت فرض الوضو غسل و جهه و فرض بمعنی مفروض است .

همان : گنج بخش ۴ : ۲۲۸۵ .

N.M. 1971 - 89 : نستعلیق ، با یادداشت مورخ ۱۲۱۱ هـ ، جدولبند ، ۵۲۴ ص .

کنز العباد = ذیل «الاوراد»

مالا بدمنه

از قاضی محمد ثناء الله پانی پتی حنفی (م ۱۲۲۵ هـ) ، در مسایل طهارت ، صلوة ، جنازه ، زکوة ،

صوم . . .

آغاز: حمد و ستایش مر خدای راست کہ بذات مقدس خود موجود است .

بنگرید بہ : تذکرہ علمای ہند : ۱۴۲ .

669 - N.M. 1961 : نستعلیق ، ثابت خان افغان ، ۱۹ ذیحجہ ۱۲۵۴ھ ، عنوانہا شنگرف ،

۱۴۶ ص .

مجموع خانی فی عین المعانی

از کمال (بن) کریم ناگوری . (قبل از ۱۰۰۰ھ/۹۲ - ۱۰۹۱م زندہ بود) ، بدستور بہرام خان در . ۵۰ یا ۵۰۰ باب نگاشته است . فقہ اہل تسنن است . فہرست ابواب : ۱- طہارت ، ۵- چاہی کہ کم از دہ در دہ باشد ، ۱۰- شستن نجاست ، ۱۵- طریق گزاردن نماز ، ۲۰- نمازہای سنت و نفل ، ۳۰- نماز باران ، ۴۰- زکوٰۃ ، ۵۰- ثواب علم خواندن ، ۵۵- تسبیحات و دعا .

آغاز: حمد و سپاس مر پادشاہی را کہ دارالملک دولت آباد نہاد انسانی .

ہمان ایوانف : ۴۹۸ ، گنج بخش ۴ : ۲۲۸۹ .

75 - N.M. 1962 : نسخ ، غرہ ذیقعدہ ۱۰۸۴ھ ، جدولبند ، ۳۸۸ ص .

225 - N.M. 1968 : نسخ ، محمد شفیع بن حافظ محمد بن بہاء الدین ، محرم سدہ ۱۱ھ ،

عنوانہا شنگرف ، نسخہ کامل .

51 - N.M. 1959 : نستعلیق خوش ، سدہ ۱۲ھ ، اسامی کتب محولہ شنگرف ، ۳۷۶ ص .

96 - N.M. 1967 : نستعلیق ، سدہ ۱۲ھ ، ۳۲ ص ، ناقص الآخر .

36 - N.M. 1971 : نستعلیق ، سدہ ۱۲ھ ، عنوانہا ، شنگرف ، نسخہ کامل اما موریانہ زدہ

و در اثر آن اوراق بہم پیوست شدہ است .

149 - N.M. 1965 : نستعلیق ، خواجہ محبوب بن نظام الدین ، ساکن پاک تور (پور)

سرکار رایچور صوبہ بیجاپور ، ۷ جمادی الثانی ۱۲۷۶ھ ، عنوانہا شنگرف ، ۱۷۶ ص ، اندازہ رحلی .

665 - N.M. 1961 : نستعلیق ، سدہ ۱۳ھ ، عنوانہا شنگرف ، ۹۶ ص ، ناقص الآخر .

199 - N.M. 1968 : نستعلیق ، فضل اللہ ساکن چوپالہ داراب خان ، ۴ صفر ، سدہ ۱۳ھ ،

محشی ، نسخہ کامل ، موریانہ زدہ ، اوراق بہم پیوست شدہ .

تئمۃ مجموع خانی فی عین المعانی

از خود مؤلف . پس از دہ سال تالیف و پذیرائی و مقبولیت متن مجموع خانی . . . باصرار

علمای روزگار و بہ اشارت همان بہرام خان نگاشته است .

آغاز : حمد مر احدی را که بدایت حمد او حامد را بمقام محمود رساند و عارفان را از معرفت تتمه معجزه معرفه گرداند .

همان : گنج بخش ۴ : ۲۲۹۲ .

۲۰ . جمادی الاول ۱۲۵۰ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۴۰۲ ص .
N.M. 1958 - 927 : نستعلیق ، (الهی بخش ساکن پهکو وانه ، با یادداشت مورخ

مجموع سلطانی

از گروه فقهاء و علمای روزگار سلطان محمود غزنوی (۳۸۸ - ۴۲۱ هـ) . بروش سوال و جواب در . ۴ باب (طبق چاپ مطبع مصطفائی ، لاهور) .

آغاز : حمدنه . . . بدانکه این کتاب است در بیان مسایل فقه عبادات و نام این کتاب مجموع سلطانی نهاده شد .

همان : ایوانف : ۵۰۸ ، گنج بخش ۴ : ۲۲۹۴ .

N.M. 1964 - 387 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ۲۱۰ ص .

۷ شوال ۱۲۰۷ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۲۲۲ ص .
N.M. 1957 - 909/20 : نستعلیق ، شیخ نور محمد پر سروری (پسروری) ، دو شنبه

مروج المتعلمین

از عبدالرحیم بن ابوالقاسم گروهی سندی . از کتابهای معروف فقهی بویژه از کتاب «زاد الفقیر» تألیف محمد هاشم سندی (۱۱۰۴ - ۱۱۷۴ هـ . رک به : تکمله مقالات الشعراء : ۵۶) ، بهره برده است . در مسایل طهارت و نماز و روزه و اوراد است .

آغاز : حمدله . این نسخه برای چند مسایل فقه جمع . . . نفع ضد کردند و برکت دعای ایشان این عاصی .

بنگرید به : تکمله مقالات الشعراء : ۱۶۴ آنجا یاد عبدالرحیم گروهی (۱۱۵۲ - ۱۱۹۲ هـ) بن سعدالله رفته است که تألیفات زیاد داشت اما بیشتر کتابهایش در حمله مدد خان افغان (در ۱۱۹۵ هـ) از بین رفته است .

N.M. 1976 - 45 : نستعلیق ، عبدالمجید جوکبه ، ۸ ربیع الاول ۱۲۱۸ هـ ، عنوانها شنگرف ، متن آسیب دیده ، ش ۱ در مجموعه ، ۴۸ ص .

مسائل اربعین فی بیان سنه سید المرسلین

از ابو سلیمان محمد اسحاق دهلوی (م ۱۲۶۲ هـ) بن شیخ محمد افضل فاروقی . نگارنده در ۱۲۵۷ هـ از هندوستان به حجاز مهاجرت کرد و همانجا در گذشت .

آغاز : الحمد لله الذی خلق من الماء بشرا . . . اما بعد چون در سنه یکمزار و دو صد و پنجاه و پنج سلالة خاندان .

بنگرید به : تذکره علمای هند : ۴۰۹ ، گنج بخش ۴ : ۲۳۰۰ .

N.M. 1969 - 310 : نستعلیق ، پیر محمد ، ۱۲۶۸ هـ ، ۹۸ ص .

N.M. 1958 - 572/2 : نستعلیق ، شهاب الدین ساکن هیرانواله (بخش گوجرانواله) ذیقعه

۱۲۸۳ هـ ، ش ۲ در مجموعه ، ص ۴۴ - ۱۱۷ .

N.M. 1957 - 994/27 - 1 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ش ۱ مجموعه ، ورقی ۱ - ۱۷ .

مسائل مهمه

از شیخ حامد قاری سهروردی لاهوری (۱۰۷۱ - ۱۱۶۶ هـ) . مسائل کفن و دفن است در ۸ فصل ، (همان : گنج بخش ۴ : ۲۳۰۳) .

آغاز : حمد خداوند واجب الوجود را که عالم نیستی را لباس هستی پوشانیده .

بنگرید به : حدیقه الاولیاء از لاهوری . چاپ مجددی : ۲۶۶ .

N.M. 528/17 : نستعلیق ، (فقیر) قل احمد ۴ ذیقعه و یادداشت مورخ ۴ جمادی الاول

۱۲۶۴ هـ (= ۴ جلوس احمد شاه) ، عنوانها شنکرف ، محشی ، ۲۰۰ ص .

مسلك المتقين (منظوم)

از صوفی الله یار بن الله قلی بخارائی که نخست در خدمت پادشاه روزگار بود اما ناگهان بخت او یاری کرد و در طریقه نشبندیه مرید شیخ نوروز شد . چنانکه در این منظومه می گوید : یعنی آن مرشد بلا اشباه - پی روی حضرت حبیب اله . نام پاک مبارکش نوروز - پای تا سر تمام درد و سوز (عنوان : عجز و شکستگی مصنف) . مشویمت در غفاید و مسائل نماز و زکوة و روزه و حج باعنوانهای کتاب ، کتاب . کتاب نماز را بروز جمعه آخر ماه ذیحجه ۱۱۱۱/۱۶۹۹ م و کتاب زکوة را بروز دو شنبه ۲۴ محرم ۱۱۱۲/۱۷۰۰ م سروده است . نگارنده در مقدمه «سراد العارفين» از تالیفات دیگر خود «اثبات العاجزین» و «سخن المتعین» نیز یاد کرده است .

آغاز: حمد بی حد ثنای بی اعداد - بخدایی که نور ایمان داد .

بنگرید به: ربو ۲: ۷۰۲ ، نسخه های فارسی ۴: ۳۲۰۰ .

442 - N.M. 1971 : نستعلیق ، مدد ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ۸۷۸ ص .

120 - N.M. 1959 : نستعلیق ، محمد برات بن ملا شادمان قلی در مدرسه شبرغان ، ۱۳

شعبان ۵۱۲.۳ ، عنوانها شنگرف ، ۸۰۸ ص .

مسلك النجات

از محمد صالح بن محمد برغانی قزوینی . آقا بزرگ طهرانی سال مرگ او را ۵۱۲۷۱ (ذریعه ۲۱: ۲۳ «سنک الراشدین») و ۵۱۲۸۳ (ذریعه ۲۱: ۳۲۱ «مفتاح البكاء فی مصیبة خامس آل العبا») نوشته است و تاریخ مؤخرالذکر درست تر است . نویسنده شیعه بود و تألیفات زیاد از وی در دست است . کتاب حاضر در ۶ «مقصد» است: ۱- مقدمات ، ۲- رهن ، ۳- هجر ، ۴- ضمان و حواله و کفاله ، ۵- صلح ، ۶- وکالت .

بنگرید به: ذریعه ۲۱: ۲۴ آنجا رساله کوتاه فارسی از طهارت تا اعتکاف از همین مؤلف یاد شده است .

آغاز: حمدله . اما بعد چنین گوید بنده حقیر محمد صالح . . . که چون فارغ شدیم از عبادات ، مسلك النجات شروع نمودیم .

1680 - N.M. 1961 : نستعلیق خوش ، علی رضا بن مرزا نظر علی ، ۱۴ جمادی الثانی

۵۱۲۶۳ ، عنوانها شنگرف ، ۱۷۲ ص .

مطالب المصلی = خلاصه الکیدانی

معرفت الفرایض (منظوم)

از ناشناس . وی معاصر شیخی بنام بهلول بن جعفر بوده و از او روایتی شینده و در این کتاب درج کرده است . غیر از آن از «کنز» و «قدروی» و «سراجی» و «فرایض نصیر» بهره برده است . و در آن مسایل ارث را در دو کتاب و پانزده باب و سیزده فصل تقسیم کرده است . چنانکه می گوید: بمعرفت الفرایض نام نهاده شد این مختصر - دو کتاب و پانزده باب سیزده فصول تا بسر . نقل کرده شده اند مسایل این کثیر - زکنز و قدوری و سراجی و ز فرایض نصیر . فهرست چند باب: ۱- مقدمات ، ۲- فضیلت علم (فرایض) و اثبات ورثه ، ۳- فرایض و اصحاب آن ، ۴- عصبیات ، ۵- . . . ۶- حجب ، ۷- حرمان ، ۸- مفقود ، خنثی ، ۱۰- ذوالارحام .

آغاز : میکنم آغاز بنام خدای - که رحمان و رحیم است و رهنمای .

230/5 - N.M. 1973 : نستعلیق ، (میان داد بن میان صالح محمد خواجه ۱۱۴۳ هـ) ،
عنوانها شنگرف ، ش ۵ در مجموعه ، ص ۴۸۳ - ۵۲۲ ناقص الآخر .

معیار الحقایق = ذیل «کنز الدقایق»

مفتاح الصلوة

از بابا فتح محمد برهان پوری بن عین العرفا شاه محمد عیسی جندالله . در ۱۰۶۱/۵۱۶۵۱ م
برای شیخ احمد بن شیخ سلیمان که خواهر زاده مؤلف بود ، نگاشته است ، مسایل نماز است باعنوانهای
مسئله و فصل . (همان : گنج بخش ۴ : ۲۳۰۷ نیز بنگرید به : تذکره علمای هند : ۳۷۴) .

آغاز : حمدله . بدان تا نیک بخت کند ترا حق تعالی که دانستن فرض بر مکلف فرضی است .
252 - N.M. 1970 : نستعلیق . ۲ محرم ۱۲۳۱ هـ ، جدولیند ، آغاز افتاده : اهل نیت
است ، مسئله نمی شکند تیمم را ، ۱۶۶ ص .

655/28 - N.M. 1957 : نستعلیق ، محمد هاشم بن محمد صلاح ، قوم سندو ، ستوطن
فیروز واله (پنجاب) و بعداً در «اولکنه» (پنجاب) سکنی گرفت . ۲۴ جمادی الثاني ۱۲۳۱ هـ ، عنوانها
شنگرف ۱۵۴ ص .

204/1 - N.M. 1973 : نستعلیق ، غلام دستگیر برادر غلام خواجه ، ۱۲۴۵ هـ ، همین
کاتب متن را تصحیح کرده و حواشی نوشته است ، عنوانها شنگرف ، ش ۱ در مجموعه ، ص ۱۷۳-۲ .

مفرح الارواح

نگارنده نام خود را در مقدمه نیارده است اما سبب تألیف را چنین می نویسد : «چون نظر
کردم در اقوال و افعال الناس ، دیدم که اکثر الناس در طلب دنیا و فرحت و از محنت و مشقت
اجتناب دارند و در عبادت معبود قاصر اند و اوقات عزیز خویش را ضائع می سازند و از علم فتنه هم
مستی (سی) ورزند . بنابر آن مسایل لطیف از کتب معتبره درین کتاب استنهام در آوردم تا حصولیت
علم فقه بمعرفه فرحت شود» . مسایل دینی است بروش سوال و جواب .

آغاز : حمدله . بعد کثیر الحمد و الثناء و تحنه درود يقول العبد الفقیر راجی . . که چون
نظر کردم در اقوال و افعال الناس .

89 - N.M. 1967 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ۵۰ ص .

مقدم الصلوة (منظوم)

از ظهیر گرامی . به سال ۱۳۵۷/۱۴ - ۱۳۱۳ م سروده است : پس از حمد یزدان و نعت رسول - برداختم چند حکم قبول - ظهیر گرامی ز طبع ستین - همه دوستانم بجهت چنین . . . چو در هنصد و سیزده سالها - شد اتمام از هجرت مصطفی . در حل مسایل فقهی از دیدگاه اهل تسنن با استفاده از کتب قدوری و هدایه و ذخیره . در ۲۵ باب : ۱- نماز پنجگانه ، ۲- احکام و ارکان نماز ، ۳- واجبات نماز ، ۴- سنن نماز ، ۵- آداب نماز ، ۶- فرایض وضو و سنن و واجبات و نهی ، ۷- استنجا و غسل جنابت ، ۸- نواقض وضو ، ۹- در آنچه استنجا روا و غیر روا باشد ، ۱۰- طهارت ظاهر و باطن ، ۲۰- روزه و انواع آن ، ۲۵- ایمان و شریعت .

آغاز : کریمی که آموزگاری همه است - رحیمی که پروردگاری همه است . یقین رازق بندگان اوست س . هم فانی و جاویدان اوست بس .

N.M. 1971 - 152/1 : نستعلیق ، ۴ شعبان ۱۳۲۸ هـ ، عنوانها شنگرف، ش ۱ در مجموعه

ص ۱ - ۵۷ .

مقدم الصلوة = نام حق

ممتاز در مسایل نماز = رسایل استرآبادی ، رساله دوم
مناسک الحج

از سید محمد باقر (م ۱۲۶۰/۱۸۴۴ م) بن محمد تقی موسوی . باید قبل از ۱۲۵۶ هـ / ۱۸۴۰ م تألیف شده باشد ، چون نسخه موزه در این سال کتابت شده است و مؤلف در ۱۲۶۰ هـ در گذشته است . در مسایل و اعمال و آداب حج است از دیدگاه شیعی . در یک مقدمه و سه «مقصد» و یک خاتمه . مقدمه در آداب سفر . در نسخه موزه بقیه عناوین نانویس مانده است .

آغاز : حمدله . . . محمد باقر بن محمد تقی الموسوی بعرض برادران دینی می رساند که این رساله بیان آداب و اعمال حج .

بنگرید به : ذریعه ۲۲ : ۲۵۷ .

N.M. 1961-725 : نسخ ، محمد علی کاریزوری ، ربیع الاول ۱۲۵۶ هـ در مشهد ، عنوانها

نانویس ، ۱۲۴ ص .

مناسک الحج

از شیخ مرتضی بن محمد امین الانصاری (م ۱۲۸۱/۶۵ - ۱۸۶۴ م) . در بیان واجبات و مستحبات حج از دیدگاه شیعی .

آغاز: حمدله . . . و بعد پس می گوید اجوج العباد . . . این مختصریست در بیان واجبات و اکثر مستحبات حج بیت الله الحرام بزبان فارسی بجهت اجابت بعض مومنین .

بنگرید به : ذریعه ۲۲ : ۲۷۳ .

757 - N.M. 1961 : نستعلیق ، سده ۱۳۵۱ ، ص ۹۴ .

مناسک الحج

از میرزا مسیح (م ۱۲۶۳/۱۸۴۷م) بن محمد سعید رازی طهرانی . بخواهش میرزا محمد طاهر نگاشته است . کتاب را من عنوان داده ام . مسایل حج از دیدگاه شیعی است ، در یک مقدمه و دو مقصد و خاتمه . مقدمه در انواع حج . مقاصد : ۱- عمره ، ۲- افعال حج ، خاتمه در چیزهای که بر محرم حرام است .

آغاز: حمدله . . . اما بعد پس این مختصریست در بیان مسایل حج که این عبد حقیر کثیر التقصیر مسیح ابن محمد سعید .

بنگرید به : خانباها سشار : «مؤلفین کتب چاپی عربی و فارسی» جلد ۶ ص ۱۹۱ چاپ تهران .

724 - N.M. 1961 : نسخ ، (۱۲۵۶هـ) ، ص ۱۰۱ .

منافع المسلمین = ذیل «وقایه»

منظومه ملا زاده = فرایض ملا زاده

متن منظوم بزبان فارسی از ملا زاده عبدالغفار تاشکنندی که مدتی منصب قضا بعهده خود داشته است و از شعرای قرن ۱۰/۱۶م بوده است . (رک : نفیسی ۱ : ۶۱۲) .

آغاز : بعد حمد خدای بی همتا - و ز بی نعت سید دوسرا .

شرح منظومه ملا زاده

از بهاء الدین یوسف . در اصول و ضوابط فرایض و مسایل ارث است .

آغاز : بعد از سپاس بیقیاس زنده را که . . . از آثار رحمت شامله اوست .

450 - N.M. 1971 : نستعلیق ، سده ۱۳۱۱ ، ص ۱۱۸ ، ناقص الآخر ، موریا نه زده ، بحشی .

المنیر فی مسایل الخطیر = ذیل «رسالة قاضی قطب»

مهارت در مسایل طهارت = رسایل استرآبادی ، رساله اول

مهمات المسلمین

از ناشناس . در بیان مسایل ایمان ، نماز ، روزه و طهارت از دیدگاه حنفی .

آغاز : قال النبی علیه السلام طلب العلم فریضه علی کل مسلم و مسلمه صدق یا رسول الله پیغمبر علیه السلام چنین می فرمایید که طلب کردن علم فریضه است بر کل مسلمانان .

همان : گنج بخش ۴ : ۲۳۱۲ .

N.M. 1972 - 159/3 : نستعلیق ، (میر مستقیم بلخی مزاری ، ۵۱۲۴۵ ، در مدرسه ملا

نور محمد دیوان) ، ش ۳ در مجموعه ، ۱۲۰ ص .

میدانی

از ناشناس . از کتب فقهی اهل تسنن گزیده شده است ، با عنوالمهای فصل ، فصل ، در مسایل وضو ، احکام و ارکان نماز .

آغاز : فصل در بیان فرایض وضو بدانکه چهار چیز است .

N.M. 1961 - 676 : نستعلیق ، شیخ عطاء الله (بن شیر محمد) مؤذن مسجد قصبه بهولمیری

سرکار دولت آباد (هند) ، ۱۱ جمادی الآخر ۱۱۴۹ هـ ، ۱۶ ص .

نام حق = مقدم الصلوة (منظوم)

از شرف الدین بخارا ای خراسانی . در ۱۵ جمادی الاول ۵۶۹۳/۱۲۹۴ م مرود است . در مسایل نماز و پیرامون آن در ده باب . از دیدگاه اهل تسنن .

آغاز : نام حق بر زبان همی رانم - که بجان و دلش همی خوانم .

بنگرید به : اته : ۲۵۵۴-۵۷ «مقدمة الصلوة» ، نسخه های فارسی ۴: ۳۰۲۹ «فقه منظوم» .

N.M. 1959 - 89/6 : نستعلیق ، (۵۱۲۲۲ ، تازه نویس) جدولبند زرین ، عنوانها شنگرف ،

در مجموعه ، ص ۵۵۲ - ۵۷۳ .

N.M. 1967 - 61/2 : نستعلیق ، محمد محسن ، ۱۲ ذیقعدة ۲ (۴) ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ،

۱۶ ص .

N.M. 1972 - 159/1 : نستعلیق ، (میر مستقیم بلخی مزاری ، ۵۱۲۴۵ در مدرسه ملا نور

محمد دیوان) ، عنوانها شنگرف ، ش ۱ در مجموعه ، ص ۲ - ۲۴ .

، عنوانها سنگرف ، ش ۲ در مجموعه ، ۱۷ ص .
N.M. 1978 - 21/2 : نستعلیق ، عبدالصمد دین محمد بن قاضی عبدالرحیم ، (۱۳۱۹ھ) ،

شرح نام حق

از قاضی اختیار هروی (م ۹۲۸ھ) . در ذیحجه ۸۹۲ (= آخر سال) ۱۴۸۷م نگاشته است .

آغاز : (مقدمه) : سپاس بقیاس پرورنده را که رحمت بی نهایتش طفل جان را . . . (متن) :
نام حق بر زبان همی رانم . . . قال النبی (ص) کل امرزی بال لایفتح فیه بذکر الله فهو ابتر معنی
حدیث آنست که هر کار صاحب دلی .

بنگرید به : اته : ۲۵۵۸ آنجا تاریخ مرگ شارح نادرست ۸۹۷ھ یاد شده است ، نفیسی

۱ : ۲۷۸ .

1 - 22/2 - N.M. 1958 : نستعلیق ، سده ۱۰ھ ، عنوانها سنگرف ، مقدمه نو نویس ،

ش ۱ در مجموعه ، ورق ۱ - ۳۰ .

A - 89/6 - N.M. 1959 : نستعلیق . (تازه نویس) عنوانها سنگرف ، بر حاشیه

نام حق ، در مجموعه ، ورق ۲۷۶ - ۳۱۶ .

شرح نام حق

از زاهد بسطاسی .

آغاز : (متن) : نام حق . . . حق دراصل موافقت است و گاهی اطلاق کرده میشود بر اعتقاد.

664 - N.M. 1961 : نستعلیق شکسته آمیز ، سده ۱۲ھ ، آغاز مقدمه افتاده : و عززی که

اصحاب حکمت و فطنت را بعصر ، ۴ ص .

685 - N.M. 1961 : نستعلیق ، سده ۱۲ھ ، عنوانها سنگرف ، ناقص الطرفین ، آغاز :

است . بر بندگان بارسال رسل و بیان شرایع ، ۳۷۸ ص .

النجات

از محمد بن حسین طهرانی . وی در خدمت سید علی طباطبائی (۱۱۶۱-۱۲۳۱ھ) بوده است.

در مقدمه می نویسد که نخست محمد بن اسماعیل مشهور به شیخ ابو علی عرب رساله آقا سید علی
طباطبائی را آخذ و به فارسی ترجمه کرده بود «اما در آن لغات مشکل عجمی بکار برده و شرح و بسط
آن واجبات و مستحبات آن عاجز بودند» لذا نگارنده آن را بروش آسان و ساده نگاشته است . در هفت

باب : ۱- احکام آب ها ، ۲- واجبات وضو ، ۳- اغسال ، ۴- طهارت ، ۵- نجاسات و مطهرات ،
۶- نماز های واجبی ، ۷- روزه ، از دیدگاه شیعی .

آغاز : حمد بیحد و ثنای بی عدد مر خدای را سزد که بنی نوع انسان را به احسن صورت از
عدم بوجود آورده .

بنگرید به : ذریعه ۲۴ : ۵۶ شماره مسلسل ۲۷۳ .

727 - N.M. 1961 : نسخ ، ۲۰ ربیع الثانی ۱۲۲۸ هـ ، برای آقا محمد ابراهیم ، عنوانها
شنگرف ، ۲۳۶ ص .

748 - N.M. 1961 : نستعلیق ، غلام محمد موسوی ، ۶ ربیع الثانی ، سهر کاتب مورخ
۱۲۳۰ هـ در بمبئی ، ۱۰۰ ص .

نجات العباد فی يوم العباد

از محمد حسن (م ۱۲۶۶ هـ / ۱۸۵۰ م) بن شیخ باقر بن شیخ عبدالرحیم اصفهانی که «جواهر-
الکلام فی شرح شرایع الاسلام» را در ۱۲۵۰ هـ نگاشته بود (رک : ذریعه ۵ : ۲۷۵) . رساله حاضر در
مسائل طهارت و نماز است . کتاب طهارت در یک مقدمه و سه مقصد و یک خاتمه . و کتاب در چهار
مقصد . از دیدگاه شیعی .

آغاز : حمدله . و بعد فیقول العبد القاصر محمد حسن بن الشیخ باقر انه قد التمس فی جماعة
من المخلصین المومنین و اهل الرغبة فی الدین ان اکتب لهم رساله .

بنگرید به : ذریعه ۲۴ : ۵۹ .

108-1972 - N.M. : نستعلیق ، سید باز محمد الموسوی ، ۲۲ ربیع الاول ۱۳۰۸ هـ ، عنوانها

شنگرف ، ۴۲ ص ، در حاشیه صفحه ۲ این یادداشت آمده است : «چون رساله نجات العباد عربی
که مال شیخ محمد مرحوم است ، جناب حجة الاسلام حاجی میرزا محمد حسن ادام الله افاضافه حواشی
نوشته بودند و از برای مردم عوام فهمیدن و عمل کردن بآن مشکل بود . لهذا بخواهش جمعی از
مومنین جناب آقا شیخ حسین علی زید اصاله و چند نفر دیگر که از شاگردان جناب میرزا بودند آن
حواشی را ترجمه کردند و با کمال دقت پیش از چاپ و بعد از چاپ آقا اسمعیل مشهدی بآن نسخه
اصل مقابله کردند» .

نجات المسلمین (منظوم)

از عبدالنبی جامی که ظاهراً لقبش جلال الدین بوده . به سال ۱۰۸۰ هـ (= راقمش عبدالنبی

جلال الدین بدان) / ۷۰ - ۱۶۶۹ م و بروزگار اورنگ زیب عالمگیر سروده است . سراینده در آن هنگام پیر شده بود . در این کتاب از منظومہ فقہی کہ تصنیف پدرش بوده نیز بہرہ بردہ است . قصیدہ لونبہ است در مسایل فقہ حنفی و در بعضی جاہا مطالب عرفانی نیز گنجانیدہ شدہ است .

آغاز : حمد حق کو بہر آغاز کتاب ای نکتہ دان - تا شود آن نامہ ناسی گراسی در جہان .

بنگرید بہ : فہرست مخطوطات شیرانی ۲ : ۳۰۷ ، گنج بخش ۳ : ۱۸۴۱ .

884 - 1957 N.M. : نستعلیق ، اخوند (نصیر) الدین ولد اخوند غلام محی الدین ولد

حضرت محمد غوث ، ۳ ذیحجہ ۱۱۲۷ھ . آغاز افتادہ : باصفا بر چیدم از وی بہر تزیین کتاب - تا شود از برکتش این تحفہ ورد زبان ، ۱۰۷ ص .

573 - 1958 N.M. : نستعلیق چلیپا ، مدہ ۵۱۳ ، این نسخہ قبل از ۹ ژانویہ ۱۸۹۰ م

(۵۱۳۰۷) در ملکیت جلال الدین ساکن ہیرانوالہ بخش گوجرانوالہ بودہ است ، عنوانہا شنگرف ، ۱۴۴ ص .

نخبہ

از محمد ابراہیم اصفہانی (م ۱۲۶۱ھ / ۱۸۴۵ م) بن محمد حسن خراسانی . در واجبات و سہمات فروعات دینی . از دیدگاہ شیعی . در چند «مقصد» تقسیم شدہ است . ۱- طہارت ، ۲- نماز ، ہر مقصد در چند مبحث و باب و فصل .

آغاز : حمد و ثنای بیحد و احصا بخصوص بارگاہ کبریائیست کہ جواہر بحار معرفتش .

بنگرید بہ : ذریعہ ۲۴ : ۹۰ ، گنج بخش ۴ : ۲۳۱۶ .

708 - 1961 N.M. : نسخ ، ۲۶ شوال ۱۲۳۹ھ (و ۱۲۴۱ھ) ، عنوانہا شنگرف ، ۳۳۶ ص

نصاب الاحتساب

متن عربی از شیخ امام عمر بن محمد عمر مقدسی حنفی معروف بدین عوض (م ۵۶۹۶ھ) . در ۶۳ باب .

بنگرید بہ : کشف الظنون ۲ : ۱۹۵۳ .

آغاز : الحمد لله الحسیب الرقیب .

دستور الاحتساب = ترجمہ نصاب الاحتساب

از خواجہ بن احمد محمود (در فہرست مخطوطات دیال سنگھ لائبریری لاہور ۲ : ۱۹۱ لام

او خواجه احمد محمود آمده است). در مقدمه می نویسد: «مضمون مسایل نصاب الاحتساب پارسی ساخته بحضرت شاه گذرا نیدم». و دنبال آن در وصف همان شاه منظومه ای آورده است: خدایا تا جهان را بادشاهی - مظفر شاهزاده تاج شاهی . زعداش مملکت آباد گردان - دلش از هرچه خواهد شاد گردان . مسایل فقهی است بروش سوال و جواب در ۶۴ باب: ۱- بیان الفاظ احتساب و حسبت، ۲- احتساب بر سبک پنداشتن کاغذ و حروف، ۳- احتساب بر مخنث، ۴- فرق میان محتسب یقین کرده و محتسب متطوع، ۵- حد و تعزیر، ۶- احتساب بر فقراء، ۷- احتساب بر ظالم باعانت مظلوم، ۸- احتساب بر زنان، ۹- احتساب بسبب صغیرای کودک، ۱۰- احتساب در اکل و شرب و تداوی، ۱۱- احتساب بر مادر و پدر و فرزند، ۱۲- احتساب در فرق میان محتسب و متعنت، ۱۳- احتساب بر کسبان، ۱۴- احتساب تفویض سوی امیر المؤمنین عمر خطاب باوجود صحابه دیگر، ۱۵- احتساب بر بدعت در نکاح، ۱۶- احتساب به بیرون گردانیدن محتسب زنان مرد شونده و مردان زن گردانیده از خانها.

آغاز: بعد حمد سپاس و ستایش مر جهاننداری را که جهان را بجهاننداری مغوض کرد و درود نامعدود مر جهانگیری را که این جهان را بواسطه شرع او جهان گردانید.

166 - 1971 N.M. : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، باسهر مورخ ۱۱۲۱ هـ ، عنوانها شنگرف ، در آغاز فهرست مطالب ، ۴ + ۱۷۴ ص ، باب ۶۴ افتاده است .

نقایه = ذیل «وقایه»

ترجمه نماز

از داود قلی بن حاجی رجب علی . ترجمه اذان و اقامت و قرأت و قنوت و تشهد و اذکار نماز است .

آغاز: حمدله . اما بعد چون کمال ادا کردن نماز بقواعد شرعی و بفهمیدن معنی آن حاصل میشود .

710 - 1961 N.M. : نستعلیق و نسخ ، سده ۱۱ هـ ، جدولبند ، ۱۶ ص .

رساله در نماز

از حاجی سید محمد . مسایل نماز است از دیدگاه شیعی .

آغاز: حمدله . بدانکه مقدمات نماز شش است . اول ازاله نجاست از جامه و بدن ، دوم طهارت . طهارت بر سه قسم است .

88/2 - N.M. 1959 : نستعلیق ، (سید رضا شاه ، ۱۲۵۵ هـ) ، ش ۲ در مجموعه ، ورق

۷۱ - ۷۶ ر .

رساله در نماز

از ناشناس . در توضیح کلمات نماز ، از دیدگاه شیعی .

آغاز : هر که نه گویای تو خاموش به - هر چه نه یاد تو فراموش به . . . سپاس و ستایش کریمی را که با کمال کبریائی و عظمت و استعداد .

743 - N.M. 1961 : نستعلیق ، شیخ محمد صادق اکبر آبادی ، ۱۶ ذیحجه ۱۱۰۴ هـ ،

۴ ص .

رساله در نماز

از ناشناس که شیعه بود . باعنوانهای باب ، باب : حدود صلوة ، فرض الصلوة ، فضل الصلوة ، علت وجوب نماز های پنجگانه در پنج وقت . ظاهراً این رساله «باب نماز» یکی از کتب فقهی است . آغاز : حمدله . ابواب الصلوة باب الصلوة و حدودها قال الرضا صلوات الله علیه الصلوة لها اربعة الاف .

769 - N.M. 1961 : نسخ خوش ، سده ۱۱۰۵ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۹۱ ص .

رساله در نماز

از ناشناس . در بیان عقوبت تارک الصلوة است .

آغاز : باید که چون مومن از وضو فارغ شود روی خود را بسوی آسمان .

759 - N.M. 1961 : نستعلیق ، سده ۱۱۰۵ هـ ، ۴۲ ص .

رساله در نماز

733 - N.M. 1961 : قابل فهرست نیست .

واجبات

از علی رضا شوشتری . درباره واجبات طهارت و غسل و وضو نماز های واجبه و روزه . در آن فتوی سید حسین را یاد کرده است . از دیدگاه شیعی .

آغاز : حمدله . اما بعد چون هر مکلف را ناچار است از دانستن واجبات تا ایقاع عبادات بر وجه مطلوب .

723 - N.M. 1961 : نستعلیق ، سید فیروز ، ۵ شعبان ۱۲۶۵ هـ ، در لکهنو ، عنوانها شنگرف ۲۷ ص . آنجا یادداشتی آمده که این رساله در ۱۲۶۴ هـ در مطبع ذوالفقار (لکهنو) چاپ شده است .

وجیزه = ذیل «تحفة الابرار»

وسيلة السعادات در بیان مسایل عبادات

از عثمان بن محمد بن محمد غزنوی (نسخه 52 - N.M. 1962) . اما وی سراج الدین عثمان بن محمد بختاری غزنوی (متوفی بیان ۵۳۴ - ۵۵۴) نیست . در چند «کتاب» است و هر کتاب در چند باب و فصل می باشد : کتاب الصلوة ، کتاب الطهارت ، کتاب الصوم ، کتاب الزکوة ، کتاب الحج ، از دیدگاه اهل تسنن .

آغاز : حمدله . اما بعد بدانک می گوید . . . عثمان بن محمد . . . هر گاهی کو توفیق یافتم از برای تعلیم قرآن مجید و تصحیح .

52 - N.M. 1962 : نستعلیق ، ۱۰ محرم ۱۲۹۶ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۶۳۸ ص .

وسيلة النجات

از شاه لطف الله چشتی (در خزینة الاصفیاء ۱ : ۴۹۸ احوال شاه لطف الله چشتی متوفی ۱۱۸۶ هـ مؤلف «ثمرة الفوائد» آمده است) . با عنوانهای باب و فصل بدون شماره ، در عام ، تطهیر و تنظیف ، نمازها ، کسوف ، مرض ، زکوة ، روزه ، حج ، اوراد متعلقه به روزها و شبها . . .

آغاز : الحمد لله علی . . . اما بعد بنده از بندگی لاچار است باید که دمی از مهذتالحد از طاعت .

560 - N.M. 1961 : نستعلیق ، شمس الدین ، سده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۱۳۶ ص .

وقایه = مختصر الوقایه (نقایه)

متن عربی بنام «وقایة الروایة فی مسایل المهدایه» است از محمود بن صدر الشریعة الاول عبیدالله حنفی (م ۶۷۱ هـ) . عبیدالله بن مسعود بن تاج الشریعة (زنده در ۷۴۷ هـ) آن را بنام «النقایه» کوتاه کرده است . (بنگرید به : کشف الظنون ۲ : ۲۰۲۱ ، معجم المؤلفین ۶ : ۲۴۶) .

ترجمة شرح وقایه

متن شرح از همان عبیدالله بن مسعود ، ترجمه فارسی از عبدالحق سجاول سرهندی . به سال

۱۰۷۶/۶۶ - ۱۶۶۵ م .

آغاز: حمدلہ . میگوید احقر العباد اللہ . . . کہ از ایام عنفوان جوانی زمام اختیار این حقیر را بتائید .

N.M. 1971 - 164 : نستعلیق ، سید راجو بن سید مرتضیٰ رضوی حسین ماکن جونا گڑھ ، ۷ رجب ۱۱۴۰ھ در شاہجہان آباد ، عنوانها شنگرف ، ۵۴ ص .

N.M. 1957 - 655/29 : نستعلیق ، سدہ ۱۲ھ ، سرلوح ، جدولبند ، ۶۸۵ ص .

N.M 1978 - 201 - 202 - 203 : نستعلیق ، سدہ ۱۳ھ ، در سہ جزو ، ۳۳۰ + ۳۴۰ +

۳۱۸ ص .

منافع المسلمین = شرح نقایہ

از عبدالجمیل بن محمود بن محمد الصافی (نسخہ ۱۴۳ - N.M. 1966) . در نسخہ کتابخانہ گنج بخش ، اسلام آباد شمارہ ۷۹۵۲ نام شارح محمد بن بدر الدین محمد مدعو بہ محمد صلاح آمدہ است و وی عبدالجمیل را بعنوان استاد خود یاد کردہ است . باشارت مولانا برہان الدین محمد نوہ مولانا معین الدین محمود نگاشتہ است .

آغاز: (مقدمہ): حمدلہ . . . اما بعدچنین گوید بندہ برہان کمینہ درویشان پای مال ہوای نفس و شیطان. (شرح): بسم اللہ یعنی ابتدا می کنم بنام خدای تعالی سزای پرستش . . . رافع اعلام الشریعۃ الغرا صفت اللہ تعالی است .

N.M. 1973 - 248 : نسخہ ، ۱۲ جمادی الاول (در اصل ۱۹۵۶ ہجری و اکنون آنرا ۱۹۵۶

ساختمند) متن شنگرف ، ۳۷۸ ورق .

N.M. 1966 - 143 : نسخہ ، سدہ ۱۱ھ ، باسمہ مورخ ۱۰۷۸ھ ، متن شنگرف ، جدولبند ،

۴۲۳ ورق .

ادعیه و اوراد و تعویذات

مجموعه کتب در اشغال و اعمال مذهبی و عرفانی

احسان

از ناشناس . در مقدمه مینویسد : «جمع آوردم این کتاب را ما خاص حیات و غیر ذالک و احسان نام کردم» . در ۸ باب : ۱- معرفت طالع ها ، ۲- معرفت چهار چیز ، ۳- معرفت ادیان ، ۴- معرفت حروف ، ۵- معرفت مکان نشستن ، ۶- معرفت الت نشستن ، ۷- معرفت تعویذ خواب ، ۸- چهار تعویذ .

آغاز : حمدله . . . بدانک جمع آوردم این کتاب را ما خاص .

1634 - 1961 N.M. : نستعلیق، شیخ امان الله قادری بن شیخ هاشم بن شیخ عبدالقادر ساکن
سلایان پرگنه بهاول پور سرکار خیر آباد ، شوال ۱۰۷۹ هـ عنوانها شنگرف ، در مجموعه ، ص ۱۱۶ -
۱۴۶ .

اذکار نووی = حلیة الابرار و شعار الاخیار . . .

شرح اسماء المحسنی (منظوم)

از ناشناس . در فضایل و خواص اسماء المحسنی .

آغاز : صدر هر کاری به بسم الله کنی - تا شود کارت بسامان در جهان .

1060/9 - 1957 N.M. : نسخ و نستعلیق ، سده ۱۱۱۰ هـ ، اسماء شنگرف ، ص ۲۴ .

شرح اسماء المحسنی

از ناشناس . در شرح و خواص و ترتیب خواندن نام های خدا .

آغاز: الملک: بادشاهی یعنی خداوند ملک مراد ازین آنست بر ایجاد و احیاء و اعلام .
N.M. 1958 - 262/41 : نستعلیق ، (۱۱۱۱ هـ) ، در مجموعه ، ص ۴۲-۵۲ . ناقص الآخر .

اسماء العظام و فتح الاسرار علی مشرب الکرام

متن شناخته نیست .

فتح المبین للاسماء الاربعین = ترجمه و شرح اسماء العظام . . .

از بابا فتح محمد بن عین العرفاء محمد جند الله برهان پوری - عین العرفاء در ۱۰۳۱ هـ در گذشت و یاد او در «عین المعانی» در همین بخش خواهد آمد . برای احوال فتح محمد رجوع شود به :
تذکره علمای هند : ۳۷۴ .

در خواص نامهای خدا است .

آغاز: الحمد لله الحمید وهو المحمود فی کل زمان و الشکر لله المجید وهو (شرح) : سبحانک لا اله . . . یعنی بیای یاد می کنم و پاک میدانم پاک دانستی مرا ترا .

N.M. 1967-323/2 : نستعلیق ، میر غلام صمدانی بن میر جمال الدین حسینی حسینی قادری حنفی جعفری (نگارنده «نکاح نامه» در صفحه ۱۹۲ و «فتیر نامه» در صفحه ۲۴۶ همین فهرست) ، ۲۸ شوال ۱۲۶۸ هـ ، در باندی از لواحق مظفر آباد کشمیر ، متن شنگرف ، ش ۲ در مجموعه ، ص ۶۰ - ۲۳۳ .

انیس العاشقین = رساله قلندریه

از مجتبی بن مصطفی لاهرپوری . به سال ۱۰۴۹/۴۰ - ۱۶۳۹ م نگاشته است . در اذکار و افکار طریقی قلندریه و قادریه و چشتیه و سهروردیه و غیره ، نگارنده این اذکار را از شاه عبدالقدوس قلندر فاروقی جونپوری کسب کرده بود .

آغاز: لا اله الا الله محمد رسول الله ، بعد کلمه توحید فیقول العبد . . . که اکثر در خاطر این فتیر احقر العباد می گذشت که اذکار و افکار .

N.M. 1972 - 27 : نستعلیق ، ماده ۵۱۲ ، ص ۲۲ ، در ترقیمه عنوان کتاب «رساله قلندریه» آمده است .

اوراد

ترجمه فارسی از محمد باقر بن محمد نقی (گویا بنیاد دوم) . در ربیع الاول ۱۰۷۸ هـ / ۱۶۶۷ م انجام داده است .

آغاز: حمدله . اما بعد بدرستی که رئیس المحدثین محمد بن بابویه قمی در کتاب عیون اخبار الرضا روایت کرده .

N.M. 1958 - 912/203 : نستعلیق خوش . (ابوالقاسم موسوی ، شیرازی ، ۲۸ ربیع الثانی ۵۱۳۰۵) ، جدولبند ، ش ۳ در مجموعه ، ص ۶۵ - ۷۱ .

اوراد

از زکریا سلطانی . از «الاوراد» شیخ السیوخ (زکریا ملتانی) که در صفحه ۸۱۳ همین فهرست یاد شده است و کتب دیگر کزیده است . در اوراد دوازده ماه قمری و فضایل بعضی روزهای اسلامی است .

آغاز: الحمد لله ولولیه والصلوة علی نبیه . . . بدانکه این اوراد دوازده ماه از اورادها و کتب های کلان بر سبیل اختصار نوشته اند .

N.M. 1968 - 79 : نستعلیق ، دلاور عرف میان جی ، ۲۲ جمادی الثانی ۵۱۲۶۴ ، در قنوج ، ۱۰۲ ص .

الاوراد

از زکریا سلطانی . در بخش فقه ص ۸۱۳ گذشت .

اوراد جعفری

از سید جعفر بن میرزا بن نعمت الله که شجره نسب خود را به پنجاه واسطه به حضرت علی (ع) رسانیده است . ادعیه پیشوایان شیعه است .

آغاز: سورة فاتحه .

N.M. 1961 - 601 : نسخ و نستعلیق ، سده ۵۱۰ ، مارلوح ، جدولبند .

اوراد

نام مؤلف در برگ اول بوده که افتاده است . در یک مقدمه و ۱۴ باب و خاتمه . مقدمه در آداب وضو و ادعیه مقررہ آن . ابواب: ۱ تا ۵ در آداب و ادعیه نمازهای پنجگانه روز ، ۶- اعمال شبانه روز ، ۷- اعمال شهود ، ۷- اعمال ضروریه ، ۹- ادعیه تجمیز و تکفین و تدفین ، ۱۰- نماز کسوت و خسوف و زلزله ، ۱۴- ادعیه عقد دائمی و عقیقه و ختنه - خاتمه در اعتقادات .

N.M. 1961 - 607 : نسخ ، سده ۵۱۱ ، عنوانها شنگرف ، ورق اول افتاده ، آغاز: مشتمل

است بر مقدمه و چهارده باب و خاتمه ، ۲۷ ص .

اوراد

از محمد یوسف علی

N.M. 1961 - 558 : ۱۶ صفحه . قابل فهرست برداری نیست .

اوراد عرفانی

از ناشناس . در آن اشغال و اذکار حضرت فرید الدین گنج شکر (م ۵۶۶۴ باختلاف) و شیخ نصیر الدین چراغ دهلی (م ۵۷۵۷) نقل شده است .

آغاز : حمدله . بدانکه هر طالبی که صادق در راه معرفت حق و میر و سلوک می کند او را لازم است .

N.M. 1958 - 257/5-1 : نستعلیق ، جوهر خان ، ۵۱۱۳۴ ، در کبری ، ش ۱ در مجموعه

ص ۱ - ۲۰ .

اوراد عرفانی

از ناشناس . با عنوانهای فصل : ذکر نفی و اثبات ، اذکار متفرقه .

N.M. 1961 - 912 : شکسته چلیپا ، سده ۱۲ هـ ، ناقص الطرفین ، آغاز : فصل ذکر نفی

و اثبات ، بدانکه آن ذکر مختار و محبوب است ، ۲۸ ص .

اوراد

از ناشناس . از کتب احادیث و متون عرفانی نقل شده است .

آغاز : در عوارف شیخ شهاب الدین مهروردی . . . مداومت نمودن بر مسببات حسرت .

N.M. 1957 - 655/33 - A : نستعلیق ، سده ۱۱ هـ ، ش ۲ در مجموعه ، ورق ۱۴-۲۰۲ .

اوراد

از ناشناس . از کتب احادیث و کتابهای معتبر در اوراد نقل شده است .

آغاز : من بدایع الاحادیث و عجائب الروایات و غرائب الحکایات والنکات و عن الحسن

سمعت .

N.M. 1957 - 653/4 : نستعلیق ، محمد ابانث ولد اخوند عمر ، ۲۱ رمضان ۱۱۱۸ هـ

عنوانها شنگرف ، ۴ ص .

اوراد

از ناشناس . از روایات شیعی نقل شدہ است .

آغاز : سورہ سجده .

594 - N.M. 1961 : نسخ و نستعلیق ، یوسف بن عبداللہ بن عابد بن السماہیجی البحرانی ،

ذیحجہ ۱۱۴۱ھ ، در بندر سورت ، ۳۴۲ ص .

اوراد

از ناشناس . شامل قصاید و مناجات های عربی با ترجمہ و شرح بفارسی .

آغاز : لبیک لبیک انی مولانا - فارحم عبیدالیک ملجاً .

1010/1 - N.M. 1957 : شکستہ خوش ، ربیع الثانی ۱۱۵۱ھ ، عنوانها شنگرف ، ۸۸ ص ،

مشوش .

اوراد

ناشناختہ .

آغاز : مجملاً فوائد اوراد ، فایده : ہر کہ مشکلی در پیش آید و خواہد کہ .

1 - N.M. 528/157 : نستعلیق ، سدہ ۱۲ھ ، ش ۱ در مجموعہ ، ورق ۱ - ۱۴ .

اوراد

ناشناختہ .

آغاز : نود و نہ نام باری تعالی عزاسمہ ، ہو اللہ الذی لا الہ ہو الرحمن الرحیم .

1060/8 - N.M. 1957 : نسخ خوش ، سدہ ۱۲ھ ، سرلوح ، جدولبند ، ۲۷۴ ص .

اوراد

مؤلف ناشناختہ .

آغاز : سورہ رحمن .

46/1 - N.M. 1958 : نستعلیق و نسخ ، سدہ ۱۲ھ ، ۸۲ ص .

اوراد

مؤلف شناختہ نیست . در اوراد مخصوص ماه ہا .

آغاز : ذکر نماز و دعای ماہ مجرم ، پیغمبر گفت علیہ السلام .

N.M.1958 - 602/5 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، ش ۵ در مجموعہ ، ص ۱۹۸ - ۲۳۲ .

اوراد

مؤلف ناشناختہ .

آغاز : اذا وقعت الواقعة لیس لوقعتہا کاذبہ .

N.M. 1961 - 611 : نسخ ، سده ۵۱۳ ، ص ۱۱۲ ، ناقص الآخر .

اوراد

مؤلف ناشناختہ . در خواص اسمای حسنی و اسرار حروف .

آغاز : اکبر ، رجای ، موفق ، قایم ، بلا زوال .

N.M. 1961 - 1627 : نسخ ، سده ۵۱۳ ، ص ۱۸۸ .

اوراد

مؤلف ناشناختہ ، شامل اوراد و تعویذات است .

N.M. 1961 - 1639 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، بامہر مورخ ۵۱۳۳۷ .

اوراد

مؤلف ناشناختہ .

آغاز : نود ونہ نام باری تعالی ، هو اللہ الذی لا الہ الا هو عالم الغیب .

N.M. 1957-912/29 : نستعلیق و نسخ خوش ، ۱۹ صفحہ ۵۱۳۵۲ ، جدولبند ، ص ۲۶۲ .

اوراد

مؤلف ناشناختہ .

آغاز: از ذکر خدا مباش یک دم غافل - کز ذکر بود خبر دو عالم حاصل .

891 - N.M. 1961 : نستعلیق ، مید قیام الدین حسینی (۱۲۷۵ھ در حیدرآباد) ، ش ۳ در

مجموعه ، ص ۲۵ - ۳۴ .

اوراد

از ناشناس . دارای نود ونه نام خدا ، عمل دعوت چہل کف ، تصیدہ خمیرہ ، غزل خاقانی ،

قطعہ تاریخ وفات مخدوم شیخ عبدالکریم ماکن متعلوی (م ۱۲۶۵ھ) از خواجہ عبداللہ باقی .

114 - N.M. 1962 : نستعلیق ، (محمد بیچل ، ۱۲۷۸ھ) ، ص ۲۸ .

اوراد

از ناشناس .

آغاز: وعتدہ مفاتیح الغیب یعلمہا .

46/2 - N.M. 1958 : نستعلیق ، باسہر مورخ ۱۲۹۳ھ ، ص ۱۶۴ .

اوراد

از ناشناس . در بیان فضایل و شرح نود و نہ نام باری تعالی ، از دیدگاہ شیعی .

آغاز: یا نعمت و نعیم اللہ . . . در بیان آنکہ نعمت و نعیم در آیات کریمہ .

606 - N.M. 1961 : نستعلیق ، ۱۲۹۳ھ ، ص ۱۹۰ .

اوراد

1060/14 - N.M. 1957 : نسخ و نستعلیق ، مادہ ۱۲ و ۱۳ ، اوراق پراکنده در یک

جا صحافی شدہ است ، ص ۸۲۰ .

اوراد

از ناشناس . شامل اوراد و احادیث و اشعار بزبان پشتو و عربی و فارسی .

5 - M. : نسخ و نستعلیق ، سده ۱۳ھ ، ص ۱۶ .

اوراد

آغاز: اسناد سورت پس چون خواهد کہ شروع کند در اول .

N.M. 528/159 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، جدولبند ، ۱۹ ص .

اوراد

آغاز : نوشتن تغویذ آتشی اینست که این عزیمت را .

N.M. 528/285 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، ۳۶ ص .

اوراد

از ناشناس . در بیان خواص اسماء الحسنی وغیره .

آغاز : هو الله الذی لا اله الا هو عالم الغیب والشهاده هر که بعد از نماز صبح صد بار بگوید .

N M. 1958 - 923 : نسخ و نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، ۲۱۰ ص .

اوراد

مجموعه اوراد عربی و فارسی و مناقب بزرگان و مطالب ستاره شناسی است .

N.M. 1961 - 600 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، جدولبند ، ۳۴۲ ص .

اوراد

از ناشناس . در چند باب ، باب دوم در دعوت صغری ، باب سوم در حال و چگونگی و احوال

قاری و صاحب دعوت ، باب چهارم در بیان زمان و مکان که دعا مستجاب است .

N.M. 1961 - 1631 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، ناقص الطرفین ، آغاز : مداومت . . . و

نگذارد که روزی فوت شود ، ۶۲ ص .

اوراد

N.M. 1961 - 1632 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، ۱۲۸ ص .

اوراد

N.M. 1961 - 1633 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، ۲۱۸ ص .

اوراد

مجموعه اوراد و ادعیه برای مداوای بیماریها و بدست آوردن اهداف مادی .

آغاز : دریافتن چندرمان که در مقام کدام است .

1618 - N.M. 1961 : نستعلیق ، سده ۱۳ ، ۵۱۳ ، ص ۹۳ .

اوراد

از ناشناس . بیشتر اوراد برای احضار جنات و پریان است .

1640 - N.M. 1961 : نستعلیق ، سده ۱۳ ، ۵۱۳ ، ص ۹۸ .

اوراد منظوم = اسماء المحسنی : شرح

پاس انفاس

به خواجه عبیدالله احرار (م ۵۸۹۵ / ۱۴۹۰ م) نسبت داده شده است و اما در آخر آن این رباعی جامی آمده است : جامی که نه مرد خانقاه است و نه دیر - فی باخبر از وقف و نه آگاه ز سیر . هم خاتمه و هم ناتجی اش جمله تویی - فافتح بالخیر رب ا ختم بالخیر . در اوراد و وظایف طریق نقشبندیه است . از جامی در این موضوع دو رساله در دست است یکی بنام «سر رشته طریقه خواجگان» (رک ۱۴ ص ۲۳۳ همین فهرست) و دومی بنام «رساله طریقه خواجگان» که در آن جامی رباعیات خود را شرح داده است . نسخه خطی این یکی در ۲۲ صفحه در کتابخانه انجمن تاریخ کابل موجود است . (رک به مقدمه حبیبی بر سر رشته . . . ص ۱۰) .

آغاز : ای درویش اگر همت و قوت آنت هست که بر اثر کرم روان شوی طریق کعبه .

30/2 - N.M. 1971 : نستعلیق ، ۲۱ محرم ۱۰۳۰ هـ ، ش ۲ در مجموعه ص ۲۷۰-۲۹۰ .

تحفة الذاکار = رساله شطاریه

از شیخ بهاء الدین (م ۵۹۲۱ / ۱۵۱۵ م) بن ابراهیم عطاء الله انصاری قادری شطاری حسینی در اذکار است در چهار فصل .

آغاز : حمدك . بعد از حمد مر حضرت صمدیت را درود بروح احمد مصطفی .

بنگردد به : اخبار الاخیر : ۲۰۴ ، گنج بخش ۲ : ۶۷۶ .

35/2 - N.M. 1971 : نستعلیق ، سده ۱۴ ، ۵۱۴ ، ش ۲ در مجموعه ، ص ۶ - ۲۸ در این

نسخه بنام «تحفة الذاکار» یاد شده است .

تحفة الغرایب = ذیل «جواهر القرآن»

ثمرات المکیه فی طریق القادریه العالیه

از محمد رفیع الدین بن محمد شمس الدین بن محمد تاج الدین قندهاری . در ۱۶ محرم ۱۱۸۹/۱۷۷۵ م در مدرسه شیخ عبدالکریم قطبی در (سجاء) شبکی که مقابل بیت الحرام مکه مکرمه قرار دارد تألیف کرده است (بنگرید به ترقیمه نسخه ۱۶۶ - N.M. 1962) . در اشغال و اعمال و اوراد مهم طریق قادری است . در یک مقدمه و سه باب و خاتمه . مقدمه در بیعت و لوازم آن . ابواب : ۱- فروع طریق قادریه عبارت از ضربات است ، برابر است که بجمهر متوسط باشد یا بسرو . ۲- اصول طریق قادریه که عبارت از سلوک است ، ۳- بعضی اعمال مشایخ این طریقه که عبارت از دعوت اسماء الله است . خاتمه : بعضی فواید که ثمرات و خلاصه سلوک اند .

بنگرید به : ذیل کشف الظنون ۱ : ۲۴۹ .

آغاز : الحمد لله الذی علم الانسان ما لم يعلم . . . اما بعد فقیر الی الله المعین محمد رفیع الدین . . . معروض می دارد که این رساله ایست در بیان بعضی اشغال و اعمال ضروریه طریقه علیه قادریه .

N.M. 1962 - 166 : نستعلیق ، در ترقیمه چنین آمده است : « الحمد لله و الدننه که فراغ یافت فقیر مؤلف از تألیف ثمرات المکیه فی طریق القادریه العالیه در مدرسه شیخ عبدالکریم قطبی در شبکی که مقابله بیت الحرام بود . بوقت ضحی کبری روز پنجشنبه بتاریخ شانزدهم محرم الحرام سنه الف و مائة و ثمانیه تسعین من هجرة النبویه القدسه » . عنوانها شنگرف ، ۱۵۶ ص .

N.M. 1961 - 885 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، ۸۰ ص ، از وسط و آخر افتاده .

ترجمه جالیة الکرب باصحاب سید العجم و العرب

متن عربی از سید جعفر بن حسن بن عبدالکریم بن محمد بن رسول بن ریحی مدنی شامی . در نسخه موزه سال مرگ او ۱۱۶۷/۵۴-۱۷۵۳ م یاد شده است ، اما اسماعیل یاشا بغدادی ۱۱۸۴ هـ نوشته است (رک به : ذیل کشف الظنون ۱ : ۱۷۶ « البراء العاجل باجابنه الشیخ محمد غفل » از همین نگارنده) .

ترجمه فارسی از محمد رفیع الدین که به سال ۱۲۰۱/۸۷-۱۷۸۶ م به زیارت حرمین الشریفین رفت و آنجا متن عربی جالیة الکرب را بدست آورد که در فضایل و اسمای اصحاب بدر است . مترجم افزوده که همانجا با بازماندگان مؤلف ملاقات کرد و خواست که آن را به فارسی نقل کند . سپس بر آن مقدمه و چگونگی بدست آوردن رساله را به فارسی نوشته است اما اساسی اصحاب بدر به عربی مانده است . محمد رفیع الدین نگارنده « ثمرات المکیه . . . » در ۱۱۸۹ در مکه مکرمه بوده است . (رک به : ثمرات المکیه در همین صفحه) .

آغاز : حمدله . بدانکه نزد علمای ساف و خاف به نقل متواتر ثابت شده که در شدت بلا بعد ذکر اسمای اهل بدر .

N.M. 1965 - 159 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، ۴۶ ص .

جواهر زواهر

از محمد علیم بن شیخ محمد موسی اله آبادی . مرید شیخ محمد ناصر (محمد ناصر اله آبادی متوفی ۵۱۱۶۳ . تذکره علمای هند : ۴۷۹) . به سال ۱۷۷۹/۵۱۱۹۳ م بخواهدش حاجی شاه کریم اله دادگرد آورده است . در ۷ باب : ۱- اذکار و اشغال ، ۲- فضایل کلمه طیبه ، ۳- نمازها ، ۴- ادعیه ، ۵- اعمال نافع ، ۶- دعوات ماثوره بعد از نماز پنجگانه و خواتم و اربعین ، ۷- تربیت مرید گرفتن .

آغاز : الله اسم ذاتی است که جز او موجود نیست .

N.M. 1958 - 46/5 : نستعلیق ، تاریخ کتابت معروضه ، سده ۵۱۳ ، در لاهور ، بخواهدش حضرت شاه غلام جیلانی ، عنوانها شنگرف ، ۴۲ ص .

جواهر القرآن

از احمد بن محمد بن ابراهیم تمیمی ، در خواص سوره ها و آیات قرآنی . به فارسی .

تحفة الغرایب = منتخب جواهر القرآن

انتخاب از محمد بن شیخ محمد دروی . که «بحر الغریب» را بنام امیر علی شیر نوائی (م ۵۹۰۶/۱۵۰۰م) در علم تکسیر نگاشته بود . تحفة الغرایب در ۱۲ باب (بمناسبت دوازده امام) : ۱- کشف مغیبات و کیمیا و رویت ارواح و ظهور عجایب و غرایب در باطن ، ۲- طلب جاه و مناصب اعلی و تسخیر ملوک و سلاطین و امرا و عوام الناس ، ۳- کشایش کارها و توانگری و دفع فقر و فاقه ، ۴- دفع سحر و جن و ام الصبیان ، ۶- دفع دشمنان و حسودان و موزیات ، ۷- ادای قرض و رغبت بگذاردن قرض ، ۸- دفع حرام و فجش و غیبت و کذب و دفع شراب ، ۱۱- محبت و الفت میان طالب و مطلوب و ازواج و خادم و مخدوم ، ۱۲- اوراد متفرقه .

آغاز : حمد بیحد و سپاس بیعد نثار بارگاه ملک .

بنگرید به : ریو : ۸۷۱ ، فهرست مخطوطات شیرانی ۳ : ۴۸۹ .

نسخه های فارسی ۱ : ۱۰۸ ، ذریعه ۳ : ۴۵۶ ، فهرست مخطوطات شفیع : ۳۸۰ برای

«بحر الغرایب» و فہرست مشترک پاکستان : ۳۲۵ نیز برای «بحر الغرایب» کہ آنجا آقای منزوی این نظر را رد کردہ کہ محمد بن محمد ہروی نگارندہ «تحفة الغرایب» می باشد . ولی بنظر من نگارندہ بحر الغرایب و تحفة الغرایب یکی است . چون در نام مؤلف و کتاب و موضوع تشابہ وجود دارد .
N.M. 1957 - 982/8 : نستعلیق و نسخ ، ۱۵ شوال ۱۳۴۷ھ ، عنوانها شنگرف ، باب ۹ و ۱۰ افتادہ ، ۵۶ ص . در پایان آن اوراد منقول از شیخ بہاء الدین .

چہل کاف ، شرح قطعہ ...

قطعہ چہل کاف اینست : کفک ربک کم یکفیک و اکفد - کفکا منہا ککمین کان منکاکا .
تکرکر اککر الکر فی کبدی - تحکی مشکشکہ کات لککاکا - کفک ربک کاف الکف کرتبہ - یا کوکبا کان یحکی الفلکا . (در این قطعہ ۳۸ «ک» دیدہ می شود) . شرح از ابو علی محمد ارتضیا گوپاموی (م ۱۲۷۰ھ) . این قطعہ برای دعوت و تسخیر است . شارح آن را زیر پنج عنوان یعنی لغت ، فایده ، صرف و نحو ، حاصل معنی ، شعر گزارش دادہ است .

آغاز : خوش ترین اذکاری کہ قمریان بوستان طریقت بدان ترنم کنند حمد سبدعی است .
N.M. 1971 - 37 : نستعلیق خوش ، بامہر شارح مورخ ۱۳۴۵ھ ، ۱۷ ص ، در پایان آن چند رباعی در وصف شاہ غلام نصیرالدین سعدی بلگرامی از ہمین گوپاموی و رسایل دیگر در اوراد بہ عربی .

حصن الحصین من کلام سید المرسلین

متن عربی از شمس الدین محمد جزری (م ۵۷۳۹ھ) . مجموعہ ادعیه کہ از احادیث نبوی گرفته شدہ است .

بنگرید : کشف الظنون ۱ : ۶۶۹ .

منتخب معدن الاسرار = ترجمہ حصن الحصین

آغاز : فصلی چند از رسالہ مترجم فارسی رسالہ عربی کہ مولانا شیخ شمس الدین محمد جزری تصنیف فرمودہ اند .

N.M. 1961 - 561 : نستعلیق . شمس الدین (کہ مؤلف نیست) ، سدہ ۱۳۳۵ھ ، عنوانها

شنگرف ، ۲۲ ص .

ترجمہ حلیۃ الابرار و شعار الاخیار فی تلخیص الدعوات والاذکار = اذکار نوری

متن عربی از امام محی الدین ابی زکریا یحیی بن شرف بن مری نووی شافعی (م ۵۶۷۶ھ) .

مجموعہ اذکار و ادعیه کہ از احادیث نبوی گرفته شدہ است .

ترجمه از ناشناس . بیروز گار جلال الدین شاه شجاع (م ۵۷۸۶/۱۳۸۴م - رک بهه : تاریخ حبیب سیر ۳ : ۲۹۴ - ۳۱۶ تهران) . حاجی خلیفه یک ترجمه فارسی حلیه الابرار . . . را تذکر است که مترجم آن معلوم نیست اما آن ترجمه در ۵۷۷۶/۷۵ - ۱۳۷۴م انجام شده است . اگرچه السیر این تاریخ در نسخه موزه دیده نشد اما گمان می رود که این همان ترجمه باشد .

در یک مقدمه و ۲۲ کتاب و خاتمه . مقدمه در ۱۶ فصل . کتابها : ۱- جامع الدعوات و الاذکار ، ۲- اذکار غسلی و وضو و تیمم و مقدمات وضو ، ۳- اذکار نماز و قاست ، ۴- اذکار نماز و دعاها بعد از نماز ، ۵- اذکار و ادعیه مخصوص بعضی اوقات ، ۶- اذکار صوم ، ۷- اذکار سلام کردن و جواب گفتن و مضافه ، ۸- اذکار مرض دعوت ، ۹- استغفار - خاتمه در ۳ باب .

آغاز : الحمد لله الواحد القهار العزيز الغفار متدر الاقدار مصرف الامور .

N.M. 1973 - 200 : نسخ خوش ، سده ۵۱۰ هـ باسهر مورخ ۵۱۰۶۸ ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ، ۱۹۴ ص ، روی صفحه اول مهر «حمیده بنت علی اکبر» ثبت شده است .

شرح درود مستغاث

از ناشناس .

N.M. 528/161 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ هـ ، ناقص الطرفین ، آغاز : کم - رضی الله تعالی عنهم و الحسن و به بخش امیر المومنین حسن را ، ۶۲ ص .

دستور العمل

از ابو المعارف محمد عنایت الله قصوری قادری شطاری (زنده در ۵۱۱۴۸/۱۷۳۵م ، متوفی بعد از ۵۱۱۵۰/۱۷۳۷م) . برای سید علی رضا بخاری از جواهر خمسه و سراج السالکین و غیره گزیده و در یک مقدمه و سه باب و یک خاتمه گرد آورده است . مقدمه در بیان شرائط کلی و جزوی و صغیره و کبیره و مقطعات . بابها : ۱- خواص اسمای عظام ، ۲- دعوت بعضی سوره قرآنی و اسمای سبحانی ، نگارنده در قسمت آخر کتاب می نویسد که وی از هشت طریقه متصوفه خلافت دریافته بود . سپس شجره طریقت خود مربوط به آن هشت سلسله آورده است .

آغاز : حمد لا بدایت و ثنای بی نهایت مالک الملک را که حقایق کونیه و اعیان ممکنات .

بنگرید به : حدیقة الاولیاء از لاهوری : ۶۳ ، گنج بخش ۲ : ۶۱۳ .
 56 - N.M. 1978 : نستعلیق ، با یادداشت شیخ نظام الدین بن شیخ محمد الدین قادری از
 اولاد مؤلف مورخ یکم محرم ۱۳۲۲ھ ، عنوانها شنگرف ، ۴۴ ص .

شرح دعای سریانی

اصل متن به نظم عربی ، بدین مطاع : انا الموجود فاطمینی تجدنی - فان تطلب سوی ام
 تجدنی . شرح از ضیاء الدین نخشبی (م ۵۷۵۱) .

آغاز : (مقدمه) : ۱ - حمد مر بادشاه سطاق را - ذوالجلال و جلیل برحق را ، ۲ - مپاس
 بیقیاس آن پادشاه را - که پیدا کرد از نابود مارا . . . بعد تمام بد قرائت معتمد احمدی . (شرح) : انا
 الموجود . . . حاصل معنی آنست که من موجودم مرا طلب .

بنگرید به : بزم صوفیه : ۳۰۴ .

534 - N.M. 1961 : نستعلیق شکسته آمیز ، سده ۱۱ھ ، ۷۰ ص .

600/1 - N.M. 1961 : نستعلیق ، سده ۱۳ھ ، در مجموعه اوراد ، ورق ۴۷ - ۶۵ .

دعا الصباح

منسوب به حضرت علی (ع) . آنچه آنکه در «اختیار المصباح» تألیف سید علی بن حسین قرشی
 (تألیف در ۵۶۵۳) از مسلم روایت نقل شده است . رک به : ذریعه ۸ : ۱۹۰ .

مفتاح النجاح شرح دعا الصباح

از ناشناس .

آغاز : (مقدمه) : روی الامام الکامل المعصوم بحر الفضائل . (متن) : اللهم یا من . . .
 یعنی ای آن کسی که بیرون آوردی زبان صباح را .

1663/4 - N.M. 1961 : نسخ ، سده ۱۳ھ ، باسمه سورخ ۱۳۲۳ھ ، جدولبند ، ش ۴ در

مجموعه ص ۱۶ - ۳۲ .

رسالة شطاریه = تحفة الذاکار

روض الاخضر = ذیل «کبرت احمر»

روضة الحسنی فی شرح اسماء الحسنی ، تحریر دوم = عین المعانی

زادالمعاد

از محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (م ۱۱۱۰ هـ) . بنام شاه سلطان حسین . به سال ۱۱۰۷ هـ / ۹۶ - ۱۶۹۵ م در ۱۴ باب و یک خاتمه نگاشته است .

آغاز : الحمد لله الذي جعل العبادة وسيلة .

بناگرید به : ذریعه ۲۲ : ۱۱ .

589 - N.M. 1961 : نسخ ، مسلم بن مومن ، ۱۰ رمضان ۱۱۶۶ هـ ، سرلوح ، جدولبند ،

۴۸۰ ص .

N.M. 528/119 : نستعلیق خوش و نسخ ، سده ۱۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۱۲۹ ص ، از

وسط افتاده .

587 - N.M. 1961 : نسخ خوش ، سده ۱۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۱۴۶ ص .

588 - N.M. 1961 : نستعلیق و نسخ ریز و خوش ، سده ۱۱۲ هـ ، سرلوح ، جدولبند ،

۳۹۰ ص .

590 - N.M. 1961 : نسخ ، سده ۱۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۶۶۴ ص .

591 - N.M. 1961 : نستعلیق و نسخ ، سده ۱۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۳۸۰ ص .

586 - N.M. 1961 : نسخ ، سده ۱۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ناقص الآخر .

زبدة الدعوات

از ناشناس که نام خود را نیاورده است . از کتب مختلف گزیده است . در یک مقدمه و چهار فصل و یک خاتمه . مقدمه در تعریف و ترغیب دعا . فصول : ۱- تعقیبات صلوة یومیه و بعضی دعوات ضروریه ، ۲- اعمال روز و شب جمعه و احوال ایام و لیالی متبرکه ، ۳- وصول بعبادات و حصول مرام و دفع بلیات و دفع اسقام ، ۴- فواید متفرقه . خاتمه در آداب زیارت مشاهد حضرت محمد (ص) .

آغاز : . . . صفوة المتقين نحمدك . . . مجیب دعوة المضطربین یدعوك و یدكرک .

597 - N.M. 1961 : نسخ ، ۱۲ ذیقعده ۱۱۱۷ هـ ، در خانه بابا محمد یوسف در پیشاور

(ورق ۱۶۲) عنوانها شنگرف ، ۲۲۸ ورق .

شواهد الطوالع

از شیخ سعدالدین احمد انصاری کابلی که یاد او در «رساله در مدح و اوصاف شعر و شاعری» ص ۴۵۳ گذشت. در صفحه ۱۴۴ شواهد الطوالع می نویسد: «اهل طلب و ارباب حاجت درین کتاب شواهد الطوالع اظهار یابد» [نیز رک به: نشأت القدس (مذکور در صفحه ۴۵۴ همین فهرست) ص ۱۱۰]. مجموعه اوراد و ادعیه آسیخته با اشعار نگارنده.

آغاز: (ظاهراً ناقص) ابتداء بنقطه بای بسم الله که مرکز دائره هویت... مطالبم حقیقت صفر.

97 - N.M. 1972: نستعلیق، سده ۵۱۲، عنوانها شنگرف، ۶۲۴ ص - در آخر کتاب فهرست تألیفات شیخ سعدالدین آمده: ۱- کشف المحققین، ۲- شورش عشق، ۳- شور عشق، ۴- آهنگ عشق، ۵- فرهنگ عشق، ۶- جوش عشق، ۷- جوشش عشق، ۸- نیرنگ عشق، ۹- سوز عشق، ۱۰- ساز عشق، ۱۱- عین الایمان، ۱۲- معیار الکشف [در این کتاب نگارنده بر مکتوبات حضرت مجدد الف ثانی ایراد گرفته است - نسخه خطی این کتاب در سنده پروانشنل میوزیم حیدرآباد (شماره نسخه ۴۳۰) است]، ۱۳- تفسیر معدن الاسرار، ۱۴- چهارده مکتوب اخیار، ۱۵- اسرار ذات، ۱۶- مرآت الجمال، ۱۷- حسن فروش، ۱۸- جان جوان (جان جهان)، ۱۹- غیب الوجود، ۲۰- مثنوی حقایق المعارف، ۳۱- معدن وحدت، ۲۲- خطب جمعه، ۲۳- درود تاتار.

صلاة اللیلیه

از ناشناس. در ۵۱۲۱۸/۴ - ۱۸۰۳ م از «مفتاح الفلاح» تألیف شیخ بهائی مثنوی ۵۱۰۳ (ذریعه ۲۱: ۳۳۹) و «مصباح» تألیف ابراهیم بن علی کنعمی در ۵۸۹۵ (ذریعه ۲۱: ۱۱۶) و جز آن گزیده و ترجمه کرده و بر آن اوراد و ادعیه اضافه کرده است. در یک مقدمه و سه فصل و خاتمه. مقدمه در فضیلت و حقیقت و بیان نماز شب. عناوین فصول مشخص نشده اما در ترجمه و توضیح کلمات نماز است.

آغاز: الحمد لله و سلام علی عباده الذین... اما بعد چون درین ایام بعضی ارباب هدایت را توفیق نماز شب مساعد گردید.

912/5 - N.M. 1957: نستعلیق زیبا، جعفر بن حسن مراغی مجاور در غری معروف به نجف اشرف و مشهد. ۵۱۲۲۲، سرلوح، دو صفحه اول مذهب، جدوایای زرین، ۲۰۲ ص.

711 - N.M. 1961 : نسخ و نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، ۱۸۶ ص .

707 - N.M. 1961 : نسخ ، سده ۵۱۳ ، جدولبند ، عنوانها شنگرف ، ۱۲۸ ص .

ضیاء العیون

از ابو المناخر نظام الدین محمد هادی الحسینی الصفوی ملقب به شاه میرزا و مخاطب به موسی رضا خان بن میرزا مهدی خان ، در اوائل ماه رمضان ۱۱۱۴/۷۰۳ م در حیدرآباد نگاشته است . در صورت سهر نبوت ، نقوش و اشکل ذوی الاوقاق ، مکسر سور قرآنی و آیات .

آغاز : بعد از حمد بیحد و صلوات بی حد چنین گوید احقر بندگان درگاه احدی و افقر نیازمندان بارگاه صمدی .

بنگرید به : اته : ۲۲۷۲ .

604 - N.M. 1961 : نستعلیق ، محمد حسین بن محمد امین مشهدی ، ذیحجه ۵۱۱۲ ،

جدولبند ، اشکل و دوائر کشیده ، ۷ ص .

272 - N.M. : نستعلیق ، محمد حسین بن محمد امین مشهدی ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف

شکل سهر نبوت و نعلین حضرت پیامبر(ص) ترسیم شده ، ۵۶ ص .

طب الشفاء

از بولاق نقشبندی . از کتابهای مختلف گزیده است . مطالب زیر را دارد : ۱- نوافل ، اوراد ، اوقات خمسه نماز و نمازهای اشراق وضعی و تهجد و اوراد هر ماه ، ۲- استخاره و فال ، ۳- دعوت اسماء ، ۴- ضبط اعراب اسماء ، ۵- اذکار ناسوتی و ملکوتی و جبروتی و لاهوتی ، ۶- مراقبات ، ۷- بیعت و کلاه و خرقة و اوصاف بیر و مرید .

آغاز : حمد بیحد و ثنای بی عدد خالقی را که بیک نکته کن جمیع آفرینش بعرضه ظهور آورده .

134 - N.M. 1972 : نستعلیق ، امان الله بن هدایت الله ماکن شکارپور ، ۲۶ جمادی الثانی

۵۱۲۸۶ ، عنوانها شنگرف ، ۴۷۲ ص . در ترقیمه نام کتاب طب الشفاء آمده است .

طرفه

در بخش پزشکی ص ۱۰۳ گذشت .

طریق ختم قرآن

آغاز: طریق ختم قرآن مجید فمی بشوقی نقل است از امام جعفر صادق . . . برای کفایت
سهامات دینی و دنیوی .

N.M. 528/270 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، ص ۱۰ .

طریق الهدی

از غلام جیلانی . در سه فصل که عناوین آن مشخص نیست .

آغاز: الحمد لله الذی وفق العباده . . . اما بعد فقیر حقیر غلام جیلانی عنی عنه می گوید

که چون طالب صادق را طلب حیرت یا طلب الله .

N.M. 1961 - 559 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، ص ۲۴ .

ظفریه

از نهد هادی . نگارنده «ضیاء العیون» (ص ۸۷۸ همین فهرست) . به سال ۱۱۱۹/۱۷۰۷ م
بنام ابو النصر سید قطب الدین محمد معظم شاه عالم بهادر شاه نگاشته است . مؤلف گفته که اگر از
مجموعه اعداد ماده «ظفریه» (= ۱۱۹۵) اعداد کلمه «اعدا» (= ۸۶) خارج شود سال تألیف
(۱۱۱۹) بدست می آید . نیز در مقدمه می نویسد: «شاه در ابتدای جهانگیری که خراسان را
بنزول عدل آئین ساخته بوده اند بملاقات عارف عالی مقام میر سید نظام جد فدوی امترشاد و
استمداد نموده بعد از تسخیر عراق و عجم و عرب و ممالک روم و مراجعت از آن مرزو بوم با فوز و
نصرت املاک بسیار وقف خانقاه سید والاتبار فرموده اند» .

در ادعیه ماثوره حضرت رسول اکرم (ص) و حضرت علی (ع) که در بعضی از محاربات و
برخی از غزوات بر زبان گذرانیده اند . در یک «فاتحه» و چهار «فتح» . فاتحه: در آنچه سزاوار است
احتجاب بآن از شر اعدای و طغای و اهل عصیان و بغات. فتح ها: ۱- دعا برای خواندن در اوان
عزیمت و توجه بجهاد با اهل بنی و عناد ، ۲- ادعیه که حضرت پیامبر و علی در ابتدای حرب و
قتال پیش از وقوع جنگ و جدال خواندند ، ۳- ادعیه حضرت پیامبر و علی که در بعضی از محاربات
و جهاد با اهل بنی و فساد قرأت کردند ، ۴- ادعیه حضرت پیامبر و علی که در بعضی از حروب
در اوان دشواری و غلبه اعدا بر زبان گذرانیدند .

آغاز: سپاس فتح اساس و ستایش ظفر قیاس مهر پارگه احدیت و پیش گاه صمدیت مالک المملکی

را سزاست .

912/34 - N.M. 1957 : نستعلیق خوش ، ذیحجہ سال اول جلوس بہادر شاہ = ۱۱۱۹ھ

برای همان پادشاہ کتابت شدہ است ، مطلا و مذہب ، ۱۱۲ ص .

علاج النساء والاطفال

در معالجه امراض جسمانی بوسیله اوراد و ادعیہ . در ص ۱۰۵ گذشت .

عين المعانی = تحریر دوم روضۃ الحسنی فی شرح اسماء الحسنی

از شیخ عیسیٰ جنید اللہ برہان پوری (م ۱۰۳۱ھ) . وی قبلاً در ۵۹۸۹ (= حافظ) رسالہ

«روضۃ الحسنی فی شرح اسماء الحسنی» نگاشته بود و بعضی مشایخ خواستند کہ این رسالہ را مطالعہ

کنند . یکی از دوستان مؤلف آغاز بہ کتابت آن کرد و نگارندہ با ارادہ آنکہ در کتابت این رسالہ

مشارکت نموده اعانت نماید اوراق از دست دوست خود گرفتہ سطرپی چند نوشت و بعضی معنی جدید

در ہنکام کتابت در خاطر او وارد گشت و او پی برد کہ این معانی از معانی قبلی انساب و اولی است .

آغاز : حمدلہ . . . انبغات تعین . . . مطلقہ غیر منصبہ مبرا از شائبہ ثنویہ یعنی سنزہ .

بنگرید بد : ایوانف : ۶۰۳ ، تذکرہ علمای ہند : ۳۶۰ .

953 - N.M. 1961 : نسخ ، عبدالحمید بن شیخ . . . بن شیخ عبداللہ عباسی سہروردی شطاری

برہان پوری ، ربیع الاول ۱۰۱۹ھ ، (یعنی در حین زندگی مؤلف ، پس تاریخ تالیف عین المعانی در میان

۵۹۸۹ و ۱۰۱۹ھ می باشد) ، عنوانها شنگرف ، موربانہ زدہ ، ۵۹۰ ص .

255/3 - N.M. 1959 : نستعلیق ، محمد عزیز بیگ ، ۱۴ ربیع الثانی ، سدہ ۱۰۳ھ ، بامہر

سورخ ، ۱۲۹۰ھ ، عنوانها شنگرف ، ش ۳ در مجموعہ ، ص ۱۱۸ - ۴۷۶ .

فتح الدبین للاسماء الاربعین = ذیل «اسماء العظام»

فضایل ماہ های دوازده گانہ

از ناشناس . در فضایل و عبادات مخصوص ماہ های دوازده گانہ سال قمری .

92 - N.M. 1967 : نستعلیق ، سدہ ۱۰۳ھ ، ناقص الطرفین ، آغاز : گفت صلی اللہ علیہ

وسلم ہر کہ روز عاشورہ گریہ کند ، ۴۴ ص .

قلندریہ = انیس العاشقین

کاشف المرام للخواص و العوام

از مجد معروف به هاشمی ابن سید اسماعیل . وی در مقدمه نام چند تن دیگر از خانواده خود نیز برده است از جمله : ابو الحسن محمد صبغت الله فرزند مؤلف ، سید محمود برادر مؤلف ، ابوالخیر مولوی سید بهاء الحق و ابو البرکات سید انوار الحق خواهر زاده های مؤلف و سید اهل الله برادر زاده مؤلف .

در اوراد و اشغال و تعویذات .

آغاز : الحمد لله الرحمن الرحیم - این حرفی چند است جمع آوردم مندرجات صفحات را از دریاوزه گری .

1630 - N.M. 1961 : نستعلیق، در وسط رساله تاریخ ۵ رجب ۱۳۲۸ هـ یادداشت شده است، ۱۵۴ ص .

کبریت احمر

متن عربی به شیخ عبدالقادر جیلانی (م ۵۶۱ هـ) منسوب شده است .

روض الاخضر فی شرح الکبریت احمر

از سعید عاصی کشمیری .

آغاز : (مقدمه) : حامدا لمن خلق اللوح و القلم . . . اما بعد می گوید بنده حقیر . . . که چون درود سعادت ورود قدس سرور که مسمی است به کبریت احمر و تریاق اکبر و اکسیر اعظم از انعام تبرک آسایش. (شرح) : شرح بسمله . . . ابتدا می کنم این درود معظم را باسم اعظم خدای عزای پرستش که بسیار بخشش و بخشایش است .

242 - N.M. 1973 : نستعلیق ، ملا سینک قوم غلجی سلیمان خیل ساکن ده خواجه از

توابع قندهار ، ۵۱۲۵۷ ، جدولبند ، ۲۰۸ ص .

کنز الفوائد

در نسخه موزه از بهاء الدین محمود و مخدوم قاضی حمید الدین ناگوری (م ۵۶۰ هـ) دانسته شده است و دکتر محمد بشیر حسین عنوان کتاب را «اکثر الفوائد» و نام نگارنده را بهاء الدین محمود معروف به راجا بنسی مرید قاضی حمید الدین ناگوری مؤلف تفسیر مصباح العاشقین یاد کرده است (فهرست مخطوطات شیرازی ۳ : ۴۸۵). بهاء الدین محمود نیره ناگوری است و مصباح العاشقین را گرد آورده بود (ص ۵ همین فهرست). از آثار قاضی حمید الدین ناگوری کتابی در شرح اسماء الحسنی بنام «طوالع شمس» در دست است (رک به : تذکره علمای هند : ۱۶۹) و کنزالفوائد نیز در اعداد

قرأت اسمای اعظم می باشد و در آن از زبان ملک المشایخ ابو محمد بغدادی و شیخ ابو محمد روایات نقل شده است .

آغاز : الحمد لله الذی اکمل . . . می گوید تراب اقدام عاشقان و کلاب باب عارفان بهاء دین محمود .

2 - 1060/13 - N.M. 1957 : نستعلیق ، میر عبدالقادر حسن ، ۲۰ رجب ۱۲۵۶ هـ ، ش ۲ در مجموعه ، ص ۱۰ - ۲۸ .

لیلی

از سید الحسینی . درباره نماز شب از دیدگاه شیعی .

آغاز : الحمد لله کما هو اهله و بعد چنین گوید حاجی رحمت ایزد غفار غلام عترت سید الابرار . . . که چون شروع کردم ذکر بعضی فضایل .

722 - N.M. 1961 : نستعلیق ، (سید فیروز ، ۱۲۶۵ هـ) ، ۱۹۸ ص .

مجموعه الاعمال

از احمد علی بن محمد موسی . بنام نواب منیر الملک روشن الدوله محمد حسین علی خان بهادر قائم جنگ که در ۱۲۴۸/۳۳-۱۸۳۲ م بروزگار نصیر الدین حیدر (م ۱۲۵۳ هـ) در ایالت اوده (هند) به منصب وزارت برگزیده شده بود . پس باید این کتاب در میان ۱۲۴۸ و ۱۲۵۳ هـ تألیف شده باشد .

در اعمال ضروریه و ادعیه ، مأثوره و احادیث صحیحیه منقول از حضرت پیامبر و ائمه و گزیده از کتب احادیث و دعوات شیعی در ۶ فصل . فصل ۱ تا ۱۰ در اعمال ماه های دوازده گانه سال قمری از رجب تا جمادی الآخر ، ۲- ادعیه برای وسعت رزق ، ۳- ادعیه السر ، ۴- ادعیه ایام سبعه ، ۵- ادعیه برای پناه از امراض و جادو و غیره ، ۶- ادعیه مأثوره . خاتمه در احادیث و مصایب امام حسین (ع) و غیره .

آغاز : الحمد لله رب العالمین الذی انزل القرآن هدی العالمین والصلوة والسلام علی منزله و مهبطه الذی هو بحی منة الله بروج الصدق والیقین .

54 - N.M. 1962 : نستعلیق ، ۸ محرم ۱۱۰۱ هـ ، جدولبند ، ۱۵۳۱ ص :

مخزن الانوار احمدی فی کشف الاسرار مجددی

از حاجی صفی الله بن غلام محمد معصوم فاروق سرهندی . به سال ۱۱۹۸ هـ (=مخزن انوار

صفی احمدی (؟) / ۸۴ - ۱۷۸۳ م در چند باب نگاشته است : ۱- مراتب طریقہ نقشبندیہ ، ۲- اشغال و اذکار این سلسلہ ، ۳- طریقہ نفی و اثبات و ذکر کلمہ طیبہ ، ۴- مراقبات این سلسلہ ، ۵- کمالات نبوت و رسالت ، ۶- اذکار و اشغال قادریہ ، ۷- اذکار و افکار چشتیہ ، ۸- اذکار سہروردیہ .

آغاز : الحمد لله الذی نور قلوب العارفين . . . از حمد خدا بیچون و درود پیغامبر رهنمون می گوید بنده .

43 - N.M. 1976 : نستعلیق ، خدا بخش ، ۲۳ رمضان ۱۲۸۳ھ ، عنوانها شنگرف ، ش ۳ در مجموعه ص ۷۲ - ۱۳۱ .

41/5 - N.M. 1976 : نستعلیق ، حاجی محمد بن حافظ عبدالحکیم ، سدہ ۱۳ھ ، عنوانها شنگرف ، ش ۵ در مجموعه ، ۵۲ ص .

مخزن الدعوات (مخزن الدعوات)

از ابی الفرح اسماعیل منقب به سراج الدین بن محمود شطاری قادری فرخی سندی برہانپوری . وی مرید ابوالبرکة عیسی جنداللہ برہانپوری (م ۱۰۳۱ھ) نگارندہ «عین المعانی» (بنگربد در ہمین بخش ، ص ۸۸۰) بود . در ہنگام مسافرت بہ پنجاب و کشمیر بہ تالیف این پرداختہ است و در ۱۰۳۷/۲۸ - ۱۶۲۷ م بہ پایان رسانیدہ است . در ہمت باب و ہر باب در چند فصل . فہرست ابواب : ۱- اذان و استنجا و وضو و غسل و اوقات نماز های نفلی ، ۲- استخارہ و قال ، ۳- دعوت اسماء ، ۴- ضبط اعراب اسماء ، ۵- اذکار ناسوتی و ملکوتی و جبروتی و لاهوتی ، ۶- اشغال بعضی مراقبات ، ۷- بیعت و کلاہ و خرقة و اوصاف پیر و مرید .

آغاز : حمد بلا غایت و شکر بلا نہایت مزای مجیب الدعوات کہ دلہای مجزون ارباب .

18/1 - N.M. 1958 : نستعلیق ، سدہ ۱۲ھ ، باسمہر های مورخ ۱۲۲۱ھ ، عنوانها شنگرف ،

ص ۴۰۹ .

مرقع کلیمی

از شاہ کلیم اللہ دہلوی (م ۱۱۴۲ھ) . اوراد سلسلہ چشتیہ است باعنوانهای رفعہ ، رقعہ ،

آغاز : یا کل الکل بک الکل و منک الکل . . . اما بعد پس ہر فائدہ کہ مسطور دران اوراق

است .

بنگربد بہ : تاریخ مشایخ چشت : ۳۶۶ .

189 - N.M. 1957 : نستعلیق خوش ، رجب ۱۲۷۱ھ ، عنوانها شنگرف ، ۲۷۲ ص .

جدولبند .

مصباح العابدین

از سید زین العابدین الحسینی . بروزگار شاه صفی الحسینی الموسوی (۵۲ - ۱۰۳۸ھ / ۴۲ - ۱۶۲۸م) نگاشته است . در اوراد و اعمال روزانه و شبانه . از دیدگاه شیعی . در یک مقدمه و دوازده «مطلب» و یک خاتمه . مقدمه در دو فصل : ۱- ادعیه روز جمعہ ، ۲- ادعیه و نماز اول ہر ماہ . دوازده مطلب در اعمال دوازده ماہ از رجب تا جمادی الثانی . خاتمه در سہ فصل : ۱- ادعیه روز نوروز ، ۲- ادعیه ہفتہ ، ۳- ادعیه کہ توسل می جویند بحضرت رسالت و ائمہ .

آغاز : حمد و سپاس پروردگاری را کہ بندگی و پرستش اوست زین العابدین و فخر الساجدین و درود و صلوة بر اشرف موجودات .

بنگرید بہ : ذریعہ ۲۱ : ۱۱۳ .

528/84 - N.M. : نستعلیق ، جمعہ ۲۷ ربیع الاول ۱۱۳۹ھ ، عنوانها شنگرف ، ۴۰۹ ص ،

ناقص الوسط .

151 - N.M. 1962 : نسخ و نستعلیق ، شیخ محمد جلال الدین ، ۲ شعبان ۱۲۳۹ھ ،

عنوانها شنگرف ، ۲۶۸ ص .

مطلب الاعلی فی شرح الاسماء الحسنی و صفاته العلی

رک بہ : رسایل عبدالحق دہلوی ، رسالہ دوم ، بخش عرفان ص ۲۲۳ .

معدن الاسرار = ذیل حصن الحصین

مفاتیح الغیب

از محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (م ۱۱۱۰ھ) . در رمضان ۱۱۰۴ھ / ۱۶۹۳م نگاشته است ، درباره استخارہ و استشارہ در یک فاتحہ و ہشت مفتاح و یک خاتمه . فاتحہ در فضیلت استخارہ ، مفتاح ہا : ۱- استخارہ مطلقہ ، ۲- پس از عمل استخارہ رجوع بہ قلب کردن ، ۳- استخارہ بہ جناب الہی ، مشورہ کردن بامومنان ، ۴- استخارہ بہ قرآن مجید . ۵- استخارہ بہ تسبیح ، ۶- استخارہ بہ رقاع ، ۷- استخارہ بہ رقاع برخلاف طریق مشہور ، ۸- استخارہ بہ بنادق . خاتمه در بعضی امور نادرہ .

آغاز : الحمد لله الذی لا یعلم خیر عباده سواه و من استخاره هذا . . . اما بعد مستمند
فیوض قدسی محمد باقر مجلسی .

بنگرید به : ذریعہ ۲۱ : ۳۰۴ .

739 - N.M. 1961 : نسخ ، سده ۵۱۳ ، عنوانها شنگرف ، ۶۷ ص .

ترجمہ مفتاح الفلاح

متن عربی از شیخ بہاء الدین عاملی (م . ۱۰۳۰ھ) . ترجمہ از جمال الدین محمد (م ۱۱۲۱ھ یا ۱۱۲۵ھ) بن حسین خوانساری . برای شاه سلیمان صفوی (جلوس ۱۰۷۸ھ / ۶۸ - ۱۶۶۷ م) نگاشته است . مجموعہ اعمال در ۶ باب : ۱- اعمال از طلوع صبح تا طلوع خورشید ، ۲- از طلوع خورشید تا ظہر ، ۳- از ظہر تا غروب ، ۴- از غروب خورشید تا وقت خواب ، ۵- از وقت خواب تا نیمہ شب ، ۶- از نیمہ شب تا طلوع صبح .

آغاز : (متن عربی) : الحمد لله الذی ولنا علی جادة النجاة و هدانا (ترجمہ) : سپاس مر خدا یرا کہ دلالت کرد مارا بجادة نجات و ہدایت فرمود مارا بسوی .

بنگرید به : ذریعہ ۲۱ : ۳۳۹ برای مفتاح و ۴ : ۱۳۸ برای ترجمہ مفتاح .

593 - N.M. 1961 : نسخ ، سده ۵۱۲ ، جدولبند ، عنوانها شنگرف ، مقدمہ افتادہ است ،

۳۴۲ ص ، ناقص الآخر .

مفتاح النجاح = ذیل «دعاء الصباح»

نادر الفوائد

از محمد فقیر بن عبدالحفیظ ساکن بہریہ . در ۳۵ باب : ۱- تعبیر خواب ، ۲- اوقات خواب ، ۳- استخارہ ، ۴- معرفت ترتیب دعوت و کشیدن اسم اللہ و سوافقی اسم خود و طبائع ہفت کوکب ، ۵- دانستن موکلات ہر حرف و اسم و معانی و دعوت تکسیرات و اسماء اللہ . ۶- دعوت سورہ یس ، ۷- دعوت عزیمت ایام ، ۸- نقش سورہ اخلاص ، ۹- نقش تمام قرآن ، ۱۰- اسامی اصحاب کہف ، ۱۱- معرفت حساب ابجد و اعداد ایام و آلات و حدوث امراض و احوال مریض ، ۱۲- طومارات دافع صدای (درد) سر و شقیقہ و گوش و چشم وغیرہ ، ۱۳- طومارات دافع اطلاق خون و درد ناف وغیرہ ، ۱۴- طومارات دافع بواسیر ، ۱۵- طومارات دافع کرم شکم و سنگ مثانہ و بستگی بول و بستن و کشادن مرد و زن و اساک منی آوردن ، ۲۰- فوائد دافع جملہ زہرها و

گذاشتن شراب و بدبوی ها آن ، ۲۵ - دانستن و پیمودن ساعات ایام ، ۲۰ - طومارات بغض و جدائی انداختن درمیان دوکس . ۳۵ - تعویذات و افسونات و عزیمات و متفرقات .

آغاز : حمدله . اما بعد بدانکه میگوید بنده . . . که این کلمه چند از فواید تعبیر نامه و اوقات خواب و استخاره و ترتیب دعوات .

113 - N.M. 1962 : نستعلیق ، محمد بچتل ، ۱۱ رجب ۱۳۷۸ ، ۱۷۶ ص .

نماز شب = صلاة الیلة

ورد الابرار

از محمد حسن علی مائلی . در ربیع الاول ۱۲۴۷/۱۸۳۱ م بدستور امیر سید محمد یحیی خان بهادر اکبر جنگ نگاشته است . در احوال اصحاب بدر و احد و تاثیر روحانی اسمای آنان ، با تصحیح اعراب و حرکات اسمای مذکور به ترتیب حروف تهجی .

آغاز : تحیات و افرات نیاز درگاه قادری که هلال را بدرجه بدر رسانید و بدر را رنگ شهدای بدر گلگون قبای شفق پوشانید .

105 - N.M. 1972 : نستعلیق و نسخ ، سده ۵۱۳ ، جدولبند ، ۱۷۹ ص .

هدایت الطالبین

در احوال و معمولات مجدد الف ثانی . در بخش تذکره ص ۷۹۶ گذشت .

هدایت المخلصین

از سید میر حیدر . در مقدمه می نویسد که اصلش از شهر گجرات بوده سپس در تیله موله (در کشمیر) اقامت گزید و این کتاب را در ۱۱۰ سالگی در ۱۵۸۵/۵۹۹۳ م به اشارت اویس قرنی (م ۵۳۷) تالیف کرده است .

در مقدمه احوال خود را و جریان بیعت نمودن را آورده است . آنجا می نویسد که پدر و مادر وی در دوران کودکی اش مردند و عموی را پروراند و در مدرسه ثبت نام کرد . مؤلف در پانزده سالگی در رؤیا دید که حضرت پیامبر (ص) با چهار یار (رض) خود در مسجد آمده اند و او را خواسته به شخصی سپرده اند . آن شخص به مؤلف می گوید : «ای فرزند من در کشمیر می باشم . نام من مخدوم شیخ حمزه است . آنجا بیا که در خدمت من شب و روز حاضر باشی که من ترا بفرزندی قبول کردم» . مؤلف از خواب بیدار شد و رؤیا را به عموی خود گفت و از وی اجازه خواست که

در خدمت مخدوم حمزه کشمیری رود . اما چون عموش از خود فرزندی نداشت به مؤلف رخصت نداد . مؤلف از اذاین رفتار عمو به گریه افتاد و تا مدت یک هفته به مدرسه نرفت . روز جمعه بعد از نماز رو به بیابان نهاد و آنجا در تنهائی ناله کرد . همینکه او ناله بر آورد مردی سوار بر اسب نزد وی آمد که در عقب او لشکر بی غایت دیده می شد . مؤلف از کسی پرسید که این مرد کیست ؟ از وی جواب دریافت که این سلطان شیخ حمزه کشمیری است . مؤلف فوراً به خدمت شیخ شتافت و شیخ خواب آن شب را برای او بازگو کرد . پس از یکماه مؤلف از عموی خود اجازه گرفته به کشمیر رفت و آنجا در «تیلہ سولہ» رحل اقامت افکند^(۱) . (در حاشیہ تذکرہ شعرائ کشمیر ۱ : ۲۲ اسم بابا حیدر و تولہ سولہ آمدہ است) .

این کتاب در پنج باب است : ۱- اعمال مبتدی ، ۲- اشغال مبتدی ، ۳- اذکار مبتدی ، ۴- محبت و ذوق و صلاح و تقوی و نکات و نصایح از متصوفین و بعضی از گفتارهای شیخ حمزه کشمیری ، ۵- بعضی احوال شیخ حمزه کشمیری و خلفای او .

آغاز : الحمد لله الخالق الموجودات . . . بعد از حمد بی شمار و پس از درود بسیار الفقیر الحقیر میر حیدر گجراتی الاصل .

302 - N.M. 1971 : نستعلیق ، سده ۵۱۱ ، عنوانها شنگرف ، ۳۳ ص ، در آخر آن

رسایل کوچک در سازداری بر چهار طبع و بیمار نامه و طالع نامه در ۲۶ صفحه .

۱- در این جریانات بعضی مطالب متناقض بنظر میرسد . میر حیدر بگفته خود این کتاب را در ۱۱ سالگی در ۵۹۹۳ قالیف کرده است (خود این امر نیز از نظر پیر بودن مؤلف شگفت آور است) . پس وی در حدود ۵۸۸۳ زاده شده است . سپس از رؤیای خود یاد می کند که در پانزده سالگی دیده بود . اگر وی در ۵۸۸۳ متولد شده باشد زبان دیدن خواب مصادف با ۵۸۹۸ می شود ، و در این رؤیا وی شیخ حمزه کشمیری را می بیند و در همان دفته در بیابان شیخ را زیارت می کند و به خدمت او می رسد . اشکال اینجا است که شیخ حمزه کشمیری در ۵۹۰۰ متولد شده است (و در ۵۹۸۴ درگذشته است) پس چطور میر حیدر او را در ۵۸۹۸ دیده است ؟

علوم غریبه

شامل : تعبیر خواب، جادو، جفر، رمل، تفال، قیامه شناسی

اختلاجات اعضاء (منظوم)

از بدرالدین جاجرمی (م ۱۲۸۷/۵۶۸۶ م). به سال ۱۲۷۷/۵۶۷۵ م نگاشته است. در «فهرست نسخه های خطی» ۱ : ۴۶۴ حدس زده شده که این بدر جاجرمی گویا بدرالدین نگارنده «مونس الاحرار فی دقائق الاشعار (رمضان ۵۶۷۵) باشد اما این گمان درست نیست. چون «مونس الاحرار...» را نخست لطیف الدین احمد اصفهانی در ربیع الآخر ۵۷۰۲ به پایان رسانیده و سپس محمد بن بدر جاجرمی به سال ۵۷۴۱ در آن اندک تصرف کرده بنام خود منتشر کرده است. (نقیسی ۱ : ۱۷۶ و ۲۰۴).

رساله ایست در تعبیرات جمیدن اعضاء انسانی.

آغاز : شکر و حمد و سپاس یزدان را - آفریننده تن و جان را .

همان : نسخه های فارسی ۱ : ۴۶۴ .

2 - 1060/18 - N.M. 1957 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، ش ۲ در مجموعه ، ص ۷ - ۱۰ .

N.M. 1961 - 1665/B : نسخ ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، در مجموعه ، ص ۳۴-۵۵ .

اختلاجات اعضاء

از ناشناس . در همان موضوع .

آغاز : حمدله . . . بیان اختلاجات اعضاء آنست که اگر کسی را . . . بجهت درمیان قوم

بزرگ شود .

N.M. 1961 - 1637/A : نستعلیق شکسته آمیز ، سید عبدالقادر عرف لالان؟ ، ۸ ربیع الآخر

۳ جلوس عالمگیر دوم (= ۱۱۶۹ھ) ، ش ۱ در مجموعه ، ص ۲ - ۱۲ .

اختلاجات اعضاء

ناشناخته . اما در آغاز آن آمده : «این کتابیست که اسکندر ذوالقرنین نزدیک خویش داشتی و امتحان بر هر عضوی بحصول انجاسیدی و هارون الرشید این کتاب را از خود جدا نمی کردی و پادشاهان بدین اعتقاد می داشتند» .

آغاز : این کتابیست که . . . چنین گویند حکماء که اگر کسی را میانه . . . بجهت پادشاهی یابد و نعمت و مال بی اندازه یابد .

N.M. 1961 - 1615 : نستعلیق ، سده ۱۲ ، ص ۱۲ .

اسرار الجفر

از ابو صالح معین الدین محمد منعم بن شیخ منور جفیری قادری حسنی انصاری . بزودی پس از مرگ عالمگیر (۱۱۱۸ھ) از «بحر العیون» و «خاتمه» و رسایل و کتابهای دیگر در علم جفر گزیده است و در آن از آرزوهای پدرش نیز استفاده کرده است - در یک مقدمه و یک خاتمه . مقدمه در قواعد استخراج امور غیبیه . خاتمه آن مشخص نشد .

آغاز : حمد و سپاس قادری را که قلوب عالمان بانوار علم و یقین تجلی کرده است .

بنگرید به : فهرست مشترک پاکستان : ۳۲۳ آنجا نام نگارنده ابو صالح معین الدین محمد بن محمد منعم آمده است .

1 - 980/3 - N.M. 1957 : نستعلیق ، سید مدد علی ولد سید امام علی ، ساکن پهاڑی

سید جمال الله ، ربیع الاول ۱۲۷۹ھ ، ش ۱ در مجموعه ، ص ۱ - ۳۶ .

اسرار المفاتیح

از مولانا عبداللہ محمد ابن حسین مصری معروف به کله کبود . در مقدمه میگوید که وی این کتاب را از ساک مغرب بدست آورده بود . در ۲۸ «نقطه» .

آغاز : حمدله . اما بعد این کتابیست که بیان خواهد رفت در بیست و هشت نقطه و در هر نقطه کتابی بس مفید در این علم است .

N.M. 1957 - 668/11 - C : نستعلیق ، سده ۱۲ ، بامهر مورخ ۱۱۵۶ھ ، ش ۳ در

مجموعه ، ۱۱ ص .

انوار الرمل

از عبدالغنی (حافظ) شیروانی . کهن ترین نسخه اش مورخ ۵۱۱۶۱ در قاهره است . قبل از این کتاب «خلاصه» (خلاصه الرمل ؟) را در رمل نوشته بود . متن حاضر در یک مقدمه و دو مقاله و یک خاتمه است . مقاله اول در ۲۱ فصل و مقاله دوم در ۱۲ فصل . (رک : فهرست مخطوطات شیرانی ۳ : ۴۸۶) .

آغاز : شکر و سپاس بیحد و قیاس آفرید گاری را جل جلاله که نقطه ضعیف را میداد چند شکل مختلف گردانید .

همان : فهرست مشترک پاکستان : ۳۲۴ .

N.M. 1958 - 954/1 : نستعلیق خوش ، سده ۵۱۲ ، ش ۱ در مجموعه ، گ ۱-۱۹۹ .

تحفة المجربات

از خواجه لقمان حکیم . در بخش پزشکی ص ۸ گذشت .

تسخیر خلق ، رساله در . . .

از مهدی الحسین رسال مازندرانی . در تعویذات برای تسخیر خلق و پادشاهان .

آغاز : الحمد لله الذی جعل فی السماء البروج . . . بدانکه این رساله ایست در بیان تسخیرات خلق و پادشاهان .

N.M. 1961 - 1623/1 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، ش ۱ در مجموعه ، گ ۱ - ۲۴ .

تعبیر نامه ها

چون در قرآن مجید (سوره یوسف ۱۲ : ۳۷) حضرت یوسف (ع) را صاحب علم تعبیر گفته شده است بدینجهت کاتبان (نسخه های در دست) سعی کرده اند بیشتر کتابهای این موضوع را به آن حضرت نسبت دهند .

تعبیر نامه

از ناشناس . در تعبیر خوابها در ۱۲ باب : ۱- رؤیاء نور خدا و دیدن پیامبران و پادشاهان و مشایخ و جزآن ، ۲- سیاست و عمل و کیلی کردن ، ۳- دعوی و خصومت گرفتن ، ۴- غلات (دیدن) ، ۵- روغنیات ، ۶- میوه ها (دیدن) ، ۷- مشروبات و خوان ها (دیدن) ، ۸-

مابومات و سماع و عمارت و صحبت کردن . ۹- چهار پایان وحشی و اہلی ، ۱۰- درندگان ، ۱۱- مرغان ، ۱۲- آب ہا و کشتی ہا .

آغاز : حمدلہ . . . بدانک علم تعبیر علمی شریف است و معجزہ یوسف پیغامبر است و حکیمان و معبران درین باب بسیار رنج بردہ اند .

202/2 - N.M. 1967 : نستعلیق ، ابو طالب کنبو ، ۵ شوال ۹۹۴ یا ۸۹۹۵ ، بعمل (یعنی بروزگار) اسمعیل قلی خان حاکم ملتان ، عنوانہا شنگرف ، ش ۲ در ، مجموعہ ، ص ۴۸۸ - ۴۹۶ ، آغاز برابر نمونہ .

1618/B - N.M. 1961 : این نسخہ در ۸ باب است با اختلاف عنوان باب ۳ و ۴ نسخہ پیشین ، باب دوم نسخہ حاضر در رؤیاء سیم و زر وغیرہ و باب سوم در رؤیاء آلات جنگی است ، آغاز : تعبیر خواب بدان تعبیر خواب و معجزہ یوسف پیغمبر ، حکماء درین باب بسیار رنج کشیدہ اند ، نستعلیق ، سدہ ۵۱۳ ، ص ۵ .

909/24 - N.M. 1957 : این نسخہ در ۱۲ باب است . باب ۲- در دیدن زر و نقرہ و باب ۳ در دیدن تیغ و تیر است ، بقیہ ابواب مطابق ابواب نسخہ اول میباشد ، آغاز : این خواب نامہ حضرت یوسف پیغمبر است ، آزمودہ است ، اول شب خواب آید دروغی است ، نستعلیق ، (محمد محسن بن محمد حیات سیالکوٹی) ۲ محرم ۲۳ جلوس محمد شاعی (= ۱۱۵۴ھ) ، ش ۲ در مجموعہ ، ص ۳۳۱ - ۳۳۴ .

48/4 - N.M. 1971 : نسخہ پنج بابی : ۱- دیدن نور خدا و پیامبران و بزرگان دین . . . ۲- دیدن بہائم و سباع ، ۳- دیدن جانوران ، ۴- دیدن آب وغیرہ ، ۵- دیدن اسلحہ . آغاز : باب اول در دیدن نور خدا . . . اگر کسی نور خدایتعالی را در خواب بیند از خوف و رنج ہا خلاصی یابد .

48/4 - N.M. 1971 : نستعلیق ، (میرزا احمد متخاص بہ مقبل) ، سدہ ۵۱۳ ، عنوانہا شنگرف ، ش ۴ در مجموعہ ، ص ۱۲۸ - ۱۳۳ .

تعبیر نامہ

منسوب بہ حضرت یوسف و شیخ عبدالقادر جیلانی (مقدمہ) .

آغاز : بعد حمد رب العالمین و نعت سید المرسلین . . . تذکرہ ایست تعبیر نامہ خواب از حضرت یوسف علیہ السلام است .

D - 1060/12 - N.M. 1957 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، جدول ، ش ۴ در مجموعه ،

ص ۳۴۸ - ۳۶۱ .

جعفر جامع

از حاجی حسن . در آن میگوید : شرح استخراج جفرش بشنو از حاجی حسن - ای که در توحید حق چشم دلت بینا بود . بخوادش «طالبان اسرار اسماء الله» نگاشته است . با عنوانهای : مال اقلیم ها و شهرها ، در دانستن اینکه آفتاب در کدام برج است ، قاعده زمام از دایره شیخ پیدا کردن است .

آغاز : اما بعد بدانکه طالبان اسرار اسماء الله ازین فقیر حقیر التماس نمودند که در جفر جامع هر کس را .

بگیرید به : فهرست مشترک پاکستان : ۳۳۴ .

N.M. 1961 - 1628 : نستعلیق ، ۱۱ شعبان ۱۲۴۶ هـ ، جدول ، عنوانها سنگرف ،

ص ۱۸ .

جعفر ، رساله در . . .

از ناشناس . در مسخر کردن جنات و نفس خویش .

آغاز : حمدله . . . اما بعد ماذا ارادت استخراج علم الجفر .

N.M. 1968 - 197/2 : نستعلیق ، امام الدین بن پیر بخش ، ۳ صفر ۱۲۷۶ هـ ، در مجموعه ،

ص ۱۹۰ - ۲۱۲ .

خزانه الاحکام

مثنوی در دست شناسی . در بخش منظومه ها ص ۶۸ گذشت .

خلاصة الرمل

شاید از عبدالغنی شروانی نگارنده «انوار الرمل» (رک : ص ۸۹ همین فهرست) که در مقدمه آن کتاب از «خلاصه» در رمل تألیف خود را نام برده است . در کتاب حاضر از روش شیخ محمد زمانی (زناتی) پیروی کرده است . در دانستن خانه های رمل در هشت باب . هر باب برای هر یک فانه مخصوص است .

آغاز: باب اول در بیان خانہ اول در دانستن احکام او در دوازده خانہ بر طریق شیخ

محمد زمانی .

N.M. 1957 - 1010/3 : نستعلیق، سده ۱۲ھ ، عنوانها شنگرف ، ۱۵۴ ص، سپس مطالب

دیگر در همین موضوع .

خوابنامه = تعبیر نامه

خیر الرمل = سرخاب

از خیر الدین سرخاب . بروزگار شاه عالم دوم پادشاه ہند (۱۱۷۳ - ۱۲۲۱ھ) زندہ بود . در مقدمہ مینویسد کہ وی چہل سال در پی علم رمل بودہ و بہ ہر طرف جست و جو میکرده و کتب و رسایل متعدد در این موضوع دیدہ اما ہر یک را نقیض یکدیگر دریافتہ است . کوشش نگارندہ این بودہ کہ احکام و اقوال دانایان را در اینمورد جمع آوری کند . بالآخر این کتاب را تألیف کردہ است . (نیز رک : فہرست مخطوطات شیرانی ۳ : ۵۰۶ ، فہرست مشترک پاکستان : ۳۴۳) .

آغاز: حمد اکمل و شکر اجمل بعدد ذرات رمل لایق فردی است کہ اشیاء را ازواج آفرید .

N.M. 1961 - 1594 : نستعلیق ، قیام الدین ، ۱۱ ربیع الاول ، ۱۱۸۷ھ ، عنوانها شنگرف

۱۲۶ ص .

N.M. 1961 - 1597 : نستعلیق ، ربیع الآخر ۱۲۰۹ھ ، عنوانها شنگرف ، ۸۴ ص .

N.M. 1961 - 1593 : نستعلیق ، ۲۵ شوال ۱۲۸۴ھ ، ۷۶ ص .

راحت القلوب

یکی از شاگردان خلیفہ حسن علی نگاشته است . بروزگار محمد شاه پادشاه (۶۱ - ۱۱۳۱ھ) . در مقدمہ مینویسد : «بمطالعہ پنج قطعہ رسالہ کہ مہ از آن خلیفہ صاحب و دو از احقر بودند ، مشرف گردید اما از هیچ یکی از آن رسالہ ہا اول و آخر نیافت . . . بنا بر اشتیاق ضمیر و ارشاد خلیفہ صاحب بر این شد کہ اگر از این پنج قطعہ مذکور سوالات نادر منتخب نمودہ یک دستہ نماید، اولی است» .

در دو مقالہ : ۱- در ۷ باب ، ۲- در ۱۶ باب .

N.M. 1968 - 198 : نستعلیق ، ۱۲۴۲ھ ، در فتح گڑھ ، عنوانها شنگرف ، ورق اول

افتادہ ، آغاز: سہر و ماہ محمد شاه پادشاه غازی خلد اللہ ملکہ ، ۳۸۳ ص .

رسائل ارسطاطالیمس

منسوب به ارسطاطالیمس حکیم یونانی . مجموعه دو رساله در دانستن غالب و مغلوب است .
محتویات آن ارزش علمی ندارد .

1596 - N.M. 1961 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، ۱۴ ص .

رسائل جفر

از ناشناس . مجموعه هشت رساله کوتاه است .

آغاز : سوالی که در نبشته باشد بحروف مقطعه بنویسد مدخل کبیر .

197/1-1968 N.M. : نستعلیق ، امام الدین بن پیر بخش ، ۳ صفر ۵۱۲۷۶ ، ص ۱-۱۸۹ .

رسائل متفرق

۱- سعد و نحس روزها (گ ۵۳ - ۵۵)

از ناشناس .

آغاز : از قول حضرت رسول (ص) که فرموده اند که اگر کسی خانهاوا یا حوض و یا باغ یا
چاه بنا کند .

۲- فالنامه (گ ۵۵ - ۵۹)

از ناشناس .

آغاز : حمدله . بدانکه این فالنامه از حساب قرعه نموده است .

1623/2 - N.M. 1961 : نستعلیق ، محمد اشرف ، سده ۵۱۳ ، در مجموعه ، گ ۵۵-۵۹ .

رسائل متفرق

دارای : ۱- عمل سوره فاتحه ، ۲- طالع نامه ، ۳- داستان حضرت یوسف ، ۴- وفات نامه
حضرت فاطمه ، ۵- طریقه نماز قضا ، ۶- کنز الملوک (جدا گانه فهرست شده) ، ۷- خواص جهیدن
اعضاء ، ۸- وصیت نامه حضرت پیامبر به شیخ محمود (سال ۵۱۰۹۸) ، ۹- طالع نامه .

1620 - N.M. 1961 : نستعلیق ، شمس الدین منبھلی ، سده ۵۱۲ ، آغاز افتاده : اسناد

سوره فاتحه قدوة العارفين بندگی حضرت مخدوم شیخ شکر گنج ، ۱۹۸ ص .

رسائل متفرق

دارای : ۱- فالنامہ منسوب بہ امام جعفر صادق (ع) ، ۲- فالنامہ محمد مثقال ، ۳- فالنامہ قرآنی ، ۴- فالنامہ از اسمای انبیاء ، ۵- طریق دانستن غرہ محرم ، ۶- خواص جستن و جہیدن اعضاء ، ۷- معرفت نیک و بد ایام ماہ و سال ، ۷- توکل نامہ ، ۹- فالنامہ رسل منسوب بہ حضرت لقمان . . . و اوراد متفرقہ .

1607 - N.M. 1961 : نستعلیق ، مدہ ۵۱۲ ، آغاز افتادہ : بنویسد و در خاک دفن کند

بکرم اللہ تعالیٰ نیکو شود ، ۳۱۸ ص .

رمل ، رسالہ در احکام . . .

در نسخہ موزہ از خواجہ نصیر الدین محمد طوسی (م ۵۶۷۲) دانستہ شدہ است و در مقدمہ آمدہ : «کمترین بندگان در مقدمات اشکال و احکام رمل مختصری در غایت اختصار تألیف کند» .

آغاز : حمدلہ . و بعد چنین گوید افضل الفضلاء . . . کہ چون یرلیغ جہان مطاء بران جملہ

نافذ شد .

بنگرید بہ : ذریعہ ۱۱ : ۲۵۰ ، شمارہ مسلسل ۱۵۳۵ ، نسخہ ای کہ آنجا معرفی شدہ ،

سر آغاز آن باسر آغاز نسخہ موزہ اختلاف دارد ، فہرست مشترک پاکستان : ۳۴۷ .

2 - 982/10 - N.M. 1957 : نستعلیق ، مدہ ۵۱۲۶۲ (تازہ نویس) ، ش ۲ در مجموعہ ، ۵ ص .

رمل عراقی

از میر محمد رضا عراقی . در ۲۰ باب : ۱- منسوبات بیوت شانزدگانہ ، ۲ تا ۱۷- در احکام

و منسوبات خانہ ہای شانزدگانہ ، ۱۸- منسوبات و احکام منہی شدن نقطہ نیرای در بیوت ہشتادگانہ ،

۱۹- احکام متفرقہ ، ۲۰- احکام قرعہ سالیانہ .

23/1 - N.M. 1958 : نستعلیق ، مدہ ۵۱۲ ، عنوانہا شنگرف ، آغاز : بر رای عالم ارای

خورشید ضیای عقدہ گشای . . . ، ۶۲۸ ص .

رمل ناصر الدین

از ناصر الدین بن ہیدر رمال شیرازی . در ۱۱ فصل . (رک : نہایت العقول در ہمین بخش

ص ۹۰۴ و فہرست مشترک پاکستان : ۳۶۲ کتاب ناصری) .

آغاز : حمدله . بدانکه اسمدک الله تعالی این الفاظ ناصر . . . که بشارت سید السادات
فخر آل .

1590 - 1961 N.M. : نستعلیق شکسته آمیز ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۲۲ ص ،
در آخر یک ورق افتاده است .

N.M. 528/91/2 : نستعلیق ، (۱۲۳۵ هـ) ، عنوانها شنگرف ، ش ۲ در مجموعه ، گ ۳۷ -
۵۲ ، ناتمام .

رمل ناشناخته

در شش فصل : ۱- واضح و کیفیت رمل ، ۲- معرفت رمل زدن ، ۳- معرفت صور اشکال
شانزدگانه ، ۴- معرفت صواب اشکال و سعادت و نحوست و دلالات هر یکی . ۵- معرفت بیوت ،
۶- شواهد و کیفیت حکم شواهد .

آغاز : بدانکه علم رمل عبارتست از معرفت طرق استدلال بر وقالع خیر و شر از اشکال .
4 - 980/3 - 1957 N.M. : نستعلیق ، سید مدد علی بن سید امام علی ، ساکن پهاڑی
سید جمال الله ، غره ربیع الاول ۱۲۷۹ هـ ، عنوانها شنگرف ، ش ۴ در مجموعه ، ص ۶۱ - ۸۴ .

رمل ناشناخته

1598 - 1961 N.M. : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ناقص الطرفین ، آغاز : عاشق است یا نه
رملی زند ، اگر در اول شکل ، ۱۲۶ ص ، موریانه خورده .

رمل ناشناخته

در چند باب : ۲- اختیارات و روزهای سعد یا نحس جهت رمل زدن ، ۳- اشکال اوقات
۴- احکام عمل العیزان . . . ، ۸- راندن نقطه ، ۹- طرح نقطه ، ۱۱- ضمیر گفتن ، از اول و آخر
افتاده ، آغاز : قبض الخارج و چون این شکل در اول .

1595 - 1961 N.M. : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ۱۷۰ ص ، ناتمام ، در صحافی پس و
پیش شده .

رمل ناشناخته

1604 - 1961 N.M. : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، از اول و آخر افتاده ،
آغاز : خانه مریخ است و تعلق بروز سه شنبه را ، ۶۸ ص .

رمل ناشناخته

N.M. 528/268 : یک ورق ، ارزش فہرست کردن را ندارد .

ترجمہ زایرجہ

از ناشناس . در جفر .

آغاز : الحمد لله رب العالمین فتح خزاین فتوحات الاسرار . . . این ترجمہ ایست از کتاب زایرجہ .

N.M. 1957 - 980/3 - 2 : نستعلیق ، سید مدد علی بن سید امام علی ، ساکن پہاڑی

سید جمال اللہ ، ربیع الاول ۱۲۷۹ھ ، ش در مجموعہ ، ص ۳۶ - ۵۲ .

زبدۃ الرمل (منظوم)

از محمد معین . (در بعضی نسخہ ہا و فہرست ہا اسمش معین الدین بن نظام و معین الدین نصر اللہ خاقانی آمدہ است . رک : فہرست مخطوطات شیرانی ۳ : ۵۰۸ ، نسخہ های فارسی ۴ : ۲۸۵۲) بہ سال ۱۳۰۶ھ / ۱۳۰۶م مسایل رمل را در ۱۶ باب و در ۱۸۰۰ شعر منظوم کردہ است . (ہمان : فہرست مشترک پاکستان : ۳۵۵) .

آغاز : ہر کرا عقل راہ بر باشد - کار او سر بسر چو زر باشد .

N.M. 1957 - 668/11 - A : نستعلیق ، سادہ ۱۲ھ ، بامہر مورخ ۱۱۵۶ھ ، ش ۱ در

مجموعہ ، ۱۱۲ ص .

N.M. 528/95/1 : نستعلیق ، نام کاتب محو شدہ ، ۱۳ محرم ۱۲۳۵ھ عنوانہا شنگرف ،

آغاز افتادہ : . . . علم تو بہرہ ور کردند - از بد و نیک باخبر کردند ، ش ۱ در مجموعہ ، گ ۱-۳۱ و گ ۵۵ - ۷۲ ، در نسخہ اسم سراینندہ «معین نظام» آمدہ است .

زبدۃ روشن (منظوم)

در ترقیمہ نام نگارندہ «روشن علی» آمدہ است . بنظر من این همان روشن علی (م ۱۲۲۵) بن عبدالرسول جونپوری سی باشد کہ «اختصار الرمل» و «ضیاء الرمل» نیز دارد (رک : فہرست مخطوطات شیرانی ۳ : ۴۸۳ و ۵۱۰) سراینندہ عنوان کتاب را بدینگونہ آورده است : نام این ہست زبدۃ روشن - گربخوانی شوی تو صاحب فن . (در صفحہ بعد «سراج الرمل» از سید روشن علی نیز یاد شدہ است) .

آغاز: ابتدا می کنم بنام خدا - وحده لا شریک بی همتا . بلك صانع کریم و رحیم ، خالق باری علیم و حکیم .

1588 - N.M. 1961 : نستعلیق ، میر اسد علی ، سده ۱۱۳۰ هـ ، ۱۸ ص .

سراج الرمل

از سید روشن علی (نیز رک : زبده روشن در صفحه قبل) . بخواهش یکی از سید زاده ها در یک مقدمه و چهار «ربع» و یک خاتمه نگاشته است. مقدمه در دو باب در کیفیت نزول و شرایط رمل. ربع اول مشخص نیست . ربع دوم در ۲ باب (۱- احکام اهل بربر ، ۲- احکام شکلیه) . ربع سوم در ۴ فصل (۱- طریقه سرخاب ، ۲- اقوال مفتاح المفتاح ، ۳- شجره و ثمره ، ۴- طریقه احکام موافق هدایت الرمل) . ربع چهارم در ۱۲ فایده ، خاتمه در ۲ فصل (۱- احکام سال ، ۲- اگر کسی از خوف و خطر سوال کند) در این خاتمه از رساله میرزا وارث بیگ استفاده شده است .

آغاز: حمدله . . . اما بعد . . . این عاصی گمان داشت که عطارد و دبیر فلک هیچ مشتری را برای ما مقرر کرده باشد .

1592 - N.M. 1961 : نستعلیق ، سده ۱۱۲۰ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۱۸۸ ص .

سرخاب = خیر الرمل

ضوابط الرمل

از ناشناس. در ۱۶ باب: ۱- بیرون آوردن ضمیر، ۲- سوالات چند در ۲۲ فصل، ۳- معرفت بیوت و اعتبارات آن ، ۴- خانه های رمل ، ۵- دانستن ساعات وقت کلک ، ۶- قواعد و فواید احکام رمل .

آغاز: باب در بیان بیرون آوردن ضمیر چند انواع ، نوع اول بتجربه اشکال طالب و مطلوب ، اشکال طالب .

B - 668/11 - N.M. 1957 : نستعلیق ، سده ۱۱۲۰ هـ ، بامهر-مورخ ۱۱۵۶ هـ ، عنوانها

شنگرف ، ش ۲ در مجموعه ، ۲۸ ص .

فال مقصودی

از محمد ترک . وی به فالنامه های نجومی اعتقاد نداشت و کتاب خود را بر اساس مصحف (قرآن مجید) و بر ۲۹ حرف تهجی قرار داده و تألیف کرده است .

آغاز : حمد بیحد مر حضرت حکیمی را از حکمت بالغہ او ہیچ صاحب فہمی سر سوزنی فرو
نتواند یافت .

101 - N.M. 1968 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۲ ، ص ۳۸ .

فالنامہ

منسوب بہ امام جعفر صادق (ع) .

آغاز : حمدلہ . شکر و سپاس خدای عزوجل را کہ خالق جملہ مخلوقات است .

1614 - N.M. 1961 : نستعلیق ، ۷ جمادی الثانی ۵۱۲ ، ص ۶۴ .

فالنامہ

منسوب بہ امام جعفر صادق (ع) .

آغاز : حمدلہ . اما بعد این فالنامہ ایست مختصر از فالنامہ حضرت امام جعفر صادق . . .
باید دانست کہ تفأل در ساعت خوب نمایند .

3 - 928/17 - N.M. 1957 : نستعلیق خوش ، سدہ ۵۱۳ ، مجدول ، ش ۳ در مجموعہ ،

ص ۳۸ .

فالنامہ رمل

منسوب بہ لقمان حکیم .

آغاز : حمدلہ . . . بدانکہ این فالنامہ رمل تصنیف از لقمان حکیم استخراج یافتہ .

1612 - N.M. 1961 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۳ ، ص ۶۴ ، در پایان آن دعاہا آسده است .

فالنامہ قرآنی

آغاز : یظنون باللہ غیر الحق ازین تہمت و دروغ است حذر بہ .

25 - N.M. 528 : نستعلیق و نسخ ، سدہ ۵۱۱ ، ص ۲۶ .

فالنامہ قرآنی

آغاز : حمدلہ . این فالنامہ ایست ائمہ . . . این تفأل می کردند از کلام ربانی .

1613 - N.M. 1961 : نستعلیق ، محمد اشرف مقصر ، غره جمادی الثانی ۱۲۳۵ ھ ، آیات

شنگرف ، ۲۸ ص .

فالنامہ قرآنی

آغاز : در آداب تنال کلام ملک الہام جل و علا مرویست از امام جعفر صادق علیہ و علی آبائہ . . . کہ فرمودہ اند ہر کہ خواہد فال کلام بگشاید اولاً باید .

363/1 - N.M. 1964 : نستعلیق ، (شہاب الدین) ، رجب ۱۱۰۰ ھ ، در سرای مومن ،

الہ آباد ، در جنگ ، ۲۰ ص .

فالنامہ قرآنی

آغاز : ہر کہ مصحف کشاید فال خویش - پیشگی واقف شود بر حال خویش . . . بر خواند و مصحف بر کشاید .

1650/2 - N.M. 1961 : نستعلیق ، مدہ ۱۳ ھ ، ش ۲ در مجموعہ ، ص ۱۴ - ۲۶ .

فالنامہ مرغان (منظوم)

از ناشناس . در خواص اذان مرغان بحسب تفول .

آغاز : چنین گفت دانای فرخندہ رای - کہ من آزمودم تو نیز آزمای .

48/5 - N.M. 1971 : نستعلیق خوش ، (میرزا احمد متخلص بہ میرزا مقبل) ، مدہ ۱۳ ھ ،

عنوانها شنگرف ، در مجموعہ ، ص ۱۴۳ - ۲۴۹ .

فالنامہ منظوم - ۱

منسوب بہ حضرت علی (ع) .

آغاز : (مقدمہ) فال قرعہ حضرت امیر المومنین علی برای ہر مطالبی این فال دیدن و عمل فرمودن . . . (متن) . . . الف آمد اول این فال - ہمہ چیز است دولت و اقبال . (رک : فالنامہ منظوم - ۳) .

369/1 - N.M. 1969 : نستعلیق ، (محمد نواز گوپاموی ، ۱۱۸۲ ھ) ، در جنگ .

ص ۱۵ - ۳۵ .

فالنامہ منظوم - ۲

از ناشناس . بر اساس قواعد جفر و بہ ترتیب حروف تہجی . مقدمہ منشور در قاعدہ دیدن فال است .

آغاز: (مقدمه) قاعده دیدن فال جفر که بجهت آسانی دریافتن . (متن) : فراغ خاطر و عیش
مدام صحت تن - بود نصیب تو جان می کند زغم دشمن .

1601 - N.M. 1961 : نستعلیق، نام کاتب نحو شده ربیع الثانی ۱۱۷۳ هـ، مجدول، عنوانهای
حروف شنگرف، ۲۶ ص .

فالنامه منظوم - ۳

از ناشناس. بعد از مقدمه منثور که درباره طریقه فال گرفتن است، بدینگونه شروع میشود:
چون سه الف آمدند در یک فال - میدهد مژده دولت (و) اقبال . (رک : فالنامه منظوم - ۱) .

D - 1058/15 - N.M. 1957 : نستعلیق، سید یسین بن سید نظام (بن سید محمد نواز)،
ساکن توده بهیون صوبه اکبر آباد، سده ۱۳ هـ، در مجموعه اوراد، ۲۶ ص .

فالنامه ناشناخته

بر حسب اعداد حروف تهجی (ابجد)، از عربی بفارسی ترجمه شده است. در ۶۶ باب، آغاز:
فال از حساب ابجد، اول بزبان عربی بود، علمای هند آورده بزبان فارسی جمع کردند تا طالب
بمطلوب رسد .

N.M. 1958 - 262/40 : نستعلیق، (۱۱۱۱) . ص ۳۰ - ۴۱ .

فالنامه ناشناخته

در ۱۴۴ باب بوده و این نسخه از باب ۷۸ شروع میشود. در هر باب دوازده فال است،
آغاز: باب هفتاد و هشتم در آنکه این غلام چاک است یا مست کار. بدانک این غلام .

N.M. 1958 - 262/47 : نستعلیق، جیتهمل، ۱۸ شعبان ۱۱۱۴ هـ، در راهوپریه،

۶۸ ص .

قواعد الهدایت

از هدایت الله معروف به منجم شیرازی . وی شاگرد اوحد الدین عبدالله حسینی بلیانی کازرونی
(متوفی در حدود ۵۹۰ هـ) نگارنده «ریاض الطالبین» (نفسی ۱: ۲۸۲) است. به سال ۱۰۰۱/۱۵۹۳ م
بروزگار اکبر پادشاه نگاشته است. نگارنده در مقدمه مینویسد که وی سی سال در خدمت
استادان علم رمل بوده و هر چه از آنان کسب کرده و از کتب معتبر گزیده در این کتاب جمع آورده

است . در یک مقدمه و چهار «جهت» . مقدمه در چهار فصل . جهات : ۱- قاعده مسکن که آنرا شمال الرمل گفته است ، ۲- قواعد اشجره و سایر الاولیا و قواعد علامتی شمس محمد اخضری و شرح آنکه مشرق الرمل نامیده شد ، در دو باب ، ۳- طریق بیرون آوردن اسم که آنرا مغرب الرمل گفته است ، در ۱۵ باب ، ۴- قاعده دایره اصح که به جنوب الرمل نامیده شد ، در ۶ باب .

آغاز : اصل این علم از بدانی ای حکیم - هست بسم الله الرحمن الرحیم . افتتاح کلام بنام حکمت علام که بنا بر حکمت شامل و قدرت کامل .

بنگرید به : فهرست مخطوطات شیرانی ۳ : ۵۱۱ .

1591 - N.M. 1961 : نستعلیق ، . . . عالم ، ۱۰ جمادی الاول ۱۱۹۸ هـ ، عنوانها شنگرف ، ورق اول افتاده ، آغاز : کنوز و درجی از دقایق و قاین رموز است و مفتح اسرار ، ۷۹۲ ص .

341 - N.M. 1958 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، ۱۶۸ ص .

رساله در قیافه شناسی

گزیده از طب قادریه . در قیافه شناسی انسان و دلایل احوال زشت و خوب آن و احوال نفوس سته .

آغاز : در بیان قیافه انسان و دلایل احوال زشت و خوب آن و احوال .

1637/B - N.M. 1961 : نستعلیق شکسته آمیز سید عبدالقادر عرف لالن ، ۱۱ شعبان (۲ جلوس عالمگیر دوم = ۱۱۷۴) ، ش ۲ در مجموعه ، ص ۱۹ - ۲۵ .

قیافه شناسی

از ناشناس . در ۲ فصل : ۱- معرفت قیافه مردان ، در دو شعبه ، ۲- معرفت قیافه زنان . آغاز : در بیان علم ماسد ریک یعنی علم قیافه و معرفت خطوط دست و پا و غیر آن که علامت خیر و شر و سعادت مرد و زن از آن معلوم شود .

2-1052/3 - N.M. 1957 : نستعلیق خوش ، (۵۱۲۶۰) ، ش ۲ در مجموعه ، ص ۱۳ - ۲۷ .

مامونیه

از علی بن احمد القاضی . در مقدمه می نویسد که این رساله را امام موسی علی رضا (ع) (م ۲۰۳ هـ) برای مامون الرشید خلیفه عباسی (۱۹۸ - ۲۱۸ هـ) ساخته بود . در فالگیری است .

آغاز : بعد از حمد و سپاس ایزدی که مبدی کل ست و آفریننده حضرت سید المرسلین و خاتم النبیین و رسول رب العالمین که مشرع کل است .

348 - N.M. 1958 : نستعلیق ، سده ۵۱۴ ، دوائر کشیده ، ۱۸ ص .

مجمع اسرار ؟

از ناشناس . در مقدمه مینویسد که بعضی قواعد و ضوابط علم جفر را که از پدر خود اخذ نموده بود بمتضای طبع خود و طالبان این فن ، گرد آوری کرده است . در یک مقدمه و پنج باب و خاتمه . هر باب در پنج فصل است . بابها : ۱- طبایع حروف البروج ، ۲- حروف صواست و نواطق ۳- طرح و انساب و احکام و استخراج ، ۴- بعضی از مشکلات مر صدای و استخراج آن ، ۵- فواید جفر جامع .

1629 - N.M. 1961 : نستعلیق شکسته مایل ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ورق اول

افتاده : آغاز : دولت عظیمی بعضی از ضوابط و قواعد جفریه ، ۶۴ ص ، ناقص الآخر .

مجموع دفاتر

از جعفر خان که شاگرد حضرت احمد خان بوده . «این کتاب را مجموع دفاتر نام نهاده» . چند عملیات علوی و سفلی که از استادش باو رسیده بود ، بموجب گفته شاگردان در یک جا آورده است . در ۱۱ باب : ۱- حضرات پادشاهان جنات ، ۲- عزیمت های حاضر کردن و دفع کردن شیاطین و جن ، ۳- علم دعوت ، بستن کننده های حمل و بخار ، ۴- نقش ها که در هر کار بکار آید ، ۵- فلیته ها برای رفع کردن و موختن شیاطین ، ۶- محبت انداختن ، ۷- عداوت انداختن ، ۸- زبان بندی دشمنان ، ۹- تسخیر خلائق ، ۱۰- عمل های سفلی که در هر کار بکار آید .

آغاز : حمد و ثنای مر خداوند جهان را که چرخ برین بی استوار نمود .

1624 - N.M. 1961 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، باسهر مورخ ۵۱۲۲۵ ، عنوانها شنگرف ، در

مجموعه اوراد ، ۷۸ ص .

مرآت الرمل

از راو بهادرو منگه بن رای صورت منگه . در مقدمه مینویسد که بامتصواب محمد شاگرد ابن شیخ محمد دایم که یکی از کمترین تلامذه نسبت شاگردی باعث افتخار خود دانسته چندی بخدمت سید عبدالرسول از علم رمل بهره مند گشته و بعضی فوائد از شاگردان میان نور محمد مؤلف شرح زبدة الرمل بهم رسانیده از کتب مطول سریع الفهم انوار الرمل ، زبدة الرمل ، خلاصة الرمل ،

بحر الرمل ، اسرار الرمل ، رضوان الرمل ، برهان الرمل ، جهان الرمل ، هدایت الرمل و شرح زبدة الرمل جمع نموده است . در دوازده باب در احکام دوازده خانه .

آغاز : الحمد لله على خالق الرمل والاشكال که نقوط افراد عدم . . . را از مشرف مقابله وجوب .

N.M. 1957 - 1058/10 : نستعلیق ، محمد حبیب الله بن مولوی محمد حیات الله جالپسری
۱ رجب ۱۲۴۹ هـ ، عنوانها شنگرف ، ۱۷۶ ص .

مفید الرمل

از ناشناس . در ۲۲ فصل : دانستن اشکال تقدیم و تاخیر ، ۲ - حدود اشکال موجودات ، ۳ - اشکال معد و نحس ، ۵ - در بیان جهات ، ۱۰ - احکام ضمیر ، ۲۰ - غنا و فقر در مدت عمر ، ۲۲ - طالع و معاشی عمر .

آغاز : الله ولى الذين آمنوا يخرجهم من الظلمات الى النور .

N.M. 1957 - 668/11 - D : نستعلیق ، مده ۵۱۲ هـ ، بامهر مورخ ۱۱۵۶ هـ ، ش ۴ در مجموعه ، ۲۰ ص .

منافع جانوران

از محمد یوسف کرمانلی . در خواص روحانی اعضای جانوران . در بخش طبیعیات ص ۶۵ گذشت .

نافع الانسان

چند باب این کتاب در علوم غریبه است . در بخش پزشکی ص ۱۲۳ گذشت .

نهایة العقول و غایة الاصول

از ناصر الدین (عمری محمد) بن هیدر رمال شیرازی . وی کتاب «ارشاد» در علم نجوم را در سال ۱۲۹۷/۵۶۹۷ م نگاشته بود . کتاب حاضر را بهخواش سید حسین بن علی علوی در رمل در دو مقاله نگاشته است : ۱ - علمی (در ۱۱ فصل) ، ۲ - عملی (در ۲۲ فصل) .

آغاز : الحمد لله الذى لم يزل و لا يزال . . . اما بعد چنین گوید مؤلف این کتاب و مخزج این الفاظ ناصرالدین عمر محمد .

- بنگرید به : فهرست مشترک پاکستان : ۳۷۲ ، فهرست مخطوطات شیرانی ۳ : ۴۸۷
 «تحفة الرمل يالْب لباب» ، ۳ : ۵۲۱ «نهایت العقول . . .» .
- N.M. 1958 - 954/2 : نستعلیق ، مدہ ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ش ۲ در مجموعہ ،
 ص ۳۹۸ - ۴۰۵ ، ناتمام ، تا فصل سوم از مقالہ دوم .
- N.M. 1961 - 1589 : نستعلیق ، مدہ ۵۱۱ ، عنوانها شنگرف ، ورق اول افتادہ ، آغاز :
 بحکمہ و قسم الارزاق بقدرتہ و نصبت الجبال ، ۳۳۸ ص .

هندو شناسی

شامل متون فلسفی و عرفانی و اجتماعی و اخلاق و داستانهای هنود

اتم بلاس

اصل متن بزبان سانسکریت از شنکر آچارج (شنکر آچارج در حدود ۷۸۸ تا ۸۲۰ مینریسته، رک به : اوپانیشاد باهتام تارا چند و جلالی نائینی : ۷۱۵ - تهران) .

نازک خیالات = ترجمه اتم بلاس

از منسا رام خوشابی (خوشاب در پنجاب پاکستان واقع است) . به سال ۱۱۲۲/۱۷۱۰ م . تاریخ ترجمه را چنین سروده است : سروش غیب در گوشم چنان گفت - دو با و دو الف تاریخ پیدا . شکل عددی حروف دو باء و دو الف (بب با) ۱۱۲۲ می شود ، همین نگارنده پیش از این چارگلشن ، مرآت التوحید و مرآت العارفین نگاشته بود (مقدمه) . در سه «گنج» : ۱- عشق ، ۲- نفی ، ۳- اثبات . آغاز : این نسخه ایست اتم بلاس بیدانت سار از زبان شکرآچارج شنکر اوتار یعنی هر حرفش دیباجه دیوان توحید است .

N.M. 1967 - 250 : نستعلیق ، سده ۱۲ هـ ، جدولنبد ، عنوانها شنگرف ، ۱۳ ص .

اطوار در حل اسرار = ذیل «جوگ باشست»

انبرت کند

اصل متن به زبان هندی بوده . بروزگار سلطان علی مردان در مسجد شهر لکهنوق (هندوستان) بیان دانشمند هندو بنام کامروپ و قاضی مسلمان بنام رکن الدین سمرقندی درباره خدا و رسول و حقیقت روح مناظره و مباحثه رخ داد . قاضی جوابهای قانع کننده داد و آن هندو مسلمان شد و به

قاضی کتاب «انبرت کند» نشان داد که دارای همان نوع جوابات بود که قاضی به او داده بود . قاضی آن کتاب را به عربی و به نام «حوض الحیات» برگرداند و در سی باب تقسیم کرد .

بحر الحیات = ترجمه انبرت کند (از روی وحوض الحیات)

ترجمه فارسی از شیخ محمد غوث گوالیاری (م ۱۵۹۷/۶۳ - ۱۰۶۲ م). در مقدمه می نویسد که پیش از این کسی حوض الحیات را از عربی به فارسی ترجمه کرده در ده باب تقسیم کرده بود . اما در آن ترجمه بسیار الفاظ هندی بکار رفته بود و درک مطالب برای همه میسر نبود . لذا وی از روی «حوض الحیات» ترجمه آسان کرده است . در یک مقدمه و ده باب مقدمه در ماهیت وجود قدم و عدم شهود . ابواب : ۱- معرفت عالم صغیر ، ۲- معرفت تأثیرات عالم صغیر ، ۳- معرفت حقیقت آن و غیر ذالک ، ۴- معرفت ریاضت و چگونگی آن ، ۵- معرفت ایجاد انسان و انواع دم و ماهیت آن . ۶- معرفت و چگونگی جسد (در نسخه N.M. 1972-104 بعنوان «محافظت منی») ، ۷- معرفت وهم ، ۸- معرفت فساد جسد و ظاهر شدن علامات مرگ ، ۹- معرفت تسخیرات روحانیات ، ۱۰- حکایت جز و کل نفس .

آغاز: حمد بی حد و ثنای بی عد مر خدایرا عزوجل که وحده لاشریک له صفت کمال اوست و قادری که گنبد گردان بی ستون مطاق .

بنگرید به : تذکره علمای هند : ۴۵۶ ، ریو ۱ : ۵۹ ، احوال شاه محمد غوث گوالیاری و تصحیح بحر الحیات موضوع یک رساله دکترائی از طرف دانشگاه تهران ، تهران بوده است .

104 - N.M. 1972 : نسخ ، سده ۵۱۱ ، عنوانها شنگرف ، ش ۲ در مجموعه ،

ص ۳۶۰ - ۴۰۲ .

908 - N.M. 1961 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ناقص الطرفین ، آغاز:

بذات اوست لولاک لما ، ۱۳۲ ص . در این نسخه نام مترجم خیرالدین عطاری آمده که همان محمد غوث گوالیاری می باشد .

909 - N.M. 1961 : نستعلیق ، سده ۵۱۲ ، ورق اول افتاده ، حسین گوالیاری ابن محمد

سارنی حسینی که این کتاب عجیب و غریب را بزبان هندوی انبرت کند ، ۱۰۸ ص ، ناقص الآخر .

235 - N.M. 1973 : نستعلیق ، ۵۱۲۵۴ ، در کابل ، عنوانها شنگرف ، ۸۲ ص ، مطالب

کتاب در حاشیه نیز آمده است .

ترجمه اوپا نیشاد = سر الاسرار

بشن پران^(۱)

از سانسکرت به فارسی ترجمه شده است . در عقاید و فلسفه و اخلاق هندوان . آمیخته با داستانشما .

51 - 1962 N.M. : نستعلیق ، مدهو داس عرف طوطه برهن کشمیری ، بفرمایش منشی راو اگر سن ۱۸۸۲ بکرمی (در حدود ۴۱ - ۵۱۲۴۰) در کشمیر ، جدوا بند ، آغاز افتاده : شکم سوپت پسری ، ۴۰۰ ص .

بشن پران

ترجمه از ناشناس .

آغاز : آغاز کردای متری آنچه من به تو تلقین می کنم . . . ماسوا الله ترک کن .

بنگرید به : مخطوطات فارسیه پنجاب پبلک لائبریری لاهور : ۲۳ «سهابشنو پران» .

230 - 1969 N.M. : شکسته ، ۵ ربیع الثانی ۱۲۵۰ هـ ، در لکهنو ، ۲۱۶ ص ، آغاز برابر نمونه .

164 - 1970 N.M. : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، آغاز : پراسر آغاز کرد که ای متری آنچه که بتو تلقین می کنم اثر آن از آب حیات است ، ۳۷۸ ص .

ترجمه بهگت مالا = پران بلاس

ترجمه از منشی رای پران چند . آغاز ترجمه به سال ۱۸۶۵ بکرمی (در حدود ۵۱۲۲۳/۱۸۰۸م) . در آن می نویسد : «چون بهگت های بهگوان است به پران بلاس نام نهاده» مجموعه داستانهای هنود است .

آغاز : . . . از سجده سجودی که در هر سجده اش هزاران رستگاری است و رستگاران را .

197 - 1965 N.M. : نستعلیق ، تلسی رام قانونگو ، ۲۱ ژوئیه ۱۸۲۹ م (= ۵۱۲۴۵) ،

در مراد آباد ، ش ۱ در مجموعه ، ص ۱ - ۱۳۸ . در پایان آن حکایت بشست و رام چند . به تفصیل آمده است .

۱ - «بشن» یعنی خدا یا فرشته پرورش دهنده و «پران» یعنی داستانهای باستانی (رک به : اوپانیشاد

باهتمام تارا چند و لائینی : ۵۰۷ - ج ، ۵۰۷ - و) .

بہگت مالا

از نونیت رام خوشابی . در احوال عرفای مسلمان و مرتاضان ہندو ، در بخش تذکرہ ص ۷۶۸ گذشت .

بہگود گیتا

عنوان بخشی یا فصلی از حماسہ مہا بہارت کہ مشتمل بر ۱۸ فصل سی باشد و بصورت مکالمہ بین کرشن و ارجن در بیان وحدت وجود تنظیم شدہ است . (رک بہ: اوپا نیشاد باہتمام تاراچند و نائینی : ۵۰۷ - ح) .

شرح محبت = بہگود گیتا یا بہاگوت (منظوم)

از امانت . و این شاید همان لالہ امانت رای امانت لعل پوری (۱۱۴۵/۳۳ - ۱۷۳۲ م) باشد کہ دکتر سید محمد عبداللہ آثار او بہگت مالا ، بہگوت یا جلوہ ذات (شاید ہمین «شرح محبت» باشد) و راماین منظوم (ترجمہ) را یاد کردہ است . (رک بہ : فارسی ادبیات میں ہندوون کا حصہ : ۱۷۲) . در پایان نسخہ موزہ چنین آمدہ است : دہم شرح محبت راست عنوان . و نیز گفتہ است : غرض ہر کس کہ در کلجک کند گوش - کتاب بہاگوت را از سرہوش . مثنوی در ۱۸۰۰۰ بیت است .
N.M. 1962 - 67 : نستعلیق ، ۱۴ ربیع الثانی ۱۳۲۴ھ ، جدولبند ، از باب یازدہم شروع میشود . آغاز : میکند ہاردگر خامہ مقصود طراز - سخن معرفت از یازدہم باب آغاز ، ۳۱۶ ص .

ترجمہ بہگود گیتا

با عنوانہای «ادھیا» .

N.M. 528/214 : نستعلیق ، مدہ ۵۱۲ھ ، عنوانہای شنگرف ، ناقص الطرفین ، آغاز : گوبان گوان را و گہ بان اسپان را ، ۱۷۴ ص .
N.M. 528/223 : نستعلیق شکستہ آمیز ، مدہ ۵۱۲ھ ، عنوانہا شنگرف ، شامل دوازده ادھیا ، ناقص الطرفین ، آغاز : اوقات در آنجا رسیدہ ثنا و ستایش ، ۷۸ ص .

مہاپران = ترجمہ بہگود گیتا

از چندر مین بن کاشی داس ٹھاگر پوری . ساکن مٹھرا تھانیسر «کہ در سواد دہلی بطرف مشرق دونیم کرورہ واقع است» (مقدمہ) . بہ سال ۱۰۹۶ھ / ۸۵ - ۱۶۸۴ م .

آغاز: بنام آنکه او نامی ندارد۔ بہر نامی کہ خوانی سربر آرد۔ بتائیدات حضرت ربانی توفیقات قدرت سبحانی بامداد طبع حق شناس و حق نشان .

بنگرید بہ : تفصیلی فہرست مخطوطات فارسیہ پنجاب پبلک لائبریری لاہور : ۲۷ .

N.M. 1957 - 938/4 : نستعلیق خوش ، سده ۵۱۳ ، سرلوح ، جدولبند ، عنوانہا شنکرف ،

۶۳۲ ص .

ترجمہ بہگود گیتا

از ہفدہ پوران انتخاب شدہ و ہمہ شامل بر پیدانت است .

آغاز: زبان صدق بیان بید و پوران بدان ناطق است کہ پیش از آفرینش ہمہ عالم .

N.M. 1957 - 655/87 : نستعلیق ، سال کتابت بدینگونہ آمدہ است : ۱۹۰۱۹۹ ،

سده ۵۱۲ ، عنوانہا شنکرف ، ۵۳۷ ص .

N.M. 1976 - 19 : نستعلیق شکستہ آمیز ، ہمت سنگھ ، ۱۷ ذیقعدہ ۱۲۶۷ھ ، عنوانہا

شنکرف ، ۱۹۲۴ ص .

N.M. 1975 - 105 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، عنوانہا شنکرف ، ۶۱۸ ص

N.M. 1976 - 38 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، عنوانہا شنکرف ، ۳۸ ص ، ناقص الآخر .

ترجمہ بہگود گیتا

ترجمہ بہ نثر فارسی است از ابو الفیض فیضی (۹۵۴ - ۱۰۰۴ھ) آقای آ - دی - ارشد۔ در مقدمہ کلیات فیضی ، ص ۴ (چاپ لاہور ۱۹۶۷م) در فہرست آثار فیضی ترجمہ منظوم بہگود گیتا آورده است .

آغاز: مقولہ دہر تراشتر ای منجہ در زمین کودکھر مزروعہ نیکو کاران است .

N.M. 1961 - 44 : نستعلیق ، پندت راجہ رام کرن عرف طوطہ خلف بیکمٹہ باس پندت ،

۱۸۷۲/۵۱۲۸۹م در پٹیالہ (ہند) ، با متن مانسکریت و ترجمہ ہندی راجہ جے سنگھ سوای . در

ہامش آن ہژدہ مہاتم بزبان پنجابی ، سجدول ، یک مجلس تصویر ، ۱۸۳ ص .

N.M. 1964 - 401 : نستعلیق ، سده ۵۱۳ ، قسمتی از نسخہ 44 - N.M. 1961 می باشد .

با همان خامہ ، ناقص الطرفین ، آغاز : مقولہ سنجی : مقولہ گفت کہ در جودہن فوجہای پاندوان را در میدان جنگ ، اوراق با یکدیگر چسپیدہ ، در حدود . ۳۶ صفحہ .

ترجمہ بہگود گیتا

این نسخہ ترجمہ پوتھی دہم اسکند بہاگوت است از قول گوسائین مکھ دیو .

آغاز : چون بعد از راجہ جدستر در ہستا نور نواسہ ارجن .

32 - N.M. 1971 : نستعلیق ، سنگت گور بچن رای بن دینا ناتھ ، ۱۵ ربیع الاول ۳

جلوس احمد شاہ پادشاہ (= ۱۱۶۳ھ) ، برای چوعدری محکم سنگھ ، ۱۷۴ ص ، موریانہ زدہ .

بید ، انتخاب از

از محمد دارا شکوہ .

آغاز : عزیزى از مریدان درویشان کامل بابا نانک . . . آن ذات بی نام بنام برہما نامیدہ

ہر چہار بزبان برہما .

26/2 - N.M. 1978 : نستعلیق ، ۱۹ ذیحجہ ۱۲۴۴ھ ، ش ۲ در مجموعہ ، ۱۰۰ ص .

پران بلاس = ترجمہ بہگت مالا

پوتھی بہگت اوریس

از لچھمن داس شاہجہان آبادی بن انوپ رام بلوک چند اگروال کاندھلوی . بہ سال

۱۷۴۵/۱۱۵۸م نگاشتہ است . در عرفان ہنود است . آسیختہ با اشعار ہندی .

آغاز : دهن دهن . . . لال جی صاحب و دهن دهن دیال .

881 - N.M. 1961 : شکستہ ، ۱۹ شوال ۱۲۶۴ھ (= ۱۱۶۴ھ) ، سرلوح ،

در آغاز یک مجلس تصویر یکی از پیشوایان ہنود ، عنوانہا شنگرف ، ۷۲۸ ص .

جوگ ہشت

اصل متن بزبان مانسکریت ، مکالمہ ایست میان ہاشمت و رام چندر دربارہ تصوف .

انگریز بہ : ریو ۱ : ۶۱ .

اطوار در حل اسرار = ترجمه جوگ بشست

از صوفی شریف (نسخه 161 - N.M. 1973). بنام جهانگیر پادشاه (۳۶ - ۱۴۰۱ هـ) نگاشته است. در ۱۰ «طور»: ۱- تجرید، ۲- عالم محض خیال است. ۳- آزادی، ۴- جمعیت دل، ۵- دفع خواهش، ۶- معرفت یقین، ۷- معرفت حق تعالی، ۸- دریافت نفس، ۹- معرفت حال خود، ۱۰- کمال معرفت حق.

آغاز: حمد و ثنا لایق ذات خدای است که از نقوش علمی و رحمانی حقایق اعیانی ثبت فرمود.

بنگرید به: ریو ۲: ۱۰۳۴، فهرست مخطوطات شیرانی ۳: ۶۷۴.

161 - N.M. 1973: نستعلیق، ۳۵ جمادی الثانی ۱۱۸۹ هـ، ۴۴ ص.

N.M. 414 - B: نستعلیق شکسته آمیز، ۱۲ ربیع الاول ۴۲ جلوس؟، سده ۱۲ هـ، آغاز:

ای عزیز عالم جان که از هستی و مطلق بظهور آمده (از طور سوم تا طور دهم)، ۱۸ ص. در آخر آن مطالبی از کتب هنود آمده است.

ترجمه جوگ بشست

از حبیب الله (ریو ۱: ۶۱). در نسخه های موزه نام مترجم نیامده است. بدستور محمد دارا شکوه به سال ۱۰۶۶/۵۶ - ۱۶۵۵ م انجام داده است. مترجم در مقدمه می نویسد که پیش تر ازین، کتاب بشست ترجمه شده بود اما وی در ترجمه خود الفاظ مانسکرت و تمثیلات را بیشتر توضیح داده است و گفته های دانشمندان و پیشوایان هنود را نیز در آن جا داده است، در شش «پرکرن»: ۱- بیر اک (وحشت و نفرت از رسوم و عادات اهل عالم)، ۲- موجهه بیوهار (تدبیر قطع تعلق از مراتب)، ۳- اتپت (ابتدای نمود عالم)، ۴- استهت (بقای نمود عالم)، ۵- اپشم (فنای نمود عالم)، ۶- نربان (رستگاری از تکرار تنزلات).

آغاز: سپاس و ستایش تمام نیایش نثار حضرتی ست که ذرات الوان فروغ یافته.

بنگرید به: اته: ۲۹۲۷، گنج بخش ۲: ۵۹۳.

N.M. 528/105: نستعلیق شکسته آمیز، سده ۱۲ هـ، ناقص الطرفین، آغاز: عبارتست از

وحشت و نفرت از رسوم و عادات اهل عالم، ۱۷۲ ص.

N.M. 1957 - 912/17: شکسته، سده ۱۲ هـ، ۲۲۰ ص، ناقص الآخر.

N.M. 1976 - 20: نستعلیق، حقیقت رای بن امل رای میرانی، ۱۹ محرم ۱۲۱۱ هـ،

عنوانها شنگرف، ۲۵۴ ص. در پایان آن «بشن بیدالت» در ۳۴ ص.

1076 - N.M. 1957 : نستعلیق ، (ہیرا) لعل ، ۵۱۲۲ . یا ۵۱۲۴ ، در مراد آباد ،

عنوانها شنگرف ، جدولبند ، ۲۵۷ ص .

ترجمہ جوگ ہشت

ناشناختہ .

N.M. 528/80 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ناقص الطرفین ، آغاز : و لطافت

بہ قصد تعظیم ایشان از خوابلاہ ، ۱۳۸ ص .

مفرح القلوب = ترجمہ جوگ ہشت

از ناشناس .

آغاز : پس از نیایش جناب کریم متعال مترجم فرح (فرغ) الہال می گوید کہ جوگ ہشت

سہاریشی موسوم بہ موکی پای زمینی نامی نامہ ایست مشتمل بر ارشاد حق یزدی و رستگاری .

214 - N.M. 1969 : نستعلیق ، سدہ ۵۱۲ ، ۲۵۸ ص .

چار آدرش

اصل متن بوزبان مانسکریت (یا ہندی) از شری دت رڈھیشری مر قاض .

مرآت الآداب = ترجمہ چار آدرش

از روپ نراین بن ہری رام سیالکوٹی . بہ سال ۱۷۰۷/۵۱۱۹م مطابق سال اول جلوس

محمد شاہ عالم پادشاہ نگاشتہ است . در آداب و رسوم ہندوان در دہ باب : ۱- در سہ فصل (۱- بول

و غایط ریختن ، ۲- کجا ہا بول و غایط نباید کرد ، ۳- پاک شدن بعد از بول و غایط) ۲- در شش

فصل (۱- آچمن (غسل) کردن ، ۲- در کدام وضع و حالت آچمن کردن جائز نیست ، ۳- با کدام آب ہا

آچمن نباید کرد ، ۴- کدام جا آچمن ضرور است ، ۵- کجا بہ آچمن احتیاج نیست ، ۶- بعضی

جا مکرر آچمن باید کرد) ، ۳- در سہ فصل (۱- داتون (سواک) کردن ، ۲- از چوب چہ درختان

داتون باید کرد ، ۳- درختانی کہ از چوب او داتون نباید کرد ، ۴- آداب اشنان پرات (غسل) در

ہفت فصل ، ۵- آداب سندھیا (سندھیا بمعنی عبادت) در دو فصل ، ۶- آداب تیرین یعنی ریختن

آب بر سر پس از اشنان (غسل مقدس) ، ۷- آداب پوجا (پرستش) در دو فصل . ۸- ترتیب رسونی

(آداب کا رهای روز مرہ) در چہار فصل ، ۹- آداب ختن ، ۱۰- آداب مباشرت .

آغاز : طراز پسندیده آداب خیر و معادت و روش برگزیده اطوار رسم و عادت آنست که اول کار بستایش .

بنگرید به : پاکستان میں فارسی ادب ۳ : ۴۸۷ . کتاب «شش جهت» از همین روپ نراین است که بکوشش علی اکبر جعفری از طرف مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان راولپندی چاپ و نشر شده است .

187 - 1957 N.M. : نستعلیق خوش ، سده ۸۱۳ ، سرلوح ، عنوانها شنگرف ، جدولبند ،

۱۷۴ ص .

حوض الحیات = ذیل «انہرت کند»

داستان استاوکر و راجہ جنک

اصل متن (شاید بهگوت) بزبان ہندی ہودہ . ذکا آن را بدستور استاد خود رام چندرگیر معروف بہ مہاراج بہ سال ۱۱۶۶ھ/۱۷۵۲-۵۳ م بہ فارسی ترجمہ کردہ است . مترجم در مقدمہ منظوم کتاب احوال استاد خود و شاگردانش را آورده است . وی نام خود را و استادش را چنین آورده است : کہ اسدش رام چندرگیر باشد - ذکا شاگرد او خود پیر باشد . ترجمہ بہ نثر است . شامل داستانیہای استاوکر و جنک بروش سوال و جواب در ۲ فصل .

آغاز : بنام آنکہ واحد نام دارد - کز و این ترجمہ انجام دارد . . . آغاز داستان استاوکر و راجہ جنک مشتمل بر ارشاد آتما یعنی جان ہا شروع شد، جنک از استاوکر پرسید کہ معرفت چہ قسم حاصل میشود .

217/2 - 1969 N.M. : نستعلیق ، جیون مل ساکن پبی نزد پیشاور ، ۱۸۹۴ بکرمی (در

حدود ۵۰ - ۱۲۴۹ھ) ، عنوانها شنگرف ، ش ۲ در مجموعہ ، ص ۱۸ - ۵۶ .

داستانیہای ہنود

از ناشناس . در آن این عنوان دیدہ میشود : «حکایت مہنی در جواب و سوال با «پراشر» و اودیت وجد برہتہ» ، حکایت برہمن با زن خود در باب حصول مکت و دریافت سروپ .

528/213 N.M. : نستعلیق ، سده ۸۱۲ ، ناقص الطرفین ، آغاز : ظہور اوست و آن کدام

است ، ۱۶۶ ص .

داستانهای هندو

ناشناخته . بر فصل ها تقسیم شده . نسخه موزه از فصل ۲۵ (در خشم گرفتن اندر و باریدن بارانهای بسیار) تا فصل ۶۹ (در واهمه افتادن نارو منشیر از زنان سری کرشن جیو و رسیدن به دوارکا برای تفحص احوال ایشان در هر خانه) می باشد .

1 - N.M. 1960 : نستعلیق ، ماده ۵۱۳ جدولیند ، عنوانها شنگرف ، هفت مجلس تصویر ، ناقص الاول ، آغاز : به برهمنان و مستحقان و ماده گوان بخوراند ، ۲۴۲ ص .

راماین^۱ (منظوم)

از شیخ سعدالله کیرانوی پانی پتی متخلص به مسیح یا مسیحا . وی پسر خوانده مترب خن (م ۱۰۵۶ هـ) بود و این داستان رام و سیتا را بروزگار جهانگیر (۳۷ - ۱۰۱۴ هـ) به نظم کشیده است (بنگرید به : ریو ۲ : ۶۸۹ و ۳ : ۱۰۷۸ ، نسخه های فارسی ۴ : ۲۸۲۳ ، فهرست مخطوطات شیرانی ۱ : ۱۳۷) .

آغاز : (۱) : خداوندا زجام عشق کن مست - که از مسنی نشانم بر جهان دست ، (۲) : بنام نکته گیر نکته دانان - زبان دان زبان بی زبانان .

1349 - N.M. 1961 : نستعلیق ، ماده ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ناقص الخرفین ، آغاز : ز جود او چنان زد باد سنگ است - که مار گنج چون قارون ننگ است ، ۲۴۸ ص .

راماین (منظوم)

از گردهر داس کایسته دهلوی . به سال ۱۶۸۱ بکرمی/۵۱۰۳۶/۲۷ - ۱۶۲۶ م در ۵۹۰۰ بیت سروده است .

آغاز : ثنا و شکر آن بخشیده جان را - پدید آرنده کون و مکان را .

بنگرید به : ریو ۱ : ۵۶ ، فهرست مخطوطات شیرانی ۱ : ۱۳۶ آنجا سال سرودن ۵۱۰۳۳ آمده است .

162 - N.M. 1973 : نستعلیق ، کشن چند پروعت بن هری رام پروعت قوم سارست ستون گجرات ، شعبان ۵۱۰۹۲ ، ۳۹۴ ص .

۱ - راماین : منسوب به رام (رام داس رتھی) . قدیم ترین حماسه منظوم مانسکریت له «والیکی» ابتدا در حدود سده ۵ ق-م آنرا سروده و یک یا دو قرن بعد ظاهراً بصورت فعلی در آمده است .

راماین (سنهور)

از گوپال بن سری گوپند . به سال ۱۶۸۱/۵۱۰۹۲ م نکشته است . بگنتم سال تاریخش سرکار - «رام جان فزای رام اوتار» ، قبل از این همین مترجم دهم اسکندره بهاگوت را از زبان پردیون بدت شنیده و به فارسی ترجمه کرده بود .

آغاز : همه آغازها در اندک ایام - بنام رام می باید سرانجام . الحمد و سپاس بیحد سزاوار یکنه ایست که جمیع ذرات مکنونات از کتم عدم بمنصه ظهور آورده .

218 - N.M. 1969 : نستعلیق ، جیون مل بلازم سهاراجه رنجیت سنگه ، ساکن پی نزد پیشاور ، ۲۵ پوه ۱۹۰۳ ، بکرمی (۵۱۲۶۳) ، ۳۸۰ ص .

سر الاسرار = سر اکبر

از شاهزاده محمد دارا شکوه . به سال ۱۶۶۷/۵۱۰۶۷ - ۱۶۵۶ م از کتب آسمانی و ستون سانسکریت ترجمه کرده است . در حقیقت این ترجمه پنجاه «اوپانیشاد» می باشد .

آغاز : حمد ذاتی را که نقطه بای بسم الله در جمیع کتب سماوی از اسرار قدیم اوست و الم ذالک الكتاب که در قرآن مجید اشاره باسم اعظم اوست .

بنگرید به : مقدمه محمد رضا جلالی نائینی بر «اوپانیشاد» (یعنی سر اکبر) : ۲۱۹ ، چاپ تهران ۱۹۶۱ م ، ریو ۱ : ۵۴ .

12 - N.M. 1972 : نستعلیق ، در ترقیمه چنین آمده است : «این ترجمه . . . که موسوم به سر اکبر است و تمام معرفت نور الانوار این فقیر بی اندوه محمد دارا شکوه تمام شد . مالکه» ، بدون تاریخ ، سده ۱۱ - ۵۱۳ ، عنوانها شنگرف ، در آغاز فهرست مطالب و لغات ، ۶ . ۴ ص .

928/16 - N.M. 1957 : نستعلیق شکسته آمیز ، رای سنگه عرف کامراد ساکن هادی آباد برگنه بتاله ، نانک چند برهمن عرف کلی ساکن بتاله و دیگران ، ۳ مجرم ۱۳ جلوس محمد شاه (= ۵۱۱۴۳) عنوانها شنگرف ، ۳۱۲ ص .

1052/8 - N.M. 1957 : نستعلیق خوش ، حیدر علی بن شیخ محمد مشهدی ، ۲ ذیقعدہ ۵۱۱۵۵ ، عنوانها شنگرف ، ۵۴۲ ص .

N.M. 529/42 : نستعلیق خوش ، سده ۵۱۲ ، در سرابوح شبیه یکی از خدایان هنود نقاشی شده ، جدوایند ، آغاز : اما بعد چون فقیر بی اندوه محمد دارا شکوه ، ۸۳۶ ص .

1035/2 - N.M. 1957 : شکسته ، سده ۵۱۳ ، ۶۲ ص ، ناقص الآخر .

سر اکبر = سر الاسرار

سنگهاسن بتیسی

اصل متن به سانسکریت و هندی . مجموعه ۳۲ داستان راجه بکرما جیت است . (رک به : ریو ۲ : ۷۶۳ ، فہرست مخطوطات شیرانی ۳ : ۴۲۵) .

ترجمہ سنگهاسن بتیسی - ۱

از میر غلام حسین . به تاریخ ۱۱ ربیع الثانی ۱۳۱۹۲ھ/۱۷۷۸م انجام داده است ، نوی از ارادتمندان سید سراج الدین و حضرت سید چراغ الدین بوده و این کتاب را بدستور آنان به «فارسی شسته» در آورده است .

آغاز : بعد وصف و ثنای آن صنم جاوہ برای جاوہ ظہور و عدم کہ در بت خانہ جسمبتان آذری .

N.M. 1961-1015 : نستعلیق شکستہ آمیز ، میر غلام حسین ہدایت وافقی متوطن برہانپور ، ۹ رجب ۱۲۰۳ھ ، در حیدر آباد ، عنوانها شنگرف ، متن در حاشیہ نیز آسندہ است ، ۸۰ ص .

ترجمہ سنگهاسن بتیسی - ۲

از ناشناس . بروایت لعبت . در آن نام راجہ بھوج ہم دیندہ می شود .

N.M. 528/82 : نستعلیق ، سدہ ۱۲ھ ، ناقص الطرفین (از لعبت چہارم تا لعبت بیست و دوم) ، آغاز : مقابل گرد موافق آمد فی الحال منجمان را طلبیدہ ، ۴۸ ص ، روی جلد «سنگهاسن بتیسی» زر کوب شدہ است .

ترجمہ سنگهاسن بتیسی - ۳

از ناشناس .

آغاز : یکی وقت شری ممہا دیو برکیلاس پریت کہ جای بوون مہادیو است نشستہ بودند ، در آغاز رسالہ «سوال و جواب سری کرشن با مہادیو» تقریباً ہمین خطاب آسندہ است (بنگرید صفحہ بعد) .

N.M. 1959 - 417 : نستعلیق ، راجہ رام از مردم کشمیر ، ۲۹۰ چہتر ۱۹۱۳ بکرسی (در حدود ۱۲۷۲ھ) ، عنوانها شنگرف ، ۲۱۳ ص .

سوال و جواب دارا شکوہ و بابا لعل

در بخش عرفان صنفہ ۲۳۵ گذشت .

سوال و جواب سری کرشن و مہادیو

آغاز: روزی سری کرشن جیو در مقام کوه کیلاس پیش سری مہادیو رسید و تعظیم و تکریم باہم دیگر نمودند . (در آغاز «ترجمہ سنگنہامن بتیسی - ۳» تقریباً ہمین مطلب آمدہ است . بنگرید صنفہ قبل) .

217/5 - N.M. 1969 : نستعلیق ، جیون مل ملازم رنجیت سنگھ ، ساکن پی پیشاور .

۲۶ بتادون ۱۸۹۵ بکری (در حدود ۱۲۵۴ھ) ، ش ۵ در مجموعہ ، ص ۱۶۰ - ۱۷۲ .

شرح محبت = ذیل «بھاگوت»

عین الظہور = ذیل «ورت پوران»

ترجمہ کامر دینی مکا

اصل متن بزبان ہندی سرودہ کاماک دیو ساکن شہر کامرو دیپ . ترجمہ بہ نثر فارسی از دانشناس . در علم انفس یعنی دم . مترجم سی گوید کہ خوانندگان این علم را مجازی شمارند و بچشم حقارت منگردند. در ۷ فصل : ۱- عزیمت کارها ، ۲- آنچه کسی سوال کند ، ۳- خبر گفتن ، ۴- شناختن مرگ ، ۵- علم دوستی و دشمنی ، ۶- معرفت دم .

آغاز: (بقدمہ) : حمد و ثنای آن خدا پیرا کہ چندین ہزار. (متن) : بدانک اسعدک اللہ تعالی فی الدارین ہرکہ کہ دم از سوراخ بینی راست آید .

1 - 1060/18 - N.M. 1957 : نستعلیق . مدہ ۱۲ھ ، عنوانها شنگرف ، ش ۱ در مجموعہ

ص ۱ - ۷ .

گازار حال (منظوم)

از بنوالی داس ولی . بہ سال ۱۰۷۳ھ / ۶۳ - ۱۶۶۲ م . ترجمہ نمایشنامہ پر بودہ چندر است بہ شیوہ عرفانی در شش «چمن» .

آغاز: حمد ذاتی را کہ اصل ذاتہاست - ذات او دراصل اصل ذاتہاست .

بنگرید به : ریو ۲ : ۹۱۶ «راجا ولی» و ۳ : ۴۳ . ۱ «گزار حال» ، فهرست مخطوطات شیرانی

۲ : ۲۶۹ و ۳ : ۶۷۰ .

۲ - N.M. 1957/15 : نستعلیق ، (چمچمل ، ۱۵ - ۱۱۱۱ هـ تاریخ مجموعه) ، در جنگ ،

۷۷ ص .

۲۶۴ - N.M. 1971 : نستعلیق شکسته آمیز ، ۲۴ شعبان ، ۵ جلوس شاه عالم پادشاه (اگر

شاه عالم اول باشد برابر با ۱۱۲۲ هـ است و اگر شاه عالم دوم باشد برابر با ۱۱۷۷ هـ میباشد) ، در بندر هوگلی ، ۷۴ ورق .

۱۶۳/A - NM 1970 : نستعلیق شکسته آمیز ، بخواهش لاله کنهیا لعل ، غره ربیع الاول

۱۱۷۹ هـ ، در ظفر وال ، عنوانها شنگرف ، برگ اول افتاده ، آغاز : من زما را نمود از بود او شد . دو عالم را وجود از جود او شد ، ش ۱ در مجموعه ، ص ۱ - ۱۵۳ .

۲۱۷/۳ - N.M. 1969 : نستعلیق ، جیون مل ملازم دولت رنجیت سنگھ ، ساکن پی نزد

پیشاور ، ۲ - بهادون ۱۸۰۵ بکرسی (در حدود ۱۲۵۴ هـ) ، عنوانها شنگرف ، ش ۳ در مجموعه ،

ص ۵۸ - ۱۵۶ .

ترجمه گیان مالا

اصل متن بزبان هندی . ترجمه از رام داس . مجموعه پند و نصایح .

آغاز : مناجات بحضرت قادر بی چون و بی شبهه که از یک قطره آب عالم گوناگون آراسته

و پیراسته که آفریده اوست .

۱۹۵ - N.M. 1970 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ص ۳۴ .

مرآت الآداب = ذیل «چار آدرش»

مفرح القلوب

اصل متن به سانسکریت بنام Hitopadeca . ترجمه فارسی از تاج (الدین) مفتی الملکی

یا تاج المعالی یا تاج الدین بن معین الدین ملکی . بنام ملک الشرق و الغرب نصیر الدین مقطع

بها ندیم الله (?) نگاشته است . مجموعه چهار داستان است .

آغاز : حمد سپاس بقیاس مر حضرت پادشاهی را که جمله بندگان خویش بشر را مراتب

اعلی داده .

همان : ایوانف : ۷۷۵ ، نسخه های فارسی ۲/ (۱) : ۱۴۰۷ .

1007 - N.M. 1961 : نستعلیق ، مدہ ۵۱۲ ، عنوانها شنگرف ، ۴۳ ص .

NM 1957 - 655/37 : نستعلیق ، نور احمد ، ۲۷ رمضان ۱۲۷۵ھ ، در قطب پور ، عنوانها شنگرف ، ۷۹ ص .

N.M. 528/86 : نستعلیق ، مدہ ۵۱۳ ، عنوانها شنگرف ، ۲۱۶ ص ، ناقص الآخر .

مفرح القلوب = ذیل «جوگ ہشت»

مہا بہارت

بزرگترین مجموعہ افسانہ های کہن ہند و آریایی است (رک بہ اویانیشاد باہتمام نائینی و تارا چند : ۵۸۴) . از این کتاب چند ترجمہ فارسی در دست است . رایج ترین ترجمہ همانست کہ بدستور اکبر پادشاہ (۹۶۳-۱۰۱۴ھ) ملا عبدالقادر بدایونی (زندہ ۱۰۰۴ھ) نقیب خان ابن عبداللطیف و ملا شاہ و محمد سلطان تہانیسری در میان مالہای ۹۵ - ۸۷/۵۹۹۰ - ۱۵۸۲م انجام دادہ بودند و ابو الفضل علاسی براین ترجمہ مقدمہ افزودہ بود . (رک بہ : ریو ۱ : ۵۷) .

ترجمہ مہا بہارت

در نسخہ موزہ این ترجمہ بہ ابو الفیض فیضی (م ۱۰۰۴ھ) نسبت دادہ شدہ است . در ریو ۱ : ۵۷ آمدہ کہ فیضی همان ترجمہ را بہ نثر فصیح فارسی برگردانده بود کہ علمای دربار اکبر انجام دادہ بودند .

آغاز : فن اول . راویان اخبار ہندوستان در کتب خویش چنین نوشتہ اند کہ رکھسری یوم .

216 - N.M. 1969 : نستعلیق ، جیون مل بن جی سنگھ ملازم دولت رنجیت سنگھ ، ساکن

ہیت پور بخش بیشاور ، ۱۷ مانگہ ۱۸۹۵ بکرمی (در حدود ۱۲۵۴ھ) ، ۲۱۶ + ۸۴ ص ، تنہا دو «پرب» اول .

ترجمہ مہا بہارت

از طاہر محمد بن عماد الدین حسن سبزواری . بہ سال ۱۱۰۱ھ/۳ - ۱۶۰۲م بدستور اکبر پادشاہ انجام دادہ است . وی در همان مال تاریخ روضۃ الطاہرین را نیز بہ پایان رسانیدہ بود . در مقدمہ این ترجمہ سی نویسندہ کہ پیش از این نیز ترجمہ های مفصل فارسی از مہا بہارت شدہ بود اما ترجمہ خاشر «برسبیل اجمال» نگاشته است .

آغاز : شکر و ستایش خداوندی را که بقدرت کامله خود .

بنگرید به : ریو ۳ : ۱۰۴۳ .

906 - N.M. 1958 : نستعلیق شکسته آمیز ، ۱۷ ربیع الاول ، سال کتابت آسیب دیده اما

قبل از ۱۹۰۲ هـ ، ۱۹۰ ص .

136 - N.M. 1973 : نستعلیق ، گوپال داس ، ۷ جمادی الثانی ۱۱۶۷ هـ ، ورق اول افتاده ،

آغاز : پدیدار گرداند تا حضرت سبحانه تعالی خواسته باشد ، ۲۸۱ ورق .

ترجمه مها بهارت

ترجمه های زیر شناخته نشد .

137 - N.M. 1973 : نستعلیق ، ۴۱ جلاوس (شاید عالمگیری = ۱۱۰۹ هـ) ، از فن ۴ تا ۱۲ .

آغاز : راویان اسمار و جاگیان اخبار هند از کتب مها بهارت چنین آورده اند که این فن ایست چهارم ،

۸۴ ص .

186 - N.M. 1962 : شکسته ، گردهاری لال کایسته ، غره ذیججه ۲۸ جلاوس عالم شاهمی

(شاه عالم ثانی = ۱۲۰۱ هـ) در شاهجهان آباد ، سرلوح ، دو صفحه اول مذهب ، جدولبند ، فن سیزدهم

را دارد ، ۷۸ ص .

238 - N.M. 1957 : نستعلیق شکسته آمیز ، مده ۱۲ هـ ، عنوانها شنگرف ، ناقص الطرین ،

آغاز : او دم زند - داغ نه بر ناصیه ، ۱۹۸ ص .

مها پران = ترجمه بهاگوت

مهاتم ایکادسی

از ناشناس . باعنوانهای «مهاتم ایکادسی» در ۲۴ عنوان . عرفان هندود است .

آغاز : بیان مهاتم ایکادسی اول سری کرشن مهاراج جیر به ارجن می فرمایند ، روزی سری

کرشن جیو به ارجن گفت ای ارجن می خواهی .

105 - N.M. 1957 : نستعلیق ، مده ۱۳ هـ ، عنوانها شنگرف ، ش ۲ در مجموعه ،

۶۶ ص .

نازک خیالات = ذیل واتم بلاس»

ورت پوران

اصل متن بزبان هندی . مجموعه داستانها است .

عین الظهور = ترجمه ورت پوران

از کشن سنگه نشاط بن رای پوران ناتھ کھتری سنگل (زنگل) میاالکوٹی (رک به : ریو ۲ : ۷۹۵ رساله در مدح شیوجی از هدین نشاط) . به سال ۱۷۹۴ بکرسی / ۵۰ - ۳۷/۵۱۱۴۹ - ۱۷۳۶ م ترجمه کرده است . در ۲۶ «ادھیا» (بنگرید به : ترجمه بهگودگیتا ، ص ۹۰۹ در همین بخش که در آن نیز عنوان های «ادھیا» دیده میشود) .

آغاز : سی سراید قام سحر طراز و زبان از سر شوق و ادب نغمه حمد یزدان . . . زیب افزای مشاطه زبان شیرین بیان آرایش عروس ستایش سری بشو ناتھ .

بنگرید به : اته : ۱۹۶۱ .

N.M. 482 : شکسته ، هرگویند بهنداری برای مترجم کشن سنگه ، ۱۹ شعبان ۲۹ جلوس محمد شاهی ، ۵۱۱۵۷ ، عنوانها شنگرف ، ۲۱۸ .

وک سری مهادیو با پارسی جیو

در عرفان هنود و نصایح سری مهادیو است .

آغاز : سری مهادیو فرمود هر که در شغل حق قدم نهد باید که در محلی شغولی کند .

N.M. 1969 - 217/4 : نستعلیق ، جیون مل ساکن هیت پور پخش پیشاور ، ۲۱ بهادون ۱۸۹۵ بکرسی (در حدود ۱۲۵۴ هـ) ، ش ۴ در مجموعه ، ص ۱۵۷ - ۱۵۹ .

هفت تماشا

از محمد حسین قنیل لاهوری (م ۱۲۴۰ هـ) . نخست هندو بود سپس مشرف به اسلام شد . پس از ۱۸۱۱/۵۱۲۲۶ م بخواش آقا محمد صادق خان صفاهانی و آقا ابو الحسن خان قزوینی تألیف کرده است . در آن یمین الدوله ناظم الملک سعادت علی خان بهادر مبارز جنگ را ستایش کرده است . درباره عقاید و آداب و رسوم اقوام و مذاهب مختلف که در هندوستان مخصوصاً در پنجاب وجود دارند . در هفت تماشا : ۱- ذکر مذهب سمارتکان و بعضی تحقیقات مربوط به آن ، ۲- وجود گرفتن آدمی و کیفیت انقسام افراد این نوع باصناف و فرق باتباین ملل و تخالف معتقدات ، ۳- شرح اعتقادات فرقه های هندوان که از حد شریعت خود بیرون اند ، ۴- حصر اسمای ایام متبرکه که مختص به این فرقه بالاصالة می باشد ، ۵- تقید رسوم این گروه ، ۶- شرح شیوه و آیین ممتاز مسلمانان هندوستان ، ۷- کاشتن تخم لفظ و معنی در زمین تألیف احوال عجیبه .

آغاز : زینت پیشانی بیان فصیحی صندل حمد خداوند است که مجرمان کعبه عنایتش بسنگ.

همان : ریو ۱ : ۶۴ ، ذریعه ۲۵ : ۲۳۳ ، تذکره شعرای پنجاب : ۲۹۱ برای احوال

نگارنده .

N.M. 1958 - 202/11 : نستعلیق خوش ، رادها کرشن بن منشی کانجھی داس کایستھ ماتھر

۲۲ جمادی الاول ۱۲۹۲ هـ ، عنوانها سنگرف .

هولی ، رساله در باره . . .

از ضیاء . دربارهٔ عید هندوان است که «هولی» نام دارد . نگارنده در مقدمه می سراید : از گل

رنگین مضامین ضیاء - ریختم رنگ بهار دلگشا . کرده ام آئین بندی هولی رقم - هدیچو طوطی

سرخ شد نوک قلم . متن به نثر است .

آغاز : سبحان الله عجب موسمی است نشاط انگیز و طرفه هنگسی است جنون خبز .

3 - 202/20 - N.M. 1958 : نستعلیق ، سده ۱۳ هـ ، ش ۲ در مجموعه ، ورق ۷۳-۱۳۰ .

در آغاز نسخه آمده : «دیباچه متضمن تعریف آغاز ایام نشاط افزای هولی من کلام ضیاء» .

پایان

استدراکات و اضافات

بخش تفسیر

ص ۶- ازادالمذکرین : «مولانا جمال الدین ستاجی . . . زادالمذکرین که صد مجلس است مشتمل بر صد آیت ، وفات او در شب دوشنبه هفتم ربیع الاول سنه اربع و اربعین و ستمائه (۶۴۴) بوده و مدت عمر او هفتاد و سه سال . در واقعه چنگیز خان در سنه ثمان عشر و ستمائه (۶۱۸) از ولایت غزنین بشهر بخارا رسید و اولاد و اتباع را در شهر بخارا گذاشت و بجانب شهر خجند رفت» . (تاریخ ملازاده ، در ذکر مزارات بخارا ، تألیف احمد بن محمود المدعو بدعین الفتراء باهتمام گچین معانی ، تهران ، ۱۳۳۹ ، ص ۳۱ ببعد) .

ص ۱۰ - مواهب علیه : نسخه از قلم افتاده : 3 - N.M. 1970 : نستعلیق ، ۹ صفر سنه ۶ جلوس ۵۱۱۲۹ ، نام کاتب معجود شده ۸۸۸ ص . برهامش قرآن مجید .

بخش ریاضی

ص ۲۹ - خلاصه السیاق : دکتر نورالحسن انصاری این کتاب را تألیف سچان رای می داند که خلاصه الانشاء و خلاصه التواریخ و خلاصه المکاتیب را نیز نگاشته است . در مقدمه خلاصه المکاتیب می نویسد : «از عنفوان ظهور شعور به ملازمت ناظران امور مملکت و مال و صاحبان کار گاه دولت و اقبال پیشه خطوط نویسی که عبارت از منشی گری باشد ، بسر برده» . انصاری : فارسی ادب بعهد اورنگ زیب : ۴۰۳ چاپ دهلی . مشابهت میان کلمات مقدمه سزبور و کلمات مقدمه خلاصه السیاق که در همین فهرست در صفحه ۲۹ - ۳۰ درج شده است و همچنین اشتراک واژه «خلاصه» در عنوان تألیفات ، گفته دکتر انصاری را تایید می کند .

بخش پزشکی

ص ۹۳ - ترجمه الذهبیه : از ناشناس . در مورد ترجمه فارسی همین کتاب (که غیر از ترجمه موزه است) رجوع شود به مقاله مهدی درخشان، بعنوان «ترجمه بسیار کهن از رساله ذهبیه که در سال ۵۶۱۴ نوشته شده بخط مترجم آن ابو علی حسن بن ابراهیم سلماسی» . مندرج در مجموعه مقالات بنام «فرخنده پیام» نشریه دانشکده مشهد ۱۳۶۰ ، ص ۸۵ - ۳۵۵ .

بخش فلسفه

ص ۱۰۰ - رساله در وحدت وجود از محمد شریف .

ص ۲۶۳ - (در بخش عرفان) روابیح فی حل کلمات اللوابیح از محمد شریف بن نظام الدین علوی هروی. همین مؤلف «انواریه» را نیز نگاشته است که ترجمه و شرح حکمة الاشراف سهروردی می باشد . شاید مؤلف برای خضوع نام پدر را بر نام خود مقدم آورده و نظام الدین احمد بن محمد شریف هروی منظور باشد - (رک : مجله «آینده» شماره ۷ ، تهران ، سال ۱۳۶۱ ، ص ۴۴۷) .

بخش عقاید

ص ۱۶۶ - بوارق الالماع... : آرای احمد مجاهد در مقدمه «الهدیه السعدیه فی معان الوجدیه یا رساله ای به فارسی در سماع و فتوت» تهران . ۱۳۶۰ ش عنوان متن عربی را «بوارق الالماع فی الرد علی من یحرم السماع بالاجماع» (ص ۱۰) ضبط کرده است و نام مؤلف به اتفاق نسخه های آن کتاب «احمد بن محمد بن محمد الطوسی» است و کنیه اش ابوالعباس و لقبش نجم الدین و شهاب الدین است (ص ۱۱۹) . رساله بوارق... در سال ۵۶۴۶ تألیف شده است (ص ۲۷) - و «الهدیه السعدیه فی معان الوجدیه» خلاصه و ترجمه فارسی رساله «بوارق الالماع» از خود احمد بن محمد الطوسی می باشد .

با در نظر داشتن بررسی های آقای احمد مجاهد در مورد مؤلف «بوارق الالماع» انتساب این رساله به احمد غزالی طوسی (م ۵۰۲) درست نیست .

بخش عرفان

ص ۲۰۸ - شرح التعری لمذهب التصوف : درباره این کتاب نیز بنگرید به : تاریخ ادبیات ایران از صفا ۱ : ۶۲۸ .

ص ۳۳۵ سوانح... از احمد غزالی . چاپ احمد مجاهد در ۷۶ فصل است .
ص ۲۴۲ - عینیه : تنها یک نامه است . بنگرید به «مجموعه آثار فارسی احمد غزالی» باهتمام احمد مجاهد ، ص ۳۶۴ - ۴۶۰ .

ص ۲۶۳ - روابیح... درباره نام مؤلف بنگرید به همین صفحه مستدرک .
ص ۲۷۴ - شرح مکتوبات امام ربانی : نام کامل مکتوب الیه مولانا محمد صالح کولابی است که رساله ای بعربی در شرح احوال و اعمال حضرت امام ربانی نوشته است و نسخه خطی آن در کتابخانه رضا ، رامپور ، هند (ظاهراً شماره نسخه ۹۳۶) موجود است .

بخش فرهنگنامه

ص ۳۳۵ - فرهنگ ترکی به فارسی از فضل الله خان : درباره مؤلف رجوع شود به : فارسی ادب بعهد اورنگ زیب : ۵۳۵ .

بخش مجموعه نامه ها و دستور نامه نگاری

ص ۳۸۸ - جامع القوائین از خلیفه شاه محمد قنوجی : از دیباجه و برخی از رقعات چنان برمی آید که اصل مؤلف از قنوج نبوده بلکه وی برای تحصیل علم آنجا رفته بود . رک به : انصاری : فارسی ادب بعهد اورنگ زیب : ۳۸۴ .

ص ۳۹۴ - دستور العمل آگهی : مجموعه نامه های اورنگ زیب است که یکی از درباریان او بخواهدش راجه ایامل در ۱۱۵۶/۴۴ - ۱۷۴۳ م از مجامیع دیگر گرد آورده است . راجه ایامل در دربار وکیل بوده و بعداً در ایالت جے پور نخست وزیر شد . گرد آورنده در مقدمه نوشته است که چون در آغاز مجامیع دیگر نامه های عالمگیر حمد و نعت نیامده است، وی (گرد آورنده) بدستور راجه بر این نسخه حمد و نعت نیز افزوده است . در این مجموعه ۲۱۳ رقعہ جمع شده است . رک به : فارسی ادب بعهد اورنگ زیب : ۷۴ - ۳۷۳ .

ص ۳۹۵ - رقابیم کراییم : مجموعه «شقه» های کوتاه است که بعداً به نامه های بزرگ منتقل می شد .

ص ۴۰۱ - رقعات عالی : شامل قطعه تمهیتی عروسی کاسگار خان بن جعفر خان وزیر اعظم . این عروسی در ۱۰۹۹/۸۸ - ۱۶۸۷ م بعدل آمده بود . رک به : فارسی ادب بعهد اورنگ زیب : ۱۳۱ .

ص ۴۲۲ - نگار نامه منشی : دکتر انصاری تاریخ تألیف آنرا شعبان و رمضان ۲۷ جلوس عالمگیر (= ۱۰۹۴ هـ) ضبط کرده است . مجموعه نامه هاست در دو دفتر : ۱ - نوشته های خود مؤلف (ملکزاده) . ۲ - نوشته های دیگران . رک به : فارسی ادب بعهد اورنگ زیب : ۳۸۸ ، مجله «برهان» دهلی ، فروری ۱۹۶۹ ، مقاله آقای انصاری .

بخش نشرهای ادبی

ص ۴۲۹ - چهار عنصر : از بیدل (۱۰۵۴ - ۱۱۳۳ هـ) . این کتاب را در چهل مائلی (یعنی در حدود ۱۰۹۴ هـ) نوشته است .

ص ۴۴۸ - نکات بیدل : که پس از چهار عنصر (یعنی بعد از ۱۰۹۴ هـ) نگاشته شده است .

اما دکتر انصاری کهن ترین نسخه خطی نجات بیدل مورخ ۱۰۹۱ هـ در کتابخانه آصفیه حیدرآباد را نشان داده است که باین تاریخ تناقض دارد . رک به : فارسی ادب بعهد اورنگ زیب : ۴۱۹ .

ص ۴۲۹ - حسن و عشق : داستان ساختگی است درباره حسن و عشق . منظور نگارنده نقد و ایراد به اجتماع و محیط بوده . رک : فارسی ادب بعهد اورنگ زیب : ۴۲۸ .

ص ۴۴ - غبار خاطر : دکتر غلام مصطفی خان در مجله «معارف» اعظم گڑھ جلد ۱۰۱ شماره ۲ ، متن این رساله را چاپ کرده است . قبل از این همین رساله در بهوپال به سال ۱۲۹۷ هـ چاپ شده بود . آقای مجددی اختلاف این دو چاپ را نشان داده است .

ص ۴۴۸ - نکات بیدل : مطالبی درباره تاریخ تالیف آن در صفحه ۲۸ - ۲۷ نوشته ایم .

بخش دیوان

ص ۴۸۱ - دیوان آصفی رامپوری : از مولوی عبدالجبار خان رامپوری . وی غیر از عبدالجبار خان صوفی ملکا پوری نگارنده محبوب الوطن (و کتابهای دیگر که در صفحه ۲۷۱ ذکر کرده ایم) می باشد . برای احوال آصفی رامپوری بنگرید به : مقالات عرشی : ۴۴۸ - ۵۹۴ .

ص ۴۹۰ - دیوان سجزی دهلوی : «علاء» نام پدر نگارنده است . بدینگونه : امیر حسن بن علاء سجزی دهنوی .

ص ۴۹۴ - دیوان ذوق : از شیو پرشاد ذوق لکهنوی است . وی «پسر چودھری وزن کشان . معرفت مولوی مظہر علی بہ حالتہ فقیر (یعنی غلام ہمدانی مصطفی) در آمدہ و فن شعر را فی الجملہ آموختہ و دیوان جمع نمودہ . از بس کہ در مزاج او شورشی هست بعضی مردم را ہجو کردہ . غرض تخمیناً بست و پنج سالہ خواہد بود» . (ریاض الفصحاء تالیف غلام ہمدانی مصحفی نوشتہ در ۱۲۲۱ - ۱۲۳۶ هـ . باہتمام مولوی عبدالحق ، اورنگ آباد ۱۹۳۴ م ، ص ۹۴) . ذوق پس از ۱۲۳۶ هـ (از مذهب ہندو) بہ دین اسلام مشرف شد و بہ عبد اللہ موسوم شد و سعادت علی خان ناصر در تذکرہ خوش معرکہ زیبا ۱ : ۴۸۹ - ۴۹۰ باہتمام شفق خواجہ ، لاہور ، او را بہ ہمین اسم یاد کردہ است . برای احوال ذوق لکهنوی نیز بنگرید بہ : «تلامذہ مصحفی» (اردو) از افسر صدیقی ، کراچی ، ص ۱۳۶ - ۱۳۸ .

ص ۵۰۵ - دیوان صادق سرمد : اشعاریکہ سرمد درباره پاکستان و شخصیات ملی پاکستان سرودہ است در دو مجموعہ اشعار او «داری کاروان» و «سرود سرمد» چاپ شدہ است .

بخش منظومہ ها و شروح منظومہ ها

وقایع ہنون : محمد جمیل جلالوی پدر شہباز خان ملہی نیست و بیعت شہباز در گروہ نو شامیہ ہوسینہ پدرش نبودہ است .

فہرست کتابهای معرفی شده

به ترتیب الفبائی

علامت «ن» = ناشناخته

		آ		
۱۹۴	آداب المریدین ، تکملہ . . . = خاتمه			
۱۹۰	آداب المریدین ، شرح			
۳۲۴	آداب المشق (بابا شاه اصفہانی)	۵۳۹	آب و آتش = ریاض	
۳۲۴	آداب المشق (صیرفی) = قلمیہ	۶۶	آتش بازی ، رسالہ در . . .	
۳۲۴	آداب مشق (میر عماد)	۷۹۷	آتشکدہ	
۲۸۹	آداب نکاح	۷۶۲	آثار احمدی	
۲۹۰	آداب الولاية = سلوک و لاة العدل	۶۹۳	آثار البلاد و اخبار المعاد	
۵۳۹	آذرو سمندر		آثار البلاد . . . ، ترجمہ و گزیده =	
۴۳۵	آشوب نامہ	۶۹۳	تحفة العجایب	
۷۲۱	آصف نامہ (تجلی شاہ) = توزک آصفی		آداب آشپزی = خوان نعمت ، نقود	
۶۹۹	آصف نامہ (ن)		و گنجور	
۷۰۳	آکام المرجان فی احکام الجنان ، ترجمہ	۸۱۱	آداب تجمیز اموات	
۱۵۸	آمنت باللہ ، شرح		آداب تیر اندازی = مطلوب الرامی . . .	
۳۵۳	آمد نامہ (سلطانی)	۲۸۹	آداب تیر اندازی (دو رسالہ ن)	
۳۵۳	آمد نامہ (دو رسالہ ن)	۲۸۸	آداب تیر اندازی ، مثنوی در . . .	
۳۵۳	آمدن نامہ	۲۸۹	آداب دلاکی	
۲۲۳	آہ سرد	۲۲۴	آداب السالکین	
۴۳۶ ، ۴۳۴	آہنگ ، ببل		آداب ستہ گیری = ستہ نامہ	
۷۰۲	آئین اکبری	۳۲۷	آداب الصبیان	
۵۴۰	آئینہ امکندری	۱۹۴	آداب صوفیہ	
۵۸۳	آئینہ بدن نما = سراپا (سہری)	۷۲	آداب طبابت	
۵۶۴	آئینہ حق نما = حقیقت حق	۳۷۵	آداب عالمگیری	
۵۹۶	آئینہ سکندری = شرح شرفنامہ		آداب فیلبانی = کرسی نامہ سہاوت گری	
۶۴۴	آئینہ سکندری = شرح مخزن الامرار	۷۵۳	آداب لباس رسول	
۱۴۸	آئینہ گیتی نما	۳۷۵	آداب المترملین	

		۱	
۳۸ - ۳۹	اختیارات الایام (دو رسالہ)		
۷۲	اختیارات بدیعی	۱۵۸	ابصار المستبصرین
۳۹	اختیارات ساعات	۳۷	ابعاد اجرام
۹۱	اختیارات قاسمی = دستور الاطباء	۲۹۰	ابواب الجنان
۳۹	اختیارات ماہ قدیم	۱۵۹	الاتفاق فی بیان سبب الافتراق
	اخلاق جلالی = لوامع الاشراف	۹۰۶	اتم بلاس ، ترجمہ
۲۹۲	اخلاق شغائی	۱۵۹	اثبات ایمان
	اخلاق محسنی = جواهر الاسرار		اثمار و اشجار = ثمرہ و شجرہ
	اخلاق المحسنین = جواهر الاسرار		اجسام سنلی و اوضاع اجرام علوی =
۲۹۲	اخلاق ناصری		ابعاد اجرام
	ادات الفضلاء	۲۹۱	احادیث نبوی (بابو جان ؟)
۳۲۷	اذکار نووی = حایة الابرار	۲۹۱	احادیث نبوی (ن)
۱۹۵	اربع منازل = منازل اربع		احزان المؤمنین فی مصایب آل طہ و
۸۰۶	اربعین بہائی	۷۶۳	یاسین
۱۴۸	ارشاد السالکین (برہان پوری)	۸۶۲	احسان
۱۹۵	ارشاد السالکین (خیر الدین)	۲۹۱	احسن الاخبار
۱۹۵	ارشاد السالکین (شرف الدین احمد منیری)		احسن التتویم = تقویم المحسنین
۱۹۶	ارشاد الطالبین (تہانیسری)	۲۹۱	احسن التبیین فی آداب المتعلمین
۱۹۶	ارشاد الطالبین (ننگرہاری)	۱	احسن القصص
	ارشاد الطالبین (ہرکرن) = انشای	۳۷	احکام الاحکام
۳۷۵	ہرکرن	۸۱۱	احکام الاسوات
۱۹۶	ارشاد المریدین	۸۱۱	احکام فرائض
۱۹۷	ارشاد نامہ (بزبان دکھنی) ، شرح	۶۹۹	احوال ممتاز محل
۶۱۳	ارشاد نامہ = قصیدہ عطار	۷۰۰	احوال نظام الدولہ ناصر جنگ شہید
۲۹۵	ارکان الخطوط	۱۵۹	اخبار الآخرت
۳۵۹	ارمغان قاسمی	۷۶۴	اخبار الاخيار فی الاسرار الابرار
۵۴۱	ارمغان لاجواب	۱۶۰	اخبار المعاد
۱۶۰	ازحاح الغی فی رد عبدالحی	۳۸	اختر ہزاری
۵۵	ازہار الادویہ	۱۶۰	اختصار ، رسالہ
۸۱۲	اساس الاسلام	۸۸۸	اختلاجات اعضاء (حاجرمی)
۱۶۱	اساس الایمان	۸۸۸-۸۹	اختلاجات اعضاء (دو رسالہ ن)
۸۱۲	اساس المصلی	۳۸	اختیارات (بہبہائی)
۸۴۰	امتحکام در مسایل صیام	۳۸	اختیارات (مجلسی)

۲۰۰	اصطلاحات صوفیان (کاشانی)	۱۹۷	اسرار الاولیاء
۲۰۰	اصطلاحات صوفیان (همدانی)	۸۸۹	اسرار الجفر
۲۰۰	اصطلاحات صوفیان (ن)	۱۹۷	اسرار الصلاة
۱۹۴	اصطلاحات صوفیہ = آداب صوفیہ	۱۹۸	اسرار طریقت
۲۰۱	اصول حافظیہ	۱۹۸	اسرار العاشقین
۳۲۵	اصول خط (علی تبریزی)	۶۶	اسرار قاصمی
۳۲۶	اصول خط (سیر علی)	۷۳	اسرار کوک ، ترجمہ
۳۲۵	اصول خط (ن)	۸۸۹	اسرار المفاتیح
۳۲۵ - ۲۶	اصول خط (دو رسالہ ن)	۵۴۱	اسرار نامہ
۱۶۱	اصول دین (محمد بن عبدالعزیز)	۷۳	اسرار النساء
	اصول دین (مذہب شیعہ) ہفت رسالہ ن	۲۲۵	اسرار النکاح
۱۶۳ - ۱۶۱	اصول السماع ، ترجمہ	۱۹۸	اسرار الوحی ، شرح = کشف الاسرار
۱۶۳	اطعمۃ المرضى	۵۴۱	اسکندر نامہ (ثنایی)
۷۴	اطوار ثلاثہ	۵۹۲ ، ۵۴۳	اسکندرنامہ (نظامی) = اقبال نامہ
۲۰۱	اطوار در حل اسرار	۱۴۹	اسکندریہ
۹۱۲	اعتقادات صدوق ، ترجمہ	۸۶۲	اسماء الحسنی ، شرح (دو رسالہ ن)
۱۶۳	اعتقاد نامہ		اسماء العظام وفتح الاسرار علی مشرب
۱۶۴	اعتقاد نامہ ، شرح = خلاصۃ الاعتقاد	۸۶۳	الکرام ، ترجمہ و شرح
۵۴۳	اعتقادیہ	۱۹۹	اشارات حامدیہ
۳۷۶	اعجاز خسروی = رسایل الاعجاز	۲۰۰	اشارات فریدی = مقابیس المجالس
۵۴۳	اعجاز عشق	۴۳۶ ، ۴۳۳	اشاراتہ
۱	اعجاز موسوی	۴۳۶	اشاراتہ ، شرح
۷۶۴	اعراس المشایخ		اشجار و اثمار = شجرہ و ثمرہ
۲۵	اعظم دستور	۵۴۲	اشعار آموزشی
۴۳۳	اعلامیہ	۵۴۲	اشعار عطار
۱۶۴	اعمال المبتدی	۲۶۱	اشعار مذہبی
۸۴	الاعراض الطیبہ و المباحث العلالیہ		اشعة اللمعات (جامی) = شرح لمعات
۱۶۴	افادات محمد باقر رشتی	۸۰۹	اشعة اللمعات (دہلوی) = ترجمہ
۷۵	افتخار الاطباء الاخیار	۱۷۷	مشکوٰۃ
۲۲۱	افضل الطريق	۵۴۲	اشکالات دینی = سوال و جواب
۵۴۳	اقبالنامہ (نظامی)	۴۲۵	اصحاب کہف ، داستان
۷۰۰	اقبالنامہ جہانگیری	۴۵۹	اصطلاحات (ادبی)
			اصطلاحات (ہم وزن)

انس المریدین و شمس المجالس = تاج	۷۰۳	۱ لبر نامہ (حمید)
التقصص	۷۰۱	۱ لبر نامہ (علامی)
۳۷۷ انشای ابری	۷۵	الغای الادویہ (عبدالله)
۴۱۵ انشای ابوالفضل = مکاتبات ابوالفضل	۷۴	الغای الادویہ (ن)
۳۷۷ انشای بدیع	۳۵۴	الف نثر
۳۷۸ انشای چہار کشتن = انشای دلگشا	۸۱۲	الفیہ
۳۷۷ انشای خادمی - ۱	۳۳۳	الف واحد - فارسی نامہ
۳۷۸ انشای خادمی - ۲	۵۴۴	الف نامہ
۳۷۸ انشای خجستہ		الہامات غوثیہ ، ترجمہ = رسالہ
۳۸۸ انشای خلیفہ = جامع القوانین	۲۰۱	غوثیہ
۳۷۸ انشای دلگشا	۷۶۵	الہامات شاہ خیر
۳۷۹ انشای سخاوت حسین	۴۳۵ ، ۴۲۴	الہامیہ
۳۷۹ انشای شاہ محمد = کارنامہ	۴۳۶	الہامیہ ، شرح
۳۸۰ انشای صبیان	۵۶۳	الہامی نامہ (نالی) = حدیقہ الحقیقہ
۳۸۰ انشای طاہر وحید	۵۴۴	الہامی نامہ (عطار)
۳۸۰ انشای عبدالسلام	۲۲۲	ام الاسماء ، شرح
۳۸۰ انشای عجیب	۲۰۲	ام الصحایف فی عین المعارف
انشای فایق = دستور الانشاء	۱۶۵	امامت
۳۸۱ انشای فراست	۱۲۶	امہات مسائل علوم ثلاثہ
۳۸۱ انشای گیان چند	۳۷۶	امیر الانشاء
۳۸۱ انشای لچہمن نراین	۷۰۳	امیر نامہ (شادان)
۳۸۲ انشای مادھو رام	۵۴۵	امیر نامہ (شایق)
۳۸۳ انشای مادھو رام ، حل لغات	۸۱۳	امینیہ
۳۸۳ انشای مرغوب	۹۰۵	انبرت کند
۳۸۳ انشای ممتاز	۹۰۶	انبرت کند ، ترجمہ = بحر الحیات
۳۸۳ انشای منظومہ	۶۳۵	انتخاب لب لباب مثنوی معنوی
۳۸۴ انشای منیر لاهوری	۲۰۲	انجام : تصوف و حروف
۳۸۵ انشای مہدی	۵۴۵	انجیل ، ترجمہ
۳۸۵ انشای نذر محمد	۷۶۵	انساب اطہار
۳۸۵ انشای نعمتی		انسان العیون فی سیرۃ الامین المأمون ،
۳۸۶ انشای نوازش خان	۷۵۳	ترجمہ
۳۷۵ انشای ہرکرن = ارشاد الطالبین	۲۰۲	الانسان الکامل ، ترجمہ
۳۸۶ انشای یوسفی = بدایع الانشاء		انس المریدین و روضۃ المحبین = تاج
۲۹۳ انوار حکمت	۲	التقصص

۷۰۴	بادشاه نامه (فاضل خان)	۸۹۰	انوار الرمل
۷۰۴	بادشاه نامه (لاهوری)	۶۷۱	انوار سهیلی
۲۲۸	بازار عاشقان		انوار سهیلی ، تحریر ساده . . . =
۵۵	باز نامه		عیار دانش
	باز نامه = جوارحنامه فی قوانین الصیاد	۴۳۴ - ۳۵	انوار المشارق
۵۴۶	باغ ارم	۴۳۶	انوار المشارق ، شرح
	باقیات الصالحات فی ذکر الأزواج	۷۶۶	انیس الطالبین و عده السالکین
۷۶۶	الطاهرات	۵۴۶	انیس العارفين
۷۷ - ۷۶	باه نامه (چند رساله ن)	۷۵۴	انیس العاشقین (شیر محمد)
۷۶۷	بحر الانساب	۵۴۶	انیس العاشقین (قاسم انوار)
۹۰۷	بحر الحیات = ترجمه انبرت کند	۸۶۳	انیس العاشقین (مجتبی)
۵	بحر الدرر = حدایق الحقایق	۴۲۵	انیس العشاق
۵۴۷	بحر طویل	۲۰۳	انیس الغرباء
	بحر فراسته الالفاظ شرح دیوان خواجه	۲۰۳	انیس المحبین
۴۸۶	حافظ	۲۹۳	انیس الواعظین
۲۰۴	بحر المعانی		اویانیساد ، ترجمه = سر الاسرار
۲	البحر الموج و السراج الوعاج	۸۶۳	اوراد (محمد باقر)
۴۵۹	بحور ، رساله در . . .	۸۶۵	اوراد (محمد یوسف)
۱۴۹	بداء ، رساله در باره	۸۱۳	الاوراد (ملتان)
۳۱۶	بدایع الانشاء	۸۶۴	اوراد (ن)
۳۲۷	بدایع العجایب	۸۶۴	اوراد (۱۴ بابی، ن)
۲۶	بدایع الفنون	۸۶۵-۷۰	اوراد (۲۷ رساله ن)
۶۹۱	بدایع الوقایع (زین الدین محمود)	۸۶۴	اوراد جعفری
۷۰۵	بدایع وقایع (مخلص)	۸۶۵	اوراد عرفانی (دو رساله ن)
۲۰۵	بدرقه السالکین	۸۷۰-۶۵	اوراد متفرقه
۵۱۶	بدن نما	۲۵	اوزان ، رساله در
۲۶	بدیع الحساب	۳۰۴	اوصاف الاشراف
۳۵۴	بدیع الصرف	۳۸۶	اول نامه = دستور مناشیر
۷۷	برء الساعة ، ترجمه	۸۱۴	ایمان و احکام الصلوة (دو کتاب)
۱۶۵	برق خاطف و رعد قاصف	۱۴۵	ایمان و اسلام ، رساله در معرفت
۷۸۰	برکات الاحمدیه الباقیه = زبده المقامات	۸۱۵	ایمان و اسلام ، رساله در صفت
	برکمه پهل = چراغ طالع		
۱۶۶	برهان السامعین	۲۲۷	بابریه
۲۹۴	برهان العارفين	۷۰۳	بادشاه نامه (امینای)

ب

۶۷۳	بہرام گور بادشاہ و بانو حسن پری	۳۲۸	برہان قاطع
	بہرام و بہروز = باغ ارم	۴۱	برہان الکفایہ
	بہروز و بہرام = باغ ارم	۴۱	برہان الکفایہ ، منتخب
	بہکت مالا	۷۰۵	بساتین السلاطین
۷۶۸	بہکت مالا ، ترجمہ = پران بلاس	۷۶۳	بستان الجن
۹۰۸	بہگود گیتا	۷۶۷	بستان المحدثین
۹۰۹	بہگود گیتا = شرح محبت	۹۰۸	بشن پران (دو ترجمہ ن)
۹۰۹	بہگود گیتا ، ترجمہ (فیضی)	۲۲۴	بکائیہ
۹۰۹	بہگود گیتا ، ترجمہ (چندر سین) =	۳۲۸	البلغة المترجم في اللغة
	مہا پران		البوارق المحمدیہ لرجم الشواطین
	بہگود گیتا (سہ ترجمہ ن)	۱۶۶	النجدیہ
۹۱۱ ، ۹۰۹	بیاض (تاج الدین)	۵۴۷	بوستان
۱۲۸	بیاض (چہچہل)		بوستان ، پیروی از = گل بوستان
۱۲۹	بیاض (حقداد)	۵۴۹	بوستان ، شرح (عبدالرسول)
۱۳۶	بیاض (زہگیری)	۵۴۹	بوستان ، شرح (عبدالواسع)
۱۳۶	بیاض (شہاب الدین)	۵۵۰	بوستان ، شرح (محمد گہوی)
۱۲۹	بیاض (عظمت اللہ)	۵۵۰	بوستان ، شرح (ن)
۱۳۶	بیاض (علی بخش)	۵۵۰	بوستان ، فرهنگ
۱۳۹	بیاض (علی رضا)		بوستان ، فرهنگ بہ اردو = معین الالفاظ
۱۲۷	بیاض (غافل)	۵۵۱	بوستان ، واژه نامه . . .
۱۳۹	بیاض (قادر علی)	۶۷۱	بہار دانش
۱۳۲	بیاض (قدرت اللہ)	۶۷۲	بہار دانش ، فرهنگ = دلگشا
۷۸	بیاض (کلیان سنگھ)	۶۷۳	بہار دانش ، فرهنگ (بدرالدین)
۱۳۶	بیاض (گرامی)	۶۷۳	بہار دانش ، فرهنگ = محمود اللغات
۱۳۹	بیاض (محمد احسن)	۴۲۶	بہارستان
۱۳۷	بیاض (محمد اسماعیل)	۵۵۱	بہارستان عاشق
۱۳۸	بیاض (محمد امین)	۳۸۷	بہار سخن
۱۲۹	بیاض (محمد انور)	۳۸۷	بہار عجم (امالت)
۱۳۰	بیاض (محمد جعفر ، دو نسخہ)	۳۲۸	بہار عجم (بہار)
۱۳۱	بیاض (محمد حنفی)	۵۵۱	بہاریات
۱۳۷	بیاض (محمد رضا)		بہاریہ (طبیب) = پیر و جوان
۱۲۷	بیاض (محمد علی)	۵۵۱	بہاریہ (ظہوری)
۱۳۷	بیاض (محمد نواز)		بہاگوت = شرح محبت
۱۴۰	بیاض (ہمت سنگھ)	۶۷۷	بہجة الاسرار و معدن الانوار . . . ،
۱۳۹			ترجمہ

۵۵۶	پند نامه (عطار) ، شرح	۱۲۷	بیاض (ن - مورخ ۸۱۰۷۸)
۲۹۴	پند نامه (قادری)	۱۲۹	بیاض (ن - مورخ ۸۱۱۴۹)
	پند نامه (لقمان) = صمد پند لقمان	۱۳۷	بیاض (ن - مورخ ۸۱۲۶۵)
	پوتهی بسنت راج = نجوم مالا	۱۳۸	بیاض (ن - قبل از ۸۱۲۸۶)
۹۱۱	پوتهی بهگت اوریس	۸۱۵	بیاض فقهی
۴۵۶	پیرو جوان = بهاریه	۱۲۶ تا ۱۳۹	بیض های ادبی (ن)
۲۰۵	پیم کهانی	۷۹ - ۷۸	بیاض های طبی (ن)
	ت	۱۶۷	بیان فی قباحة الدخان
۲	تاج القصص	۷۰۶	بیان واقع
	تاج محل = احوال ممتاز محل	۲۰۵	بیت خسرو ، شرح
۴۳۴ - ۳۶	تاج المدایح	۹۱۱	بید ، انتخاب از
۴۳۶	تاج المدایح ، شرح	۴۰	بیست باب در اسطرلاب
	تاج الملوک و بکاولی = گل بکاولی	۴۰	بیست باب در اسطرلاب ، شرح
۷۱۸	تاریخ ابراهیمی = تحفة التواریخ	۴۱	بیست فصل
۷۰۶	تاریخ اسلام (سه نسخه ن)	۵۵۲	بیسر نامه (عطار تونی)
۷۰۷	تاریخ الاسم و الملوک ، ترجمه	۵۵۲	بیسر نامه (ن)
۷۲۰	تاریخ بیجا پور = تذکرة الملوک	۵۵۲	بیمار و طبیب
۷۰۷	تاریخ پنجاب		پ
۷۰۸	تاریخ جنگ احد		پاس انفاس . ۸۷ نیز : سر رشته
۷۲۵	تاریخ جهانگشای = جهانگشای زدری		طریقه خواجگان
۷۰۸	تاریخ خانجهمانی و مخزن افغانی		پران بلاس = ترجمه بهگت مالا
۷۰۹	تاریخ دکن	۴۳۳ ، ۴۳۵	پریخانه
	تاریخ دلگشای شمشیر خانی = تاریخ		پسر نامه = پند نامه
۷۱۰	شمشیر خانی	۳۸۷	پنج آهنگ
۷۰۹	تاریخ راقم	۴۰۰	پنج رقعہ
	تاریخ سلطان محمد قطبشاه = تاریخ	۵۵۳	پنج گنج (حاسی)
۷۱۲	قطب شاهی	۵۵۳	پنج گنج (حسن)
۷۱۰	تاریخ سند = تاریخ معصومی	۵۵۵	پنج گنج (خسرو)
۷۱۰	تاریخ سنواتی	۵۵۵	پنج گنج (نظامی)
۷۱۰	تاریخ شا کر خانی		پنج گنج (نظامی) ، گزیده = خلاصة الخمسه
	تاریخ شاه عباس دوم = عباس نامه	۵۵۵	
۷۱۰	تاریخ شمشیر خانی	۳۵۴	پنج گنج (ن - در صرف)
۷۱۱	تاریخ شیر شاهی	۵۵۵	پند نامه (عطار) = پسر نامه = ولدنامه

۷۹	تجربہ شاہی	تاریخ طبری = تاریخ الامم و الملوک
۴۳۳ - ۴۳۵ - ۴۳۶	تجلیات	تاریخ فرخندہ
۴۳۶	تجلیات ، شرح	تاریخ فرشتہ = گلشن ابراہیمی
۲۰۶	تجلیات رحمانی	تاریخ فیروز شاہی
۲۰۶	تجلی خداوند برکوه طور	تاریخ فیض بخش
۱۳	تجوید (تفرشی)	تاریخ قادریہ
۲۱	تجوید (ن)	تاریخ قطب شاہی
۱۳	تجوید منظوم (ہمدانی)	تاریخ کشمیر (حیدر ملک)
۲۶	تحریر اقلیدس ، ترجمہ	تاریخ کشمیر (غلام حسن)
۳۶۲	تحفہ (مدقق لاهوری) = شرح صرف میر	تاریخ کشمیر (نراہن کول)
۷۶۹	تحفہ (ن) = خلد برین	تاریخ کشمیر = واقعات کشمیر
۸۱۵	تحفۃ الأبرار ، منتخب = وجیزہ	تاریخ معصومی = تاریخ سند
۱۶۷	تحفۃ ابراہیم شاہی	تاریخ ملا زادہ = مزارات بخارا
۱۶۷	تحفۃ اثنی عشریہ	تاریخ مشغری
	تحفۃ اثنی عشریہ ، ردود = کشف	تاریخ مقیم خانی = تذکرہ مقیم خانی
	الشبہ عن حکم المتعہ ، النزہة	تاریخ محمدی
۳۲۸	الاثنی عشریہ تحفۃ الاحباب	تاریخ محمود شاہی
۵۵۶	تحفۃ الاحرار	تاریخ ملا غزنوی = تذکرہ سالار مسعود
۵۵۷	تحفۃ الاحرار ، شرح = ہدیۃ اخبار	
۲۲۱	تحفۃ احمدیہ	تاریخ موسوی = اعجاز موسوی
۲۰۷	تحفۃ الاخوان	تاریخ نادر = شاہنامہ نادری
۸۷۰	تحفۃ الاذکار	تاریخ نادر = جہانگشاہ نادری
۷۱۸	تحفۃ التواریخ	تاریخ نادری = بیان واقع
۴۲	تحفۃ حاتمہ	تاریخ ناصر شاہی
۵۵۸	تحفۃ الحیب (فخری ہروی)	تاریخ وصاف = تجزیہ الامصار
۷۱۸	تحفۃ الحیب (فیض محمد)	تاریخ ہمایونی = تحفۃ التواریخ
۸۱۶	تحفۃ حسین شاہی	تاریخ ہند (رستم علی)
۸۱۶	تحفۃ الحسینی	تاریخ ہندوستان (چہار کتاب ن)
	تحفۃ حکیم مؤمن = تحفۃ المؤمنین	تالیف شریف
۱۶۸	تحفۃ خانی	تبصرۃ المتبدی و تذکرۃ المنتہی
	تحفۃ الخواطر و زبدۃ الضمایر =	تجارت شہر یاری
	تحفۃ العراقین	تجارت ، رسالہ در احکام
۷۶۹	تحفۃ الراغبین	تجزیہ الامصار . . .

۸۱	تحقیق الحمیات	۷۵۴	تحفہ رسولیہ
۷۲۱	تذکرہ آصفیہ = توزک آصفی	۸۱۷	تحفہ زمانی
۷۷۰	تذکرہ الابرار و الاشرار	۷۹۷	تحفہ ساسی
۴۳۵ - ۳۶ ، ۴۳۳	تذکرہ الاحباء	۲۰۷	تحفہ السلوک
۴۳۶	تذکرہ الاحباء ، شرح	۷۹۸	تحفہ الشعراء
۷۹۸	تذکرہ الاحوال	۸۱۷	تحفہ الصالحین
۷۷۱	تذکرہ الاولیاء	۳۹۵	تحفہ الطلبة
۷۷۲	تذکرہ الائمہ (مجلسی)	۵	تحفہ العاشقین = مصباح العاشقین
۷۷۲	تذکرہ الائمہ (ن)	۱۶۸	تحفہ عباسی
۷۱۹	تذکرہ سالار مسعود	۶۹۳	تحفہ العجایب
۷۹۹	تذکرہ الشعراء	۴۵۱	تحفہ العجم
۷۷۳	تذکرہ علمای شاہجہان آباد	۵۵۸	تحفہ العراقین
۷۱۹	تذکرہ فاتحان ہند	۵۵۹	تحفہ العراقین ، شرح
۸۱۸	تذکرہ قادریہ	۸۷۲	تحفہ الغرایب
۷۷۳	تذکرہ محمد عابد نقشبندی	۸۰	تحفہ غوثیہ
۱۴۰	تذکرہ العذکرین = زاد المذکرین	۷۷۰	تحفہ القادریہ
۷۹۹	تذکرہ المعاصرین	۱۴	تحفہ القراء
۷۷۴	تذکرہ معصومین (غلام ضامن)	۱۶۸	تحفہ الکلام
۷۷۳	تذکرہ معصومین (محمد مہادی)	۸۰	تحفہ المجربات (لقمان حکیم)
۷۷۴	تذکرہ معین الدین چشتی	۸۰	تحفہ المجربات (ن)
۷۲۰	تذکرہ مقیم خانی	۱۴۹	التحفۃ المرسلہ الی النبی
۷۲۰	تذکرہ الملوک	۸۱۷	تحفہ المصلی
۴۱۷	تذکرہ منشیان ملتان = مکتوبات عالیہ	۳۸۸	تحفہ مفید
۷۷۴	تذکرہ مودودیہ چشتیہ	۷۸۶	تحفہ ملکی
۸۰۰	تذکرہ نصر آبادی	۴۲	تحفہ الملوک (محمد بن حاسب الطبری)
۸۲	تذکرہ الہند	۲۹۵	تحفہ الملوک (۲۲ بابی - ن)
۸۱۹	ترجمہ الصلوة		تحفہ الملوک (۴۰ بابی - ن) = تحفہ
۸۰۶	ترجمہ قطب شاہی	۲۹۵	الوزراء
۱۹	ترجمہ المفید فی شرح مقدمۃ التجوید	۸۱	تحفہ المؤمنین
۸۱۹	ترغیب الصلوۃ	۸۱۷	تحفہ النصایح
۴۲۹	تزویج العشق والحسن		تحفہ الوزراء = تحفہ الملوک (۴۰ بابی)
	تزک = توزک	۴۳۶ ، ۴۳۲	تحقیقات
	تزوک = توزک	۴۳۶	تحقیقات ، شرح
		۸۱۸	تحقیق الحق المبین . . .

۱۲	تفسیر های ناشناخته	۸۹۰	تسخیر خلق ، رساله در
۸۴	تقابل صحت و مرض ، رساله در	۴۳۶	تسویلات ، شرح
۲۰۸	تقاریر	۸۲	تشریح الابدان = تشریح منصورى
۱۶۹	تقویة الايمان ، رفع اشکال	۸۳	تشریح الادویہ
۴۲	تقویم ، بیست باب در معرفت	۳۵۵	تشریح الحروف
۴۳	تقویم ، بیست باب ، شرح		تشریح منصورى = تشریح الادویہ
۴۳	تقویم ، معرفت		تصریف زنجانی = العزى
۷۲۰ - ۲۱	تقویم التواریخ ، ترجمہ	۲۰۷	تصوف و حروف ، مقصود از علم
۴۳	تقویم المحسنین ، ترجمہ	۸۹۰ - ۹۱	تعبیر نامہ (۵ نسخہ ن)
۴۴	تقویم منوری	۸۹۱	تعبیر نامہ (جیلانی)
۱۶۹	تکمیل الايمان و تقویة الايقان	۴۳۵ - ۳۶ ، ۴۲۲	تعداد النوادر
۲۰۸	تلاوت الوجود	۴۳۶	تعداد ، شرح
	التمهید فی بیان التوحید ، ترجمہ =	۲۰۸	التعرف لمذهب التصوف ، شرح
۱۸۱	عقاید مرادات	۸۲۰	تعزیرات اسلامى
۲۹۵	تنبيه الغافلین (بهاء الدین محمد)	۸۳	تعالیج صلیم
۲۰۹	تنبيه الغافلین وایقاظ للنائمین	۱۷۶	تعلیقات زرینه فی الشرح السنیہ
۱۷۰	تنبيه الغفول فی اثبات اسلام آباء الرسول	۸۳	تعلیم الصبیان (عبدالفتاح)
۳۵۵	تنقیح المصادر	۱۶۹	تعلیم الصبیان (مجلسی)
	تنقیح مقاله در توضیح رساله = شرح	۸۴	تفریح الجنان فی علم ابدان
۵۴	هیئت قوشجی	۳	تفسیر چرخى
	تواریخ خان جهان خان و امیر تیمور،	۹۲۷ ، ۱۰	تفسیر حسینی = مواهب علیہ
۷۰۹	خاتمہ	۴	تفسیر الزهراوین = جواهر التفسیر
۷۱۱	تواریخ فرخنده = تاریخ فرخنده	۶	تفسیر سورہ اخلاص
۲۰۹	توبہ و ذکر (خواجہ خورد)	۳	تفسیر سورہ رحمان
۲۱۰	توبہ و ذکر (ن)	۵	تفسیر سورہ ضحی = مصباح العاشقین
۲۹۶	توپخانه ، رساله دربارہ	۶	تفسیر سورہ ملک = کنز الملک
۱۵۰	توحید (بحرالعلوم)	۳	تفسیر سورہ های قرآن (بلا عصمت الله)
۱۵۰	توحید (حبیب الله)		تفسیر سورہ یوسف ۴ ، نیز : احسن
۲۱۰	توحید (نظام الدین اولیاء)		القصص ، انس المریدین ، تحفة الاخوان
۲۱۱	توحید (ن)	۷	تفسیر عزیزى = فتح العزیز
۲۱۰	توحید ، سوال و جواب دربارہ		تفسیر نساؤکم حرث لکم = فایده
۷۲۱	توزک آصفی		جلیلہ

جامع الصحيح = صحيح البخاری	۷۲۱	توزک بہارستان
۸۲۱ جامع عباسی	۷۲۲	توزک تیموری ، ترجمہ
۸۲۱ جامع عباسی ، حاشیہ	۷۲۲	توزک جہانگیری
۱۰۱ جامع الفوائد (ارزانی) = طب اکبر	۷۲۳	توزک والا جاہی
۳۵۵ جامع الزوائد (شیدا)	۲۹۶	توقیعات کسری = دستور نامہ کسروی
۴۵ جامع الفوائد (ن - در نجوم)	۸۹۵	توکل نامہ
جامع الفوائد (یوسفی) = شرح علاج	۲۹۷	تمہذیب الاخلاق
۱۰۴ ، ۹۶ الامراض	۸۲۰	تمہذیب الصلاة
۳۸۸ جامع القوانین = انشای خلیفہ	۱۴۶	تمہذیب المنطق والكلام ، شرح
۶۷۴ جامی و میرزا ہمدم	۱۵۱	تمہذیب التوحید
جانب الغربي فی حل مشکلات شیخ	۸۲۱	تیسیر الاحکام
معی الدین ابن العربي	۸۰۸	تیسیر القاری فی شرح صحيح البخاری
جاودان نامہ = جاوید نامہ		تیمور نامہ = توزک تیموری
جاوید نامہ = جاودان نامہ		
۱۵۱ جبر و اختیار = قضا و قدر		
۱۵۲ جبر و تفویض		
۳۵۶ جداول صرف		
۴۵ جدولہای نجومی (دو رسالہ ن)		
۴۲۷ جزئیات و کلیات		
جزیرہ خضرا ، شرح = نسیم الصبا فی		
۶۷۵ قصہ الجزیرہ الخضرا		
۶۹۳ جغرافیای بلاد ہند و افغانستان		
۸۹۲ جفر		
۸۹۴ جفر ، رسائل		
۸۹۲ جفر جامع		
۷۷۵ جلاء العیون		
۴۳۴ جلوسیہ		
۴۳۶ جلوسیہ ، شرح		
۵۶۱ جمشید و خورشید		
۷۲۴ جمیع الانساب		
۲۹۸ جنت الفردوس		
جنگ = بیاض		
۶۷۵ جنگ لطیفہ		
		ث
	۷۷۵	ثمرات القدس من شجرات الانس
	۸۷۰	ثمرات المکیہ فی طریق القادریہ العالیہ
	۴۴	ثمرہ بطلمیوس ، شرح
	۴۳۴	ثمرہ طبی
	۴۴	ثمرہ و شجرہ
		ج
		جالیۃ الكرب باصحاب سید العجم و
		العرب ترجمہ
	۸۷۱	جاماسبی (جاماسبی)
	۵۶۰	جام جم
	۵۶۰	جام جہان نما (شوق رامپوری)
	۷۲۳	جام جہان نما (محمد شیرین مغربی)
	۲۱۱	جام جہان نما (مغربی) ، شرح
	۲۱۱	جامع الحکایات = ترجمہ الفرج بعد
		الشدۃ والضیقہ
	۶۷۳	جامع الدستورات
	۸۵	جامع الرضوی
	۸۳۳	

جوگ ہشت ، ترجمہ (صوفی شریف)	۵۶۱	جنگ خندق ، داستان
۹۱۲ = اطوار در حل اسرار	۷۲۴	جنگ نامہ
جوگ ہشت ، ترجمہ (ن) = مفرح	۶۷۹	جنگنامہ امیر عبدالرحمان
۹۱۳ القلوب		جنگنامہ نواب اصغر و اوزنگ زیب =
۹۱۳ جوگ ہشت ، ترجمہ (ن)		شنوی گرامی
۳۵۶ جوهر التركيب ، شرح	۶۳۱	جنونیه
۳۰۹ جہاد الاکبر ، ترجمہ = ظلم نامہ اکبر	۲۱۲	جوارحنامہ اسمیہ فی قوانین الصیاد
۷۲۵ جہان آرا = نسخہ جہان آرا	۵۶	جواز استمداد من اهل القبور و اثبات
۷۲۵ جہانگشای نادری = تاریخ جہانگشای		سماعہم و الشعور ، رد رسالہ =
جہانگیر نامہ = توزک جہانگیری	۱۷۰	رد سماع موتی و استمداد
چ		جوامع الحکایات و لواعب الروایات
۹۱۳ چار آدرش ، ترجمہ = مرآت الآداب	۶۷۴	جوامع الحکایات ، منتخب
۸۰۱ چار باغ	۴۷۴	جوامع الکلم
۵۶۱ چای نامہ = عرض نیاز	۲۱۲	جواهر
۷۲۶ چتر گشن	۵۶۱	جواهر الاسرار: اخلاق محسنی
۷۲۵ چچ نامہ	۲۹۸	جواهر الاسرار و زواهر الانوار =
۳۶۶ چراغ	۶۳۷	شرح مشنوی معنوی
۴۵ چراغ طالع	۴	جواهر التفسیر لمدخل الامیر
۳۲۹ چراغ ہدایت	۲۹۹	جواهر ثمنیہ
۶۵۰ چرخیات = معراج الخیال	۲۱۳	جواهر جہان نما - جواهر سبعہ
۴۳۵ ، ۴۳۳ چشمہ فیض	۳۵۶	جواهر الحروف
۴۳۶ چشمہ فیض ، شرح	۸۷۲	جواهر زوادر
۴۲۸ چمنستان		جواهر سبعہ - جواهر جہان نما
۵۶۲ چمن و انجمن	۸۰۰	جواهر العجایب
۱۵۷ چمنیہ = ہشت بہشت	۸۷۲	جواهر القرآن
۵۶۲ چندر بدن	۸۷۲	جواهر ، منتخب
۸۵ چوب چینی (فخر الدین)	۲۲	جواهر القرآن (بیرجندی) = خواص الآیات
۸۶ چوب چینی (ن)	۳۲۹	جواهر اللغات
چوب چینی و قہوہ و چای ، رسالہ در	۳۹۰	جواهر المنائرہ
۸۶ خواص	۵۷	جواهر نامہ (محمد)
۳۹۰ چہار باغ	۵۸	جواهر نامہ (ن)
چہار پیر و چہار دہ خانوادہ (چند	۴۳۴	جوشش بلبل
۲۱۴ رسالہ (ن)	۹۱۲	جوگ ہشت ، ترجمہ (حبیب اللہ)

۶۹۴	حديقة الاقاليم (محمد خان)	۵۶۲	چهار جوی
	حديقة البلاغة = حدايق بلاغت	۳۹۰	چهار چمن
۵۶۳	حديقة الحقيقة و شريعة الطريقة	۶۷۶	چهار درویش
	حديقه الحقیقه ، دیباجه = مرآت	۸۰۷	چهارده حدیث
۷۲۷	الحدايق حديقة العالم	۴۲۸	چهار صد ایراد بر کلام آزاد
	حديقة المتقين في معرفة احكام الدين	۴۲۹	چهار عنصر
۸۲۳	لارتقاء معارج اليقين	۲۲۶	چهار کلمه ، شرح
	حرز الاماني و جهه التمهاني ، شرح =	۳۵۷	چهار گلزار
۱۴	سکندر شاعی	۲۹۹	چهار گشن
۱۵	حرز صاحب تلاوت	۸۰۷	چهل حدیث (تاشکندی)
۱۷۱	حرز النجات في نظم الواجبات	۸۰۷	چهل حدیث (جامی)
۲۱۴	حروف (ترکه اصفهانی)	۸۰۸	چهل حدیث (ن)
۲۱۵	حروف (ن)	۶۷۶	چهل داستان
۴۵۲	حروف ابجد ، رساله در	۶۸۱	چهل طوطی = طوطی نامه
۷۲۷	حزن المؤمنین = احزان المؤمنین	۸۷۳	چهل کف ، شرح قطعہ
۲۷	حساب (نند)		چهل کلمه = چهل حدیث (جامی)
	حساب (قوشجی) = میزان الحساب	۴۲۷	چهل ناموسی = جزئیات و کلیات
۴۶	حساب کهنزیاں رعد و جیبی		
۲۶	حساب منظوم		
۲۱۵	حسانات العارفين	۵۶۳	حاتم طائی ، داستان
۵۶۴	حسن گنو سوز		حاتم نامه = هفت سیر حاتمی
۴۲۹	حسن و عشق	۸۲۲	حاشیه برفقه امامیه
۴۳۰	حسن و عشق ، شرح	۱۷۱	حافظیه ، شرح = اعلام الہدی
۱۷۲	حسنیه ، ترجمہ	۷۲۶	حبیب السیر فی اخبار افراد البشر
	الحسنیه فی اصول الدین و الفروع العبادیہ	۸۲۲	حج ، رساله در سماک
۱۷۲		۸۲۳	حجة الاسلام
۱۴۰	حصر الصنات	۳۵۷	حجة الصرف
	حصن الحصین . . . ، ترجمہ	۱۷۱	حجج القاہرہ ، ترجمہ = فایده جلیله
۸۷۳	منتخب معدن الاسرار	۴۵۱	حدايق بلاغت = حديقة البلاغة
۹۷ ، ۸۶	حفظ الصحت	۵	حدايق الحقایق = بحر الدرر
۳۹۱	حفظ القوالین	۲۲۶	حدیث الولد سرايہ ، شرح
۲۶۱	حقایق اللمعات	۶۹۴	حديقة الاقاليم (بلگرامی)
۲۱۵	حق نما	۶۹۴	حديقة الاقاليم ، خاتمه

ح

۳۲۹	خالق باری	۵۶۴	حقیقت حق = آیینہ حق نما
۵۶۷	خاوران نامہ	۸۲۴	حقیقت الفقہ، ترجمہ
۵۶۱	خداوند نامہ	۱۷۳	حق الیقین (مجلسی)
۵۶۸	خرد نامہ امکندری		حق الیقین فی معرفت رب العالمین
۵۴۳	خرد نامہ نظامی = اقبالنامہ	۲۱۶	(شبستری)
۱۹۴	خرقہ = آداب صوفیہ	۶۸۱	حکایات الدرایات = طوطی نامہ
۵۶۸	خزانة الاحکام	۲۱۶	حلال و حرام
۶۷۷	خزان و بہار	۱۶۳	حل العقاید = شرح اعتقادات صدوق
۲۱۷	خزینة الفوائد	۷۵۱	حل المعما
۵۶۹	خسرو و شیرین (عرفی)	۵۶۵	حلاج نامہ
۵۶۹	خسرو و شیرین (نظامی)	۸۷۳	حلیۃ الابرار . . . ، ترجمہ
۵۷۰	خسرو و شیرین (ن)	۴۶۶	حلیۃ الرجل
۸۷	خفی علانی	۲۹۹	حلیۃ المتقین
۸۲۵	خلاصۃ الاحکام (ن)	۷۵۴	حلیۃ حضرت سید المرسلین
	خلاصۃ الاحکام فی دین الاسلام (احمد)	۷۵۵	حلیۃ نبوی
۸۲۵	ابو قاسم)	۴۳۰	حمد
۸۲۵	خلاصۃ الاسلام	۴۳۰	حمد و نعت
۵۱۶	خلاصۃ الافکار		حمزہ نامہ = جنگ نامہ امیر حمزہ
۷۲۷	خلاصۃ الانساب	۵۶۵	حملہ حیدری (آزاد)
۳۰۰	خلاصۃ الانشاء	۵۶۶	حملہ حیدری (بازل)
۴۵۲	خلاصۃ البدایع	۸۷	حمیات (دو رسالہ ن)
۸۷	خلاصۃ بینائی		حوض الحیات
۷۲۷	خلاصۃ تاریخ = خلاصۃ التواریخ	۸۲۴	حیات الصائمین
۷۲۸	خلاصۃ تاریخ ، انتخاب	۵۶۶	حیات العارفين و سمات الجاہدین
۷۲۹	خلاصۃ تاریخ ، ضمیمہ	۷۷۵	حیات القلوب
۸۸	خلاصۃ التجارب	۵۶۷	حیرت افسون
	خلاصۃ التواریخ = خلاصۃ تاریخ		حیرت الفقہ (ابو سعید علی) = تحفہ
۲۷	خلاصۃ الحساب ، ترجمہ (جونپوری)	۸۲۴	حسین شاہی
	خلاصۃ الحساب ، ترجمہ و خلاصہ	۸۲۴	حیرت الفقہ (غزالی)
۲۸	(لاہوری) = منتخب	۸۲۴	حیرت الفقہ (ن)
۲۸	خلاصۃ الحساب ، ترجمہ (ن)		
	خلاصۃ الحساب ، شرح = شمس المشرقین	۳۹۱	خاص الانشاء
۲۹		۳۹۲	خاص المنشآت

خ

۸۹	خواص ادویه (خلیفه)	۲۸	خلاصه الحساب ، شرح = مرآت الحساب
۶۰	خواص ادویه (شریف خان)		خلاصه الحساب ممالک دکن و خلاصه
۹۰	خواص ادویه (ن)	۷۴۹	السلطین لب لباب
۹۰	خواص الاشیاء	۵۵۵	خلاصه الخمسه
	خواص بقولات = خواص ادویه (شریف خان)	۲۲	خلاصه الرسوم
		۲۱۷	خلاصه الرقم
۸۹۵	خواص جستن و جمیدن اعضاء	۸۹۲	خلاصه الرمل
۶۰	خواص الجواهر	۲۹	خلاصه السياق
۸۹۴	خواص جمیدن اعضاء	۸۸	خلاصه الطب
۵۸	خواص الحيوان = تذکره صیدیه	۱۶۴	خلاصه العقاید
۵۸	خواص حیوانات	۸۸	خلاصه العیش عالمشاهی
۴۳۱	خوان خلیل ، دیباجه	۸۲۶	خلاصه الفقه (لاهوری)
۴۳۱	خوان نعمت (عالی)	۸۲۶	خلاصه الفقه (ن)
	خوان نعمت (در طباخى ، دو رساله ن)	۴۵۹	خلاصه القوافی
۳۰۱ - ۳۰۰			خلاصه قوانین العلاج = مطب علوی خان
۳۰۱	خوان نعمت ، منتخب (در طباخى)		خلاصه الکیدانی ، ترجمه = مراجع الصلوة
۳۹۲	خیالات امیر خسرو		وفوز النجاة
۴۸۰	خیالات پارسى = دیوان تسنیم	۸۲۷	خلاصه الکیدانی ، شرح
۴۷۹	خیال بیخود = دیوان بیخود		خلاصه المفاخر فی مناقب الشیخ
۹۰	خیر التجارب	۷۷۶	عبدالقادر ، ترجمه
۸۹۳	خیر الرمل = سرخاب	۱۵	خلاصه النوادر
			خلاصه نوادر البیان فی علوم القرآن
			= خلاصه النوادر
			خلافت
۹۱۴	داستان استا و کر و راجه جنک	۱۷۳	خلدبرین = تجنه
۸۹۴	داستان حضرت یوسف	۷۶۹	خلدی نامه
۶۷۷	داستان سوداگر	۴۹۳	خمس اللطایف
۷۷۶	داستان غم	۲۱۷	خمس و زکوة
۶۷۷	داستان محمد حنفیه	۱۷۳	خمس = پنج گنج
۵۷۰	داستان ملک زاده		خمس ضروریه
۶۷۷	داستانهای ائمه	۴۳۶ ، ۴۳۴	خمس ضروریه ، شرح
۶۷۸	داستانهای ظرافت آمیز	۴۳۶	خواب نامه = تعبیر نامه
۹۱۴ - ۱۵	داستانهای هنود (دو نسخه ن)		خواص الآیات = جواهر القرآن
۴۵۳	دافع الاغلاط = شاه نظم	۲۲	

	دستور العمل = قواعد فارسی	۹۰	دافع الامراض (۱۹ بابی)
۳۰۵	دستور العمل (فدا علی)	۹۱	دافع الامراض (۵۰ فصلی)
۳۰۵	دستور العمل (فدا علی) ، ضمیمه	۱۷۳	دافع الملحدین
۸۷۴	دستور العمل (قصورى)	۵۸	دانشنامه جهان
۳۰۲	دستور العمل (بکمک نواب ویس)	۱۴۱	دائرة المعارف
۳۹۴	دستور العمل آگهی	۱۷۴	دبستان المذاهب
۳۰۲	دستور العمل تیپو سلطان		درجات معرفت = مشکل حل و حل
۲۱۸	دستور العمل سالکان	۲۳۰	مشکل
۳۰۲	دستور العمل عثمانیان	۸۲۷	درج المسائل
۳۰۳	دستور العمل منصفان عدالت دیوانی	۱۷۴	در غیب
۸۲۸	دستور الفرائض	۳۰۱	در المجالس
۹۲	دستور الفصد	۱۷۵	در مخزون
۳۵۸	دستور المتبدلی	۸۷۴	درود مستغاث ، شرح
۵۷۱	دستور محبت	۲۱۸	درویشی (ن)
۴۶۷	دستور معما (جامی)	۲۲۹ ، ۲۱۸	درویشیه (همدانی)
۴۶۸	دستور معما (حقیری)	۱۵	دره التبرید فی علم التجوید
۴۶۷	دستور معما (حقیری) ، شرح	۶۷۸	دزد و قاضی
۴۶۶	دستور معما (سیر حسین)	۵۷۱	دستگیر نامه
۴۶۶	دستور (سیر حسین) ، شرح		دستور الاحتساب = ترجمه نصاب
۳۸۶	دستور مناشیر = اول نامه		الاحتساب
۲۹۶	دستور نامه کسروی = تویعات کسری	۸۵۷	دستور الاطباء = اختیارات قاسمی
۷۲۹	دستور الوزراء	۹۱	دستور التاب و آداب
	دعا الصباح ، شرح = مفتاح النجاح	۳۹۳	دستور الانشاء = انشای فایق
۸۷۵	دعای مریانی ، شرح	۳۹۳	دستور زبان فارسی (صفت الله)
۲۱۹	دقایق	۳۵۷	دستور (دو رساله ن)
۴۵۲	دقایق الانشاء	۳۵۸	دستور زبان ، شرح کتاب در
۹۶ ، ۹۲	دلایل البول	۳۶۱	دستور السیاق (محمد صالح)
۹۶ ، ۹۳	دلایل النبض	۳۰	دستور السیاق (در ریاضی - ن) =
۵۷۱	دل ریش = یوسف و زلیخا		خلاصه السیاق
۶۷۲	دلگشا = فرهنگ بهار دانش	۲۹	دستور السیاق (در جغرافیا - ن)
۶۸۰	دود آه	۶۹۴	دستور شنگرف
۵۷۲	دولرانی و خضر خان = عشقیه	۳۹۴	دستور عشق
	ده قاعده ۲۲۵ (همانکه بعنوان هفتمین	۵۷۱	دستور العلاج
۲۲۹	رساله ناشناخته کاسانی ذکر شده) ،	۹۱	

۴۸۱	دیوان حیدر آبادی	۴۳۴	دیباچہ
۴۸۱	دیوان جابر حیدر آبادی	۴۷۰	دیوان آزاد بلگرامی
۴۸۲	دیوان جامی	۴۷۰	دیوان آزاد لاهوری
۴۸۳	دیوان جعفر زتلی	۴۷۱	دیوان آصفی راسپوری
۴۸۳	دیوان جوہا کشمیری	۴۷۱	دیوان آصفی قہستانی
۴۸۴	دیوان حافظ شیرازی	۴۷۱	دیوان آفتاب
۴۸۷	دیوان حافظ ، شرح = شرح طور معانی	۴۷۲	دیوان آفرین لاهوری
۴۸۸	دیوان حافظ ، شرح (ن)	۴۷۲	دیوان ابراہیم ادہم
۴۸۷	دیوان حافظ ، شرح بیت	۴۷۲	دیوان ابوالخیر
۴۸۸	دیوان حافظ ، شرح غزل (از دوانی)	۴۷۳	دیوان اثر لاهوری
۴۸۸	دیوان حافظ ، شرح غزل (ن)	۴۷۴	دیوان احمد جامی
۴۸۸	دیوان حافظ ، شرح مصطلحات	۴۷۳	دیوان اسلم
۴۸۹	دیوان حافظ ، فرهنگ	۴۷۴	دیوان اسیر
۴۸۹	دیوان حافظ ، مخمس	۴۷۴	دیوان اسیر اصفہانی
۴۸۹	دیوان حزین	۴۷۴	دیوان اصغر قادری
۴۸۹	دیوان حسن	۴۷۵	دیوان افضل کاشانی
۴۹۱	دیوان حسن دہلوی	۴۷۵	دیوان اکبری
۴۹۰	دیوان حسن کاشی = ہفت بند	۴۷۵	دیوان املا
۴۹۰	دیوان حسرت	۴۷۵	دیوان امید اصفہانی
۴۹۱	دیوان حیدر فرخ آبادی	۴۷۶	دیوان انوری ایبوردی
۴۹۱	دیوان حیرت	۴۷۶	دیوان انوری ، شرح
۴۹۲	دیوان خاقانی شروانی	۴۷۷	دیوان اوحدی پنجابی
۴۹۲	دیوان خاکی	۴۷۷	دیوان اہلی شیرازی
۴۹۲	دیوان خسرو دہلوی	۴۷۷	دیوان بدر چاچی
۴۹۲	دیوان خلدی	۴۷۸	دیوان برکت دہلوی
۴۹۳	دیوان خیام (رباعیات)	۴۷۸	دیوان برہمن لاهوری
۴۹۳	دیوان داراشکوہ = دیوان قادری	۴۷۸	دیوان بقا (بقایی)
۴۹۴	دیوان ذرہ اصفہانی	۴۷۹	دیوان بہلول
۴۹۴	دیوان ذوق لکھنوی	۴۷۹	دیوان بیخود = خیال بیخود
۴۹۵	دیوان راجا لکھنوی	۴۸۰	دیوان بیدل عظیم آبادی
۴۹۵	دیوان زلالی خوانساری	۴۸۰	دیوان تائب کابلی
۴۹۶	دیوان زہگیری کشمیری	۴۸۰	دیوان تسنیم = خیالات پارسی
	دیوان زیب = دیوان مخفی	۴۸۰	دیوان ثابت الہ آبادی
		۴۸۱	دیوان ثاقب
		۴۸۱	دیوان ثنایی مشہدی

۵۰۹	دیوان ظہیر ، ظہیری (یکنفر)	۴۹۶	دیوان سایل کشمیری
۵۰۹	دیوان عاشق	۴۹۶	دیوان سبقت لکھنوی
۵۰۹	دیوان عاصی = قافنامہ	۴۹۶	دیوان سعابی استر آبادی
۵۱۰	دیوان عترت	۴۹۷ (رباعیات)	
۵۱۰	دیوان عرشی اکبر آبادی	۴۹۷	دیوان سرمد
۵۱۰	دیوان عرفی شیرازی		دیوان سعد الدین احمد = دیوان شور عشق
۵۱۱	دیوان عرفی ، شرح (احمد صفی پوری)	۴۹۷	دیوان سعدی شیرازی
	دیوان عرفی ، شرح (قطب الدین اسرائیل)	۴۹۹	دیوان سعید نفیسی
۵۱۱		۴۹۹	دیوان سلطان افشار
۱۱۱	دیوان عزلت	۴۹۹	دیوان سلمان ساوجی
۵۱۲	دیوان عزیز لکھنوی	۵۰۰	دیوان سلیم تهرانی
۵۱۲	دیوان عشق	۵۰۰	دیوان سودا دہلوی
۵۱۲	دیوان عقیل	۵۰۱	دیوان شا پور
۵۱۳	دیوان علی (ع) ترجمہ	۵۰۰	دیوان شادان
۵۱۳	دیوان علی ، شرح (عبدالعلی محمد)	۵۰۱	دیوان شاہد نیشاپوری
۵۱۳	دیوان علی ، شرح (میبندی)	۵۰۱	دیوان شاہی
۵۱۴	دیوان علی سرہندی	۵۰۱	دیوان شاہی بدخشی
۵۱۴	دیوان علی سرہندی ، شرح (بہلول کول)	۵۰۲	دیوان شاہی سبزواری
۵۱۵	دیوان علی سرہندی ، شرح (ن)	۵۰۲	دیوان شجاع کابلی
۵۱۵	دیوان غافل	۵۰۲	دیوان شفقانی اصفہانی
۵۱۵	دیوان غنی کشمیری	۵۰۳	دیوان شمس تبریزی
۵۱۶	دیوان غیاثی	۵۰۳	دیوان شور عشق
۶۱۶	دیوان فائز دہلوی	۵۰۴	دیوان شوکت بخارایی
	دیوان فایض البیان = دیوان اصغر قادری		دیوان شہاب ، شہاب الدین ، شہابی (یکنفر)
۵۱۸	دیوان فدایی	۵۰۴	
۵۱۸	دیوان فطرت	۵۰۴	دیوان صابر ، صابری (یکنفر)
۵۱۹	دیوان فغانی	۵۰۵	دیوان صادق سرمد
۵۱۹	دیوان فیضی دکنی	۵۰۵	دیوان صامت
۵۱۹	دیوان قآنی شیرازی	۵۰۵	دیوان صایب تبریزی
۵۱۹	دیوان قادر	۵۰۷	دیوان صبا
۵۲۰	دیوان قادری = دیوان دارا شکوہ	۵۰۸	دیوان طالب آملی
۵۲۰	دیوان قاسم ، قاسمی (یکنفر)	۵۰۸	دیوان ظہوری

۵۳۲	دیوان نجات	۵۲۰	دیوان قاسم انوار
۵۳۲	دیوان نجات اصفہانی	۵۲۱	دیوان قاسم دیوانہ
۵۳۲	دیوان نظام	۵۲۰	دیوان قاسمی
۵۳۲	دیوان نظام ، نظامی (یکنفر)	۵۲۱	دیوان قاصر
۵۳۳	دیوان نظیری نیشابوری	۵۲۱	دیوان قتیل لاهوری
۵۳۳	دیوان نقی کمرہ ای	۵۲۲	دیوان قصاب سورتی
۵۳۳	دیوان نویدی	۵۲۲	دیوان قدسی مشہدی
۵۳۴	دیوان نیاز کشمیری	۵۲۲	دیوان قوی
۵۳۴	دیوان نیازی	۵۲۲	دیوان کلیم کاشانی
۵۳۴	دیوان وارد شاہجہان آبادی	۵۲۳	دیوان کمال اسماعیل اصفہانی
۵۳۵	دیوان واصل بدایونی	۵۲۳	دیوان گرامی کشمیری
۵۳۵	دیوان واعظ قزوینی	۵۲۴	دیوان لطفی = کاغذ نامہ
۵۳۵	دیوان واقف بتالوی	۵۲۴	دیوان مادح
۵۳۶	دیوان والا	۵۲۴	دیوان مجذوب تبریزی
۵۳۶	دیوان والہ واغستانی	۵۲۵	دیوان محمود
۵۴۵	دیوان واسق بلگرامی	۵۲۶	دیوان محمود لاهوری
۵۲۷	دیوان وفا طباطبائی	۵۲۷	دیوان محی
۵۳۷	دیوان ولی دشت بیاضی	۵۲۷	دیوان مخفی
۵۳۷	دیوان ہارون افغانی	۵۲۸	دیوان مشتاق اصفہانی
۵۳۷	دیوان ہلالی جغتائی	۵۲۸	دیوان مصحفی
	دیوان ہمت سنگھ = بیاض ہمت سنگھ	۵۲۹	دیوان مطلع اکبر آبادی
	ذ	۵۲۹	دیوان مظہر دہلوی
۵۷۲	ذات الصفات	۵۲۹	دیوان مغربی
۱۵۲	ذات و صفات خدا ، رسالہ در	۵۳۰	دیوان مستقیم
۱۱۱	ذخائر الترمذی = قرابا دین کبیر	۵۳۰	دیوان سنور لاهوری
۶۷	ذخیرہ اسکندری		دیوان موسوی = دیوان فطرت
۹۳	ذخیرہ خوارزمشاهی		دیوان مولوی = دیوان شمس تبریزی
	ذخیرہ خوارزمشاهی ، منتخب = خفی	۵۳۱	دیوان نادر
	علائق ، دستور الفصد	۵۳۱	دیوان نامح لکھنوی
۵۹	ذخیرة الملوك (ن)		دیوان ناصر علی سرہندی = دیوان علی
۳۰۳	ذخیرة الملوك (ہمدانی)		سرہندی
۵۷۳	ذره و خورشید	۵۳۱	دیوان ناصر قبادیانی
۲۱۹	ذکر (ن)	۵۳۱	دیوان ناظم

۸۷۰	رسالہ شطاریہ = تحفۃ الاذکار	۲۱۹	ذکر و توبہ = توبہ و ذکر
	رسالہ قاضی قطب ، شرح = المنیر فی	۲۲۹	ذکرہ
	مسائل الخطیر	۲۱۹	ذوق الشہود فی دائرۃ الوجود
۸۶۲	رسالہ قلندریہ = انیس العاشقین	۹۳	ذہبیہ ، ترجمہ
۲۲۵	رسالہ کسانى (ن)		
۶۹۷	رسالہ ملا زادہ = مزارات بخارا		
۵	رسالہ النور	۹۴	ر
۴۶۱	رسالہ وافى در قواعد علم قوافى		راحت العمر فی النکاح
۴۶۲	رسالہ الوافیہ فی علم القافیہ	۸۹۳	راحت القلوب (شاگرد خلیفہ حسن علی)
۶۷	رسائل احمد شاه ہندی	۸۲۸	راحت القلوب (عبدالله)
۲۲۰	رسائل احمد قندھاری	۳۰۴	راحت القلوب (مبارک منامی)
۲۲۱	رسائل احمد کشمیری	۳۳۰	رازق باری
۸۹۴	رسائل ارسطاطاليس	۹۱۵	راماین (گردہر داس)
۸۲۹	رسائل استر آبادی	۹۱۶	راماین (گوپال)
۳۷۶	رسائل الاعجاز = اعجاز خسروی	۹۱۵	راماین (مسیح)
۲۲۲	رسائل بیخود	۲۲۰	رباعیات خواجہ باقی باللہ ، شرح
۲۲۲	رسائل درد	۴۹۳	رباعیات خیام = دیوان رباعیات خیام
۹۵	رسائل طبی فرمانروای احمد نگر	۱۵۲	رباعیات در وحدت وجود ، شرح
۴۳۲ - ۳۶	رسائل طعزاً	۱۵۲	رباعیات دوانی ، شرح
۴۳۶	رسائل طعزاً ، شرح	۴۹۷	رباعیات معانی استر آبادی
۲۲۳	رسائل عبدالحق دهلوی	۲۲۶	رباعیات عبید اللہ خان ، شرح
۲۲۳	رسائل عرفانی	۵۷۳	رباعیات مولانا خوافی
۲۸۵ - ۸۷	رسائل عرفانی (ن)	۵۷۳	رباعیات مولانا سہر آبادی
۳۰۴	رسائل فدا علی	۵۷۳	رباعیات مولوی بلخی
۳۹۵	رسائل فیروز الدین	۲۲۸	رباعی بہاء الدین نقشبند ، شرح
۳۵۹	رسائل قاسمی	۲۲۷	رباعی مرشد کسانى ، شرح
۲۲۳	رسائل کسانى	۴۶	ربع و معجیب ، معرفت اعمال
۳۳۰	رسائل کریم بخش باغبانپوری	۲۲۰	رجال الغیب
۱۴۶	رسائل گرگانی		رجوع الشیخ الی صباہ فی القوہ علی الباہ ، ترجمہ
۲۲۷	رسائل محمد بلخی سمرقندی	۹۵	رد اہل تشیع
۵۹	رسائل محمد شریف خان	۱۷۵	رد عقاید مجدد الف ثانی
۴۳۷	رسائل منیر لاہوری	۱۷۵	رسالہ تام المقالہ = ہیئت قوشچی
۵	رسائل ناگوری		رسالۃ الرسائل
۲۲۸	رسائل نقشبندیہ	۲۲۰	

۴۰۶	رقعات نصیرای ہمدانی	۲۲۹	رسایل ہمدانی
۴۰۶	رقعات نظام الدین علی	۹۷ - ۹۵	رسایل یوسفی
۴۰۶	رقعات نظامی	۲۲	رسم القرآن
۴۰۷	رقعات نظیر	۶۸	رسن النکار
۴۰۶ - ۴۰۳	رقعات (۲۶ نسخہ ن)	۷۷۷	رشحات عین الحیات
۴۳۳	رقعہ بنام قاضی قندھار	۴۷۲	رفیق السالکین
۸۹۵	رمل (طوسی)	۳۹۵	رقایم کرایم
۸۹۵	رمل عراقی	۳۹۶	رقعات افضل سیوستانی
۸۹۵	رمل ناصر الدین	۳۹۶	رقعات امانی
۸۹۶ - ۹۷	رمل (۵ نسخہ ن)	۳۹۷	رقعات بشارت
۲۳۰	رموزات	۳۹۷	رقعات بہاگ چند
۲۲۲	رموز العارفین	۳۹۷	رقعات بیدل
۲۳۰	روایح	۳۹۸	رقعات پرموتہم داس
۲۳۱	روایح الانفاس	۳۹۸	رقعات جامی
۷۳۰	روایح گشن قطب شاہی	۳۹۸	رقعات جوہا کشمیری
۷۷۷	روح الجنان فی احوال صاحب الزمان	۳۹۹	رقعات چنا لعل
۶۹۱	روز نامہ سفر فرنگستان		رقعات حسینی = رقععات امانی
۸۳۰	روزہ	۳۹۹	رقعات حمید الدین
۵۷۵	روشنضمیر	۳۹۹	رقعات دیا رام
۸۸۱	روض الاخضر فی شرح کبریت احمر	۳۹۹	رقعات مدھاری لعل
	روضات	۳۹۹	رقعات الصدر
	روضۃ الاحباب فی سیرۃ النبی والآل	۴۳۶ ، ۴۳۲	رقعات طغرا
۷۷۸	والاصحاب	۴۳۶	رقعات طغرا ، شرح
	روضۃ الاخیار = بہارستان	۴۰۰	رقعات ظہوری
۷۷۹	روضۃ الاصحاب	۴۰۴	رقعات عالمگیری
۷۷۹	روضۃ الائمہ	۴۰۱	رقعات عالی
	روضۃ البیان مہر آباد = رباعیات	۴۰۱	رقعات فتح چند
۵۷۳	مولانا مہر آبادی	۴۰۱	رقعات فیض بخش
	روضۃ الحسنی فی شرح اسماء الحسنی ،	۴۰۲	رقعات قتیل
	تحریر دوم = عین المعانی	۴۰۲	رقعات قمر الدولہ
۴۸۷	روضۃ الشعراء = شرح دیوان حافظ	۴۰۲	رقعات قیام الدولہ
	روضۃ الشهداء	۴۰۲	رقعات مانی نگار
۷۷۹	روضۃ الصفا فی سیرت الانبیاء والملوک	۴۰۲	رقعات مترسین
	الخلفاء	۴۰۳	رقعات محرم
۷۳۰		۴۰۳	رقعات منیر = انشای منیر

۶۷۸	زرگر و تازی	۲۳۱	روضۃ العاشقین
	زنجانی = العزی	۵۷۵	روضۃ المحبین
۶۷۸	زیب عصمت	۲۳۲	رویت الحق
۴۷	زیچ جدید محمد شاہی		ریاض (فاضل) = آب و آتش
	زیچ ہندی = ہکندی	۶۸	ریاض (محمد)
۸۳۱	زینت العباد الصغری	۵۱۶	ریاض الجنان
۸۳۱	زینت العباد الكبرى	۷۳۱	ریاض السلاطین
			ریاض شاداب = مجمع الفوائد و منبع القواعد
	س	۱۴۱	ریاض الشعراء
	ماشیہ ، ترجمہ = لذت النساء	۸۰۱	ریاض الصنعت
۵۷۸	ماقینامہ (تایب)	۶۸	ریاض القدس
۵۷۸	ماقینامہ (تسلی)	۶	ریاض مناظر
۵۸۷	ماقینامہ (حافظ)	۹۷	
۵۷۸	ماقینامہ (شاہ شجاع)		ز
۵۷۹	ماقینامہ (ظہوری)	۵۷۶	زاد الصراط
۵۷۹	ماقینامہ (عسکری)	۹۷	زاد غریب
۵۷۹	ماقینامہ (عرفی)	۳۰۵	زاد الالبیب فی سفر الحبیب
۵۱۶	ماقینامہ (فائز)	۷۸۰	زاد المؤمنین فی ملوک طریق الیقین
۵۷۸	ماقینامہ (محمد دھدار)		زاد المذکرین (جان محمد) = تذکرۃ المذکرین
۵۸۰	ماقینامہ (محمود)	۱۴۰	زاد المؤذکرین (محمد بن حسین)
۶۰	سالہوتر ، ترجمہ = تحفۃ الفرس	۶	زاد المسافرین
۶۰	سالہوتر (ن)	۵۷۶	زاد المعاد
۵۸۰	سبحۃ الابرار	۸۷۶	زاد المعاش
۲۳۲	سبع منابیل	۴۰۷	زایرجہ ، ترجمہ
۵۴	ستارہ شناسی (رمایل ن)	۸۹۷	زبدۃ الاخبار ، ترجمہ = اخبار المعاد
۹۸ ، ۹۶	ستہ ضروریہ	۸۷۶	زبدۃ الدعوات
۵۸۱	سحر حلال	۸۹۷	زبدۃ الرمل
۲۳۲	سخنان حلاج	۸۹۷	زبدۃ روشن
۳۰۶	سخنان کوتاہ حضرت علی (ع)	۳۵۹	زبدۃ الصرف
۵۸۲	سراپا (راحت)	۷۸۰	زبدۃ المقامات
۵۸۱	سراپا (رفیق)	۴۷	زبدۃ النجوم
۵۸۲	سراپا (مہدی)	۳۰۶	زبدۃ الوعظ
۵۸۲	سراپا (از شعراي مختلف ، دو نسخہ)	۳۶۰	زرادی ، شرح = نغزک

۵۸۴	سلامان و اہسال	۵۸۳	سراپای بہار
۵۸۵	سلسلۃ الذهب	۴۳۸	سراپای معشوق
۳۰	سلطان الحساب	۴۸	سراج الاستخراج
۲۳۳	سلک السلوک		سراج الاصغر = تحفۃ عباسی
۲۳۴	ملوک چشتیہ	۸۹۸	سراج الرمل
۲۳۴	سلوک الطریق اذا فقد الرفیق	۸۲۷	سراج الصلوۃ و فوز النجاة
۲۹۰	سلوک ولایۃ العدل = آداب الولاۃ	۵۸۳	سراج العشق
۵۹۵	سلیمان نامہ	۶۷۹	سراج القلوب
۱۷۶	سماع موتی ، اثبات	۳۳۱	سراج اللغت = چراغ ہدایت
۱۷۷	سماع موتی و استمداد ، رد	۱۷۶	سراج المنیر در حرمت سماع و مزامیر
۲۲۶	سماعیہ	۳۶۰	سراجی
۹۸	سمکرت (سمسکرت) ترجمہ	۳۶۱	سراجی ، شرح
۸۳۱	سند الاسلام		سراجیہ = فرایض سبحاوندی
۹۱۷	سنگھاسن بتیسی، ترجمہ (غلام حسین)	۹۱۶	سر الاسرار = سر اکبر
۹۱۷	سنگھاسن بتیسی، (دو ترجمہ ن)		سر اکبر = سر الاسرار
۴۰۷	سواد بہاری		سرخاب = خیر الرمل
۲۳۴	سوال الملوک	۲۳۳	سر رشتہ طریقتہ خواجگان
	سوال و جواب (حسن دہلوی و محمد	۸۰۱	سرو آزاد
۱۷۷	باقر رشتی)	۷۵۳	سرور المحزون
۲۳۴	سوال و جواب (حسین و سیف اللہ)	۵۸۳	سسی و پنوں
۲۳۵	سوال و جواب (داراشکوہ و احمد صوفی)	۵۷۴	سعادتنامہ
۲۳۵	سوال و جواب (داراشکوہ و لال داس)	۸۹۴	سعد و نحس روزها
۸۳۳	سوال و جواب (حسن دہلوی)	۵۴۷	سعدی نامہ
۸۳۳	سوال و جواب (محمد باقر رشتی)	۷۵۵	سفر السعادت
۹۱۸	سوال و جواب (سری کرشن و مہادیو)	۷۵۵	سفر السعادت ، انتخاب
	سوال و جواب (عبدالرحیم و فضل	۶۹۱	سفر نامہ ناصر الدین شاہ
۳۶۱	حق خیر آبادی)	۷۸۱	سفینۃ الاولیاء
	سوال و جواب (عبدالعزیز دہلوی و	۷۸۱	سفینۃ اہلبیت
۱۷۷	بادشاہ بخارا)	۱۷۶	سفینۃ النجات فی طوفان المہلکات
۱۷۸	سوال و جواب (محمد اعظم)	۳۰۷	سقہ نامہ (امام صادق)
۵۸۶ ، ۲۳۵	سوال و جواب عرفانی	۳۰۷	سقہ نامہ (ن)
۸۳۳	سوال و جواب (نعیم الدین)	۱۴	سکندر شاہی
	سوانح سفر حجاز = نان و حلوا	۷۸۱	سکینۃ الاولیاء
۲۳۵	سوانح فی العشق و العاشق و المعشوق		

۳۶۱	شافیہ ، حل	۵۸۶	سوز و گداز
	شاہ اسماعیل نامہ = شاہنامہ (قاسمی)	۴۰۸	سہ چمن
	شاہجہان نامہ (عبدالحمید) = بادشاہ نامہ	۴۳۸	سہ نثر زمہری
۷۰۴		۴۳۸	سہ نثر ظہوری
۷۰۴	شاہجہان نامہ ، اختصار	۳۱	سیاق (از پنجابی)
۷۳۲	شاہجہان نامہ (ن) ، انتخاب	۳۱	سیاق (ن)
۵۸۷	شاہجہان نامہ (کیم)	۳۰	سیاق نامہ
۷۳۳	شاہد صادق		سی باب = کرہ
۵۸۸	شاہراہ نجات	۶۶۹	سی درسی = شرح یوسف و زلیخای جاسی
۷۳۳	شاہ عالم نامہ	۷۸۲	سر الاولیاء فی محبت الحق جل و علا
۵۸۸	شاہنامہ (فردوسی)	۶۹۲	میرستان مبارز الدولہ
	شاہنامہ ، منتخب = تاریخ شمشیرخانی	۷۵۶	میر سید الابرار ، ترجمہ
۵۸۹	شاہنامہ (قاسمی)	۷۸۲	سیر العارفین
۵۹۰	شاہنامہ (مروت)	۷۵۶	سیر عقیقی
۵۹۰	شاہنامہ (مقصود)		سیر المتاخرین ، انتخاب = ملخص
	شاہنامہ شمشیر خانی = تاریخ شمشیر	۷۳۲	التواریخ
۸۱۰	خانی	۷۸۳	سیر محمدی
۷۳۴	شاہنامہ منور کلام	۹۹۲	سیر نامہ
۵۹۰	شاہنامہ نادری	۲۳۶	سیر و سلوک = شوقیہ
۴۵۳	شاہ نظم	۴۸	سی فصل (خوشحال رای)
۵۹۱	شاہ و درویش	۴۸	سی فصل (طوسی)
	شاہ و گدا = شاہ و درویش	۲۳۶	سیف الزاہدین
۴۱۹	شبنم و شاداب = منشآت تفرشی	۱۷۸	سیف المبتدین فی قتل المغرورین
۶۹۵	شجاع حیدری	۲۳۶	سیف المجاہدین
۴۵۳	شجرۃ الاسانی		سیف الملوک و بدیع الجمال (احمد کابلی)
۷۵۶	شجرۃ الانساب	۵۸۷	سیف الملوک (حسن ممیندی)
۶۸۳	شجرۃ الانوار	۴۷۹	سیف الملوک (ن)
۸۳۳	شجرۃ الایمان	۶۷۹	سیف النضال فی رد اهل الضلال
۷۸۳	شجرۃ غفورہ	۱۷۸	سیفیہ
	شرایع الاسلام فی مسایل الحلال و	۸۳۳	سی نامہ
	الحرام ، ترجمہ و شرح = جامع الرضوی	۵۸۷	
۸۳۳			ش
۷۸۴	شرایف الغوثیہ	۴۳۹	شادی نامہ

۹۸	شفاء السقیم	شرح الاسباب و العلامات ، ترجمہ =
۹۹	شفاء العلیل	طب اکبر
۹۹	شفاء المريض = طب شہابی	شرح الشعراء ۴۵۵
۲۳۷	شق القمر	شرح طور معانی = شرح دیوان حافظ ۴۸۷
۴۳۹	شکرستان (عرشی)	شرح محبت = بہگود گیتا یا بہاگوت
۴۳۹	شکرستان (سنت)	شرح نعت النبی ۶۰۹
	شکرستان تبریز = رباعیات مولوی بلخی	شرف السادات = مناقب السادات ۱۹۰
۵۷۳		شرف نامہ (ن) ۹۳۶
۸۳۴	شک و سہو	شرفنامہ (نظامی) = اسکندر نامہ ۵۹۲
۸۳۴	شکوک الصلاة	شرفنامہ ، شرح (آرزو) ۵۹۴
۷۵۷	شمایل النبی ، ترجمہ = نظم شمایل	شرفنامہ ، شرح (سیف اللہ) ۵۹۴
۷۵۷	شمایل النبی ، شرح	شرفنامہ ، شرح (محمد اشرف) ۵۹۳
۷۸۵	شمس الضحی	شرفنامہ ، شرح (محمد اکرم) ۵۹۳
۲۳۷	شمس العارفين	شرفنامہ ، شرح (محمد گہوی) ۵۹۴
۷	شمس المجالس	شرفنامہ ، شرح (محمد نصیر) ۵۹۴
۲۹	شمس المشرقین	شرفنامہ ، شرح (ن) = آئینہ اسکندری ۵۹۶
۱۷۹	شمس الہدایة وقالع الضلالة	شرفنامہ ، شرح (سحی الدین) = فواید عذیری ۵۹۴
۵۹۸	شمع محافل	شرفنامہ ، شرح (چهار نسخه ن) ۵۹۶ - ۹۷
۵۹۸	شمع محفل	شرفنامہ ، فرهنگ ۵۹۷
۵۹۹	شمع و پروانہ	شرفنامہ خسروان ، شرح ۵۹۵
۴۴۰	شنکرف نامہ	شرفنامہ ، شرح (رای صاحب) = عجایبات شرفیہ ۱۷۹
۸۷۷	شواهد الطلوع	شرفنامہ ، شرح (رای صاحب) = عجایبات شرفیہ ۱۷۹
۷۵۸	شواهد النبوة . . .	شرفنامہ ، شرح (رای صاحب) = عجایبات شرفیہ ۱۷۹
۲۳۷	شوق نامہ	شرفنامہ ، شرح (رای صاحب) = عجایبات شرفیہ ۱۷۹
۲۳۶	شوقیہ = سیرو سلوک	شرفنامہ ، شرح (رای صاحب) = عجایبات شرفیہ ۱۷۹
۱۸۰	شوکت عمریہ ، رد = خربة الحیدریہ	شرفنامہ ، شرح (رای صاحب) = عجایبات شرفیہ ۱۷۹
۵۸۹	شہشاہ نامہ = شاعرنامہ (قاسمی)	شرفنامہ ، شرح (رای صاحب) = عجایبات شرفیہ ۱۷۹
۲۲۵	شیبہ	شرفنامہ ، شرح (رای صاحب) = عجایبات شرفیہ ۱۷۹
۵۹۹	شیخ صنعان ، قصہ	شرفنامہ ، شرح (رای صاحب) = عجایبات شرفیہ ۱۷۹
۵۹۹	شیرین و خسرو (خسرو دہلوی)	شرفنامہ ، شرح (رای صاحب) = عجایبات شرفیہ ۱۷۹
	شیرین و خسرو = خسرو و شیرین	شرفنامہ ، شرح (رای صاحب) = عجایبات شرفیہ ۱۷۹

		ص	
۴۵۴	صنایع ادبی		صاحبیہ
۱۵۳	صنع و صانع	۶۰۰	صادق نامہ
۵۶	صيد المراد . . .	۴۰۸	صبح صادق
۶۱	صیدیہ	۴۴۰	صحاح اللغات ، ترجمہ = الصراح من الصباح
	ض		صحیح البخاری ، ترجمہ
۴۰۹	ضابطہ خطرط نویسی	۳۳۱	صحیفہ زرین
۱۸۰	ضربۃ الحمیدریہ لکسر الشوکہ العمریہ	۸۰۸	صحیفہ شاہ خیر = المہام شاہ خیر
۳۳۲	ضروری اللغات	۴۰۸	صحیفہ شاہی
۸۳۵	ضروریہ	۷۶۵	صحیفۃ المتقین و منہاج الیقین
۳۰۸	ضوابط دربار آصف جاہ = قانونچہ	۴۰۸	صد بد لثمان
۳۰۹	ضوابط مدرسہ دارالعلوم سرکاری	۷۵۸	صد کتبہ علی (ع)
۸۹۸	ضوابط الرمل	۳۰۸	صدیقی
۳۳۲	ضیاء الازمان	۵۸۱	صراط مستقیم = سفر السعادت
۸۷۸	ضیاء العیون	۱۰۰	صراط مستقیم ، رد = ازاحتہ الغی فی رد عبدالحی
۸۳۵	ضیاء التراثض		صرف (حمایت علی)
۴۳۲	ضیافت		صرف (ن)
	ط		صرف ، شرح
۴۹	طالع نامہ (سہ رسالہ ن)	۳۶۳	صرف پارسی
۸۹۴	طالع نامہ	۳۶۳	صرف عربی
	طالع نامہ	۳۶۳	صرف میر
۲۲۹	طالقانیہ (عربی)	۳۶۲	صرف میر ، شرح = تحفہ صغری
۱۰۰	طب (امین الدولہ)	۳۶۳	صفات ذات و صفات فعل
۹۵	طب (فرمانروای احمد زگر)	۳۶۲	صفات العاشقین
۱۲۵	طب (ن - چند رسالہ)	۳۶۲	صفوة المصادر (عبدالله)
۱۰۱	طب اکبر	۱۴۶	صفوة المصادر (محمد مصطفی خان)
۱۰۱	طب اورنگ شاہی	۱۸۰	صلاة اللیلیہ
۱۰۲	طب داودی	۶۰۰	صلاة مسعودی
۹۳	طب الرضا ، ترجمہ	۳۶۴	صمد باری
۸۷۸	طب الشفاء	۳۶۳	صمصام قاطع و برق لاسع
۹۹	طب شہابی = شفاء المریض	۸۷۷	
۱۰۰	طب صدیقی = صدیقی	۸۳۴	
	طب النبوی = معالجات نبوی	۳۳۲	
۷۳۴	طبقات ناصری	۱۸۰	

۷۳۷	عباسنامه	۶۱	طبیعیات
۳۶۰	عثمانیه = زرادی	۷۳۵	طرب القلوب
۳۱۰	عجایبات تعبیه شطرنج	۲۳۸	طرب المجالس
	عجایب المخلوقات وغایب الموجودات،	۱۰۳	طرفه
۶۹۵	ترجمه (بایزید)	۸۳۶	طرفة الفمها
۶۹۵	عجایب المخلوقات ، ترجمه (ن)	۲۳۸	طریق آخرت
۲۲۶	عدالت سلاطین	۸۷۹	طریق ختم قرآن
۶۰۲	عدد مقامات	۸۹۵	طریق دانستن غره محرم
۴۰۹	عرایض	۲۳۸	طریق السالکین
۷۸۵	عرس نامه	۷۵۶	طریق القویم فی شرح الصراط المستقیم
۵۶۱	عرض نیاز = چای نامه	۸۷۹	طریق الهدی
	العروس = جواهر التفسیر	۸۹۴	طریقہ نماز قضا
۲۳۸	عروس عرفان	۱۸۱	طعن الرماح ، رد = نقص الرماح . . .
۴۶۰	عروض	۶۰۱	طلسم حیرت
۴۶۰	عروض ، رسایل	۶۰۲	طوطی نامه (حمید)
۴۶۰	عروض سینفی	۶۸۱	طوطی نامه (نخشبی)
۴۶۵	عروض و قافیه (در رساله ن)	۶۸۲	طوطی نامه (نخشبی) ، منتخب
۳۶۴	العزى ، شرح	۶۰۱	طور معرفت
۱۴۱	عشر تکده آفاق		طوی نامه فیروزی شاه عالمگیر =
۲۳۹	عشق		گزار از فتح شاه ۵: ۵
۴۲۶	عشقیه (بانی پتی) = مثنوی شرف پانی پتی	۷۴۰	
۲۴۰	عشقیه (جالندهری)		ظ
۵۷۲	عشقیه (خسرو) = دولرانی و خضر خان		ظفر نامه (بزرجمهر)
۲۸۳	عشقیه (گسو دراز)	۳۰۹	ظفر نامه تیموری
۲۳۹	عشقیه (ناگوری)	۷۳۵	ظفر نامه رنجیت سنگه
۱۹۳	عقاید (محمد ارتضا ؟)	۷۳۶	ظفر نامه شاهجهان
	عقاید تورپشتی = المعتمد فی المعتمد	۷۳۶	ظفر نامه عالمگیری = واقعات عالمگیری
۱۹۳	عقاید شیعی		ظفریه
۱۸۱	عقاید مرادات	۸۷۹	ظلم نامه اکبر = ترجمه جهاد الاکبر ۳۰۹
۱۸۱	عقاید منظوم		ع
۱۸۲	عقاید نسفی ، شرح = ارشاد المسلمین		عالمگیر نامه
۱۸۲	عقاید نسفی ، شرح = بحر الکلام		عالمگیر نامه ، انتخاب
۲۲۹	عقبات	۷۳۶	
۲۷۷	عقل و عشق (ترکه)	۷۳۷	

۳۱۱	عین الحیات (مجلسی)	۲۴۰	عقل و عشق (سعدی)
۹۲۲	عین الظہور = ترجمہ ورت پوران	۲۴۰	عقل و عشق (ن)
۸۳۷	عین الفتہ	۲۲۹	عقلیہ
	عین المعانی = روضۃ الحسنی فی شرح	۱۰۳	علاج الاطفال
۸۸۰	اسماء الحسنی ، تحریر دوم	۱۰۴	علاج الامراض (محمد شریف)
۲۴۲	عینیہ	۱۰۴ ، ۹۶	علاج الامراض (یوسفی)
۷۸۶	عیون اخبار الرضا ، ترجمہ		علاج الامراض ، شرح = جامع الفوائد
	غ	۱۰۵	علاج النساء والاطفال
	غبار خاطر	۱۸۲	علامات مہدی
۴۴۰	غرایب اللغات	۶۰۳	عقبتہ ، قصہ
۳۳۲	غریب نامہ	۱۴۲	علم انبندی
۶۰۳	غزلان الہند	۱۰۵	علم العیزان
۴۶۱	غزل سراى من	۲۴	علوم قرآنی (رسائل ن)
۴۴۱	غنیۃ الطالبین ، ترجمہ	۷۳۷	عماد السعادات
۲۴۲	غوئیہ = المہارات غوئیہ	۶۹۵	عمارات اکبر آباد (حسن زمان)
	غوئیہ (ملوک شاہ)	۶۹۶	عمارات اکبر آباد (متل چند)
۲۴۲	غوئیہ ، شرح (عبدالله) = نشاط العشق	۶۹۹	عمارات اکبر آباد (ن) = احوال ممتاز محل
۲۸۰	غوئیہ ، شرح (عبدالرزاق)	۲۴۱	عمائہ
۲۴۳	غوئیہ ، شرح (ن)	۸۳۶	عمدۃ الاسلام
۲۴۳	غیات اللغات	۳۱	عمدۃ الحساب
۳۳۲	ف	۳۱۰	عمدۃ الواعظین
	فارسی نامہ (عبدالرحمن خلدی)	۸۹۴	عمل سورۃ فاتحہ
۳۳۳	فارسی نامہ (عبدالرحمن قصوری) =	۷۸۶	عنايات الہیہ
	اللہ واحد	۱۶	عنوان الايقان فی رد قراء الزمان
۳۳۳	فارسی نامہ (کریم بخش)	۳۶۴	عوامل (ابن حسام)
۳۳۰	فاروقہ	۳۶۵	عوامل (سہیلی)
۲۲۱	قال مقصودی	۲۴۱	عوارف المعارف ، ترجمہ
۸۹۸	فالنامہ (امام جعفر صادق)	۸۳۳	عہد نامہ = شجرۃ الایمان
۸۹۹ ، ۸۹۵	فالنامہ (محمد مثقال)		عہد نامہ مالک اشتر = آداب الولاۃ
۸۹۵	فالنامہ (ن)	۲۴۱	عیار الایمان
۹۰۰ ، ۸۹۴	فالنامہ از اسمای النبیا	۶۸۲	عیار دانش
۸۹۵	فالنامہ رسل (لقمان حکیم)	۷۴۳	عیار المؤرخین = مرآت آفتاب نما
۸۹۹ ، ۸۹۵	فالنامہ قرآنی	۱۰۵	عیسی و سلطان جمعہ = بیسر نامہ
۹۰۰ ، ۸۹۹ ، ۸۹۵			عین الحیات (در پزشکی)

	فرح ناسہ = فرخ نامہ	۹۰۰	فالنامہ مرغان
۱۴۲	فرخ ناسہ	۹۰۰	فالنامہ منظوم (حضرت علی)
۴۳۴ - ۳۶	فردوسیہ	۹۰۰ - ۱	فالنامہ منظوم (ن)
۴۳۶	فردوسیہ ، شرح	۶۰۴	فالنامہ های جعفر زتلی
۶۲	فرسنامہ (سعادت یار خان)		فتاوی امینیہ = امینیہ
۶۲	فرسنامہ (دو رسالہ ن)	۸۳۷	فتاوی برہنہ
۶۰۶	فرہاد و شیرین	۸۳۸	فتاوی علمای کنگتہ
	نیز : خسرو و شیرین ، شیرین و خسرو	۸۳۸	فتاوی قرا خان
۶۰۶	فریاد عشق	۲۴۳	فتح الباب فی معرفت رب الارباب
	فرہنگ = لغت	۲۳	فتح الخبیر فی لادسن حفظہ فی علم التفسیر
۳۳۴	فرہنگ اردو بہ فارسی	۱۸۳	فتح السبل (السبل)
۳۳۴	فرہنگ اصطلاحات و لغت	۷	فتح العزیز = تفسیر عزیزی
۳۴۵	فرہنگ اضری = معروف لغت	۷۵۹	فتح القوی فی نسب آباء النبی
۳۷۰	فرہنگ اعظم = مفید المبتدی	۸۶۳	فتح المبین للاسماء الاربعین
۳۳۴	فرہنگ ترکی بہ فارسی (شکر اللہ)	۲۳	فتح المشانی
۳۳۵	فرہنگ ترکی بہ فارسی (فضل اللہ)	۷۲۵	فتح نامہ سند = چیچ نامہ
۶۲	فرہنگ جانوران	۷۳۸	فتح نامہ قلعہ چتور
۳۳۵	فرہنگ جہانگیری	۶۰۴	فتح نامہ مترسین راو
۳۷۰	فرہنگ جہانگیری ، مقدمہ	۲۴۴ ، ۲۲۹	فتوت نامہ
۳۳۶	فرہنگ رشیدی	۷۳۸	فتوح ابن اعثم ، ترجمہ
	فرہنگ رشیدی ، منتخب = انتخاب	۶۰۴	فتوح الحرمین
۳۳۶	رحیمی	۲۴۴	فتوح الغیب ، شرح = مفتاح الفتوح
۳۴۳	فرہنگ سروری = مجمع النرس	۵۶۳	فخری نامہ = حدیقہ الحقیقہ
۳۳۶	فرہنگ شیرخانی = منتخب زبده القواعد	۶۰۵	فراق نامہ
۳۳۷	فرہنگ فارسی بہ انکلیسی	۷۳۸	فرامین و مکتوبات تاریخی
۳۳۸	فرہنگ فارسی بہ عربی	۸۳۹	الثرائد الغریہ فی الاحکام الدینیہ
۳۳۸	فرہنگ فارسی بہ فارسی	۸۴۰	فرايض
۳۳۷	فرہنگ عربی بہ فارسی و ترکی	۸۳۹	فرايض سجاوندى ، شرح (محمد امین)
۳۳۸	فرہنگ تواس	۸۳۹	فرايض سجاوندى ، شرح (میر شیخ)
۱۰۶ ، ۹۷	فرہنگ یوسنی	۸۴۰	فرايض نصیر
۳۶۵	فصول اکبری ، شرح		فرايض ملا زاده = منظومہ ملا زاده
۲۴۴	فصوص الحکم ، شرح (محب اللہ)	۶۷۳	الفرج بعد الشدة والضيقہ ، ترجمہ =
۲۴۵	فصوص الحکم شرح (محمد پارسا)	۷۱۳	جامع الحكایات
۲۴۵	فصوص الحکم ، (ن)	۳۳۴	فرح بخش = تاریخ فیض بخش
			فرحت الصبیان

۲۵۱	فیض رمان = حفظ القوانین	۲۲۲	فصوص الحکم ، شرح بعضی اشعار
۶۳	فیض نبوت		فضایل الباری فی مناقب دوست محمد
۳۳۶	فیوض الصوفیہ	۷۸۶	قندھاری
۷۸۹	فیوضات قادریہ جلد ششم		فضایل حضرت علی (شش نسخہ ن)
	ق	۷۸۷ - ۸۸	فضایل سادہ های دوازده گانہ
		۸۸۰	فقرات
		۲۴۶	فقر سواد الوجہ فی الدارین ، شرح
۲۵۱	قابلیت	۲۴۶	فقر نامہ (امام صادق)
۳۳۹	قادر باری	۲۴۷ - ۴۸	فقر نامہ (حسن بصری)
	قاضی قطب = رسالہ قاضی قطب	۲۴۹	فقر نامہ (خرقنی)
۵۰۹	قافنامہ = دیوان عاصی	۲۴۷	فقر نامہ (غلام صمدانی)
۴۶۱	قافیہ (عطا اللہ)	۲۴۶	فقر نامہ (محمد یار خان)
۴۶۱	قافیہ (قاسم قانی ؟)	۲۴۸	فقر نامہ (سہ رسالہ ن)
۴۶۱	قافیہ (قاسمی کاشی)	۲۴۹ - ۲۴۸	فقہ ابراہیمی
۳۰۸	قانونچہ = ضوابط دربار آصف جاہ	۸۴۰	فقہ حنفی
۱۰۷	قانون العلاج	۸۴۱	فقہ شیعہ (محمد محسن نجفی)
۱۰۸	قانونچہ ، شرح = مفرح القلوب	۸۴۱	فقہ شیعہ (ن)
۱۰۸	قانونچہ ، شرح = وافیہ	۸۴۲	فقہ کیدانی = خلاصہ الکیمدانی
۴۰۹	قانونچہ النساء	۸۴۲	فقہ ناشناختہ (سہ کتاب)
۴۰۹	قانونچہ بہرہ بخش	۲۵۰	فنا ، مراتب
۲۵۲	قدسیہ	۳۱۱	فوائد الاخلاق
۲۲۹	القدسیہ فی اسرار النقطہ (عربی)	۱۰۶ ، ۹۷ - ۹۶	فوائد اخیار
۱۰۹	قربا دین (حسن علی)	۱۰۷	فوائد الانسان
۱۰۹	قربا دین سکندری	۲۵۰	فوائد دکنی
۱۱۰	قربا دین شریف خانی	۳۶۶	فوائد الضیائیہ ، شرح
۱۱۰	قربا دین شفائی	۱۰۷	فوائد طبی
۱۱۰	قربا دین قادری	۱۸۳	فوائد عبدالعزیز دہلوی
۱۱۱	قربا دین کبیر	۵۹۵	فوائد علی شیری
۱۱۱	قربا دین معصومی	۸۴۲	فوائد فیروز شاہی
۹۵	قربا دین (از فرمانروای احمد نگر)	۱۵۳	فوائد منصوریہ
۱۱۱	قربا دین (ن)	۸۴۳	فوائد المؤمنین
۶۰۷	قران السعدین		الفوز الکبیر فی اصول التفسیر = فتح
۶۰۷	قران السعدین ، شرح		الخبیر . . .
۱۶	قرأت سورہ یس		فیض اعظم
۳۲	قریب الفہم	۲۵۰	

	کشف المواضع الخفيه من فوايد	۶۸۳	نامروپ و کام لنا
۳۶۶	الضیائیہ = چراغ	۱۴۶	کبری
۱۴۳	کشکول بهائی ، ترجمہ		کریت احمر ، شرح = روض الاخضر
۱۴۳	کشکول قلندری	۶۴	کبوتر نامہ
۲۵۴	کشکول کایمی	۸۴۴	کتاب حبیب
۵۰	کفایۃ التعلیم فی صناعۃ التنجیم	۸۴۴	کتاب السعادات فی معرفۃ العبادات
۳۲	کفایۃ الجبر	۱۱۳	کتاب النشاط والانسباط
	کفایۃ مجاہدیه = کفایۃ منصورى	۷۳۹	کتاب نصرتین
۱۱۳	کفایۃ منصورى = کفایۃ مجاہدیه	۶۱۶	کچکول ناسہ
۴۵۴	کلام ، رسالہ در	۲۵۲	کچکول وارث علی
	کلمات = مناجات	۳۱۲	کرسى ناسہ سہاوت گری
۲۵۶	کلمات الموتلفہ فی المقاصد = المختلفہ	۵۰	کر ، معرفت
	کلمات بطلمیوس = ثمرہ بطلمیوس	۶۱۷	کریمما = نصیحت الملوک
۲۵۵	کلمات جامع	۶۱۷	کریمما ، تضمین
۸۰۲	کلمات الشعراء	۶۱۷	کریمما ، مخمس
۴۱۰	کلمات طیبات (نامہ های عالمگیر بادشاہ)	۷۶۷	کشف الآثار
۴۱۱	کلمات طیبات ، انتخاب	۶۴	کشف الاسرار
۲۵۶	کلمات طیبات (نجم الدین)	۱۸۵	کشف الايمان
۳۲۱	کلمات طیبہ	۲۵۲	کشف الحقایق (نسبی)
۱۵۱	کلمۃ التوحید = تہلیلہ		کشف الحقایق فی ترجمہ کنز الدقایق
۲۵۴	کلمۃ طیبہ		(نصیر الحافظ)
	کلیات = دیوان	۸۴۶	کشف الحقایق الوجود (منتخب الدین)
۳۳	کلید الادراک		= وجودیہ
۲۵۶	کلید التوحید	۲۵۳	کشف الشبہ عن حکم المتعہ
۳۱۲	کلید دانش	۱۵۵	کشف الغطاء عما لزم للموتى على الاحياء
۶۸۳	کلیلہ و دسنہ ، ترجمہ	۸۴۵	کشف الغین (ابو علی حسینی)
۶۱۸	کنز الحقایق	۱۸۵	کشف الغین فی شرح الرباعیتین (شاہ ولی اللہ)
۸۴۵	کنز الدقایق ، ترجمہ		کشف القناع
۳۱۲	کنز العاشقین	۲۵۳	کشف اللغات والاصطلاحات
۸۱۴	کنز العباد فی شرح الاوراد	۱۸۶	کشف المال در معرفت عمل طالع مال
۳۶۹	کنز الفوايد (ظہور علی)	۳۴۰	کشف المحجوب
۸۸۱	کنز الفوايد (ناگوری)	۵۰	کشف المحققین فی سلوک العارفين
۱۸	کنز القراء	۲۵۳	کشف المحققین و اسرار موحدین
۳۴۰	کنز اللغات	۲۵۴	
۴۳۵	کنز المدایح	۲۵۴	

۴۴۴	گلستان ، حل مشکلات	۴۳۶ ، ۴۳۵	کنز المعانی
۴۴۵	گلستان ، شرح (ریاض علی)	۴۳۶	کنز المعانی ، شرح
۴۴۴	گلستان ، شرح (محمد اکرم)	۶	کنز الملک
۴۴۵	گلستان ، شرح (نور محمد)	۳۱۳	کنز الملوک
۴۴۵	گلستان ، شرح (ن)	۲۵۷	کنز الهدایات . . .
۴۴۶	گلستان ، فرهنگ	۶۷	کنوز برهان
۵۷۳	گلستان خواف = رباعیات مولانا خوافی	۶۷	کنوز خورشید هدایت
۷۹۰	گلستان نسب	۶۷	کنوز مصابیح انوار
۲۷۷	گلشن = مناظرات خمس	۶۷	کنوز سفایح اسرار حکمت
۷۴۰	گلشن ابراهیمی = تاریخ فرشته	۶۷	کنوز همایون
۶۱۹	گلشن توحید		کواکب الدرہ فی مدح خیر البریہ =
۳۴۱	گلشن خرد		قصیدہ بردہ
۶۸۴	گلشن خیال	۱۱۴	کوک شاستر ، ترجمہ (جامی)
۶۸۵	گلشن رنگین		کوک شاستر ، ترجمہ های = لذت النساء
۶۲۰	گلشن راز	۷۱	کیمیا
۶۲۰	گلشن راز ، شرح = مفاتیح الاعجاز	۳۱۳	کیمیای سعادت
۴۱۱	گلشن سعادت		
۶۸۵	گلشن عشق		
۶۰۱	گلگشت حقیقت = طور معرفت	۴۳۳	گریہ قلم
۵۴۱	گلگشت کشمیر = ارمان لاجواب	۷۳۹	گزارشهای تاریخی
۶۲۱	گل گشتی	۶۸۴	گشایش نامه
۶۲۱	گل گشتی ، شرح	۶۸۴	گشایش نامه ، فرهنگ
۶۸۵	گل و صنوبر	۶۸۴	گل بکاولی
۲۲۶	گل و نور روز	۶۱۸	گدبن
۲۵۷	گنج اسرار	۶۱۸	گل بوستان
۶۲۱	گنج مثنوی	۶۱۹	گل بہار
۲۵۷	گنج مخفی	۴۱۱	گلدستہ قوانین
۲۵۸	گنج نامه	۴۱۱	گلدستہ معانی
۹۱۹	گیان مالا ، ترجمہ	۴۴۱	گزار ابراهیم
		۹۱۸	گزار حال
		۷۸۹	گزار خلیل
			گزار فتح شاه ہند = طوی نامہ فیروزی
۲۵۸	لا الہ الا اللہ ، شرح (دو رسالہ ن)		شاه عالمگیر
۳۱۴	لباب الاخبار	۷۴۰	گلستان
۷۴۰	لب التواریخ	۴۴۲	

گ

ل

	لیلاوتی = حساب (نند)	۶۳۶	لب لباب معنوی
۸۸۲	لیلی	۱۱۴	لذت الہیش ناصر شاہی
۶۲۱	لیلی و مجنون (جامی)	۲۵۸	لذت المعرفہ
۶۲۲	لیلی و مجنون (نظامی)	۱۱۵	لذت النساء (فتیر اللہ)
۶۲۳	لیلی و مجنون (ہاتفی)	۱۱۶	لذت النساء (محمد امین)
۶۲۳ - ۲۴	لیلی و مجنون (ہلالی)	۱۱۶	لذت النساء (محمود علی)
۶۲۴	لیلی و مجنون (ن)	۱۱۵	لذت النساء (نخشبی)
		۱۱۶ - ۱۷	لذت النساء (مہ کتاب ن)
			لذت النساء = کوک شامتر
			لسان الشعراء و بیان الفضلاء
۱۱۸	ماء الحیات	۳۴۱	لطائف اشرفی
۱۱۹	ماء الحیات ، منتخب	۲۵۹	لطائف خمسہ
۱۸۶	مائۃ المسائل . . .	۲۵۹	لطائف الطوائف
۷۴۱	مائتہ جہانگیری	۶۸۶	لطائف عشرہ
۱۱۹ ، ۹۷ ، ۹۶	مائتہ نول و مشروب	۲۵۹	لطائف غوثیہ
۹۰۲	مأسوئہ	۲۶۰	لطائف اللغات
۷۹۰	ماتمکدہ	۶۳۹	لطائف المعنوی سن حقایق المعنوی
۸۴۶	مالا بدمنہ	۶۳۹	لطائف و ظرایف
۶۲۴	ما مقیمان	۶۸۶	لطیف اللغات
۱۵۳	مبدء جہان	۳۴۲	لغات ادویہ (دو رسالہ ن)
۲۶۳	مبدء و معاد (اصفہانی)	۱۱۸	لغت = فرہنگ
۲۶۳	مبدء و معاد (سرہندی)	۳۴۲	لغت ابراہیم شاہی
۲۶۴	مبدء (کاشانی)		لفظ الملقوظ = لطائف اشرفی
۳۴۳	مثلثات = نصاب مثلث	۲۶۰	لمعات
۶۴۱	مثنویات آفرین لاهوری	۲۶۱	لمعات ، شرح (ترکہ) = ضوء اللغات
۵۵۴	مثنویات حسن	۲۶۱	لمعات ، شرح (جامی) = اشعة اللغات
۶۴۱	مثنویات عاشق	۲۶۱	لمعات ، شرح (درویش علی)
۴۳۲	مثنویات قدسی ، دیباچہ	۳۴۲	لمع ظہیری
۶۲۵	مثنوی احمد	۳۱۴	لوامع الاشراف . . . = اخلاق جلالی
۶۲۵	مثنوی حاذق	۲۶۲	لوايح (جامی)
۶۲۵	مثنوی دینی (دو نسخہ ن)		لوامع ، شرح = روايح فی حل کلمات اللوايح
۶۲۵	مثنوی محابی	۲۶۳	لوايح = ملفوظات عبدالقادر گیلانی
۶۲۶	مثنوی شاہی	۲۶۳	لیلاوتی ، ترجمہ
۶۲۶	مثنوی شرف پانی پتی	۳۴	

۶۴۰ (نی ناسه)	۶۲۶	مثنوی شہابی
۶۴۰	۶۲۷	مثنوی حمید کشمیری (دو مثنوی)
۶۴۱	۶۲۸	مثنوی ظہوری
۶۴۱	۶۲۸	مثنوی عبدالجلیل بلگرامی
۶۴۱	۶۲۹ - ۲۸	مثنوی عرفانی (سه مثنوی ن)
۷۹۰	۶۲۹	مثنوی عزیز لکهنوی (دو مثنوی)
۸۰۲	۶۲۹	مثنوی غوثیہ
	۶۳۰	مثنوی غیاثی
۱۱۹	۶۳۰	مثنوی فرید
۱۲۰	۶۳۰	مثنوی فقیہ
۶۴۲	۶۳۰	مثنوی قادری لاہوری
۲۶۴	۶۳۱	مثنوی گرامی
۹۰۳	۶۳۱	مثنوی مجذوب تبریزی
۲۶۵	۶۳۱	مثنوی محمود
۴۵۵	۶۳۱	مثنوی معالم
۶۹۶	۶۳۲	مثنوی معنوی (مولوی)
۴۱۲		مثنوی معنوی، انتخاب: ۶۳۵ (انتخاب
۲۱۲		لب لباب مثنوی معنوی) ، ۶۳۶
		(از کاشفی ، لب لباب مثنوی) ،
۲۶۵		۶۳۶ (از درویش ، مفتاح التوحید) ،
		۶۳۵ (ن) ، در ۲۸ مقالہ) ، ۶۳۶
		(ن) .
	۶۳۱	مثنوی معنوی ، پیروی از = گنج مثنوی
۴۵۵		مثنوی معنوی ، شرح : ۶۳۷ (ایوب
۴۳۶ ، ۴۳۵ ، ۴۳۳		لاہوری) ، ۶۳۸ (کمال الدین
۳۴۳		حسین خوارزمی = جواهر الاسرار...)
		۶۳۸ (از معاصرین مولوی عبدالعلی) ،
		۶۳۸ (نور اللہ احراری) ، ۶۳۸ (ن) ،
۱۴۳		۶۳۹ (عبداللطیف عباسی = لطایف
۸۰۳		المعنوی) ، ۶۴۰ (ولی محمد اکبر
۶۸۶		آبادی = مخزن اسرار) .
۶۹		مثنوی معنوی ، شرح دو بیت اول :
۸۴۷		۶۳۷ (شرح بیتین مثنوی ۶۳۷) ،
		۸۴۷ (تتمہ)

مجموعہ دفاتر	۹۰۳	مفتاح المخزن) ، ۶۴۶ (دو شرح
مجموعہ سلطانی	۸۴۸	(ن)
مجموعہ الصنائع	۶۹	مخزن اسرار = شرح مثنوی معنوی
مجموعہ النوادر	۳۹۵	مخزن الاعراس
مجموعہ الاعمال	۸۸۲	مخزن الانوار احمدی . . .
مجموعہ خرد = نسخہ عالمگیری	۴۲۱	مخزن الجواهر
مجموعہ الخلیل	۷۰	مخزن الدعوت
مجموعہ دانش	۱۴۴	مخزن السالکین
مجموعہ شمس	۵۱	مخزن نکات
مجموعہ میرزا مہدی خان	۷۴۱	مجسمہ مجدل الفتح
مجنون و لیلی (خسرو)	۶۴۲	مدار الافاضل
مجاربہ کابل	۷۴۱	مدارج کمال
محمد حیدریہ	۷۴۲	مدارج النبوة . . .
مجاورات فارسی	۴۵۵	مدخل
محبوب القلوب	۶۸۶	مذکر احباب
محرم امرار	۲۶۵	مرآت الآداب = ترجمہ چار آدرش
مجمود اللغات = فرہنگ بہار دانش	۶۷۳	مرآت آفتاب نما
مجمود نامہ	۵۲۶	مرآت احمدی
مجمود و ایاز	۶۴۲	مرآت الاصطلاح
محیط اعظم	۶۴۳	مرآت الثائبین
مختار الاختیار علی المذہب المختار	۳۱۵	مرآت الحدائق
مختار نامہ = طرب القلوب	۷۳۵	مرآت الحساب
مختصر فی اخبار البشر	۷۴۲	مرآت الحساب = خلاصہ الحساب ، شرح
مختصر وافی در علم قوافی	۴۶۲	مرآت الخیال
مختصر الوقایہ = وقایہ	۸۶۰	مرآت الرمل
مخزن الاسرار (نظامی)	۶۴۳	مرآت العارفین
مخزن الاسرار ، پیروی از : ۶۴۲		مرآت العالم
(مجمع الابکار) ، ۶۴۹ (مظہر آثار)		مرآت العیوب
مخزن الاسرار ، شرح : ۶۴۵ (ابراہیم		مرآت الفتوح
تتوی) ، ۶۴۵ (عبدالعزیز) ، ۶۴۵		مرآت الفتوح ، شرح
(محمد بلخی) ، ۶۴۴ (ن) = آئینہ		مرآت المحققین
سکندری) ، ۶۴۶ (عبدالحفیظ =		مرآت مداری
		مراقب ستہ

۸۵۰	مسلك النجات	۶۱۱	مراد الطالبين
۶۹۲	مسیر طالبی فی بلاد الافرنجی	۲۶۷	مراقبه
۴۳۵ - ۳۶	مشابہات ربیعی	۴۳۵ - ۳۶	مرتفعات
۴۳۶	مشابہات ، شرح	۴۳۶	مرتفعات ، شرح
	مشکاة المصابیح ، ترجمہ = اشعة	۲۶۷ ، ۲۲۳	مرج البحرین . . .
۸۰۹	اللغات		مرزا و صاحبہ ۶۴۷ ، نیز :
۲۶۹ ، ۲۳۰	مشکل حل و حل مشکل		میرزا و صاحبہ
۳۱۵	مصاییح القلوب	۲۲۴	مرشد السالکین
۳۶۹	مصادر	۲۶۸	مرصاد العباد . . .
۲۶۹	مصافحه	۴۱۲	مرصع کار
۸۸۴	مصباح العابدین	۱۸	مرغوب القاری
۵	مصباح العاشقین = تحفة العاشقین	۶۴۷	مرغوب القلوب
۲۷۰	مصباح الہدی	۴۱۳	مرقع بیحروف
۳۶۹	مصدر فیوض	۸۸۳	مرقع کلیمی
۲۲۷	مصرعہ ، شرح	۸۴۸	مروج المتعلمین
۳۴۴	مصطلحات الشعراء	۶۹۷	مزارات بخارا
۳۴۴	مصطلحات فارسی		مزارات ہرات = مقصد الاقبال سلطانیہ
۴۱۳	مصطلحات منشیان		(اصیل الدین ہروی)
۱۸۸	مصقلہ زنگ	۶۹۸	مزارات ہرات (عبید اللہ بن ابو سعید
۶۴۸	مصیبت نامہ		ہروی)
	مطالب الدصلی = خلاصۃ الکیدانی	۶۹۸	مساحت سطوح اجسام = ابعاد اجرام
۷۵۹	مطالع الانوار فی ترجمۃ الأثر		مسافر نامہ
۱۲۰	مطب علویخان	۶۹۲	مسالک الہدی
۲۲۳	مطلب الاعلی . . .	۱۸۷	مسایل اربعین . . .
۶۴۹	مطالع الانوار	۸۴۹	مسایل اعتقاد
۴۱۴	مطالع السعدین (سیالکوتی مل وارستہ)	۱۸۷	مسایل حقایق
	مطالع السعدین و مجمع البحرین	۲۶۸	مسایل الکلامیہ . . .
۷۴۵	(سمرقندی)	۱۸۷	مسایل سہمہ
۱۴۴	مطالع العلوم و مجمع الفنون	۸۴۹	مستزادات بیخود
۳۱۵	مطلوب الراسی من منفعة الخصاص والعامی	۲۲۲	مسطر طریقت
۷۹۲	مطلوب الطالبین	۲۶۸	مسلك العارفين
۴۱۴	مطلوب المنشی	۲۶۹	مسلك المتقين
۶۴۹	مظہر آثار	۸۴۹	

۴۶۸	معما (ن)	۱۸۸	مظہر الحق
۴۶۷	معماى اصغر	۱۵۵	مظہر خبرات
۴۶۸	معنیات (تقی کمرہ ای)	۷۶۰	معارج النبوة
۴۶۸	معنیات (وجه الدین)	۲۷۰	معارف الدنیه
۲۷۲	معنی کلمات	۱۲۰	معالجات نبوی
۴۶۴	معیار الاشعار (طوسی)	۱۸۸	المعتقد فی المعتقد
۴۶۳	معیار الاشعار (کاشفی)	۶	معجزات
۴۳۴	معیار الادراک ، دیباجہ	۷۴۵	المعجم فی آثار ملوک المعجم
۸۴۶	معیار الحقایق فی شرح کنز الدقایق	۴۶۳	المعجم فی معایر اشعار المعجم
۳۵	معیار العقول	۲۷۰	معین الاسرار (صفی اللہ)
۳۴۵	معین الالفاظ	۸۷۳	معین الاسرار ، منتخب = حصن الحصین ، ترجمہ
۵۱	معینہ	۳۱۶	معین الجواهر (دولت خان)
۷۶۲	مغازی النبی	۷۹۲	معین (عبدالقادر)
۱۵۵	مغتنم الحصول فی علم الاصول	۳۴	معین الحساب
۶۵۱	مغنی نامہ	۱۲۱	معین الشفاء سکندر شاہی
۶۲۰	مفاتیح الاعجاز	۶۵۰	معراج الخیال (تجلی)
۷۴۵	مفاتیح الریاست	۶۵۰	معراج الخیال (نظام)
۸۸۴	مفاتیح الغیب	۶۵۰	معراج سالک
۴۶۸	مفتاح الاسامی	۶۵۰	معراج السالکین
۷۴۶	مفتاح الاقبال محمد شاہی	۴۳۴ - ۳۵	معراج النصائح
۶۳۶	مفتاح التوحید	۷۶۱	معراج نامہ (چهار نسخہ)
۳۱۶	مفتاح الجنان	۳۲۶	معرفت الاقلام
۱۲۱	مفتاح حکمت	۲۷۱	معرفت الدنیا
۸۵۱	مفتاح الصلوٰۃ	۲۷۱	معرفت ذات و صفات خدا
۸۸۵	مفتاح الفلاح ، ترجمہ	۸۵۰	معرفت الفرائض
۶۴۶	مفتاح المخزن	۱۸	معرفت القرائت
۸۷۵	مفتاح النجاح شرح دعا الصباح	۱۸۹	معرفت المذاهب
۸۵۱	مفرح الارواح	۲۷۱	معرفت نفس
۱۰۸	مفرح القلوب (ارزانی)	۲۷۱	معرفت نفس و خدا
۹۱۹	مفرح القلوب (تاج الدین)	۲۷۲	معرفت نفس و رب
۵۱۷	مفرح القلوب (فائز)	۸۹۵	معرفت نیک و بد ایام و ماہ و سال
۹۱۳	مفرح القلوب (ن) = ترجمہ جوگ ہشت	۳۴۵	معروف اللغات = فرہنگ اظفری
۷۹	مفردات = تالیف شریف	۴۶۷	معما (رسالہ متوسط)

۲۷۴	مکتوبات درویش محمد قادری	۴۱۴	مفید الانشاء
۴۱۷	مکتوبات عالیہ	۹۰۴	مفید الرسل
۲۲۰	مکتوبات عبدالاحد	۱۹	مفید القراء
	مکتوبات محمد بن جعفر = بحر المعانی		مفید المبتدی (محمد بلو کہری) =
۱۹۰	مکتوبات محمد حسین	۳۷۰	فرہنگ اعظم
۲۷۰	مکتوبات منیری	۳۷۰	مفید المبتدی (گل محمد)
۲۷۰	مکتوبات نجم الدین = کلمات طیبات	۲۰۰	مقایس المجالس
۴۱۷	مکتوبات ہریج رای	۱۴۴	مقالات سعید نفیسی
	مکتوب غزالی = عینیہ	۳۱۷	مقالہ مرضیہ فی النصیحة و الوصیة
۱۸۹	مکتوب معین الدین چشتی	۷۶۶	مقامات خواجہ نقشبند = ایس الطالبین
۶۹۸	مکہ ، رسالہ در فضایل	۷۹۳	مقامات خواجہ نقشبند ، انتخاب
۷۳۹	ملخص = قرنیہ	۶۰۳	مقامات الطیور = منطق الطیر
۷۳۲	ملخص التواریخ	۶۰۳	مقامات العارفین = عدد مقامات
	ملفوظات امیر تیمور = توزک تیموری		مقدم الصلوۃ = نام حق
	ملفوظات برہان الدین = روائح الانفاس	۸۰۲	مقدم الصلوۃ (ظہیر)
	ملفوظات عبدالقادر گیلانی = لوائج	۱۹	مقدمہ التجوید
۲۷۶	ملفوظات فتیر اللہ شکار پوری		مقدمہ الجزریہ = مقدمہ التجوید
۲۷۰	ملفوظ ہاشم علوی		مقصد الاقبال ساطانیہ . . . = مزارات
	ملک محمد و شہزادی شہر بانو =	۶۹۷	ہرات
	شعاع آہ	۲۷۲	مقصد الاقصی
۶۸۷	ملکہ روم = عبدالعلیم	۲۷۳	مقصود الطالبین
۶۸۷	ملکیہ و ابو القاسم	۲۷۰	مقصود العاشقین
۸۳۰	ممتاز در مسایل نماز	۲۰	مقصود الثاری
	مناجات ۲۰۰ (انصاری = کلمات) ،	۲۷۰	مقصود المراد
	۶۰۱ (حسن) ، ۶۰۲ (دو نسخہ ن)	۲۷۳	مقصود المؤمنین . . .
۴۰۰	منار ضوابط	۴۶۱	مقطع و تکمیل الصنایع ، منتخب
۲۷۷	منازل اربع	۴۱۴	مکاتبات جی سنگھ
	مناسک الحج ۸۰۲ (شیخ مرتضی) ،	۷۴۶	مکاتبات مکہان و انگلیسیان
	۸۰۲ (محمد باقر) ، ۸۰۳ (مرزا مسیح)	۴۱۰	مکاتبات علامی
۲۷۷	مناظرات خمس	۴۱۷	مکاتبات علامی ، شرح (دو کتاب ن)
۴۳۷	مناظرہ تیغ و قلم	۲۲۲	مکتوبات احمد کشمیری
۴۳۷	مناظرہ چہار عنصر		مکتوبات امام ربانی ۲۷۳ ، ۲۷۴ (شرح)
۲۷۸	مناظرہ رزم و بزم	۲۷۰	مکتوبات خواجہ شریف صراف

۶۵۳	منطق الطیر	۴۳۷	مناظرہ روز و شب
۸۵۳	منظومہ ملا زادہ	۴۳۷	مناظرہ قلم و سخن
۶۵۳	المنفرجہ ، شرح = منکشفہ فی شرح المنفرجہ	۶۵	منافع جانوران
۶۵۳	منکشفہ فی شرح المنفرجہ = المنفرجہ ، شرح	۶۵	منافع حیوانات
۶۸۷	منوچہر و ماہ سیما	۸۶۱	منافع المسلمین
	منوہر و مدهو مالت = مہر و ماہ	۷۹۳	مناقب احمدیہ و مناقب سعیدیہ
	منہاج الاحباب فی معرفت الآل و الاصحاب	۶۵۲	مناقب حیدری
۱۹۱	منہاج الدین و الملک = چچ نامہ	۱۹۰	مناقب سادات
۷۲۵	منہاج العابدین	۷۹۳	مناقب غوثیہ
۲۷۸	منہاج المبتدین	۷۹۴ (ارشد) ، ۷۹۴ (کشفی)	مناقب مرتضوی
۱۲۲	منہج الصادقین ، و خلاصہ . . .		مناہیہ = مثل و خیال
۹	المنیر فی مسایل الخطیر	۲۷۸	منتخب
۲۹	مؤید الفضلاء	۲۸	منتخب الاطباء ، خلاصہ
۳۴۶	مواعظ	۱۲۲	منتخب الأعداد
۳۱۷	مواہب علیہ	۴۵۶	منتخب فی علوم العروض و القوافی
۱۰	موجز	۴۶۴	منتخب البلباب
۱۴۷	موجودات	۷۴۶	منتخب اللغات شاہجہانی
۱۵۵	موسیقی	۳۴۵	منتخب النحو
۴۵۷	مولود شریف	۳۷۱	منتخب والا
۷۶۲	مولود نامہ	۴۱۷	منشآت آقا حسین خوانساری
۷۶۲	مونس الارواح	۴۱۸	منشآت اعظم
۷۹۴	مہا بہارت ، ترجمہ ۹۲۰ (فیضی) ، ۹۲۰ (طاہر محمد) ، ۹۲۱ مہ	۴۱۸	منشآت اقدس
	ترجمہ ن)	۴۱۹	منشآت برہمن
	مہاپران = ترجمہ بہگودکینا	۴۱۹	منشآت تفرشی
۹۲۱	مہاتم ایکادمی	۴۴۷	منشآت جعفر زتلی (دو کتاب)
۸۲۹	مہارت در مسایل طہارت	۴۲۰	منشآت سعد اللہ خان
۱۹۱	مہدویان	۴۲۰	منشآت غیوری
	مہر و ماہ ۶۵۵ (منظوم) ، ۶۸۸ (مشور)	۴۲۰	منشآت منشی
۶۸۸	مہر و مشتری	۴۲۱	منشآت موسوی خان
		۳۷۱	منشآت یوسف
		۳۲۱	منشعب
			منشی نامہ

۶۵۶	نان و حلوا	۸۵۴	مہمات المسلمین
۶۵۶	نان و قلیہ	۳۱۸	می باید شنیہ
۸۰۴	نتائج الافکار		میخانہ : ۶۵۴ (زلالی) ، ۶۵۴ (صایب)
۶۸۸	نتیجہ الاحسان لترغیب الاخوان	۸۵۴	میدانی
۸۵۵	النجاة	۳۱۸	میرزا نامہ
۸۵۶	نجات العباد فی يوم العباد		میرزا و صاحبہ (تسکین) = شمع محافل
۸۵۶	نجات المسلمین	۶۵۴	میرزا و صاحبہ (فدا)
۵۴	نجوم (رسالہهای ن)		نیز : مرزا و صاحبہ
۵۱	نجوم مالا	۳۷۱	میزان (دو رسالہ ن)
۳۷۲	نجومیر		میزان الاشعار : ۴۶۴ (راقم) ، ۴۶۰
۳۷۲	نحوناشناختہ		(سفی)
۸۵۷	نخبہ	۴۵۶	میزان تاریخ
۱۹۱	النزهة الاثني عشرية	۳۷۲	میزان الحساب
	نزهة الارواح (حسینی) ۲۷۹ ، ۲۸۰ (شرح)	۳۷۲	میزان الصرف
۵۱۷	نزهة الارواح (فائز)	۱۲۲	میزان الطب
۱۴۵	نزهت القلوب	۴۶۵	میزان العروض
۶۵۷	نسب نامہ	۱۰۵	میزان علمی = علمی المیزان
۷۴۷	نسخ جهان آرا	۱۲۳	میزان المزاج
۴۲۱	نسخہ عالمگیری = مجموعہ خرد		مینا بازار ۴۴۷ ، ۴۴۸ (شرح)
	نسیم الصبا فی قصہ الجزیرة		ن
۶۷۵	النخضرا	۸۸۵	نادر الفوائد
۲۸۰	نشاط العشق	۷۰۶	نادر نامہ (عبدالکریم) = بیان واقع
	نصاب الاحتساب ، ترجمہ = دستور الاحتساب	۵۳۱	بیان (نادر) = دیوان نادر
۸۵۷		۹۰۶	نازک خیالات = اتم بلاس ، ترجمہ
۳۴۶	نصاب تجنیس اللغات	۶۵۵	ناز و نیاز
۳۴۷	نصاب تجنیس اللغات	۳۴۶	ناصر باری
۳۴۷	نصاب الصبیان	۱۲۳	نافع الانسان
	نصاب الصبیان ، شرح ۳۴۸ (دشت	۷۰	ناگتانبہ
۳۴۹	بیاضی) ، ۳۴۹ (عبدالصمد) ،	۲۲۳	نالہ درد
	(ن) ۳۴۹ (نصاب المتعلم) .	۸۵۴	نام حق
۳۴۹	نصاب صبیان	۸۵۵	نام حق ، شرح ۸۵۵ (بستلمی) ،
۳۵۰	نصاب عربی بنارسی (دو رسالہ ن)	۴۲۷	ناموس اکبر = جزئیات و کلیات (هروی)
۳۵۰	نصاب فارسی بہ اردو		ناموس لباب اللغات و القاموس =
۳۵۰	نصاب فارسی و اردو	۷۵	انتخار الاطباء والاخبار

۳۵۰	نکارستان ۷۴۷ (احمد غفاری)	نصاب فارسی بہ پنجابی
۳۴۳	۴۴۹ (معین الدین)	نصاب مثلث = مثلثات
۳۱۹	نکار نامہ منشی	نصایح
۴۲۲	نکاریہ	نصایح المملوک = توزک تیموری
۷۰	نل و دمن ۶۵۸ (فیضی ، منظوم) ،	نصایح ملوک و مواعظ اہل ملوک
	۶۸۹ (ن ، منشور)	نصرت الحسنیہ فی اباحت الضرایح
	نماز	المجتبیہ
۸۵۸	نماز (چہار رسالہ ن)	نصف النصاب
۸۵۹	نماز ، ترجمہ	نصیحت السائلین
۸۵۸	نمونہ انشاء	نصیحت المملوک (معدی)
۴۳۵	نوادر المصادر	(منشور) ، ۶۱۷ (منظوم = کریم)
۳۷۳	نوباوہ	نصب اخوان
۴۴۹	نورس ، دیباچہ	نظام التواریخ
۴۵۷	نورس خیال	نظام المعما
۵۱۷	نور العیون	نظام الشمایل
۱۲۴	نور المبتدی	نظم اللغات
۳۷۳	نور نامہ ۷۹۵ (بابا نصیب) ، ۷۶۲ (ن)	نعت ہا
	نہایۃ السؤل فی مناقب ریحانۃ الرسول ۷۹۶	نغزک
۹۰۴	نہایۃ العقول و غایۃ الاصول	نغمات العشق = مہر و ماہ
	نہج البلاغہ ، شرح = منہج الفصاحت فی	نقائس الانفس
	شرح نہج البلاغہ	نقائس القلوب فی عرایس العیون
۳۲۰	نہر بحر	نقحات الانس من حضرات القدس
۶۵۹	نہر الفصاحت	نفس رحمانی
۶۵۶	نیاز العاشقین	نفسیہ
۲۸۲	نیاز نامہ	نقض الرماح . . .
۴۲۳	نیر اکبری	نقاش و صورت
۷۴۸	نیرنگ عشق	نقایہ ، شرح = منافع المسلمین
۶۵۹	فی نامہ	نقشبندیہ ، رسالہ در سلسلہ
۶۴۰		نقطہ
	و	نقود و گنجور
	واجبات	نکات بیخود
۸۵۹	واجب الحفظ ، منتخب	نکات بیدل
۱۲۴	واحد باری	نکاح
۳۵۱	واردات	نکتہ اسرار
۲۸۲ ، ۲۲۹	واقعات شاہ شجاع	
۷۴۸		

۸۹۴	وصیت نامه پیغمبر (ص) به شیخ محمود	۷۴۸	واقعات عالمگیری
۳۲۲	وصیت نامه راز الهی	۷۴۹	واقعات کشمیر
	وصیت نامه شاه ولی الله = مقاله مرضیه	۶۶۱	واقعه آمدن تیمور
۳۲۲	وصیت نامه غجدوانی	۲۸۲	والدیه
۳۲۳	وصیت نامه گیسو دراز	۶۶۱	واله و سلطان
۳۵۲	وضوح النصابین	۶۶۱	وامق و عذرا
۸۹۴	وفات نامه حضرت فاطمه	۴۲۳	وثیقه نویسی
۶۶۳	وقایع پنون		وجدیه ۴۳۲ ، ۴۳۴ ، ۴۳۶ (شرح)
۷۵۰	وقایع جشن جاوس جهانگیر پادشاه	۲۸۳	وجود العاشقین
	وقایع حیدر آباد و گونگنده ۷۵۰ ،		وجودیه ۲۸۳ (چشتی) ، ۲۸۳ (فرید
	۷۵۱ (شرح = حل المعما)		الحق) ، ۲۲۴ (کسانی) ، ۲۵۳
۷۵۱	وقایع دلپذیر		(منتخب الدین = کشف الحقایق
۷۱۰	وقایع شا کرخانی = تاریخ شا کر خانی		الوجود) ، ۲۸۳ (همدانی ؟)
۶۶۴	وقایع غالب جنگ	۸۱۵	وجیزه
۷۲۵	وقایع نادری = جهانگشای نادری		وحدت وجود ۱۵۵ (محمد شریف) ،
۷۳۹	وقایع هولکر = کتاب نصرتین		۱۵۶ (یکی از وابستگان دربار محمد
۸۶۰	وقایه ، ترجمه شرح		شاه) ، ۱۵۶ - ۵۷ (دو رساله ن)
۹۲۲	وک سری سهادیو با پارسی جیو	۹۲۲	ورت پوران ، ترجمه = عین الظهور
۶۵۵	ولد نامه = پند نامه	۸۸۶	ورد الابرار
		۶۶۲	ورقه و گشاه
			وسيلة السعادات در بیان مسایل عبادات ۸۶۰
۴۰۱	هجو حکماء = رقعات عالی		وسيلة النجات ۱۹۳ (عبدالعزیز) ،
۲۱۴	هدایت الاعمی		۸۶۰ (لطف الله)
	هدایت الصرف ۳۷۳ (عبدالله) ،		وصایای اکبر پادشاه = کارنامه آگهی
	۳۷۴ (ولی الله)	۳۲۱	وصایای پادشاهان جغتایه
	هدایت الطالبین ۲۸۴ (ابو سعید	۳۲۱	وصایای جهانگیر
	مجددی) ، ۷۹۶ (محمد صالح	۳۲۱	وصایای شاهجهان
	کولابی)		وصایای عالمگیر = کلمات طیبه
۸۸۶	هدایت المخلصین	۶۶۲	وصف کشمیر
۲۸۵	هدایت المضاین و سلاح المومنین	۶۶۳	وصلت نامه
۵۵۷	هدیه اخیار = شرح تحفة الاحرار	۷۴۹	وصیت نامه آصفجاء
۴۴۴	هدیه الثقلین		وصیت نامه پیغمبر (ص) ۳۲۲ (گرد آورنده
۴۴۰	هزننامه = شنگرف نامه		عبدالرحمن)
۵۲	هفت اختر		وصیت نامه پیغمبر (ص) به حضرت علی ۳۲۱

هفتاد باب در اسطرلاب = تحفه حاتمیه

۵۶۵	هیلاج نامه = حلاج نامه		هفت اقلیم
	هیئت قوشچی ۵۳ ، ۵۴ (شرح =	۸۰۰	هفت بند
	تنقیح مقاله)	۶۶۵	هفت پیکر
۵۴	هیئت (ن)	۶۶۵	هفت تماشا
	ی	۹۲۲	هفت سیر حاتمیه
۷۵۲	یاد داشتهای تاریخی	۶۸۹	هفت هزاری
۸۲	یادگار رضائی = تذکره الهند	۳۸	هفت کوکب
۱۲۴	ینابیع الطب	۵۲	هشت بهشت ۶۶۴ (خسرو) ، ۱۵۷
۶۶۶	یوسف و زلیخا (جامی)		(یوسف قره باغی)
	یوسف و زلیخا ، شرح ۶۶۸ (محمد		هشت خلد ۳۲۳ (کوکب) ، ۴۴۹
	گل) ، ۶۶۸ (محمد گلهوی) ، ۶۶۹		(گروه مؤلفین)
	هانسوی = سی درسی) .		هکندی ، ترجمه = زیج هندی
	یوسف و زلیخای جامی ، فرهنگ به	۵۳	
۳۴۵	اردو = معین الالفاظ	۴۲۳	همایون برسرود
۶۶۹	یوسف و زلیخا (سیفی)	۴۲۴	همایون نامه
۶۷۰	یوسف و زلیخا (ناظم)	۲۸۵	همدانیه
	یوسف و زلیخا = دل ریش ، صفات	۹۲۳	هولی
	العاشقین .		هیر و رانجهها (آفرین) = ناز و نیاز
			۶۶۶ (باقی) ، ۶۹۰ (سنسارام)

(۲)

فهرست نام کتابها

که ضمناً در این کتاب یاد شده است

		آ
۲۷۷	اربع منازل	آتش نامه
۷۵۷	اربعین (محمد حسین حافظ)	آداب الصلوة
۳۹۵	ارژنگ چین	آداب صلوة اللیل
۹۰۴	ارشاد	آداب عالمگیری
۲۳۴	ارشاد الطالبین	آداب المشق
۱۳۶	ارقام نویسی در فارسی	آفتاب عالمتاب
۸۲	اسباب العلامات	آهنگ عشق
۲۲۸	اسباب المحبت	آیین اکبری
۸۴۳	اسباب المغفرت	آیین زبان فارسی
۸۳۵	اسرار الأشجار	
	... اسرار در حل سوالات میر حسینی	ا
۶۴۵		اباحت سماع
۸۷۷	اسرار ذات	ابجد فکر
۹۰۴	اسرار الرمل	اثبات العاجزین
۱۹۰	اسرار نامه	احادیث نبوی
۶۱۹ ، ۵۹۵ ، ۳۴۵	اسکندر نامه	احسن القصص
۲۲۸	اسمای مکرره مشتبه صحیحین	احوال گیتی
۱۲۷	اشعار ملا دو پیازه	احوال و اعمال حضرت امام ربانی
۲۲۳	اشعة اللمعات فی شرح المشکلات	اخبار الآخرة
۱۶۳	اصول السماع	اخبار الاخیار
۵	اصول الطریقت	اختصار الرمل
۴۸۶	اصوله حل چند بیت از ابیات مشکله	اختیارات قاسمی
	اطعمة المرضی (تألیف نجیب الدین	اخلاق ناصری
۷۴	ممرقندی)	ادات الفضلاء
۳۵۵	اعجاز احمدی	

۴۶۴	بدایع الافکار فی صنایع الاشعار	۱۳۹	اعجاز عشق
۵۱۷	بدن نما (مہری)	۲۸۵	اغاثۃ اللہقان
۵۱۸	بدن نما در تعریف یار ماہ سیما	۱۷	افادات محمد باقر رشتی
۵۱۷	بدیع الخیال	۵۱۸	افترا نامہ
۱۸۵	برہان الصادقین	۱۴۵	افہال در ادبیات ایران
۵۵۰، ۴۴۵	برہان قاطع	۸۸۱	اکثر التوارید
۱۶۴	بزم توحید	۸۸۱	اکسیر اعظم
۹۱۲	بشن بیدانت	۸۹	الفاظ الادویہ
۸۰۳، ۴۹۳	بقیہ نقیہ	۵۴۴	ال نامہ منشور ملا دو پیازہ
۱۳۴	بندہای صباحی	۶۴۱	انبان معرفت
۱۳۴	« محتشم	۳۲	انتخاب عمدہ
۱۳۱	« نثاری	۳۹۲	انتظام السلوک
۶۱۹، ۳۴۵	بوستان	۲۰۸	انجام
۸۰۷	بہار الانوار	۱۲	انجیل
۹۵	بہارت	۴۰۶، ۳۷۸	انشای خادسی
۳۹۷	بہار خیز	۳۹۲	انشای خسرو
۴۳۹، ۲۱۷	بہارستان (جامی)	۳۸۲	انشای لطف اللہ
۵۰۹	« (عاشق)	۹۰۳	انوار الرمل
۳۵۶	بہار عجم	۶۸۲	انوار سہیلی
۳۷۸	بہار نامہ	۹۲۶	انواریہ
۹۵ (دو بار)	بہاک بہت	۷۲۳	انور نامہ
۱۸۵	بہجۃ البرہان		ب
۶۶۹	بہرام نامہ	۱۶۲	الباب الحادی عشر
۹۰۹	بہکت مالا (امانت)	۲۲۸	باب الجمل
۹۰۹	بہگوت یا جلوہ ذات	۲۲۷	بابریہ
۹۵	بہیند	۷۰۴	بادشاہ نامہ (لاہوری)
۲۴۱	بیزاریہ	۵۱۸	بارش نامہ
		۱۸۰	بارتہ ضیغمیہ
		۹۰۴	بجر الرمل
		۱۳۴	بجر طویل (حافظ)
۱۲۱، ۱۰۲	پران سکھ	۸۸۹	بجر العیون
۱۸۸	پوران، دامتان	۴۹۸	بدایع

		ت	
۱۳۱	تراشیدن قلم		
۷۴۳	ترجمه تقویم التواریخ	۷۴۳، ۷۲۱	تاریخ سنواتی
۲۹۷	ترجمه تهذیب الاخلاق	۶۸۶	« صدر جهان
۹۲۶	ترجمه و شرح حکمة الاشراق	۶۹۶	« محمد بن علی محمد شانکاره ای
۱۲۷	ترجیع بند خواجوی کرمانی	۱۵۷	تالیفات ابن عربی
۸۲۳	ترغیب الصلوات	۲۸۶	« عبدالوهاب خان دای پوری
۸۸۱	تریاق اکبر	۹۷	تالیف شریف
۳۹	تسویة البيوت	۳۷۸	تجهیز
۳۹۰	تصانیف خیالی رام	۱۶	تجوید منظوم
۱۴۵	تصوف ایران و پاکستان	۷۶۸	تحایف رشیدیہ
۱۴۵	تصوف در آثار اقبال	۲۹	تحریر المناظر الاقلیدس
۵۱۷	تعریف آینه خانه	۷۷۴	تحفه
۵۱۷	« اسپ	۵۵۴	تحفه (حسن)
۵۱۷	« اسپ عراقی	۲۰	تحفه الأبرار
۵۱۷	« باغ ابراهیم آباد	۱۹۱، ۱۸۵	« تحفه اثنا عشریه
۵۱۷	« پان	۳۲۹	« الاحباب (اوبهی)
۵۱۷	« تیره	۷۱۱	« اکبر شاهی
۵۱۷	« جامع مسجد لاهور	۹۰۵	« الرمل یا لب لباب
۱۳۰	« حرف باء	۸۰۴	« سامی
۵۱۷	« حمام	۳۴۱	« السعادت اسکندری
۵۱۷	« دهلی	۴۹۳	« الصغر
۵۱۷	« شاهجهان آباد	۲۸۵	« الصلحا
۵۱۷	« شهر لاهور	۱۷۱	« طهماسبیه
۵۱۷	« عمارت باغ پیشاور	۲۰	« القراء
۵۱۷	« عمارت و حمام دهلی	۲۵	« المؤمنین
۵۱۷	« مجلس سالگره	۴۹۵	« النصایح
۵۱۷	« مکتوب	۸۹	« الهند
۱۲، ۴ (چند بار)	تفسیر چرخى	۲۶۸	تحقیق
۱۲ (چند بار)	« حسینی	۴۴۳، ۹۷	تحقیقات چشتی
۴	« خواجه محمد پارسا	۲۲۸	تحقیق معنی نبوت دینی و معجزه
۱۵۹	« زاهدی	۸۲	تحقیق النبض والتفسره
۶	« مورة فاتحه	۷۰۵	تذکره انند رام
۱۲ (چند بار)	« عزیزى	۲۱۷	« الاولیاء
۱۵۹	« کشاف	۶۱	« چهارده معصوم
۶	« نظامی		

۶۴۵	جواهر الغیب	۵۰	النفہیم در معرفت استخراج تقویم
	« الکلام فی شرح شرایع الاسلام	۴۹۸	تقریر دیباچہ
۸۵۶، ۸۲۲		۲۵۲	« مولانا عبدالعزیز
۴۶۸	« منظوم	۱۱۶	تالیص العتاقیر
۸۷۷	جوشش عشق	۲۰۲	تمہیدات
۸۷۷	جوش عشق	۱۸۱	التمہید فی بیان التوحید
۹۵ (دو بار)	جوگ رتناگر	۲۲۶	تنبیہ السلاطین
۹۵	جوگ مست	۷۱۹	نتیجہ شعر العجم
۹۰۴	جہان الرمل	۷۱۹	تواریخ کہنہ
۷۱۴	جہانگشای نادری	۱۲	توریت
		۵۱۸	تمہیت عید فطر
			ث
۹۰۶	چار گلشن		ثمرت الخیال و دوحۃ المقال
۹۵	چرک	۶۴۵	ثمرۃ الفوائد
۲۹	چغمینی	۸۶۰	ثواقب المناقب
۵۳۴	چمن دینار	۶۶۰، ۱۴۱	
۳۸۴	چہار درویش		ج
۸۷۷	چہادہ مکتوب اخبار		جامع الاسرار
۹۲۶، ۴۴۸	چہار عنصر	۱۶۲	جامع الصغر
۲۳۰	چہل رموز	۳۴۷	الجامع الصحیح
۲۳۰	« منزل	۸۰۸	جام و جنسیر، قصہ
۱۳۱	چیستان ہا	۶۸۷	جان جوان (جان جہان)
		۸۷۷	جانوں کرن
		۹۵	جرالاثال
		۳۵	جغرافیای بلاد ہندوستان و افغانستان
۷۵	حاشیہ بر شرح ملا جاسی = ہدایہ	۱۲۸	جلوۃ ذات = بہگوت
۱۸۷	حاشیہ بر شریفی		جمشید و خورشید
۸۷۷	حاشیہ ضریری	۶۰۵	جواز استمداد من اہل القبور و اثبات
۸۷۷	حسن فروش		سماعہم والشعور
۸۲۲	حج، رسالہ صغر	۱۷۷	جوامع الامرار
۸۲۲	حج، رسالہ کبیر	۶۵۲	« الکام
۱	حدایق الحقایق	۶۷۴	« الکام فی المواعظ والحکم
۶۵۳	حدیقۃ الاولیاء (تتوی)	۲۹۹	جواہر خمس
۵۱۷	حدیقۃ الحقیقۃ	۲۱۷	« العلوم ہمایونی
۷۶۳	حزن المؤمنین	۱۴۱	

۱۲۸	خطبة الخطب	۲۷	حساب نامه
۱۳۰	خطبة رساله عروض نصیرا		حسرت و افسوس و ناسازگاری چرخ
۱۳۶	« قصائد حزین	۵۱۷	کج رفتار
۵۱۶	« کلیات فائز	۲۴۵	حقائق الاسرار
۸۹۲ ۸۹۰	خلاصه (خلاصه الرمل؟)	۲۵۲ ۲۰۱	حقائق الدقائق
۸۶۲	خلاصه الاخلاص	۸۷۷	حقائق المعارف
۵۱۷	« الافکار	۱۲۹	حقیقت جفلی اعلی
۹۲۵	« الانشاء	۷۹۲	حکایات در کرامات محمد شریف قادری
۱۰۳	« التجارب		« ظرافت آمیز
۹۲۵	« التواریخ	۱۲۷	« عرفانی
۶۸۶	« الحکایات	۱۲۹	« منظوم
۹۰۳	« الرمل	۱۲۷	حکایت عقرب و سنگ پشت
۸۲۵	« اللغات	۵۱۷	حکم الرياضی
۹۲۵	« المکاتیب	۲۹	حکمنامه سیوا جی
۲۵۹	خمس المطایف	۱۳۵	حمد و توحید
۳۴۶	خمس نظامی	۵۱۷	حملة حیدری (بازل)
۴۹۸	خواتیم	۵۶۵	حمیات مرکبه
۹۲	خواص الاشیاء	۷۳	حوض الحیات
۴۴۱	خوان خلیل	۹۰۷	حویلی نامه
		۵۱۸	حیرت الفقه
		۸۴۵	حیرت الفقیه
		۸۱۶	خاتمه
۱۴۰	داستانهای ادبی		خاتمه دیوان نصیرا
۶۴	دانشنامه جهان		خاتمه کلیات فائز (در مواعظ و نصائح)
۲۳۵	دبستان المذاهب	۸۸۹	خرابات نامه
۹۲۸ ۵۰۰	درای کاروان	۱۲۹	خرد نامه اسکندری
۵۱۸	درگاه نامه	۵۱۸	خزانه النقه
۸۷۷	درود تاتار	۵۱۸	خزینة الفوائد
۷۱۶	دره نادری	۵۱۶	خسرو و شیرین (جامی)
۹۵	دستور الاطباء	۸۴۱	« (زلالی)
۳۹۲	دستور الانشاء	۲۱۴	« (نظامی)
۶۸۶	دستور الحفظ	۵۱۶	خطب جمعه
۴۰۵	دستور العمل آگهی	۵۱۷	
۴۰۹	دستور نظم	۵۳۴ ۵۱۷	
۸۴۳	دلیل الاحسان	۸۷۷	

ر		د	
	۲۲۸	دیوان لعل بختی	
		دیوان بکر	
۳۱۵	راحت الارواح و مونس الاشباح	۲۶۶	دیوانی و خضر خان
۸۴۳	راحت المؤمنین	۳۹۲	دہ لادہ
	راز و نیاز	۵۷۶	
۶۴۱	راماین منظوم	۱۲۸	دیوانچہ بیاض ہوسویدخان
۹۰۹	رباعیات بابا طاهر عریان	۱۲۹	« بیاض نورس
۱۳۳	رجوع الشیخ الی الصبا فی تقویۃ الباہ	۱۲۹	« بیاض شاہی مختلف
۸۹	رسالۃ الاسئلہ الدهلویہ	۱۲۸	« چنگ میرزا نظام
۱۷۷	رسالۃ تحقیق وحدت الوجود	۱۲۸	« حائل مضرؤ
۱۴۸	رسالۃ التمهید و ادالۃ التوحید	۱۲۹	« دیوان انوری
۲۵۲	رسالۃ التوحید	۱۲۸	« شجرۃ مبارک
۱۶۲	رسالۃ ثلاثہ	۱۲۸	« شرح دیوان انوری
۴۹۸	رسالۃ جوانمردی	۱۳۳	« ریلہ و دمنہ
۲۵۲	رسالۃ حسن بصری	۱۲۸	« زمین قطبی
۶۹۸	رسالہ در اختلاف قرائت ابی بکر بن عباس و حنص	۱۲۸	« مرقع
۱۳	رسالۃ دربار آصفیہ	۱۲۹	« سرب شہخ محمد جرجانی
۳۰۸	رسالہ در قرائت عاصم	۱۲۹	دیوانچہ های نصیرا ہمدانی
۱۳	رسالہ در مراتب	۵۲۴	دیوان بی نقاد جاسی
۱۵۰	رسالۃ عشبہ مغربی		دیوان صائب با اثنانہ غزلیات بہ خط
۸۶	رسالۃ علی طباطبائی	۵۰۶	وسہر صائب
۸۵۵	رسالۃ غیر منقوط	۵۰۶	دیوان صائب بخش میرزا صائب
۶۴۵	رسالۃ المعاد فی العباد	۳۵۹	دیوان محمد قاسم ہالہ کندی
۱۶۲	رسالۃ معین الدین سجزی		دیوان مصححنی (چہار دیوان : ۱ - در
۲۸۴	رسالۃ ملک اباقا		استقبال جلال امیر - ۲ - در تقلید
۴۹۸	رسالۃ ملک انکیا		ناصر علی سرہندی - ۳ - در جواب
۴۹۸	رسالۃ ملک شمس الدین (سوال و جواب)	۵۲۸	نظیری - ۴ - در سبک خود)
			ذ
۴۹۸	رسالۃ ملک شمس الدین نازی گو	۸۵۲	ذخیرہ
۱۶۰	رسالۃ نماز	۹۲ ، ۸۷ ، ۷۲ ، ۸۴	« خوارزمشاهی
۴۹۹	رسایل ششکانہ معدی	۱۸	« القراء
۱۷	رسایل محمد باقر رشتی	۲۸۹	« الملوک
۲۵۳	رسایل ولی اللہ دہلوی	۷۳	« نظامشاہی
		۹۲۵	ذخیرہ

۹۲۰	روضۃ الطاهرین	۹۵ (دو بار)	رس رتناگر
۱۸	روضۃ النعیم	۹۰۴	رضوان الرمل
۱۹۹	ریاحین الاخبار	۱۳۶	رقعات آصفجاه نظام الملک
۱۰۶	ریاض الادویه	۱۲۹	« ابوالفتح
۵۱۷	« الجنان	۱۲۹	« جاسی
۵۳۴	« حسن	۱۳۶	« حزین
۵۳۶، ۴۸۹	« الشعراء	۱۲۹	« در طلب اشياء
۹۰۱	« الطالبین	۱۳۹	« (شیخ) حسن محمد
۹۷	« عالمگیری	۱۳۹	« شاهجهان
۳۹۸	« ریزه جواهر	۵۱۷	« الصدر
	ز	۱۳۶	« (میر) صفی
۸۹۸	زاد الفقیر	۱۳۶	« ظهوری
۱۶۰	زبدة الاخبار	۱۳۹	« عالمگیر
۶۱	« الامرار	۱۲۹	« (میر) علی شیر
۹۰۳	« الرمل	۱۳۶	« غیوری
۲۶۱	« الطريق الی الله	۱۳۶، ۱۲۹	« فیضی
۳۳۷	« الفوائد	۱۳۶	« قتیل
۸۱۲	« المعارف	۱۳۶	« لچهمی رام
۱۲	زبور	۱۲۹	« (میر) محمد حسین تفرشی
۵۰	زینج مظهری	۱۲۹	« (میر) محمد محسن
	س	۱۳۶	« سنو چهر خان
۸۷۷	ساز عشق	۱۲۹	« نعمت خان عالی
۱۱۷	ماشیه	۱۲۷	« (قاضی) نور الله
۵۱۸	سافینامه (فائز)	۵۱۷	رقعه با حروف قاف
۵۲۶	« (محمود)	۵۱۷ (چند بار)	« برای مطلوب
۵۳۲	« (وارد)	۱۳۴	« فایز دهلوی
۵۱۷	سبحة الابرار	۱۲۷	« محمد محتشم خان
۵	سبع المثانی	۶۴۵	« معز الدین محمد فطرت
۶۹۳	سبعة الاقالیم	۱۴۵	رقیمة العشق
۹۵ (دو بار)	سنت سرلوگی	۷۷۶	روابط ادبی ایران و پاکستان
۱۳۷، ۱۳۰ - ۳۱	سراپای محبوب	۷۶۳، ۷۵۴	روض الریاحین
۱۶۸	سراج الاصغر	۳۵۵	روضۃ الاحباب
۷۵۰، ۳۶۰	سراجی	۷۵۴	روضۃ الاطهر
			روضۃ الشهداء

۹۰۳-۴	شرح زبده الرمل	۸۰، ۶۶	سراٹسرا (رازی)
۵۹۴	« شرفنامه	۴۷۸	سر خوش خیال
۵۹۵	« شرفنامه خسروان	۸۷۰	سر رستہ طریقہ خواجگان
۶۱۰	« قصیدہ بردہ	۹۲۸	سرود سرمد
	« کافیہ = منبع الفیوض	۸۴۰	سفینۃ الاولیاء
۲۲۸	« کلمۃ طیبہ	۵۱۷	سکندر نامہ
۴۴۵	« گامستان (سروری)	۱۶۴	سلسلہ الذهب
۵۹۳-۹۴	« « (محمد اکرم)	۲۵۲	سنگ السلوک
۴۴۵	« « بہ عربی	۹	سلوک الابرار
۴۸۶	« مصطلحات حافظ	۵۱۸	سندھ برن
۳۷۸	« یوسف و زلیخا	۷۲۵	سندھ
۹۱۴	شش جہت	۴۱۰	سواد بہاری
۴۷۸	شعبدہ نظم	۱۳۰	سواد نامہ
۱۰۳	شفاء الجدور	۸۷۷	سوز عشق
۵۱۷	شکایت احوال	۴۳۸	سہ نثر شہوری
۵۱۸	شکایت نامہ	۲۵۲، ۱۹۷	سیر الاولیاء
۵۱۷ (دو بار)	شکوہ از فلک	۵۳۷	سیر المتأخرین
۷۵۴	شمایل النبی	۱۳۴	سیرت النبی
۵۱۷	شمع و پروانہ		
۷۵۴، ۲۱۷	شواہد النبوة		
۸۸۷	شور عشق	۱۴	شادابی
۸۷۷	شورش عشق	۵۳۴، ۱۷، ۳۴۶، ۱۶-۱۷	شاغنامہ (فردوسی)
۱۸۰	شوکت عمریہ	۵۹۱	شاہنامہ نادری
		۵۲۵	شبابیہ
		۲۰۵	شجرۃ الانساب
۴۹۸-۹۹	صاحبیہ	۸۴۳	شراب ظہور
۷۴۳	صبح صادق	۵۵۹	شرح امکندر نامہ
۶۶۴	صبح گلشن	۶۴۴	« « (محمد لصیر)
۱۵۹	صحیحین	۲۲۸	« اسم ذات
۴۴۵	صراح	۱۸۷	« تنبیہ
۵۷۷، ۱۶۰	صراط مستقیم		« حدیث تجدید و اثبات تجدید
۳۳۲	صمد باری	۲۲۸	حضرت مجدد
۱۲۸	صنعت تجاہل العارف	۸۲۷	« خلاصۃ الکیدانی (خوافی)
۲۹	صور الکواکب	۳۷۸	« درود مستغاث

ص

ش

ردیف	عنوان کتاب	صفحه	حرف	عنوان کتاب	صفحه
۱۸۷	عقیده حافظیه		ض	ضیاء الرمل	
۱۲۰	علاج الغرباء	۸۹۷	ط	طبقات شاهجهانی	
۳۹۲	عنوان نامه خیالات			طبقات الشعراء	
۸۷۷	عین الایمان			طب مکندری	
۸۰	« الحیات	۳		« شمسی	
۸۶۴ (۱۰۲)	عیون الاخبار	۵۳۵		« شهابی	
		۷۰		« لقمانی	
		۸۰		(رساله) طریقه خواجگان	
۴۹۳	غرة الكمال	۸۰		طعن الرياح	
۵۱۸	غزلیات ریخته	۷۰		طلسم حیرت	
۱۶۴	غنیمت الوقت	۸۷۰		طوالع شوموس	
۲۳۰	غوئیہ	۱۹۲		طور معرفت	
۸۷۷	غیب الوجود	۴۴۸		طیبات	
		۸۸۱			
		۴۴۸			
۳۳۲	فارسی نامه	۴۹۹			
۱۲۷	فالناسه تعویذات		ظ	ظهور الاسرار	
۱۲۷	« خواجه طوسی				
۸۴۰	فتاوی ابراهیم شاهی	۶۴۶			
۱۳	« امینیہ		ع		
۱۶۵	فتاوی شیخ محمد تقی اصفهانی				
۲۹۵	فراست نامه	۴۶۲		عارف اللطایف	
۵۰۰	فراق نامه	۵۲۶		عاشق و معشوق	
۱۳۵	فرامین اکبر	۵۱۸		عاملی نامه	
۱۳۵	« شاعرجهان	۶۶۳		عجیب منظر	
۸۵۰	فرايض نصیر	۷۹۱		عرس نامه	
۶۷۷	فرج بعد الشدة	۱۳۵		عرضداشت های سید محمد مهدی	
۴۰۱	فرح بخش	۴۴۸		عرفان	
۱۳۵	فرمان جهانگیر	۵۱۸		عروسی نامه	
۵۰۰	فرهنگ جهانگیری	۴۶۵		عروض سیفی	
۵۹۶ (۵۰۰)	« رشیدی	۶۲۶		عروة الوثقی	
۴۴۵	« (ملا) سعد تنوی	۶۷۹		عصمت مینا نامه	
۸۷۷	« عشق	۱۴۸		عقاید صوفیه	
۳۴۱	« قواس	۴۹۸ (۲۱۶)		عقل و عشق	

ک		۱۲۱	فرہنگ واژه های پزشکی
۸۴۱	کافی	۸۲	فصول بقراط
۱۸۷	کافیہ	۵۱۸	« نامہ
۳۶۶	کاسل الصناعة	۸۳۸	فقہ فیروز شاہی
۸۲	کتاب بہت = بہاگ بہت	۸۵۴	« منظوم
۹۵	« توحید	۲۱۷	فوائد معنیہ
۱۵۲	« دلدار علی لکهنوی	۳۳۷	« الصناع
۱۵۹	« السعادات فی معرفت العبادات	۲۵۲	« الفوائد
۸۲۴	« شیخ مفید	۲۳	الفوز الکبیر فی اصول التفسیر
۷۷۲	« کوکا پنڈت		ق
۱۱۵	« محمد اصلح	۱۰۳	قانون شیخ
۲۸۹	کشف الاسرار	۵۱۸	تجدد نامہ
۸۳۶	« الریزن . . .	۸۵۲	قدوری
۱۸۵	« السحاب	۱۲۱	قرابا دین شفقانی
۱۸۶	« الظنون . . .	۲۵	« کبیر
۷۲۱	« الغطا	۱۲۷	قصاید لطف اللہ نیشابوری
۸۴۵	« الغمام عن تعزیه الامام	۱۲۷	« ملا کاشی
۱۸۵	« الغین عن تعزیه الحسین	۶۷۴	قصہ احمد جاسی
۱۸۵	« القناع عن وجوه السماع	۱۳۴	« دزد و قاضی
۱۶۳	« اللغات	۱۳۷	« سلطان جمجمہ
۵۹۶	« المحجوب	۴۰۱	« گوشتی
۷۸۴	« المحققین	۱۲۷	قصیدہ آذری
۸۷۷	« المعانی	۸۶۸	« خمیرہ
۵۰	کلمات سید حسین	۱۲۷	« محتشم
۲۹۹	« طبیات	۱۳۷	« نعت اللہ ولی کرمانی
۳۶۹	« عبداللہ انصاری	۵۱۷	قضا و قدر
۲۹۹	کلیات محمد باقر خان نجم ثانی	۶۴۵	قطرات البحر
۶۷	کنز (الدقایق)	۱۳۱	قطعات تاریخ
۸۵۰	کنز الدقایق	۵۳۵	« تاریخ (سرودہ واصل بدایونی)
۱۸۶	« الرموز	۵۱۹	« تاریخ وفات اسرای دکن
۵۷۷	« السالکین	۵۱۸	قناعت نامہ
۲۵۸		۵۹۶	قواعد علیشیر
		۲۲۸	قوس دائرہ ولایت کبری
	گ		
۴۶۸	گلدستہ نزاکت		

۳۷۸	مثنویات منور لاهوری	۵۳۰	گلزار فقه
۶۵۹	مثنوی در ستایش سمت (افسر انگلیسی) ۱۴۴		« محبت
	مثنوی در مناقب حضرت علی	۵۳۰	گلستان ۲۲۹ ۴۳۶، ۴۲۶، ۳۴۵ (دو بار)
	« رزمیه	۵۱۷	۴۴۵ (متن تهیه کرده مولوی اله داد)
	« ظهوری	۵۰۸	۵۳۴، ۴۴۹
	« قاسم	۵۲۰	گل شکر
	« محمود	۵۲۵	گلشن ایمان
	« مولوی	۶۲۲، ۶۱۹، ۵۱۷	« فیض
	« ناصر خسرو	۴۲۷	گل نوروزی
	« واصل بدایونی	۵۳۵	
	مجالس پنجگانه	۴۹۸	
	« النفاث ۸۰۳ (چند ترجمه) ، ۸۰۴		لسان الشعراء
	مجمع الاشياء	۲۱۷	لطایف خمسہ
	« الجوامع	۸۰۳	« نامه
	« النفاث	۵۱۸	لطایف و غزلیات
	مجموعه عالمگیری	۳۴۱	نعت فرس
	« عزیزخان	۶۴۵	« ملت
	« مکتوبات	۲۳۰	لوايح
	محبت نامه = یوسف و زلیخای جامی	۲۷	لیلا وتی
	محبوب ذی الزین تذکره اولیای دکن	۵۱۶-۱۷	لیلی و مجنون (جامی)
	محبوب الزین تذکره شعرای دکن	۵۱۷	« (نظامی)
	محبوب الوطن تذکره ملاطین دکن	۳۹۲	
	محرم و عاشورا	۸۰۱	مایه یکدلی
	میحک خسروی	۱۰۶	مآثر الکرام فی تاریخ بلگرام
	« قانع	۲۳	مأکول و مشروب
	« کمال	۵۱۸	مشابهات
	« مرتضایی	۵۰۳	مثنویات ریخته
	محمود نامه (انیس شاملو)	۱۲۷	« سعد النین احمد کابلی
	« (محمود لاهوری) ۴۹۳، ۵۳۱	۵۰۹	« طالب کایم
	مختصر فی اخبار البشر	۵۱۸	« عاشق
	مخزن الادویه	۵۱۹	« فائز در بحر های غیر مشهور
		۶۳۶	« قادر
			« گنج های گرانمایه

ل

م

		مخزن الاسرار ۱۵۱۷، ۱۵۳۴، ۱۵۹۶	
۶۴۹	مظہر الآثار (ہاشمی)	۶۴۹، ۶۴۲	« السالکین
۷۵۴	معارج النبوة	۲۵۸	« الکرامات
۲۲۸	معارف حضرت مجدد	۷۹۲	« المطعین
۸۲	معجزہ حضرت پیامبر در قصہ بی بی عایشہ	۸۴۹	مدار الافاضل
۵۰۳	معدن الاسرار	۴۴۵، ۳۴۱	مدار المحققین
۸۷۷	« وحدت	۱۶۴	مدارج النبوة
۸۷۷	معراج الخیال	۷۵۴	(رسالہ در مدح شیو جی
۵۱۷	معرفت الفرائض	۹۲۲	مدرکۃ السالکین
۸۴۰	معنیات	۲۳۶	مذمت اسب
۱۳۱	معنیات نقی کمرہ ای	۵۱۷	مرآت التوحید
۵۳۳	معیار الکشوف	۹۰۶	« الجمال
۸۷۷	مفتاح الاخلاص	۸۷۷	« الحساب
۷۷۶	مفتاح البکاء . . .	۳۲، ۲۹	« سکندری
۸۵۰	« العاشقین	۷۱۷	« العارفين
۶۲۱	« العباد	۹۰۶، ۲۹۹	« العلماء
۸۴۳	« العلاج	۲۳۶	« فرخی
۸۷۷	« العلوم (سکاکی)	۵۳۴	« مسعودی
۴۵۲	« المراد	۷۱۹	مراد العارفين
۴۷۸	مفرح القلوب ۸۴ (دو بار) ، ۱۰۳ ، ۱۰۴	۸۴۹	مرج البحرین
۵۱۷	مفید النحو	۲۳۲	مسلك الراشدین
۳۷۲	مقاصدات ہندیہ	۸۵۰	مشارق
۸۹	مقدمۃ الصلوٰۃ	۱۵۹	مصایح
۸۵۴	مقصد اطوار	۱۵۹	مصایح السنۃ
۶۴۵	مقصود الطالبین (عبدالرشید جواپوری)	۸۰۹	« ملوک
۲۷۳	مکاتبات علامی	۱۸۷	مصباح
۲۰۳	مکاتبہ لیک و رنجیت سنگھ	۸۷۷	مصباح العاشقین
۱۳۸	مکاتیب حضرت مجدد زائد بر مکتوبات	۸۸۱	مطالب المعصی
	مجددیہ	۸۲۷	مطالع الانوار
۲۲۸	مکالمہ گل و بلبل	۸۳۰	مطایبات و ہزلیات
۵۱۷	مکتوبات میرزا جان جانان	۱۳۴	مطلع خادمی
۲۲۸	مکتوبات شیخ نور قطب عالم	۳۷۸	مطول تفتازانی
۲۰۳		۴۵۲	

ن		۸۳۶	ملقط الخطاب
۱۲۴	نافع الانسان	۲۹	ملخص
۱۳۵	نامه آصفجاه	۵۱۸	ملمعات فائز
...	نامه های طایفه داران و خویشاوندان	۶۴۵	منازل الطریقه
۱۳۱		۲۷۸	مناظرات خمس
۶۵۶، ۴۳۹	نان و حلوا	۱۳۳	مناظره باده و بنگ
۵۰۱	نتائج الافکار	۱۳۸	« شب و روز (اسد)
۷۴۷	نثر الخصایل	۱۳۸	« گل و مل
۱۲۷	« محمد رفیع باذل	۵۱۷	« مور و مگس
۵۱۷، ۲۹۹، ۱۳۱	نزهة الارواح	۱۷۸	منبع الفيوض (شرح فارسی کافیه)
۵۷۷	« المجالس	۳۲	منتخب
۳۲۲	نسب نامه ائمه اربعه	۴۹۹	منتخب رام نرائن
۱۳۸	نسب نامه ها	۴۴۵	« اللغات
۲۷۶	نسخه فواید	۳۹۶	منشآت محمد افضل سندی
۵۰۳	نشآت القدمس	۱۲۹	منشور نامه درویش بهاری
۱۴۳	نشان کتابداری	۸۳۵، ۵۹۹	منطق الطیر
۲۸۵	نصاب الاحتساب	۱۳	منظومه ای در تجوید
۳۴۵	« اظفری	۱۷	« در قواعد املا (قرا)
۳۱۹	نصایح الملوك	۱۷	« در مخارج حروف
۴۹۸	نصیحت الملوك	۱۷۱	« کلامی و فقهی
۱۳۶	نصیحت نامه میرزا هادی لاری	۲۳۹	من لکن
۶۴۵	نعت ملت	۱۲ (چند بار)	منهج الصادقین
۲۱۷	نفحات الانس	۳۱۸	مواعظ الحاج شیخ جعفر
۶۴۵	نفوس القلوب	۴	مواهب علیه
۲۶۷	نقد النصوص فی شرح النصوص	۶۷	موعظه جهانگیری
۵۱۷	نقش بدیع	۸۸۸	مونس الاحرار
۱۸۶	نقض نسج العناكب	۵۹۶، ۵۹۵، ۳۴۱	مؤید الفضلاء
۶۴۵	نکات . . . (جونپوری)	۳۷۸	سهدی نامه
۵۱۸	نکاح نامه	۲۱۴	میزان الاشعار
۵۱۷، ۵۱۶	نل و دمن	۱۶۴	« التوحید
۱۵	نوادر البیان فی علوم القرآن	۱۰۵	« الطب
۸۲۳	نوادر فتاوی	۲۲۸	« المحبت
۲۰۱	نور ربانی در مدخ محبوب سبحانی	۶۷۹	سینا ست

۱۷	وصیت نامه حضرت علی به امام حسین	۵۱۷	نورس خیال
۱۲۷	« عبید زاکانی	۵۱۷	نو روز، مثنوی دربارہ
۱۲۷	« میرزا قاضی شیخ الاسلام		نیشته های عماد الدین مسعود معروف به
۵۶۵	وفات نامه	۸۲	ادبیر کلان
۸۲۸	وقایہ	۵۱۸	نہان نامہ
	ھ	۸۲۸	نہایہ
۷۵	ہدایہ (حاشیہ بر شرح ملا جامی)	۱۶۲	نہایت التوحید
۸۵۲، ۸۴۱، ۸۲۸	ہدایہ (در فقہ)	۴۹۳	« الکمال
۹۰۴	ہدایۃ الرسل	۷۹۶	المسئول
۹۲۶	الہدیۃ السعدیۃ فی معان الوجدیۃ	۸۷۷	نیرنگ عشق (نالی)
۹۱۰	ہژدہ مسہاتم	۶۳۹-۴۰، ۶۳۵	نی نسہ
۷۶۰	ہفت اقلیم		و
۵۱۷	« بیگر	۶۴۵	واردات الجتابق
۵۲۶	« کشور	۲۳۳	والدیہ
	ی	۳۷۸	وام حق
۱۲۹	یادداشتہای تاریخی	۲۱۰	وجودیہ
۱۹۹	یاقوت الحمرا فی فضل العاشورا	۲۵	وجزہ
۵۲۷	ید بیضا	۴۹۳	وسط الحیات
۳۷۸	یوسف نامہ	۵۱۷	وصف بہار
۵۱۶، ۳۴۵	یوسف و زلیخا	۵۱۸	« گنہای ہندوستان

فہرست نام مؤلفین و مترجمین و شارحین

		آ		
۱۷۳	ابراہیم بن فضل اللہ			
	ابراہیم بہاری بن عبد الغفار حسینی			
۶۴	سبزواری		آخوند درویزہ ننگرہاری ۱۸۴، ۱۹۶	
۶۴۵	ابراہیم تتوی		(مکرر)، ۲۰۸، ۷۷۰	
۶۹۲	ابراہیم خان مبارز الدولہ	۷۹۷	آذر بیگدلی، لطف علی بیگ	
۲۳۱	ابراہیم گادر الہی		آرزو شاعجمان آبادی، سراج الدین علی	
۳۷۷	ابری سیوستانی، ابراہیم بن نصر اللہ	۸۰۳، ۵۹۴، ۳۲۹	خان	
۷۳۸	ابن اعثم کوفی	۸۰۱، ۴۷۰، ۴۶۱	آزاد بلگرامی، غلام علی	
۸۷۶	ابن بابویہ	۵۶۵	آزاد کشمیری، میرزا ارجمند	
۳۶۱	ابن حاجب	۴۷۰	آزاد لاهوری، فقیر سید عزیز الدین	
۳۶۴	ابن حسام، کمال الدین بن جمال الدین		آشتیانی = ہدایت اللہ بن میرزا محمد حسین	
	ابن حسام، محمد بن حسام الدین خوافی	۴۴۹	آشنہ، عنبر شاہ خان	
۵۶۷	قمہستانی	۴۷۱	آصفی راسپوری، عبد الجبار خان	
	ابن خاتون عاملی، شمس الدین ابوالمعالی	۴۷۱	آصفی قمہستانی	
۸۰۶	محمد	۸۲۴	آصفی ملکا پوری، محمد عبد الجبار	
۳۰۹، ۳۵	ابن سینا	۴۷۱	آفتاب، علی گوہر، شاہ عالم ثانی	
۲۴۴	ابن عربی	۶۵۵، ۶۴۱، ۴۷۲	آفرین لاهوری، فقیر اللہ	
۸۵۷	ابن عوض، عمر بن محمد عمر		آقا جانی = سایل کشمیری	
۵۷۵	ابن عماد شیرازی، علاء الدین محمد	۴۱۸	آقا حسین خوانساری	
	ابو ابراہیم اسماعیل بن محمد عبداللہ	۴۲۸	آگاہ مدرامی، محمد باقر = باقر آگاہ	
۲۰۸	مستعلی	۳۹۴	آگہی	
	ابو اسحاق ابراہیم بن اسماعیل بن فیروز		آملی = شمس الدین محمد بن محمود	
۸	بن شیبان		= عزالدین بن جعفر بن شمس الدین	
	ابو بکر بن المطہر بن محمد ابو قاسم			
۱۴۲	جمالی یزدی			
۲۹۳	ابو بکر رکن الدین مذکر سندی	۴۷۲	ابراہیم ادھم	
۱۰۰	ابو بکر صدیق ناگوری	۱۷۲	ابراہیم استرآبادی بن ولی محمد	
۷۵۵	ابو الجواد محمد مصری	۷۱۸	ابراہیم بن جریر	

	ابو الحسن بن سید مہری	۷۷۷	ابو الفقراء، بابا نصیب الدین غازی
۷۹۵	ابو الحسن حسین فرامانی	۴۷۶	کشمیری
	ابو الحسن خرقانی	۲۹۴، ۲۴۷	ابو الفیاض ناصر الدین محمد عیسیٰ
۷۸۹	ابو الحسن داعری نقشبندی	۶۱۶	قادری
۲	ابو الحسن علی مدائنی	۶۷۳	ابو التاسم محمود بن حسن جیہانی
۷۷۰	ابو الحسن غزنوی	۶۱۰	ابو المعالی لاہوری
۶۸۳	ابو الحسن قادری	۲۵۵	ابو المعالی نصیر الدین نصر اللہ شیرازی
	ابو حنظل عمر نسفی	۱۸۲	ابو المنافخر نظام الدین محمد ہادی
	ابو الخیر	۴۷۲	الحسینی = محمد مہدی خان
۱۷۶	ابو الخیر بن غیاث الدین	۵۱	ابو المکارم
	ابو الخیر قتی الدین محمد فارسی	۳۷	ابو منصور سعید بن محمد قطان غزنوی =
	ابو روح محمد ربیع بن منصور گرگانی	۱۲۴	ابو نصر سعید بن ابی قاسم
	ابو سعید حسن بیہقی سبزواری	۳۱۵	ابو نصر احمد بن محمد بن احمد
	ابو سعید علی قریشی	۸۱۶	ابو نصر بدر الدین محمود فراہی
	ابو سعید مجددی	۲۸۴	ابو نصر سعید بن ابی قاسم نوری
	ابو طالب حسنی ہمدانی	۸۴۱	ابو نصر محمد قطان غزنوی = ابو نصر
	ابو طالب حسینی تربتی	۷۲۲	سعید بن ابی قاسم ابی بکر محمد بن
۲۰۸	ابو طالب خان تبریزی اصفہانی	۶۹۲	ابراہیم کلابادی
۱۶۳	ابو طاہر، حکیم	۶۷۶	ابی جعفر محمد صادق
۸۰۸	ابو طاہر بن کمال سلطانی	۸۳۶	ابی عبد اللہ محمد بن اسماعیل بخاری
	ابو عبد اللہ زکریا بن محمد قزوینی	۶۹۳	ابی الفرج اسماعیل بن محمود برہانپوری
	ابو العلاء احراری اکبر آبادی	۲۵۰	
۸۸۳	ابو علی حسینی	۱۸۵	
۱۴	ابو علی مجسن تہوخی	۶۷۳	ابی محمد قاسم شاطبی
۴۷۳	ابو علی محمد ارتضا علی خان بہادر		اثر لاہوری، شفیعا
	صفوی گویاسوی	۸۷۳، ۱۷۰	اثر شیرازی = اثر لاہوری
۶۲۵	ابو علی محمد بن محمد بلعمی	۷۰۷	احمد، شیخ
۸۲۵	ابو عیسیٰ محمد	۷۵۷	احمد ابو قاسم بن احمد طایفی
	ابو الفتح رازی	۱۷۲	احمد استر آبادی بن تاج الدین بن
	ابو الفتح گیلانی	۳۹۰	سیف الدین
	ابو الفتح محمد بن مظفر الدین محمد		احمد بخش پیشاوری
	شیخ مکی	۲۱۲	احمد بن عبد اللہ
	ابو الفضل علامی بن مبارک	۶۸۲، ۴۱۵	احمد بن یوسف
۹۴		۷۰۲، ۷۰۱	احمد بن یوسف شریف

۹۳، ۷۴	اسمعیل گرگانی	احمد بہبہانی بن محمد علی ۳۸،
۴۷۴	اسیر (اصفہانی نیست)	۸۴۳، ۱۸۵
۴۷۴	اسیر اصفہانی	۸۷۲ احمد تیمی بن محمد بن ابراہیم
۶۲۰	اسیری لاهیجی	۴۷۳ احمد جامی، ابو نصر احمد
۳۹۵	اشرف خان میر محمد الحسینی	۲۹۶ احمد رمجی
۲۵۹	اشرف الدین جہانگیر سمنانی	احمد ژندہ پیل = احمد جامی
۱۲۶	اشرف علی خان، ندیم	احمد سرہندی، مجدد الف ثانی
۶۱۴	اشرف مازندرانی	۲۶۳، ۲۷۰، ۲۷۳، ۱۷۵، ۲۲۰، ۲۱۷
۶۵۸	اشرفی	۸۱۸ احمد سعید مجددی
۴۷۴	اصغر قادری، اسجد علی	۶۷ احمد شاہ ہندی
	اصیل الدین واعظ ہروی، سید عبداللہ	۱۹۸ احمد شیخ الہند گیلانی قادری
۶۹۷	حسینی	۵۱۱ احمد صفی پوری بن عبدالرحیم
۳۴۵	اظفر لکھنوی	۲۳۵ احمد صوفی شطاری
۷۹۸	افضل بیگ قاقشال اورنگ آبادی	۱۶۶ احمد طوسی بن محمد بن محمد
	اقبال = محمد مہدی	۱۴۳ احمد عاملی
	اقدس، رضی بن نور الدین موسوی شوشتری	۷۰ احمد علی جونپوری
۴۱۹	اقلیدس	۸۸۲ احمد علی بن محمد موسی
۲۶	اکابر خان، علی اکبر بن محمد اسین	۷۶۵ احمد علی موسوی
۴۱۷	اکبر بادشاہ	۷۴۷ (مکرر) احمد غفاری بن محمد
۳۲۱	اکبر حافظ محمد ہروی = محمد حسین حافظ	احمد قندھاری (احمد بن اسماعیلی)
۳۶۵	اکبر علی الہ آبادی	۲۲۱، ۲۲۰
۷۳۶، ۴۷۵	اکبری، دیوان امرناتھ	۵۸۷ احمد کابلی، حاجی میر سید
	اللہ بخش = احمد بخش پیشاوری	۳۱۲ احمد کبیر
۳۴۳	اللہ داد فیض بن علی شیر سرہندی	۲۲۱ (مکرر)، ۲۲۲ احمد کشمیری
۸۴۹	اللہ یار بن اللہ قلی بخارائی	۹۵ احمد نگر، فرمانروای . . .
۶۹۴ (مکرر)	اللہ یار عثمانی بلگرامی	۸۵۵، ۸۴۴ اختیار ہروی
۸۸	امام بخش، احمد اللہ کیرت پوری	۸۹۴ ارسطاطالیس ثانی
۴۵۳	امان اللہ	۱۴ اسحاق بن صالح
	امان اللہ حسینی = خان زمان بہادر خان	اسلم
	امانت (امانت رای امانت لعل پوری؟)	۶۷۲ اسماعیل بن عبدالستار
۹۰۹	امانت علی بن عباد اللہ	۸۲۵ اسمعیل بن لطف اللہ باخرزی
۳۸۷		۸ اسمعیل بن ابن ابراہیم بخاری
		۶۹ اسمعیل بن یعقوب دہلوی

	امر سنگھ	۴۰۹	بجی سنگھ = جی سنگھ
۲۲۲	امر ناتھ = اکبری		بیج کشمیری، ابو محسن شعری
	املا	۴۷۵	بحر العلوم = عبدالعلی محمد
۶۱۸	امید ہمدانی	۴۷۵	بخش اللہ نامی بنی امرائیلی
۳۱۰	امیر حسینی ہروی	۲۳۸، ۲۷۹، ۵۷۶	بدر، ابو بکر احمد بن محمد بن علی
۴۷۷		۵۸۷	بدر چاچی، بدر الدین
۳۸۳	امیر حیدر حسینی بلگرامی	۳۷۱	بدر الدین
۱۹۷	امیر خورد کرمانی	۷۸۲	بدر الدین امحاق دہلوی
۶۷۳	امینای قزوینی	۷۰۳	بدر الدین انصاری
	امین الزوالہ	۱۰۰	بدر الدین بن رکن الدین = بدر رکن
۸۸۸	انشاء اللہ خان انشاء	۳۵۷	بدر الدین جاجرسی
۳۰۶	انوار اللہ قندھاری دکنی	۸۲۳	بدر الدین علی خان، محمد والی
۷۶۳	انوری ایبوردی	۴۷۶	بدر الدین محمد شبلی حنفی
	انوشیروان	۳۰۹	بدر الدین مظہر بن قوام = محمد بن قوام
۸۱۲	اوحدی پنجابی، خواجہ محمد غلام		بدر رکن مذکر مندی
۳۰۳	فخر الدین	۴۷۷	بدھ سنگھ . . . بن رای
۳۷۷	اوحدی مراغہای، رکن الدین	۵۶۰	بدیع الزمان مہابت خانی، رشید خان
۳۴۳	اولاد حسین شادان بلگرامی	۳۳۷	بدیعی
۵۶۰	اہلی شیرازی	۵۹۹، ۵۸۱، ۴۷۷	برزو قوام الدین زردشتی
۴۷۸	ایوب قریشی لاہوری	۶۳۷	برکت دہلوی، محمد برکت اللہ خان
۷۲۳			برہان بن حسن
۲۶۶			برہان الدین چشتی
۶۵۰			برہان الدین شاہ
			برہان الدین عطاء اللہ بن محمود مشہدی
۴۶۱	بابا افضل کاشانی	۴۷۵، ۱۰۵۴، ۱۰۵۱	
۱۸۲	بابا داود خاکی کشمیری	۸۳۵	
	بابا داود مشکوتی کشمیری	۸۳۵	
	بابا نصیب کشمیری = ابو الفقراء بابو جان		
۴۱۹، ۳۹۰		۲۹۱	برہمن لاہوری، چندر بہان
۴۷۸		۵۶۶، ۵۴۳	
۳۰۹	بازل مشہدی		بزرجمہر
۵۱	باقر آگاہ = ۲۹۱ = آگاہ مدراسی		بسنت راج
۳۹۷	باقر علی شاہ نقوی بخاری، حمید الدین	۱۸۰	بشارت علی
۲۹۹	باقیای نائینی، عبدالباقی	۵۷۲	بشن داس
۴۴	باقی کولابی، حیات جان	۶۶۶	بطلمیوس
۴۷۸	بالا رام، حشمت رای جانباز	۳۳	بقا - بقایی
	بایزید البستکی، عبدالرشید	۶۹۵	

پ		ت	
۹۰۸	پران چند	۵۴۶	بنابی ہروی، کمال الدین شیر علی
۳۷۸	پران ناتھ ملتانی	۷۴۰	بندرا بن پسر بہارا مل
۳۹۸	پرشوتم داس	۹۱۸، ۶۴۱	بنوالی داس ولی
۳۱	پنجابی	۸۷۸	بولاق نقشبندی
۵۱	پندت راج	۲۳۸	بہاء الحق و الشرع والدین
۲۷۷	پیر محمد لکھنوی	۹۰۳	بہادر سنگھ بن صورت سنگھ
		۲۶۴	بہادر شاہ قادری بہا کری
		۶۲۹	بہاء الدین شیخ
			بہاء الدین بن ابراہیم عطاء اللہ انصاری
۹۱۹	تاج الدین بن معین الدین ملکی	۸۷۰	قادری شطاری حسنی
	تاج الدین مفتی الملکی = تاج الدین بن معین الدین ملکی	۲۹۶	بہاء الدین بن شیخ عنایت
۱۲۸	تاج الدین ملتانی	۸۱۳	بہاء الدین زکریا ملتانی
	تاج المعالی = تاج الدین بن معین الدین ملکی	۲۹۵	بہاء الدین محمد بن ابراہیم ترمذی
۱۳۷	تایب، محمد علی		بہاء الدین محمد عاملی ۲۷، ۴۲، ۱۴۳
۵۷۷، ۴۸۰	تایب کابلی، فرمان علی	۸۸۵، ۸۲۱، ۸۰۶، ۶۵۶	
۶۵۰	تجلی شیرازی، علیرضا	۸۸۱	بہاء الدین محمود
۷۲۱	تجلی علی شاہ، معین الدین علی تجلی	۵	بہاء الدین محمود بن ابراہیم
۷۴۸	تربیت خان	۸۵۳	بہاء الدین یوسف
۰۲۰۱، ۱۹۷	ترکہ اصنہانی، صابن الدین علی	۳۷۳، ۳۵۶، ۳۲۸	بہار، تیکچند
۰۲۶۱، ۲۵۱، ۲۳۷، ۲۳۴، ۲۱۴، ۲۰۷		۶۶۳	بہلول
۲۸۱، ۲۷۸، ۲۷۷، ۲۶۳		۴۷۹	بہلول شاہ
۵۹۸	تسکین مرید محمد اکرم قادری	۵۱۴	بہلول کول برکی جالندھری
۵۷۸	تسلی	۱۲۱	بہوہ خان بن خواص خان
۶۱۵	تسلی اسٹر آبادی، میر معصوم	۳۴	بہاسکرا اچاریہ
۴۴۹	تسلیم، محمد کبیر خان	۳۹۷	بہاگ چند
۴۸۰	تسنیم، محی الدین حسین	۴۴۰	بیخبر بلگرامی، عظمت اللہ
۳۵۴	تمنا، محمد حسین	۳۹۴	بہوپت رای
۷۱۰	توکل بیگ بن تولک بیگ	۴۷۹، (مکرر) ۲۲۲	بیخود، سیتل سنگھ
۷۲۲	تیمور کور نان	۴۴۸، ۴۲۹، ۳۹۷	بیدل، میرزا عبدا القادر
		۶۴۳، (مکرر) ۶۰۱، ۵۶۷، ۴۷۹	
			بیکتا = واقف بتالوی
۴۸۰	ثابت الہ آبادی، محمد افضل	۳۴	بیم راج بن نین سکھ
۴۸۱	ثاقب، میر		

۱۰۹	حسن علی بن قاسم علی	۷۷۴ ، ۷۶۹	چشتی
۶۵۱	حسن قادری مرید شاہ محمد	۳۹۹	چنا لعل
۶۶۵	حسن کاشی	۹۰۹	چندر مین بن کاشی داس ٹھا کر پوری
۲۸۰	حسن محمد	۱۲۹	چمچمل
۶۷۹	حسن میمندی		
۱۲۰	حسین (یا حسینی)		
۶۵۸	حسین بخش رحمانی	۸۹۲	حاجی حسن
۶۷۳	حسین بن اسعد دہستانی	۷۲۰	حاجی خلیفہ، مصطفیٰ بن عبد اللہ
۲۳۴	حسین بن حسن	۱۸	حاجی زبردست کاکر بن کرم خان
۴۶۶	حسین بن محمد نیشاپوری	۸۵۸	حاجی سید محمد
۶۵۲	حسین فارغ بن حسن	۶۲۵	حاذق مرید شاہ نظام الدین
۱۲۰	حسینی (یا حسین)		حافظ (معلوم نیست شیرازی است یا کسی دیگر)
	حسنت رای = بالا رام	۶۵۸	حافظ شیرازی، شمس الدین محمد
۳۵۵	حفظ اللہ		
۲۱۷	حقایقی بن احمد	۵۷۸ ، ۴۸۴	
۱۳۶	حقداد درانی بارکزی	۱۵	حافظ کلان بن بدر الدین قاری بخاری
۴۶۷-۶۸	حقیری ہروی، شہاب الدین احمد	۱۷۰	حافظی (حافظی حکاک کرمانی؟)
۴۵۱	حقیقت ، حسین شاہ	۳۲۴	حالی شاہ اصفہانی
۸۷	حکیم بینا، عبدالکریم	۱۹۹	حامد الفقیر بن اکمل البرہان حامد
۲۳۲	حلاج، حسین بن منصور	۸۴۹	حامد قاری سہروردی
۳۶۳	حمایت علی لکھنوی	۹۱۲	حبیب اللہ
۱۴۵	حمد اللہ مستوفی	۱۵۵ ، ۱۵۰	حبیب اللہ بن فیض اللہ قندھاری
	حمزہ بن محمد سعید حسینی رضوی ۱۷۱	۴۹۰	حسرت
۱۷۱	و شاگرد او	۴۹۱	حسن
۶۰۲	حمید یا حمیدی		حزین لاهیجی، محمد علی ۵۶ ، ۱۸۳ ، ۴۸۹
۷۰۳	حمید کشمیری، حمید اللہ	۷۹۹ ، ۷۹۸ ، ۵۶۲	
	حمید الدین = باقر علی نسوی	۶۹۸ ، ۶۵۳ ، ۲۴۹	حسن بصری
۲۹۹	حمید الدین خان بہادر عالمگیر شاہی	۸۳۲ ، ۱۷۷	حسن بن امان اللہ دہلوی
	حمید الدین ناگوری (م ۵۶۰) ۶ ، ۵ (مکرر)	۶۰	حسن بن خواجہ محمد ناکا پوری
۸۸۱ ، ۲۳۹		۱۷۱	حسن بن سلیمان سلیمی تونی
۶۱۲	حمیری، ابی ہاشم اسماعیل بن محمد	۵۵۳	حسن بن فتح اللہ
۳۵۶	حیدر نلی بن شجاع الدین	۶۹۵	حسن زمان
۴۹۱	حیدر فرخ آبادی، محمد ولی	۴۹۰	حسن سجزی دہلوی
		۸۹۳	حسن علی، شاگرد . . .

ح

۱۵۵	خیر الدین ثانی، محمد معین الدین	۷۱۴	حیدر سلک کشمیری، رئیس الملک
۸۹۳	خیر الدین سرخاب	۴۹۱	حیران، ارشاد علی
۱۹۵	خیر الدین سوزقی		
			خ
			خادسی، نظام الدین ۳۷۷، ۳۷۸ (مکرر)،
		۴۰۶	
	داتا گنج بخش = علی بن عثمان ہجویری	۷۴۶	خانی خان نظام الملک، محمد ہاشم
۴۹۴	دانش مشہدی، میر رضی	۵۵۸، ۴۹۲	خاقانی شروانی
۳۹	دانیال	۴۹۲	خاکی (صاحب دیوان)
۵۶	داود بن یار محمد	۴۷۹	خاکی (گرد آورندہ دیوان بیخود)
۱۰۲	داود خان بن خدا یار خان		خان زمان بہادر خان مراد خان
۸۵۸	داود قلی بن رجب علی	۳۹۶	فیروز جنگ، امان اللہ حسینی
۱۰۷	دوائی شیرازی	۲۶	خاوری
	درد دہلوی، خواجہ میر درد ۲۲۳ (مکرر)		خسرو دہلوی ۲۰۵، ۳۴۶، ۳۷۶، ۴۹۲،
۲۵	دولت رای بن صحبت رای		۵۴۰، ۵۵۵، ۵۷۲، ۵۹۹، ۶۰۷، ۶۴۲،
۷۹۹	دولت شاہ سمرقندی		۶۴۹، ۶۶۴، ۶۷۶،
۳۱۶	دولت خان گوالیاری		خسرو، ضیاء الدین
۲۶۱	درویش علی بن یوسف کرکھری	۳۲۹	خلدی، عبدالرحمن
۱۲۱، ۱۰۱	درویش محمد ایمن آبادی	۴۹۳، ۳۳۳	خلیفہ = سید میرزا لکھنوی
۶۳۶	درویش محمد بخارایی		خلیفہ شاہ محمد
۲۵۴، ۲۴۶، ۱۵۹	درویس محمد قادری	۳۸۸	خواجگی احمد، احمد کاسانی ۲۲۳ بعد
۶۳۷، ۲۷۴، ۲۵۸			خواجہ امام ابراہیم
۵۸۳	دلراج	۷۲۵	خواجہ بن احمد محمود
۷۲۸	دلشاد پسروری، دل محمد	۸۵۷	خواجہ خورد (شاید محمد عبداللہ بن
۳۲۷	دہاروال، قاضی خان بدر محمد دہلوی		محمد باقی باللہ)
۳۹۹	دیا رام	۲۰۹	خواجہ میر ہروی
۶۸۵	دیا داس گاندی	۷۲۹	خوافی، مولانا
۴۹۳	دید مل بن سہتہ چتمل سرہندی	۵۷۳	خواند میر ہروی، غیاث الدین محمد
		۷۲۶	خوب اللہ الہ آبادی، محمد یحیی
		۲۵۶	خوشحال رای
		۴۸	خیالی، خیالی رام
		۳۹۰	خیام نیشاپوری
		۴۹۳	خیر اللہ حقانی
		۶۹	
			ذ
۴۹۴	ذره اصفہانی، عبداللہ		
۹۱۴	ذکا		
۴۰۸	ذکا، خوب چند		
	ذوق لکھنوی، شیو پرشاد (صاحب دیوان		
۴۹۴	ذوق)		

رکن الدین (مرید نصیر الدین محمود چراغ دہلی) ۸۳۶	رکن الدین حسین بن عالم = ادیر حسینی ہروی	۸۸۱	راجا بنسی، بہاء الدین محمود
۲۵۴	رمز الدین قادری دیوبندی	۴۹۵	راجا دہلوی، یوسف حسینی
۳۸۷	رنجور، علی بخش	۶۸۴	راج کرن بن بہوانی داس فدایی خانی
۴۵۲	رنجپور داس جونپوری بن رنجیت داس	۱۴۴	راجیش راو برہمن
۶۲	رنگین دہلوی، سعادت یار خان	۵۸۲	راحت قریشی، خدا بخش
۹۱۳	روپ نراین بن ہری رام سیالکوٹی	۳۲۲، ۲۳۱، ۱۵۸	راز الہی، برہان الدین
۸۹۸	روشن علی، سید	۸۰۵	رازی، امین محمد
۲۷	روشن علی بن عبدالرسول جونپوری	۸۸	رازی، شاہ بہاء الدولہ ترشتی
۸۹۷، ۳۶۷	ریاض علی بن قنبر علی	۷۷	رازی، محمد بن زکریا
۴۴۵	ز	۲۳	رازی، محمد علی بن شاہ قلی
۱۶	زاہد بخاری	۴۶۴، ۲۱۷	راقم، محمد حسین قادری
۸۵۵	زاہد بسطامی	۹۱۹	رام داس
۳۶۰	زرادی، فخر الدین	۳۱۰	رای صاحب
۶۹۵	زکریای رازی	۲۶	رجب علی بیگ بن فاضل بیگ
۵۳۹، ۴۹۵	زلالی خوانساری، محمد حسن	۷۲۷	رحمت خان حافظ الملک بن شاہ عالم
۶۵۴، ۶۴۲، ۵۹۷، ۵۸۵، ۵۷۳، ۵۶۴	زمہری خیر آبادی، محمد جعفر	۷۸۳	رحیم بخش فخری
۴۳۸	زہگیری کشمیری، محمد حسن ۱۳۷	۷۳	رستم جرجانی
۴۹۶	زین العابدین ابراہیم آبادی	۷۱۶	رستم علی بن محمد خلیل شاہ آبادی
۴۸۷	زین الدین عطار زادہ	۸۲	رضا علی خان حیدر آبادی
۷۲	زین الدین محمود بن عبدالجلیل واصفی		رضا لاہوری = آزاد لاہوری
۶۹۱	ہروی		رضی الدین محمد بن امین الحسینی تفرشی
	زین العابدین بن مسلم مازندرانی حائری	۱۳	رفعت
۸۳۱ (مکرر)	زین العابدین حسینی	۶۶۴	رفعت، محمد علی
۸۸۴	س	۳۱۸	رفعت، محمد غلام جیلانی
	سام میرزا صفوی	۴۴۹	رفیع الدین ابراہیم بن نور الدین توفیق شیرازی
۷۹۷	سابل کشمیری، محمد سعید	۷۲۰	رفیع الدین محدث دہلوی
۴۹۶		۷۶۲، ۱۸۴	رفیع الدین محمد واعظ قزوینی
		۲۹۰	رفیق کشمیری، محمد رفیق لالہ جو
		۵۸۱	رکنا کاشانی، رکن الدین سعید مسیح
		۶۱۵	

۶۰۰	سلمان ماوجی، جمال الدین ۴۹۹، ۵۶۱	سایلی شیرازی = سایلی کشمیری	سہیت لکھنوی، لالہ سکھراج ۴۹۶، ۶۰۶
۱۷۶	سلمی مدراسی، محمد سعید	۶۹۶	متل چند
۶۱۵، ۵۰۰	سلیم تہرانی، محمد قلی	۴۲۳ (نیاز نامہ)	سجان رای
۵۶۳	سنائی غزنوی	۲۹	سجان رای (مؤلف خلاصۃ السیاق)
۶۸۵	سندر لال بن سکھ لال		نیز: سجان منگہ
۴۴۹	سنو خان		سجان سنگھ دھیر بتالوی (سجان رای)
۵۰۰	سودا دہلوی، محمد رفیع	۷۲۷، ۳۰۰	
۳۶۵	سہیلی	۶۲۵، ۴۹۷، ۴۹۶	سجانی استر آبادی
۸۸۲	سید الحسینی	۳۷۹	سخاوت حسین
۸۹	سید میرزا لکھنوی، خلیفہ	۳۹۹	سخاری نعل
۲۳۴	سیف اللہ حسینی قادری	۵۶۸	سید الدین منزوی
۳۰۱	سیف ظفر نوبہاری	۳۶۰	سراج الدین
۶۶۹	سیفی، سیف اللہ	۳۷۱	سراج الدین بودھی
۴۶۰	سیفی عروضی بخارایی	۸۳۹	سراج الدین محمد بن محمود سجاوندی
	ش	۸۰۲	سرخوش، محمد افضل
۵۰۱	شاہ پور	۴۹۷	سرسد، سعید
۵۰۰، ۱۴۱	شادان، چندو لعل	۴۲۰	سعد اللہ خان
۷۰۴	شادان بلگرامی، بساون لعل	۸۷۷، ۵۰۳، ۴۵۳	سعد الدین احمد کابلی
	شاگر = حسین بخش رحمانی	۲۹۴	سعد الدین امن آبادی
۷۱۰	شاگر خان بن لطف اللہ خان	۱۶	سعد الدین محمد حموی
۳۲۱	شاہجہان پادشاہ	۱۴۶	سعد الدین مسعود تفتازانی
۵۹۶	شاہ جیون، مرید . . .	۴۹۷، ۴۴۲، ۳۱۹، ۲۴۰	سعدی شیرازی ۲۴۰، ۳۱۹، ۴۴۲، ۴۹۷
۸۲۰	شاہ طیب بن نعمت اللہ بلگرامی	۶۱۷، ۶۰۰، ۵۴۷	سعدی شیرازی ۲۴۰، ۳۱۹، ۴۴۲، ۴۹۷
	شاہ عالم ثانی = آفتاب	۷۵۶	سعید الدین محمد بن مسعود کازرونی
۴۱۰، ۴۰۷	شاہ محمد گھرتلی میالکوتی	۸۸۱	سعید عاصی کشمیری
	شاہ میرزا، ابو المفاخر نظام الدین محمد	۴۹۹، ۱۴۴	سعید نفیسی
	ہادی الحسینی مخاطب بہ موسی	۱۰۹	سکندر
۸۷۸-۷۹	رضا خان	۴۹۹	سلطان افشار، محمد جعفر
	شاہ میرزا = محمد مہدی خان استرآبادی	۲۵۶، ۲۳۷	سلطان باہو قادری
۵۴	شاہمیری، ہبت اللہ شیرازی	۹۱	سلطان علی طبیب خراسانی
	شاہ نواز خان ہاشمی دہلوی، عبدالرحمن	۶۹۶	سلطان محمد بن درویش محمد بلخی
۷۴۳			

۳۳۴	شکر اللہ بن دولت خان	۵۶۱	شاہ نیاز کشمیری
۱۸۸	شکل، مصر سوانی	۶۱۹، ۵۴۷، ۵۰۱	شاہدی نیشابوری
۸۲۳	شمس (بن محمد یا نور) بن کمال	۶۲۶، ۵۰۱	شاہی
۷۸۶	شمس الدین	۵۰۱	شاہی بدخشی
۶۴۷	شمس الدین تبریزی	۵۰۲	شاہی سبزواری
۴۳۳	شمس الدین محمد بن قیس رازی	۴۳۹	شاہان، محمد اعلم خان
۱۴۵	شمس الدین محمد بن محمود آملی	۵۴۵	شایق، کرم علی
	شمس الدین محمد حسینی موسوی رضوی	۳۶۹	شایق قریشی، نذیر الدین حسن
۱۷۹		۴۴۹	شجاعت
۵۶۶	شمس الدین محمد سمرقندی	۵۷۸، ۵۰۲	شجاع کابلی، شجاع الملک
۵۷۶	شمس الدین محمد شریف قریشی	۷۴۸، ۶۵۱	
۳۴۶	شمس الدین مفتی نقشبندی	۸۴۲	شرف بن محمد العطائی
۹۰۶	شنکر آچارج	۶۰۹	شرف الدین ابی عبداللہ محمد بوضیری
۴۸	شنکر جوشی	۲۷۵، ۲۵۰، ۱۹۵	شرف الدین احمد سنیری
	شور عشق = سعد الدین احمد کالی	۸۵۴	شرف الدین بخارائی
۷۲۳	شوق راسپوری، محمد قدرت اللہ		شرف الدین بو علی قلندر پانی پتی ۲۷۱
۵۰۴	شوکت بخارائی، محمد اسحاق	۶۲۶	
	شہاب، شہاب الدین، شہابی، (یکنفر)	۴۲۵	شرف الدین حسن بن محمد راسی
۲۲۳، ۵۰۴		۲۸۲	شرف الدین حسین
۲۲۹	شہاب الدین	۷۳۵	شرف الدین علی یزدی
۱۱۹۰، ۴	شہاب الدین احمد دولت آبادی		شرف الدین محمد (محمد شریف)
۸۲۱، ۱۶۷		۶۷۷	کاشف شیرازی
۱۹۱، ۲۰۷	شہاب الدین سمہروردی	۵۵۲	شریف
۵۱	شہاب الدین ناگوری بن عبدالکرام		شریف جرجانی، میر سید ۱۱۲۶، ۱۴۶ (مکرر)
	شہاب المنشی، محمد بن علی بن جمال	۳۷۲، ۳۶۲، ۲۳۶، ۱۷۹، ۱۵۳، ۱۴۹	
۴-۴	الاسلام	۷۰۹	شریف راقم، میر سید
۲۰۰	شہباز خان سلمی	۲۷۵	شریف صراف
۶۳	شہر یار بن بہمنیار	۷۸۹	شعری کشمیری، ابو محمد حسن
۸۱۳	شہید اول، ابی عبداللہ محمد		شفائی اصفہانی، مظفر بن محمد حسین
۱۴	شیخ الاسلام، محمد	۲۹۲، ۱۱۰	
۳۱۷	شیخ جعفر	۵۰۲	شفائی اصفہانی، شرف الدین حسن
	شیخ لائب = نظام جمال	۱۲۳، ۱۱۲، ۱۰۳	شفائی خان، فضل علی
۲۰۰	شیخم بن مولانا لان	۵۷۱	شفیع اللہ اللہی قادری

۳۲	صلاح الدین، محمد	۷۶۵	شیخ محمد بن درویش علی مشہدی
۴۴۱	صلحی	۴۵۶، ۳۵۵	شیدا، نوازش علی خان
	صمد کشمیری، غلام غوث صمدانی ۱۹۲،	۳۳۶	شیر خان سور
۶۲۷، ۶۰۸، ۲۴۶		۸۰۴	شیر خان لودی
۹۱۲	صوفی شریف	۳۸	شیر محمد بن حسین ہزارہ ای
۴۴۸، ۴۳۰	صہبائی دہلوی، امام بخش	۷۵۴	شیر محمد بن علی محمد ملتانی
	ض	۷۱۲	شیو پرشاد
	ضیاء	۱۴۰	شیو نراین
۹۲۳	ضیاء الدین برنی		ص
۷۱۱	ضیاء الدین محمد بن سعد اللہ حسینی	۵۰۴	صابر، صابری (یکنفر)
۸۴۶	ضیاء الدین نخشی ۱۱۵، ۲۳۳، ۴۲۷، ۶۸۱	۱۶۰	صاحب جان، محب علی
۸۷۵		۷۰۵	صاحب حضرت، غلام مرتضیٰ
	ط	۸۹۵، ۳۰۷، ۲۸۹، ۲۴۷-۴۸	صادق (امام)
۵۰۸	طالب آملی، محمد	۸۹۹	
۲۱۸، ۱۹۴	طامۃ الکبریٰ، نجم الدین احمد	۴۶۶	صادق رکنی عاشق
۹۲۰	طاہر محمد سبزواری	۵۰۵	صادق سرمد
۷۰۷	طبری، ابو جعفر محمد بن جریر	۹۷	صادق علی خان بن محمد شریف خان
۵۷۳، (بتکرار)	طغرا مشہدی ۴۳۲ تا ۴۳۶	۵۰۵	صامت
۶۴۲، ۵۹۷، ۵۸۵		۶۵۳، ۵۰۰	صایب تبریزی، محمد علی
	ظ	۵۰۷	صبا
۳۶۹	ظہور علی بن عنایت علی سردهنی	۵۶۷	صبا کاشانی، فتح علی خان
۴۴۷، ۴۴۱، ۴۳۱، ۴۰۰	ظہوری ترشیزی	۱۷۴	صبغت اللہ عثمانی
۶۲۸، ۵۷۹، ۵۵۱، ۵۰۸، ۴۵۷		۳۳۹	صدر بدر
۵۰۹	ظہیر و ظہیری (یکنفر)	۷۱۵	صدر جہان
۴۱۹، ۳۴۲	ظہیرا بن ملا مراد تفرشی	۶۱	صدر جہان، حسین بن روح اللہ حسینی
۳۵۹	ظہیر بن محمود بن مسعود علوی		صدر الدین بن بدر الدین = صدر بدر
۵۰	ظہیر الدین ابو الحامد محمد غزنوی	۸۳۸	صدر الدین بن یعقوب مظفر کرمانی
۸۵۲	ظہیر گرامی	۲۰۶	صدر الدین محمد قونیوی
	ع		صدیق بن ابو سعید انصاری = جان محمد
۸۱۲	عابد	۳۵۷	صفت اللہ
۸۱۴	عاجز کشمیری، نراین کول		صفی اللہ = محمد صفی اللہ
۵۸۱	عادل بن علی حافظ قاری خراسانی	۳۵۸	صفی الدین بن نصیر الدین ردولوی
		۷۴۶	صلاح (الدین) بن مبارک بخاری

۷۴۰، ۶۲۸	عبدالجلیل بلگرامی	۵۴۲	عارف
۲۳۰	عبدالجلیل لکھنوی	۶۴۱، ۵۵۱، ۵۰۹	عاشق
۸۶۱	عبدالجمیل بن محمود بن محمد الصافی	۵۰۹	عاصی، غلام سرور
۶۴۲	عبدالحمین، شیخ	— ۹۵	عالمگیر پادشاہ، اورنگ زیب
۶۴۶	عبدالحنیف ہاشمی لاہوری	۴۲۱، ۴۱۰، ۴۰۸، ۴۰۱، ۳۹۴	عالی = نعمت خان عالی
(سکر) ۲۲۳، ۱۷۵، ۱۶۹	عبدالحق دہلوی	۷۱۱	عباس خان بن شیخ علی شیروانی
۷۵۶، ۷۵۳-۵۴، ۲۶۷، ۲۴۴، ۲۳۱		۷۵۱	عبدالاحد بن محمد فایق
۰، ۸۰۹، ۷۸۰، ۷۶۴، ۷۵۹		۲۵۹	عبدالاحد سرہندی
۸۶۰	عبدالحق سجاول سرہندی	۳۷۳	عبدالله ۳۶۴ (مؤلف صفوۃ المصادر)،
۱۶۴	عبدالحق محمد سخدوم دستگیر ساوی	(مؤلف ہدایت الصرف)، ۸۳۳ (مؤلف	شجرۃ الایمان) .
۳۹	عبدالحکیم دہلوی بن عبدالرحیم منجم	۳۰	عبدالله بن شاہ منصور فرسی
۳۰۵، ۲۴۲	عبدالحکیم سیالکوٹی	۶۸۳	عبدالله (بن مقنع)
۳۵۳	عبدالحکیم ملتانی	۹۹	عبدالله (بن یوسف علی)
۷۰۴	عبدالحمید لاہوری	۲۵۸، ۲۵۵، ۷	عبدالله انصاری ہروی
۳۲۲	عبدالخالق بن عبدالجمیل غجدوانی	۸۲۸	عبدالله البخشردی الخرافی بن احمد
۳۴۷	عبدالرحمان	۱۶۶	عبدالله شطار قادری
	عبدالرحمان چشتی قادری (مؤلف نفس	۳۲۴	عبدالله صیرفی بن محمود تبریزی
۲۸۰	رحمانی)	۱۸	عبدالله کلیانی بن احمد بن بانزید
	عبدالرحمان چشتی بن عبدالرسول (مؤلف	۳۰۵	عبدالله لبیب سیالکوٹی
۷۹۱	مرآت سداری)		عبدالله محمد بن حسین مصری کلمہ کبود
۳۵۱	عبدالرحمان قصوری	۸۸۹	عبدالله مکی بن حسین بن علی حسینی
	عبدالرحمان لاہوری بن برہن الدین بن	۲۸۰	عبدالله نسفی بن احمد
۱۹	عبدالله	۸۴۵	عبدالله نیازی
	عبدالرحمان بن قاسم بن عبداللہ سعد بن	۸۱۷	عبدالله واعظ ملتانی
۳۲۲	محمد بن احمد	۸۴۳	عبدالله یافعی بن اسعد
۳۳۳	عبدالرحمان بن محمد قاسم قصوری	۷۷۶	عبدالله یزدی بن شہاب
۳۶۱	عبدالرحیم	۱۴۶	عبدالاول بن علاء حسینی زید پوری
۸۴۸	عبدالرحیم بن ابی القاسم گروہری سندھی	۷۵۵	عبدالباسط بن محمد صالح امیتھوی
۳۴۰	عبدالرحیم بن احمد سر بہاری	۴۵۵	عبدالجلیل بن عبدالرحمان
۱۸	عبدالرحیم بن یوسف بن یعقوب	۳۷۵	عبدالجلیل بن کبیر الدین محمد
۲۴۳	عبدالرزاق	۷۶۹	
۵۴۹	عبدالرسول بن شہاب الدین قرشی		
۳۴۵، ۳۳۶	عبدالرشید بن عبدالغفور تنوی		
۷۶۸	عبدالرشید کیرانوی		

عبداللطیف بن عبداللہ کبیر عباسی گجراتی	۳۸۰	عبدالسلام
(مکرر) ۶۳۹، ۵۶۴	۸۲۷	عبدالسلام ساکن خان آره
عبداللطیف بن محمد ہدایت اللہ	۵۵۹	عبدالسلام (لاہوری) بن عبدالکبیر
عبداللطیف بن یوسف	۴۱۵	عبدالصمد بن افضل محمد
عبدالماجد ابراہیم	۳۴۹	عبدالصمد بن کمال بن امیر حاج
عبدالنبی بن عبدالرسول احمد نگری	۶۴۵	عبدالعزیز جونوری بن فخر الدین
عبدالنبی = جامی، عبدالنبی	۱۷۷، ۱۶۷، ۱۵۹،	عبدالعزیز دہلوی ۷، ۱۵۹، ۱۶۷، ۱۷۷،
عبدالواحد بن ابراہیم بلگرامی	۸۳۲، ۷۶۷، ۲۱۰، ۱۱۳، ۱۸۳	عبدالعلی محمد بحر العلوم ۱۵۰، ۱۵۱، ۵۱۳،
عبدالواسع ہانسوی ۲۳۲ (مکرر)، ۳۶۷	۶۳۸	(یک کسی معاصر او)
عبدالوہاب بن محمد غوث ارکاتی	۳۰۹	عبدالعلیم نصر اللہ خان خوبشگی
عبدالوہاب بن عبدالرحمان دہلوی	۸۵۳	عبدالغفار تاشکنندی
عبدالوہاب قدوائی = منعم خان	۶۷۸	عبدالغفور
عبدالہادی بن محمد معصوم	۸۹۲، ۸۹۰	عبدالغنی (حافظ) شروانی
عبدی خوبشگی قصوری، عبداللہ	۱۵۳	عبدالغنی صوفی
عبرت، ضیاء الدین	۸۳۳	عبدالغنی بن ابو طالب کشمیری
عبید اللہ احرار نقشبندی ۲۴۶، ۲۹۲، ۸۷۰	۸۳	عبدالفتاح حکیم، خواجہ عبداللہ تمکین
عبید اللہ بن احمد = عبداللہ بن احمد	۳۱۲	لاہوری
عبید اللہ بن ابو سعید ہروی	۴۵۹	عبدالفتاح گشن آبادی
عبید اللہ بن مسعود	۲۰۱	عبدالقاہر (سندی)
عبید اللہ بن یوسف علی = عبداللہ بن یوسف علی	۲۴۲، (مکرر)، ۲۴۳، ۲۴۴، ۲۶۳،	عبدالقادر جیلانی (غوث الاعظم) ۲۰۱،
عبید اللہ خان شیبانی	۰، ۸۹۱، ۸۸۱، ۳۱۲	عبدالقادر ملتان بن شیخ احمد
عبرت، عبدالمتان	۷۹۲	عبدالقادر بن حسن نظام الدین رویانی
عثمان انصاری نقشبندی جالندھری	۴۳	عبدالقادر بن ہاشم
عثمان بن رحمان قلی طالقانی	۶۵۳	عبدالقادر بن عبداللہ سہروردی
عثمان بن محمد بن محمد غزنوی	۱۹۴	عبدالکریم
عثمان الثمانی	۵۹۵	عبدالکریم پشاور
عراق، فخر الدین ابراہیم	۲۰۸، ۱۹۶	عبدالکریم غلوی
عراق، میر محمد رضا	۷۴۱	عبدالکریم بن ابراہیم الجیلی قادری
عربشاہ	۲۰۲	عبدالکریم بن عاقبت محمود کشمیری
عرشی اکبر آبادی، محمد مؤمن ۴۳۹، ۵۱۰	۷۰۶	عبدالکریم بن فرید انصاری
عرفی شیرازی ۲۸۱، ۵۱۰، ۵۶۹، ۵۷۹	۲۶۵	عبداللطیف لاہوری
۶۴۲	۸۲۶	

۴۸۹	علی	عزت اللہ بنگالی = غریب اللہ بنگالی
۳۰۶، ۳۲۰، ۵۱۳	علی بن ابیطالب	عزت علی بن پیر علی رسول پوری
۹۰۰، ۸۷۵، ۵۸۱		عز الدین ابی الفضائل ابراہیم الغری
۸۱۴	علی بن احمد غوری	زنجانی
۹۰۲	علی بن احمد القاضی	عز الدین بن جعفر آملی
۷۲۵	علی بن حامد ابن ابی بکر کوفی	عزالت
	علی بن حسام الدین = علی متقی	عزیز اللہ بیگ باتاش
	علی بن حسن عسکری = مشرف علی	عزیز الدین بن محمد نسفی ۱۹۸، ۲۵۲
۱۹۲	علی بن دلدار علی لکھنوی	۲۷۲
	علی بن شاہ بابا بن امین الدین اعلیٰ	عزیز لکھنوی، عزیز الدین ۵۱۲، ۵۴۱
۵۸۳	بیجاپوری	۶۶۴، ۶۲۹
۷۸۶	علی بن طیفور بسطامی	۵۷۹
۱۸۳	علی بن عثمان اوشی	۵۱۲
۲۵۳	علی بن عثمان ہجویری لاہوری	عصمت اللہ، قوام الدین بن ناصر الدین
۴۱	علی بن محمد بن یحییٰ شریف بکری	محمد
	علی بن ہدایت اللہ بن لطف اللہ انصاری	۳
۷۱۵		عطا (ابرقوہی)
۳۶۵	علی اکبر الہ آبادی	عطار تونی، فرید الدین
۱۳۹	علی بخش	عطار نیشابوری، فرید الدین ۵۴۱، ۵۴۴
۹۳	علی رضا امام	۷۷۱، ۶۵۳، ۶۴۸، ۶۱۳، ۵۹۹، ۵۵۵
۱۲۷	علی رضا حسینی سبزواری	۳۷۶
۷۵۶	علی رضا شوشتری	۱۳۶
۶۵۸، ۵۱۴	علی مرہندی، ناصر علی	۷۵۹
۱۶۱	علی ضیاء الحسینی، پدر . . .	۵۱۲
۶۶۳	علی طاہری	۶۲۴
۶۸۸، ۶۵۴	علی عسکری رازی، عاقل خان	علاء الدین عبدالخالق قاضی زادہ گرہرودی ۱۶۵
۷۴۸		علاء الدین علی بن محمد قوشچی ۳۵، ۵۳
۱۹۵	علی قاری، علی بن سلطان محمد ہروی	علاء منجم، علی شاہ خوارزمی بخارائی ۴۴
	علی متقی برہانبوری، علی بن حسام الدین	علامی = ابو الفضل بن مبارک
	۱۸۲، ۳۳۴، ۲۷۱، ۲۹۹	علمای روزگار سلطان محمود غزنوی ۸۴۸
۲۰۶	علی محمد بن عبدالرحمن	۸۳۸
۷۴۴	علی محمد خان، میرزا محمد حسن	۶۱۴
۴۰۹	علی نقی خان بن حشمت علی	۸۳۵
۲۱۸، ۲۰۰، ۱۹۸	علی ہمدانی، میر سید	۶۵۶
		۱۲۰
		علوی (صاحب قصیدہ)
		علوی (مؤلف ضیاء الفرائض)
		علوی بن مصطفیٰ
		علوی خان شیرازی

۷۳۲	غلام علی خان بن بہکاری خان	۲۲۹، ۲۴۴، ۲۶۶، ۲۶۹، ۲۷۸، ۲۸۲	
	غلام غوث بن محمد جمیل ہوشیارپوری	۲۸۳، ۲۸۵، ۲۸۹، ۳۰۳	
۳۸۳			علیم احمد = علیم اللہ
۲۰۰	غلام فرید چشتی	۱۶۰	علیم اللہ = علیم احمد
	غلام قادر قادری (بن محمد اعظم گھرتلی؟)	۴۱۰	عنایت اللہ خان
۴۱۱		۶۷۱	عنایت اللہ کنبوہ لاہوری
۴۳۶	غلام محی الدین بن محمد	۷۳۹	عنایت خان، محمد طاہر آشنا
۷۵۴	غلام محی الدین قصوری	۶۷۴	عوفی، سدید الدین محمد
	غلام نبی لاهی احمدی مظہری نقشبندی	۸۸۰، ۲۱۹	عیسی چند اللہ برہانپوری
۲۶۸، ۲۵۹			غ
۳۶۹	غلام نقشبند جالندھری	۵۱۵، ۱۳۹	غالی، میرزا مغل
۴۴۹	غمگین، عطاء اللہ	۳۸۷	غالب دہلوی، اسد اللہ خان
۵۱۵	غنی کشمیری، محمد طاہر	۶۸۴	غریب اللہ بنگالی
۶۵۹	غنیمت کنجاہی، محمد اکرم	۲۴۲، ۲۳۵	غزالی، احمد بن محمد
۸۰	غوث بخش بن محمد بخش پنجابی	۳۱۳، ۳۰۹، ۲۷۸	غزالی، محمد بن محمد
۵۸	غیاث الدین علی عمران اصفہانی	۲۵۱	غلام احمد بن غلام نبی کنبیل پوش
۶۳۰، ۵۱۶	غیاثی بخارائی، غیاث الدین	۶۰۳	غلام احمد بن محمد اسین جعفر قادری
۶۸۰، ۴۲۰	غیوری دہلوی، لچھمن سنگھ	۱۲۰	غلام اسام
۷۴۱	غیرت خان، خواجہ کامگار حسینی	۸۷۹	غلام جیلانی
		۷۱۳	غلام حسن
		۹۱۷	غلام حسین، میر
۱۴۱	فاضل	۷۳۱	غلام حسین ساید زیدپوری
۵۳۹	فاضل، میر محمد حسین خان	۷۳۲	غلام حسین طباطبائی
۷۰۴	فاضل خان	۷۵۶	غلام حسین قصوری بن محمد
۱۷۴	فانی کشمیری، محمد محسن	۸۱۷	غلام درویش بن عبدالقادر
۵۴۷، ۵۱۶، ۳۹۹	فایز دہلوی	۲۰۵	غلام رسول نقشبندی
۸۳۱	فتح اللہ بن باقر حسین سیکری	۷۷۴	غلام ضامن بن محمد مہدی
	فتح اللہ بن شکر اللہ کاشانی	۷۹۰	غلام عبدالقادر ناظر نائطلی
	فتح چند بلگرامی	۵۵	غلام علی، حکیم
	فتح محمد محدث برہانپوری		غلام علی اورنگ آبادی متخلص بہ ارشد
۸۶۳		۷۹۴	وممتاز
۵	فخر، احمد بن حسین	۸۱۸	غلام علی بن عبدالرحمن قریشی
۸۵	فخرالدین	۷۳۷	غلام علی بن محمد اکمل خان

۳۹۵	فیروز الدین صاحبزادہ قادری	فخر الدین ابراہیم = عراقی
۶۸۶	فیض اللہ بن زین العابدین	فخر الدین زرادی دہلوی
۱۶۸	فیض اللہ بن محمد بن علی	فخر الدین مبارک شاہ قواس غزنوی
۴۰۱	فیض بخش فیض آبادی	فخری ہروی، سلطان محمد
۷۱۸	فیض محمد ہزارہ ای	فدا علی عظیم آبادی
	فیضی، ابو الفیض ۳۴، ۵۱۹، ۶۵۸	فدا لاهوری، خیر اللہ
۹۲۰، ۹۱۰		فدایی
	ق	فرحت، سعادت علی
۵۱۹	قآنی شیرازی، میرزا حبیب اللہ	فردوسی طوسی، ابوالقاسم حسن
	قابل خان، منشی الممالک شیخ ابو الفتح	فرزند علی الحسینی
۳۷۵		فرشتہ، محمد بن علی اکبر خراسانی
۳۴۴	قادر بخش لاهوری	فرشتہ، محمد قاسم ہندو شاہ امتر آبادی
۷۲۱، ۷۰۰	قادر خان بیدری	۷۴۰، ۹۱
۱۳۲	قادر علی، مید	فرید
۵۱۹	قادر یار جنگ قادر	فرید الحق، شیخ
۸۵	قادری	فرید الحق والدین
	قادری = محمد دارا شکوہ	فرید الدین مسعود گنج شکر
۵۲۰	قاسم و قاسمی (یکنفر)	فرید نجومی دہلوی
	قاسم، قاسمی = قاسم انوار	فضل اللہ
۶۶۱، ۶۰۲، ۵۴۶، ۵۲۰، ۲۳۵	قاسم انوار	فضل اللہ بن تاج الدین توران ہشتی
۵۲۱	قاسم دیوانہ مشہدی	فضل اللہ بن یاسین قطبی رضوی
۴۱۲	قاسم علی بن طالع مند کلانوری	فضل اللہ حسینی قزوینی
	قاسم قافی = قاسم کاهی	فضل اللہ خان
۴۶۱	قاسم کاهی کالی	فضل اللہ نایب رسول اللہ برہانپوری
۳۵۹	قاسم نوحی بالکندی	فضل حق خیر آبادی
۵۱۹	قاسمی گنابادی، محمد قاسم	فضل رسول بدایونی
۵۹۰	زبیرہ قاسمی گنابادی	فطرت موسوی، معز الدین محمد ۲۲۰، ۵۱۸
۵۲۱	قاصر	فغانی شیرازی
	قاضی اختیار، اختیار الدین حسن بن	فقیر اللہ بن محمد عزیز
۳۱۵	غیاث الدین	فقیر اللہ شکار پوری
۸۰۳	قایم چاندپوری، محمد قیام الدین	فقیر دہلوی، شمس الدین ۴۵۱، ۴۵۲
	قتیل لاهوری، محمد حسن ۳۵۷، ۴۰۲	۷۸۵، ۶۶۱
	۹۲۲، ۵۲۱، ۴۵۶، ۴۵۳	فتیہ
		۶۳۰

۳۴۸	فصیح محمد	۱۵	قدرت اللہ
۷۹۴	کشفی، محمد صالح حسینی	۷۸	قدرت اللہ بدایونی
۶۰۸	کعب بن زہیر	۸۰۴	قدرت گوپال دوی، محمد قدرت اللہ خان
۱۳۶	کیان سنگھ	۴۳۲	قدسی
۸۸۳، ۲۵۴	کلیم اللہ شاہجہان آبادی	۶۶۲، ۵۲۲	قدسی، شہیدی، جان محمد
۵۸۷، ۵۲۲	کلیم کاشانی، ابو طالب	۷۳۶	قصاب سورتی
	کلیم المعالک خان بہادر = عشق، عبدالہامط	۵۲۲	قطب الدین اسرائیل دہلوی
	کمال بن کریم ناگوری	۵۱۱	قطب الدین بختیار کاک
۸۴۷ (مکرر)	کمال اسماعیل اصفہانی، ابو الفضل کمال	۶۱۳	قطب الدین قلندر قادری
۵۲۳	الذین	۶۵۹	قطب الدین کاشانی
۶۳۷	کمال الدین حسین بن حسن خوارزمی	۸۲۹	قمر الدولہ
	کمال الدین حسین بن شرف الدین عبدالحق	۴۰۲	قمر الدین خان نظام الملک آصفجاہ
۳۲۰	اردبیلی	۷۴۹	قنبر علی قاری، شاگرد...
۷۴۵	کمال الدین عبدالرزاق سمرقندی	۲۰	قوی
۲۶۴، ۲۰۰	کمال الدین عبدالرزاق کاشانی	۵۳۲	قیام الدولہ
۵۱۳	کمال الدین میر حسن میبدی	۴۰۲	
۱۱۶	کوکا پنڈت		
۳۲۳	کوکب، بشنداس		
۳۲۳	کوکب، مہدی خان		
	گ		
۱۳۹	گرامی جالندھری، غلام قادر		کاشانی = خواجگی احمد
۶۳۱، ۵۲۳	گرامی کشمیری، میرزا		کاشفی (شاگرد عبدالحنیف)
۹۱۵	گردھر داس کالیستہ دہلوی	۴۶۳	کاشفی، حسین بن علی واعظ، ۴، ۱۰، ۶۶
۵۳	گل بیگ منجم بن زین العابدین	۷۷۹، ۶۷۱، ۶۳۶، ۴۰۸، ۲۹۸	کاشفی، علی بن حسین
۳۷۰	گل محمد بن غلام محمد	۷۷۷، ۶۸۶	کاشاک دیو
۴۲۰	گنج شکر = فرید الدین مسعود	۹۱۸	کامران، میرزا
۹۱۶	گنیش داس بدھیرہ	۳۱۸	کامل، محمد بن عنایت احمد خان
۳۸۱	گوپال بن سری گوہند	۱۹۱	کامل نگاہ = نگاہ
	گیان چند	۴۴۹	کرامت علی
	گیسو دراز، سید صدر الدین ابو الفتح محمد		کرم علی = شایق
	بن یوسف ۱۹۴، ۲۱۲، ۲۸۳، ۳۲۳	۳۱	کریم بخش
		۳۳۰ (مکرر)	کریم بخش باغبانپوری
			کریم الدین دشت بیاضی، حاجی محمد بن

محمد بن علی بن خاتون عاملی عیناتی	۸۲۱	محمد اشرف	۵۹۳
محمد بن علی محمد شبانکارہ ای	۶۹۶	« « بن محمد مرید لاہوری	۸۱۶
محمد بن غلام اذہر خوشابی	۱۷۷	محمد اعظم، سوال از	۱۷۸
محمد بن غلام غوث بتالوی	۷۸۴، ۲۶۰	محمد اعظم دیدہ مری کشمیری	۷۴۹
محمد بن غلام محمد کھوی	۵۹۴، ۵۵۰	محمد اعظم گھرتلی	۴۱۸
	۶۶۸	محمد اعظم مہاجر بلوکہری	۳۷۰
محمد بن فتح محمد	۴۰۳	محمد افضل میوستانی	۳۹۶
محمد بن فضل اللہ نائب رسول اللہ برہانپوری	۱۴۹	محمد اکبر حسینی	۲۱۲
محمد بن قوم بن رستم بلخی کرئی	۶۴۵	محمد اکرم بن عبدالرزاق ملتانی	۵۹۳، ۴۴۴
محمد بن مجیر بن وجیہ بن ادیب	۳۱۶	محمد امین (مؤلف لذت النساء)	۱۱۶
محمد بن محمد	۶۸	محمد امین (مؤلف بیاض)	۱۲۹
محمد بن محمد جزری	۳۱۴	محمد امین (مؤلف گلدستہ معانی)	۴۱۱
محمد بن محمود بن محمد شریف سمرقندی		محمد امین بن عبداللہ مومن آبادی	
صمدانی	۱۳		
محمد بن منصور	۵۷		
محمد پیشاوری، حاجی سید	۱۷۸	محمد امین بن محمد انام	۸۲۷
محمد غزنوی	۷۱۹	محمد امین بنی اسرائیلی	۴۱۱-۱۲
<u>محمد . . .</u>		محمد انور	۱۳۰
محمد ابراہیم	۸۴۰	محمد اویس	۶۱۹
محمد ابراہیم اصفہانی	۸۵۷	محمد باقر، ملا	۱۵۲
« « حسینی	۱۲۲	محمد باقر (رشتی، مجتہد عراق)	
« « الزبیری	۷۰۵		
محمد ابو اسماعیل	۱۹۲	محمد باقر (قادری)	۱۷۷، ۱۶۴
محمد ابو تراب رضوی	۳۶۶	محمد باقر (مدراسی) = آگاہ	۷۹
محمد احسن نازوتوی	۱۳۷	محمد باقر بن شرف الدین عباسی لاہوری	
محمد ارزانی، محمد اکبر بن میر حاجی			
مقیم قادری	۱۰۱، ۱۰۸، ۱۱۰، ۱۱۹	محمد باقر بن محمد تقی (مجلسی دوم؟)	۲۵۷
	۱۲۲	نیز = مجلسی دوم	
محمد اسحاق دہلوی، ابو سلیمان		محمد باقر بن محمد تقی گیلانی اصفہانی	۸۱۵
	۸۴۹، ۱۸۶	محمد باقر بن تقی لاهیجی	۷۷۲
محمد اسماعیل	۱۳۸	محمد باقر بن محمد تقی موسوی رشتی	
محمد اسماعیل دہلوی	۱۶۹	محمد باقر بن محمد تقی موسوی رشتی	
		۸۳۰، ۸۳۲ (مکرر)، ۸۳۴	

۲۸۴	محمد حسین خباز کشمیری	محمد باقر بن محمد تقی موسوی (م. ۱۲۶۰ھ)
۱۷۳	محمد حسین طہرانی	۸۵۲
۳۶۸	محمد حسین لندنی	محمد باقر خان نجم ثانی
	محمد حفظہ اللہ بن محمد معین فرنگی سجلی	محمد باقر علی خان بن ثابت علی خان
۳۹۱		محمد باقی باللہ نقشبندی، محمد باقی
۱۳۷	محمد حنفی	محمد بقا
۶۶۵	محمد حیدر	محمد بولاق بن ابو محمد خالد دہلوی
۱۷۶	محمد حیدر بن محمد معین فرنگی سجلی	محمد بیگ
۶۹۴	محمد خان	محمد پارسا نقشبندی بخارائی ۲۴۵، ۲۵۲
۷۹۸	محمد خان سرور اعظم الدولہ	محمد ترک
۳۰۲	محمد خیر الدین خان	محمد تقی تنوی
۲۳۵، (مکرر)	محمد دارا شکوہ قادری ۲۱۵ (مکرر)	محمد ثناء اللہ پانی پتی
	(مکرر) ۷۸۱، (مکرر) ۹۱۱	محمد جعفر بن محمد باقر ۱۳۱ (مکرر)
	۹۱۶	محمد جعفر بن محمد صفی فارسی
۵۷۸	محمد دھدار	محمد جعفر بن عنایت اللہ مرقدی
۳۳۶	محمد رحیم بن محمد نقیب	محمد جعفر بن محمد فاضل بجنوری
	محمد رشید بن سلطان حسین فاروق حنفی	محمد جلال الدین بن پیر محمد
۶۰۹		محمد جمال الدین خان
۱۲۷	محمد رضا	محمد حافظ شرف
۵۵۷	محمد رضا بن محمد اکرم ملتانی	محمد حبیب اللہ بن شیخ جہان
۹۷	محمد رضا طیب شیرازی	محمد حبیب اللہ بن عبدالحفیظ ملتانی
۸۷۱	محمد رفیع الدین	لاہوری = عبدالحفیظ ہاشمی
	محمد رفیع الدین بن محمد شمس الدین	محمد حسن
۸۷۰، ۲۳۴	قندھاری	محمد حسن بن شیخ باقر اصفہانی
	محمد رضی بن ملا نصیر بن محمد تقی	محمد حسن علی مائلی
۷۵۸	مجلسی	محمد حسن نجفی
۷۰۴	محمد زاہد	محمد حسین
۱۶۳	محمد زمان	محمد حسین بن برہان بن خلف التبریزی
۲۹	محمد زمان بن محمد صادق دہلوی	۳۲۸
۱۵	محمد معتمد اللہ مراد آبادی	محمد حسین بن عبداللہ بن ابوالحسن
۳۴۹	محمد سعید	مبارک
۳۷۳	محمد سعید بن عبدالخالق	محمد حسین حافظ بن باقر ہروی
۹۵	محمد سعید بن محمد صادق اصفہانی	محمد حسین خان شیرازی

۴۳	(ملا) مظفر بن محمد قاسم گنابادی	۵۲۷	معنی
۵۶۲	مظہر	۸۷۳	معنی الدین ابی زکریا یحییٰ نووی
	مظہر بن مظفر روشن الدولہ رستم جنگ	۵۹۵	معنی الدین بن نظام الدین
۸۸	ظفر خان	۳۱۲	معنی الدین طوسی
۵۲۹	مظہر دہلوی، میرزا جان جانان	۶۰۴	معنی لاری
۵۰	مظہر الدین محمد بن بہاء الدین علی قاری		مذہب = خراجگی احمد
۶۳۱	معالم	۵۲۷	مختصر، زیب النساء بیگم
۷۰۰	معمد خان، محمد شریف	۷۰۵، ۴۲۸، ۳۴۴	مختصر، اللہ رام
۷۸۶	معز الدین بن عبدالکریم	۷۵۱	مداح ترمذی، غلام علی
۴۶۸	معنی دکئی، وجہ الدین خان		مر قاضی بن محمد امین انصاری ۸۲۲
۴۴۹	معین الدین اسیرانی جوینی	۸۵۲، ۸۳۹	
۲۸۳، ۱۸۹	معین الدین چشتی اجمیری	۷۶۷	مرنظی شاہ الہندی
۷۶۰، ۵۰۱	معین الدین محمد مسکین فراہی	۵۹۰	مروت، محمد فیض
۸۸۹	معین الدین محمد منعم بن شیخ منور	۸۳۴	مسعود بن محمود بن یوسف مدرقندی
۸۹۷	معین الدین نصر اللہ خاقانی		مسعود بک، احمد بن محمد نخشبی ۲۰۲
۸۹۷	معین الدین نظام	۲۶۶	
۶۹۷	معین الفقراء، احمد بن محمود	۹۱۵	مسیح (مسیحی) پانی پتی، سعد اللہ
۶۹	مغربی، حکیم	۸۵۳	مسیح بن محمد سعید رازی طہرانی
	مغربی = محمد شیرین	۳۵۳	مسیح الزمان
۳۲۸	مقصود انکوٹی		مسیح الزمان خان = امام بخش
۵۹۰	مقصود مقصدی	۵۲۸	مشاق اصفہانی، میر مید علی
۵۳۰	مقیم، محمد مقیم خان	۱۰۲	مشرب، عبدالرزاق
	ملا زادہ = معین الفقراء	۱۶۰	مشرف علی، علی بن حسن عسکری
۴۲۲	ملک زادہ، لعل چند منشی	۶۸۸	مشرق، محمد کاظم
	ملک القضاہ صدر جہان = فیض اللہ بن	۵۲۸	مصحفی، غلام ہمدانی
	زین العابدین	۱۲۳	مصطفیٰ علی بن محمد علی
۲۴۲	ملوک شاہ صدیقی قادری چرتھاولی	۲۰	مصطفیٰ قاری، شاگرد . . .
۳۸۳	ممتاز علی بن سرفراز علی	۳۵۵	مطبع محمدیہ
	ممتاز فراہی، میرزا برخوردار بن محمود	۳۷۵	مطلبی انبالوی، محمد صادق
۶۸۶	ترکمان	۵۲۹	مطالع اکبر آبادی، محمد علی
۴۳۹	منت دہلوی، قمر الدین	۳۵۱	مظہر
۲۵۳	منتخب الدین قادری اکبر آبادی	۳۳۹	مظہر کرہ = محمد بن قوام
			مظفر فاروقی

۷۳۰	میر خواندہ، محمد بن خاوند شاہ	منسا رام (مؤلف خوابط دربار آصف جاہ)
	میرزا صاحب بن شیخ عبدالقادر صبغت	۳۰۸
۳۱۹	المہبی، محمد قاسم	۶۹۰
۸۹	میرزا قاضی بن کاشف الدین	۹۰۶
	میر سید شریف = شریف جرجانی	۷۱۱-۱۲
	میر سید علی ہمدانی = علی ہمدانی	۱۱۳، ۸۲
	میر شیخ بن نور الدین محمد پورانی ہروی	۱۸۲
۸۲۹	میر عالم بہادر، ابو القاسم بن رضی الدین	منور خدا نما، مرید . . .
	موسوی	۵۶۴
۷۲۷	میر علی (ہروی؟)	منور علی
۳۲۶	میر عماد بن ابراہیم حسنی	منور لاہوری، نور الدین محمد
۳۲۴		منہاج الدین ابو عمر عثمان بن سراج الدین
		جو زجانی
		منیر لاہوری، ابو البرکات ۳۸۴، ۴۳۷
		(مکرر)، ۴۴۹، ۶۸۳
		مولوی بلخی روسی، جلال الدین محمد
		۵۰۳، ۵۷۳، ۵۸۶، ۶۳۱
		موسوی = فطرت معز المین
		موسی بن شیخ داؤد
		موسی رضا خان = شاہ میرزا
		موہن سنگھ
		موہن لال جانیسی کڈیستہ
		مہتاب رای
		مہدی
		مہدی الحسنین رسال مازندران
		مہدی علی بن مقصود علی
		مہر آبادی، مولانا
		مہدی عرب، سید علی
		میدنی مل بن دھرم داس
		میر جان، وحید الدین ابو الحسن محمد
		اسفرغابادی
		میر حیات
		میر حیدر
		میر حسین بن محمد = حسین بن محمد
		۷۷۹
		۵۹۸
		۸۸۶
		نجات
		۸۰۴
		۰۲۲

نمبر	عنوان	شماره	توضیحات
۷۶۲، ۲۳۰	یعتوب صرغی کشمیری	۴۰۷	ہیرا چند
۳۹۲	یکدل		
۸۹۱	یوسف (علیہ السلام)		ی
۱۵۷	یوسف بن محمد خان قراباغی	۷۳۸	یادگار منشی
۸۱۷	یوسف گدا، راجو قتال دہلوی	۱۷	یار محمد بن خداداد سمرقندی،
۹۶، ۹۳، ۹۲، ۸۹	یوسف ہروی، (مکرر)	۶۹	یحییٰ، سیر
۹۷، (مکرر)، ۹۸، ۱۰۴، ۱۰۶، ۱۱۹		۳	یعتوب چرخس بن عثمان
۳۸۶، ۲۹۳		۸۳	یعتوب صالح

فهرست نام کاتبان

میر ابراهیم خواجه بن میر رحمت الله	نسخه های بخط مؤلف
الحسینی امیر الکسبوی	۱۹۳ ، ۱۴۵ ، ۱۴۳ ، ۸۸ ، ۷۵ ، ۳۹
ابن اسحاق	۳۳۸ ، ۳۰۶ ، ۲۸۸ ، ۲۴۷ ، ۲۱۷
ابواب علی موسوی	۴۸۰ ، ۴۳۸ ، ۴۱۲ ، ۴۰۹ ، ۳۹۵
ابو اسحاق بن ائیر الدین علی طالبی	۵۷۵ ، ۵۷۲ ، ۵۳۶ ، ۵۰۵ ، ۴۹۱
ابوبکر بن حافظ موسی	۲۸ ، ۶۱۹ ، ۶۱۰ ، ۵۸۷ ، ۵۷۸
ابو الحسن بن سید مهدی	۷۸۵ ، ۷۶۵ ، ۷۶۴ ، ۷۱۹ ، ۶۲۷
ابوالحسن بن سید میرزا علی شاه بن سید	۸۲۴
یوسف بن سید فیروز الدین موسوی	نسخه ها که احتمالاً بخط مؤلف است
ابو الحسن غزنوی	۴۶۵ ، ۳۷۳ ، ۳۰۳ ، ۳۸ ، ۳۲
ابو الخیر قریشی هاشمی	۷۵۱ ، ۷۴۴ ، ۷۰۵ ، ۵۲۵ ، ۵۱۳
ابو سعید محمد عماد الدین خان	۸۱۷ ، ۷۸۹ ، ۷۷۸ ، ۷۷۰ ، ۷۶۳
ابو طالب حسینی	آ
ابو طالب کنبو	۶۰۵
ابو الفیاض ناصر الدین محمد عیسی	۲۳۵
(میر) ابو القاسم	آصفی ملکا پوری ، محمد عبدالجبار خان
(میر) ابو القاسم طباطبائی	۸۲۴ ، ۱۷۶
۱۵۸ ، ۱۹۰ ، ۲۰۰ ، ۲۰۹ ، ۲۱۰	
۲۱۱ ، ۲۱۴ ، ۲۱۹ ، ۲۳۵ ، ۲۳۹	
۲۴۷ ، ۲۴۸ ، ۲۵۰ ، ۲۵۸ ، ۲۶۰	
۲۶۶ ، ۲۷۶ (مکرر) ، ۲۸۳ ، (مکرر)	
۲۸۴ ، ۲۹۳ ، ۳۰۷ ، ۳۰۸ ، ۳۰۹	
۳۲۲ ، ۵۸۶ (مکرر) ، ۶۱۳ ، ۶۱۶	
۶۴۰ ، ۶۴۸ ، ۶۵۶	
(میر) ابو القاسم داماد خواهر نواب	۷۴۷
میرانلان قلیچ جنگ	۳
	۳۰۱
	۴۴۳
	۴۴۳
	۲۲۰

الف

ابرار حسین ، سید

ابراهیم

(شیخ) ابراهیم

(میان) ابراهیم

ابراهیم شیرازی

محمد ابراهیم پیشاوری

۷۶۷ ، ۶۷۷	(میر سید) اسماعیل بن نعمت اللہ حسینی	۶۱۲ ، ۲۹۰	ابو القاسم موسوی شیرازی
۵۸۲ ، ۵۱۲	اشرف	۶۱	اجودھیا پرشاد کھتری
۶۸	(سید) اشرف علی	۷۳۱	احسن رضا معلم تبریزی
۸۵	اشرف علی بن فضل علی	۴۲۴	احصار الدین بن جہانگیر
۱۰۸	(میر) اصغر علی	۷۶	(شیخ) احمد
۳۲۹	اظہر علی بن امداد علی	۶۸۰ ، ۵۸۷	(حاجی میر سید) احمد کابلی
۳۷۲ ، ۳۷۱ ، ۳۵۰	اعتصام الدین بن تاج الدین	۳۶۳	(شیخ) احمد بن عبدالرحمان
۲۹۸	اعظم بن اخوند بہار خان	۳۷۶	(شیخ) احمد بن غلام رسول
۷۱۸	افضل بن عطاء اللہ	۳۸	احمد بن محمد علی بہبہانی
۳۰۱	افضل علی	۸۸	احمد اللہ
۴۱۷	اقبال بیگ		احمد بخش = یکدل
۴۱۹	الف شاہ بن سکندر شاہ لاہوری	۸	احمد بیگ ولایتی
۳۰۱	... اللہ بن عطاء اللہ	۵۹۳	احمد پال بن عبداللہ پال
۳۳۶	(حافظ سید) اللہ بخش	۷۲۸	احمد حسن
۳۸۷	اللہ بخش بن شیخ سعد اللہ	۶۹۴ ، ۳۰۲	احمد حسن بن خدا یار خان
۵۹۴	اللہ بخش افغان بن محمد امین خان	۷۲۹	احمد حسین
۳۴۵	اللہ جوایا بن سلطان محمد کندھریہ	۳۵۰ ، ۳۴۷ ، ۳۴۳ ، ۳۳۵	احمد دین
۸۱	... اللہ شاہ	۶۵۲	احمد شاہ قادری
۶۸۲	الہ داد سلطان پوری	۸۳۴	(سید) احمد علی
۱۴۲	الہ دین	۵۲۱	(شیخ) احمد علی
۸۴۸ ، ۵۲۶ ، ۳۶۸ ، ۱۱۹	الہی بخش	۴۹۰	احمد علی عرف مغل
۱۱۳	الہی بخش بن محمد محسن	۷۶۵ ، ۷۴۲ ، ۶۹۱	(میر) احمد علی موسوی
۴۵۳	امام بخش	۶۲	اختر یار خان بن سعادت یار خان
۸۹۴ ، ۸۹۲ ، ۳۸	امام الدین بن پیر بخش	۶۲۳ ، ۵۷۶	ارجن بن برہمن
۴۴۴	امام الدین بن حافظ عبدالباقی	۳۴۰	اسحاقی خان
۷۰۴	(سید) امان اللہ	۳۰۱	اسد اللہ بیگ روز بہانی
۸۳۷ ، ۸۲۷	امان اللہ بن اخوند عمر خویشگی	۸۹۸	(میر) اسد علی
	امان اللہ بن شیخ فاضل محمد بن قاضی	۴۵۲	اسد علی خان نظامی
۳۰۴	سبارک	۲۴۳	اسعد اللہ بن سید احمد بن میر صدر الدین
	(شیخ) امان اللہ قادری بن شیخ ہاشم	۶۳۳	اسماعیل بن شعبان
۸۶۲	بن شیخ عبدالقادر	۶۳۳	اسماعیل بن نصر اللہ صدیقی

۱۸۳	بریمان = عبدالرحمن خان	۸۷۹	امان اللہ بن ہدایت اللہ شکار پوری
۳۷۷	(شیخ) بشارت	۷۲۸	امران سنگھ
۴۵۶ ، ۳۵۶	بشن سنگھ	۶۶۵	امرت رای
۲۰۰	بنارسی داس	۶۲۳	امیر اللہ بن محمد یاسین
، ۴۰۰ ، ۳۸۶ ، ۲۹۷	بناہو	۵۲۶	امیرالدین بن محمد عظیم
، ۴۰۱ ، ۴۳۰ ، ۴۳۱ ، ۴۴۱ ، ۴۵۷	بندان پندت سپرو	۲۵۶ ، ۹	امیر بخش
۷۵۰		۳۹۷	(میرزا) امیر بیگ بن کریم بیگ
۷۲۷	(سید) بندہ علی حسینی موسوی	۵۷۹	امیر علی
۷۳۲	بنکت رای	۲۴۲	امین الدین احمد
۶۱۹	بنی اسرائیل ، بخش اللہ ناسی	۶۰۷	انبرت رای کپور پشاوری
۷۱۸	بولاق بیگ بن لال بیگ ملتانی	۷۴۲	انگود رای
۳۲۸	بہادر سنگھ	۵۴۸ ، ۴۴۲	اولاد حسین = شادان بلگرامی
۵۷۸	(سید) بہادر علی		ایزد بخش بن امام بخش
	(بہادر) علی حسن حسین جعفری دیباچی		
۴۷۷		۴۲۶	بابو رای
۲۵۷	بہاء الدین	۸۵۶	باز محمد موسوی
۳۷۳	بہار ، تیک چند	۲۴۵	باقر علی
۱۱۶	بہاری لال	۳۸۹	بالا پرشاد
۳۵۸	شیخ (بہا کو)	۱۱۰	باہر مل
۳۴۰	بہرام خان	۲۴۰	بایزید بن ابراہیم تبریزی
۳۴	بہرو داس بن مادھو داس	۵۴۷ ، ۴۹۸ ، ۴۴۲ ، ۳۱۹	
۷۱۷	بہگت رای	۳۷۲ ، ۳۶۲ ، ۳۵۹	بختاور سنگھ
۷۴۹ ، ۳۹۳	بہوانی پرشاد	۳۴۰	... بخش
۴۳۹	بہوانی شنکر	۳۴۰	(میرزا) بخش بیگ
۷۸۳	بیدار بخت بن شاہ عالم پادشاہ	۸۱۶	بدر الدین رکنوی
		۴۱۶	بدن چند بن جنگ رای
		۳۲	بدھ سنگھ
		۴۷۷	برخوردار
۵۰ ، ۴۵ ، ۴۰ ، ۳۸	پال چند	۲۹۷ ، ۵۳ ، ۵۱	(سید) برکت علی
	پنجاب رای بن جواہر مل عرف صباغ	۴۴۲	برہان
۵۹۶ ، ۵۹۵		۳۴۶	(سید) برہان الدین
۳۴۲	پیارہ بن بہوانی داس انول	۳۴۰	برہان الدین بن شیخ سلیم

پ

۳۴۳ ، ۳۳۹	(میر) جمال الدین قادری	۸۴۹ ، ۱۴۲	پیر محمد
۳۴۷ ، ۳۴۸ ، ۳۵۱ (مکرر)		۲۷۹	پیر محمد بن حافظ
۱۶۲	(میر) جمال علی		پیر محمد بن فاضل محمد ابوالخیر
۳۴۰	(حکیم) جمشید پارسى	۳۸۶	عباسی ہاشمی
۱۲۲	جوالا سہای عرف کا کرہ	۴۳ ، ۴۰	پیر محمد بن قاضی معظم عثمانی
۷۰۱	جوالا ناتھ	۶۰۱	(شیخ) پیر محمد بن یوسف
۵۸۸ ، ۵۱۴	جواہر سنگھ بن سکھ رای		(م)
۶۹۵	جواہر مل	۶۱۷ ، ۳۳۰	قاج الدین
۸۶۵ ، ۲۳۴ ، ۱۸۹	جوہر خان بن شہباز خان	۴۳۵ ، ۱۲۹	قاج الدین سزائی
	جمہدیر = عبداللہ بن نورنگ	۵۵۹	(شیخ) قاج محمد بن شیخ بابزید
۹۰۱	جیتھ مل	۳۹۱ ، ۱۳۷	کاتب عظیم آبادی ، محمد علی
۵۲۶	جی سنگھ ؟ رای	۵۷۸ ، ۴۸۰	کاتب کاتبی ، فرمان علی
	جیون مل بن جی سنگھ ہیت پوری	۷۳۲ ، ۷۰۱	کلی (تلسی) داس
۹۲۰ ، ۹۱۹ ، ۹۱۸ ، ۹۱۶ ، ۹۱۴		۹۰۸	تلسی رام قانونگر
	چ	۳۹۳	تدوک چند
۸۳۷	چاھر شاہ	۴۸۰	تور گل بن ملا میر افغان
۸۰۰	چمن سنگھ کھتری	۳۱۱	تینا کر بوشاد
۹۱۹ ، ۶۴۱ ، ۱۲۹	چمچ مل	۳۲۹	تہور علی بن امداد علی
	ح	۱۸۳	تیکا رام
۳۷	حاجی خان قزوینی		ث
۸۰۷	حاجی فاضل بن حاجی محمد صلاح	۸۴۷	ثابت خان افغان
۸۳۰ ، ۸۱۶ ، ۸۱۵ ، ۱۶۲	حاجی محمد		ج
۸۳۲ (مکرر) ، ۸۳۴			
۸۸۳	حاجی محمد بن حافظ عبدالحکیم	۳۹۶ ، ۳۴۴ ، ۵۹	جان محمد
۳۴۶	حاجی موسیٰ بن میان عبداللہ	۸۳۱	جعفر . . . الجاہدی
	حاجی میان ، ابو اشرف سید عیسیٰ	۸۷۷	جعفر بن حسن مراغی
۲۸۱	مہدوی	۱۲۷	جعفر سیاح
۲۳۸	حاجی میرزا حق نظر قراول بیگی حصارى	۱۲	جعفر علی بن محمد علی عراقی
۵۲	حاکم رای	۴۳۷	جگن ناتھ
۵۲۹	(سید) حامد	۳۸۴	جگن ناتھ سنگھ
۱۲۰	(شیخ) حامد علی بن منشی امیر محمد	۸۲۳	جلال ، لطف علی
۲۶۱	حبیب اللہ بن شیخ ابراہیم دہلوی	۲۹۲	(سید) جلال بن سید علی بخاری
۴۸۷	حبیب اللہ بن محمد حنیف		

۹۹	خادم مسجد	۸۰۶	حبیب اللہ حسینی کتانی
۹۰	خان . . .	۲۶۵	(سید) حبیب رضا
۳۴۸	خان محمد	۶۰۷	حسام الدین
۵۶۴	خان محمد صدیق		حسب اللہ = حبیب اللہ بن محمد حنیف
۲۹۴	خدا بخش ۱۷۸ ، ۱۷۹ ، ۲۷۱ ، ۲۹۴		حسرت = ذوقی رام
	۸۸۳	۵۴	حسن
۳۱۳	خدا رضا بن مرزا عباس	۲۱۲ ، ۱۵۸	حسن الدین عرف غلام نبی
۷۷۵	خضر خان	۶۶۵ ، ۳۱۹	حسن علی عرف شاہ جیو
	خلیفہ طوس = صالح محمد	۴۵۱	(حافظ) حسن علی
۲۲۲	(بابا) خلیل اللہ	۴۴۱	حسن علی بن سید عبدالرحیم
۳۰۴	خلیل اللہ	۲۸۰	(شیخ) حسن محمد
۶۱۷	(میر) خلیل اللہ ہنت قلمی	۵۹۰	حسن محمد
۷۹۹	خواجہ کلان بن سلطان بایزید	۵۵۹	حسیب اللہ بن سید شریف
۳۹۳	خواجہ محبوب بن نظام الدین	۱۸۰ ، ۱۷۳ ، ۱۵۲ ، ۱۴۹	سید (حسین)
۴۶۳ ، ۳۴۷ ، ۳۴۳	خوب لعل	۱۶۲	میر (حسین علی)
۳۴۱	خوش حال چند	۸۲۸	حسین علی
۸۳۸ ، (مکرر)	خیر اللہ بن شریف الدین	۱۴۵	(سید) حسین علی
۶۷۶	خیر اللہ بن محمد یوسف	۴۶۳ ، ۴۶۱ ، ۳۵۴	حشمت علی خان کثیر
	۵	۱۳۶	حقداد درانی بارکوزئی
۳۰۶	. . . داد بن علی	۹۱۲	حقیقت رای بن اہل رای میرانی
۳۳۳	دانشجو یان دبیرستان اکبر آباد	۱۲۰	(شیخ) حلیم الدین بن امین الدین
۵۶۸ ، ۵۵۷	درویش محمد بن امیر سرخ	۴۱۵	حمزہ حسینی
	۵۸۰ ، ۶۲۲ ، ۶۶۷	۷۶۸	(سید) حمزہ علی
۸۶۴	دلاور عرف بیان		(شیخ) حیدر علی شاگرد منشی بہاری
۳۸۳	دل سکہ	۴۱۴	لال
۸۲۸	دل سنگھ رای	۳۷۸	حیدر علی بن محمد علی ہمدانی
۱۲۳	دل شاد	۹۱۶	حیدر علی بن شیخ محمد مشہدی
۴۵۷	دولہ رای	۴۷۵	حیدر علی قادری بن سید امجد علی
۵۹۲	دھت رای	۳۸۲	(میر) حیدر علی قنوجی
۶۷۲	دیو چند بن نانک چند	۶۳۷	حیات بن نور محمد عرف باغبان
۴۱۶	دیو چند کنہتری	۴۲۶	حیات علی خان بہادر
۴۱۵	دیو راج میتھ		خ
۴۴۰	دیپ چند	۳۶۹	(سید) خادم علی تھانوی

۶۵۴	رلیا رام بدھرہ	۵۶۲	... الدین
۳۷۷	روپ مل بن لالہ صاحب	۷۰۷	دین محمد
ذ			
۶	ملا زمان		ذوالفقار علی حسینی عرف ذوالفقو میان
۴۳۸	زسہری خیر آبادی ، محمد جعفر	۵۲۹	متخلص بہ مظہر
۱۱۴	(سید) زین الدین	۴۵۰	ذوق رام حسرت
ز			
۴۹۰ ، ۴۸۹	مشہدی	۸۶۱	راجو بن مرتضیٰ رضوی
۴۰	زین العابدین		راجہ بہادر = راجیشہ رای
۳۸۹	(میر) زین العابدین	۸۶	راجیشہ رای بن حشمت رای
س			
۱۷۴	(پندت) مدا سکھ	۷۱۱ ، ۷۰۰	رادھا کرشن
۳۴۴	مراب منگھ	۹۲۳ ، ۴۲۶	رادھا کرشن بن کانجھی داس
۹۶	مراب دیال	۴۶۵ ، ۲۱۷ ، ۲۱۴	راقم ، محمد حسین
۳۵۱	سردار محمد بن شیخ احمد	۶۸۹ ، ۳۷۰	رام پرشاد
۳۹۵	سرفراز علی	۳۹۴	رام کشن
	سرمست ملقب بہ وحید بن محمد خان	۹۱۷	رام کشمیری
۲۴۵	لوہانی	۹۱۰ ، ۷۰۴	رام کول عرف طوطہ
۶۰۷	سعد اللہ	۹۱۶	رای سنگھ عرف کامراد
۲۸۹	سعد اللہ بن شیخ محمد شرقپوری	۹۲	رحمت خان بن شیخ خان خویشگی
	۴۴۹ ، ۳۸۹	۲۵۹	رحیم اللہ
۲۷۹	سعد اللہ بن عزیز اللہ لاہوری	۴۴۷ ، ۴۴۵ ، ۴۳۱ ، ۴۰۰	رحیم بخش
۲۴۲	(ملا) سعید بن محمد انعام دار	۴۵۸	
۱۴۵	سعید نفیسی	۷۰۳	(حافظ) رحیم بخش لاہوری
۱۲۱	سکندر شاہ بن رحیم شاہ نوشاہی	۸۳۷	رزق اللہ بن سعید بولاقی
۶۸۲	سکھ رام پندت	۶۷۹	(میر) رستم علی
۷۴۹	سکھ رای بن بدھ منگھ	۱۶۶	رستم علی خان
۵۴۹	سلطان منجر میرزا	۶۲۲ ، ۲۸۰	رشید محمد بن دوست محمد
۴۸۲	سلطان علی	۱۷۲ ، ۱۶۵ ، ۱۶۲ ، ۱۷	(سید) رضا شاہ
۵۷۸	سلطان علی مشہدی	۸۵۹ ، ۱۷۷	
۶۵۹	سلطان محمد	۲۰۲	رفیع الدین خان
۹	سلطان محمد بن رستم	۶۸۹	رکن الدین
۵۹۷	سلطان محمد بن میان محمد بخش	۴۲۳	رکن الدین بن میان رحمت اللہ

		ط	
۴۸۵	عبدالحمید لاہوری		طالب بن گدا
۷۵۸	عبدالخالق ، میر	۴۸۳	طاہر بن امام قلی
۵۵۸ ، ۱۸۹	عبدالرحمان	۷	طوطہ = رام کول
۴۴۳	حاجی عبدالرحمن		طوطہ برہن کشمیری = مدھو داس
۸۲۶	عبدالرحمن اکبر آبادی		طوطہ رام
۶۸۲	عبدالرحمن خان عرف بریمان	۶۲۵	
۸۱۰	عبدالرحیم بن عبداللہ کشمیری		ظ
۷۶۴	عبدالرحیم بن غلام رسول کشمیری	۸۳	ظہور الحسن
۷۹۵	عبدالرحیم بن مولانا محمود بکری	۵۳۵	ظہور الدین
۷۷۸	عبدالرحیم جونپوری	۱۷۷	ظہور علی معروف بہ محمد غوث
۶۶۷	(عبد) الرحیم الحافظ سرقندی		ع
۶۸۷	(سید) عبدالرسول		... عالم
۵۴۹	عبدالرزاق	۹۰۲	عبدانہ
۳۳۱	عبدالرزاق تاج محمد گجراتی	۴۵۵	عبدانہ بن محمد پناہ
۱۰۸	سید عبدالرزاق عرف سید مکن	۷۸۲	(حافظ) عبدانہ بن محمد صادق
۵۰۶	(میر) عبدالستار	۸۳۵	عبدانہ بن نور الدین
۶۱۰	عبدالسلام	۴۳۶	عبدانہ بن نورنگ عرف چہدیر
۶۹۲ ، ۶۷۹	عبدالشکور	۸	عبدانہ پال بن عالی پال
۱۲۴	(شیخ) عبدالصمد	۶۴۹	عبدانہ دتھ شاہی
۸۵۵	عبدالصمد بن محمد	۵۸۹	عبدانہ دلالہ
۷۴۵	عبدالعزیز راجو عطاء اللہ دانش مند	۴۹۲	عبداللہ محمدی سید امان اللہ
۸۰۷	عبدالعلی بن محب علی	۸۱۰	عبدالجلیل بن کبیر الدین محمد
۴۰۶	عبدالغفور	۷۷۰	عبدالرحمن الحسینی
۱۰۰	عبدالغنی مودودی	۴۲۹	عبدالحمید مہسوانی مودودی
۲۰	عبدالفتاح خادم امام زادہ عبدالعظیم	۲۳۲	عبدالحمید
۲۰۶	عبدالقادر	۲۳	عبدالحمید بن عبدالرحیم دھاوی
۱۷۰	عبدالقادر بن شیخ عبد (العلی)	۳۹	برادر زادہ عبدالحمید ملتانی
۸۸۲ ، ۵۸	عبدالقادر حسن	۳۵۳	عبدالحمید بن شیخ ... بن عبدانہ
۹۰۲ ، ۸۸۹	عبدالقادر عرف لالہ		برہانپوری
۲۶۸ ، ۲۶۰ ، ۲۲۹ ، ۲۲۰	عبدالکریم	۸۸۰	عبدالحمید خان
۹۰۲ ، ۶۵۷ ، ۵۷۸ ، ۲۷۰		۳۲۳ ، ۲۶۵ ، ۱۹۷	(ملا) عبدالحمید کابلی
۳۱۳	عبدالکریم بن حاجی یوسف	۲۸۵ ، ۱۷۶	
۷۶۰	عبداللطیف		

۵۱۳	عقیل	۶۶۸	عبداللطیف بن غلام حیدر
۸۰۴	حافظ عقیل نارنولی	۲۰۸	عبدالمالک
۳۹۸	علاء الدین بن نظام الدین	۳۶۵ ، ۳۶۲	عبدالمجید بن محمد سلیم خان
۳۵	علاء الدین محمد	۸۴۸	عبدالمجید جوگھ
۳۳۰	علی شاہ چشتی	۷۶۷	عبدالحمید خان
۳۸۶	علم اللہ کمال	۳۴۷	عبدالمجید خوشنویس ترکان دہلوی
۱۶۴	علم علی جلالوی	۷۳۱	عبدالملک
۶۸۱	علی . . .	۳۶۲ ، ۳۵۷ ، ۳۵۶	عبدالمنعم بن مدار
۷۷۱	(سید) علی احمد	۳۷۲ ، ۳۷۱	
۲۹۰	علی اکبر	۴۷	عبدالنبی بن میر محمود
۱۶۳	علی اکبر بن محمد	۶۰۷	عبدالواحد
۱۳۹	علی بخش	۷۰۹	عبدالواحد مرید شیخ نور محمد
۶۶۸	علی بن محمد ہاشم موسوی	۳۱۵	عبدالواسع جالندھری
۳۸۳	علی حسین	۶۲۱ ، ۵۳۲	(سید) عبدالوہاب
۸۵۰	علی رضا بن نذر علی	۸۲۶ ، ۸۲۰	(ملا) عبدالوہاب
۳۱۸ ، ۲۷ ، ۳۹	علی رضا حسینی سبزواری	۱۱	عبدالوہاب بن ابو سعید قریشی
۶۱۴ ، ۵۷۳ ، ۵۴۳ ، ۴۷۲ ، ۴۱۸		۳۴۳	عبدالوہاب بن عبدالکریم
۶۶۵ ، ۶۵۷ ، ۶۵۰ ، (مکرر) ، ۶۱۵		۸۱۰	عبیدالہی مولائی محمد دہلوی
۷۵۰ ، ۶۸۹ ، ۶۸۵ ، ۶۷۷		۲۱۱ ، ۱۸۷	(شیخ) عزت اللہ انصاری
۴۶۳	(سید) علی قاری بہار	۷۹۴	عزت علی بن امیر الدین
۲۵۰	عماد الحسینی	۵۳	عزیز اللہ
۲۷۱ ، ۲۶۵ ، ۲۰۰	(ملا) عمر چشتی	۷۸۱	عزیز اللہ بیگ
۶۳۱ ، ۵۸۰ ، ۵۲۵	(ملا) عمر غزنوی	۸۱۸	عشق
۴۵۷ ، ۴۴۱ ، ۱۲۱ ، ۱۰۶	عنایت اللہ	۴	عصمت اللہ بن اخوند ملا کوچک محمد
۶۲۸ ، ۵۷۹ ، ۵۰۸		۱۹۶ ، ۱۴۹	عصمت اللہ جعفری گویا سوی
۸۲۰	عنایت اللہ بن علی اکبر	۲۳۳ ، ۲۱۰	
۴۸۵	(شیخ) عیسیٰ	۴۸۵	عطاء اللہ
۷۰۰	(شیخ) عیوض حکیم	۸۵۴	عطاء اللہ بن شیر محمد
	غ	۸۱۸ ، ۶۵۶	(حافظ) عطاء اللہ خان
		۴۸۳ ، ۶۶	(ملا) عطاء اللہ قادری
۶۷۴	(ملا) غزنین خان	۱۰۲	عطاء محمد بن نظام الدین
۷۱۴ ، ۱۳۶	غلام احمد	۴۸۴	عظمت خان بن احمد خان ملتانی
۷۲۴	غلام احمد بن غلام سحی الدین	۱۱۹ ، ۱۰۶	عظیم بخش بن غلام محمد

۱۱۰	غلام رسول بن شکر اللہ	غلام احمد بن محمد ہاشم مندھو ۲۷
۳۱۰	غلام رسول بن شیر محمد بہتہ	۳۱۲ ، ۳۶۷ ، ۴۱۰ ، ۴۱۳ ، ۵۵۰
۶۸۹	غلام رسول سیالکوٹی	۵۹۵ ، ۸۲۷ ، ۸۳۸
۹۵	غلام زکریا	۳۱ (مفتی) غلام حسن
	غلام ضامن بن محمد مہدی مستخلص	غلام حسن بن غلام علی کھوکھر ۶۸۵
	بہ اقبال و مخاطب بہ یاور علی خان	غلام حسین ۸۹ ، ۳۶۳ ، ۳۷۰ ، ۳۹۰
۶۱	غلام علی	۴۶۹
۴۸۴ ، ۳۹۴	غلام علی شیرازی بن محمد	(میر) غلام حسین ۳۰۸ ، ۴۵۴ (مکرر)
۷۹۷	غلام غوث	۴۶۱ (مکرر) ، ۴۶۵
۴۰۷	غلام غوث صمدانی ۱۹۳ ، ۲۴۷ ، ۵۶۵	(میر) غلام حسین بن حاجی امجد اللہ ۸۰۲
	۲۸ ، ۶۲۷ ، ۸۶۳	غلام حسین بن محمد حبیب اللہ ۵۵۹
۱۱۳	غلام غوث قادری بن محمد عظیم	غلام حسین بن میر محمد غوث ۷۷۲
۱۱۹	(قاضی) غیاث الدین	غلام حسین بن محمد یوسف حیدر آبادی
۶۶۹	غلام قادر بن غلام محمد	۸۱۰
۷۶۱ ، ۷۵۷	غلام قادر بن حافظ غوث	غلام حسین بن مرتضیٰ ۴۱۸ ، ۳۱
۷۵۴	غلام قاسم	(خواجہ) غلام حسین شاہ چشتی حیدر آبادی
۷۳۴	غلام محمد	۲۵۴
۳۴۰	غلام محمد بن شیخ سلیم	(حکیم میر) غلام حسین منشی ۸۲
۴۴۴	غلام محمد بن محمد ہاشم مندھو	(شیخ) غلام حسین منشی نعمت اللہ خان
۵۴۳ ، ۳۷۸	غلام محمد عربی بن احمد یار ۶۲۱ (مکرر)	۳۴۰
	غلام محمد موسوی ۱۷۲ ، ۱۷۳ ، ۸۵۶	غلام حسین ہدایت وافق ۹۱۷
	غلام محی الدین ۱۹ ، ۴۷ ، ۹۱ ، ۳۰۴	غلام حیدر بن محمد مقیم ۵۹
	غلام محی الدین بن حافظ محمد ۱۵۵	غلام حیدر بن مولوی سکندر ۲۹۴ ، ۳۰۴
	غلام محی الدین محمد قادری قصوری ۶۶۸	غلام حیدر قاضی بن میان عنایت اللہ قاضی ۲۴۹
	غلام مرتضیٰ خانہ زاد نواب مختار الدولہ بہادر ۱۳ ، ۱۸ ، ۱۹	غلام دستگیر ۷۷۷ ، ۷۵۳ ، ۴۵۲
	غلام مصطفیٰ عبداللہ بلگرامی ۵ ، ۶	غلام دستگیر الہی بخش ۲۳۳
	غلام مہدی بن حیدر علی ۳۴۳ ، ۳۴۷	غلام دستگیر بن غلام حسین ۸۱۷
	غلام نبی = حسن الدین ۷۹۵ ، ۵۳۰	غلام دستگیر برادر غلام خواجہ ۸۵۱
	غلام نقشبندی بن علیم اللہ ۲۵۶	غلام دستگیر عباسی ۲۵۰
	غلام یاسین عثمانی بن فضل علی ۷۱۵	غلام دستگیر نائٹی ۷۹۰
		غلام الدین لوتیکر ۲۸۵
		غلام رسول ۶۷۲ ، ۹۳

۳۸۷	فیض الدین بن شیخ محمد انصاری	۶۷۲	غلام یوسف
۱۱	(ملا) فیض اللہ بن ملا جلال	۴۸۲	غیب اللہ امامی
۵۴۸	فیض علی		ف
۲۷۴	فیض محمد بن عبدالکریم	۶۴۸ ، ۵۴۴ ، ۵۴۱	فاضل بیگ برلاس
۷۱۹	فیض محمد ہزارہ ای	۸۲۱	(مرزا) فتح
	ق	۶۳۳	فتح اللہ کابلی
۲۳۹	قادر بن احمد حسین	۱۹۱	فتح الدین ملتانی
۲۶۷	قادر بخش بن غلام محمد	۱۹۳ ، ۱۷۰	فتح علی
۱۱۰	قادر بخش بن نجیب اللہ کلا نوری	۷۶۲	(سید) فتح علی
۴۴۴	... قادری	۳۱۳	فتح محمد بن قطب الدین
۷۱۵	قاسم علی (سیرزا)	۶۳۳	فتح محمد بن ملا صاحب
۴۱۲	قاسم علی بن طالع مند	۶۸۳	فتح محمد بن بیان احمد
۸۰۵	قاضی خان صلیقی	۳۱۷	فتح محمد کاکری
	قاضی ملا سید زمان معروف بہ قاضی سیر	۳۹۳	فخر الدین
۲۷۰	بدل خان	۴۴۲	فخر الدین احمد
۴۶۶	قانع الدین بن رحمان علی	۶۳۸	فدا حسین بیگ
۷۷۹	(سیر) قربان علی مضطر	۶۲۶	فدا علی
۴۲۳	(سید) قطب شاہ	۷۰	(سیرزا) فدا علی مشہدی
۶۷۲	قطب الدین	۴۴۲ ، ۴۰۰	فرحت حسین
۵۲۱	قطب الدین حسنی	۱۰۷ ، ۹۲	فرخندہ علی
۸۴۹	قل احمد	۷۹۰	فرزند علی بن رجب علی رضوی
۴۲۵ ، ۳۳۴	(سید) قمر علی	۱۹۷	فرید الدین
۷۸۲	قوام الدین چشتی	۴۴۸	فضل احمد پیشاوری
۸۹۳	قیام الدین	۶۵۹	فضل احمد بن شمس الدین کھوکھر
۶۶۲	ملا قیام دین	۸۴۷	فضل اللہ
۸۶۸ ، ۱۵۷ ، ۱۵۶	سید قیام الدین حسینی	۵۵۰ ، ۱۶۰	فضل الہی بن عبدالرحمن
	ک	۳۱۳	فضل الدین بن محکم الدین
۴۷۳	کاظم	۳۵	فقیر احمد بن سلیمان
۱۸۰	کاظم علی ندیم پوش	۱۶۹	فقیر شاہ گدا سلطان حسینی
	کائی = نانک چند برہمن	۷۶۰	فقیر محمد بن عبدالرسول
	کاسراد = رای سنگھ	۸۸۲ ، ۸۶۰	(سید) فیروز
۵۰۰	کبیر محمد بن برہان انصاری	۳۹۵	فیروز الدین صاحبزادہ
		۵۹۳	فیض الدین امام بخش

۴۰۹	گنگایش	۸۴	کرپا دیال عرف کنور سین
۹۲۱	گوپال داس	۷۷۴	(شیخ) کرم اللہ
۹۱۱	گور بچن رای بن دینا ناتھ	۸۲۷	کرم اللہ ولد میان خلیل
۳۵۱	گورو دیال بن مادھو رام	۸۳۹ ، ۸۱۳	کرم اللہ بن محمد امین خوشابی
۷۵۵	گوری شنکر	۷۱۱	کرم السہی
		۴۰۸	کرم خان
		۷۷۹	کرم علی
			کریم بخش ۴۵ ، ۱۹۰ ، ۶۴۸ ، (مکرر) ،
			۶۵۱
۳۶۵ ، ۳۴۹ ، ۳۴۷	لال بیگ		(شیخ) کریم بخش
	لانن = عبدالقادر	۷۲۴	کریم بخش بن قادر بخش
۸۱۰	لالہ بن نور دین	۸۴	کریم بخش بن محمد سنیر (یا امیر)
۷۲۸	لالہ داس		۱۸۹ ، ۲۶۵ ، ۶۱۴ ، ۶۶۳
۴۴۳	لبھو؟ لعل		کریم خان
۵۳۳ ، ۵۰۹	لچھمن داس	۴۰۱	کریم الدین
۶۲۴ ، ۶۰۷	لچھمن داس چوپرہ	۳۸۳	کشن سنگھ بن ندھر دھن راج کوهل
۵۶۳	لطف اللہ کرم اللہ	۴۰۱	کشن چند پروتھ بن ہری رام
	(رای) . . . لعل فدوی محمد اکبر	۹۱۵	کشن داس
۷۶	پادشاہ	۴۶	کلام الدین فرخ آبادی
۳۴۵	لعل بیگ بن علم بیگ جہان آبادی	۸۲۳	کلیان سنگھ
		۳۲۶ ، ۱۳۶	کیم اللہ
۸۱۹	ماشاء اللہ بن محبوب شاہ	۶۳۳	کنجہاری لال
۳۸۹	مالی رای	۳۸۹	کنور سین = کرپا دیال
۵۰۶ ، ۴۷۴	مجلس رای کپور	۶۹۴	کور پرشاد
۳۳۳	محبوب شاہ بن فرید بخش قریشی	۴۴۹	کونرک سین
۴۹۰	محبوب علی	۳۹۴	کھیم اتند
۲۵۱	محبوب منشی بن نظام الدین	۱۰۱	کھیم کرن کایستہ
۱۶	محسن علی	۴۲۷	کیشورای کایستہ
۵۲۵	محزون پوپلزئی قندھاری		
	<u>محمد</u>		
	محمد		
۵۲۱ ، ۳۴۸	(ملا) محمد	۱۴۰	گرامی جالندھری
۷۵۶	محمد بن سلام اللہ قادری معروف بہ	۶۶۵	گلاب سنگھ
۲۸۰	شہر یار	۹۰	گل محمد بن فتح محمد
۹	محمد بن عبدالرحمن	۴۲۹	گل محمد ہانسوی

گ

۸۴۳	محمد اکمل قادری	۷۸۵	محمد بن غلام غوث قادری
۵۱	محمد اسام الدین	۴۸۰	محمد . . . بن ملا محمد امین
۸۶۵ ، ۱۶۴	محمد امانت بن انورند عمر	، ۴۸۲ ، ۴۶۶ ، ۲۳۵	محمد بن محمد بقال
۳۰۳	محمد امین حسن خان ماسٹر	، ۶۶۱ ، ۶۰۲ ، (مکرر) ۵۴۶ ، ۵۲۰	
۶۱۳ ، ۲۲۳ ، ۱۲۹	محمد امین	۷۴۸	محمد بن محمود عماد الدین
۶۰۵	(میر) محمد امین بخاری	۳۱۴	محمد بن مظفر بن علی
۸۲۰	محمد امین بن درویش محمد	۴۴	محمد سرانی
، ۵۷۹ ، ۴۲۹ ، ۲۱۷ ، ۱۳۱	محمد انور ۱۳۱ ، ۲۱۷ ، ۴۲۹ ، ۵۷۹		<u>محمد . . .</u>
۸۰۸ ، ۶۶۵ ، ۶۱۵ ، ۶۱۳ ، ۵۸۲		۶۸۷	محمد ابراہیم
۴۱۹ ، ۱۱۳	محمد باقر	۷۸۳ ، ۶۹۷ ، ۶۱۲	محمد ابراہیم پیشاوری
، ۴۰۰	محمد باقر (شاگرد نادر قلم خان)	۷۰۲	محمد ابراہیم لاہوری
۴۵۷ ، ۴۴۲		۱۳۷	محمد احسن نانوتوی
۱۱۶	محمد باقر	۱۹۳	محمد ارتضا گوپاموی صنوی
۷۶۵ ، ۷۴۹ ، ۵۱۴ ، ۴۰۰	محمد بخش	۱۳۸	محمد اسماعیل
	(منشی) محمد بخش بن شیخ قلندر بخش	۲۹۲	محمد اسحاق
۱۰۴	صدیقی	۶۷۶	(ملا) محمد اسحاق
۸۸۶ ، ۸۶۸	محمد بچیل	۳۳۶	محمد اسلم بنارسی
	محمد بدر جہان = محمد اقبال علی	۶۴۷	محمد اسلم بن حافظ دولت
۵۳	محمد بدیع	۳۵۹	محمد اسماعیل
۱۰۵۰	محمد برات بن ملا شادمان قلی	۵۱۴	محمد اسماعیل حسینی شیرازی
۴۴۳	محمد پناہ بن شیخ عتیقی اللہ	۳۳۵	محمد اسماعیل گذرونی
، ۱۶	محمد قرمون بن رحمت اللہ بلخی	۸۱۹	محمد اسماعیل بن حاجی محمد
۳۱۹ ، ۲۷۵ ، ۲۷۳ ، ۲۳۳ ، ۲۲۷		۸۹۴	محمد اشرف
۳۶۷	محمد تقی بن مولوی سعادت علی	۴۸۱	محمد اشرف (شاگرد میر مشرب)
۳۶۴	محمد تقی الحسنی	، ۲۳۱ ، ۱۵۸	محمد اشرف بن حاجی محمد
۸۰۸	(میر) محمد تقی شکر اللہ فانی	۳۲۲	
۲۹۰	محمد جعفر	۹۰۰	محمد اشرف مقصر
۷۸۲	محمد جعفر بن شیخ احمد	۷۸۱ ، ۳۸۵ ، ۳۷۹	محمد اعظم
۵۴۴ ، ۱۳۱	محمد جعفر بن محمد باقر	۵۵۷	محمد افضل صدیقی
۷۰۰	محمد جعفر بن محمد رشید		محمد اقبال علی معروف بہ محمد بدر
۴۴۳	محمد جعفر مخاطب بہ کفایت خان	۲۸۳	جہان
۸۸۴	(شیخ) محمد جلال الدین	۴۹۴	محمد اکرم بن شیخ تقی چرتھاوی
، ۵۹۳	محمد جلال الدین بن رحیم بخش	۶۰	محمد اکرم بن حکیم محمد رخس جان
۶۱۷ ، ۵۳۱ ، ۵۲۷ ، ۵۰۹		۲۱۹	محمد اکرم بن قاضی محمد مکرم

۱۴۲	محمد دایم شمس آبادی	۴۰۹	محمد جلال الدین خان
۱۸۴	محمد داود	۵۴۸	محمد جمیل الدین قریشی
۵۶۲ ، ۴۸۹ ، ۲۸۰ ، ۱۲۷	محمد رضا	۶۷۴	محمد حافظ بن برهان الدین
۵۵۷ ، ۵۵۷	محمد رضا بن محمد ثابت صادق	۹۰۴	محمد حبیب اللہ بن محمد حیات
۶۴۹ ، ۶۴۴ ، ۶۲۳ ، ۵۹۰ ، ۵۸۰		۲۳۹	محمد حبیب الدین عثمانی
۶۶۱ ، ۶۱۲ ، ۶۱۰	محمد ربیع	۱۷۲	محمد حسن بن حاجی محمد خان
۸۲۹	محمد رمضان نجار	۳۳۱	(حافظ) محمد حسن بن حافظ زکریا
۸۱	محمد زائد بن محمد صالح	۵۵۳ ، ۱۳۷	محمد حسین زہگیری کشمیری
۷۶۳	محمد زمان	۶۱۳ ، ۵۸۲ ، ۵۸۱	
۵۵۰	میاں محمد زمان	۷۴۴	محمد حسن ، علی محمد خان
	محمد سعد الدین سعد بن محمد صبغت	۵۷۷	محمد حسن فاروقی
۱۷۰ ، ۳۱	انہ	۲۰۳	محمد حسن نوشہروی
	محمد سعید قادری بن قاضی یعقوب	۷۷۴ ، ۷۶۹ ، ۳۳۲	محمد حسین
۷۷۰	حسن پوری		محمد حسین = راقم
۵۵۸	محمد شاہ بن امیر شاہ		محمد حسین = واعظ علی
۵۲۶	محمد شاہ بن علی شاہ		محمد حسین بن شہاب الدین محمد
۳۸۰	محمد شریف	۲۰۴	قریشی
۷۷۵	محمد شریف بن محمد علی مشہدی		محمد حسین بن محمد امین مشہدی
۲۵۵	محمد شریف مظفر رقم	۸۷۸-۷۹	
۲۴۳	محمد شفیع	۱۸۹	محمد حسین بن محمد حبیب اللہ
۸۴۷	محمد شفیع بن حافظ محمد بن بہاء الدین	۶۵۶ ، ۴۹۰	محمد حسین حافظ
۷۵۵	محمد شفیع بن قاضی احمدی	۸۲۲	محمد حسین قاضی
۲۲	محمد شفیع بن محمد علی بن شیخ داود	۲۲	(ملا) محمد حسین مرضمیری
۵۴۷ ، ۵۰۱ ، ۴۳۰	محمد شفیع تبریزی	۵	محمد حکیم بن شیخ محمد
۴۸۶	محمد شفیق	۱۳۷	محمد حنفی
	محمد شہاب الدین عرف محمد یوسف	۶۳۹	محمد حیات
۸۲۵	بن قمر الدین	۲۸۲ ، ۲۵۴ ، ۲۵۲	محمد حیات عرف افغان
۱۷۱	(شیخ) محمد صادق	۲۹۹	محمد خضر
۴۹۶	محمد صادق	۶۵۳	محمد خلوتی
۸۵۹	(شیخ) محمد صادق اکبر آبادی		محمد خلیل بن عبد رسول صحاف انداجانی
۴۱۵	محمد صادق بن ابو سعید	۳۲۲ ، ۳۰۴ ، ۲۹۵	
۶۳۹ ، ۵۱۶ ، ۲۸۰	محمد صالح	۷۲۶	محمد خلیل بن قاضی محمد
۳۸۱	محمد صالح بن اخوند گل محمد	۸۲۰	محمد خوشی
۳۰۰	محمد صالح محمد تقی دشت بیاضی	۳۰۳	محمد خیر الدین خان

۷۶۴	محمد علی بن موسی کاظمی	۳۱۵	محمد صالح بن نجف قلی
۲۶	محمد علی خان	۸۰۳	محمد صالح بن یوسف الحاجی البخاری
۸۵۲	محمد علی کاریزوی	۳۳۵	محمد صالح کنبوه
۲۹	محمد علی ہزاری	۲۷۵	(شیخ) محمد صدیق
۱۰	محمد علی یزدی	۵۴۸	محمد صلاح
۵۷۱	محمد عمران	۳۳	محمد صلاح الدین
۴۲۴	محمد عنایت اللہ احمدی		محمد طالب بن محمد زمان گیلانی
۱۶۹	محمد عون بن نواب فیاض علی خان	۵۲۳	سید اشرفی
۲۴۹	محمد عیوض بن عبدالرسول		محمد طالب بن مرزا محمد ہاشم
۸۲۸	محمد غازی بن محمد عثمان	۳۰۰	تبریزی معروف بہ نمکی
	محمد غوث = ظہور علی	۶۵۸	محمد ظہور علی حسینی قادری
۴۹۲ ، ۴۷۶	محمد غوث صدیقی قادری	۶۳۳	محمد عارف
۶۹۶ ، ۳۸۶	محمد فاضل	۴ ، ۳	محمد عارف بن محمد مقیم
۴۰۳	(ملا) محمد فاضل		محمد عابد بن محمد زاہد = ممتاز سمرقندی
۷۷۲	محمد فاضل بن خواجہ مبارک	۸۳۸	محمد عاشق شرقپوری
	محمد فاضل بن میر سید علی حسینی	۷۹۴	محمد عالم کاتب
۵۴۶ ، ۵۲۱		۸۰۱ ، ۲۱۳	محمد عالم بن محمد پناہ
۳۱۴	محمد فاضل بن حاجی محمد صلاح	۱۰۴	محمد عبداللہ
۶۶۸	محمد فاضل بن میاں نور محمد	۲۶۶	محمد عبداللہ بن سید عبدالقادر قادری
۸۳۶	محمد قاسم	۳۵۹	محمد عبدالرحمان بن محمد فاضل
	(حافظ) محمد قاسم بن محمد امین	۸۰۱	محمد عبدالرؤف
۱۲۰ ، ۹۱	المدین	۸۰۵ ، ۸۰۲	محمد عبدالملی
۱۵۸	محمد قدرت اللہ	۲۸۵	محمد عبدالعلی امروہوی
۶۳۳	محمد قلی بن محمد امین	۷۰۹ ، ۲۸۲	محمد عبدالقادر
۶۴۶	محمد تقسیم پیشاوری	۵۸۸	محمد عبدالکریم تبریزی
۷۹۵	محمد کاشی	۴۱۳ ، ۱۸	محمد عثمان
۲۰۴	محمد کاظم بن محمد کریم اصفہانی	۵۴۶	محمد عزیز الرحمن
۳۷۲ ، ۳۶۵	محمد کامل	۷۶۰	محمد عطا
۶۲۶	محمد کرم الہی سندھو تارر	۶۵۵ ، ۴۸۶ ، ۴۲۲	محمد علی
۷۹۲	محمد کریم الدین قادری	۴۸۵	حافظ محمد علی
۶۵۶	محمد ماہ بن سید احمد	۸۲۹	محمد علی بن فتح محمد
۷۵۷	محمد مہروین سید گل محمد قادری	۱۸۲	محمد علی بن محمد اشرف سہرندی
۶۵۹ ، ۵۵۰ ، ۴۴۶ ، ۴۴۴	محمد محسن	۲۸۳ ، ۲۷۳	محمد علی بن محمد شفیع
۸۵۴			

محمد حسین بن محمد حیات	۱۱۱	محمد ہاشم ۳۰۱ ، ۳۴۸ (مکرر) ، ۳۵۹
محمد محسن بن نور محمد	۶۳۴	۳۸۹
محمد مختار بن محمد بن عاصم	۳۷۸	محمد ہاشم بن محمد صالح (صلاح)
محمد مراد	۶۴۸	مندهو ۴ ، ۲۹۳ ، ۶۶۸ ، ۷۷۲ ، ۸۳۵
محمد مستقیم بن حافظ عبدالرحیم	۲۰	۸۵۱
محمد مسعود بن شیخ بولاقی	۷۵۴	محمد ہاشم بن شیخ محمود تتوی
محمد مشرف خان	۱۹۲ ، ۱۹۱	محمد یعقوب شاگرد رحیم اللہ
محمد مصطفیٰ بن محمد خان عارف آئی	۷۵۶	محمد یوسف
محمد مصباح الدین ۳۲۷ ، ۳۵۴ ، ۳۷۲	۴۱۳ ، ۴۰۹	محمد یوسف بلگرامی
(شیخ) محمد معظم	۷۱۹ ، ۴۹۰	محمد یوسف بن غلام حسین
محمد معین الدین	۸۱۲ ، ۱۷۰	محمد یوسف بن قمر الدین = محمد شہاب الدین
(سید) محمد معین الدین حسین	۸۱۱	(ملا) محمد یوسف پیشاوری قادری
محمد مقیم	۴۷۶	محمود
محمد مقیم بن حاجی کمال اصفہانی	۵۰۰	(سید) محمود
محمد منور قانونگو	۸۰۱ ، ۸۰۰ ، ۷۹۸ ، ۵۲۳	محمود بن اسحاق
محمد مہمن الکاتب معروف بہ ملا زادہ	۷۴۹	محمود خان
(خواجہ) محمد نذیر	۷۰۹	محمود شاہ اردستانی
محمد نصیر بن سلطان بن عبداللطیف	۵۷۵ ، ۱۵	محمود علی عاشق بن میر محمد عطاء اللہ
قریشی سفیانی ۵۵۹ ، ۶۴۴ ، ۶۴۵ ، ۶۴۶	۶۰۸	محمود ولایتی ملک یوسفزئی
محمد نظام الدین	۲۰۴	۶۵۶
محمد نواز	۵۷۹	محمی الدین
محمد نواز گویاموی	۱۳۰ ، ۴۹۴ ، ۴۹۷	مخلص ، اندرام
۹۰۰ ، ۵۸۲		مداح ، غلام علی
محمد نورالحق بن مولانا محمد عبدالکریم	۲۵۷	مداری مل
قاضی شاہ پور	۴۹۳	مدد علی بن سید امام علی ۸۸۹ ، ۹۷-۸۹۶
محمد وارث قریشی	۲۶۸	مدھو داس عرف طوطہ برہمن کشمیری
محمد واصل	۳۰۶	مرتضیٰ الموسوی اللاری
محمد ولی	۷۴۲	(ملا) مرزا جان
محمد ولی جان بیگ	۴۹۱	(سید) مرزا خان
محمد ولی حیدر حسینی فرخ آبادی	۱۴۳	مستقیم رنگریز بن شہرت رنگریز
(میرزا) محمد ہادی ، عزیز		مسعود بن سید فتح اللہ
		مسلم
		مشتاق احمد

۶۱۹	میر محمد	۲۵۳ ، ۲۵۰	مشتاق احمد کیرانوی
۸۱۵ ، ۶۵۵	میر مستقیم بلخی مزاری	۳	مصطفی بن میر سید قاسم
۸۵۴ (مکرر)		۶۵۳	مطربی ، سلطان محمد مروزی
۳۴۰	میرن (میرزا) صاحب		مظہر = ذوالفقار علی حسینی
	ن	۷۳۵ ، ۶۸۸ ، ۶۸۱	(سید) معظم علی
۹۱۶	نانک چند برہمن عرف کالی	۴۱۶	معظم علی بن اشرف علی
۸۱۸ ، ۴۵۶	نبی بخش	۶۱۳ ، ۵۹۳ ، ۶۲	معین الدین
۶۶۰	نتھوسل بالمہک		معین الدین بن ملا مزین الدین مرید
۶۶۷ ، ۶۵۵	نجم الدین	۴۸۷	شیخ رحمکار
۶۴۳	(شیخ) نجم الدین بن فتح محمد	۷۰۰ (مکرر)	(میرزا) مغل بیگ
۸۲	نجم الدین بن کرم دین	۳۹	(میرزا) مغل غافل
۳۶۶	نجم الدین بن ملا رسول اخند	۴۵ ، ۱۴	(میرزا) مقبل ، میرزا احمد
۳۹۸	نرنجن داس بن سہا چند	۹۰۰ ، ۸۹۱	
۷۵۱ ، ۶۸۳ ، ۳۹۸ ، ۱۵۵	نسیم الدین	۷۲۴	مکندراو
۵۶	نصرت اللہ	۳۵۶ ، ۳۵۵	مکند لال
	(اخوند) نصیر الدین بن غلام محی الدین	۴۴۵	ملا محمد بن قاضی محمد امین
۸۵۷		۳۸۲	ملکی لال
۲۱۵ ، ۱۸۹ ، ۱۰۵ ، ۹۱	نظام الدین		ممتاز سمرقندی ، محمد عابد بن محمد
۵۶۴ ، ۴۸۶ ، ۴۴۴ ، ۳۹۶		۶۷۰	زاهد
۶۶۵	(میرزا) نظر علی	۶۷۱	منسا رام
	نظیر علی بن محمد جمال الدین امرہوی	۸۴۹	(حافظ) منظور
۷۴۱		۳۰۹	منو لال منی لال
۳۴۰	(خواجہ) نعمت اللہ خان	۶۴۰	سیر الدین بن مولوی بدر الدجی
۷۸۰	نعمت علی زیدی ترمذی	۴۴۸ ، ۳۷۶	سول چند
۳۵۷	نکمت رای	۳۹۳	سولی دھر
۴۲۸	نند لعل	۲۶۱	سومن کشمیری
۷۹۴	نور بن سید تمہور حسین	۵۲۲	سوهن چند بن تیک چند
۹۲۰	نور احمد	۲۸۸	مہتاب رای
۲۳۷	نور احمد تلوکھری		میان جی = دلاور
	(حافظ) نور احمد خوشنویس بن سید	۱۸۴ ، ۱۶۸	میان داد بن صالح محمد خواجہ
۴۷۰	احمد خوشنویس جواہر رقم	۸۵۱ ، ۲۷۸	
۱۰۴	نور الہی	۷۶۱	میر بخش
۸۲۳	(قاضی) نور الہی بن بدر الدین	۵۳۶	میرزا
۱۵	نور حسن (قاضی)	۵۰۲	میر علی
		۳۴۰	میر کلان قلیچ جنگ

فہرست نام جای ہا

		آ		
۷۰۰ ، ۶۹۹ ، ۶۹۶ ، ۶۳۹ ، ۵۵۹				
	۹۰۱ ، ۸۲۶ ، ۷۶۷	۶۹۴	آذربایجان	
	الہ آباد ۶۷ ، ۱۲۸ ، ۱۲۹ ، ۳۰۹		آگرہ ۲۹ ، ۸۵ ، ۶۹۹ ، نیز = اکبر آباد	
	۹۰۰ ، ۴۵۶			
۸۱۷	استیاز گڑھ			
۲۲۲	امرتسر			
۸۳۷ ، ۶۸۸	امن آباد			
۵۶۶ ، ۲۵۳	امروہہ	۸۴۳ ، ۲۶	ابراہیم آباد ۸ ، ۶۳۳ ، ۶۳۴	
۸۴۳	امروہہ	۳۴۷	باغ ابراہیم آباد ۶۳۴ ، نیز : سوہدرہ	
۱۴۳	امیتھی	۷۰۰	اتاوہ	
۵۷۸	اسیر نگر	۲۹۴ ، ۲۶۱	اتک	
۶۰	انتور	۷۷۵	اجین	
۱۶	اندخوی	۶۳۲	احمد پور	
۷۳۹	اندور	۶۹۲	ادکیر	
۳۱۲	انفستون کالج	۸۳۹	اردستان	
۶۰۱	انکوت	۲۶	اروپا	
۹۵	انگلستان		استانبول	
۴۸۶	انیچور		اسکندریہ	
۴۰۲	اوتاوہ		اسلام آباد ۱۶ ، ۱۸ ، ۱۳۹ ، ۵۰۶ ، ۵۱۱	
۴۰۱ ، ۳۹۰ ، ۱۸۰ ، ۱۳۵ ، ۱۲۸	اودھ		۵۶۹ ، ۶۵۳ ، ۸۶۱	
۷۳۷ ، ۶۹۹ ، ۶۸۳ ، (مکرر) ۶۶۴		۷۵۴	اسلام پور	
۸۸۲ ، ۸۲۹ ، ۷۵۱ ، ۷۴۵ ، ۷۴۲		۱۷۲	اسلام نگر	
۲۳۳ ، ۲۲۷ ، ۸۱ ، ۱۶	اورنگ آباد	۷۷۸ ، ۶۳۷ ، ۵۷۲	اصفہان	
۴۹۴ ، ۴۵۲ ، ۳۱۹ ، ۲۷۵ ، ۲۷۳		۷۱۸ ، ۴۸۰ ، ۴۵۴ ، ۸۸ ، ۱	افغانستان	
	۸۴۳ ، ۷۷۱ ، ۷۲۴		(مکرر) ۷۴۸	
۱۲۸	اوڑیسہ		اکال گڑھ (علی پور چٹھہ کنونی) ۵۰۹ ، ۵۳۳	
			۶۲۴ ، ۶۰۷	
			اکبر آباد (آگرہ کنونی) ۲۶۸ ، ۲۷۹	
			۳۳۳ ، ۳۶۴ ، ۴۱۴ ، ۴۷۵ ، ۴۸۵	

۶۲۷ ، ۶۳۰ ، ۶۵۵ ، ۶۶۶ ، ۷۰۸	بھوپال ۴۰۹ (مکرر) ، ۴۱۷ ، ۵۱۲
۷۸۴ ، ۹۲۲	۵۷۵ (مکرر) ، ۶۶۵ ، ۶۵۶ ، ۷۱۶
۲۷ ، ۸۲۷	۷۳۲ ، ۷۳۹ ، ۹۲۸
۸۳۷	بھونڈی ۴۸۵
۱۸ ، ۲۰	بھیرہ ۶۱۴ ، ۲۳۶
۱۰۵	بیانہ ۷۰۰
۵۵۰	بیت اللہ الحرام ۸۵۳
۸۴۳	بیجا پور ۸ ، ۱۵۱ ، ۲۳۸ ، ۳۱۹ ، ۳۴۰
۲۳ ، ۸۸۹ ، ۹۷-	۴۱۵ ، ۴۴۷ ، ۶۸۱ ، ۶۹۵ ، ۷۰۵
۸۹۶	۷۲۰ ، ۷۵۸ ، ۷۸۱ ، ۸۴۷
۸۴۸	بیدر ۷۷۲
۱۳۶ ، ۵۲ ، ۱۵ ، (مکرر)	بیگو والہ ۱۱۳
۱۹۳ ، ۱۹۸ ، ۳۰۴ ، ۴۷۴ ، ۴۸۶	
۵۰۲ ، ۵۷۵ ، ۷۴۹	
ت	پ
۲۶۸	پاتر ۷۵۵
۵۳۷ ، ۵۳۴	پاجنور ۳۷۲
۵۷۳ ، ۴۸۳	پاکستان ۱۸ ، ۲۳ ، ۱۴۵ (مکرر) ، ۴۴۷
۷۲۴ ، ۷۱۸ ، ۴۱۵ ، ۱۲۸ ، ۳۰	۴۹۹ ، ۵۰۵ (مکرر) ، ۵۸۹ ، ۶۲۷
۶۸۷ ، ۹۹	پانڈوکی ۳۳۹ (مکرر)
۳۲۴	پانی پت ۷۴۴ ، ۳۹۹
۷۸۴	پایتخت احمد شاہی ۸۳۷
۶۳۲	پبی ۹۱۹ ، ۹۱۸ ، ۹۱۶ ، ۹۱۴
۱۱۲	پتن ۳۵۴
۸۱۰	پٹنہ ۲۴ ، ۳۰۱ ، ۳۰۵ ، ۴۹۶ ، ۵۴۰
۲۲۷ ، ۲۳۳ ، ۲۷۳	۵۶۴ ، ۵۷۳ ، ۵۸۶ ، ۵۹۸ ، ۶۵۴
۳۱۹	نیز = عظیم آباد
۲۴۵	پٹیالہ ۹۱۰ ، ۳۱۸
۹۰۱	پرابالی ۸۲۷
۷۲۸ (مکرر) ، ۷۰۳ (مکرر)	پران پھن ۲۱۱
۷۳۹	پسرور ۸۴۸ ، ۷۲۸
۱۶۵ ، ۳۳۹ ، ۳۴۲ ، ۵۸۹	پشاور = پشاور
۶۲۰ ، ۶۵۴ نیز : طہران	پلول ۳۷۷
	پنجاب ۴۰۰ ، ۴۲۱ ، ۵۱۸ ، ۹۶-۵۹۵

۵۴۵	چک ساگر	۸۱	تمین لکوک
۱۱۳	چک علی	۲۵۰	تیکمال
۵۴۵	چک مرالی	۸۸۶ - ۸۷	تیلہ مولہ
۷۴۹	چک مفتی		
۲۶	چکوه		ٹہٹہہہ = تہہ
۳۹۵	چمدیر		ٹہٹہہہ گہلووان
۲۱۴	چنچل کوزہ	۵۵۰	
۵۸۰ ، ۵۰۶ ، ۴۷۴	چندنوت		
۲۸	چنر	۳۱۵	جالندھر
۶۱۷ ، ۳۵۲ ، ۳۳۳ ، ۱۶۰	چوپالہ	۲۹۰	جالنہ پور
۸۴۷	چوپالہ داراب خان	۵۶۸	ختوی
۷۸۷	چوڈھوان	۹۱	جکتیال
۲۴۵	چونگی چاند صاحب	۷۹۳	جلال آباد
۲۶۵ ، ۱۹۰ ، ۱۸۹	چہالہ یا چہالیہ	۶۴۹	جلال پور اوان
۷۵۱ ، ۶۴۸ (مکرر)		۳۹۶	جلال پور جٹاں
۷۴۹	چھاؤنی علی مراد خان	۷۱۴ ، ۴۱۷ (مکرر)	جموں
		۸۲۲	(جنت) بقیع
		۳۱۰	جور
۱۶۷	حاجی والہ	۸۴۸	جوکھ
۸۳۸ ، ۴	حافظ آباد	۸۶۱ ، ۵۳۸ ، ۳۳۱ ، ۹۵	جونہ گڑھ
۸۴۹	حجاز	۸۱۶ ، ۴۴۹ ، ۳۴۲	جونپور
۴۹	حصار پانچار اسلام گڑھ عرف راہیری	۲۹	جہان آباد
۸۴۳	حسن ابدال	۳۳۶	جہانسی
۲۷۴	حویلی . . .	۳۸۹	جہلم
۸۴۰	حویلی حیات خان	۷۸۵	جہنگی بخت جمال
۸۳۲	حویلی دھا کہ جلال پور	۹۲۷	جہپور
۵۹	حویلی شہر ساتنگام		
	حیدر آباد (معلوم نیست کہ واقع در		
	«سند» یا در «دکن» ۳۲ ، ۲۰ (مکرر)	۲۰۰	چاچڑاں شریف
	۴۷ ، ۶۱ ، ۶۲ ، ۸۱ ، ۱۵۶ ، ۱۵۷	۲۶۵	چک بہادہ
	۱۶۶ ، ۱۷۲ ، ۲۴۵ ، ۲۴۷ ، ۲۴۸	۳۵۲	چک بہاء الدین
	۲۵۰ ، ۲۵۸ ، ۲۶۲ ، ۲۶۶ ، ۳۰۷	۳۴۵	چک سادہ
	۳۰۸ ، ۳۰۹ ، ۳۸۹ ، ۳۹۹ ، ۴۲۶	۴۴۴	چک سادی

۷۰۰	دک	۶۱۳ ، ۶۲۶ ، ۶۵۶ ، ۶۷۷ ، ۷۲۷
دکن ۶۰ ، ۱۲۳ ، ۱۲۸ ، ۱۳۱ ، ۱۴۱		۷۸۵ ، ۸۴۰ ، ۸۶۸ ، ۹۱۷
۱۴۷ ، ۲۹۹ ، ۳۲۰ ، ۳۸۰ ، ۴۱۵		حیدر آباد واقع در «دکن» ۲۸ (مکرر) ، ۳۲
۴۷۱ (مکرر) ، ۴۸۰ ، ۵۱۹ (مکرر)		۱۵۸ ، ۱۸۵ ، ۲۰۴ ، ۲۱۴ ، ۲۳۹
۵۳۹ ، ۷۰۹ ، ۷۲۰ ، ۷۲۴ ، ۷۲۹		۲۹۰ ، ۳۰۳ ، ۳۰۵ ، ۳۰۸ ، ۳۰۹
۷۳۲ ، ۷۴۰ ، ۷۴۶ ، ۷۴۹ ، ۷۹۸		(مکرر) ، ۳۲۳ ، ۳۴۸ ، ۳۵۹ ، ۳۷۰
۷۸۵	دوابہ چہنتہ	۳۹۳ ، ۳۹۹ ، ۴۰۰ ، ۴۰۹ ، ۴۱۹
۸۳۷	... دوست محمد	۴۳۱ ، ۴۴۲ ، ۴۵۷ ، ۴۹۹ ، ۵۰۰
۸۵۴ ، ۸۴۷ ، ۵۵۹ (مکرر) ، ۶۰	دولت آباد	۵۱۴ ، ۵۲۵ ، ۶۷۵ ، ۶۸۹ ، ۷۰۰
۵۷۱	دہ بہار	۷۱۱ (مکرر) ، ۷۱۲ ، ۷۲۱ ، ۷۲۲
۸۸۱	دہ خواجہ	۷۳۰ ، ۷۴۱ ، ۷۵۰ ، ۷۶۵ ، ۷۷۵
۲۳۶	دہ دادی	۸۱۰ ، ۸۷۸ ، ۹۲۸
۳۴۶	دہ سادات اسپتانی	حیدر آباد واقع در «سند»
دہلی ۲۹ ، ۱۱۴ ، ۱۶۳ ، ۱۹۶ ، ۳۳۵		خ
۵۱۷ (مکرر) ، ۵۷۲ ، ۷۱۵ ، ۷۱۷		خان آدرہ
۷۲۴ (مکرر) ، ۷۳۲ ، ۷۴۰ ، ۷۵۵		خاندیس
۷۶۷ ، ۷۷۳ ، ۹۰۹	نیز = شاہ جہان آباد	خانقاہ میر سید علی ہمدانی در کشمیر
	ذ	ختلان
۶۳۵	ڈسکہ	خچند
۱۵۴	ڈعا کہ	خراسان ۱۸ ، ۵۶ ، ۶۵ (مکرر) ، ۱۰۱
۴۶۰	ڈھوڈھی	۱۰۸ ، ۵۹۱ ، ۶۲۴ ، ۶۶۱ (مکرر)
۴۱۴	ڈھیری شاہ فتح خان	۶۹۴ ، ۷۲۳ ، ۷۵۵ ، ۸۰۴ ، ۸۴۴
۷۸۷	ڈیرہ اسماعیل خان	۸۷۹
۳۱۹	ڈیرہ غازی خان	خوشاب ۱۷۷ ، ۸۱۳ (مکرر) ، ۸۳۹ ، ۹۰۶
	ر	خیر آباد
۶۲۲	(قصبہ) راجہ ماہنسی	۸۲۰ ، ۸۲۶ ، ۸۶۲
۲۵۹	راری	خیر پور
۵۳۵ (مکرر) ، ۴۵۰ ، ۳۰۲ ، ۷۵	راسپور	دالامکو
۶۹۹ (مکرر) ، ۹۲۶		دانا پور
۹۰۱	راہو پریہ	دانگر پور
۴۲۳	راہو کی	دبیر پور
		دریای چناب
		۶۳۳

	غ	۸۳۸ ، ۳۸۹ ، ۲۸۹ ، ۱۸۱	شرقپور
۸۷۷	غری	۸۷۹	شکار پور
	غزنی ۷۶۸ نیز = غزنین	۶	شکر درہ
	غزنین ۹۲۵ نیز = غزنی	۱۰۷ ، ۹۲	شکوہ آباد
۸۴۳	غوٹ پور (پرگنہ اتاوہ)	۴۵۵	شہباز پور
۷۵۴	غوٹ پور تنواہن	۶۴۸	شہر پیر عبدالرحمان
	ف	۳۰۴	شیخوپورہ کلان
	فارس	۶۶۸	شیدو
۶۹۴ ، ۶۲۰	فاضل پور	۵۶۶ ، ۴۷۳ ، ۴۳۹	شیراز
۸۳۷ ، ۸۱	فرخ آباد	۲۴۸ ، ۹۲	شیر گڑھ
۸۴	فرخ پور		ص
۷۸۴	فرننگستان	۵۶	صفی پورہ
۶۹۱	فرنیطن پور بندر		ط
۵۲۵	فرید آباد		طہران ۸۶ ، ۱۰۱ ، ۱۰۴ ، ۲۷۷ ، ۴۷۵
۵۹۵-۹۶	فرید پور		۵۴۷ ، ۶۷۰ ، ۸۱۵ : نیز : تہران
۷۹۴	فیروز پور		ظ
۶۹۲	فیروز پور جہر	۷۹۲ ، ۲۹۵	ظفر آباد
۲۴۵	فیروز والہ		نیز = محمد آباد
۸۵۱	فیض آباد	۹۱۹	ظفر وال
۸۳۴ ، ۴۹۰ ، ۴۰۱ ، ۳۸	فیض پور		ع
۳۳۹	ق		عادل گڑھ
	قادر آباد	۵۹۰	عالمگیر پور
۷۸۴	قسطنطنیہ	۵۰۶	عبدالله پور عمان
۴۴	قصور	۵۴۴	عجم
۸۳۵ ، ۵۲۱	قطب پور	۷۸۰ ، ۷۴۳ ، (مکرر) ۶۷۶	عراق
۹۲۰	قلعہ احمد شاہی	۷۹۶ ، ۱۷۷ ، ۱۶۹	عراق عجم
۵۶۵	قلعہ بدکل	۶۹۴	عراق عرب
۳۴۰	قلعہ بکاور	۶۹۴	عرب
۲۳۱	قلعہ پوجی والا	۷۸۰ ، ۷۴۳ ، (مکرر) ۶۷۶	عظیم آباد
۶۸۳	قلعہ چتور	۷۳۲ ، ۴۵۳ ، ۳۰۵	علی پور چٹھہ = اکال گڑھ
۷۳۸	قلعہ حیدر آباد	۸۱۸ ، ۶۱۳ ، ۸۴	علی گڑھ
۸۰۱	قلعہ دلاور	۴۱۶ ، ۴۰۷	عمر کوٹ
۶۶۸			

	کتابخانہ مبارکہ دولت خدا داد	۶۱۷ ، ۳۳۰	قلعہ دیدار سنگی
۸۸	افغانستان	۷۴۰ (مکرر)	قلعہ ستارہ
	کتب خانہ شہر یار ابو الفتح بہرام	۳۶۷	قلعہ رائچور
۴۸۲	جم اقتدار	۷۳۴	قلعہ کانگرہ
۷۸۴	کٹیوالہ	۷۵۰	قلعہ گولگنڈہ
۲۵۹	کرا	۶۸۱	قلعہ مدکل
	کراچی ۱۴۵ ، ۲۰۸ ، ۴۰۷ ، ۴۸۹ ، ۴۹۰	۵۳۵ ، ۵۰۶	قلعہ مرتضی آباد
	۵۰۶ (مکرر) ، ۵۶۲	۲۳۸	قلعہ نصرت آباد معروف بہ سگر
۷۷۹	کربلا	۴۷۸	قلعہ نگر کوٹ
۴۷۶	کربان	۵۱۱	قم
	کرناٹک	۸۸۱ ، ۷۴۱ ، ۴۹۱ ، ۱۲۸	قندھار
۷۹۶ ، ۷۲۳ ، ۴۱۲	کرنول	۹۲۷ ، ۸۶۴ ، ۳۸۸	قرج
۳۵۹	کری		
۸۶۵ ، ۲۳۴ ، ۱۸۹	کریم پورہ		
۱۸۸	کڑیال پانڈوکا		
۴۱۱	کڑہ		
۸۱۴	کڑہ سانک		
۶۴۶	کشمیر ۵۵ (مکرر) ، ۱۹۲ ، ۳۱۸ ، ۳۳۵		
	۳۸۳ (مکرر) ، ۳۸۴ (مکرر) ، ۴۱۷		
	۴۸۳ ، ۴۹۷ ، ۵۰۰ ، ۵۱۲ ، ۵۴۱		
	۵۸۶ ، ۵۸۹ ، ۶۲۶ ، ۶۳۵ ، ۶۶۲		
	(مکرر) ، ۶۶۷ ، ۷۰۳ ، ۷۱۳ (مکرر)		
	۷۱۴ (مکرر) ، ۷۲۴ ، ۷۴۰ ، ۷۴۹		
	(مکرر) ، ۸۳۳ ، ۸۸۶ (مکرر) ، ۸۸۷		
	(مکرر) ، ۹۰۸ ، ۹۱۷		
	کعبہ		
۵۶۵ ، ۵۳۵ ، ۵۰۴	کلار		
۵	کلا نور		
۷۸۴	کلاکتہ ۲۷ ، ۵۶ ، ۱۴۴ ، ۳۱۳ ، ۳۹۳		
	۴۲۳ ، ۴۸۶ ، ۸۲۰ ، ۸۳۸		
۲۹۰	کہان پور		
۶۵۹ ، ۳۸۱	کنجاہ		
			کابل ۵ ، ۶ ، ۱۸ ، ۴۷ ، ۱۲۶ ، ۱۴۹
			۱۰۰ ، ۱۰۱ ، ۱۰۴ ، ۱۷۹ ، ۲۳۶
			۲۹۱ ، ۳۹۵ ، ۵۰۳ ، ۵۳۷ ، ۵۸۷
			(مکرر) ، ۶۰۵ ، ۶۸۰ ، ۶۹۸ (مکرر)
			۷۴۱ ، ۷۴۸ (مکرر) ، ۷۸۴ ، ۷۹۳
			۷۹۹ ، ۸۰۲ ، ۸۱۰ ، ۸۷۰
			کاتھیا وار
			کاسنہ
			کاشغر
			کالوند
			کامرو دیپ
			کانت
			کانپور
			کانگرہ
			کبور پور
			کتابخانہ امیر عبدالرحمن و امیر
			حبیب اللہ خان
			کتابخانہ حبیب گنج
			کتابخانہ شریفہ ظل الہی

		م			
مصطفی آباد ۷۵ ، ۳۱۹ ، ۶۶۵ نیز = راسپور				ماہانگہات	
۶۰۸ ، ۱۹۳ ، ۱۹۲	منظر آباد	۴۸۶		مالوہ	
۲۵۰	منظر نگر	۷۴۰ ، ۷۲۴ ، ۷۱۶ ، ۱۲۸		مالدو	
۴۷۳	مغلیہ	۷۴۰		ماندہ	
۸۲۰	مقبرہ حضرت میر سید طیب	۶۳۷		ماوراء النہر	۶۹۱ ، ۷۲۰ ، ۷۸۸ ، ۸۰۴
۷۹۱	مکن پور			۸۳۴	
۵۵۸ ، ۵۴۲ ، ۵۲۵ ، ۲۰	مکہ معلومہ			ماغان	
۷۹۵ ، ۶۹۸ ، ۵۷۲		۴۷۶		مستورا تھانیسر	
۶۹۲ ، ۵۵۰ ، ۵۴۵ ، ۴۷۷	ملتان	۹۰۹		مثنوی جوانہ	
۷۹۵ ، ۷۵۴ ، ۷۲۴		۹۰		مجلدہ قائلہ	
۱۸۴	ملکنند	۴۸۶		مجلدہ دانشمندان	
۲۶۸	ممتاز نگر	۵۶۶		مجلدہ رایزہ انندی رام	
۳۸۸	ممدوت	۶۷۳		مجلدہ بہار شاہ ولی شاہ	
۵۴۵ ، ۳۳۹ (مکرر)	منچر چٹوہ	۴۱۴		مجلدہ نوزمین دلان	
۳۱۳	مندراو	۱۹		محمد آباد	۱۰۳ ، ۱۲۹ ، ۴۲۳ ، ۷۷۲
۲۴۲	منکسوی			۷۹۲	
۳۵۲	منہ روریان			محمد فاضل پور	
۷۸۷	موسی زئی	۵۹		مدرسہ ملا نور محمد دیوان	۵۵۶ ، ۸۱۵
۴۸۰	موسی لہو گرد			۸۵۴ (مکرر)	
۳۳۳	موکل			مدینہ منورہ	۳۱۵ ، ۵۵۳ ، ۶۰۵ ، ۸۳۲
۷۳۲	مونگر			مراد آباد	۸۶ ، ۴۷۵ ، ۵۴۷ ، ۷۲۴
۳۳۰	موہان وال			۷۷۰ ، ۹۰۸ ، ۹۱۳	
۵۷۳	مہر آباد			مراکی	
۴۵	مہری	۳۳۰		مرتضی آباد	
۲۳۵	مہربالہ چٹھہ	۲۴۲		مردان	
۷۸۷	میان خیل	۳۹۵ ، ۳۲۴		مرشد آباد	
۶۵۴ ، ۶۲۲ ، ۵۷۶ ، ۵۳۱	میتراں والی	۸۴۴		مرید	
۷۷۴ ، ۴۴۳ ، ۲۵۴ ، ۵۵	میرٹھ	۵۵۸		مستالہ	
۶۸۷	میر پور ماتیلہ	۵۵۰		مستعلوی	
۸۳۲ ، ۶۳۵	میرزا پور	۸۶۸		مسکو	
۱۱۳	میرووال	۵۴۰		مشہد	۲۷۵ ، ۴۹۹ ، ۸۳۹ ، ۸۵۲ ، ۸۷۷
۳۰۲	میسور			مصر	
۴۸۰	میمنہ	۶۶۰ ، ۵۷۲			

		ن	
۲۵۴ ، ۲۵۸ ، ۳۱۵ ، ۳۶۴ ، ۵۸۲ ،			نارنول
۶۰۵ ، ۶۶۲ ، ۶۹۷ ، ۶۹۸ ، ۸۴۴	عزازه کلک	۱۲۵	نارو وال
۱۸	همدان	۱۰۲ ، ۳۱	ناکا پور
۵۴۷ ، ۱۳	هند ، هندوستان ۲۳ ، ۴۹ ، ۵۴ (مکرر)	۶۰	ناگپور
۶۷ ، ۷۳ ، ۱۲۱ ، ۱۶۱ ، ۱۷۳		۱۷۴ ، ۱۰۸	ناندیر
۱۷۴ ، ۲۰۶ ، ۳۰۰ ، ۳۶۸ ، ۳۹۹		۷۷۲ ، ۹۱	ننهر نکر
۴۰۰ ، ۴۰۲ ، ۴۱۷ ، ۴۲۱ ، ۴۶۴		۷۲۳	نجف
۴۶۵ ، ۴۷۱ ، ۴۷۵ ، ۴۹۴ ، ۵۱۸		۸۷۷	نذر آباد
۵۲۹ ، ۵۳۴ ، ۵۵۳ ، ۶۱۹ ، ۶۲۴		۳۰۱	نسف
۶۲۸ ، ۶۶۱ ، ۶۶۶ ، ۶۷۷ ، ۶۸۰		۶۲۱	نصر آباد
۶۹۲ ، ۶۹۴ (مکرر) ، ۶۹۶ ، ۷۰۶		۳۰۰	نظام آباد
۷۰۹ ، ۷۱۵ ، ۷۱۶ ، ۷۱۷ ، ۷۱۹		۸۲۵	نکاحه
۷۲۳ (مکرر) ، ۷۲۴ (مکرر) ، ۷۲۶		۷۸۵	نوساری
۷۳۳ ، ۷۳۴ ، ۷۳۵ ، ۷۳۹ (مکرر)		۵۶۰	نوشهره
۷۴۰ ، ۷۴۲ ، ۷۴۵ ، ۷۴۶ (مکرر)		۵۹۳ ، ۳۹۵	نوفرسب
۷۸۶ ، ۷۹۱ ، ۸۰۴ ، ۸۱۹ ، ۸۴۹		۱۱۳	نولنهر
۹۰۱		۵۴۵	نهی
۳۸۳	هوشیار پور	۵۹	نیلور
۴۴ ، ۵۹	هونگی	۶۱۶	
۹۲۰	هیت پور		
۵۳۱ ، ۵۰۹ ، ۴۹۳ ، ۱۶۷	هیران واله		
۸۵۷ ، ۸۴۹ ، ۶۱۷	هیلان = رسول پور هیلان		
	و		
		۶۱	وتاله
		۳۳۳	وڈاله سندھوان
		۵۴۵	وریام پور
		۵۹۰ ، ۵۸۲ ، ۲۶۷ ، ۱۹۸	وزیر آباد
		۵۷۵	ولایت
		۶۶۸	وهیا
	ه		
۲۴۵	یاقوت پوره	۹۱۶ ، ۴۵	هادی آباد
۲۵۹	یکدله	۱۳۵۹	هاله کندی
۷۷۲	یلغرب		هرات (نام منطقه گجرات بروز کارا کهر
۶۵۶ ، ۵۷۵	یوسف زئی		پادشاه) ۱۸ (مکرر)
	تذکر و تذکر : در تهیه فهرست نام		هرات (افغانستان) ۱۷۹ (مکرر) ، ۱۸۲
	کاتبان و نام جایها جناب آقای		
	محمد علی کوثر نوشاهی همکاری		
	کرده است - از ایشان تشکر می		
	کنم .		

(۶)

فهرست کتب برحسب تاریخ و زمان تألیف

توضیح : در این فهرست راهنما کتابها برحسب قرن درج شده و در هر قرن در دو دسته تقسیم شده است . نخست آن کتابها را آورده ایم که تاریخ تألیف آنها مشخص است و آن تاریخ قبل از ذکر نام کتاب و شماره صفحه قید شده است . سپس آن کتابها را آورده ایم که تاریخ دقیق تألیف آنها روشن نیست ، اما با در نظر داشتن تاریخ تولد و وفات مؤلف یا تاریخ تألیف اثر دیگر از همان مؤلف یا زمان حکومت و زندگی مهد الیه ، قرن تألیف آن کتاب مشخص کرده ایم . معمولاً اگر یک مؤلف در دو قرن زیسته است و در نیمه اول قرن بعد در گذشته است و تاریخ تألیف اثر مورد بحث او معلوم نیست، اثر او را در همان قرن در گذشت او آورده ایم .

قرن ۵ ق			
۲۹۴	برهان العارفين		
۵۳۱	ديوان ناصر قبادياني		
۵۸۸	شاهنامه فردوسی	۳۵	معیار العقول
۶۷۹	سيف الملوك و بديع الجمال	۳۰۹	ظفر نامه
	<u>قرن ۵ ق</u>	۷۰۷	ترجمة تاريخ الامم والملوك
قرن ۵ ه			
۹۳	۵۰۴ : ذخیره خوارزمشاهی		
۸۷	پس از ۵۰۴ : خفی علائی	۳۲۸	۴۳۸ : البلغة المترجم في اللغة
	پس از ۵۰۴ و قبل از ۵۳۱ :	۲	۴۷۵ : تاج القصص
۷۴	الاعراض الطبية	۱۲۴	۴۸۰ : نور العيون
۵۶۳	۵۲۵ : حديقة الحقيقة	۳۱۳	۴۹۰ - ۵۰۰ : کیمیای سعادت
۶۸۳	۵۳۹ : ترجمه کایله و دمنه	۷	شمس المجالس
۵۰	۴۰ - ۵۴۲ : کفایة التعليم	۸	قصص الانبياء
۵۵۸	۵۱ - ۵۵۲ : تحفة العراقيين	۲۰۸	شرح التعرف المذهب التصوف
۶۵۳	۵۷۱ : منطق الطير	۲۴۷	فقر نامه
۵۶۹	۷۶ - ۵۸۷ : خسرو و شرین	۲۵۳	کشف المحجوب
۱۴۲	۵۸۰ : فرخ نامه	۲۵۵	کلمات
۶۴۳	۵۸۲ : مخزن الاسرار	۲۵۸	کنج نامه

۸۸۸	اختلاجات اعضاء : ۶۷۵	۶۵۳	منطق الطیر : ۵۸۳
۲۵۲	کشف الحقایق : ۶۸۰	۶۲۲	لیلی و مجنون : ۵۸۴
۳۳۱	الصراح من الصحاح : ۶۸۱	۶۶۵	ہنت پیکر : ۵۹۳
۶۰۷	قران السعدین : ۶۸۸	۷۳۸	ترجمہ فتوح ابن اعثم : ۵۹۶
۴۴	ثمرہ و شجرہ : ۶۹۰	۴۱	برهان الکفایہ
۸۵۴	۱۵ جمادی الاول ۶۹۳ : نام حق	۶۶	تجارب شہرباری
۶۴۹	مطلع الانوار : ۶۹۷	۲۳۵	سوانح
۵۹۹	شیرین و خسرو : ۶۹۸	۲۴۲	عینیہ
۶۴۲	مجنون و لیلی : ۶۹۸	۲۷۸	منہاج العابدین
۵۴۰	آئینہ اسکندری : ۶۹۹	۴۷۳	دیوان احمد جامی
۷۱۸	۶۹۹ - ۷۱۲ : تجزیۃ الامصار	۴۷۶	دیوان انوری ایوردی
۵	مصباح العاشقین	۴۹۲	دیوان خاقانی
۶	کنز الملک	۴۹۳	رباعیات خیام
۴۰	بیست باب در اسطرلاب	۵۴۳	اقبالنامہ
۴۴	شرح ثمرہ بظلمیوس	۵۹۲	شرفنامہ
۵۰	معرفت کرہ		<u>قرن ۵۷</u>
۵۱	معینیہ		۶۱۲ یا ۶۱۷ : نصاب الصبیان
۱۰۰	رسالہ در طب	۳۴۷	۶۱۳ : چیچ نامہ
۱۴۷	موجز	۷۲۵	۶۱۴ : المعجم فی معایر اشعار العجم
۱۵۱	جاودان نامہ	۴۶۳	۶۱۷ : نصاب الصبیان
۱۵۳	مبداء جہان	۳۴۷	۶۱۷ : تذکرۃ الاولیاء
۱۵۴	مدارج کمال	۷۷۱	۶۱۸ : زاد الذکرین
۱۵۵	موجودات	۶	۱ رجب ۶۲۰ : مرصاد العباد
۱۸۸	المعتمد فی المعتقد	۲۶۸	۶۳۳ : اخلاق ناصری
۱۸۹	مکتوب خواجه معین الدین	۲۹۲	۶۴۹ : معیار الأشعار
۱۹۴	آداب صوفیہ	۴۶۴	۵۱ - ۶۶۳ : جامع الحکایات
۱۹۷	اسرار الاولیاء	۶۷۳	۶۵۵ : بوستان
۲۰۴	اوصاف الاشراف	۵۴۷	۶۵۶ : ناستان
۲۰۶	تبصرۃ المبتدی	۴۴۲	۵۷ - ۶۵۸ : طبقات ناصری
۲۰۷	تحفۃ الاخوان	۷۳۴	۵۷ - ۶۶۶ : مشنوی معنوی
۲۱۸	دستور العمل سالکان	۶۳۲	۶۵۸ : سی فصل
۲۳۹	عشقیہ	۴۸	۶۷۴ : نظام التواریخ
۲۴۰	عقل و عشق	۷۴۷	

قرن ۸			
۶۶۴	۷۰۱ : ہشت بہشت	۲۵۷	گنج اسرار
۶۱۸	۷۰۳ یا ۷۰۹ : کنز الحقایق	۲۶۰	لمعات
۲۷۹	۷۱۱ : نزہة الارواح	۲۶۹	مسلك العارفين
۸۵۲	۷۱۳ : مقدم الصلوة	۲۷۲	متصدا الاقصی
۵۸۳	۷۱۵ : دولرانی و خضر خان	۲۸۳	وجودیہ
۶۲۰	۷۱۷ : گلشن راز	۳۰۱	در المجالس
۳۷۶	۷۱۹ : اعجاز خسروی	۳۱۷	مفتاح الجنان
۵۷۶	۷۲۹ : زاد المسافرین	۳۱۹	نصیحت الملوک
۴۲۷	۷۳۰ : جزئیات و کلیات	۳۲۲	وصیت نامہ غجدوانی
۶۸۱	۷۳۰ : شاید : طوطی نامہ	۳۳۸	فرہنگ قواس
۵۶۰	۷۳۳ : جام جم	۳۶۰	زرادی
۴۴۹	۷۳۵ : نگارستان	۴۷۵	دیوان افضل کاشانی
۶۹۶	۷۳۶ : مجمع الانساب	۴۹۷	دیوان سعدی
۱۴۵	۷۴۲ - ۳۶ : نفایس الغنون	۵۰۳	دیوان شمس تبریزی
۱۴۵	۷۴۵ : نزہت القلوب	۵۴۱	اسرار نامہ
۳۲۲	۷۴۹ : وصیت نامہ بیغمبر	۵۴۴	المہی نامہ
۸۲۵	۷۵۵ : خلاصۃ الاحکام	۵۵۵	پند نامہ
۶۴۷	۷۵۷ : مرغوب القلوب	۵۷۳	شکرستان تبریز
۱۱۷	۷۵۷ : تجنۃ النصائح	۵۷۳	کاستان خواف
۲۰۳	۷۵۷ : ایس از النیس الغرباء	۵۹۹	قصہ شیخ صنعان
۷۱۱	۷۵۸ : تاریخ نیروز شاہی	۶۰۰	صاحبیہ
۵۶۱	۷۶۳ : جمشید و خورشید	۶۱۳	قصیدہ در مدح عبدالقادر جیلانی
۷۲	۷۶۷ : اختیارات بدیعی	۶۱۳	قصیدہ عنار
۶۰۵	۷۷۰ : فراق نامہ	۶۱۷	کریمہ
۳۵۱	۷۷۶ : نصیب الخوان	۶۴۸	مصیبت نامہ
۱۱۳	۷۸۰ : کتابہ منصورہ	۶۷۳	جوامع الحکایات
۸۳۶	۷۸۵ : شوال : طرقتہ الختماء	۸۱۳	الاوراد
۲۵۹	۷۸۷ : لطائف المرق	۸۳۴	صلاة مسعودی
۹۹	۷۹۰ : شفاء المريض	۸۳۸	فتاوی قراخانی
۶۱۱	۷۹۰ یا ۸۷۰ : مراد الطالبین	۸۸۱	کنز الفوائد
۵۷۵	۷۹۴ : رونق المعین	۸۹۵	رمل (طوسی)
۸۲	۷۹۸ : تشریح الازدیان	۹۰۴	نہایۃ العتول
۱۱۵	لذت النساء		

۵۸۷	سی نامہ	۱۵۴	مرآت المحققین
۶۲۶	مثنوی شرف	۱۸۹	معرفت المذاهب
۶۶۵	ہفت بند (کاشی)	۱۹۵	ارشاد السالکین
۶۷۶	چهار درویش	۲۰۰	اصطلاحات صوفیان (کاشانی)
۶۹۲	مسافر نامہ	۲۰۰	« « (ہمدانی)
۷۴۵	المعجم فی آثار ملوک العجم	۲۰۲	ام الصحایف
۷۶۶	انیس الطالبین	۲۱۶	حق الیقین فی معرفت رب العالمین
۷۸۲	میر الاولیاء	۲۲۹	رسایل میر سید علی ہمدانی
۸۱۴	کنز العباد	۲۳۳	ملک السلوک
۸۴۲	فوائد فیروز شاہی	۲۳۸	طرب المجالس
	<u>قرن ۹ و ۵</u>	۲۵۰	فوائد رکنی
۲۱۲	۲ - ۸۰۳ : جوامع الکام	۲۶۴	مبداء و معاد
۱۰۸	پس از محرم ۸۰۵ : واقیہ	۲۷۱	معرفت ذات و صفات خدا
۱۹۴	۸۰۷ : خاتمہ	۲۷۵	مکتوبات سنیری
۶۰۹	۸۱۰ : ترجمہ قصیدہ بردہ	۲۷۸	سنامیہ
۲۶۱	۸۱۵ : ضوء اللمعات	۲۸۵	ہمدانیہ
۱۴۹	حدود ۸۱۵ : اسکندریہ	۲۸۹	آداب نکاح
۱۹۷	۲۱ جمادی الاول ۸۲۱ : اسرار الصلاة	۳۰۳	ذخیرة الملوک
۲۰۴	۲۴ - ۸۲۵ : بحر المعانی	۳۱۵	بصایح القلوب
۷۳۵	۸۲۸ : ظفر نامہ تیموری	۳۲۴	آداب المشق (صیرفی)
۲۳۴	۷ رجب ۸۲۹ : سوال الملوک	۳۴۶	نصاب تجنیس الالفاظ
۵۶۷	۸۳۰ : خاوران نامہ	۳۶۲	صرف میر
۷۸۳	۸۳۱ : سیر محمدی	۳۶۴	عوامل
۲۶۳	۸۳۲ : مبداء و معاد	۳۷۲	نحو میر
۳۲۷	« : ادات الفضلاء	۴۲۶	انیس العشاق
۶۹۷	۸۳۴ : مزارات ہرات	۴۷۶	دیوان بدر چاچی
۶۳۷	۳۵ - ۸۳۹ : جواهر الاسرار	۴۸۴	دیوان حافظ شیرازی
۷۱۵	۸۳۸ : تاریخ محمود شاہی	۴۹۰	دیوان حسن دہلوی
۳۰۴	۸۵۰ : راحت القلوب	۴۹۲	دیوان خسرو دہلوی
۳	۸۵۱ : تفسیر چرخ	۴۹۵	دیوان راجا دہلوی
۵۶۶	۸۵۳ : حیات العارفين	۴۹۹	دیوان سلمان ساوجی
۴۶۶	۸۵۶ : حلایة الحلل	۵۷۸	ساقینامہ (حافظ)
۶۱۱	۸۷۰ : مراد الطالبین	۵۸۴	سعادتنامہ
۲۶۲	حدود ۸۷۰ : لوايح		

۷۹۹	« تذکرة الشعراء	۵۸	۸۷۱ یا ۸۷۹ : دانش نامه جهان
۵۹۹	۸۹۴ : شمع و پروانه	۷۷۴	۸۷۱ : تذکرة مودودیہ چشتیہ
۶۴۵	۸۹۵ : شرح مخزن الاسرار	۷۴۵	حدود ۸۷۵ : مطلع السعدین
۴۶۰	۸۹۶ : عروض		۱ رجب ۸۷۶ : شرح رباعیات در وحدت وجود
۴۸۲	« دیوان جامی	۱۵۲	
۱۰	۹۷ - ۸۹۹ : مواہب علیہ	۱۶۴	۸۷۶ : اعتقاد نامہ
	البحر المواج (درسیان سالہای ۸۰۴ - ۵۸۴۴)	۶۲۵	« : مثنوی احمد
۲		۸۵۵	« : سلسلہ الذهب
۱۳	تجوید منظوم	۸۲۲	۲۲ رمضان ۸۷۷ : حج
۳۵	میزان الحساب	۶۲۰	۸۷۷ : مفاتیح الاعجاز
۵۳	ہیئت	۵۸	۸۷۹ : دانشنامہ جهان
۵۴	تنقیح مقالہ در توضیح رسالہ	۴۲	۸۸۳ : بیست باب در معرفت تقویم
۱۲۶	اسمات مسایل علوم ثلاثہ	۷۹۵	۸۸۳ : نفحات الانس
۱۴۶	صغری	۴۸۲	۸۸۴ و ۸۸۵ و ۸۹۶ : دیوان جامی
۱۴۶	کبری	۴۸۲	۸۸۵ : دیوان جامی
۱۵۳	صنع و صانع	۵۸۴	« : سلمان و ابسال
۱۶۷	تحفہ ابراہیم شاہی	۷۵۸	« : شواہد النبوة
۱۷۱	حرز النجات فی نظم الواجبات	۵۷	۲۲ جمادی الثانی ۸۸۶ : جواهر نامہ
۱۷۹	شرینیہ	۲۶۱	۸۸۶ : اشعة اللمعات
۱۹۰	سناقب السادات	۵۵۶	« : تحفۃ الاحرار
۱۹۰	مکتوبات محمد حسین	۸۰۷	« : چہل حدیث
۲۰۱	اطوار ثلاثہ	۵۸۰	۸۸۷ : سبحة الابرار
۲۱۱	جام جهان نما	۷۷۸	۸۸۸ : روضة الاحباب
۲۱۴	حروف	۴۰	۸۸۹ : شرح بیست باب در اسطرلاب
۲۰۵	شرح بیت خسرو	۶۲۲	« : لیلی و مجنون (جامی)
۲۰۷	تصوف و حروف	۶۶۶	« : یوسف و زلیخا (جامی)
۲۳۳	سررشته طریقت خواجگان	۴	۸۹۰ : جواهر التفسیر جلد اول
۲۳۵	سوال و جواب عرفانی	۴۶۷	« : معمای اصغر
۲۳۶	سیر و سلوک	۵۶۸	« : خرد نامہ اسکندری
۲۳۷	شق القمر	۷۶۰	۸۹۱ : معارج النبوة
۲۴۱	عمائیہ	۸۵۵	ذی الحجہ ۸۹۲ : شرح نام حق
۲۴۵	شرح فصوص الحکم	۴	۸۹۲ : جواهر التفسیر جلد دوم
۲۴۶	فقرات	۴۲۶	« : بہارستان
		۴۶۱	« : قافیہ (مشہدی)

۸۲۱	تیسیر الاحکام	۲۵۱	قابلیت
۸۷۰	پاس انفاس	۲۵۲	قدسیہ
	<u>قرن ۵۱۰</u>	۲۶۱	شرح لمعات
۲۹۸	۹۰۰ : جواهر الاسرار	۲۶۹	مصافحہ
۴۸۷	« : شرح بیت حافظ	۲۷۷	مناظرات خمس
۴۸۸	« : شرح غزل حافظ	۲۷۸	مناظرات رزم و بزم
۷۷۹	۹۰۳ : تکملہ روضۃ الاحباب	۲۸۱	نقطہ
۱	۹۰۴ : اعجاز موسوی	۲۸۲	والدیہ
۳۲۰	۹۰۵ : منہج النصاحۃ	۲۸۳	وجود العاشقین
۴۰۸	جمادی الآخر ۹۰۷ : صحیفہ شاہی	۳۱۲	کنز العاشقین
۸۸	۹۰۷ : خلاصۃ التجارب	۳۲۳	وصیت نامہ کیسو دراز
۱۷	« : منتخب قصیدۃ القراء	۳۲۵	اصول خط
۷۷۹	۹۰۸ : روضۃ الشهداء	۳۴۰	کنز اللغات
۷۷۷	۹۰۹ : رشحات عین الحیات	۳۴۲	اغت ابراہیم شاہی
۶۳۶	پس از ذی الحجہ ۹۰۹ : مفتاح التوحید	۳۵۸	دستور المبتدی
۱۰۴	۹۱۴ : علاج الامراض	۳۵۹	زبدۃ الصرف
۱۸۲	« : ارشاد المسلمین	۳۹۸	رقعات جاسی
۱۰۴	پس از ۹۱۴ : جامع الفوائد	۴۶۱	تاقیہ (قائم کاہی)
۷۲۹	۹۱۵ : دستور الوزراء	۴۶۲	مجمع الاوزان
۶۰۴	۹۱۱ : فنوح الحرین	۴۶۲	مختصر دانی در عامہ قوافی
۱۰۶	۹۱۷ : فرهنگ یوسفی	۴۶۷	دستور سعما (جاسی)
۱۲۱	۹۱۸ : معدن الشفاء سکندر شاہی	۵۰۲	دیوان شاہی مہزواری
۲۹۳	ربیع الاول ۹۱۹ : انوار حکمت	۵۴۶	انیس العارفین
	شوال ۹۲۴ : جانب الغربی فی حل	۵۴۶	انیس العاشقین
۲۱۲	مشکلات شیخ محی الدین ابن العربی	۵۵۲	بیسر نامہ
۳۴۶	۹۲۵ : مؤید الفضلاء	۵۶۵	حلاج نامہ
۲۲	۹۲۶ : جواهر القرآن	۶۰۲	عدد مقامات
۷۲۶	۲۷ - ۹۳۰ : حبیب السیر	۶۴۰	فی نامہ
۵۵۸	۹۲۹ : تحفۃ الحبوب	۶۶۱	واقعہ آمدن تیمور
۳۷	رجب ۹۳۰ : ابعاد اجرام	۶۹۷	سزارات بخارا
۹۱	۹۳۰ یا ۹۳۳ : دستور العلاج	۷۳۰	روضۃ الصفا
۸۶	۹۳۷ : حفظ الصحت	۷۶۹	تحنہ
۷۸۲	۴۸ - ۹۴۱ : سیر العارفین	۸۱۹	ترغیب الصلوۃ

۹	۸۲ - ۹۸۸ : منہج الصادقین	۶۸۶	۹۳۹ : لطایف الطوائف
۳۹۰	۸۳ - ۹۶۷ : چہار باغ	۳۸۶	۹۴۰ : بدایع الانشاء
۸۰۲	۹۸۳ : ترجمہ مجالس النفايس	۵۸۹	۹۴۰ و ۹۵۰ : شاہنامہ قاسمی
۶۶۶	۸۳ - ۹۸۷ : ہیر و رانجوا	۶۹۱	۹۴۰ : بدایع الوقایع
۱۷۶	اواخر ماہ صفر ۹۸۴ : سراج المنیر...	۶۱۹	« : گلشن توحید
۷۱۱	۹۸۷ : تاریخ شیر شامی	۱۷	۴۰ - ۹۴۶ : قواعد القرآن
۹	(۹۸۸) : خلاصہ منہج الصادقین	۷۵۵	پس از ۹۴۱ : انتخاب سفر السعادت
۸۸۰	پس از ۹۸۹ : عین المعانی	۹۲	۹۴۲ : دلائل البول
۷۹۰	۹۹۳ - . . . : مجالس المؤمنین	۹۳	« : دلائل النبض
۸۸۶	۹۹۳ : رسالۃ المعتمدین	۹۲	۹۴۴ : دستور الفصد
۳۴	۹۵۵ : ترجمہ لیلاوتی	۹۸	« : متہ ضروریہ
۶۸۳	۹۵۶ : عمار دانش	۱۷۲	« : الحسنیہ . . .
۸۰۵	۹۹۶ - ۱۰۰۲ : عفت اقلیم	۷۷۹	« : روضۃ الاصحاب
۷۱۸	۹۹۷ : تحفۃ التواریخ	۸۱	میان ۹۴۷ - ۹۵۹ : تحقیق الحمیات
۱۴۹	۹۹۹ : التحفۃ المرسلہ	۵۸۹	۹۵۰ : شاہنامہ قاسمی
۱	احسن القصص ۱ قبل از ۹۱۰ یا ۹۱۶ھ	۳۴۰	حدود ۹۵۰ : کشف اللغات
۵	حدائق الحق یق	۲۱۳	۹۵۶ : جواهر خمسہ
۱۲	تفسیر ناشناختہ	۵۱۵	« : فوائد عایشیری
۱۴	سکندر شامی	۷۹۷	۹۵۷ : تحفۃ ماسی
۳۷	احکام الاحکام	۱۷۲	(۹۵۸) : ترجمہ حسنیہ
۱۵	درۃ الشریعہ		۹۵۸ : شرح فرایض سجاوندی (مؤمن
۳۰	سلطان الحساب		آہادی)
۴۳	سفرت التوہیم	۸۳۹	۹۵۹ : نکارستان
۶۱	مہلکہ	۷۴۷	پس از ۹۵۹ : فرہنگ شیر خانی
۶۶	اسرار قاسمی	۳۳۶	در حدود ۹۶۰ : کشف المال . . .
۲۷	خلاصہ بیانی	۵۰	۹۶۱ : اسرار النساء
۱۱۹	ما کول و مشروب	۸۳	۶۲ - ۹۹۳ : جواهر الدجائب
۱۴۶	شرح تمہید المنطق	۸۰۰	۹۶۹ : سبع سنایل
۱۴۸	ارشاد السالکین	۲۳۲	بعد از ۹۷۱ و قبل از ۱۰۳۴ : ہدایت
۱۵۱	تمہیدیہ		الطالبین
۱۵۲	شرح رباعیات دولی	۷۹۶	۹۷۲ : نسخ جہان آرا
۱۶۳	ترجمہ اعتقادات صادقین	۷۴۷	۹۷۴ : مذکر احباب
۱۸۲	علامات مہدی	۸۰۴	ذی قعدہ ۹۷۷ : عین الفقہ
۱۹۶	ارشاد الطالبین	۸۳۷	۹۷۸ : چوب چینی
۲۱۱	شرح جام جہان نما	۸۵	

۶۲۴	ما مقیمان	۲۲۳	رسائل کسانى
۶۵۰	معراج الخيال	۲۴۰	عشقیه
۶۷۱	انوار سهیلی	۲۷۱	معرفت الدنيا
۶۸۶	مجمع النوادر	۲۷۶	ملفوظات وجیه الدین علوی
۶۸۶	محبوب القلوب	۲۸۱	نفسیه
۶۹۳	تحفة العجايب	۲۹۹	جواهر ثعینه
	ترجمه عجايب المخلوقات (میان مالهای	۳۱۴	اخلاق جلالی
۶۹۵ (۹۴۱ - ۶۵		۳۱۵	مختار الاختیار
۶۹۶	مجمع الغرایب	۳۲۴	آداب المشق اصفهانی
۷۰۱	اکبر نامه	۴۱۸	منشآت اعظم
۷۷۰	تحفة القادریه	۴۶۶	دستور معما
۷۵۹	مطالع الانوار	۴۶۷ - ۶۶	شرح دستور معما
۷۶۲	آثار احمدی	۴۶۸	متردات
۷۵۷	نظم الشمايل	۴۷۱	دیوان آصفی قہستانی
۸۱۳	امینیه	۴۷۷	دیوان ہلالی
۸۱۶	تحفة حسین شاہی	۴۷۹	دیوان بہلول
۸۲۵	خلاصۃ الاسلام	۴۸۱	دیوان ثنائی مشہدی
۸۳۷	فتاوی برہنہ	۵۱۰	دیوان عرفی
۸۳۹	شرح فرایض سجاوندی (میر شیخ)	۵۱۳	شرح دیوان علی
۸۴۴	کتاب حبیب	۵۳۷	دیوان ولی
۸۴۷	مجموع خانی و تتمہ مجموع خانی	۵۳۷	دیوان ہلالی
۸۷۰	تحفة الازکار	۵۴۱	اسکندر نامہ
۹۰۷	بحر الحیات	۵۴۶	باغ ارم
۹۱۰	ترجمہ بہگودگیتا	۵۴۷	بحر طویل
۹۲۰	بہا بہارت	۵۰۱	دیوان شاہد نیشابوری
	شاید قرن ۱۰ ھ :	۵۶۰	تمر نامہ
۳۴۳	مثلثات	۵۷۹	ساقینامہ
۳۴۹	نصاب المتعلم	۵۸۱	سحر حلال
۳۶۴	شرح العزی	۵۸۱	صد کلمہ علی
۲۰۹	توبہ و ذکر	۵۹۱	شاہ درویش
۱۷۰	حافظیہ	۶۰۰	صفات العاشقین
	<u>قرن ۱۱ ھ</u>	۶۰۶	فرہاد و شیرین
۲۲۸	۱۰۰۰ : بازار عاشقان	۶۲۳	لیلی و مجنون (ہاتفی)
۷۶۲	« : مغازی النبی	۶۲۴	« (ہلالی)

۷۹	رمضان ۱۰۲۷ : تجربہ شاہی	۶۶۱	۱۰۰۰ - ۱۰۰۷ : وامق و عذرا
	۳۰ - ۱۰۲۷ : تاریخ کشمیر (رئیس	۳۴۳	۱۰۰۱ : مدار الافاضل
۷۱۴	الملک)	۹۰۱	« : قواعد الہدایت
۷۰۰	۱۰۲۹ : اقبالنامہ جہانگیری	۶۴۲	۰۱ - ۱۰۲۴ : محمود و ایاز
	۳۰ - ۱۰۳۷ : مناقب مرتضوی	۷۸۰	۱۰۰۳ : زاد المتقین
۷۹۴	(کشفی)	۴۲	۱۰۰۴ : تحفہ حاتمہ
۱۵۷	حدود ۱۰۳۰ : ہشت بہشت	۱۰۷	« : فوائد الانسان
۶۳۹	۱۰۳۲ : لطائف المعنوی	۴۳	۱۰۰۵ : شرح بیست باب
۳۷۵	۳۴ - ۱۰۴۰ : ارشاد الطالبین	۳۳۵	۰۵ - ۱۰۱۷ : فرهنگ جہانگیری
	۴ ربیع الثانی ۱۰۳۵ : شرح مخزن الاسرار	۴۸	۱۰۰۶ : سراج الاستخراج
۶۴۵	(جونپوری)	۳۴۳	۱۰۰۸ : مجمع الفرس
۵۵۴	صفر ۱۰۳۶ : مثنوی یکم حسن	۶۸۵	۱۰۰۹ : گلشن رنگین
۱۱۴	۱۰۳۶ : ترجمہ کوک شاستر	۷۱۰	« : تاریخ سند
۹۱۵	« : راماین (گردہر داس)	۹۲۰	۱۰۱۱ : ترجمہ مہا بھارت
۱۴۱	پس از ۱۰۳۶ : دائرۃ المعارف	۶۰۷	۱۰۱۴ : شرح قرآن السعدین
۵۵۴	ربیع الاول ۱۰۳۷ : مثنوی دوم حسن	۲۰	۱۴ - ۱۰۳۷ : مقصود القاری
	جمادی الآخر ۱۰۳۷ : مثنوی سوم حسن	۷۲۲	۱۰۱۴ : بیعد : توزک جہانگیری
۵۵۴	(۱۰۳۷) : مثنوی چہارم حسن	۴۱۵	۱۰۱۵ : مکاتبات علامی
۵۵۴	رمضان ۱۰۳۷ : مثنوی پنجم حسن	۷۴۰	« : گلشن ابراہیمی
۶۴۵	۱۰۳۷ : شرح مخزن الاسرار (تنوی)	۷۵۶	۱۰۱۶ : الطریق القویم
۸۸۳	« : مخزن الدعوت	۷۲۰	۱۷ - ۱۰۲۰ : تذکرۃ الملوک
۷۸۰	۱۰۳۷ و ۱۰۴۰ : زبده المقامات	۷۷۵	پس از ۱۰۱۷ و قبل از ۱۰۲۲ : ثمرات
۷۳۹	۳۷ - ۱۰۴۵ : قرنیہ	۲۶۵	القدس
۷۳۴	پس از ۱۰۳۷ : شش فتح کوت کانگرہ	۲۶۳	۱۰۱۸ : محرم اسرار
۷۵	۱۰۳۸ : الفاظ الادویہ	۸۰۹	(۱۰۱۹) : مبداء و معاد
۵۶۴	« : مرآت الحدائق	۱۹ - ۱۰۲۵ : اشعة اللغات	۲۰ ذی الحجہ ۱۰۲۰ - ۱۰ ذی الحجہ
۸۳	حدود ۱۰۳۸ : تشریح الادویہ	۷۰۸	۱۰۲۱ : تاریخ خانجہانی
۲۶	قبل از ۱۰۴۰ : حساب منظوم	۷۷۰	۱۰۲۱ : تذکرۃ الابرار والاشرار
۲۴۴	شوال ۱۰۴۱ : شرح فصوص الحکم	۱۴۳	ربیع الاول ۱۰۲۳ : کشکول قلندری
۱۵۸	۱۰۴۲ : ابصار مستبصرین	۲۴۴	۱۰۲۳ : مفتاح الفتوح
۶۶۲	(پس از ۱۰۴۲) : وصف کشمیر	۱۰۰	۱۰۲۴ : صدیقی
۳۱۸	۱۰۴۵ : مرزا نامہ	۳۱۶	۱۰۲۵ : معدن الجواهر
۳۴۵	۱۰۴۶ : منتخب اللغات شاہجہانی	۲۲۳	پس از ۱۰۲۵ : مطلب الاعلی

۷۹۱	۲۵ ذی قعدہ ۱۰۶۴ : مرآت مداری	۷۲۲	۱۰۴۷ : ترجمہ توک نیوری
۳۳۶	۱۰۶۴ : فرهنگ رشیدی	۷۸۱	۲۷ رمضان ۱۰۴۹ : سفینة الاولیاء
۸۱۲	« : اساس الاسلام	۷۹۴	۱۰۴۹ : مونس الارواح
۸۲۳	« : حدیثہ المتقین	۸۶۳	« : انیس العاشقین
۲۶۵	۱۰۶۵ : مجمع البحرین	۸۴۰	پس از ۱۰۴۹ : فتنہ ابراہیمی
۳۹۲	« : خیالات امیر خسرو	۳۸۴	۱۹ ذی قعدہ ۱۰۵۰ : انشای منیر
۶۵۴	« : مہر و ماہ	۶۸۳	۱۰۵۰ : کارستان
۳۸۷	۶۵ - ۱۰۷۴ : بہار سخن	۵۹۵	رمضان ۱۰۵۱ : شرح شرفنامہ خسروان
۴۸۶	۱۰۶۶ : بحرفراسۃ الالفاظ (بخش اول)	۴۴۹	۱۰۵۱ : نوبادہ
۷۳۷	« : عباسنامہ	۳۸	۱۰۵۲ : اختر ہزاری
۹۱۲	« : ترجمہ جرگ ہشت	۷۳۰	« : روایح نشن قطبشاہی
	پس از ۱۰۶۶ و قبل از ۱۰۷۳ : چہار	۷۸۱	۵۲ - ۱۰۵۸ : سکینۃ الاولیاء
۳۹۰	چمن		۵۲ - ۱۰۷۷ : خواص چوب چینی و
	۱ ربیع الاول ۱۰۶۷ - ۱۱ ربیع الآخر	۸۶	قہوہ و چای
۲۷۷	۱۰۶۷ : منازل اربع	۳۸۰	« : انشای طاہر وحید
۹۱۶	۱۰۶۷ : سر الاسرار	۸۲۱	ربیع الثانی ۱۰۵۴ : حاشیۃ جامع عباسی
۵۸۸	۱۰۶۸ : شاہراہ نجات	۴۵۵	۱۰۵۴ : مجمع الامثال
۸۰۸	« : تیسیر القاری	۷۳۳	۵۴ - ۱۰۵۶ : شاہد صادق
۶۹۵	۶۸ - ۱۰۷۰ : شجاع حیدری	۲۱۵	۵۵ - ۱۰۵۶ : حق نما
۷۳۷	۶۸ - ۱۰۷۷ : انتخاب عالمگیر نامہ	۵۵۹	۱۰۵۷ : شرح تحفۃ العرابتین
	اواخر جمادی الثانی ۱۰۷۳ : عین	۶۷۷	۱۰۵۸ : خزان و بہار
۳۱۱	الحیات	۶۷۰	۵۸ - ۱۰۷۲ : یوسف و زلیخا (ناظم)
	رمضان - شوال ۱۰۷۳ : المنیر فی	۱۱۱	۱۰۵۹ : قرابا دین معصومی
۸۲۹	مسائل الخطیر	۴۵۵	۱۰۶۰ : مجمع الصنایع
۵۴۹	۱۰۷۳ : شرح بوستان	۶۰	۱۰۶۱ : ترجمہ سالہوتر
۹۱۸	« : گلزار حال	۶۷۱	« : بہار دانش
۷۴۸	حدود ۱۰۷۳ : واقعات عالمگیری	۸۵۱	« : مفتاح الصلاۃ
۲۶	جمادی الاول ۱۰۷۴ : بدایع الفنون	۱۲۱	حدود ۱۰۶۱ : مفتاح حکمت
۳۹۱	۱۰۷۴ : خاص الانشاء	۸۳۱	۲۷ شوال ۱۰۶۲ : سند الاسلام
۷۵۴	۱۰۷۶ : انیس العاشقین	۲۱۵	۱۰۶۲ : حسنات العارفین
۸۶۰	« : ترجمہ شرح وقایہ	۲۹۶	« : توقیعات کسری
۲۲	۱۰۷۷ : رسم القرآن	۳۲۸	« : برہان قاطع
۳۶۰	« : نغزک	۱۷۴	۱۰۶۳ : دبستان المذہب
		۷۱۰	« : تاریخ شمشیر خانی

۹۷	۱۰۹۳ : ریاض مناظر	۴۸۶	۱۰۷۷ : بحر فراستہ اللانظ (بخش دوم)
۳۸۱	« : انشای فراست	۸۱	۷۷ یا ۱۰۷۸ : تحفۃ المؤمنین
۸۰۲	۱۰۹۳ - ۱۱۰۸ : کاسات الشعراء	۸۶۳	ربیع الاول ۱۰۷۸ : اوراد
۷۶۸	۱۰۹۴ : بہکت مالا	۳۸	ذی الحجہ ۱۰۷۸ : اختیارات
۴۲۹	حدود ۱۰۹۴ : چہار عنصر	۳۹	(۱۰۷۸) : اختیارات (مجلسی)
۴۴۸	تکات بیدل	۱۲۷	۱۰۷۸ : بیاض
۲۹۰	ربیع الاول ۱۰۹۵ : آداب الولاة	۶۴۳	« : محیط اعظم
۴۲۳	۱۰۹۵ : نثار نامہ منشی	۷۳۶	« : عالمگیر نامہ
۴۲۱	(۱۰۹۶) : نسخہ عالمگیری	۷۴۴	« : مرآت العالم
۶۵۹	۱۰۹۶ : نیرنگ عشق	۱۲۳	۷۸ - ۱۰۸۳ : نافع الانسان
۹۰۹	« : سہابران	۲۹۹	۱۰۷۹ یا ۱۰۸۱ : حلیۃ المقتین
	پس از شعبان ۱۰۹۷ : وقایع حیدر آباد	۵۱۵	۱۰۷۹ : دیوان غنی کشمیری
۷۵۰	و گویگندہ	۷۸۱	« : سفینہ اہلبیت
۴۰۱	حدود ۱۰۹۹ : رقعات عالی	۲۵۷	۹ ذی قعدہ ۱۰۸۰ : کنز الہدایات
۶	ریاض القدس (قبل از ۱۰۲۴)	۸۵۶	۱۰۸۰ : نجات المسلمین
۶۷	ذخیرہ اسکندری	۷۶۹	ربیع الآخر ۱۰۸۳ : تحفۃ الراغبین
۹۱	دستور الاطباء	۲۳	۱۰۸۲ : القسطاس المستقیم
۱۰۵	عین الحیات	۸۰۰	۸۳ - ۱۰۹۰ : تذکرہ نصر آبادی
۱۱۰	قراہا دین دغاٹی	۲۲	۱۰۸۴ : خلاصۃ الرسوم
	بیاض ۱۲۷ ، ۱۲۸ (مکرر) ، ۱۲۸	۶۷۸	« : زیب عصمت
	(بیاض تاج الدین) ، ۱۳۵	۲۰۱	پس از ۱۰۸۴ : اصول حافظیہ
۱۴۳	ترجمہ کشکول بہائی	۳۸۸	۱۰۸۵ : جامع التوائین
۱۴۹	بداء	۷۷۲	« : تذکرۃ الائمہ (لامنجی)
۱۶۵	امامت	۲۳۱	۱۰۸۷ : روائج الاناس
۱۶۸	تحفۃ عباسی (سیان ۵۲ - ۱۰۷۷ء)	۷۷۵	« : حیات القلوب
۱۶۹	تعلیم الصبیان	۱۲۷	۸۷ - ۱۰۸۹ : بیاض
۱۶۹	تکمیل الایمان	۸۱۶	۱۰۸۸ : تحفۃ الحسنی
۱۷۵	رد اہل تشیع	۱۹	محرم ۱۰۸۹ : سفید القراء
۱۷۵	رد عقاید مجدد الف ثانی	۱۲۷	۱۰۸۹ : بیاض
۱۷۸	سیف المبتدین	۴۰۳	۱۰۹۰ : رقعات محرم
۱۸۰	صداۃ ذات	۲۰	ربیع الآخر ۱۰۹۱ : کائف الاظہریہ
۱۸۴	شرح قصیدہ امالی	۲۸	۱۰۹۲ : منتخب
		۹۱۶	« : راماین (کوپال)

۳۳۵	فرہنگ ترکی بہ فارسی	۱۹۵	شرح آداب المریدین
۳۴۲	لمع ظہیری	۱۹۶	ارشاد الطالبین
۳۵۱	واحد باری	۱۹۶	ارشاد المریدین
۳۷۷	انشای بدیع	۲۰۷	تحفۃ السلوک
۳۸۸	تحفۃ مفید (میان ۳۷ - ۵۱۰۶۸)	۲۰۸	تتاریخ
۳۹۶	رقعات امانی	۲۱۷	خمس المطایف
۳۹۷	قواعد فارسی (ہانسوی)	۲۱۹	دقایق
۴۰۰	رقعات ظہوری	۲۲۰	شرح رباعیات خواجہ باقی باللہ
۳۵۱	واحد باری	۲۲۳ ، ۲۶۷	مرج البحرین
۴۰۶	رقعات نصیرای ہمدانی	۲۲۳	مطلب الاعلیٰ
۴۱۸	منشآت آقا حسین خوانساری	۲۲۸	شرح رباعی خواجہ بہاء الدین نقشبند
۴۱۹	منشآت برہمن	۲۳۰	رموزات
۴۱۹	منشآت تفرشی	۲۳۰	روایح
۴۲۰	منشآت سعد اللہ خان	۲۳۱	روضات
۴۲۰	منشآت موسوی خان		سوال و جواب داراشکوہ و احمد صوفی
۴۲۱	منشآت یوسف	۲۳۵	شطاری
۴۳۱	دیباچہ خوان خلیل		سوال و جواب داراشکوہ و لال داس
۴۳۶ تا ۴۲۳	رسایل طغرا	۲۳۵	بیراگی
۴۳۷	رسایل منیر لاهوری	۲۳۷	شمس العارفین
۴۳۹	شکرستان (عرشی)	۲۴۲	غنیۃ الطالبین
۴۴۱	گزار ابراہیم	۲۵۰	مراتب فنا
۴۴۷	مینا بازار	۲۵۶	کلید التوحید
۴۵۷	نورس ، دیباچہ	۲۷۰	معارف لدنیہ
۴۶۷	معمیات	۲۷۳	مکتوبات امام ربانی
۴۷۲	دیوان ابراہیم ادہم	۲۷۵	ملفوظ ہاشم
۴۷۴	دیوان اسیر اصفہانی	۲۸۴	ہدایت الاعمی
۴۷۶	شرح دیوان انوری	۲۹۰	ابواب الجنان
۴۷۸	دیوان برہمن لاهوری	۲۹۱	احادیث نبوی
۴۹۴	دیوان دانش	۳۰۵	زاد اللیب فی سفر الحبیب
۴۹۵	دیوان زلالی	۳۲۱	کارنامہ آگہی
۴۹۶	دیوان سحابی	۳۲۱	وصایای جہانگیر
۴۹۷	دیوان سرمد	۳۲۱	وصایای شاہجہان
۵۰۰	دیوان سلیم تہرانی	۳۲۴	آداب المشق
۵۰۱	دیوان شاہی بدخشی	۳۲۹	خالق باری
۵۰۲	دیوان شفا فی اصفہانی		

۶۵۷	نسب نامہ	۵۰۴	دیوان شوکت بخارائی
۶۵۸	نقاش و صورت	۵۰۵	دیوان صامت
۶۵۸	نل و دمن	۵۰۵	دیوان صایب
۶۸۲	منتخب طوطی نامہ	۵۰۸	دیوان طالب آملی
۶۸۵	گلشن خیال	۵۰۸	دیوان ظہوری
۷۰۳	بادشاہ نامہ (امینای قزوینی)	۵۱۰	دیوان عرشی
۷۰۴	« (لاہوری)	۵۱۴	دیوان علی سرہندی
۷۰۴	« (فاضل خان)	۵۳۳	دیوان نظیری
۷۲۱	ترجمہ تقویم التواریخ	۵۳۳	دیوان نقی کمرہ ای
۷۳۶	ظفر نامہ شاعرجمہان	۵۳۴	دیوان وارد
۷۴۱	مآثر جمہانگیری	۵۳۵	دیوان واعظ
۷۵۳	آداب لباس رسول	۵۵۱	بہاریہ
۷۵۴	حلیہ حضرت مید المرسلین	۵۷۳	ذره و خورشید
۷۵۷	شرح شمایل النبی	۵۷۹	ساقینامہ ظہوری
۷۵۹	مدارج النبوة	۵۸۰	ساقینامہ (از مرید عیسی جند اللہ)
۷۶۴	اخبار الاخیار	۵۸۲	سرایا (مہری)
۷۷۵	جلاء العیون	۵۸۵	سلیمان نامہ
۷۸۳	تجنہ ماکی	۵۸۶	سوز و گداز
۷۹۲	معادن الجواہر	۵۸۷	شاہجمہان نامہ
۷۹۳	مناقب غوثیہ	۵۹۴	شرح شرفنامہ (محمد نصیر)
۷۹۵	نور نامہ	۵۹۷	شعلہ دیدار
۸۰۶	ترجمہ قطب شاہی	۶۱۵	قضا و قدر (رکنا)
۸۰۷	چہارودہ حدیث	۶۱۵	قضا و قدر (سلیم)
۸۱۱	تجهیز اسوات	۶۱۶	قیصر نامہ
۸۲۱	جامع عباسی	۶۲۸	مثنوی ظہوری
۸۱۹	ترجمہ الصلاة	۶۳۱	مثنوی محمود
۸۳۶	شکوک الصلاة	۶۳۸	شرح مثنوی معنوی (نور اللہ)
۸۶۳	فتح المبین	۶۳۹	لطایف اللغات
۸۸۴	مصباح العابدین	۶۴۱	مثنوی ولی
۸۸۵	ترجمہ مفتاح الفلاح	۶۵۰	معراج الخیال (تجلی)
۹۱۲	اطوار دو حل اسرار	۶۵۴	میخانہ (زلالی)
۹۱۵	راساين (مسیح)	۶۵۴	میخانہ (صایب)
		۶۵۶	نان و حلوا

		<u>کتابہائیکہ درمیان سالہای</u>	
		<u>۱۰۶۸-۱۱۱۸ھ (روزگار اورنگ زیب</u>	
		<u>عالمگیر وینام او)</u>	
		<u>تالیف شدہ امت :</u>	
۷۲۷	۱۱۰۷ : خلاصہ تاریخ		معرفت انقراٹ
۲۸۰	۲۰ رجب ۱۱۰۸ : شرح نزعة الارواح	۸	دستور السباق
۱۷۳	شعبان ۱۱۰۹ : حقایق الیقین	۳۰	طب اورنگ شاہی
۷۴۰	۱۱۱۱ : گزار فتح شاہ ہند	۱۰۱	لذت النساء
۷۹۲	« : مطلوب الطالبین	۱۱۵	کلمات طبیات
۸۴۹	۱۱ - ۱۱۱۲ : مسلک المتقین	۳۲۱	صمد باری
۱۲۹	۱۱ - ۱۱۱۵ : بیاض چمچمل	۳۳۲	غرایب المغات
۱۰۱	۱۱۱۲ : طب اکبر	۳۳۲	تحفہ
۱۲۲	« : میزان الطب	۳۶۲	انشای نوازش خان
۶۶۹	« : یوسف و زلیخا (سیفی)	۳۸۶	رقعات عالمگیر
۸۷۸	رمضان ۱۱۱۴ : ضیاء العیون	۴۰۱	صحیفہ زرین
	ذی الحجہ ۱۱۱۴ : فیوض قادریہ	۴۷۲	دیوان ابو الخیر
۷۸۹	جلد ششم	۴۹۱	دیوان حسن
	شاید درمیان ۱۴ - ۱۱۱۶ : تذکرہ	۵۷۲	ذات الصفات
۷۲۰	مقیم خانی	۶۴۶	مفتاح المخزن
۲۹	صفر ۱۱۱۵ : خلاصہ السباق	۶۵۲	مناقب حیدری
۳۷۵	۱۱۱۵ : آداب عالمگیری	۶۶۹	سی درسی
۱۲۹	۱۱۱۷ : بیاض محمد امین	۸۲۶	خلاصہ الفقه
۲۳۸	« : عروس عرفان		<u>قرن ۱۲ھ :</u>
۳۸۰	۱۱۱۸ : انشای عجیب		رجب و شعبان ۱۱۰۰ : بیاض شہاب
۴۸۷	« : شرح طور معانی		الدین
	درمیان ۱۸ - ۱۱۲۴ : اختصار		۱۱۰۰ : گشایش نامہ
۷۰۴	شاهجہان نامہ		ذی قعدہ ۱۱۰۱ : کشکول کلیمی
۸۸۹	بزودی پس از ۱۱۱۸ : اسرار الجفر	۱۲۹	۱۱۰۲ : مرآت الخیال
۳۴۹	۱۱۱۹ : نصاب طفلان	۶۸۴	۰۲ - ۱۱۰۵ : خلاصہ الانشاء
۸۷۹	« : ظفریہ	۲۵۴	رمضان ۱۱۰۴ : مفاتیح الغیب
۹۱۳	« : مرآت الآداب	۸۰۴	۱۱۰۴ : کلبن
۳۸۲	۱۱۲۰ : انشای مادھو رام	۳۰۰	درمیان ۰۵ - ۱۱۳۵ : صحیفہ المتقین
۴۵۳	« : شاہ نظم	۸۸۴	۱۶ رجب ۱۱۰۶ : ترجمہ خلاصہ الحساب
۷۱۴	۱۱۲۲ : تاریخ کشمیر (نراین کول)	۶۱۸	۱۱۰۶ : لب التواریخ ہند
۹۰۶	« : نازک خیالات		
۹۰	۱۱۲۳ : خیر التجارب		
۴۵	۱۱۲۴ : جدولہای نجومی		
۱۸۲	« : بحر الکلام		

۴۰۲	۱۱۴۳ : رقعات مانی نگار	۷۱۴	۱۱۲۴ : تاریخ محمدی
۵۶۲	« : چمن و انجمن	۱۰۸	۱۱۲۵ : مفرح القلوب
۵۷۱	رمضان ۱۱۴۵ : دستگیر نامہ	۱۱۰	۱۱۲۶ : قرابا دین قادری
۵۹۸	۱۱۴۵ : شمع محافل	۴۱۰	قبل از ۱۱۲۷ : کلمات طیبات
۷۴۶	« : منتخب اللباب	۴۱۳	۱۱۲۸ : مرقع بیحروف
۴۵۲	۴۵ - ۱۱۴۶ : دقائق الانشاء	۸۶	۱۱۳۰ : چوب چینی
۷۶۶	۲۰ شوال ۱۱۴۷ : باقیات الصالحات	۳۱۱	« : فواید الاخلاق
۳۲۹	۱۱۴۷ : چراغ ہدایت	۴۱۷	« : منتخب والا
۷۴۹	۴۸ - ۱۱۶۰ : واقعات کشمیر	۲۹	۱۱۳۱ : شمس المشرقین
۱۱۹	۱۱۴۹ : بیاض	۳۹۵	« : رقایم کرایم
۹۲۳	۴۹ - ۱۱۵۰ : عین الضمہور	۴۱۱	« : گلشن سعادت
۶۷۳	۱۱۵۰ : محمود اللغات		۱۷ ربیع الآخر ۱۱۳۱ - ۱۷
۷۶۸	« : تاریخ قادریہ	۸۲۴	ذی الحجہ ۱۱۳۳ : حیات الصائمین
۳۱۰	۱۱۵۱ : عجایبات تعجیبہ شطرنج		درمیان سالہای ۳۱ - ۱۱۶۱ : زیچ
۶۰۹	(۱۱۵۱) : شرح قصیدہ بانہ سعاد		محمد شاہی ہندی ۴۷ ، شرفنامہ
۳۲۸	۱۱۵۲ : بہار عجم		۱۲۶ ، وحدت وجود ۱۵۶ ، ضوابط
۳۵۶	(۱۱۵۲) : جواهر الحروف	۸۹۳	دربار آصفجاہ ۳۰۸ ، راحت القلوب
۱۸۳	قبل از ۱۱۵۳ : فتح السبل	۷۵۹	محرم ۱۱۳۳ : فتح القوی
۷۵۱	۱۱۵۳ : وقایع دلپذیر	۶۰۱	۱۱۳۳ : طلسم حیرت
۱۳۰	۱۱۵۴ : بیاض محمد نواز	۶۷۲	۲۷ جمادی الثانی ۱۱۳۴ : دلگشا
۷۱۶	« : تاریخ ہند	۳۹۷	۱۱۳۴ : رقعات بہاگ چند
۷۹۸	« : تذکرۃ الاحوال	۶۱۰	« : شرح قصیدہ بردہ
۴۴۴	۱۱۵۵ : شرح گلستان (محمد اکرم)	۶۸۴	« : گل بکاولی
۱۵۸	۱۸ شوال ۱۱۵۶ : شرح آمنت باللہ	۷۶۷	« : کشف الآثار
۷۳	۱۱۵۶ : ترجمہ اسرار دوک	۵۷۱	۱۱۳۶ : دستور عشق
۳۹۴	« : دستور العمل آکھی	۴۰۶	۱۱۳۸ : رقعات نظام الدین علی
۶۵۵	« : میرزا و صاحبہ	۴۱۲	« : مجمع الآشیاء
۷۹۱	« : مخزن الاعراس		۲۷ رجب ۱۱۳۹ : داستان اصحاب
۵۶۸	۱۱۵۸ : خزائن الاحکام	۵۴۲	کھف
۱۳۰	(۱۱۵۸) : بیاض	۴۷	۴۰ - ۱۱۴۱ : زیچ جدید محمد شاہی
۳۴۴	۱۱۵۸ : مرآت الاصطلاح	۶۴۰	۴۰ - ۱۱۴۹ : مخزن اسرار
۹۱۱	« : پوتھی بینگت اوریس	۳۰۶	۱۱۴۱ : زبدۃ الوعظ
۶۹	۱۱۵۹ : مجمع البحرین	۵۱۶	۱۱۴۲ : کلیات فائز
۴۲۸	« : چمنستان	۷۴۱	« : مجموعہ میرزا مہدی خان

۲۷۰	۱۱۷۶ : معدن الاسرار	۴۰۹	۱۱۶۰ : قانونچہ بہرہ بخش
۶۱۶	« : کچکول نامہ	۷۰۵	۱۱۶۱ : بدایع وقایع
۸۸	۱۱۷۷ : خلاصہ الطب	۷۲۵	« : جہانگشاہی نادری
۸۸	« : خلاصہ العیش عالمشاہی	۸۰۱	« : ریاض الشعراء
۱۰۴	« : علاج الامراض		درسیان سالہای ۶۱ - ۱۱۶۶ : جامع
۴۶۱	۱۱۷۸ : غزلان الہند	۸۳۳	الرضوی
۳۹	شوال ۱۱۸۰ : اختیارات ساعات	۷۸۶	ربیع الاول ۱۱۶۲ : عنایات الہیہ
۳۴۴	۱۱۸۰ : مصطلحات الشعراء		۲۰ رمضان ۱۱۶۲ : بیاض محمد انور
۴۲۱	« : منشی نامہ	۶۶۱	۱۱۶۲ : والہ و سلطان
۴۸	۱۷ محرم ۱۱۸۱ : سی فصل	۸۰۳	۶۳ - ۱۱۶۴ : مجمع النفایس
۱۶۰	۱۰ ربیع الثانی ۱۱۸۱ : رسالہ اختصار	۳۹۹	حدود ۱۱۶ : رقعات حمید الدین
۲۵	۱۱۸۱ : اعظم دستور	۱۳۱	۱۱۶۵ : دو بیاض
۷۱۰	۱۱۸۲ : تاریخ شاکر خانی	۵۴۵	« : امیر نامہ
۶۰۹	۱۷ شوال ۱۱۸۳ : شرح نعت النبی	۷۹۸	« : تحفۃ الشعراء
۶۱۹	۱۱۸۴ : گل بہار	۷۹۹	« : تذکرۃ المعاصرین
۷۲۷	« : خلاصہ الانساب	۳۷۳	۱۱۶۶ : نوادر المصادر
۳۵۵	۱۴ ربیع الثانی ۱۱۸۵ : جامع الفوائد	۶۵۰	« : معراج سالک
۳۸۵	قبل از ۱۱۸۶ : انشای نعمتی	۸۰۱	« : سرو آزاد
۸۱۷	۱۱۸۹ : تحفۃ المصلی	۹۱۴	« : داستان استاوگر و راجہ جنگ
۷۱۲	محرم ۱۱۹۰ : تاریخ فیض بخش	۴۱۴	۱۱۶۸ : مطلع السعدین
۴۷	ربیع الاول ۱۱۹۰ : زبدۃ النجوم	۴۵۱	« : حدایق بلاغت
۸۲۳	۹۱ - ۱۱۹۹ : جام جہان نما	۸۰۳	« : مخزن نکات
۲۰۵	قبل از ۱۱۹۲ : بدرقۃ السالکین		۵ جمادی الاول ۱۱۶۹ : قانون العلاج ۱۰۷
	۱۱ ربیع الثانی ۱۱۹۲ : ترجمہ سنگھاسن	۲۷۴	۱۱۷۲ : شرح مکتوبات امام ربانی
۹۱۷	بتیسی - ۱	۳۹۲	« : خاص المنشآت
۷۵۶	۱۱۹۲ : شجرۃ الانساب	۵۵۷	« : ہدیۃ اخیار
۷۰۶	۱۱۹۳ : بیان واقع	۵۹۱	« : شاہنامہ نادری
۳۶۷	قبل از ۱۱۹۵ : قواعد فارسی	۷۲۶	۱۱۷۳ : چتر کلشن
۴۳۹	۱۱۹۷ : شکرستان (منت)	۷۸۵	« : شمس الضحی
۵۸۴	« : سراپای بہار	۶۱۳	(۱۱۷۴) : قصیدۃ عالم
۶۹۸	۱۱۹۸ : مزارات ہرات	۷۴۴	۱۱۷۴ : مرآت احمدی
۸۸۲	« : مخزن الانوار	۷۹۷	۷۴ - ۱۱۹۳ : آنشکدہ
۴۲۸	۱۱۹۹ : چہار صد اہرار بر کلام آزاد	۸۵	۱۱۷۵ : جامع الدستورات

۳۱۷	مقالہ مرضیہ	۱۸	کنز القراء
۳۳۸	فرہنگ فارسی بہ فارسی	۲۳	فتح الخیر
۳۶۸	قوانین فارسی	۲۵	اوزان
۳۶۹	مصادر	۲۸	مرآت الحساب
۳۷۸	انشای دلگشا	۳۲	کفایۃ الجبر
۳۸۰	انشای صبیان	۵۶	تذکرہ صیدیہ
۳۹۷	رقعات بیدل	۵۶	جوارحنامہ اماسیہ
۳۹۸	رقعات جويا	۷۹	تألیف شریف
۴۰۱	رقعات فتح چند	۹۸	شفاء السقیم
۴۰۲	رقعات مترسین	۱۰۲	طب داؤدی
۴۰۹	عرایض	۱۱۱	قرابادین کبیر
۴۰۹	قانونچہ انشاء	۱۱۹	مجربات اکبری
۴۱۴	مکاتبات جی سنگھ	۱۲۰	مطب علویخان
۴۱۷	مکتوبات ہریج رای	۱۲۴	منتخب واجب الحفظ
۴۱۹	منشآت قدس	۱۳۱، ۱۳۲، ۱۳۵	بیاض
۴۲۳	نیاز نامہ	۱۳۲	بیاض قادر علی
۴۲۹	حسن و عشق	۱۵۰	توحید
۴۳۱	خوان نعمت	۱۶۶	ترجمہ بوارق الالماع
۴۴۰	غبار خاطر	۱۸۱	عقاید مرادات
۴۴۷	منشآت جعفر زتلی	۱۹۵	ارشاد السالکین
۴۵۲	خلاصۃ البدایع	۱۹۸	اسرار العاشقین
۴۵۳	شعر و شاعری	۱۹۸	اسرار طریقت
۴۷۱	دیوان آفتاب	۲۰۶	تجلیات رحمانی
۴۷۲	دیوان آفرین لاهوری	۲۰۳	انیس المحبین
۴۷۰	دیوان آزاد	۲۰۹	تنبیہ الغافلین
۴۷۳	دیوان اثر لاهوری	۲۲۲	رسائل درد دہلوی
۴۷۵	دیوان اسد اصفہانی	۲۳۶	سیف المجاہدین
۴۷۸	دیوان برکت	۲۴۳	فتح الباب
۴۷۹	دیوان بیدل	۲۵۳	کشف الغین
۴۸۰	دیوان ثابت الہ آبادی	۲۵۶	الکلمات الموتلفہ
۴۸۳	دیوان جعفر زتلی	۲۵۹	لطایف خمسہ
۴۸۳	دیوان جويا کشمیری	۲۷۶	ملفوظات فقیر اللہ شکار پوری
۴۸۹	دیوان حزین	۲۹۱	احسن التبیین
۴۹۴	دیوان ذرہ اصفہانی	۳۰۲	دستور العمل تیپو سلطان

۶۵۵	ناز و نیاز	۴۹۶	دیوان سبقت لکھنوی
۶۸۰	شعلہ آہ	۵۰۰	دیوان سودا لکھنوی
۶۸۰	دود آہ	۵۱۰	دیوان عترت
۶۹۹	آصف نامہ	۵۱۴	شرح دیوان علی سرھندی
۷۲۴	جنگنامہ	۵۳۲	دیوان نجات اصفہانی
۷۲۸	انتخاب خلاصہ تاریخ	۵۳۵	دیوان واقف
۷۴۶	مفتاح الاقبال محمد شاہی	۵۳۵	دیوان واصل
۷۴۹	وصیت نامہ آصفجاہ	۵۳۶	دیوان والہ داغستانی
۷۵۱	حل المعما	۵۳۷	دیوان وفا
۷۵۳	سرور المحزون	۵۴۳	اعتقادیہ
۷۹۴	مناقب مرتضوی (ارشاد)	۵۴۹	شرح بومتان
۸۲۰	تمہذیب الصلاۃ	۵۵۶	یبر و جوان
۸۴۳	فوائد المؤمنین	۵۶۲	چندر بدن
۸۴۸	مروج المتعلمین	۵۶۴	حقیقت حق
۸۴۹	مسائل مہمہ	۵۶۶ ، ۵۶۵	حملہ حیدری
۸۸۳	مرقع کلیمی	۵۶۷	حیرت افسون
	<u>قرن ۵۱۳ :</u>	۵۸۱	سراپا
۱۶۸	حدود ۱۲۰۰ : تحفہ اثناء عشریہ	۵۹۰	شاہنامہ مروت
۷۲۳	۱۲۰۰ : تورک والا جاہی	۵۹۰	شاہنامہ متصود
۷۳۱	۱۲۰۰ - ۱۲۰۲ : ریاض السلاطین	۵۹۳	شرح شرفنامہ (ملتان)
۶۹۴	۱۲۰۲ : حدیقۃ الاقالیم	۵۹۴	شرح شرفنامہ (آرزو)
۲۶۰	۱۲۰۳ : لطائف غوثیہ	۶۰۱	ظہور معرفت
۳۳۹	۱۲۰۳ : قادر بادی	۶۰۴	ذاتنامہ ہا
۳۱	۱۲۰۴ : عمدۃ الحساب	۶۱۵ ، ۶۱۴	قضا و قدر
۵۱	« : نجوم مالا	۶۱۶	قطرہ رحمت
۷۰	« : نگاریہ	۶۱۷	تضمین کریمہ
۳۴۱	« : گلشن خرد	۶۲۱	گل کشتی
۳۷۷	« : انشای ابری	۶۲۵	مشنوی سجایی
	۲۲ جمادی الثانی ۱۲۰۵ : شرایف	۶۲۸	مشنوی عبدالجلیل
۷۸۴	الغوثیہ	۶۲۸	مشنوی عالی
۳۸۱	۱۲۰۵ : انشای لچھمی نراین	۶۳۷	شرح مشنوی معنوی (ایوب)
۷۴	۱۲۰۶ : اطعمۃ المرضی	۶۴۱	مشنویات آفرین
۱۶۰	« : اخبار المعاد	۶۴۷	مرزا و صاحبہ
۴۵۳	« : شجرۃ الامانی		

۷۹۸	۱۲۲۴ : تذکرہ سرور	۴۰۷	۱۲۰۷ : زاد المعاش
۱۶۷	شوال ۱۲۲۶ : بیان فی قباحتہ الدخان	۷۲۱	« : توزک والا جاہی
۳۷۷	۱۲۲۶ : انشای خادمی - ۱	۳۴۶	۱۲۰۸ : ناصر باری
۳۶۱	۱۲۲۶ : حل شافیہ	۱۱	شوال ۱۲۰۹ : ترجمہ الانسان
	پس از ۱۲۲۶ : انشای خادمی - ۲ ،		الکامل
	۳۷۸ ، رقعات نظامی ۴۰۶ ، ہفت	۲۰۴	
۹۲۳	تماشا	۴۴۹	۱۲۱۰ : ہشت خلد
۷۶۴	۱۱ صفر ۱۲۲۷ : اعراس المشایخ	۴۵۶	۱۲۱۲ : منتخب الاعداد
۵۱	(۲۷ - ۱۲۴۱) مجموعہ شمسی		۲۷ شوال ۱۲۱۲ - محرم ۱۲۱۳ : تحفہ
۱۱۲	۱۲۲۸ : کاشف الامراض	۴۵۱	العجم
۵۶۱	« : چای نامہ	۱۳۶	۲۰ ذی الحجہ ۱۲۱۲ : بیاض حقداد
۱۷۹	۱۲۲۹ : شمس الہدایہ	۱۳۵	۱۲ - ۱۲۲۹ : بیاض
۲۶۴	« : بیجمع الاسرار	۸۴	۱۲۱۴ : تفریح الجنان
	حدود ۱۲۲۹ : سوال و جواب (نعیم	۳۷۱	« : منتخب النحو
۸۳۲	الدين)	۴۵۶	« : نهر المفصحات
۷۴۲	۲۹ - ۱۲۴۳ : محامد حیدریہ	۷۲۷	« : حدیثۃ العالم
۶۵۴ ، ۵۹۶	۱۲۳۰ : آئینہ سکندری	۷۸	۱۵ - ۱۲۵۳ : بیاض طبی
۶۱۸	۱۲۳۱ : گل بوستان	۱۷۴	۱۲۱۶ : دز غیب
۸۲۳	« : سیفیہ	۲۲۱	« : افضل الطریق
۲۲۰	۱۲۳۲ : کائفہ	۸۷۷	۱۲۱۸ : صلاة اللیلید
۷۸۲	« : شجرۃ الانوار	۷۴۳	« : مرآت آفتاب نما
۲۲۱	۱۲۳۳ : فارقہ	۶۹۲	۱۲۱۹ : مسیر طالبی
۴۱۴	« : مطلوب المنشی	۱۸۱	پس از ۱۲۲۰ : عقاید
۱۴۰	شعبان ۱۲۳۴ : حصر الصفات	۳۲	۱۲۲۱ : قریب النہم
۷۵۴	۱۲۳۴ : تحفہ رسالیہ	۳۶۹	« : مصدر فیوض
۸۲	۱۲۳۵ : تذکرۃ الہند	۳۸	صفر ۱۲۲۲ : اختیارات
۳۵۶	« : جواهر التركیب	۸۴۳	۱۲ رمضان ۱۲۲۲ : قوت لایموت
۱۶۰	۱۲۳۶ : ازاحتہ الرئی	۷۱۵	۱۲۲۲ : تاریخ مظفری
۳۵۶	« : شرح جوہر التركیب	۷۰۵	۱۲۲۳ : بساتین السلاطین
۵۴	پس از ۱۲۳۶ : رسالہ در ستارہ شناسی	۷۳۹	« : کتاب نصرتین
۸۳۰	۱۲۳۷ : معزاز	۹۰۸	حدود ۱۲۲۳ : ترجمہ بہگت مالا
۱۸۰	۱۲۳۸ : ضربۃ الحیدریہ	۹۷	۱۲۲۴ : زاد غریب
۵۰۰	« : دیوان شادان	۴۱۴	« : مفید الانشاء
۸۱۷	« : تحفۃ الصالحین	۷۹۰	« : گلستان نسب

۱۰۳	۱۲۵۲ : علاج الاطفال	۷۲۱	۱۲۳۹ : توزک بہارستان
۵۱۱	غره رجب ۱۲۵۴ : شرح دیوان عرفی	۳۴۵	۱۲۴۰ : معین الالفاظ
۸۵۲	قبل از ۱۲۵۶ : مناسک الحج	۷۰۳	« : امیر نامہ
۷۶۵	۲۵ محرم ۱۲۵۶ : الہام شاہ خیر	۸۳۸	۴۰ - ۱۲۴۲ : فتاویٰ علمای کلکتہ
۹۸	ذی الحجہ ۱۲۵۶ : ترجمہ مسکرت	۷۴۸	۱۲۴۱ : واقعات شاہ شجاع
۲۶	۱۲۵۶ : بدیع الحساب	۳۳۲	۱۲۴۲ : غیاث اللغات
۱۷۶	« : تعلیقات زربنہ	۸۳۰	۱۲۴۳ : استحکام
۸۰۴	۵۶ - ۱۲۵۸ : نتائج الافکار	۲۸۸	۴۳ - ۱۲۴۴ : آداب تیر اندازی
۱۶	(۱۲۵۷) : عنوان الايقان		ذی قعدہ ۱۲۴۴ و شعبان ۱۲۴۹ : بیاض
۱۵۵	۱۲۵۷ : مظهر خیرات	۱۳۶	کلیان سنگھ
۱۵۵	« : مغنم الحصول	۱۰۵	۱۲۴۴ : علاج النساء والاطفال
۱۵۰	پس از ۱۲۵۷ : توحید	۲۴۸	« : فقر نامہ
۷۶۳	۱۲۵۸ : احزان المؤمنین	۳۳	۱۲۴۵ : کلید الادراک
۷۰۷	۱۲۵۹ : تاریخ پنجاب	۱۸۶	« : مایۃ المسائل
۴۱۲	۱۲۶۰ : مرصع کار	۵۹۴	« : شرح شرفنامہ (گلہوی)
۴۶۴	« : میزان الاشعار	۸۱۵	۱۲۴۶ : وجیزہ
۷۹۰	۶ شوال ۱۲۶۱ : ماتمکدہ	۸۸۶	ربیع الاول ۱۲۴۷ : ورد الابرار
۱۴۴	۲۰ ذی قعدہ ۱۲۶۱ : مطلع العلوم	۳۸۳	۱۲۴۷ : انشای منظومہ
۴۵۶	۱۲۶۱ : میزان تاریخ	۸۲۹	۱۲۴۸ : مہارت
۴۷۰	« : دیوان آزاد لاهوری	۸۸۲	۴۸ - ۱۲۵۳ : مجموعۃ الاعمال
	۳ جمادی الثانی ۱۲۶۳ : دستور العمل	۱۳۶	۱۲۴۹ : بیاض زہگیری
۳۰۳	منصفان عدالت دیوانی	۳۹۷	« : رقعات بشارت
۴۷۹	۱۲۶۳ : دیوان بیخود	۱۳۶	شعبان ۱۲۴۹ : بیاض کلیان سنگھ
۷۴۱	« : محاربتہ کابل		۱۲۵۰ - ۳ شعبان ۱۲۵۱ : شرح حسن
۷۴۳	« : مخزن الجواهر	۴۳۰	و عشق
۶۵۹	۱۹ رجب ۱۲۶۴ : نہر بحر	۴۰۸	۱۲۵۰ : صادق نامہ
۵۷۵	۲۷ ذی الحجہ ۱۲۶۴ : روشن ضمیر	۶۸۱	« : شعلہ جانسوز
۳۵۵	۱۲۶۴ : تنقیح المصادر	۷۴۵	« : منافع الریاست
۱۲۰	۳ ذی الحجہ ۱۲۶۵ : مجربات حسینی	۱۳۷	۱۲۵۱ : بیاض نایب
۱۳۷	۱۲۶۵ : بیاض	۳۹۱	« : حفظ القوانین
۱۶۶	« : البوارق المحمدیہ	۶۶۳	« : وقایع پنون
۳۵۴	(حدود ۱۲۶۶) : بدیع الصرف	۷۷۶	« : داستان غم
۲۴۶	۱ ذیقعدہ ۱۲۶۸ : فقر نامہ	۷۳۶	۵۱ - ۱۲۵۲ : ظفر نامہ رنجیت سنگھ
۳۹۴	۱۲۷۰ : دستور شنکرف	۱۱۲	حدود ۱۲۵۲ : قوت لایموت

۲۸۵	۱۲۹۱ : ہدایۃ المخلصین	۱۷۷	پس از ۱۲۷۰ : رد سماع موتی واستمداد
۲۱۷	۱۹ ربیع الاول ۱۲۹۶ : خزینۃ الفوائد	۷۸۶	۱۲۷۱ : فضایل الباری
۷	فتح العزیز	۱۰۹	۱۲۷۴ : قرابا دین
۱۵	خلاصۃ النوادر	۳۰۵	« : دستور العمل
۲۷	ترجمہ خلاصۃ الحساب (قبل از ۱۲۲۵)	۳۵۷	(قبل از ۱۲۷۵) : چہار گلزار
۵۴	رسالہ در نجوم (ناشناختہ)		۱۷ شعبان ۱۲۷۵ : وحدت وجود
۶۰	خواص الادویہ	۱۵۷ - ۱۵۶	(دو رسالہ)
۶۰	خواص الجواهر	۷۳۹	۱۲۷۵ : گزارشہای تاریخی
۶۲	فرمانہ	۷۶۳	۱۴ محرم ۱۲۷۷ : بہستان الجن
۸۹	خواص ادویہ	۷۷ - ۱۲۸۴	۷۷ - ۱۲۸۴ : بیاض محمد احسن نانوتوی
۱۰۵	علمی المیزان	۱۳۷	
۱۱۰	قرابا دین شفاقی	۵۴۶	۱۲۷۷ یا ۱۲۹۰ : ترجمہ انجیل
۱۱۶	لذت النساء	۱۳۷	۱۲۸۱ : بیاض محمد حنفی
۱۲۳	میزان المزاج	۳۰۵	« : ضمیمہ دستور العمل
۱۳۹ ، ۱۳۸ ، ۱۳۶	بیاض	۷۵	۱۲۸۲ : افتخار الاطباء الاخیار
۱۳۹	بیاض علی بخش		۱۲۸۲ و ۱۲۹۰ : دستور العمل
۱۳۹	بیاض غافل	۳۸۷	۱۲۸۴ : پنج آہنگ
۱۳۹	بیاض ہمت سنگھ	۱۹۲	پس از ۱۲۸۴ : نقص الرياح
۱۴۱	عشر تکدہ آفاق		ربیع الاول ۱۲۸۵ : ضوابط مدرسہ
۱۵۹	الاتفاق . . .	۳۰۹	دارالعلوم سرکاری
۱۶۴	افادات محمد باقر رشتی	۴۴	۸۵ - ۱۲۸۶ : تقویم منوری
۱۶۵	برق خاطف	۱۳۸	قبل از ۱۲۸۶ : بیاض
۱۶۹	رفع اشکال تقویۃ الایمان	۵۵	۱۲۸۶ : ازہار الادویہ
۱۷۰	تنبیہ الغفول	۷۷۷	۱۲۸۷ : روح الجنان
۱۷۵	در مخزون	۱۹۲	۲۶ جمادی الثانی ۱۲۸۹ : نکاح
۱۷۶	اثبات سماع موتی	۳۳۴	۱۲۸۹ : فرحت الصبیان
۱۷۷	سوال و جواب		۲۲ صفر ۱۲۹۰ - ۱۴ رجب ۱۲۹۱ :
۱۸۵	کشف الغین	۶۹۱	روزنامہ سفر فرنگستان
۱۸۳	فوائد شاہ عبدالعزیز		۲۴ رمضان ۱۲۹۰ : بیاض محمد اسماعیل
۱۸۴	قیامت نامہ	۱۳۸	
۱۸۵	کشف الشبہ	۳۰۲	۱۲۹۰ : دستور العمل عثمانیان
۱۹۱	النزہۃ الاثنی عشریہ	۵۴۶	۱۲۹۰ : ترجمہ انجیل
		۷۸۷	قبل از ۱۲۹۱ : شجرۃ غفورہ
		۲۵۱	۱۲۹۱ : فیض نبوت

۴۴۰	صبح صادق	۱۹۲	نصرت الحسینیہ
۴۴۸	شرح مینا بازار	۱۹۳	عقاید (ناشناختہ)
۴۶۸	معنیات	۱۹۳	وسیلۃ النجات
۴۷۴	دیوان اصغر قادری	۲۱۰	سوال و جواب درباره توحید
۴۷۵	دیوان اکبری	۲۲۱	تذکرہ احمدیہ
۴۷۷	دیوان اوحدی	۲۳۴	سارک چشتیہ
۴۹۱	دیوان حیدر فرخ آبادی	۲۵۹	لغات عشرہ
۴۹۴	دیوان ذوق لکھنوی	۲۶۸	مسطر طریقت
۴۹۶	دیوان سایل	۲۸۴	ہدایۃ الطالبین
۴۹۹	دیوان سلطان افشار	۲۹۶	چهار گشن
۵۰۲	دیوان شجاع کابلی	۳۳۲	فارسی نامہ
۵۰۳	دیوان شور عشق	۳۴۵	معروف اللغات
۵۱۳	شرح دیوان علی	۳۵۳	آمد نامہ ملتانی
۵۳۱	دیوان ناسخ	۳۵۷	دریای لطافت
۵۳۴	دیوان نیاز کشمیری	۳۵۹	اربعان قاسمی
۵۳۶	دیوان واسق	۳۵۹	قواعد قاسمی
۵۵۰	شرح بوستان (گلهوی)	۳۶۱	سوال و جواب
۵۶۷	خداوند نامہ	۳۶۳	صنوع السعادر
۵۷۸	ساقینامہ	۳۶۵	شرح فصول اکبری
۶۰۸	قصاید صمد	۳۶۶	فیوض الصرف
۶۲۷	مثنوی های صمد کشمیری	۳۷۶	امیر الانشاء
۶۵۱	مغنی نامہ	۳۷۹	انشای سعادت حسین
۶۶۴	وقایع غالب جنگ	۳۸۱	انشای گیان چند
۶۶۸	شرح یوسف و زلیخا	۳۸۳	انشای ممتاز
۶۷۵	نسیم الصبا . . .	۳۸۷	بہار عجم
۶۹۲	میرستان مبارز الدولہ	۳۹۰	جواهر المنائرہ
۷۱۱	تاریخ فرخندہ	۳۹۳	دمتور الانشاء
۷۱۲	تاریخ قطب شاہی	۴۰۲	رقعات قتیل
۷۴۴	شاہ عالم نامہ	۴۰۲	رقعات قیام الدولہ
۷۳۶	ظفر نامہ رنجیت سنگھ	۴۰۸	سہ چمن
۷۳۷	عماد السعادات	۴۱۰	قوائین الانشاء
۷۳۶	مکاتبات مکھان و انگلیسیان	۴۲۰	منشآت غیوری
۷۵۲	یادداشتہای تاریخی	۴۲۰	منشآت منشی
۷۶۲	مولود شریف	۴۲۳	ہمایون بر سرود

۸۲۴	۱۴ شوال ۱۳۳۲ : ترجمہ حقیقت الفقہ	۷۶۷	بستان المحدثین
۵۸۷	۱۳۳۷ : سیف الملوک و بدیع الجمال	۷۷۴	تذکرہ معصومین ۱ - ۲
۵۷۱	۱۳۴۰ : دلریش	۷۸۹	گلزار خلیل
۵۳۹	۱۳۴۳ : آب و آتش	۷۹۶	نہایت السؤل
۲۵۴	حدود ۱۳۵۴ : کشف المحققین	۸۱۸	تحقیق الحق المبین
	۲۹ آوریل ۱۹۳۸ م / ۵۱۳۵۶ - ۸ ژوئیہ	۸۱۸	تذکرہ قادریہ
	۱۹۳۸ / ۵۱۳۵۷ : فرہنگ فارسی بہ	۸۲۰	تعزیرات اسلامی
۳۳۷	انگلیسی	۸۲۲	حاشیہ برفقہ امامیہ
	۱۹۵۶ م / ۵۱۳۷۵ : مقالات سعید نفیسی	۸۳۰	روزہ
۴۹۹	۱۴۴ ، دیوان سعید نفیسی	۸۳۱	زینت العباد الكبرى و صغری
۱۳۹	بیاض گرامی	۸۳۲	سوال و جواب
۱۴۰	بیاض	۸۳۴	شک و سہو
۳۱۲	کلید دانش	۸۳۹	الفرايد الغریہ
۳۸۳	انشای مرغوب	۸۴۶	مالا بدمنہ
۴۷۱	دیوان آصفی رامپوری	۸۴۹	مسائل اربعین
۴۸۰	دیوان تائب کابلی	۸۵۰	مسلك النجات
۴۸۱	دیوان جابر حیدر آبادی	۸۵۳ ، ۸۵۲	مناسک الحج
۵۰۵	دیوان صادق سرمد	۸۵۵	النجات
۵۱۲	دیوان عزیز	۸۵۶	نجات العباد
۵۱۲	دیوان عقیل	۸۵۷	نخبہ
۵۷۷	ساقینامہ (تایب)	۸۷۷	شواہد الطوائع
۶۲۹	مشنویات عزیز	۸۹۳	خیر الرسل
۷۱۹	تذکرہ فاتحان ہند	۸۹۷	زبدہ روشن
		۴۳۸	قرن ۵۱۴ :
			۱۳۰۱ : نثر زمہری
		۷۱۳	۱۳۰۲ : تاریخ کشمیر
		۴۸۰	۱۳۱۵ : دیوان تسنیم
		۲۰۰	۱۸ - ۱۳۱۹ : اشارات فریدی
		۱۴۳	۱۳۱۹ : مجمع الفوائد
		۷۱۸	۱۳۲۲ : تحفۃ الحبيب
		۵۴۱	۱۳۲۳ : ارمغان لاجواب
			۱ جمادی الاول ۱۳۳۰ : مجموع النوادر ،
		۳۹۵	ارکان الخطوط
		۳۹۵	۱۳۳۰ : تحفۃ الطلبة

درست فامه

درست	نا درست	مطر	صفحه
تفسیر الزہراوین	تفسیر الزاہدین	۱۷ و ۱۴	۴ و ۳
ابراہیم بن اسماعیل	ابراہیم بن اسماعیل	۱۰	۸
سده ۵۱۲	سده ۵۲۱	۱۴	۱۲
بنام «شاطبیه» و «س.طبی»	بنام «شاطبیه» و «شاطبیه»	۱۰	۱۴
شہرت دارد .	شہرت دارد .		
در معانی لغات قرآن	در لغات قرآن معانی	۲	۲۴
... اجرام علوی	... اجرم علوی	۲	۳۷
بخش جغرافیا	بخش جغرافیہ	۲۰	۶۱
مینوسد	مینوسد	۱۳	۷۴
امراض شانہ	امراض شانہ	۲۱	۷۴
مؤلف تالیف شریف	مؤلف تالیف شریفی	۲۲	۹۷
عاصی	عاصی	۲	۹۸
تداوی زہر	تداوی زہر	۲۰	۹۸
۵۱۱۲۶ / ۱۷۱۴ م	۵۱۱۲۶ ۱۷۱۴ م	۱۸	۱۱۰
۱۰۶۸ - ۱۱۱۸	۱۰۶۸ - ۱۱۱۸	۱۲	۱۱۰
کتانہ	کتانہ	۲۳	۱۲۱
«صنع و صنایع»	«صنع و صنایع»	۱۸	۱۲۶
مطایبات و ہزلیات	مطایبات و و ہزلیات	۱۹	۱۳۴
اہل تمنن	اہل تمنن	۱۰	۱۴۲
تمہیلہ	تمہیلہ	۱	۱۰۱
نگاشتنہ است	نگاشتنہ است	۲۲	۱۰۲
شاید	شاهد	۲۷	۱۶۴
شاہ عبدالمجید	شاہ عبدالحمید	۲۴	۱۶۶

صفحه	مطرح	نادرست	درست
۱۶۷	۹	د ال ۵۱۲۲۶	در سوال ۵۱۲۲۶
۱۶۸	۵	کشف الشبه . . .	کشف الشبهه
۱۶۹	۱۴	تذکره علمای هند : ۵۱۲	تذکره علمای هند : ۴۱۲
۱۶۹	۱۹	شرق اعلی و ادنی	شرك اعلى و ادنى
۱۷۱	۱۹	اصول و فروع	اصول و فروع
۱۷۸	۱۵	در ۵۱۱۴۴ / . . . =	در ۵۱۰۸۹ / . . . =
		«منبع الفیوض» نگاشته بود	«منبع الفیوض» نگاشته بود
۱۸۵	۱۱	کشف الشبه عن حکم المتعہ	کشف الشبهه عن حکم المتعہ
۱۹۴	۳	آداب صوفیا = اصطلاحات صوفیا آداب صوفیه = اصطلاحات صوفیه	
۱۹۷	۲۴	بروش عرفانی	بروش عرفانی
۱۹۹	۱	عزیز نسفی (م درمیان ۶۸۰ - ۵۷۰۰)	
۲۰۱	۸	استناد کرد	استناد کرد
۲۰۲	۴	بالنماس	بالتماس
۲۰۲	۲۷	انجام	انجام
۲۰۳	۱	(مقدمه عربی)	(مقدمه عربی)
۲۰۵	۳	دکتر بیشتر حسین	دکتر بشیر حسین
۲۰۵	۲۰	سر شته طریقه	سر رشته طریقه
		خواجگان	خواجگان
۲۰۵	۲۵	ای دوستان بیابید	ای دوستان بیابید
۲۰۶	۴	تبصرة البمتدی . . .	تبصرة المبتدی . . .
۲۰۶	۱۶	محبوب المن . . .	محبوب ذی المن . . .
۲۰۷	۲۵	. . . ترکہ صفہائی	. . . ترکہ صفہائی
۲۰۸	۱۱ و ۸	التعرف لمذهب التصرف	التعرف لمذهب التصرف

صفحہ	سطر	زادہ دست	دست
۲۲۱	۸	فاروقہ	فاروقہ
۲۲۵	۶	۷- ناشناختہ ،	۷- دە قاعدہ میر سید
		۱۹۸-۱۹۰	علی ہمدانی ،
			ص ۱۹۸-۱۹۰
۲۰۵	۹	سر شتہ طریقہ	سر رشتہ طریقہ
		خواجهگان	خواجهگان
۲۲۸	۵	رباعی اینست : مشک اند	رباعی اینست : قومی مشک اند
۲۳۲	۴	عبد (الجلیل)	عبدالحمید
۲۳۶	۱۵	سیف الذاہدین	سیف الزاہدین
۲۵۶	۵	تحصیلات	تحصیلات
۲۵۶	۷	در گزشت	در گذشت
۲۷۴	۱۶	مولانا صالح کولابی	مولانا محمد صالح کولابی
۲۹۱	۱۸	وی نسخہ	روی نسخہ
۳۰۷	۷	منسوبہ	منسوب بہ
۳۱۰	۵	مجاہدان طاهر و باطن	مجاہدان ظاہر و باطن
۳۱۱	۷	در ہامش	در ہامش
۳۱۷ و ۳۶۰	۱۹ و ۲۳	منہج الفصاحت	منہج الفصاحت
۳۲۰	۱۹ و ۱۶	نہج البلاغت	نہج البلاغۃ
۳۲۱	عنوان صفحہ	فلسفہ عملی	فلسفہ عملی
۳۲۱	۷	(۱۰۱۴/۱۰۳۷ء)	(۱۰۱۴ - ۱۰۳۷ء)
۳۲۸	۷	البلغۃ المترجم فی اللغہ	البلغۃ المترجم فی اللغہ
۳۵۵	۱۶	روضۃ لاطہر	روضۃ لاطہر
۳۵۷	۱۶	حل ذیل شافیہ = شافیہ	حل ذیل «شافیہ»
۳۵۹	۱۰ و ۱۲	ہالد کندی	ہالہ کندی
۳۷۷	۲۶	نگاشتہ	نگاشتہ
۳۸۷	۲۴	(۱۸۴۹/۰۰۰ م)	(۱۸۶۹/۰۰۰ م)
۳۹۴	۱۱	دستور نامہ آگہی	دستور العمل آگہی
۳۹۹	۱۰	زمان محمد شاہ (۱۹۳۱-۶۱ء)	زمان محمد شاہ (۶۱-۱۱۳۱ء)

صفحه	سطر	نادرست	درست
۴۰۲	۲۱	مترسبن	از مترسبن
۴۱۱	۳	انتخاب کلمات طبیات	انتخاب کلمات طبیات
۴۱۳	۹	حروف تجہی	حروف تهجی
۴۲۱	۲۳	مجموعه	مجموعه
۴۲۳	۲۱	رساله در وثقیه نویسی	رساله در وثیقه نویسی
۴۳۲	۲۳	هماون برسرود	همایون بر سرود
۴۴۳	۲۶	بسیا	بسیار
۴۶۷	۱۰	حقیر هروی	حقیری هروی
۴۶۸	۵	(۵۱۲۸۵)	(م ۵۱۲۸۵)
۴۷۰	۱۲	بیت داشت	بیعت داشت
۴۸۷	۲۱-۲۲	شرح غیر مستقل شرح بیت حافظ شیرازی	شرح غیر مستقل شرح بیت حافظ شیرازی
۴۹۳	۲۴	میصد	میصد
۴۹۴	۱۵	کتابی	کتابی
۴۹۴	۲۶	دیوان ذوق دهلوی	دیوان ذوق لکهنوی
۴۹۵	۱۵	واجو قتال . . . جهانتان	واجو قتال . . . جهانیان
۴۹۶	۲	زند . در	زنده در
۴۹۷	۷	اکل حلال	اکل حلال
۴۹۸	۱۴	نصیحت الملوک	نصیحت الملوک
۵۰۰	۴	صادق سرمد (م ۹۱۶۰)	صادق سرمد (م ۱۹۶۰)
۵۰۸	۲	(۰۰۰ ۱۰۳۵)	(م ۰۰۰ ۱۰۳۵)
۵۰۸	۱۹	فرهنگ سخنوران	فرهنگ سخنوران
۵۰۹	۵	بابن تخلص	بابن تخلص
۵۰۹	۱۱	بیجا	بیجا
۵۰۹	۲۲	ای جهان	ای جهان
۵۱۲	۲۰	خان بهادر	خان بهادر

دوره	نادرست	معارف	صفحه
سراینده	سراینده	۳۶	۵۱۲
حضرت علی (ع)	حضرت (ع)	۶	۵۱۳
بحر العلوم	بحر العلوم	۱۳	۵۱۳
۱۴ - مرآی	۱۴ - مرآی	۸	۵۱۷
(سودهرة کنونی در بخش گوجرانواله)	(سودهرة کنونی در بخش میالکوت)	۱۰	۵۱۷
نیل و دهن فیضی	نیل و دهن فیض	۲۲	۵۱۷
آ . دی . ارشد	ای دی ارشد	۱۱	۵۱۹
A. D. ARSHAD			
متغنی	متغنی	۱۸	۵۲۷
سرودن آن را آغاز کرد	سرودن بدیا آن را آغاز کرد	۲۰-۱۹	۵۲۸
بهر دیدارت	بهر دیدرت	۱۶	۵۳۲
که نور پارسائی	که نو پارسائی	۲۳	۵۳۲
مآقینامه	مآقینامه	۲۱	۵۳۴
نسخه موزه	نسخه موزه	۲۲	۵۳۴
گربه اندک	گربه اندک	۷	۵۳۵
هفت و هفتاد و هفتاد	هفت و هفتاد و هفتاد	۲۷	۵۴۵
پنجاب	پنجاب	۱۵	۵۵۰
سجک مرتضائی	سجک مرتضائی	۱۲	۵۵۸
با دیباچه «مرآت العارفین»	با دیباچه «مرآت العارفین»	۶	۵۶۴
حیات العارفین و معات الجاهلین حیات العارفین و معات الجاهلین	حیات العارفین و معات الجاهلین حیات العارفین و معات الجاهلین	۲۰	۵۶۶
به سکه	به سکه	۲۲	۵۷۲
مسعود بن	مسعود بن	۱۴	۵۷۷
مقالیسه	مقالیسه	۱۵	۵۹۱
(۶۰۵ - ۵۷۲۴ . . .)	(م ۶۰۵ - ۵۷۲۴ . . .)	۹	۶۲۶
در ص ۵۰۴ گذشت	ص در ۵۰۴ گذشت	۲۳	۶۲۶
سودهرة (اکنون در بخش گوجرانواله)	سودهرة (اکنون در بخش میالکوت)	۲۳/۲۲	۶۳۴/۶۳۳
شرح بیتین مشنوی موآوی	شرح بیتین مشنوی موآوی	۱۷	۶۳۷

صفحه	سطر	نادرست	درست
۶۶۰	۲۷	در بخش	در بخش
۶۸۹	۲۳	غلام سول	غلام رسول
۶۹۴	۲۱	التور دسسیاق	دستور السیاق
۷۲۶	۲۱	خواجه میر	خواند میر
۷۳۷	۲۷	انتخاب عالمگیر نامه	حذف شود
۷۴۰	۲	(۸۹۶ - ۸۸۷)	(۸۱۶ - ۸۸۷)
۷۵۳	۱۶	سرور المخزون	سرور المعزون
۷۶۳	۷	آكام المرجان فی احكام الجنان	آكام الدرجان فی احكام الجنان
۷۶۹	۶	سلطان حسین بایقرا متوفی ۹۰۸	سلطان حسین بایقرا متوفی ۹۱۱
۷۸۳	۱۰	در بخش سیرت النبی گذشت	در بخش سیرت النبی ص ۷۵۶ گذشت
۷۹۴	۱۱	ماده ضامن علی	ضامن علی
۷۹۸	۲۱ - ۲۲	تذکره سرایان است	تذکره اردو سرایان است
۸۰۴	۹	عبدالحی حبیبی	عبدالحی حبیبی
۸۰۴	۱۵	شیر خان لودی	شیر علی خان لودی
۸۳۲	۱۱	از حسن . . .	حسن . . .
۸۳۲	۱۹	در سال	که در سال
۸۳۹	۲۰	(مدفون در بخارا)	(مدفون در بخارا)
۸۴۳/۸۴۴			«قاضی قطب» باید قبل از «قوت لایموت» باشد .
۸۸۶	۶	صلاة الیلية	صلاة الیلية
۸۸۶	۱۴	هدایت الطالبین	هدایة الطالبین
۸۸۶	۱۶	هدایت المخلصین	هدایة المخلصین
۸۸۷	۱۶	متناقض	متناقض
۹۴۳	عنوان صفحه	کفهرست تابهای معرفی شده	فهرست کتابهای معرفی شده

اختصارات منابع

در این فہرست از چندین کتاب و منبع استفادہ شدہ است . کتابہا کہ فقط در دوسہ مورد از آنہا استفادہ شدہ در همانجا با نام و نشان کامل خود یاد شدہ است . اما کتابہا کہ مکرر مورد استفادہ بودہ با نام مختصر یاد شدہ است و اینجا با ذکر رمز و زبان مشخصات کامل از آنہا دادہ میشود .

- Catalogue of the Persian Manuscripts in the Library : اٹہ
of the India Office By Herman Ethie. Vol - I, 1903, (انگلیسی)
Vol - II, 1937. London.
- اردو دائرۃ المعارف اسلامیہ : اردو دائرۃ المعارف اسلامیہ ، از انتشارات دانشگاہ پنجاب -
لاہور . در چندین مجلد در سالہای مختلف نشر شدہ است . (اردو)
- Concise Descriptive Catalogue of the Persian : ایوانف
Manuscripts in the Collection of the Asiatic Society (انگلیسی)
of Bengal, By W. Ivanow, Calcutta. 1926 - 27.
- پاکستان میں فارسی ادب : پاکستان میں فارسی ادب تالیف دکتر ظہور الدین حمد .
جلد دوم از انتشارات مجلس ترقی ادب لاہور، ۱۹۷۴ م، چند سوم
از انتشارات ادارہ تحقیقات پاکستان دانشگاہ پنجاب لاہور،
۱۹۷۷ م . (اردو)
- تاریخ ادبیات مسلمانان : تاریخ ادبیات مسلمانان
پاکستان و ہند : از انتشارات دانشگاہ پنجاب لاہور . سچانات مختلف
در سالہای مختلف نشر شدہ است . (اردو)
- تاریخ تذکرہ های فارسی : تاریخ تذکرہ های فارسی
تہران ، تہران ، جلد اول ۱۳۴۸ ش . جلد دوم ۱۳۵۰ ش . (فارسی)
- تذکرہ شعرای کشمیر : تذکرہ شعرای کشمیر
اکادمی - کراچی - ج ۱ در ۱۹۶۷ م ، ج ۲ در ۱۹۶۸ م ، ج ۳
در ۱۹۶۸ م ، ج ۴ در ۱۹۶۹ م . (فارسی)

- تذکرہ اعادای ہند : تالیف رحمان علی ، مرتبہ و مترجمہ محمد ایوب قادری ،
(اردو) پاکستان ہستاریکل سوسائٹی کراچی ، ۱۹۶۱ م .
- تذکرہ مورخین : تذکرہ مورخین مرتبہ چودھری نبی احمد مندیاوی . اقبال
(اردو) پبلشرز ، کراچی ۱۹۶۸ م .
- تذکرہ نویسی فارسی : تذکرہ نویسی فارسی در ہندوپاکستان تالیف علی رضا نقوی ،
(فارسی) تہران ۱۳۴۳ ش .
- جامی (فارسی) : جامی از علی اصغر حکمت ، تہران ۱۳۲۰ ش .
- خزینۃ الاصفیاء : خزینۃ الاصفیاء تالیف مفتی غلام سرور لاہوری ، جلد اول و
(فارسی) دوم ، مطبع منشی نولکشور کاتپور (ہند) ۱۹۱۴ م چاپ سوم .
- خوشنویسان : احوال و آثار خوشنویسان (نستعلیق نویسان) تالیف مہدی
(فارسی) بیانی . دانشگاه تہران ، تہران ، جلد اول ۱۳۴۵ ش ، جلد دوم
۱۳۴۶ ش ، جلد سوم ۱۳۴۸ ش .
- ذریعہ : الذریعہ الی تصانیف الشیعہ تالیف محمد محسن نزیل سامرا
(عربی) الشہیر بالشیخ آغا بزرگ الطہرانی - مجلدات مختلف ، چاپ
نجف و تہران در سالہای مختلف .
- ذیل کشف الظنون : ایضاح المکتون فی الذیل علی کشف الظنون عن اسامی الکتب
(عربی) و الفنون ، تالیف اسماعیل باشا بن محمد امین بن میر سلیم
البابانی البغدادی ج ۱ و ۲ ، استانبول ۱۹۷۲ م .
- زیو : Catalogue of the Persian Manuscripts in the
(انگلیسی) British Museum, By Charles Rieu, in 3 Volumes,
London 1966.
- الزبیر : مجلہ سہ ماہی «الزبیر» شمارہ ۱۱ «کتب خانہ زبیر» اردو
(اردو) اکیدمی بہاول پور ، ۱۹۶۱ م .
- شریف التواریخ : شریف التواریخ تصنیف مید شریف احمد شرافت نوشاہی -
(اردو) جلد اول ، ادارہ معارف نوشاہیہ ساہن پال شریف ضلع
گجرات ۵۱۳۹۹ . جلد سوم بہ صورت دستنویس در کتابخانہ
نوشاہیہ ساہن پال شریف .
- فرہنگ سخنوران (فارسی) : فرہنگ سخنوران تالیف عبدالرسول خیابور ، تبریز ۱۳۴۰ ش .

- فرهنگنامه : فرهنگنامه های عربی بفارسی تألیف علی نقی منزوی دانشگاه
تهران ، تهران ، ۱۹۵۹ م . (فارسی)
- A Concise Descriptive Catalogue of the Persian : فهرست موزه سالار جنگ
Manuscripts in the Salar Jung Museum and Library, (انگلیسی)
By Mohammad Ashraf, in 5 Volumes, Haderabad
India .
- کشف الظنون عن اسامی الکتب والفتون . تألیف مصطفی بن : کشف الظنون
عبدالله معروف به حاجی خاندانه ، استنبول جلد اول ۱۹۷۱ م ،
جلد دوم ۱۹۷۲ م . (عربی)
- فهرست نسخه های خطی کتابخانه گنج بخش «فارسی» تألیف : گنج بخش
احمد منزوی ، مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان (فارسی)
اسلام آباد ، جلد اول و دوم ۱۹۷۸ م ، جلد دوم ۱۹۸۰ م ،
جلد چهارم ۱۹۸۲ م .
- معجم المؤلفین تراجم مصنفی الکتب العربیه . تألیف عمر رضا : معجم المؤلفین
کماله ، مجلدات مختلفه - ۱ شقی . (عربی)
- Persian Manuscripts in the National Museum of : موزه
Pakistan at Karachi, By Mohammad Ashraf . (انگلیسی)
2 Volumes, Karachi, 1971-72.
- فهرست نسخه های خطی فارسی تألیف احمد منزوی مؤسسه : نسخه های خطی
فرهنگی منطقه تی ، تهران . جلد اول ۱۳۴۸ ش ، جلد دوم (در دو
قسمت) ۴۹ - ۱ ش ، جلد سوم ۱۳۵۰ ش ، جلد چهارم و پنجم
۱۳۵۱ ش ، جلد ششم ۱۳۵۳ ش .
- نسخه های خطی دفتر چهارم ، مقاله «کتابهای ریاضی نوشته : نشریه نسخه های خطی
ک - ۱ - استوری - ترجمه و نگارش نقی بینش ص ۱۳ - ۵۱ ،
کتابخانه مرکزی دانشکده تهران ، تهران ۱۳۴۴ ش . (فارسی)
- تاریخ نظم و نثر در ایران و در زبان فارسی تا پایان قرن دهم : نفیسی
هجری تألیف سعید نفیسی . در دو جلد ، کتابروشی فروغی ، (فارسی)
تهران ، ۱۳۴۴ ش .

قومی عجائب گھر پاکستان کراچی
کے
فارسی مخطوطات کی فہرست

CATALOGUE OF THE PERSIAN MANUSCRIPTS
IN
THE NATIONAL MUSEUM OF PAKISTAN
AT KARACHI

Prepared By
S. ARIF NAUSHAHI

IRAN PAKISTAN INSTITUTE OF PERSIAN STUDIES
ISLAMABAD — PAKISTAN

1404 A. H./1983 A. D.

قومی عجائب گھر پاکستان کراچی
کے
فارسی مخطوطات کی فہرست

CATALOGUE OF THE PERSIAN MANUSCRIPTS
IN
THE NATIONAL MUSEUM OF PAKISTAN
AT KARACHI

Prepared By
S. ARIEF NAUSHAH

IRAN PAKISTAN INSTITUTE OF PERSIAN STUDIES
ISLAMABAD - PAKISTAN

1404 A. H. / 1983 A. D.

قومی عجائب گھر پاکستان کراچی
کے
فارسی مخطوطات کی فہرست

CATALOGUE OF THE PERSIAN MANUSCRIPTS
IN
THE NATIONAL MUSEUM OF PAKISTAN
AT KARACHI

Prepared By
S. ARIEF NAUSHAH

IRAN PAKISTAN INSTITUTE OF PERSIAN STUDIES
ISLAMABAD - PAKISTAN

1404 A. H. / 1983 A. D.